

Mühlbeck-híradó. Az idő már őszre jár...

az új élet tennivalóin. Közben zavaros, régi dolgok jutottak az eszébe. Hogy a döngőpusztai intéző, akinek a lakásán megtudta a szerencséjét, miért hallgat, miért nem jelentkezett? Meg van talán sértve, hogy nem hívta? Hát most majd hívni fogja, meg kell hálálni az asszony pogácsáját, meg az éjjeli szállást. Eszébe jutott az a huncut asszony is, akit Budán ismert meg a reumakórházban. Hogy turbékoltak! Meg is ígérte az asszony, hogy majd ír. De még nem írt. Miért? Nem hitt neki? Hát most már ne is írjon, egye meg a fene, szép asszony volt, de már nincs rája szükség, itt van az ő Annuskája! Kinyujtotta a sötétben a kezét, megfogta a felesége gömbölyű térdét, simogatta. Az aszony megriadt: „Ki az?!' '— aztán engedékenyen tette hozzá: „te vagy az, István?!..."

Otthon, a kastély előtt, az a fehér komondor rohant le a terrasz lépcsőin, amelyet a kantinban szedett föl. A kutya őrjöngött az örömtől, hogy visszajött a gazdája. Nyöszörgött, vinnyogott, felugrott a magasba, belényalt az ura képébe.

Vig István barátságosan megfogta a kutya fülét. Beszélt hozzája:

— Szervusz Rongyos! Nahát most már egészen enyim ez a ház, amibe' lakunk!

„...egészen enyim ez a ház!"... A fattyút most fogta el először a nyugodt birtoklás tiszta öröme. Nem eshetik több szó már semmiről. Ő lett az úr! A kedve fölpezsdült, aztán elvonult, mint a tengeren a dagály. Egyre apadtak lelkében az öröm vizei. Percről-percre búslakodóbb lett. Amikor Annával együtt bement a hálószobába, hogy lefeküdjenek, valósággal beteg volt attól a nyavalyától, amilyet az elégedetlen lelkiismeret csinál.

Levetette a kabátját, de még a vetkezéstől is elment a kedve, leült ingujjban az ágya szegletébe, szomorúan hallgatott. Eddig mindig hihette, hogy egyszer csak vissza kell menni a gazdagságból a szegénységbe, mint egy hosszú vasárnap után. Ennek vége. Kitevődött a szegények közül, akiket a keresztre feszítenek, a gazdagok közé osztódott, akik a szeget verik belé a szegény ember tenyerébe. Gondolnak-e még rá odatúl? Emlékeznek még rá? Haragusznak, mert elhagyta őket? Nehéz sóhajtását küldte az elhagyott tájék felé. Mintha ecetet ivott volna, szája keserű lett. Lehajtotta a fejét, Krisztus szava jutott eszébe: „bevégeztetett!"...

Anna alsószoknyában, hálórékliben a tükör előtt állt, éjszakára fésülködött. Szép, hosszú, diószín haja a derekáig ért, suhogott a sűrűjében a fésű. Amikor elkészült, odament férjéhez, átölelte a nyakát, boldog röstelkedéssel vallotta:

— Mondanék neked valamit, István! Már a mult héten megmondhattam volna, de nem akartam abban a nagy vir-várban, még ezzel is tőteni a fejedet. Most már megmondhatom, hogy alkalmasint gyerekem fog születni...!

A fattyú nem szólt semmit, csak jobban magához szorította az asszonyt. Anna folytatta:

— Egyszer már akart lenni gyerekem, az első uramtól. Egy kisjány. Meghalt szegény, abba' a percbe', ahogy született. Hanem ez eleven lesz és fiú lesz. Tudom! Már mostan megesküszöm rá...!

— Milyen jó vagy te, Anna! — mondta csöndesen Vig István. Lelke megkönnyebbedett, majd újra megtelt örömmel, ahogy apály után jön vidáman harsogó hullámaival, az eleven víz. Hát lesz valakije! Születik egy kis békája! Átteheti majd rá az aggodalmait, szívének minden terhét. Hogy mihez van jussa? Mennyit bírhat az ember földből, élő vagyonból? Teli tömheti-e nyugodtan a bendőjét, amikor tudja, hogy vannak, akik vizet reggeliznek, vederből. Föltette, hogy mihelyt a kicsi füle kinyílik, el fogja mondani neki a származását, a nagyanyja sorsát, a szegények szenvedéseit, hogy arra tánguljon ki a gyerek értelme: embernek lenni nemcsak mulatság, hanem legalább is annyi benne a kötelesség!

VÉGE

Egy léggömb lezuhan

Én láttam ezt a fát tavasszal,
léggömbként szállt fel könnyű lombja
s fészeknyi ingó kosarából
rigó figyelt kék távolokba —
és látom most, ez őszi órán,
selyme avarban, elomoltan,
a kosár féloldalt borong rám,
kis őrszeme ki tudja hol van.
Mi történt itt, én Istenem, mi,
miféle szörnyű baleset?
hogy' volt, hiszen nem érte semmi
s lám mégis elhullt, leesett.
Hol kapott szálló zöldje léket,
hogy megtörtek a friss lapok
s sárgán, fonnyadtan összehuttyant,
önként zuhanva, mint a pók?
Riadtan nézek körbe: mért nem
gyűl a nép, meresztve nyakát?
s hol a bizottság kikutatni
a szerencsétlenség okát?
Míg engem elönt egy jaj ólma,
e népség jön-megy bárgyúan,
minthogyha éppen semmi volna,
ha egy léggömb alázuhan.
Megálljatok, megálljatok ti,
hívjatok rendőrt, katonákat,
törvénytudókat hozzatok ki
s papokat, bölcs jezsuitákat,
mert szörnyűséges, ami történt,
tisztázni kell e bamba véget!
hisz míg a halált meg nem értjük,
nem tudhatjuk, hogy mi az élet.

KISS JENŐ

Magyar munka. A Székesfővárosi Statisztikai Hivatal Bocskay-úton épülő székházának homlokzatát díszítő dombormű. Szomor László alkotása

nem akarom. Csak azt akarom, hogy legyen valamitek, ami a magatoké. De ne legyen annyitok, hogy teljesen elhagyhassatok. Megszoktalak már benneteket. Üres volna nélkületek az a nagy, dög ház!

Anna és Kerekesiné összemosolygott. Szerelmesen megfogták egymás kezét.

Az örökös tovább töprengett, nagy füstöket bocsátva a szivarjából:

— Van énnekem Pesten is valamim, ugyi?!

— Hát persze! Egy ház a Váci-utcában és egy telek a Lágymányoson! — igazolta Császár Jenő.

A fattyú megvakarta az orrát, tünődött, aztán rendelkezett:

— Ez a ház, meg a telek, a birtokrészén kívül, legyen az Editkéé! Mert azt a jányt nagyon szeretem!

Anna egy kis féltékeny szúrást érzett a szívén, de az ura tüstént feléje fordult, magyarázkodott:

Tudod Annus, az a jány vót az első, aki mindjárt barátsággal fogadott, ezek közül. Most férjhez is megy. Illik neki külön is dugni valamit, a régi barátságáért!

A familia lélegzete elállt, a váratlan nagy öröm úgy zuhant rájuk. hogy szinte fájdalmat okozott. Tehát birtokos urak lettek, elzüllött tányérnyalókból, ennek a vörös parasztnak egy fejedelmi szavára. Hogy féltek ettől a fattyútól, hogy gyűlölték. Megjelenése a forradalmat jelentette számukra, a mélyből föltörő embereket. Íme, ez tehát a mélység embere, a nép embere, maga a nép! Szerettek volna a lába elé borulni. Még nagyobbnak látták a fattyút, mint amekkora. Óriásinak, mint a piramisok egyiptomi reliefjein a fáraó alakja. A fáraó óriás ezeken a ősszoborműveken, az udvaroncok csak a térdéig érnek, a csirkéi. A rokonok ilyen csirkéknek érezték magukat, de nem bánták, elolvadtak a hálától. A nők mind sírtak. Jenő és Gyula trombitálva fújta az orrát, ha nem csinálják, nekik is könny ment volna a szemükbe.

De Vig István nem szerette ezt a bőgős hangulatot. Szétrombolta az ünnepi áhitatot ezzel a józan mondattal:

— Gyula, vegyél valahol egy pakli kártyát. Hogy legyen mivel preferáncozni, vagy huszonegyezni, hazafelé a vonaton!

Megint összegyültek valamenyien egy vagonba. Most már a tanúk is csatlakoztak hozzájuk. Az igazgatók, a főmérnök, Macskásy doktor, még a vén gépésznek és az inasnak is, magukmellé, második osztályú jegyet váltatott az örökös, vett volna nekik elsőt, de első osztályú kupé nem is volt azon a szárnyvonalon.

A három lány és a doktor dalárdát szervezett a perronon. Az asszonyok összebújva trécseltek. A férfiak nekifogtak huszonegyezni. Vig István szörnyű komolyan vette a játékot. A mája megfájult a drukktól, úgy igyekezett, hogy nyerjen. Kapott egy ászt. Megkérdezte: „mennyi van a bankba' Jenő?! Három pengő?... Bank!" És a szíve dobogott, ahogy gusztált, hogy milyen kártya jön az ászra?... három pengőért.

Aztán besötétedett, a lámpa nem égett a vagonban. Abba kellett hagyni a játékot. Az örökös nézte a kupé ablakon elfutó szikrás füstöt. Gondolkozott

Uj Idők 1941. 46 sz.

M.D.K.

Szomolányi András

Pécsi művész, ex libriseket készitett. 309.o.

Komváry Ferenc: Az ex libris története Pécsett. 309.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1965. Pécs, 1966

SZOMOLÁNYI Elemér gyűjt.

Múzeumi Hírlevél 1993/1.

Szomolányi Elemér debreceni születésű műgyűjtő végrendeletében a debreceni Déri Múzeumra hagyta nagyértékű képző- és iparművészeti gyűjteményét. A gyűjtemény XVII–XVIII. századi ötvösmunkákból, szelencékből, festményekből és több száz darab katalógusból áll.

Fasson
FasCal®
PERMANENT R
Fasson
FasCal®

SZOMOLÁNYI Kornél

ÉS 1992. okt. 3.

KÖRKÉRDÉSÜNK

És a tévé?

Milyen tévét csinálna a frekvenciamoratórium feloldása után?

Döbrentei Kornél

Máig előttem van Rejtő Jenő, Csontbrigád című könyvének az a megrendítő jelenetsora, amikor a fegyenctábor élőhalott lakói megfosztva személyiségüktől és minden embervoltukra emlékeztető kelléktől, összegyűlnek a Tűznézésre. Egyebük nem maradt, csak ez az ős-szeánsz, a vizionálás, hogy ha révületben is, de valamiképp rekonstruálják önmagukat. A lángokban megelevenedik a múlt, s az ösztönmélyben átmentett vágyak mármár testet öltenek a látomásokban; a rabok saját nélkülük-életüket pergetik, nézik. Ez a pótcselekvés, éppen merthogy többek lettek általa, számukra a valóságos létezést, a túlélést jelentette.

Igen, a kivetített, képekben megjelenített gondolat életben tartó titok, izgató csoda (még csodátalanított korszakokban is). Ez a fajta jelenés- és jelenségvárás hívhatta életre, anno Domini 1650-ben, a zseniális találmányt, a laterna magicát, azaz a bűvös lámpát. A képzelet formát találhatott, alakzatokba rendeződhetett e masinéria által. Alkatrészei: a doboz, benne fényvisszaverő homorú tükör, egy lámpa, gyűjtőlencse, diapozitív kép, és vetítőlencsék. Íme a megidézés kényszerének, mely azóta is génjeinkben munkál, tárgyiasságeinek drámai summázatával is, de többé tesznek.

Egy doboz, mely nem egyszerű ládikó, hanem (akár a zászló, mely nemcsak bot és vászon), fantasztikus hatáscentrum, tehát hatalom. S mint ilyen, egyre gyakrabban, egyre kitartóbban a csoda kiábrándító fonákja, politikai praktikák, a züllés és züllesztés eszköze. A visszaélésé. A varázsdobozból kikopik a varázslat, és leplezetlen közönségességében megmutatkozik, ami a kulisszák mögött van: a kíméletlenül gusztustalan politikum. Elhatalmasíttatik rajtunk a manipulált valóság uralma, hamis és meghamisított üzenetek, sugallatok jőnek a dobozból, erőnk egyre fogy, hogy ellenálljunk, hogy ne fokoztassunk le a média médiumává. Amelytől, ha ez így folytatódik, ahelyett, hogy többé lennénk, folyamatosan kevesebbé válunk. Nem úgy, mint ama csontbrigádbeli tűznézők. Lehet, akkoriban jobb volt a műsor?

Tarján Tamás

Egy szatirikus irodalmi est négyórás őrületének elején és közepén csapott le rám a taktikus pszichológiai érzékű szerkesztő ravasz kérdése: fejtsem ki írásban, milyen televíziót csinálnék a frekvenciamoratórium föloldása, a médiatörvény megazonnal az igazat: távozz, sátán! (Ez nem a televízióra, csak az ÉS megválaszolhatatlan kérdéseket kiagyaló emberére vonatkozna.) Nem csinálnék én semmilyen televíziót; nem őrültem meg!

A televíziót — *aki* Isten után az első, sőt tán Isten előtt az első a XX. század végére — nem lehet úgy általában jól csinálni. Még soha, sehol nem láttam valóban jó televíziót, mindenestül jót. A német roskadozik a régi amerikai filmek ötszörös ismétlésétől, és hemzseg a bárgyú, játéknak csúfolt vetélkedőktől. Az angol megejtően okos és bizarr addig, amíg föl nem bukkannak a Benny Hillek. Az olasz a háziasszonyok fülébe duruzsol disznóságokat a legújabb méregkeverőgépekről, és sűrű „Italia mia!" felkiáltásokat hallat. A csehet a jégkorong és a motorsport uralja, filmjeikben a sörpolgári otthonok mindig egy szoba plusz két félszobásak, és egy levendulaillatú anya mindig így ripakodik rá serdületlen gyermekére: — Te is jobban tennéd, Zdenek, ha a média bámulása helyett megírnád a leckédet!

Szóval, ha Szikszai Károly letarolta a hazai válaszadókat, külföldön is szétnézhetne. Persze tudja ám ő is, a gaz kérdésfogalmazó, hogy mire vár feleletet.

Igen, a kérdés lényegében csak a politikai természetű műsorokra vonatkozik. *Hozzájuk* kell(ene) az egész televízió. Minden egyéb másodlagos ügy jelenleg. A művészi munka is. Kiváló rendezője, elsőrangú operatőre a hatvanasok között, a negyven körüli éveiket taposók generációjában és a fiatalok sorában is van elegendő az MTV-nek. Ha tisztességes (nem kisebb és nem nagyobb) összeget, alkotói szabadságot és józanul szabályozott munkakörülményeket tudhatnak magukénak, bizonyára megteremtik a televízió áhított, sokszínű művészeti kultúráját. Olyat, amelybe a magyar tárgyú és tradicionális produkcióktól a modernizmus végleteiig minden beleférne. Vagyis jutna szeretni- és utálnivaló minden

nyőt akar, és dönteni arról, mi lehet az esernyő fölött (szivárványos az ég alja), és ki maradhat az esernyő alatt (útlevéllel a zsebében). Ki markolja, és mennyire szorosan a fogantyút? — ez a vita tárgya.

Középkorú vagyok — aki „csinálni" fogja a televíziót, az nálam valószínűleg kevéssel idősebb vagy kevéssel fiatalabb személy lesz. Barátom vagy ellenségem — azt tanácsolnám neki (ha kíváncsi lenne rá): az első és a második csatorna eltérő arculatának és önálló joghelyzetének kialakítása ne jelentse azt, hogy egy kilencvenháromezer négyzetkilométeres országot erőszakosan (fő)városi és vidéki részre osztanak föl, és e kettőnek a televíziója csépeli egymást a büszke haladás és a derék maradás ellentétes jegyében. A Jézuska ne mindig ugyanannak a kiváló színművésznőnek a képét öltse föl. Gondolják át, körültekintő és szerencsés-e a legnézettebb délutáni, esti, kora éji műsoridők jelenlegi (a kommersznek kedvező) beosztása? Nem túl sok-e az átfecsegett „lyuk" és a tartalmatlan látszatműsor? A túl gyakori negédes, kioktató vagy hányaveti riporteri hangot, mely jöhet bármelyik politikai égtáj felől, nem lehetne-e jó szóval, önmérséklettel csitítani?

De minek folytassam, mikor azt mondtam, hogy nem is óhajtok válaszolni? Különben sincs rá időm, mert készülnöm kell egy tévés forgatásra. Nagy Lajos íróról (volt baloldali) szólna az életrajzi közelítésű, dokumentáló film. Karinthy Frigyes után e század alighanem legkiválóbb magyar szatirikusáról. Készülődöm; és várakozó állásponton vagyok.

Nem tudom, meddig lesz még szatíra.

Andrassew Iván

Százfélét. Esetleg ezret. Sőt, akár annyi is lehet, ahány háztömb vagy utca. Ennek ma már

litáns politikai csoportok akarják megkaparintani azt a posztot.

Szerencsére, miközben a parlamenterek nyilvánvaló számítgatásból kotlanak a médiatörvényen, folynak biztató kísérletek az elnöktelen civil szférában. Ezek közül a legszeniálisabb a TV-Tévé, amelyik úgy játssza ki a frekvenciamoratóriumot, hogy kazettákra veszi és a helyi kábeltévé hálózatok stúdióiba küldi csütörtöki és pénteki adásait. Így máris vagy hétszázezer lakásban vehető egészen kiváló műsora. Teljesen törvényesen.

A politbürokraták nyilván azt hiszik, valami előnyhöz jutnak, ha késleltetik a médiatörvényt, a moratóriumoldást. Mire rávagy elszánják magukat, kitűnő csapatok állnak rajthoz — pár hónap és például a TV-Tévé minden napra ad műsoros kazettát, ingyen, mert megél a reklámokból. Annyira versenyképes lesz, hogy hiába nevezményezik ki mondjuk Csurka Istvánt Hankiss Elemér helyére. (Bár ez ma már talán kevéske neki, ha egyszer kormányzó is lehetne.) Hiába döntenek úgy, hogy az egyik csatornán mondjuk naphosszat bibiszizgetünk, a másikat meg az éppen önmagát uralkodónak vélő ideológia hegemonizálhatja, két éve volt választási eredményekre hivatkozva. Hiába adnak még egy csatornát — amelyik persze nem fogható mindenhol — „alternatívaképpen" azoknak, akik függetleneknek mondják magukat vagy bevallják ádáz ellenzékiségüket... Kit érdekel, mit engednek, ha van választási lehetőségünk?

A tévé, mint közszolga, a magyar tévé, mint afféle BBC — vágyhagymázas álmodozás. Emlékszem, milyen szánalmas volt, amikor valamelyik éppen kikelőfélben lévő (mára népnemzeti mukkosodóvá cseperedett) Pozsgay-pete a BBC etikai kódexét próbálta a magyar újságírókra tukmálni. Mintha nem tudná, hol él, mintha mi nem tudtuk volna, mire készül. Egy magyari BBC függetlensége úgy aránylana [illegible] albionihoz, mint ahogy

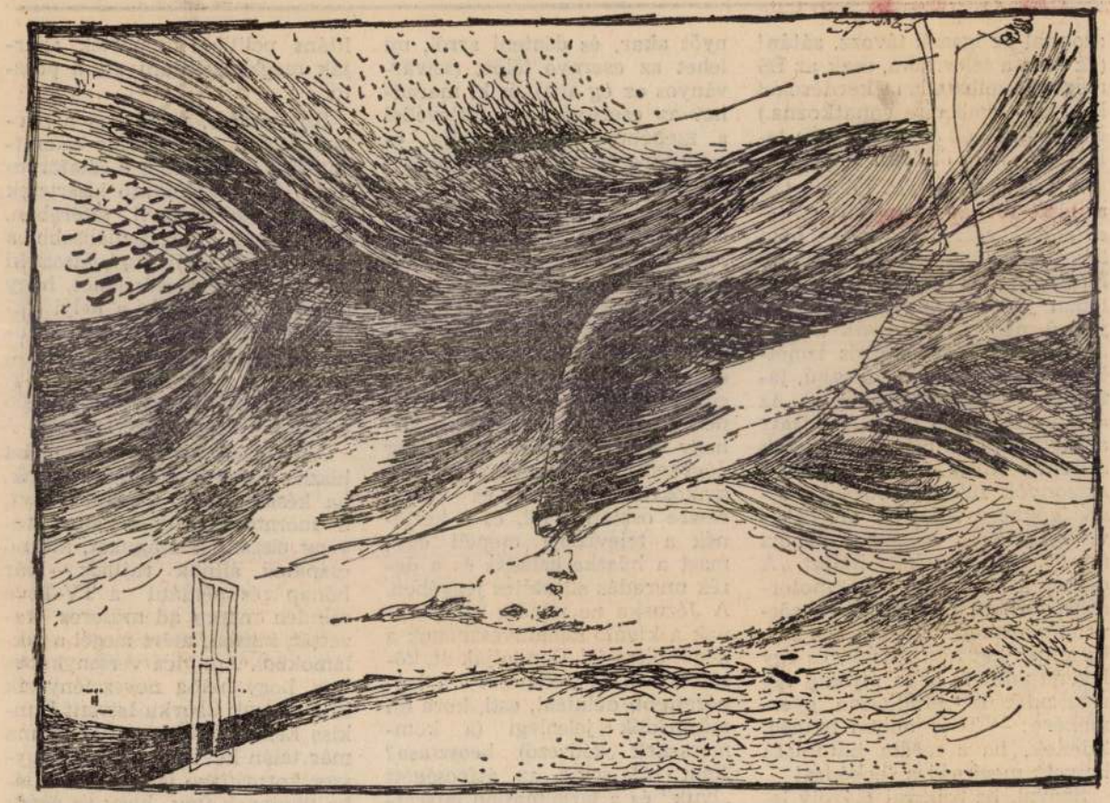

Szomolányi Karola rajza

MÁS

Hook

Újabb csodálatos mese kerül rövidesen a mozikba (az InterCom forgalmazásában) a Steven Spielberg által rendezett Hook. A film J. M. Barrie klasszikus meséjének, a Peter Pannak a feldolgozása. Főszereplők: Dustin Hoffman, Robin Williams, Julia Roberts, Bob Hoskins.

ROBIN WILLIAMS: Peter Banning az „abszolút yuppie" Elvégezte az Ivan Boesky Közgazdasági Iskolát és egyből sínre került az élete. Azt hiszi, hogy minden úgy megy, mint a karikacsapás. Mindene megvan — állása, hatalma, ehhez kapcsolódó játékai — de elvesztette kapcsolatát önmaga legértékesebb részével. Elfelejtette, hon-

gát. Tavasszal a virágba borult sok ezer gyümölcsfa árnyékában itt-ott megvillan egy-egy zsúppal fedett, hófehér falú, tapaszos padlójú épület. Az idelátogatónak azonnal szemébe ötlenek a szépen faragott szövőszékek — osztováták —, szuszékok, kéregvékák, tézsolák és szekerek. A lakott „skanzenben" éppen úgy háznál sütik a kenyeret, éppen úgy tilolnak, fonnak és szőnek, mint évtizedekkel ezelőtt bármelyik székely faluban. Mintha a népi építészet, népművészet, ezermesterkedés közel ezeréves varázslatos földjén járnánk. Még a mozdulatok is átlényegülnek, amikor felnyitják a megmaradt kelengyés ládák tetejét. Az elzártság, a rejtőzködő életmód egyenesen meghatározta, hogy a falu lakói szinte mindenhez értsenek.

Kölcsön a gyermekeinktől

A Néprajzi Múzeumban április 30-ig tekinthető meg a Kölcsön a gyermekeinktől című amerikai környezetvédelmi kiállítás.

„A föld nem örökség a szüleinktől, hanem kölcsön a gyermekeinktől." (Indián mondás.)

DONALD P. BAUCH: Ahhoz, hogy az ember

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

E héten válaszol:

Vámos Miklós

DR. C. T., MILWAUKEE, WISCONSIN, USA. *„Három éve dolgozom az Egyesült Államokban, és bár irtó szerencse, hogy megkaptam a munkavállalási engedélyt, pár hónap múlva vágyni kezdtem haza. (...) Otthoni újságokhoz egészen mostanáig nem jutottam, viszont a napokban egész halomnyi, aránylag friss lapot kaptam valakitől, főleg (...)-t meg (...)-t, de — hál' istennek — az önökét is. Alig kezdtem el olvasgatni, éreztem, hogy megáll bennem a bélsár. Mi folyik otthon? (...) Én nem az egész életemre akartam itt berendezkedni, de most már gondolkodnom kell, mert nem csak rólam van szó. Két gyerekem van, nem vihetem őket olyan helyre, ahol nemsoká esetleg lőni fognak, még akkor sem, ha azt a helyet úgy hívják, hogy „haza".*

Nyugodjon meg, nem folyik itt semmi. Fecseg a felszín. Itt van például a kolléga, aki mikrofonját Toldiként kitartva mutatja a Bécs felé vezető utat mindazoknak, akik őt és kormányát nem kellőképpen szeretik, viszont a valóságban ez az úr még senkit se toloncolt ki Magyarországról, sőt — ellentétben a közhiedelemmel — az interjúalanyait sem veri. Nem kell bedőlni a szavaknak. Legnagyobb hangú honfitársaink egyébként nyolcvan (ha nem több) százalékban elvetélt irodalmárok, s ennek megvannak a maga sajátos vonzatai. Képzeljen el egy embert, aki huszonöt uszkve ötven éve próbálja meg elhitetni a világgal, hogy őbenne egy Móricz vagy egy Ady született újjá, s ez a dolog az úristennek se sikerül. E sajnálatos körülménynek öt éve még volt egy kézenfekvő magyarázata, hogy, ugye, itt vannak az oroszok meg a kommunisták. Mármost az oroszok azóta kimentek, viszont a barátainkból csak nem lett se Ady, se Móricz. Mi következik ebből?

Hogy változatlanul itt vannak a kommunisták.

Egyszerű ez, látja, mint egy pofon. Legyen kissé empatikusabb, képzelje magát az urak helyzetébe, tüstént meg fogja érteni, hogy számukra az osztályharc korántsem ért véget, sőt most kezdődik.

Ami a stílust illeti, egyet kell értenem önnel abban, hogy ez a hangnem — mondhatni — kissé

Nos, tehát csinálunk egy dokumentumfilmet ezzel a mottóval: „Mintha nem lenne háború". (Vietnamban, Libanonban, Nicaraguában — két tudósítás között — már támadtak ilyen kétségbeesetten abszurd ötleteim...)

★

Zágráb:

„Ki ne ismerné a kaptoli kocsmákat a Fal tövében, a Patak utcában, az Apátság körül, a Lépcsősoron, a kanyargó, sáros kis utcákban, amelyek a Kaptol-dombra kapaszkodnak.

Ott vannak a félhomályos üzletek, telis-tele aranyló szentségtartókkal... A kocsmák és sörözők mélyek és sötétek.

Gyéren világított hentesüzletek körös-körül. Piros, fehér, vércsíkos rongyok, levágott marhák megnyúzott törzsei: a kiontott vér bűze árad, akárcsak a vágóhídon. És a hentesüzletek meg a kocsmák fölött, a kurvák és részegek fölött ott magaslik a Kaptol, az imádkozók sokaságával. Harangzúgás a távoli síkságok fölött, mint fáradt, mindig úton levő hírnökök üzengetése. Ám rég halott mindazon ok, ami miatt az örök futárok útra keltek...

És ez mind-mind, minden sor, mindem szó rajta van a filmen — „leképezve". Legföljebb nem halálpontosan úgy van rajta, ahogy Miroslav Krleža leírta a Kaptolt 1919 karácsonya előtt. „Mintha nem lenne háború. Hála Vujicsics Marietta „találékonyságának", az ő szövegét követte 72 évvel később Kende János kamerája.

★

Mert, ha a kegytárgyakkal, szentségtartókkal, véres húsokkal teli üzletek kirakatüvegeit nem átlózták-keresztezték volna a helyenkint ügyes reklámszövegekkel tarkított-bizniszelten színes ragasztószalagok — az esetleges légnyomás

Képzelje el, ha maguk is ilyen arányban lennének most tele nemzetiségekkel. Persze, most majd mi is megkapjuk a magunk Trianonját. Mármint mi, szerbek. Vagy mint jugoszlávok. Már nem is tudom. Én még az vagyok. Maga az imént elmesélte nekem, hogy milyen szép lesz majd a filmjén a zágrábi temető, ahol egymás mellett nyugszanak — ökumenikusan — a horvát katolikus és a szerb ortodox keresztek, a Dávid-csillag, meg a vörös csillag alatt usztasák, csetnikek, zsidók és ateista partizánok. S, hogy ezt majd összehozza a mi — pár száz — belgrádi pacifistánk estéről estére celebrált néma tüntetésével a parlamentnek nevezett Skupštinával szemben. Tudja, hogy nevezték el a mi gyerekeink ezt a gyertyagyújtást? „Minden halottért!" Tehát minden szerb, horvát elesettért ég a gyertya. Ugye, szép? És mit mondott erre a férjem: „Ne mondd el a gyerekeknek Irina. De már azt hiszem, hogy a testvériség, az együttélés mostanában csak a sírban lehetséges.

— Igen, úgy tűnik föl, hogy ez az egész totálisan irracionális. Kafkai. Lehet, hogy majd tíz év múlva fogjuk megtudni, hogyan robbant ki a vérengzés, hogyan robbant föl ez az egész?

Ez azonban mit sem változtat azon, hogy a maguk filmjének mottója fordított manipuláció. Mert mi az, hogy „mintha nem lenne háború"? Felszínes nonszensz.

— ??

— Mit nem ért? Itt háború van. Persze, a zágrábi meg a belgrádi tévé azt hazudja, hogy *csak* háború van. S, hogy itt csak csetnikek, ott meg csak usztasák. Maguk Budapesten — ahogy hallom — inkább csetnikeznek. Maguk tudják, miért. Engem ez nem érdekel. Én azzal lázadok a háború ellen, hogy akármilyen frusztrálva is, de meg-

csit orosz is, meg hercegnő is. Ráadásul csökönyösen jugoszláv. Legyen a tanácsadóm. Hogyan lehetne ezt a filmet legalább többé-kevésbé reálisan, tudja, olyan egyensúlyosan megcsinálni? Hogy megkönnyítsem a dolgát, Irina, mondok pár példát:

Állunk a belgrádi ortodox pátriárkátussal szemben. A templom előtt a sekrestyés éppen átszívja Zastavájából a pap Fiat Unójába az üzemanyagot. A sekrestyés látja, hogy filmezünk, de még nem tudja, hogy a Madjarska Televizija, az, amelyik éppen „leleplezi" a belgrádi benzinhiányt.

A templom egyébként keresztelőre készül. A nagypapa — aki két évet Ante Pavelić, kettőt pedig Tito lágerében töltött — kedvesen, szívesen felel kérdésemre: „Igen, biztos vagyok abban, hogy az én drága Marija unokám, nem egyszerűen Szerbiában, hanem változatlanul Jugoszláviában fog élni."

És képzelje, Irina, ez mind rajta van a filmen. Ekkor azonban a sekrestyés ránkfördmedt: „Madjarska Televizija? Takarodjanak innen! Maguk adták el a horvát fasisztáknak a Kalasnyikovokat. Maguk képezik ki az usztasákat. Fasiszták, zsidók!... (sic!) Szó szerint.

Kende János nem akart balhét. Így ez a fogadatlan nyilatkozat — azaz, a keresztvíz-leszedés jelenete — sajnos, nincs a filmen.

És mondja, Irina, ha rajta van, akkor tipikus szerb lenne ez a sekrestyés?

Másik példa: a zágrábi temetőből kijövet temetési menet jön szemben. Fúvósok búcsúztatnak. Jól szituált öregurak — vagy kétszázötvenen — követik a koporsót, amelyet ugyancsak idősödő géppisztolyosok vesznek körül. Rajta van a filmen. Azután — miután már dobozba rakjuk a kamerát — az egyik fegyveres utánunk rohan:

— Maguk felvették ezt a temetést?

szerelmes egy bombázás után, egy pártraszállás előtt. A filmen is majd Yves Montand adja elő. Valahogy — rögtönözve — így szól a vers, a dal vége:

Áznak a bresti tetők,
de már az eső sem ugyanaz.
Döglenek a kutyák, a felhők
A bresti eső függönye alatt.
Brestből semmi se maradt.

★

Irina, abba a gyönyörű — ikonokkal, és szerb és horvát absztrakt festőbarátainak tablóival ékes — otthonában azt mondta nekem: „Nem tudom, mi történik körülöttem. Nem tudjuk, ki kezdte, hogyan és miért."

Xénia pedig — az ön zágrábi barátnője —, aki velünk volt Brestben, azt mondta: „Majd, ha a történészek kibányásszák az archívumokból az okokat, talán egyszer majd kínosan vigyorgunk rajtuk..."

Irina, nevessünk egy kicsit...:

★

„A szél beleszeret a nyírfába, és szerelmesen ringatja. Az emberek úgy lármáznak, mint varangyosbékák. A gyerek önmagát szereti. A madarak énekelnek. C-dúr skálában sikongatnak. Durr-durr. Adžić tábornok madár: bombáztatja Szlavóniát. A hadsereg olyan, mint egy orrszarvú.

Amikor a riporterek meghallják a szirénazúgást, szétrebbennek, mint a baglyok.

A tank előtt egy fiú fekszik. Egy katona. Darabokban."

Még nem tudom, mivel, hogyan illusztrálom ezt a szöveget. Már itthon, Budapesten, három, irodalmilag is vájtfülű kollégám közül kettő azt hitte: — mint amolyan rimbaud-s, kafkás utánérzést — én manipuláltam abszurdra a zágrábi Xénia kilenc és fél éves fiának, Daninak naplómondatait. Dani ap-

És hiába mondom nekik, hogy többet kéne törődni a propagandával. Különösképpen, hogy a központi, azaz jugoszláv Eurovíziós műhold Zágrábban maradt. Majd mikor mentek hazafelé, álljatok meg inkább Cakovecen.

Megálltunk. De már bealkonyodott. Esemény se volt. Hacsak az nem, amit még „valamivel" — három évszázaddal — Malaparte előtt korának elég sikeres tudósítója. Evlia Cselebi mondott Zerin-Oglunak.

Csapó. Csak hang:

„Zerin-Ogluval néhányszor beszélgetésem és vitatkozásom volt. Egyik napon, mikor együtt üldögéltünk, panaszolkodó felek jöttek, kik így szóltak: „A kanizsai portyázók 200 keresztényt elfogtak, 300-at pedig megöltek. S még sok másféle panaszt tettek.

Zerin-Oglu erre így szólt hozzám: Kóborló vezír, miért nem fékezi meg katonáit?

Erre én válaszoltam:

„A német császár sem tudja megfékezni a ti katonáitokat, mert azok folyton pusztítanak, rabolnak. Császárod ebbe bele nem egyezett, de ti a békével ellenkező dolgot cselekesztek, ezért a mi kanizsai embereink is eljönnek, rabolnak, égetnek, dúlnak és foglyokat visznek el.

A bán erre így szólt: „Hej, kópé, igazad van! Itt a határainkon sokat portyázva, sokat raboltatok, de mi is megöltük Bojnu Egri mohamed pasa, kanizsai vezírnek fiát, és 300 emberét elfogtuk."

Erre mondám: „Íme, a kanizsaiak ama vezír fiának vérét megbosszulni jönnek. Népetekre és országotokra, s ti arról panaszkodtok, hogy foglyaitokat elviszik. És ő Zrínyi Miklós (a szerk.) válaszolá: „Evlia aga! A végeken ilyen a helyzet, erről nem lehet eleget beszélni.

S ezt mondván, elhallgatott."

Ennyi.

SZOMOLÁNYI Károly

mokrácia, s gazdasági fejlettségünknek megfelelő piacgazdaság van, ugyanakkor súlyos társadalmi feszültségek halmozódtak fel, kilátástalan helyzetbe taszítva a lakosság jelentős rétegeit, Flurry naiv kérdése roppant aktuális: hova vezet a politikai szféra öncélú bezárkózása, diktatúrához vagy valami máshoz?

Kettészakadó társadalom

Szokássá vált a kormánykoalíciót, annak kisebb-nagyobb csoportjait s egyes vezetőit diktatorikus törekvésekkel gyanúsítani. Ezt a vélekedést ugyan nem lenne helyes egyoldalúan rút rágalomnak minősíteni, a helyzet azonban bonyolultabb annál, hogysem puszta a jobboldali populizmusban, a kormányban, a neohorthysta reminiszcenciákban leljük fel a demokráciára leselkedő veszélyeket, netán a bolsevista revans- és átmentésvágyban, hogy a másik oldal félelmeit is felemlegessem. Félreértés ne essék: tény, hogy erőteljes tekintélyuralmi kísértések mozgatják prominens kormánypárti tényezők lépéseit, riasztó híreket és visszataszító kommentárokat olvashatunk az „Új" vagy „Szent" előtagú lapok némelyikében, aggasztó mozgalmak jelennek meg a perifériákon. Kétségtelen, hogy feltűnően arrogánssá vált a hatalom hangja, agresszívvé váltak az állami vagyont felosztani törekvő csoportok, de mindeddig semmi olyan nem történt, ami ne illeszkedne a jogállamiság kereteibe, az pedig, hogy nem az SZDSZ van hatalmon, még nem merénylet a demokrácia ellen. Persze a liberális és a baloldali ellenzék léte sem ássa alá a demokráciát, mint azt a fentebb emlegetett újságok vélik.

Ha egy kormányzat diktatúrára tör, akkor mindenekelőtt társadalmi bázist teremt magának, tanulhattuk meg a XX. század történelméből, maga mellé állítja a meghatározó társadalmi csoportok leg- [illegible] pártrendszer elég sajátos ahhoz, hogy különösebb trükkök nélkül is biztosítsa a jelenlegi politikai felállás fennmaradását, amiben — úgy rémlik — minden párt érdekelt.

A pártoknak ugyanis több olyan közös vonásuk van, amelyek lényegi érdekazonosságra utalnak. Így a ma létező pártok valamennyien érdekeltek a privatizációban, az EGK-hoz és a NATO-hoz való csatlakozásban, az új tulajdonosi osztály kialakításában, és abban, hogy ezeket a törekvéseket senki és semmi ne akadályozza. Érthető tehát, hogy a választások közönybe fulladása nem ejti kétségbe vezető politikusainkat, nem is igazán erőltetik e voksolások sikerét. A „lebetonozott" parlamenti viszonyokat amúgy sem módosítják lényegesen az időközi választások, de így nem is várható az állóvizet esetleg megzavaró új politikai erő felbukkanása. Úgy tűnik fel, hogy a jelentősebb parlamenten kívüli pártoknak — Agrárszövetség, MSZDP, MSZMP — is megfelel a kialakult helyzet, s a választói passzivitás. Figyelemre méltó például, hogy a munkáspárt — pedig fegyelmezett tagsága, saját újsága van — kísérletet sem tett a választásokon való részvételre, pedig az — az antikommunista hangulat ellenére — jelentős propagandalehetőséget jelentett volna. Nehéz szabdulni attól a kényszerképzettől, hogy e párt is viszonylag jól érzi magát a jelenlegi konstellációban, ahol a kirekesztett, ám számon tartott ősellenség nehéz, de hálás szerepkörét kevés erőfeszítéssel is megtarthatja.

Oligarchia kialakulásához vezet a privatizáció jelenlegi metódusa is, az állami beavatkozással, olykor kinevezéssel zajló — melesleg roppant drága — tulajdonosgyártás. Az állami tulajdon felosztása jelentősebb tőkebevonás és technológiai megújulás nélkül zajlik, eredményeként legtöbbször félállami kereszttulajdonlás alakul ki,

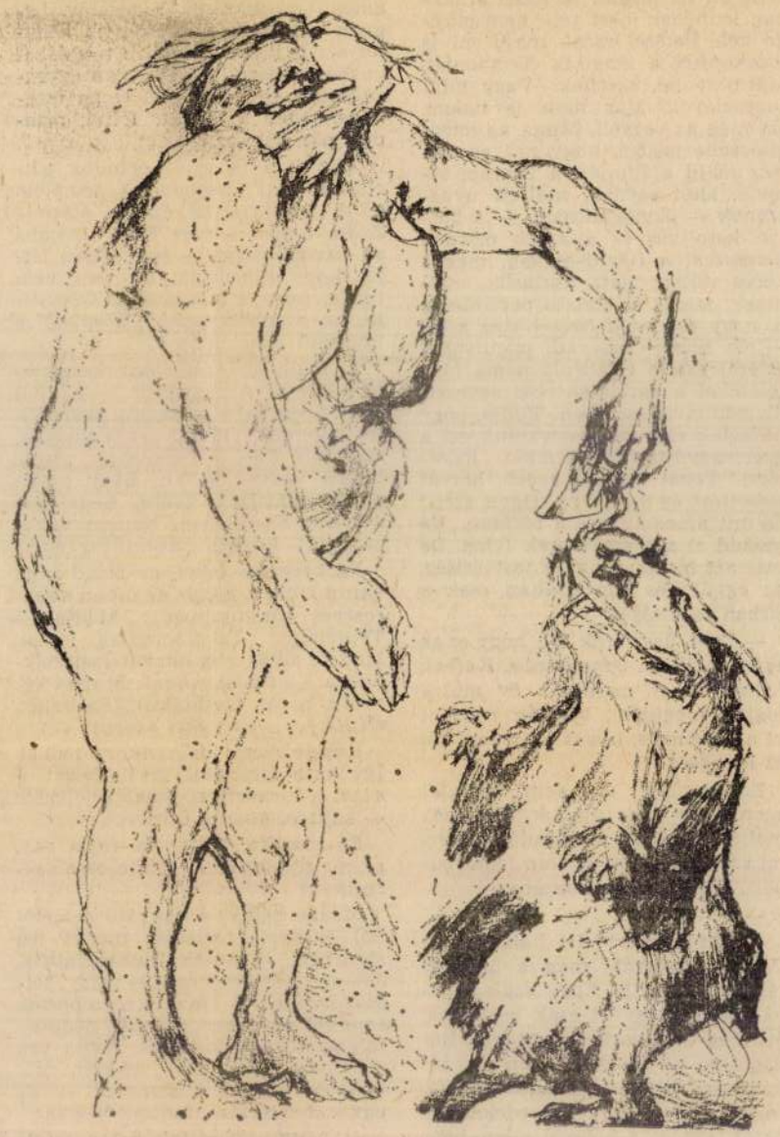

Szomolányi Karola rajza

[illegible] szerű tempót tartva gondoskodnának mondjuk a nyugdíjak értékállóságáról. Hasonképpen, a dolgozói tulajdon, részvétel a tulajdonviszonyok átalakításában és a vállalat irányításában sem ellentétes a piaci viszonyokkal, ellenkezőleg. A meghatározó dolgozói tulajdon elkerülhetővé teszi a szociális robbanást, csökkenti a munkanélküliséget, növeli a termelékenységet, ezzel a profitot és az adót is.

Ha polgártársaink elégedetlenek politikai és gazdasági viszonyainkkal, az csöppet sem véletlen, józanul — nagyon józanul! — értékelik csupán az ígért és a megvalósult változások közti különbséget, s meglepő passzivitással tudomásul veszik élethelyzetük ellehetetlenülését. A jelenlegi gazdasági és politikai szisztéma gondjai és sikerei — hisz' ilyenek is vannak —, rámutatnak arra, hogy gazdasági demokrácia nélkül a politikai demokrácia ingatag. Nem ördögtől való hát — bár sokan állítják ezt — egy olyan „népi egység" típusú mozgalom, adott esetben választási koalíció sem, amely a közvetlen (részvételi) demokráciát a politikai és gazdasági szférában egyaránt nélkülözhetetlennek tekinti, s melyben a civil szerveződések, a szakszervezetek és az ebben érdekelt politikai mozgalmak vesznek részt. Talán ez az egyetlen olyan politikai forma, amely még megakadályozhatja az oligarchia kialakulását.

Mindenesetre nem ártana Flurryvel szólva feltenni a kérdést, hadd törje ősz fejét Sam Small:

„— Mi az, hogy parlament?"

A regénybeli nyugdíjas vidáman fog neki a válaszadásnak, mert szeret fontos dolgokról értekezni. Elmondja, hogyan mennek fel az emberek a T. Házba, hogy ott a népet képviseljék.

„— Te miért nem vagy ott? — kérdezte Flurry.

— Ezen én is sokszor csodálkozom. Sok nálamnál butább ember is ül ott."

A járda és az úttest közötti sávban, mint egy legújabbkori címerpajzs zöldjében, kényszeredetten mosolyog a művész. Nem kötelező füvet vetni ebbe a sávba, de szép, így füvesen emberibb a környezet. Pár házzal odább autók parkolnak a városi senkiföldjén. A művész valószínűleg már megbánta, hogy elvetette a füvet.

— Miért nem hagyod ott a kutyatermékeket, ahol vannak? — kérdem tőle, amikor melléje érek. — Trágyázzák a földet.

— Mert így nem tudok füvet nyírni — mondja, és maga mögé mutat. Valóban, ott várakozik már a fűnyírógép.

— Esztétikai okokból? — kérdem.

— Nem, merőben materiális okokból, mert a gép alól a száraz kutyaszar úgy repes szanaszét, mint a tojásgránát repeszei, s még porzik is. A puhát pedig szétmaszatolja a kés, nem lehet a gépet kitisztítani.

— Gond — mondom gondterhelten a járdára kiterített faecesmező szélén. Szeretnék valamilyen tanácsot adni a művészetnek, de hiába pergetem át az ismertebb filozófusok, bölcselők nevét, még a legújabbkori irodalomból sem emlékszem ide illő aforizmákra, használható gondolat-patentokra. Pedig elméletileg, legalább egy kérdésfeltevésnek léteznie kellene, hiszen a társadalom egy adott pillanatban produkálja a füvet, a fűnyírógépet, a kutyát és a kutyaszart. Ha a fűnyírógép alól kézigránátrepeszként repül szét a száraz faeces, a filozófia aligha engedheti meg magának, hogy erre a kihívásra ne adjon választ. Vagy ha választ nem is, egy kérdést, ami a társadalmi elmozdulásokból indul ki, óvatosan megfogalmazhatna. De lehet, hogy túl sokat várunk a fi-

Szomolányi Karola rajza

gyom a művészt a füvel, [illegible] rógéppel, a gazdagok kutyáival és a végtermékkel. Azon gondolkodom, hogy a fűnyírógép alól repeszszerűen kivágódó faeces ügye hogyan aránylik ahhoz, hogy Los Angelest lángba borították a fiatal feketék, mert az esküdtszék nem marasztalta el a fehér rendőröket, akik félholtra vertek egy néger autóst? Több, mint negyven halott, több ezer sebesült és fél milliárd dollárnyi anyagi kár. A fekete fiatalok hirtelen felindultságukban kiraboltak tízezer üzletet. És ami a déli határaink mentén történik? Kétszázhúsz kilométernyire égnek Magyarország, hová süllyedhetsz még?

Huzatkonfliktus

Amikor a pirospozsgás arcú, enyhén beborozott férfi felszállt a hegyi járatra, azonnal éreztem, hogy utazásunk nem lesz eseménytelen. Még voltak ülőhelyek az autóbuszban, válogatni lehetett. A férfi, előttem telepedett le, egy idős, sovány ember mellé, aki Thomas Mann egyik regényét olvasta németül. Ahogy lezöttyent melléje az új utas, felnézett a könyvből, és megránduló fül-

kifások után, a nyaralóházak végleges otthonokká, utolsó menedékhellyé váltak. Az üres telkeket, és az üres villákat elfoglalták a pártállam nevesebb káderei. Később csatlakoztak hozzájuk a puha diktatúra csendes pénzcsinálói, akik a gazdasági reform bizonytalan szélviszonyai között, ügyesen meggazdagodtak. Az újgazdagok rohama két éve kezdődött és javában tart. Most irtják ki az utolsó fákat a hegyoldalban, minden tenyérnyi zöldfelület helyére, beton kerül. Négy-öt követség is befészkelte magát, a diplomaták családtagjai mind

megingatta a fejét.

— Na, maga az én emberem. Miért lenne itt huzat?

Az asszony elővett egy zsebkendőt, megtörölte a homlokát, aztán legyezgette magát. Talán melege volt, de az is lehet, hogy a férfi borgőzös leheletét igyekezett odébbhessenteni.

— Nézzen ki az ablakon, nagyságos asszonyom! Mit lát az utcán?

Az asszony érdeklődve kipillantott az ablakon, de semmi olyant nem látott, ami egy kicsit érdekelte volna. Így hát közönyösen legyezgette magát tovább.

— Nem lehet lépni az új autóktól! Másfélmillió, kétmillió forint egy ilyen. Tele van velük az utca. Az nem igaz, hogy ezekért valaki megdolgozott. Az nem igaz, hogy ennyi pénzt tisztességesen meg lehet vásárolni. Csibészség folyik ebben a városban. Ez egy csibész város!

Az ötven körüli asszony, talányos arccal üldögélt a borszagú férfi mellett és legyezgette magát. A jelek szerint egyáltalán nem érdekelte, hogy mások autói kétszázezerbe, vagy kétmillióba kerülnek. Ő bevásárolt, az autóbuszt is elkapta, még ülőhelyet is talált. Valószínűleg már a délutáni terveit szövögette. Amikor leszállni készült, s felállt hogy jelezzen, a borszagú férfi megfogta a szatyrát, aztán amikor lefékezett az autóbusz, kézbe adta.

— Köszönöm — mondta az asszony. Ekkor szólalt meg először.

A pirospozsgás férfi visszaült a helyére, és elhallgatott. Belenyugodott a huzatba, s abba is, hogy csibészség folyik a városban.

...ellenségei a megújulásnak, de ez így sokáig nem mehet.

Mert egyszer csak kell már beszélgetni azzal, akivel nem is olyan régen még együtt merengtünk, terveztünk, ittunk és átkozódtunk, számlálgatva a kevés reménységet, takargatva a sok bánatot. És akkor kiderül, hogy csak messziről láttuk a kutyafejet, az ordasfogakat, csak ijedtünkben hallottunk annyi mindent gonoszságnak, csak menedéket kerestünk a célkereszt mögött. Nyugodtan lőni pedig csak megfelelő távolságról lehet. Közvetlen közelről visszarettent a tekintet melege, a kézre hálót vet az arc ráncainak vonaglása. Állatnak kell lenni ahhoz, hogy ne törjön fel az okádás a szétloccsanó agyvelő látványától.

hát más dolgunk, mint helyreállítani egységünket, újrarakni a fészket, amelyben mindenki megtalálhatja majd a maga zugát, amelyben az egy szívvel dobbanók, a nyelvben, hagyományban, karakterben és akaratban egyek meglelhetik a Hazát.

Ám egymás álláspontjáról kölcsönösen nincs semmi mondandónk. Nem értjük, s ettől dühösek vagyunk. Árulót kiált az egyik tábor, mucsait a másik. Pedig csak egy ország, egy nép van itt, amit nekünk adatott továbbvinni, s amelyről nekünk kell minden utánunk jövő nemzedék előtt elszámolni.

★

De már most írjuk az igazoló jelentést: nem tudtuk a dolgunkat rendesen elvégezni,

sérelmek elősorolása nem kerget szégyenpírt az azokat elkövető idegenek, szomszédok, egykori területfoglalók arcába, sőt még merészelik elősorolni a maguk bántódásait. Nincs lovagiasság, csak érdek, nincs öntudat, csak szerzés és mohóság. Elidegenedett világunk nem akar a nemzeti értékek előtt behódolni. Magyarázat persze van: nemzetközi összeesküvés, nagyhatalmi játszmák, a kozmopolita zsidó tőke ármánykodásai, meg a sok ellenség kívül és belül, akik akadályoznak, összeesküsznek, akik mindent bemocskolnak, s folyton csak ellenünk fenekednek. Ezek azonban már a paranoia tünetei.

Nem különb a liberalizmusnak nevezett eszmekavalkád helyzete sem: meg kellene érteni, hogy a józan ész minden szabályának ellentmondva miként virulhat a nemzeti eszme ott is, ahol már régen nem szabadna hogy legyen. Válaszolni kellene arra a kérdésre, hogy a Polgár szabadságát korlátozhatja-e, s ha igen, menynyire egy kitalált fogalom, egy imaginárius szám: a Nemzet. Kezdeni kellene azzal az országokat, népeket felforgató indulattömeggel valamit, ami szerint a kolozsvári, szabadkai, nagyszombati kisember inkább akar magyar, román, szerb vagy szlovák lenni — de azonnal! —, mint személyében és tulajdonában szabad polgár. Nem akarja megvárni a határok légiessé válását, nem lát az egységesülő szép jövőig el, de dorongok alá ugrik, puska csövébe néz, hogy a gyermeke anyanyelvén tanuljon, hogy a könyvtárban nemzeti klasszikusait olvashassa, hogy a színház — ahová egyébként nem jár —

...gatja a politika a maga sajátosan perverz logikájával, hatalmi és érdekmegfontolásaival. Eljutottunk odáig, hogy megszűnt a párbeszéd a magyar szellemi élet két tábora között. Nincsenek viták, csak üvöltözések, nincsenek érvek, csak kijelentések, vádak, ráfogások és rágalmak. És nagyon magányos, mindenen kívül dóságát.

Tudják, mi már régen sehol sem leszünk kicsinyes perpatvarainkkal, amikor ők még mindig itt állnak, és konok kitartással kérdezik, mi van a kenyérrel, az órabérrel, az öregek nyugdíjával, hol a ruha, a cipő, a kocsi. S megdühödnek, ha az asszony sokáig nem mosolyog.

Szakszervezeti kulturális és művészeti díjak

Múlt csütörtökön osztották ki az idei szakszervezeti kulturális és művészeti díjakat. Kitüntetésben részesült: CSORBA PIROSKA író, FEHÉR KLÁRA író, HEGYI GYULA újságíró, VAJDA JÁNOS újságíró, ÁGOSTON ISTVÁN újságíró, VÁRKONYI GÁBOR tévérendező, ASSZONYI TAMÁS szobrász- és éremművész, PETSCHNIG MÁRIA ZITA közgazdász, BUNA KONSTANTIN festőművész, PAPP FERENCNÉ népművelő, DUNAI TAMÁS színművész, az ÉLET ÉS IRODALOM szerkesztősége, a „Magyarországról jövök" című rádióműsor alkotóközössége, az esztergomi BALASSA BÁLINT Vegyes Kórus, az ÉPÍTŐK PÉCSI MADRIGÁL Kórusa. Posztumusz díjat kapott: TÓTH GYÖRGY tévériporter.

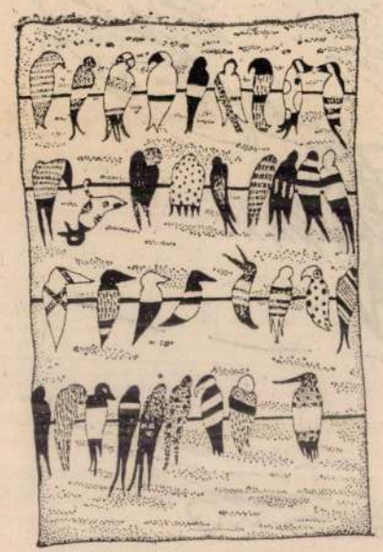

Györgydeák György rajza

PETRI LUKÁCS ÁDÁM:

Eközben azonban

Olvasom, hallom, látom ezt a mindent és mindenkit megszálló deprimáltságfeelinget, hogy milyen rossz az ország, milyen rossz a város, hát valóban nagyon rossz, eközben azonban: zizeg-pörög Pest, Buda virágzik-fénylik, vanni is lenni kell s úgy tetszik, hogy van-lett egy működő felülete a városnak. Ezen a héten is például megnéztem az Európa moziban Ács Miklós brutális-szép filmjét az *Éljen Anyád*-at; már itthon is játsszák — az Örökmozgóban — az új Makajev-filmet a *Sweat Moovie*-t és megy a pesti Broadwayben is az új Jarmusch-film; megjelent Bikácsy Gergely könyve a *Bolond Pierrot moziba megy* a francia filmekről, amiben sok más szép írás mellett van egy kitűnő írás legkedvesebb kortárs francia íróm, Duras filmjeiről.

És legfőképpen nők, ezek a tavaszi nők, megint kinyílt egy csomó és a régiek is virágoznak tovább, tegnap éjjel például a Hold kávéházban, ahol az egyik legkiválóbb budapesti alternatív zenekar játszott az *I love you!* szám szerint huszonhat szép nőt láttam és három legvonzóbbat. (Igaz, az egyik ránézésre „legvonzóbb", úgy hajnali négy tájt a doszszéimra hányt, ez kissé redukálta attraktivitását.)

Tesssék figyelni, élvezni, részt venni; szokatlan, de nem rossz, ha jó... Tessék virágokat venni a nőknek, sokat, jácintot, íriszt, rózsát, margarétát, mindenfélét. Meg csókolódzni, az is olyan jó. Meg mosolyogni, hogy én is mosolyogjak... Csakazértis, meg csakúgyis.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1971 NOV 26

Szomolányi Karola

1021

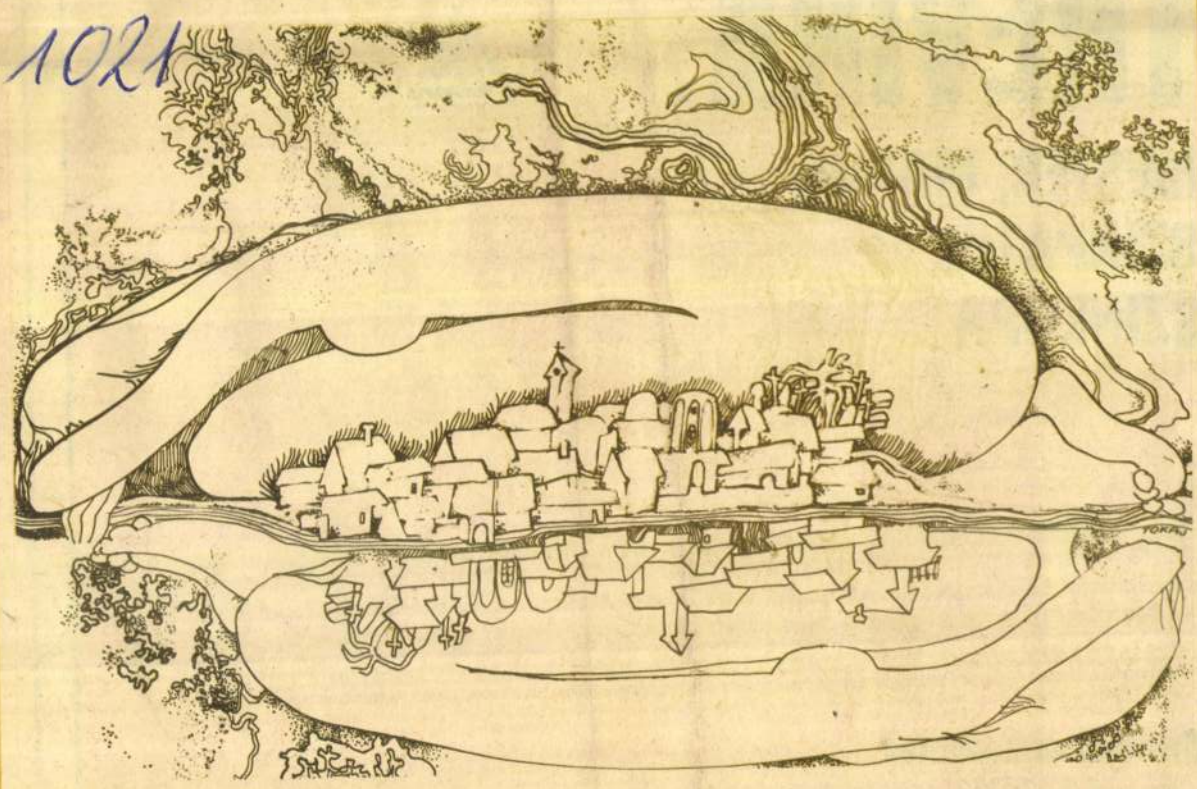

TOKAJ

SZOMOLÁNYI KAROLA RAJZA

TREVIRA,

kiváló áruk fóruma

MESTER, MAXIM, SZINPATIK, SZINKÓPA

Szintetikus szövetek
„Kiváló Áruk Fóruma" védjeggyel
Korszerű mintázat,

BUDAPEST, IX., [illegible]
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1972 SEP 22

Szomolányi Karola
1021

SZOMOLÁNYI KAROLA rajza

BENEDIKTY LÁSZLÓ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR

A KŐBÁNYAI GYÓGYSZERÁRUGYÁR

FELVESZ:

TECHNIKUSOKAT, GYÓGYSZERGYÁRTÓ SZAKMUNKÁ-
, VÍZ- ÉS GÁZSZERELŐ, BÁDOGOS, CSŐSZERELŐ,
OKAT, HŰTŐGÉP- ÉS KOMPRESSZORKEZELŐKET, KA-

ESZ TOVÁBBÁ:

EMEIBE
KÁRA NŐKET,
SOKAT.

BAD SZOMBAT.

BÁNYAI GYÓGYSZERÁRUGY

Szomolnoki Mária

szegedi festő

Felvidéki város

Rákóczi-tér

Szeged 1947. febr.-márc.

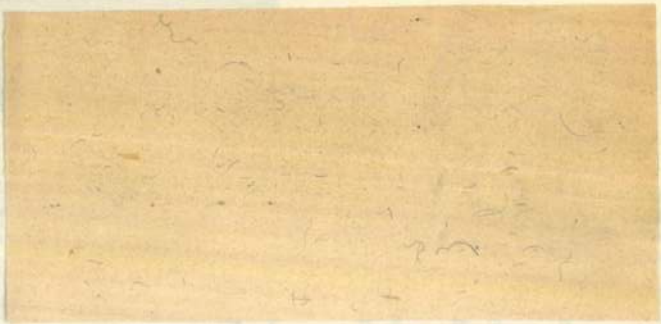

UNGA

FREMDE

Prielmayerstrasse 1. Telefon

A Müem
Nagy

Id
fordul,hogy Baj
vagy szerkesztö
iránt érdeklödn
mást kelt ha eg
kellö és pontos

MAGYAR KIRÁLYSÁG
50
MAGYAR KIRÁLYSÁG

Szomoróci faharang-
láb

Vas m

Kepe repr

Tóth Vasi

46 cl.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Szanday Sándor

MAGYAR NEMZET
1958 JUN 18

IVAP

610

Jelentős magyar művészsiker Párizsban

Párizsból jelenti az *MTI:* A francia főváros képzőművészeti életében jelentős eseménynek számító Salon Populiste idei kiállításán a magyar képzőművészek egész sora vett részt. *Holló László* hét, *Kántor Andor, Tóvári István, Eigel István* hat-hat, *Fenyő A. Endre* öt, *Sarkantyú Simon* és *Ridovics László* négy-négy, *Blasko János* három festménynyel szerepelt festőművészeink közül, míg a magyar szobrászokat *Szanday Sándor* 17 kis szoborral és *Benczéné Káldor Rózsa* 3 kis szoborral képviselte. A magyar képzőművészek kiállított műveit a párizsi szakértők és a nagyközönség egyaránt elismeréssel fogadta. Ennek jele az is, hogy a Salon Populiste külföldieknek kiadott egyetlen díját, a Prix d'Honneur-t Sarkantyú Simon négy festményének ítélte oda.

tozik, örömtelik ezek a napok, hiszen a kenyeret takarítja be a falu, amikor a gabonát aratja. Az idei aratás nem hoz olyan jó termést, mint a tavalyi. De azt se lehet mondani, hogy rossz lesz a termés. Az őszi árpán már nem segített a legutóbbi eső, mire szétoszlottak a felhők és kisütött a nap, megpendültek a kaszák is. Ennek ellenére a földekről érkező jelentések közepes termésről számolnak be. A termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok földjén pár mázsával több lesz az idén is a termés, mint az egyéniek kis parcelláin, de ez természetes, hiszen a gépi munka fölénye, a jó talajelőkészítés különösen az ősziek-nél mutatkozik meg. A Hild-

Szondy György

vaicpitó

Takrajzok

II. 48. l.

M. KIR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

Országos Bizottságának,

Budapest.

-én 56 sz, a. kelt b. átiratára van
vezető utiszámláját 526.80 K-ra
sszaküldeni.
bruár hó 15-én.
gató megbizásából:

SZONDY SÁNDOR fafaragó iparművész munkáiból nyílt meg kedden kiállítás Oroszlányban, a művelődési központban. A miskolci alkotó népi hangszereket, furulyákat, citerákat, valamint fából készült használati tárgyakat és ékszereket mutat be.

Népszabadság, 1984. XI. 7.

Szondy Sándor

Szondy Sándor fafaragó iparművész munkáiból nyílt kedden kiállítás Oroszlányban, a művelődési központban. A miskolci alkotó népi hangszereket, furulyákat, citerákat, valamint fából készült használati tárgyakat és ékszereket mutat be a november 20-ig nyitva tartó tárlatán.

Magyar Nemzet 1984. XI. 7.

Szondy Sándor
(parművész
'96.11.20 É-MO.

Az ezerarcú és -hangú fa

Szondy Sándor népi iparművész jubileumi kiállítása az Adyban

Miskolc (ÉM – DK) – „A Fa, az ezerarcú szépség bűvöletében élni – csodálatos. Illatában nap mint nap megfürödni – szenvedély...” – olvashatjuk Szondy Sándor fafaragó népi iparművész, a népművészet mestere gondolatait a 25 éves jubileumi kiállítására invitáló meghívóban. A tárlat tegnap délután Miskolcon az Ady Endre Művelődési Házban nyílt meg.

❑ *Van jelentősége, hogy jubileumi kiállításának helyszínéül az Ady Művelődési Házat választotta?*

● Mielőtt a fához nyúltam, festeni, rajzolni próbáltam. Akkoriban a Vár utcában működött az Ady Művelődési Ház, ott kezdtem a képzőművészettel ismerkedni.

❑ *Hogy emlékszik ilyen pontosan az 1971-es „műfajválasztó” dátumra?*

● Az évszámot belevésem a tárgyakba... Ezt megelőzően faragtam én gázlómadarakat, ami abban az időben divatos volt, de ennek még semmi köze nem volt a népművészethez, és én most a népművészetben jubilálok. Igazából a hiteles magyar népművészettel csak egy évvel később, a sárospataki országos fafaragó táborban találkoztam.

❑ *Ott már „jött” a saját stílus?*

● Nem, az első időkben egymástól lestük el a motívumokat, technikát. Akkor még nem voltak stílustiszta dolgaink, a Dunántúl keveredett a Felvidékkel... Ott még csak az volt érdekes, hogy hódolunk ennek a tevékenységnek, örülünk, hogy faragunk. Több idő kellett ahhoz, amíg eljutottam odáig, hogy a munkáimról, aki ért hozzá, azonnal megmondja: ezt Szondy csinálta.

❑ *Eladja ezeket a tárgyakat, vagy hobbi maradt a faragás?*

● Hobbi. Egyébként a Martintelepi Speciális Szakiskolában tanítok. A népművészet most megint válságban van. Az emberek éhesek, és nem a művészetre... Én legszívesebben hangszereket készítek, azokat meg még nehezebb lenne eladni.

❑ *De biztos van azért olyan ön által készített hangszer, amit használnak valamilyen együttesben?!*

● Csináltam már felkérésre citerát, furulyát, legutóbb pedig egy görbe kürtöt. Van egy kontrasípos palóc dudám is a sárospataki múzeumban, ez nagyon hiányzik a saját kollekcióból.

❑ *Csinálhat másikat...*

● Lehet. Van is három bőröm. De ahhoz úgy kell ébrednem egy reggelen, hogy ezt akarom csinálni. Most nem olyan időket élünk.

❑ *Bemutatná a kiállítást...*

● Pásztorkellékeket, használati tárgyakat, bútorokat, hangszereket, ékszereket állítottam ki. Ezek mind különböző alkotói időszakok eredményei. És szeretném a technikai sokszínűséget is bemutatni: ékfaragás, domború faragás, domborműkészítés, kisplasztika, spanyolozás, csontberakás... Legutóbb gyöngyházberakással csináltam egy brácsát.

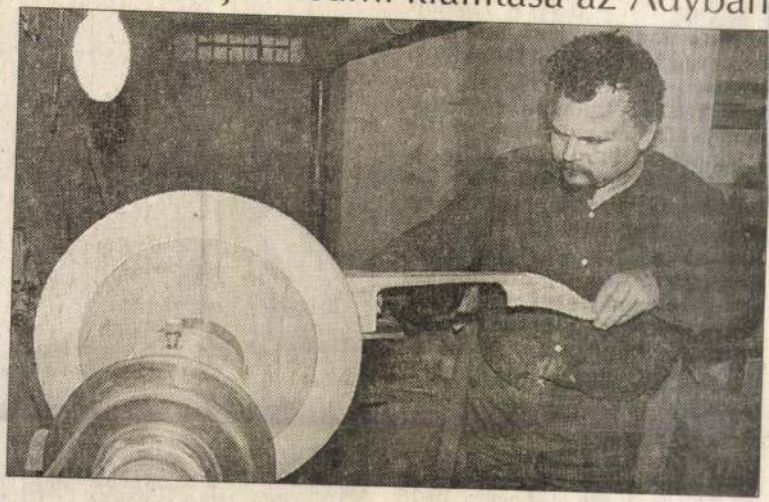

Szondy Sándor műhelyében

Fotó: Dobos Klára

Indiántánc lesz Edelényben

Már csak a minisztériumon múlik, elkel-e az edelényi kastély

Edelény (ÉM – SZN) – Tegnap harmadik ízben járt Edelényben annak a kanadai befektetőcsoportnak a képviselője, aki még 1992-es, „körülnéző" látogatása alkalmával szemet vetett a kastély elhanyagolt állapotban is lenyűgöző épületére. Az indián származású, tekintélyes anyagiakkal bíró úr, valamint kint élő magyar kísérője kiléte megegyezésünk értelmében egyelőre nem kerül nyilvánosságra, már csak azért sem, mert komoly szándékaik még komolyabb, de annál tipikusabb „magyar" akadályokba ütköztek eleddig.

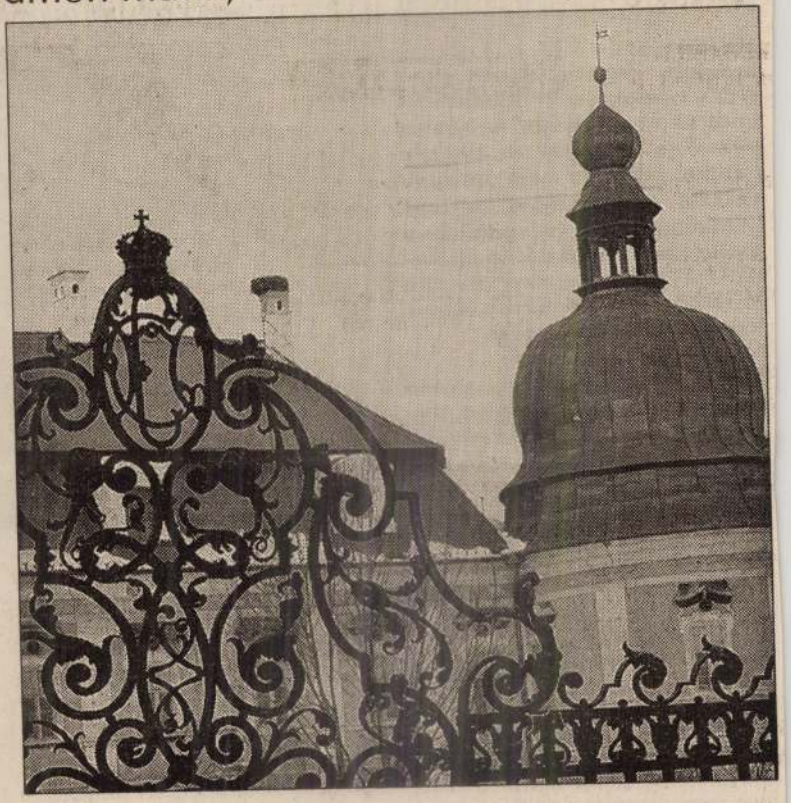

Az edelényi kastély. Az ingatlan hasznosítása befolyásolhatja a város sorsát. *Fotó: Bujdos Tibor*

Aligha lehet azzal vádolni az edelényi önkormányzatot, hogy a 10-15 éve hasznosításra áhítozó műemlékkastély számára ne próbáltak volna befektető után nézni. Tavaly decemberben ez a szándék nagyon is komollyá vált, hiszen erőfeszítéseiket siker koronázta. Egy befolyásos külföldi tőkéscsoport képviselője érkezett: szeretnék a kastélyt idegenforgalmi célokra igénybe venni. Mindössze három feltételük volt: bekapcsolódnának az Internet számítógépes hálózatába, a magyar állam hosszabbítsa meg a koncesszió idejét, valamint hogy kaszinót működtethessenek a szállodává és vendéglátó centrummá alakított kastélyban. Az első feltételnek semmi akadálya, s a második is teljesült, ugyanis az egyébiránt állam által megvalósítandó külső felújítást is átvállalta a befektető. A harmadik feltétel, mint kiderült, a legkeményebben annyit fog utazni, telefonálni, faxolni és kilincselni, mint az utóbbi másfél hónapban. Azon ugyanis, hogy tizenkilenc vagy húsz, Edelény biztos jövője is múlhat.

A mai napon éppen emiatt utazott a minisztériumba a polgármester, ugyanis a kérdés adott: lesz-e a hozzák el ide. A befektetésre egymilliárd forintot szánnak, s a felújítási munkálatokkal legkorábban egy év múlva végeznének. Potyára azonban érthető módon nem szívesen utazgat ide.

Ha mindez megvalósul, nem kétséges, hogy a városon túl az egész

köteles érdeklődni a pesti vendég, hanem a küllem iránt is. Amióta tudniillik miniszteri rendelet van róla, hogy az étlapokat ki kell függeszteni a vendéglő ablakába, azóta az étlap nemcsak tartalmas lett, hanem kellemes, sőt küllemes is. Tartalma igaz, hogy oly sovány, hústalan, vértelen és zsírtalan lett, mint egy operett, de viszont a zenéje az, amivel a vendéget szórakoztatja. E zenének bizonyos pikáns ízt ad a hableány. Ez a hableány persze nem olyan helyes, tiszta és gusztusos, mint egy tejcsarnoki hableány, hanem inkább piros pongyolába van burkolva, a haja vörös, leány is, hab is és nagyjából sörhableánynak volna nevezhető, vagyis inkább hadisörhableánynak. Ennyi freskofestészet azonban nem elég egy pesti étlapon. A kirakatokban lógó étlapok nyolcvan százalékán a hableány mögött még egy faun is vigyorog à la Böcklin. Tarkán, vörösen, répaszínben mosolyog és ő is úgy van ezzel a dologgal, hogy olyan se hus, se hal, mint a pénteki menü. Száját mohón, kéjsóváran tátja ki, és egyik szemével a hableányra, a másikkal a köretekre pislog ez a sanda faun. És mialatt ő így néz, én pedig őt nézem a pesti vendéglő kirakatában, ezt a két szomorú festékfoltot a szép téli napsugárban, ezt a kirakatba tett söntésízlést, ezt a két margarinban párolt, sörgőzben lógó görög hitregefigurát, egyszerre eszembe jut, hogy mily kifejező művészet ez a déli étlap számára, a pesti huszadik századbeli világháborús étkezés számára, a szegény gyomorbajos emberiségnek ebben a panoptikumában két festett faggyúfigura. Tisztelettel *Argus*.

IN MEMORIAM

IGLÓI SZONTÁGH ERZSÉBET. Csendesen, szinte észrevétlenül a magyar iparművésznők egyik legkiválóbbja távozott el nemrég az élők sorából. Augusztus 15-ikén meghalt Szontágh Erzsébet, a gömörmegyei régi nemes-család sarja, aki nővérével, Arankával együtt el nem múló érdemeket szerzett a magyar csipkének külföldi elismertetése körül. A „csetneki csipke“ az irish-csipkéknek ez a valóban magyaros, igen finom és ízléses változata nemcsak a mi bányavárosaink hajdani csipkeiparának méltó folytatása, hanem egyúttal kitünő kereskedelmi cikké is vált, melynek jó árát fizették a német és angol kereskedők is. De ennél még több is volt a Szontágh-nővérek akciója, melyet a kilencvenes évek végén kezdtek: nagyjelentőségű szociális tényked̈és, mely egy csomó tehetséges tervezőnek és szerte az országban élő igen sok csipkeverő asszonynak adott kenyeret. A mi iparművészeti kiállításainkon csakúgy mint külföldi szerepléseinkben mindig előkelő megbecsülésben volt részük azoknak a finom és szolid munkáknak, melyeknek nemeslelkű tervezője, propagálója és igazi amatőrje húnyt most el iglói Szontágh Erzsébetben.

RODIN. A nagy francia szobrász, aki hetvenhét éves korában Párisban elhúnyt, nemcsak a francia nemzet halottja, hanem az egész világ kultúrájáé, mely nem ismeri a nemzeti gyűlölséget. Mint ahogy nem ismerte ezt maga Rodin sem, akinek meudoni házában a német és a magyar épp úgy otthon érezhette magát, mint a francia. Hisz a szellem, mely itt élt, mindig idők és népek felett állott, valahol a Michelangelo tiszta magasságában lebegett s a formákkal való titáni birkózás töltötte el. Neve olvastára nem a gyász érzése tolul először az ember agyába, hanem nagyszerű alkotásaihoz fűződő élményeink gyulladnak ki. A „Gondolkozó“ hatalmas tömege, ahogy a Pantheon pompás hátterébe írt körvonalai megjelennek, a „Calaisi polgárok“ a realizmus megdöbbentő erejével és a „L'âge d'airain“ bronzifja, amint szűzies tudatlansággal felragyog a Luxembourg fái alatt, annyi naivitással formáiban, mint amennyit Donatello óta nem kapott a világ. És a nemek nagy, kiegyenlíthetetlen sóvárgásából született örökértékű alkotások: az erotika mámorától átszellemült Csók, vagy a térdelő férfire alátekintő „Örök eszménykép“. Tagadhatatlan, hogy az impresszionizmus korának e nagy francia szobrászában még igen sok a programmszerűség, a tiszta formaértékekbe belejátszó lirizmus és a monumentalitása sem mindig a szobrászati kifejezőeszközök érvényesítéséből származik. De el kell ismerni, hogy egy nagy és szobrászatilag értékes felfogás képviselője, amely bizonyára nem olyan mély, mint például Hildebrandé, de sokkalta népszerűbb ennél. Mint szobrászatára a művészeknek, úgy könyvére s esztéticizmusára a műélvezőknek ezrei esküsznek s ezt a valóban nemes dialógot a német művészakadémiákon valóságos tankönyv gyanánt olvassák. Valamikor, egészen fiatal korában Rodin iparművészettel is foglalkozott: a sèvresi porcellángyárban és ebből az időből való munkái a párisi világkiállításon bemutatott kétszáz alkotása közt is helyet kaptak.

KRÓNIKA

A MAGYAR IPARMŰVÉSZEK MUNKASZÖVETSÉGÉNEK ügyét vitatta meg a kereskedelemügyi miniszter által december 10-dikére egybehívott értekezlet. Az elnöklő Szüry János dr. miniszteri tanácsos behatóan ismertette a szövetség céljait és alapszabálytervezetét, Bárczy István polgármester pedig, mint az O. M. Iparművészeti Társulat elnöke, részletesen kifejtette az okokat, amelyek a társulatot a szövetség megalakítására indították. Gróh István felszólalásában rámutatott arra, hogy az iparművészeti iskolából kikerülő ifjú iparművésznemzedék szempontjából vár áldásos működést a szövetségtől. Az értekezlet végül a szövetségnek támogatását ajánlotta.

Magyar Iparművészet
1917.

lotta és az alapszabálytervezet egyes részleteinek módosítását határozta el.

A TRÓNÖRÖKÖSPÁR EMLÉKE. Ott, ahol a kis Miljačka-folyó szeldeli át az egykor délszláv aspirációktól forró Sarajevó utcáit, egy híd emelkedik és ezen a hídon robogott keresztül 1914 június 28-án az az autó, mely halálba vitte a kettős monarchia trónörökös-párját és világtörténeti végzetévé lett egy egész nemzedéknek. Most egy csendes éjszakán egy emlékmű támadt azon a helyen, vasból, acélból, gránitból és márványból. Egy magyar művészt, a vasbeton síremlékeiről és kútjairól már ismert Bory Jenő építészt érte az a kitüntetés, hogy az újkori martiromságnak e világtörténeti színhelyét emlékkel láthatta el. Cseh gránitból faragott nyolc méter magas emlékműve, amint a sötét Trebevic-hegy körvonalai közé beíródik és másfelől egy paddal teszi díszesebbé a híd torkolatát, az útvonal esztétikáját erőteljesen fokozza fel. Az emlékműnek talán legszebb része az arany-mozaikfülke a benne elhelyezett Pietával és a felette levő öröklámpával, az el nem múló fájdalom s az engesztelődő vallásos lélek boruja lebeg felettük. Érdekes az úttestbe illesztett acéllemez is fraktura feliratával, mely nemes egyszerűséggel hirdeti a nyomok jelentőségét. Kevés eszközzel, de jó anyagokkal és az elrendezés szépségével kelti fel Bory munkája a legmélyebb benyomást, amellyel az építész valamikor fel tudja majd rázni a közömbös vándorokat.

HAJÓÉPÍTÉS ÉS IPARMŰVÉSZET. Többször volt már e folyóiratban arról szó, hogy a nagy német közlekedő vállalatok, élükön a tengerhajózási társulatokkal, milyen hatalmas segítői az iparművészetnek s mennyi megbízást adnak belső berendezőknek. Örömmel látjuk most, hogy az első lépést ilyen irányban minálunk is megtették már. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Társaság nagy luxushajói, köztük a most elkészült IV. Károly király hajó már jelentékeny eltérést mutatnak a régebben megszokott aranyos-rokokó- és kárpitos-drapéria-ízléstelenségektől. A technikai egyszerűség, a jó elrendezés, a nemes anyagok konstruktív összekötése uralják e hajók éttermeit, szalonjait és fülkéit. Ott persze még nem tartunk, hogy a hajóépítő Ganz-Danubius-gyár ne mérnökökkel, hanem jeles iparművészekkel terveztesse a hajók berendezését, mint ahogy azt a németek s újabban az osztrákok cselekszik. De hihetőleg ennek az ideje is el fog következni és hajóinkon nemcsak célszerűségről és kényelemről lehet majd beszélni, hanem színek összhangolásáról, melegségről és az ízlésnek raffinementjáról is.

GOETHE ÉS A STÍLUSIMÁDÁS. Goethe, akiről köztudomású, hogy fiatalkorában mily szenvedélyes imádója volt a gotikának, érett bölcsessége teljében nem túlságosan lelkesedett azokért, akik — akkori divatsnobizmus szerint — gótstílű lakosztályokat rendeztek be maguknak házukban. Eckermannal való beszélgetéseiben ennek több ízben adta tanujelét. Madame Panckouckenak Párisban van egy kínai szobája. Egészen kedves kis ötlet. Ilyesféle az is, ha valakinek — mondja Goethe — annyi üres szobája van, hogy egyiket-másikat gót ízlésben rendezi be, természetesen csak azokat a szobákat, melyekben rendszerint nem lakik. De az, aki lakásra szánt helyiségeit ilyen elvénhedt, idegen holmikkal rakja tele, annak gondolkozásmódja merev ellentétben van a mi korunkkal. Ha valaki egy vidám téli éjszakán török jelmezben megy a bálba, az mulatságos, de mit szólnánk ahhoz, hogyha valaki egész évben ilyen jelmezben sétálgatna? Azt hinnők róla, hogy vagy már tökéletesen bolond, vagy a legjobb úton van, hogy azzá váljon.

AZ ÜVEGSZEKRÉNY. A jó biedermeier időkből itt maradt üvegszekrényt, magyarul vitrint egy-két évtizeddel ezelőtt még kidobták a lakásból, most sietve, lázas túlfizetéssel hajszolják fel az ócskaboltok lomtárából. Akármilyen finom és kegyeletes volt akkor, nem tűrték meg a stílustól elrugaszkodó iparművészet idején. Akármilyen töredezett, ványnyadt ma, odakerül a díszhelyre, mint főereklye. A szűkkeblűség épp oly igazságtalan volt vele szemben akkor, mint ma a túlzott megtisztelése. Az üvegszekrény sem önmagáért vagy a belehelyezett csecsebecsékért él csupán, nem is való mindenüvé, hanem a lakásberendezésnek egy részét kell alkotnia, és a maga helyére állítva, a térnek egy darabját kell meghitté s egyben ünnepélyessé tennie. A lakás összeségében dekoratív mozzanat az üvegszekrény, mely ma már kívánalom, szükséglet és ezért ideig-óráig egészen jól pótolja az olyan ebédlői pohárszék is, amelynek felső része a porcellánok és apró csecsebecsék elhelyezésére üveges polcokkal van ellátva, viszont még finomabban hat akkor, hogy ha a falba épített üvegszekrény szolgálja azt a célt, melyet a hadseregszállítók csak amaranth-fából és ezüstveretekkel megoldva tudnak elképzelni. S hogy szükségletté vált — még ha a kor szenvelgő stílusimádata hozta is divatba —, azt nem sajnálni kell, hanem örülni neki. Az üvegszekrény ugyanis beleraknivalókat is kíván és az ilyesmi nemcsak a gyüjtőambiciókat fokozza, hanem a modern iparművészeti vásárok forgalmát is. A porcellánok és régi emlékek

Aranka maga végzi. Az egyes mintákat guipur-szerű finoman horgolt hálózattal kapcsolják össze. Így született meg a magyar horgolt csipke, melyet a Szontagh-nővérek szülőföldjük iránt való szeretetből „csetneki csipkének" kereszteltek el.

A csetneki csipkéből készült gallérok és ruhadíszek az iparművészeti társulat újabbi kiállításain, valamint a Művészet és Művelődés egyesület kiállításán már láthatók voltak s azok szépségüknél, művészies voltuknál s magyaros jellegüknél fogva általános tetszés- és elismerésben részesültek.

A horgoláshoz olyan kevés és olcsó szerszámra és anyagra van szükség, hogy az szóba alig jöhet s így azzal még a legszegényebb sorsban lévő egyén is foglalkozhat; nincs tehát semmi akadály arra nézve, hogy ezen közgazdaságilag oly fontos házi-ipari foglalkozás minél előbb mindenütt tért hódítson s új keresetforrássá fejlődjék. Ez irányban már több helyen megtették a kezdeményező lépéseket s megemlítjük, hogy a Művészet és Művelődés egyesületben a csetneki csipke készítését rendszeresen tanítják s hetenkint egy délután a Szontagh-nővérek vezetése alatt állandóan foglalkoznak vele. A kecskeméti nőegylet pedig elhatározta, miszerint nőiparískolájában a csipkehorgolást kötelező erővel tanittatja s ezt a foglalkozást tőle telhetőleg támogatja.

67. VESZTRÓCZY M. MAGYAR.

Kívánatos, hogy a közönség is a hasznos kezdeményezést kellően méltányolja s a csetneki, valamint azok nyomán készülő egyéb horgolt magyar csipkéket hathatósan karolja föl.

A SAJÓVIDÉKI NÉPIES ÉPÍTÉS.

IRTA: GRÓH ISTVÁN.

Nincs vidék, melynek építési motivumai annyira becsesek lennének építőink számára, mint az, amely a Sajó és Rima folyók összefolyásánál terül el és amelynek legtöbb faluját a barkósághoz számítják.

Az a tíz-tizenöt falu, amelynek építkezéséből néhány díszítést mutatok be olvasóimnak, téglából és vályogból épít, házait vakolja, rájuk vakolatból domború cifrát mintáz; így aztán ezek az építmények anyagra, díszítésmódra igen közel esnek a mi modern házainkhoz és díszítő formáik szinte oda kívánkoznak a mi városi házaink arculatára. Óriási előny az annak a modern mesternek, aki magyaros dolgot kívánván alkotni, eddig csaknem kizárólag népies hímzésekre és legfeljebb fafaragásokra volt utalva, tehát oly ornamentikára, ami más anyagon termett és nehezen tűrte meg az »áthozatalt«.

Az ékes falvak sora kevéssel Rimaszombat alatt Jánosival kezdődik, úgy következnek erre Pálfala, Simonyi, Serke és stílusunk egyetlen városkája, Rimaszécs, amely talán középpontjául tekinthető ennek a népies kőmíves-művészetnek. A legeredetibbek azonban ezután következnek: Velkenye, Sajó-Püspöki, Sajó-Németi, Abafalu pompásabbnál pompásabb díszítő motivumokkal,

úgy hogy nehezen tudnám a legékesebbet kiválasztani közülök. Lejebb a Sajó mentén Putnokon túl elhal stílusunk, de él délfelé a Mátra északi nyúlványai közt Szent-Simonban és Hangonyban, a tősgyökeres barkó falvakban.

A faluk e nem éppen nagy csoportján kívül csak jóval feljebb északra akadunk a Tornavölgy zugában egy még kisebb falucsoportra, ahol hasonlókép dekorálják a házakat. Ezek: Hárskút (ahol kevés van már, mert amerikai pénzen a falunak kétharmadát újjáépítették), Almás, Görgő és Szögliget. Reménylem, hogy későbbi tudományos vizsgálatok azt fogják kideríteni, hogy ezeknek a faluknak a lakossága is a palócságnak ugyanaz a törzse mint az előbbiek, t. i. barkó.

A ház utcai homlokzatának díszítését illetőleg a díszítés mindannyiszor ismétlődő főformáit mutatja az itt közölt sajónémetii ház. A kétablakos utcai homlokzaton pilaszterforma tagozatok nőnek fel, amelyek azonban nem hordják a főpárkányt, hanem a fejük kivirágzik. Ezt a kivirágzó pilasztert, amelynek koronáját bámulatos leleményességgel készítették ki, én pálmának nevezem. E vidéken ugyan nem maradt meg ez a neve, de hogy fára gondolt aki mintázta, mutatja az, hogy több helyen láttam a bemutatottnál naturalisztikusabb kiképzést, leveles törzzsel. De ez a pálma képezi a székely kapuk fődíszét, megvan a XVII. és XVIII. századbeli kályhacsempék némelyikén, meg a XVII. századbeli keresdi várkastély kapufelein. Legrégibb ránk maradt alakításának a szepességi vitfalvi szt. László képciklus pálmáit tartom, amely falkép még a XIV. századból való és előadása után bizonyos, hogy a néphez igen közel álló ember festhette. Vagy harmincféle pálmaformára leltem eddig. Kettőt a legszebbek közül közlök; az egyik Héth falujában van meg a Sajó mellett, a másik az északi csoportból, Szöglígetről való. A másik főhelye a barkó ház díszítéseinek az orom. Itt már nem olyan egyöntetű a felület vagy beosztása. Van rá eset, hogy az oromban is pálmák emelkednek, mint a bemutatott sajónémetii házon, de díszítik másfélekép is, osztják vízszintes párkányokkal, modellálnak rája szabadon eredő vagy cserépből kinövő virágot, sőt akad olyan is (Rimaszécsen), amelyen a XVII. századbeli felsőmagyarországi renaissance hatása nyilvánul. Az udvarra néző fal a szegényebb háznál dísztelen, a gazdagabb református falvakban oszlopos tornác szegi be. E tornácok oszlopai között akad egy-egy eredeti formájú is.

Kétségtelen, hogy erre az építésmódra nem maradtak hatás nélkül a históriai stílusok, a renaissance, a templomok és úrilakok barokkja és az empire. De meg kell bámulnunk azt a művészi erőt, amellyel a rimaszécsvidéki kőmívesek ezeket az idegen formákat átgyúrták és magukévá tették. Sőt teszem azt az empire-stílus belevegyüléséből igen bájos formák keletkeztek, amikben főkép Jánosi községe bővelkedik. Ugyancsak Jánosi nemes falujából való az a díszes gereblye, amelynek két részletét közlöm. Mindkét rész mutatja, hogy népünk — éppúgy mint a középkorban, amikor a monumentális formáit vitték rá apróbb felszerelési tárgyakra — ugyancsak hajlandó architektonikus érzékét az ilyen apróbb dolgokon kifejezésre juttatni.

A barkóság legjellemzőbb formáját, a pálmát azonban lassú elpusztulás fenyegeti. Ma már nem építenek vele, pedig a falvak képe lassan az amerikai pénz hatása alatt megváltozik s a paraszthász amugy sem él soká. Az ország többi részében is ma már, a székelységet kivéve, alig akadunk hasonló díszítésmódra.

Kivételt képez az a hódmezővásárhelyi láda, amit bemutatunk s amelynek oldalát, éppúgy mint a barkó házakét, virágos oszlopok osztják részekre. A barkó díszítések erejét érezteti az a komáromi láda, mely az előbbinek társa. Mindkettő az etnografiai muzeumból való. Erős a hitem, hogy mielőtt népünk teljesen lemondana ezekről a formákról, építőművészeink helyet engednek számukra modern alkotásaikon.

51.

51. CSETNEKI HORGOLT CSIPKÉK.
DENTELLES TRAVAILLÉES AU CROCHET DE CSETNEK.

52.

52. SAJÓNÉMETI HÁZ.
MAISON DE CULTIVATEUR À SAJÓNÉMET.

SZEMELVÉNY GRÓH I. MAGYAR DÍSZÍTÉSEK CIMŰ SAJTÓ ALATT LEVŐ MUNKÁJÁBÓL.

50.

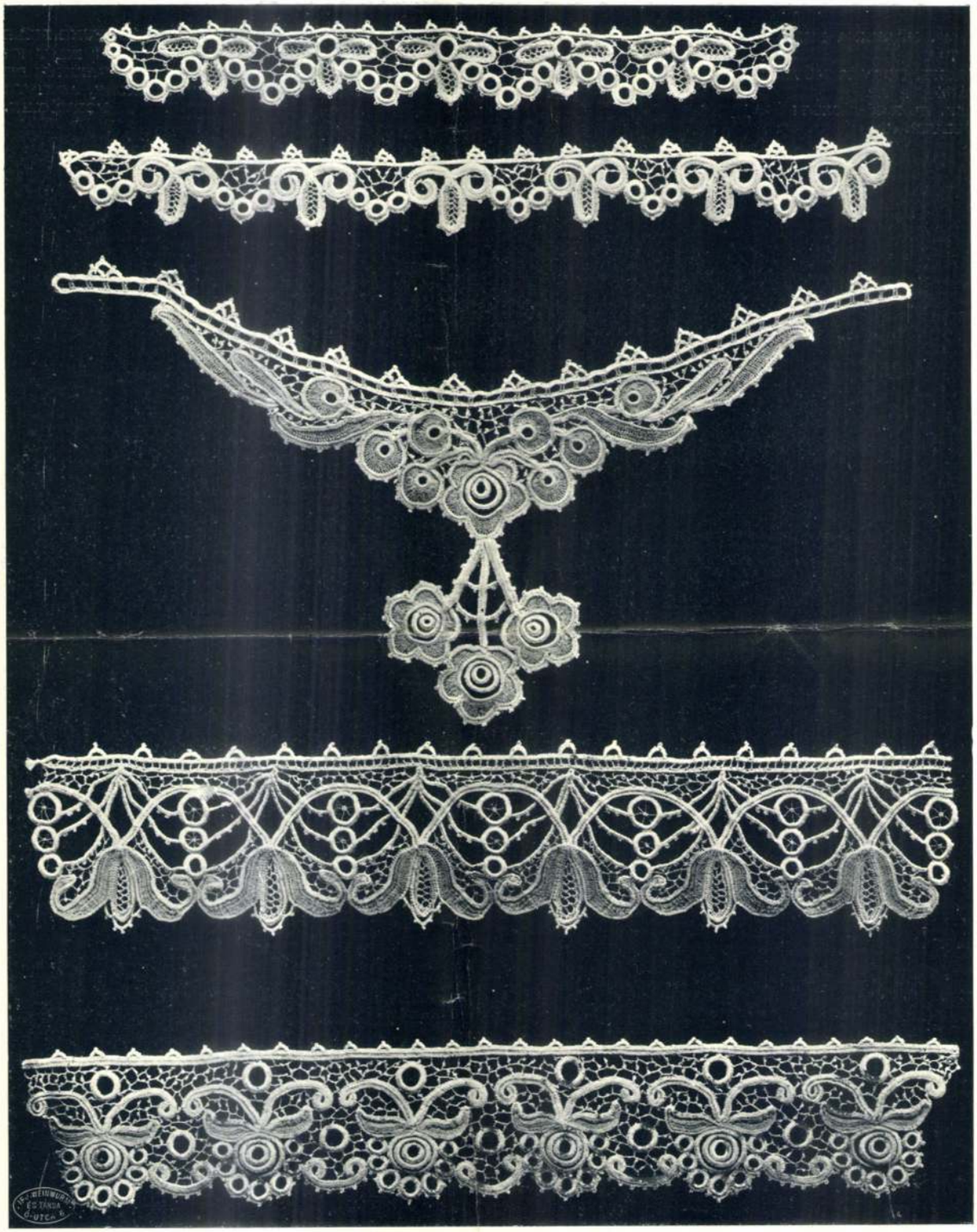

50. CSETNEKI HORGOLT CSIPKÉK.
DENTELLES TRAVAILLÉES AU CROCHET DE CSETNEK.

48.

48., 49. MAJOLIKA FEJ ÉS TÁL. LERCHE, NORVÉG MŰVÉSZ AJÁNDÉKA AZ ORSZ. IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMNAK.

TÊTE DE JEUNE FILLE ET PLAT EN FAIENCE DE M. LERCHE, ARTISTE NORVÉGIEN.

49.

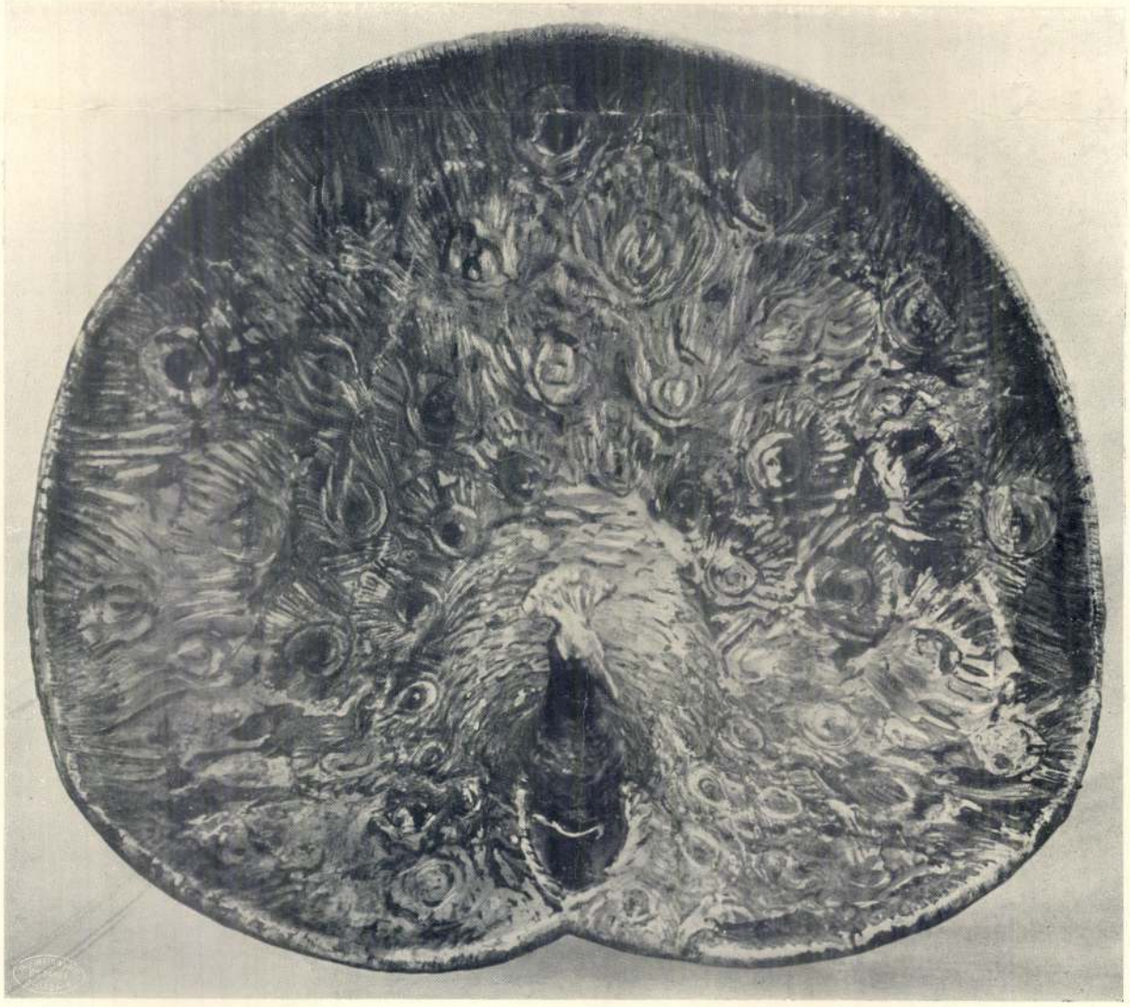

Foto: U. Kerékgyártó A.

Fent balra és jobbra : Zsámboki menyecske aranyos tarajos főkötővel. Lent balra : Vizslásiak piros kendőkötése (a fehér alatt). Jobbra : Vizslásiak ünnepi fehér kendőben. — Oben links und rechts : Junge Frau aus Zsámbok in Haube mit vergoldetem Kammschmuck. Unten links : Rotes Tuch der Frauen aus Vizslás (unter dem weissen Tuch umgebunden). Rechts : Frauen aus Vizslás in festlichem weissen Tuch. — Above, left and right : Young woman from Zsámbok in bonnet with gilt crest. Below, to the left : Red head-kerchief of women from Vizslás (bound underneath a white one). To the right : Women from Vizslás in holiday attirement of white kerchiefs.

Muskátli

1937. 2.

Foto: U. Kerékgyártó A.

Fent balra : Váraljai (Tolna m.) menyecske kontypántlikás főkötővel. Jobbra : Hosszúhetényi menyecskék. Lent : Divatkép 1862-ből. Melléklet a „Nefelejts" februári számához. — Oben links : Junge Frau aus Váralja in Haube mit Haarknotenband. Rechts : Junge Frauen aus Hosszúhetény. Unten : Modebild aus dem Jahre 1862. — Above, to the left : Young woman from Váralja in bonnet with ribboned comb. To the right : Young women from Hosszúhetény. Below : Fashion plate from the year 1862.

CSETNEKI MAGYAR CSIPKE

(Folytatás)

Azóta persze ezen a téren sokan iparkodtak a mi nyomunkon elindulni és sikerült is magyar elgondolást, magyar ízlést, magyar munkát a külföldön megkedveltetni.

Ma már sokfelé ismert és keresett a magyar kéz munkája s egyes háziipari munkák ezreket jövedelmeznek egy-egy falunak, az embernek örül a lelke, ha ilyen haladásról hall és megszűnik az a helyzet, amiről faluhelyen a multkor értesültem, mikor egy napszámoslegényt megkérdeztem a panaszos előadása után — „Aztán mondja kérem, mit csinálnak maguk télen ? „Hát" — volt a felelet — ülünk a kemence körül, ha ugyan van mivel fűteni." — Elszorult a szívem, hogy tétlenségre vannak kárhoztatva, mikor munkájukban először is örömöt találhatnának, másodsorban pénzhez is hozzájutnának.

Eszembe jutott mennyire szeretem én a téli estéket, amikor jó meleg szobában, lámpa mellett nyugodtan lehet dolgozgatni, bele a késő éjszakába, hiszen úgyis későn virrad — jut alvásra is elég idő — és mennyi minden készül el ezen csöndes, zavarásmentes idő alatt, — és ezek a szegény emberek csak átkinlódják testileg és lelkileg a napnak ezt a kedves szakát.

De ha lassan is, e téren mégis javul a helyzet és jut munka annak, aki azt igazán akarja.

Sokszor elgondoltam, ha az a sok munkanélküli, aki itt a fővárosban ténferêg, csinálna egy egyszerű háziipart, amelyre van sok megrendelés. Mennyi valuta jöhetett volna már be e réven az országba.

De visszatérek a csipkéhez, amellyel összefüggésben eszembe jut egy kedves epizód, amelyet azonban nem volt módomban kihasználni.

Egyik lakásunkban hosszú éveken át egy folyosón voltunk Vámbéryékkel. Édesatyám ismerős volt a tudóssal, s az, ha valami nevezetes dolog történt, át is jött hozzánk azt elmondani.

Jóbarátságban voltunk és igen érdekesen mesélt az öreg úr.

Ők aztán elköltöztek és mi is, de ha találkoztunk az utcán, mindig megállított bennünket s érdeklődött, hogy mit csinálunk.

Egyszer sürgős dologban rohantam valahová s látom, hogy Vámbéry az ő kapujukban áll sétára készen, a kesztyűjét húzta s már messziről integetett. Mikor hozzáértem, felszólított, jöjjek vele sétálni. Nekem azonban sürgős elintéznivalóm volt. De hát az ajánlat csábítónak tetszett, érdekesnek ígérkezett, hát mentem. Azt mondotta, hogy szeretne nekünk a mi csipkénknél segíteni és talán tudna is — mert az történt most, hogy Tornyay festőművész írt neki, hogy Londonban rendezett kiállítást, de nem megy sehogy ; — nem tudná-e ő a király figyelmét felhívni az ő képeire.

Tehát — mondja az öreg úr — én mindjárt írtam Edwardnak, hogy : Kedves barátom, nekem honfitársam ez a művész, tehát légy szíves kiállítását meglátogatni. Rögtön jött rá a válasz s a király azt írta, hogy most nagyon el van foglalva, de a jövő héten okvetlen elmegy.

El is ment úgy, ahogy ígérte és megvásárolt két képet. Erre persze a főurak is vásárolni iparkodtak s nem telt bele két hét, már is a művész jelentette, hogy minden képe elkelt.

Tehát — azt mondja nekem, — nem tudnék-e én ilyenformán maguknak is segítségük re lenni, ha csinálnának Londonban egy kiállítást; írnék a királynőnek, aki okvetlen vásárolna, már pedig ez jó reklám lenne.

Megköszöntem kedves ajánlatát s mondtam, hogy majd otthon megbeszéljük. Tárgyaltuk is e dolgot, de ez az első idejében volt a boltnak, amikor minden nagyon jól ment. Nem tudtunk az itthoni keresletre sem elegendő munkát kapni. Már pedig húsz darabbal nem mehettünk Londonba.

Azt határoztuk el, hogy írok Győry Ilonának, aki akkor Londonban volt férjnél és a magyar kézimunka és export érdekében tartott ott előadásokat.

El is ment a levél, felajánlva neki ezt a kapott nagy ígéretet, ha összefüggésbe hozza előadásait a csetneki csipkével, — mivel ennek szólt az ígéret.

Sajnálkozva válaszolta, hogy ezt a feltételt nem teljesítheti, mivel ő a Háziipar kötelékében áll, . . . de ha így vagy amúgy lehetne. . . . Folyt még egy darabig a levelezés, de nem lehetett a dolgot egy nevezőre hozni. Kár, mert nagy értékek vesztek el így !

A sok érdeklődő között, akik akkor minden oldalról felkerestek, egyik azt kérdezte : Mondják csak mégis, mindennek a létrehozásában mi volt a legnagyobb nehézség ? — Csodálkozás ! — Nehézség ? Az nem volt, minden ment simán.

Mindjárt a csipke első itthoni megjelenése után kaptuk Algerzirasból egy angol hölgy levelét, aki tudakozódik ez úton az új csipke után, mert ő hallott felőle.

Már meg volt telve néhány mappám csipkerajzokkal, midőn egy plaueni műkiadó jelentkezett, nem azt kérdezve, hogy mi és milyen munkánk van, hanem csak azt, hogy adnánk-e mert ő azt ki akarná adni.

Kész darabjainkat ilyen célra persze nem kívántuk kiadni kezünkből s így csak saját fényképeimet küldtem el, amiket ő hűségesen, levelezőlap mivoltukban sorakoztatott fel.

Kifogásoló iratomra ugyan belátta, hogy ezt ügyesebben is lehetett volna csinálni, de ez csak eső után köpönyeg volt.

A háború alatt és után jóideig kényszerű szünetelés volt a csipkekészítésben, s csak 1921 táján kezdtem látni a lehetőségét az újra elkezdésnek.

Bár a magamra hagyottság érzése igen fájdalmasan nehezedett reám, de már kötelességből is vállalnom kellett azt, amit tudok s amit bírok.

Új mintákkal, új, kisebb tanfolyamokkal kezdtem a régit újból, szerényebb eszközökkel, gyöngébb fénnyel iparkodtam régi helyemet elfoglalni.

Emlékezetben még élt a csetneki csipke s én a régi ösvényen próbáltam az előrehaladást.

Ekkor jóakaratú szakértő barátaim figyelmeztettek, hogy ezzel a vastaghatású munkával nem fogok boldogulni, mert most már nem a bársony a divat, amelyen oly szépen festett a dekorációs

Munkáli
1937.

minta — most már lenge zsorzsetteket viselnek, amihez lenge, pókhálószerű díszt óhajtanak. Tehát én dolgozzam át a csipkét könnyűvé, lengévé, hiszen a divat kívánalmaival kell haladni.

Ezen okoskodás helyességét tökéletesen beláttam, azonban a probléma, amely elé állítva lettem, első tekintetre nagyon is nehéznek tetszett, dacára, hogy hiszen nővéremmel is felmerült már az az eszme, hogy csipkénket könnyebbé, csipkébbé kellene tenni ; de valahogy nagyon is bele voltunk szeretve a megszokott hatásokba s azoktól nehéz volt az eltérés. Most azonban már kell, mert ez az idők követelménye.

Egy álló hétig nem mozdultam ki otthonról ; próbáltam, tünődtem, kísérleteztem, hiszen valami újat kellett létrehozni.

Ismertem a régibb valódi csipkéket s azoknak hatására törekedtem ; legelőször is úgy találtam, hogy a recén kell változtatni, mert ez horgolva, bármily vékony szálat vettem is, mindig nehézkesnek bizonyult, tehát ezt varrva kell csinálni. Elhagytam a vastag betétszálbefoglalásokat is, de így némikép unalmas horgolt munkát kaptam. Nem volt jó. Próbáltam hát más horgolási technikát, amellyel egy lengébb texturát kaptam ki. Ebből küldtem kis mintákat munkatársaimnak, hogy így, . . . de ők is okoskodtak hozzá s néha engemet is meglepett, miképen formálták ki az alakokat, amely ideákat én persze felhasználva, adtam tovább, amíg kialakult mostani technikánk, amely horgolás ugyan, de annyira eltérő a rendes horgolástól, hogy aki nem tudja, nagyon nehezen jön rá a készítés módjára. Sőt, voltak tanítványaim, úrinők, akik nem tudták megtanulni, inkább abbahagyták az egész csetnekizést. Voltak viszont olyanok, akik nagyon könnyen beletanultak, sőt egyesek legelső darabjukat is meseszépen csinálták meg. Minden kéz egy kicsit másként dolgozik, anélkül, hogy a munka veszítene szépségéből. A minőség ellen ritkán is van kifogás, de lényeges, hogy miképen oldja meg a rajz problémáját ; azért egy újabb rajzból az első darabot beküldeni kérem, nehogy a többin ugyanaz a hiba fordulhasson elő. A rajz után nem mindig tudom elképzelni a kész darab hatását és pozitív utasításokat előre nem is igen adhatok. A kritika csak az első darab beérkezte után alakul ki.

Mindig öröm egy sikerült darab s amíg újabb nem érkezik be, ez a becézett mintám, amit egyelőre nem adok oda, pedig sokan kérik.

Befejezéséhez érkeztem csipkém élete leírásának. Volt fénykora, fürdött a dicsőségben s voltak nehéz, keservesen átkínlódott válságai s ma is súlyos időket élünk együtt és csak a jó Isten segítségével, ha Ő erőt és egészséget ad, tudom talán fenntartani ezt a szép magyar háziipart, melynek létrehozása, mivel módomban állott, kötelességem is volt.

SZONTAGH ARANKA

Ruhagallér pozsonyi hímzéssel. Tervezte Perényi Irén. A természetes nagyságnak $^1/_4$-e.

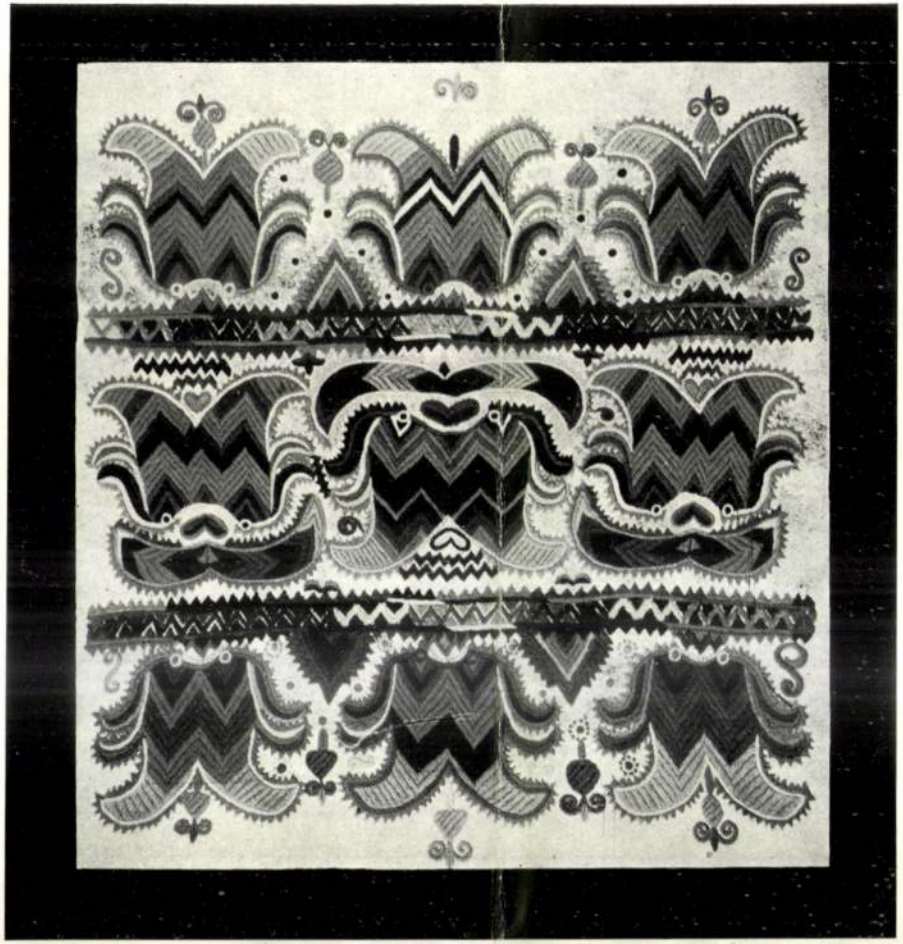

Fent: Hódmezővásárhelyi régi szőrhímzés pontos másolata. Dr. Wiener Tiborné munkája. Eredetije a Szegedi Néprajzi Múzeumban. Lent: Úrihímzéses oltárterítő. (Régi lepedővég mintája.) — Oben: Pünktliche Kopien alter Wollstickereien. Unten: Altardecke mit Kunststickerei. — Above: Exact copy of old wool-embroidery from Hódmezővásárhely, made by Mrs. T. Wiener. Below: Altar-cloth with artistic embroidery.

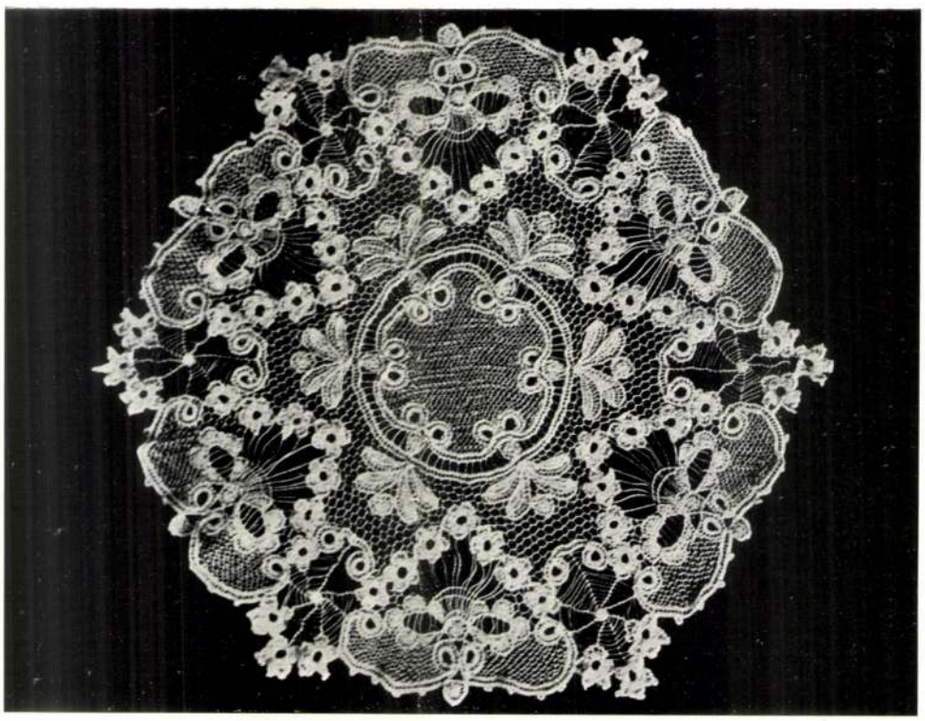

Csetneki csipketerítők. Tervezte és készítette Szontagh Aranka. — Spitzentücher aus Csetnek. Entworfen und ausgeführt von A. Szontagh. — Lace-coverlets of Csetnek. Drawn and made by A. Szontagh.

Muskátli
1937. 96. l.

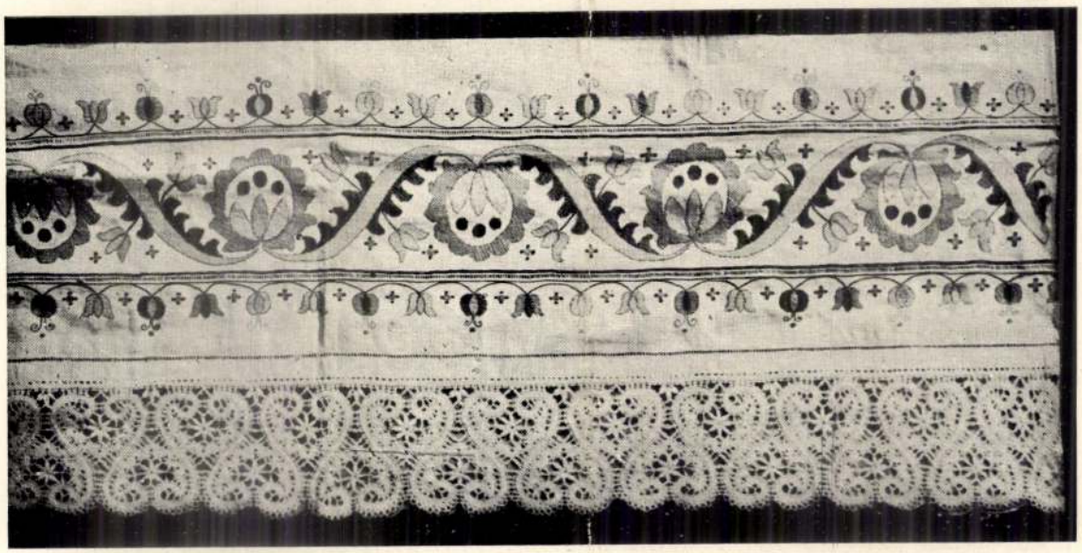

Fent: Hódmezővásárhelyi régi szőrhímzés pontos másolata. Dr. Wiener Tiborné munkája. Eredetije a Szegedi Néprajzi Múzeumban. Lent: Úrihímzéses oltárterítő. (Régi lepedővég mintája.) — Oben: Pünktliche Kopien alter Wollstickereien. Unten: Altardecke mit Kunststickerei. — Above: Exact copy of old wool-embroidery from Hódmezővásárhely, made by Mrs. T. Wiener. Below: Altar-cloth with artistic embroidery.

Szontagh Diego Géza

Thieme Becker

XXXIV. 381. l.

(Lyka)

Szólanunk kell még a nagyérdekű
azonban csak másolatokkal voltak képvi
már nem is létező, lebontott templomok
irányú és szellemű, kétségkívül igen elter
a középkorban kell keresnünk. Erre valla
felület kiterjedéséhez. A színezés erőteljes
tehetséget árulnak el. Az összhatás rend
a mi saját szempontunkból a legérdekes
szorosan összefüggnek mindazzal, a mit
tünk: a fazekassággal, himzésekkel, ötvö
pedig a dekoratív festészetet hazánkban
san, mintegy kísérletkép gyakorolhatták
kivitele győz meg bennünket, mert a mű
menasági vagy a maksai vagy pedig a
nyezetet megfestette, nem elsőnek festet
lett, hogy tanulta légyen ezt oly mest
mester oktatott s ez utóbbi is egy ná
műhelyében nevelkedett. Szóval, csak
dékre szállott művészet alkothat ennyire
Ezzel egy újabb adatot nyertünk arra
országon a művészet és a szolgálatába
korántsem volt oly szűk, mint a minőn
át képzeltük; ellenkezőleg, minél jobba

: a középkorban s a renaissance idejében
vagy mi ismeretes, csak hozzávetőleges
a Keletnek majdnem minden téren. Lehet,
nincsenek. Minden jel arra vall, hogy ez
, tálakon s egyéb efféle czikkeken túl nem
k lehettek ezek? Ott, a hol római telepeket
lószinűleg az antik fazekassághoz simultak;
hisz ehhez hasonló gyakorlat
bizonyos vidékeken még ma is
él. Másutt szintén a helyi gya-
korlat lehetett mérvadó s ezen
idegen áramlatok aligha válto-
tattak valami sokat; kivált az két-
séges, hogy hatottak volna a
művészi színvonal emelésére.
Azt hiszem, a paraszt-ipar mai
alakjában többé-kevésbbé híven
tárja elénk a középkori magyar
változnak, még pedig az olasz majolika
n, noha igen érdekes feladat.
hogy a XV. és XVI. századbeli magyar
nagyméretű, lábazaton nyugvó kályhák,
domború műben. Külső díszük, a máz,

Gyula.

Szontágh Géza Diego

festő

1885. Budapest.

~~18~~ 224

1. Csendélet - Olajf. 500 fot

Budapesti orsz. ált. Eiáll-
A Eép zöm. csoport Eépes
tárgyunt. Bpest. 1885.

Svartdagh Éva

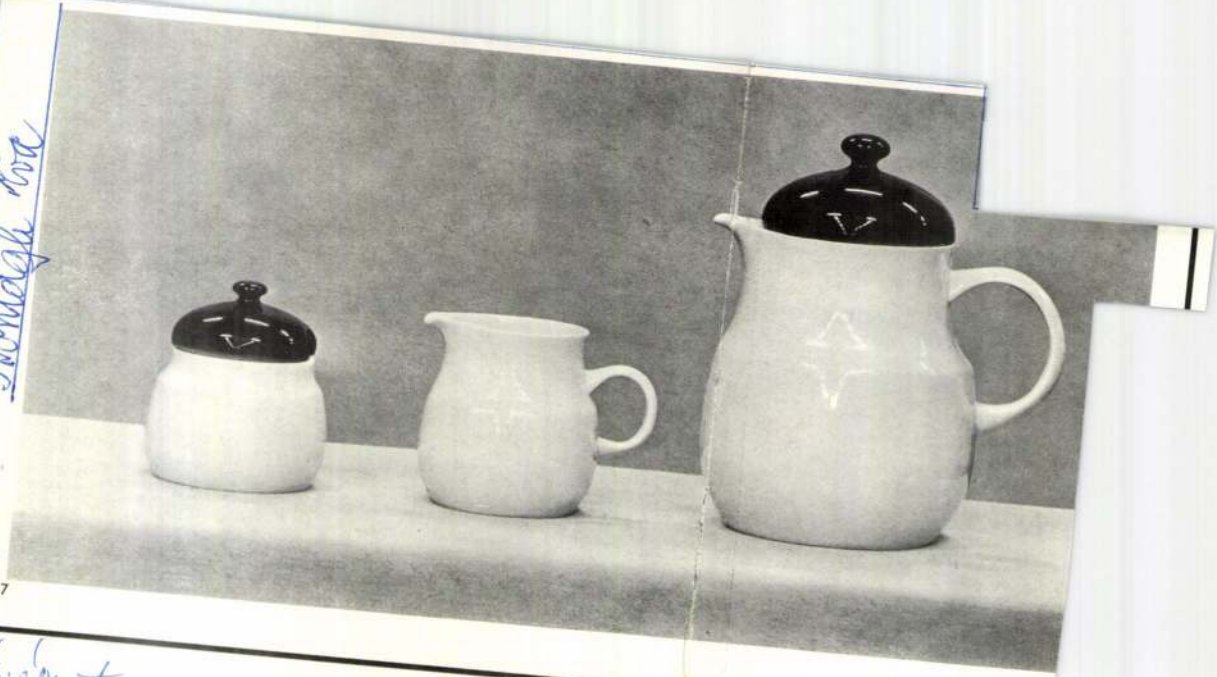

7

Művészet, 1975. 5. 12. old.

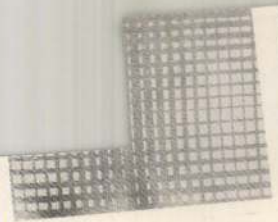

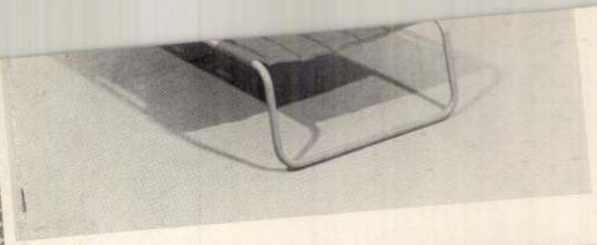

8

11

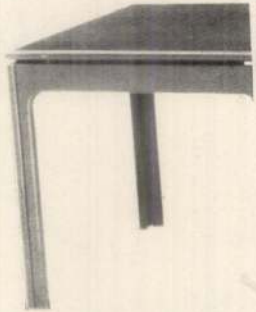

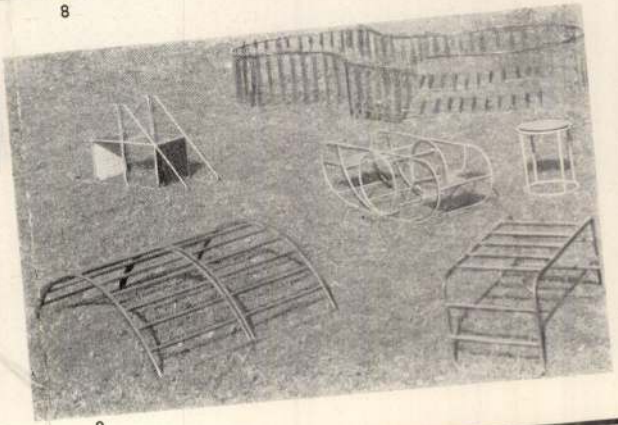

9

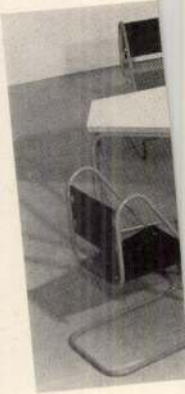

12

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Építők Lapja

N. Szonntag Éva
textilművész

1021

1975. JÚLIUS 28.

Faenzai aranyérem

Európa-szerte rangja, tekintélye van Faenzának, ennek az észak-olaszországi kis városkának, különösen azok szemében, akik valamilyen kapcsolatban állnak a kerámiával. Mégpedig nemcsak azért, mert ez a városka az egyik bölcsője az agyagművességnek (az önmázas edényeket Faenzáról nevezik fajansznak), s nem is egyedülálló kerámiamúzeuma miatt, hanem azért, mert évről évre nemzetközi kerámiapályázatot hirdetnek itt, s a pályázat remekeiből messze földön híres kiállítást rendeznek *A faenzai kiállításon részt venni, a világ leghíresebb keramikusművészei között szerepelni önmagában is dicsőség.*

Hát még díjat nyerni!

N. Szonntag Éva, a Hollóházi Porcelángyár budapesti, Ligeti utcai telepének tervezőművésze — most kaptuk a hírt — aranyérmet nyert a harmincadik faenzai nemzetközi kerámiapályázaton.

A pályázatra beküldött műveket nemzetközi zsűri döntése alapján veszik be a kiállításra, s a díjakat a kiállítás megnyitásának napján adják át. Az idei kiállítás *július 20-án nyílt meg*, s kapuit október 5-ig tartja nyitva.

N. Szonntag Éva táviratból értesült arról, hogy a pályázatra beküldött party-szettje *aranyérmet kapott.* Aranyérmet, a zsüri egyhangú szavazatával.

— *Részleteket még nem tudok, minden támpontom ez a szűkszavú értesítés — mondta, amikor gratuláltunk sikeréhez.* — *Mindenesetre nagyon örülök, hiszen Faenzában az is sikernek számít, ha az ember bekerül a katalógusba.*

A díjakat minden évben három kategóriában adják ki, külön díjazzák a keramikus alkotóművészeket, külön az ipari formatervezőket és külön a művészeti főiskolák hallgatóinak pályázatait.

N. Szonntag Éva a középső, az ipari formatervezői kategóriában nyerte a díját. Az aranyérmes készlet kobalt máz alatti festéssel egyszerűen dekorált fehér porcelán, fafedő és fatálca kiegészítéssel. A mai, alakúlóban levő étkezési szokásokhoz, a korszerű, változatos étrendhez alkalmazkodik, az egyes edények a legkülfélébb ételek tálalására használhatók fel.

— *A prototípus már három éve elkészült, Hollóházán ekkor még csak kísérleteztek a máz alatti festéssel — mondta —, a gyár csak nemrégiben jutott el odáig, hogy szépen meg tudta csinálni ezt a készletet. Széria persze nem lett belőle.*

A faenzai siker nyomán talán mégis több lesz ebből az fzléses, korszerűen használható készletből, mint a kiállítási anyag, *hiszen a most kapott aranyérem nemcsak tervezőjének hoz dicsőséget, hanem Hollóháza hírnevét is öregbíti.*

B. E.

1975. JÚLIUS 28.

LÁGYMÁNYOSI ÚJDONSÁGOK

Házgyári lakásmé igazodó bútorel

A kelenföldi pályaudvar közelében, a Thán Károly utcában van az *Épületasztalosipari és Faipari Vállalat lágymányosi gyára.* Aki még nem járt benne, a környék külvárosias, még eléggé rendezetlen környezetét látva aligha gondolja, hogy milyen korszerű termékek készülnek a nem látványos külső mögött a modernizált műhelyekben. Ez az egyik oka annak, hogy mondhatni hagyománnyá vált lapunkban ilyenkor nyáron megkérdezni, megszólaltatni őket a gyártmányfejlesztésről, különösen pedig arról, hogy mivel készülnek az őszi vásárra, az „Otthon" bemutatóra. A másik ok meg az, hogy termékeik túlnyomó többsége a házgyári lakásokhoz készül, s így különösen érdekli az új otthonba költözőket, szorosan kapcsolódik a lakásprogramhoz.

AZ L-PROGRAM

Ezzel a kérdéssel nyitottunk be most is hozzájuk.

— *Az, hogy pontosan mit fogunk kiállítani, e pillanatban még nem dőlt el véglegesen* — mondotta *Merényi János* mérnök, a műszaki osztály vezetője —, *ezért a vállalati és a gyári előkészítés alapján inkább azt ismertetnénk*

igazodó — *fürdőszobaszekrény* is. Ez a mosdó körül fölépítve polcos, akasztós pakolóteret ad.

— *A kereskedelemben ilyesmi nem látható, de az a megítélésünk és megfigyelésünk, hogy szükség lenne rá a fürdőszobákban* — mondja *Merényi János* — Ezt bizonyos mértékig a jövőre gondolva készítettük. Ugyanis a mostani házgyári fürdőszobákban többnyire kevés a hely. De tudunk arról, hogy az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság a lakás funkcióját, a lakás és a bútorok összhangját vizsgálva felmérést készített, amely kimutatta, hogy a nagyobb családok lakásaiban nem célszerű ugyanaz a fürdőszobaméret, mint kisebb családoknál. Természetesen sok fürdőszobában *ma is elhelyezhető* egy ilyen szekrény.

AZ IDEÁLIS MÉRET

Az idén az *Iparművészeti Főiskolával együttműködve* készül a konyhabútorokkal a kiállításra a gyár. A főiskola felmérései alapján meghatározott *ideális konyhabútorméretekhez* igazodtak, amelyek egyébként ugyancsak modulméretek, s a jelenlegi házgyári konyhákhoz igazodnak. Így 30

Szontagh Diego

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveivel vett részt:

1879. márcz. kiáll.: A vén zsidó, olajf., 400 frt. – Alabárdos, olajf., 600 frt.

1885. orsz. ált. kiáll.: Csendélet, olajf., 500 frt.

Szontagh Géza Diego

2. *Szontagh Géza Diego.* Liptószentmiklóson született 1841 szeptember 18-án, atyja, Sámuel, gyógyszerész volt, aki korán (1855.) halt meg mint cs. kir. ágens Rimnikben (Románia). Az árvaságra jutott fiú festő akart lenni s ezért 1858-ban beiratkozott a bécsi akadémiára, ahol a Szontághok családi könyve szerint, amelyből ezeknek az adatoknak jórészét közöltük, még 1864-ben is, tartózkodott. A hetvenes évek legelején mint arcképfestő szerepelt (egy női képmása 1872-ből a Szépművészeti Múzeumba került). Nem tudni mi okból, 1873-ban Budapesten *Székely* Bertalannál jelentkezett felvételre, azzal, hogy eddig sehol sem tanult. *Székely* a munkáit látva, értékes tehetségnek vélte, de csakhamar kiábrándult belőle. Még 1873-ban Münchenben jelent meg, ahol felvették az akadémiára. Itt találkozott vele *Aggházy* Gyula, aki kevés épületest mondott róla e sorok írójának. Minden jel szerint abnormis lelki alkatú ember volt, aki egyik bajból a másikba sodródott és szinte elképzelhetetlen rendetlen életet élt. Volt idő, hogy vándorkomédiásokkal járt faluról-falura mint csepürágó. Közben ismét festett. Sőt 1885-ben, amikor megint Budapesten nyomorgott, ki is állított egy csendéletet a Műcsarnokban. Egyébként inkább arcképeket festett. Így Arany János életnagyságú térdképét, amely most a Tudományos Akadémia főtitkári hivatalában van elhelyezve, így egy önarcképet is, amely hat évvel ezelőtt merült fel

Ka Kárdy: Elfelejtett magyar festők. Magyar Művészet 1935. 116 l.

egy művészeti aukción. Néhány műve budapesti magántulajdonba került (Demjanovics orvosdoktor, Lehr Albert tanár). De a festés egyre kevésbbé érdekelte. Nagynehezen éldegélt mint afféle hajótörött csavargó; éveken át báró Mednyánszky László segítette kisebb-nagyobb összegekkel. Állítólag 1891-ben halt meg Budapesten.

LYKA KÁROLY

Szontágh Diego

49. **Arany János** harmadik arczképe. Olajfestmény Térdkép, álló alak. Festette Szontágh Diego (*1841).

Dívald Akad. palotája

1751.

II. osztályú altisztek.

5. *Lugosi József*
Bodai József
Horváth Károly
Grán Viktor
Varga József
10. *Németh István*
Kaposvári János

Kisegítő szolgák.

Schanen Béla

ezőgazdasági és állatorvosi kar.

Műszaki altiszt.

Szakaltisztek.

Kovrig Lajos
Jurgus Ferenc

I. osztályú altisztek.

5. *Megyeri József*
Dobos János
Szabó Elek
Józsa István
Cs. Szabó Sándor
10. *Nagy András*
Lestár János

II. osztályú altisztek.

5. *Kovács István*
Bozóki Sándor
Fokányi Mihály
Tóth István
Nagy Antal I.
10. *Tóth P. János*
Schultz Antal
Ferencz János

Kisegítő szolgák.

Erős János
5. *Tóth P. István*
Kecskés József
Tóth János
Riffert Dezső
T. Nagy István

Szontagh Diego

wód

Petrijvégi

58. l.

Wenn verzogen, erbitte mit neuer Adres

En cas de changement d'adresse prière d

If moved please return giving new addre

Szontagh Géza

Vas. Lyc. 1891. 814 l

ives kereskedő és birtokos, Maros-Vásárhelyt. —
Szontagh Géza, (másképen Don Diego) képiró, ki
arczképfestéssel és másolatok készítésével kereste
kenyerét, 48 éves, Budapesten. — Meissner Károly,
a mezőgazdasági ipar-részvénytársaság intéző tisztje,

Szontagh Gerá

Festő

1881. Budapest

Ann és lakyszpér Franklin

Behre

rob.

Sniktelt 1842-ben, meghalt
1902-ben Würzburgban.

N. Szonntagh Éva, 1) Folytatás.

Keramikusművész

Becsei Péter: Keramiák a vásárhelyi szemmel.

Csongrád Megyei Hírlap, 1982. márc. 16.

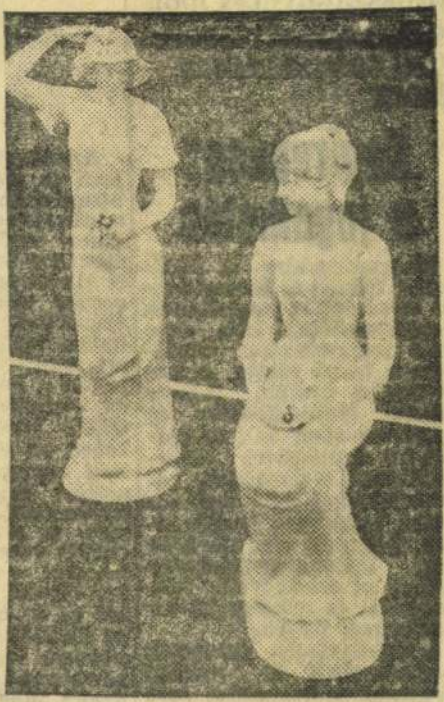

A hollóházi N. Szonntagh Éva kisplasztikái. (Foto: Enyedi Zoltán)

AZ ORSZÁGGYŰLÉS JOGI, IGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSE

Napirenden: a jogalkotás

Magyarországon a jogalkotási feladatok hosszabb távú tervezése, a jogszabályok megalkotásának több évre szóló programozása beváltotta a hozzá fűzött reményeket. A további jogszabályok előkészítésében és meghozatalában is alapjában ezt a módszert célszerű követni. E tényekkel, tapasztalatokkal és törekvésekkel jellemezte jogalkotásunk helyzetét *dr. Markója Imre* igazságügy-miniszter hétfőn, az országgyűlés jogi, igazgatási és igazságügyi bizottságának ülésén.

A jogalkotásról, amelynek eredményeiről és további tennivalóiról várhatóan szó lesz a Parlament tavaszi ülésszakán is, úgy nyilatkozott a képviselőket tájékoz-

A műszaki
lemi és anya
biztosításában
minisztériumo
fontos szerep
Országos Műs
si Bizottság.
dasága előtt
megoldása
fontos tehát,
res, aktív ka
jon ki a hely
mi vezetés,
OMFB között
kében az els
meg tegnap
megyei tanác
találkoztak C
párt- és állai
OMFB vezető
lenteket — k
kér Gyulát, a
két és *dr. Ko*
az MSZMP K
ságának tagj
pártbizottság
Szabó Sándor
nács elnöke
követően a
résztvevői á

Szontagh Géza Diego, festő; szül. 1841-ben Szentmiklóson, hol atyja gőzgyáros volt, megh.

1873 okt. 2-án beiratkozott a münchemi képzőművészeti akadémia festőosztályára.

Szontagh Lóisef
Jametszo
1881. Budapest.

összeszorítva dolgozó nemzet élén olyan egyéniség áll, amilyen a világháború egyik legbátrabb s mégis legbölcsebb hadvezére, Horthy Miklós, a Kormányzó. És jó jel, hogy míg eddig ezt csak a magyarok látták be s hangoztatták, ma nyugaton is egyre több hang emelkedik a szerves Magyarország jelentősége mellett.

Akik pedig közelről ismerik, jól tudják, hogy a hivatást kereső magyarság ilyen feladatok megoldására ezen a területen sokkal hivatottabb, mint a nála fiatalabb, vagy széthúzó erőktől fellazítottabb néptestvérei.

II. 2974. Szontagh Géza Diego (von), 32 éves, prot., szül. Szentmiklóson, Magyarországon, atyja gyógyszerész, festőiskola, 1873 okt. 2.

Som 182. l.

318. Piet

Sz. Delftben 1603-ban. Eltemet

Szárcsa-vadászat.

A hegyes vidéken jobb
fa képez a dombon csoportot
melyekre az uton térdelő férfi
fut a vad után; mögötte háro
távoznak; a háttér felé vezető
nő, ki fején kosarat visz, élé

darak
felhőz
zése é

Fa, méretei 59·5 : 92·5 c
1886-ban.

Kifüggesztésére vonatkozó

a) Az Orsz. Képtárban. 188
vadászat. — 1896, 1897 : X. 3
szat. — 1897 : X. 318. *P. van A*
318. *P. van As:* Chasse au ca
P. van As: Szárcsavadászat.

b) A Szépművészeti Múz
P. van Asch (As): Szárcsa-vad
A. 457. *P. van Asch (As):* Ch

III.

Vét.
1886

Szontagh Géza Diego

festő

Nül. Liptószentmiklós

1841 szept. 18.

+ Bpest 1891.

Szontagh Géza igazgatói [illegible] korában, 1858–59 a lastészeti előkészítő szakosztály kallgatója volt.

Életrajza:

Magyar Művészet

1935. 116. l.

Római cseréptégető maradványai
Vasszécsényben VIII. 187.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HÉTFŐI HÍREK

Szontagh Ilona

1966 OKT 24.

1021

Gyűjtötte: Kossuth Lajos

Érdekes kiállítás a Vajdahunyad várban

A Természettudományi Múzeum munkatársai vasárnap a Vajdahunyad vára „Magyarország növényvilága" című kiállításán *bemutatták Kossuth Lajon ránk maradt herbáriumát.*

Az idős Kossuthról megírták, hogy *még 70 éves korában is* felmászott a *Mont Blancra*, mert egy ritka növény hiányzott a gyűjteményéből. Ő maga szerényen botanikodásnak nevezte tevékenységét, de több mint *4300 lapból álló gyűjteménye* és feljegyzései arról tanúskodnak: kiváló amatőrgyűjtő volt. Feljegyzései *gazdag ismeretekről* tesznek bizonyságot és érdekes eszmefuttatásokat tartalmaznak az egyes növényekről. E fejtegetések, eredetiségük mellett, igen fontosak *kultúrtörténeti szempontból* is. Kossuth egykorú feljegyzéseiből megállapítható, hogy számos növénynek *ő adott magyar nevet.*

A nem mindennapi érdekességű kiállításon — amely október 30-ig tart nyitva — *először* láthatja a közönség Szontagh Ilona festményét, amely Kossuth *turini lakószobáját* örökíti meg.

Érdemes tö
a háziasszon

Tavaly csőd előtt, idén teljes üzem
haszna a pápai Elekther

— Mi lesz velünk, mit hoz a jövő? — Alig egy esztendeje még ezen töprengtek a pápai Elekthermax Gyár vezetői. Egy szó mint száz: *szinte csőd előtt állt az üzem.*

Egy évtizeden át jóformán ugyanazokat a cikkeket készítették, ugyanazzal az elavult technológiával. Cikkeket

„meghálálják", ha érzik, tudják, hogy jó árut kapnak.

Újak

Új gyári értelmiség is született az utóbbi időben: míg tíz év előtt a műszakiak nagyobb része a fő

SZONTÁGH 1. *Géza Diegó*, festő. • Szentmiklós 1843, † Budepest 1891. Bécsben és Münchenben tanult s csenélet- és arcképeket festett, de különcködő életmódja következtében nem fejlesztette ki tehetségét. Két női arcképe a Szépművészeti Múzeumban.

E-G II 576 P

Szontagh Diego

l.

Szépm. Mír. Évk.

I 190. l.

Szentagh Géza Diego

l.

Lykanomzromantika
89, 116. l.

Özv. Hj. ANTAL IMRÉNÉ
Dohány kis árudája
TASNÁD, Szilágy-m. 14 s. h.

Szontagh Pál: Ikerház tetőterasza

párkányt?) Téglafalakból szervetlenül kiharapott sarokablakok.

Következetes szerkezeti gondolatok helyett költséges és csúnya kiváltások seregei, de az illetők nem tanulnak belőlük.

Bámulatos, hogy a tetőterasz, pláne a tetőkert lehetőségét milyen kevéssé használjuk ki (nem mintha a lapos lefedés nem jelentené terasz nélkül is az egyetlen lehetőséget).

Helyes építészi gondolattal alakított tetőterasz alig akad. Egy vízszintes sík, körül korlát és egy felérkező lépcsőház nem jelenti ennek a nagyszerű lehetőségnek kihasználását. Az ilyen primitív tetőteraszok térhatásának kedvezőtlenségét az az egyszerű tény bizonyítja, hogy lakóik nem használják ki őket.

Az anyaggal való visszaélések. Az anyagoknak máshol elfojtott dekorációs ösztönök szolgálatába állítása. Törekvés az anyagok érzéki szépsége által való hatásra: teljes félreismerése az anyag szerepének az építészetben. Az ilyen érzéki hatás csak elhomályosíthatja a tér alakításában megnyilatkozó szellemi kvalitásokat. Az anyagi test csak egy forma- és színértéket jelent, ha ezen túlmenő öncélú dekoratív „anyagszerűségre", az anyag természetes textúrájának megmutatására törekszünk, az alkotó gondolat térbeli tiszta megjelenésének rovására hajszolunk alacsonyrendű, szellemietlen hatásokat.

Ezzel ellentétben — éppen mert az anyagi világ tényezőinek végessége folytán az anyagi objektum sohasem tedi teljesen absztrakt elképzelésünket — arra kell törekednünk, hogy az anyagi összefüggéseket vizuálisan (mivel a teret elsősorban szemünkkel érzékeljük, ha főleg mozgással kapcsolatban is) feloldjuk a térbeli viszonylatok javára.

Ennek eszköze a helyes színezés.

A különböző térbeli esztétikai funkcióval bíró elemek megkülönböztetése és viszonylataik érzékelhetőségének fokozása színekkel. Sötét-világos tónusok. Hideg-meleg színek.

Maguknak a színeknek színszerű szépsége, harmóniája már nem áll a téralkotás szolgálatában. Ez különben szubjektív dolog, gondolati vizsgálódás tárgyát alig képezheti. Ez nem jelenti azt, hogy nem fontos. Sajnos, építészeink a színnek csak ez utóbbi szerepét ismerik fel. A színek használatának jelentőségét az építészetben nem látják tisztán. Érzik, hogy ez az eszköz nincs kezükben és ezért nem mernek színezni, vagy csak egész bátortalanul, közömbösen. Tudatosan és következetesen színezett ház nem akad műveik közt. Budapest legjobb új házai mind fehérek, vagy egyszínűek, egyes kis részletektől eltekintve.

A színezés maga is egy részlet csak.

De ha az új építés az élet egészét akarja befogadni, ezt az eszközt sem szabad eldobnia magától.

Új házainkból az új építésnek ez a jele is hiányzik. Az újnak számos külső jelét látjuk bennük, de az új szempontok, az új értékelés annyiszor hiányzik! Az átértékelés. Pedig erre van szükség.

Rengeteg konvencionális, tartalmától elszakadt, beidegzett és elavult fogalmunk újjáértékelésére. Nem örökös, megállásnélküli, tradíciót nem ismerő újítás, szeszélyes, önmagáért való átértékelés az ideálunk. Ismerjük a folyamatos fejlődés korszakainak értékét. De mi nem ilyen korban születtünk. A mi elődeink építészete valahol zsákutcába jutott, hogy hol, alig tudhatjuk, és sokáig zsákutcában haladt, mert ameddig végére nem ért, nem lehetett tudni, hogy zsákutca az. És közben szervei: fogalmai, gondolatai elcsökevényesedtek. Még ma, körülbelül két évtized eredményes tisztítómunkája után is rengeteg ilyen csökevényes építészi „szervünk" van.

Ezek megkötik kezünket és elhomályosítják látásunkat. Bátortalanná és kicsinyessé tesznek. Ezért van szükség még mindig átértékelésre:

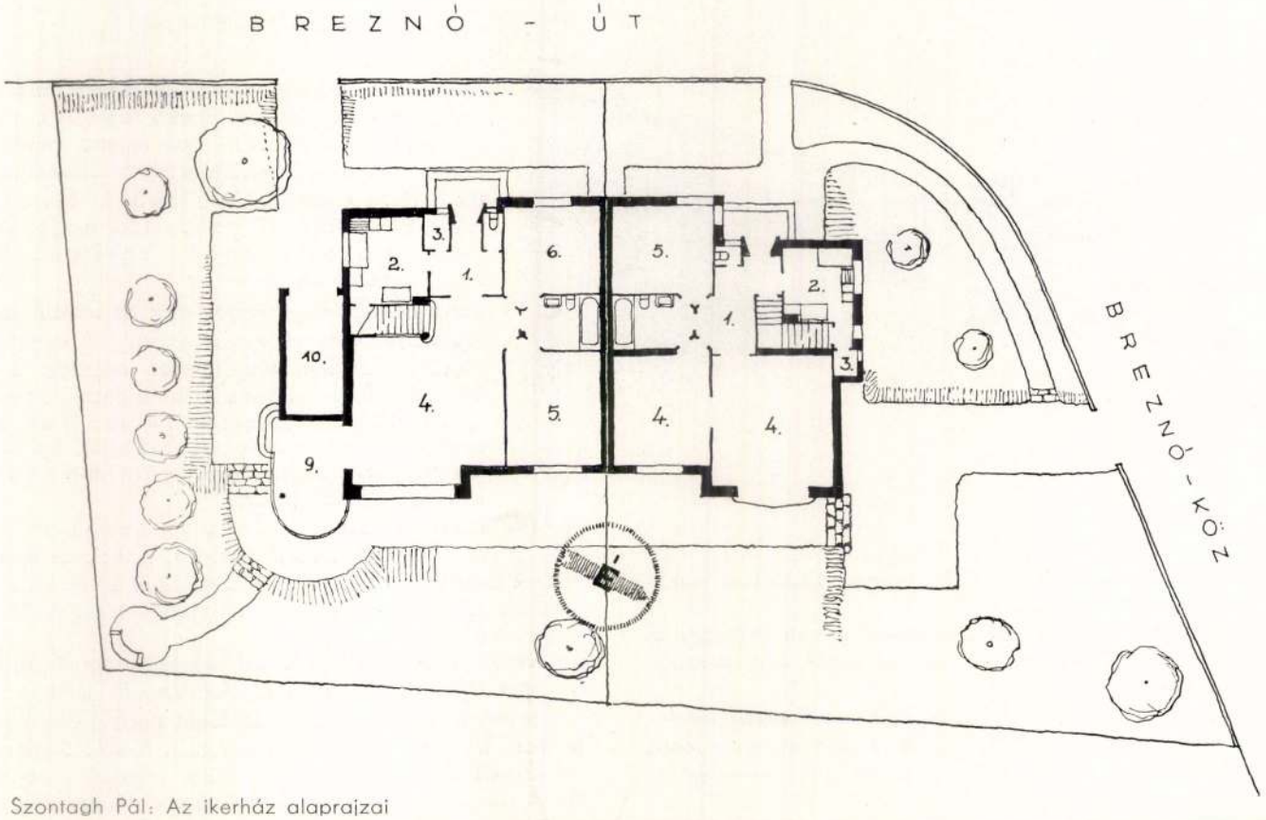

Szontagh Pál: Az ikerház alaprajzai

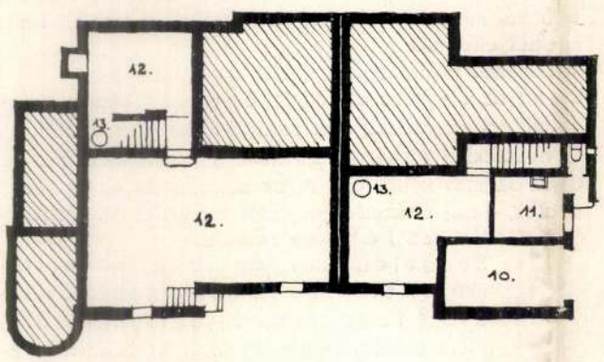

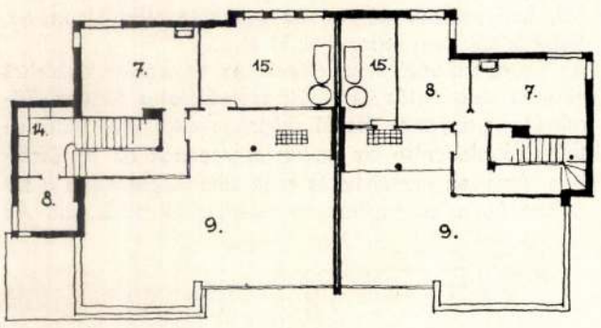

bátor és elfogulatlan újjáépítésre építészi fogalomrendszerünknek. Az alapoktól fogva. Összhangban érzéseinkkel.

Ez a munka vagy két évtizede folyik és talán még az elején tart csak, de legalább eddigi eredményeit szeretnénk mindenütt látni, Budapest új házainak jobbjain is. Mert nagyon kevésen látjuk.

Újjáértékelt fogalmaink széles alapját jelenti azután az új építésnek. Amire érzéseink szerint van szükség.

Nemcsak új házakra. Új építésre.

Déman Pál

Ifj. Masirevich György: Ikerház a Hűvösvölgyben

Kétségtelen, hogy sokkal egyszerűbb a házakat is kaptafára készíteni, mint a cipőket (félreértések elkerülése végett: nem azt értem ez alatt, hogy egy nem öreg kaptafák, hanem saját lényege szerint megtervezett háztípust ne állítsunk elő szériában, akár ezerszámra), mint minden egyes épületnél roppant koncentrációval keresni az emberi lakásnak az előzőnél ha csak valamivel is magasabbrendű formáját. Mindig újra és újra az alapkérdésektől indulva, hogy az új lakásfogalmat érzéseinkből kikristályosítsuk.

Ha meggondolom, hogy a lakás az az épületfajta, amelynek minden részletét saját tapasztalatainkból legjobban ismerjük és hogy elvégre is egy családi ház, egy-két család háza — hiszen legnagyobbrészt ilyenekről van szó — a legkevésbbé összetett építészi feladatok egyike, bizony a látott eredmények elég csekélyeknek látszanak.

A problémák végső átgondolásától, a megismert összefüggések következetes realizálásától való húzódozás épp ilyen mértékben jelentkezik az építészet más tényezőinek vizsgálatánál is.

Tekintsük pl. a szerkezet, az anyag kérdését.

Ezeknek szerepét az építészet szellemi strukturájában helyesen felismerni: az építészetnek — mint alakításnak (egyéb szempontoktól, hogy társadalmi funkció, hogy technikai folyamat is, itt eltekinthetünk) — „anyaga" a

Nézzünk végig pl. csak egy pár alaprajzot.

Egymástól és a külvilágtól mereven elzárt sematikus helyiségek, a téralkotó fantáziának teljes tétlensége. Semmi nyoma annak a dinamizmusnak, amely a nagyvárosi gépi civilizáció emberének szinte a vérébe ment át, ami képes volna az ember és a tér között a mozgás által közvetlen kapcsolatot létesíteni, ami a tér állandó átélésének, a tér élményének alapját vetné.

Zártság. Visszahúzódás. Semmi lehetőség a tér valóságát egészében átélni. Szervetlen kiragadottság a környező világból. Ezek a házak végleg elszakítják az embert a természettől. Pedig a mozgás embere nyiltságot akar. Teljes áthatását a „kívül" és a „belül"-nek. Hiszen technikai civilizációnk fejlettsége a kezdetleges barlang helyett minimális merev és maszszív elzártsággal nyujtja a külvilág káros tényezői ellen a kellő védelmet.

És ne feledjük, hogy ez a dinamizmus a rendnek és a nyugodtságnak nem ellentétét, csak összetettebb formáját jelenti.

Annyi többre hivatott építészünk mindezt nem érzi? Vagy nem meri megkísérelni ezek megvalósítását?

Mennyi sablónos alaprajz!

Teljesen beidegzett funkciócsoportok sematikus kielégítése. Nagy gonddal és sokszor kifogástalanul megoldva a megadott állandók (telek, tájolás, család nagysága, összetétele, életmódja stb.) szerint.

Milyen kevesen merik feltenni maguknak a kérdést: hátha ez a jól megemésztett funkcióséma csak egy fikció, hátha a ma emberének egy egészen más lakóformára volna szüksége? Amelynek tudatos szervezése csak az építész feladata lehet.

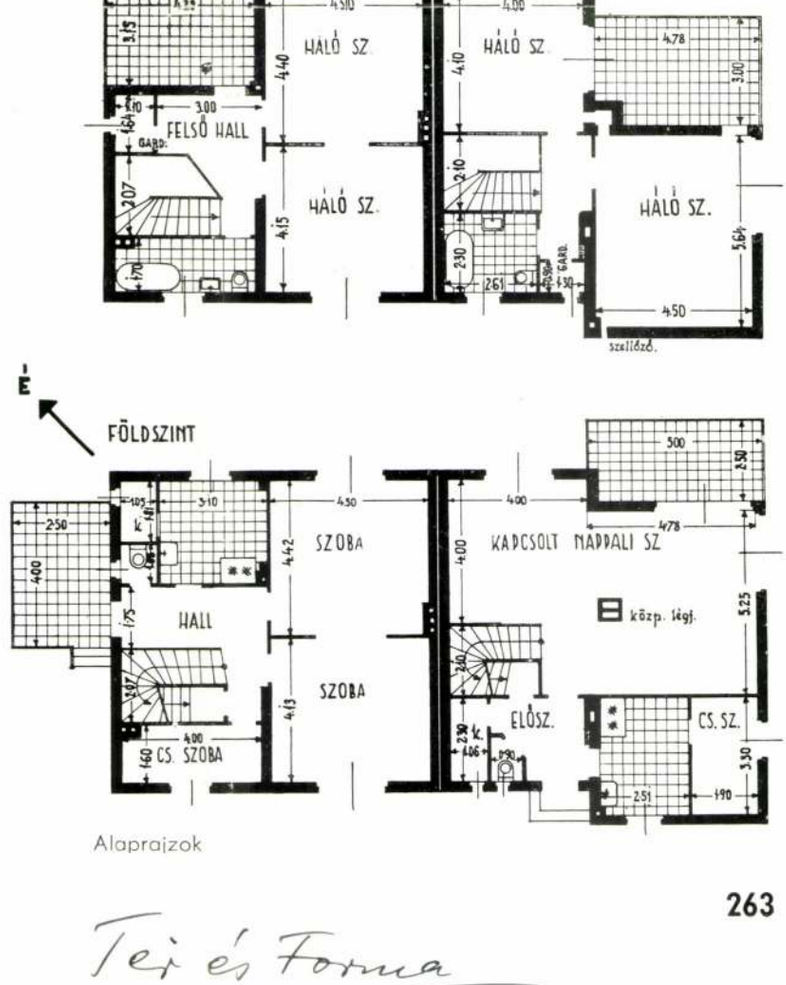

Alaprajzok

Tér és Forma
1934. 9. sz. (Új házak – Új építés?)

Szontagh Pál:
Ikerház a Breznói-úton
Kivitelezte:
Budapesti Építő Szövetkezet

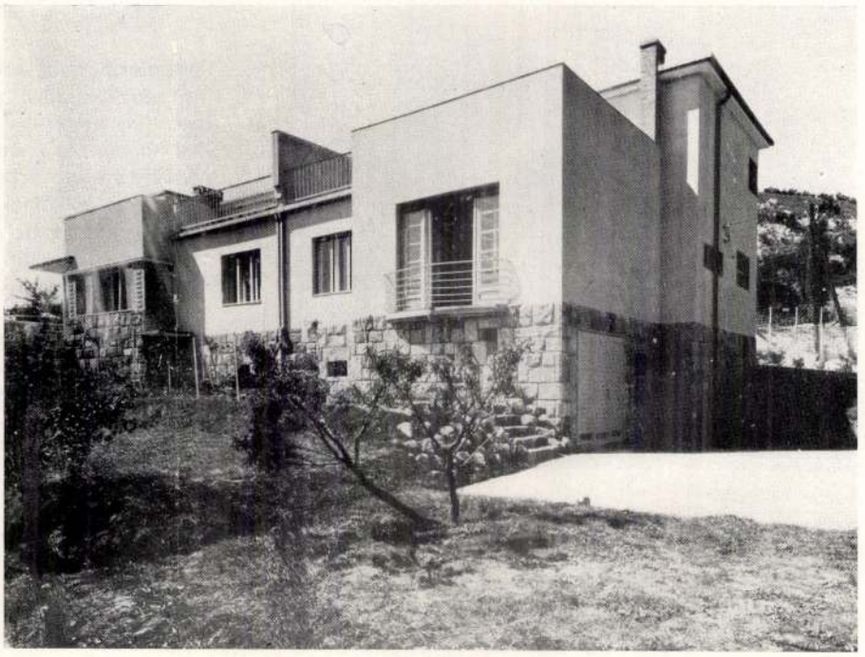

tér, eszközei a térbeli elemek: a különböző mozgások, a vonal, a sík, az ezekből keletkező testek és viszonylatok, a fény, a szín stb.; ezen elemek, ezen eszközök akcidenciális hordozója azután az anyag és az anyagi felépítés rendszere a szerkezet, amely az anyagi világ megismerésén, a fizika, kémia stb. törvényszerűségein alapul. A szerkezet egy eleve elképzelt térbeli szervezetet valósít anyagi tárggyá, nyilvánvaló tehát, hogy az épület megjelenésére elvben befolyással nem bír. Azonban, mert a rendelkezésünkre álló anyagi, szerkezeti eszközök végesek, már az épület elvont elképzelésekor tekintettel vagyunk arra, hogy azt anyagban, megfelelő szerkezetek által ténylegesen és az egyéb: célszerűségi, gazdaságossági feltételeknek is megfelelően meg lehessen valósítani.

Ez annál kevésbbé jelenti megkötését a teret alakító szellemnek, minél inkább vagyunk képesek a szerkezetet az alaprajztól függetleníteni.

Az új szerkezeti gondolatoknak, az erőknek egyes pontok (váz), vagy egyes vonalak (tömör falak) rendszerére való koncentrációjának egyebek (pl. a felnyithatás korlátlan lehetősége, könnyed, karcsú tagok, gazdaságos dimenzionálhatás) mellett ez is egyik inspirálója volt.

Építészeink egy része felismerte az új szerkezetek sok előnyét, alkalmazza őket. De nem merik e szerkezetek konzekvenciáit követni és előítéleteik által megkötve állandóan küszködnek azzal, hogy alaprajzaikat ezekkel a szerkezeti rendszerekkel összeegyeztessék, ami persze csak mindkettőnek kárára valósítható meg. Nem ismerik fel azt, hogy e két rendszer lényegéből folyóan független egymástól.

Ameddig az egyik oldalon a szerkezetet célnak látva azt „őszintén és becsületesen megmutatni" igyekeznek, mintha az épület célja az volna, hogy anyagi struktúráját megjelenítse (természetesen egészen elhibázott dolog volna a szerkezetet mesterségesen eltitkolni, vagy pláne meghamisítani. Nem esztétikai, hanem etikai szempontból. Ez egyértelműséget, rendet, határozottságot kíván. Érzéseinket meghamisítani azonban még kevésbbé szabad, mint a szerkezetet), addig a másik oldalon a szerkezet nyujtotta lehetőségek kihasználásában teljes a következetlenség.

Vázas épületek a pillérek között kifalazott kis ablakocskákkal. Teljesen rendszertelen vázak az alaprajz formalisztikus követésében. Lapos tetők párkánnyal! (a függőleges falsarkoknál miért nem alkalmaznak függőleges

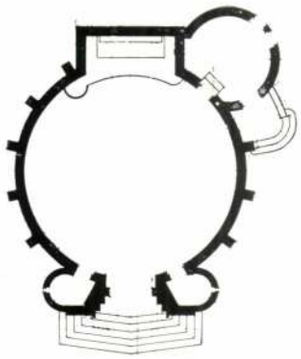

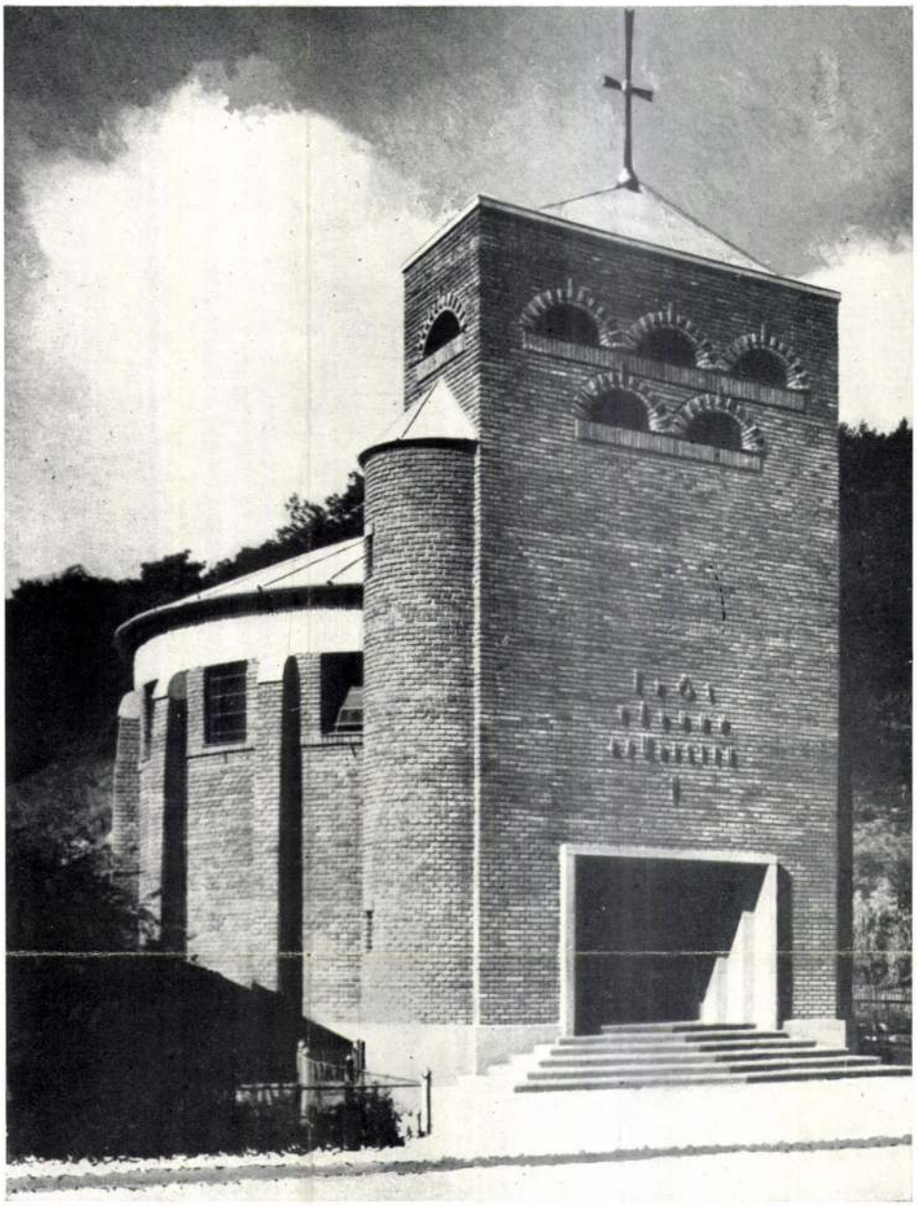

Borsodnádasd-lemezgyári telep temploma

Tervező: SZONTAGH PÁL

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű R. T. borsodnádasd-lemezgyári telep templomának építési ideje 1934. Házi kezelésben készült, a borsodnádasdi-lemezgyár kőművesei és üzemi műhelyeinek munkájával, tervező művezetése alatt, berendezéssel együtt. Az építési költség kereken 16.500 pengő, a bútorberendezés és orgona nélkül. Nyerstégla-homlokzat, a Rimamurányi Vasmű ózdi salaktéglagyárában készített szürke kohósalaktéglából, sárgásvörös hézagolással. Ajtók, ablakok, padberendezés, bordásfamennyezet pácolt és fényezett borovi fából készültek. Lábazatburkolás, kapukávák, oromfalfedés műkőből. Tetőfedés zöldesszürkére mázolt horganyzott vaslemezből. Az építéshez felhasznált salaktégla, idom- és betónvasanyagot, horganyzott vaslemezt a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű R. T. az építtető evangélikus egyháznak adományképpen bocsátotta rendelkezésre. Az épület beépített tömege 1000 m³.

Az orgonát RIEGER OTTÓ kir. udvari orgonagyár készítette, Budapest, XIV., Füredi-u. 41. Az orgona kettő manuálos, 12 szóló-regiszteres, pneumatikus kivitelben, villamos fujtatóberendezéssel.

Magyar Építőművészet
1941. 12. 4.

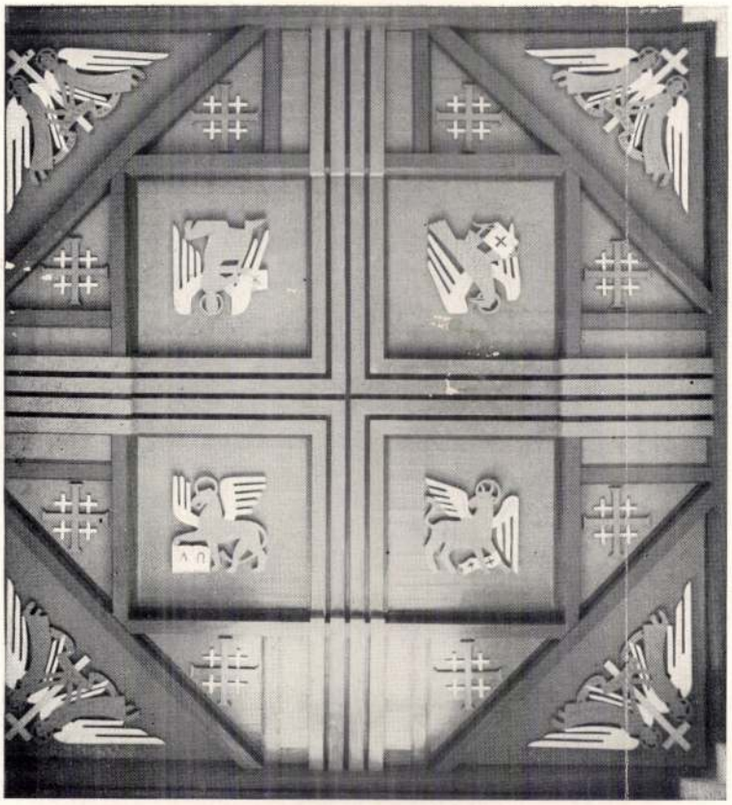

A mohácsi ravatalozó

Tervező: ÁRKAY BERTALAN

A temetőben szerény keretek között épült fel a kis ravatalozó, mely 1—1 nagyobb 8×8 m-es beszentelőhelyiségből és 4—4 kisebb ravatalozóhelyiségből áll, nyitott árkádos összekötéssel. A beszentelőhelyiség plafonja színes famennyezet, faragott díszítéssel, a bejárattal szemben a ravatalozó hely felett föltámadó Krisztus színes üvegfestménnyel, a két oldal freskódíszítéssel. A padló fekete, vörös és szürke lapokból készül, négy sarkán növénydíszítéssel, rejtett világítással. Az egész téglaépítmény építési költsége kb. 10.000 P. A főkapu felett lévő ablak relieffel lesz még ellátva.

Vagyságos

Dr Szentiványi Gyula urnak

az Orsz. Műemlékek Bizottságának főtitkára

Budapest

IX, Höggyes Endre u 10.

Szontagh Pál

Szontagh Pál építészmérnök, XI.
Szabolcska Mihály-u. 1. 269-120

Bptávb 1940 szept.

SZONTÁG Pál

A harmincas évek végén az Erdély-szerte élénk építkezések tervei a kellő iskolázottsággal és művészi ítélőképességgel nem rendelkező tervezők kezéből kerültek ki többnyire. Ezért örömmel üdvözöltük azt a - kolozsvári művészeti hetek keretében, 1942-ben megrendezett- építészeti kiállítást, melyen nagy számban mutattak be korszerű és az erdélyi tájak hangulatába jól beilleszkedő középület-terveket; Kós Károly, Padányi Gulyás Jenő, Lehoczky György, Szontág Pál, Wagner János, Krasnai Virgil, Szálli László stb. építészeti munkái.

Vajk Ilona: Kós Károly építészeti emlékei Kalotaszegen. = Tiszatáj, 1983/12. 37.p.

hatáskörébe tartozó közgyüjtemén

szló emlékezete. 17. Böckh János emlé-
18. Dr. Balogh Arthur: Jogállam.
:. Platz Bonifácz: A paleolith ember.
tekezések a nyelv- és széptudományok
l. 21. Értekezések a történelmi tudo-
k köréből. 22. Magyar történelmi em-
23. Az Országos Magyar Iparművé-
Társulat választmányának jelentése.
ein: Romvárosok Ázsia sivatagjaiban.
l Jeromos: Szepesvára története. 26.
rművészet könyve. 27. Pulszky Ferencz
atai. 28. Bajza József. 29. Walter Pater:
tanulmányok. 30. Tudomány és vallás.
régiségtárnak különböző államok pén-
dományozta Maurer Vilmos, Peschko
Brabecz János, Nagy Sándor, Korschelt

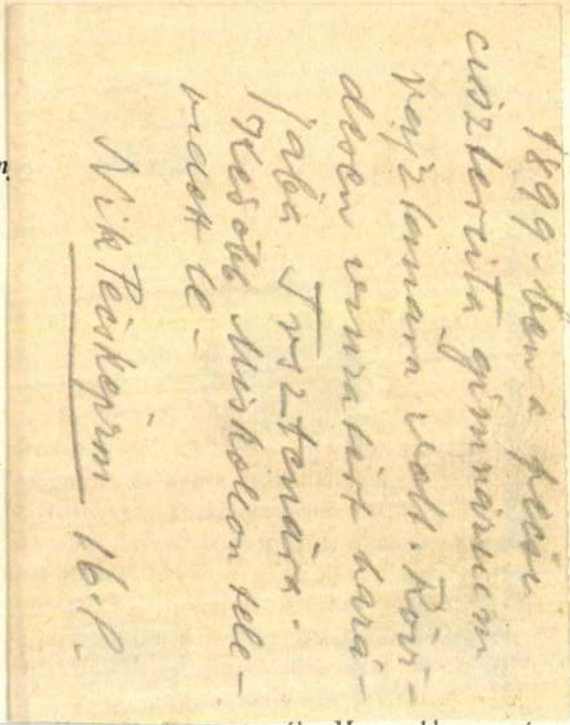

Állami segélyben a városi közkönyvtár 1913. óta nem részesült.

59. POZSONY. II. A *Városi Múzeum* az 1914. év folyamán erősen gazdagodott, egyrészt ajándékozás, másrészt vétel útján, jóllehet, mert a vételt eddig az állam, a város és a Szépítő-Egylet nyujtotta pénzekből fedezték s mert 1914-ben semmiféle államsegélyt nem nyertek, a vételek csak szűk körre szorítkoztak.

Az állandó hajlék építésének ügye nem haladt jelentékenyen. De mert a múzeumnak rövidesen bővülnie kell, mivel szűkös és túlzsúfolt helyiségei nem méltók a városhoz, az idők folyamán szerzett sok tárgyat pedig nem szabad tovább a közönség szeme elől elzárni,

utcza 46. számú ház; a Schiffbeck
(3 db.), a M.-Terézia ut 1 sz. alatt
«lánczos-ház»; 10 felvétel a helyőrsé
ház kápolnájából; egy akvarellterveze
kesegyház egyik ablakához és a Lőrin
utcza 1889-ben, Keusch építész vízfes
utáni felvétel. Valamennyi Pozsony
ajándéka. További ajándékok: 1. I
mellszobra a városi múzeumban, f
Batka János levéltáros ajándéka; a Sch
palota kerti homlokzatának vázlata,
Tallherr 1770-ben, ki valószinűleg ennel
mestere is, Stabwasser Mária úrnő ajánd
képmás eredeti arczkép után, Lichtner J
ajándéka; a szombathelyi püspöki palo
képe, Kemény Lajos vár. főszámvevő aj

Budapest, 1908 szeptember 30-án.

szobrász

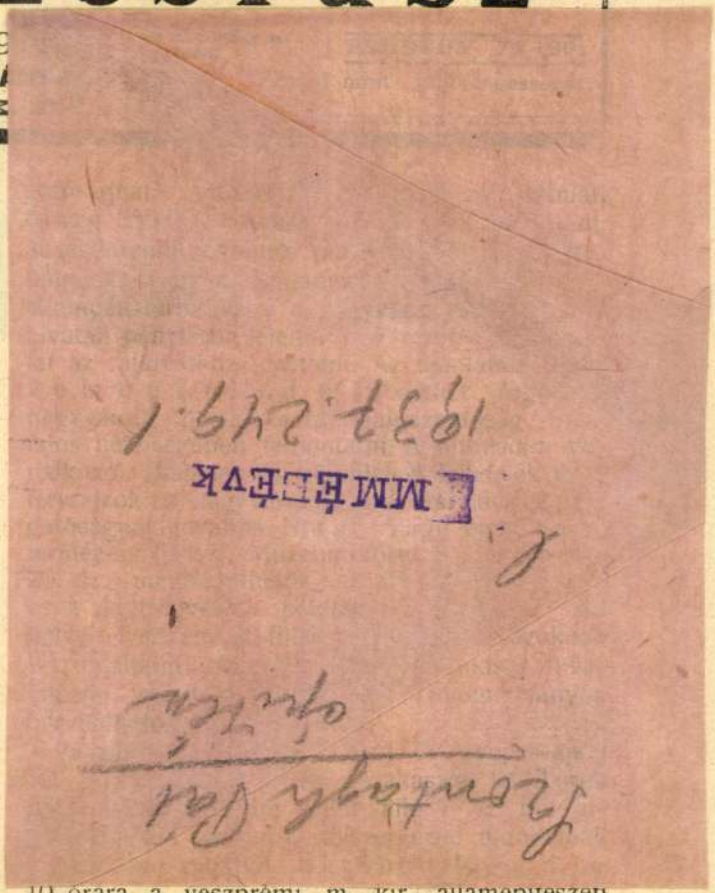

10 órára a veszprémi m. kir. államépítészeti hivatalban tartandó versenytárgyalás hirdettetik

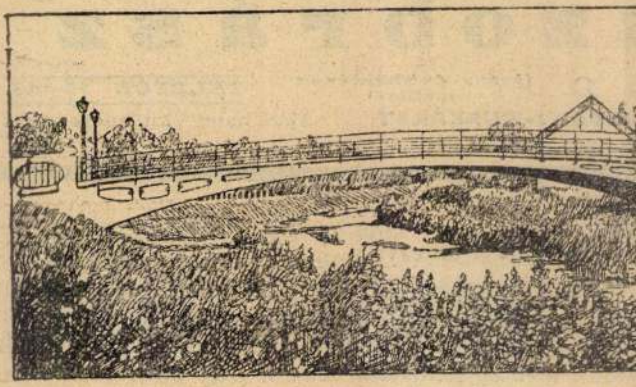

Első Magyar Hegesztő és Forrasztási Vállalat

MEDGYESSY FERENC és Társai

Budapest, VII. ker., Hungária-körut 69. szám.

Elvállaljuk mindennemü repedt kazánok, **öntött vas, kovácsolt vas, acél**, hegesztését és forrasztását. Bármily méretü **kazán, vezetékcső repedéseket** rövid időn belül hegesztünk, illetve beforrasztunk. Elkopott géprészeket a régi méretre kihegesztjük és két különböző méretü tárgyat összeforrasztunk. Minden egyes hegesztésért és forrasztásért **teljes szavatosságot** vállalunk a tartósságra. Bárminemü forrasztások a vidéken is eszközöltetnek

Telefon : 68—64. **Telefon 68-64.**

Molnár Andor

iparművészeti asztalos

Budapest, VI., Kis János-utca 6. szám.

Építészet - egyházi

Hősök mauzoleuma - Lechner Jenő és
(Debrecen) Szontágh Pál terve

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 273-274. o.
V. Sz. T.: Hősök mazóleuma Debrecen ben.

Szontágh Pál építész

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 273-274.o.

U.Sz.T.: Hősök mauzóleuma Debrecenben.

Szontagh Pál é pítész

Tér és Forma 1939. 62.

OTI debreceni bérházáról

MIKOLA BÉLA
KÖNYV- ÉS PAPIRÜZLETE
ÓZD, VASVÁRI-ÚT

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szontagh Pál

okl. építőmérnök

MÁV műszaki tanácsossá nevezték ki.

MMÉEK közl.
1943. 8. l.

Szontagh Samuel festő
l. Szinjei XIII. 1068 l

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

SZANY.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szontagh Tibor

l. A Mi
1927. 1. sz. 44. l.

Szontagh

SZ. 2. *Tibor*, festő, * Máramarossziget 1873 ápr. 29, † Miskolc 1930 nov. 19. A bpesti mintarajziskolában tanult. Eleinte Makón működött, majd Miskolcon élt, s az ottani Művészek Társaságának választott rendes tagja volt. 1902 óta naturalista tájképeket állított ki a Nemzeti Szalónban és a Műcsarnokban.

E. G II 516 l

Nella *sezione allievi di scuole d'arte* i premi sono stati assegnati ad allievi degli *Istituti d'arte di Faenza, Reggio Emilia, Vicenza, Vibo Valenzia* e del *Centre d'Enseignement Professional di Vevey* (Svizzera); un premio è andato anche ad un allievo della *Scuola* «*Cova*» di Milano. Da segnalare il giovane *Ezio Foschini* dell'Istituto d'Arte di Faenza che, oltre ad uno dei premi sopra citati, ha ottenuto anche una medaglia d'oro istituita dalla «Società Amici dell'Arte di Faenza» per onorare la memoria del suo compianto Presidente, Avv. D. Silvestrini.

La Giuria Internazionale del 33° Concorso, riunita sotto la Presidenza del Sindaco della città, avv. Pietro *Baccarini,* era composta quest'anno dal Prof. *Edouard Chapallaz* (Ceramista Svizzero, Premio Faenza 1967), Prof. *Albert Diato* (ceramista francese), Prof. *Giulio Malioni* (in rappresentanza dell'Enapi di Roma); Prof. *Franco Miele* (critico d'arte); assente giustificato il Prof. *Sante Monachesi* improvvisamente impedito.

L'importante rassegna artistica, che si tiene ogni anno a Faenza, ha visto, dal 20 luglio al 5 ottobre, numerosi artisti e visitatori provenienti da ogni parte del mondo.

POP, KITCH, ECCETERA

Ogni anno, come di consueto, nel periodo del solleone, si ripete il rito della visita al Concorso Internazionale della Ceramica d'Arte contemporanea: quest'anno, il 33°. Un'età giovanile ancora, ma anche della maturità e tale, ormai, cioè maturo, il Concorso di Faenza dovrebbe essere. E non soltanto perché viene considerato il più importante del vasto mondo ceramico,ma soprattutto perché i «premi Faenza» del passato hanno poi dimostrato, alla lunga, la loro validità. Resterebbe da chiarire in sede analitica e critica l'attività dei vari premiati nell'ambito del loro personale ruolo di artisti, controllare se hanno tenuto fede alle istanze presentate nei passati concorsi, se tale fede è stata confortata da una invenzione e ricerca costanti, con frutti efficaci e risultati tali da lasciare il segno nella storia della ceramica contemporanea. Le loro opere che vinsero vivono le gelide giornate delle raccolte immobili, fermate per sempre tra i vetri del Museo Internazionale di Faenza: danno qualche rara gioia a ben guardarle, semmai una punta di rammarico se si pensa che potrebbero costituire una ben più importante mostra organica proprio nell'ambito delle loro affermazioni: potrebbero costituire la «summa» dell'arte ceramica moderna consacrata dai premi guadagnati a Faenza. Solo gli addetti ai lavori le rintracciano e le riconoscono nella pallida e scolorita didascalia del cartoncino, niente di più. Qualche insegnante di Istituto d'Arte o qualche studente particolarmente appassionato che approfitta dell'occasione della visita al Concorso e ne va alla ricerca al Museo Internazionale e prende qualche nota, così come si fa visitando la manifestazione estiva faentina, zeppa di opere di vario richiamo, una volta sola messi su un avvertimento all'ingresso di una sala da un cartello che, dopo tutto, risulta quasi ermetico: «La Giuria ha inteso riunire le opere che si richiamano ad alcune delle più moderne tendenze artistiche in voga - quali arte Pop, Kitch, ecc. - per consentire al visitatore una visione d'insieme di queste esperienze». A parte la definizione del Kitch come «tendenza artistica in voga», e quell'«ecc.» così fuori luogo, altre segnalazioni sarebbero state necessarie, anche per non relegare chi fu già premiato un anno - vedi Mishima Kimiyo di Osaka - fra le suddette «tendenze in voga».

Una delle originali opere di Giancarlo Sciannella (Roma), premiata con medaglia d'oro del Concorso Internazionale di Ceramiche d'arte di Faenza.

Ci pare, al di fuori di un esame delle opere a cui sono stati attribuiti premi, che manchino ogni anno di più le occasioni di «emozioni» che pur qualche attento visitatore dal Concorso di Faenza si aspetta. Se non fosse per la presenza straordinariamente vivace degli allievi di alcuni Istituti d'Arte, primo fra tutti il «Ballardini», si direbbe di essere ogni anno alla ricerca **tout court** di una novità, quasi che si dovesse premiare chi, infine, ha abbandonato una sua vecchia maniera e si è posto finalmente sul piano di una tendenza che non è, però, fra «le più moderne» e «in voga», dato che quelle sono state riunite tutte insieme. Chi ha pensato, invece, a seguire le orme della fatica degli artisti? Di coloro che fedeli a un assunto, o ad esso maturato dopo alterne vicende, conducono studi e ricerche nell'unica direzione voluta dalla propria personalità? I ceramisti contemporanei sono noti nel loro travaglio quotidiano ai membri della giuria? Non sarebbe forse il caso che le giurie visitassero gli studi degli artisti e - constatata la serietà dell'indagine, la costanza della sperimentazione - indicassero essi stessi le opere da mettere in Concorso ed eventualmente da premiare?

Altrimenti, quale valore può avere il rinnovamento? Si tratta di una presa di posizione critica o di una fortuita invenzione che fa presa? Alcuni recensori al 33° Concorso hanno segnalato in particolare dei nomi, talvolta anche di non premiati, qualificandoli come artisti in grado di presentare offerte culturali nuove. E' giusto, ce ne sono al Concorso di Faenza, ma sarebbero meritevoli di un dibattito anche di fronte ad un pubblico, che, in questo caso, diventerebbe automaticamente un uditorio di amatori della ceramica. Forse un'indicazione di massima da parte della Giuria, poi un dibattito aperto e leale nel quale assegnare le palme, ma veramente «palme» alla moda degli antichi e non i soliti assegni nella loro dubbia scala di valori collegata agli zeri.

Aderiamo con chi ha voluto ricordare che l'illuminata coscienza del proprio mestiere non deve essere disgiunta da quel tanto di poesia (anche e soprattutto nel suo significato di «creazione») che alcuni stranieri e pochi italiani ancora conservano. Ci sembra, questo, il miglior risultato, oggi, del Concorso faentino.

6

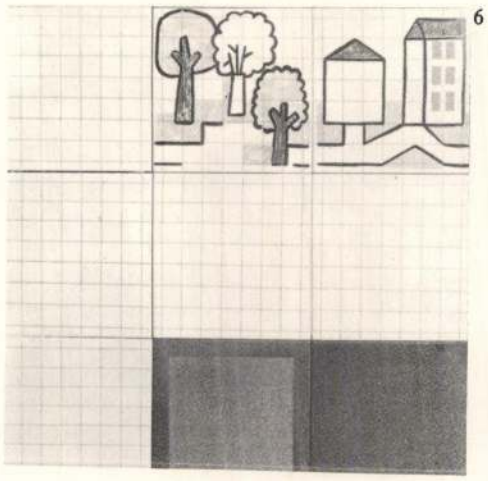

7

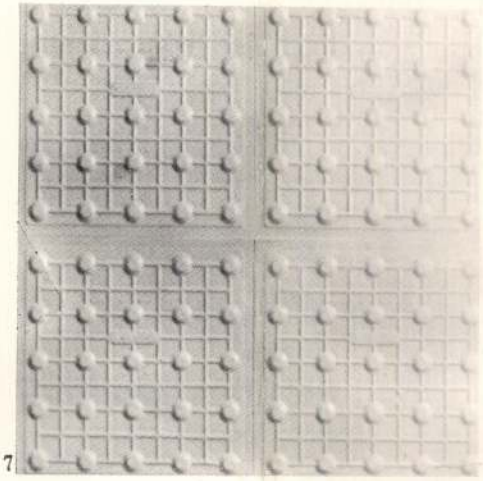

8

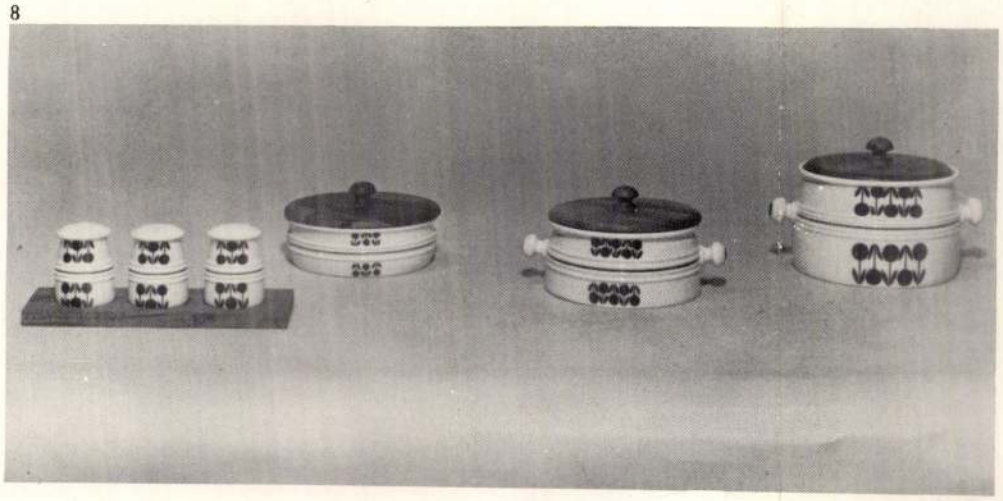

9

10

te Turismo Ravenna); *Jean Pierre Devaud,* Svizzera (Premio Lions Club Faenza); i premi «Ministero Pubblica Istruzione», «Camera Commercio Ravenna» e «Ente Turismo Ravenna» erano riservati, rispettivamente, alla Maiolica Decorata, ad opere di carattere pittorico e ad opere di carattere plastico.

Premi particolari riservati ad artigiani italiani e a giovani ceramisti sono stati attribuiti rispettivamente a *Giuseppe Lucietti* di Bassano del Grappa (Premio Ente Mostra Artigianato Firenze) e a *Mauro Tampieri* di Faenza (Premio Associazione Industriali Ravenna).

Il premio d'onore Medaglia d'Oro della Città di Faenza è andato al ceramista sovietico *Petr Martinson,* la Medaglia d'Oro Banca Popolare di Faenza al ceramista cecoslovacco *Lubomir Silar;* la Medaglia d'Oro Credito Romagnolo di Faenza alla ceramista greca *Vula Gunela.*

La Medaglie d'Oro del Concorso sono andate a tre ceramisti australiani: *Les Blakebrough, Schigeo Shiga, Derek Smith; Lykke Madsen Sten* della Manifattura «Bing & Grondahl», Danimarca; *Maeda Katsuyo,* Giappone; *Val Barry,* Gran Bretagna; *Anne e Ole Nielsen,* Irlanda; *Giancarlo Sciannella,* Italia; *Sonia e Rainer Hempell,* Repubblica Federale Tedesca; *Bingül Basarir,* Turchia.

Nella sezione dei prodotti d'uso e funzionali il primo premio (Medaglia d'Oro del Presidente della Repubblica Italiana) è andato al *Laboratorio di Ricerche Estetiche dell'Iris Ceramica* di Fiorano Modenese (Italia); la Medaglia d'Oro del Presidente della Camera a *Finn Lynghaard* designer della *Eslau-Keramik,* Danimarca; la Medaglia d'oro della Regione Emilia Romagna a *Mori Masahiro* designer della «*Hakusan Toki K.K.*», Giappone; la Medaglia d'oro della Confederazione libere associazioni artigiane italiane di Milano ad *Angelo Sciannella,* Cabras (Italia); le Medaglie d'oro del Concorso ai designers *Georgi Kolarov* (Bulga-

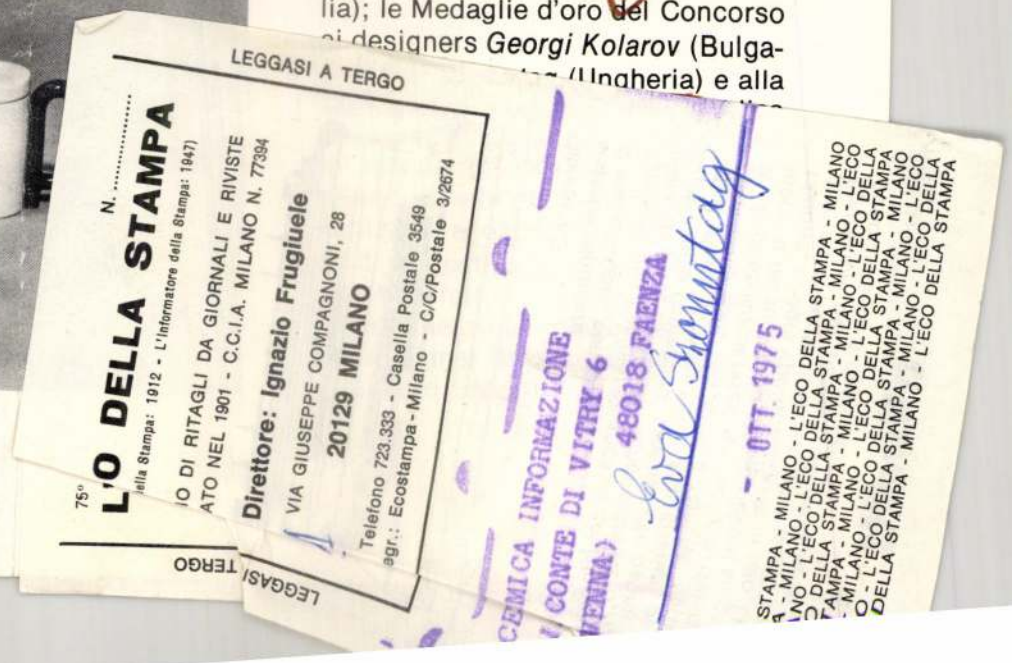

MACCHINE E MATERIALI

Aggiornamenti e novità

MACCHINE PER LA PRODUZIONE DI ISOLATORI DI ALTA E BASSA TENSIONE DI GERHARD BAREUTHER

Le macchine descritte qui di seguito sono una selezione del programma di produzione della Ditta Heinrich Zeidler KG, che vengono usate per torniare, verificare, separare, montare e controllare.

1.1 - Pressa stampo a spirale, tipo 07.08.01

La macchina lavora in procedimento di foggiatura e si possono produrre isolatori dei tipi RMI, RMII, N80, N95, HD10 e tipi similari fino ad un diametro massimo di 160 mm e di un'altezza di 180 mm.
La foggiatura avviene in forme di gesso a mezzo di uno strumento rotante che si avvicina e si allontana attraverso un perno filettato cambiabile. Lo strumento non è riscaldato. Si può anche formare contemporaneamente la filettatura per l'isolatore. Per il funzionamento della macchina è necessaria una persona che riempia le forme di gesso con la massa, che le inserisca nel tavolo del tornio e che le tolga a foggiatura avvenuta.
Un tavolo rotondo porta le forme di gesso sotto l'attrezzo formante, da dove dopo la tornitura le forme vengono trasportate oltre e staccate

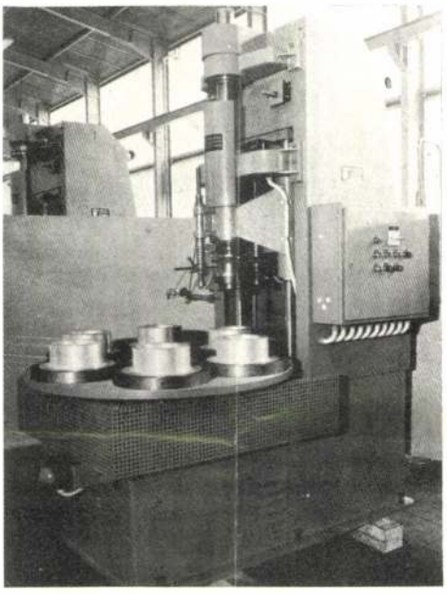

Fig. 1 - Pressa stampo a spirale, tipo 07.08.01, per massimo 450/800 Pessi/h.

con un espulsore. Dopo l'essiccamento tipo coriaceo il pezzo tornito può essere tolto dalla forma di gesso. La potenzialità di questa macchina va, a seconda della grandezza e della forma dell'articolo, da 450 fino a 600 pezzi per ora.

1.2 - Tornio, tipo 07.09.01

In questa macchina vengono formate le scanalature per i cavi sugli isolatori preformati e asciugati fino allo stato coriaceo sulla pressa stampo spirale. Contemporaneamente con questa macchina gli isolatori vengono rifiniti alla spugna. Gli isolatori vengono inseriti in prese da un inserviente e lì tesi saldamente. Un tavolo girante porta gli isolatori alla sezione di tornitura e rifinitura a spugna. L'isolatore finito viene tolto manualmente. Potenzialità massima 600 pezzi ora.

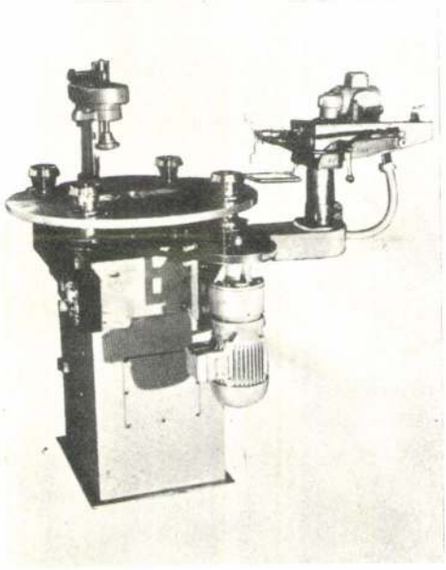

Fig. 2 - Tornio tipo 07.09.01, per la tornitura dell'incavo del collo.

2.1 - Macchina molante orizzontale per isolatori fino ad un diametro massimo di calotta di 800 mm, tipo 07.07.02

La struttura di questa macchina è simile a quella della macchina descritta precedentemente. L'azionamento dell'albero molante avviene qui attraverso motori elettrici e non ad olio. Così si ottiene una maggiore potenzialità molante. Il numero dei giri del disco molante è regolabile.

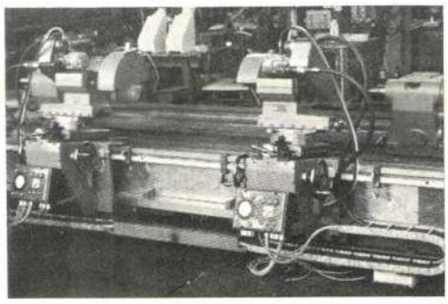

Fig. 3 - Macchina molante a lunette per isolatori fino a 800 mm di diametro di calotta.

2.2 - Macchina molante a lunette per isolatori fino a 800 mm di diametro di calotta, tipo 07.07.04

In questa macchina gli isolatori vengono tesi fra due catene mobili. Per il resto la macchina è simile a quella precedentemente descritta.

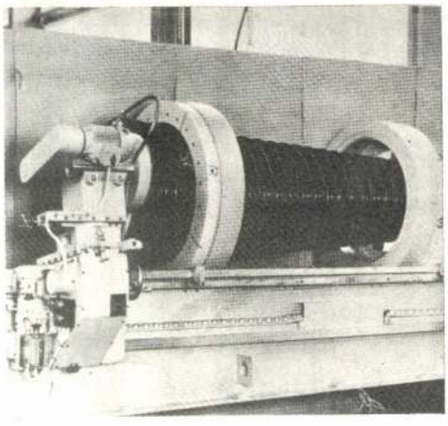

Fig. 4 - Macchina molante a lunette per isolatori fino a 800 mm di diametro di calotta.

3.1 - Pressa Fuchsin tipo 06.01.01

La pressa Fuchsin serve per la prova meccanica della densità.
Queste presse sono costruite per pressioni di 250, 400, 600 e 1000 bar. La necessaria quantità di liquido pressante viene immessa nel contenitore attraverso una pompa manuale e chiusa con una valvola di sicurezza dopo il raggiungimento della pressione.
Con le macchine sopra descritte si ottiene nell'industria dell'elettroceramica una produzione economica di isolatori. Tutte queste macchine si sono bene affermate nella pratica di molti anni di esercizio.

ARTI DEL FUOCO

ISTITUTI D'ARTE
ESTETICA E DESIGN
ARTIGIANATO
ANTIQUARIATO

1

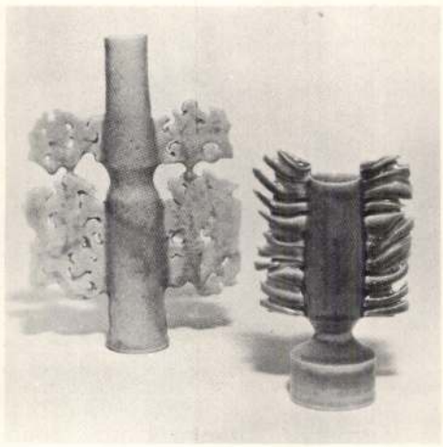

1 - Due delle cinque opere dell'inglese Colin Pearson che ha vinto il Premio «Faenza» 1975; 2 - G. Battista Valentini; 3 - Alfonso Leoni; 4 - Giuseppe Lucietti di Bassano del Grappa; 5 - Vula Gunela (Grecia); 6 - Laboratorio Ricerche estetiche del Gruppo Ceramiche Iris; 7 - Maioliche Faentine; 8 - Eva Szontag (Ungheria); 9 - Porzellanfabrik Arzberg (Repub. Fed. Tedesca), designer Hans Theo Baumann; 10 - Hausan Toki K.K. (Giappone), designer Mashahiro Mori.

2

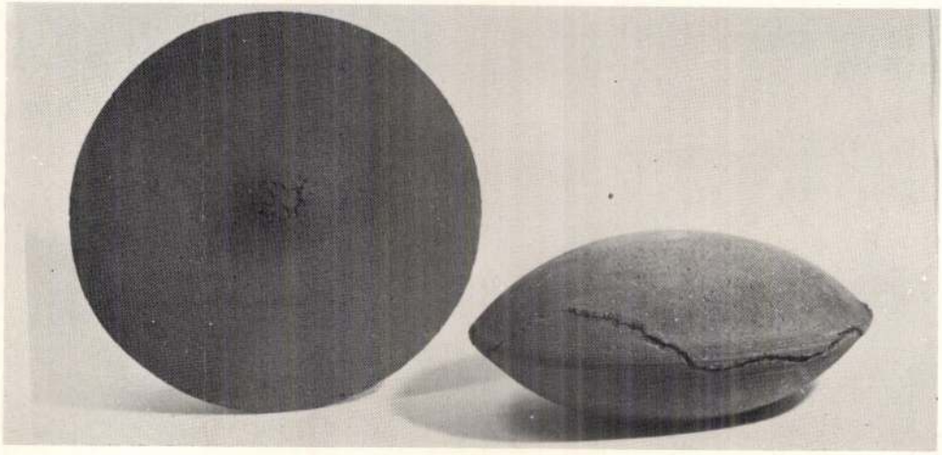

Per la prima volta a Faenza si afferma un artista inglese: Colin Pearson

I PREMI DEL 33° CONCORSO DI CERAMICA D'ARTE CONTEMPORANEA

La più importante rassegna internazionale di Ceramica d'Arte Contemporanea che si tiene ogni anno a Faenza, ha visto, alla sua 33° edizione premiate le opere di Colin Pearson, che ha portato così per la prima volta la Gran Bretagna nell'Albo d'Oro di questa importante manifestazione. Gli altri artisti premiati nella sezione «Ceramica d'Arte» sono: *Giovanni Battista Valentini* di Arcore, Italia (premio della Regione Emilia Romagna); *Alfonso Leoni* di Faenza, Italia (Premio Amministrazione Provinciale di Ravenna); *Elio Orlandini,* Belgio (Premio Ministero Commercio Estero); ex-aequo *Luigi Pero* di Comiso e *Angelo Sciannella* di Cabras, Italia (Premio Ministero Pubblica Istruzione); *Helmut Schäffenacker* della Repubblica Federale Tedesca (Premio Camera di Commercio Ravenna); *Nicole Giroud,* Francia (Premio En-

3

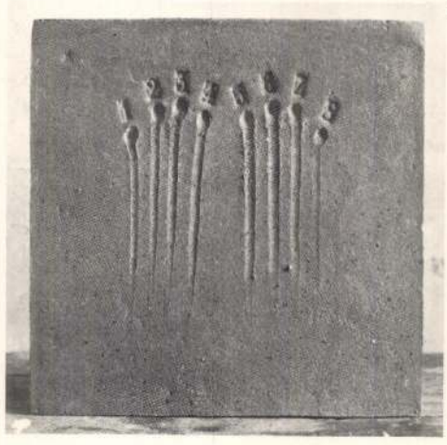

4

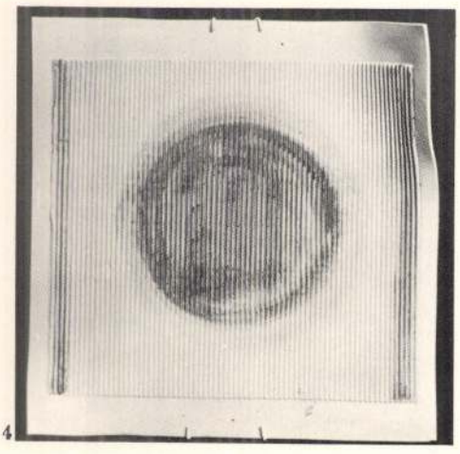

5

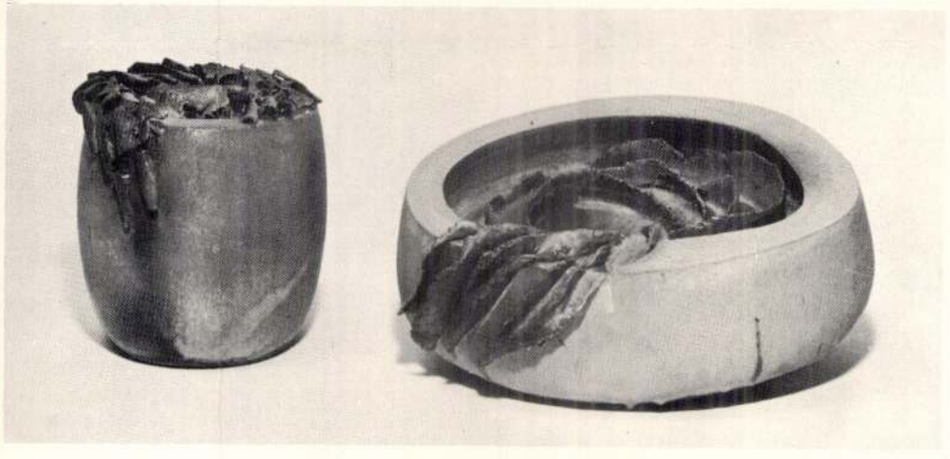

Szontágh Tibor festő.

Katol.Szemle.1931.I.128-35.l.

Nemes Stomolányi György filiális mester.

Ócsa

1833-ban a nagykőrösi szücsiétbe belépett

Horváth Zoltán: Egy Mezőváros Céles Szara
Nagykőrös 1943. 101. l

MDK

Szomolányi Ferenc, VII.o.tan.

157. Uttörö tábor.

Bpest,V.ker. áll. egyetemi gimnázium.

Magy. Ifj. Képzöm. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug. 16. -szept. 10. Kat.

M.D.K.

Szomolányi Edit

Pécsi művész, ex libriseket készitett. 309.o.

Romvári Ferenc: Az ex libris története Pécsett. 309.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1965. Pécs, 1966

Szomiobányi Karola
grafikus

M.D.K.

Parasztasszony "cinni"
"nagra erőteljes.

Fóthy János. Tharom kiállítás
Művészet, 1968. január - 40 kep.

MDK

Szomolányi Károla

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 jan.p.4o.

Szomolányi Karola, gyermekrajzoló MDK

Értékes díjat nyert.

(A XIV. kez. Május 1. út 9-15. sz. alatti ált. leányiskola tanulója.)

—: Az indiai nemzetközi gyermekrajz = kiállítás magyar nyertesi 10. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. ápr. 28.

közül kiemelendő a premontrei
. stb. A város mostani uraínak
ledöntése, amelyet sikerült fény-

czbánya, Selmeczbánya és Beszter-
figyelmét. Körmöczbányán a vár-
ár, Beszterczebányán pedig a vá-
épület emelendő ki. Mindezek az
y a sok háboru, s viszontagság da-
hajdanában Felsőmagyarország bér-

Szomolnok

Vas. Ujs. 1862

424. l.

Szomolnok 1860-ban

Rohbock J. mélmes-
nete után repr.

Loisch 126. l

M. D. K.

SZOMOLÁNYI Tibor építész

4,8 m hosszú egyszerű, 6,8,10 m hosszú

peremes gépkocsi szerelő akna

MNOT 174/a-57, 174/b-57

MNOT 175/a-57, 175/b-57, 157/c-57

Padányi Józseffel

Mnot katalógusa 1958. 230-234. l.

M. D. K

SZOMOLÁNYI Tibor építész

Tehergépkocsi fuvarozási dorab-
arú raktár MNOT 170/b-57

Fenyesz László val

MNOT katalógusa 1958. 222. l.

Komolányi Tibor, építész

L: Papp-Váry Zsolt

P- V. zs. Húskombinát, Kelszárd

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983

48

83/2

SZOMOLÁNYI Péter rotrán

BUDAPEST

Adatok a Viziváros történetéhez. Szerk.
Mészáros György, Mészárosné Herczog Magdolna.
2.köt. Bp. : Budapesti Városszépítő Egyesület, 1991
198 p.

d balra, tojásdad medaillonban. Fején
val s rövid hajat, bajuszt s szakált hord.
ubolva s palástjának prém gallérja lehajtott.

g. Rex Poloniae. Magnvs Dvx

n:

Stephanvs, sed agri rex ille Polōi
ltu talis et ore fuit"

vonalkeretnek 15.4: 12 sa réilapnak

ha 742.

Szomolyai rk. templom
maradványai.
XII. sz.
repr.
Arch. Ért
1935. 221. l.

Érkezett 1904 október 25.

8/A/1904 (Budapest 1904 október 10. — 83832 sz. a.)

A vallás és közoktatásügyi miniszter Geöcze Sarolta „Ruskin élete és tanítása" czímü munkájából ujabb 5 példányt bocsát rendelkezésre. (Tévedésből küldetvén be, felhivatalos levél kiséretében visszaszállittatott a minisztérium müvészeti ügyosztályába 1904 XI/25—)

Szomolyai román-

kori templom

keletkezett a XII. az végén

1896-ban lebontottak

1897-98-ban új

templom, neobarok

stilben. Faragott

kövei körül 15 az egri

liceum kőtárában.

Szabó Borsodapok templ

19. l. 20. l.

u. o. irodalma

74, 75. l.

Szondy Ernő

a Gutenberg Művelődési ház és a Globus Nyomda rendezésében képzőművészeti kiállítás nyílt Bujáki, László, Nagy László és Szondy Ernő munkáiból.
(Két kép a kiállítás anyagából). (repr.)

Typographia, 1977. Máj.

Szondy Ernő

A Gutenberg Művelődési Házban

közös tárlata nyílt meg Bujáki, Nagy

László és Szondy munkáiból

Magyar Hirlap 1977/65/1o

Szondy Ernő.

A Guttenberg Művelődési Házban rendezett kiállitáson részt vett.

—: Kiállitás

Tükör, 1977. ápr. 3 – 43. oldal.

Szondy Ágnes, gyermekrajzoló MDh

Díjat nyert.

–: A kor gyermeke 9
Könyvjutalom

ÓSALAD és ISKOLA, bp. 1966. január XVII/1

Szondy Ágnes, gyermekrajzoló MDK

Etetés c. rajza.

Repr.

K. S.: Sikátorban, Kert alatt

18-19

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1966. november XVII/11

mok

Szondy Ernő tipográfus

Tiszdetés tipográfiai Fetvei (Globus ny.)
Ábrák (1962) „Vidám Park"
" (199.") „Magyar Grafika" einlaptero

Tanfolyam vezető: Sütő László
Példák a tipográfus továbbképző Tanfolyam
munkáiból 1959-1960

Magyar Grafika 1960, 4 évf. 3 sz. 169 l.

MDK

Szondi József

Magánépitési eng.Bp. Vállalk. Közl. 1905.szept.

20. 7.1.

MDK

Szondi J.ép.m.

84766. Krösz1 Mihály, Mogyródy-ut 4.földsz.ház.

Magánép. eng.-Uj épitk. nyert enged. ÉP-IP. 43.sz.
1909. okt. 24. 306.l.

MDK

Szondi J. építész

emeletes ház

Magánép. ong. Bp. Építő Ipar, 1910. okt.2. 304 l.

MDK.

Szondi Ernő

Könyvillusztrációinak lipcsei kiállitásáról

Magyar Nemzet 1965 ápr .16.lap-

MDK

Szondi József épitész

Magánépitési eng.Bpesten. Vállalkozók Közl. 19o9.
okt. 2o. 3 l.

Budapest, 1936 március 27.

zágos Bizottságának,

B u d a p e s t e n

visegrádi Mátyás király palotája
an már régebben előterjesztett be-
nogy ezen munkálatok megindítását
belépődijakból rendelkezésre álló
gezni méltóztassék mindaddig, amig
lt összegnek más alap terhére való
c.-
itását főleg azért tartom most kivá-
5 beadványaimban is kifejtettem volt
t kell erre a munkálatra felhasználni.
eken is most kellene végleges állapo-

Szondi-emlék

Pongrácz Lajos.

Szózat a Szondi-emlék ügyében.
Szabor-c vagy Kápolna? 8-r.
16 l. Eszlergom,
1868

Gent (1815)

3405. K

Sz. Vinderodban (Frederiks

Parasztemetés

Dombos vidék előter
temetőben szemlélhető, a h
a melybe a koporsót már
arczélben ábrázolt pap, a
kíséretet képező hét férfi é
szony imádkozik. A férfia
kodnak és kalapjukat lev
kiknek ruháját a balról fu
könyvet és kettő koszorút
hőzött. Jelzése alól jobbra

Vászon, méretei 143·2 :
tetett az 1907 január 24-iki
(160–907). — Kifizettetett
tatott 1907 márczius 16-án (
hagyta az 1910 május 1
(942–910).

III

Vét
1907

Szondy-emlékkápolna

(Hont vm.)

Dregelypalánk
határában

Arverte Lippert T.

laid
z

Barbpesbalp

183. l.

~~Sztrecsnó vára~~ II. 194.

Szondi Eötvös Mihály
felerége

lárd
i

Wick Béla dr

Kassa régi siremlékei
XIV–XVIII. század. Košice
1933. 86. l.

Szondavári Cs

Bajnay L. és Borostyánkői Mátyás
működtek közre a Gilyén Ince bp-i
IV. torony pályázatán.

Iparterv. Fiatal tervezők kiállítása. Bu-
dapest, 1972

231

Szonday Sándor

Énakentrópai tanulmányúlkomegy a nemzetközi művészszeke akció keretében

Nemzeti Újság 1938 VIII. 5

Szondai Sándor

műcét „Kétfigurás szobor" (alumínium), Miskolcon, az 1. sz. Szakközépiskola előtt állitották ki. (1968).

Bartha László és Flach Antal: Miskolc 1971. Miskolc 1971

63 l

Kondai Sándor

Tanulmányúton több ízben járt Francia országban. Bemutatott műve: „Térforma," 1967, acélcső, 54 cm. Reprodukció.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1971.

Szonday Sándor

Magyar Nemzet 1958. márc. 15.

XIV. évf. 63. sz.

Szonday Sándor szobrászművész műtermében most rendezi, válogatja össze annak a kisplasztikai kiállításnak anyagát, amely a Salon Populiste rendezésében, egy közkedvelt párizsi kiállítóhelyiségben májusban kerül a francia közönség elé.

Szandai Sándor

Térforma (i. műve /eml.)

szerepel az alábbi tárlatok

Ridep Gábor: Harmadik országos

kisplasztikai biennálé

Nagyrava 1971 IX. 26

MDK

Szonda Mihály magyarnics (hozótúr)

1909. Himzett bundát állít ki.

Bronzplakettet nyer

Debreceni Iparmův. Kiállítás vezetője. D. 1909. 15. l.

15

Szomszéd András

In memoriam Latinovits fényképkiállitáson részt vett a Móra Ferenc Muzeum kupolatermében.

Magyar Hirlap 1978-74-6

ÁSZ:Tárlatok a Tisza partján

Szomossy Elek

(1826-1888) festő. Rahl tanítvány Bécsben. Arcképeket, oltárképeket festett, rajztanítással is foglalkozott. Munkácsy tehetségének felismerése paedagogiai rátermetségét bizonyította.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

348 l.

Szamossy Elek

fia, Szamossy László!

Lyka Károly: Vándorlásaim a mű-
vészet körül, Budapest, 1970. 363 l

348 l

Szomossy Károly

(1866–1909) festő. Szomossy Elek fia. Münchenben és Párizsban tanult, majd Rómában neves arcképfestő lett.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körében, Budapest, 1970. 363 l.

348 l.

Szomory László

Egy harcnak, amelyet napjainkban vívtunk, de amely – ezt már ma is megállapíthatjuk – azonnal történelemmé vált. A megáradt Szamos, a Tisza emberéleteket és ember öltök munkáját fenyegette. S a nagy küzdelemből győztesen került ki az ember. Az emlékmű Szomory László szobrászművész alkotása.

Emlékmű Fehérgyarmaton.

Észak-Magyarország 1972/163 2 old.

Szomory László szobrászművész 1

Az emlékmű, amelyet kedden avattak Fehérgyarmaton, vízhullámokat jelképez, s az abból kiemelkedő három egymásra helyezett téglalap dombormüvei a mentés, a védekezés és az ujjáépítés munkáját szimbolizálják. A szobor egy-két esztendővel ezelőtti eseménynek állít maradandó, évszázadokra szánt emléket.

Emlékmű Fehérgyarmaton

Észak-Magyarország 1972/163 2 old

Cs. Szomory Imre

Szobormüvével

.....

szerepelt a Nemzeti Szalónban a Független Művészek Társ.-nak kiáll.-én.

B.H. 930. X. 5.

Szamovári Gábor képzőművész

a XIV. ker.-i Kassák Lajos művelődési
házban rendezett közös kiállí-
tásán szerepelt műve: „Város-
liget" (repr.)

Képes Újság, 1974. aug. 14.

Szomorú János festő

Doroksa András és Murai
Jenővel rendezett közös
kiállítást a XIV. kerületi
Kassák Múz. Házban.

Dévényi Iván ismertetése.

Vigilia 74/10 712. o.

Szomoru János, 29é. gyárimunkás MDK

Vasas szakszerv. szabadisk.

Tanúlm.fej, szén

Ifjusági Képsőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950.jun.

12.1.

MDK

Szomorády (képzőművész)

oklevelet nyert a „Világ Ifjúsága" az V. VIT tiszteletére rendezett kulturális pályázatán.

A „Világ Ifjúsága" az V. VIT tiszteletére rendezett kulturális pályázatának nyertesei.

Világ Ifjúsága, Bp. 1955. 10. sz. 29. l.

Ornithopus sativus

Serradella

Szomoró (Summorav, Summorau)

ötvös XIII. 4.

II. András király 1211-ben Oros, volt tihanyi apát kérésére önzeiratja a tihanyi apátság birtokait, népeit, és az I. András király alapító levelében elavult határleírásokat új formába öltöztve megerősíti.

Ebben az oklevelben fentire nézve ez áll:

" In villa Eurmenes (Örmeinyes) Isti sunt aurifabri: Summorav (Summoraû) cum filiis suis, Victus et Zob, Forcos (Forcas) et Poûca (Pauca)."

Erdélyi László dr: A tihanyi apátság története. I. A pannonhalmi Szent-Benedek-Rend tört. F. k. Bp. 1908. 504. l. 272. l.

Fiai: Vitkös, Szab, Farkas és Póka lásd ott.

· Szomoró ötvös

MDK

Szomoró ötvös fiai, atyjukkal együtt Örményes faluban müködtek s a tihanyi apátság birtokának és népeinek 1211 évi összeirásában szerepelnek. A tihanyi monostor istentiszteleti ötvös felszerelését ők tartották karban.

Erdélyi L: A tihanyi apátság tört. I. A pannonhalmi Szt.Benedek rend törté X.k. Bp. 1908, 272, 438, 504 l.

Szandai Sándor

Szolnokon született 1903. március 7-én.
Rendszeresen szerepel a hazai és külföldi
kiállításokon egyaránt. Önálló tárlata:
Budapesten: 1937, 41, 42, 44, és 48-ban

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai
biennálé, Pécs, 1971.

Szondai Sándor

Cegléd: 1967; Szolnok és Miskolc 1968.
Minden eddigi kisplasztikai biennálén részt vett. Számos művét a Nemzeti Galéria és a Modern Magyar Képtár őrzi.

Romvári Ferenc: III. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1971.

MDK

Szomor Ferenc

Anya, rèpr.

Képzőművészet 1932. 55. sz. 223.l.

SZOMOR (Komárom)

R.K. TEMPLOM, régi

Vértes

KÉZDI-VÁSÁRHELYI KÚRIA érdekes régészeti gyűjtemény

Szomor

Szomora Kálmán,
bányász fafaragó

Tatabányán, az országos bányász fafaragó táborban készült mű.

Szomora Kálmán munkája

Dolgozók Lapja, 1980. szept. 7.

Szomor

szobrász

Iparművészeti Társulat jubiláris kiállítása - Iparmű
vészeti Múzeumban - kisplasztikai munkákkal szerepel

Pesti Hirlap
1935.XII.4.

Szomon János MDK

Ujpesti téli kikötő, olf.

Vajda Hunyad vára, olf.

Ujpesti hajó épitése, olf.

Ujpesti kikötő, olf.

Mücsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök Kiáll.

SZOMOLYAPUSZTA (Vógrád)

Szomolyapuszta

Nem község!

RMV 3, 39 l.

ROM, a János-lovagrendnek, melynek itt 1274-től rendháza volt, kolostora és temploma volt.

2061-909-95

728. Keretek.

1 darab kétszer völgyelt és kelelt sima arany-
keret belső keskeny léczén massz-díszszel.
Méretei 86.5:59.5 cm.
Becsértéke..... 8 K

Jegyzet. A 22 sz. képtől.
1127-906-75

Szomotyáni egyházi

emlékek

l.

Jedlicska I

205 és kv. U.

Kőjpel

2061-909-96

729. Keretek.

1 darab feketére páczolt puhafa védő-keret.

Méretei 123:100 cm.

Becsértéke.....3 K

Jegyzet. 1127-906-135

Szomolyán vára

Keppel és alaprajzzal

l. ügen részletesen leírva

Jedlička I.

216 és kv. ll.

nép munkájának apoteózisa. Ízig magyarsága mellett,
nűvét, valami kemény nagyság is jellemzi: nem a
, de a megálmodásban. Igazi tere a monumentális
volna. Erre alkalmat még nem adtak neki, s így csak
ága számára készített, tanulmányi célból és tökéletes
ıyel freskót.
e Béla igazán modern, haladó művész, de az ő modern-
álló modernség, akár a régi olaszoké. Amily lelkes,
ermékeny művész is. 1932 óta állít ki. Résztvesz a
ok minden tárlatán, gyüjteményes kiállításai voltak
emben, a Nemzeti Szalonban, a Műcsarnokban
anyag), 1939-ben, a Műbarátban 1940-ben, résztvett
as velencei Biennálén, kiállított Rómában, ezidén
n, megkapta a Képzőművészeti Társulat egyik díját,
ır-Társaságét, a Jellinek Gida-díjat, stb.
ijabban fametszettel is foglalkozik. Kezében minden,
zet is igazi művészetté válik. Grafikai hajlandósága
nt festményein is megnyilvánul. A testi formákat
ajzszerű vonalakkal mintázza meg, s ez az előadási
képein gyakran használt anyagnak, a temperának
tében is rejlik.
újabb művei a Balaton vidékén készültek. Nem „föl-
a magyar tengerről, de a magyar föld egyik csodálatos
ségének a művész lelkén keresztül szürt megnyilat-
A hatalmas és szépséges tó időtlen életének egy-egy
rű percét varázsolja képpé a művész, úgy, hogy nemcsak
kkel látjuk, de a szívünkkel is érezzük a Balatont,
ogy egy tökéletes arcképfestő az ábrázoltnak legbensőbb
jét is megtudja ismertetni.
ül pár szó a művész szájából közvetlen közeli terveiről:
ló-díjat arra akarom felhasználni, hogy tanulmányutat

Szomolyán várkastély

Nyitra vm

Lnk Podm

I. k. 721 f.

II k. 723 f.

Szondy Sándor népi iparművész

id. Kopsik díjasok

Magyar Nemzet 1983. VIII. 7.

etü Bizottság !

jelenteni,hogy f.hó 17-én Szekesfe-
városháza mindhárom épületén terve-
ák költségvetésének tételeit a hely-
gáltam és a teendőkre vonatkozó uta-
városi épitészmérnöknek,aki a munká-
ljesen részletesen megadtam. Kilátás-
át szükség szerint ellenőrizni fogom.

Mély tisztelettel

Szongott Jakab

festőnek

a szamosujvári

főtemplom állító-

lagos Rubens-ké-

péről készített má-

solata a szamos-

ujvári Örmény

Muzeumban

Armenia 1907.

106. l.

Szongel Mihály

L.

Ráth I. 485

Rónay Mária

Szong Csang Pha: A haza becsületéért, szabadságáért
---------- és függetlenségéért,
plakát

SZABAD MUVESZET
1953.márc.-ápr. 54.l.

/A koreai képzőművészet kiáll.a N.Szalonban/

Szonecker Lajos, kőmüves

A Pécsett mülödő legjelentősebb kisiparosok adttára.
János 1876-ban szül.Képesitő vozsga 1909-ben.1911-ben ö
önálló.Üzemét fiával,Lajossal együtt vezeti.25 alkalma-
mazott.Iparos Elöljáróságnak vezetőségi tagja. 165.old

B.Horváth Csilla: Mozaikok a pécsi kisipar történeté-
ből az 1930 as években 149.old.

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Szonecker János, kőműves

Pécsett működő legjelentősebb kisiparosok adttára.
János 1876-ban szül. Képesitő vozsga 1909-ben. 1911-ben ö
önálló. Üzemét fiával, Lajossal együtt vezeti. 25 alkalmaz
azott. Iparos Előljáróságnak vezetőségi tagja. 165.old

B. Horváth Csilla: Mozaikok a pécsi kisipar történeté-
ből az 1930 as években 149.old.

A Jan. Pann. Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

Táblakép. „Vén zsidó," Szontagh

Pesti Hirlap. 1879. márc. 16. 5.

Pavaszi mutárlat

Szentágh M.D.K.

Debrecen, Hősök Mauzoleuma /20-30-as évek fordulój

Társtervező: Lechner

Koczogh Ákos: Debrecen

Magyar Építőművészet 1963/2. 41.1.

Szentagh Aranka.

A varsói magyar kiállításon
csipkéi szerepelnek.

Magyarság, 1927. május 29.

MDK

Szontágh Aranka ipaműzén (Rp)

1909. Csetneki magyar csiphélet állit ki.

Debreceni Ipaműv. Kiállitás ventője. - D. 1909. - 26. l.

26.

Szontagh Aranka, csipkék

Magyar Iparmüvészet 1935. 3.sz. 71 l.
/A magyar népmüvészet és iparmüv. ünnepnapjai Bécsben./

Szontágh Aranka
iparművész
93 éves
(özvegyasszony)
+1950 VI. 26
X. ker Új köztemető

Halotti főkönyv
4757 folyósz.

MDK

Szontagh Aranka

Csetneki részlet, vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll.
N. Szal. 1921, ápr. 15 l.

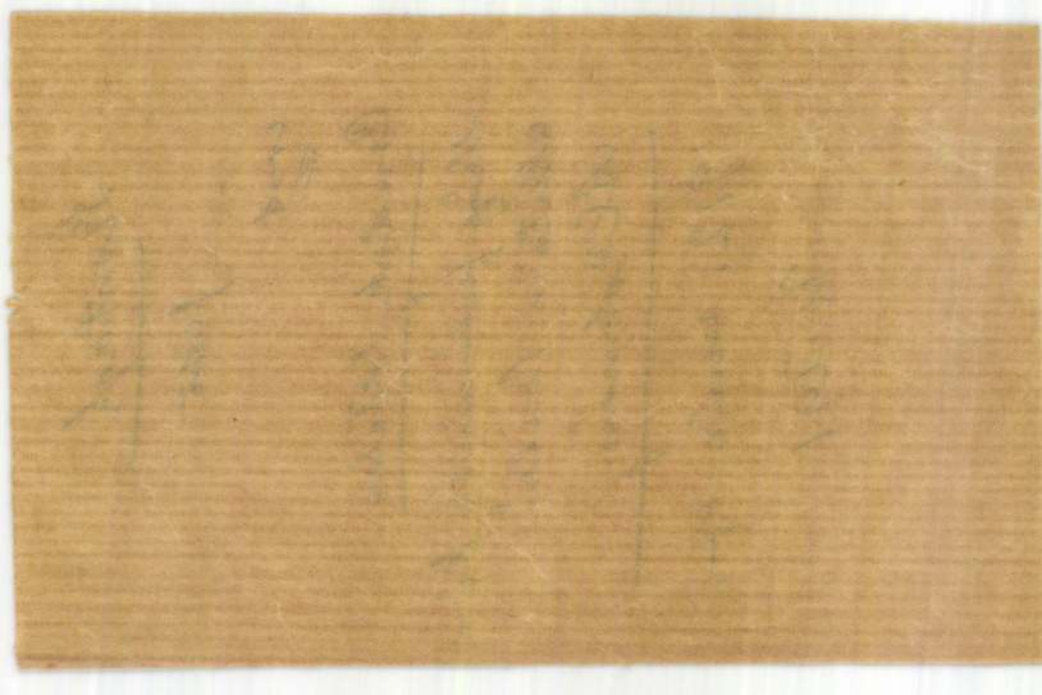

Rontagh

festő

Csudáky Bertalan.

Négy festőművén ki-
állítása Budán.

Alkotmány

1912. márc. 27.

U. 291

Szontagh

festō

n. 291

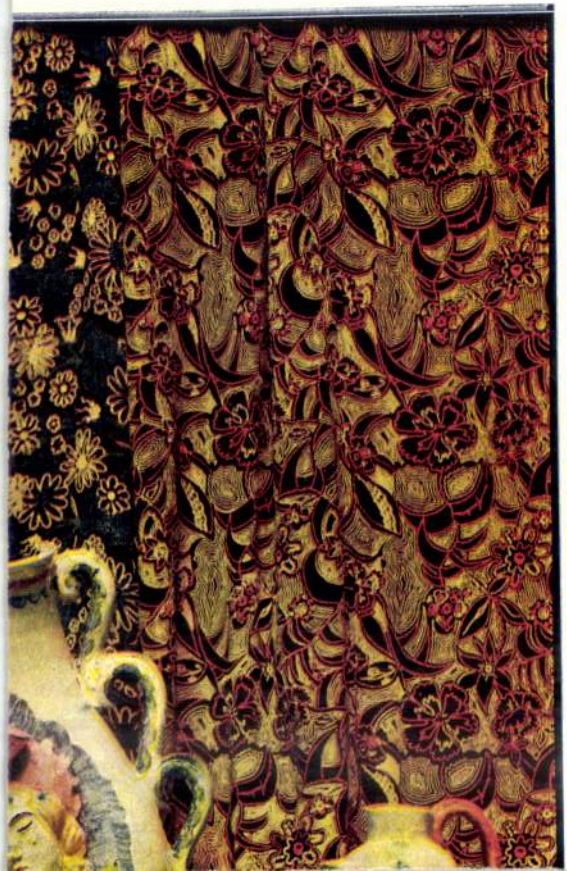

Szongott József

Ötvös

l. Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 30. l.

Ο'ΑΓΙΟC ΚωΝΤΑΝΤΙΝΟΣ felirattal, jobbra Szent Ilona ΗΑΓΙΑ ΕΛΕΝΑ felirattal, alul balra Krisztust vezeti katona és zsidó főpap ΕΛΚΟΜΕ ΝΟC ΕΠΙΤΚΥ ΙC ΧC felirattal, jobbra Levétel a keresztről ΗΑΝΟΚΑ ΘΗΛωCIC felirattal, valamennyi alak és jelenet többszínű rekeszzománcból. A rongált arabeszkes díszű aranyozott ezüstkereten fenn Krisztus és Mária, középütt Szűz, balról Szent Vazul, jobbról Szent Miklós, alul Szent Demeter és tyrusi Szent Teodor mellképe. A tábla bizánci munka, XII. század, a keret balkáni munka 1520 körül. Hátoldalon kávébarna mintás selyemdamaszt, 1500 körül.

Kutassy prímás hagyatékából. — 1609. leltár.

Bock 140—144. l. (képe II. tábla). — Ipolyi: Magyar ereklyék. Archaeologiai Közlemények, III., 1863., 119. l. — Labarte: Histoire des arts industriels. Paris, 1864., II. kötet, 96—98. l. — Zalka János: A béke-csók s az esztergomi ősrégi béke-tábla. Magyar Sion, II., 1864., 50—57. l. (képe is) — Blümelhuber Ferenc: Az egyházi művészet régészeti és gyakorlati kézikönyve. Esztergom, 1873., 241. és 278. l. — Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi kedvelőinek régészeti osztálya. Bp., 1875—1876., 89—90. l. (Képe 90. l. után) — Otte—Czobor: A középkori egyházi művészet kézikönyve. Bp. 1875., 146. l. — Henszlmann Imre: A műipari és történelmi emlékkiállításról. AÉ, X., 1876., 205. l. — Régészeti irodalom. AÉ, X.—1876., 226. l. — Esztergomi műkincsek. Esztergom III., 1876., 25. szám. — Borostyáni Nándor: A Károlyi-palotában. Vas. Újs., 1876., 314. l. — Árvízkárosultak 1876., 45. l., 1501. szám. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 509—510. és 542. l. — Dankó 61—

Szongott József

Győr

1930-34.

Iparm. Isk Évk.

1930-34. 46. l.

A m. kir. vallás- és közol

ügyszám alatt a keb. szám

deletének másolata:

Költségvetési év: 1930/31.

tása." Műemlékek Országos B

6. Alrovat: 1. Bélyegilleté

Utasito

tár Egyesület fiókjának /:Bu

Műemlékek Országos Bizottság

ben az alábbi összegeket uta

Szongott Jakab
alakrajz
1897-98.

Elmisk. 1930
89. l.

1931 7
1931 7
1931 7

MDK

Szongott Jakab

Keleti pályaudvar torkolata, of.

N.Szal. 1913. tav.kiáll. 24. 1.

SZONGOTT *Jakab*, festő, * Szamosújvár 1876 jún. 18. A bpesti mintarajziskolában és külföldön tanult. 1913. bpesti tájképeket állított ki a Nemzeti Szalónban.

6-3 II 5161

Selmeczbánya.

A hegyes vidéken szemléljü
melyet bástyák, köröndök és ört
lebegő mondatszalagon:

SCHEMIZ.

fölül jobbra: 160.
magyarázó szövegének kezdete:
Le miniere d'argento.

Rm., mér. a rl 16.1: 25.2

66-93

Szongott Jakab

1898/99, 1905/6 II. –
1906/7 I.

Ferkèpzomfoiskèvk
138. l.

Szontagh nővérek

Tövis: Müvészeti Krónika cimmel négy különböző kiállitásról számol be, közöttük az Iparmüvészeti Társulat karácsonyi tárlatáról is, amelyen az itt felsorolt müvészek szerepelnek figyelemre méltó müvészi batik és csipke müveikkel.

A HÉT, Bp. 1915. dec. 5.
XXVI. évf. 49. sz. 7o6-7o7. lap.

MDK

Szentágh növérek, ip.m.-k

csetneki csipkéikkel szerepelnek.

IP Társ.kar.vására.1908 nov. 21-én nyilt meg.
MIP.1908 341.1.

MDK

Szántagh Aranka és Szontagh Erzsébet

Szmik Antal: Csetneki csipke. Magyar Iparművészet 1907. 34.l.

MDK

Szontágh Aranka

textil

O. Iparm. és Háziipari kiáll. Magyar Iparművészet, 1929. 133 l.

MDK

Szontagh Aranka

Krakói magyar kiáll. 1927. 2o l.

Szontágh Aranka MDK

Csipkék

Műcsarnok 1925 Iparművészeti Társ.Jubilária kiállítása

MDK

Szontagh Aranka

Radisics E.: A Népszövetség palotájának magyar terme.
Magyar Iparművészet 1936. 193.l.

MDK

Szontágh Aranka

Csipkemunkaival résztvett a Szép Otthon kiállitásan.

Cikk: A mi kiállitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.1.

MDK

Szontagh Aranka, festö

Zebegény. Aquarelle.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

M.D.K.

Szontágh nővérek

honosították meg Csetneken a később nagy hírnévre szert tett csetneki csipke-készítését, melynek technikája a varrott és a horgolt csipke kombinációjából alakult ki. Hosszú időn át sok munkás kérnek adott megélhetést, de művészi szempontból kevésbé érdekes.

Mária Csernyánszky:
L'Art de la Dentelle en Hongrie.
Bp. 1962. Corvina, 80 old. 46 szöv.k.

72. old.

MDK

Szontagh és Váraljay, ép.-k.

Közös tervük ötszáz pengös dijat nyert.

Döntés az óbudai Árpád-gimnázium tervpályázatáról.
Pesti Napló. 1937. dec.10.

MDK

Szontagh

Alkotásaival Miskolc városát képviselte az 1930. febr.-ban Békéscsabán rend. városközi tárlaton.

Cikk: Városközi kiáll. Békéscsabán.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 103.l.

MDK

Szontagh Erzsébet és Szontagh Aranka

Szmik Antal: Csetneki csipke. Magyar Iparművészet 1907. 34.l.

MDK

Szontagh Ernö Pál, ép.m.
Bp.I.Lenke-ut 44.

A Kamara uj tagja. 1933 jan.27.-töl.

Nyilvántartási hirdetmények.
MMÉE Közl. Bp.1933 febr.19. X.évf.3-4.sz.

MDK

Szontagh Diego /1843-1891/

1.

Eggenberger aukcioi I.27.1.

Szontágh Diego MDK

A vén zsidó, olf.
Alabárdos, olf.

Mücsarnok 1879.márc. 15.

Szontagh Diego festő

Pesti Hirlap. 1879. márc. 16. sz.

Temetési tudósítás

Ivanovics Katalin festő

306,

Szontagh Diego festő

Budapesti Szemle CCXXXVI.
1935. 49-85. Soltészné Szilárd
Katóː Arany János a magyar
képzőművészet tükrében

Szontagh Géza Diego MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1885. Bpi. orsz. ált. kiáll.

MDK

Művészeti ösztöndijak

Szontagh Géza

Vasárnapi Ujság 1874. 540.o.

MDK

Szontagh Géza Diego, 1851-?

Női arckép

Szépm.Muz. uj m. szerzemények kiáll. 1921. jun. 4 l.

MDK

Szentagh Géza Diego,

132.1.

Dr Lauser Vilmos:
Ausztria-Magyarország művészete. Bécs. II.évf.
/Die Kunst in Oesterreich-Ungarn. Wien.II.Jahrg.

Szoutiágh Éva
ipaminüvész

M.D.K.

A hőbányai porcelángyárban
szép eredményeket ér el terveinel.
Vára (repr.)

Perneczky Géza: A hőbányai porcelángyár uj Terveiz
Müvészet, 1961. szeptember — 32 l.

Szonntág Éva

kerámiái Sándor Józseffel és Rozsos Jankával közösen

Rajztanitás 1962. II.sz. 4.l.

Szontágh Diego

festőművész

Hogy immár teljes fogalmunk alakulhatott olyan ko-
rai művészekről,mint a művész,azt is Petrovics Elek
muzeumigazgató munkájának köszönhetjük.

U j s á g
1935.VI.25.

Szontágh Géza/liptószentmiklósi/ F.M.19.2
Apja gyógyszerész. /Ly.N.r.89./
1858 Bécs Sokáig marad. /Ly.N.r.116./

Anyakvi sz : .....

Név : ..... *Vallás :* .....

Lakcim : .....

Szaktárgyak : .....

Évfolyam : ..... *Szül. év :* .....

Szaktárgyain kivül tud .....

.....

Tanitást vallal : h e l y b e n - v i d é k e n.

Kondiciók (tétel, érték) : .....

Igazolt : .....

Szontágh Géza Diego.

F. Mg. 19. 2.

Bp. en, Mintarajzi-Iskolába, Münchenbe haml (1873) cirkuszban lépett fel. Elzüfik. (Ly. III. 69.)

A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárából

kölcsönvettem a következő munkát:

Szerző, vagy rendszó	czím, rész	darab-szám	alak	kötés	ügy

Kelt 1.....

Határidő 1.....

Hivatalos jegyzet: .....

Sajátkezü aláirás: .....

Állás: .....

Lakás: .....

Szontagh Gerá Diego

+ 1891

László oki.

Lykakőrös

69. l.

Szontág Éva, iparművész

Mokkáskénlet. kép.

Markos Erzsébet: Egy pohár bor, egy csésze kávé

9.l.

NÉPSZABADSÁG. Bp. 1961. ápr. 1

Szenntág Éva M.D.K.

Készlet,repr.

Társtervező:Sándor József, Rozsos Janka

Kivitelező:Kőbányai Porcelángyár

Ipari művészet Bp. 1960.

Szontag Éva

MDK

porcelán

4. Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs. 1959. dec.

MDK

Szontag Éva

Szontag Éva / porcelán/ résztvett a IV.Orszg. Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok. Budapest 1959 Dec. 18 - 1960.Jan.31. Kat.

Szontag Éva, porcelán

MDF

4. orsz. iparműv. kiáll. Miles. 1959.

Szent

Szonntag Éva MDK

A Kőbányai Porcelángyár tervezőművésze .

Hozzászólása /Az/ az 1958 jan 13-án "A művész az iparban" c. kiállitással kapcsolatban rendezett tanácskozáson

Ipari Művészet 1958. 2. sz. 17.o.

MDK

Szonntagh Éva

porcelán-müvész

kiállitott müveit a Kőbányai Porcelángyár kitünően sokszorositotta.

Gergely István és Juhász László: Gondolatok a "A művész az iparban" kiállításról.

Ipari Művészet 1958. 3. szám 17-28.o.

24-25.o.

Gyertyatartó (2 drb) Libay Sámuel beszterczebányai ötvös műve, beszterczebányai ág. ev. egyház tulajd. VIII. 39.

Szontágh Erzsébet

látszattan, virágjeste

Iparrajziskola

1889/90.

59. l.

MD

Szontágh Ercsébet iparművén (Bp)

1909 Csetneki magyar csipkéket állít ki.

Debreceni Iparműv. Kiállítás vezetője. - D. 1909. - 26. l.

Szamosfalva.

A kőfallal körülvett kast
tón négy kacsa uszkál, mig a k
a patak háromkerekü malmot haj
zik. Felirata:

SZAMOSFALVA sive

Rm., mér. a vk. 9.9: 1

126-94

Pszontág Aranka

1900/1 II – 1903/4 é. 1904/5 II.,
1905/6 II. – 1906/7 II.,
1907/8 II

Ferkèpzomfoiskèvk

138/1.

XXIII.

IT ANNA

Szontagh Aranka

A csetneki csipke ma úgy itthon, mint a külföldön mindenfelé ismeretes. Magyar kiadása az irish gyűpűrenek. A csetneki csipke mintáit fenti rajzolja fáradhatatlan kézzel és szinmagyar szivvel. A technikát a két Szontagh-nővér vezetése alatt álló iskolákban tanítják Budapesten és Csetnecken. Legutóbb már mintalapokat is adtak ki.

Sárosi Bella: A csipke múltja és jelene. Bpest 1909. 32. l.

~~Árpádházi sarkantyúk VI. 137~~

Szontagh Aranka

1924. máj. MKE

Csetneki rejtlet, vrf.

kiállt Némzeti szalonban

Gyöngy agyagból, la Tène-Kori

VIII. 158.

Szontagh Aranka

domborműrajz,
látszattan, tájrajz,
virágfestés

Iparrajziskola

1889/90.

59. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Szontagh Aranka

l. Déry 1927

13, 43, 49, 52, 55, 71. l.

Szontagh Diego

olasz

a képtunkat

Mireniusa

Fémmunkák, rézmai V. 245.

Szontagh Diego

Női arckép
Női tanulmány

Szépm. Mint.

4991.

Szontagh Diego:

Női tanulmány.
Vászon, méretei 68.5:54.5 cm.

Értéke 1000 K.
Vétel 1916.

Száma:
a leltnban 19626,
a szakleltban 61-916.

Mod 61-916

K. D. K.

SZONTÁGH Géza Diego Jestő

Csendélet

Boák. Tanýymuz. Bp. 1885. 59. l

~~59.~~

M D K

Szontágh Biegó, festö

Arany János. Mellkép. Of.

A Magy. Tud. Akad. képei és szobrai.
Akadémiai Értesitö. 1913. évf. 8-9. füzet.
539.l.

Szontagh Géza

festő

1874. 300 fst öröldj.

Vas. hyp. 1874.

540 l.

Cabianca, Vincenzo, olaz festò

VII. 210

Szontagh Gera Diego

Müvinet 1912. 182.

NOVEMBER

15

Szontagh Sára (Rieger)

Művészet. tex. 7681

Pesten, szül. 1841. Szentmiklóson, megh. 1891. Budapesten.
Bécsben ~~tanult~~ és Münchenben tanult, azután Budapesten működéssel és arcképfestéssel foglalkozott.

e) a ~~fő~~ budapesti (v. ker. gymnazium ~~fre~~ ban
~~kol~~: Odysseust a phaiakok felismerik
44(813), 1882(707). — Hektor buczu
családjától 44(813), 44(816), 1882(708), 3575(759 — Ho
rost a görög nép ünnepli 44(813), 18
(708).

Szontagh Gerà Diego

Meghalt Katona
Nándor szint, ali
öt jól ismerte
1888-ban.

Magyar Tört. Képcsarnok V. 24

Szontagh Géra | ertén ista ide. (Diego)

Geb. in Sz. sz. Miklós Maler

17. J. alt.

1858-59.

17

42

Bècsi akadèmia
Ujhèzy

Szongott Jakab, festő; szül. 1876 június 18-án Szamosújvárt.

Szontag G. Diego

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képző-
művészeti akadémián. Művészet. 1912. 182. l.

Szongott Jakab

1913. ápr. - máj. kiáll. N. Salon
Keleti pályaudvar torkolata,
olajf. 300.-
1913. szept. kiáll. u. o.
A Múzeum-körút egy része,
olajf. 500.-

Lincolnshire III. 161.

Szongott Jakab

festő

1902. lakott Budapesten

Kristóffer 6. II.

Beato Angelico egy
művét Rómában
a Corsini képtárban
másolta, mellet a MKOTT-sége
vett meg 800 Kiér

Lásd
=

321/1902. sz akta.

Tragor Ignác dr. V. 196

Szongoth Jakab

szül. Szamosujvár 1875.

1898/99 II. vendéglát

Montagh Géza
(maszkepár Don Diego)
festő és arcszepfes-
ternel és másolatok ké-
szítésével kereste kenyerét,
meghalt 1891 ben Bu-
dapesten 48 éves.
Korabai

Vas Nyo 1891.

874 l

1891
48
1843

1891
48
1843
1 91

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Szontagh Geza Diego

Laid
z

Szejm. Mur
Uj szerem. 1920-21.
9. sz.

~~Aranyérem, Niceforos-féle~~

~~VI. 181~~

Szontagh Géza Diego

Árverési Csarnok aukció kat.

31. sz. 1926. febr.

Szontágh Tibor.

a miskolci „Lévay József Közművelődési Egyesület" képzőművészeti szakosztálya Debrecenben kiállítást rendez, melyen munkájával részt vesz.

Magyarország, 1927. ápr. 6.

Szontagh Tibor.

A Miskolci Művészek Társaságá-
nak tagja lett.

Budapesti Hírlap, 1928. Okt. 28.

Szontágh Tibor

rajztanár Mis-
kolcon 1939-ben

vród

Csikv Miskolc

34. l.

Kontagh Tibor

festő

Hármas tájrészlet,

olaj

a Borsod-Miskolci

Múzeumban

Láttam

1917. okt. 29-

Szontágh Tibor

1926. dec. koll. kiáll. a
városháza nagytermé-
ben.

Halm Leszik

269. l.

1926. decemberében részt
vett a miskolci gör.
kath. nőegylet iparmi-
vezeti kiállítusán is Elpek-
Gel.

M. O.

Szontágh Tibor,
iglói
festő, rajztanár
mil. 1873. Máramaros-
ziget

wód
z
Halm Lesich
263. l.

Szentagh Tibor MDK

Zsuğfödeles házak

Sajórészlet

Napraforgók

A Tisza

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Szontagh Tibor festőművész

Napraforgók

A Tisza

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója. Műcsarnok.

Szontagh Tibor festőművész

Zsupfödeles házak

Sajórészlet

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás
tárgymutatója. Mücsarnok.

Szontagh Tibor MDK

Napraforgók
A Tisza

Magyar akvarel és pasztelfestők egyesülete
Mücsarnok 1934. márc-ápr.

MDK

Szentagh Tibor

-

Esthangulat, vf.

MAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj.-jun.

Szontagh Tibor MDK

Sarkantyuka, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Szontagh Tibor MDK

Partrészlet, olf.

Mücsarnok 1913. Tavaszi kiállitás

Szontagh Tibor MDK

Mohos kövek, olf.

Műcsarnok 1913. Tavaszi kiállitás

Szontagh Tibor

MDK

Aldunai részlet, olf.

Részlet a Kazánszorosból, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Szontagh Tibor MDK

Első hé, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Szontagh Tibor

Ködös táj, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Szontagh Tibor MDK

Télcsend a Mura partján, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Szontagh Tibor

Aldunai részlet, of.

Részlet a Kazánszorosból, of.

KMT. 1913. tav. kiáll. kat. 48.l.

MDK

Szontágh Tibor

Havasi táj c. műve a tárlaton.

Képzőművészet, 1928. 8-9-sz. 86.lap

Szontágh Tibor, festő

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét. A 19.-20.sz. magy. képzőművészetének keresztmetszete. 388 mü, 180 művés Szontágh egy művel szerepel. 228.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyr Képtár története
Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Szepesvár.

Az előtérbeli magas hegye
felé balról botjára támaszkodó

Szepesvár.

fölül a jobbsarkon: 18.

Kny., mér. a vk. 14.7:

31-9

Szontágh Tibor

1894/95 - 1896/97, 1897/98 I., 1898/99

Ferkèpzomfoiskèvk
138,1.

Szontágh Tibor

rövid ideig volt a pécsi cisz. fő gimnázium rajztanára 1900 körül. Reá vett tájképével az alábbi kiállításon.

Nikelszky Géza: A Nemzeti Szalon 1901. első pécsi képkiállítása. Dunántúl. 1926. jan. 31.

A BUDAPESTI PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Meghívó

Brinckmann A. E. berlini egyetemi tanárnak a bölcsészeti kar (VIII. Múzeum-körút 6—8. sz.) XII. sz. tantermében f. évi május 2-án, szerdán déli 12 órakor „Das Werden der deutschen Kunst des 18. Jahrhunderts" címmel tartandó előadására.

Az előadást vetített képek kísérik.

Gerevich Tibor
egyetemi ny. r. tanár,
intézeti igazgató.

A BUDAPESTI
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
ÉS KERESZTÉNYRÉGÉSZETI INTÉZETE

Szontagh Tibor
pesti

Műcs. Kiáll, 1913 tól
Pipics 121. C.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL

BUDAPEST, VI., ARÉNA ÚT 41. SZÁM.

46/1933. szám.

Méltóságos

S á n d y G y u l a U r n a k

müegyetemi ny.r. tanár

B u d a p e s t .

II. Toldy Ferenc-utca 20.

Szontágh Tibor

Lyka Károly. <>.
Magyar Műveriet
1930. 647.
nekrolog.

megh- Miskolc 1930.
nov. 19.

EMŐD AURÉL: Terefere

Szontagh Tibor

307 - Esthanculat, virf.

Repr. -

Nemzeti Szalon

1927 máj. - jún.

MAPE 13. Kiáll.

~~Aranyérem, római IV. 131.~~

Szontagh Tibor

Árverési Csarnok Kat. aukcia

31. sz. 1926. febr.
36. sz. 1927 febr.
37. sz. 1927 márc

MDK

Szontagh Tibor, 1873-1930.

Falusi utca

Almássy-Teleki VIII. 1942.
39 l.

MDK

Szontagh Tibor

A Lévay József Kör képkiállitása Miskolcon.
Képzőművészet 1927. 3. sz. 16.l.

MDK

Szontágh Tibor festőművész

Miskolcon a "Lévay József" közművelődési egyesület művésztagja.

Bartus Ödön festőművész: Miskolc.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29.lap

MDK

Szontágh Tibor

Aquarelljeivel a fővárosi stb. tárlatoknak kedvelt szereplője.

Bartus Ödön festőművész: Miskolc.

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29.lap

Szontagh Tibor

MDK

Téli táj, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Szentagh Tibor, festöm.

a III. teremben látható interieur-képek szerzője ő is.

? Kiállitás. III. terem.
Művészet.1918. 4.l.

Szontagh Tibor

MDK

Zuzmará tél, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Szántágh Tibor

Havas táj, repr.

Képzőművészet 1927. 2. sz. 23.1.

Szentagh Tibor, festőm. MDK

74.	Mohos kövek.	Olf.
78.	Partrészlet.	Olf.

Képzőm.Társ. 1913. tav.kiáll. . Kat. 44.l.

MDK

Szántagh Tibor

Művészet 1918. 4.1.

Szontágh Tibor MDK

Téli táj, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Szontagh Tibor MDK

Ködös táj, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Szontágh Tibor MDK

Téli táj, olf.

Miccarnok 1919-20. téli tárlat

Szontagh Tibor

MDK

Télcsend a Mura partján, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Szontágh Tibor festőm.

Gy.N. cikke. Képzőművészet, 1928. 14.sz. 229.l.

MDK

Szontagh Tibor

Udvarrészlet, vf.

Esthangulat, "

Hejőpart, "

NAPE 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj. 14. 1.

MDK

Szontagh Tibor

Virágos udvar, vf.

Holt Tisza, "

Fodros kis patak,"

NAPB 13. kiáll. N.Szal. 1927. máj. 14. 1.

Szontagh Tibor

MDK

Virágos udvar, vf.

Parasztudvar, vf.

Holt Tisza Tuzsárnál, vf.

Tapolca, vf.

Magy. Akvarell és paszt. festők 14. kiáll. N. Szal.
1928. okt.
17. 1.

Szontágh Tibor

Alkotásával szerepel a miskolci Lévay-József-Egyesület képkiállitásán.

P.H.930.XII.7.

Szontagh Tibor

Magyar Akvarell és Pasztellfestők kiállításain a Műcsarnokban szerepelt.

NM. 934. III. 4.

NÁDLER RÓBERT.

126 Kis leányok a bárkák mellett. Olajf. Eladó
127 Nyárfák a faluban. Olajf. Eladó.
128 A Dráva partja. Olajf. Eladó.
*129 Ifjúkor. Olajf. Eladó.
130 Párás reggel az erdő szélén. Olajf. Eladó.
131 Az ösvény mellett. Olajf. Eladó.
132 Viruló leánder. Olajf. Eladó.
133 Fiatal női félakt. Olajf. Eladó.

BRUCK MIKSA.

134 Segesvári részlet. Olajf. Eladó

MARÓTHI MAJOR JENŐ.

135 Őszi erdő. Pastell. Eladó.

BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ.

136 Hóolvadás. Olajf. Eladó.

MARÓTHI MAJOR JENŐ.

137 Tavaszi napfény. Pastell. Eladó.
138 Eső után. Pastell.

BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ.

139 Estszürkület. Olajf. Eladó.
*140 Kora tavasz. Olajf. Eladó.

KACZIÁNY ÖDÖN.

*141 Mors peregrineus. Olajf. Eladó.
142 Holdkelte a tengeren. Olajf. Eladó.

VI. TEREM.

BOSZNAY ISTVÁN.

143 Napnyugta (Vágvölgy). Olajf. Eladó.

KARDOS GÁBOR.

144 Salamon tornya.

Szontagh Tibor

KARDOS GÁBOR.
145 Visegrád. Olajf. Eladó.

BOSZNAY ISTVÁN.
146 Trencsénmegyei részlet. Olajf. Eladó.

147 Eső után (Vágvölgy). Olajf. Eladó.

BRUCK HERMINA.
148 Őszi táj. Pastell Eladó.

KORCSEK JÁNOS.
149 A festő. Olajf Eladó.

BOSZNAY ISTVÁN.
150 Lubochna mentén. Olajf. Eladó.

AGGHÁZY GYULA.
151 Öreg fűzfák. Olajf. Eladó.

SZONTAGH TIBOR.
152 Aldunai részlet. Olajf. Eladó.

153 Részlet a Kazánszorosból. Olajf. Eladó.

AGGHÁZY GYULA.
154 Késő délután.

BOSZNAY ISTVÁN.
155 Poprádi tó. Olajf. Eladó.

BEDNÁR JÁNOS.
156 Vörös rózsák. Olajf. Eladó.

RIPSZÁM HENRIK.
157 Utolsó sugarak a Bélai havasokra. Olajf. Eladó.

NAGY LÁZÁR.
158 Szalmakazal. Olajf. Eladó.

BOLERADSZKY BENŐ.
159 Tanulmányfej. Olajf. Eladó.

KMT 1913. tav. Kiáll.

MDK

Szontagh Tibor

Csendes Tisza, vf.

Est a Tiszán, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll. N.Szal.

1925. febr. 18 l.

MDK

Szontagh Tibor

Maglódi részlet, v f.

Sajópart, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll. N.Szal.

1925. febr. 18 l.

MDK

Szontagh Tibor

Zsellérház, vf.

Virágos udvar, vf.

Maglódi részlet, vf.

M.Akv. és Fasz.t.festők Egyes. 8. kiáll.
N. Szal. 1921, ápr. 15 l.

MDK

Szontagh Tibor, 1873-1930.

Falusi utca

Almásy-Tel.Int. 1942. febr. 8. aukc.

39 l.

Szontagh Tibor, festö MDK

Sárga virágos rét.	Vizf.
Upponyi patak.	"
Patakgázló.	"
Gömöri részlet.	"

A Magy. Akv.- és Nemz.t.fest. Egy. X.kiáll. 1923.nov.
Nemz. Szal.

ult lovon ül. Teje fölé a felhőkön térdelő an-
rsona van, babérkoszorút tart, míg a bal felől lógó
nó Amorette babérgalyat nyújt feléje. Jobb ke-
s baljában a ló kantárszárát fogja. Vértbe
tollak ékesítik. Hosszú fürtjei vállaira omla-
rra kötve, jobb vállától bal csipője felé kendő
s csizmájának szárai térden fölül ér-
ard s térde mellett pisztoly látható.
le figyelmünket.

jz, méretei a papirosnak 41.8: 32. c/m.

3225

140/95 № 130.

Szontagh Pál

ötvös

1764 nov 3 Eperjes

Szemárki:

Kapmagyarországötvösök

n

o r s z á g o s
gának

én.

BUDAPEST.

Aréna ut
Szépmüvészeti muzeum.

ilis hó 16.-án kelt 135/1931.számu
sésére tisztelettel értesitem,hogy
s várkastélyban létesitendő toldá-
atokra nézve - az időközben a hely-
bizottsági szemle alapján - ujabb

Szontágh Pál
alakrajz
1899-1900
Éinüsk 1930
89.l.

M. D. K.

SZONTÁGH Pál építész

és Salamon István építész

(Mosonmagyaróvár)

Lásd: Salamon

Szontagh Pál

bpesti építész

tervezte a salgótar-

jáni szentferencrendi

zárdát és templomot.

sződ

Biertempl

X. l

Központ-ban (Budapest, XI.V. Bozsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 149
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "A
mely a terület épitészeti állagának a tö

M

Szentgyörgyi Pál

Kiállít

P. H. 932. XII. 20.

Szontagh Pál

Szerepelt a Műcsarnok téli tárlatán.

P.H. 1932. XII 20

MDK

Szontágh Pál

Györgyiujmagyépitöm.I. 95.lap

MDK

Szontagh Pál és Lechner Jenő dr.

Hősök mauzoleuma a Hősök temetőjében, Debrecenben.

ÉcsDereceniképesk. 43.l.

MDK

Szontagh Pál

Ikerház a Breznói-uton, repr.

Uj házak - Uj épitès? Tér és Forma 1934. 9. sz.
264,265.l.

M. D. K.

SZONTÁGH Pál építész

~~Lásd~~:

Szabó Árpád - Szontágh P.

200 W. Tepustárhás (Repr.)

Az Spartero 8. irodaterveszőinek kiállítása,

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 280. l

OC. D. K

SZONTÁGH Pál építész

200 vagon befogadó kiperségű típus gabonatárház

Társtervező: Szabó Árpád

Magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 31. l
32. l

MDK

Szontágh Pál

Hősök Mauzoleuma Debrecenben. Tervezték: Dr. Lechner Jenő és Szontágh Pál. Repr.

Tér és Forma, 1932. 273, 274.lap.Képek és helyszínrajz.

MDK

Szontagh Pál

A XIII.ker.elöljáróság tervp. 100 pengőért megvásárolták terét. Szontagh Pál és Váraljay Sándor közös terve.

(-ek.) : A XIII.ker.elöljáróság székháza.

A Pesti Városháza, 1936. 5.sz. 25.lap

		Kikiáltási ár pengőben
	fejedelem névbetűjével és címerével. Készült valószínűleg Kolozsvárott, 1840 körül	50.—
449.	KARPEREC. Arany, befoglalt gyémántokkal. Keleti ízlésben. Szíria. 52 gr.	300.—
450.	NASFA. Ezüst, zománcozva. A XVII. sz. elejének ízlésében	50.—
451.	KERESZTALAKÚ ÓRA. Zománcos ezüst foglalatban és hasonló számlappal, elő- és hátlapja csiszolt hegyikristály. A XVII. sz. ízlésében	60.—
452.	KEREK TÁL. Ezüst. Bécs, 1834. 748 gr. . . .	150.—
453.	KEREK TÁL. Ezüst. Bécs, 1834. 737 gr. . . .	150.—
454.	ECET-, OLAJTARTÓ ÁLLVÁNY. Ezüst, alakos díszítéssel. Empire. 850 gr. Két csiszolt üvegbetéttel	200.—
455.	NYAKÉK. 18 kar. arany, zománcozott dísszel és két almandin kővel. 1850 körül készült fonott lánccal. 28 gr.	190.—
456.	NÁSFA. Arany, zománccal és rubinokkal díszítve, középen kameával	170.—
457.	NÁSFA ÉS EGY PÁR FÜLBEVALÓ. Arany, zománccal és gyöngyökkel díszítve	400.—
458.	FÜLBEVALÓ. Arany, zománccal és almandinokkal díszítve. 1850 körül. Egy pár	70.—
459.	KEREK TÁL. Ezüst, vésett díszítéssel és címerrel. 820 gr.	160.—

Szontagh Pál

K

és Schmitterer Jenő

cíd

Tér és Forma

1939. 62–64. l.

(Az Orsz. Társadalom-biztosító Intézet bérháza Debrecenben, Képekkel.)

Tervezték fentich.

2.47

Vegyes 1 köt. 8-ad r.

MARUCCHI

Orazio

Giovanni Battista de Rossi

/Dalla Nuova Antologia, Vol. LIII, Serie III/.

1.-12.11.

Roma

Tipogr. della Camera dei Deputati. 1894.

Szontágh Pál

épitész

wód

MÉ. 1941. 311. l

MDK

Szonntag Pál építész

A Parádon épitendő fürdő tervpályázat döntése.
Vállalk. Lapja, 1934. febr. 7. 5.l.

MDK

Szentag Pál, építész

"Ref.templom" Képek és alaprajz. 64.l.

homoródalmási Gothárd Zsigmond: Községi
középületek építése Erdélyben.
Építészet. 1942. 2. füzet. 63-66.l.

MDK

Szontagh Pál, ép.

Debreceni hősök mauzoleuma. 1934.
dr. Lechner Jenő mellett társszerző volt.

Műcsarnok.-Őszi Tárlat.1939.okt.8.-nov.19. Kat. 39.1.

MDK

Szontagh Pál

Debreceni hősök mauzoleuma. Lechner Jenő dr. és Szontagh Pál. 1934.

KMTárs, 1939. őszi tárlat. 39.lap

Szontágh Pál, építés M.D.K.

a négy egyenlőt 1000 p-ős díjak egyikét nyerte el a a debreceni bérlőr teropályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1937. LVIII. évf.

Jan. 21. sz. 3. old.

Szontágh Pál, építész

M.D.K.

és Várallyay Sándor
közös terve harmadik
díjat nyert a MATSI ba-
latonlelleri üdülőjére
kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1936. LVII. évf.
márc. 26 sz. 4. old.

I l k u Pál elvtársnak
müvelődésügyi miniszter
B u d a p e s t .

A településfejlesztési
a Müemlékjegyzéket az a
tani:

I. Felvétel a Müemlékje

1. Budapest, Csalogány

MDK

Szentágh Pál és Lechner Jenő dr.

tervezték az alábbi müvet

V.Sz.T.: Hősök mauzoleuma Debrecen, képekkel. Tér és Forma 1932. 273,274.l. képekkel.

2786. TINTATARTO. Sárgaréz, két csiszolt üveg-betéttel . . . . . 2.—

2787. ÁLLÓÓRA. Fekete fatokban, két alabástrom oszloppal. Biedermeier . . . . . 50.—

Szontágh Pál
építész
és Lechner Jenő dr
céd

Tér és Forma
1932. 273, 274. l.
(V. Sz. T.: Hősök
mauzoleuma Debrecen-
ben, képekkel.)
tervezték fentiek

Oroszok IX. 11.

Szontagh Pál

és Lechner Jenő dr

K

Hősök mauzoleuma
a Hősök temetőjében
Debrecenben, 1931.

Erőd
c

Ecs Debreceniképek 43. l.

MDK

Szontagh Pál és Schmitterer Jenő

tervezték az Orsz. Társadalombizt. Int. bérházát Debrecenben.

Tér és Forma 1939. 62-64.l.,képekkel.

MDK

Szontagh Pál

A soproni Nyugdijas Otthon tervpályázata. Vállakozók Lapja, 1933. nov. 16. 4.l.

18. Dorog /Komárom megye

19. Esztergom /Komárom m

2o. Tata /Komárom megye/

21. Muraszemenye /Zala m

B. Müemlék kategóriából

A vizsgálatok során megá
felsorolt épületek müvés
tészettörténeti értékintet
melyet a müemlékektől me

MDK

Szentagh Pál

Borsodnádas-Lemezgyári telep temploma, repr.

Magyar Építőművészet 1941. 12. sz.
389.l.

MDK

Szontágh Pál

Lechner Jenő dr. és Szontágh Pál tervezték Debrecenben a Hősök Mauzoleumát.

V.Sz.T.: Hősök Mauzoleuma Debrecenben.

Tér és Forma, 1932. 273, 274.lap Képekkel és alaprajzzal.

Szentagh Pál. MDK

a zsüri 16o pályamü közül kilenccel foglalkozott érdemlegesen. Pályamüve 3oo pengös jutalmat kapott.

Ferro

pályázat.- Döntés a Kálvin-tér rendezése ügyében. Vállalkozók Lapja. 1933 nov.16. 7.old.

MDK

Szontagh Pál épitészmérnök

Figus Béla dr.: A salgótarjáni ferencrendi templom épitésének tört. Salgótarján 1936.

MDK

Szentagh Pál és Schmitterer Jenő

Az Orsz. Társadalombizt. Int. bérháza Debrecenben, képekkel, repr.

Tér és Forma 1939. 62-64.l.

Szontagh Pál

1931. Lechner Jenővel közösen tervezett mauzoleum épülete a debreceni hősök temetőjében dll. I. díjat kapott a pályázaton

A képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen.

46.

Szontágh Pál épitész
1899 -

Hősök Mauzóleuma /repr./
Lechner Jenő dr. épitész társa a tervezésben

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bógel József/
1961.Debrecen **Képjegyzék** 52.

MDK

Szontagh Pál

Hősök mauzoleuma a Hősök temetőjében.
Debrecenben. 1931.

Ecs Debreceniképesk. 43.lap

Szontágh Pál, építész M.D.K.

Ő Várallyay Sándor közös terve az egyik 500 p-ős díjat nyerte el a budai Árpád gimnázium tervpályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

dec. 9. sz. 8 old.

MDK

Szontágh Pál

A borsodnádasd-lemezgyári telep temp.-ának tervezője. Ép.ideje 1934.Kép a 389.old.-on.

Irod.: Borsodnádasd-lemezgyári telep temploma.

Magyar Épitőmüvészet, 1941. 12.sz. 389.old.

Szentágh Pál, építész

L. Boros József

Rácz Zoltán: Debrecen építészete a harmincas években

25-28

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/2.

Szentágh Pál, építész

1931.-ben országos pályázatot írtak ki a Hősök mauzoleumára. Lechner Jenő és Szentágh Pál terve – zésében meg is valósult a 30-as évek végére a négyszögkiképzésű, kupolával boritott, jó tömeg – hatású mauzoleum. /említve/.

Sk. Kürti Katalin: Debreceni temetők művészi értékei. Műemlékvédelem, Budapest, 1983. 4. 294–300-ig old.

SZONTÁGH Pál építész

Debrecen Hősök Mauzoleuma, Debreceni honvéd temeteő - 1932 - Lechner Jenővel

RÁCZ Zoltán: Borsos József és Debrecen korai modern építészete. Debrecen : Hajdu-Bihar m. Tcs., 1990 121.p.ill.

Szontagh E. Pál

építőmérnök, statikus

részt vett az alábbi

templom tervezési

munkálataiban

mint

Bierbauer Virgil dr.

Katolikus templom

albertfalván. Tér és

Forma. 1941. 199–202. l.

(képekkel)

Europa lapkiadó

Részvénytársaság

Budapest

V. Visegrádi u 36 sz.

Szontágh Pál

l.

Evang. templ.

233. l.

57. Ismeretlen festő.
A XVIII. századból.

57. Szerdahelyi György.

363

Térden alól, balra nézve, ál
könyvön nyugtatja, melynek fedelén
baljában pedig nagy pecsétű levelet
asztalon kalamáris, rajzeszközökkel
Totiusque REI LITTERARIAE per Regnu
nexas, szög-és fokmérő fekszik. Ha
kék, arcza és bajusza leberetvált.
palástja fekete, mellét a szent Istv
je hármas nyaklánczon lóg. A
revont függöny mögött, a könyvtár pc
a Poetica Generalis, a Poetica Narra
Pari[illegible] Pap.., a Homeros, a Plató, a C
találjuk.

Vászon, méretei 114: 86 cm
— Vétetett Horovitz Lajostól
[illegible]
[illegible]
Kifüggesztésére vonatkozó
A Tört. Képcsarnokban. 188

904. V. 2.

Szentágh Pál
éjszakai

1.

Tér és Forma
1934. 264, 265. l

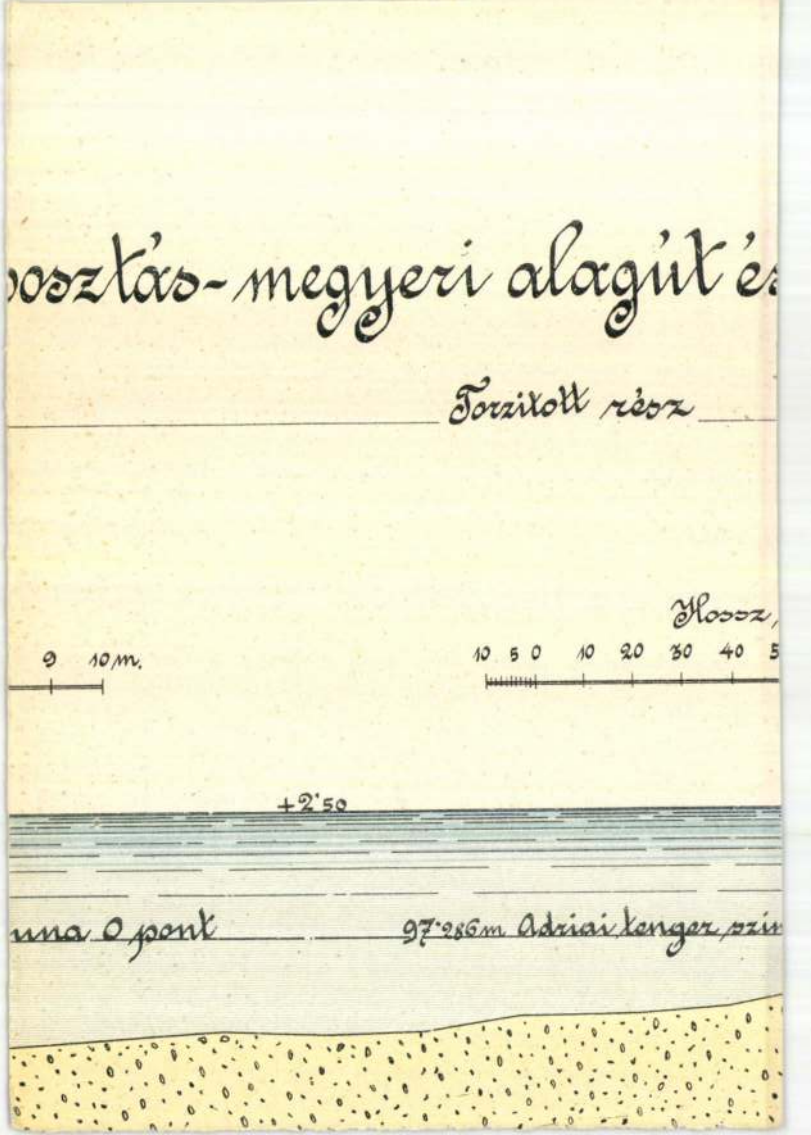
oszlás-megyeri alagút é
Forzitott rész
Hosszm
9 10m.
10 5 0 10 20 30 40 5
+2·50
una 0 pont
97·286m Adriai tenger szin

Szontagh E. Pál

építész

Lechner Jenő állandó munkatársa a Rezsőtéji Ferenc József emléktemplom építésé nél a Lechner Jenő tanítványa volt és azután hét évig az irodájának vezetője. A debreceni hősök emlékének (nagyszalonna) terv pályázatán ~~Lech~~ a katonai temetőben Lechnerrel együtt sálgott. I díjat is a kivitellel is megbízták.

Lechner Jenő dr. kőrlése
1946. jun. 4.

Most kb 45 éves és jelenleg Sülföldön van, hova amint katona a Laborn során került. Salgótarjánban a Ferencs templomot építette. Lakóház telepet Wasserburgon

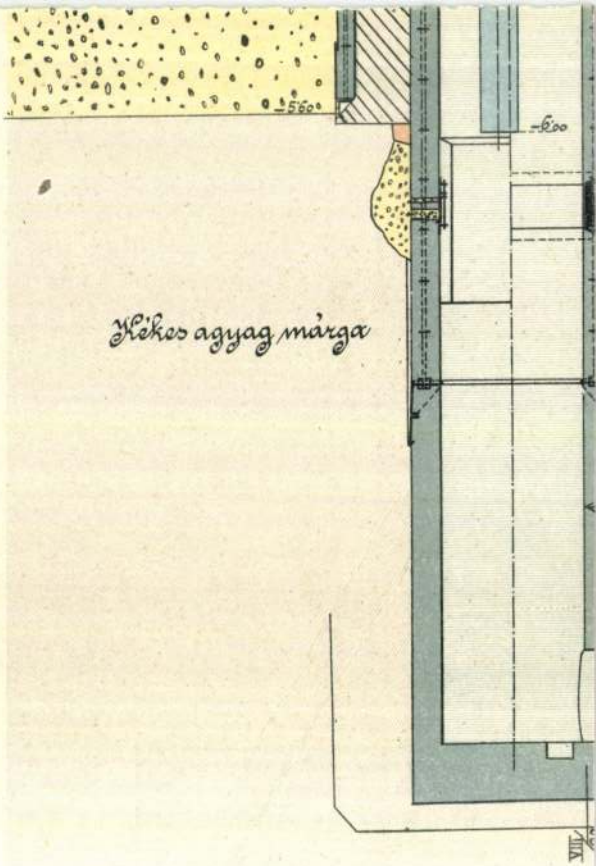
-560
-600
Kékes agyag márga
VIII

Szontagh Pál

építész

Lechner segédje az alábbi templom építésénél

Vállalkozók Sapjá

1931. marc. 11.

(D. E. Az I. Ferenc József-emlék-templom épülete.)

VASÁRNAP
25
Kat. Jakab aps.
Prot. Jakab
N. k. 4 ó. 28 p. N. ny. 19 ó. 43 p.

HÉTFŐ
26
Kat. Anna assz.
Prot. Anna
N. k. 4 ó. 29 p. N. ny. 19 ó. 42 p.

KEDD
27
Kat. Pantaleon
Prot. Olga
N. k. 4 ó. 30 p. N. ny. 19 ó. 41 p.

SZERDA
28
Kat. Ince p.
Prot. Ince
N. k. 4 ó. 32 p. N. ny. 19 ó. 40 p.

CSÜTÖRT.
29
Kat. Márta sz.
Prot. Márta
N. k. 4 ó. 33 p. N. ny. 19 ó. 38 p.

PÉNTEK
30
Kat. Judit vt.
Prot. Judit
N. k. 4 ó. 34 p. N. ny. 19 ó. 37 p.

SZOMBAT
31
Kat. L. Ignác
Prot. Oszkár
N. k. 4 ó. 35 p. N. ny. 19 ó. 36 p.

Izr. 23. S. Ekev 4. P.

Strontagh Pál

építész

Arad

A Műszaki Világ

1937. jul. 31.

(Hogyan építsünk emeletes családi házat)

Szontagh Pál

budapesti építészmérnök

tervezte a salgótarjáni

ferencrendi templomot,

mely 1935-36-ban épült.

Figus Béla dr. A salgó-

tarjáni ferencrendi

templom építésének

története. Salgótarján,

1936. 31 és fv. l.

Szontág László

S.K.: Üveggyár edzőüzeme, Salgótarján. Építész: Elekes Keve, statikus Szontág László, vasszerkezet Márton Botond, fotók: Lellkes László és Bognár János. - Ismertetés, képekkel.

Magyar Építőművészet, 1969. 2.sz. 38-41. l.

MDK

Szontagh Kamillé

1.

Magyar Studio.I. 17.1.

M.D.K.

Szontagh Johann György, bábsütő m.

Győri mester. Lásd: Georg Suntag neve alatt. 436.o.

Weiner Mihályné: Művészi kézmüiparok Győrben. 429.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965.
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

Szamosujvár.

A térrajzban feltüntetett vá
Fl. mentén lévő házak közelében
kok élénkitik. Felirata fölül jo

SAMOSCH UYWA
in Transilua

a felső balsarokban 168.
magyarázó szövegének kezdete: A.
avanti le Scalle.

Rm., mér. a rl. 14.4: 1

66-9

Szontágh Károly

1883/84

Ferképzomfoiskévk

138. P.

Habsburgház II. 135.

Szontágh Károly

Szül. Lippán 1868 jan. 2-

Rk. 6 polg-

1883/84 I - elő kiszítő ontály

1883/84 II. " "

i} Horátz

három betűhellyel beljebb

új bekezdés.]

Philosophot és Kézművest is
az [egybeírva, k.n.]
sophiára,} és kézművességre

rva, k.n.]
, sh.]

] és Felségesnek

Fenségestől

SZONTÁGH Gusztáv

FRIED István: Szontágh Gusztáv képzőművészeti élményei Itáliában.+= Ars Hungarica, 20,1992, 2. 35-46. G

+ Sz...gh Gusztáv Urnak 1823-ikben Olasz-országi utazása alkalmával a Szépmiveket érdeklő tárgyakról tett és feljegyzett észrevételei.

N. Szomntagh Éva, keramikusművésznő 2) Folytatás

A FIM kerámiabiennáléját a vásárhelyi Tornyai Múzeumban rendezték meg.
A dísztárgyak legszebb darabjai N. Szomntagh Évát és Szelényi Attilát dicsérik.
(említve).

Bessei Péter: Kerámiák a vásárhelyi biennálén.

Csongrád Megyei Hírlap, 1982. márc. 16.

Szabáth Éva keramikus

Dvorszky Hedvig: Gondok és lehetőségek a mai magyar kerámiában

Szontágh Éva

Méltatás.

Balog János: Tevékek
Új Tükör, 1979. január 28 - 3 lap.

Szonntag Éva

A Kecskeméti Művelődési Központban először rendezték meg a Szilikátipari Triennálét.
Vadas József: "Egy tálból cseresznyézünk" címmel ir a kiállitásról.
Kovács Julia kerámia és porcelán-együttesét rokonszenvesnek találja a kritika,
Probstner János kancsóit és Szonntag Éva domborműves csészéit birálja.
Szekeres Károly és Vásárhelyi Emese agyagmázas tálsorozatát viszont nagyra értékeli:
"a szakma és az ipar körében egyaránt a legnagyobb sikert érték el, hozzájuk hasonló magyar termék nincs a hazai piacon."
Vadas József beszámolóját lásd: Szekeres Károly nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1980. jan. 26. XXIV. évf. 4. sz. 13. lap.

Szentgyörgyi Éva

A Hollóházi Porcelángyár
tervezője, barna mázas edé-
nyeit nem gyártják sehol.

Mozsgai Éva: Miért lett műtárgy a csésze?
Nők Lapja, 1979. január 20-26. 1 old.

Szontágh Éva

Barnamárás edények
(repr)

Monspart Éva: Miért lett műtárgy a csésze?
Nők Lapja, 1979. január 20-26. 1 ap.

Szomtag Éva, kerámikus

L.: Vigh Éva

5.

Kiczogh Á.: A pénzi ....

Nérszava, Br. 1975. nov. 21.

N. Szomntag Éva keramikus.

Negyedik alkalommal nyílt meg Pécsett a kerámia-bicnnálé, melyen szerepelnek a művész művei, henger és gömb (illetve, kör) alkotóelemekből konstruált fehér kávéskészlete. (emlétve)

Láncz Sándor: Képzőművészeti Krónika. Jelenkor, 1976. 1. 66. old.

N. Szonntag Éva, kerámikus

L.: Kö. Rál

Láncz S.: Képzőművészeti ... 63-66.

JELENKOR, Péc:, 1976. január XIX/1.

N. Szonntag Éva

A Janus Pannonius Muzeum Déryné utcai kiállitótermében, a negyedik országos kerámiai biennálét rendezték meg Pécsett.
"Sápadt kerámia" cimmel, Vadas József ismerteti a tárlatot a kiállitók közül felsorolva az itt következő művészeket: Gádor István, Gorka Livia, Németh János, Geszler Mária, Szekeres Károly, Minya Mária, Fürtös György, Vértesi Nándor, J.Móker Zsuzsanna, W. Kalmán Anikó, Schrammel Imre, Benkő Ilona, Borsody László, Csekovszky Árpád, N. Szonntag Éva, Majoros Hédi, Majoros János, Kigyós Sándor nevét.
Az erről szóló kritikát lásd: Gádor István nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov.1.XIX. évf. 44.s
13. lap.

N. Szonntag l'ne, [igazmüvész!]

A hollóházi porcelángyár egyik tervezője.

— : Porcelántervezők munkái 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 7

Szontágh Éva tervező iparművész

a FIM-stúdióban júl. 9-én nyílt meg a Hollóházi Porcelángyár termékeit bemutató kiállítás. A gyár tervező iparművész kollektívájának tagja, a művész.

Nagy Albert: Hollóháza Budapesten.

Mestermunka, 1974. júl. 24.

N. Szamtag Éva tervezőművész

az Iparművészeti Múzeumban a FIM Kőbányai Porcelángyár tervezőművészeinek kiállításán a művész munkái szerepelnek.

Meghívó

1974. nov. 29.

Svarntag Éva

az Edénykultúra c. kiállításon
kék mintás művei szerepeltek.

Rónai Gyula: Edénykultúra kiállítás a Műcsarnokban

Népszabadság, 1942. márc. 22.

Szonntag Éva

Az „Edénykultúra '72"-n szereplő készletének fotója.

Ipari Művészet, 1972/4. sz. 8. l.

Szonutag Éva

Falburkoló (repró)

Ipari Művészet, 1972/4. sz. 13. l.

Szonntag Éva

2.

Az egymásba illeszthető edényformákat kedveli. Néha a porcelánra máznak agyagot éget. Tervez gyermekkészleteket. Osztott falú hidegtálját tálcával együtt tervezte.

Fekete Judit: Tervezők Hollóházán; Ipari Művészet 1972/4.sz. 13.l.

Szomszág Éva

Csempefalai szerepelnek
a III. Országos Kerámia Biennálén
Pécsett

Népszava 1972 október 27
kiold.

1.

Szountag Éva

1957-ben diplomázott. Az edényféleségek érdeklik, kisplasztikájával szerepelt az „Év legszebb termékei" között. Kiállításon vett részt Ljubljanában, Prágában és Moszkvában. Edényei láthatók voltak a Műcsarnokban (legutóbb) és az Iparművészeti Múzeum állami vásárlási kiállításán.

Fehete Judit: Tervezők Hollóházán; Ipari Művészet 1972/4. sz. 13. l.

Montag

Szonntag Éva, [iparművész?]

Szerepel az „edénykultúra kiállításon."
(Műcsarnok.)

Rózsa Gyula: Szavazólap helyett

7.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 22.

Szountág Éva

Munkájának reprodukciója

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Miskolc, 1975. jún – júl.

N. Szonntag Éva, kerámikus

L.: Gádor István

Rózsa Ly: Kerámiánk ... 7.

NÉPSZABADSÁG,

Bp. 1975. nov. 14.

Szentágh Éva
iparművész

kávé, tej, cukortartó (repro

— : A kávétartás.
Művészet, 1975. május – 12 oldal.

Szontágh Éva

Részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
1975. jún – júl.

Szondagh János György

mézeskalács formaöntő-mester.

Györitt működött 1721 körül.

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchenformen in Ungarn, Budapest, 1964

491

331

Szontágh Éva, kerámikus

Megemlítve.

Szinyei Merse Anna: fiatal magyar kerámikusok
17-21.

Kritika, Bp. 1970. március

VIII/3.

Szentágh Éva

a siklósi kerámia műtelepen dolgozik,
az agyag műhelyben.

Hallama keresztet: Műtelep a Vár alatt.

Dunántúli Napló, 1941. aug. 8.

Szoutágh Éva

A népi kerámiaművészet hagyományait eleveníti fel mokkás készletének formaadásában és díszítményében.

Dr. Molnár László: Hollókási és kőbányai porcelánok kiállítása; Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 34 l

d cuius imitationem aliquid fit.
ut effectus talis fiat et non alius.
/, aut realiter existit /aedificium/.
ad causam formalem revocabat.

ae affines?

nt: conditio, principium et ratio.
ssarium est, ut aliquid realiter fiat.
ut per aliud suppleri nequeat, "con-

gnificat, quam id, a quo aliquid pro-

id fundatur. V.gr.: affirmatio hominis.

um causalitatis?

untiat: quidquid fit vel contingenter
tem/ habet.

SZONTÁGH ÉVA

emlitve, mint aki Faenzában dijat nyert

Dvorszky Hedvig:Küldemény Faenzába

UJ TÜKÖR 1980/XVII/ 21.sz.24-25.o.

SZONTÁGH TIBOR. Miskolcon november 19-én meghalt *Szontágh* Tibor festőművész, nyugalmazott főgimnáziumi rajztanár, hosszú betegeskedés után. *Szontágh* Tibor Máramarosszigeten született 1873 április 29-én. 1894—99-ig a budapesti Rajztanárképzőnek volt növendéke, azután pedagógiai működése mellett kiadósan folytatott festői munkásságot is. 1902-től fogva munkáit ki is állította a Nemzeti Szalonban, amelynek tárlatain ismételten szerepelt. Tagja volt a magyar vízfestők egyesületének s ily technikájú munkákból a legutóbbi években is kiállított néhányat (1927: Udvarrészlet, 1928: Virágos udvar, Parasztudvar, Tapolca, Holt Tisza Tuzsérnál stb.). De festett olajképeket is (1911: Vágparti részlet, Ó-szadai részlet). Legutoljára ebben az évben lépett a nyilvánosság elé olajképekkel, a Békéscsabán rendezett Magyar Városok Kiállításán (Hámori tó, Szinvavölgy stb.). Intim tájrészletek, utcazugok, udvarok, belsőségek festői részei voltak legkedvesebb motívumai, ezeket szeretettel, elmélyedéssel festette. Számos ily képe van miskolci magántulajdonban.

MA[illegible]
1930. 647-1

a műemlék nem zárkózhatik el az eleri hatás idegenszerűsége és kritikai mérlegelése elől. Hatása már a méretek nagyságánál fogva is szédítő és monumentális, de éppen ez a dimenziókkal operáló karaktere nem kerülheti ki az amerikai ízű attrakció-keltés veszélyét sem. Másrészt pedig erősen emlékeztet egy tőlünk már távol eső, ma már túlhaladott korszak, a háború előtti német hivatalos művészeti éra bombasztikus, par tout repraesentációra irányuló törekvéseire. Még ha a rekonstrukciót az eredeti műemlék részeitől észrevehető árnyalatokkal is különböztetik meg (p. o. a miletosi kapun az eredeti ornamentális részek hiányait pótló közök síma felületekkel oldattak meg), tagadhatatlan, hogy a felállításra került műemlékek több mint három negyed része rekonstruálással érte el mostani formáját s így a különbözetek a laikus szemében sohasem válhatnak teljesen tudatossá és csak durva tévedések és hamis ítéletek alapjául szolgálnak. A létesült dekoratív és kulisszaszerű hatás pedig csak meghamisítja a múzeum eredeti célját, mely csakis a birtokába került műkincs őrzésében, konzerválásában,—nem pedig a meghamisítás határáig menő, repraesentativ szándékból való túlfokozásában rejlik. Hiszen az igazi művészeti alkotás,

Szontágh Tibor

1.) Csőszház. Eladták a nemzeti szalon 1903. budapesti tavaszi tárlatán.

Müvészet, 1903. 150.

Szontágh Tibor

festő

1904. nemzeti szalon őszi tárlat

Érkezett 1903 DEC. 1
M. KIR. ADÓHIVATAL KOLOZSVÁR
15755
szám.

SZOPORI NAGY MIKLÓS

119 Férfiíej I. tusrajz 100.—

Nemzeti Szalon

„Tavaszi Szalon"

1934

Vészi-nyomda. Tel. 108—03.

Szopori Nagy Mikiós

204	Őszi hangulat a Szajnán	aqu.	200.—
205	Fiufej	tusrajz	100.—

Nemzeti Szalon
[Akv past kiáll. 1932 máj-jun]

meretlen festő.

zázadból.

bíbornok.

, kissé jobbrafordult, de
kája rizsporos, szemöldöke
bajusza leberetvált. Cappa
ettős nyaklánczon ékköves
colláréja bíborpiros, ligulája
lóg bojtos zsinórral. Fölül
kel diszített családi czímer
barok keretben két sorban :
: R : E : Card : Americus
eg Archi Epp. Colocens :«.
n. — Lelt. sz. 1243. — Vétetett
908), az 1908 deczember 14-iki
(33–909) ajánlat alapján Ber-
909). — Kifizettetett 1909 ja-
ámoltatott 1909 május 15-én
hagyta az 1911 márczius 11-iki
–911).

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rollemnere-utca 12. III. 3.

Szepesi Nagy Miklós

Ernst Múz. kiállításai

CXXXI. 1932

257

Szopori Nagy Miklós

Szopori Nagy Miklós egy sorozat franciás könnyedségü, erősen impresszionista portrésorozattal figyelemreméltó tehetséget mutat.

(B. M.) Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban. Esti Kurir 1938. sept. 18.

Le 29 Nov. Mardi

Petit Patron :

Petit nouveau —

Ma Ex. 1938 sept.

Ci.

SZOPORI NAGY *Miklós*, festő, • Komárom 1878. Középiskolai tanár volt. 1925. Párizsba költözött s itt kezdett festeni. 1929. a Nemzeti Szalonban műveiből (akvarell- és krétatájképek, pasztellfejek) gyüjt. kiállítást rendezett.

Sz-Z II. 576

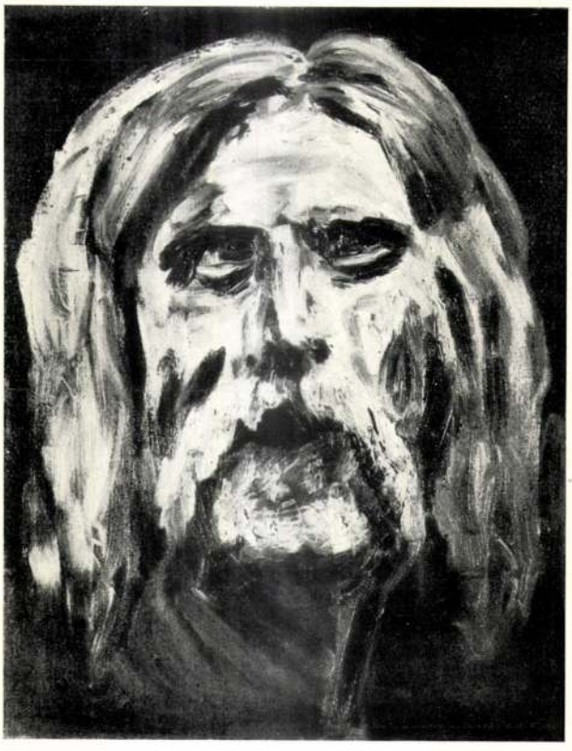

Szopori Nagy Miklós tanulmányfejei.

Képzőművészet 1932.
89-90. l.

Szopori Nagy Miklós

SZOPORI NAGY MIKLÓS: HORDÁR
Az Ernst-Múzeum kiállításáról

közökkel, vonal-ritmus, de főleg tömeg- és térhatások hangsúlyozásán keresztül igyekeznek kifejezni a művészi ideált és így akarnak kapcsolatot teremteni a mai művészet és a modern ember lelki világa között . . .

Róma, 1932 március.

Sárkány Lóránd.

A KÉPZŐMŰVÉSZET SZÍNES MELLÉKLETE. Előfizetőink régi vágyát, nekünk régi ambiciónkat sikerült valóra váltani húsvéti számunk színes mellékletével. Mikor a Képzőművészet szerkesztősége hálás szívvel nyujtja át *Iványi-Grünwald* Béla pompás csendéletének színes reprodukcióját, nem mulasztjuk el, hogy elismeréssel ne adózzunk előfizetőinknek azért az áldozatos hűségért, mellyel kitartanak e megpróbáltatásos időkben is folyóiratunk mellett és lehetővé tették számunkra folyóiratunk színvonalának ezt az újabb emelését.

A MŰVÉSZCSOPORTOK KIÁLLÍTÁSÁNAK DÍJAI. A Műcsarnok díjait a következő művészek nyerték el: a Rökk Szilárd-díjat *Moldován* Béla „Bory Jenő arcképe" című művével, a Ráth György-díjat *Gál* János „Alvó leány" című művével, Halmos Izor zsánerdíját *Garay* Ákos „Huszárok védelme alatt" című művével, Halmos Izor kisplasztikai díját *Bátky* József „Megy a juhász a szamáron" című művével. Kitüntető elismerést kapott *Krusnyák* Károly „Anya gyermekével" című művére. Jellinek Gida emlékdíját *Heintz* Henrik kapta „Római emlék" című művére. A Képzőművészeti Társulat nagydíját a bizottság nem adta ki.

HIREK. **Petri** Lajos szobrászművész terve nyerte el a 2-es huszárok pályadíját. — **Temesváry** József Szegeden nagysikerű kollektív kiállítást rendezett.

Szerkesztésért és kiadásért felel: Dr. Gyöngyösi Nándor
Elek-nyomda Budapest, VII., Vörösmarty ucca 5.
Felelős vezető: Elek L.

Szopori Nagy Miklós

Szopori Nagy Miklós egy termet betöltő, halvány tónusú vízfestményeiből is: kevesebb több lett volna.

Réti István:
Két művész —
Az Est. 1938 sept.
21.

ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ

ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ

Nemzeti Szalon 1938. szept.-okt.
89 csop. kiáll.

SZOPORI NAGY MIKLÓS

107	Zöldsálas kislány, vízf.	100.—
108	Lilakabátos leány, vízf.	100.—
109	Kötöttsapkás kislány, vízf.	120.—
110	Leány szürke kalapban, vízf.	80.—
111	Leány rózsaszín ruhában, vízf.	100.—
112	Fehérblúzos leány, vízf.	100.—
113	Rózsaszínblúzos leány, vízf.	100.—
114	Kislány fehér ruhában, vízf.	80.—
115	Könyöklő leány, vízf.	80.—
116	Leány zöld ruhában, vízf.	80.—
117	Lilasálas leány, vízf.	120.—
118	Matrózruhás kislány, vízf.	120.—
119	Lilaruhás leány, vízf.	100.—
120	Pirossapkás leány, vízf.	100.—
121	Leány magyaros ruhában, vízf.	100.—
122	Fonotthajú leány, vízf.	100.—
123	Kislány nyakprémmel, vízf.	100.—
124	Parasztlány fejkendőben, vízf.	120.—
125	Kislány sárga ruhában, vízf.	80.—
126	Kékruhás kislány, vízf.	80.—
127	Olvasó leány, vízf.	80.—
129	Zöldruhás kislány, vízf.	80.—
129	Leány zöld kabátban, vízf.	80.—
130	Leány csíkos ruhában, vízf.	80.—
131	Kislány sapkában, vízf.	80.—
132	Olvasó leány, vízf.	80.—
133	Fátyolos leány, vízf.	80.—
134	Leány piros ruhában, vízf.	80.—
135	Leány felöltőben, vízf.	100.—
136	Fejkendős parasztlány, vízf.	150.—

TELEKI MÁRIA

137	Onni Talasné portraitja, bronzban	500.--
138	Vadorzó, gipsztanulmány, bronzban	400.—
139	Női portrait, gipsz, bronzban	500.--
140	Kis fiam, terracotta	150.—

Szopory Nagy Miklós festő

Pesti Hirlap. 1932. febr. 13. 5

Fóthy János: Három kiállítás

Szopori Nagy Miklós

M.O.932.III.13.
Est,932.III.13.
E.K.932.III.13.
N.U.932.III.15.
P.N.932.III.13.
N.U.932.III.12.
N.U.932.III.6.
P.H.932.III.12.
B.H.932.III.6.

Csoportkiállítás az Ernst Múzeumban

Az *Ernst Múzeumnak* ismét párizsi vendége van. Farkas István után most *Basch* Andor mutatja be Franciaországban festett új képeit. Francia tájak levegője árad a három teremben, amelyet képei megtöltenek, délfranciaországi nap fényében fürdetett színek ragyognak a képeken, világítón, frissen. Tájkép, csendélet, arckép derűs, vidám színei mind festőjük törhetetlen optimizmusát hirdetik, ő tudatosan fordul el az élet árnyékos oldalától s élvezi a fényt, amely mégis valóság és vigasztalás.

A múzeum első termében *Weil* Erzsébet grafikai kollekcióját állították ki. Legutóbb a monzai nemzetközi kiállításon tüntették ki ezt a nagyon tehetséges művésznőt, aki most bravuros rajztudása mellett különösen mesélő fantáziájának gazdagságát bizonyítja.

Szopori *Nagy* Miklós egy sorozat tanulmányfejen — friss, színes jegyzeteken — számol be új fejlődéséről. *Harmos* Károly egyéni fantáziája groteszk figurákat teremt, de a képek, amelyeket ezek a figurák benépesítenek, inkább illusztrációk.

Orsós Ferenc képei sok őszinte érzést árulnak el annak ellenére hogy alkotójukból még hiányzik a technikai készség, amely az érzéseket teljesen tudná közölni velünk. Az iparművészek vitrinjeiben sok szép új tárgyat láttunk, különösen kerámiát és üveget, az előcsarnok falain *Vértes* Árpád modern szőnyegeit mutatják be. (m—l)

*

Bayer Ágost festőművész Horthy Miklós út 10. számú házban lévő műtermében kis kiállítás keretében mutatja be új munkáit, néhány szép dekoratív aktos kompozíciót, érdekes stilizált tájképet és rézkarcainak változatos, gazdag sorozatát.

részük volt a borzalmas »*Capone-sagá*«-ban.

Al Capone a könyv »hőse«, de az egész csikágói dsungel élete elvonul

Szopos Gyopár
Hajdú-Bihari Napló 1998. IX. 18.

Meseillusztrációkat

készít Szopos Gyopár Debrecenben élő grafikus. Az alkotó más munkái mellett Ady és más költők verseinek – önálló művekként is helytálló – illusztrálása után Móra és – képünkön – Benedek Elek-meséket tesz személetesebbé

Napló-reprodukció

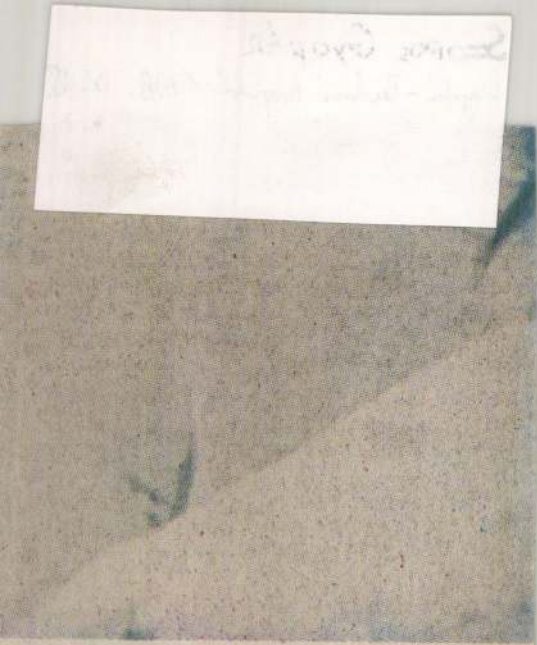

őbedobással küzd? Akkor Önnek
t, modern szolgáltatásokat kínál.
a, így Önnek tényleg a legjobbat
zázad tempójához igazodó felké-

e
!
2

Bank Austria
Creditanstalt

Szopos Sándor

Murádin Jenő: Nagy Ottó.
Miskolc, 1993,

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

— **Köztisztviselők és nyugdijasok gyülése.** A Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége (KANSz), a Nyugállományu Katonatisztek Országos Szövetsége (NyUKOSz) és a Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége (FANSz) együttes értekezletet tartott. Balásy Antal dr. ny. államtitkár elnöki megnyitója után Gálhidy Pál ny. főhadbiztos, Javornitzky Jenő dr. miniszteri tanácsos és Szokolay Leó dr. árvaszéki elnök ismertették a tényleges közszolgálati alkalmazottak és nyugdijasok helyzetét, valamint kívánságait. Több felszólalás után az értekezlet elhatározta, hogy közös emlékirattal fordul a kormányhoz.

— **Dohányjegy Norvégiában.** Oslóból jelentik: Norvégiában junius 1-től kezdve adagolják a dohányt. Minden felnőtt havonta 160 cigarettát vagy 200 gramm dohányt kaphat.

— **Nem tévedés, hanem árdrágitás.** Leszlauer Gyula mészárosmesternek a nagycsarnokban lévő üzletében tavaly egy szakácsnő félkiló sertéshust és 35 deka borjuhust vásárolt, amiért a pénztári cédulán 5.20 pengőt számitottak fel, amit ki is fizetett. A szakácsnő drágállotta az árat és jelentést tett a csarnok felügyelőségénél, mire kimentek az üzletbe, ahol Leszlauer Gyula felesége, távollévő férjének helyettese, kijelentette, hogy tévedés történt, mert a panaszt emelő szakácsnő nem a neki szóló cédulát vette magához, hanem egy másikat, melyet egy másik vásárló számára készitettek. A 92 filléres árkülönbözetet rögtön vissza is fizette. Ennek ellenére feljelentést tettek Leszlauerné ellen, akit a törvényszék árdrágitásért héthónapi börtönre és ezer pengő vagyoni elégtétel megfizetésére itélt. A tábla Sándor László dr. védő előterjesztésére az itéletet megsemmisitette, a cselekményt vétségnek minősitette és a büntetést kéthónapi fogházra és ezer pengő pénzbüntetésre mérsékelte.

— **Földesuszamlások Romániában.** Bukarestből jelentik: A gyors hóolvadás miatt több megyében földcsuszamlás történt. A földcsuszamlások lassan történtek s ezért emberéletben nem esett kár, azonban 376 lakóház összeomlott.

SZERELEM

Irta BETHLEN MAGDA

Hosszú évek multak el,
Lángol a föld,
Országok tünték el,
Mióta utoljára láttam.
Egy csendes kisvárosban volt,
Melynek meredek utcáján
Rengeteg bolt,
Hatalmas hegycsúcsán örökös hó
És a kertek aljában
Mélyvizű tó
Terült el.
Mikor találkoztam vele
És ráeszméltem,
Hogy nevével van tele
Az egész világ,
Hogy hatalma nagy,
Véghetetlen,
Azt gondoltam
Érthetetlen
És nevettem.
Zeg-zugos utakon vezettem,
Vitatkoztam, magyaráztam
És mikor lent, a tó mellett
Megálltam
A kertben,
Azt mondtam: Nyertem.
Mikor elment — utánanéztem,
Most már hallgattam,
Nem beszéltem.
De nem értettem, mért vagyok fáradt
És bennem szörnyű gyanú támadt,
Hogy ezentúl ólomból
Lesz minden tagom,
Akár akarom,
Akár nem akarom,
Hogy ezentúl mindent szürkének látok

És ezentúl én már semmit sem bánok.
És azt is tudtam,
Hogy hiába várom,
Mert soha többé nem találom.
Találkozásunk
Olyan természetesnek vettem,
Hitetlenebb
Már nem is lehettem.
És csak azóta tanultam meg,
Hogy ő milyen ritka,
Hogy mi az ő ereje titka
És hogy találkoztam vele,
Az csoda volt,
Amilyen csóda
Az égbolt,
A tenger, vagy a távol kelet
És mindaz,
Aminek magasságát és mélységét
Felmérni nem lehet...
És ma újra láttam.
Hogy megismertem,
Magam is csodáltam.
Mert most nem úgy jött, mint régen.
Nem diadalmasan.
Szerényen...
Kopottan. Megfakultan.
Mondjuk ki nyugodtan,
Divatjátmultan.
Azóta annyi év telt el!
Azóta új csillagok tünték fel...
Mégis — ahogy a szívem dobogott,
Valami vad boldogság elfogott,
Abból biztosan tudtam hirtelen,
Hogy aki szembe jött velem,
Az nem volt más,
Mint a — szerelem...

— **Orvosi hir.** *Pál* Andor dr. szülész-nőorvos, a Weiss Alice-kórház v. alorvosa rendelését V., Wahrmann-utca 32. szám alatt megkezdte. Telefon: 298-265.

Tartás szépség — boldog házasság
Loránd kozmetika Budapest, Mussolini-tér 3
Ellenőrizhető szépséghibáit: fiatalit
Vidékre „VITACIT TANÁCSADÓ" ingyen

— **Házasság.** *Rottmann* Sári (Nagy-

— **Elitélt árdrágitók.** Szücs Sándor dr. törvényszéki egyesbiró Grammanitz Sándor vegyeskereskedőt és alkalmazottját, Kisházi Károlyt, vaj- és tojásdrágitásért vonta felelősségre. Grammanitzot héthónapi börtönre, Kisházit 200 pengő pénzbüntetésre itélte. — Sánta Ferenc gépjavitómesterl gummiáruknak a maximális áron felül való árulásáért hathónapi börtönre itélte a törvényszék Öhlschläger-tanácsa.

Bajtárskeresés

Felkérem Vajda Vilmos volt **nyitrai 14. honvédgyalogezredbeli** szakaszvezető bajtársait, akik vele a **MOLNOSI** katonai kórházban voltak, vagy ismerték, közöljék címüket Vajda Árpáddal, V. Csáky-utca 38. T. 293-226

Bajtársi találkozó. A volt nagyváradi 4. honvédgyalogezred és népfelkelő alakulatai május 4-én, hétfőn délután 6 órakor az Erzsébet királyné-szálló sörözőjében (Egyetem-utca 5) összejövetelt tartanak, amelyre kérik a bajtársak megjelenését.

— **Halálozás.** *Boldis* Dezső dr. tanügyi főtanácsos, a tankerületi kir. főigazgató helyettese, életének 61. évében április 30-án elhunyt.

Fellner Rudolf nyugalmazott vezérkari ezredes, harctéren szerzett betegségében, 64 éves korában Bécsben meghalt.

Back Henrik (Érsekujvár) április 23-án hosszu szenvedés után elhunyt.

Csillárt vegyen béreljen eseréljen VOGEL csillárüzem üzleteiben IV., Károly-körut 28 (Városháza), VIII., Mária Terézia-tér 1

— **Díjtalan főzőbemutatók.** Hasznos, közérdekü főzőelőadásokat tartanak az Elektromos Müvek Eskü-ut 5. sz. alatti főzőbemutatójában. Értékes tanácsokat kaphatnak itt a háziasszonyok arra, hogy miként lehet a ma rendelkezésre álló élelmiszerekkel izletesen, gazdaságosan, táplálóan főzni. Délutáni főzőelőadás szerdán 5 órakor kezdődik, délelőttiek pedig hétfőn, csütörtökön és pénteken 10 órakor.

— **Kevesen tudják,** hogyan kell jól és gazdaságosan világitani. Pedig ez a kérdés nemcsak a háziasszonyt és a családfőt, hanem az iroda-, üzlet- és gyártulajdonost is komolyan kell, hogy érdekelje. A jó világitás ugyanis növeli az otthon lakályosságát, fokozza az üzlet forgalmát, a munkakedvet és a termelést. Erről a tárgykörről a fővárosi Elektromos Müvek igen érdekes és hasznos előadást tart kedden délelőtt 11 órakor Eskü-ut 5. sz. alatti körzeti irodájának előadótermében. Bárkit szivesen látnak, belépés, ruhatár dijtalan.

— **Mindig más** ételek készitésével, de az élelmiszerek egyformán takarékos felhasználásával mutatják be a Gázmüvek a gázkészülékek helyes kezelését a kedden és pénteken délután 5 órakor kezdődő főzőelőadásain. VI., Vilmos császár-ut 3. Belépődij nincs, ruhatár, kóstoló dijtalan.

Biztositsa gyermeke nyaralását a Mártonhegyi Gyermeküdülőben a Svábhegy déli lejtőjén
IGAZOLVÁNYKÉP Párisi „gyors" fotó 3 darab P 2.40

NAPIREND

VASÁRNAP, 1942 május 3. Római kat.: **D4. Cantate.** — Protestáns: D4. Irma. — Görögkat.: D4. Teodor. — Izr.: Ijjár 16. — **Középeurópai időszámítás szerint Budapesten a nap kel: 5 óra 25 perckor, nyugszik 19 óra 59 perckor; a hold kel: 23 óra 04 perckor, nyugszik 7 óra 36 perckor.**

—

HÉTFŐ, 1942 május 4. Római kat.: Mon. Flórikán. — Protestáns: Flórián. — Görögkat.: Pelágia sz. — Izr.: Ijjár 17. — Középeurópai időszámítás szerint Budapesten a nap kel: 5 óra 23 perckor, nyugszik 19 óra 59 perckor; a hold kel: 0 óra 05 perckor, nyugszik 8 óra 32 perckor.

— A miskolci hadtest uj parancsnoka. *Miskolcról* jelentik: Vitéz *Horváth* Sándor vezérőrnagy, a 7. hadtest uj parancsnoka pénteken délelőtt megérkezett Miskolcra. A feldiszitett pályaudvaron fogadására megjelentek vitéz *Borbély-Maczky* Emil és *Lichtenstein* László főispánok, *Fekete* Bertalan dr. polgármester, *Tasnády* Antal rendőrfőkapitányhelyettes, *Deményi* Sándor MÁV üzletigazgató, a tisztikar küldöttsége és még sokan a város vezetői közül. Az üdvözlések után az uj hadtestparancsnok ellépett a diszszázad arcvonala előtt, majd a Rudolf-laktanya előtt álló 10-es honvéd-emlékművet megkoszoruzta. *(MTI)*

— Impozáns részvét mellett temették el Sztranyavszky Sándort. Szombaton délután négy órakor impozáns részvét mellett helyezték örök nyugalomra Nógrádmalcalban *Sztranyavszky* Sándor ny. földmivelésügyi minisztert. A ravatalt, amelyet elboritottak a koszoruk, a családi kuria udvarán állitották fel. A gyászolók hataimas serege jött el a temetésre a megye minden részéből és a fővárosból is. Ott volt a temetésen *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke, *Törs* Tibor alelnök, *Kornis* Gyula, a képviselőház volt elnöke, *Zsitvay* Tibor, *Széll* József, *Lázár* Andor, *Pesthy* Pál, *Marschall* Ferenc volt miniszterek, *Halla* Aurél és *Preszly* Elmér volt államtitkárok. *Bárányos* Károly földmivelésügyi államtitkár, számos felsőházi tag, képviselő és volt képviselő. *Kapi* Béla evangélikus püspök végezte az egyházi

Hölgyeim! Egyszerre 130 kötőtü munkáját végzi el a „RAPID" SUPER kézi kötőkészülék. A XX. század szenzációja! Munkája kézimunka. Minden minta köthető. Néhány óra alatt köthet pulovert, blu t vagy ruhát. Kezelése egyszerű. Ára 62.10 pengő. „RAPID" (98 tűvel), ára 48.30 P. Kérje 8. ismerte őt ÁRUFORGALMI KFT., Budapest IV., Sütő-utca 2. félemelet 8. Tel. 188-365.

— Az olasz uralkodó a római rádióban. *Rómából* jelentik: A király és császár szombaton megtekintette a rádióközpont különböző helyiségeit és berendezéseit, majd résztvett egy távolbaláto előmajd résztvett egy távolbasnrdluu adáson is.

— Simon György az uj veszprémi nagyprépost. XII. Pius pápa Czapik Gyula dr. veszprémi püspök előterjesztésére Simon György dr. apostoli protonotáriust nevezte ki a veszprémi székeskáptalan nagyprépostjává.

— Vasárnap avatják Ujvidéken a nemzetvédelmi kereszteseket. Ünnepélyes külsőségek között tartja meg vasárnap délelőtt Ujvidék társadalma a Nemzetvédelmi Kereszttel kitüntettjeinek avatását. Az ünnepségre az Országos Nemzetvédelmi Bizottság részéről vitéz Magasházy László vezérőrnagy, elnök, vitéz Faragó Ede országgyülési képviselő, h. elnök, Kováts Tivadar országos igazgató, vitéz Bajor Ferenc, Görgey Lajos vezérőrnagyok, Bisztray Géza főlitkár és Borbély Zollán hirlapiró, sajtóelőadó utaznak le a fővárosból.

— A főváros Lotz-aranyérme. A főváros néhány évvel ezelőtt alapitotta Lotz Károly emlékére aranyérmét, amelyet olyan törekvésü festők kitüntetésére szánt, amilyen néhai Lotz Károly volt. Az aranyérem idei sorsa dolgában most döntött a főváros arra illetékes bizottsága, s azt *Szopos* Sándor festőművésznek itélte egész művészi munkásságának elismeréseül. Szopos Sándor székely ember és székely hazájának történeti eseményeit szereti festeni. A Mücsarnok tavalyi tavaszi tárlatán elismerés fogadta történeti képét, amely a székelyek madéfalvi veszedelmét ábrázolta. A Mücsarnok idei tavaszi tárlatán is szerepel egy festménnyel, amely azonban művészeti érték tekintetében jóval tavalyi müve mögött marad.

— Adomány. Bunzlauer Ödön (Zsámbék) 10.— pengőt adományozott az OMZSA javára.

— Megnyilt a nagyváradi fényképi

— Mit szól hozzá Madár bácsi, hogy női levélhordókat alkalmaz a posta?

— Azt tartom, kérem, hogy van is benne valami jó meg nincs is.

— Hát ezt hogy értsem öreg?

— Ugy, kérem, hogy a fehérnép jobban siet a hirhordással, mint a férfi. Igy hát meglehet, hogy ezentul valamivel szaporább lesz a kézbesités. Egyéb öröm azomba nem lesz a dologbul.

— Miért?

— Azir, nagyságos uram, mer azonkivel, hogy mi van benne, a levelbe az a fontos a ki küdi, de nem az, a ki hozza.

— Hát azt olvasta-e Madár bácsi, hogy az állatkerti zsiráf kétnapos kis borja éhen veszett, mert az anyja nem akarta szegénykét megszoptatni?

— Olvastam, kérem, oszt azt mondom, hogy az ijen kegyetlen anyát kegyetlenül kék meg is büntetni.

— De ha megölnék, akkor nem maradna zsiráfja az Állatkertnek!

— Azt én nem is kivánom, nagyságos uram. Csak azt mondom, hogy meg kell ütet szigyeniteni.

— Hogyan öreg?

— Ugy, kérem, hogy a rettentő hosszú nyakából, a ki van néki, ki kék operálni vagy egy méterre valót, oszt ugy megint összevarrni. Igy is maradna annyi a mennyivel megilhet. De büntetisül a gyalázatosságir, a mit elkövetett legalább nem hordhatná többet ojan magosan a fejit.

— No és mit gondol Madár bácsi, a május rendesebben fog viselkedni, mint ahogy az április viselkedett?

— Én csak azt kivánom tüle nagyságos uram, hogy ippen ojan rendesen visejje magát.

— Szóval ázni meg dideregni

KORSZERŰ KONYHA

A JÓ GAZDASSZONYNAK TUDNIA KELL,

hogy tojás állandóan bőven van a piacon. A teatojás ára kilónként 360, a főzőtojásé 330, a sérült tojásé 320 fillér. Egyes kereskedők a teatojást a megállapitott áron alul — 358 fillérért árusitják.

HÉTFŐ

BOLGÁRGULYÁS.

Előző nap beáztatott száraz fehérbabot vizben puhára főzünk, de nem olyan puhára, hogy szétmáljék. Személyenként veszünk 8 deka gulyásnak való marhahust, megmossuk, kockára vágjuk, felöntjük vizzel, sót, pirospaprikát, hagymát, kockára vágott sárgarépát, petrezselyemgyökeret és cikkekre vágott kelkáposztát adunk bele. Ha a hús, zöldség és bab megpuhult, összefőzzük. Ha laktatóbban szeretjük, csipetkét főzünk bele. Tökéletes egy tál étel. Tartalmazván levest, főzeléket, hust és tésztát egyfazékban.

ZABLISZTPALACSINTA.

Egy nagyobb bögrébe a habverővel jól összehabarunk 3 tojást, 20 deka zablisztet, kb. 5—6 deci hideg tejet, csipetnyi sót. Ebből a teljesen simára elkevert nem hig keverékből a szokásos módon palacsintákat sütünk, aztán tetszésszerinti gyümölcsizzel megtöltjük. Megjegyezzük, vasserpenyőben süssük a palacsintákat, zománcozott serpenyőbe beleragadnak.

KEDD

CSONTLEVES.

Néhány fillérért veszünk marha- vagy borjucsontokat, bezöldségeljük és lassan 3½ órát forrni hagyjuk, azután leszürjük és lisztgaluskákat főzünk bele. Lisztgaluska: 2 tojást kiskanálka zsírral kikeverünk és annyi

Öröklakások:

1 szobás hallosak loggiával konyhával,
1 szobás hallos és hallnélküli garszonok teakonyhával,
2 szobás garszonok terasszal,
2 szobás hallosak, utcai, cseléd-szoba és konyhával,
3 szobás hallosak, utcai cseléd-szoba és konyhával,

központi melegvizszolgáltatással, szobák ban folytonégő kandalókkal, mellékhelyiségek központilag fütve, önálló telekkönyvi tulajdonként

eladók

októberi beköltözhetőséggel. Felvilágositás a helyszinen ünnepnap 2 óráig. T. 117-773

II., Fillér-utca 21

szám (Ezredes u. sarok) alatti öröklakás irodában.

HETI HIRADÓ

Irta Hidvéghy Ferenc

Levél a női levélhordókhoz

Szivesebben rójjuk le már
Levelünk után a portót:
Örömmel várjuk a postát
És a női levélhordót.

Oldalukon tarsolytáska,
Nagy divat ez, hordják nagyon,
A levelek mellett benne
Tán puder és ruzs is vagyon.

A szép női levélhordók
Igy májusban, könnyen lehet:
Saját maguknak is visznek
Forró szerelmeslevelet.

REFRACTIO percre pontos fotólabor

KÉP ÉS SZOBOR

Popp János rajzolóművész kiállítása

Kolozsvárt a polgárság tekintélyes része ismeri Popp Jánost, az egykori komoly, kötelességtudó tisztviselőt s a hivatalos órákon kívül csendes, jóhumorú, kedves, bohém embert. Mégis most, midőn szinte gyerekes szerénységét legyőzve, hatvan éves korán is túllépve megrendezte rég várt kiállítását, azon még régi ismerőseinek is meglepetésekett szerzett.

Popp János testvéröccse Popp Sándornak, a kitűnő festőművésznek s mint humoros rajzoló rég ismeretes. Mostani kiállításán is humoros képei és karrikaturái uralkodtak. Azonban ezeken kívül nehány olyan szép tanulmányfejet és tájrajzot mutatott be, melyek előtt látogatói az öröm és csodálkozás érzésével állottak meg.

Popp János magyar iskolák neveltje Az aradmegyei Almáson született, középiskoláit Nagyváradon, a premontreieknél végezte, hivatalnoki és művészi pályáját egyaránt Budapesten kezdte, s Jankó Jánosnak, a zseniális torzképrajzolónak volt tanítványa. Legelső rajzai a *Borsszem Jankó*, *Üstökös*, és *Urambátyám* című magyar élclapokban jelentek meg. Azonban Popp Jánost az élet elsodorta a tisztán művészi pályáról. Pénzügyi tisztviselő lett, hosszabb ideig Kolozsvárt szolgált, majd Temesváron volt pénzügyi főtanácsos, s az uralomváltozás után újra Kolozsvárra jött megyei főszámvevőnek, 1930-ban itt vonult nyugalomba. A hivatal robotos világától szabadulva, azután újra visszatért régi szerelméhez, a művészethez s nehány nagybányai útja hozzájárult ahhoz, hogy a lelkében soha ki nem aludt tűz újra föllobogjon.

A vármegyeház üvegtermében június első felében rendezett kiállításán több, mint 300 művét láthattuk. Ezek közül nehány finom, rézkarcszerű tollrajz (öreg paraszt, kat. plebános stb.) s színes és fekete ceruzarajzai nemcsak művészi értékükkel, hanem egyéni sajátságaikkal és kifejezőerejükkel meglepők és megkapók. A titokzatos, halk erdőszélek, a felbukkanó csöndes vízű patakkal vagy csermellyel, a tölgyes szélének viharverte öreg faóriása tövén nehány dúsvirágú erdei növénnyel, egyszerüségükben szintén nagy tárgyakká nőttek egy-egy rajzán, melyeken majdnem kivétel nélkül valami bánatos magányosság hangulata uralkodik.

Annál vídámabbak karikaturái. Román népviseleti és zsidó tárgyu ily képei az életből ellesett kitűnő és jellemző, de saját mosolyával színezett alkotások. Popp János itt is derült lelkű, jóindulatu művész. Nem gúnyol, nem sebez, csak nevettet. A humorral megáldott néző nem egy karikatúrája előtt hangos nevetésre fakad. E tekintetben a kiállítás élményt és különleges élvezetet nyujtott. Nevető állatai, vagy a gyermekek lelkéhez szóló *Kutykurutyi-illusztrációk* pedig a legjobb ilynemű alkotások közé tartoznak. Mindezek, valamint arckép- és gyorskarikaturái sok derűs percet szereztek látogatóinak és elismerést a szerény, de értékes művésznek.. *(kl.)*

A Szopos-Tóth rajziskola növendékeinek kiállítása

Egy hete nyílt meg a két kitűnő mester rajziskolájának a kiállítása, ahol körülbelül harminc növendék munkáját szemlélhetjük meg. Tavalyi kiállításukra emlékezve, valóban jelentékeny fejlődésről győződhettünk meg. Nevek fölsorolásában nem bocsátkozunk, a legkiemelkedőbb tehetségek a jövőben amugyis hallatni fognak magukról. Számunkra a rajziskola léte, fennállása a legnagyobb jelentőségű, mert azzal a reménnyel biztat, hogy erdélyi tehetségeket ment meg az elkallódástól. *á. k.*

ZENE

Katolikus főiskolások énekkari hangversenye

A katolikus főiskolai hallgatók ezidén is megtartották Kodálynak és követőinek szolgálatába állított énekkari hangversenyüket. *Venczel József* bevezető szavai után megszólalt *Domokos Pál Péter* vezetése alatt a körülbelül ötven főnyi vegyeskar és Kodálynak *Jézus és a kufárok* című rendkivül szövevényes, nagyvonalú kórusművét énekelte. E bibliai tárgyú, megrázó erejű zeneköltemények ez volt a legelső bemutatója Kolozsvárt. Utána *Márton Áron* kanonok-plebános mondotta el néhány szép gondolatát a kereszténység és a zeneművészet összefüggéséről. Majd ismét az énekkar lépett a színpadra, hogy Nádasdy *Három útját* és Bárdos Lajos *Malomnótáját* adja elő. Szünet után Kodálytól a *Székely keservest* énekelte a kórus, *Kéki Béla* tartott rövid előadást az új magyar zenéről s befejezésül Bárdos *Réten-réten* című derűs szerzeményét dalolták el a főiskolások, sőt a kisszámú, de hozzáértő közönség tapsaira meg is kellett ismételniök. *á. k.*

A Goldmark-Társaság évadzáró hangversenye

Megalakulása óta figyelemmel kísértük a Goldmark-Társaság munkáját, mert azt az utat töri, amelyet a mi magyar társadalmunknak is meg kell járnia. Intézmények hiányában a kisebbségi néptöredékek csakis társadalmi szervezkedéssel őrizhetik meg és emelhetik műveltségi színvonalukat. Ezt az időparancsolta követelményt ismerték fel a Golmark-Társaság szervezői s ezért példamutató végzett munkájuk.

A Társaság zenekari hangversenyeit mindig szigorú bírálattal illettük, ez azonban sohasem akart oktalan gáncsoskodás lenni, hanem inkább őszinte rámutatás a kiküszöbölhető hibákra, s ezúttal örömmel számolunk be a zenekar készültségében észlelhető fejlődésről. Ez a fejlődés szoros összefüggésben van a legkényesebb, de legdöntőbb jelentőségű szerepben: a karnagy szerepében bemutatkozó *Fischer Vilmos* személyével. A művek stílusának hű értelmezése, a kitűnő érzékkel választott idők, az erélyes és igen kifejező mozdulatok Fischer Vilmos rátermettségéről tettek tanubizonyságot már Beethoven *Fidélio-nyitányának* elhangzásakor. Letagadhatatlan, hogy a műsoron szereplő *Haydn-szimfónia* előadása előttünk ismeretlen okokból gyengébben sikerült, de annál eredményesebben küzdöttek meg a zenekar működvelő tagjai Smetana *Moldva* című szimfónikus költeményének hivatásos zenészeket is súlyos próbára tevő nehézségeivel. Játszották még Hamerick dán zeneszerző *Zsidó triológiáját* s befejezésül, sikerült előadásban Schubert *Rosamunda nyitányát*. Nem hagyhatjuk említetlenül, hogy az operától kölcsönkért fuvósok között ott láttuk a Társaság fuvóhangszert tanuló tagjait is tekintélyes számban. *K. B.*

E június havi összevont számunkon kívül ugyancsak a szokásos, nagyobb terjedelmű, összevont nyári számokat adjuk ki július és augusztus hónapokban.

Szerkesztésért felel:
CSÁSZÁR KÁROLY
Társszerkesztő:
KÉKI BÉLA

Pásztortűz 1937. június 15–30.

Lehet azonban, hogy épen ez ad Grandpierre regényeinek sajátos önállóságot a fiatal magyar prózairodalomban. Egyelőre természetesen nem lehet helyet jelölni neki, bizonyos azonban az, hogy látásmódja egyéni és az a hűvösség és világosság, ami ma még regényeit tulságosan önmagukba zárja, a jövő regényírójának csak segíteni fog a jelentkező mondanivaló pontos kialakításában.

Mostani regényének befejezését pedig arra szeretném magyarázni, hogy Grandpierre is érzi a tétel egyszerü bebizonyításának ki nem elégítő voltát. Mert ez a befejezés valami általánosabb, magasabb értelmezést igyekszik adni a Miklós és Gazsi önmagában zárt történetének.

„Megborzadt a gondolatra. Emelvényen látta Gazsit, amint kemény, katonás gesztusokkal szónokol... Kezdetben alig néhányan hallgatják, kezdetben harminc-negyven ember előtt beszél, de a tömeg nőttön nő, lassan elárasztja a teret, Gazsi szavait hangszórók továbbítják, megtelnek a szomszédos uccák, vidéken vándorútra kelnek az emberek, állanak hidegben, az esőben, vagy a forró napsütésben és hallgatják... Egyszerre fölemeli kezét, kemény ellentmondást nem tűrő parancsal irányt mutat, a tömeg zúgva, hömpölyögve megindul s a történelemben új fejezet kezdődik."

Pompás befejezés. Ebben a regényben még csak befejezés. De abban, ami ez után következik, valószinüleg szerves kifejlődés lesz.

I. SZEMLÉR FERENC

Tessedik Sámuel élete és munkája

— Nádor Jenő dr. és Kemény Gábor dr. könyve —

Amikor a Tessedik Sámuel neve az ismeretlenség homályából először bukkant elém, közönyösen haladtam tovább. Kicsoda Tessedik Sámuel és mi közöm hozzá? gondoltam, de telt az idő és a Féja Géza könyvében (Viharsarok) ismét elém állott Tessedik Sámuel, most már a maga környezetében, Szarvason, gazdasági iskolát alapítva, küzdve a jövőért. A megindított érdeklődést a Nádor Jenő és Kemény Gábor könyve magával viszi, továbbfejleszti, széles megalapozású, áttekinthető feleletével, teljes mértékben kielégíti. Ez mutatja, hogy a két szerző értékes munkát végzett és a Tessedik Sámuel életműve megérdemelte azt, hogy ismét feléje forduljon a figyelem.

Tessedik Sámuelt a reformer Széchenyi előfutárának tekinti a könyv és ha a szarvasi papnak fáradhatatlan, folyton új és új gyakorlati kérdéseket ostromló, gazdasági, társadalmi, pedagógiai munkásságát nézzük, igazat adhatunk ennek az állításnak. De magának Tessediknek az egyénisége és szellemi alkata szorosabban kapcsolja őt a franciás irányú szellemi megújulás megindítóihoz (Bessenyei). Bessenyeiék a francia szellem racionalizmusától áthatva az egész magyar szellemi élet gyökeres átalakítását munkálják, a század végén a társadalmi, közgazdasági kérdések egyre követelőbb erővel hatolnak be az irodalomba (Martinovics, Hajnóczy, Berzeviczy stb.), ezalatt Tessedik hasonló szellemben már javában dolgozik gyakorlati úton a magyar élet gazdasági előbbrevitelén.

Amint európai, nemzetközi áramlatok indítják meg a magyar szellem új célokat ostromló bővizű megáradását, ép úgy a Németországban tanuló Tessediket a felvilágosodás nemzetközi gondolata fogja meg, ébreszti magyarságára és vezeti egy hosszú életen keresztül az anyagi építés szolgálatában. Hősies és tragikus ez az élet, amelyben talán leginkább a sorssal, a csökönyös mozdulni nem akarással folytatott harc kap meg, noha Nádor Jenő írásának súlypontja a helyzetképnek és az alkotásnak eleven, de kissé szétdarabolt keresztmetszetén van. Az 1767 körüli Szarvasban a XVIII. századi elszigeteltségében kultúráltlanságba, babonaságba, unalomba süllyedt alföldi magyar falu dermesztő képe tárul elénk: megdöbbentő keret egy tragikus hős számára. Ebből a környezetből nő ki Tessedik. Gyalog járja be Magyarország, Németország egy részét, Halleban, Berlinben, Erlanglenben stb. tanul, „a reális tudományok legjózanabb elveit" szívja magába. 1767-ben Szarvasnak lesz ev. lelkésze és a józan, gyakorlatias, mindig észszerű gondolkozású pap pályája hamarosan felfelé lendül, hogy azután annál rohamosabban zuhanjon alá. Emelkedésének megvan minden előfeltétele és támasza: a fölvilágosodott kormányrendszer hathatósan támogat minden mezőgazdasági, iparfejlesztési törekvést. Így lesz Tessedik Sámuel a „korszellem missziónáriusa", aki szinte diktátori erővel akarja a magyar falut a kor színvonalára emelni.

Gyakorlati előadásokat tart, népi önképzőkört szervez, könyveket ír, melyekben a minta-falu elgondolásait adja. Egész élete példaadás a munkás, józan takarékos életre, a paraszti élet szellemét igyekszik így átformálni. Alkotásainak a koronája gazdasági iskolája, amely az uraságtól kapott hat hold földön az ő munkája és anyagi áldozata révén jött létre. Az első magyar gazdasági iskola a szemléltető népneveléssel, aktiv módszerével rövidesen külföldi tekintélyek figyelmét is fölkeltette. Ezzel függenek össze talajjavítási, fásítási, takarmánytermelési, iparfejlesztési kísérletei. Iskolájában szövő-fonó üzem létesült, foglalkozott a selyemtermeléssel, a cukorgyártással. Ehhez a sok tekintetben úttörő munkához kell hozzátennünk azt, hogy tudományos munkát is végzett és hogy tizennyolc, részben fiatalon elhalt gyermeknek példás apja volt.

Ilyen sokirányú tevékenység nyugtalanító, lázító jelenség volt a XVIII. századi Magyarországban. Ha csak egy pillantást vetünk a körviszonyokra, a kortársakra, éreznünk kell, hogy egy ilyen ember nem futhatott meg békés, síma, csendesen emelkedő életpályát. Az 1790-es években fellép Tessedik ellenfele, Bocskó Dániel, a második szarvasi pap. A személyi féltékenység, irígység magát a népet használja fel Tessedik megbuktatására. A nép lázong, az iskola gyári jellegét támadja, az iskolát megszüntetik. 1806-ban végleg megszünt a Tessedik iskolája és ömaga visszavonulva már csak önéletrajzát, emlékeit írta meg. A bukás, a tragikum beteljesedett, a nagy népboldogítót, nevelőt, maga a félrevezetett parasztság buktatta meg és törte össze lelkileg. A mintaiskola gondolata sokáig pihent eltemetve, hogy az utókor több mint egy évszázad mulva térjen vissza hozzá. És amint visszatekintünk Tessedik pályájára, eltűnik lassan a reformer és népnevelő alakja és tragédiája, mind mélyebbre süllyed a körülötte hullámzó tengerbe, a paraszti élet tengerébe. És már nem egy harcos szellem elhullása sikolt felénk, hanem maga az évszázadokon keresztül magára maradt magyar paraszti élet panaszolja a maga elesettségét. A Tessedik iskolájának megszünése, a magyar gazdasági kultúra megtorpanását és az alföldi magyar nép egyik elbukását hirdeti nekünk.

Nádor Jenő és Kemény Gábor könyve gazdag tárgyi tudásról, pontos, alapos munkáról tesz tanuságot. Tessedik Sámuelt a maga környezetével, korával együtt támasztja fel, csak az egyéniségét nem tudja elég elevenné formálni. A pedagógiai részben a külső történet mellett igen kevés a belső történet. Nem hagyhatom szó nélkül, hogy az első résznek egy pár stilusbeli hanyagsága kellemetlenül érinti a figyelmes olvasót.

VITA ZSIGMOND.

ÚJDONSÁG!!

BABITS MIHÁLY:

HATHOLDAS RÓZSAKERT

ELBESZÉLÉSEK

AZ IRODALMI ÉLET ESEMÉNYE

Szopós Sándor festő

Magyar Életrajzi Lexikon

Szopós Sándor (Csikszereda, 1881. szept. 8. -- ?): erdélyi magyar festő. A bp.-i Képzőművészeti Ak.-n tanult. Désen telepedett le, ahol festőisk.-t nyitott. Főleg arcképfestészettel foglalkozott. 1921-ben és a további években gyüjteményes kiállitása volt Kolozsvárott. 1942-ben Lotz-aranyéremmel tüntették ki, és elnyerte az Esterházy-dijat.

lástredői éppen a határán vannak annak a festői szephatásnak, amelyen túl már egy hajszál is modoros túlzásnak fog hatni.

De talán nem is illik Vásárhelyi Ziegler Emil művészetéhez hibakereső bírálattal nyúlni. Aki művészi kezdés gyanánt ilyen kész értékeket nyújt, az a legjobb bírálója lesz a jövőben önmagának. Örömmel várjuk következő alkotásait. Addig is: üdvözlet és elismerés neki.

MAKSAY ALBERT.

Szopos Sándor kiállítása.

Az akadémizmus kifejezést úgy vitték be a köztudatba hogy a helyes értelmét nem adták meg.

Akadémizmus az, amikor a festőnövendéket nem a természet megfigyelésére szoktatják, hanem megadott receptek alkalmazásával (szín, forma, tónus, kompozició stb.) dolgoztatják.

Ennek a módszrnek már több mint harminc éve vége van. A régi értelmű akadémizmus már rég meghalt, eltemette az impresszionizmus.

Az akadémista úgy festett, ahogy tanulta, az impresz szionista, ahogy saját szemével és lelkével látta és látja a természetet.

Az akadémizmus és impresszionizmus küzdelmében az egyéni meglátás és érzés kerekedett felül.

A mai művész nem lehet akadémista, mert a természet nem áll be modellnek előírások szabályai szerint.

Sajnos, a kritikusok egy része és rajtuk keresztül a közönség is a meglátott, megérzett és a természetre épített művészetet nevezi ma tévesen akadémizmusnak, túlhaladott, régies, avult művészetnek.

Azokat a művészeket pedig, kik mestersgébeli tömör tudásukkal és technikai készségükkel nagy nehézségeket és problémákat is legyőznek, (amelyekről a néző alig vehet tudomást) — fotografusoknak nevezik, művészetüket túlhaladottaknak tekintik.

Pedig a művészet annál nagyobb, minél tökéletesebben tudja magát kifejezni a művész és legalább is annyi realitásnak kell benne lennie, mint egyéni érzés-kivetítésnek.

A szigoruan csak az egyéniségre (éniségre) támaszkodó piktura sohasem lehet annyira tartalmas és tömör, mint a realitásokra is épített művészet.

A legmodernebb irányzatú művészeti formákat kitünően lehet az építészet, iparművészet minden ágában alkalmazni, mert ezeknél nem a szemlélet, hanem a dekoratív hatás és célszerűség a főirányadó, de ahol nem lehet és nem szabad csupa elvontságokkal élni és ahol természeti jelenségek visszaadásáról is van szó, ott az egyéni érzéseket urrá tenni a tárgyiasság felett nem mindég célszerű, és nem is mindíg sikerül anélkül, hogy a mű ne szenvedne kárt művészi értékében.

Ezek a gondolatok jutottak eszembe Szopos képkiállításán, ezeket tartottam szükségesnek leirnom bevezetésül, hogy értékelhessük Szopos művészi munkásságát.

Olajfestményei jórészt figurális megoldások, a művészi akarások, mondanivalók, töprengések, új stílus felé való törekvések „munkái".

Akvarelljei művészi pihenésének alkotásai, mondhatnám: művészi kedvtelések. Mind tájképek és lírai hangulatok megnyilatkozásai.

Van-e különbség a művészi „munka" és „kedvtelés" között? Aligha. A munka az elmélyedések, a töprengések, gondolkozások, vergődések kifejezése; vagy mondjuk inkább így: a tudás, az ész megnyilatkozása. A kedvtelés, a „művészi pihenés", a szív, az érzések diktálta cselekvés. Tehát ha munka is, inkább a hangulat munkája.

Szopos olajképei hosszú évek törekvéseinek és keresés-seinek eredményei egy általa lezárt stílusnak utolsó darabjai. A természet ilyen megérzése, már nem probléma, hanem *eredmény*.

Ennek a lezárt stílusnak egyik legnemesebb darabja a „Szomorú olvasmány", mely a borús témához alkalmazkodó hangulat mesteri megoldása formában, színben egyaránt, a színes szürkék egész özönével ér el kiváló hatást. Az „Öreg pár" című képén a derüs öregség a téma, színei is világosabbak. S itt látszik, hogy mily kitünően alkalmazza a színeket a kép tárgyához és hangulatához. A „Cigánylány" összefoglaló tömör tónusu egysége, a „Vihar előtt" drámaian lüktető ereje, mozgalmassága és az ezeket érzékeltető mély színek alkalmazása, a „Falu szája" zárt egysége és felépítettsége — mind ennek a fent említett érett, lezárt stílusnak kifejezői. Befejezője, mondhatnám koronája ennek a stílusnak a „Cigányfej", melyben benne van egy harminc éves művészi munkásság minden törekvése, akarása, érzése, tudása. Ez a kép muzeális értékű.

Más tárgyú és kifejezésü képei az *aktok*. Nagyon sok követelménye és nehézsége van az akt-festésnek. A formákat nem lehet szigorúan utánozni, hiszen tökéletes test alig van, a bőr vibrálása, a hús színe, a csontok és izmok, de az egész szervezet felépítettsége, mindig próbaköve volt a művészi tudásnak és képességnek. A test távlati rövidülésének nehéz problémája a 10. sz. akt. A „Nevető"-akt derüje az ehhez hangolt színek skálájának, az „Ülő"-akt az öntudatos női szépség kifejezésének, a „Félhomály" című akt szüzies szégyenkezése a fínom tónus-megoldások mestermunkája.

Aktjainak főértéke: az erótika nélküli meztelenség és testszépség szimfóniájának pompás egységesítése.

Legújabb törekvése a formák és színek összefoglalása, majdnem a dekorátivitásig. „Dési festőiskola udvara" még kezdeti stádiuma a nagy dekoratív foltösszefoglalásnak, de a kép előterében levő egységes nagy árnyék klasszikus hatású, „Dési utca" c. képén erőteljes vonalakkal emeli ki és fogja egységbe formáit. „Fej" és „Pihenés" fejezi ki legjobban ezirányú törekvéseit, ahol a keménnyé formált részleteket csodálatos dekoratív puhasággá olvasztja egybe.

Vízfestményeiben a székely föld lelke, hangulata, a szülőföld szeretete ihletik őt. Innen akarja Szopos erdélyi *magyar* ízű pikturáját kiindítani. És gondolatom szerint művészeinknek erre kellene törekedniök, de nem csak a külső feltüntetésével, hanem a mélységbe való behatolással keresni kellene: mi adja a sajátos formát és színt a magyar falunak és a falu magyar népművészetének.

Vízfestményein is megérezzük Szopos különböző célkitűzéseit, a derüs, a borus hangulat-kereséseket és a dekoratív törekvéseket.

„Kereszturi utca", „Tavasz", „Utca-részlet", „Reggeli hangulat", „Keresztúri részlet", valamennyi ragyogó fénysugarak játéka, melyek derüs melegséget és napfényt varázsolnak elénk. E tekintetben talán legtökéletesebb a „Patak" c. képe, csodálatosan nyugtalan, pajkos víztükrével.

Mélyebb tónusuak, helyenként angolos bravurral megcsináltak esti és borús hangulatai. („Falu vége", „Dési templom", „Esthangulat", „Est", „Parajdi részlet", „Utcarészlet".) Különösen szépek ezeken a képeken az árnyékok színes szürkéi.

A dekoratív és sajátos színhatású vízfestményei közül meg kell említenünk a „Reggeli hangulatot", „Klastrom udvara" és utóljára, mint a legjobbakat a két „Szamos partja" c. műveit.

Sajátságos egyéni, elmélyülő és rendkívüli megfigyelő képességekről tanuskodó művészete van.

S az a művész, aki a dolgok lelkét keresi, soha sem lehet felületes.

S ilyen Szopos is s ezért van minden képében mondanivalója.

TÓTH ISTVÁN.

Pásztortűz 1935. okt. 31.

Irók és írások.

Két erdélyi művész.

Vásárhelyi Ziegler Emil kiállítása.

Egy mindössze kilenc képből álló tárlatot lehetett látni október első két hete alatt Erdély fővárosában. Vásárhelyi Ziegler Emil, aki körülbelül egy évvel ezelőtt iparművészként jelentkezett a nyilvánosság előtt, most kilenc nagyméretű színes pasztelljével arcmásfestőül és tájképrajzolóul is bemutatkozott. Kiállítása ritka meglepetést és tiszta örömet hozott a képértőknek és szépszeretőknek.

Furcsa és megbocsáthatatlan, hogy a magyar napilapok nem foglalkoztak az érdeme szerint Vásárhelyi Ziegler kiállításával. Pedig kétségtelen, hogy ez a kilenc kép egy fényesívű művészi pályafutás ígéretének, sőt kezességének látszik.

Manapság nem tulságosan kedvelt a pasztellfestés. A pasztell ugyan a színek egymásba való átmenetének és a színek puha összehangolásának olyan finom lehetőségeit nyújtja, amelyek más festőanyagokból hiányzanak, csakhogy másfelől annyira érzékeny, romlékony és kisellenállású, hogy e tekintetben jóval mögötte marad a többi festőanyagoknak. Zieglernek azonban olyan eljárást sikerült találnia a különlegesen megválasztott papir különleges fa-alapra való felragasztásának formájában, amely a pasztellnek ezt a legfőbb hátrányát kiküszöböli s az összes előnyeit hiánytalanul kihasználhatóvá teszi.

Erről a részletről természetesen elég futólag és mellékesen szólni, mert csak külsőséges, mesterségbeli fontossága van. A Ziegler-képeknek nem ez a lényege és az értéke. Mindössze azért említem, mert ha a XVIII. század francia pasztellistái, vagy akár az impresszionizmus pasztellistái is, aránylag kevés hatást tudtak elérni, az azért volt, mert az anyaguk fogyatékossága ellen semmivel se tudták segíteni magukon. Ki emlékszik ma a régi, meglehetősen neves, pasztellfestők közül Carriera Rosalba-ra, Étienne Liotard-ra, Maurice de la Tour-ra? Tartok tőle, hogy lekszikon nélkül senki. Ziegler alkotásainak tehát szükségük volt arra, hogy ilyen külsőséges munkaformakeresések, műtermi próbálkozások készítsék elő annak a maradandóvá tételét, ami lényeges, értékes és művészi becsű bennük.

Bővebb jellemzésre a tárlat képei közül az arcképek adnak alkalmat, bár a kiállított egyetlen tájkép, mely Erdély fővárosát ábrázolja a hójai dombok távlatából, szintén arról tesz bizonyságot, hogy a művésznek a határozott színlátás és biztos ábrázolni-tudás mellett erős jellegzetessége a témával való együttérzés.

Az arcképeken, amelyek közül legmegkapóbb a dr Makkai Sándor református püspöké, a Lepadatu miniszter leányáé, vagy a Pascu gyarmatáru nagykereskedőé, a témával való együttérzés abban jelentkezik, hogy a művész nem csupán modelljeinek hű és kifejező hasonlóságát, vagy a lényükből kielemezhető lelki jellemvonások színben és vonalban való megtestesítését juttatta kifejezésre, hanem azt is belehangolta a képekbe, hogy ő milyennek sejti a köztük és körülöttük levő világ közti sajátos benső összefüggéseket. Ezáltal Ziegler képein a középponti jelentőségű tulajdonképeni arcképek mellett párhuzamos jelentést nyer az oldaltér és a háttér megfestése is. Mindegyiken van valami olyan elem, amely első tekintetre csak sikerült ékességnek, a kép előnyeit érvényesítő díszítménynek látszik, ám az elmélyedő néző számára arra szolgál, hogy mintegy tolmácsolja a festőnek a megörökített személyről s annak hivatásáról vagy életszerepéről vallott következtetéseit. Egy városrészlet, egy virágcsoport, egy csak elmosódottan látszó virágos kárpit, egy arcnak ugyanazon a képen kétféle kifejezéssel való megörökítése s még sok finom apróság szolgálja a művészt abban, hogy a képei igazi élettel legyenek teljesekké. Ahogyan a Makkai püspök képmásán a fejedelmi multú ódon kálvinista templom a háttérben a püspök palástos alakja mögé jelenítődik, abban van valami apokaliptikus titokzatosság és valami predesztinációsan megnyugtató bizonyosság is. A templomnak a tér és vonaltávlatból való szétfeszülése ösztönösen arra gondoltatja az embert, hogy a festő a püspököt úgy nézte munka közben, mint az erdélyi javaink örökségével áldott s a hit égretörésével megtartó anyaszentegyház őrállóját, akinek a saját emberi kiválóságain kivül egy emberfeletti, szent erőforrása is van.

Éppen így megvan a mondanivalója a többi képmások beállításának és háttér-témájának is. Akarat-határozottságról, céltudatról beszél a férfiarckép; jóságról, érzelemgazdagságról, lelki és fizikai kifinomultságról vagy bonyolultságról a női képmások. Mindenik egy-egy külön kis tanulmányt érdemelne.

Feltünnek Ziegler képein az eleven, sokatmondó, mélytüzü szemek. A legújabb idők nagy modernjei közül Ludwig Meidner-nél, Georg Schrimp-nél, Marie Laurencin-nél láthatók ennek hasonlói. Általában sok olyan vonásra bukkan az ember ezeken a pasztelleken, amelyeknek az új irányzatok képviselőinél fellelhetők az előzményei. Nem annyira, hogy utánzásról lehetne beszélni, de egy sugallatnyira okvetlenül. A tájkép napkorongjának sugárkülli például Franz Heckendorf képeinek kedvenc sajátságaként ismerhetők meg a „Junge Kunst"-ból, (bár tagadhatatlan, hogy a felhősen párás nyugati égbolton sokszor valóságban is szemlélhetők alkonyati időtájt). Az összes képek tématikus megszerkesztése — persze csak csillagászati nagyítóval észrevehető távolból — szinte a kubisták kompozició-törekvéseire utal, azzal az óriási különbséggel, hogy Ziegler képeinek *eszmei tartalma* van s a majdnem zenei összhang benyomását felidéző arányos fölépítés kész és engedelmes szolgája a tartalomnak. Úgyhogy végeredményül nem Zieglernek a modernektől való függése jön ki, hanem az, hogy amit eltanult tőlük, azt elég erős volt eredeti, önálló formanyelvre lefordítani és egyénien ujjáalkotni.

Nem volna teljes ez a beszámoló Ziegler szín-inyencségének és bátor rajztudásának felemlítése nélkül. A színekkel való gazdálkodását duskálkodó képzelet, a felszínen keresztülhatoló látóképesség, de ugyanakkor a színértékek fegyelmezett kezelése jellemzi. Rajzmódszerében, vonalvezetésében pedig az a finom lelkiismeretesség és részletekigmenés szembeötlő, amire más nem vállalkozhatik, csak akinek biztos rajztudása és anatómiai tájékozódó képessége van. Zieglerben pedig ezek megvannak. Talán ez csábítja egyik másik képénél a kezek, vagy ruharedők szinte stilizálás-számba menő kihangsúlyozására, ami esetleg keresettséggé válhat, ha nem bánik óvatosan vele. A püspök pa-

Szopos Sándor
festő

Esterházy Pál herceg művészeti díjainak nyertesei. *Esterházy* Pál herceg a képzőművészeti társulat nyolcvanéves jubileumi kiállítására kitűzött művészeti díjai fölötti döntését most közölte a Társulat igazgatóságával. Eszerint a díjakat a Műcsarnok jelenlegi kiállításán szereplő következő művek nyerték:

Az 5000 pengős történelmi kompozíciódíjat a kolozsvári *Szopos* Sándor nyerte „Mádéfalvi veszedelem" című művével; az 5000 pengős magyar életképdíjat *Haranghy* Jenő „Debreceni nagyvásár a XVIII. században" című művével; az 5000 pengős szobrászati kompozíciódíjat *Kalotai* Ottó „Az árvíz" című kútszobrával. A herceg által öt évvel ezelőtt alapított 3000 pengős jubileumi emlékdíjat *Feszty* Masa kapta „Boldogasszony magyar szentekkel" című oltárképéért. Egyenkint 1000 pengős díjazásban részesült *Dudits* Andor „Mátyás Bécs előtt", *Jeges* Ernő „Mátyás király tudósai között", *Krusnyák* Károly „Honvédvárás", *Gaál* Ferenc „Kukoricamorzsolás", *Meilinger* Dezső „Nagypéntek", *Takács* István „A legény pergőtűzben" című festményével, valamint *Turáni Kovács* Imre „Liszt II. rapszódia", *Jankó* János „Feloldozás" és *Füredi* Rikárd „A Hunyadi-család" című szoborművével.

A fenti, 27.000 pengő összeget képviselő díjakon felül *Esterházy Pál herceg még mintegy 15.000 pengő értékben vásárolt műtárgyakat a Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállításán,* úgyhogy ezúttal példaadó bőkezűséggel ismét tekintélyes keretek között *42.000 pengő támogatásban részesítette a magyar művészeket.*

Esterházy Pál herceg most kiadott díjait a képzőművészeti társulat jövőévi tavaszi tárlatára — értesülésünk szerint — ismét kitűzi a legközelebb közzéteendő feltételek mellett.

Szépművészet 1941. 108. l.

imponderabiliái, amikből a végtelen kozmosz jobban rakható össze, mint bármilyen riportsorozat fölületességéből.

Lehet azonban, hogy a szerző nem akar efélét. Egyszerűen az a célja tán, hogy sokan olvassák. És nem törődik azzal, hogy kik az olvasói. Mégis hadd tegyem föl könyvei alapján a jobbat róla: meg fog elégedni, ha kevesebben olvassák, de nemcsak Szibéria, hanem a müvészet örökös hadifoglyai...

MOLTER KÁROLY.

A HALÁL ROMÁN POÉTÁJA

(Lucian Blaga: Lauda somnului. Cartea Romaneasca kiadása. Bukarest, 1929)

Egy embert alig jellemez valami jobban, mint viszonya a halálhoz. Mert ebben, mint alkotó ellentét, benne van az élethez való viszonya is. Ahogyan egy ember a halálról gondolkodik, abban sajátosan különbözik mindenki mástól. A nemzeti géniuszokban is rendkivül egyénített módon jelentkezik a halál. A magyar népköltészet szelleme például kicsit mogorva, kicsit humoros, de semmiképpen sem tragikus, semmiképpen sem legyőzhetetlen öreg férfinek mutatja be „a kaszást". A román népballadák a sötét éj királykisasszonyát látják benne, aki eljön szerelmeséért halálos ölelésre.

Lucian Blaga, a mai román költészet mély műveltségű, gazdag képzeletű, vallásos szellemű költője, legújabb verskötetét egészen a halál dícséretének szenteli. Blaga költészete a Reményik Sándoréval rokon. Tiszta eticizmus, szárnyaló képzelet a végtelenség és örökkévalóság titkait ostromló szent buzgalom és komoly, nehéz bánat jellemzi mindkettőjüket. Reményiknek mégis több köze van a föld problémáihoz, mint Blagának, aki lirájában kivétel nélkül a metafizikai térben viaskodik a lét s főként a nemlét problémáival. Régebben még csak belenyúpodott a végzetbe, hogy — élnie kell. Bár az erdőszéli tölgyben koporsójának szüntelen növését hallja s felsóhajt, hogy miért nem maradhatott meg örökre földnek, mégis csak tűri a lét fájdalmát, mert „csillagok nem csapnak lármát az égen, — igen, elégedettnek kellene lennem". Aztán poláris ellentétbe fordul a vágy. Ha már meg kellett születnie, akkor nyíl akar lenni, át akar törni a végesség korlátain, hogy az égnek is fölébe emelkedhessék s „ne lásson benne Isten börtönbe zárt rabot".

Ilyennek mutatkozik Blaga régebbi verseskönyveiben. Új kötetében azután az erdélyi román poéta teljesen a halálvágy lantosává szegődik. A természetben mindenütt halált, megsemmisülést lát. Ezért tudatosan elbúcsúzik a természettől. S mert, korunk uralkodó világképével összhangban, csak a fizikai létet látja igazán életnek, az anyag sorsához kötött rabszolga szellemet pedig nemes kedélye elvetni kénytelen, ezért az abszolút halál dícséretét zengi. Valami ugyan azt sugja neki, hogy „szülessen meg újra, százszor és ezerszer", ő tagadóan int az éneklő víz mellett: „én nem, amen!"

Ennek a sötéthangulatú, még a Nirvána léttelen létét is tagadó költészetnek hátterében azonban ott ragyognak a fekete fátyolfüggöny mögött azok az örök emberi eszmények, amelyeket Lucian Blaga egy pillanatra sem tud szem elől téveszteni, még ha akarja sem. Amikor seholsem talál választ kérdéseire, seholsem találja a várva-várt egyetlen csodát, mégis arra kell gondolnia: „egyszerű szavak, mint a mieink, teremtették a földet, a világokat, s olyan lábakkal, mint a mieink, a vizek fölött járt Jézus." Az országutak mentén is egyre megállítják a magas Krisztusok, akik „önmagukat szegezik a keresztre". Mint Sipos Domokosunk krédója mondja: „Ácsolj keresztet és vedd vállaidra". A megváltó öntudat, amely az embert képessé teheti az önkéntes halálra eszményeiért, mindenesetre olyan háttérre mutat, amely inkább azonosítható az emberrel, mint a véges világ esztelen atomörvénylése. S az emberszellem végtelenségének szent sejtelmei Blaga halálvágyó verseiben különös mélységgel csillannak meg, éppen a látszólagos ellentét reflektorfényében.

Nem véletlen, hogy Lucian Blaga, a rendkivüli filozófiai műveltségű költő, közvetlenül a román népművészetben gyökerezik, amelynek forrásaiból meríti erejét. Az ember a havasok tetejéről leszáll a völgybe, kimegy a nagyvilágba, hogy aztán éretten, bölcsen, látó szemmel megint visszatérjen az eredethez, az eredet fölé.

Kádár Imre.

EMIL LUDWIG: JULI 14

A világtörténelem legborzalmasabb világháborújának vajúdási hónapját a legilletékesebb írta meg. Minden nép, sőt az államfők és kormányok nagy többségének akarata ellenére kitört tömegmészárlás és Európa gaz-

dasági élete — immár be kell lássuk — több évtízedre kiható, tragikus megzavarásának születését csak így szabad megírni. Beszéltetni a nagy film szereplőit és a magunk szívből fakadó, emberi megjegyzéseit csupán monológok margójára írni.

Mesteri jelelmrajzai (Ferenc Ferdinand, Berchtold, Forgách, Pasich . . .) a szépírói készség remekei. Hiába is keresni tehát az u. n. száraz oknyomozó történelem unalmas, nagyképű és elfogult stigmáit.

Mint minden műve, ez is világszenzáció, mely a nem olvasó Amerikában is csak tízezres számokban fogy el — pedig kolozsvárnyi nagyságú városokban sokhelyt csupán a droguista foglalkozik mellékesen könyvárúsítással —, érthető, ha ezt a halhatatlan témát átérző, megelevenítő és kétségtelen tanulságaival prófétai tűzzel agitáló könyve gyöngye az 1929-es év termékeinek.

Jellemző már a címlap mottója is, Vilmos császár személyes barátjának, a német köztársasági élet egyik óriásának, a német összeomlás gyászos napján öngyilkosságba menekülő Ballinnak mondása: „Man brauchte kein Bismarck zu sein, um diesen dümmsten aller Kriege zu verhindern." Ily reflektorral világít a mű elébe. — Ugyancsak így frappiroz a tartalommutató maga is. A címek sorozata gyászos történelmi görbét mutat. Igy: a merénylet, a háborús grófok, az ultimatum, a megijedtek, a felizgultak . . . a tiltakozók . . . a mérleg . . . a becsapottak, az európai koncert, a kisebbek, a lavina.

Kezdődik az előszó azzal, hogy egész Európa viseli a háborús felelősséget és a lavina-fejezet utolsó mondata majdnem okozatszerű: de Európa népe a számlát kilenc millió hullával fizette meg.

Mennyi soha nem hallott adat, mennyi szenzációs bizonyíték minden oldalon. Mily emberien síratja el a háborúellenes Jaurès, Liebknecht, Romanow Miklós és — last but not least — Tisza István mártirhalálát.

Hogy elevenedik meg minden sorában a világot ért kataklizma látható oka: Ferenc Ferdinándot az ötödik gimnazista azért öli meg, mert ellensége volt a délszláv egyesülésnek, pedig a volt trónörökös épen Magyarország integritásának döntő jelentőségű sérelmével törekedett arra, — és Jaurès a szelid, politikával nem foglalkozó másik diák meg azért puffantja le ép a háborúkirobbanás döntő előnapjának huszonnegyedik órájában, mert . . . ellenzője a hároméves katonai szolgálatnak.

Valóságos görög sorstragédiát lát és ír meg a harmadfélszáz, ragyogó oldalon.

Ha Goethé-jéről Hermann Bahr úgy látja, hogy „. . . in ganzer Höhe, Fülle und Tiefe ist niemals mit soviel Kraft und Geist geschildert worden", a Juli 14-ről is méltán mondhatni, hogy a háborút teljes magasságában, teljében és mélységében ily erővel és szellemmel még senki sem ábrázolta és még azt is, hogy ily megrendüléssel és propagáló okfejtéssel sem.

Végre megjelent a történelemírás új módszere is.

KERTÉSZ JENŐ.

MŰVÉSZETI SZEMLE

KÉT KÉPKIÁLLÍTÁS KOLOZSVÁRON

A képzőművészeti termelő-munkához a mai társadalom berendezettsége sokkal kedvezőtlenebb, mint az irodalmi termeléshez. A képzőművészet ragaszkodik ősi, arisztokratikus tradicióihoz, illetőleg külső formáiban sem demokratizálódott radikálisan és egészében. Az íróművész munkaeredménye ma már, mint tömegárú, szerepel a fogyasztó piacon, a megírt könyv a szedőgép és rotációs útján potom áron jut el szegényhez és gazdaghoz egyaránt. A festőművész általában maga is, de a közönség még inkább, csak a művész közvetlen termelését tartja még mindig és csupán méltónak magához és illetőleg arra, hogy azt a maga részére, ha tudja, megszerezze. A grafikust a mi közönségünk valahogyan, ha nem is nyíltan, de titokban, másodosztályú művésznek ítéli és nem hiszem, hogy pl. egy jó érem, a maga legabszolutabb művészi kvalitásával is meg tudna állítani Kolozsvár valamely kirakatában tíz embert ugyanakkor, amikor egy esetleg csapnivaló, de „valódi, kézzelfestett" olajmá-

zolásért, amit a műkereskedő természetesen súlyos, bár gipszből készült és dúsan aranyozott keretbe foglalt, még ma is nehéz pénzeket képes kifizetni. Művészeink is általában nem szívesen és szinte csak a körülmények kényszerítő nyomása alatt teszik le a palettát és ecsetet, hogy a rajztábla felett görnyedve ceruzával, tussba mártott tollal, fametsző vésővel, karcoló tűvel realizálják álmaikat szigorúan takarékos, preciz vonolakkal és foltokkal egy arasznyi papirosra, egy tenyérnyi falapra, vagy rézlemezre. A rámára feszített vászon, az ólomtubusból vastagon kinyomott ragyogó, terpentinszagú festék, a sok lapos ecset izgatja és csalja a művészt és publikumot is és az idők és életkörülmények minden hangos figyelmeztető, sőt már-már fenyegető szava ellenére is „képzőművészet" alatt Erdélyben művész is, közönség is lehetőleg olajjal és kézzel festett képet ért, azt csinálja és azt szeretne vásárolni, ha tudna.

Ebben az anakrónizmusban, melyből az egész világ nem tudott mai napig egészen kivergődni, a mi szerencsétlen Erdélyünk még nyakig és vakon ül benne és egyelőre semmi reménységét sem látjuk annak, hogy belátható időn belül egyáltalában ki fog tudni gabalyodni. Pedig, ha összehasonlítjuk a mi kisszámú, (arányban is kis számú) és a múltban is szegény, de ma éppen lerongyosodott intellektuális, tehát művészfelfogásra képes középosztályunkat a Nyugat aránytalanúl nagyobb számú és anyagilag összehasonlíthatatlanúl jobbmódú polgárságával, nem ennek, de nekünk kellene elöljárnunk abban, hogy a művészi termelést a művészi sokszorosítások divatossá tétele által a tömegekhez is hozzájuttathassuk, illetve a magunk számára a legjobbat is megszerezhetővé tegyük, és egyben a „valódi kézzelfestett" aranyrámás olajfestés szinte monopóliumszerűségét úgy a művész számára, aki abból ma megélni Erdélyben, — ha igazi művész, — nem tud már, mint a közönség számára, mely mai körülmények között (de a közeljövőben sem) még ha akarna sem tudna így komoly művészi munkatermelést biztosítani, tehát a képzőművészeti életfejlődés primér lehetőségének jogosult reménységével aggodalmunkat eloszlatni.

Ez, amit a fentebbiekben elgondoltam, csak egyik szimptomája annak a lehetetlen helyzetnek, melyben képzőművészeti termelésünk tengődik. De most sem tudnám megokolni, miféle úton-módon jutott eszembe ezen gondolkozni éppen most, amikor csupán azokkal a benyomásokkal akarnék beszámolni, melyeket két őszvégi kolozsvári kiállítás meglátogatása keltett életre bennem.

Benyomásokat mondottam és ragaszkodni akarok ehhez. Kritikát tehát nem vállalok. Aminthogy jó lélekkel nem is vállalhatnék, mert az az érzésem, hogy az egyik kiállításnak inkább karácsonyi vásár, mint művészeti kiállítás jellege és célja volt, tehát eleve kizárja a pontos művészeti mérlegelés, a komoly méltatás lehetőségét.

Lehet, hogy kiállításunknak ezt a vásárrá nyilvánítását a kiállító művészek rossznéven veszik, de bocsássanak meg nekem Szopós Sándor, Tóth István és Deák Nándor, ha tévedtem; az ő és a közönség, de legfőképen a művészet érdekében meg kell mondanom az igazat úgy, ahogy azt az érzésem diktálja. Meg kell mondanom azt, hogy semmi, de semmi újat nem kaptam a hármuk közül kétségtelenül legsúlyosabb, mert legtöbbet tudó Szopós Sándortól, és hosszú esztendők óta egy helyben áll Tóth István is. Sőt nemcsak haladást nem tudtam felfedezni kiállított képeiken, de valami megrokkanást, megszűrkülést, fáradtságot, öregedést, — únalmat éreztem szemlélésük közben.

Deák Nándor — ő akar. Próbálkozik új témákkal, fényeffektusokkal, keményen tusakodik, makacsul verekedik a technikával. De még nem úr az anyagán és még nem mestere szerszámainak. Azonban nem fáradt még meg, munkái haladás, verejtékes előreküzködés nem mindig sikerült eredményei. Nem tudom mekkora az erőtartaléka, nem tudom, elérkezik-e a biztos tudás, a határozott útválasztás stációjához, ami az érett művészeti termés lehetőségét jelenti.

Harminchat képét állította ki a fiatal Ciupe Aurél, ugyancsak a prefek-

Erdélyi Helikon
1930 január

tura kiállitási termében december hó elején és ebben a kiállításban őszinte örömöm volt. Friss, fiatal, elegáns: volt a benyomásom, amikor egy pillantással átfogtam az egészet; fiatalon éhes, kultúrált szemmel néző és meglátó, fejlődni akaró és tudó művész-ember válogatott termése, mely négy-öt esztendős munka egyes állomásaival mutatja az utat pontosan, amit a mai napig megtett. Az útnak az a szakasza, amit Ciupe Aurél méltónak tartott bemutatni, azon az arcképen kezdődik, amely a jobboldali fal közepét foglalta el és dominálta: fekete ruhás női portré, elegánsan beállítva, színben, rajzban jól, szinte biztosan megkomponálva, kissé akadémikus elegánciával elkészítve. A mellette való kis kép (világosan ragyogó rózsák, világos parasztkancsóban) talán az út utolsó állomása. Mindenesetre a kiállítás legérettebb, legfrissebb, legkészebb képe. És őszinte örömmel állapítom meg: érdemes volt Ciupenak eddig elérkeznie. E két kép közötti legfontosabb állomása talán az a melegbarna tónusú érdekes nagy képe két alakkal, (az egyik a művész maga) amelyik a bejáróval szemben lévő keskenyebb falat dominálta; a maga vonalbeli és színbeli erős, leegyszerűsített stilizáltságával a művész egészen különvaló érdekes próbálgatását mutatta, amelyet azonban, — ő tudja miért, — hamarosan elhagyott. Egyáltalában a képek Ciupe roppant sokfelé való igazodását dokumentálják, ami azért nem baj, sőt erény ma még, mert nem ragadt bele fiatalon már semmiféle iskola hálójába, hanem keresi a maga útját. És ha kitartó makacssággal tovább tudja keresni, meg fogja azt találni: van hozzá intelligenciája, készsége és irígylésre méltó fiatalsága.

Úgy vettem észre azonban, — és talán ezért írtam azt a furcsa bevezetést, — hogy a két kiállítás közül egyik sem zárult jó anyagi eredménnyel most, karácsony előtt...

KÓS KÁROLY

IRODALMI KRÓNIKA

BESZÉLGETÉS NYUGAT-SZERKESZTŐKRŐL

Nem beszéltek felette. Megtiltotta. A csend, a jeltelen sír, a posthumus-értékelések elhárítása, minden amit elrendelt és eltitkolt maga körül, úgy hat mint utolsó, hiánytalanul véghezvitt stratégiai mozdulat... „Csapataink az éj folyamán az ellenséggel való összeköttetést megszakították...“ Nagyon szerette az oroszokat: világraszóló mestereit a stratégiai visszavonulásnak.

Nem beszéltek felette. De beszélnek róla. Ketten, ha összejönnek, még mindig, először róla. Hosszan... nem sokat. Félő ügyelettel a szóra. Sem többet sem kevesebbet. Az „elengedhetetlent“. Mintha ott állna s hallaná. Mintha ott állna s hallanák: „Kettőzd az őrt — a felületesség előtt!“

Beszélgetésre kértem Gellért Oszkárt, ki barátja volt. Kit szeretett, kiben kedve telt. A költőt, kinek művét „az utolsó huszonöt év legelőkelőbb lyrai oeuvre-jé“-nek mondta. A szerkesztő társat, ki mellől felállt s ki tanácstalan lélekkel maradt a munka asztalánál.

Folytatni...? Az első napok érzészavarában: lehetetlennek látszott. Annak látta Gellért s így ítélte Fenyő: „Most már... alig érdemes...“

A temetés után való napokban merült fel az első kombináció: Ignotus-Gellért. Folytatni a Nyugatot, irodalmilag az Osvát-járta úton, fenntartani mai terje- irodalomtermelés és irodalmi kritika hasábjait, de egy- ia organummá is bőviteni a folyóíratot. Politikát — évek előtt és csináltak a Nyugatban; ez a politika nem napi politika volt és ezuttal

hogy előző párizsi ösztöndíjas éve alatt összegyüjtött anyagának egy

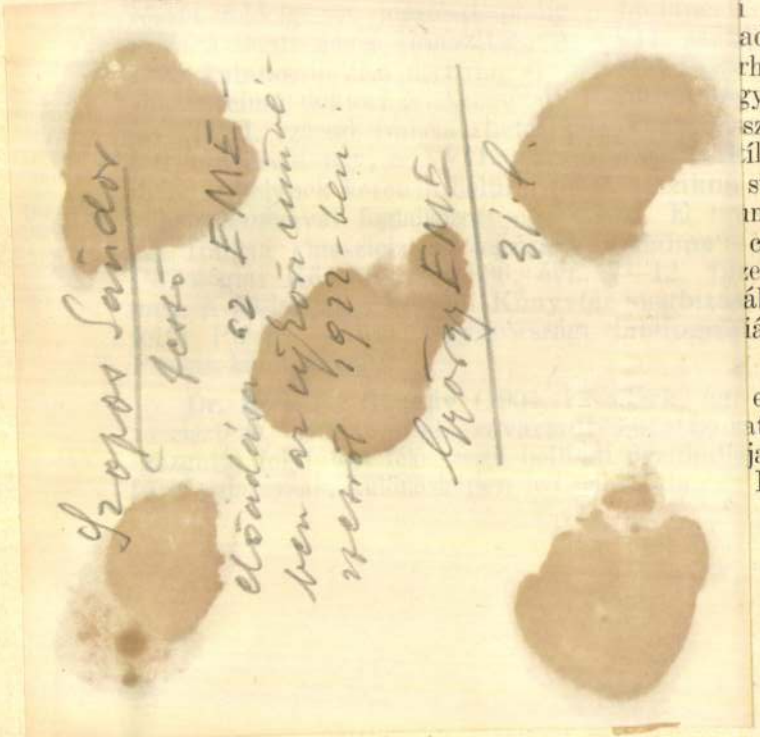

i Egyetemi Könyvtár
ad rhetorikáira vonat-
rhétoriques du XVII
gyar szövegének címe:
szemlélete"). Előkészí-
ílusát tárgyaló tanul-
stílus Corneillere gya-
nkáján még dolgozik.
címen az Egyetemes
et) ismertetése jelent
ából ezenkívül elkészí-
iáját egy nemzetközi

ev.), kir. kísérletügyi
at (Bakó Gábor fő-
jal. Kutatásai a hazai
Proctotrupidae eddig

professzor) részesült 400 pengő ösztöndíjban. Az ismeretelmélet alapvető problémáival foglalkozott, ezekre vonatkozó több évi kutatásai eredményeinek összefoglalását „Ismeretelméleti vizsgálódások" című tanulmánysorozatában kezdte meg, amelynek eddig elkészült, kb. 60 lap terjedelmű, kézirata még további átdolgozás alatt áll. A tanév folyamán a következő dolgozatai jelentek meg: „Az oksági elv problematikájához" (Bölcseleti Közlemények); „A létezés kezdete. Somogyi József metafizikai vizsgálódásai a végtelenről" című bírálat (Katolikus Szemle); „Misztótfalusi Kis Miklós újonnan felfedezett egyik legrégibb kolozsvári nyomtatványa" (Clauberg Logica Contracta-jának 1694. évi kolozsvári kiadása) című kisebb közleménye a Magyar Könyvszemlében jelent meg.

Dr. Sinkovics István (1910, Dés, ref.), bölcsészetdoktor, Budapestről, történelmi kutatásainak (Domanovszky professzor) folytatására teljes összegű ösztöndíjban részesült. Az előző két év folyamán Bécsben gyüjtött anyagot egészítette ki az Országos Levéltárban (pozsonyi kamara, szepesi kamara, budai kamarai adminisztráció levéltára) és az Esterházy hercegi levéltárban. Anyagának egy részét feldolgozta és

Szopos Sándor

kolozsvári rajztanár festő

. Erdély megtisztelése történt, mikor a tavalyi tárlaton az állami aranyérmet *Szopós* Sándor kolozsvári rajztanárnak, a kisebbségi „hivatalos" világ pártfogolt, régies irányzatú festőjének adták, miután tavaly Esterházy herceg nagydíját nyerte; most épp erős hírlapi harc porzik személye körül.

(1941)

Spectator:

Ürömben öröm

Magyar Nemzet

1942. jún. 7.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Az otrantói hős

Horthy Miklós sorhajókapitány huszonhat esztendővel ezelőtt vivta meg az otrantói csatát, amelynek emléke azóta sem homályosult el, sőt azóta is ugy áll előttünk, mint a férfias bátorságnak, áldozatkész hősiességnek nagyszerü katonai és emberi teljesitménye. Az ellenség az Adria vizén háromszoros túlerővel állt a három gyorscirkáló, a Novara, Helgoland és Saida-val szemben. A helyzet ugyszólván reménytelennek látszott. A Novara parancsnoki hidján azonban Horthy Miklós sorhajókapitány állott, a nagyszerü tengerész, aki fel tudta és fel merte venni a mérkőzést a legkedvezőtlenebb körülmények között. Személyes bátorságával mutatott példát tisztjeinek és legénységének, amikor sulyos sebesülten is ottmaradt őrhelyén és hordágyra kötöztetve magát tovább irányitotta a csata kimenetelét.

Ez az otrantói ütközet nem csupán a világháboru egyik lángeszüen irányitott és hősiesen végrehajtott haditényét jelenti, hanem azóta is minden magyar ember számára jelképül szolgál. Jelképe annak a magyar hitnek és elszántságnak, katonás hősiességnek, amely látszólag reménytelen körülmények között is tud és akar harcolni, a személyes bátorságnak és önfeláldozásnak, amely nem törődik életveszéllyel és kapott sebekkel, hanem az utolsó pillanatig őrhelyén marad, hogy kötelességét teljesitse.

Magyarország Kormányzója egyben a magyar embernek, a férfiui jellemnek eszményképe is; a legfőbb Hadur, de egyben a legelső magyar katona. Huszonhat esztendő telt el Otrantó óta. A Novara sorhajókapitányáról az isteni gondviselés ugy határozott, hogy az országnak, a nemzetnek legyen parancsnoka és kormányosa. Történt ez pedig olyan időkben, amikor ismét szinte reménytelen volt a helyzet. Köröskörül népek és fegyverek ellenséges túlereje, a vesztett háboru sok sulyos sebe. Az egykori sorhajókapitány azonban hősi élete folyamán maga tapasztalta, hogy remény nélkül csak az marad, aki a reményt maga veszti el, hogy az elbukás csak arra vár, aki nem tud legvégső erejét megfeszitve helytállani.

Magyarország Kormányzója volt az, aki az első világháborúra következő nehéz évtizedekben továbbra is bölcseségével, bátorságával, magyar hitével mutatta meg nemzetének az utat, vezette, kormányozta, az ország hajóját halálos szorosokon keresztül. Ma már területében, erejében, nemzeti szellemében és öntudatában megizmosodott ország és nép áll zárt egységbe tömörülve Mögötte, a Parancsnok mögött és kéri az Istent: adjon Neki még hosszú időt, hogy soha meg nem remegő, szilárd keze szoritsa a szebb jövő felé irányitott kormányt.

Városrendezési és forgalmi kérdésekről tanácskozott a főváros szakbizottsága

A főváros városrendezési és magasépitési szakbizottsága *Dörre Endre* tanácsnok elnöklésével ülést tartott. Napirend előtt *Wellisch Andor* szóvátette azt a legutóbb kiadott rendeletet, amely szerint a fővárosban a házak padlásain a fából készült elválasztó rekeszeket három hét alatt ki kell cserélni vasrácsokra. Véleménye szerint ilyen rövid idő alatt már csak azért sem lehet ezt a munkát végrehajtani, mert nincs elegendő mennyiségü fémszálból készült rácsozat.

Dörre tanácsnok közölte, hogy Berlinben tizenkét nap alatt cserélte ki önként, minden hatósági felszólitás nélkül a közönség a padlások farekeszeit fémhálózattal. A fából készült tetőszerkezet ugyanis még impregnálva sem nyujt elég védelmet.

Szakasits Antal szóvá tette a Nagykörut és a Népszinház-utca kereszteződésénél uralkodó tarthatatlan állapotot. A forgalmat ezen a helyen életveszélyessé teszik a kilátást zavaró fabódék, fák, padok és egyéb ideiglenes épitmények.

A bizottság elhatározta, hogy a helyszinen szemlét tart és a szükségletnek megfelelően intézkedik.

A bizottság elhatározta, hogy a *Váci-utat*, tekintettel jelenlegi nagy forgalmára, tizenkét méterrel kiszélesiti. A házak előtt végig előkertek vannak. Ezeket veszik majd igénybe az ut kiszélesitésénél, amelynek elvégzése után a Váci-ut 46 méter széles lesz. Megkezdik a Ferdinánd-tér rendezését, a Szent Margit plébánia-templom környékét és a templom mögött levő területet parkozzák és a park mögött helyezik el a piacot. A háboru után kulturház és paplak épül árkádsorral. A bizottság hozzájárul a **Bellevue**-szálló kibővitéséhez is.

A Kormányzó Ur fogadta a finn kulturális küldöttséget

A Kormányzó Ur Ő Főméltósága szerdán délben fogadta a Budapesten időző finn kulturális küldöttség tagjait, *V. A. Heiskanen* egyetemi tanárt, *Rolf Nevanlinna* helsinki egyetemi rektort, *Jussi Paatela* helsinki műegyetemi rektort, *V. A. Koskennieni*, *Eino Saart*, *Honkasalo* és *Aarno Turunen* egyetemi tanárokat, *L. A. Puntila* kapitányt, *Arvi Kivimaa* irót és *Timo Mikkilä* zongoraművészt.

Heiskanen egyetemi tanár magyar nyelven mondott üdvözlő szavai után *Aarne Wuorimaa* budapesti rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter bemutatta a küldöttség tagjait, akikkel a Kormányzó Ur hosszan és szivélyesen elbeszélgetett.

A finn vendégek a Budapesti Gyógy- és Üdülőhelyi Bizottság meghivására megtekintették a budapesti gyógyfürdőket. A gyógyhelyi bizottság elnöke, *Karafiáth Jenő* titkos tanácsos, a Margitszigeten egyszerü ebéden látta vendégül a bizottságot. Az ebéden *Tasnádi Nagy András*, a képviselőház elnöke, *Fáy István* államtitkár, *Ullein-Reviczky Antal* rendkivüli követ és meghatalmazott miniszter és *Nagy Emil*, a Finn-Magyar Társaság elnöke és mások vettek részt.

Nevalinna professzor előadása

Nevalinna Rolf, a helsinki egyetem rektora, a Turáni Társaságban érdekes előadást tartott a finn akadémiai ifjuságról. Az előadáson megjelent a kultuszminiszter képviseletében *Hankiss János* államtitkár, *Aarne Wuorimaa* budapesti finn követ és ott voltak a Budapesten tartózkodó finn kulturális bizottság tagjai is.

Cholnoky Jenő egyetemi tanár elnöki megnyitójában kiemelte, hogy a finnek a mostoha viszonyok ellenére is magas kulturát és civilizációt teremtettek. Azután *Nevalinna* professzor előadásában párhuzamot vont az ifjuság lelkesedése, bátorsága és az idősebb korosztály megfontoltsága között. Nagy válságok idején, — fejtegette — a fiatalok kezükbe veszik a fejlődés gyeplőjét, az öregebbek pedig leggyakrabban nézőkké válnak. Ez az idő a fiataloké, igy van ez most mindenütt. Az előadó kifejtette még, milyen fontos tényező volt a finn egyetemi ifjuság a finn függetlenség megszerzésében.

Szinyei Merse kultuszminiszter a népművelés reformját jelentette be Balatonkenesén

„A magyarság lelki egysége és minden magyar érték megbecsülése jövőnk legbiztosabb záloga"

Szinyei Merse Jenő kultuszminiszter beszédet mondott Balatonkenesén, az országos népművelési értekezleten. Hangsulyozta, hogy megjelenésével az *iskolánkivüli népművelés* nagy jelentőségére kivánt rámutatni. A népművelők gárdájára ezen a téren nagy feladatok várnak.

— A kultura nemzetfenntartó erő — mondotta többek között a kultuszminiszter. — Ezt a gondolatot soha nem éreztük elevenebben, mint nemzetünk küzdelmes napjaiban. Az állampolgárok nevelése az állam és a társadalom közös feladata. Országok sorsát nemcsak a fegyveres erő dönti el, hanem állampolgáraink érzülete, lelke, kulturája. Gróf Klebelsberg Kunónak a kulturfölényről vallott meggyőződését az idők mindenben igazolták. *Tervszerü nemzetnevelő munkára van szükségünk*, ha Európa népei között méltó helyet akarunk biztositani a magyarság számára.

— A népművelés feladata és lényege a nemzeti eszmények és a nemzeti öntudat fejlesztése révén *a nemzeti egység tervszerü munkálása*. Ezért szükséges a szétágazó népművelési munka egységbe foglalása és *a népművelési tevékenységnek az egész vonalon az állam ellenőrzése alá helyezése*. Nem akarjuk a társadalmat, még kevésbbé az egyházakat a népművelés munkájából kizárni, ellenkezőleg, segitő együttműködésüket kérjük, de fenntartjuk a jogot, hogy a *népművelés egységes szellemén őrködhessünk*, mert elsőrangu nemzeti érdekek kötelesnek erre.

— *A népművelés ügyének korszerü reformja nem halasztható tovább.* A népművelést erőteljes kulturális tényezővé kell kiépiteni a nemzet életében, a változott viszonyokhoz kell alkalmazni és fejleszteni. *Bizonyos szervezeti reformoknak is elérkezett az ideje.* A népművelési titkároknak megfelelő tekintélyt kell adni, mert *csupán rendeletekkel* nem megyünk sokra. Olyan intézkedésekre van szükség, amelyek lehetővé teszik, hogy a népművelés tervszerü nevelőmunkává mélyüljön, elsősorban népfőiskolák, munkásfőiskolák rendszeresitésére, faluvezetők képzésére, a népkönyvtárak fejlesztésére s mindenekelőtt a magyar falu életének és népének tanulmányozása.

Jövőnk hitét meg kell szilárditani minden magyarban

Hangsulyozta a miniszter, hogy az államnak is a viszonyokhoz mérten fokoznia kell a népművelés anyagi erejét. A magyar értelmiség is sokat tanulhat a néptől. Nemcsak ugynevezett magasabb kulturát kell vinnünk a népnek, hanem a nép társadalmi, gazdasági, szellemi és erkölcsi életét, a népkultura egészét a maga valóságában meg kell ismernünk és *vissza kell vezetni a sokszor tévutra siklott népet ősi kulturájához.*

— A népművelés feladata az is, — fejezte be szavait a kultuszminiszter — hogy *a magyar jövő hitét megszilárditsa minden magyar emberben.* A magyar népnek mi is tagjai vagyunk, nemcsak a földmunkás, iparos, a szegény falusi lakosság. Ezekhez azonban nagyobb szeretettel kell hozzáhajolnunk. *Szeretet és megértés nélkül nevelni nem lehet.* Akiből ezek a tulajdonságok hiányoznak, ne is vállalja ezt a hivatást. A magyar jövő utja kötelez minden magyar érték fokozására, az egyetemes magyarság lelki egységének, a testvéribb magyar életnek munkálására. *A magyarság lelki egysége és minden magyar érték megbecsülése a magyar jövő legbiztosabb záloga.*

Szász miniszter a közellátás helyzetéről

A rendszeresitett közellátás javulást hoz az egész vonalon

Dr. *Szász Lajos* közellátási miniszter a sajtó munkatársai előtt hosszasan ismertette közellátásunk pillanatnyi helyzetét és beszámolt azokról az intézkedésekről, amelyek segitségével az állandó javulást is biztositani lehet. A sajtóértekezleten résztvettek *Jurcsek Béla* és *Jakabffy Károly* államtitkárok, *Rosta János* székesfővárosi tanácsnok, *Fekete Bertalan* és *Ágh János* min. osztályfőnökök és a közellátási minisztérium vezető tisztviselői.

A miniszter hangsúlyozta, hogy a nagyközönségtől csak akkor lehet áldozatokat elvárni, ha teljesen őszintén tárjuk fel előtte a helyzetet. Teljesen hibás propaganda volna, ha rózsásan állitanók be a helyzetet és ugyanakkor a tények az ellenkezőt mutatják. A jó közellátásnak az alapja a rendszeresség — folytatta a miniszter —, mert

alkalmi, rögtönzött intézkedésekkel nem lehet a közellátást úgy megszervezni, hogy kielégitő legyen.

A gyakorlat mindig felvet olyan problémákat, amelyeket nem lehet másként, csak rögtönzésekkel megoldani, de a helyes megszervezés következtében mind ritkábbak lesznek a rögtönzést igénylő esetek.

— Közellátásunk új alapokra fektetése a legjobb úton van — mondotta a miniszter —, ennek első biztositéka, hogy a jövő gazdasági évtől kezdve életbelép az új természbeszolgáltatási rend. *Olyan készletekkel fogunk rendelkezni, amelyekkel az ország ellátatlan lakosságának az élelmezési kérdéseit megoldhatjuk.* A július 1-én életbelépő új rendszer részleteinek kitervezése, valamint a szükséges szervezet kiépitése a közellátási minisztérium egyik legfontosabb feladata. A decentralizált és kellő hatáskörrel ellátott vidéki közellátási szervezet felállitása után bizakodva nézhetünk a jövő elé, mert emberileg mindent megtettünk a rendszeres közellátás érdekében.

Az ipari ellátás átszervezése

— A mezőgazdaság termelésének fokozásával — folytatta a miniszter — párhuzamosan intézkedni kellett az ipari ellátás gyökeres átszervezéséről is. Ipari téren sok gondot okoz az egyre erősebben jelentkező *nyersanyaghiány*, melynek következtében nem lehet a többtermelést olyan örvendetes mértékben fokozni, mint a mezőgazdaságban. Az ipari termelésben az a vezető elv, hogy a rendelkezésre álló készletekből a társadalom széles rétegei által használható cikkeket állitsunk elő és azoknak igazságos elosztását megfelelően megszervezzük. Ennek érdekében elsősorban meg kellett akadályozni, hogy a nyersanyagokat luxus és divatcikkekké dolgozzák fel. A gyárak a nyersanyagokat csak a közszükségleteket kielégitő cikkek gyártására használhatják fel,

az egyéni ízlésnek és a divatnak ma háttérbe kell szorulnia a ruházkodásnál.

— A legutóbbi ruházkodási rendeletet a közönség bizonyos vonatkozásban félreértette, mert nem a beszerzési lehetőséget akarja a rendelet korlátozni, hanem a meglévő készleteket akarja igazságosan elosztani, mindenkinek akar lehetőséget biztositani az olcsó és jó minőségü cikkek vásárlásánál. A rendelet könnyebbséget jelent a kereskedők számára is, mert pontosan tudja, mit és mennyit szabad eladnia. Bizonyos mértékben bürokratikus munkatöbbletet jelent az uj rendszer, de mindenkinek megnyugtatást is jelent, mert az ellenőrzést az egész vonalon biztositja. *Ha valamelyik kereskedő visszaélne, nyomban kizárjuk a további áruellátásból.* Az ilyen intézkedés ellen nincs semmi fellebbezési lehetőség.

A miniszter ezután bejelentette, hogy rövidesen sor kerül az ipari ellátás más ágazatainak az átszervezésére és gyökeres rendezésére is.

Hus, tojás, tej

— Az elmult hónapok folyamán némi zavarok mutatkoztak a husellátás terén — állapitotta meg a miniszter —, de a husjegyek bevezetésének tulajdonképp sohasem az volt a célja, hogy bizonyos fejadagot biztositson mindenki számára, hanem csupán arra vállaltak kötelezettséget a hatóságok, hogy az összegyüjtött huskészleteket igazságosan osztják szét az igénylők között. A huselátás legfőbb nehézségei közé tartozott az, hogy a felhajtásra került állatok igen rossz állapotban voltak és a felhajtás is csökkent. A fogyasztó közönség is növelte a zavart azzal, hogy amikor az uj husjegyeket kiosztották, igen sokan nem a régi hentesüknél bélyegeztették le az uj jegyeket. Ma már azonban azt lehet mondani, hogy a megtett intézkedések következtében a husellátás terén a helyzet javul.

Lényeges nehézségek mutatkoztak a *tojásellátás* terén is, mert a takarmányozási nehézségek, valamint a vágóbaromfi jó értékesitési lehetősége következtében a tojástermelés csökkent.

— A mult héten megjelent uj rendeletekkel megszüntettem a tojáselláltási zavarokat — mondotta a miniszter. — Korlátoztam nevezetesen a felvásárlásra jogosult tojásnagykereskedők számát s a tojás összegyüjtését és tárolását évek óta jól működő, nagy gyakorlattal és kiépitett gyüjtői hálózattal rendelkező kereskedőkre biztam. Aki az előirt mennyiség összeszedésének eleget nem tesz, attól a tojásgyüjtői jogot és nagykereskedői kijelölést megvonom.

— Ugyanakkor megállapitottam a fogyasztói és nagykereskedői áron kivül a termelőnek fizethető legmagasabb árat is, mégpedig olyan méltányosan, hogy azzal a termelők megelégedhetnek. A zúgkereskedelem letörése céljából forgalomkorlátozó intézkedéseket léptettem életbe. Intézkedtem végül a tojásforgalom állandó és szigoru ellenőrzése iránt is.

— Az elmult év tavaszán kiadott tejrendelet eltiltotta a kávéházakban, vendéglőkben, cukrászdákban a tej és tejes ételek kiszolgáltatását. A kávémérések és kifőzések azonban továbbra is szolgáltathattak ki tejet és tejes ételeket. Ha megadtuk a lehetőséget a kávémérések tejellátására, az egyenlő elbánás elve alapján biztositanunk kell a kávéházak tejellátását is. Ezért legutóbb ugy intézkedtem, hogy a napi felhozatal 5%-a, amely eddig a kávémérések és kifőzők rendelkezésére állt, a jövőben a kávémérések és a kávéházak között kerüljön szétosztásra. *Egy liter tejet sem vontunk el tehát a tejjegyek fedezetéből.* Nehézség azért mutatkozik, mert a tejellátást ki kellett terjesztenünk Nagy-Budapest egész területére. Mindjárt a megindulláskor nem tudtuk azonban mindhárom jegyféleséget beváltani s igy elsősorban a terhes anyák és csecsemők, valamint a kisgyermekek tejjegyeit váltották be. Ez az átmeneti nehézség azonban mulóban van s rövid időn belül az ugynevezett C-jegyek is beválthatók lesznek Nagy-Budapest egész területén.

Stockholmban kémkedés miatt letartóztattak két svéd és egy külföldi állampolgárt

Stockholm, máj. 19. (Német TI) A lapok jelentése szerint két svéd és egy külföldi állampolgárt kémkedés miatt letartóztattak. A „Svenska Dagbladet" értesülése szerint a bünügyi rendőrség ezt a három embert még a mult csütörtökön tartóztatta le. Egyikük egy Edwall Iwak nevü 21 éves svéd matróz, a másik Lindberg Silvai 20 éves irodai tisztviselőnő. A külföldi állampolgár nevét a rendőrség egyelőre nem közli, minthogy még további letartóztatások várhatók. Edwallt, aki a mult év november 11-ike óta szolgál a svéd tengerészetnél, már tavaly is kémkedéssel gyanusitották, de azután szabadonbocsátották. Betörés miatt büntetett előéletü. Mint önkéntes résztvett a finn-szovjet téli háborúban. A külföldi állampolgár állitólag megkisérelte, hogy egy szovjet állampolgár megbizásából közvetitők útján adatokat szerezzen a svéd hajógyárakról és ipartelepekről.

„Kormányzó Urunkban meglátjuk a történeti magyart"

Kolozsvárott leleplezték a Kormányzó Ur arcképét

Kolozsvár, máj. 19. Kolozs vármegye törvényhatósági bizottsága *Inczédy Joksman Ödön* főispán elnökletével diszközgyülést tartott és ennek keretében leleplezték a Kormányzó Ur arcképét, amelyet *Szopos Sándor* Corvin-koszorus festőművész készitett.

Boga Alajos prelátus-kanonok, felsőházi tag mondott ünnepi beszédet:

— Kormányzó Urunkban — mondotta többek között — meglátjuk a történeti magyart, a történeti államférfit, a történeti katonát, a történeti magyar lelket. Ő egyenesen áll, mint veszélyben és viharban a szikla, egész felelősséggel átérzi a maga és nemzete hivatását. Nem tudta letörni a reá és családjára zuduló sorscsapások sulyossága sem, mert átérezte, hogy Istentől küldetett, hogy nagy veszélyek idején vezérlő atyja, hadvezére legyen nemzetének. Nekünk, akik szabadságunkat, szülőföldünket, életünket kaptuk vissza, szent kötelességünk, hogy őt alattvalói hűséggel, hódoló szeretettel vegyük körül.

A prelátus-kanonok beszéde után leleplezték az arcképet és a diszközgyülés résztvevői felállva percekig ünnepelték a Kormányzót.

Ezután a vármegye törvényhatósági bizottsága rendes gyülést tartott, melynek első pontja dr. *Szász Ferenc* alispán ünnepélyes eskütétele és beiktatása volt.

Államellenes cselekedet miatt a jövőben svájci állampolgárokat meg lehet fosztani állampolgárságuktól

Zürich, máj. 19. (NST) A svájci szövetségi tanács elhatározta, hogy a jövőben svájci állampolgárokat meg lehet fosztani állampolgárságuktól. A szövetségi tanács határozata értelmében mindazokat a külföldön tartózkodó svájci állampolgárokat, akik otthon vagy külföldön az ország biztonsága és politikai függetlensége ellen sulyos vétséget követtek el s ezáltal méltatlanokká váltak az állampolgárságukra, meg lehet fosztani a svájci honosságuktól. Ez az intézkedés nem terjed ki azonban a családtagokra, igy a feleségekre és a gyermekekre sem. Amennyiben ezek közül is valakire ki akarják terjeszteni, ugy azt külön ki kell mondani. A szövetségi tanács határozata május 20-án lép életbe és jogerősségét két évre korlátozták.

Az Egyesült Államok finnországi ügyvivője Helsinkiből Stockholmba költözik

Stockholm, máj. 19. (NST.) A legközelebbi napokban ujabb fejlemény várható az amerikai-finn viszonyban. — Helsinkiből érkező hirek szerint. Mac Clintock amerikai ügyvivő, aki az USA utolsó diplomáciai képviselője, a legközelebbi napokban Helsinkiből Stockholmba költözik. Az Egyesült Államok kormánya a jövőben stockholmi követségével képviselteti magát a finn kormánynál.

Locsmándi László karpaszományos szakaszvezető önfeláldozó, hősi példaadása

Bátran, önfeláldozóan és kiváló harcászati érzékkel vett részt 1942 december 5-én végrehajtott vállalkozásban Locsmándi László karpaszományos szakaszvezető. A szóbanforgó vállalkozás során egy önként jelentkezőkből álló honvédkötelék átkelt a Don folyó balpartjára és ott erőszakos felderitő és romboló feladatokat hajtott végre. Locsmándi karpaszományos a vállalkozást biztositotta golyószórós és géppuskás csoportjával. A vállalkozás sikeres végrehajtása közben az ellenség nagy tulerővel ellentámadásba ment át s a vállalkozó honvédkötelék válságos helyzetbe került. A bolsevisták részéről történő bekerités megsemmisitése azon fordult meg, vajjon Locsmándi karpaszományos biztositó csoportja helyt tud-e állani az ellenséggel szemben. Locsmándi gyors áttekintéssel felismerte önfeláldozó magatartásának jelentőségét, derekasan kitartott s embereit is személyes példájával buzditotta a küzdelemre.

Az ellentámadásra előretörő ellenséget hősiesen feltartóztatta, annak sulyos veszteséget okozott s mikor a vállalkozó csoport eredményesen befejezte feladatát, teljesen magára vonta a bolsevisták támadását, hogy ezzel lehetővé tegye a főcsoport viszszavonulását s minden veszteség nélkül irányitotta egységeit hátra. Ő maga azonban utolsónak maradva halálmegvető bátorsággal küzdött tovább s negyedórán át viaskodott az őt végül már négy-öt méter távolságra megközelitő bolsevistákkal. E páratlan hősiességgel véghezvitt harcban végül hősi halált halt.

Úgyszólván csak matematikai tételek voltak, melyeket Kopernikus az utókorra hagyott, s ezek mégis elemi erővel változtatták meg egy évezredes világ régi képét és új, forradalmi korszak kezdetét jelentették a német szellemtörténetben. Csak napok választanak el a nagy, német csillagász halálának 400-ik évfordulójától. Életének és munkásságának érdekes méltatása a WOCHE legújabb / 20-ik / számában

DIE WOCHE

Ára 72 fillér, mindenütt kapható, ahol folyóiratokat árulnak. Megrendelhető az IBUSZ, Budapest, utján

Galenus utódai

Irta Sárváry Dezső

A balatonfüredi orvoshét derüs időszerüséget ad ezeknek az apró adomáknak. Bár az orvosok rovására gyüjtötték össze, avagy eszelték ki őket, bizonyára az orvosok lesznek az elsők, akiket megmosolyogtatnak a jóizü tréfák.

Az orvosok minden időben céltáblái voltak páciensek szellemességének, ötletességének és tréfáinak. És minthogy a legtöbb élc, melyet az orvosokra csináltak, a betegektől ered, nagyon sokszor izléstelenek és sértők voltak. Viszont voltak jókedélyü orvosok is, kik szivesen megtréfálták orvoskollégáikat és betegeiket.

Az orvosok legelkeseredettebb ellensége egy asszony volt: Ostrigilde, Contrannak, Burgogne királyának felesége, aki halálos ágyán meghagyta férjének, hogy két kezelőorvosát is temettesse el akkor, amikor őt magát fogják temetni.

A rómaiak ellenben a XVI. században egyhangulag dicsérték az orvosokat, de különösen Giovanni Antracino-t. Ugyanis X. Leó pápa halála után a rómaiak idegenkedtek VI. Adorján pápától, mivel az nyelvüket mellőzte, továbbá elhanyagolta az irodalmat és művészeteket. Adorján pápa halálhirét tehát a lakosság nagy örömmel fogadta és a következő napon a pápa udvari főorvosának, Antracinónak kapuját füzérekkel díszitették fel és virágokból a következő felirattal látták el:

„A Szenátus és a római nép a haza megmentőjének."

Ez a felirat — habár a nép lelkesedéséből fakadt az ötlet — nem lehetett valami hizelgő a jó öreg Antracinóra, mint orvosra.

*

August Bier német orvostól, a bonni egyetem tanárától, amikor még meglehetősen fiatal orvos volt, egyik ismerőse az utcán megkérdezte, hogy megy a sora?

— Köszönöm, — felelte a tréfáskedélyü Bier, — tulajdonképpen semmi okom sincs panaszra, mert klienturám napról-napra nő.

— Csakugyan olyan sok a páciense? — érdeklődött az ismerőse.

— Nem, hanem gyermekorvos vagyok, — felelte Bier nevetve.

*

Johann Peter Franknak, a hires bécsi orvosnak édesatyja is orvos volt. Amikor Peter Frank diplomáját megszerezte, atyja igy szólt hozzá:

— Kedves fiam, most, hogy kilépsz az életbe, adok egy nagyon jó tanácsot. Sohase vállalj el olyan betegséget gyógyitás végett, amely öregebb nálad.

Peter Frank humoros kedélyét élete végéig megőrizte. Amikor halálos ágyán feküdt, hét-nyolc orvos állott körülötte résztvevően s egész sereg gyógyszer beleerőszakolásával akarták megmenteni, mire Frank szokott humoros modorával e szavakat intézte hozzájuk:

— Uraim, köszönöm szives igyekezetüket életem megtartására, önök létségkivül mindnyájan jót akarnak. Engedjék meg azonban, hogy egy kis történetkét mondjak el önöknek. A Fontenay melletti harcban egy francia gránátost egyszerre hét-nyolc golyó találta és ő, miközben lehanyatlott, sóhajtozva mondta: „Mire való ennyi golyó egyetlenegy ember meggyilkolására?"

*

Du Moulin, a hires francia orvos, amikor haldokolt, kollégáihoz, akik sajnálkoztak elvesztésén, igy szólt:

— Uraim, halálom után három nagy orvost hagyok itt a földön...

A jelenlévő orvosok azt hitték, hogy közülük fogja megnevezni a három nagy orvost, tehát lázasan figyelték ajkait. Az orvos igy folytatta:

— . . . a vizet, a szabad levegőt és a mértékletességet.

*

William Carth angol orvos rideg, szókimondó ember volt. Marlborough tábornokot egy betegsége alatt felesége bátoritotta, hogy vegye be az orvosságot, melyet Carth doktor rendelt, de a tábornok egy cseppet megizlelve belőle, elfintoritotta arcát és nem akarta bevenni a gyógyszert.

— Ah! — kiáltott fel akkor Marlborough hercegné, — felakasztom magamat, ha ez az orvosság nem fog használni.

— Rajta, mylord, — szólt akkor Carth, — akár igy, akár úgy, ön csak nyerhet a dolgon.

*

Gottfried Benn német költő orvosi gyakorlatot folytatott. Egy alkalommal egyik érzékeny betege, kihez már hosszabb ideje járt, igy szólt hozzá:

— Hagyjon meghalni, doktor úr!

— Ne adjon tanácsokat nekem, — felelte Benn, — jól ismerem a mesterségemet.

*

Baron Jónás orvosprofesszort, a budapesti egyetem tanárát, egy alkalommal fölkereste egy gazdag, de zsugori kereskedő, akin műtétet kellett végrehajtani. Baron a tiszteletdij dolgában sohogysem tudott megegyezni, mert a páciens nagyon alkudozott. Hogy véget vessen a már nagyon is hosszura nyult alkudozásnak, Baron végül igy szólt a pácienshez:

— Nézze, barátom, olyan sok ember utazik a második osztályon, aki nem tudja megfizetni az első osztályt. Ha az ön anyagi helyzete nem engedi meg, hogy megfizesse az első osztályu műtétet, majd csinálunk önnél egy második osztályu operációt.

— Hogy-hogy? — kérdi hüledezve a beteg, — hát van első- és másodosztályu műtét? És mi a különbség a kettő között?

— A különbség az, — felelt komoly arccal Baron, — hogy az elsőosztályu műtétet uj műszerekkel és régi asszisztensekkel végezzük, a második osztályut pedig uj asszisztensekkel és régi műszerekkel.

A páciens az elsőosztályu műtét mellett döntött.

*

Wilhelm Waldeyer-Hartz, a hires német anatómus, egyetemi előadásainak megkezdésekor mindig hosszasan méltatta az anatómiai tudomány nagy jelentőségét:

— Uraim, — mondotta egy alkalommal a tudás, — az orvos, aki nem ért az anatómiához, olyan, mint a vakond. Az orvos is, a vakond is a sötétben tapogatózik és mindkettőjük munkájának eredményét a földből kiemelkedő dombocskák jelzik.

*

Egy orvos egy alkalommal igy szólt Jean Martin Charcothoz, a hires párisi orvoshoz:

— Az olyan nagy tudós, mint ön, bizonyára minden betegséget meg tud gyógyitani.

— Téved a kolléga, — felelte a nagy kutató. — Mi orvosok olyanok vagyunk, mint a kocsisok; ezek ismernek ugyan minden utcát, de arról, hogy mi történik benn a házakban, nem tudnak semmit.

*

Ernst Ludwig Heim hires berlini orvost olyan beteghez hivták, akinek ágya körül nagyon sokan gyülekeztek össze: a rokonság, amely már vágyakozott a hatalmas örökségre. Az orvos mindenkit kiküldött a szobából, hogy nyugodtan és alaposan megvizsgálhassa a beteget. A vizsgálat után, amikor távozni készült, az egyik rokon hozzálépett és megkérdezte:

— Hogy érzi magát a beteg?

Heim igy válaszolt:

— Legyenek elkészülve a legrosszabbra . . . A beteg rövidesen felgyógyul.

*

Josef Irvingk, a drezdai közkórház igazgatója beszélte el egyszer ezt a történetkét:

— Egy napon egyik sulyos betegemet vizsgáltam meg, ki már hónapok óta feküdt kórházamban és látva, hogy már utolsó perceit éli, igy szóltam hozzá:

— Bocsásson meg most mindazoknak, akik valami rosszat tettek önnel.

Mire a haldokló a legnagyobb nyugalommal felelte:

— Legyen nyugodt, professzor ur, megbocsátok önnek.

*

Adam Elias von Siebold német egyetemi tanár, a hires nőgyógyász egy alkalommal baráti körben a következő történetkét beszélte el:

— 1826 március havában a szászmeiningeni hercegné lebetegedését várták s engem hivattak hozzá. Asszisztensemmel együtt elutaztam, de korán érkeztünk s unalmunkban hatalmasan inni kezdtünk. Április elsején éjszaka udvari lakáj keltett fel, hogy azonnal menjek a hercegnéhez. Szóltam az asszisztensemnek:

— Kartárs ur, menjen ön. Én annyira beruglam, hogy a kályhát nem tudom megkülönböztetni az ajtótól.

— Méltóságos uram — szólt a hazontalan fickó —, én még jobban be vagyok állitva.

Mit tegyek? Elmenni lehetetlenség volt. Ekkor szerencsés ötletem támadt.

— Menjen őfenségéhez, a herceghez — szóltam a lakájnak — és jelentse neki, hogy április elsején senki sem születik.

A lakáj távozott, mi pedig kiabáltuk magunkat. A kis herceg csakugyan április 2-án született meg, ekkor természetesen ott voltam. Később az apa félrehivott:

— Professzor ur — kérdezte —, tényleg be van bizonyitva az, hogy április elsején senkisem születik?

— Tudományosan be van bizonyitva, — feleltem hidegvérrel és a herceg nem firtatta többé a dolgot.

*

Ludwig Herz német orvost sokszor felkereste egyik páciense, akinek az volt a szokása, hogy minden hozzáértés nélkül választott és olvasott orvosi könyvek segitségével gyógyitotta magát.

Amikor egyszer Herz orvosi várótermében meglátta betegét, aki megint éppen orvosi könyvet olvasott, figyelmeztette:

— Vigyázzon, mert egyszer még valami sajtóhiba következtében fog meghalni.

*

Chirac, a hires francia orvos jókedélyü, tréfás ember volt és tréfás kedélye még utolsó pillanatában sem hagyta cserben. Gutaütést kapott. Segitségül hivta néhány kollégáját s azok érvágást rendeltek el. Az érvágást végre is hajtották rajta. Ekkor Chirac felkelt székéről, megfordult maga körül és úgy tett, mint elájult volna. Az orvosok fölemelték és ágyba vitték. Kis idő mulva látszólag magához tért. Ekkor a jobbkezével megragadta balkezét, megtapogatta a pulzusát és szokásához hiven ezt mondta:

— Nagyon későn hivtak ide, már meghalt.

A jóslat néhány perc mulva valóban beteljesült

Politikai élet

Minisztertanács. A MTI jelenti: A kormány tagjai kedden délután öt órakor *Kállay Miklós* miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsra ültek össze. A minisztertanács, amely a késő esti órákig tartott, folyó kormányzati ügyeket tárgyalt.

Tasnádi Nagy András és Lukács miniszter Debrecenben. A MÉP debreceni és hajdumegyei szervezeteinek nagyválasztmányi ülésén vasárnap részt vesz és beszédet mond *Tasnádi Nagy András*, a képviselőház elnöke és vitéz *Lukács Béla* tárcanélküli miniszter, a MÉP országos elnöke.

Tapintatlan kérdések

II.

Miért nem mégy férjhez?

Csinos, magas, karcsu leány köszöntött az utcán. Tétovázva köszöntem vissza, mert alig ismertem meg, annyira megváltozott. Csak a mosolya volt ismerős. Ezüstszőke lobogó haja, nagy piros szája, egyenesre huzott szemöldöke ismeretlen volt.

— Nem ismersz meg, ugy-e? Megváltoztam, de hiszen ha jól emlékszem, még iskolába jártam, amikor utoljára láttál..

— Igen, Margitka, én voltam az első, akinek megmutattad az érettségi bizonyitványodat, mert véletlenül éppen az iskola kapujában ütköztünk össze.

— Csakugyan? Hiszen akkor már tizenhárom éve annak! — mondta a leány elmélázva. Most nem mosolygott és szélesre, bujára festett ajka mellé a fáradtság barázdája rajzolódott.

— Különben már te vagy az egyetlen, aki Margitkának szólit! Nagynehezen mama is megszokta már, hogy Gyt vagyok! — mondta.

— Gyt? Furcsa név. Margit olyan szép, gyöngyöt jelent, ha jól tudom.

— Hát éppen ez az, mi mai lányok már nem engedhetjük meg magunknak a fényüzést, hogy gyöngyöt jelképezzünk. Mi csupa szöglet, csupa furcsaság vagyunk és nem szépek, hanem érdekesek akarunk lenni. Gyt mai név. Van valami kihivás benne. Figyeld csak, amikor kimondom, pattan, mint a kifeszitett ij... mindenkinek tetszik, harc van benne! — mondta és hallatszott hangján, hogy már sokszor magyarázta ilymódon a nevét.

— Azt mondod, harc.. mi nők békére és nyugalomra vágyunk, nyugodt fészekre, boldogságra . . . miért nem mégy férjhez Ma . . . izé Gyt? — csuszott ki a számon, meg is bántam rögtön, dehát elvégre kiskora óta ismerem, az édesanyja pedig anyai barátnőm volt, nem veheti tőlem rossznéven.

— Hogy miért nem megyek férjhez? Nagyon egyszerü a felelet: nem vesznek el! Te husz éves korodban mentél férjhez, nem értheted meg a mi életünket, a mi küzdelmünket. Ti az otthon védett páholyából, a férj biztonságos oldala mellől néztek bennünket és igen . . . itélkeztek fölöttünk.

— Én is ugy indultam, ahogyan te... — folytatta percnyi gondolkozás után —, érettségi után mama befogott a konyhába. Hiába tiltakoztam, még dagasztani is odaállitott. Később néhány hónapig főzőtanfolyamra jártam. Az erdélyi luculi káposztától a kinai fecskefészek-levesig és a kürtös kalácstól a Pêche Melbáig a szakácsmüvészet minden fortélyát kitanultam. Varrni is tudok, neked elárulom, hogy ezt a kis ruhát is én varrtam, másnak persze azt mondom, hogy a Jerry-szalonban készült, mert rájöttem, hogy nem szabad megmutatnunk az igazi valónkat. Sok keserüség áran jöttem erre rá, mert hidd el, nem olyan egyszerü ám Margitkából Gyt-té vedleni.

Amig szolid, barnahaju, mama szárnyai alatt tipegő jólnevelt, müvelt, okos, házias kislány voltam, észre sem vett senki. Csak udvariasságból foglalkoztak velem. Anyám meghivásait immel-ámmal fogadták el és ha velem beszélgettek is, félszemmel a „Gyt"-eket, „Serry"-ket, „Trixy"-ket, az aranyvörös és ezüstszőke, urilányba oltott kis démonokat figyelték. Nem mondom, hogy őket feleségül vették, de legalább foglalkoztak velük és nem mosolyogtak rajtuk sajnálkozva és elnézően, mint rajtam, ha kijelentettem, hogy én a hétvéget a szülelmmel töltöm, nem járok grillbe táncolni és nem fogadok el vacsorameghivást a fiuktól.

Egy ideig dacoltam az áramlattal. Nem törődtem a mellőzésekkel, a fölényes mosolyokkal. Hittem az édesanyámnak, hogy azok a többiek csak szórakozásra jók, feleségül azonban a hozzám hasonlókat keresik. De multak az esztendők, szerelmes is lettem közben . . . és a mellőzés most már tragédiát jelentett. Mire kihevertem kis néma tragédiámat, huszonhat éves lettem. Nem voltam még elég fáradt ahhoz, hogy visszavonuljak, elhatároztam, hogy most már én is felveszem a harcot. Elsősorban dolgozni akartam. Nem azért, mintha szükségem lett volna rá, hiszen megéltünk mi gond nélkül, de kellett a munka, hogy ujra embernek érezzem magamat. Meg aztán a harchoz fegyverek is kellenek: szalonból kikerült elegáns ruhák, hajfestés, kozmetikus, színházbérlet, si, nyaralás divatos fürdőhelyen. Ezüstszőke lett becsületes magyarbarna hajam, fehér bőrömet barnára kvarcoltattam, szűzies, keskeny kis szájamat nagyra, érzékiesre mázoltam. És átkendőztem a lelkemet is: nem sütöttem le már a szememet, ha két-, sőt egyértelmü vicceket mondtak előttem és elfogadtam a fiuk vacsora-meghivásait. Hétközben estig dolgoztam, mert az állásom nem uri sine cura, hanem komoly hivatal volt. Szombatra már annyira fáradt és elcsigázott voltam, hogy csak aludni vágytam, de csak nem alhattam át a hétvéget, amikor Serry, Nan és a többiek eveznek, vagy sizenek a fiukkal! Nem, nem lehet aludni, lépést kell tartani velük, mert az idő rohan és én lemaradok!

— No és bevált az uj módszer? Jól és eredményesek az uj fegyverek? — kérdeztem tapintatlanul.

— Hát... hát igen is, meg nem is. Most nem panaszkodhatom, hogy egyedül vagyok. Állandóan vannak körülöttem. Valamennyi jóvágásu, divatos fiu, hogy ugy mondjam. Édes bárgyuságokat mondanak és vigyáznom kell, nehogy észrevegyék, hogy okosabb, komolyabb és müveltebb vagyok náluknál. Szörnyen unatkozom mellettük, de ők nem is sejtik ezt szerencsére, hiszen szikrázóan jókedvü vagy érdesen fanyar vagyok, ahhoz képest, hogy milyen szabásu a ruhám vagy milyen árnyalatu a ruzsom. Mindenben benne vagyok és nem riadok vissza a merésznek látszó flörtöktől sem. Te persze... azaz ti..., a páholyok kiegyensulyozott lelkü közönsége, azt hiszitek, hogy ezzel a könnyebbik részt választottam, mert nem tudjátok, hogy milyen nehéz ez, milyen keserves. Olyan, akárcsak a légtornász küzdelme az aréna tetején. Mosolyogva bukfencezik az alatta mélység felett. Halálfélelem gyötri és közben mosolyognia kell. Jaj neki, ha lebukik és jaj akkor is, ha eltünik festett arcáról a mosoly. Hát ilyen akrobaták vagyunk mi is, mai lányok! Akad köztünk, akinek sikerül a salto mortale, de van olyan is, aki a nézők szörnyülködése közepette alázuhan a mélységbe. A sikerre mi többiek is uj harcra serkenünk, a bukásra megtorpanunk, de nem hagyjuk, nem hagyhatjuk abba, mert szaporodnak a szarkalábak a szemünk alatt és jönnek utánunk az ujak, a fiatalok. Öt éve csinálom már ezt és bevallom, egyre kevesebb meggyőződéssel. Minél jobban mulatok látszólag, minél több divatos „jópofa" ugrál körülöttem, annál messzebb érzem a célt, a békés, nyugodt otthont és a gyermekeket, akiket én hoznék a világra ősi kinnal és szent szenvedéssel, ugy ahogy az anyám hozott a világra engem...

Ezt felelte barátnőm, kényes, tapintatlan kérdésemre. Én zavartan és megdöbbenten hallgattam végig és szavai mögött párhuzamosan férfibarátom szintén őszinte és szintén keserü szavait hallottam. Az egyik feleséget keres, a másik férjet, mind a ketten ugyanoda tartanak, sok-sok Sándorral és sok-sok Margittal egyetemben... a cél szép, tiszta, szent és ősi, de valahol, valamit eltévesztenek. Nem látják a tiszta, egyenes utat. Kis, göröngyös ösvényeken botorkálnak és ki tudja, egymáshoz jutnak-e valaha az összevalók, hiszen a mellékösvények szerteágaznak és egyre messzebb és messzebb visznek az uttól, az egyetlentől, amely a célhoz vezet.

Lányi Piroska.

Rendes bíróság elé utalták a borsodnádasdi gyilkosok bünügyét

A miskolci rögtönitélő biróság vonta felelősségre *Nemes Lajos* járdánházai gyárimunkást és *Tóth Sándor* kegyszerárust, akiket az ügyészség gyilkosság, illetve gyilkossági bűnrészességgel vádolt meg. A vádirat szerint vádlottak Borsodnádasdon találkozva elhatározták, hogy elcsalják és megölik *Bartha Csehes Gyula* kegyszerárust. Tóth Sándor előrement az erdőbe, követte őket Nemes és Bartha. A fák között Nemes megtámadta Bartha Csehes Gyulát és *revolverrel nyakszirten lőtte, ugyhogy azonnal meghalt.*

A vádlottak előbb beismerték a bűncselekmény elkövetését, a rögtönitélő biróság előtt azonban visszavonták beismerő vallomásukat. Nemes tagadta, hogy része lett volna a bűncselekmény elkövetésében. Előadta, hogy ismerte ugyan az áldozatot és vele együtt volt a borsodnádasdi búcsún, ásó is volt nála, de csak abból a célból, hogy egyik barátjának csemetéket vágjon. Tóth Sándorral azonban egyáltalán nem találkozott, a bűncselekményben semmi része. Nemes Tóth Sándor viszont azt adta elő, hogy őt Nemes felkérte arra, hogy legyen segitségére Bartha meggyilkolásában, mert Bartha nem fizette meg neki tartozását. Előadása szerint Nemes szemeláttára lőtte agyon áldozatát. A meggyilkolt hulláját másnap együtt hantolták el, előzőleg azonban Nemes az áldozat zsebeit kikutatta és csizmáját is lehuzta.

Izgalmas szembesités következett ezután, amelynek során *Nemes változatlanul fentartotta, hogy Tóth Sándort sohasem látta, viszont most már Tóth Sándor is visszavonta előbbi vallomását, kijelentette, hogy Nemes Lajost nem ismeri, előbbi vallomását kényszerből tette.*

A biróság hosszas tanácskozás után az ügyet, a teljes tényállás kideritése végett, *áttette a rendes birósághoz.* Vádlottak fogva maradnak.

FERENCJÓZSEF KESERŰVÍZ

Szopos Sándor: Nevető leányka.

GONDOLATOK.

Cseléddel nevelteted gyermekedet és aztán csodálkozol, ha az cselédet nevelt belőle.

Amit a nők egymáson dicsérnek, az nem szokott különösen tetszeni a férfiaknak.

Aki cselédjével gőgösen bánik, megfeledkezik róla, hogy embertársával van dolga, kitől csak szerencséje választja el.

Gyerekkorunk egyik kedvelt játéka volt, hogy lábunkat léccel meghosszabbítottuk: gólyalábon jártunk. Hányan csinálják ezt felnőtt korukban is! Inkább lemondanak a rendes, kényelmes járásról, csakhogy társaiknál magasabbnak, többnek képzeljék őket.

Az ékszerekkel felcicomázott nő elárulja, hogy nem bízik saját szépségében.

A nyelvtan és a jó nevelés ellentmondanak egy tételben: hogy az „én" az első személy.

Aki az új divatot csufolja, mikor az még nevetséges, az rendesen még akkor is követi, mikor az már ismét nevetséges.

Azt mondod, hogy a rossznyelvüektől hallottad, de azért magad is továbbadod.

Az uralkodók és hadvezérek bátorsága sok honfitársuk vérébe kerül.

Szabó István Andor.

Pásztortűz. 1933. 16 sz.

Az automata

Irta: Lőrinczy György

Ritka egyetértéssel, jóformán egyhanguan állapították meg a répalaki kisasszonyok, hogy már csakugyan legfőbb idje volt, hogy a tejfeles száju kölykök, akiknek a nadrágja sohase nő meg térden alul, végre eltakarodjanak és igazi diákság foglalja el a teret.

— Az ember se a majálison, se a bálban ki nem táncolhatja magát kénye-kedve szerint! — panaszkodtak a multra. Majd fölcsillant szemükben a friss reménység: Most már új világ kezdődik! Új korszak! Jönnek a diákok! Az igazi diákok!

A hatezer esztendő, ami Répalak fölött elmászott, semmi nyomot sem hagyott a városon. A római légiók éppen olyannak látták, mint az osztrák-magyar ármádia zupás őrmesterei. De mikor a nagy mű, melyért városunk legjobbjai évtizedeken át deputációkban elő- és utóértekezleteken szabályszerű napidij mellett véreztek, befejezést nyert, akkor egyszerre betoppant az új korszak: Répalak dicsőséges új korszaka. Kultúra! Haladás! Pezsgő közszellem! A vakmerő jelszavak úgy röpködtek a levegőben mint júniusi estén a cserebogarak.

Ne ijedjünk meg tehát; a jámbor cserebogár nem félelmetes rovar. A hangzatos jelszavak a hagyományos dióhéjban mindössze is annyit jelentettek, hogy nyolcosztályos, rendes főgimnáziummá nőtt a négyosztályos régi algimnázium, melybe eddigelé a fenttisztelt tejfelesek jártak. Ime, a gimnázium megnőtt és vele nőttek, persze, a diáknadrágok is.

Nevetséges! A répalaki leányok éppoly fitymálva várták a nagy diákokat, amilyen fitymálva nézték le a szegény kis tejfeleseket. A fönhéjázó kisasszonyok tulajdonképpen, őszintén szólva, nem is törődtek az igazi diákokkal, mert titokban az igazi tanárokra gondoltak, akiknek a kedvéért a gimnázium fölfuvalkodott. Szőke és barna, cvikkeres és bagolyszemű nyalka ifjú tudósokra, akik az új korszakhoz méltóan új reménységeket ébresszenek a csüggedő anyósjelöltekben.

És a tudós nyalkák, persze, egymásután, sorban, pontosan meg is jelentek, a tudományágak emeleti rangfokozata szerint. Mindjárt a legelső, névszerint dr. Kába Lajos, valóságos példaképe volt az ideális tanárnak. Jámbor és hallgatag. Szőke, sőt lenszőke. Közepes termetű. Ruházata kielégitő és megnyugtató. Vagyis dr. Kába Lajos jól szituált ifjú még abban a tekintetben is, hogy meglehetősen unalmas fráter, pontos, szorgalmas, fantáziátlan, tehát kifogástalan és szabályszerű. A vak is láthatta, hogy egészséges és jómódu feleségről, kitünő polgári kosztról és néhány vaskos kis Kábáról álmodozik. Tudjuk viszont, hogy a gondos anyák ilyen ideális vőről álmodoznak, mert a gondos anyák nem rajonganak a forradalmi szellemekért.

A dr. Kába álmai találkoztak és mihamar kiegyeztek a mamák álmaival. A főgimnázium előtt a gyalogjáró szabályos kőkockákból tüstént kiépült és a méla liget kertészi gondozás alá került. Egyszóval mindez korzóvá lépett elő, a rangemelkedés természeti törvényei szerint. Délelőtt tizenegy óra felé, mikor a gimnáziumi apostolok oszlása kezdődött, a korzó napról-napra megnépesedett. Szép leányok párosával sétálgattak fáradhatatlanul a gimnázium előtt és olyan tüzes és vakmerő pillantással ostromolták a kapukat és az ablakokat, ami messze tulszárnyalta és kutyába se vette azokat a szolid életszabályokat, amiket a lenszőke tudósok odabenn az igazi diákok fejébe igyekeztek verni. Az ostrom eredményes volt. Az ifjú tudósok ugyanis nincsenek fából és a tudományok is szépek, de a répalaki leányok még szebbek.

Ilyen biztató előzmények után senkit se lepett meg, hogy dr. Kába Lajos sem volt fából. Novemberi eső esett, de Répalak a tavasz ragyogó verőfényében uszott és dr. Kába Lajos szmokingba, Kardos Éva pedig krepdesinbe öltözködött. A templom zsufolásig megtelt kiváncsi irigyekkel, akik zokogtak és pletykáltak. Kardos Éva nem hánytorgatta többé a tejfelesek térdnadrágait, amelyeknél az ő krepdesinjét tetemesen rövidebbre szabták, dr. Kába Lajos pedig teljesen belebutult a boldogságba. (Emeletes ház és huszezer aranykorona hozomány.)

Aztán dr. Álmos Elemér, az irály és a költészet ábrándos tudósa került sorra. Szép, deres májusi délután boldogan didergett a templom fagyos tégláin, mialatt a gyönyörű Dédes Klárival boldog egyetértésben elrebegte a holtomiglan-holtodiglan könnyelmű formuláját.

A hölgyi társadalom tekintélye úgy fölszállott, mintha léghajó lett volna. A tisztelt anyósok és az imádott szőkék és barnák vérszemet kaptak, megvadultak. Mozgalom indult meg a feminista eszmék érdekében. Bizonyos fölényes megvetéssel hallgatták az éjjelizenéket, és követelőzve néztek a gimnáziumra, mintha annak egyéb dolga és rendeltetése nem is volna, csak az, hogy vőlegényeket dobáljon ki magából. Hiába magyarázta dr. Kába Lajos a korzó tündéreinek lelkesülten a főgimnázium magasztos céljait és tudományos rejtelmeit. Az ifjú tudós savószínű közömbös arca meddő lángra gyult.

— Igen, hölgyeim! A mi palotánk: a tudományok temploma! Fényt, tüzet, világosságot sugároz széjjel Répalak álmos sikátoraiba. A mi gimnáziumunk: éjféli nap és déli csillag.

Felesége, a szép Kardos Éva, meglehetősen illetlenül kacagott a tudós szemébe:

— Ugyan, ne locsogjon! A maguk gimnáziuma közönséges, egyszerű automata, semmi egyéb.

Kába Lajos tanár úrnak tátva maradt a szája.

— Au-to-ma-ta? — dadogta.

— Persze, — nevetett a szép Éva. — Automata. Stollwerck. Az ember bedobja a huszfillérest és kiugrik a csokoládé.

— Nem értem.

— Pedig könnyen érthető. A leányok tüzes pillantása a huszfilléres és... a tanár a csokoládé. A vőlegény. A férj.

Valószínű, hogy Barát Kálmán tanár úr, a sorrendben immár harmadik, szintén az Éva asszony elmés teóriáját osztotta, mert alig néhány nap mulva ő is fürgén ugrott ki az automatából, hogy a szent házasság boldog kikötőjébe evezzen, vagyis a bájos kis Csiga Erzsike ölelő karjai közé.

Az automata tehát fáradhatatlannak látszott. Azonban tudjuk, — a sokszázados bölcs axióma nyomán mi, ravasz öregek már tudjuk —, hogy a látszat gyakran csal és ennélfogva nem szabad a látszatnak felülnünk.

A következés igazolta bizalmatlanságunkat, mert az automata váratlanul egyszerre és meglepő konoksággal fölmondta a szolgálatot. Megtagadta hivatását.

Kolozs vármegye díszközgyűlésén leleplezték a kormányzó arcképét

KOLOZSVÁR, május 19.

Kolozs vármegye törvényhatósági bizottsága Inczédy Joksman Ödön főispán elnökletével kedden díszközgyűlést tartott s ennek keretében leleplezték a Kormányzó Ur arcképét, amelyet Szopos Sándor, Corvin-koszorús festőművész készített.

A Hiszekegy eléneklése után a főispán üdvözölte a megjelenteket, majd vitéz Boga Alajos prelátus-kanonok, felsőházi tag ünnepi beszédet mondott.

— *Kormányzó Urunkban* — mondotta a többi között — *meglátjuk a történeti magyart, a történeti államférfit, a történeti katonát, a történeti magyar lelket. Ő egyenesen áll, mint veszélyben és viharban a szikla, egész felelősséggel átérzi a maga és nemzete hivatását. Nem tudta letörni a reá és családjára zúduló sorscsapások súlyossága sem, mert átérezte, hogy Istentől küldetett; hogy nagy veszélyek idején vezérlő atyja, hadvezére legyen nemzetének. Nekünk, akik szabadságunkat, szülőföldünket, életünket kaptuk vissza, szent kötelességünk, hogy őt alattvalói hűséggel, hódoló szeretettel vegyük körül.*

A prelátus-kanonok beszéde után leleplezték az arcképet és a díszközgyűlés résztvevői felállva percekig ünnepelték a Kormányzót.

A díszközgyűlést Inczédy-Joksman Ödön főispán beszéde, majd a Himnusz zárta be.

Ezután a vármegye törvényhatósági bizottsága rendes gyűlést tartott, melynek első pontja Szász Ferenc dr. alispán ünnepélyes eskütétele és beiktatása volt.

Ravasz László püspök és Balogh Jenő főgondnok megnyitotta a Református Egyetemes Konvent ezévi ülését

A *Magyar Értesitő* jelenti: A magyarhoni reformátusok legfőbb egyházhatósága, az Egyetemes Konvent szerdán reggel kezdte meg az idei ülését, hogy az egyházkormányzat időszerű kérdéseiben állást foglaljon. Az összesen harmincnyolctagú testület élén ott voltak: *Ravasz* László, *Vásárhelyi* János, *Révész* Imre, *Enyedy* Andor, *György* Elemér püspökök, a világi vezetők soraiban *Balogh* Jenő, *Tasnádi Nagy* András, *Teleki* József gróf, *Farkasfalvi Farkas* Géza, *Vay* László báró, *Teleki* Artur gróf, *Bánffy* Miklós és *Bethlen* György krófok s még számosan az egyházi és közélet ismert jelességei közül.

Ravasz László dr. püspök, lelkészi elnök, bibliaolvasás után imában könyörgött áldást Istentől a reformátusok legmagasabb igazgatószervének munkájára.

Balogh Jenő dr. főgondnok, világi elnök köszöntötte beszédében a konventen püspökként először megjelent György Elemért s az új konventi tagokat.

— Ma is hirdetnünk kell az Ur irgalmát, amellyel kegyelmesen lehetővé tette, hogy ebben az *ítéletes időben* az óriási méretű háború határainktól még távolmaradt és mi ma is békességben tanácskozhatunk. Több mint ezeréves történelmünkben nem mutatkozik mindig *felmeneteles halad*ás, a nyugodt évtizedeket gyakran megszakítják a nemzeti katasztrófák súlyos korszakai. Meg kell köszönni tehát a Mindenhatónak, hogy a trianoi Csonkamagyarország fokozatosan *megnagyobbodott Magyarországgá* növekedett. De éppígy alázatos főhajtással nyugszunk meg abban, hogy a második világháború folyamán *megpróbáltatások* várhatnak reánk. Emlékezzünk kegyelettel a *hősihalottakra*, ezek között is mindenekfelett vitéz nagybányai *Horthy* Istvánra, Magyarország kormányzóhelyettesére, aki saját elhatározásából hazánkért és nemzetünkért feláldozta ifjú életét. De gondolunk *a többiekre is*, akik, mint hosszú évszázadok óta oly sok magyar ifjú és férfiú, országunk védelmében hadba vonultak.

Meghirdette végül *Balogh* Jenő, hogy a konventnek hároméves új *ciklusa* kezdődik. Hosszasan éltették megnyitója végén is a fáradhatlan főgondnok-elnököt.

Tizenkét férfi és húsz női egyetemi önkéntes munkatábort állítanak fel ez évben

A Levente Hírközpont jelentése szerint ebben az évben az Egyetemi Önkéntes Munkaszolgálat Főparancsnoksága.

ifjak részére 12, hajadonok részére 20 munkatábort állít fel.

Az ifjak munkatáborainak valószínű helyei: Tihany-rév (feltöltés), Tihany község (falurendezés), Érd (útépítés), Balassagyarmat (Ipolyszabályozás), Losonc (útépítés) és Rimaszombat (Rima-szabályozás). A hajadonok munkatáborait a Felvidéken (Zemplén, Gömör vármegye), Erdélyben (Szatmár és Dévidéken (a visszatelepített bukovinai székelyek falvaiban) szervezik meg.

Az önkéntes munkaszolgálatra mind azok az ifjak jelentkezhetnek, akik behívásuk idején legalább középiskolai végzettséggel (érettségi), vagy ezzel egyenrangú végzettséggel rendelkeznek s olyan hajadonok, akik sikerrel végezték el a középfokú iskolák négy osztályát és 16-ik életévüket betöltötték.

Egy munkatábor ideje 35 nap.

A fiúkat barakokban és iskolákban, a hajadonokat köépületekben, rendszerint iskolákban helyezik el. A munkatáborok fele június 24—26-án kezdődik. Jelentkezni lehet május 30-ig az Egyetemi Önkéntes Munkaszolgálat Főparancsnokságán (Budapest, V., Klotild-utca 10/c).

Megölte a feleségét, majd önmagával végzett egy izsáki földműves

Kecskemét, május 19.

Izsák Sándor 38 éves földműves önként jelentkezett az izsáki csendőrörsnél és bejelentette, hogy meggyilkolta a feleségét. A kihallgatás során Izsák Sándor elmondotta, hogy tavasz óta több alkalommal a háztartásban olyan dolgokat észlelt, amelyekből arra lehetett következtetni, hogy felesége meg akarja őt mérgezni.

A legutóbbi hasonló eset után elhatározta, hogy feleségét megöli. A gyilkosságot konyhakéssel követte el. Izsákot letaróztatták. Hétfőre virradó éjszaka azután Izsák Sándort a fogház cellájában zsebkendőjével felakasztva találták. Még élt, amikor a fogházőr levágta, de már nem lehetett rajta segíteni. (MTI)

Berlini vélemény szerint enyhül a Németország elleni légioffenzíva

BERLIN, május 19.
(Bud. Tud.)

Berlinben a két ruhrvidéki völgyzárlat megrongálása ellenére úgy vélik, hogy a birodalom ellen irányuló angol-amerikai légioffenzíva lanyhul. A népetországi berepülések ugyan változatlanul tartanak, azonban a következmények kevésbé komolyak. A májusi rövid éjszakakák — mondják Berlinben — nem engedik meg az angol repülőknek, hogy mélyen berepüljenek a birodalom belsejébe. A német légvédelmet is tökéletesítették, ami a lelőtt ellenséges repülőgép jelentős számából is kitűnik. Nem lehet szó az angolszász berepülések lényeges csökkenéséről, azonban úgy látszik, hogy inkább megfigyelő és zavaró berepülésekről van szó. Ezt az a tény is bizonyítja, hogy *a legutóbbi két berlini berepülés alkalmával egyetlen bombát sem dobtak le.*

Az angolszász éjszakai támadások enyhülésével egyidejűleg Berlinben a német légitevékenység fokozódását állapítják meg. Harminchat óra leforgása alatt a német repülők hadifontosságú kikötőket bombáztak és kétszer londoni katonai célpontokat támadtak meg. A London elleni nappali támadás, német közlések szerint, több óra hosszat tartott. A támadásról csupán két német gép nem tért vissza.

ARANYKAPU

(Kosáryné Réz Lola regénye)

„A szegénység bün, amelyet a modern társadalom nem bocsát meg" — mondta valamelyik francia filozófus. Ha ez igy van, akkor bátran elviselni a szegénységet és becsületesen küzdeni ellene *hősiesség. Kosáryné Réz* Lola a szegénységet és a sors csapásait bátran elviselő emberek irója; csak kevesen tudnak olyan megindító történeteket irni a kisemberek küzdelmeiről, mint ő és olyan finom rajzát adni az élet hőseinek, a női önfeláldozásnak, a fiatalság legyürhetetlen erejének. Az *Aranykapu* hősei az első világháború után megcsonkított ország fiai, akik nagy szegénységben nőttek fel, de megvívták az élet harcot és diadalmasan kerültek ki a kegyetlen küzdelemből. *A két világháború közötti korszak középosztályának regénye az Aranykapu*, amelynek végső kibontakozása rendkívüli konstruktiv szellemü, ami sok tekintetben *időszerüvé* is teszi ezt a szép regényt, mert példát mutat a válságos idők embereinek, hogy hogyan kell helyt állani és ez a helytállás hogyan érleli meg nemes gyümölcseit. A regényt a *Singer és Wolfner Irodalmi Intézet* adta ki izléses köntösben. *(o. a.)*

Árnyék az úton

(Fehér Tibor regénye.) Az iró nem ismeretlen előttünk; olvastunk már tőle komoly elmélyültségre és tanulmányokra való történelmi regényt. Az *Árnyék az úton* c. mostani regényében *a mai ember problémáival foglalkozik.* Hőse férfikorban tér vissza szülővárosába, abba az otthonba, ahol gyermekkorát töltötte. A régi emlékek nyomán újból átéli gyermekségét és fiatalságát és ez az újból átélt gyermekkor ad erőt neki, hogy válságba jutott, már-már végleg elrontott életét újjáépitse. A regény hátterében az iró színes és érdekes képet fest a kisvárosról. Az *Árnyék az úton* izig-vérig *időszerü, mai irás*, mert hiszen a békében nevelődött és a háborúk és forradalmi átalakulások korszakait átélő ember életét tárja elénk s a nagy válságok visszahatását az egyénre. Amellett a fordulatos történet keretében, a hü korrajzon kivül, szinte pontos lélekrajzot kapunk a regény hőséről, akinek lelki fejlődését és nagy egyéni válságát érdekesen, helyenként izgalmasan vetiti elénk a tehetséges iró. *(—s)*

Esti Hiság szerkesztőségének telefonszáma: 14—44—00

Londonban az éjjel két légiriadó volt

Amsterdam, május 19. (Német Távirati Iroda) Az angol hírszolgálati iroda jelentése szerint a szerdára virradó éjszakán Londonban kétízben volt légiriadó. (MTI)

A Sunday Times szerint az USA szibériai támaszpontokat akar megszerezni

LONDON, május 19.

A Nemzetközi Sajtó Tudósító jelenti:

Washington szibériai támaszpontok felé kacsintgat, írja M. C. Dermat, a *Sunday Times* tudósítója. Külön aktualitást ad ennek a kérdésnek az, hogy az Attu szigetén folytatott amerikai hadműveletek igen nagy nehézségekkel járnak. Fölvetik a kérdést Washingtonban, vajjon könnyitenek-e a Szovjetunión a jelenlegi harcokkal, amelyeket a japánok által megszállt szigetek ellen folytatnak. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban arra is céloznak, hogy *most már a Szovjetunió is részt vehet a Japán elleni harcban.* Burma visszafoglalásánál is kívánatosnak tartanák az angolszászok a Szovjetunió segitségét.

Börtönre ítélték a betörő színinövendéket

A pestvidéki törvényszék Csikmák-tanácsa ma vonta felelősségre Némethi Ernő 19 éves színinövendéket és Kacziány Ervin 20 éves textilkereskedő tanoncot, akik ellen az ügyészség üzletszerüen elkövetett betöréses lopásokért emelt vádat.

A vád szerint Némethi és Kacziány Ujpesten követték el bűncselekményeiket.

Némethi álkulccsal behatolt Miklóssy Aladár volt színházi rendező jelmezkölcsönzőjébe s az iróasztal fiókjából 1530 pengő készpénzt vitt magával,

továbbá zsebrevágott néhány színpadi revolvert is. Kacziány Ervin néhány nap mulva álkulcsot adott át neki, hogy azoknak segítségével fossza ki rokonának és munkaadójának, Bölcskey Jenő újpesti textilkereskedőnek lakását. Némethi Kacziány útmutatása alapján elkövette ezt a betörést is és

a hálószobaszekrényből 5100 pengőt, a textilüzlet aznapi bevételét ellopta.

Egy textilmester lakására Némethi segítségével Kacziány tört be, ahonnan egy duplafedelü aranyórát lopott el.

A mai tárgyaláson Némethi Ernő töredelmes beismerő vallomást tett. Azt állitotta, azért adta a fejét a bűncselekmények elkövetésére, mert nem tudta kifizetni a tandíját a színésziskolában. Kacziány Ervin körömszakadtáig tagadta, hogy a bűncselekmények elkövetésében része lett volna.

A bizonyitási eljárás lefolytatása és Kossuth György dr. kir. ügyész vádbeszéde, valamint a védők felszólalása után a bíróság az elkövetett betöréses lopásokért

Némethi Ernőt 8 hónapi, Kacziány Ervint pedig 9 hónapi börtönre ítélte.

Az ítélet jogerős.

Régi áldetektiv-fogással kifosztottak egy pesterzsébeti üzletet

Vakmerő áldetektíveket tartóztatott le ma délelőtt a rendőrség. Pár hónappal ezeltőt fogták el Weinberger Bélát, a zsidó áldetektivvezért, akit az alvilágban „vörös Béla" néven ismernek és társát Duffek Jánost, az ismert, régi bűnözőt. Most az ő fogásukat alkalmazta ismét három áldetektiv. Néhány nappal ezelőtt *Fonyó* Ferencné Pestszenterzsébet, Gárdonyi Géza-utca 43. számú házban levő textilüzletében két jólöltözött fiatalember egy összekötözött kezű emberrel együtt állitott be.

— *Államrendőrségi detektivek vagyuk,* — mondotta az egyik —, *elfogtuk ezt a csirkefogót,* aki textilüzletekbe tört be és vallomása szerint magának is több pullovert adott el a lopott árukból.

Házkutatást fogunk tartani, hogy megtaláljuk a lopott holmikat.

Fonyóné tiltakozott az orgazdaság gyanúja ellen, de olyan határozott volt a fellépésük az ismeretlen férfiaknak, hogy nem tudott ellenkezni. Az összekötözött kezű férfit a falhoz állitották, a másik kettő pedig házkutatást tartott az üzletben és a lakásban. Közben

az egyik szekrényből magukhoz vettek egy aktatáskát, amelyben 3500 pengő készpénz volt.

Ezután felszólitották az asszonyt, hogy kövesse őket a főkapitányságra. Amikor az utcára értek, kitalált ürügyre hivatkozva, az asszonyt visszaküldték az üzletbe, hogy majd visszajönnek érte. A három férfi ezután eltűnt.

Később jött csak rá Fonyóné, hogy áldetektívek garázdálkodtak üzletében. Tegnap délelőtt Pestszenterzsébeten az utcán

felismerte az egyik áldetektívet.

Somlai Ferenc 31 éves gyárimunkás volt az elfogott áldetektív. Bevallotta, hogy *Ferencz* József 33 éves bádogossegéd volt az értelmi szerző, míg „a betörő" szerepét harmadik társuk, *Blaschek* József 33 éves lakatossegéd játszotta meg. Somlai két bűntársát még az éjszaka elfogták.

Már most szobaloglalást Szováta-Borszék-Gyilkosló és valamennyi fürdő- és nyaralóhely részére elfogad és biztosit Utazási irodánk VIII., József-körút 5. valamint az összes M. A. V. Hiv. Menetjegyirodák

HIREK

Rendelet a háztartási papírhulladékról

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A Budapesti Közlöny szerdai számában jelenik meg az iparügyi miniszter 27.000/1943. Ip. M. számú rendelete a budapesti háztartási papiroshulladék összegyüjtésének és forgalmának szabályozása tárgyában. A rendelet szerint *Budapest székesfővárosban a házfelügyelők kötelesek a lakók által ellenérték nélkül rendelkezésükre bocsátott, illetőleg a háziszemétbe dobott háztartási papiroshulladékot összegyüjteni,* ha a Magyar Papirosipari Nyersanyagbeszerző kft. a papiroshulladék tárolásához megfelelő tartályt bocsát rendelkezésre, vagy ha a Kft. megállapítása szerint a házban a papiroshulladék tárolására megfelelő hely van.

A Kft. megállapításával szemben a háztulajdonos előterjesztéssel élhet a kerületi elöljáróhoz. A háztulajdonos köteles a Kft. által rendelkezésre bocsátott tartálynak alkalmas helyen elhelyezéséről gondoskodni, illetőleg a Kft. vagy az elöljáró által megjelölt helyet a papiroshulladék tárolására rendelkezésre bocsátani. A házfelügyelő köteles a papiroshulladékot megőrizni és a Kft.-nek jelentkezésekor a közellátásügyi miniszter által megállapított áron átadni.

— **Kormányzói elismerés.** A kormányzó a pénzügyminiszter előterjesztésére megengedte, hogy *Szepessy* József dr.-nak és *Hayde* Sándornak a Belvárosi Takarékpénztár r. t. igazgatóinak közgazdasági téren kifejtett értékes működésükért elismerését tudtul adják.

— **Uj gazdasági főtanácsos.** A kormányzó a földmívelésügyi miniszter előterjesztésére vitéz Szalay Pál Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei gazdasági egyesületi igazgató a hazai mezőgazdaság fejlesztése terén szerzett érdemei elismeréséül a m. kir. gazdasági főtanácsosi címet adományozta.

— **Kitüntetik a női önkéntes honvédelmi munkaszervezet mezőgazdasági munkát végző tagjait.** A földmívelésügyi miniszter rendelete értelmében elismerő oklevéllel tüntetik ki a női önkéntes honvédelmi munkaszervezet tagjai közül azokat, akik mezőgazdasági munkában vettek részt és önkéntes munkájukkal a kölcsönös munkasegítés eredményességét hathatósan elömozdították. A kitüntetésre ajánlottak névsorát a munkaszervezet országos felügyelőjének jóváhagyásával terjesztik be a földmüvelésügyi miniszterhez.

— A FINN VENDÉGEK LÁTOGATÁSA A RÁDIÓNÁL. Néhány nap óta tudósokból, írókból, művészekből álló finn kulturális küldöttség tartózkodik fővárosunkban. A finn vendégek ma délután meglátogatják a magyar rádiót, ahol vitéz *Náray* Antal, a rádió elnöke teán látja őket vendégül. A küldöttség néhány tagja nyilatkozni fog a magyar rádió hallgatóinak. Nyilatkozatukat a rádió ma, szerdán este 20.50 órakor Budapest I műsorán közvetíti.

Kedvezményes
áru jegyek a
Hungária Park
összes üzemeire
kizárólag a
„STADIUM jegyiroda"
Bp., VIII., József-körút 5.
„STADIUM—CORVIN"
Bp., VIII., Corvin áruház.
„KULTUR jegyiroda"
Bp., IV., Apponyi-tér 5
és VI., Teréz-körút 2.
„IBUSZ jegyirodák":
IV., Vigadó-tér 1.
IV., Autobus Tours, Vörösmarty tér
IV., Ibusz-Könyvkeresk., Váci-u. 1
IV., Christopheros Kossuth L.-u. 5
VI., Mávaut Mussolini-tér.
Pest-Magyarország Erzsébet-krt. 7.
IX., Mefhosz-Utazás Ferenc-krt. 28.
irodákban kaphatók

FÉSZEK

Irta: *Harsányi Zsolt*

(Mottó: Szörnyen okos vagy „célkitüzés", de bizony magyar, az nem.)

— *Erre tessék,* — mondta *Ádám, a soffőr és előre indult.*

Déli idő volt, szeszélyesen nekinekifrissülő, majd ellankadó szellő neszelt a kertben, a Pasarét felől valami harangszót hozott, de útközben tépdeste, játszogatott vele. Máskor figyelem az ilyet, de most nem volt erre fülem. Izgatott az a hiradás, hogy új fészek támadt a kertben. Rögtön látni akartam. Lépteink alatt páros ütemben recsegett a kerti kavics. Megálltunk balra a második fenyőnél.

— *Ott van,* — súgta *Ádám.*

Nem láttam. Néztem a fenyőfa legalsó ágát, nem lehetett ott látni semmit. Csak a pörsenéses barna ágat láttam, a sötétzöld tülombot és az ágak végén a vidám, szemtelenzöld májusi hajtásokat. Néztem, meresztettem a szememet, igyekezettel követtem a mutató kéz irányát. A fészek nem volt sehol. Végre hosszú mutogatás és sugdosás után megláttam. S mindjárt mentegettem is figyelmem fogyatékosságát: a fészket csakugyan nehezen láthatta meg, aki még nem ismerte pontos helyét. A fészek szine pontosan olyan, mint az ágé. S mivel éppen arra a csomós helyre került, ahonnan a gallyak elágaznak, a szem ilyen ágrésznek vehette.

Pedig a madárka benne ült a fészekben. Neki magának pontosan olyan a szine, mint ágnak és fészeknek. Riadt jószág az anyamadár, nyilván most kotlik. Ül tojásain és nem moccanhat onnan. Egész meleg kis teste mozdulatlan, csak szeme rebben. S ebben a rebbenésben rémület és könyörgés. A madárpillantást rögtön lefordította emberi nyelvre.

— *Megadom magam,* — *mondta a kicsiny anya,* — *megláttál. Nem tagadhatom: igen, itt vagyok. Már mikor közeledtél, el kellett volna hussannom innen. De nem tehettem. Az élet legnagyobb parancsa szegez ide: tojásokon ülök. Már pedig a tojásokban rejlő kicsinyeim sokkal fontosabbak, mint én. Hatalmadba vagyok, te idegen óriás. Kéznyujtásnyira vagyok tőled, a következő pillanat talán halálom pillanata, mégsem mozdulok el. Most legyen, ami lesz. Nem tudom, milyen vallású vagy. Az én vallásom a Parancs: ne az élő legyen a fontos, hanem az élet.*

Nem felelhettem a pillantásnak. Mert én valami egész keveset értek ugyan az ő nyelvéből, de ő az enyémből semmit. Elég szégyen, hogy mindössze az emberekkel tudom megértetni, sőt alapjában véve közülök is kevéssel. De úgy gondoltam, hogy azt bizonyára megérti a madár, ha elmegyek a fa alól. Szép csendesen bejöttem tehát könyveim közé. Mert a madárnak nemcsak megnyugtatása érdekelt. Kiléte is.

Elővettem a Brehmet. A cinkékhez forgattam, mert gyanakodtam, hogy fenyvescinke telepedett meg a kertemben. Hallottam már efféle madárról. De mindjárt láttam, hogy ez fenyvescinke nem lehet. A fenyvescinkének fekete a feje, tarkója alatt pedig fehér folt van. Az én madaram olyan szürkésbarna, mint a veréb, vagy a pacsirta. Azonfelül a fenyvescinke több mint egy deciméter, az én madaram, amennyire így ültében ki lehet venni, kisebb. Bár lehet mégis fenyvescinke, mert a bölcs könyv ezt mondja, hogy a nőstény szine fakóbb, mint a hímé, kivált ha fiatal. Az én madaram nyilvánvalóan fiatal. Csak most mehetett férjhez, de most is fiatalon. Emberi képzelet szerint afféle tizennyolc éves menyecske, aki babát vár. Biztonság okáért megnéztem, nem fenyvesrigó-e. De az semmiesetre. Mert a fenyvesrigó hamvasszürke, barna nincs benne. És sokkal nagyobb, mint ez lehet. A könyv böngészése közben rábukkantam a poszátákra. Amelyeknek a tudósok huszonhárom faját ismerik. Ebből egy fajnak leirása végre pontosan ráillett az én madaramra. Csak az a bökkenő, hogy ez a faj Tuniszban él. Aztán gondosan megvizsgáltam az ökörszem leirását. E pillanatban, azt hiszem, ökörszemmel van dolgom. Majd rájövök, ha kiköltött kicsinyeit megláthatom életnagyságban és pontosan szemügyre vehetem szineit is. Addig igyekszem mennél kevésbé zavarni.

De azért ma nem tudtam parancsolni magamnak és odamentem a fenyőfához. Most már rögtön megláttam. Mozdulatlanul üldögél most is, tágra nyitott szemében most is megadó rémület.

— *Örökbe fogadlak, te kis élőlény, akár cinke vagy, akár ökörszem. A világból csak a kutyát ismerem és többé-kevésbé az embert, szóval nagyon tudatlan vagyok. De akárki vagy, nagyon szeretlek. Hősiességed meghat. Mert nem ismerni a veszedelmet és bátornak lenni: ez vakmerőség. De ismerni a veszedelmet, félni tőle és mégis helyt állani: ez hősiesség. Csak maradj itt a fenyőn, ez a fa az enyém, ezennel neked adom. Szeretném, ha a kicsinyeid sikerülnének és mindig itt maradnál velök. Megjegyzem, a télre ne legyen gondod, a szük napokban eledelt is adok, erről szerződést kaphatsz. Majd beszéld meg a férjeddel a dolgot. Macska a háznál nincs, a puli ugatásától pedig nem kell megijedned, az nem bánt. Most nem zavarlak.*

Ezt akartam mondani a madárnak, de hiába mondtam volna: engem a madár nem ért. Tudom, hogy csak akkor volnék igazán író, ha a madarak értenének. De ilyen ember kevés van. Összevissza csak egyről tudok, egy Bernardone Giovanni nevü költőről, aki Assisiben élt és Francesco néven lett hires. Azt értették a madarak. Az emberek már nem annyira.

— **Kivetette a víz a sepsiszentgyörgyi rablógyilkosság áldozatának holttestét.** Egy hónappal ezelőtt a kora reggeli órákban az Olt partján hatalmas vértócsában egy átszúrt férfisapkát találtak. A rendőrség a helyszini szemle során megállapította, hogy minden valószinűség szerint bűncselekmény történt és az áldozatot az Oltba dobták. Most egy hónap után az Olt-folyó a Veres-patak közelében kivetette egy ismeretlen férfi holttestét. A Veres-patak alig egy kilométernyire fekszik a gyilkosság színhelyétől. A rendőri bizottság kiszállt a helyszinre és a szemle kétségtelenné tette, hogy a kivetett hulla az egy hónappal ezelőtt meggyilkolt áldozattal azonos. Miután igazolóirást nem találtak nála, a nyomozás megindult személyazonosságának megállapítására is.

— **Tömörkény-emlékünnep Szegeden.** A Dugonits Társaság május 23-án emlékünnep keretében felavatja a Móra-parkban felállított Tömörkény-szobrot és megnyitja a kultúrpalotában a Tömörkény-kiállitást, amely Tömörkény munkásságát és a reá vonatkozó irodalmat ismerteti. Ugyanekkor irodalmi-esttel is áldoznak *Tömörkény* István szellemének.

Vegye igénybe
az *Esti Ujság*
UTAZÁSI
IRODÁJÁT
VIII., József-krt 5

— **Megnyilt Nagyvárad első népfürdője.** Kedden adták át ünnepélyes keretek között rendeltetésének Nagyvárad első népfürdőjét, amelynek épitését közvetlen a visszacsatolás után kezdték meg és az épitési munkálatokat a napokban fejezték be. Az épület egyemeletes, teljesen korszerüen felszerelt népfürdő. Az épület előtt a Körös jobbpartján, ahonnan mintegy 2000 köbméter földet szállitottak el, szép parkot létesitettek. A kedden felavatott népfürdő 202.186 pengőbe került. A város különben már pályázatot hirdetett még egy népfürdő épitésére, amely a Körös balpartján épül fel előreláthatóan egy éven belül.

— HORTI LAJOS, az ismert népdalénekes és zinész ma este tartja 1000-ik nótaestjét. A jubiláris nótaesten *Horty* Lajos mint dalénekes egyúttal a közönségtől is búcsúzik, mert mint értesülünk, a jövő évadban egyik magánszinházunk szinpadán lép fel.

ÜDÜLÉSHEZ
NYARALÁSHOZ
elintézi a
szoba-foglalást
ERDÉLYBEN,
BALATONON,
TÁTRÁBAN
és az összes belföldi fürdő- és nyaralóhelyeken
Utazási irodánk
BUDAPEST, VIII.,
JÓZSEF-KÖRÚT 5. SZ.
Telefon: 14-44-00

— *HARMINCNÉGY NYELVET BESZÉL EGY BOLGÁR FIATALEMBER. A bolgár lapok közlése szerint Buenos-Airesben egy vizsga alkalmával, amelyet az argentinai külügyminisztérium forditók felvétele céljából rendezett, Georgiev Ljuben bolgár származásu fiatalember lett az első. Ljuben 34 nyelvet beszél, szülei Bulgáriából vándoroltak ki Délamerikába, de ő maga Argentinában született.*

— BEKÜLDÖTT HIREK. *A Technologia- és Anyagvizsgáló Intézetben,* Budapest, VIII., Józsefkörút 6., állami gépjárművezetőképző-tanfolyam nyilik május 24-én, délután fél 5 órakor. Beirás és a felvételhez szükséges ürlapok kiadása naponta délelőtt 10—12 óra között az igazgatósági irodában. — *A Magyar Biztositástudományi Társulat* kárbiztositási szakosztálya május 20-án, csütörtökön délután előadóülést tart a Deák Ferenc-utca 16—18. szám alatt lévő helyiségében. — *A tanügyi hivatásrend III. ker. szervezete* „Üzen a magyar falu" címen nagyhatású népi dal- és játékbemutatót rendezett a Lajos-utcai polgári iskolában. A kiváló gonddal és művészettel összeállított müsort *Rév* Sándor kerületi elnök vezette be. — *A Budapesti Drogisták Ipartestülete* felhívja a középiskola negyedik osztályát sikerrel végzett tanulók figyelmét arra, hogy harminc drogériatulajdonos keresztény tanulót keres. Az Ipartestület titkársága (Sándor-u. 38.) hétfőn, szerdán és pénteken este 6—8 óra között felvilágositást ad az érdeklődőknek. — *A katolikus Irók és Hirlapirók Országos Pázmány Egyesülete Madarász* István püspök meghivására május 23-án, délelőtt 11 órakor a kassai Nemzeti Szinházban rendezi meg ezévi közgyülését. — *A budapesti Szent Gergely-kórus* május 21-én, pénteken este fél 7 órai kezdettel egyházzenei hangversenyt rendez a Zeneművészeti Főiskola nagytermében.

MINDENKINEK AMIT TUDNIA KELL

— **Ma elsötétítés este 9 órakor, reggel 5 óráig.**

A naposbaromfi ára

A közellátási hivatal közlése szerint naposbaromfinak az egyhetesnél nem idősebb liba és kacsa, valamint a 3 naposnál nem idősebb csirke és egyéb baromfi tekinthető. A naposbaromfi termelési költsége magasabb lévén a fogyasztásra kerülő baromfi áránál, ezekre a közellátásügyi miniszter által megállapitott baromfiárak nem vonatkoznak. Bizonytalanságok megszüntetése végett a közellátásügyi miniszter az alábbi tájékoztató árakat közli:

a) csirke, géppel keltetve drb-kint 1.26 P; kotlóval keltetve drb-kint 0.84 P; liba, géppel vagy kotlóval keltetve drb-kint 2.80 P; kacsa, ugyancsak géppel vagy kotlóval keltetve drb-kint 1.80 P;

b) állami ellenőrzés alatt álló szaporító baromfitelepek az *a)* alatti áraknál legfeljebb 50 százalékkal számithatnak magasabb árat;

c) állami ellenőrzés alatt álló, *törzskönyvezett baromfitelepek* eladási árai, tekintettel költségeikre figyelemmel, a *b)* alatti tájékoztató áraknál magasabbak is lehetnek.

Állami ellenőrzés alatt nem álló iparszerü keltetőtelepek — amennyiben tényleges termelési költségeik az *a)* alatt említett irányárakat meghaladják — a Baromfitenyésztők Országos Egyesülete útján (Budapest, VII., Rottenbiller-utca 31.) a közellátásügyi minisztertől baromfitelepükre nézve magasabb irányár megállapítását kérelmezhetik.

A bérkeltetésnek a méltányos hasznot meg nem haladó díja tojásonkint 20 fillér, melyhez a kikelt baromfi után drb-kint még további 12 fillér számitható. (MTI.)

— **Pálóczi Horváth Lajos „Népünk Dalai"** című, népszerü, összefoglaló könyve új kiadásban jelenik meg a tavaszi könyvpiacon. Az első kiadás alkalmával legkiválóbb zeneesztétikusaink valamennyien egyetértettek abban, hogy ez a könyv úttörő munka, mert először tette lehetővé a magyar közönség szélesebb rétegei számára az eddig többnyire tisztán tudományos célú zenei kutatások eredményeinek megismerését. Másik nagy értéke a könyvnek, hogy az első összefoglaló munka ezen a téren. Gazdag példatárával ugyanis mindent bemutat, amit a magyar népzenéről tudni kell: A keleti rokon-népek dalaival fennálló kapcsolatokat, az egyházi zene hatását, a régi nemesi zene maradványait, a szomszédnépi kölcsönhatásokat, a cigányzenélés és a népies müdalok szerepét stb. A könyvet a Turu lhozza ki a közeli napokban.

— **Megnyitak a Dunauszodák.** A fővárosi női és férfi Dunauszodái megnyiltak. Az uszodák reggel nyolctól este fél nyolcig vannak nyitva, a pénztári jegyeket hétköznapokon reggel 8-tól délután 6-ig, vasárnap pedig reggel 8-tól délután 5-ig ad ki. A Dunafürdő idényjegye — napi többszöri haználattal — 35 pengő, egyszeri használattal 31 pengő, havi 1 napi többszöri használattal 14 pengő és egyszeri használattal 11 pengő. A kabinjegy 80 fillér, a szekrényjegy 60 fillér, gyermekjegy kabinhasználattal 40 fillér, szekrényhasználattal 20 fillér, törölköző 30 fillér, férfi uszónadrág 30 fillér, női uszóruha 50 fillér és az uszástanitás egy hónapra 8 pengő. A ruhamegőrzés egy idényre 4.50 pengő, egy hónapra 1.50 pengő, a kiszolgálási dij 20 fillér és az értékmegőrzési dij 20 fillér.

Esti Ujság szerkesztőségének telefonszáma:
14-44-00

SZOPÓS *Sándor*, festő. * Csíkszereda 1881 szept. 8. Désen él, ahol festőiskolája van. Arcképfestéssel és könyvillusztrálással foglalkozik.

E-G II 576 l

belt lemezek egyszerü plasztikájára emlékeztető, bennső átéléstől életrekeltett aktmodellek és a nehéz veretü, komoly szándékú akvarell-tájképek között érdekes változatosságként bukkan fel egy-egy szép, nedves lazurral festett, lírai hangulatu képe. Ezek az egyoldaluan festői meglátások azonban — úgy hisszük — csak tűnő elágyulásai egy szolid és kiforrott művész intellektusának, s a könnyelmü lírai kalandok után kettőzött szorgalommal tér vissza a művész a komolyabb múzsához.

Tanulságos kiállítás a Szoposé; nem csak azért, mert a festészetnek minden mesterségbeli fogása szinte gépies egyszerüséggel felhasznált sajátjává lett több évtizedes tanári gyakorlata alatt, hanem tanulságos különösképpen az ifjú festőnemzedék számára, amely tájékozódni óhajt, hogy hogyan is fessen és hogyan ne fessen.

Vásárhelyi Z. Emil

Szopos Sándor ez évben is megnyitotta elvárt és megszokottá vált tárlatát. Kiállított képei között itt-ott tavalyi ismerősök bukkannak elő, javarészében azonban vadonatúj anyaggal, eladásra felkészülten várja vásárló közönségét. Tanáros pontosság szelleme lengi be a kiállítás helyiségét. Akvarellek és olajképek sorakoznak példás fegyelemben. Ez a példás fegyelem érzik minden egyes képén külön-külön is. Nyoma sincsen rajtuk az áttetszően könnyü megoldásoknak. Minden részecskéjüket önkínzó lelkiismeretességgel festi alkotójuk; vízfestményei szinte az olajképeket közelítik meg nehéz anyagszerüségükkel, olajképei pedig fémes plasztikájukkal mintha kikivánkoznának a kétdimenzióju sík keretei közül. Tárlatán a tré-

KRÓNIKA

anélkül, hogy a virustermelő baktériumok jelenléte kimutatható volna. Pasteur óta elfogadott tétel volt az orvostudományban, hogy a fertőzés bizonyos élősdi mikroorganizmusok életműködésének a következménye. A spontán szaporodásra képes protein-anyagok felfedezése elválasztja a fertőzés és a parazitizmus bensőségesen társult fogalmát s ezzel új korszakot nyit az orvostudomány történetében.

A szaporodásképes protein előállítása a mozaikbetegségben szenvedő növények levelének rendkívül gyors centrifugálója útján sikerült. E protein-anyag molekulasúlya igen nagy, több millió, óriási szám, ha arra gondolunk, hogy a tojásfehérje protein-anyagának a molekulasúlya csupán néhány ezer; ez a nagy molekulasúly igen alkalmassá teszi a centrifugációs úton való kiválasztásra, amelynek megvan az az előnye is, hogy nem teszi ki semmiféle kémiai elváltozásnak. A szaporodásképes protein vegyi összetételét óriási bonyolultsága miatt csak hozzávetőlegesen ismerik. Nagy kérdés, hogy valóban maga a protein asszimilál, illetve szaporodik, vagy pedig a megtámadott szervezet választja ki tömegesen? A protein saját szaporodásképessége mellett vall az, hogy a virusszal megtáma-

dott szervezetek mindig antitoxinokat, vagyis a virus hatását megbénító anyagokat választanak ki. A szervezet öngyilkossága lenne, ha a protein-fertőzés esetében maga termelné a virust. Ellene szól viszont az, hogy a protein-anyag csak igen bonyolult szövetekben képes szaporodni. A további kutatások bizonyára fellebbentik e titokzatosan viselkedő anyagok fátyolát.

Amennyiben kétségbevonhatatlan bebizonyítást nyer, hogy az új protein-anyagot nem a fertőzött szervezet állítja elő fonák reakcióként, hanem a szaporodásképesség magának a proteinnek a természetében rejlő, úgy a protein-anyagokban alighanem azt a vegyi szubstánciát fedeztük fel, mely kitölti az élő és az élettelen természet között tátongó ürt. Feltehető, hogy a szervetlen anyag oly bonyolult kémiai szintézisekre lép, amelyek már az élő anyag igényeivel jelentkeznek. Igy az ősnemzés régi elmélete teljes tudományos fegyverzetben lépne a porondra és eredményesen mérkőzhetne a *cellula ex cellula* modern biológiai elvével, mely a vitalizmusnak tár kaput. Egyelőre leküzdhetetlennek tetsző nehézség, hogy ha már az élet első, primitiv megnyilatkozása a szaporodásképes protein-anyag, miért nem tapasztalható soha az élet *de novo* keletkezése? A modern laboratóriumi kutatás abban a helyzetben van, hogy minden fizikai és kémiai feltételt biztosítani tud, mégsem sikerült a legprimitivebb élőanyag előállítása sem, még az említett protein-anyag esetében sem, mert az is csak bonyolult élőszövetekben fordul elő és tartja meg virulenciáját.

Ha a további felfedezések irama nem lankad, az elkövetkezendő évek során a biológia legizgatóbb problémáira derülhet fény. Talán nincs messze az idő, amikor a természettudomány és az élettan viszonya végleges tisztázást nyer.

Sz. L.

MAGYAR FOLYÓIRATSZEMLE

NYUGAT (április)

Kovalovszky Miklós szép tanulmányát olvashatjuk Jules Lafargueról. A nagy szimbólista költő huszonhétéves korában húnyt el, dicsősége és szerelme hajnalán, amikor hányatott ifjúsága végre révbe érkezett. Költészete sajátságos vegyüléke a mély szimbólikus lírának s valami öngúnyoló és mindent gúnyoló iróniának, amellyel lírai érzelmességét óvja a köznapiságtól. Nagy metafizikai vergődések jelezték költői pályafutása kezdetét, schopenhaueri, hartmanni hangulatokban élt, olykor csaknem apostoli láz gyötörte, világgá akart menni, hogy egy világmegváltó, esztétikai hitvallást hirdessen. Aztán az elragadtatás csúcsán ifjúságának lobogása és metafizikai ereje kimerült, belefáradt pesszimizmusának visszhangtalan világgákiáltásába:

> ... mes grandes angoisses métaphysiques
> Sont passées à l'état de chagrins domestiques.

A költő az iróniához nyúl, a szenvelgő, lírai lobogás és fenhéjázás legbiztosabb orvosszeréhez. Szakít a formákkal, azt vallja, hogy az élet a tudattalan zürzavara s a költészetnek éppen az a feladata, hogy ezt a zavart a maga formátlanságában, változandóságában, révültségében kifejezze. Az élet cél-

Szopos Sándor

SZOPOS SÁNDOR:
Bartalis János (műmelléklet)

Erdélyi Helikon
1930. II. kötet

analysáló szellem meg tudta látni az összefüggéseket a torsios inga adatai és a nehézségi erőtér térbeli változásának jellemző adatai között.

Eötvös az igazságot nemcsak a saját szűkebb kutatási területén belül látja meg, hanem mély analysáló látása a tudomány és az élet nagy problemáinak mélységeibe is behatol. Dolgozatai, különösen pedig akadémiai beszédei oly részleteket tartalmaznak, a melyek nemcsak a magas szempontú philosophusnak, hanem a költői léleknek is megnyilatkozásai. De ezeket nem tekintve is, mint minden igazi tudós, poétalélek, kiben meg van a látóképesség. Látóképessége oly dolgoknak, melyeket közönséges szem észre nem vesz.

Báró Eötvös Loránd absolut értelemben is nagy érték, még nagyobb érték ő nekünk magyaroknak, mert közöttünk igazán kevés a teljesen eredeti és önálló tudományos egyéniség. Kutatásai hazai tudományunkat igen jelentékeny mértékben megnövelték és egyszersmind alapot adnak tudományos kutatásaink jövendő fejlesztéséhez, gyakorlati kihatásukkal pedig alkalmasak arra, hogy hazánk földjének gazdasági kihasználását gyarapítsák. Nagy része van abban is, hogy a nemzetközi tudományos világban már érté-

Szopos Sándor

Néhány szó a szünidői festészeti karzusok megoldásához. Írta Szopos Sándor. Rajzoktatás, XVI. 6.

(Művészet 1913. 323. l.)

Biedermayer. — Nádai Pál előadása. — Jellejen cikk. Világ, júl. 1.

Ha meggondoljuk, hogy a magyar posta évi forgalma a 10 milliárdot, vagyona és bevétele külön-külön a 75 milliót, alkalmazottainak száma pedig a 30 ezret meghaladja, elképzelhetjük, hogy ezzel a magas állással igen nagy felelősség, s még több gond van egybekötve.

Az a férfiú azonban, a ki most került Szalay Péter helyére, nem idegenből jutott e díszes méltóságba. Vérbeli postás, már 18 éves korában, 1877-ben mint gyakornok-jelölt jött a a postához, s 32 esztendő alatt jutott el a legfelső polczra. Ez — természetesen — nem ment minden küzdelem nélkül, de ebben a küzdelemben neki csak tehetsége, munkabírása és rátermettsége voltak a protektorai.

Huszonhárom évvel ezelőtt rendelte be magához Szalay Péter a kereskedelmi minisztériumba. Három szobában elfért akkor az egész posta-szakosztály. S mivé lett azóta ez a külföldön is híres intézményünk! Már 1897-ben külön vezérigazgatóságot szerveztek az élére, melyben Follért mindig közvetlenül Szalay mellett, mintegy a vezérkari főnök tisztét töltötte be.

Mindenesetre jó volt, hogy mint közlegény kezdte, s tisztában volt a kezelés apró részletkérdéseivel is, de ez egymaga nem lett volna elegendő ily fényes pálya megfutására. Istenadta tehetség, vezéri rátermettség, a nagy koncepcziók iránt való hajlandóság, összefoglaló képesség és nagyfokú emberismeret voltak mindenkor az ő erős fegyverei.

S mivel a posta nemcsak az állam, de a nagyközönség számlálhatlan millióival is sáfárkodik, nem elég a szervezésben s az adminisztrativ teendőkben való jártasság, a posta vezérének nem kis mértékben kell értenie a pénzügyekhez is.

Follértnek ez a képessége is megvan, többek közt az ő eszméje volt az is, mely lehetővé tette, hogy a cheque- és clearing-forgalom útján a posta-jövedék pénzügyi kezelését az Osztrák-Magyar Bank vállalta magára.

Kinevezését nemcsak a nagyközönség fogadhatja teljes megnyugvással, hanem az alkalmazottak is, a kik érdekeiknek mindenkor gondos istápolóját láthatták Follértban. *E.*

A «SYSTEM.»

Van az amerikaiaknak egy szavuk, a melyet itt Európában csak lefordítani tudnak, de megérteni nem. Ez a szó a system. Magyarul rendszert jelent és a magyar szó teljesen fedi az angol kifejezés fogalmát. Az igazi amerikai azonban ebbe a kifejezésbe messzebbmenő értelmet is visz bele, a mit csak úgy lehet megérteni, ha ezzel a szóval az élet minden vonatkozásában találkoztunk.

A systemnek ez az amerikai értelmezése Amerika fejlődésével együtt alakult ki, úgyszólván az amerikai fejlődés hatása alatt keletkezett. Mikor odaát az elemekkel, az őslakosokkal tülekedő úttörők társadalommá kezdtek alakulni, szervezkedni, egyszerre kellett nekik megteremteni mindazt, a mit itt Európában hosszú, évszázados fejlődési folyamat hozott létre. Nagyok voltak a feladatok és kevés volt hozzá az ember. Egyidőben kellett úgyszólván lerakni a társadalmi, állami és gazdasági berendezkedés alapjait. És az amerikaiaknak, — értve amerikaiak alatt az Egyesült-Államok, esetleg még Kanada angolul beszélő lakosságát, — ez a feladat sikerült, sőt számos téren az óvilágot túl is szárnyalták.

Minden emberi fejlődésnek nem csupán anyagi, hanem erkölcsi alapjai is vannak. Az amerikai társadalom gyors és nagyszabású fejlődésének kétségtelenül egyik ilyen erkölcsi alapja, hogy a kik odaát az új társadalom kereteit megalkották, — the Builders of the Nation, — azok Európa legjobb és legértékesebb elemeiből kerültek ki. Nem mindig a legbecsületesebbek, de a fejlődés szempontjából tekintve a dolgot, a legértékesebbek. Azok a politikai és vallási üldözöttek, a kik meggyőződésük szabadságáért hagyták el régi hazájukat, a kalandorok, a kiket a gyors meggazdagodás vágya csábított, sőt még azok is, a kik idehaza a jogrenddel kerültek összeütközésbe, mind bizonyos, átlagosnál magasabb szellemi tulajdonságot, szilárd akaraterőt, vállalkozási szellemet, vagy még a gazságban is a tömegnél nagyobb észt, találékonyságot vittek magukkal a tengeren túlra. És odaát, a rájuk háramló nagy feladatok láttára csakhamar megtanulták, hogy csak úgy boldogulhatnak, ha a kevés fizikai erőt úgy alkalmazzák, hogy az minél nagyobb feladatok elvégzésére képes legyen.

Az úttörők kora óta Amerikában már sok minden megváltozott, de ez az egy állandó maradt. A munka helyes alkalmazása, rendszere, a melynek czélja az, hogy lehető legkisebb erővel a lehető legnagyobb feladatok valósíttassanak meg. Ennek a kifejezése a system, a babonás szó, a mely lehetővé teszi a korlátok közé szorított emberi erőnek hatványozását és sokszorosítását. A system, a rendszer, az igazi amerikainak az ideálja. Üzletekben, közlekedésben, a társadalmi berendezkedés különböző intézményeiben lépten-nyomon találkozunk vele. A *system* szó alatt Amerikában a munkának olyatén beosztását, koncentrálását értik, hogy lehető legkevesebb ember, legkisebb munkával, legtöbbet tudjon elvégezni. És e tekintetben Amerika már csodálatos dolgokat tudott produkálni.

Példát ezret meg ezret lehet rá találni. Amerikában némileg a mi kávéházunkat helyettesíti a drug stor, a hol orvosságokon és droguákon kívül kávéházi italokat, fagylaltot stb. lehet kapni. Ezekben a drug storokban 3—4 ember áll hosszú márványpult mögött. Minden a kezüknél van, villamos lift szállítja föl a pinczéből a hozzávalókat és egy óra alatt annyi vendéget képesek kiszolgálni, a mennyit nálunk 30 pinczér sem szolgál ki ugyanazon idő alatt. A praktikus berendezés révén egyaránt takarítanak meg időt, helyet és embert.

Ha valaki nálunk félórát utazik villamoson, a kalauz húsz különféle jegy közül válogat, két esetleg három ellenőr alkalmatlankodik, molesztál. Amerikában jegy sem kell. A kalauz csak beszedi az öt czentet, egyet nyom a villamos jelzőkészüléken, hogy újabb utasa van és tovább az utasnak kellemetlensége nincsen. Este a kalauz annyi öt czentről számol be, a hány számot a jelzőkészülék mutat. A társaságok detektivekkel ellenőriztetik alkalmazottaikat és minthogy az illetők tudják, hogy csalás esetén elbocsátják őket, ez csak a legritkább esetekben fordul elő. A rendszer tökéletes. Nagy munkaerőt takarítanak meg, az aránylag kevesebb számú alkalmazottat jobban lehet fizetni és végeredményben ugyanazt az eredményt érik el a közönség molesztálása nélkül, mint Európában.

Newyorkban a földalatti nem a kis számú városligeti és korcsolyázó publikumnak épült, mint nálunk, hanem komoly közlekedési eszköz. Valóságos pályaudvarok vannak a föld alatt, melyekbe négy vágányon egymásután robognak be a nyolcz-tiz nagy kocsiból álló vonatok. Ott a mi jegyszedő, kalauz és ellenőr rendszerünkkel egyszerüen megakadna a forgalom. A system ezen is segit. A jegy ára bármely állomásról bárhova a föld alatt öt czent. A földalatti pályaudvart a pénztártól rács választja el. A kapuban egy üvegszekrény, mindenki, a ki belép, bedobja jegyét. Az ellenőr a szekrény előtt ül, látja a jegyeket leesni; minden további ellenőrzés fölösleges. Lent a föld alatt kocsikázhatik mindenki, a mennyit akar, ha az öt czentet megfizette. És bizonyára van némi valószinűség benne, ha a newyorki villamos társaság azt hiszi, hogy senkisem kocsikázik többet, mint a mennyire tényleg szüksége van.

Bizonyos mértékig a system nyilatkozik meg az amerikai városépitésben is. Az utczák lehetőleg derékszögben metszik egymást, egyik irányban halad az *avenue*, másik irányban a

TÁBORI ÖRSÖN. — Szopos Sándor rajza.

street és mindkettő számozva van. Ezt a newyorki rendszert már a legtöbb amerikai nagyváros átvette. Hogy szép-e a sakktáblaszerű város, arról lehet vitatkozni, de hogy a tájékozódás bennük nagyon könnyű, az bizonyos. Ez a tervszerűség hozza magával azt is, hogy az épülőfélben levő amerikai városok is, legalább elvben százezrek és milliók befogadására rendezkednek be. Az új «város» alig áll még néhány házból, de a térképen már megvannak a jövendő nagyváros utczái, terei, ki vannak jelölve a középületek, templomok, szinházak helyei. Ebben a nagyarányú berendezkedésben van valami abból az óriási önbizalomból, a mely az amerikaiakat mindenre képesíti és Amerikát valósággal a korlátlan lehetőségek országává tette.

Ismeretes az amerikai árúházak óriási aránya. Wanamakernél, Siegel Coopernél, Macynél New-Yorkban, vagy Marshall Fieldnél Chicagóban mindent lehet kapni a gombostűtől a cséplőgépig. És mégis ezek az óriási arányú üzletek aránylag sokkal csekélyebb számú alkalmazottal dolgoznak, mint egy közepes nagyságú európai vállalat. Ez csak a teljesen következetes és a gyakorlatban is megvalósított rendszer mellett lehetséges. Rendszerére minden amerikai vállalat büszke is. A system rövid kivonatát, elveit üzleti papirjaira rányomatja és a közönség körében terjeszti. Törekvése, hogy üzletének óraműve minél tökéletesebben vágjon össze és hogy minél több — kereket takarítson meg.

Tekintsünk be egy ilyen nagy árúházba. Van postahivatala, telefonállomása, dolgozó szobája, szinháza, étterme a közönség rendelkezésére, mind azért, hogy a vevőt lekösse, minél tovább ott tartsa. A ki tovább ott tartózkodik, valószinű, hogy többet vásárol, — ez az alapelv. A termek mind nagyok, tágasak, az árú nem fiókokban, dobozokban, hanem szabadon van elhelyezve, mint a kiállításokon. A mit látunk, azt könnyebben veszszük meg, mint a mi után kutatnunk kell. Fent a terem második galériáján van a pénztár, a honnan számtalan vékony dróthuzal fut az egyes eladók helyéhez. A drótokon apró bányakocsikhoz hasonló szerkezetek szaladnak ide-oda. A segéd beszedi a pénzt, beteszi a kis kocsiba, az egy pillanat alatt felszalad a pénztárhoz, majd visszajön a visszajáró összeggel és nyugtával együtt. A kezelés egyszerűsítése és ellenőrzési rendszer egyúttal. A system tökéle-

BELGRÁD A SZÁVÁRÓL NÉZVE.

tességét mutatja az is, hogy ha az áruház hat különböző helyén vásárlunk valamit a legnagyobb forgalom idején, a karácsony előtti napokon, az még ugyanaz nap egy csomagban érkezik meg.

Kimegyünk az árúházból. Szemben vele, a Broadway túlsó oldalán van az Express Company egyik fiókjának kék portáléja. Van New-Yorkban néhány száz, Amerikában több ezer, mind ilyen egyforma, könnyen felismerhető kék kapuval. Az Egyesült-Államok legnagyobb szállító vállalata. Európai fogalmakhoz képest a szállítás terén csodákat művelnek. Ha valaki például reggel New-Yorkból Washingtonba utazik, csak értesíti az Express Co.-t, az rögtön eljön a podgyászért és este már kézbesíti Washington bármelyik szállodájában. És az Express Co. valamennyi ilyen kis irodájában gyerekek dolgoznak egy egészen fiatal «főnök» vezetése alatt. Két év előtt a társaság egy más üzletágra is vállalkozott: levelek gyors kézbesítése a városban. Az irodákban állandóan van két-három kerékpáros, — tizenkét-tizenöt éves fiúk, — a kik a leveleket rögtön az átvétel után rendeltetési helyére juttatják. A parlamentben e miatt valaki meginterpellálta a kereskedelmi minisztert, hogy a vállalat károsítja a postát. A miniszter azonban az amerikai fölfogásnak megfelelően azt válaszolta, hogy ha valaki ügyesebben tud berendezkedni erre a szolgálatra, mint az állam, megérdemli, hogy boldoguljon. Ők még a postánál sem törekszenek a monopolium-rendszer kiméletlen föntartására, hanem az állami üzem tökéletességével akarnak előnyt biztosítani a magánvállalatok fölött.

Vagy nem a rendszer, a system tökéletességére mutat-e az is, hogy New-York legnagyobb szállító vállalata az egész vámelszámolást egy tenyérnyi papiroson tudja elintézni, míg nálunk ugyanarról a fővámház két teljes íves nyilatkozatot állít ki. Pedig van abban valami igazság, hogy ott dolgoznak igazán sokat, a hol megtanulták egyszerűsíteni a munkát. A ki sok fölösleges munkát végez, az igazán nem dolgozik.

Ennek a minden téren bámulatosan megvalósított rendszerszisztémának, mely az amerikainak már szinte vérébe ment át és jellemtulajdonságainak körébe kapcsolódott be, már külön folyóirata is van, a *system*, a mely a munkabeosztás, munkamegtakarítás, emberi erőkifejtés különböző módozatait ismerteti. Gyakorlatban megvalósítható ideákat ad az élet minden ágára, hogy a munkát miként lehet egyszerűbben és gazdaságosabban elvégezni. A systemet, a rendszert valósággal tanítják az iskolákban és belenevelik az új generációba, hogy csak a rendszeres munka az, a melynek révén boldogulni lehet. A gyárak pályadíjakat

A ZSIDÓK UTCZÁJA BELGRÁDBAN.

tűznek ki olyan munkásoknak, a kik bármilyen csekély találmánnyal a munkát olcsóbbá és egyszerűbbé tudják tenni. Így megy ez az egész vonalon. Odaát nevelődik egy új faj, a melynek egyik kiváló képviselője, Alva Edison még a találmányokat is előre megállapított rendszer szerint hozza létre. Egy új faj van keletkezőben, a melynek más ideáljai vannak mint nekünk, a melynek elve a sok munka, de a haszontalan munka teljes elkerülése. Ez az amerikai *system* igazi magyarázata.

Tonelli Sándor.

AZ OBRENOVICS-TÉR A NEMZETI SZINHÁZZAL.

SZERBIAI KÉPEK. — Eredeti fényképfölvételek után.

ÚJ SZINMŰVEK.

A gyermekkirály. — A hivatalnok urak.

Tévednek, a kik *Porzsolt* Kálmán «*Gyermekkirály*» czimű négyfelvonásos művét, a Nemzeti Szinház legutóbbi ujdonságát, történelmi tragédiának tekintik s e klasszikus műfaj mértékével mérik. Porzsolt nem is kivánt nagystilű tragédiát irni, egyáltalán nem szándékozott Sophocles vagy Shakespeare nyomdokaiba lépni. Csak az a czél vezette őt, hogy kifejezést adjon a hangulatoknak és gondolatoknak, a melyek a legutóbbi nemzeti ellentállás idejében lelkében támadtak, s mivelhogy e czélt a jelenkorból vett cselekménynyel nem vélte elérhetni, V. László és a Hunyadiak harczára

A hazai német ifjúsági szervezetek ügye ma kerül minisztertanács elé

A bécsi megegyezés szellemében történik a rendezés

A Magyar Élet Pártjában csütörtökön este pártértekezlet volt, amelyen gróf *Teleki* Pál miniszterelnök harmadfélórás beszédben időszerű politikai kérdésekkel foglalkozott.

Pénteken délután a kormány tagjai a Sándor palotában szokásos heti minisztertanácsukat tartják.

A minisztertanácson, a *Magyarország* munkatársának értesülése szerint több törvényjavaslat és rendelettervezet kerül tárgyalásra, amint azt *Teleki* Pál a MÉP csütörtök esti értekezletén már röviden jelezte. Igy a minisztertanács elé terjesztik többek között *a németséghez tartozó ifjúság művelésének és gondozásának céljára alakuló szervezetekről* készített rendelet tervezetét.

Ez a tervezet egyik része a magyarországi német kisebbségi kérdés rendezésének, abban a szellemben, ahogy annak alapjait *a bécsi megegyezésben* a magyar és német kormány lefektette.

Ez a megegyezés intézkedik arról, hogy a német népcsoport olyan egyesületek létesítésére kapjon engedélyt, amelyek más hatáskör mellett az ifjúság nevelésével is foglalkoznak. Az erről készült rendelet tervezetében a kormány ezt a kérdést *a leventetörvénnyel összhangban oldja meg.*

Döntött Esterházy Pál herceg a Műcsarnok jubileumi kiállításának díjai felett

27.000 pengő a nyerteseknek, 15.000 pengő külön vásárlás

Esterházy Pál hercegnek a Képzőművészeti Társulat nyolcvanéves jubileumi kiállítására kitűzött *művészeti díjai* fölötti döntését most közölte a társulat igazgatóságával az adományozó herceg. Eszerint a díjakat *a Műcsarnok jelenlegi kiállításán szereplő következő művek nyerték:*

Az 5000 pengős történelmi kompozíciódíjat a kolozsvári *Szonos* Sándor nyerte »Mádéfalvi veszedelem« című művével; az 5000 pengős magyar életképdíjat *Haranghy* Jenő »Debreceni nagyvásár a XVIII. században« című művével; *az 5000 pengős szobrászati* kompozíciódíjat *Kalotai* Ottó »Az árvíz« című kútszobrával.

A herceg által öt évvel ezelőtt alapított *3000 pengős* jubileumi emlékdíjat *Feszty* Masa kapta »Boldogasszony magyar szentekkel« című oltárképéért.

Egyenkint 1000 pengős díjazásban részesült *Dudits* Andor »Mátyás Bécs előtt«, *Jeges* Erno »Mátyás király tudósai között«, *Krusnyák* Károly »Honvédvárás«, *Gaál* Ferenc »Kukoricamorzsolás«, *Meilinger* Dezső »Nagypéntek«, *Takács* István »A legény pergőtűzben« című festményével, valamint *Turáni Kovács* Imre »Liszt II. rapszódia«, *Janko* János »Feloldozás« és *Füredi* Rikárd »A Hunyadi-család« című szobrművével.

A fenti 27.000 pengő összeget képviselő díjakon felül *Esterházy* Pál herceg *még mintegy 15.000 pengő értékben vásárolt műtárgyakat* a Műcsarnok jubileumi kiállításán, úgyhogy ezúttal példaadó bőkezűséggel ismét tekintélyes keretek között, *42.000 pengős támogatásban részesítette a magyar művészetet.*

Esterházy Pál herceg most kiadott díjait a Képzőművészeti Társulat jövő évi tavaszi tárlatára *ismét kitűzi* a legközelebb közzéteendő feltételek mellett. *(MTI)*

Csak 7 deka zsir – mégis finom!

Almatorta:

Hozzávalók: 7 dkg vaj, 12 dkg cukor, 1 tojás, ½ csomag Dr. Oetker vaniliakrémpor, kb. 5-6 evőkanál tej, 25 dkg liszt, 2 teáskanál Dr. Oetker sütőpor. — Rátét: 50-75 dkg alma.

Beszóráshoz: kevés porcukor

A habosra kevert vajhoz hozzáadjuk a cukrot, tojást és kb. 2-3 evőkanál tejjel elkevert krémport. A Dr. Oetker sütőporral kevert, átszitált lisztet a tejjel felváltva hozzáadjuk. A tészta oly sürü legyen, hogy essen a kanálról. Zsiroszott tortaformába töltjük, tejbemártott evőkanállal simára húzzuk. A negyedekre vágott almagerezdeket hosszában felkarcoljuk és a tésztára rakjuk. 45 percig jó meleg sütőben sütjük.

Receptkönyvet kívánságra ingyen küld: Dr. OETKER A. Budapest, VIII., Conti-utca 25

Dr. Oetker sütőporral és vanillincukorral!

Bosszúból ölték meg az öreg Huszárt, aki sokat pereskedett

A gyilkos nem rabolt

A főkapitányságon nagy erélyel folyik a nyomozás *Huszár* Ferenc Hugó 84 éves kereskedelemügyi miniszteriumi kezelő, rendőrellenőr gyilkosának kézrekerítésére. *Huszár* kétszobás kis viskóját részletesen átkutatták és ennek alapján megállapították, hogy *a gyilkos nem rabolta ki* és nem is volt rablási szándéka. A ruhák és iratok mind érintetlenül vannak a szekrényben. *Huszár úgy látszik készpénzt nem is tartott otthon.* A pénzén földet vett vagy takarékba tette.

Ezek szerint a gyilkosság főmotívuma valamilyen *bosszú* lehet. *Huszárról* messze környéken tudják, hogy pereskedő ember volt. Volt néhány négyszögölnyi földje a vasúti sínek közelében. Ebből néha elszántottak a határos földtulajdonos gazdák. Ezekkel is *folyton pereskedett*, de beperelt mindenkit, aki csak egy száraz ágat elvitt körülkerítetlen akácosából. A lakás átkutatásánál *rengeteg peres iratot* találtak, amit most behoztak a főkapitányságra és tanulmányozzák, hogy *Huszár* életéről közelebbi adatokat kapjanak.

A magányosan élő ember maga is *félt, hogy egyszer valaki bosszút áll rajta* és mondta is a környékbeli rendőröknek, hogy éjszakánként, ha arra járnak, figyeljék őt, nincs-e valami baj. A szomszédos vasútállomás felügyelőjének felesége rendszeresen figyelte is az ablakon keresztül, hogy mutatkozik-e, azzal, ha egy nap nem látja, azonnal utánanézzen, nem tett-e kárt benne valaki. *Utoljára szerdán délután hat órakor látta* a ház körül.

Az első orvosi vizsgálat szerint a gyilkosság este 10—12 óra között történhetett. Megerősíti ezt a föltevést az ébresztőóra is, amely tegnap este ¼9-kor járt le *Huszár* lakásában. A 24 óráig járó óra azt bizonyítja, hogy *Huszár szerdán este 8 óra után még felhúzta az órát*, tehát élt. Este jöhetett hozzá valaki, valószínűleg ismerős, akit nagy bizalmatlansága ellenére is beengedett magához.

A törvényszéki orvostani intézetben ma reggel felboncolták a holttestet. Megállapították, hogy a gyilkos előbb hátulról leütötte *Huszárt*, majd mellette a földön talált favágótuskóval összezúzta a fejét.

A rendőrségen tovább folyik a nyomozás, *Juhász* József rendőrkapitány irányítása mellett a detektívek százai dolgoznak Üröműn és környékén, hogy minden adatot előkerítsenek *Huszárról.*

Ömlik az árvíz Érsekcsanádnál vissza a Dunába

Az érsekcsanádi gátátvágásnál — mint ma délután 2 órakor értesülünk — 40 méter szélességben *szüntelenül zúdul vissza a Dunába a földekről a víz.* A *Duna* egyre apad, közel egy méter magasságból zúdul alá vízesésszerűen az átvágáson a vastag vízoszlop. Olyan gyorsan vezeti le a vizeket, hogy ma reggelre *Kalocsánál* és a délebbi részeken a kiöntés eredeti magasságához mérten már *40 centimétert apadtak a vizek.*

Solt körül annyira javult a helyzet, hogy *a gazdák már hozzákezdenek a szántáshoz.* Azokon a részeken, ahol a közlekedést néhol még akadályozzák a visszamaradt vizek, áthidalást kérnek a dunai árvízvédelmi kormánybiztosságtól, hogy földjeiket megközelíthessék.

A *Baja* felett munkában lévő negyedik gátátvágással, amelyen keresztül a kiöntések déli nagy vizeit engedik majd vissza a Dunába, előreláthatóan *szombat estére vagy vasárnap reggelre készülnek el.*

Megtalálták a 400 esztendős mezőberényi „harangkutat"

Mezőberény, március 21. *(A Magyarország tudósítójától.)* A minap egy autó után Mezőberényben a kistarcsai úton kifordult egy kockakő, majd *egy ismeretlen, sötét és mély üregbe zuhant alá.* A résen át víz csillant meg.

A hatóságok megvizsgálták a veszélyes útszakaszt. Minden jel szerint *azt a kutat találták meg, amelybe a török megszállás idején a község harangjait rejtették.* Két kutat már évekkel ezelőtt megtaláltak, ennek a kútnak a helyéről azonban eddig nem volt tudomásuk. *Lehoczky* István útbiztos közölte munkatársunkkal, hogy a mintegy 80 méteres kút vizét csaknem kiszivattyúzták és ekkor *úgy látták, mintha harangok lennének a fenekén, ekkor azonban talajvíz tört elő s a kutat be kellett temetni.* Nagyobb teljesítményű szivattyú beállítása esetén alighanem csekély költséggel meg lehet kísérelni a történelmi nevezetességű harangok kiemelését.

XCVII.

ÁLTALANOS AUKCIÓ

Kiállítás: 1941. évi március hó 23-án, 24-én és 25-én d. e. 10—½2-ig, azonkívül 24-én d. u. ½4—6-ig is

Árverések: 1941. március hó 26-tól április 9-ig délutánonként ½4 órai kezdettel

Árverésre kerülnek: műtárgyak

Katalógus a helyszínen 1.20 P-ért kapható

Távbeszélő: 187-965

Szaradzsoglu visszatért Ankarába

Ankara, március 21. *(Reuter)* *Szaradzsoglu* külügyminiszter Ciprus szigetéről *visszaérkezve*, a török minisztertanácson beszámolt *Eden* külügyminiszterrel folytatott megbeszéléséről. *(MTI)*

Autóbaleset érte Péchy Blanka színésznőt

Izgalmas autóbaleset történt ma délben a *Wesselényi*-utca és a *Vörösmarty*-utca sarkán: *egy luxusautó felszaladt a járdára* és elütötte *Péchy* Blankát, az ismert kitűnő színésznőt és *Keglevich* István 14 éves tanoncot. *Péchy* Blankát ujjtöréssel és horzsolásokkal a lakására vitték, *Keglevich* állapota sem súlyos. A gázolás ügyében a vizsgálat megindult.

Délután telefonon beszéltünk a lakásán Péchy Blankával.

— Ebben a pereben hoztak haza — mondotta a színésznő. — Próbáról jöttem ki *Batthyány* Paulával a *Magyar Színházból* s egy autó a járdának futott. Valahogy felkapott, mert *egyszerre csak a hűtőn vagy a tetején találtam magamat.* A *lábam* fájdalmasan megsérült, de úgy érzem, nincs benne törés. Ellenben a kezem eltört, azt hiszem, *a jobb hüvelykujjam.* A baleset pillanatában egy szót se szóltam, csodálták is a körülállók, hogy milyen nyugodt voltam. Ugylátszik, *most jön ki belőlem a sokk . . .*

A telefonon át még hallottuk, hogy sírva fakadt, amint letette a kagylót.

Kiosztották az 1939. évi vitorlarepülési díjakat

Társasvacsora keretében osztotta ki a *Magyar Aero Szövetség* tegnap este az 1939. évi legeredményesebb vitorlázórepülési díjakat. Dr. *Ember* Sándor, a Magyar Aero Szövetség társelnöke köszöntötte a vitorlázó sportrepülés legkiválóbbjait, majd gróf *Zichy* Nándor osztotta ki az értékes tiszteletdíjakat.

Az év legjobb teljesítményei a következők voltak: A *junior*-csoportban a leghosszabb ideig, 6 óra 46 percig *Major* Ferenc repült (Cserkészrepülők), a legnagyobb magasságot ifj. *Kemény* Sándor érte el (Cserkészrepülők) 1300 méterrel, a legnagyobb távolságot pedig *Zsigmond* Péter (MÁV Testvériség), aki 81 kilométert repült be vitorlázó gépével. — A *szenior*-csoportban a legnagyobb magasságot *Szőnyi* József érte el, a legnagyobb távolságot *Stef* Tibor (Cserkészrepülők), aki 254 kilométeres utat repült be motor nélkül. Célrepülésre szabadon választott céllal és meghatározott céllal *Tasnádi* László startolt legeredményesebben, Szolnokról a 116 kilométer távolságban lévő Miskolcra és Budapestről 160 kilométer távolságra Szegedre repült.

Az *egyesületek* pontversenyét a *Műegyetemi Sportrepülő Egyesület* nyerte, második a *MÁV Testvériség SE*, harmadik a *Cserkész*-repülők.

KOPROL KOPROL csokoládéés hashajtó 12 fillér

A mezőgazdasági károk nem lesznek olyan súlyosak, mint amilyenektől tartottunk

A felsőház mai ülését tíz óra után nyitotta meg báró *Radvánszky* Albert alelnök. Megemlékezett a felsőház legutóbbi ülése óta elhunyt tagokról.

Gróf Teleki Gyula napirend előtti felszólalásra kért és kapott engedélyt, a dunai jeges árvízkatasztrófa tárgyában.

A felszólalásra **Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter** válaszolt. Megköszönte gróf *Teleki* Gyulának, hogy ezzel a felszólalásával is az árvízkatasztrófára irányította a közvélemény figyelmét. A lakosság azonban nem érezheti magát elhanyagoltnak, mert *minden megtörtént az árvíz pusztításainak a lehető legkisebbre való csökkentésére.* A kormány kormánybiztost rendelt ki a védekezésre és a kormánybiztos az összes erőket összefogta, intézkedett, hogy minden megtörténjék ami emberileg lehetséges. Tíznapos emberfeletti küzdelemmel sikerült is elhárítani a veszélyt, amikor *Apostagnál* átszakadt a gát. A katonaság és a hatóságok olyan példát adtak és olyan önfeláldozó munkát fejtettek ki az árvízveszély elhárítása során, hogy minden dicséretet megérdemelnek.

A falvak lakosságának nagy része azonban a veszélyre való előzetes figyelmeztetés ellenére sem volt hajlandó elmenni és csak az utolsó pillanatban hagyta el a falut, így természetesen több volt a kár emberben és terményben, mint amennyi lett volna akkor, ha a lakosság még idejében mentette volna, ami menthető. *Solt* község szenvedte a legnagyobb kárt. Az árvíz huszonegy községet érintett, 840 lakóház összedőlt, 900 megrongálódott. *A mezőgazdasági károk hála Istennek, nem lesznek olyan súlyosak, amilyenektől tartottunk,* de a szőlőkben és gyümölcsösökben százszázalékos a kár.

A kormánynak az a szándéka, hogy mindazok, akik kárt szenvedtek és saját erejükből nem tudják helyreállítani a károkat, *megfelelő támogatásban* részesüljenek. Az összeírás folyik. Az árvíznek egy katonaáldozata volt, mentés közben járt szerencsétlenül. A Kormányzó úr gyűjtést rendelt el, az országos gyűjtés reménhetőleg könnyít az árvízsujtottak során.

Szabályozzák a Duna alsó szakaszát

Báró Bánffy Dániel földmivelésügyi miniszter is válaszolt arra a kérdésre, hogy *milyen lépések történtek az árvizi rendezésre.* Kétirányú intézkedésre van szükség: a *Duna* medrének szabályozására és rendbentartására; a töltések megerősítésére. Ami a *jégtörő hajók* beállítását illeti, szakemberek szerint ezek nem akadályoznák meg a jégtorlódásokat. A szabályozási tervek már előtte alatt előrehaladtak, *a végrehajtást hamarosan meg lehet kezdeni.*

Természetesen nagy anyagi áldozatokra van szükség, de a kormány már intézkedett előteremtésükről. Tapasztalat szerint a jégtorlódások a jugoszláv határ közelében történtek. Két éve már történtek lépések aziránt, hogy a *Duna* alsó szakaszának szabályozása Jugoszláviával egyetértésben megtörténhessék, de akkor eredménytelenek maradtak a lépések.

Most, hogy a jugoszláv külügyminiszter *Budapesten* volt, újra felvetették ezt a kérdést és ő *a legnagyobb előzékenységet mutatta.* Remélni lehet tehát, hogy a *Duna* alsószakaszát a jugoszláv kormánnyal egyetértésben lehet majd szabályozni. A töltések megerősítése és emelése az árvédelmi társulatok feladata. Persze itt is szükség lesz a kormányzat segítségére. Lehetséges azonban, hogy ezek a lépések már a társulatok, a vízszabályozás és az árvédelem *államosításának keretén belül* történnek meg.

A kereskedelmi kamarák felsőházi képviselete

A földmivelésügyi miniszter felszólalása után áttértek a napirendre. Az igazoló bizottság jelentéséhez **Harrer Ferenc** és **vitéz Barczy Gábor** szólt hozzá. A kereskedelmi kamarák működésének és felsőházi képviseletének fontosságát hangsúlyozták. A felsőház az igazoló bizottság jelentése alapján határozatot fogadott el, amely szerint felhívja a kormányt, hogy a kereskedelmi kamaráknak kormányrendeletben megszüntetett felsőházi képviseletét megfelelő módon igyekezzen biztosítani.

Hozzászólás nélkül fogadták el a mentelmi bizottság, a gazdasági bizottság jelentését, továbbá a legfelsőbb állami számszék zárszámadási és a miniszterelnöknek az 1941. évi hivatalos statisztikai munkatervről szóló jelentését. Hasonlóképpen hozzászólás nélkül fogadta el a felsőház a külügyminiszter jelentését az egyes külállamokkal való kereskedelmünk s forgalmunk szabályozásáról, valamint az iparügyi miniszter jelentését a *Wintershall*-cégnek ásványolaj- és földgázkutatásra adott jogról és a magyar-német kulturális egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot.

A kormány foglalkozik a lakáskérdéssel

Az építőtakaréküzlet szabályozásáról szóló javaslathoz **Koós Zoltán** szólalt fel. A széles néprétegek jólétét — mondta — csak nagy tőkebefektetésekkel lehet előmozdítani. *Szükség van a lakásviszonyok javítására,* évente több mint 45.000 házat kell építeni.

Radocsay László igazságügyminiszter válaszolt a felszólalásra. *A kormány állandóan foglalkozik a lakáskérdéssel,* különösen pedig a falu lakásproblémáinak megoldásával. A javaslattal meg kívánják akadályozni, hogy *egyes építővállalatok összeomlása a jövőben kisemberek százait és ezreit vagyonilag tönkretegye.* A javaslat alapján a meglevő és az újonnan alapítandó vállalatok *szigorú állami felügyelet* alatt állnak majd.

Az igazságügyminiszter felszólalása után *a javaslatot elfogadták.* A napirend utolsó pontja *a nemzetiségi érzület büntetőjogi védelméről szóló javaslat* volt, amelyet **Szeberényi Lajos** felszólalása után a felsőház szintén elfogadott.

Az ülés háromnegyed tizenkettőkor ért véget. A legközelebbi ülést a képviselőháztól átérkező ügyek szerint tartják.

Szovjet nagykövet Vichyben

Moszkva, március 21. *(Német TI)* **A Szovjetunió legfelsőbb szovjetének elnöksége Bogomolovot, az eddigi vichyi ügyvivőt franciaországi nagykövetévé nevezte ki.** *(MTI)*

Pest—Magyarország—IBUSz

Húsvéti társasutazások

április 5—15-ig

Szováta—Gyilkostó—Borszék—Tusnádfürdő.

A) Tanulmányút a székelyföldi fürdőhelyekre. Részvételi díj: 197 P.

B) Kilencnapos húsvéti üdülés a székelyföldi fürdőhelyeken. Részvételi díjak: Szovátára 148 P, Borszékre 152 P, Gyilkostóra 160 P-től, Tusnádfürdőre 144 P.

Április 5—14-ig

Sopron-Lővér

Részvételi díj: 118 P-től

Jelentkezési határidő: március 29.

Felvilágosítás és jelentkezés: Pest—Magyarország—IBUSz Utazási és Menetjegyirodában: Budapest, VII., Erzsébet körút 7. Telefón: 422—985 és az összes IBUSz-irodákban.

SPORT

Ma este:

a magyar A. csapat megy! a jugoszláv B. csapat jön!

Ujpesten: rádióközvetítés Belgrádból

Végre két nappal a válogatott mérkőzések előtt nálunk is, a jugoszlávoknál is *kialakultak a válogatott futballcsapatok.* Fábián József futballkapitány, mint azt tegnap már jelentettük. *Szücsöt* viszi magával *Belgrádba.* A két főmérkőzésen résztvevő csapatok ezekután a következők:

BELGRÁDBAN MÉRKŐZŐ A. CSAPATOK: Magyarország: Csikós — Szücs (Szolnok), Biró — Sárosi III., Polgár, Lázár — Kincses, Berecz (Diósgyőr), Zsengellér, Bodola (Nagyvárad), Gyetvay. Tartalékok: Tóth I. (Szeged) és Füzi. Jugoszlávia: Mrkusics B. — Borozovics Z., Dubac B. — Manola B., Jazbincsek Z., Janics Z. — Glisovics B., Valjarevics B., Bozsovics B., Wölfl Z., Mikolics Z. Tartalékok: Gujadinovics B., Lovics S., Simonovics (Skoplje).

UJPESTEN MÉRKŐZŐ B. CSAPATOK: Magyarország: Szabó — Bohus (Diósgyőr), Kispéter (Szolnok) — Nagy, Tóth II, Szalai — Kovács II, Kovács I, Sárvári-Spielmann (mindhárom Nagyvárad), Kiszely, Tóth III. Jugoszlávia: Urch Z. — Krámer Z., Sztoilkovics B. — Buksec Z., Brocsics B., Csirics B. — Béda Z., Moradori Z., Lesnik Z., Petrovics B., Alujevics (Spalato). Tartalékok: Monsiver Z. és Pavletics Z. Amint látható, a jugoszláv A. csapat többsége belgrádi, a B. csapat többsége zágrábi játékosokból áll.

A CSAPATOK MENETRENDJE: A magyar A. csapat és az ugyancsak Belgrádban játszó ifjúsági csapat ma este 11 óra 48 perckor indul a nyugati pályaudvarról, ahol már 11 órakor találkozik. A csapattal utazik dr. Gidófalvy, az MLSz elnöke, Fábián futballkapitány, Gervay utimarsall, Dimény tréner, míg az ifjúsági csapatot dr. Tamássy ifjúsági kapitány és Molnár tréner kísérik. A jugoszláv B. csapat csütörtökön este találkozott Zágrábban, ahonnan szintén ma este indul és szombaton reggel érkezik. A jugoszláv B. csapatot Velyko Csulics jugoszláv II. kapitány vezeti.

Magyarország B.—Jugoszlávia B. válogatott mérkőzése vasárnap délután ½4 órakor kezdődik *az UTE megyeriuti pályáján,* előzetesen ½2 órakor *Nagyvárad* és *Ujpest* ifjúsági válogatottai mérkőznek. Az UTE közli, hogy *a mérkőzés alatt állandó közvetítést fog adni a Belgrádban lejátszandó A. csapatok válogatott mérkőzéséről.*

A MAC a magyar úszósport élén

A MAC úszóinak és vizipóló csapatának csütörtöki ünneplésén dr. Veress Imre, dr. Balogh László, Simkó János és Vizváry Károly ünnepi beszédeiből érdekes képet kaptunk arról, hogy hogyan került a MAC úszósportunk élére. Utoljára húsz évvel ezelőtt volt a MAC az úszósport vezéregylete. 12 évvel ezelőtt nyerte meg utoljára a vizipóló bajnokságot. 1940-ben pedig úszói a legtöbb bajnoki címet nyerték: Ács Ilonka hármat, Hidvéghy kettőt, Szigethy-Wargha Emőke, Eleméri és Fábián egyet-egyet, ezenkivül a MAC nyerte a legtöbb ifjúsági, fiu- és gyermekversenyt. Ifjai megnyerték a Kéler vándordíjat és a Mauthner vándordíjat. Vizipóló csapata a bajnokságban még csak harmadik lett, de utána megnyerte a Magyar Vizipóló Kupát és Budapest bajnokságát. Ifjúsági csapata is bajnok lett, ezenkivül a Komjádi Kupában, a szövetségi díjban és az ujonc bajnokságban lett második. A MUSz-ban azt is megállapították, hogy a MAC-nak van ma a legtöbb versenyúszója, 120, jelentősen megelőzvén az utána következő UTE-t, amely 100 úszót foglalkoztatott. A MAC-úszók legközelebbi célja: az új sporttelepen klubuszoda építése. Ezt az élen lévő úszógárda teljes mértékben ki is érdemelte.

A birkózó csapatbajnokság II. fordulóján, vasárnap a Nemzeti Tornacsarnokban a Beszkár—BVSC, Vasasok—Testvériség, Ujpesten pedig a Törekvés—WMTK, Debreceni Vasutasok—UTE mérkőznek.

Érdekes adatok a német sportvezér előadásában

Von Tschammer und Osten német birodalmi sportvezér vitéz *Bartha* Károly honvédelmi miniszter és előkelő közönség jelenlétében tartotta meg *előadását* a Magyar-Német Társaság rendezésében a Vasúti és Hajózási Klubban.

Az előkelő előadó végigvezette hallgatóságát képben és szóval *az egész német testnevelésen,* mégpedig úgy a békebeli, mint a háborús német sporton. Kiemeljük a sportvezér előadásából az általa közölt érdekes adatokat: ma már *hat és félmillió német férfi, nő, fiú és leány sportol* a legfőbb német sporthatóság irányításával és nem kevesebb mint *4210 új sporttelepet* létesítettek a sportvezér működése idején. A háborúba vonult sportvezérek helyét átvették *a 60—65 év közötti régi vezetők* s már az ő munkájukat dicsérik a Ga-Pa-ban megrendezett téli játékok, amelyen *13 nemzet sportolói* vettek részt.

A sportvezér előadása végén kijelentette, hogy *legértékesebb munkatársainak a magyar sport vezetőit tartja.*

Milyen szempontok lehetnek döntők a hungáriaúti pálya odaítélésénél?

A *hungáriaúti pálya* bérletének május elsején való lejártával kapcsolatosan közöltük *az egyik BTC-játékos levelét,* majd ismertettük *a BTC hivatalos álláspontját,* jelentést tettünk az *MLSz,* az *OTT* és a *székesfőváros* álláspontjáról is. A pálya bérletének odaítélésével kapcsolatosan messze a *sport kereteit túlhaladó vita* indult meg, amelyben nem kívánunk résztvenni. Csak egyszerűen leszegezzük, hogy a pálya odaítélésénél szerintünk *milyen szempontok* lehetnek egyedül döntők. Ezek a szempontok:

1. *Hogyan sáfárkodott a pálya eddigi bérlője* a 30 év előtt rábizott területen, mennyit fordított a pálya bevételeiből a pálya továbbfejlesztésére, berendezéseinek javítására, a sportolók és közönség kényelmének fokozására.

2. A jövőben *hol kapja meg a főváros a biztosítékokat* leginkább, hogy a pálya bérlője a fentvázolt követelményeknek s a magyar testnevelés és sport szolgálatának a legjobban megfeleljen.

3. A hungáriaúti pálya kétségtelenül nemcsak egyszerű *sportpálya,* hanem *reprezentatív* jellegü versenyek rendezésére alkalmas és ezekre szolgáló *sporttelep* kell hogy legyen a jövőben is.

Miután fővárosunk legfőbb vezetői izig-vérig sportemberek s nemcsak *referálásból,* hanem *saját sportbeli tapasztalataik alapján* is helyesen tudnak dönteni, bizonyos, hogy a hungáriaúti pályát *a fenti három szempontból legjobban megfelelő igénylőnek* fogják odaítélni. **(dr. f. j.)**

Pénteki és szombati rádióműsor

PÉNTEK:

BUDAPEST I.: 17.00 Hirek szlovák és russin nyelven. 17.15 Tánczene. 17.40 Sportközlemények. 18.20 Röhögjünk vagy nevessünk? 18.45 Debussy: Gyermekkuckó, szvit. 19.00 Hirek magyar, német és román nyelven. 19.20 A Rádió Szalonzenekara. 19.55 Az Operaház előadásának ismertetése. 20.00 Az Operaház előadásának közvetítése. Huszka Rózsi vendégfellépésével. »Walkür.« 21.10 Hirek. 22.35 Budapest II. 23.00 Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.25 Cigányzene. 24.00 Hirek.

BUDAPEST II.: 18.25 Az Operaház előadásának ismertetése. 18.30 Az Operaház előadásának közvetítése. Huszka Rózsi vendégfellépésével. »Walkür.« 19.35 Gyorsirótanfolyam. 20.00 Hirek. 20.10 Az orfeumtól a hangosfilmig. 21.25 A szinpad hivatása. 21.50 Tánclemezek.

SZOMBAT:

BUDAPEST I.: 6.40 Ébresztő. Torna. Hirek. Közlemények. Étrend. Hanglemezek. 10.00 Hirek. 10.20 Tavasz Andalúziában. 10.45 Nézzük meg a jégkorszakbeli ősember csontvázának gipszmásolatait a Nemzeti Múzeumban. 11.10 Nemzetközi vizielőszolgálat. 12.00 Harangszó. Himnusz. 12.10 Szalonzene. 12.40 Hirek. 13.20 Időjelzés és vízállásjelentés. 13.30 Hanglemezek. 14.30 Hirek. 14.45 Műsorismertetés. 15.00 Árfolyamhirek, piaci árak, élelmiszerárak. 15.20 Melles-zenekar. 16.10 Ifjúsági rádió. »Gondoljunk az árvízkárosultak gyermekeire.« 16.45 Időjelzés, hirek. 17.00 Hirek szlovák és russin nyelven. 17.15 Pár szó a rádióvevőkészülék hangjáról. 17.40 Ifjúsági énekkarok. 18.10 Az étkezőkocsi útja a műhelytől a gyorsvonatig. 18.35 Cigányzene. 19.00 Hirek magyar, német és román nyelven. 19.20 Mit kíván a német katona? 19.45 »Elnyűhetetlen papucsok.« Mese az »Ezeregyéj«-ből. 20.10 Operettországban. 21.40 Hirek. 22.00 Cigányzene. 23.00 Hirek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.25 Tánclemezek. 24.00 Hirek.

Szopos Sándor

Pesti Hirlap
1942. máj. 3.

— **Szopos Sándor kapta a főváros Lotz Károly-aranyérmét.** A székesfőváros *Lotz Károly* aranyérmének odaítélésére kiküldött bizottság az idei Lotz Károly aranyérmet művészi munkásságának elismeréseül *Szopos Sándor* festőművésznek ítélte oda.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

BALLON
lóden-, raglán- és esőkabát
MÁRTON és SZÁSZ
Gróf Teleki Pál (Bálvány)-utca 3.

balfis baktis Bunda, kabát nélkül — ez tudnivaló. — Most még fontosabb **melltartó**

Rádiójához villanygramofont
sok és újszerű kivitelben
BELGRÁDER
bemutatójában
Ráday-u. 1 (Calvin-tér sarok) Részletre is

Weekend-matrac 3-részes **16.50**
Weekend-paplan szép színekben **28.50**
Weekend-párna nagy választékban **1.98**
Cserhát paplan Murányi-utca 30. Cserhát-utca 17. Tel.: 420-454.

Parafatalpú cipőt
szakszerűen JAVÍT CIPÉSZ. VIII., Sándor-utca 27. Tel.: 338-638.

Vásároljon szab. **sertésszőr-szőnyeget**
a készítőtől, Margit-körút 48. Tel. 167-030.

BÚTORT
bizalommal **MÓZESTÓL**
Szent István-körút 11. — Részletre is.

BRILLIÁNS, ARANY
és ezüstért legtöbbet fizet. Zálogból kiváltom. Baross Ékszerház. **Baross-utca 83.** Tel.: 140-969

Kirakatállványok
áruasztalvédők elsőrendű kivitelben, jutányos áron. Kirakatállványkészítő kft. Budapest, VII., Izabella-u. 13. T: 224-800.
Használt állványok is kaphatók.

Ezüstróka
páros (egyenként is), perzsabunda és egyéb szőrmék, ruhák, kosztümök, kötöttruhák olcsón, sürg. eladók, vasárnap is. Zivatar-u. 7/a., fdsz. 1., Margithídnál.

Már heti részletre
is konyhák, kárpitosmunkák és **irodaberendezések**
BANYAFALVI-nál, VII., Izabella-u. 11. T: 220-798

Keresek sürgősen belterületen, a IV., V., VI. és VIII kerületekben 1 szobás-cselédszobás, vagy két kisméretű, különbejáratú szobás **komfortos lakást**
»Lépcsőházi bejárat« jeligére.

Bútort! Kovács László asztalostól vegyen, Nagymező-utca 43.

Nagyon kérem
azt a fiatalembert, aki 1942 január 30-án este fél kilenc órakor a **Vörösmarty-utca és Aradi-utca sarkán a balesetnél jelen volt és a mentőkhöz,** majd utóbb autóval a lakásomra kísért, legyen szíves velem a címét közölni, vagy a lakásomra jönni. B. Jánosné, Szinyei Merse-u. 2., földsz. 12.

Mária Terézia kovácsolt vas, biedermeier, stil és modern csillárok nagy választékban. BUGYI csillárszalón. VI., Teréz-körút 17. Tel.: 121-847.

Műegyetem mellett
Kruspér-u. 1/b. sz. alatt épülő társasházban délifekvésű, dunai kilátású, erkélyes
öröklakások
meleg vízszolgáltatással, augusztus 1-jei beköltözéssel leköthetők. Felvilágosítás köznap délután 3—6-ig. Telefon: **293-610**

Este 10-kor rádión körözték, éjjel 1-kor a keletinél elfogták a sikkasztó miskolci postaaltisztet

„Életemben egyszer úr akartam lenni a pesti éjszakában!"

A miskolci rendőrség tegnap este 10 órakor *rádiókörözést* adott ki arról, hogy *Miskolcról* megszökött *Béres* Ferenc postaaltiszt, aki egy nappal előbb a városi nyugdíjasok *18.700 pengőjét vette fel* a postaigazgatóság pénztárában, de ezt a tekintélyes összeget nem kézbesítette.

Éjszaka egy óra tájban a keleti pályaudvar környékén szolgálatot teljesítő *Horváth* XLVI. János kerékpáros rendőr a *Bethlen*-utca egyik kis kocsmájából egy jólöltözött fiatalembert látott kilépni. *A jókedvű kocsmázó két fiatal nőbe karolt* s a kis társaság hangosan énekelt. Igazoltatta a duhaj fiatalembert, aki hebegve mondott be egy nevet, de mingyárt kijelentette, hogy nincs is nála személyazonossági igazolvány. A rendőr ráismert benne a körözés pontos személyleírása alapján a miskolci szökevényre.

A fiatalember annyira meglepődött, hogy *bevallotta: ő Béres Ferenc. Még 15.680 pengő megmaradt nála a sikkasztott pénzből,* a többit részint *Hatvanban* vásárolta el, ahol kiöltözködött, másrészt *Budapesten* vett rajta ékszereket és költötte el mulatozásra. *Életemben egyszer* — mondotta — *úriember akartam lenni a pesti éjszakában!* í

A postaigazgatóság kitűzött jutalmát *Horváth* főtörzsőrmester kapja. *Béres* Ferencet a főkapitányságon *őrizetbe vették.*

A főváros személyautóit nem szabad Budapest területén kívül használni

A székesfőváros központi hivatalai, valamint a községi üzemek s közművek rendelkezésére álló személyszállító gépkocsik használatát a polgármester most úgy szabályozta, hogy a gépkocsikat *csak hivatalos ügyben, hivatalos eljárás céljaira* szabad felhasználni és azon nem hivatalos személyek *egyáltalán nem foglalhatnak helyet.*

A székesfőváros területén kívül pedig a gépkocsik szintén csak hivatalos utakra és csak a polgármester, vagy az alpolgármesterek *előzetes engedélye alapján* használhatók fel. Nem kell engedély a gépkocsiknak a székesfőváros területén kívül való igénybevételére akkor, ha az ügyosztály, vagy üzemvezető a székesfőváros területén kívül fekvő, valamely felügyelete, vagy vezetése alá tartozó üzemet, illetve telepet látogatnak meg.

Szopos Sándor kapta a főváros Lotz-aranyérmét

A székesfőváros *Lotz Károly aranyérmének* odaítélésére kiküldött bizottság most tartott ülésében az aranyérmet egész művészi munkásságának elismeréseként *Szopos* Sándor festőművésznek ítélte oda. A *Lotz* aranyérem nyertese a Műcsarnok mostani tárlatán egy nagyobb történelmi tárgyú festménnyel szerepelt. A mádéfalvi veszedelem témáját dolgozta fel festményében. A kitűnő munka is hozzájárult ahhoz, hogy a bírálóbizottság neki ítélje oda az arany-érmet.

— AZ ELHASZNÁLT IZZÓLÁMPÁKAT a multban is értékesítette a főváros, de leginkább csak az izzólámpafej fémanyag képviselt értéket. Az újabb izzólámpák egy része kryptongázzal töltött, ami különösen a mai időkben nagyobb értéket képvisel, mivel ez a gáz az izzólámpák töltésére újból felhasználható. Ezért a polgármester felhívta a főváros hivatalait, intézeteit, intézményeit és üzemeit, hogy a lámpák igénylésekor ne csak az izzólámpafej fémanyagrészét, hanem az izzólámpát is szolgáltassák be sértetlen üvegrésszel együtt az Anyaggazdasági Intézetnek. Egyúttal utasította a gazdasági hivatalt, hogy a beszolgáltatott krypton izzólámpákat az elérhető legmagasabb áron értékesítse.

A zágrábi apostoli legátus a magyar követnél

Zágráb, május 2. *(Bud. Tud.)* Lapjelentések szerint *Giuseppe Ramiro Marconi* itteni apostoli legátus látogatást tett *vitéz Marosy Ferencnél,* Magyarország zágrábi követénél.

ISIS LEGYŐZI APHRODITÉT

Nagy Sándor halála után megindult örökéért a versengés a hadvezérek, az Utódok és az Utódok utódai között: ebből az izgalmas, szenvedélyektől túlfűtött levegőjű korból merítette legújabb regénye témáját *Berend* Miklósné.

A macedón hadvezérek új dinasztiákat és birodalmakat alapítottak. Egyiptom, Kyrenaika és Kiréne felett a Ptolemaisok uralkodtak. Asszonyaik vadszépségű macedón hercegnők, törhetetlen erejű, szívós, uralkodnivágyó fajtájúak voltak. Vérük erős ritmusban lüktetett, akaratuk erősebb, gondolatuk merészebb volt a férfiakénál is. Smaragdköves szandáljukat gyakran szennyezi a kiontott vér, mert nemcsak a méreg, a tőr is gyilkos fegyverük közé tartozik. A két Arsioné királylány és az anyagyilkos Bereniké alakját, viharzó szerelmüket, gyilkos harcukat a férfiért és a hatalomért, mesteri kézzel rajzolta meg a regény írója. A könyv a *Pantheon* kiadásában jelent meg.

JUVENTUS – FIATALSÁG
a neve a
RUDASPARK
dús **rádiumos,** kiválóan serkentő gyógyforrásának!
Kérdezze meg orvosát és tartson májusi, tavaszi ivókúrát, hogy a hosszú tél után anyagcseréje és egész szervezete felüdüljön!

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Divatos lakásba Pianetto zongorát
Sternberg
Rákóczi-út 60.

Brilliánst
mindennemű ékszert veszek, eladok. IV., Kristóf-tér 2, I. 3. (12—2-ig) tel. 182-647.

Sikkes női kalapot **POLGÁR**-tól
VII., Wesselényi-u. 55. VI., Teréz-körút 18.

JANKURA ANDOR
okl. vegyészmérnök eredményesen **CIÁNOZ**
IX., Vaskapu-utca 1. **Tel. 142-832**

JEGYGYŰRŰK
14 kar. arany, EZÜST NÁSZAJÁNDÉKOK
Szigeti Nándor és Fia, II., Olasz fasor 35. T. 153-271

ELBEO
harisnya
HEYEK
Petőfi Sándor-utca 17

Epedás fotelágy 88 P-től
recamié..... 188 P-től
a készítőnél, Nagymező-utca 27, Kárpitos

LEPEDŐ, ANGIN,
köpeny-grádli, ágyneművászon, damast, törülközők, konyharuhák, abroszok, prima minőség (nem műrostos) flanel, selymek, női kombinék, hálóingek stb. rendkívül olcsón. **WEISZ** Paulay Ede-u. **58.** Udvarban. (Liszt Ferenc-tér mellett)

ANTIK BÚTOROK
1—2—3 ajtós szekrények, sublódok, fotelek, székek. Régiségbolt, Bank-u. 4.

XI., BOCSKAY-ÚT 68. ***János vitéz***
társasházban még egy darab **délkeleti fekvésű egyszoba hallos öröklakás hálófülkével.** Komforttal, központi fűtés, meleg vízzel, továbbá 1 drb örök **műterem** komforttal leköthető. Az V., Kresz Géza-utca 37. építés alatt álló
Báthory István és Kemény Zsigmond

Sezlon, matrac összecsukható sodronyágy kárpitozva, letűzött szalmazsák 17 pengőtől készítőnél. Lesti Sándor kárpitosmester, Dob-u. 98. T.-hívó 421-535.

Ki jár ma már ősz fejjel? 5—6 nap alatt ősz hajának, bajuszának visszaadja eredeti, természetes színét, ha az **IBIS** keleti hajfitító regenerátort használja. Nem fest, nem ártalmas. Mindenki egyedül kezelheti. Egy üveg: 1.94, 3.14, 4.84, 6.05 P. Csak egyszer próbálja meg a világ csodálatos tyúkszemirtóját, az Operátort, a fájdalmat 2—3 nap alatt megszünteti, később a tyúkszemet kiirtja. Ára **1.84** P. Főlerakat, utánvéttel szállít, csomagolás ingyen, postaköltséget a vevő fizeti. **WELLNER, Herkules drogéria,** Bpest, Kálvin-tér 5.

Nagyothallók és süketek
sorstársaim figyelmébe! Minden készülléknél többet ér a szájról való leolvasás elsajátítása. Eredményesen tanítja: SIMONYINÉ IV., Veres Pálné-utca 19. III. 3. Jelentkezni délelőtt 10—1 óráig.

Kiállításon nagy sikert aratott
elektroasztal gramofon
lemezcserélő gramofon
italszekrény gramofon
kristály hangkar újdonság **legolcsóbban.**
VI., Szondy-u. 9. **KEMÉNY** Udvarban. Telefon: 111-824, 112-288.

AZ ADANAI BAZÁRVÁROSBAN

A kéttéle bazárbetegség — „Szép kelim tessék!" Cipőtisztítás en gros — Kis teve, nagy teve Henna, az őszi varázs

Adana, 1942 tavaszán. Az európai utazókat vonzó keleti érdekességek közé tartoznak a maguk tarka-barka nyüzsgő tömegeivel és elárusítóival a vásárok és bazárok. Tapasztalt emberek azt mondják, — írja a *Donauzeitung* tudósítója — hogy *van egy külön bazárbetegség*, amelybe a gyanútlan idegen észrevétlenül beleeshet. Enyhébb formája, hogy *bazárlátogatási láz* vesz erőt rajta, úgy hogy órákig, sőt esetleg napokig bujja a bazárokat. *Súlyosabb esete a vásárlási láz* amikor az ember vásárolni kezd, mindegy, hogy szüksége van-e a megvett holmira, vagy nem.

Különösen két ilyen bazár fenyeget ilyen betegséggel, az *isztanbuli*, de még inkább a világhírű *adanai* bazár. Öreg »bazár-rókának« kell lenni ahhoz, különösen ha a nap első órájában látogatunk el ezekbe a bazárokba, hogy bejárjuk egyik kereskedést a másik után és mégis kopasztatlanul kerüljünk ki belőle.

Szőnyegek veszélyzónája

Alighogy belépünk az *adanai bazárba*, máris bekerülünk az első »veszélyzónába«: szép *kelimszőnyegek* csalogatnak, fekete és piros, narancssárga és sárga szőnyegek, izzóvörösek, mint a vérpiros ajak és sárgák, mint az aranyékszer a fekete bőrön. Távolabb rézből készült, csodálatos kidolgozású *kávészervizek, tányérok, kávédarálók, karperecek* integetnek felénk. Csak akkor érezhetjük túl magunkat a veszélyen, ha a *cipészek* hosszú sorába jutunk, noha akadhat, akit a pásztorcsizmák is vonzanak. De a *mecsetek* látogatásához cipő? Nem, erre nincs szükség. A legtöbb mecsetet már láttam, fogvacogva, cipőimmel a kezemben, álltam a tündöklő fajánszok előtt a hideg szőnyegen és betűzgettem az arab ornamentika rejtelmeit.

I-á és a cipőtisztítók

A bádogosok és asztalosok negyedében szamarak *iá*-zása, gramofonszó és gyermeksírás vegyül a *kikiáltó* éneklő hangja és a *rézverők* lármája közé. Az egyik kereszteződésnél *utcai fotográfus* ütötte fel tanyáját. Két tiszteletre méltó török anyóka tarka öltözetben, török nadrágban ül a díszletek előtt és sztoikus nyugalommal várja a fejleményeket. Az egyik díszlet krétarajz, templomot ábrázol, de — megfordítva, tornyával lefelé. Hamar kész a kis elmosódott felvétel és az asszonyok már el is tűnnek.

A keresztezés másik sarkán *déligyümölcskereskedő* áll kocsijával, iskolásgyerekek raja veszi körül: diót, mazsolát, édességet és szőlőt árul. Elég két *kurust* csúsztatni a markába és máris észreveszi, hogy régi vásárlóval van dolga. A harmadik sarokban *cipőtisztító* ütötte fel tanyáját. Iskolásfiúk és lányok szürke formaruhában, fehér gallérral, diót rágcsálva lépnek a cipőtisztító elé és kényelmesen nyujtják lábukat. Megkezdődik a cipőtisztíttatás, közben a lányok nyugodtan csevegnek tovább. *Otthoni cipőtisztításról szó sem lehet.*

A jobb emberek mindennap más pár cipőt vesznek fel és amikor újra az első párra kerülne a sor, rendszerint a hét végén, megjelenik a cipőtisztító és egyszerre kipucolja valamennyit. Asszonyok és kis gyerekek is jönnek és az apróságok is egész jól tudják, hogyan viselkedjenek, mialatt a kedélyes cipőtisztító keféli és fényesíti cipőjüket.

A negyedik sarokban az *írnokok* vannak: asztal, rajta írógép, előtte két-három szék és egy férfi kellő díjazásért *kérvényeket, levelet ír, ujsághirdetésre válaszol* stb.

A bazár következő utcájában csoportosulás támad. *Két fiatal kamasz egy szamárcsikóval huzakodik.* A kis ostoba szamár meg akar szökni. A két fiú *fülénél* fogva húzza vissza, úgyhogy a szamár hátsó lábaira emelkedik. A huzakodás még eltart egy darabig, ekkor a fiúk hirtelen elengedik és a szamár pillanatok alatt eltűnik a bazár forgatagában.

Nyolcéves üzletvezetőnő

Nagy a tolongás az élelmiszernegyedben, ahol nagy halom bab tornyosodik a földön, a zsákokban pedig pisztáciát és más, Európában teljesen ismeretlen terményeket árulnak. *A mandula, mogyoró, borsó, mazsola* itt egészen közönséges. Az egyik standon egy kis elárusítónő tevékenykedik. *Nem lehet több 7—8 évesnél.* Mégis érti üzletének minden csínját-bínját, nyugodtan fogad minden kérést, árut kínál, mér, pénzt vesz el és visszaad — szinte csodálatos. A vásárlók felnőttként kezelik, csak egy szakállas férfi akar tréfát űzni vele és kérdi:

— *Hol az apád?*

— *Baba yok! Az apám nincs itt!* — válaszolja a kicsi teljes komolysággal. Az ember alig tud betelni a kis elárusítónő nézésével.

Az élelmiszerbazár kijárata táján *fiatal gyerekek csapata* rohanja meg a távozót: *a csomagot, a szatyrot* akarják vinni. Némelyik már előre kiválaszt egy vásárlót és türelmesen végigkíséri, míg az meg nem veszi, amit akar és aztán elébeáll, hogy felajánlja szolgálatait. Sokan vannak, ügyesnek kell lenni, hogy üzletet csinálhassanak.

Az élelmiszerek után jön *az ócskások bazárja:* régi ruhadarabokat, cipőt, bútort, képet, mindent árulnak. Külön nevezetességük a *benzintartály.* Régi benzintartályokból a bádogosok a szó szoros értelmében csodálatot keltő tárgyakat vernek ki: bádogtányérokat, vedreket, merőkanalakat, tálakat. A *teneke* — így hívják ezt a bádogot — *mindenre jó*, még építkezésnél is felhasználják tetőfedésre vagy kerítésre.

Szerelmi varázserő

Visszaérkezünk a *szőnyegkereskedőkhöz*, de a szőnyegekről *tevekaraván* tereli el a figyelmet, élén egy szamár halad. Hangtalan méltósággal lépkednek a büszke, hosszúlábú tevék a szűk utakon, terhük inog a hátukon, okos szemük a távolba tekint az emberek fölött. Mindegyiknek a nyaka körül egy-egy *mavi bondsuk* (kék gyöngyfüzér). A kék gyöngyfüzér talizmán a balszerencse ellen, szamaraknak a homlokára teszik, kislányoknak pedig a karjára fűzik.

A lányoknak azonban nem a kék gyöngy az egyetlen ékességük: *tenyerüket és ujjukat vörösbarna hennával kenik be.* A henna ősi szépségápolószer, nagy tekintélyben áll. Nemcsak szépséget ad, hanem az itteni hit szerint *szerelmi varázserő* árad belőle. Az asszonyok a hajuk színét frissítik fel vele és néha, most is — bár nem kötelező a fátyol — gondosan *csarsaf alá*, sötét kendő alá rejtik a hajukat.

A fiatal, városi török nők azonban már modern európai ruhát viselnek. Vidéken világos köntöst és nadrágot viselnek, ünnepnapokon azonban a vidéki török nők csodálatos viseletben pompáznak.

— **A VOLT BUDAPESTI 32. HÁZIEZRED BAJTÁRSAINAK EMLÉKÜNNEPÉLYE.** A volt cs. és kir. 32. gyalogezred, Budapest volt háziezredének tisztikara, altisztjei és legénysége *ezévi május hó 17-én, vasárnap* tartja az ezévi ezrednapját. Gyülekezés 9 óra 30 perckor a belvárosi főplébániatemplom előtt (Eskü-tér). Szentmise után a bajtársak a Harmincketteseken lévő ezredszobrot megkoszorúzzák, majd az ezredalapítvány ezévi kamatait segélyként négy ezredbeli rokantnak kiosztják. Az ünnepély befejezése után bajtársi összejövetel lesz a VIII., Práter-utca 42. sz. alatti Micheller-féle vendéglőben.

Országház Grill
RÁTKAI MÁRTA
zenekarával és az új májusi műsor.
Kálmán—Miletin—Schmidt—Horváth
négyes
TÁNC
Asztalrendelés: 120-202 123-364

Zsír- és kenyérjegyet hamisítottak és árultak, nyolc letartóztatás

A *Teleki*-téren elfogták a detektívek *Neufeld* Jakab 52 éves volt kereskedősegédet, amikor éppen *zsír- és kenyérjegyeket adott el.*

Elfogatása lerántotta a leplet egy bűnszövetkezetről, amely azért alakult, hogy a gyáraktól ellopott hivatalos bélyegzőkkel *nehéz testimunkásokról készített névsorra* az illetékes jegyirodáktól különböző pótjegyeket csaljon ki. Az »üzlet« kitűnően bevált.

Két hónap alatt 4000 pengőt forgalmazott a hamisjegyek árusítása *Neufeldnek* és társainak: *Papp* András ujságárusnak (alvilági nevén »*Piros*«nak), *Nemes* Lajos asztalossegédnek, *Wittenberger* Sándornak (a *Pickard* néven becézett volt magántisztviselőnek), *Szanaki* Oszkárnak, *Ignácz* Istvánnak, *Halmi* Ferencnek és *Grósz* Lajosnak. Kávéházakban, éttermekben, gyárak környékén és a szállítómunkások körében adogatták el ezeket a fondorlatos úton szerzett jegyeket.

A rendőrségen *ma délelőtt valamennyiüket letartóztatták.* Bevallották, hogy utóbb már nem is loptak bélyegzőket, hanem *maguk is előállították* ilyen hitelesítő eszközöket és a listákon is nemlétező neveket szerepeltettek.

A csaló: bűnös, akit becsapott: hibás!

Egy „fekete-élelmiszer" bűnperben a bíróság dologházra ítélte az eladót és megbélyegezte a vásárlókat

Král Rezsőné szül. *Apfelbaum* Margit budapesti, foglalkozásnélküli nőt kilencrendbeli csalás bűntettével vádolta az ügyészség. Tavaly decemberben került szabadlábra feltételesen öt évi szigorított dologház-büntetéséből, amelyet *Márianosztrán* töltött. Még decemberben becsapott több embert. Azt állította, hogy be tud szerezni több, ma nehezen kapható cikket és erre a célra kisebb-nagyobb összegű előlegeket vett fel.

Gamberszky Guidó egyesbíró vonta felelősségre. Az asszony sírva ismerte be bűnösségét. A bíróság *tizenegyrendbeli csalás* bűntettében mondotta ki bűnösnek és ezért *szigorított dologházra* ítélte, amelynek legrövidebb időtartamát 5 évben állapította meg.

Az indokolás szerint a bíróságnak nemcsak azt kell figyelembe vennie az ítélet kiszabásában, hogy a vádlott mennyire megrögzött bűnöző hajlamú vagy sem, hanem azt is, hogy a társadalmat megszabadítsa az ilyen veszélyes egyénektől, hogy a társadalom ne legyen kénytelen eltűrni zaklatásukat. A mostani háborús viszonyok között azonban *a sértettek is éppen olyan hibásak, mint a vádlott.*

Bizonyos árukat csak jegyre lehet beszerezni vagy pedig a legnagyobb nehézségek árán, de *mindegyik sértett az első szóra hajlandónak mutatkozott arra, hogy a közellátás érdekeinek megkerülésével jegy nélkül szerezzen be olyan árukat, amelyekhez ma nehéz hozzájutni.* Az ítélet nem jogerős.

Bárczay államtitkár árvízi szemleúton

Dr. *Bárczay* János földmívelésügyi államtitkár, országos árvízvédelmi kormánybiztos az árvízzel és belvízzel sujtott helyeken folytatja szemleútját. Ez alkalommal *Szeged* vidékét és *Bács-Bodrog* vármegyét tekinti meg. A kormánybiztos *körútját szombaton kezdi és hétfőn este fejezi be.* Résztvesz azon az értekezleten is, amelyet az árvízzel és belvízzel sujtott gazdaközönség és egyéb érdekeltek helyzetük megjavítása érdekében vasárnap Szegeden tartanak.

Holnap kezdődik a Szent László-hét Nagyváradon

Nagyvárad, május 2. A város lakossága ünnepi hangulatban várja a *Szent László-hét* megnyitását. A Magyar Bokréta Szövetség *Paulini* Béla vezetésével már megérkezett. A lakosság meleg ünneplésben részesíti az ország különböző részeiből érkező és nemzeti viseletben felvonuló bokrétásokat, akik között már négy erdélyi csoport is helyet foglal.

A Szent László-hét a Szent Jobbnak Nagyváradra érkezésével *vasárnap reggel 9 óra 30 perckor kezdődik.* Az *Aranyvonat* hozza az első magyar király jobbját a Gábor Áron tüzérségi hadapródiskola elé, ahonnan *Serédi* hercegprímás kíséri a Szent Jobbot a Szent László térre, ahol a most épített hatalmas oltár előtt misét mond és utána prédikál.

A helyi lapok ünnepi cikkekben méltatják a hét jelentőségét. Az *Esti Lap*ban *Hlatky* Endre főispán írta a vezércikket.

A norvég dohányadag

Oslo, május 2. *(Stefani)* Norvégiában június 1-étől kezdve adagolják a dohányt. Minden felnőtt *havonta 160 cigarettát vagy 200 gram dohányt kaphat.* (MTI)

MINDEN FÉRFI BOLDOG ÉS HÁLÁS:

Fájdalmatlan a borotválás!

Aki TARR-t használ, nem ismeri többé a borotválkozás fájdalmait. A bőr nem ég, nem feszül többé. Sérülések gyorsabban gyógyulnak. TARR alaposan fertőtlenit – az apró pörsenések, a bőr tisztátalanságai ugyszólván egy éjszaka alatt eltünnek.

Borotválkozás után TARR-ozol
S másnap könnyebben borotválkozol!

Megjelent az első teljes
Kőrösi Csoma Sándor életrajz!
Baktay Ervin dr.
Háromszéktől a Himálajáig
304 szövegoldal, 32 oldal ábra, 2 térkép.
Vörösváry-kiadás
Minden könyvkereskedésben kapható
Ára fűzve 7.80, kötve 9.60 pengő.

Grófi Majláth G. Károly
püspökségének negyvenéves fordulója

Az idő az érdemes embert feldíszíti: nemes elhatározásainak, jócselekedeteinek csillogó köveivel ékesíti és az elismerések övével színezi. Majláth püspök immár negyven éve rakja a köveket, amelyekből érdem-építménye magasra emelkedik.

Családi hagyományként mély vallásosságot s határtalan tekintélytiszteletet hozott magával. E hatások püspöki székhelyének légkörében csak erősödtek. Nagynevű fejedelmek és püspökök emlékei teszik ugyanis beszédessé az ódon falakat s keltenek mai életünknek szóló, nagyszabású gondolatokat. Nagyotakarásokat, kiváló eredményeket hirdetnek a sorjában függő arcképek, az egymásbanyíló termek. A messze századok ködéből kiragyogó székesegyház a tettek embereinek nevét hirdeti, tekintélyük főhajtásra kötelez.

A püspök nagykiterjedésű egyházmegyébe jött. Nagy szétszórtságban élő híveinek gondozása sok önmegtagadást, leegyszerűsödést, nagy erőfeszítést kívánt. Emellett elöregedett püspök segítségére küldték. Divatos felvilágosultság miatt meggyengült hitéletet kellett felvirágoztatnia s az embereket több lelki tartalom felvételére erősítenie.

Ez építőmunkájában főleg az ifjúságott vette számításba. Negyvenéves püspöksége alatt az egyéni nevelésnek, a gyermek értéke megbecsülésének, az ifjúság segélyezésének érdekében felmérhetetlen szolgálatot tett. Fáradozásainak eredménye, hogy vallásos, erkölcsös nemzedékeket nevelt fel, s állított a köz szolgálatába.

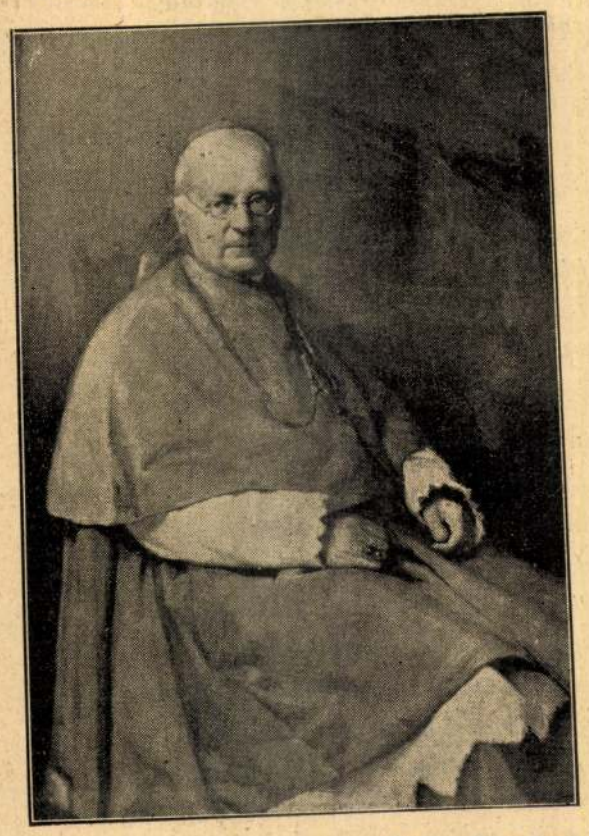

Grófi Majláth G. Károly Szopos Sándor festménye.

Negyven esztendő bőséges alkalmat nyujt az ő értékelésére. Nem igéretek, hanem befejezettségek, megvalósulások az ő ékességei. A kép előttünk áll, csak meg kell szólaltatni.

A művész úgy állandósít helyzetet, úgy rögzít jellemet, hogy megörökítésre alkalmas percet les meg. A képen, amelyet Szopos Sándor festett, a püspök felénk néz. Szemeiben melegség, tekintetében várakozás. E szeretettel, biztatással fogadott mindenkit, hogy a rászorulót bátorítsa, vígasztalja, segítse, felemelje. Vágó Gábor szobrot alkotott róla, amely őt áldásosztás közben ábrázolja. A püspök egész lénye csakugyan szüntelen jótakarás, osztogatás, áldás.

E szeretetet érezték hívei, a másvallásúak, a szegények és gazdagok. Nem ismert fáradtságot, kényelmet, ha lelki fiakat, ha tömegeket találhatott. Gyenge testét belső tűz hevítette s adott neki erőt csodálatraméltó teljesítményekre. Harcterek, messze országok, itthon eldugott falvak bármennyire nehezen megközelíthetők voltak is, mitsem számított. Pontos beosztással dolgozott, s a kijelölt időben mindenüvé megérkezett.

Érintkezésbeli közvetlensége, finomsága sohasem tévesztette el kedvező hatását. Azok közé tartozik, akik között az ember lelkileg csak felemelkedik.

Természetes következmény tehát, hogy püspökségének negyvenéves fordulóján tisztelőinek, híveinek ajkára egyaránt a szerencsekívánságok és tiszta öröm szavai tolulnak.

B. V.

Sámson

Még messzekongott nehány víg hahó.
— Aztán porosan, itt a drága bársony
Ruhák között csak megjelent a Sámson
Borzas feje és megfagyott a szó.

Nagy döbbenetnek rémült csendje lön.
— Keskeny kezébe reszketett a villa,
Mert összeborzadt százszorszép-Delila
A remekmívű párduc-heverőn.

Az abroszon mind végigfolyt a bor,
S a dőzsölők közt úgy állott a vak,
Mint köbe vésett fáraó-szobor.

... És összebújtak mind a céda nők.
Titáni válla lassan megfeszült,
S inogni kezdtek a márvány-tetők ...

TISZAVÁRY ERVIN

Pártoltár 1937. máj. 15.

Reményik Sándor: Ésaiással

„Mert a hegyek eltávoznak és a halmok megrendülnek;
de az én irgalmasságom tőled el nem távozik.“
Ésaiás 54 : 10.

Nem voltam én városlakó,
Nem voltam én igazában soha.
Emmaus volt Édesanyám —: Vidék,
Jeruzsálem mindig csak mostoha
A városokban csak testem lakott,
Ha legelt lelkem, — másfelé legelt,
Hegyek, halmok virágoztak felém,
Páráikkal szobám csordultig telt.
A kunyhók közt s a paloták közt
Egyformán idegenül jártam,
A láthatáron halmok s hegyek nőttek —
Karom úgy maradt: feléjük kitártan.
Kiket szerettem ezen a világon:
Nekem ők embernél több-számba mentek,
Nem kunyhót láttam bennük s palotát —
Halmoknak tekintettem és hegyeknek.
S épen azért mozdíthatatlanoknak,
Kik állnak láthatárom aranyszélén — —
Elmosódva is biztos vonalaknak,
Órködve testem-lelkem üdvösségén,
Még akkor is, ha ég-föld összerogynak.
Makacsul hittem: túl minden halálon
Énnekem megmarad az én világom.

De nem. Mert megrendültek a hegyek.
És a halmok is eltávoztanak.
Egy szörnyű kéz egymásra dobja őket —
S őrülten a tengerbe ugranak.
Sebek szakadnak bennük, oly sebek,
Hogy torz formájuk az égre üvölt,
Megindulnak vérrel patakjaik,
S e borból magának a Sátán tölt.
Ó, mi volt ehhez képest Messina,
És San-Francisco is ehhez mi volt?
Az összeomlott házak ezrei
És alattuk a százezernyi holt?!
Ha reng a föld a városok alatt:
A táj szivére mégis van ki-út,
S barlang rejti el a félmeztelent,
Kinek már tető s takaró se jut.
De jaj, mikor a hegyek rengenek!
És ellépnek az embertől a halmok,
Gyerekkorának ős-vigaszai — —
S kik ihlettek, ó, őszbehajló dalnok!

S kik bánatodnak megosztói voltak —
S most látod őket láthatárodon túl:
Eltávozottak, haldoklók, vagy holtak.

Ó, én Hegyeim, erős férfi-lelkek,
Búcsúztattalak hegyek kardalával,
Amikor Ti is megrendültetek,
S szövetségre léptetek a halállal,
Vagy szövetségre másik láthatárral,
A nekem határtalan messzeséggel!

S ó, én Halmaim, szelidszívű nők Ti,
Búcsúztattalak szelid énekekkel,
Mikor mellőlem eltávoztatok.
A láthatáromon úgy álltatok,
— Mindig csak láthatáron —
Hogy nem volt köztünk égő szerelem —
Csak valami fájó-szép testvér-álom,
Le nem írható határ-érzelem.
Úgy álltatok tisztán a láthatáron.
De aztán már a láthatáromon sem...
Mert kemény szóval iratott számomra,
Számomra is a Szó:
Hogy még a Hegy, a Hegy is rendülő
S a Halom, a Halom is távozó!
Egy roppant Kéz emeli őket,
S más helyre átteszi,
Hegy s Halom helyére tengert terít,
S azokat a tengerbe meríti.
S szörnyűbben, mint San-Francisco
És sokkal szörnyübben, mint Messina,
Hull szét és omlik össze bennem
Az én világom s az én életem:
A lelki Transsylvánia.

És minden Heggyel és minden Halommal,
Mely rendül s távozik,
Bennem is egyre meghal valami,
Meghal s megváltozik.
S rendülő Heggyel s távozó Halommal
Ó, nemcsak az emberből,
Istenből is le-leszakad egy-egy darab — —
S én egyre sötétebben kérdezem:
Uram, a te megígért nagy irgalmasságod
Ugyan miben áll és hol is marad??!

1937. április 21.

György rektor megnyitotta az egyetemi tanács ülését. Üdvözölte a megjelenteket, bejelentette, hogy az ünnepélyes ülés tárgya a jogi és államtudományi karnak az az átirata, amelyben *Csáky* István gróf külügyminiszternek a jogtudományok díszdoktorává avatását kérik.

Buza László, a jogi kar dékánja ismertette ezután a jogi karnak *Csáky* István gróf díszdoktorrá való avatására vonatkozó indítványát. Ismertette a külügyminiszter pályafutását, külpolitikai munkásságának egyes állomásait és fontos eredményeit. Rámutatott arra: *Csáky István gróf tisztánlátó, bölcs politikája eredményezte, hogy amikor a tengelyhatalmak fényes harctéri diadalaik után Délkeleteurópa újjárendezését napirendre tűzték, drága magyar területek térhettek vissza a Szent Koronához. Csáky* István gróf *a magyar igazság diadalmas bajnoka s bizonyára az egész nemzet osztatlan lelkesedésével találkozik díszdoktorrá avatása a hazatérő egyetemen.* A jogi kar az indítványt egyhangúan elfogadta, a kultuszminiszter jóváhagyólag tudomásul vette, *a kormányzó pedig legfelsőbb elhatározásával megengedte Csáky István gróf tiszteletbeli doktorrá avatását.*

Ezután *Bartók* György rektor néhány meleg szót intézett *Csáky* István gróf külügyminiszterhez, majd *Buza* László, a jogi kar dékánja felolvasta a doktorrá avatás formuláját és a rektor, majd a dékánok sorra *tiszteletbeli doktorrá avatták a külügyminisztert.* A megjelentek *percekig tartó lelkes tapssal* ünnepelték *Csáky* István grófot.

A külügyminiszter beszéde

Erdély földjén magyar vérrel és magyar ésszel irták a történelmi utat

Ezután *Csáky* István gróf külügyminiszter visszatért asztalához és a következő beszédet mondotta:

— Mély megilletődéssel állok kincses Kolozsvár, Erdély fővárosának egyetemi falai között. Köszönöm az egyetemi tanácsnak, hogy engem a díszdoktori méltóságra alkalmasnak tartott. Engedtessék meg nekem, hogy erről a helyről egy pillantást vethessek visszafelé és előre. Hiszem és tudom, hogy *ez a kitüntetés rajtam keresztül a fiatal magyar diplomáciának szól.* Nem szokásom a panaszkodás. Az én generációm megtanult az elmult évek folyamán harcolni. Ezek az évek nem voltak könnyűek. *Most gondolatban meghajtom fejemet mindazok előtt, akik az elszakítás keserű éveiben harcoltak és elestek a magyarság feltámadásáért folytatott küzdelemben, főleg azok előtt, akik idegen impérium alatt vállalták a harcot.* Ez a harc otthon sem volt könnyű. Az önálló külügyi szolgálat évszázadok multán a nemzet egyik legtragikusabb pillanatában éledt fel újra.

— Mikor az összeomlás után a külügyminisztérium magának helyet keresett, az ezeréves Magyarország szét volt szakitva. Kialudt gyárkémények, néptelen pályaudvarok, vagonlakások, elégtelen élelmiszerek, a megmaradt határokon is fenyegető ellenségek, *ezernyi és ezernyi testvérünk teljes anyagi megsemmisülése közepette kellett a munkát kezdenünk olyan Európában, ahonnan a megértésnek alig egy halvány sugára világított felénk.* Szinte reménytelennek látszott az a feladat, amely előtt a magyar külpolitikai szolgálat állott. Olyan országot kellett kifelé képviselnie, amelyről minden külpolitikai megfigyelő tudta, hogy hatalmas krizisen ment keresztül s meg van fosztva erőforrásai nagyrészétől. De *a nép egészséges, erős volt és a vezetők céltudatosak.* A fájó sebek továbbra is fájtak, de *a megmaradt csonk ellenségeink minden várakozása ellenére lassan erőre kapott.* Valami tragikus nagyszerűség van abban, hogy ez a nemzet nagy tragédiáinak idején magára tud döbbenni. *Amikor senki sem segit, amikor csak önmagába sülyedve önmagából tud erőket kitermelni, akkor a legnagyobb a magyar.*

— Az építőmunka megindult. A részletekkel nem kívánok foglalkozni, elegendő, ha annyit említek, hogy *a magyar külpolitikai vezetőknek nagy barátaink: Németország és Olaszország segítségével 1938 őszén sikerült szétrobbantani az országot vaspántként körülfogó kisantantot. (Nagy éljenzés és taps.)* És a Felvidék magyar része visszatért. Az újjászületett magyar hadsereg 1939 tavaszán a kedvező pillanatot kihasználva birtokába vette Kárpátalját. 1940 augusztus 30-án visszakerült Szent István koronájához Erdély. És 1940 október 23-án *a magyar külügyminisztert életének legnagyobb öröme érte: a magyar Kolozsvár magyar egyetemének falai között állhat. (Szünni nem akaró éljenzés.)*

— A csonka magyar föld két év alatt majdnem kétszeresére nőtt. Lakóinak száma az 1919. évi körülbelül 7 és fél millióról 13 millió fölé szökött. *Erdély visszatérése a magyar diplomácia reneszánsza.* Húsz nehéz esztendőn keresztül a Dísz-téri palotából főleg kelet felé néztünk, kelet felé, ahol *Erdély történelmi földjén magyar vérrel és magyar ésszel irták magyar elődeink a magyar utat. Az önálló Erdély külpolitikája és ennek a külpolitikának nagyvonalúsága minden magyar diplomata legjobb tanuló iskolája. Az önálló Erdély a három nemzet és a négy vallás bázisán felépítve mutatja nekünk az elérendő célt a jövő útján.* A magyar diplomácia nem mulasztotta el a magyar történelem és főleg Erdély történelmének tanulságait levonni és ebben Magyarország mai miniszterelnöke hatalmas lépéssel segített előre bennünket.

— *Itt nem Teleki Pál grófról, a politikusról, hanem a professzorról szeretnék néhány szóval megemlékezni.* Neki, a politikai földrajz professzorának köszönhetjük, hogy a magyar diplomácia látóköre kibővült, hogy felszabadultunk s *a szük magyar látókörből tágabb magyar horizonthoz tudtunk eljutni.* A politikai földrajz az államférfi tudománya. A földnek és a rajta élő embernek szintézise. Foglalkozik azzal, hogy valamely földrész, vagy ország milyen határokkal rendelkezik s mit jelentenek a természeti tényezők és mindaz, amit az ember a természet erőinek felhasználásával létrehozott. A politikai földrajz tanulmányozása közben jöttünk rá arra az igazságra, hogy *Erdély földje magyar föld. Lehetnek itt más nemzetiségek, beszélhetnek itt más nyelven és dicsérhetik más vallás szerint az Urat, magyar ez a föld, magyar ennek a tradiciója és levegője.* Ennek a földnek szellemi középpontja *Kolozsvár.*

Politikai földrajz és geopolitika

— A politikai földrajzon túllépett egy bizonyos fokig a magyar diplomácia. Éppen Teleki Pál tanítása volt az alap, amelyre építettük további szemléletünket. *Ha azonban a politikai földrajz az államférfi tudománya, akkor a geopolitika e tudomány igazságainak dinamikus gyakorlati megoldása.* Nem véletlen, hogy a német és olasz, sőt ma már szinte mindegyik diplomácia tagjai nemcsak olvasnak, hanem sok esetben maguk is írnak geopolitikai műveket. A tengelyhatalmak a geopolitikának egyetemeiken külön tanszéket adományoztak, középiskoláikban és az elemi iskolákban is tanítják a geopolitikát. *A tiszta geopolitika nem propaganda és nem gyűlöletet hint, hanem megértésre tanít, beleoltja a vezető rétegekbe a földrajzi gondolkodást s ezen keresztül a nagyvonalúságot, kiértékeli a földrajzi energiákat s azokat hasznositja.*

— Minden államnak vannak geopolitikailag fontos pontjai, ezek vannak hivatva a nemzeti kultúra fejlesztésére, a gazdasági energiák kimunkálására. Rajtuk fonódik a nemzet történelme, minden emberi behatás figyelmen kívül hagyásával néha szünet nélkül, néha hosszabb-rövidebb szünet után újabb és újabb szerephez jutnak. Ezeket *a geopolitikailag fontos pontokat artériák kötik össze egymással és a fővárossal. Ezek az artériák a közlekedési vonalak.* Minél gyorsabb a köztük levő összeköttetés, annál nyugodtabb lehet a legfelsőbb államvezetés, annál könnyebb a nagy nemzeti feladatok megvalósítása. A magyar diplomácia tudatában van ezeknek az igazságoknak és a magyar külügyminiszter szivének melegével s a történelmi logika ismeretében állapithatja meg, hogy *Kolozsvár visszaszerzésével Magyarország egyik geopolitikai szempontból legfontosabb pontját sikerült Szent István koronájához visszacsatolni.* A mult hibáiból tanultunk: diplomáciánknak nem feladata a belső fejlődés kérdésével foglalkozni, jóllehet *elvitathatatlan, hogy egészséges külpolitikát csak egészséges belső államra lehet felépiteni. Minden magyart meg kell szervezni.* Feladatunk magunkkal és Európával szemben kikristályosodva áll előttünk. A magyarság a Kárpátok medencéjében nagy geopolitikai erővonalak középpontjában fekszik. Ezen a földön ütköztek össze sűrű egymásutánban a népvándorlás előtt, alatt s után az ittlakó népek és a keresztülvonuló törzsek. Valamennyi közül csak a magyarság tudott tartós államot alkotni.

Könyvelésben jártas gyors- és gépirni tudó, többéves gyakorlattal rendelkező őskeresztény

tisztviselőket felveszünk.

Ajánlatokat „Mielőbbi belépés" jeligére BALOGH hirdetőbe, Szent István-körút 9.

„Kolozsvárról megerősödve szeretnénk hazamenni"

Csáky István gróf külügyminiszter részletekbe menő alapossággal és szakszerűséggel ismertette ezután Kolozsvár geopolitikai helyzetét és jelentőségét, majd így folytatta beszédét:

— Kolozsvár varázserejű város, megfog, a magasságokba repít és nem enged el többé. A magyar Kolozsvár levegőjében érezzük, hogy egy család nemcsak az élőkből áll, hanem hozzá tartoznak azok is, akik már meghaltak s azok is, akik jönni fognak. *Csak a mult, jelen és a jövő adja ki a nagy közösséget, amelynek az élők csak átmeneti reprezentánsai.* A nemzet viszont családokból áll s a ma élő generáció legfőbb hivatása *a multat átmenteni és a jövendőt kiépiteni. Szerencsétlen az a nemzet, amely tradiciókat könnyen el tud vetni.* De a mult nem jelent megfeledkezést a jövőről. A jövendő generációk elvárhatják a ma élőktől, hogy rendezett, védett, fejlődésképes országot vehessenek át tőlük.

— A magyar diplomácia mindezeknek tudatában van. A nemzet életét nem a jelen szemszögéből nézi, méri az utat és kutatja a jövőt. Tudja, hogy minden nép földhöz van kötve és *sorsa földrajzi helyzete által determinálva van.* Tudja, hogy a föld erői, a geopolitika tényezői nagy vonalakban parancsolóan előírják a tennivalókat. Tudatában van annak, hogy bár könnyen lehetünk nagyszámú nép — ez tisztán rajtunk múlik — *ma alig valamivel vagyunk túl a tizenhárommilliós nemzeten* és ennek a tizenhárommilliónyi fajmagyarnak is egy része határainkon kívül él. Ilyen létszámmal azonban *csak olyan külpolitikát lehet követni, amely jelentőségünknek megfelel.* Ezért *nem akarunk mások példájára nagyhatalmi ábrándok után szaladni.* A külpolitika reális mesterség és nem tűr meg szentimentálizmust. Másrészt viszont tudjuk, hogy *mi a miénk és mi jár nekünk.* Ezért maradéktalanul tovább küzdünk. (Nagy taps és éljenzés.) A jó külpolitika mindig évszázados, az *elmult évszázadokban és földrajzi tényezőkben gyökerezik és jövendő századokra szól* és mindig automatikusan jelöli ki a nemzet küzdőhelyét.

— Ma a világon gigászi harc folyik. Ezzel a harccal az emberiség történetében csak a római birodalom bukása után lezajlott harc hasonlítható össze. *A magyarságnak minden erejét össze kell gyüjtenie.* Minden nemzet életében vannak olyan generációk, amelyeknek heroikus küzdelem jutott osztályrészül és amelyek békében épithetnek tovább. A mi generációnknál a kettő együtt jelentkezik. Kolozsvár sok vihart látott az évszázadok folyamán, földje a szó legmélyebb értelmében *ősi magyar föld. Mi a csonka országból zarándokolni akarunk ide. Ezen a történelmi földön szeretnénk a további munkához erőt, biztatást nyerni. Megerősödve szeretnénk innen haza menni, hogy tovább dolgozhassunk.* Kolozsvár hivatása nagyszerű, alig van még egy olyan városa az országnak, amelytől annyit várhatna az ország, mint éppen Kolozsvártól. És amikor még egyszer megköszönöm a nekem juttatott megtiszteltetést, nem tudom mással befejezni beszédemet, mint azzal a hő óhajjal, hogy *az Isten adjon erőt Kolozsvár városának és a város magyarságának, hogy továbbra is be tudja tölteni azt a hivatást, amelyet a magyar történelem ennek a városnak előírt.*

A külügyminisztert beszéde elhangzása után lelkesen megtapsolták. Elsőnek *Teleki* Pál gróf miniszterelnök, majd *Hóman* Bálint kultuszminiszter és *Szily* Kálmán államtitkár sietett hozzá gratulálni.

Ezután *Bartók* György rektor rövid záróbeszédet mondott. Azt hangoztatta, hogy az *egyetem büszke arra, hogy díszdoktorainak új sorát egy olyan férfi nyitja meg, aki egész életén át az igazság harcosa volt* s kérte a Mindenhatót, hogy Csáky István gróf még sok éven át gyarapíthassa munkája gyümölcseit és *szolgáljon mintaképül* mindazoknak, akik életüket az igazság szolgálatára szentelik. Ezzel átadta egy tokban a szép, tiszteletbeli doktori oklevelet. Az avató ünnepség a Himnusz és a Rákóczi-induló hangjaival ért véget.

A KORMÁNYZÓ 3 Corvin-láncot és 18 koszorut adományozott Erdély iróinak, művészeinek és tudósainak

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:

A Budapesti Közlöny csütörtöki száma az alábbi legfelsőbb kéziratokat és elhatározásokat közli:

I.

Kedves Hóman!

A Ferencz József-tudományegyetem tizesztendővel ezelőtt megtartott szegedi épületavató ünnepén a magyar szellemi élet legkiválóbb munkásainak kitüntetése céljából *tizenkét* Corvin-láncot és *hatvan* Corvin-koszorut alapitottam dicső emlékű Hunyadi Mátyás király emlékére.

A Kolozsvárra visszatért Ferencz József-tudományegyetem mai megnyitó ünnepén meleg elismeréssel emlékezve meg a Magyar Szent Koronához Hunyadi Mátyás születésének ötszázadik évfordulóján viszszacsatolt erdélyi és keleti országrészek íróinak, művészeinek és tudósainak *huszesztendei, a magyar nemzet szellemi értékeit gyarapító áldozatos munkásságáról,* a Corvin-láncok számát *tizenötre,* a Corvin-koszoruk számát pedig *nyolcvanra* emelem fel.

Kelt Kolozsváron, 1940. évi október hó 24. napján.

Horthy s. k.
Hóman Bálint dr. s. k.

II.

A magyar királyi vallás- és közoktatás ügyi miniszter előterjesztését elfogadom. Ennek értelmében a csatolt kéziratot kibocsátom és a magyar Corvin-lánc, a magyar Corvin-koszorú és a magyar Corvin-díszjelvény *módosított alapszabályait ezennel jóváhagyom.*

Kelt Kolozsváron, 1940. évi október hó 24-ik napján.

Horthy s. k.
Hóman Bálint dr. s. k.

III.

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Balogh* Artur jogtudósnak a jogtudomány, *Kelemen* Lajos történettudósnak a történettudomány és *Reményik* Sándor írónak az irodalom terén szerzett kiváló érdemei elismeréséül *a magyar Corvin-láncot, Balázs* András kulturpolitikusnak, *Berde* Mária írónőnek, *Biró* Vencel történettudósnak, *Gyallay* Domokos írónak, *Gyergyay* Árpád orvostudósnak, *György* Lajos irodalomtudósnak, *Kemény* János báró írónak, *Kós* Károly építőművésznek és írónak, *Kristóf* György irodalomtudósnak, *Nyírő* József írónak, *Pakocs* Károly írónak, *Scheffler* János egyházjogtudósnak, *Szilágyi* Dózsa hitszónoknak, *Szopos* Sándor festőművésznek, *Tamási* Áron írónak, *Tavaszy* Sándor bölcsészettudósnak, *Varga* Béla bölcsészettudósnak és *B. Váradi* Aranka színművésznőnek a tudomány, irodalom és művészet terén szerzett kiváló érdemeik elismeréséül *a magyar Corvin-koszorut* adományozom.

Kelt Kolozsváron, 1940. évi október hó 24-ik napján.

Horthy s. k.
Hóman Bálint dr. s. k.

Német-olasz katonai megbeszélések

Berlin, október 23.

Pinelli ezredes, az olasz hadügyminisztérium véderőpropaganda osztályának vezetője, Ganali ezredes és Marescalch százados társaságában, a német véderő főparancsnokság meghivására szerdán megbeszélések céljából Berlinbe érkezett.

Ára 10 fillér

UJ MAGYARSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: EGY HÓNAPRA 3 PENGŐ, NEGYEDÉVRE 9 PENGŐ, FÉLÉVRE 18 PENGŐ, EGYES SZÁM ÁRA KÖZNAPON 10, VASÁRNAP 20 FILLÉR

FELELŐS SZERKESZTŐ: MILOTAY ISTVÁN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 5. TELEFON: 1-464-20, 1-464-28, 1-464-29 ÉS 1-444-00. POSTACSEKKSZÁMLA 6500

1940 október 24 — CSÜTÖRTÖK — VII. évfolyam 243. szám

Hitler szerdán találkozott Franco tábornokkal

Laval Vichyben Petain tábornagynak beszámolt tárgyalásairól és azonnal visszautazott Párisba

ERDÉLYI SZÉL

(S. I.) Az erdélyi képviselők talán nem is tudják, göröngyös és meredek uton mekkora lépést tettek, amikor elhatározták: semmiféle kijárást nem vállalnak, feladatok nélkül való sallangos címekből nem kérnek és arra sem vállalkoznak, hogy az elnöki székből oktassák és irányítsák az országgyűlés régi tagjait. Ők bizonyára a maguk szempontjaira és tapasztalataikra gondolnak, erre vall legalább, hogy egyelőre külön csoportul maradnak és mindenekelőtt azokkal a feladatokkal akarnak foglalkozni, amelyek elé a sors őket állította, sokat közülük váratlanul és meglepetésül. A külön csoportosulásnál azonban többet és maradandóbbat jelent az a külön magatartás, melyet az első két határozat jelent.

Amikor a Felvidék hazatért, sok szó esett és sok mondat íródott a felvidéki szellemről. Ha az értelmezés dolgában nagyok is voltak a különbségek, sőt néha egészen ellentétesek is, abban mindenki megegyezett — kormányférfiak éppen úgy, mint ellenzéki politikusok és a legkülönbözőbb társadalmi rétegek is —, hogy vártak valamit attól, amit bizonytalanul, homályosan és általánosságban felvidéki szellemnek neveztek. Most nem arról van szó, hogy ez a várakozás beteljesült-e vagy sem, hanem sokkal inkább arról, hogy a csonka országban mindenkinek — kivétel nélkül mindenkinek, — hiányérzetei voltak. Hiányérzetei, amelyek körül mindenki befelé, magában, a közéletben pedig kifelé is küzdött, ahogyan tudott. Becsületes nyugtalanság és jóakaratú elégedetlenség jellemezte és jellemzi ma is ezt a korszakot. Ha ugyanannál az asztalnál tizenketten ülnek és egymásután vagy néha egyszerre száz különböző politikai, gazdasági és társadalmi kérdésről vitáznak, de ugyanakkor mind a tizenketten mind a száz kérdésről a legkülönbözőbb véleményeket vallják, a legellentétesebb elméleteket hirdetik és valamennyi problémán rendre hajbakapnak: ezt talán elsősorban az magyarázza, hogy a valóban és teljesen önálló állami élet dolgaiban eléggé tapasztalatlanok vagyunk. Hiszen idestova ötszáz esztendeje annak, hogy nem volt független Magyarország és az extra Hungariam non est vita úgy volt igaz, hogy vajmi keveset tudtunk arról az életről, amely kívül esett Magyarországon, olyan keveset, hogy voltaképpen nem is létezett a számunkra. Még kevesebbet pedig azokról a kapcsolatokról, a láthatatlan hatások és ellenhatások folytonos hullámzásáról, melyek az élet nagy részét jelentették számunkra, anélkül, hogy voltaképpen tudtunk volna róluk.

Igaz, hogy huszonkét esztendőn keresztül a csonkaországnak ugyancsak tudomásul kellett vennie mindazt, ami körülötte történt. Sűrű ütések és rugások, láncoknak szomorú csörgése, gazdasági fojtogatások és politikai szemfényvesztések szinte minden órában figyelmeztették erre. A régi monarhia nagy épületében azonban a régi Magyarország volt a tágas, derüs és szép gyermekszoba, ahol őszinte, nyiltszívű, derék és becsületes nagy gyermekek olykor nagyhatalmasdit játszottak, többnyire azonban saját kicsiny és nagy dolgaikkal bibelődtek. Mintha ez a szép gyermekszoba lett volna az egész világ és a tiszta falakon túl semmi egyéb már nem lenne, legalább is olyasvalami, aminek ehhez a szobához egyáltalán köze lehetne. Ez volt az extra Hungariam másik értelme.

Közben azonban a falakon túl, sajnos, sok minden történt és készülődött. A következményekből a legkeserűbb kóstolót azok kapták, akik az új falakon kívül maradtak. A csonka országot sem kímélte a sors. De ahogyan az elszegényedett gavallér, ha kopottan is, de tovább viseli a gamasliját, a monoklit pedig csillogó tisztán tartja, éppen úgy a szörnyen megcsonkított és koldussá tett kicsiny országban tovább terjengett a szép és jó gyermekszoba derüs, nyugodalmas hangulata. Nagy volt a szegénység, a tisztviselői fizetéseket le kellett szállítani, gazdasági válságok tépdesték az országot, a jutalom tehát mi lehetett más, mint magasabb rang, amellyel ugyan nem jár magasabb fizetés, de legalább a tekintélyt gyarapítja; címek és titulusok, amelyek azoknak jelentik ugyanezt, akik nem a hivatalnoki ranglétrán igyekeznek felfelé jobb és nyugodtabb életszínvonal felé. Csupán azokra a címekre és rangjelzésekre gondolunk természetesen itt, melyek mögött nem áll semmiféle tartalom és nem jár velük semmiféle munka: arra a lelki és társadalmi ürességre gondolunk, amelyeket ezek a címek eltakarnak a világ szeme elől, de javarészt azok előtt is, akik azokat hordozzák.

Nyilván erre az ürességre gondoltak az erdélyi képviselők, amikor nevezetes határozataikat meghozták. Aki az eltelt huszonkét éven keresztül Erdélyben töltötte szomorú napjait, irtóztató ürességben élt. Valósággal légüres térben, ahol semmi igyekezetnek, vagy munkának, sem az építő törekvésnek, sem a kiáltó szónak nem volt foganatja, mert magyarok számára sehol sem volt szilárd és biztos talaj, amire valamit hittel és bizalommal építeni lehetett. Minden csak szó maradt és jámbor óhaj, minden csak csira és gyenge hajtás, melyet az idegen és ellenséges környezet örökös fagya azonnal elhervasztott.

Meg kell érteni, hogy az erdélyi ember ma semmitől sem irtózik annyira, mint az ürességektől. Mindenben tartalmat keres, amit oly sokáig nélkülöznie kellett mindenben. Ahol pedig nincs, vagy még nincs tartalom, oda tenni akar, mielőbb és minél többet. Az erdélyi lelket talán ez jellemzi ma a legjobban.

Igen-igen nagy öröm ma Erdélyben és megtiszteltetés az, hogy a kormányzói kegy és mindenre kiterjedő figyelem Erdély íróit és tudósait ily hamar meghívta a magyar szellemiség gyönyörű házába, a Korvin-társaságba. Ez a legmagasabb kitüntetés azonban nemcsak jutalom, hanem sarkantyú is. A Korvin-láncok és koszorúk aranytól ékes súlya alatt nem roskadoznak és nem fáradnak el az emberek, hanem éppen ellenkezőleg, az aranynál súlyosabb erkölcsi kötelezettséget vállalnak arra, hogy tovább dolgozzanak, új szépségekkel gyarapítsák a magyar szépségek birodalmát, új eredményekkel a magyar tudományt. Az a cím és rang azonban, ami mögött csak üresség tátong, nem biztat és nem sarkantyúz, hanem bágyaszt és málaszt: könnyen ringat abba a hangulatba, hogy hordozója immár mindent elvégzett, mégpedig jól, több feladata tehát nincsen.

Az erdélyi átlagos ember egyet tud jobban, mint az átlagos csonkaországbeli: azt, hogy a feladatok, a legnagyobbak éppen úgy, mint a legkisebbek, nem oldhatók meg mindenkinek közvetlen és személyes részvétele nélkül. Legkevésbé pedig — államsegéllyel. Tudják ezt, mert huszonkét éven keresztül a bőrüket sütötte ez a kérdés, hogy egyház, iskola, gazdasági vagy társadalmi mozgalom csak úgy élhet meg, ha mindenki kiveszi a részét a közös munkából és a közös áldozatból. Azt is tapasztalták, hogy a közélet nem tetszelgés és hivalgás, hanem talán a legnehezebb feladat, amire ember vállalkozhatik. Nem mintha hibátlan hős lenne minden erdélyi ember. Ők is hibáztak e törvények ellen, vitte őket a mult tehetetlenségi ereje, de keservesen meglakoltak a hibákért. Ezt a tanulságot mindenesetre elhozzák magukkal, mindennapi életükkel és egész életszemléletükkel, ha nem is beszélnek róla. Értékes és nagy tanulság ez, melyet nem szabad megrontani a régi hibákkal és gyarlóságokkal. Éppen ellenkezőleg: az életnek ezt a másfajta ütemét és hordozását inkább őrizni kell és éleszteni, ahogyan a Vesta-szűzek egykoron a szent tüzet őrizték és élesztgették. Friss szél hozza ezt a nyugodt, bátor és mégis szerény hangot: erdélyi szél. Onnan jön, ahol a hegyek is véreztek és a földek is vergődtek. Friss szél ez, hűvös és egészséges. Nyugodtan ki lehet nyitni előtte az ablakot.

Csáky István gróf:

A jó külpolitika az elmult évszázadokban gyökerezik és jövendő századokra szól

A külügyminisztert ünnepélyesen diszdoktorává avatta a kolozsvári egyetem

Kolozsvár, október 23.

A Ferenc József-tudományegyetem ősi székhelyére való visszatérésének ünnepségeit szerdán délután *Csáky* István gróf külügyminiszter tiszteletbeli doktorrá avatása vezette be. A fellobogózott Kolozsvárra az ország minden részéből érkeztek előkelőségek. A reggeli gyorsvonattal érkezett meg *Csáky* István gróf és *Hóman* Bálint, délelőtt pedig különvonatán *Teleki* Pál gróf miniszterelnök. Az államférfiakat a pályaudvaron a katonai és polgári hatóságok küldöttségei fogadták.

Az egyetem auláját délután fél hétkor már zsufolásig megtöltötték a társegyetemek küldöttségei, a magyar társadalom vezetői és a nagyszámú érdeklődők. A feldiszített terem két végén a falakon díszlett *Ferenc József* és *Horthy Miklós* hatalmas arcképe. Az emelvénnyel szemben, ahová az egyetemi tanács háromnegyed hétkor doktorrá avató ülésre fölvonult, *Teleki* Pál gróf miniszterelnök foglalt helyet, jobbján *Hóman* Bálinttal, balján *Szily* Kálmánnal. Tőlük balra a jegyzői asztal előtt ültek *Csáky* Istvánné grófné, *Hóman* Bálintné, *Csáky* Bora grófnő, *Bothner* Károlyné báróné, továbbá *Zsindely* Ferenc és *Pataky* Tibor miniszterelnökségi államtitkár. Az első padokban foglaltak helyet az erdélyi politikai élet vezetői, a honvédség képviselői, az egyetemek kiküldöttei s a magyar politikai, társadalmi élet számos kitünősége. A budapesti német követséget *Köhler* konzul, a budapesti olasz követséget *Stendardo* követségi titkár képviselte, jelen volt a kolozsvári német és olasz konzul is.

Amikor az előkelőségek helyet foglaltak, *Bartók* György rektor vezetésével bevonultak az egyetemi tanács tagjai, valamennyien zsinóros fekete ruhában, a rektori, illetve dékáni lánccal.

Ezután lépett a terembe *Csáky* István gróf külügyminiszter, akit *a jelenlevők helyükről felállva, percekig tartó lelkes tapssal ünnepeltek.*

A Hiszekegy eléneklése után *Bartók*

A 12 apostol bányászai. A brádi (Hunyadmegye) „12 apostol" bánya munkássága már két hét óta ismét sztrájkban áll, mert nyomoruságos sorsa javitását nem tudta rendes uton elérni. Tanescu, a kolozsvári oláh államtitkárság belügyi igazgatója kiszállott a helyszinére s megállapitotta, hogy dehogy van sztrájk Brádon, ott csak 600 munkás munkanélkül van. A bányatársaság azzal indokolja a munkaszünetet, hogy az állam az arany kg-ját 27 ezer leiért veszi át, holott annak mai világpiaci értéke 35—40 ezer lei s ilyen körülmények között a havi 500 ezer lei ráfizetést nem hajlandó tovább visivelni. Ha az aranyat szabadon értékesithetné, akkor nemcsak megindithatná a munkát, hanem a munkások jobb ellátásáról is tudna gondoskodni.

A bukaresti tőzsdejelentések. *Devizák:* Páris 482·85, London 230·15, Newyork 57·60, Belgium 482·85, Olaszország 316·35, Prága 87·85, Bécs 14·75, Németország 99·40, Hollandia 2077·69. — *Valuták:* Márka 107—108, léva 73·50—75, font sterling 2·10—2·20, francia frank 490—500, svájci frank 1000—1050, olasz lira 290—295, dinár 180—185, dollár 53—54, napoleon 185—190, ezüst 326·50

Törvényszék.

Évekig vizsgálati fogságban.

(Bukarest, május 28. Saját tud.) — Az erdélyi börtönök és fogházak csak nem akarnak kiürülni. Nehéz mártiromságot szenvednek azokban hazafiságukért és hüségükért, akiknek dacos magyar szive utolsó dobbanásig tiltakozik az oláh uralom ellen.

Kolozsvár, Brassó fellegvárainak s a többi börtönöknek falai mind magyar testvéreink sóhajtását fogják fel. És százával vannak, akiktől még azt a jótéteményt is megtagadták, hogy honi földön viseljék a töviskoszorut. Százakat hurcoltak el az oláhországi börtönökbe, fegyintézeteikbe és kazamatákba, amelyek eddig a legaljasabb gonosztevőknek szolgáltak lakóhelyül.

Bukarest közelében van Oláhország legnagyobb fegyháza.

Amióta az oláh önkényuralom barázdázza Erdély földjét, azóta ez a fegyház magyar vizsgálati foglyokkal van tele. Változnak a lakói, de állandóan százakra megy azok száma, kik ügyük elintézését hasztalan várják. Helyzetük kétségbeejtő. A cellák piszkosak, egészségtelenek. A szerencsétlenek a legszükségesebb ágyfelszereléseket is nélkülözni kénytelenek. Az ellátás olyan, hogy csak az éhhaláltól való irtózat viszi rá az embereket, hogy az elébük tálalt s ételnek nem is nevezhető habarékokhoz hozzányuljanak. A vizsgálati fogságnak sokan nem tudják megvárni a végét. Naponkint fordul elő öngyilkosság s szökést is számtalanszor kisérelnek meg. Ez pedig a legrövidebb ut a halálhoz. Csak a legritkább esetben nem érik rajta a szabadulni vágyót. Képzelhetjük, mekkora lehet az elkeseredés, amikor a foglyok legnagyobb része évek óta — vannak, akik az 1916. évi betörés óta — várják ügyüknek tárgyalás alá vételét, vagy azt, hogy legalább kihallgassák őket. Legtöbbjét még első kihallgatásra sem vezették elő. A napokban valakinek sikerült egy kérést kicsempészni a fegyházból, melyet aztán az egyik oláh ujság szerkesztőségéhez vittek. Ez pedig eljuttatta az oláh igazságügyminiszterhez, megsürgetvén, hogy a már kétségbeesett foglyok ügyét vétesse elő, mert vannak évek óta elzárt egyének is, akik ma sem tudják, hogy miért vannak becsukva. Az oláh igazságügyminiszter azzal mosakodott a leleplezésre, hogy nincs elég birája, mert a meglevőket, az oláh királyságbeli birákat az uj területre kellett beosztani.

Halálra kinoztak egy magyar szerzetest. Kolozsvári tudósitónk jelenti: Hajdu Ferenc szentferencrendi szerzetes, kit az oláh hadbiróság politikai bünrészességgel vádolva tartott bebörtönözve és március óta valóságos inkvizicionak vetett alá, a sok kinzás következtében meghalt. A mártir szerzetest mint közönséges fegyencet földeltették el.

A presztizs. A kolozsvári oláh ügyészség államellenes izgatás miatt emelt vádat dr. Horváth József táblabiró ellen a magyar szinészetre mondott felköszöntője miatt. Tegnapra volt ebben az ügyben a főtárgyalás kitüzve a kolozsvári oláh törvényszéknél. A biróság azonban elhalasztotta a tárgyalást, mert néhány tanu nem jelent meg. A vádlott felfolyamodást jelentett be ez ellen, mert az ügyész nem ellenezte a tárgyalás megtartását, a védelem pedig egyenesen kivánta. A tárgyalás elnöke rendreutasitotta a vádlottat, amiért a vád és védelem nyilatkozatai előtt jelentette be felfolyamodását és figyelmeztette őt arra, hogy több tisztelettel és komolysággal viseltessék a román törvények iránt. A vádlott táblabiró, hivatkozással jogismeretére, visszautasitotta a rendreutasitást, mert ő csak törvényadta jogával élt, mikor védelmére felszólalt.

SPORT.

Erdélyi nagymérkőzések Kolozsvárt:

Vasárnap.

Temesvári A. C. — Haggibor I. = 1 : 0.
Haggibor II. — Tordai Sp. C. = 2 : 1.
KAC. — Aradi T. E. = 3 : 2. A döntő gólt dr. Hirsch 40 méterről rugta. Ugyancsak ő megnyerte egy klubközi jellegü versenyen a gerelydobást 50 méteren felüli dobással.
Kinizsi — A. M. T. E. = 2 : 0.
Marosvásárhelyi M. T. K. — Viktoria = 2 : 0.
Dés. K. K. A. S. E. — Univ. = 3 : 1.

Hétfő.

Temesvár: Kinizsi—T. A. C. = 1 : 0. AMTE—Haggibor = 3 : 0.
Arad: A. A. C. — K. A. C. = 6 : 2.
Marosvásárhely: MTK. — Arad vasasok = 6 : 0.

A pünkösd mérkőzések a kolozsvári sportnak nem hoztak ujabb babérokat. A vidéki egyesületek erősebbeknek bizonyultak.

SZÖVETSÉGI HIREK.

Az olasz misszió az Erdélyi Magyar-Székely Szövetségnek. A Mombelli kisasszony vezetése mellett működő olasz misszió méltányolva azt az emberbaráti és hazafias működést, amelyet Szövetségünk kifejt, hölgybizottságunk közbenjárására 4000 koronát adományozott a Szövetség szociális céljaira. Hölgybizottságunk a nemes szivből fakadó elhatározásért jegyzőkönyvi határozatban mondott köszönetet s ezt az időközben Olaszországba utazott Mombelli kisasszonynak leendő elküldés céljából a budapesti olasz misszionak adta át.

Kedvezményes cipőfelsőrészek erdélyi menekülteknek. Ilosvay József cipőfelsőrész-gyáros, erdélyi menenült tagtársunk (Budapest, IV., Molnár-utca 11.) az Erdélyi Magyar-Székely Szövetség tagjainak részére a cipőfelsőrészek árából 50%-os engedményt ajánlott fel. Amidőn jóindulatu támogatásáért e helyen is köszönetet mondunk Ilosvay József gyáros urnak, értesitjük az Erdélyi Magyar-Székely Szövetség tagjait, hogy a kedvezményesáru cipőfelsőrészek Szövetségünk által kiadandó utalványokra készpénzfizetés mellett vehetők át. Akik a kedvezményt igénybe óhajtják venni, jelentkezzenek hivatalos helyiségünkben Ferenczy Ferenc pénzügyi tanácsos, szövetségi főpénztárosnál (Budapest, VI., Andrássy-ut 93.) d. e. 10—1-ig vagy d. u. 4—6 óráig.

A tagsági dijakkal 1920-ra hátralékban levő tagokat felhivja Szövetségünk pénztárosa, hogy a hátralékot lehetőleg az 1921-re esedékes tagsági dijjal együtt mielőbb fizessék be.

Hamisitatlan párisi divat

ÁRVAY JÁNOS ÉS TÁRSA

cég tulajdonosa párisi bevásárló utjáról visszatért és áruháza első és másodikemeleti szalonjaiban eredeti modellruhák és köpenyek, földszinti üzlethelyiségeiben pedig selymek és divatkelmék jutányos árak mellett a legnagyobb választékban kaphatók.

Saját tenyésztésü, szavatolt fajtiszta, fajazonos és csiraképes, megbizható

GAZDASÁGI, KONYHAKERTI ÉS VIRÁG- **MAGVAK**

A MONORI MAGKERESKEDÉSBEN, A MAGYAR MAGTENYÉSZTÉSI RT
magüzletében Budapest, IV, Kossuth Lajos-u. 3. kaphatók
Telefon 66-53, 66-54. Sürgönycim: Granarium
Érdeklődőknek árjegyzék ingyen és bérmentve

GYULAI FERENC
kézdivásárhelyi menekült fényképész
MŰTERMÉT
Margit-körut 87. szám alatt (Széna-tér közelében) megnyitotta. Kéri a Szövetség tagjainak szives pártfogását.

ERDÉLYI CIPŐSZALON
A legjutányosabb áron készitünk mérték után uj cipőket.
Elvállalunk javitásokat.
BÉKÉS-UTCA 1. SZÁM
(az Omnia mozgóval szemben)
Menekülteknek 15% engedmény.

DUKESZ ÉS TSA BANKÜZLETE
BUDAPEST, V., NÁDOR-U. 24.
TŐZSDÉVEL SZEMBEN.
ÉRTÉKPAPIROK, KÜLFÖLDI PÉNZNEMEK VÉTELE, ELADÁSA ÉS ÁTUTALÁSOK.

F. évi junius hó 1-ére
ügyvédi irodai teendőkben jártas, tökéletes gépirónőt keres dr. Korbuly József ügyvéd (Baross-u. 3. I. 11.). A gyorsirás tökéletes tudása előny. Jelentkezés d. u. 4—6-ig. Javadalmazás megállapodás szerint.

Felelős szerkesztő: **Dr. Rákóczy Imre.**
Kiadja: **az Erdélyi Magyar-Székely Szövetség.**
Felelős kiadó: **Dr. Korbuly József.**

1921—881. Apostol-ny. r.-t. Budapest, Horánszky-u. 18.

„KELETMAGYARORSZÁG" TELEFON HIVÓ: JÓZSEF 39—48.

LAPKIADÓ- ÉS NYOMDAVÁLLALAT
BUDAPEST, VII., RÓZSA-UTCA 38/a SZ. (JÓSIKA-UTCA SAROK)
(CÉGJEGYZÉS: SZABÓ ÉS TÁRSA.

Könyv, plakát, ujság

s egyéb nyomtatványok modern és izléses kivitelben készülnek. — Irodaszerek jutányos áron kaphatók.

Minden megrendelés az erdélyi magyarság és székelység ügyének és a menekültek társadalmi védelmének hazafias céljait segiti elő.

A magyar főváros és közönsége iránti elismeréséről Wagnernek, Radnótfáyhoz Penzingből 1863. aug. 1-én intézett levele szintén tanuságot tesz.

Meleg szavakkal köszöni meg az intendánsnak mégegyszer a meghivást és a pesti publikumnak való bemutatást jólesően hizelgőnek mondja magára nézve. Dicséri a szinház zenekarát és a karmesternek (Erkel Ferenc) pályatársi buzgalmát. Különösen kiemeli azt a körülményt, hogy mig szerzeményei — Bécs kivételével — a német közönségre teljesen idegenek maradtak, Magyarország fővárosa közönségének és művészeinek részéről a legszivesebb fogadtatásban részesültek. Megköszöni mindazon művészek és műbarátok fáradozását, akik az intendánst rábirták arra, hogy őt vendégszereplésre hivja meg. Levelét a következő szavakkal végzi:

„Ha Ön azon hitben van, hogy a közönségnek nem lesz ellenére tudomást venni elismerésem és köszönetem érzésnyilvánításairól: annyival örömestebb hatalmazom föl annak közzétételére, mivel valóban megtisztelés lesz reám nézve, ha Ön azt közlésre méltónak találná."

Még egy-két udvarias szó, dátum és aláirás.

Ennyi a levél. Legfontosabb momentuma az, hogy a magyar publikum a németországi értetlenséggel szemben megérteni és megérezni tudta Wagnert.

Álljunk meg egy pillanatra e levélnél.

Magyar forditása megjelent a „Szinházi Látcső" cimü fővárosi lap 120-ik számában. Eredetije azonban eltünt és a későbbi leggondosabb kutatás dacára sem került elő. Wagner legkiválóbb német ismertetői, Osterlein és Koch nem tudnak róla. Frankenstein Wagner-Jahrbuchjai szintén nem ismerik. A franciák, Henri Silége és Lichtberger szintén nem emlitik.

A magyar Wagner-irodalom legjelesebb műve, Haraszti Emil: „Wagner Richárd és Magyarország" (Magyar Tud. Akadémia kiadása, 1916) a 274. oldalon közli az egykori forditást, széljegyzetében azonban szintén megemliti, hogy e levél eredetije eltünt.

A legkiválóbb és legalaposabb Wagner-ismertető ezen teljesen jóhiszemü és feltétlenül gondos kutatás után leirt kijelentése azonban megdőlt.

A Haraszti által is közölt levélforditás eredetije egy héttel ezelőtt teljesen ép és sértetlen állapotban Kolozsvárt napvilágra került.

Ott is volt évek hosszu sora óta. Senki sem tudta, senki sem sejtette. A sok régi lim-lom családi irás között fedezte fel a kolozsvári Radnóthfáyfamilia egyik tagja és e sorok irója, ki a hajdani intendáns leszármazóinál esetleges régi szinházi feljegyzések, darabok, szinlapok után kutatott.

Teljesen ép állapotban került napvilágra a nevezetes kézirat. Kettőbehajtott, keskeny, negyediv alaku, megsárgult sávos csontpapiron már rőtesbarnára változott a csodálatosan finomvonalu, majdnem nőies irás. Az egész nevet feltüntető, teljesen olvasható aláirás vonásról vonásra egyezik a facsimilékről ismert Wagner-autogrammokkal. A három oldalra terjedő, válogatott nyelvezetü német szöveg tökéletesen fedi a Haraszti-féle könyv 274. oldalán ismertetett magyar forditást, melynek befejező sorait előbb idéztem.

A kézirat valódiságához nem férhet kétség sem tartalmi, sem grafológiai szempontból.

Nekünk magyaroknak különösen kedves ez a levél, mert minden betüjéből a saját honfitársai hálátlanságával, közönyével és elfogultságával hiába küzködő és agyonüldözött germán zseni halhatatlan lelkének hozzánk való drága vonzalmát és már az 58 év előtti magyar zenekultura példátlanul magas fokát az egész világ előtt fennen hirdeti és irottan bizonyitja.

Oláh Ferenc.

Művészet.

Szopos Sándor gyüjteményes kiállitása.

(Saját tud. Kolozsvár, 1921 máj. 28.) — A napokban egy uj képkiállitást mutattak be az erdélyi magyar sajtó képviselőinek. Szopos Sándor egy, csak szükebb körben ismert nevü, de annál tehetségesebb festőművész munkásságának szinét-javát ismertette. Szopos Sándor gyergyói székely ember, mellesleg a dési gimnázium tanára. A budapesti festőakadémiát végezte, azután ő is elment Nagybányára. Ehhez képest vannak akadémikus és vannak impresszionista képei, de a festési modoron tul is majdnem minden munkájában kiütközik roppant tehetsége, amely ugyszólván minden képét értékessé teszi.

Az első teremben a művész grafikusmunkái vannak kiállitva. Különösen szénrajzai tesznek tanuságot abszolut rajzkészségéről. A Székely leánykában, a Noi tanulmányfejben és a Sári néni cimü képeiben a kifejezőerő, a Munkában, a Bakfis c. rajzaiban pedig a könnyedség tünik fel. Szénrajzai kivétel nélkül messze fölötte állanak a kiállitásokon megszokott átlagos szinvonalnak. Ennek a teremnek egyik zugában van elhelyezve egy kis olajfestménye is. Alkony a szántóföldeken. Ritka művészettel találja meg a mezők horizontjának alkonyi sokszinü lila ködét.

A nagyterem kizárólag olajfestményeket tartalmaz. Amilyen erős Szopos Sándor a rajzban, éppen olyan otthonos a szinekben is. Rengeteg sok női akt-képe van, ugy látszik előszeretettel festi az emberi testet. A cigányok is kedvenc modelljei. Kiválóan sikerült kép az ajtó mellett elhelyezett Akt a tükörrel. Annyi nemes bájt és tartózkodást, mint amennyit Szopos itten megelevenit, kevés akt-képben láttunk eddig.

A művész ugyanezt a modellt, de egészen más beállitásban festi meg a 24. sz. álló aktban is. Ez a két képe akadémikus festéshez tartozik. Lidércfény c. aktja már impresszionista, sőt postimpresszionista hatást mutat. Az érdekes vörös tónusu képben különösen az árnyékszinek változatossága ujszerü. Egyébként az akt felső részében több az élet. A Hátakt az előbbivel éppen ellenkező, tompa kolorita-kép. Pendantja, az Ülő hátakt, már szinesebb és vonalaiban is mozgalmasabb. Az Árnyékos akt érdekes kisérlet — egy félhomályban megrajzolt alak —, de különösebb hatást nem kelt. Piroskendős cigánylánya, zöldkendős aktja mind azt mutatja, hogy a művész az emberi test melegét és életét mesterien tudja átvinni a vászonra.

Legnagyobb kompoziciója a Mulató cigánynők, egy szines, vázlatos tabló, amelyet megint csak egy akt dominál. Sikerült az alakok elhelyezése, karakterizálása is, de uj problémákat nem keres benne. Két cigányleány c. képe csupa élet és elevenség.

Talán mégis portréiben van a legtöbb finomság. A Merengés, Gyergyóalfalusi leány, Kisdiák, Leányfej, Apolónő, Szentesi paraszt, de különösen a Pipacsok és Balettből c. portréi kivétel nélkül markáns, változatos skálájú képek.

Még a Csizmadia c. sikerült zsánerképét emeljük ki, hogy beszámoljunk a tárlat legkiemelkedőbb munkáiról. Szopos ezzel a kiállitásával megmutatta, hogy egyike Erdély legtehetségesebb festőinek.

Tanügy.

„Nincs szükség Erdélyben magyar egyetemre."

Prie oláh kultuszállamtitkár nyilatkozata. — „A református tanárképző fennállása törvényellenes."

(A Keletmagyarország tudósitójától.

Kolozsvár, 1921 május 28.) — A Keletmagyarország annak idején megemlékezett Erdély magyarságának impozáns megmozdulásáról, melylyel szinte napok alatt teremtette elő a szükséges 12 millió koronát egy Kolozsvárt felállitandó magyar egyetem céljaira. Könnyekig megható volt látni, mint gurulnak százezrek koldusfillérei össze, hogy végvárat emeljenek a halálraitélt magyar kulturának. A többit már tudjuk. A pénz összegyült. A memorandum hosszas odisszeája is ismeretes. Mindezzel azonban az erdélyi magyarság semmit sem nyert, mert a bejelentés, melyet Kolozsvár oláh prefektusának nyujtottak át, bár sok viszontagság után végre eljutott ugyan Bukarestbe, de elintézését hiába várták. Az illetékes tényezők a sürgetések dacára semmiféle választ sem adtak.

Erdély magyarsága azonban nem tud és nem tudhat belenyugodni a kérdésnek ilyen simán való elintézésébe, a kolozsvári magyar egyetem ügyét állandóan szőnyegen tartja s reméli annak kedvező értelemben való megoldását. Ezekre a reményekre azonban most ujabb hidegzuhanyt bocsátott Prie oláh kultuszállamtitkár, aki a felekezeti egyetemek sorsa iránt érdeklődni bátorkodó magyar vezetőférfiak előtt a következő nyilatkozatot tette:

„A magyar egyetem engedélyezése iránt beadott kérvény már a közoktatásügyi minisztériumnál van. Döntés azonban még mindeddig nem történt az engedély kérdésében.

Nem tudom, Bukarestben jelenleg hogyan vélekednek a magyarságnak erről az akciójáról. Egyet azonban mondhatok: a magyar egyetem kérdéséről még a közoktatásügyi minisztérium sem dönthet. Csak az elemi és középiskolák engedélyezése tartozik a nemrégiben hozott törvények értelmében a közoktatásügyi minisztérium hatáskörébe. A felsőbb iskolai oktatást szolgáló intézetek felállitása egyedül és kizárólag törvényhozás utján mehet végbe".

Prie azután arra tért rá, hogy az erdélyi magyarság tulságos izgatottsággal kezeli a magyar egyetem ügyét. Ezt sehogy sem érti és indokolatlannak (!?) tartja. Magyar egyetemre nincs feltétlen és sürgős szükség Erdélyben. A kolozsvári román egyetemen valamennyi magyar hallgató tehet vizsgát.

Végül a református theológia tanárképzőintézetének ügyére tért át. Kijelentette, hogy a tanárképző felállitása törvényellenes s az intézet törvényellenesnek nyilvánitott volta mellett is az a törekvés, hogy továbbra fennálljon, a magyarság még mindig izgatott kedélyállapotának tulajdonitható.

Prie oláh államtitkár nyilatkozatára két rövid megjegyzést feltétlenül tennünk kell. Az egyik az, hogy az autonóm magyar egyetem felállitását illetően az erdélyi magyarság homlokegyenest ellenkező véleményen van, mint az oláh kultuszállamtitkár. Az autonóm magyar egyetem felállitása égetően sürgős. Nem elég az, hogy a magyar hallgatók vizsgázhatnak az oláh egyetemen. A magyar egyetemi ifjuságot tanitani anyanyelvén kell. A másik megjegyzésünk a református tanárképzőről tett nyilatkozatára vonatkozik. Szeretnénk ismerni az oláh államtitkár adatait is, amelyeknek birtokában az intézet fennállását törvényellenesnek nyilvánitja. Addig ugyanis nem tudjuk elképzelni, hogyan ütközhetik bele az oláh törvényekbe az évtizedek óta működő felekezeti intézmény további fennállása.

Közgazdaság.

Felszámolják az Osztrák Magyar Bank erdélyi fiókjait.

(A „Keletmagyarország" tudósitójától.)

Wien, május 29. — Hiteles helyről értesültem a következőkről: Morell francia megbizott, a szövetséges hatalmak által az O.-M. B. felszámolására delegált bizottság főtitkára most tért vissza Erdélyből, ahol az O.-M. B. aradi, brassói, nagyszebeni, kolozsvári, segesvári, marosvásárhelyi, szilágysomlyói, nagyváradi, temesvári, szatmárnémeti, mármarosszigeti és lugosi fiókjainak főnökeivel folytatott tanácskozásokat a jegybank erdélyi fiókjainak felszámolása kérdésében. Tárgyalt Morell főtitkár Bukarestben az oláh nemzeti bankkal is annak érdekében, hogy a Banca Nationala vegye át az O.-M. B. 12 erdélyi fiókjának ingatlanait, berendezéseit és alkalmazottait. Értesülésem szerint az oláh állambank erre hajlandónak is nyilatkozott, az ingatlanokat és ingóságokat át is veszi. A tisztviselők azonban valamennyien kinyilatkoztatták, hogy nem maradnak Oláhország területén, mert nem látják biztositva jövőjüket a legközelebbi időre. A tisztviselők — kevés kivétellel — Budapesten keresnek elhelyezkedést a magyar állami jegykibocsátó hivatalnál.

Az O.-M. B. erdélyi 12 fiókintézetének felszámolását a temesvári fiók fogja lebonyolitani és e munkálatok végzését a jegybank bécsi központja kászonjakabfalvi László Gyulára, a kolozsvári fiókintézet főnökére bizta.

Kétszáznyolcvanezer lei oláh kártérités a franciáknak. Bukarestből irják: Az oláh kormány kétszázmillió francia frankot vett kölcsön a francia pénzügyminisztertől azza a kötelezettséggel, hogy két hónap alatt, március 15-től május 15-ig e tartozást természetben fizeti vissza, huszezer vaggon buzát bocsátván Brailában a francia kormány rendelkezésére. Kikötötte azt is a francia kormány, hogy bármely késedelem miatt az oláh kormány megfizeti a buzáért küldött hajók költségeit a kártérítésen felül. Április elején meg is érkezett hét francia hajó Brailába, hogy a buzát elszállitsa. A pénzügyminiszter rendelkezésére álló gabonaraktárakból még egy hajót sem lehetett egészen megtölteni. Mentek a jelentések az oláh pénzügyminiszterhez, hogy nincs gabona a franciák részére. Hosszas keresés után rájöttek, hogy a hadügyminiszter raktáraiban még van gabona, mire azt a pénzügyminiszter kölcsön is kérte. Ment a rendelet Brailába, hogy katonai raktárakból kell a francia hajókat megrakni, azonban ujabb baj adta elő magát, mert a gabona a IV. oláh hadtest birtokában volt s ennek brailai parancsnoksága a raktárakat nem engedte át. A francia átvevő bizottság még május 1-én is várta hajóival az eladott, de nem létező oláh gabonát, azzal vigasztalván magát, hogy a veszteglő hét hajó után járó napi 280 ezer lei kártérités fizetését a balkézről való latin testvérek majd csak meg fogják unni.

Uj szénbánya. Szilágymegyében a sarmasági szénbánya közelében ujabb szénrétegekre bukkantak. A szén kitermelése rövidesen megkezdhető, mert a réteg majdnem közvetlenül a föld felszine alatt van.

Cluj – Kolozsvár 1924. augusztus 3. X. évf. 12. sz.

PÁSZTORTŰZ

FŐSZERKESZTŐ: GYÖRGY LAJOS — SZERKESZTŐ: GYALLAY DOMOKOS

TARTALOM:

Vásárhelyi János: Erdélyi írók és erdélyi olvasók. — **Jakab Ödön:** Indali Gyula emléke. — **Indali Gyula:** Búcsu. — **Jaklovszky Dénes:** Szegény Ilona halála. — **Juhász Gyula:** Régi költő. — **Gr. Bethlen Györgyné:** Erdély Nagyasszonyainak szociális jelentősége. — **R. Berde Mária:** Elégia. — **K. J.** Strauss Richárd. — **Vargha Gyula:** Tavasz nyiltán. — **Szaplonczay Géza:** A babona. — **Eino Leino:** Tündérlányok fürdőzése. Az ördög rontott rám. *Pálfi Márton* fordítása finnből. — # Négy magyar győzelem. — **Kovács Dezső:** A költőágy. — **Irodalom** — **Művészet.** — **Divat.** — **Szerkesztői mondanivalók.**

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP. ELŐFIZETÉSI ÁRA EGÉSZ ÉVRE: 350 LEI.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

CLUJ—KOLOZSVÁR, REGINA MARIA (V. DEÁK FERENC) UTCA 35. SZ.

EGYES SZÁM ÁRA 15 LEI.

Szopos Sándor

NAGY LAJOS

URIDIVAT SZABÓNÁL KÉSZÜLNEK A LEGJOBB ÉS LEGOLCSÓBB RUHÁK

A világszerte ismert és kitünő AUGUST FÖRSTER zongorák és pianinók végre ismét raktáron!!!

Könnyitett lefizetéssel. Kaphatók: **TRISKA J.** zongoranagyraktárában Kolozsvárt

Strada Saguna (volt Bartha Miklós-ucca) 14. szám.

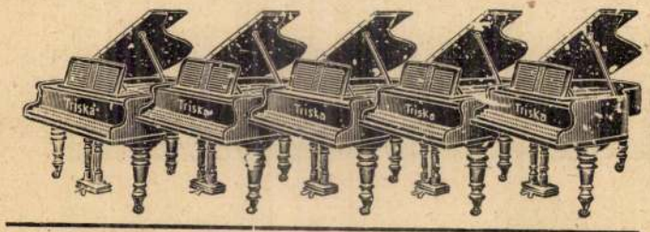

August Förster, Stingl Original, Wirth stb. stb. gyárak kizárólagos vezérképviselete.
Hangolás, szakszerű javitás és szállitás!

Virágai szebben virítanak, ha a

Hary-féle „Flora“ növénytápsóoldattal öntözi. Kapható minden gyógyszertár és droguériában. Egy csomag (10 adag) ára kimerítő utasítással 18 lej. Egyedüli készitője HARY SÁNDOR gyógysz., Câmpeni—Topánfalva.

Óhajtanék KISS JENŐ úrról tudni, ki 26 évvel ezelőtt Tisza-Dobon volt segédjegyző, s utóbb Erdélyben közjegyző lett. Unitárius vallású volt.

Aki hogylétéről, illetve hollétéről tud, egy régi igaz barátját szíveskedjék erről tudatni, nem ajánlott levélben.

J. Dajch,
8486. Vanderbilt Avenue.
Detroit Michigan, Amerika.

(Alapitva 1894) (Alapitva 1894.)

Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság

Leggyorsabban eszközöl átutalásokat a belföld és külföld bármely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett. Idegen pénzek vétele és eladása. — *Betéteket* a legmagasabb kamatláb mellett gyümölcsöztet naptól-napig. s azokat felmondás nélkül bármikor visszafizeti. — A betéteket terhelő tőkekamatadót a bank sajátjából fizeti.

Kolozsvár, Mátyás-kir.-tér 32. (Saját ház)
(Fókintézet Torda.)

Viseljen cipőt
Berson-gummitalppal.

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK R.-T.

KOLOZSVÁR, PIAŢA UNIRII 7.

FIÓKJAI: DÉSEN, DICSŐSZENTMÁRTONBAN, GYULAFEHÉRVÁRON ÉS MAROSVÁSÁRHELYEN.

SAJÁT TŐKÉI
39
MILLIÓ LEI

AJÁNLJA DEVIZAOSZTÁLYÁT ÉS SAFEREKESZEIT. :!: BETÉTEKET FOGAD EL. :!: MINDEN BANKÜGYLETET ELŐNYÖSEN VÉGEZ.

FALUSFELEIM.

Lapos tarisznya.

Irta: *Gyallay Domokos.*

A Havas fönt fekszik a Küküllő eredeténél, félnapi járóföldre a falutól.

Áldásoknak bő asztala! Fájával faragókat, szekereseket, fürészeseket, szénégetőket éltet, tisztásain tinót nevel, vágott, égett oldalain tejelő juhnyájat táplál, makkosain disznót hízlal.

A Havas nagy iskola. Medve, hiuz, farkas oroszkodik a sűrűben, bátorságot tanul ott a növendék. Ügyibe való ember nem is lesz abból, aki fickókorában hosszúnyelű baltával nem járt medve nyomán s nem hallgatott éjszakánként — szabad tűz mellett — farkas-orgonálást.

Aki pedig mindezt fickókorában megcselekedte, az vén korában is a Havassal álmodik. A Havas zugását, hívó szavát hallja... Mégegyszer inni a szép, kies források vizéből!

*

Lám a vén Bertalan János!

Napok óta azon tusakodik: ne menjen-e szolgájával, Petivel, a Havasra gerendát faragni. Itthon bizony komoly munkának nem embere már, de a Havason!

— Öreg emberben is megbuzdul ott az erő! — mondogatta Petinek. — Nagyot segítenék neked, hidd el...

Peti bizony nem hitte el. Egyáltalán nem magyarázta jóra a gazdája menő szándékát.

— Vén fortélyos, nem faragni akar ez, hanem reám vigyázni, engem riogatni... — háborgott magában.

No, végül is a Peti kedve szerint vált el a dolog. A vén Bertalan mégis levette eszét a havasi útról. Igen nagy próba öreg innak, lassan verő, belső masinának.

Mári néni az indulás napján csak Petinek tarisznyált. Szalonnát káposzta levélbe, turót borítóba, kenyeret takaróruhába.

Peti is pakkolózott, mégpedig ugyancsak vigassággal. Szabad, őrizetlen élet egy kerek hétig!...

A nagy fogasfürészt körbe csavarta, a könnyű baltát, ródaló fejszét, hasító szögeket a fürészre kötötte. Ebből bizony jónehéz teher lesz. No, az ételes tarisznya nem fog olyan nagyot nyomni, lehet cserélgetni a hosszú úton.

Már indul is Peti kifelé a házból. Odakint tesz-vesz gazduram — milyen szót ad bucsúképpen?

Uramfia, hát csak elétoppan a vén Bertalan kigyúlt ábrázattal. Karján faragó fejsze.

— Megállj, Peti, én is megyek! — szólt lihegve-pihegve... — Mégis rászántam magamat...

— No, fene!... — mordult el Peti magában.

A terheket leakasztotta válláról, a fürészt a vágótőkére tette, a tarisznyát odanyújtotta Mári néninek.

Akkorhát tarisznyáljon még egynek, asszonyom.

— Akkorhát tarisznyáljon még egynek, asszonyom!

A vén Bertalan elkapta és megemelgette a tarisznyát.

— Hallod Peti, szinte elég is volna kettőnknek. Mi étel kell ilyen öreg embernek? Fogam sincsen hozzá...,

— No, no hozzányul kied, ha van mihez. Jóétkes kied, istennek hála...

Mári néni nagyobb tarisznyát vett elé. Új kenyeret, új turót, szalonnát készített elé: a vén ember porcióját.

Először a kenyeret akarta belemérni a tarisznyába.

A vén Bertalan megragadta kezét, amelyikkel a kenyeret szelte.

— Te, hó, te! Csak nem akarsz olyan nagy darab kenyeret föltarisznyálni?... Mért nem mindjárt egy sütetre valót? Arra a rövid hétre...

— Már akkor inkább a turóból meg szalonnából szakítsunk le — tette le a kenyeret Mári néni. — A turó, szalonna a szükebb költség...

Peti oldalfélről savanyúan mosolygott a dolgon. Mári néni ugyanis nemcsak a turóból, szalonnából, hanem a kenyérből is lekanyarított egy darabot. Értik ezek egymást...

Az új tarisznya alig telt meg félig. Torka az égre tátongott, mint a megapadt vizü kút.

A vén Bertalan rendelkezett Petinek,

Pásztortűz 1924. X. 22-23-4

Szopos Sándor

— A faragó szerszámokat te viszed, az elemózsiát magam. Az én fejszémet is kösd a fűrészhez. Tyüh, de nehéz ez a tarisznya! Mért gyurtál annyit bele, te asszony te!... Meglásd, visszahozzuk felét, csak az oktalan nagy fáradság...

Elindultak.

Mintha megnádolták volna a vén Bertalan inát. Szaporán lépett s jónagyokat. A Havas felé!...

Értik ezek egymást.

A farkaslaki kaptatóhoz érkeztek. Hosszu, meredek, botorkáztató, köves út!

— No, Peti, csak ezen rugaszkodjunk ki! — biztatta meg saját magát kerülő szóval a vén Bertalan.

Peti nem volt beszédes kedvében. Hervadt képpel cammogott gazdája után. Néha rápillantott a lapos tarisznyára: hol kinyilott, hol becsukódott ennek a szája, mint valami óriás békáé, amely eső után epekedik.

Hej, búlátott szolga-élet! Azt remélte, hogy nehány napot szabadjára tölthet a Havason — még többet dolgozik olyankor az ember, de a maga lelke szerint — most aztán így fordult: szabadság sincsen, elemózsia sincsen elegendő! Mert mi ez a fél-tarisznya két ember számára? S ezt is dugni, zsugorgatni fogja a vén tökéletlen...

A vén Bertalan kitartóan kapaszkodott fölfelé a hágón. Csufondárosan vonogatta száját a tarisznya Petire.

Nézte Peti, nézte. Egyszer elvigyorogta magát.

Lehajolt, fölvett egy tojás-nagyságú követ s belecsusztatta a tarisznyába. Pár lépésnyire megint belecsusztatott egy követ... Ujabb meg uj bb kövekkel etette a tátongó szájat, mogyoró, dió, tojás-nagyságuakkal.

A vén Bertalan nemsokára rángatni, sajnálni kezdte a vállát.

Megállott, nagyot fujt, visszafordult, nézte a megtett útat.

— Peti, Peti, be megnőtt ez a hágó!... — csóválta meg fejét.

De csak nekivezselkedett ujólag.

Peti vigyorgott magában és egyre eregette a köveket a tarisznyába.

— Mi volt nekem ez az út ennekelőtte? Erős voltam ... sebesvérű! Úgy kisajdultam ezen a meredeken, mint a szél — emlékezett a multakra a gazda.

— Meggyőzi az embert a sok! — indult meg Petiben is a szó.

— Bizony megyőzi, már ezt okosan mondtad, Peti fiam! — tapogatta meg vállát a vén Bertalan. — Meglágyultak a csontjaim, mint a vas a tűzben. Hej, sok is talált engemet az életben! Mikor Marosszékről zsákszámra hoztuk a szűzdohányt dugolt, kietlen utakon...

— No, a dohányt bizonyosan jószívvel hozta kied! — kacagott Peti! — Jó szűzdohányt... bizisten magam is vállalnék egy háttal.

— Dohány, dohány, de hát a só, Peti! Megrakodtunk Parajdon s éjszakának idején neki a nagy erdőnek! — Olykor, olykor üzőbe vettek a finánccok... tüskén-bokron keresztül, de a sót el nem hajítottuk volna.

— Azt érzi most a kied válla! — hunyorított Peti s ujabb kövekkel szerezte meg a tarisznya terhét.

— A sok romlást érzi... igazad van! Mert mi nem éltünk olyan nyugalmas életet, mint ti, fiatal csepleszek. Mi a tőkefát is éjszakánként a vállunkon surrantottuk által a tilalmas fenyőből, ti meg helyben faragjátok nagyurasan...

Mi lelte hirtelen a vén Bertalant, kő csúszott-e ki a lába alól, az erő állt-e ki az inából: nagyot tántorodott oldalaslag; majd hátrafelé — a tarisnya irányában — kezdett garolni. Peti ragadta meg, hogy hanyat ne vágódjék.

— Hát engem mi lelt, hé? — nézett elsárgulva Petire.

— Meglődörödtek a kerekek! — sopánkodott Peti. — Föl ne dőljön a szekér...

— Itt van a baj! — tapogatta vállát a gazda. — A hitvány csontjaim... Agyonszorít a tarisnya, vedd le tüstént a vállamról...,

Peti leemelte a tarisznyát s sietve akasztotta a maga vállára. Szembenfordult gazdájával, kérdően nézett szemébe.

— Én egyet se tovább, Peti! Eridj Isten hírével, én visszafordulok... — mondta csüggetegen. — Még itt talál a gutta s csak alkalmatlanság lesz belőle...

Peti nagyszerényen oldozta ki a többi közül a vén Bertalan fejszéjét.

— Ezt csak elbírja kied lejtőre hazáig... nyújtotta oda.

Peti.

A vén Bertalan egy darabig fátyolos tekintettel nézett a távolba, a kéklő Havas felé.

— Hiába no, eltölt már! — sóhajtott nagyot.

S aztán megrokkanva, rogyadozva elindult a lejtőn visszafelé.

Szopos Sándor

cikke Nagybányáról

Pásztortűz

1924. 148. l.

Róla való cikk

u. o. 1924. 20. l.

Szopos Sándor

lásd élet. arck.

Pipics Szár

52, 53. l.

GYAR
LM

ZIEGYESÜLETI SZAKLAP
ARA 60 FILLÉR. III. ÉVFOLYAM. 3. SZÁM.

MAGYAR FILMSIKER!

AZ
BIRTOK

Szopos Sándor

festő

vód

Szász Béla:

Kolozsvár megalakult az Erdélyi Képzőművészek Szövetkezete.

Függetlenség

1940. okt. 20.

Szopós Sándor

Az alábbi palota festészeti díszének egy részét készítette

Gyenes István

A kolozsvári hadtest-parancsnokság székely stílusú palotája

Pesti Hirlap

1942 febr. 19.

Bindász Jenő [illegible]-jában

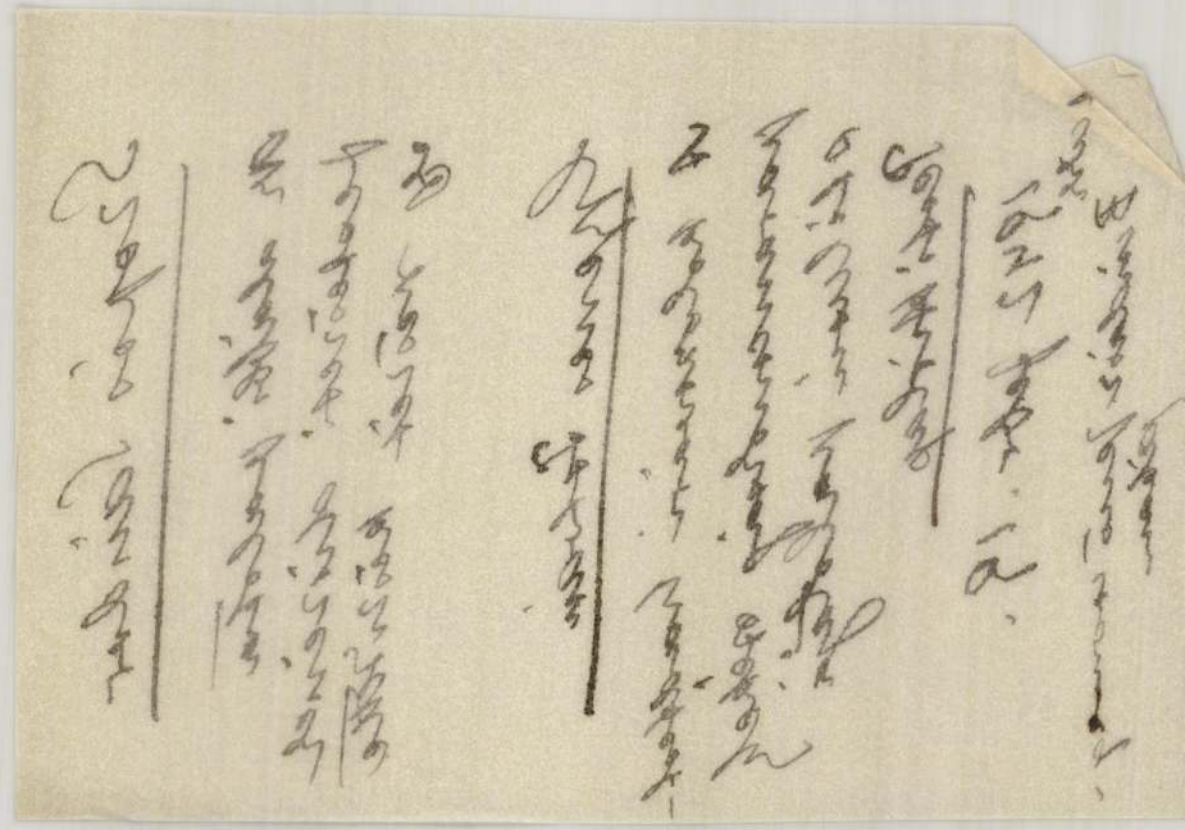

Szopos Sándor: Madéfalvi veszedelem (1764)

Szopos Sándor

Pap Domokos: A szegedi egyetem tanácsa (1939/40)

KMTárs 80 éves jub.
kiáll. 1941 febr - ápr

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Szopos Sándor

Feleségem arcképe, olaj.

Utolsó pogány vérkely, olaj.

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942. 100. l

Hírek

MA:

KIÁLLITASOK:

Hénel Gusztáv és Margit festőművészek kiállitása a vármegyeháza üvegtermében. Megtekinthető d. e. 10—1, d. u. ½3—7.

MUZEUMOK:

Erdélyi Nemzeti Muzeum. (Bástya utca 2.) Nyitva: délelőtt 9—1-ig, délután 3—6-ig. Megtekinthetők: őskori, római, népvándorlás, és honfoglalás-kori gyüjtemények, római és középkori kötár. (Képtár, fegyvertár és éremtár rendezés alatt.)
48-as Ereklyemuzeum, Unió utca, Redout-épület. (Rendezés alatt.)

MOZIELŐADASOK:

CAPITOL: Gulliver (Amerikai szines rajzfilm.)
EDISON: Dél csillaga. (Német.)
EGYETEM: Becsületből elégtelen. (Amerikai.)
RIO: Szökevények. (Amerikai.)
ROYAL: Hét tenger ördöge. (Amerikai.)
URÁNIA: Semmelweis. (Magyar.)

SZOLGALATOS GYÓGYSZERTARAK:

Október 24-ig az alábbi gyógyszertárak teljesitenek éjszakai szolgálatot: Egyszarvu gyógyszertár, Mátyás király-tér 9. Telefon 32-23. Demeter gyógyszertár, Mussolini-ut 2. Telefon: 13-49. Hargita-gyógyszertár, Horthy Miklós-ut 1. Telefon: 21-55. Dr. Cseresnyés gyógyszertára, Bocskay-tér 13.

— A GÖRÖG MINISZTERELNÖK AZ ORSZÁG UJJÁÉPITÉSÉRE HIVTA FEL A LAKOSSÁGOT. Athénből jelentik: A görög miniszterelnök kiáltványt intézett a néphez és ujjáépitésre, áldozatkészségre hivta fel a lakosságot. A kiáltvány szerint legsürgősebb a háboru áldozatairól való gondoskodás, az elpusztitott helységek ujjáépitése, a közlekedés helyreállitása, a nép megvédése a társadalomromboló erőktől és a gazdasági javak igazságos elosztása.

Kalóztámadás a tengeren. A világtörténelem legérdekesebb kalózairól, a rettegett angol „tengeri sólymokról" és a világhódító büszke spanyol gályák harcáról szól Kertész Mihály uj monumentális filmje a: Hét tenger ördöge. Főszerepben Errol Flyn, a „sólymok" kapitánya... és 1000 szereplő! Még sohasem volt ennyi óriási izgalom egy filmben! A Warner Bros-gyár produkciója a „Hét tenger ördöge", csak hétfőig, f. hó 27-ig lesz müsoron. A világ e legnagyobb filmjét 3 óráig tartó előadások keretében mutatja be a **Royal** Filmszinház. Tehát a rendkivüli kezdési idő pontosan: 3, 6, 9 óra! Vasárnap d. e. 11 órakor matiné, számozott helyekkel. Elővétel minden d. e. 11—1-ig.

— Kiss Ödön iparfelügyelő lett a kolozsvári gőzgépkezelők és gőzkazánfütők vizsgabizottságának az elnöke. A visszatért Délvidékre az iparügyi miniszter a mult héten nevezte ki a gőzgépkezelők és gőzkazánfütők vizsgálóbizottságát. Egyidejüleg több hasonló vidéki bizottságot is kiegészitett ujabb kinevezéssel. Szatmárnémetiben és Kolozsvárott a miniszter szintén ezuttal töltötte be a jelzett vizsgálóbizottságok elnöki tisztét. Kolozsvárra Kiss Ödön iparfelügyelő, m. kir. kerületi iparfelügyelő került a vizsgálóbizottság élére.

— Könnyebben megbetegedett Györffy-Bengyel közélelmezési miniszter. Budapestről jelentik: Györffy-Bengyel Sándor közélelmezési miniszter könnyü meghüléssel megbetegedett. Orvosai tanácsára néhány napig kénytelen ágyban maradnia. (MTI)

— Törvényszéki vizsgálat. Vékás Lajos dr., a kolozsvári kir. itélőtábla elnöke, dr. Gáll Endre elnöki titkár kiséretében Désre utazott, ahol a kir. törvényszék rendes évi felügyeleti vizsgálatát ejti meg.

— HOZZUK RENDBE IDEJÉBEN A HAZSONGÁRDI TEMETŐBEN NYUGVÓ HALOTTAINK SIRJÁT. Közeledik a Halottak Napja, amikor az élők kegyelettel, kereszténvi hittel emlékeznek meg halottaikról. Halottak Napján élet költözik a mi regényes házsongárdi temetőnkbe is. Mindenki igyekszik halottjai sirját rendbehozni és meggyujtja az emlékezés lángját a virággal diszitett sirhantok felett. Sokan azonban az utolsó napokra hagyják a sirok rendbehozását s ezzel akaratukon kivül meg nehezitik azt a munkát, amely a temető halottaknapi pompáját készíti elő. A városi temetőfelügyelőség éppen ezért felhivja a közönség figyelmét arra, hogy a sirokat minél előbb, a még rendelkezésre álló idő alatt hozassa rendbe. Ez lesz a második Halottak Napja az ismét szabad magyar földön. Gondoljunk meghatódva azokra, akik két évtizedig imádkoztak a magyar feltámadásért és soha nem lankadó hittel távoztak a magyarság soraiból...

— Honvéd sebesültvonat haladt át a kassai állomáson. Kassáról jelentik: A kassai állomáson hétfőn sebesült honvédeket szállító kórházvonat haladt át. A város közönsége szeretettel fogadta a sebesülteket. A kassai Vöröskereszt ápolónői cigarettákat, teát és süteményeket, a Turul Szövetség kassai bajtársi egyesülete folyóiratokat és olvasmányokat osztott ki a sebesültek között. (MTI)

A Főméltóságu Kormányzóné téli segélyakciójára befizetés a 99.000

Szamosmenti napló

MAGYAR SZINÉSZEK

játszanak Désen október 25-ikétől kezdve két hónapon keresztül mint valamikor az idegen uralom előtt.

Szabó Márton, volt bácskai „kisebbségi" szinigazgató keresi fel társulatával a várost. Harminc szinésszel, zenekarral, pompás diszletekkel és uj darabokkal érkezik...

— Becsületes magyar szinjátszást akarunk! — jelentette ki munkatársunknak a szinigazgató, aki sokat harcolt, sokat küzködött a magyar kultura érdekében a szerb uralom alatt. — Tagjaim nem „részesedést", hanem rendes fizetést kapnak! A „Gyergyói bál"-ja nyitok...

A szintársulat tagjai valamennyien anyaországbeliek és sok jó erő van közöttük. A Szabó-társulat vendégjátéka alkalmával feltép Désen Fedák Sári és Kiss Ferenc, Lenhardt Ilonka, a rádióból jól ismert énekesnő, ugyszintén Jackó Cia és Andrássy Mária, a kolozsvári Nemzeti Szinház tagjai.

*

ŐSZI TÁRLATRA

Készülnek a Szamosmente festői. A kiállitáson minden valószinüség szerint résztvesz festményeivel Szopos Sándor, a Désről elszármazott, Kolozsvárott élő, Körvin-koszorus festőművész is, aki, mint ismeretes, történelmi tárgyu kompozicióival nemrégiben az Esterházy-dijat vitte el.

*

MINISZTÉRIUMI BIZOTTSÁG

vizsgálta felül a napokban, Himfy dr miniszteri titkár vezetésével Dés város ügyeit. A vizsgálat eredménye: minden rendben volt!

*

ÉS ŐSZI KÖZGYÜLÉSÉT

végére hivja össze K. Weress Jenő

MAGYAR KIKÜLDÖTTEK A BERLINI ASSZONYTALÁLKOZÓN. Scholtz-Klink asszony, a német nők birodalmi vezetője a berlini Kaiserhof-szállóban, a nemzetközi asszonytalálkozó alkalmából rendezett fogadáson a magyarországi egyesült női táborok vezetőivel: Boder Vilmával és Nagy Klárával beszélget

— **Anderson, volt európai ökölvivó bajnok állott egy kémbanda élén.** Stockholmból jelentik: A rendőrség vizsgálata megállapította, hogy egy banda, amelynek a feje Anderson, a volt európai ökölvivóbajnok volt, kémkedést folytatott egy idegen hatalom javára. (MTI)

— **Zászlószentelési ünnepélyt rendez október 26-án a Kolozsvár-monostori Jézus Szive Szövetség.** A Kolozsvár-monostori Jézus Szive Szövetség Krisztus Király tiszteletére október hó 26-án d. e. fél 12-kor a

— *AZ AFRIKAI ŐSERDŐK FÁINAK ENERGIÁJA HAJTJA A FRANCIA GÉPKOCSIKAT. Vichyből jelentik: A kormány Észak- és Középafrika őserdeinek fáját akarja kitermelni, mert a forgalmi korlátozások során benzinhiány miatt a gépkocsikat fasénégázos készülékkel cserélték fel. A francia gépkocsiállomány 80 százalékát ilyen rendszerre állították át. (MTI)*

— **Diszpolgárává választotta Apostag község Biró István felsőházi tagot.** Apostag község diszpolgárává választotta Biró István felsőházi tagot. A diszpolgári oklevelet október 30-án diszközgyülésen nyujtják át Biró Istvánnak. Délelőtt fél 11-kor istentisztelet lesz a református templomban, utána kerül sor a diszközgyülésre, majd fél egykor a közebédre.

Igazságügyi Zsebtörvénytár. IV. bőv. kiadás. Hatályban lévő igazságügyi törvények és rendeletek (döntvényekkel) biblia papiron egy kötetben 1732 oldal, bőrkötés P. 50. Lepagenál, Kolozsvár, Postán utánvéttel. Kérjen teljes jegyzéket.

— **A helyes szüretelésről** irt érdekes szakcikkeket Koszinszky Viktor dr. a Mezőgazdasági Művelődési Társaság kiadásában megjelenő Magyar Föld uj számában. A magyar falunak ez a máris nagy elterjedtségnek örvendő képes hetilapja közli Csongrádi György vezetőcikkét a szakiskolába járó kisgazdaifjuságról, ismerteti a burgonya téli eltartásának módját, a keltető központok müködését, Tessedik Sámuelről ir hosszabb cikket. A piacok és állatvásárok árai, gazdahirek, a keleti határ kitünő térképe, a kalocsai gazdasági kiállitás riportképei, a rendeletek ismertetése, elbeszélés, vers stb. és sok eredeti fénykép egészíti ki a Magyar Föld most megjelent harmadik számának gazdag tartalmát.

— **Krisztus Király ünnepség a kolozsvári szentpéteri templomban.** A szentpéteri római katolikus népszövetségi tagozat október 23-a és 26-ka között Krisztus Király ünnepséget rendez. Az ünnepség esütörtökön délután 6 órakor kezdődik a szentpéteri templomban, Faragó Ferenc dr. teológiai tanár szentbeszédével s pénteken és szombaton ugyanaz

— **Kinevezés a földmüvelésügyi kezelői személyzetbe.** A földmüvelésügyi miniszter a segédhivatali tiszti személyzet létszámába Román Traján (Kolozsvár), volt román állami segédhivatali tisztviselőt a kezelői személyzet egyesitett létszámába a 6-ik fizetési fokozatba ideiglenes minőségü kezelővé kinevezte.

— **Ismeretlen férfi holttestét találták meg a Feleki-tetőn.** Kedden délelőtt jelentették a kolozsvári rendőrkapitányságnak, hogy a Feleki-tetőn, az 543-as számu magaslati pont táján egy ismeretlen középkoru férfi holttestére bukkantak. A rendőri nyomozás megindult.

* GYORSIRÓ ÉS GÉPIRÓ TANITÓI VIZSGÁRA előkészitő tanfolyam kezdődik a Fabro-iskolában, államvizsgával rendelkező személyek részére. A tanfolyam időtartamának rendkivüli rövidsége miatt csak azok jelentkezését kérjük, akik ugy a gyorsirásban, mint gépirásban komoly sebességet birnak, lehetőleg középiskolai végzettséggel.

— **Hatalmas közönség vett részt a „krajovai bajtársak" által a besztercei honvédcserkészeknek ajándékozott zászlóavatási ünnepségén.** Besztercéről jelentik: Megirtuk már, hogy a hires „Póczy-ügy" a román uralom idejében börtönbüntetést szenvedett, sok kálvárián keresztülment tizenöt szereplője diszes zászlót adományozott a besztercei honvéd cserkészcsapatnak. A zászlót az elmult vasárnap hazafias ünnepségen avatták fel, amelyen az egész megye magyar társadalma képviseltette magát. Báró Atzél Ede, Erdély főlövészmestere beszéde után a gimnázium szavalókórusa Ady Endre „Az Isten harsonája" cimü költeményét adta elő, majd Póczy Mihály avató beszéde következett. Ezután a magyar egyházak lelkészei megszentelték a zászlót, majd a „krajovai bajtársak" feleségei zászlószegeket vertek be az ajándékzászló rudjába. Az ünnepség Macskásy Attila gimnáziumi igazgató zárószavai után mintegy 2000 ünneplő magyar tisztelgett az országzászló előtt. Az ünnepség után diszebéd volt a kaszinó helyiségében. A honvédcserkészek részére létesitett Sarkady Mihály-alapot Atzél Ede báró kezdeményezésére 430 pengőre növelték és annak a gimnázista cserkésznek itélik majd oda, aki

Ezzel tartozik nemcsak egyesületének, hanem az egész ország sporttársadalmának. Lehet, hogy az óvásnak nem lesz eredménye, mégis meg kell tenni, hogy nemcsak a J. T., hanem más sportfórumok is foglalkozzanak a tényállás kivizsgálásával. Ez annál inkább fontos, mert bármi legyen is a határozat, a jövőben a játékvezetők talán nagyobb körültekintéssel és tárgyilagossággal vezetik majd a mérkőzéseket. Különben a Nagyváradi AC is megóvott egy mérkőzést, mert a játékvezető két perccel hamarabb fujta le a félidőt, menynyivel indokoltabb volna a KAC óvása, amikor sokkal sulyosabb biróI tévedések fosztották meg a győzelemtől. Nem lehet ugyanis szó nélkül hagyni, hogy egy nagynehezen az NB. I-be feljutott egyesületet a játékvezetők nyomjanak el s az sem lehet, hogy emiatt egy szépen, tisztán játszó és fejlődésképes csapatot tönkretegyenek. Az NB. I-ben játszó csapatok játékereje között, eltekintve az első 5—6 helyezettől, alig van különbség s egy-egy biróI tévedés nemcsak hogy elkedvetleniti, letöri egy egyébként törekvő egyesület vezetőit és játékosait, hanem lehetetlenné teszi, hogy tudásának megfelelő eredményeket érjen el. T. K.

26 játékost hivtak meg a csütörtöki válogató edzésre

Kolozsvár, október 21. A csütörtöki edzésre, amely után összeállitják Erdély válogatottját a Délmagyarország elleni vasárnapi mérkőzésre, a következő játékosokat hivták meg:

Endrefi, Nemes, Berecki kapusok; Szerémi, Vass, Márton, Horváth hátvédek; Schaff, Telegdi, Szaniszló II., Csiki, Bodor, Pünkösti, Csonka dr. fedezetek; Incze II., Sikó, Lukács KAC, Lukács I. és II. Szántai, Reinhardt, Brassai, Oroszi, Hódi, Matisz, Pálfi csatárok.

A játékosok kötelesek csütörtök délután 3 órakor teljes felszereléssel megjelenni a városi sporttelepen.

A vasárnapi mérkőzést olcsó, népszerü helyárakkal rendezik. Jegyek elővételben a szövetség hivatalos helyiségében kaphatók (Mátyás király tér, Bánffy palota), délutánonként 5—7 óra között.

Sporthírek

HÍREK AZ OSK-BÓL. A sportolóktól fogadalom letételét fogják megkövetelni, hogy a sport eszmei tartalma ne csak üres szó legyen, hanem minden sportoló tegyen bátor hitvallást a lovagiasság, a küzdőképesség, a nemzeti eszményekért való kiállás mellett. — *Magyar Sport Érmet* létesítenek éspedig lesz: *díszérem, I. osztályú érem* és *II. osztályú érem.* Az állami pénzverőben már verik is az érmeket. Mérsékelni fogják a versenyek díjazását és ilyen értelmű felhívást küldtek a sportszövetségek elnökségeihez. Elrendelik, hogy: „Az alatt az idő alatt, amíg az ország hadban áll, a versenyek díjazása körül minden felesleges és hivalkodó túlzást el kell kerülni. Tiszteletdíj általában csak különleges alkalmakkor és csak egyesületi csapatok vagy külföldi vonatkozásban, külföldi szövetségek és egyesületek részére adományozható. Egyéni tiszteletdíjak csak rendkívüli jelentőségű versenyekkel kapcsolatban adhatók ki, de mindenkor csak az Országos Sport Központ előzetes írásos hozzájárulása alapján."

A FERENCVÁROS VASÁRNAPI ÖSSZEÁLLÍTÁSA csak a jobboldalon változik, amennyiben *Sipos* szerződtetésének az ügyét sikerül elintézni. Ellenkező esetben *Ónódy II.* vagy *Füstös* és *Kiss* vagy *Jakab* lesz a jobbszárny. A zöld-fehérek egyébként már szombaton reggel elutaznak *Nagyváradra.* — A *NAC* is változtat csapatán: *Molnár* beteg, helyette *Szegedy* játszik. — Az *Újpestben Mészáros* helyett *Balogh I.* lesz a középfedezet, különben a lilák jól bevált csapatukkal utaznak *Salgótarjánba.* — A *Csepel* összeállítása is bizonytalan, miután *Kállóyn* kívül *Kapta* és *Dóczay* is beteg. Néhány új, fiatal játékos kerül így a csepeli csapatba. — A *Szolnok* hosszú szünet után ismét játszatja *Korom*-ot.

A NÉMET VÁLOGATOTT KÉZILABDA-CSAPAT szombaton érkezik Budapestre, vasárnap fél 4 órakor lesz a mérkőzés a *BSZKRT*-pályán. A magyar csapat összeállítása egyelőre bizonytalan, miután nem lehet tudni, hogy a sérültek rendbejönnek-e?

MAGYARORSZÁG VEGYES BIRKÓZÓ-BAJNOKSÁGÁT vasárnaptól kezdve négy héten át rendezik a *Nemzeti Sportcsarnokban.* Délelőtt lesznek az előmérkőzések, délután a döntők. A versenyre több mint 100 birkózó jelentkezett.

Lósport

A HATVANI-DÍJ a főszáma a *Magyar Lovaregylet* szombati versenyének, a *kétéveseknek* ez a mérföldes versenye, amelyben most már az állóképességből fognak levizsgázni. A 15.000 pengővel díjazott versenyre 16 lovat neveztek, de előreláthatóan csak az alábbiakat fogják indítani:

Nerine	55	*Szokolai*
Hódság	54	*Klimscha*
Prisco	54	*Weissbach*
Raphael	54	*Gill*
Isonzo	52½	?

A kis mezőnyből messze kimagaslik két ló: *Nerine* és *Raphael*, amelyek a három hét előtti *Kétévesek szeptemberi nagy hendikepjében*, 1200 méteren már találkoztak, amikor is *Nerine* (56½) óriási küzdelem után nyakhosszal győzött *Raphael* (56) ellen. Ezt a nyakhosszat nemcsak az a félkiló egyenlítheti ki, amennyivel *Raphael* most kevesebbet visz, de az a körülmény is, hogy utóbbit ma *Kájári* helyett *Gill* fogja lovagolni. De közrejátszik még egy harmadik körülmény is, még pedig minden valószínűség szerint *Raphael* javára, az 1600 méteres távolság. Mindezt egybevetve, *Raphael* győzelmét várjuk, annál is inkább, mert meg vagyunk győződve, hogy a *Balbinus—Rang*-mén a *Budapesti-díjban* lényegesen jobban futott, mint a bevezetőben említett hendikepben. Érdekesnek ígérkezik az *Angyalföldi-díj*, amelynek 2400 méterén, a *Totalizateur-hendikepben* jó másodiknak befutott *Leányka* győzhet *Sweet Load* és *Lancaster* ellen. A főversenyt kivéve, minden versenyszámban nagy mezőnyök fognak indulni: megkezdődött a versenyfutás a — téli zabért! . . .

Jelöltjeink a szombati versenyre a következők:

I. *Roma — Robogány — Istók*
II. *Leányka — Sweet Load — Lancaster*
III. *Belle Gamine — Bokréta — Rabash*
IV. *Raphael — Nerine*
V. *Libussa — Levente II. — Wadi Bum*
VI. *Diana — Fénysugár — Szekler*
VII. *Mali Raj — Mengecske — Wadi Bum*

A verseny délután fél 3 órakor kezdődik.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS FELELŐS KIADÓ:
HEGEDÜS GYULA

Napirend

SZOMBAT, 1942 OKTÓBER 17.

Róm. kat.: Alac. Margit. — Görög-katolikus: Oreás. — Protestáns: Hedvig. — Ó-görög 4.: Hierót.

A nap kel 7 óra 5 perckor, nyugszik 17 óra 54 perckor, a hold kel 13 óra 34 perckor, nyugszik 0 óra 18 perckor.

Vízállás

A *Duna* Gönyünél, valamint Baja és Bezdán között árad, másutt apad, alacsony vízállású. *A pénteki dunai vízállások:* Krems 187, Pozsony 2, Komárom 143, Budapest 68, ma 68, Dunapentele 42, Paks mínusz 46, Baja 20, Mohács 39, Bezdán 80, Gombos 128, Palánka 110, Újvidék 75. — A *Rába* Szentgotthárdnál mínusz 53. — A *Dráva* Varasdnál 154, Barcsnál mínusz 109, Drávaszabolcsnál mínusz 1, Eszéknél 44. — A *Tisza* Tiszafüred és Csongrád között árad, másutt apad, igen alacsony vízállású. *A pénteki tiszai vízállások:* Máramarossziget 21, Tekeháza mínusz 80, Tiszaújlak mínusz 144, Tokaj mínusz 96, Tiszafüred mínusz 120, Szolnok mínusz 158, Csongrád mínusz 266, Szeged mínusz 145, Zenta mínusz 111, Titel 20. — A *Szamos* Désnél mínusz 76, Szatmárnémetinél mínusz 222. — A *Bodrog* Bodrogszerdahelynél 52. — A *Hernád* Hidasnémetinél mínusz 5. — A *Körösök* Csucsánál 38, Nagyváradnál mínusz 148, Békésnél 44, Gyománál 288. — A *Maros* Marosvásárhelynél mínusz 78, Makónál mínusz 37. — A *Balaton* Siófoknál 52. — A *Velencei-tó* Agárdnál 97.

HALÁLOZÁS

Özv. dr. *Kern* Tivadarné sz. *Bischitz* Irma Budapesten, 84 éves korában elhúnyt. Temetése pénteken volt a kerepesiúti temetőben.

— **A Vajda János Társaság** október 18-án, vasárnap délelőtt fél 11 órakor ülést tart, amelyen *Szilágyi* Sándor (Szidor) *Két nemzedék a válságok viharában* címmel elnöki megnyitót mond.

Cáfolat a kereskedő kijelöléséről szóló téves hírekre

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: A napokban egyes vidéki lapok egy közellátási miniszteri rendeletre hivatkozva azt a hírt közölték, hogy az egész ország területén kereskedői kijelölések lesznek azokban a szakmákban, ahol eddig kijelölés még nem volt.

Ezzel szemben a m. kir. Közellátási Hivatal közli, hogy ilyen rendelkezés *nincsen és nincs is tervbe véve.*

A légvédelmi elsötétítés időpontja szombaton este 8 óra 30 perc

Két és félévi fegyházra ítéltek egy szélhámos nőt

Pénteken tárgyalta a törvényszék *Buzáth*-tanácsa *Kulcsár* Elekné 39 éves foglalkozásnélküli nőnek a bűnperét, aki már kisebb bűncselekményekért többízben volt büntetve. Ezúttal közokirathamisítás és többrendbeli csalás volt ellene a vád. Kulcsárné ugyanis, mint a törvényszéki tárgyalások állandó hallgatója, tudomást szerzett néhai *Dukai Takách* Géza országgyűlési képviselő végrendeletéről, a hagyatéki tárgyalásról hiteles jegyzőkönyvi másolatot szerzett, abba beírta a nevét és azt, hogy az elhúnyt rá 65.000 pengőt hagyományozott. A meghamisított másolatról azután közjegyzői okiratot készített és ennek alapján többeket súlyosan megkárosított.

A törvényszék *Kulcsár* Eleknét bűnösnek mondta ki egyrendbeli közokirathamisítás és hatrendbeli csalás bűntettében és ezért *két és félévi fegyházra ítélte*, a sértetteket pedig kárigényükkel polgári perre utasította. Az ítélet még nem jogerős.

Vőlegénye halála miatt öngyilkos lett egy tanárnő

Megdöbbentő öngyilkosság történt csütörtökön este a Kapás-utca 41. számú bérház egyik garszónlakásában, ahol megmérgezte magát *Dörner* Olga 32 éves tanárnő. *Dörner* Olga 12 év óta menyasszonya volt egy tanárnak, aki nemrég megbetegedett és néhány nappal ezelőtt meghalt. Csütörtökön volt a temetés, ezen azonban már Dörner Olga nem jelent meg. Az öngyilkosságot a temetésről visszatérő barátok fedezték fel, akik nem tudták megérteni, miért nem ment el Dörner Olga vőlegénye temetésére. A tragikus sorsú tanárnő három búcsúlevelet hagyott hátra, egyiket püspök nagybátyjának, a másikat egy barátnőjének, harmadikat vőlegénye szüleinek.

Csók Istvánt elütötte egy motorkerékpár

Sajnálatos baleset érte csütörtökön délután *Csók* Istvánt, a világhírű magyar festőművészt. A Képzőművészeti Főiskola 77 éves nyugalmazott tanára, aki a Vilma királynő-út 32. számú házban lakik, csütörtökön délután sétáját végezte, amikor a Thököly-út és Aréna-út sarkán *egy motorkerékpár elütötte.* A vezető a gázolás után tovább robogott. Kihívták a mentőket, akik az idős festőművészt magához térítették, majd a Köröndi-szanatóriumba vitték. Ott megállapították, hogy kisebbfokú agyrázkódást kapott, ezenkívül homlokán zúzott sérülést szenvedett. Értesülésünk szerint a kiváló festőművész állapota péntekre lényegesen javult. A gázoló motorkerékpárost keresi a rendőrség.

Gyászünnepségek Mindenszentek napján

A hősi halált halt katonák kegyeletes emlékére a székesfőváros kiküldöttei november 1-én, vasárnap délelőtt féltíz órakor megkoszorúzzák a Hősök-terén álló Hősök Emlékkövét, a Ludovika Akadémia előtt a Névtelen Hősök szobrát, a farkasréti katonai temetőben a hősi sírokat és a Németvölgyi-temető emlékkertjében a budavári hősök emlékművét.

A X. kerületi hősök temetőjében emelt hősök emlékoszlopára november 1-én délelőtt 11 órakor helyezik el koszorúikat hősi halottaik emlékére a közjogi testületek. Az ünnepség befejezése után a róm. kat. tábori püspökség ugyanott gyászzsolozsmát tart.

Szendy Károly polgármester a koszorúzási ünnepségekre meghívja Budapest székesfőváros közönségét, hogy ezeréves hazánk védelmében elesett hőseink emlékével szemben mindenki leróhassa kegyeleti adóját. *(MOT.)*

Nyilt tér

Ebben a rovatban megjelenő hirdetések díjszabása milliméterenként hétköznap 48, vasárnap 60 fillér. Állástkeresőknek 40, vasárnap 50 fill. A legkisebb hirdetések: 1 tömör sor 3 mm. 2 tömör sor 5 mm. Ezután következő méret 10 mm. A további hirdetések 5 mm-ként emelkednek. Vidékről küldött hirdetések értéke postautalványon bélyegben vagy az 53072. sz. csekklapon küldhető be kiadóhivatalunkba

Hirdetési formák:

10 milliméteres nagyság: Ára 4.80 P, Vas. 6.— P; Állást keres. 4.— P, Vas. 5.— P

15 milliméteres nagyság: Ára 7.20 P; Vasárnap 9.— P; Állást keresőknek 6.— P; Vasárnap 7.50 P

20 milliméteres nagyság: Ára 9.60 P; Vasárnap 12.— P; Állást keresőknek 8.— P; Vasárnap 10.— P

Minden további 5 mm 2.40 P; Vasárnap 3.— P

Angolt, németet TANÍT külföldön járt, Oxfordban végzett fiatal úrinő kereskedelmi levelezés, korrepetició. Telefon 290-168.

Leépített **főkönyvelő** órakönyvelést vállal szerény feltételek mellett. Szíves meghívást „Gyors munkás" jeligére a kiadóhivatal továbbít.

Használt ruhát, cipő bútort szőnyeget, tollat, hagyatékot magas áron veszek. PFEIFER. Kálvária tér 16 földsz 9 T.: 134-807

Tanár, pótlen, nem árja, aki vidéken V. oszt. gimn. és II. polg. fiaimat előkészíti és levizsgáztatja, jelentkezzen VI., Paulay Ede utca 57. I. 3.

Vásároljon a terrásnál Az ország egyetlen zongoragyára **MUSICA** VII., Erzsébet körút 43 (Royal) Telefon: 222 282. Zongorák kis pianinók ga ranciával. Kedvező fizetési feltételek. Bérlet csere, vétel, javítás, hangolás. Kérjen díjmentes ajánlatot. 27

KÖNNYEN ELADHATÓ **könyv** terjesztésére jómegjelenésű **urakat** vagy HÖLGYEKET keresünk. Riport könyvterjesztő, Jókai-u. 20. D. e. 10—1-ig.

Régen bevezetett, nagyforgalmú **női fehérnemű** KONFEKCIÓS ÜZLET a Belváros középpontjában, lehetőleg szakmabeli, keresztény **csendestársat** keres tekintélyes tőkével „Komoly jövedelem 7098" címen Blockner J. hirdetőjébe, Városház-utca 10.

Használt férfi női és gyermekruhákért, egész háztartásért szenzációs árat fizetek. Szőnyegekre Gerstl, István út 28. Telefon 426 547. 94

Kvarclámpát olcsón bérelhet, vehet: „LUMEN"-nél, XI., Bicskei-u. 4. Tel., 257—120.

PERZSASZŐNYEGET VESZEK legmagasabb napi áron. GERRERA szőnyeg üzlet Eskü-tér 1. T.183-215

Kamarazenét kedvelők! Zongoristák vonósok jó partnereket találnak kellemes miliőben, pedagógus vezetése mellett. T.: 386—691.

Keresek és kínálok nagyszámú megbízóim részére Pest és környékén **ház és telek** ingatlanokat. Nagy Iroda, Budapest, Baross-tér 17. Telefon: 424—373.

Barokk recamier fotelekkel RENAISSANCE, BIEDERMEJER GARNITÚRÁK kü lönleges **perzsaszőnyegek** gyűjtőtől megbízásból eladók. Türr István-u. 4

Pulay lakásberendező

Eladó szódavízgyári és sörfejtő berendezés, mely áll 2 sörfejtőből, 2 parafadugaszolóból, 2 koronadugaszolóból, üvegmosóból, áztatóból, szikvízkeverőgépből, 3 csepegtetőállványból, 1 szeszszivattyúból, 1 nagy rézüstből, 2 vasdézsából. Érdeklődés „Akár több tételben is" jeligére a kiadóban. 277

A BELVÁROS szívében, exponált helyen — textilnagykereskedésre is kiválóan alkalmas —, azonnal elfoglalható nagy szuterén-**helyiség** KIADÓ. Címek közlését „Váci-utca közepén" jeligén Blockner J. hirdetőjébe IV., Városház-u. 10. kérjük.

Magyar perzsa **összekötők,** kiváló minőségűek, úgyszintén valódi keleti összekötőszőnyegek alkalmi árban Bruder Júlia cégnél, II. ker., Hattyú-utca 17/b. I. 3.

Príma perzsabunda egyéb szőrmebundák és alig-hordottak legolcsóbban Ker. Bezerédi-u. 19., III. 3.

Gyorsmérleget veszek. Telefon: 136—874.

Szilvalekvárt Ia. házit, 6 kg-on felül postán is 2.90-ért szállít Mandel Mór, Vásárosnamény.

Keresek helyi és vidéki **ügynököket** fűszer- és festékkereskedők látogatására. Kurrens cikk. Jelentkezés 1—3 között Wekerle S.-utca 13. III. 22.

Legújabb típusú márkás **rádiók** nagy választékban. Használt rádióját magasan értékelve becseréli vagy megveszi MODERN GÉPEKET ÉRTÉKESÍTŐ KFT. Nagyatádi Szabó-utca 33., Dob-utca 58. Telefon: 222—045.

RÁKOSCSABÁN, kertvárosban kapható még egy pár **nagyon szép TELEK** jutányosan. Érdeklődni: Budapest, Baross-tér 17. I. 9. Telefon: 424—373. Díjtalan kiszállítás

Ragasztott **horgászbotot** csakis jó állapotban levő 3 részeset megvételre KERESEK. Ajánlatot ár és méret megjelölésével „Ponty" jeligére a kiadóba kérek.

Briliáns arany ezüst vétele és eladása Varjas Károly-kör út 22. udvarban. T. 189-236

Használt férfiruháért fehérneműért cipőért MINDENÉRT legtöbbet fizetek **Telefon: 345-078**

Hirdetések felvétele a vasárnapi számba szombat déli . . . **1 óráig** a hétköznapi számokba naponta . **2 óráig** Vilmos császár-ut 65. sz. alatti kiadóhivatalunkban

Perzsabundák szépek olcsón Szemere szűcsnél Erzsébet-körút 26 **második emeleten**

Hálózsákok Hátizsákok vízmentes lábszárvédők, meleg kötött holmik olcsón beszerezhetők a készítőnél: BELÁK ERNŐ, Budapest, V. Nagy Sándor-utca 4. szám. Telefon: 12-92-94.

JÓMEGJELENÉSŰ **urak** magas **jutalékkal** MEGBÍZÁST KAPHATNAK VII. Erzsébet-körút 6t. III. em. 26. 450

PERZSASZŐNYEGET VESZEK legmagasabb áron SAGLAM ISMET Gr Zichy Jenő utca 10 Tel. 114-390

Vásárolunk zongorát, pianinót, harmóniumot STERNBERG, Rákóczi-út 60 Telefon: 424—590.

Közműves családiház telkek Zuglóban Kerepesi-úti villamos mellett előnyös feltételekkel eladók. Érdeklődni Magyar Tisztviselők Takarékpénztára Rt nál, IX. Ferenc körút 11 Telefon: 188—878 vagy a helyszínen: XIV Sashalmi-út 19 Hétköznap d. u. és vasárnap egész nap

Kisvelencei villatelep parcellázás, téli-nyári sporthelység. **Telkek** már 4—13 pengőig négyszögölenként. Fizetési feltételek nagyon **kedvezők** Iroda: Budapest, Baross-tér 17. Telefon: 424—373. Díjtalan kiszállítás!

Keleti perzsa SZŐNYEGÉÉRT A LEGMAGASABB ÁRAT FIZETEK. Telefon: 138—342.

LÁNCHÍDNÁL **5 szoba összkomfort** főúri lakás központi fűtéssel, 2500 évi bér, antik bútor is ÁTVEHETŐ.

4 szoba összkomfort luxuslakás GELLÉRT-SZÁLLÓNÁL, régibérű, értékes berendezéssel azonnal ÁTADÓ. Kizárólagos megbízottal tárgyal: **Moos Kálmán** Erzsébet-körút 28, félem. 11. **Tel.: 420-081**

Üzlethelyiség-részt kisebbet, bérelnék körúton, vagy más forgalmas helyen. „Díszmű-áru" jeligére kiadóba.

Most még kis átírási illetékkel kapható a telies befejezéshez közelálló 1—1 emeletes, központifűtésű luxus **3-2-1 szobás és garszon öröklakás a Parkház-ban** Fery Oszkár-u. 13. (Gömbös Gyula-útnál). Vételár egy része **örlesztéses kölcsönne.** fizethető, prospektus, felvilágosítás helyszínen egész nap vasár- és ünnepnap d. e. Iroda: Váci-utca 44. fszt. 2.

ESZÉK-UTCÁBAN november óta lakott egy 2 szobás és egy 2 szoba hallos **öröklakás eladó.** Telefon reggelenként 8—9 óráig: 18 16-15.

SZÍNES, MODERN *kombinált* **szobabútorok** La Pavoni espressógép, Bosch-féle hűtőgép, rádió zenegéppel és lemezekkel, éttermi berendezések, asztalok, stb. eladók. Müller Imre, XII., Karthauzi-út 2.

Öröklakás, kétszoba összkomf. 39.000 P-ért eladó. Tulajdonos tel.: 115—422.

Teherlift ELADÓ, egyenáramú hordképessége 500 kg., emelőmagasság 18 m. T.: 223-004

IRODAI **vasszekrényt** MEGVÉTELRE KERESÜNK. Telefon: 123-678.

SZIGORUAN HIGIÉNIKUS PEDIKÜR, MASSZÁZS. Házhoz is jön: B.-né, Weisz Erzsébet, VII., Akácfa-u. 59 I. em 3.

2 SZOBA HALL, 1 SZOBÁS ÉS GARSZON **öröklakások** és 1 nagy üzlethelyiség **I., Csap-utca 3** 8-as autobuszon Erzsébet-hídtól a 2-ik megálló luxus kivitel, közel befejezéshez, eladók. Bőv. helyszínen d. u. 2—6-ig.

Hibás ingeit újjáalakítja, kijavítja. FÖLDES INGKÉSZÍTŐ, IV. Váci-utca 12. sz. Udvarban. Telefon. 18 25-15.

PASARÉTI villában elegánsan berendezett **4 szoba hallos** melegvizes, teljes komfortos, teraszos LAKÁS KIADÓ vagy berendezéssel átadó. 35-79-62.

Masszázs mindennap Friedmann Anni Csáky-u. 15. II. Félépcsőház.

Közgazdasági könyvtár feloszlatása miatt olcsón eladók darabonként is, u. o. új Csepel kályha is eladó. reggel 9—11, délután 6—7. IV., Váci-utca 45. II. 13a.

Gyógymasszázs Podmaniczky-u. 11. első emelet 7. Félépcsőház.

SZIGORUAN HIGIÉNIKUS VIBRÁCIÓS **frissítő gyógymasszázs** Egyetem-u. 3., félem. kettő.

HÁZ Szent Domonkos-utcánál 3. em. adómentes, primán megépített bérház hallos kislakásokkal, n. 116 5.5 százalékra 450.000-ért; Bajza-utcánál emeletes, príma karban levő, adóköteles bérház 10.000 bérrel 130.000 -ért; VILLA Németvölgyi-úton emeletes luxusvilla díszkertben, 1963-ig nagyadómentes, 2×3 szobás összkomf. nagyméretű lakással, garage, házm. lak. 180.000-ért; Horthy Miklós-úti villanegyedben 5 szoba hallos összkomf. 1962-ig nagyadómentes úri villa, házm. lakás 75.000-ért. Összes eladások nyilvántartva! Dr. HEGYI, Bök Szilárd-u. 6. T. 13-96-83.

NYOMATOTT A GLOBUS NYOMDAI MŰINTÉZET RT. KÖRFORGÓGÉPEIN, BUDAPEST, VI., ARADI-UTCA 8. — FELELŐS: VITÉZ MARGITTAY ANTAL IGAZGATÓ

Szopos Sándor

A vasárnap egyházi zenéje

Október 18-án, vasárnap, Szent Lukács evangélista napján a főváros katolikus templomaiban a népénekes szentmisék kötelező énekrendje a Szent vagy Uram-gyűjteményből a következő: 225. Jertek, keresztény hívek, 135 Üdvözlégy, oh drágalátos, 196. Üdvözlégy Mária. — A belvárosi főplébániatemplom ének- és zenekara délelőtt 10 órakor Berg Ottó vezényletével Rheinberger G-dur miséjét adja elő. Offertóriumra Göller: Mihi autem . . ., a többi változó rész gregorián korális. A szentbeszédet mise közben dr. Pinter László mondja. (Rádiókapcsolás. A 12 órai kismisén Göller: Vir erat, Ave Maria, Harmath: Dignus est, Bőséges irgalmas. Orgonál Keresztby Jenő. — A Szent István Bazilika ének- és zenekara Harmath Artúr vezetésével Mozart: Missa in D-dur miséjét adja elő. Offertóriumi Göller: Mihi autem, a többi változó rész gregorián korális. — A terézvárosi plébániatemplom énekkara Kemenes Frigyes karnagy vezénylésével d. e. 10 órakor Pikéthy: „Pro pace" miséjét adja elő. A változó miserészek Szlára Sándor offertóriumának kivételével gregorián korálisok. A magánszólamokat Soós Katalin, Mánkovich Gemma, Buzás János és Kristofcsák Ernő énekli. A templom búcsúnapja alkalmából a szentmisét és a szentbeszédet Hamvas Endre budapesti érseki helynök mondja.

Rádióműsor

BUDAPEST I. (Szombat.) **5.40:** Üzen az otthon. — **6.40:** Ébresztő. Torna. — **7:** Hírek. Reggeli zene. — **10:** Hírek. — **10.15:** A folyamerők szalonzenekara. — **11.10:** Vízjelzőszolgálat. — **11.20:** Dalok. — **11.40:** A zöldségfélék téli tárolása. (Horváth Katalin.) — **12:** Harangszó. Fohász. Himnusz. — **12.10:** A budapesti honvéd őrzászlóalj zenekara. — **12.40:** Hírek. — **13.20:** Időjelzés, vízállásjelentés. — **13.30:** Honvédeink üzennek. — **14:** Művészlemezek. — **14.30:** Hírek. — **14.45:** Műsorismertetés. — **15:** Árfolyamhírek. — **15.20:** Szórakoztató zene. — **15.50:** Rákóczi hadiujságjától napjaink tábori ujságjáig. (Lukács József.) — **16.20:** Hírek idegen nyelven. — **16.45:** Időjelzés, hírek. — **17.05:** Tabányi Mihály jazz-négyese játszik. — **17.20:** Szunyogmuzsika. (Ilés Endre.) — **17.40:** Hangképek innen-onnan. — **18.10:** Művészest. Közvetítés a Zeneművészeti Főiskola nagytermeből. — **18.50:** Hírek. — **20.10:** Szilassy László csevegése. — **20.20:** Szüret a Hegyalján. — **21.40:** Hírek, lóversenyeredmények. — **22.15:** Szórakoztató zene. — **23.20:** Tánczene. — **24:** Hírek.

BUDAPEST II 17: Mezőgazdasági félóra. — **17.25:** A Vas- és Fémmunkások Szövetségének dalárdája. — **17.50:** A bordeaux-i polgármester. (Szávai Nándor.) — **18.10:** Tánczene. — **19.05:** A Tisza csodálatos forrásvidéke. — **19.30:** Néprokonsági óra. — **20.30:** Respighi: Római ünnepek — szimfó-

Mozik műsora

Ebben a rovatban megjelenő hirdetések közlési díja havonként:

BEMUTATÓ FILMSZÍNHÁZAK	40.— P
UTÁNJÁTSZÓ "	30.— P
TOVÁBBJÁTSZÓ "	20.— P

(Sz. = szombat, v. = vasárnap, ü. = ünnep.)

ADRIA. Ninocska. (¾4, ¾6, ¾8, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.)
ALKOTÁS. Ninocska. (¾4, ¾6, ¾8, sz.: ½2 órakor is, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.)
ANDRÁSSY. Ninocska. (¾4, ¾6, ¾8, sz. és v. ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Ötmillió keres egy örököst.
ATRIUM. A harmincadik. (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)
BARLANG-BROADWAY. Pinoccio. (½2, ½4, ½6, ½8.)
BAROSS-BODOGRÁF. Az utolsó dal. (1, 3, 5, 7, v. és ü.: 1, 3, ½5, 5, ½7, 7.)
BELEZNAY-STUDIO. Külvárosi szálloda. (11, ½2, ½4, ½6, ½8.)
BELVÁROSI. Az utolsó dal. (½3, ¼4, ½5, ½6, ½7, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)
BELVÁROSI HÍRADÓ (181-244). Rosita Serrano énekel. Mesél az Inn. Magyar, Ufa- és Luce-híradók. Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig.
BUDAI APOLLO. Az utolsó dal. (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Múmia bosszúja.
CAPITOL. India tigrise. (½2, 3, 5, 7, v. és ü.: 11-kor is.)
CORVIN. Prol.: Bécsi vér. (2, ½5, 7.)
CSABA-SAVOY. GPU. (½4, ½6, ½8, sz. és v.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Lányok a kirakatban.
DAMJANICH. Diákévek. (¼4, ¼6, ¼8, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.)
DEÁK-DECSI. Gentryfészek. (½2, ½4, ½6, ½8.)
DUNA. Jelmezbál. (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)
FÓRUM. Szélvész kisasszony. (3, 5, 7, v. és ü.: 11-kor is.)
GLÓRIA. Intermezzó. (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)
HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ (222-499). Rosita Serrano énekel. Mesél az Inn. Magyar, Ufa- és Luce-híradók. Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig.
HOMÉROS. Itél a dzsungel. (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)
JÓZSEFVÁROSI. Az utolsó dal. (½4, ½6, ½8, sz., v. és ü.: ½2-kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Juarez.
KAMARA. Tavaszi szonáta. (11, ½2, ½4, ½6, ½8.)
KASZINÓ. Halálos csók. (¾4, ¾6, ¾8, sz.: ¾2-kor is, v. és ü.: 11-kor is.)
KORZÓ. Michel Simon: A király bolondja. (½4, ½6, ½8, v. és ü.: 11-kor is.)
MESEVÁR-ELIT. GPU. (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)
NEMZETI APOLLO. 3. hétre prol.: A harmincadik. (3, 5, 7, sz.: 1-kor is, v. és ü. d. e.: 11, d. u. 1, 3, 5, 7.)
NYUGAT. Enyhítő körülmény. (¼4, ¼6, ¼8, sz.: ½2-kor is, v. és ü.: 11 és ½2-kor is.)
OMNIA. Prol.: Gentryfészek. (½4, ½6, ½8, sz.: ½2, ½4, ½6, ½8 v. és ü.: 11, ½2, ½4, ½6, ½8.)
ORSZÁGOS TISZTI KASZINÓ zártkörű filmszínház. (3 18-án: GPU. (½5, ¾7.)
OTTHON. Diákévek. (½4, ½6, ½8, v.: ½2-kor is.) Vasárnap d. e. 11-kor: Hurrá. ½6, ½8, v. 11-kor is.)
PEST PALACE. Vadmacska. (11, ½2, ½4, ½6, ½8.)
PETŐFI. Az utolsó dal. (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-kor is.)
RÁDIUS. Az ellopott titok. (¼4, ¼6, ¼8, sz., v. és ü.: ¼2-kor is.)
SCALA. Halálos csók. (½4, ½6, ½8, sz., v. és ü.: ½2-kor is.)
SZÉKELY. Áll a bál. (11, ½2, ½4, ½6, ½8.)
SZITTYA-CITY. A harmincadik. (½4, ½6, ½8, sz., v. és ü.: ½2-kor is.)
SZIVÁRVÁNY. Az utolsó dal. (¼4, ¼6, ¼8, sz. és v.: ¼2kor is.) Vas. d. e. 11-kor: Matiné.
TOLDI-RIALTÓ. Az utolsó dal. (10, ¾12, ½6, ¼8, v. 11-kor is.)
TINÓDI-TIVOLI. Az utolsó dal. (½2, ½4, ½8, v. 11-kor is.)
TISZA. Maradj. (½4, ½6, ½8, v. és ü.: ½2-órakor is.) Vas. d. 11-kor: Vénlány.
TURÁN. Diákévek. (11, ½2, ½4, ½6, ½8.)

A szamosújvári „Rubens"-t Sandrart festette

Kolozsvár, október

(A „Magyar Nemzet" tudósítójától.) A *„Magyar Nemzet"* szeptember 7-i számában nyilatkozott *Felvinczi-Takács* Zoltán tudós művészettörténészünk *„Szamosújvár művészeti értékei"*-ről és nyilatkozatában rátért arra is, hogy az örmény főváros híres oltárképe nem eredeti Rubens, hanem Joachim von Sandrart alkotása. A *„Magyar Nemzet"* szeptember 22-i számában *„A szamosújvári Rubens-illuzió"* cím alatt cikk jelent meg dr. *Vákár* P. Arthur kormányfőtanácsos tollából, amelyikben szerző bárcsak *„látó és szemlélő"* laikusnak nevezi magát, mégis azt igyekszik bizonyítani, hogy a *„Krisztus levételét a keresztről"* ábrázoló szamosújvári kép nem Joachim van Sandrart müve, hanem eredeti Rubens alkotás. A cikk megjelenése után ismát Felvinczi-Takács Zoltán professzorhoz fordultunk, hogy megkérdezzük: óhajt-e hozzászólni a kérdéshez.

— A szamosújvári képre vonatkozólag — kezdette nyilatkozatát a professzor —, mindenekelőtt a következőket kell tudni: régóta ismerik már a festményt szakértő körökben és minden szakértő véleménye az, hogy *nem eredeti Rubens.* Nem én volnék tehát az, aki „a huszonkét év szenvedésének templomi illúzióját könnyedén eloszlatnám". A berlini királyi múzeumok néhai világhírű igazgatója, Wilhelm von *Bode,* a németalföldi festőművészet nem kevésbbé világhírű szakértője, dr. Abraham *Bredius,* továbbá éppen azok, akik elsősorban Rubensszel foglalkoztak, tehát R. *Oldenbourg,* Adolf *Rosenberg* és a jelenleg élő leghíresebb Rubens-specialista, dr. Ludwig *Burchard, mind jártak Szamosújváron, de egyikük sem ismerte el a képet Rubens művének. Sohasem közölték a képet, sem szaklapokban, sem Rubensről irott műveikben.*

— Általánosan ismert és mindenkinek hozzáférhető a *„Klassiker der Kunst in Gesamtausgaben"* című sorozatnak Rubens-kötete (szerzője Adolf Rosenberg), amely közli és leírja az összes ismert Rubens-műveket, sőt *„Schülerarbeiten und unechte Bilder"* című függelékében *még a kétségeket is közli, anélkül azonban, hogy a szamosújvári képet bármilyen cím alatt is felvette volna.*

Szakértők a kép valódiságáról

— Nem tartották amellett a szamosújvári képet eredeti Rubensnek azok a szakértők sem, akik látták ugyan az eredetit, de sehol sem írtak róla. De nem is lehet szakértőnek nevezni azt, aki nem ismeri fel első pillanatra, hogy a kép nem eredeti Rubens. *Szopos* Sándor festőművész írt a *„Szamosmegyei Heti Hírek"* című lap 1929 június 20-i számában egy érdekes cikket, amelyből a következő részleteket közlöm: Sokan vitatták, kétségbevonták a kép értékét, tisztán a Rubens eredeti és kétségkívüli festményeivel való összehasonlítás alapján. Ez összehasonlítás folyamán megállapítást nyert, hogy bizony a szamosújvári kép rajzban igen gyenge, színben sötét és nehéz . . . Rubens festési eljárása rendkívül egyszerű volt . . . a deszkát olyan vékony enyves kréta-réteggel vonta be, melyen keresztül a fa szövedéke egészen látszott. A vászonra szintén vékony krétaréteget kent, melyet aztán híg, világosszürke olajfesték-réteggel borított, s az alapot helyenként, ahol a szín beletalált a képbe, meg is hagyta. Rubens korából fennmaradt receptek a vászonalapozási eljárásokról, többféleképpen tájékoztatnak, de valamennyien a krétás alapra szürkés olajréteget írnak elő. E szürke lehetett gusztus szerint kékes, barnás, vörösesszürke. Később, tehát a XVII. század vége felé, a festők új alapozási módot kaptak fel — nagy kárára az akkori képeknek —, az ú. n. bolus-alapozást. Ennek a bolus-alapnak, míg fiatal, sok jó tulajdonsága van. A színek rajta tüzesek, s az áttetsző vörös fölmelegíti valamenyt; de öregkorában nem tűr maga fölött színt, megbontja azokat, elfeketíti és utána szétrepedeztetve ledobja magáról nagy nedvességabszorbeáló képességénél fogva . . ."

— Rubens korában — folytatja nyilatkozatát a professzor — ismerték ugyan már a *bolus* alapot, de Rubens maga és a műhelyéhez tartozó tanítványok sohasem használták. Hogy a megfelelő szakkifejezéssel éljek, Rubens és környezete *lazurosan* festett, *a szamosújvári kép pedig ezzel ellentétben a bolusalapra festett pasztózus ecsetmunka legtipikusabb példánya.* Joachim van Sandrart követője volt Rubensnek, de nem tartozott a Rubens-műhelyhez és festői eljárása a legnagyobb mértékben különbözött a Rubensétől. Semmit sem mond az, hogy a kép kompozíciója nagyon hasonlít az antwerpeni Rubens-képhez. (Rubens különben nem egyszer festette meg a „Levételt a keresztről". Adolf Rosenberg közöl egy másik változatot is, amely a pétervári Eremitage-ba került). Ha ilyen hasonlóságok döntő érvek volnának, akkor kénytelenek lennénk minden másolatot eredetinek mondani.

Joachim von Sandrart, a túlértékelt művész

Mi tehát professzor úr véleménye a szamosújvári kép abszolut értékéről?

— Joachim von Sandrartot, amint már multkori nyilatkozatomban is említettem, saját kora túlságosan nagyra becsülte. A későbbi művészeti kritika az ellenkező végletbe esett. Egyik álláspont sem volt indokolt. Az igazság mégis az, hogy Sandrart valóban kora legérdekesebb művészei közé tartozott. A szamosújvári kép igen erőteljesen és sok szenvedéllyel van megfestve. Az a nyilatkozatom, hogy engem annakidején nem ez a kép érdekelt Szamosújváron, elsősorban, nem azt jelenti, hogy nem értékelem érdeme szerint a képet, hanem azt, hogy annakidején más kérdések voltak érdeklődésem előterében. Most pedig a Rubens-kérdéssel kapcsolatban azt kell mondanom, *hogy a becsületes és „művészetpolitikai" fogásokra nem kapható embereknek csak az lehet a véleménye, hogy sokkal értékesebb és művészettörténeti szempontból is érdekesebb az olyan festmény, amelynek szerzősége teljes bizonyossággal megállapított és ennélfogva nem vita tárgya.* Véleményem szerint *többet ér egy valódi Joachim von Sandrart, mint egy kérdéses Rubens, vagy mint egy oly műhelykép* — amilyen rengeteg van —, *amelyiken Rubens maga csak úgy, könnyedén, kiegészítésképpen szaladt át saját kezével.* A szamosújvári képről tehát *egyáltalában nem állítom, hogy nem kiváló, értékes és művészettörténeti szempontból fontos alkotás.* Gyakran járok a városban; rendesen megnézem a képet, amely minden alkalommal nagyobb és nagyobb vonzóerőt gyakorol rám. A würzburgi képre nem azért hivatkoztam, mert az még kis részleteiben is azonos a szamosújvári képpel, efelől még lehetne idegen kéztől származó másolat is. Azért hivatkoztam rá, mert mindkettőnek a formaérzése és ecsetkezelése, szóval, ahogy mondani szoktuk, a kézírása, tökéletesen sandrarti.

A szamosújvári kép így is sokat ér...

Mit szól professzor úr ahhoz, hogy a szamosújvári kép mégis magára vonta a műkereskedők érdeklődését?

— A cikkíró felemlíti, hogy New Yorkból, Philadelphiából és Bostonból érkeztek Szamosújvárra műkereskedők, hogy a *Ferenc* király által az örményeknek ajándékozott festményt nehéz dollárokért megvásárolják. Felkérem a cikkírót, hogy szíveskedjék megnevezni teljes pontossággal, kik voltak ezek a műkereskedők, mikor voltak Szamosújváron és kik voltak azok a hivatalos személyek, akiknek ők ajánlatot tettek a kép megvételére. Emellett különösen fontos kérdés az is, hogy mekkora volt a felajánlott nehéz dollárok összege. *A kép ugyanis megéri a nehéz dollárokat, mint Joachim von Sandrart müve is,* de nem hiszem azt, hogy az említett műkereskedők komolyan gondoltak volna a festmény megvásárlására. Mert elsősorban is tudták, hogy a kép nem eladó, másodsorban — ismerem az amerikai műkereskedelem lelkületét is — nagy amerikai műkereskedők nehéz dollárokat csakis a művészeti irodalomban híressé vált alkotásokért, valamint világhírű szakértők által írásban lefektetett szakvélemények alapján fizetnek. Az amerikai gyűjtők rendesen vakon vásárolnak, a világhírű tekintélyek nehéz dollárokkal megfizetett véleményei alapján. Ebben különböznek az igazi műértőktől, akik előtt a tekintély csak akkor tekintély, ha előbb ők maguk személyesen meggyőződtek szavahihetőségéről. Ha pedig így van, akkor nyilvánvaló, hogy tekintélyre nincs is szükség. Más volt a nagyszebeni eset Ott ugyanis tudom, hogy jártak nagynevű műkereskedők a *Bruckenthal* Múzeumban. Az ottlévő képek közül a leghíresebb Jan van *Eyck* egészen kisméretű férfiképmása és Hans *Memling* ugyancsak kisméretű férfi és női arcképe. Ezek természetesen legkevésbbé sem kétséges alkotások és a szakirodalomból is jól ismertek. Ezért valóban ígértek a newyorki, londoni ás párizsi híres műkereskedők *százezer* dollárokat. Ismerem is az errevonatkozó levelezést, amely egy Budapesten élő volt amerikai műkereskedő birtokában van. A képek természetesen semmi áron sem voltak eladók.

„Rózsadomb" főposta restante levél postai szabályok szerint nem továbbítható. Kérek telefonértesítést déli 1—2 óra között: 129-118.

Illúzió és vaólság

Mit szól professzor úr ahhoz, hogy a festmény megelőzően Rómában volt és jelent-e ez valamit Rubens szerzősége mellett?

— Ez az állítás, amint tudom, Gábrus Zakariásra, a szamosújváriak híres polihisztorára vezethető vissza, akinek az emlékét én nagyon tisztelem, nemcsak azért, mert anyai nagyapámnak nagybátyja volt, hanem azért is, mert nagy tudása, igazságszeretete és kifogástalan jelleme folytán joggal élvezte polgártársai becsülését. Lehet azonban, hogy ő is csak hallomás alapján beszélt arról, hogy a kép valamikor Rómában volt. Hitelesen nem lehet bizonyítani ezt a provenienciát. Dehát ha lett volna is valamikor Rómában a kép, azzal sem lehetne bizonyítani semmit sem. Még azzal sem, ha kitudódnék, hogy ott Rubens eredeti művének tartották. Még ezelőtt 3—4 évtizeddel is tele voltak a leghíresebb képtárak is hamis megállapításokkal. Giovanni *Morelli,* a szakszerű művészeti kritika fényesemlékű megalapítója *„Kunstkritische Studien"* című művének egyik kötetében éppen a római képtárak (Rómában ugyanis nem egy „képtár" van) téves megállapításaival foglalkozik.

A cikkíró azt állítja professzor úrról, hogy valami „csodálatosan hasonló" hangon nyilatkozott a kolozsvári Szent Mihály-templom Maulbertsch-nek tulajdonított képéről is és azt is állítja, hogy nyilatkozata sehogy sem volt alkalmas arra, hogy az olvasókban azt a meggyőződést keltse, mintha a tudós tanár úrnak feltétel nélküli bizonyossággal igaza lett volna. Arra is hivatkozik a cikkíró, hogy „nem jelentkezett sem egy harmadik, sem egy magasabb fórum", amely a vitát a professzor úr, vagy ellenfele javára „eldöntötte" volna. Hozzáteszi még a cikkíró azt is, hogy a Maulbertsch-vita „azt is, hogy a szüli az emberben, mintha a Szent Mihály oltárkép eredetére vonatkozó megállapításai éppen úgy nélkülöznék a teljes bizonyosságot, mint a Rubens-illúzióra vonatkozó megállapítások.

— Ismételnem kell, hogy abban a szóváltásban nem tartottam szükségesnek felvontatni a nagy ágyúkat és ma sem sietek azzal, hogy összes kétségtelen bizonyítékaimat feltárjam, mert engem ez a kérdés legkevésbbé sem izgat. Tekintettel azonban arra, hogy Vákár dr. úr őméltósága, a Rubens- és a Maulbertsch-kérdésben elfoglalt magatartásomat kapcsolatba hozza, de méginkább arra, hogy a *„Magyar Nemzet" olvasóiban igazán komoly érdeklődést tapasztalhattam a tudományos és művészeti kérdések megvitatása iránt,* felemlítem egy megállapításomat, ami egymagában is végérvényesen döntő az alaptalan Maulbertsch-elmélettel szemben. A kolozsvári kép és az ulmi hiteles Maulbertsch-féle kép *egyidősek.* Az ulmi képen, amelyik a mester jelzését is viseli, *a fejeket különös következetes elrajzolás jellemzi.* Maulbertsch *ferdén beállítva festette őket* és ez a beállítás nem vált előnyükre, amennyiben ennek következtében mindegyik ellaposodott. *A kolozsvári képen is vannak hasonló beállítású fejek* (a kis Jézusra és a gyermek angyalkákra gondolok), *de ezek kitűnően vannak megszerkesztve.* Érezni lehet a fejekben a teljes koponyát, *nem úgy, mint az ellapított ulmiakban, amelyeknek ideges megfestése közben, szinte patologikusan nevezhető kényszer alatt állott a művész látása és keze.* Egy és ugyanaz a művész *képtelen megtenni azt, hogy ugyanabban az időben az egyik képen következetesen elrajzoljon, a másik képen pedig ugyanazokat a részleteket helyesen rajzolja.*

— A szamosújvári képen *megállapíthatók* mindazok a művész egyéni látását és kézvonását, mondhatjuk *öntudatlan stíluskényszerét jellemző sajátosságok,* melyek általában jellemzik a Sandrart festette képeket. A 17. és 18. században túlzottan ünnepelt festőművésszel ma már nem sokat törődnek. Ismételnem kell: igazságtalanul. Nem csodálom tehát, hogy sem nálunk, sem máshol, nem jöttek rá arra, hogy kinek a művészegyénisége rejtőzik a szamosújvári „Rubens" mögött. Pedig az Erdélyi Múzeum „érem- és régiségtárában" függ egy kétségtelen Sandrart-kép, ami már régen figyelmeztethetett volna mindenkit a szamosújvárira. *Nekem nem szabad elhallgatnom, hogy a „Maulbertsch" és „Rubens" megállapításokat hamisaknak tartom, mert a kolozsvári egyetemen az egyetemes művészettörténet tanára vagyok és ha hallgatással térnék napirendre a meggyőződésemmel ellentétes állítások fölött, később, amikor az igazság már nem lesz elvitatható, mulasztásomért elítélhetnének.*

— *Talán azt gondolja professzor úr, hogy felszólalásának meglesz-e nyomban az eredménye?*

— Gondolom is, meg nem is. *A hozzáértőkben biztos vagyok.* A laikusok viszont, akiknek *minden szabad,* jövőre is azok után mennek, akiket tekintélyeknek tartanak. Szamosújváron viszont legkevésbbé sem veszem rossz néven, ha a mai nemzedék szigorúan kitart a vérébe átment Rubens-fogalom mellett.

g. i.

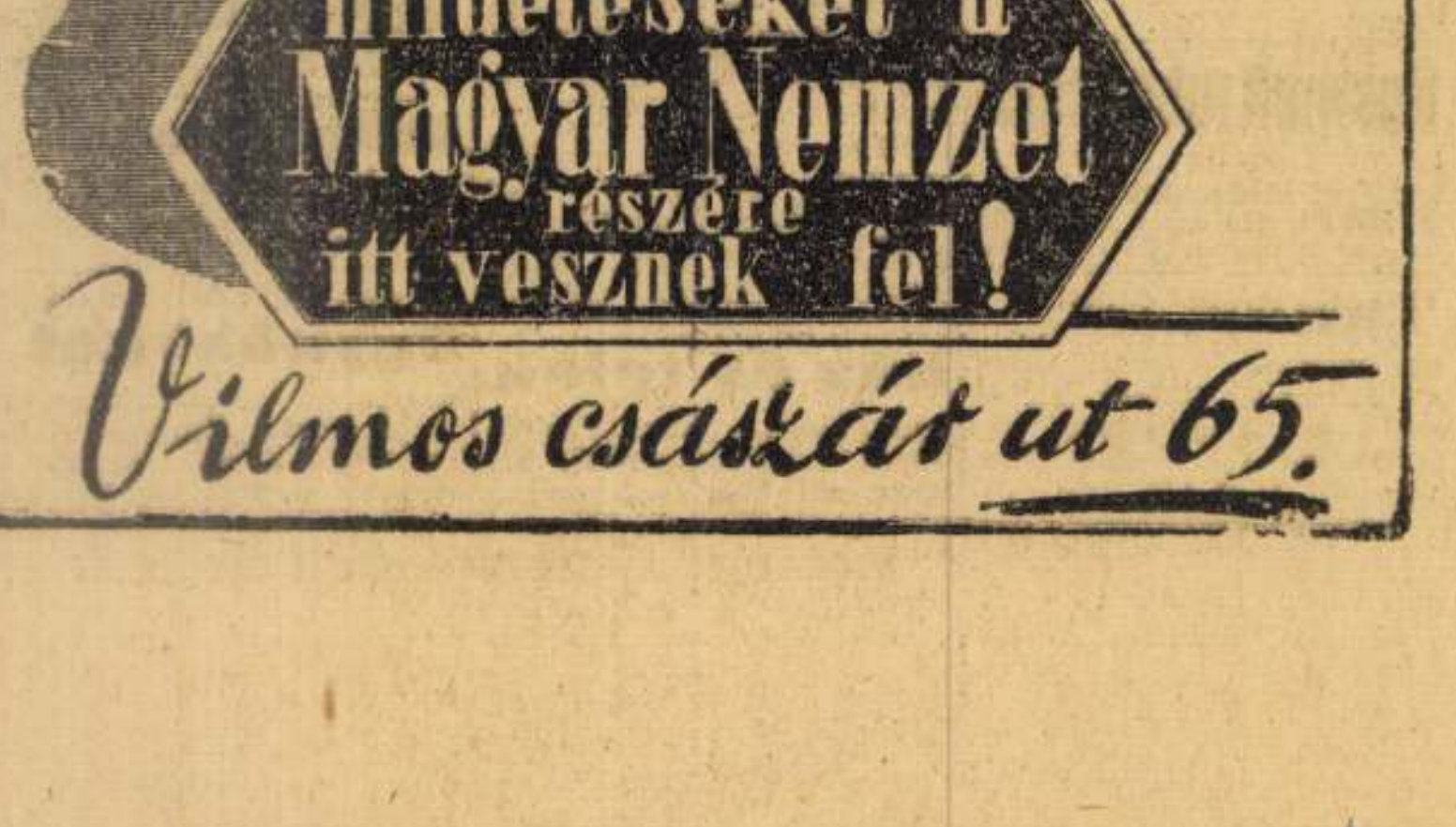

Kopus
Dés 930. IX/12
Bartalis Tánics

hitves és a vídám gyermek szeretetét. És mindezek felett a szent buzgalmat, hogy az életnek ezek a drága kincsei mindeneké legyenek, — és a szent szomorúságot, amely az elhivatottnak derűjét felhőzi, mert a világ szellemi és testi nyomora fölött „végtelenül szomorú az ő lelke".

Más költő azon panaszkodik, hogy szegények a szavak, nem tudják az ő gazdag érzésvilágát kifejezni. Bartalis ámulva áll a mindenség pompája előtt és azért nem tudja magát szóra elhatározni, mert „minden nyelv olyan nagyszerű — és minden igéjük olyan új. Mert minden nyelv olyan szédületesen szép", hogy költőnk „szent némasággal leroskad" a szavak előtt, „hideg kezével takargatva megrészegült lelke mámorát". Igen, Bartalis a töretlen méltóság alázatával, gyermeki szívvel áll az élet minden jelensége előtt, igent és ámen mondva minden élményére. Be nem írt, tiszta papir a kosályi költő lelke, nincsenek benne megkötések, hogy a dolgoknak ilyeneknek, vagy olyanoknak kell lenniök, — elfogulatlanul, fogékonyan engedi hatni magára a világ erőit s híven és igazán számol be mindenről, ami benne végbemegy.

2.

Ha mottót kellene választani Bartalis kötetei elé, az „Isteni bölcseség" című versének befejező soraira szavaznék:

Egyetlen erényem,
hogy szeretem a Szépet
és akarom a — Jót.

Egy erény több, mint több erény — s költőnknek ezt az erényét minden költői erények fölé kell emelnünk. Nála a Szép valóban a Jó névjegykártyájaként jelenik meg, sohasem úgy, mint az embertiprást, a démont takaró álarc. Nincs egy sora sem, amely a kikülönülést, önzést, kéjvágyat, bosszúindulatot, uralomdühöt dícsőitené, — minden dala a nagy, átfogó egységbe tör s nem áll meg addig, amíg alkotó mozzanatként el nem merül istenének mindent egyesítő ős ritmusában. Nincs olyan öröme, amely más ember szomorúságán épülne, ám minden öröme mindenekkel közös öröm. Az ő boldogsága a híressé vált favágók örömhíre, hogy itt a tavasz s az erdőn „a nap, mint piros máglyatűz, a madarak dalán hamvad el s levélbe fut a fák hegye". Az ő pezsgője a poézisét belengő vadboroszlán-illat. E költő az oszthatatlan emberközösség énekese, aki az ég és föld gazdagságát mutatja fel a tiszta szívűeknek s csodálkozik, hogy ezt a páratlan, ízes bőséget csak olyan kevesek tudják megismerni és értékelni.

3.

Az intuitiv, szabad szemlélet teszi, hogy Bartalis sohasem hamisít s minden verse híven és tisztán leírt ellenőrizhető belélményt tesz közössé. Képei éppoly kevéssé kiagyaltak, mint formája. Tendenciáról már csak azért sem lehet nála beszélni, mert a híven leírt tényállás maga a legellenállhatatlanabb értékbecslés. Nem ítél, csak megkülönböztet, nem agitál, csak dalol. Akinek füle van, hallja. Oly szemérmes költő, hogy szinte azt hiszem, ezért nem él a rím és a külső ritmus ornamenseivel. A szabad vers azonban nála csakugyan szabad, mert a szemlélet szabadságának kifejező formája. Leegyszerűsített eszközeivel egészen orkhesztrális hatásokat is ki tud hozni, például „De különben csend van" című versében, amelyet szellemi háttere, képgazdagsága, felépítése és lendülete egyébként is poéziseink csúcsai mellé állít méltó versenytársnak.

Egészen új és eredeti költő. Pedig képeit a szemünk előtt szedi fel — a földről. Ám minden mozdulatban, amelyet az ember a földön végez, valami magasabb életnek, a mi közösegy szellemi életünknek hasonlatát fedezi fel és mutatja meg.

Talán azért választotta a falusi gazdálkodó életét is, mert ez a legősibb és legtisztább hasonlata a sajátos religiózus életnek. Ha szánt, a szellemi ugart feltörő úttörő munkáját példázza. Ha vet, a tudást hintő nagy Magvető tevékenységére utal. Ha gyomlál, a szellemi tévedések kiírtására hasonlít. Ha betakarít, a boldogságra utal, amelyet egy új kultúrát teremtő gondolat társadalmi eredményei meghoznak. Bartalis költészetében a földműves-szimbólumok közvetlen kaput nyitnak a szellemi művelés végtelen horizontjára.

4.

A költészet egyébként is olyan híd, amely a véges, érzéki világot a szellemi belvilággal, a dolgokat a dolgok értelmével köti össze. Anyaga az érzékies kép, háttere a minden képeket elmerítő végtelenség, eszköze a nyilt vagy rejtett hasonlat a képies-fizikai és a tiszta szellemi között, ereje pedig a feszültség, amellyel véges földi alapjairól felszökkenve ablakokat hasogat a religiózus tudatot felhőző fátyolkárpiton. Az érzékies tudatnak mennél mélyebb, rejtettebb homályaiból indul, a magas szellemi, emberi tudatnak mennél titkosabb tágasságaiba világít be villámfénye, annál hatalmasabban tölti be feladatát, hogy a múló aktualitást az örök jelen változataként megőrizze s megrendítő bevillanásaival a kétségtelen, egyetemes szellemi eszmélést előkészítse.

Bartalis Jánostól a költészet történelmi hivatásának ez a magas öntudata sem idegen. (Sokkal magasabb tudat ez, mint a művészet öncélúságának dogmája, amely egyébként komoly szerepet tölt be a művészetet politikai tendenciák lakájává alázó törekvésekkel szemben.) Mély és eleven hivatástudat él a kosályi költőben. Hiszen még a virágszivecskéknek is „valami öröktudat" sejtelmét tulajdonítja és a „Rendeltetés" bevillanásait. S hiába van tele kedves kis színekkel a „Napló", az idilli örömökben töltött nap után megjelenik a kérdés:

Kitisztul-e vad, komor égbolt?
Ránevet-e a világra nagy, meleg
átölelő végtelen szeretet?

S a „Miért vagy bús?" kérdését sem kerülheti el költőnk, ha néha úgy érzi, hogy benne reked a harmónikus idillben, mikor a nagy, héroikus, megváltó feladat még mindig betöltetlen. Ám e passziv felelősségtudat fölött teljes fenségben is állja Bartalis az elhivatottság aktiv küldetését. „Királya" ő ennek az éjnek, az emberiség szellemére boruló vaksötétnek s „az egész világ álmára vigyáz". Nem kevesebb ő, mint „népek császára", s nem művel kevesebbet, mint hogy „a világ borát őrizi".

Ha ez elvesz, minden kihal a földön.
Ha ez ellobog, csönd borul a világra.
Őrzöm a bort, hogy a tolvajok el ne lopják
és a madarak meg ne csípkedjék.
Őrzöm a néma éjben odaadással,
míg a hajnalpír meg nem csillan
és fel nem ragyog a Nap.

A szöllőhegy tetején vasvillával őrködő őrszem: a mi költőnk, kinek hivatása, hogy az éjszakai álmába sülyedt kultúrkorszak szunnyadó értékeit megőrizze a jövendő számára. A bor, amelyre vigyáz, nyilván az a spiritusz, amely italkimérésekben nem kapható. S az elkövetkező „Nap": az ész napvilágában felragyogó religiózus kultúra lesz, amely költőnkben hivatott előhírnökére és előkészítőjére fog ismerni.

KÁDÁR IMRE

követeli. A Nagyromániai németek „Verband"-jainak megalakulása után semmi sem történt az itteni egész németség öszefogására. A közös szakiskolákat az egész németséget képviselő egy jogi személyiség vezetésére kellene bízni. Ezután a szinte tiranisztikus politikai szervezetek s a sajtó kizárólagossága ellen, mely minden szabad hangot lehetetlenné tesz, súlyos szót emel. Erősen támadja az újabb papság cselekvési radikálizmusát, tiltakozik, hogy a vallásos „bizarrság"-nak és vallásos „gourmandság"-nak tért nyissanak. Rendkívül érdekképző és nagyszabású cikk a Pomérius Alfrédé, aki a kvantitásnak a kvalitással való pótlása körül bölcselkedik s megállapítja, hogy ez politikailag nem sokat jelent, csak akkor volna igazi értelme, ha a környezet is minőségileg azonos. A kultúrértékeket önmagukért kell fejleszteni. Minden szász harcnak a jelentőségért kell folynia. A gyakorlati oldalra lépve azt kívánja, hogy a szokásos egyesületi „napokon" az összesereglett szászok párhúzamosan rendezzenek „általános népnapokat" is. Az egyesületek külön-külön gyűlései minden szabad délután általános munkát végző népgyülésekké alakuljanak át. E cél érdekében a munkabeosztást is pontosan kidolgozza s a kivánt összefoglaló jelentések vázlatát is a szellemi élet minden teréről gondosan részletezi. Meggyőződése szerint így a nemzeti közösség tudata egy új oldalon éled föl, jól megszervezetten így majd létrejöhet a kultúrális nép-parlament.

Sindel Ewald a gazdasági válságot ismerteti. Neustädter Erwin „Heimkehr" című versét küldte be. Ongyerth serajevói levelében a szász színészet jugoszláviai meleg fogadtatásról ír s melléje helyezi elrettentő például a kisebbségi színészet kietlen sorsát Romániában és pontokba foglalt követelményeiket. A szokásos kisebb közlemények gazdagon s érdekesen zárják le a súlyos tanulmányok hosszú sorozatát.

Sp.

KÖNYVEK ÉS ÍRÓK

KÉT BARTALIS-KÖTET

(Nap madara, Dante-kiadás — Föld a párnám, Erdélyi Szépmíves Céh kiadása)

I.

AZ ÉLET alapmélységei, a legegyszerűbb dolgok, mindig új és új felfedezésre szorulnak. Hiszen a természettudomány sem tesz egyebet, csak egész fejlődésében az elemi fizikai működések összefüggéseit, ez összefüggések szemléletét revideálja. S a legnagyobb felfedezés az, amely a legegyszerűbb összefüggéseket veszi észre a bonyolult látszatok rejtett mélyén.

Az intuitiv művészet elsősorban nem összefüggéseket kutat, hanem a dolgok és szemléletek önmagukban nyugvó lényegét. S csak miután megállapította, mi volna az élet valamely tényállása önmagában, azután írja le ugyancsak intuitiv módon, azaz saját emberi belvilágában, a megkülönböztetett tényállások összefüggéseit. A nagy költő mindig azt fedezi fel, amit mindnyájan tudtunk, csak rosszul tudtunk, — benső életünk birtokává hódítja azt, amit eddig külsőnek láttunk. A megrendítő költői élményben mindig az az érzésünk: hogyne, tudtuk ezt, csak elfelejtettük valamikor, — hogyne, a miénk volt ez a kincs, csak elveszítettük valahol. És most a költő által megtaláltuk.

Bartalis János azt fedezi fel számunkra, aminek leginkább híjján vagyunk, — aminek élvezetétől egy dermesztően hideg filozófiai jégkorszak szinte végképp megfosztott már bennünket: a kedély ártatlan örömeit, a napfényt és a levegőt, a kenyeret és a virágot, a fizikai munkát és a pihenést az elfáradás után, a tiszta

e különös módja magas bölcseleti módon és nemes irodalmi formában történt: a szász keménység s a német szakszerűség eszközeivel. Nekünk, kereső és visszatorpanó kisebbségi delegációnak üdvös tanulságokat szolgáltat és megvesztegeti rokonszenvünket. Bizonyára hasznunkra válik, ha itt a Klingsor 9. füzetére nyomatékosan felhívjuk olvasóink figyelmét s a szokványos ismertetés keretein is kissé átlépünk.

Az alaphangot: az elégedetlenség, a bírálat, a visszaszorítottság vezérszólamát művészi formában és vaserővel tépi föl az ifjúság vezére, Zillich Henrik a „Zeitsonette" című ciklusában, melyet még nem zárt le, mert előreláthatóan a tennivalók hatalmas megzendítésével akar később kiegészíteni. Az első helyen Teutsch püspök nyilatkozik az egyesületi napok, az egyesületi gyűlések céljáról és szelleméről, rövid történeti visszapillantás után a szász egyesületek munkaszellemét vázolja, majd lerögzíti a főbb célokat: szellemi összetartozandóságot gyakorolni Németországgal, mindent a nemzeti gondolatnak alárendelni s a magyar király szavát teljesen megvalósítani: Ti, akik mindig egyek voltatok, maradjatok mindig osztatlanul. A püspök mellett az új vikárius, Hondys Viktor dr. is megszólal s az egyházi munka kimélyítéséről ad programot. Önkénytelenül meg kell állapítanunk, hogy Klingsorék a szász nemzeti egyház funkcionáriusaihoz kapcsolatokat kalapáltak, de nem egyszersmind a szász politika hivatalos vezérkarához. Nem akarják vagy nem lehet? Mindenesetre itt a bizonyítéka: még a szász élet mélyén is vannak hasadékok, mint szomszédságukban is, bár nem azonos módon hasítva. Szinte hökkentő szenzáció számunkra, hogy a német birodalom bukaresti követe is cikket írt a Klingsor ünnepi számába. Mutius Gerhard rámutat a világháború egyik nem várt folyományára. A német öntudatnak s a németség felismerésének feszültségéből új egységélmény támadt, a zsidókéhoz hasonló, ez a népi összetartozandóság nagy és vallásos érzése, amit Dosztojevszkij egykor az Istenséghez való különleges útnak nevezett. A diplomata elegáns tárgyilagosságával mondja: aki államához hű, az népéhez is az lesz, de az általános németség szilárd vallomásával azt is mondja: állam és nép különböző két lényeg. A Mutius-cikk érdekességi síkjában fekszik Folberth Ottó különleges verse Erdélyről, mely két ellentétes hangulat szembeállítása: „Fluch dir begrenztes Land" és „Dank dir freundliche Erde".

A füzet gerincét négy kemény, szinte radikális cikk jelenti: az ifjúság reformszomjának meglepő, mély, friss, bátor megnyilvánulása. A szász írók talán legsúlyosabb és legőszintébb egyénisége, Wittstock Ervin (nomen est omen) fölveti a kérdést, melyik politikai „vezér"-üket lehet felelősség örvén s a kötelesség nem teljesítése miatt megbüntetni és ki által? Egyiket se, senki által. Ezért nem érvényesülnek a szász nemzet életében az erkölcsi világrend fontos alapelvei. Mázsás léptekkel, rendkívül körülményesen járja be a felvetett nagy kérdés egész környezetét. Leszögezi: az államnélküli népnek nincs nemzeti bírósága, de a szász képviselőket, a néptanács hivatalnokait, a körzeti választmányokat, a pénzvilágot mégis csak felelősség alá kellene vonni. Ebből semmi se lehet, a sajtó hatalmi kézben van, a bírálatot kirekeszti, a képviselőket kandidáló bizottság zárt falak között dönt s az ellenvéleményt a nemzeti ügy árulásának, a népi fegyelem legsúlyosabb sérelmének minősíti. Ezért a nép fáradt és néma, szó nélkül kell szavaznia s vita nélkül fizetnie. Wittstock végül megállapítja, hogy szász alkotmányra s a rétegek számszerű arányán alapuló képviseletre van szükség, mert mese, hogy a szász nép tökéletesen van megszervezve (ez csak az egyesületre áll meg) s amelyik nép él, jogokért harcol, amelyik pedig nem jogképző, tönkre megy. Capesius Bernhard a szász nyilvános életben a „személyiség" s az „ügy" közötti viszony megzavart egyensúlyáról ír. A személyes összeköttetések és tekintetek nagyobb szerepet játszanak a szászok között, mint a tárgyi lényegek. Vezérleti válság is van, nem az individualítás, hanem a személyiség javára. Követeli, hogy a szász közéletben a cselekvő az ügy érdekét emelje a személyiség fölé, a néző pedig a személyi rokonszenv vagy ellenszenv fölé. Ott Ottó a nemzeti életben megállapítható jelenségek és törekvések vizsgálata során a szász élet belső elmélyítését

Erdélyi Helikon
1930-Okt.

Szopos Sándor ~~fotóművész~~
(erdélyi)

említés

→ Nagy István fm
[Művészet 1985/7. 55.o.]

Szórád Gyula

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyűjteményből

NÉPSZAVA

1984 NOV 10

1021

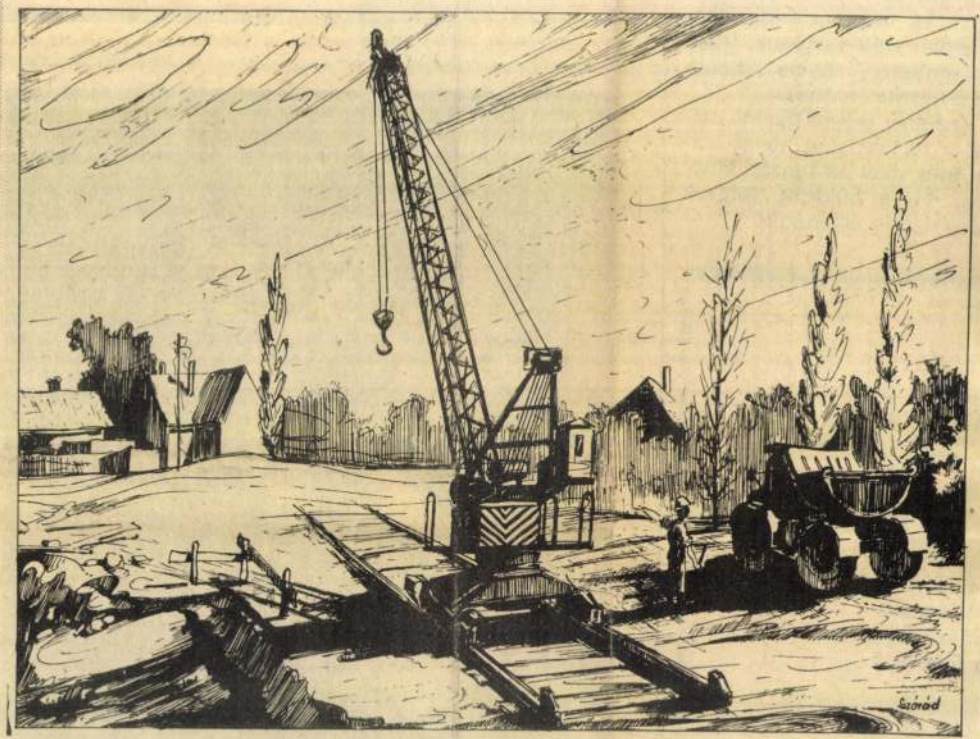

Szórád Gyula

SZANÁLÁS

...hogy alkonytájt, kisétálunk Bugac kutyámmal az erdőbe. A különös fa alatt megpihenünk egy kis időre. Néha azért is, hogy egy-egy útonjáróval szót váltsunk. Ezek az emberek olyan különös történeteket tudnak.

Érdemes meghallgatni ezeket a történeteket, de az lenne még csak az igazán különös, ha a bükkök, tölgyek beszédét is értenénk!

ENE

hull a fáról,
tüzek,
csupa zápor,
l füstösek.

nlik, mint a fények
negalkuszol.
mint a megérett
s ég lehull.

:os harákol,
i a ködöt,
: tbc-és tájból
ha megszünök.

telen varázsló,
net kevés,
é varázsol,
int a megsemmisülés.

tarkómon acél,
nyelvemen zöld
tavasz-kiáltás
a húnyó magért.

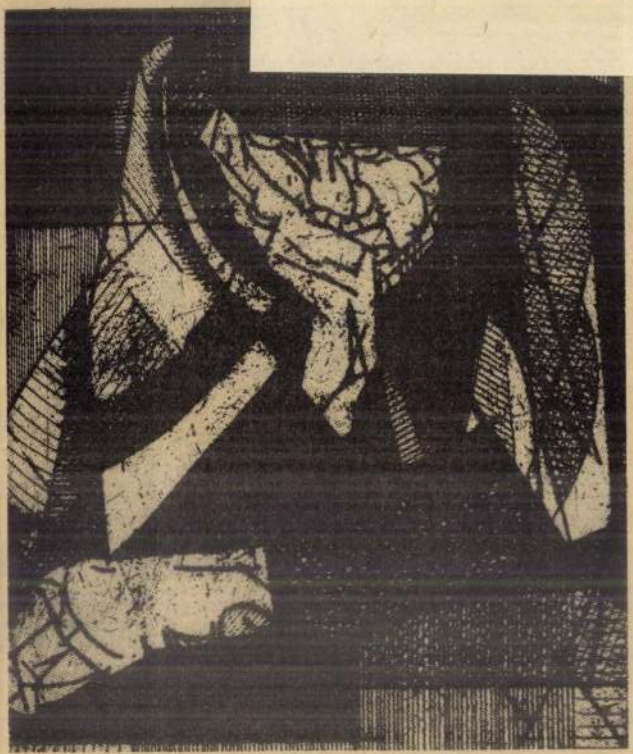

Tóth Imre MAMI

Szórády Csaba, grafikus

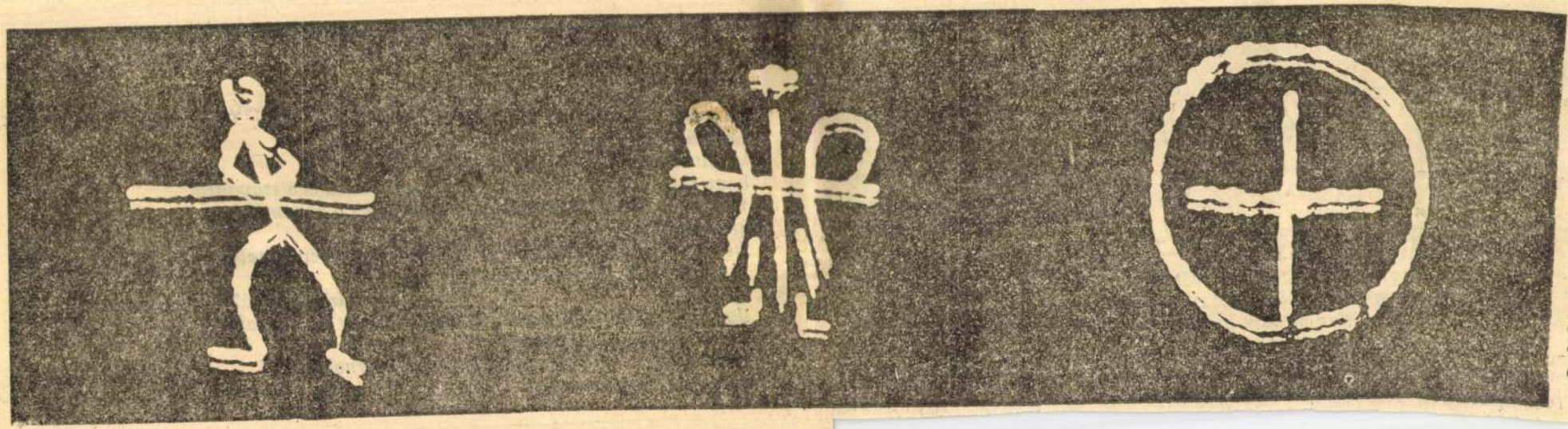

Szórády Csaba: Három magyar kép

Élet és Irodalom, Bp. 1984. nov. 2. XXVIII/44

HÉRA ZOLTÁN:

Antik arcok

1

Milyen pompás kölyökarca van Hannibálnak,
és egyáltalán: ez a durcás kamasz,
galeri-vezér és költő-fiú, bánatos-erős,
a történelem nagy csínytevője, az Alpok csúcsaival
s a trombitás, ormótlan állatok palaszín dombjaival a háta mögött.
Meg merte támadni Rómát! Kerek tizenhat éven át
úr mert maradni a Birodalom szívében,
szünet nélkül szorongatva a szorongatót!

Szoros (Szodos) István

Farkas

1727. Szászlona

Szabo Kalotaszeg

193. l.

tok fokozata:

délután yesség	Az írásbeli dolgozatok külső-alakja	Magaviselet
ügyes	szép	jó
gyes	rendes	szabályszerű
bé ügyes	türhető	kevésbé+ szabályszerű

BUDAPEST SZ

...7... KER. KÖZSÉGI NÉGYÉVFOLYAMÚ

ÉRTE

Szentiványi

a Budapest székesfővárosi ...7... ker. községi

Iskola ...7a... évfolyamába járó tan

Hit- és erkölcstan	
Magyar fogalmazás és irodalom	
Történelem	
Jogi ismeretek	
Közgazdasági ismeretek	
Földrajz	
Árúismeret	
Természettan	
Mennyiségtan és politikai számtan	
Kereskedelmi számtan	
Könyvvitel	
Magyar levelezés és a kereskedelem ismertetése	

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1970 ÁPR 3

1021

Emléktábla-avatás Mezőcsáton

Mintegy félezer ember jelenlétében avatták fel Mezőcsáton a fasiszták által meggyilkolt Szoták Mihály nevét megörökítő emléktáblát tegnap, április 2-án, csütörtökön délelőtt. Szoták Mihály Sárospatakon született, szülei később költöztek Mezőcsátra. A fiatal kőművessegéd 1942-ben vonult be katonának. Fogságba esett, majd a Szovjetunióban partizánkiképzést kapott. 1944. augusztusában, a Szónyi-csoport tagjaként, ejtőernyővel érkezett vissza Magyarországra, s részt vett a fegyveres ellenállásban. Domaháza környékén fogták el, s 1944. november 4-én a nyilas hatalom kivégeztette.

Az emléktáblánál elhelyezték a járási és a községi párt- és állami szervek koszorúit. Megkoszorúzták az emléktáblát a bős partizán harcostársai is.

lődni: Miskolc, [illegible] Szabó Lajos u. 47. Kovács Miklós.

Új 250 köbcentis Jáwa motorkerékpár eladó. Muszkás oldal 1.

Pannónia motorkerékpár prima állapotban eladó. Kilián-dél, Gagarin u. 30., fszt. 4.

Eladó 250 köbcentis, 3500 kilométert futott, új típusú Pannónia motorkerékpár. Érdeklődni lehet: Miskolc, I., Zrínyi u. 22. alatt, vagy a Béke téri 40-es presszóban.

Eladó egy darab 700-as szalagfűrész, egy darab kéthengeres, 11 lóerős Dieselmotor, egy db szívónyomó kútfej és kb. 400 folyóméter léc. Érdeklődni: Miskolc, I., Tóth Pál u. 6. sz. alatt.

Mélyvölgy u. 7.

Két nő, vagy férfi részére bútorozott szoba, fürdőszobahasználattal kiadó. Cím a kiadóban.

Miskolc, Nagyavas, Felsősor 435. szám alatt szoba-konyha, pince beköltözéssel eladó.

Szeszfőzdéket készítek, javítok, az új rendelkezés szerint. Stefft Tamás rézműves, Négyes.

Elveszett 1 db pej, herélt ló, március hó 31-én este. Aki tud róla, értesítse: Pogány Gyula, I. ker., Kőzdomb 14.

HÉTFORDÍTÓ

A harmadik út

Valamikor a rendszerváltás előestéjén, amikor még hittünk a választási kortesbeszédeknek, hogy létrejöhet a demokrácia az összes szabadságjogokkal egyetemben... Amikor botoran abban reménykedtünk, hogy a piac és a szociális biztonság összetartozó fogalmak. Szóval, már akkor, a szép reményességek idején arra figyelmeztetett bennünket *Fejtő Ferenc*, a *Párizsban* élő kitűnő magyar író és politológus, hogy nincs *„harmadik út"*. (Mert vagy van demokrácia — vagy nincs. Speciálisan „magyar út" pedig végképp nincs.) Mint mondotta az *Élet és Irodalom* 1990. január 5-i számában: *„A magyarokat elsősorban egy könnyű harmadik út illúziójától féltem. A történelemben nincs könnyű út. Csak nehéz út van..."*

Tertium non datur

...Most, amikor lassan kiderül: nemhogy szociális biztonság, de piac sincs... Amikor egyesek és mások — főként MDF-al- és -főpolitikusok — éppen a „harmadik út" igézetében a szabadságjogok megkurtítását követelik — eszembe jut Fejtő Ferenc figyelmeztetése. S mintha ezt a gondolatkört folytatná *Varga Zoltán* zentai író is, a kecskeméti *Forrásban*: *„Amíg csak végleg ki nem derül a tertium non datur, hogy harmadik út valóban nincs, s hogy a kettő közül is csupán egy maradt. Nem az, amelyre a harmadik elszánt tagadói esküdtek, hanem a másik. Amelyen visszakell menni: a hosszú tetszhalálból újraéledő nacionalizmusig, a potenciális, sőt, gyakorlati fasizmusig, alkalmasint egy (vagy több?) negyvenvalahány éve abbamaradt etnikai háború folytatásáig. Vagy ha nem, hát a múlt századi rablókapitalizmusig..."*

Varga Zoltán keserű jóslata szerint a *„proletár"* szó nálunk is könnyen visszanyerheti az ókori *Rómát* idéző eredeti tartalmát... Mivel ezen a féltekén a szociális piacgazdaság egyáltalán nem működik. S így a partvonalra szorult ember visszaminősülhet *nincstelen ingyenélővé*, aki *„önhibáján kívül soha nem tehet szert sem szaktudásra, sem munkaerkölcsre..."*

Fanatizmus vagy kóklerség

„Kenyeret és cirkuszt" — mondták az ókori Rómában. Ami azt illeti, az elkeseredett, kisemmizett ember — amint Varga Zoltán is állítja — *„kapva kap minden lázadásra szító ürügyön"*. (Lásd: *Los Angeles, Rostock.*) És *„jobb híján fosztogatással jutva a cirkuszt házhoz szállító csodamasinákhoz, rabló zsoldosként is akár, mint mifelénk"* (a volt Jugoszláviában) *„égő otthonok lángjai mellett járva győzelmi táncot ahelyett, hogy földet túrva, munkapad vagy íróasztal fölé görnyedve jutna ugyanilyen földi javakhoz"*.

De mi lesz, ha a szociális feszültségek nacionalista „felfűtése" is csődöt mond? — kérdezhetném magam is Varga Zoltánnal együtt. Minden bizonnyal előléphetnek újra a szélsőséges baloldali ideológusok. Megígérvén — *„fanatizmusból vagy számító kóklerségből"* —, hogy kielégítik a *„válságos türelmetlenek és csalódottak óhajait"*. Aztán jöhet újra mindaz, ami volt.

„A fényes Esterházy Miklós meg a helikonos Festetics György nem jótékonykodott: tudták, hogy gazdaságuk garanciája jobbágyaik megelégedettsége, sőt: lehető boldogsága. Mert a szegények szerény boldogsága nélkül az imbecillisek dühe elönti a világot..." Az iménti mondatokat már *Vekerdi László* könyvtárostól idéztem, aki ugyancsak megszólal a Forrás című szépirodalmi, szociográfiai folyóiratban. (Ugyanis a lap szerkesztősége ankétot szervezett *Németh László* 60 évvel ezelőtt megjelent *Tanújával* kapcsolatban. Mégpedig azzal a céllal, hogy megtudakolják: az írók, költők, esszéisták milyennek látják, érzékelik a közelítő századvég erkölcsi klímáját, és egyáltalán merrefele tartunk?)

Vekerdi László például úgy látja, hogy a kormány és az ellenzék abszolúte tehetetlen. És az lenne a legjobb, ha egyesítenék az *„erejüket és fantáziájukat egy életképes belső gazdaság megteremtésére"*. Mert a jótékonykodás, a segély, a „szociális háló" itt már nem segíthet. Egyébként — és ebben tökéletesen egyetértek Vekerdi Lászlóval — *„józan ésszel fel nem fogható, hogy egy tízmilliós országban miért nem lehet olyan mezőgazdaságot, élelmiszeripart, könnyűipart, javítóipart, építőipart teremteni, amely a termelőknek és a vásárlóknak egyaránt kifizetődő; miért kell itt mindig mindenkinek (a csalókat kivéve) mindenre ráfizetni"*.

Távolság az uralom és nép között

„Az imbecillisek dühe betölti a világot" — ismétli újra és újra *Bernanos* szavait Vekerdi László. S tényleg, az ember nap mint nap érzékeli az érthetetlen „őrületet". Példának okáért hónapokon át vitatkozunk a hittanoktatás előnyeiről és hátrányairól — miközben az iskolákban nincs kréta, s az önkormányzatok alig tudják kifizetni a pedagógusok bérét. Hozsannázunk a szabad orvosválasztásról — miközben a betegnek, ha megfelelő gyógyszerhez kíván jutni a kórházban is, magának kell kiváltania a méregdrága orvosságot a közeli gyógyszertárban. De mondhatok súlyosabb dolgokat is. Az agrár szakemberek szerint (lásd a Heti Világgazdaságot) *„az átmeneti szövetkezeti törvény elképesztő kontármunka, és csak növeli a szövetkezetek körüli zűrzavarokat, problémákat"*.

Azt hiszem, igaza van Lányi Andrásnak, aki ugyancsak a Forrásban azt állítja: *„Magyarországot emberemlékezet óta intelligensebb, tehetségesebb emberek lakják, mint amilyenek kormányozzák. De hogy kik kormányozzák, abba emberemlékezet óta nincs beleszólásuk. (...) Uralom és ország között a távolság mit sem csökkent 1989 után."*

Gantner Ilona

Törőcsik, Garas ismét együtt

Ipi-apacs

Zih Zsolt felvétele

Ferenc körút 34. A bérház olyan, mint a többi. Valaha szép homlokzata az enyészeté, az udvar közepén poroló áll. Az első emeleten jobbra nyitva a lakás ajtaja. Belülről szokatlan hangok hallatszanak. *Kidurrant az az átkozott lámpa. János, mehetünk? Csapó 36, indít!* A lakás belülről kispolgári otthon, a múlt levegőjét árasztja. Néhány napon át a filmesek birodalma. A bőrgarnitúra kényelmes foteljában a rendező: *Maár Gyula.*

— *Készülő filmjének munkacíme játékos Ipi-apacs. A kemény dokumentumfilmek után vígjátékot forgat?*

— Nézze, a műfaj-meghatározással máris bajban vagyok. Igen is, meg nem is. Közérzeti vígjáték, ha úgy tetszik. Mosolygós és könnyes. Akár mindennapjaink. Azt ne kérdezze, hogy miről szól a történet. A forgatókönyvről, melyet magam írtam, esetleg tudok beszélni. Két nyugdíjasról, házaspárról van szó, akik valaha értelmiségiek voltak, ezt-azt örököltek a szülőktől, aztán annak rendje-módja szerint elszegényedtek. Nincs pénzük, de még van humoruk. Tudja, olyan lesz ez a játék, mint a hajdani pesti kabaré, *Nóti Károly* korában.

— *Mozifilm lesz, vagy a tévének csinálja?*

— Mozifilm, a *Hunnia Filmstúdió* és a *Superplan Kft.* közös produkciója. Mielőtt megkérdezi, van-e elegendő pénzünk, azt mondom: nincs. Annyit sikerült szerezni, hogy leforgatom a filmet és kész. Az utómunkákra csak akkor kerülhet sor, ha szponzort találunk. Azt tervezem, hogy a legközelebbi filmszemlén vetítenénk először.

— A főszerepeket *Törőcsik Mari* és *Garas Dezső* játssza.

— Régóta készültem a közös munkára. Rájuk írtam a sztorit, ami ugyan napjainkban játszódik, de át- meg átszövi a múlt. Korábbi játékfilmjeikből lesznek benne bejátszások. Látják majd magukat fiatalon, mert az asszony naplója megelevenedik. Jelentős szerepet kapott még a filmben *Pártos Erzsi, Lázár Kati, Avar István, Máté Gábor* és *Derzsi János* is. Az operatőr *Vecsernyés János.*

Törőcsik Mari fekete vászonnadrágban, egyszerű blúzban topog az ajtóban. Késő este van, most érkezett haza Ede, a férj. Vagy tizedszer hallom ugyanazt a szöveget. Minden újabb változat csiszoltabb az előzőnél.

— *Sok a szöveg. Talán felér egy színházi szereppel.*

— Tényleg így van, de már megtanultuk. Most egyszerre két filmet forgatok — mondja Törőcsik Mari. — Augusztusban kezdtük el *Bereményi Géza Turné* című filmjét. A színészéletről szóló történetben én játszom a Dívát. Minden filmnek örülök, hisz oly kevés készül mostanában. Nagy szerencsémre olyan emberekkel dolgozom együtt, akikkel öröm a munka. Nem szeretek szerepről előre beszélni, értékelje majd a néző. Neki készül.

Csodálom *Garas Dezső* türelmét. Egyszer ő bakizott. Majd belesúgtak a szövegébe. Aztán kialudt a lámpa, úgyhogy vagy nyolcadik nekifutásra sikerült csak a jelenet. Szusszanásnyi időt kap, azalatt beszélgetünk a lakás konyhájában.

— Babonás színész vagyok, előre nem beszélek a szerepeimről. Mert az ember nem tudja, hogy milyen lesz. A próbák alatt alakul. Kit is kell nekem most játszanom? Nyugdíjas értelmiségit, aki átélte az előző érát, és nem találja magát igazán az újban. Pedig a korábbi rendszerért igazán nem rajongott. Szóval dolgozhatok, forgathatok, úgyhogy jól érzem magam.

— *Hogy indult a színházi évad?*

— A Lear királyra készülök. *Ács János* rendezi az *Arany János Színházban.* Kik lesznek a lányaim? Nagyszerű a szereposztás, *Ráckevei Anna, Györgyi Anna* és *Kiss Andrea.*

Várhegyi Andrea

A kultúra pedig áru

Könyvet, kazettát, színházat tessék!

A háromfejű, két lábon járó *filcmadár* elég nagy feltűnést kelt az óbudai Fő téren. Itt rendezte meg az Óbudai Társaskör immár harmadik alkalommal *kulturális piacát.* A kellemes kora őszi idő kedvez a nézelődőknek, a vásárlóknak, az eladóknak ezen a szombat-vasárnapon. A filcmadár a Kolibri névre változott Jókai téri bábszínházat reklámozza. Felverték sátraikat a könyvkereskedők, a színházak rögtönzött jegyirodái, árultak lemezt és kazettát, sőt néhányan önmagukat is. Félreértés ne essék, kortárs zeneszerzők felvett szerzeményeiről van szó. Fiatal Zeneszerzők Csoportja Egyesület, ez a felirat volt olvasható a pavilonjukon.

— Ide hoztuk például Király Zsolt, Olsvay Endre és jómagam szerzeményeit — mondja Faragó Béla. — Az egyesület tagjai zeneakadémiát, főiskolát végzett, 35 éven aluli muzsikusok. Kevés kazettát adtunk el, viszont valaki fontos együttműködést ajánlott számunkra az Operaházból.

A színpad körül nagy a sürgés-forgás. Előadásához készül a MÉG Színház öttagú társulata. Harsány vásári komédiát adnak elő az egybegyűlteknek. Utcaszínházi művészek, Csepelről jöttek szekéren. Maguk ácsolta díszletek között maguk készítette jelmezekben „kiabálják el" históriájukat. A múlt századi játékok szerzője *Balogh István*, aki rövid ideig az első magyar nyelvű színtársulatnak is tagja volt.

A Szabad Tér Színház nagy reményekkel bérelt sátrat a piacon. Jegyárusuk elmondja, népszerűsíteni akarják magukat. Nemcsak nyáron mutatják be előadásaikat, hanem ősszel is, télen is: most épp az őszi zenei fesztiválra verbuválják a közönséget.

A Tatabányai Művelődési Központ nem először vesz részt a Fő téri piacon. Saját kiadványait hozta, városának látnivalóit kínálja. Talán megéri dobra verni a közeljövő eseményeit Budapesten is, hiszen *az M1-es út megépítése óta igazán nem elérhetetlen a város.* Most épp arra hívják fel a figyelmet, hogy szeptember 25. és október 25. között egy hónapon át láthatják a nézők a Tatabányai Közművelődés Házában a 15-ik *országos amatőr képző- és iparművészeti kiállítást.*

A Fő téren, miközben a színpadon a tőlük megszokott stílusban játszik a Holló Színház, az önkormányzat épületének lépcsőjéről fiatal pár integet. Esküvőjüknek sok tanúja akadt. Hullámzik a tömeg a Sípos étterem oldalában fel s alá, hűsítőnek oroszteát iszik szamovárból az orosz kulturális központ sátrában, vagy igénybe veszi az *egyetlen büfét*, ahol kétféle üdítő, sör és virsli várja az arra járókat. A kétnapos adok-veszek ezúttal is sikeresnek bizonyult, úgyhogy lesz még kultúrvásár Óbudán.

(várhegyi)

Lajos Ferenc gyűjteményes kiállítása a gyulai Dürer Teremben látható szeptember végéig

Perkins halálára

Alig pár napja olvastam a hírt, hogy a legendás Hitchcock-horror, a Pszicho sztárja, az esendő-eszelős tekintetű Anthony Perkins gyógyíthatatlan beteg. Most, amikor már halálhíréről tudósítanak a lapok, eszembe jut az a régi kedves, pimasz ifjú, aki a fiatalság türelmetlen önzésével meghódította az érett női szíveket is. Például Melina Mercourit a Phaedrában és Ingrid Bergmant a Szereti Ön Brahmsot? című filmben. Mert akkortájt még nem rohangált késsel a kezében és nem játszott Frankenstein-szerű, ijesztő alakokat. Maga volt a megejtő, meggondolatlan, esendően naiv fiatalság. Most, amikor meghalt, 60 évesen AIDS-ben, csak erre az egykori és most már vesztes ifjúra emlékszem. **G. I.**

Pacák a hegyen

Megint elmúlt egy balatoni nyár. Fürödtünk a vízben, ettük a drága palacsintát, és nézhettük a régi és új épületek szemrontó tarkaságát. Mi, egyszerű járókelők is megmegállunk időnként a kirívóan csicsás épületek, kerítések előtt. Hát még a szakmabeli. *Szórády István* építészmérnök tanulmányt készített a *Badacsony* vizuális környezetszennyezéséről.

— *Mit tekint környezetszennyezésnek?*

— Ami csak műszerekkel mutatható ki, azzal én szándékosan nem foglalkoztam. Csak ami szemmel is látható. Természetesen elsősorban építészszemmel. A módszert úgy alakítottam ki, hogy megfeleljen a magyar nyelv logikájának, vagyis a nagytól haladtam a kicsi felé. Először körbehajóztam, messziről körbeautóztam a hegyet, és azt jegyeztem meg, ami a legfeltűnőbb volt. Aztán egyre közelebb mentem, míg eljutottam odáig, hogy csúnya a függöny az ablak mögött.

— *Azt mondják, ízlésről vitatkozni felesleges dolog.*

— Persze szépség, csúnyaság fogalma nehezen meghatározható, ezért is használtam a szennyezés kifejezést. Például a spenót a tányérban étel, a szőnyegen folt, mert nem ott a helye. Ilyen alapon elképzeltem az ideális Badacsonyt, és megkerestem, hogy mi szennyezi be. A félreeső helyen levő óriási szemétdombot nem véltem annyira súlyos hibának, mint az iszonyatos reklámtáblákat, a rikító narancssárga telefonfülkéket. A bódékat és a milliókért felhúzott giccshalmazokat. Nem is beszélve a kettő keverékéről, mikor az épület nagyzolni akar, de a lehető legolcsóbb, legprimitívebb anyagokat használják fel hozzá. A tanulmányt idézetekkel fűszereztem, és talán azt érzem a legtalálóbbnak, hogy ha csak kalapácsod van, mindent szögnek nézel.

— *Viharos lehet egy ilyen mű fogadtatása.*

— Meg nem jelenhet. Bár amióta hozzáláttam, nekem is változott, szelídült a nézetem. Egy ilyen tanulmány fejlődésellenes, hiszen tudomásul kell venni, nem zárhatunk le egy-egy területet, hogy oda se ki, se be. Márpedig ha valaki bemegy, az ott lakni is akar, moziba járni, vásárolni, enni, inni, szemetelni. A népesség nő, ahol csak két-három család lakik, ott is előbb-utóbb házak borítják a hegyet. Mostanában gyakran eszembe jut *Assisi Szent Ferenc* egyik imája, amiben arra kéri az Urat, hogy adjon neki erőt megváltoztatni azt, amit meg lehet, türelmet elviselni azt, amit nem lehet megváltoztatni, és bölcsességet, hogy a kettőt meg lehessen különböztetni.

Részlet a tanulmányból – balatoni trafóház

— *Mégis, mi az, amit meg lehet változtatni?*

— A jelenben nem sokat. Nyilván nem fogják lebontani a borzasztó trafóházakat vagy magánnyaralókat. Korábban állami akaratból lett minden ronda, most egyéni kezdeményezésből, és ezt sokkal nehezebb megfékezni. Az óvodában kellene kezdeni a vizuális nevelést. Mert amíg a gyerekek tini nindzsa teknőcöket látnak csak, sokat nem várhatunk.

Szabó Z. Levente

Befejeződött a Romhányi-ügy rendőrségi vizsgálata

Befejeződött a rendőrségi vizsgálat a különös kegyetlenséggel elkövetett emberöléssel és más bűncselekményekkel gyanúsított Romhányi László, a Magyarok Nemzeti Szövetségének elnöke és négy bűntársa ügyében.

A július 18-án ismertté vált súlyos bűncselekmény részleteiről eddig még a nyomozati érdekből nem jelenhetett meg összefoglaló tudósítás. Most, hogy lezárult a rendőrségi vizsgálat, s minden érintett áttanulmányozta az ügy valamennyi jegyzőkönyvét, arra kértük Romhányi László védőjét, *dr. Bárándy Györgyöt*, a közismert büntetőjogászt, hogy foglalja össze a történteket.

— A jegyzőkönyvekben, rendőri jelentésekben rögzített nyilatkozatok, vallomások alapján idézhetem fel csupán az eddigi megállapításokat. De *hogy valójában pontosan mi történt július 16-tól 18-ig a Jurta Színház falai mögött, arra megbízhatóan majd a bírósági tárgyalás során derül fény.* Véleményem szerint lényegesen megváltozik majd az ügy jogi megítélése, mire megszületik a jogerős ítélet — mondta Bárándy doktor.

Az ügy gyanúsítottjai, a már említett 48 éves *Romhányi László* színházi rendezői és tanári diplomával rendelkező politikus, aki egyébként a *Szent Korona* című újság főszerkesztője. A gyanúsított társa a 27 éves *Varga József* munkanélküli, a 38 éves *Takács Ferenc* festő, a 31 éves *Boda László* szobafestő és mázoló, valamint a 24 éves *Lusták Tibor* foglalkozás nélküli.

Az áldozat: *Csapó Gyula*, 37 éves munkanélküli, hajléktalan.

A történet azzal kezdődött, hogy július 16-án, a *kőbányaújhegyi* rendőrőrsre Romhányiék „előállították" Csapót azzal, hogy az *Új köztemető* 298-as parcellájánál július 8-án ellopta az elnök úr barátnőjének a retiküljét, benne 103 ezer forinttal, ékszerekkel és fontos, pótolhatatlan pártiratokkal.

„Elvittük Csapó Gyula urat egy kicsit sétálni, és közben mindent bevallott", jelentette ki a rendőrök előtt Romhányi László, majd azzal folytatta, hogy Csapót *„megfenyegették"*, mire azt is elmondta, hogy hova rejtette el a táskát, de most mégsem hajlandó előadni a lopott retikült.

A rendőrök szerint a rémült Csapó Gyula a lopással kapcsolatos kérdésükre ezt felelte: *„Persze, hogy az ember mindent beismer, ha fegyverrel kényszerítik, és bezárják..."*

A rendőrök kihallgatták a lopással gyanúsított Csapót: „Tegnap este 11 óra tájban a *Népligetben* megszólított *Lusták Tibor* és *Józsi* nevű barátja (*Varga József* — a szerk.) és még egy ismeretlen férfi, s azt mondták, menjek a *Jurta Színházhoz*, mert kocsiban ül a főnök, és beszélni akar velem. Amikor az autóhoz érkeztem, hárman közrefogtak és betuszkoltak a hátsó ülésre. Nagyon féltem, nem ellenkezhettem velük. Elindultunk, Romhányi úr azt mondta, hogy *kocsikázzunk egy kicsit*, addig gondolkozzak, hogy hova tettem a táskát. Közben átértünk *Budára*, majd a városon kívül egy teljesen néptelen, keskeny mellékutcában álltunk meg.

A kísérőim a csomagtartóból csákánynyeleket és kapát vettek elő. Lusták kapával egy *sírformát* alakított ki a földön, a többiek pedig csákánynyeleket tartottak a kezükben, és úgy fogtak közre. Romhányi követelte tőlem a táskát, közben pedig egy ezüstösen csillogó *pisztolyt fogott rám*. Nagyon féltem, hiszen *közben készült már a sírgödör*, amit tudtam, hogy nekem szánnak. Romhányi megmondta, a táskát mindenáron elő kell keríteni, mert abban olyan *okmányok vannak, hogy ha azok a rendőrökhöz kerülnek, nagy baj származik...*"

Félelmemben elismertem, hogy elloptam a táskát, az volt a célom, hogy abból a helyzetből mindenképpen ki kell menekülnöm. Miután beismertem a lopást, visszavittek a Junta Színházba, ahol egy rácsos ablakú szobába zártak be.

Csapó Gyula megérezte a rossz sorsát. Miután elbocsátották a rendőrségről, Lusták Tiborék a Jurta Színházhoz csalták, ahol ismét a 20. számú szobába zárták.

Július 18-án este 8 óra tájban Romhányi László telefonon hívta ki a mentőket azzal, hogy egy *súlyos beteget* kellene ellátni. A *mentők már csak a halál beállát állapíthatták meg*, ami nem is csoda, hiszen Csapó Gyula akkor már órák óta nem élt.

Az orvos szakértők megállapítása szerint a sértett halálának közvetlen *oka a shock szindrómában bekövetkezett keringés-összeomlás volt, ami a hosszan tartó kínzások miatt következett be. A boncjegyzőkönyvben 29 pontban részletezték a testen talált külsérelmi nyomokat.*

Romhányi László a gyilkosságra való felbujtást *tagadja:*

— Csapó önként jött a Jurtába, azért, hogy megmutassa, hol a táska — állítja a főnök. — Semmi erőszak nem történt vele szemben. A temetőbe is magától jött, mert azt mondta, megmutatja, hova rejtette el a táskát. De az nem került elő. Később a színházban Varga Gyula közölte velem, hogy behozták Csapót, akit hamarosan megnéztem, *borzalmas állapotban volt*, teljesen összetört fejű embert mutattak meg...

Varga József, a Jurta Színház ideiglenes *biztonsági embere:* — Amikor Gyulát kiengedték a rendőrségről, becsaltuk a Jurtába, először pofont kapott, utána a kezét-lábát vágtam, egyszer sem esett össze, mert ha elvesztette volna az eszméletét, akkor tudtuk volna, hogy veszélyes, amit csinálunk... Először Gyula *szemére kendőt tettem, majd hátrakötöttem a kezét. Azt hitte, hogy kivégezzük, persze nem ez történt, beültettük a zuhany alá. Kérem, mi csak megvertük Csapót.*

Takács Ferenc: — Többször rászóltam a társaimra, hogy ne verjék Csapó Gyula fejét, mert attól rosszul lettem. Én még vizet és ennivalót is vittem neki. *Romhányi Laci* bácsi tényleg mondta Gyulának, hogy ha nem adja vissza a táskát, *golyót enged belé...*

Boda László: — Tettleg bántalmaztam Csapó Gyulát, de *csak ököllel* üttöttem, talán öt-hat esetben...

Lusták Tibor: — Nem a saját elhatározásunkból csináltuk ezt az egészet. Csapó Gyula verésében részt vettem, de akkor még nem lehetett rajta semmit látni...

— Ügyvéd úr, ön eddig is több esetben kijelentette, hogy védence, Romhányi László, *nem követte el az emberölésre való felbujtás bűntettét.* A teljes anyag ismeretében is tartja ezt az álláspontját?

— Igen. Megítélésem szerint *életszerűtlen azt feltételezni, hogy Romhányi úr a sértett halálát kívánta volna, hiszen számára legfontosabb a táska visszaszerzése volt.* Ahhoz pedig az élő Csapó Gyula kellett.

— Ön szerint végül is Romhányi László nem követett el semmilyen bűncselekményt?

— Sajnos, ezt nem állíthatom.

Vádemelés után az ügyet a Fővárosi Bíróság tárgyalja majd.

Schmidt Attila

Ászár arra példa: hogyan nem szabad!

Engedményeket tett a külföldi tulajdonos

Koncepciótlan privatizáció az élelmezésiparban
Engedélyezetlen francia tej a piacon – Védtelen termelők és üzemek

Olyan drasztikus lépésre az élelmezésipari privatizáció során még egyetlen külföldi tulajdonos sem szánta el magát, mint amilyet az Ászári Keményítőgyár esetében a belga és az osztrák tulajdonosok részéről tapasztaltunk – mondotta kérdéseinkre az élelmezésipari szakszervezetek szövetségi főtitkára, Vanek Béla.

Beszélgetésünkre azt követően került sor, hogy a szövetség a gyármegszüntetés dolgozókra nézve méltánytalan és elfogadhatatlan eljárása miatt egyeztető tárgyaláson látta vendégül *Daniel Van Dammét* és *Wilhelm Scheiblauert*, a Hungrana Kft. ügyvezető igazgatóit.

Mint azt már megírtuk *„A konkurenciát akarja felszámolni a külföldi tulajdonos?"* című cikkünkben, a *Szabadegyházi Szeszipari Vállalat* kétlépcsős privatizációja során százszázalékos külföldi tulajdonba került a cég minden üzemével együtt, így az ászáriakról is a belga és az osztrák tulajdonos rendelkezik. Előző írásunk a dokumentumok alapján azt mutatta be, hogy *valami nincs rendben* az ászári gyár felszámolása körül.

Vanek Béla főtitkár az egyeztető tárgyalásról elmondta, igen kemény, de korrekt volt az említett megbeszélés. Mivel az a *dokumentum nem került elő*, illetve a külföldi tulajdonosok cáfolták annak létét, amelyre a pályázati kiírás idején maga a szabadegyházi vezérigazgató többször is hivatkozott a dolgozóknak tartott tájékoztatásokon, *a Hungrana a gyárbezárást és a létszám teljes elbocsátását jogszerűnek tartotta.* Az egykori vezérigazgató nem tudta vagy nem akarta azt az általa többször emlegetett közös nyilatkozatot a szakszervezet rendelkezésére bocsátani, amire pedig az adásvételi szerződés megkötése előtt ő maga hivatkozott, miszerint: *Ászáron a termelést szinten tartják és senkit sem küldenek el.* Vanek főtitkár tárgyalási helyzetét az *Állami Vagyonügynökségtől* kapott válaszlevél sem könnyítette meg, amelyben *dr. Máté Igor* igazgató bizonyos információk megadásától arra való hivatkozással zárkózott el, hogy *az adásvételi szerződést a vevők kívánságára kénytelenek titkosan kezelni.*

— Az egyeztető tárgyalást mégis sikeresnek tudom elkönyvelni — szögezte le Vanek Béla. — Mégpedig azért, mert a legsúlyosabb problémák orvoslására *igéretet kaptunk.* A megszüntetésre ítélt keményítőgyár fizikai állományú dolgozóinak felét, vagyis *51 embert garantáltan foglalkoztatni fognak* egyéb cégeknél a tulajdonosok. Elértük azt is, hogy azok, akiket nem tudnak semmiféle munkakörben alkalmazni, a Munka törvénykönyve által biztosítandó *végkielégítés dupláját* fogják kapni. A *szolgálati lakások* megvásárlásának ügyével azért nem foglalkoztunk a hét órán át tartó tárgyaláson, mert a Hungrana vezetői kijelentették, a lakókkal egyeztettek, és megállapodásra jutottak. A *dolgozói tulajdonlás* kérdését is mellőztük, mivel *Van Damme úr állítása szerint az ügyet jogszerűen rendbe teszik.*

Megkérdeztük a főtitkárt, hogy ha a *pécsi* és az ászári keményítőgyár bezárása után a „haldokló" *devecseri* üzem is bedobja a törülközőt, akkor a hazai vegyiparnak, gyógyszeriparnak és élelmezésiparnak *külföldről* kell beszereznie ezt az alapanyagot? Vanek Béla közölte, nem az ő kompetenciája, hogy ennek bölcsességén vagy tragikus voltán törje a fejét. Mindenesetre szövetségük és az *Agrárparlament*, amelynek ők is tagjai, *aggodalommal figyeli a koncepciótlan privatizációt, és ő személy szerint félve tételezi fel, hogy a leépítésekre nincs a kormányzatnak kidolgozott terve. A szakszervezet nem termékversenyt lát, hanem az állami támogatás brutális leépítésének versenyét.* Ágazatukban 1991 januárjától 1992 májusáig *40 ezer ember vált munkanélkülivé.* A húzóágazatnak tekintett mezőgazdaság mélyponton van és a privatizáció a jól prosperáló élelmezésipart is válsághelyzetbe hozta.

Vanek főtitkár hangsúlyozta, nekik a *privatizáció minőségével vannak komoly gondjaik.* Állásfoglalásaikban nem győzték és győzik hangsúlyozni: a kormányzat csak a tőketermeléssel, a technikai fejlődéssel, a piac növekedésével és az új munkahelyeket garantáló privatizációval érthet egyet. Vanek Béla úgy látja, *nincs stratégia, ez ügyben, teljes a fejetlenség és a káosz. Véleménye szerint az Állami Vagyonügynökség olyan üzemeladásokhoz adja a nevét, amelyek tartalmukat tekintve kísértetiesen a pártállam elhibázott vidéki ipartelepítéseire emlékezteti.* Akkor Szabolcsba és Békésbe vitték az ócska gépeket, s a legolcsóbb munkaerővel működtették. Most? Jön a külföldi tőkés. Jó esetben nem zárja be a gyárat, hanem saját kinti üzemének lecserélésre váró technikáját telepíti ide. A rosszabbik eset, amire az ászári gyár a példa: *a megvétel után ilyenolyan indokkal megszünteti a termelést. Gyakorlatilag tehát a konkurenciát szünteti meg.*

Súlyos hibának tartja a főtitkár, hogy miközben sorra tűnnek el a kedvelt, hagyományos hazai termékek, például az édesiparban, aközben az illetékesek elbagatellizálják a tényt: *tavaly 50 milliárd forint értékű élelmiszer és élvezeti cikk került be az országba legálisan és illegálisan.* Kuriózumként említette, hogy a 60 forintos francia tej úgy van jelen kereskedelmünkben, hogy *senki nem adott rá engedélyt.* Az elmondottakból Vanek főtitkár szerint az következik, hogy ágazatukat nemcsak az aszály, nemcsak a vásárlóerő rohamos csökkenése, és a beígért kétkulcsos áfa réme veszélyezteti, hanem egy végig nem gondolt privatizációs folyamat, amelyre az teszi rá a koronát, hogy *a kormány nem foglalkozik a piacvédelemmel.* Ezért az élelmiszertermelők és az erre ráépülő ipari üzemek tragikusan *kiszolgáltatottak.*

Mint megtudtuk, az Agrárparlament újból megkísérli, hogy egyeztető tárgyalás keretei között vitassák meg végre a kormányzati illetékesek és az érdekképviselet tagjai a bajokat és a tennivalókat.

Szabó Iréne

Szertefoszlott dollárálmok

Mikrohitelezők, makroremények

Valamiféle vállalkozói kánaán képe révedt fel *Bush* amerikai elnök látogatása után honunkban. Az amerikai törvényhozás, 1989-ben, a beígértnél is magasabb összeget hagyott jóvá, három évre összesen 60 millió dollárt szavazott meg a Magyar—Amerikai Vállalkozói Alapnak.

Az alap létrejöttével, valamint a feltételek megfogalmazásával azonban kezdtek szertefoszlani a szivárványos álmok is. Hamar kiderült, hogy Uncle Sam cilindere nem tévesztendő össze a bőségszaruval. Az alap 1991. év végével záruló mérlege szerint addig 26 millió dollárt használhattak fel, az idén pedig további huszonegymilliót, emellett, további 5 milliós többlet keret jutott a magyar kormány és a magánszektor számára *technikai segélyprogramokra.* A szűkszavú februári jelentésük megemlíti, hogy addig huszonegy magyar, vagy közös vállalat részesedett a hitelekből, emellett *sok kisvállalkozónak is folyósítottak kölcsönöket.*

Persze a „sok" egyben kevés is a kérelmezők hatalmas számához képest. Mint *Fekete Zsuzsától*, az alap pénzügyi igazgatójától megtudtuk, körülbelül *száz kisiparos és vállalkozó* juthatott a tíz- és százezer dollár közötti összeg forintellenértékéhez. A sikeres pályázók között volt autószerelő, kertész, asztalos, gépszerelő, pék, mezőgazdasági gépek alkatrészeinek készítője és még sok szakma képviselője. Az elutasított pályázatok többsége alacsony színvonalú volt, s nem tudta „elhitetni", hogy a kölcsön valóban visszatérülhet három-öt év alatt. A pénzügyi igazgató pedig hangsúlyozta, *nem jótékonykodás a céljuk*, nem akarják a csőddel küszködőket pénzügyi injekcióval életben tartani, szeretnék viszontlátni a pénzüket, hogy azzal újabb pályázókat segíthessenek. Az általuk megbízott Hitelbank és Mezőbank a „szokásos" biztosításokhoz ragaszkodik, vagyis az igényelt összeg százötven százalékának megfelelő fedezethez. Ám ez a szigor sem ijesztette el a pályázókat, *a kedvező kamat megfelelő csáberőnek bizonyult*, ki is merítették az alap erre a célra szánt részét. Fekete Zsuzsától azonban azt is megtudtuk, hogy új, úgynevezett „mikrohitel" konstrukción dolgoznak. Terveik szerint ennél a hitelfajtánál tízezer dollárnak megfelelő forint lenne a plafon, s *az elmaradott, a munkanélküliséggel erősen sújtott térségeken élőket* szeretnék ezzel segíteni.

M. T.

EURÓPAI BIZONYÍTVÁNYT ADNAK

Az elhagyatott oltárnak is lehet mártírja – írja Madách. Vannak bátor emberek, akik bár látják ezt az egész hervasztó-hervadó dolgot, amit gazdaságnak hívnak – mi mást is tehetnének? –, munkásnak adják gyermeküket. Csepel határán áll a Kossuth Lajos Műszaki Szakközépiskola, ahol autószerelőket, öntőket, repülőgép-szerelőket és műszerészeket képeznek. Négy év után érettségit és szakmunkás-bizonyítványt, még egy év vállalása után, egyedül az országban, technikusi oklevelet kaphatnak a tanulók. Bár valahogy egyik szakma sem tartozik a divatosak közé, nem szűkölködnek tanulókban. Igazolja az iskola teljesítményeit, hogy például a repülőműszerész szak érettségizettjeinek negyven százaléka tanul tovább főiskolán, egyetemen. Ez bizony egy jó nevű gimnáziumnak is becsületére válnék. Legújabb tervük, hogy képzésüket a még el sem fogadott JAR 65 jelű, az EGK által kidolgozott normához alakítva, egy Európára érvényes bizonyítványt adjanak végzőseik kezébe

Féner Tamás felvételei

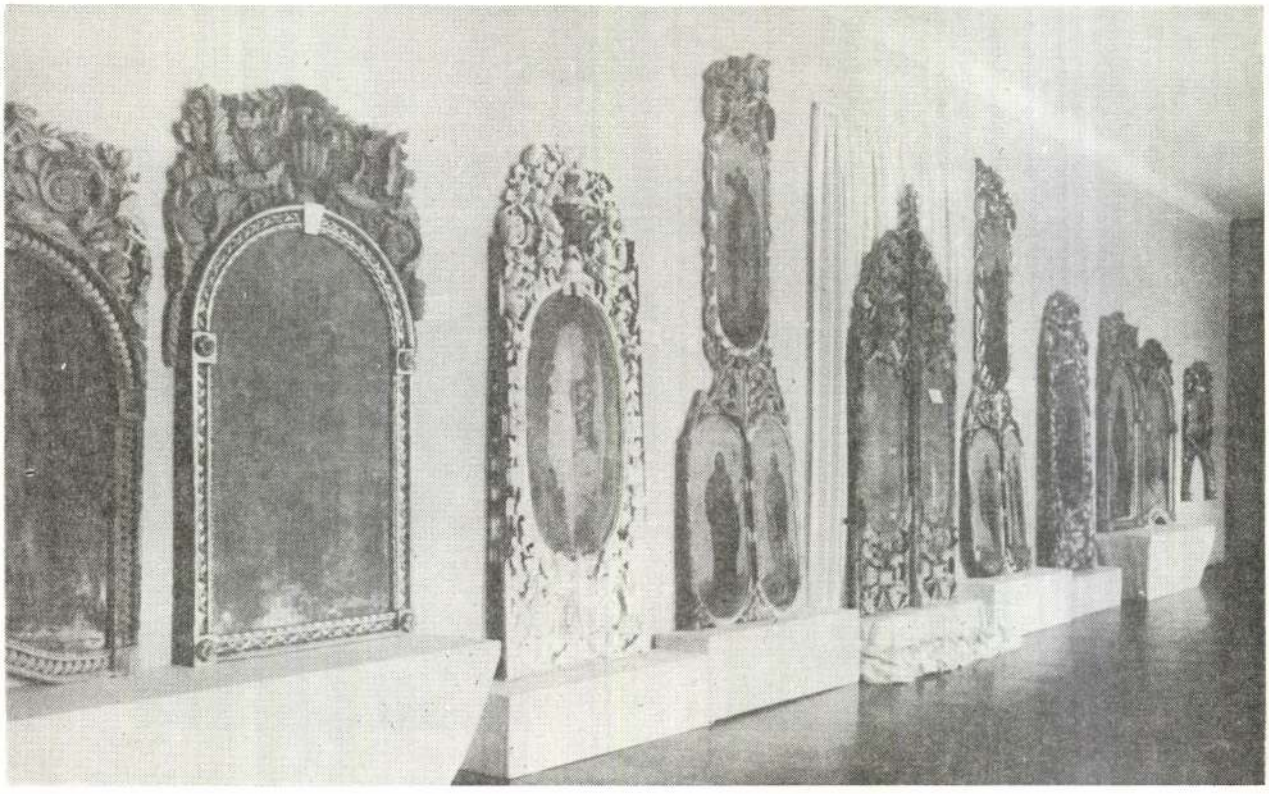

Сл. 30

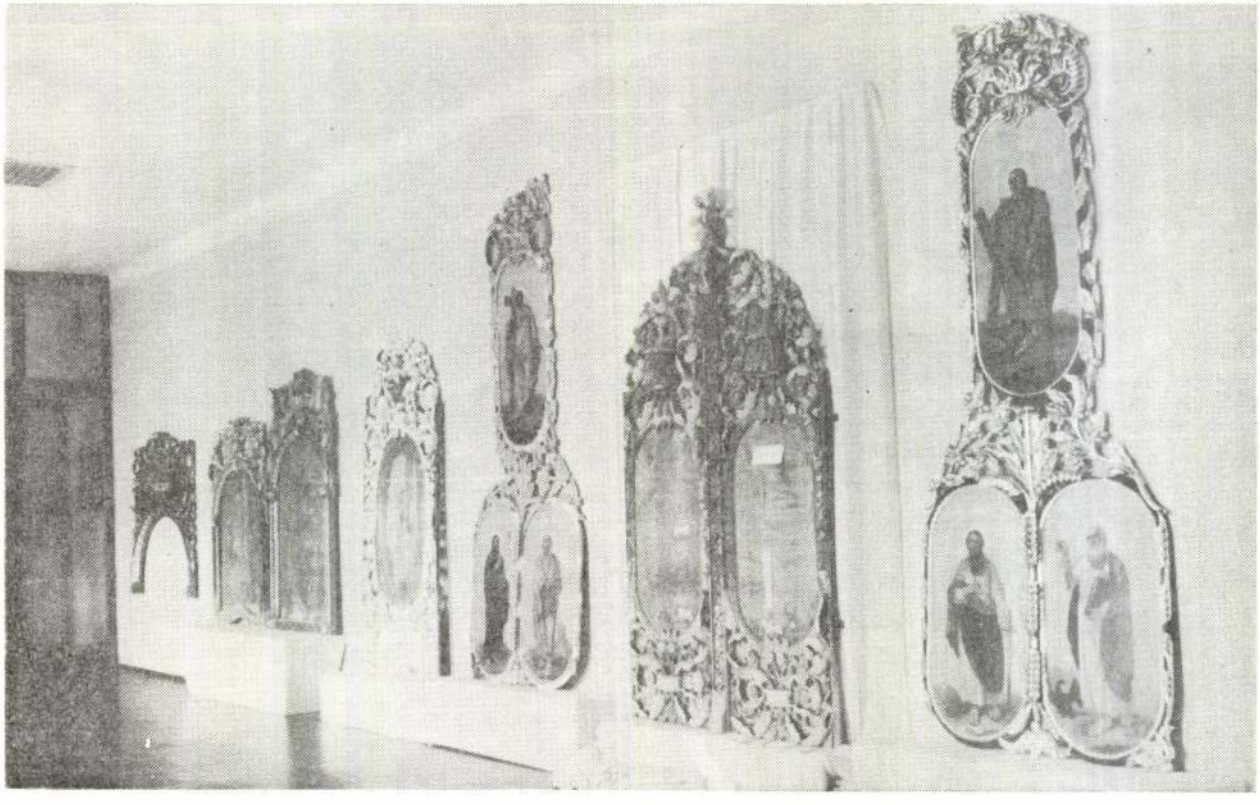

Сл. 31

Сл. 26

Сл. 28

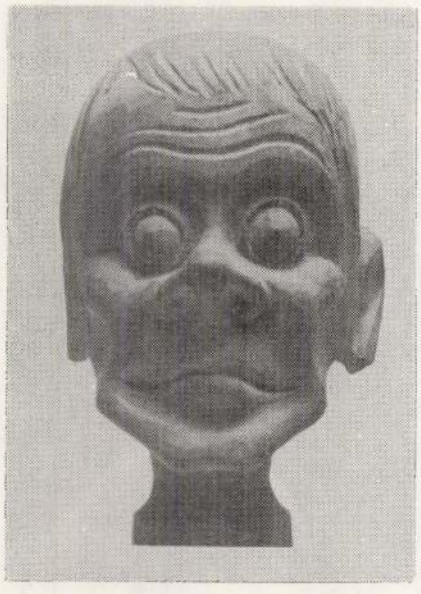

Сл. 27

Сл. 29

A Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
meghívja Önt

Szotyory László

PARKOK, NŐK, AUTÓK

című kiállítására,
1999. március 4-én 17 órára.
A kiállítást megnyitja:

Földényi F. László

Fk.: Dr. Bodó Sándor a BTM főigazgatója

Megtekinthető: 1999. április 4-ig, hétfő kivételével 10-16 óráig.
Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.
Megközelíthető a Kolosy tértől, a 165-ös autóbusszal.
Tel./fax: 388-78-17 • e-mail: 413293fit@ella.hu
http://www.btmfk.iif.hu/

DÍJ HITELEZVE
BUDAPEST Pf. 4.
1250

Juhász Gyöngyi
Új Művészet
Budapest
Báthori u. 10.
1054

1021

Szotyori Anna

Szotyori Anna szénrajza

...ob?

seinek tudatosítására. Nagy István idevágó emlékezései bizonyítják, milyen jelentős kezdeményezések voltak a szakszervezetekben.

De térjünk vissza az íróvá fejlődés útjához. Aradi Viktornak nemcsak az irodalom iránti fokozott érdeklődést köszönheti, hanem a stílus s a nyelv kifejező erejének fontosságára való figyelmeztetést. A Munkás Segély lapjának Józsa Bélával együtt szerkesztője lesz 1930-ban, s a *Szolidaritás* jó lesz arra, hogy megírja és publikálja első cikkeit. Irodalmi ambíciói azonban most már mind erőteljesebbé válnak. A munkásmozgalomban lanyhulás és csüggedés áll be, a munkások között erősödik a közöny és semlegesség hangulata, miután a hatóságok egész sor baloldali szervezetet betiltottak. A „Libro" kölcsönkönyvtárból most már kezébe kerülnek Szilágyi András, Gergely Sándor, Illés Béla és John Reed könyvei.

Nehéz dolog megtanulni az írást, Nagy István azonban kemény elhatározással tör célja elérésére, s megszületik első kisregénye, a *Semleges Víg Péter*. Ha Aradi Viktor elindítója, úgy Dán István „irodalmi felfedezője". Dán István ugyanis a regény egyik részletét leközli az általa kiadott *Dolgozók Naptárá*-ban. Ezután veszi fel a kapcsolatot vele Gaál Gábor, s közöl tőle elbeszéléseket.

Az önéletrajz rendkívül fontos Nagy István írói kialakulásának a megértéséhez. A *Földi Jánost bekapja a város* és a *Nincs megállás* hogyan lehetne megérthető és elhelyezhető akár a munkásság küzdelme, akár a rendőrségi terror ismerete nélkül. Dán István ugyan felfedezte az írót, az „íróavatást" azonban a temesvári szigurancán kegyetlen veréssel s aztán megláncolva csendőrök által Aradig őrsről őrsre való kíséréssel hajtották végre...

...kommunista sajtó szerkesztői és technikai eljárására kíváncsi, az eddig legteljesebben és leghitelesebben Nagy István könyvében fogja megtalálni. Aki meg akar ismerkedni az egyetlen illegális irodalmi folyóirat megszületésével, az szintén Nagy István könyvéhez kell hogy forduljon...

A munkásmozgalom és a szellemi élet munkás és értelmiségi galériája is felvonul itt, s rendkívül érdekesek Nagy István viszonyulásai hozzájuk. A könyv részben magyarázatot ad arra, miben is áll Nagy István „entellektüel-ellenessége". Aradi Viktort szerette, talán azért, mert nem magánlakások kényelmében tartotta szemináriumait a mozgalmat később elhagyó polgári értelmiségieknek, hanem a munkászervezetekben. Becski Andort már kevésbé, mert úgy érezte, hogy a munkások számára „értelmetlen zagyvaságokat" akartak az avantgarde álcája alatt beadni. A „Libro" kölcsönkönyvtár tulajdonos értelmiségi-vezetőit bírálja ugyan, de „egy új baloldali olvasótábor" felnevelőjét is felfedezi bennük. A Szilágyi Andrással való első találkozását nem tartja kellemesnek, a *Korunk*-kal szembeni bizalmatlansága sem múlt el, amikor Gaál Gábor nem túl barátságosan, rideg hangmodorával fogadja. De voltak bajai a túlságosan hangoskodó „kócos hajú ifjúkommunistákkal" is, anarchizmus felé hajló forrófejűekkel, és sok minden értékelésében nem értettek egyet Józsa Bélával.

Nagy István művelődéstörténészek számára is vet fel tovább kutatandó kérdéseket. Itt főleg a munkásszínjátszás és a munkássajtó történetére gondolok, de nem ártana megnézni, vajon a képzőművészek közül kiknek voltak munkásmozgalmi kapcsolatai ebben az időben. A vasutasok szakszervezetében 1933 elején betiltották azt a képkiállítást, amelyen Szolnay Sándor, Pittner Olivér és Leon Alex eredeti képei szerepeltek...

A *Hogyan tovább?* felveti a hogyan ír kérdést. Hogyan ír Nagy István? Miért nem keresi az irodalmi széplelkek és szalonsznobok, vagy ködösítő és gyakran mellébeszélő esztétizáló kritikusok kedvét? Miért nem keresi a csillogó

...Az lenne, ha már olyan gazdag irodal...

...ok, a másikon az ügyész Colfescu s a szigurancások: Orlescu, Pop Leontin, Mîndruțiu és társaik. S abban a kultúrharcban, amelynek részese, ebben a periódusban nincs helye a polgári kultúrának. Ez Zola, Gorkij, Jack London, Upton Sinclair és a proletárírók világa, nem vesz tudomást Tamásiról és Nyírőről, Makkairól és Kuncz Aladárról, Ligetiről és Karácsony Benőről. Zárt világ, osztályvilág, a fejlődés természetes foka, s ebből új perspektíva nyilván majd a negyedik kötetben nyílik.

Irodalmunk jelentős alkotása Nagy István műve. Az első kötetek líraibb hangvétele után ez a reális világ nyers tükrözése, a továbbiak viszont nyilván ismét az irodalmibb forma felé mennek, mert bekövetkezik a munkásíró Nagy István benövése az egyetemes magyar irodalomba anélkül, hogy elveszítené munkásirodalmi jelentőségét.

JORDÁKY LAJOS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
UTUNK
1971 AUG 13

SZOTYORI *Bálint*, rézmetsző a cs. kir. bécsi katonai földrajzi intézetben a XIX. sz. közepén. Blaschnek S. mérnök rajza után tenyérnyi nagyságban rézre metszette Budapest térképét s körülötte apró betükkel a város leírását.

E-J II 576 l

NYOMTATVÁNY

Budapest

úrnak

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

A Hét 1986. VI. 5 (XVII. évf. 23.)

SZOTYORI ANNA Óda

Széplátásról, anyagról, munkáról

Még kiállítás előtt is szép rend van Szotyori Anna marosvásárhelyi műtermében. Gondosan válogatott, finoman erezett léckeretben, barna, sötétlila, mohazöld paszpartúban, szinte ünneplőbe öltözötten várják a finom vonalú tollrajzok, színes tusrajzok, rézkarcok, fekete-fehér fametszetek a kiállítást. S valóban megértem a művésznő gondját, ami a címadást illeti, s ami miatt talán nem is rak címkéket a munkáira: a nagy gonddal megkomponált látványt csak megzavarná a kis gépelt cetli.

— Az utóbbi időben legjobban tollal szeretek rajzolni, bár legtöbbször az első tollvonástól sok idő eltelik, lehet, hogy csak egy-két hónap után alakul, de akkor szinte magától megy a toll, az egyik vonal, egyik folt vonzza a másikat. Van, hogy egy ideig mindent a papírkosárba dobok, de megtörténik, hogy valamit már el akarok dobni, és egy jó pillanat után az egyik legsikerültebb munkám alakul ki belőle... Szeretem a modern és a régi technika keverését: rézkarc-akvaforte-akvatinta. Nagyon vonz az 1500-as évek művészete, szerelmem Mantegna, Cranach, ennek a kornak, amikor a művészek a saját örömükre dolgoztak. A főiskolára is egy Cranach-rajzzal felvételiztem. Irigylem az őszinteségüket, ahogyan a világot látták és láttatták. Mert nálunk az általánosító, egységesítő képzés belénk rögzítette, szentesítette: hogyan kell egy képet, grafikát megkomponálni. Ez alól a beidegzés alól nehezen szabadul fel az ember. Most merem csak vállalni azt, amit én valóban szépnek látok: a szépséget, a klasszikus értelmében, ahogy mondjuk Tizian vagy a hollandok értelmezték. Tudom, hogy az manapság nem divatos, ma divat a meghökkentő. De most ezzel indulok, ezt vállalom, ezt találom szépnek. Talán a versillusztrációk alá mégis kívánkozna a cím, a költészet számomra olyan inspiráló, akárcsak a zene, mint mondjuk Sosztakovics X. szimfóniája, de hogyan lehet szavakban kifejezni, amit mindezekből szintetizál az ember? Csak igazi költő tudja a megfoghatatlant szavakba önteni. Nagyon tisztelem az anyagot, az egyszeri megoldásokat: a rézkarc, a fametszet, az akvarell vagy tempera nem tűri a még egyszeri rámenést. Milyen könnyen tönkreteheti a munkát az anyag! Pedig amit alkotásnak neveznek, az tulajdonképpen kilencvenkilenc százalékban munka és kilencvenkilenc százalékban anyag, ha ez egy matematikus számára képtelenségnek hat is. Meg aztán egy kis szerencse? tapasztalat? ihlet? De így van: munka, munka és anyag és anyag... Most a második önálló kiállításom előtt kirakom, rendezgetem a képeket, körülrakom velük a műtermet és gyönyörködöm bennük. Szeretném, ha a kiállítás látogatóinak is örömük telne bennük...

... És — valóban örömünk telik bennük. Beszélgetésünk óta ugyanis megnyílt a kiállítás Marosvásárhelyen, óriási közönségsikerrel.

MAROSI ILDIKÓ

SZOTYORI ANNA Béke

TÉZISEK

ünnepélyesen kijelentem, hogy nem vagyok hazafi.

A történelem nem teheti meg, hogy ne tükrözze teljes világossággal annak a pontos képét, hogy mit is jelentett az az 51 év, amikor a Kárpátokon belüli román országban, Erdélyben a többséget alkotó román lakosság ellen kegyetlen terrort és a képtelenségig fokozódott széles körű erőszakos elnemzetietlenítési, magyarosítási politikát indítottak.

De hagyjuk a tényeket beszélni! Nyomban a dualista rendszer beiktatása után a magyar kormány hivatalossá tette a többi nemzetiség elmagyarosításának régebbi politikáját, állampolitika rangjára emelte ezt a törekvést, amelyet következetesen, a legelszántabb brutalitással érvényesített. A budapesti parlamentben egymás után megszavazott törvények még az erdélyi család-, város-, falu- és intézménynevek magyarosítását is kierőszakolták. A cenzúra betiltotta a román nemzeti érdekek támogatását vagy érvényesítését. A pesti Diétában 1874-ben megszavazott választási törvény alapján az erdélyi románok mindössze csak 3.3 százalékának volt szavazati joga.

A magyar kormány nem egyezett bele egy román politikai párt létébe és a 321/1894-es Utasítással elrendelte (az 1881-ben alakult) Román Nemzeti Párt feloszlatását. Egyértelmű volt, hogy az ilyen intézkedésekkel kívánták megakadályozni a románokat, hogy Erdély területén részt vegyenek a politikai életben.

Rendkívül brutálisak voltak az iskolaügy terén hozott intézkedések. 1879-ben a pesti Diéta új tanügyi törvényt szavazott meg, amely előírta a magyar nyelv kötelező oktatását Magyarország és a hozzácsatolt területek összes iskoláiban; a törvényt még drasztikusabb intézkedésekkel egészítették ki 1907. április 1-én és május 9-én (Apponyi törvények), ezek a törvénykezések a magyar kormányoknak az oktatás terén kifejtett erőszakos magyarosítási politikáját tükrözték.

Az elnyomás és az elnemzetietlenítés politikája ugyanilyen durva volt egyházi vonatkozásban is. Andrássy Gyula és Apponyi Albert báró biztatására és az ő utasításukra nyomtatták ki a Magyarországi románok című testes

Szetyori Anna

Hány milliárd asztal van a világon?! Ám mindmegannyi közül csupán egy Az Asztal. Emberek jönnek el a világ minden tájáról, hogy láthassák, s megcsodáltam én is ott a vízparton a Végtelen Oszlop és a Csók Kapuja után, Olténia szívében, de a Szajna-parti városban is, ahol az emberiség felbecsülhetetlen kincsei közt őrzik. Brâncuşi asztala a hallgatás asztala, ez az emberség és barátság asztala. Évtizedek teltek el azóta; és számtalanszor voltam vendége azóta egy-egy asztalnak és számtalanszor élvezhettem azt a román emberséget, amelyből Brâncuşi asztala is fogant...

Az ötvenes évek végén hívott meg szerkesztőségi asztalához a félig oltyán, félig erdélyi D. R. Popescu, a Steaua *újdonsült szerkesztője, s arra kért: kísérném el egy riport-kiszállásra, hiszen még csak első verseinél, első prózaírásainál tart, s így bizony még híján van a kellő tapasztalatnak. Gépkocsin utaztunk, az akkoriban még szintén kezdő Viorel Cacoveanu — a Fáclia szerkesztője — kíséretében, s a Maros völgye néhány falujába látogattunk el. Parasztemberekkel beszélgettünk, Cacoveanu baráti köréhez tartozó családhoz szálltunk, majd szürkületkor a visszaúton Kolozsvár felé jót vitáztunk*

A hallgatás asztalánál (1.)

D. R. POPESCU

az irodalom dolgairól. Este lett, mire a feleki tetőn asztalhoz ültünk a vendéglő teraszán, hogy onnan nézzük ámultan a város számtalan csillagát: úgy sziporkáztak odalenn a völgyben, akár egy diadém. Hosszas hallgatás után D. R. egyszer csak váratlanul arra kért: írjam meg a Steaua *számára a riportot, mert Baconsky két nap múlva várja. Csodálkozva néztem rá, azt hittem, viccelődik; de egyetlen válasza mosoly volt, játékos és kissé titokzatos, olyanszerű, mint a vakáció után éppen visszatért diáké. Harmadnap telefonált, s eszembe juttatta, hogy itt a „lejárat". Megértettem végre: kollégiális kölcsönös segítségről van szó, s neki valószínűleg valamelyik megkezdett novelláját kell befejeznie. Nekifeküdtem hát a munkának hamarosan.*

Így lettem a Steaua *munkatársa.*

Sokkal később, súlyos családi kérdésben szükségem lett egy sürgős ajá-

HALMAI GÁBOR:

Az alkotmán demokrácia szé

…gusztus 4-i számunkban cikksorozatot indítottunk a magyarországi cigányság helyzetéről. (György Péter: *Mai magyarok és mai magyar romák*). Eddig Ungváry Rudolf, Lantos Gabriella, Örkény Antal–Székelyi Mária, Seres László, Pik Katalin és Deák Péter írását közöltük. Következő számunkban Hell István írása lesz olvasható.

Az a tény, hogy több mint tíz évvel a rendszerváltás után magyar állampolgárok politikai menedékjogot kénytelenek kérni idegen országok hatóságaitól, a harmadik köztársaság eddigi legnagyobb szégyene. És nem egyszerűen külés belpolitikai blamázsról van szó. Mert persze nagy baj az is, hogy a harmadik demokratikus választások eredményeként olyan miniszterre lehet ennek az országnak, aki odáig süllyed, hogy a *„nemzet lejáratásának célzatával"* vádolja meg azokat a honfitársait, akik végső elkeseredésükben egy állampolgár számára legfájdalmasabb döntést hozzák meg: végleg elhagyják a hazájukat. Amit egyébként minden demokráciában evidens alkotmányos joguk megvalósításával tettek, amiért a rendszerváltó értelmiség annyit harcolt a jogok gyakorlását mindig a kötelességek teljesítéséhez kötő pártállami rezsimmel szemben. Meg az is szomorú, hogy a rendszerváltók egyik legbátrabbika, a mai miniszterelnök minisztere ostoba szavait még megtoldja egy ajánlással *„Magyarországon élő roma honfitársainknak"*: próbáljanak meg minél többet tanulni és dolgozni. (Mielőtt bárki pártelfogultsággal vádolna, sietek hozzátenni: a mai kormányfő közvetlen elődje soha nem bánta meg és nem vonta vissza a cigányok munkajövedelem nélküli életformájára utaló kijelentéseit.) Az még nagyobb baj, hogy a ténybeszéd fontosságát hangsúlyozó jelenlegi miniszterelnök képes a tényeknek tökéletesen ellentmondva azt állítani, hogy *„ma már egyetlen gyerek sincs, aki roma származású volna, és hátrányos szociális helyzete miatt ne tudna tanulni"*. Pedig ismernie kell a kisebbségi ombudsman éppen egy évvel ezelőtt elkészült jelentését a cigány gyermekek speciális oktatásáról, amely szerint *„bebizonyosodott, hogy a gyermekek eltérő tantervű iskolákba vagy gyógypedagógiai intézményekbe történő átirányításával végződő eljárási folyamat alkalmas arra, hogy a cigány gyermekeket hátrányosan megkülönböztessék"*. A jelentésben szereplő becsült adatok alapján például 1998-ban Borsod-Abaúj-Zemplén megyében a kisegítő iskolába járó cigány gyerekek aránya 94 százalék (!) volt. Azt mindenki tudja ebben az országban, hogy ezeknek a gyerekeknek a továbbtanulási esélye egyenlő a nullával.

És ettől kezdve a szégyen több mint politikai, az már az egész alkotmányos berendezkedésé, amely képtelen intézményesen kiküszöbölni az alkotmányellenes diszkriminációt. Persze a politika felelőssége óriási, ha ahelyett, hogy igyekezne megoldani, elfedi az alkotmányos problémákat, és ezzel hozzájárul az igazságtalan megkülönböztetés fennmaradásához. Mert az igazságos társadalom alapelve a mindenkit egyenlően megillető emberi méltóság kanti normája, ami azt a kötelezettséget rója az államra, hogy polgárait egyenlő méltósággal rendelkező személyekként kezelje, alapvető jogaik és kötelességeik meghatározása során ne alkalmazzon velük szemben önkényes megkülönböztetést. Persze be kell látnunk, hogy a demokratikus rendszerekben is szükségképpen léteznek társadalmi különbségek, amelyek nem feltétlenül igazságtalanok is egyszersmind. Az egyenlőtlenségek igazságosságának feltétele azonban a méltányos esélyegyenlőség megvalósulása.

A magyarországi romákkal szembeni hátrányos megkülönböztetés, illetve az esélyegyenlőség hiánya részben a jogalkotás, részben pedig a jogalkalmazás problémáira vezethető vissza. Az alkotmány, a munka törvénykönyve, a polgári és a büntető törvénykönyv, valamint a közoktatási törvény tartalmaz ugyan antidiszkriminációs rendelkezéseket, ezek gyakorlati alkalmazásaira azonban szinte alig kerül sor. Az alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdése nemzetközi összehasonlításban is rendkívül széles körű diszkriminációs tilalmat fogalmaz meg. Azzal ugyanis, hogy *„bármely megkülönböztetést, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerintit"* tilt, nemcsak a megkülönböztetett személy természeti adottságán, hanem például nézetein alapulókat is bevonja a tilalom körébe. Miután pedig a szöveg nem szól kivételekről, semmi okunk azt gondolni, hogy az alkotmányozó ne kívánta volna tiltani a magánjellegű hátrányos megkülönböztetéseket is. Sőt, azokat a különbségtételeket, amelyek olyan adottságra épülnek, ami egy feladat ellátásának igazolható akadálya is, csak azzal az értelmezéssel lehet kizárni az alkotmányszöveg által tiltott körből, ha azt állítjuk, hogy ezek az esetek nem minősülnek megkülönböztetésnek. A 70/A. § (2) bekezdése kimondja a hátrányos megkülönböztetés szigorú törvényi büntetését, jóllehet ezt a kötelezettségét a magyar jogalkotás mind ez ideig nem teljesítette.

A kormány és annak képviseletében az igazságügy-miniszter hosszú idő óta elutasítja egy átfogó antidiszkriminációs törvény megalkotására vonatkozó javaslatokat – legutóbb augusztus elején fogalmazták meg jogvédő szervezetek ezt az igényt –, azt az álláspontot képviselve, hogy a meglévő törvényekben kellene a hátrányos megkülönböztetést tiltó szabályokat és szankciókat bővíteni. E minimális program helyett azonban a magyar parlament az elmúlt fél évben is több olyan törvényt fogadott el, amelyek további hátrányos megkülönböztetések alapjául szolgálnak. Ide tartozik a munkanélküli-ellátás áprilisi újraszabályozása, ami abból a – mint láttuk, a miniszterelnököt is jellemző, nyilván elsősorban a romákkal kapcsolatos – előítéletből született, miszerint a munkanélküliek dolgozni nem akaró, segélyekből élő paraziták, akiket meg kell regulázni. De a szegényekkel és közöttük is nagy számban képviselt cigánysággal kapcsolatos sztereotípia fedezhető fel az önkényes beköltözőkre vonatkozó idei törvényi szigorítások mögött is. Előbb az önkényes beköltözés szabálysértéssé nyilvánításával a jogalkotó márciustól kriminális jellegű magatartássá tette, és elsősorban a személyi szabadság legdurvább korlátozásával járó elzárással büntette a kihasználatlanul álló, többnyire értéktelen önkormányzati lakások elfoglalását hajlék nélküli nagycsaládosok által, lehetővé téve ezzel e családok alkotmánysértő elszakítását, súlyosan veszélyeztetve az alkotmány által garantált szociális biztonságukat.

A júniusban hatályba lépett újabb drákói törvény azután lehetővé tet-

Szotyory László munkáihoz

A MAMÜ Galéria ódon pincéjének félhomályos, csendes mélyén, ahol a rejtőzködés lelassult folyamatait remélnénk megtalálni, Szotyory László festményei az öröm, a szenvedély felfokozott intenzitású életérzésének élményét kínálták.

Amint az ajtófélfa alatt fejünket ösztönösen kissé lehajtva elindultunk a pincébe vezető lépcsőn, neves filmsztárok emblematikus csoportjának portréja ragadta meg tekintetünket. Szinte provokatív kihívással keresik a közvetlen kapcsolatot a közönséggel, miközben az emlékek vagy akár a jövő kékjébe burkolóznak.

Tanult ismereteink, tapasztalataink szerint ők a jelen, esetleg a nagyon közeli múlt szereplői – képi megjelenítésüknek a hús-vér valóságtól eltérő anyagisága mégis a jövőből eljövendőknek is érezteti őket.

Hasonló élményeink lehetnek Szotyory László többi művével kapcsolatban is. A női portrék vagy az autók portréi, a homályos építészeti térben szinte elveszve ülő vagy a képtér egészét kitöltő figurák és a szökőkutakat befogadó tájak közös jellemzője, hogy adott tárgyi motívumhoz nem a fizikai valóságban megszokott anyagiság képzete társul.

Az emberi alakok, a növények és a tárgyak formai megjelenése a fizikai valóságból származó konkrét intuíciókra utal – ezek képi rekonstruálását várva azonban anyagszerűségük nem a megszokottak szerint jelentkezik.

A tárgyi formának és anyagszerűségnek a fizikai tapasztalatoktól eltérően történő megjelenítése vagyis átlényegítése *tér és idő síkjainak* nem megszokott összekapcsolódási lehetőségét veti fel.

Ezt erősítik a képek sajátos fényviszonyai, amelyek fényesség és sötétség határeseteit idézik.

Az anyagszerűség bizonytalanságához és a napszakok meghatározatlanságához társulva a foltszerűen megjelenített elemek között a váratlanul kontúrral jelzett elem feltűnése ugyancsak azt az alkotói világot jelzi, amelyben a valóság rekonstruált jelenségei közé szervesen beépülve kapnak helyet az *alkotói emlékezéssel* – vagyis az intuícióra nem támaszkodó tapasztalatok érzékelhetővé tételével – teremtettek.

A figurális, az építészeti és gépi vagy a táji motívumokat feldolgozó képeknek egyaránt jellemzőjük, hogy azokon különböző arányban mélyülő téregységek kapcsolódnak egésszé.

A különböző léptékű térrészek, valamint ezek mélyülésének eltérései az intim személyes tér és a kozmikus végtelen együttes jelenlétével misztikus hangulatot teremtenek.

Ezek a sajátos terek, a képek fényviszonyait jellemző félhomály a felfokozott öröm körülményeinek lehetőségét éppúgy magukban hordják, mint a tragédiáét vagy akár egy bűntényét.

A portrék arcának sejtelmessége is egyszerre ad lehetőséget az élveteg örömnek vagy akár a keserűségnek.

Az arcok gyakori elmosódottsága akár nagy sebességű fizikai mozgás következménye is lehet, de a fotózással történő megörökítés közbeni elmozdulás eredményét is jelölheti.

Az egyes tekintetek azonos időpontban többféle érzelem, lelkiállapot jeleit mutatva különböző időpontokban megélt lelki eseményeket sűrítenek össze. Szotyory László egybemossa így a múló idő különböző egységeit, kitágítja azokat és időtlenné teszi az időhöz kötődő élményeket.

Festményeit konkrét fizikai észlelések, saját léte idejében megélt konkrét élmények ihletik. Az észlelések, élmények rekonstruálásakor gyakran épít be azokba a tanult vagy a genetikusan őrzött történelem előhívott emlékképeiből is.

Ezzel a kettős rekonstruálással, a minden elemében visszatekintő emlékezést sejtető festészeti ábrázolási módszerekkel juttatja kifejezésre alkotó emlékezésének azokat a belső képeit, amelyek a végtelen tér, idő és az elvonatkoztatott mozgás értelmezési lehetőségeit adják.

Bakonyvári M. Ágnes

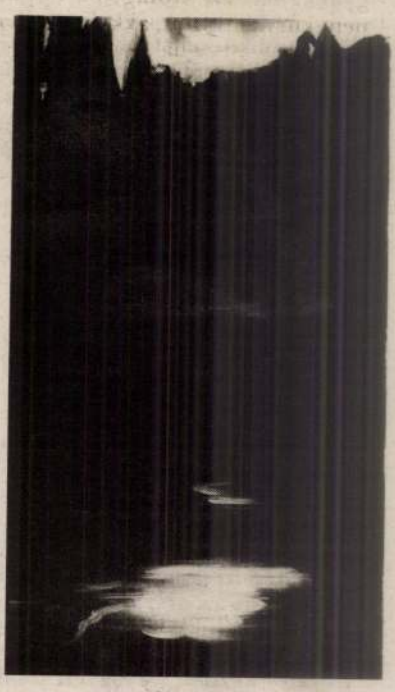

Élet és Irodalom

Szopos Sándor, rajstanár, festő-

Pásztortűz, 1921. I. rész.
702-704 ~~és~~

Kovács Klára: Szopos Sándor
és 1922/VIII. évf. II. rész 544
old.

Táblakép, Vihar a hegyen, Szopos Sándor

Pásztortűz, 1921. I. rész

702-704 l.

Kovács Mára: Szopos Sándor

Művészeti oktatás

Pásztortűz, 1931. 10 sz.

250. l.

Kropos Sándor: Az élet ír dehel csupán.

München (Kropos Sándor itt járt tanul maing riton)

Pásztortűz, 1931. 10 sz.

250. l.

Kropos Sándor: Az élet érdekel csupán

Nagybánya (Szopos Sándor álkomá sa)

Pásztortűz, 1929. X. évf. II. fele
20. l.,
Szopos Sándor

Nagybánya (Kopos Sándor 1-2 nyarat itt töltött tanulmányozás miatt)

Pásztortűz, 1931. 10 sz.

250. l.

Kopos Sándor: Az élet éidehel csupán

Kolozsvár (1921-ben itt tartott kiállítást Skopos Sándor)

Pásztortűz, 1926. 6 sz.

143. l.

Tóth István: Skopos Sándor képkiállítása

Kolozsvár (Szopos Sándor kiállítása a vármegyeházán)

Pásztortűz, 1929. 7 sz.

168. l.

Könnyes Lajos: Szopos Sándor képkiállítás

Csikszereda (Szopos Sándor születési helye)

Pásztortúz, 1931. 10 sz.

250. l.

Szopos Sándor: Az élet érdekel csupán

Velence (kapos Sándor itt járt tanul
mányúton)

Pásztortűz, 1931. 10 sz.

250 l.

Kapos Sándor: Az élet érdekel csupán

Budapest (Szopos Sándor állomása volt)

Pásztortűz, 1924. X. évf. II. fele

20. l.

Szopos Sándor

Csikosmlyó (Szopos Sándor itt érettsé girett)

Pásztortűz, 1931. 10 sz.

250. l.

Szopos Sándor: Az élet érdekel csupán..

Budapest (Szopos Sándor a tanár-vizsgát itt tette le)

Pásztortűz, 1931. 10 sz.

250. k.

Szopos Sándor: Az élet ürdekel csupán.

Bécs (Szopos Sándor tanulmány utján itt volt)

Pásztortűz, 1931. 10 sz

250. l.

Szopos Sándor: Az élet érdekel csupán

Csikszereda (Szopos Sándor festő szülőhelye)

Pásztortűz, 1931. 10 sz.

250. l.

Szopos Sándor: Az élet érdekel csupán

Dés (Kropós Sándor itt tanárkodott)

Pásztortúz, 1931. 10 sz.

250. l.

Kropos Sándor: Az élet ér dehel csujan

Firenze (Szopos Sándor tanulmány útján itt járt)

Pásztortűz 1931. 10 sz.

250. l.

Szopos Sándor: Az élet érdekel csupán.

Gergőszent miklós (Szopós Sándor itt tanárkodott)

Pásztorlin, 1931. 10 sz.

250. l.

Szopós Sándor: Az élet érdekel csupán

Gyergyódi Tr. ó (Szopos Sándor itt tanárhodott)

Pásztortűz, 1931. 10 sz.
250 l.
Szopos Sándor: Az élet érdekel csupán

München (Kropos Sándor tanulmány útján itt járt)

Pásztortúz, 1931. 10 sz.

250. l.

Kropos Sándor: Az élet érdekel csupán.

Assisi (Kropos Sándor tanulm ány ritján itt járt)

Pásztortűz, 1931. 10 sz.

250. l

Kropos Sándor: Az élet ívelhel csupán

Ki állítás (Kopos Sándor képkiállítása Kolozsváron)

Pásztortűr, 1929. 7 sz.

168 l.

Könnyes Lajos: Kopos Sándor képkiállítás

Szopos Sándor harmadik gyűjteményes kiállítása 1926-ban.

Pásztortűz, 1926. 6 sz.
143. l.,
Tóth István: Szopos Sándor kiphiáltiba

Szopos László festő-

Pásztortűz, 1923. IX. évf. I. sz.

128. l.

Kultúrkrónika

Sropos Sándor, festő

Pásztortúr, 1924. X. évf. II. fele
20. l.,
Sropos Sándor

Szopos Sándor festő

Pásztortűz 1923. IX. évf. I. r.
636. l.
Erdélyi írók autologiája

Kopos Sándor, festőmű vész, ?

Pásztortűz, 1931. · 10 sz.

250 l.

Kopos Sándor: Az élet érdekel csupán

Szopos Sándor, festő

Pásztortűz, 1926. 6 sz.
143. l.

Tóth István: Szopos Sándor képli alkotása

Kopos Sándor, festő

Pásztortűz, 1929. 24 sz.
575. k.
P. Németh Gellért: Ősi szalon Kolocs
vázon.

Szopos Sándor, festő

Pásztortúz, 1930. 25 sz.
608. l.

Kós Károly: Erdélyi Képrőmű vészek
kiállítása.

Kropos Sándor, festő

Pásztortúz, 1981. 10 oz.

250. l.

Kropos Sándor: Az élet és dehel csupán

Laszgallner Oszkár festő
1879 -

Borvirág
/Nyeremény a téli kiállitáson,
1913-14/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

Kropos Sándor, festő

Pásztortűz, 1929. 7. sz.
168. l.
Könnyes Lajos: Kropos Sándor képkiál-
litása.

Szopos Sándor festőművész.

8 órai Ujság.
1928. IV. 24., 5.
(: Hír. :)

Táblakép Mulató-cigányrő-Szopos Sándor

Pásztortűz, 1921. I. rész.
702-704. l.,
Kovács Klára: Szopos Sándor

Táblakép, Napnyugta után, Szopos Sándor

Pásztortűr, 1921. I. rész.
702-704 l.

Kovács Klára: Szopos Sándor

Tablahip: Öreg nipfelhelök, Szopos Sándor,

Pásztortűz, 1921 I. rész
702-704 l.

Kovács Klára: Szopos Sándor

Táblahiv Szorgoskodás, Szopos Sándor

Pásztortűz, 1921. I. rész
702-704. l.
Kovács Klára: Szopos Sándor

Táblahip, Szakadékos út, Szopos Sándor

Pásztortűr, 1921. I. rész.

702.704 l.

Kovács Klára: Szopos Sándor.

Táblakép, Tengerihántás, Kropos Sándor

Pásztortűz, 1921. I. rész.
702-704. l.
Thuróczy Klára: Kropos Sándor,

Táblakép Tanulmányfej, Szopos Sándor

Pásztortűz, 1921 I. rész
702-704 l.

Kovács Klára: Szopos Sándor

Táblahíp Vásárfia, Szopos Sándor

Pásztortűz, 1921. I. rész
702 - 704 l.

Kovács Klára: Szopos Sándor

Táblakép Álló akt tükörrel, Szopos Sándor

Pásztortűz, 1921. I. rész.
702-704 l.

Kovács Klára: Szopos Sándor

Táblakép Lidérczfény, Szopos Sándor

Pásztortűz, 1921. I. rész.
702-704 l.

Kovács Klára: Szopos Sándor

Táblahép Lustálkodás, Szopos Sándor

Pásztortűz, 1921. I. rész
702-704 l.

Kovács Klára: Szopos Sándor

Rajz, Szentesi cigánylány, Szopás Sándor

Pásztortűz, 1923. IX. évf. I. r.
128. l.

Kultúrkrónika

Grafika: Hiniesoszlop a szentbenedeki öregkastély S. nyugtatóján Szopos S.

Pásztortűz, 1924. X. évf. II. fele
6-9. l.

Szopos Sándor rajzai.

Grafika Szimesoszlop, a szentbenedeki öregkastély lépcsőházának 6. nyugtató ján Szopos S.

Pásztorház, 1924. X. évf. II. fele

6-9. l.

Szopos Sándor rajzai

Grafika, A szentbenedeki óhatily lép-
csőhárának faragott oszlopa a 3. nyug
tatón a rajta nyugvó gerendával
Szopos Sándor.

Pásztortűz, 1924. X. évf. II. fele
6-9. l.

Szopos Sándor rajzai.

Grafika A szentbenedeki öreghastély lépcsőházának kimesoszlopa a 4 nyugtatóm. Szopos Sándor

Pásztortúz, 1924. X. évf. II. fele

6-9. l.

Szopos Sándor rajzai

Grafika A nentbenedeki óhastély,
Szopos S.

Pásztortűz, 1924. X. évf. II. fele
6-9. l.

Szopos Sándor zajnai.

Grafika A szentbenedeki gróf Kornis kastély külső kaputornya és környéke Szopos S.

Pásztortűz, 1924. X. ésf. II. fele
6-g. l.
Szopos Sándor rajzai

Grafika A szentbenedeki Kornis kastély
látképe, Szopos

Pásztortűz, 1924. X. évf II. fele
6-9. l.

Szopos Sándor rajzai.

Linoleum metszet, Szopos Sándor,

Pásztortűz, 1924. X. évf. II. fele

12 sz.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Szopkó István

rajzlanár

l

Közlezrhiall

1289. l.

Römer, festo.
19 sz.

III. 270.

Szopkó István

szül. Pásztón 1855 szept.
28. „Hat reált végzett.
1876/7. I. 3. féléve a bpesti
mintarajztanodában.
1876/7. II. rendes növendék.

Magyar Kultúrház - alap VI. 200.

Szopkó István

1877/8. I. II. nakonlák

nul. Pásztón 1855 nept. 28.

6 reált végrett. Rajztanár-

felölt. 5. nemeszt.

1877/8. II. II. nakonlák.

Szatmár.

A bástyákkal és köröndökkel
látszanak, az előtérben pedig az
katona beszélget, kiket fiu köve
kutya szaladgál. Felirata a lebe
lött mértani feladvány van:

ZATM

fölül jobbra: 65.

Rm., mér. a rl. 17.2: 10.

92-9

Szopkó István

1875/76 — 1877/78

Ferkèpzomfoiskèvk

138. l.

BUDAPEST
LKb

Szopkó Endre

300 K államsegély

Értimisk 1904/5

16. l.

je suis désolé que
ai causé quelques
difficultés mais croyez
moi qu'à cause de
mes fréquentes
voyages en Italie
l'était impossible
pour moi de rester
~~en parfaite langue~~
tout en règle dans
ma corrsepondance
je reste maintenant
à Rp et je fais tout
mon possible pour
vous satisfaire et

Szopkó Endre

2004 államvizsga

Történelem 1903/4. 32. l.

Szopkó Endre

vobrány növendék

meghalt.

Értimisk 1905/6. 13 l.

XXXIII.
LXXV.

)LDOGFALVA

m

Szopkó Endre

a kassai keresk. és ipar-
kamarától 80 k.

Értímisk 1905/6.

17. l.

~~Anglia III. 195, 196,~~

Szopkó Endre

zook. államsegély

Értímisk 1902/3. 58. l.

Szopkó Endre

~~[illegible]~~ 150 k államoczél

Értimisk 1905/6.

17. l.

folyó évi április hó 10-én kelt

van szerencsém értesiteni a Mü-

hogy a Szent Korona ingatlanai-

rogrammot készitettünk s ebben a

ett a gödöllői királyi kastély

irgős átépitése is előirányozta-

lósitását ezidőszerint tisztán

zágos Bizottság kiváló tisztele-

i május hó 11.napján.

Szopkó Endre

nobrain

1902-1905

Éimisk 1930

89. l.

MDK

Szopkó Dezső

45.

lapon közölt tervben részes.

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II.rész, Bp. é.n. 35.l.

Szopják Mária, épikú

L. Torhasdy Z.

... követségi kirch

Magyar

Építőművészet Br. 1983

6.

83/3

Szantner Ferenc

Kőművesmester szerződést köt 1760 körül

az egri Széchenyi u. 55. sz. rácz parochia felépi-
tésére

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

5651

Szentpéteri András

Giovanni Battista Carlone pallérja 1736
körül, Egerben.

Voit Pál pld.: Heves megye műemlékei II.
Magyarországi műemlékek topográfiája VIII. köt.
Budapest. 1972.

Szontner Ferenc

1760-ban épitette az egri Széchenyi u. 55. sz. a rác plébániát.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei I.

Magyarországi műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

5731

Szantner Ferenc

Kőművesmester 1758-ban dolgozik a felsőtár-
kányi „Fuorcontrasti" kerti ház építésénél.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII.
Budapest 1972.

7391

Szontner Ferenc

egri kőművesmester 1759-ben az egykori karthausi majd nagyarénus kolostor építésénél munkálatokat végez.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII.
Budapest 1972.

7401

Szontner András

Giovanni Battista Carlone egri pallérja építette az egri Kossuth L. u. 2. sz. lakóházat. 1753-tól Pichler György egri kőművester munkálkodott annak felépítésén.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt. Magyarország műemléki topográfiája, VIII. köt. Budapest, 1972.

3331

SZONTHAUS Fidél egri festő. Egerben 1780-90 között irják össze az adózók névjegyzékében, amikoris 8 segéddel dolgozik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Szontágh Tivadar festőművész.

Bartus Ö: Vidéki centrumok. Miskolc.
Képzőművészet, 1927. 4.sz. 28-29 l.

SZONTAGH TIBOR
/ 1873-1930 /

Aukción:

Tibor Szontagh: Gänse am Bachufer.
Öl auf Leinw., 74x99 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
635. Kunstauktion, März 1982.
Kat. Nr. 464. S.73. Abb.Taf. 166.

SZONTÁGH TIBOR

Külföldi aukción:

Tibor Szontág: Gebirgssee.
Öl auf Leinwand, 60x80 cm.

Wien, Dorotheum
475. Kunstversteigerung, 6-9 Nov. 1984.
Katalogus 604.sz. Kép: Taf. 39.

SZONTAGH TIBOR

Külföldi aukción:

Tibor Szontagh: Am Feldweg.
Öl auf Leinwand, 59x79 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
470. Kunstversteigerung 17-24 Janner
1984. - Katalogus 432.sz. kép: Taf.18.

SZONTAGH TIBOR

Külföldi aukción:
Tibor Szontagh: Am Feldweg.
Öl auf Leinwand, 59x70 cm. Sign.

Wien, Dorotheum
464. Kunstversteigerung, Janner 1983
Katalogus 54.old., 384.sz.Taf. 27.

SZONTAGH TIBOR

/1873-1930/

Tibor Szontagh:
Sommermorgen am Bauernhof.
Öl auf Leinw. 50x60 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
442. Kunstversteigerung
24. bis 27. April 1979.
Katalogus 106.sz., 24.old., Taf. 14.

SZONTAGH TIBOR

/Máramarossziget 1873-1930/

Aukción:
Tibor Szontagh: Am Weg zur Arbeit.
Öl auf Leinwand, 52x75 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
631. Kunstauktion, März 1981.
Katalogus 448.sz. 59. old. Taf. 124.

Szontagh Tibor

táj képfestő

1899-ben Pécsett

a Pécsi Műbáratok

Körcsűek titkára.

Rövidesen távozott

Tresztenára

Nikpécsi képzni

Kiskovácsi római telep V. 194.

Szontagh Tibor

Szül. Máramaros vigyet

1873. Bk. Gimi. eretts

1894/95 I-II I osztály

1895/96 II "

Szekszárd III. 177.

Szontagh Tibor

Munkoli

Munkaszolg

Munkaszolg

1918 tav kiáll - 150

1919-20. téli kiáll - 341

1928 tav. kiáll - 330

el az okmány:

ak Országos Főfelügyelősége.

herczeg Sándor utcza 13./

Jelen leletet fölvette:

Budapest, 191 évi.....hó....

Szontágh Tibor

festő

a Miskolczi Művészek

Társaságának választott

rendes tagja

ennek 1928. első tárlatán

több mivel

Sára Sándrás áll. ig. – tanító

X. 220.

Összeszámok V. 184.

Szontagh Tibor

1904 téli

ki II. Nemzeti Szalonban

Patakpart, olajf. - 150 K.

nem jegyzem ki tovább,
állandó kiállító lett
ett -

Nagybányai múzeum III. 180

Szontágh Tibor

festő 1902. Makón

1902. őszi kiáll. Nemzeti Szalon

Esti napsütés, olajf. 160 K.

Esthangulat, olajf. 60 K.

Osztrák - magyar monarchia irásban és képben

V. 3.

Szontágh Tibor

1904. őszi

kiáll. Nemzeti szalonban

Téli táj, olajf., 60 k
Budai rezlet, olajf. 60 k.
Téli táj, olajf. - 60 k
Napsütötte udvar, olajf. 60 k.
A suronovoi völgyből, olajf., 80 k

Miske Kálmán báró: Nehány szó a
„Hallstatti vagy nyíri kultura" – hoz.
V. 165–168.

Szontagh Tibor

1914. dec. Kiäll. Nemzeti halon
Téli köd, olaff. 400.–

Kis Ásia

~~Asia minor~~ III. 46.

Szontagh Tibor

1925 febr. M. Akv. Pf. Egy
kiáll. Nemzeti szálonban

Maglódi reszlet, vizf.
Sajó part, vizf.
Csendes Tisza, vizf.
Est a Tisnais, vizf.
Holt Tisza, vizf.
Alkonypir, vizf.

Zala - Baintornya h. n. VI. 150.

Szontagh Tibor

Műcsarnok festő Miskolc

1913. tav. kiáll. 74, 78, 152, 153

1913–14. téli kiáll. 587, 612

Medicus V. 252.

Szontagh Tibor (apr. 29

szül. Máramarosziget 1873.)

1896/97. III. é. rajztjel

1897/98. I. IV é " "

1898/99 II. 4. é. rajztjel

Szontágh Tábor

festő, nyugalmazott főgimnáziumi tanár

meghalt Miskolcon

1930 nov. ~~2~~ 19-én

57 éves korában.

Pesti Hírlap. 1930

nov. 26.

U. 3038

mi egyéni cégek jegyzékének

_____ lapján.

nyv.

edi _____ Kir. törvényszék

apján.

k:

A felek részéről:

Alólirottak.

Liss Imre

Nagy József

személyazonossági tanuk.

Szontagh Tibor

MAGYAR MUVESZET
1930. 647

Szontágh Tibor

(1873–1930) Miskolcon élő festő festészete a miskolci volt minorita templom jobboldali hármas kápolnájának oltárképét.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Mezényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-ig. Budapest, 1972

337 p

Szontágh Tibor
(1873-1930)

Miskolcon élt festő. A miskolci volt
minorita tpl. Szt József oltárának (jobboldali
harmadik kápolna) képét festette.

Magyar Műemlékvédelem 1969-70
Bp. 1972 Akadémiai Kiadó
337. old.

Szontágh Tibor

Jobbágy Miklós, Góth Móric, Kemény Nándor, Ferenczy József, Boemm Ritta, Tolnay Ákos, Pentelei Molnár János, Gulácsy Lajos, Erdőssy Béla, Komáromi Kacz Endre, Bosznay István, Neumann Sigfried, Reiszmann R.M. Éder Gyula, Heyer Artur, Szontágh Tibor, Heller Ödön, Kiss Rezső, Joachim Ferenc, Zemplényi Tivadar. A felsorolt művészek szerepelnek a Nemzeti Szalon kétszázadik kiállitásán, melyet Orbán Dezső ismertet a lap "Képek" c. rovatában, s beszámol a művészek munkájáról.

Szontágh Tibor: hólepte Vág-parti tájképeit igen magasra értékeli a kritika: ecsetkezelése kiforrt elegáns.

ÉLET, Bp. 1911. dec.17. III.évf. 51.sz. 1561-1562. lapokon.

MDK

Szontágh Tibor miskolci festő

1926. máj. résztvett a Lévay Egyesület miskolci kiállitásán.

Halmay Leszih: Miskolc és ...vm.b li községek MVM.V.k. Bp. 1929.

MDK

Szontagh Tibor, 1873-1930.

Falurészlet, olaj

Árverési Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96. suk.
33 l.

62./ Taine : Az eszmény a müvészetbe.

63./ Szana Tamás : Olasz földről. P

64./ Réső Ensel Sándor : Csörsz-[illegible]

65./ Ybl: Das Schloss des Prinzen

66./ Henszelmann : Uti jegyzetek. Ba

67./ Honvédségünk. Barna félvászon.

68./ Arányi Lajos : Vajdahunyad vár

69./ Harrer Ferenc : Városfejlesztés

70./ Uránia vetithető képek. Barna f

71./ Némethy Lajos : Budai felhévviz

72./ Knauz Nándor : A budai királyi

73./ Philippi : Kronsadt's Vergang

74./ Hültl Dezső : Bernini. Piros

75./ Töry Emil : Marcus Vitruvius I

76./ Emlékkönyv a Székely Nemzeti M

77./ Seraphin : Evang. Stadtpfarrki

Szontágh Tibor
Téli táj, olaj

Téli tájrlat. Műcsarnok, 1919-2o. 18 l.

MDK

Szontagh Tibor, festö.
1873-193o

Falusi utca. Jelezve. Vászon.

gr. Almásy-Teleky Éva müv.int. /v.Ernst-Muz./
IX.Müvészetaukció. 1942. májólo.-töl kiáll. 18.-án
Kat. 38.1. sukció.

MDK

Szontagh Tibor

Holt Tisza, vf.

Alkonypir, vf.

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll. N.Szal.
1925. febr. 18 l.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat

Utalvány-szám ..... /Bt ..... ügyosztály.

Fizetési

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztára

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A ..... *Pengő* ..... *fillérről kiállítandó* .....

.....

.....

Budapesten, 192 .....

Utalványozza « ..... » főosztály:

.....

A könyv lap-száma	Számlázás

néhai Szontágh Tibor

Magyar akvarell és pasztellfestők kiállításain a Nemzeti Szalonban neve szerepelt.

EK. 930. XII. 14.

Kropsi Nagy Miklós

Szül. 1878. Komáromban - Középiskolai tanár volt, francia és német nyelvet és irodalmat tanított. 1925-ben Párisba költözött s itt kezdett rajzolni és festeni. 1929. áprilisában kollektiv kiállítása a Nemzeti Szalonban. Akvarell tájképek, és életképek, pasztell fejek.

VASS ELEMÉR FESTŐMŰVÉSZ GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

Szopori Nagy Miklós

Parkrészlet, virf-

Nemzeti Salon

MAPE 20-R pub. kiáll.
Kat. 1935. dec. 20 –
1936. jan. 6.

~~Algyő h. n. VI. 179.~~

Szopori Nagy Miklós

Koll. kiáll.

l.

Ernst Mur. kiáll.

127. 27

1932

(craviscus)

~~Kelta (Kocsi, Környei VIII. 145.~~

vigyázz, ezt római nak istam
egy előző cédulán.
javitandó.

Szopori Nagy Miklós

l.

Nemzeti Salon

- 64-ik csoportkiállítás kat.

- 1929. ápr -

Könyvárusban

Szopori Nagy Miklós

festő Műcsarnok

1931. őszi tárl. XIII. 417

2. Székesegyház

A székesfehérvári székeseg
a barok épitő müvészetnek igen j
tékeny alkotása. A templom belse
váló térhatást nyujt, jeles menny
festményei különös figyelmet érd
A székesegyház az idők folyamán
san megrongálódott, amihez hozzáj
egy földrengés is, amely a boltoz
kon és falakon nagy repedéseket
elő. A templom rossz fedélszáke
kesfehérváron oly gyakori szélvi
alkalmával megrázkodtatja a szék
ház falait, ami további rombolás
zet. A székesegyház helyreállitá
helyi hatóság a Müemlékek Orsz. B

Szopori Nagy Miklós

Kávéház, szines
tollrajz-

Nemzeti Szalon

Munkácsy Céh VIII.
repr. kiáll. kat.
1935 márc. 30 – ápr. 14

Szopos Sándor MDK

Kájoni János nyomdája Csiksomlyón, repr.

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

A torony alatt kőbe vésett új felirat: D. O.M. A
1300 B. Mariae Vi. dicata extit 1540 in fortali
1583 cultui divino restituta 1610 Synodo
inservivit 1673 catholica etc /1878-ban tűzvé
1879-ben helyreállították, 1890-ben kifestették.

A régi jezsuita templom és rendház
ma az irgalmas nővéreké, a város piaczán, egyi
egy vonalban, a földszinten szintén árkádo
században épült. A rendház gyökeresen megújít
két tornyú egyhajós barokk épület, a hajóban négy
két szakaszos hevederíves dongaboltozattal,
oltárral és XVII. századbeli fa szószékkel. A sek
századbeli szekrény; vert, ar. ezüst kehely a XV
érdekes formájú csipkézett szélű gyóntatószék

SZOPOS Sándor fertő

Muradin Jenő: Erdélyi fertőiskolák
Bukarest, 1997 74–78. ill
105–112. ill.
H6.

Szopos Sándor MDK

Kájoni János nyomdája Csiksomlyóm /1676/

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Szopos Sándor MDK

Dávid Ferenc első unitárius püspök halála
Dévavárában

Mücsarnok 1934 Tavaszi tárlat

Szopos Sándor

MDK

Gábor Áron halála

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Szopós Sándor

Tóth István

festők

Tovább

wód

Pásztortűz. 1936.
278. l. (á. k.: A
Szopos – Tóth rajziskola
kiállítása.)

latás

Másod példány

a Mineral. Orn. Bizotts. 1920/21. évi

hes szerződésekről.

...ny évre terjed ...nerződés?	Milyen számú rendelettel lett a szerződés jóváhagyva?	A szerződő fél neve	Jegyzet
—	—	—	—

Szopos Sándor MDK

Madéfalvi veszedelem /1764/, repr.

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

M.D.K.

Szopos Sándor

Festőművész kiállitott az 1943.március 28.-án megnyilt kolozsvári mücsarnokban.

Walter Gyula: A kolozsvári Mátyás király ünnepségek. Városok Lapja 1943. 8.szám. 93. old.

ɔont meginditotta rotaprintes for-
ɔteteként a
őmüvészeti Élete"
ely a Közoktatásügyi Népbiztosság
Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
ɔzó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

dványai közül kapható
1954-55."
ɔont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

1956-58."

a Müvészettörténeti Dokumentációs

Szopos Sándor

Kiállít

Mo. 1942. IV. 18.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőművészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható
Központ-ban (Budapest XIV. Dózsa Gy

Szopos Sándor

Kiállít

Mi M. 1942. IV. 19.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőművészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Szopos Sándor

* **Odaítélték a főváros Lotz Károly-aranyérmét.** A székesfőváros Lotz Károly-aranyérmének odaítélésére kiküldött bizottság az éremmel Szopós Sándor festőművészt tüntette ki művészi munkásságának elismeréseképpen. A kiváló festőművész a Műcsarnok tavaszi tárlatán nagy sikerrel szerepelt, a „Mádéfalvi veszedelmet" dolgozta fel művészi eszközökkel s ez is hozzájárult ahhoz, hogy a Lotz-díjat neki ítélték.

Új M. 1942. V. 5.

MDK

Szopos Sándor

Szomoru olvasmány

Öreg pár

Cigánylány

Két erdélyi müvész. Szopos Sándor kiáll. Pásztortüz 1935. okt. 31. 462.l.

MDK

Szopos Sándor

Mádéfalvi veszedelem c. művével az 5000 pengős történelmi kompoziciódijat nyerte

Esterházy Pál herceg művészeti dijainak nyertesei.
Szépművészet 1941. 1o8.l.

MDK

Szopos S.

P. Németh G.: Őszi szalon Kolozsváron.
Pásztortüz 1929. 24.sz. 575 l.

SZOPOS Klára
Kolozsvár, ?–Kolozsvár, ?
díszlet- és kosztümtervező

Banner Erdély

Légoltalmi Intézkedések.

194 4

zágos Bizottsága

ívány	száma:	HIV.	194
	kelte:	IX.27.	1944
	beérkezése:		194

letek száma:

l elintézett szám:

száma:

száma:

: Sr.E.

Szopos Klára

festő

l.

Ferkèpzomfoiskèvk

1939–41. 149. l.

K. Gerem

1944

M.Kir. Vallás- és Köz

23.997/1925.szám.-

III.a.

Hivatkozással a folj
felterjesztésére, értesitem
Bizottság 1924. julius 1-től
sein jelen voltak részére je
ügyszám alatt összesen 572.0
érdekelteknek járó dijak köz
fizettetnek ki.-

Budapest, 1925.évi m

Szopos Klára
Jestő

l.

Ferk`pzomfojsk`vk
1939-41.142.l

MDK

Szopós Klára I.évf.

Munkáival szerepelt a Sarolta kollégium 1938/39 évi növendékkiállításán.

Cikk: Kiállitás a Sarolta...

Művészet, 1939.IV.évf. 27.sz. 82.lap

M.D.K.

Szopós Klára jelmeztervező

Szentgyörgyi Elvira: "A kereskedelmi miniszté
rium tisztviselői karából szerződtették a ko-
lozsvári János vitéz Iluskáját" c. kritikájá
ban kiemeli a művész által tervezett ruhákat
amelyek fényképfelvételeken láthatók a kritik
keretében.

Szinházi Magazin, Bp. 1944. jan. 19-25. VII.
évf. 5. sz. 28- 29. lp

Szopós Klára festőművény

1917 - 1959

Szopós Sándor leánya, az Állami Magyar Színház Jesztümtervezője volt.

Karácsony Emmy: Virághegy
Kriterion 1974 Bukarest

133. old.

SZOPOS Kálmán
Csikszereda, ?–Szatmárnémeti, ?
festő

Banner Erdély

Bura László:

SZOPOS KÁLMÁN mütermében.

Uj Élet, XXII.évf. 2./484./sz. 1979. január. 19.old. képekkel.

Szopos Kálmán

Paulovics László, Balázs Imre; Erdős Pál, Domokos Lehel, Schnell Károly, Csapó Sándor, Uszkai Markus Erzsébet, Litteczki Ilona, Glajcs Béla, Petkes József, Kis Béla, Muhi Sándor, Szatmári Agnes, Szilágyi Albert, Fodor Kálmánnal együtt kiállítva munkáiért említi a szerző.

Szécsi András: Szatmári képzőművészek kiállítása Marosvásárhelyen

Igaz Szó 1971/11 855 old

SZOPOS KÁLMÁN tárlata Székelyudvarhelyen.
/rövid hir./

Utunk, XXVIII.évf. 44./1305./sz. 1973.
nov.2. 12.old.

Szopos Kálmán
festő

M.D.K.

Obajfestményeinek legsikerültebb
darabjai a portrék „Önarckép",
„Fiatal mérnök" c. portréja, „Régi
és új" c. kompozíciója tartalmas.

Gál Elemér: Egy kiállítás mangójára
Művészet, 1968. december - 48 lap

M.D.Y

Szopos Kálmán
festő

„Uj hid a Szamoson" c. akvarellje
„jellegzetes szatmári tájat ábrázol.
Bozglyák között, a nyarat, a „Fiatal
kertészek c. képe viszont tavaszi
hangulatot sugall.

Gál Elemér: Egy kiállítás margójára
Művészet, 1968. december - 48 lap.

Szopos
rajztanár

M.D.K

Dési Huber Istvánt rajzra
ábrázoló geometriára és
mértanra tanítottra.

Sztojka László: Emlékeres a nagyedszámada...

Művészet, 1969 március - 14 lap.

M.D.K.

Szoposkálmán

festő

Szoposkálmán szatmári festő-
művész kiállításainak tematikája
változatos, minden kép
ujat mond, nincs ismétlődés.

Gál Elemér: Egy kiállítás margójára.
Művészet, 1968. december - 48 lap.

M.D.V.

Szoposkálmán
festő

A fernezselyei gát c. képet friss erős szinek érzékeltetik. Tájképein a téma hangulatához keres tipikus szint.

Gál Elemér: Egy kiállítás mangojára
Művészet, 1968. december - 48 lap

M.D.V.

Szopos Kálmán
festő

Tusrajz illusztrációi vieles skalán mozgó kompozíciók, emberség, vors, a-történelem tablószerű kifejezői.

Gál Elemér: Egy kiállítás margójára.
Művészet, 1968. december - 48 lap

M.D.K.

Szopós Kálmán
festő

A Madách illusztráció „Az ember tragediájának koncepcióját tömörítsi egyetlen tablóba.

Gál Elemér: Egy ki alltás margójára.
Művészet, 1968. december - 48 lap

M.D.V

Szopos Kálmán
festő

Grafikái gazdagon ábrázolják a modern életet, a „Sin magyarázó", „Modern tánc", „Piacon", „Leany-fej" stb. a mai életből vannak véve.

Gál Elemér: Egy kiállítás margójára
Művészet, 1968. december - 48 lap.

M.D.K

Szopos Kálmán
festő

Retnus c. kompozíciója a konstruktivizmus szellemében született. A Lendület c. képén két ávari táncospárt látunk erős vonallal kontúrozva.

Gál Elemér: Egy kiállítás margójára
Művészet, 1968. december – 48 lap

MDK

Szopkó Jenő

Szopkó Jenő /textil/ résztvett a IV.Orszg. Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok. Budapest 1959 Dec. 18 - 1960.Jan.31. Kat.

rólag a tárgynak a muzeumba elhe-
val egyidejüleg történik.
ozott

MDK

Szopkó Jenő, textil

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

MDK

Szopkó Jenő

textil

4. Orsz. Iparműv. kiáll. Műcs. 1959. dec.

MDK

Szopkó Jenő

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mücs. 1965.

Szopós Kálmán

MDK

Szatmáron a helyi képzőművészeknek a Városi Muze
gondozásában rendezett tárlatán kiállított.

UTUNK, Kolozsvár. 1958. dec. 11.

MDK

Szopori Nagy Miklós festőm.

d.m: A N.Szal. kiállitása. Magyarország 1938. szept. 18. 9. l.

ki! Csak a ládát vigyék ki!

ekültek. Szóval eddig vót az én

MDK

Szopori-Nagy Miklós festőművész.

-m-: Csoportkiállítás a N.Szal.ban. Pesti Napló, 1938. szept. 18. 17. l.

MDK

/?/
Szoperi Nagy Miklós, festö

Muskátli. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Aet.

MDK

Szoperi Nagy Miklós, festö

Parkrészlet. Vizf.

Nemzeti Szalon.-MAFE XX.Jub.K.áll. 1935.dec.2o.-1936. jan.6. Kat.

Szopori Nagy Miklós
festőművész

Csoportkiállítás – Ugyanezt szalónban – körmezek
impressionista szinvázlatain Párizs hatása érzik
– igen jó értelemben. –

Magyarország

1929 10 21

Szopori Nagy Miklós
festőművész

Csoportkiállítás – nemzeti szalonban – bár az idősebb generáció nehéz – alig néhány éve foglalkozik piktúrával s az idén szerepel először nálunk szilvánosság előtt. Most kiállított kollekciójának akvarelljei és rajzai kvétaszai: kellemes és ötletes képek, nagyrészt intimusan felvetitett párizsi városrészletek és körvetlen tájképek. –

Magyar Hirlap

1929 IV-21

Szopori Nagy Miklós
festőművész

Csoportkiállítás – nemzeti szalonban – 1896 tehát-
ságos kvéta, – pavitell, – és vízfestménnyel szerepel. –

Magyarság
1929. IV. 21

Szoprosi Nagy Miklós
festőművész

Csoportkiállítás – Nemzeti Szalonban – vízfestmé-
nyeket állított ki. Frissen felvakott, üde színekkel
igen egyszerűen és mágis hangulatosan festi a
párisi utcarészleteket és tereket. Primitív leegy-
szerűsítések kérzülő figurális képei igen mozgal-
masak és humoros hatásuak. –

Nemzeti Ujság

1929 IV. 21

Szopori Nagy Miklós
festőművész

Csoportkiállítás – szemszeti Szalonban – friss akvarell-sorozatot küldöttem be párisi tartózkodásából, ahol több éve él. Nemcsak hiztos rajztudás, de élenk színek is tárultak ízlés is pellemzik. Művészi becsű a Régi Lázak, a Vásárcs utca, a Moulin Rouge s a Montmartrei részletek. —

Pesti Hirlap

1929 10-21

Szopori Nagy Miklós
festőművész

Csoportkiállítás – nemzeti szalonban – párisi motívumokat ábrázoló, könnyed, friss. s elegáns akvarellje kellemes feltűnést keltenek. –

Pesti Napló

1929 IV. 21

Szepesi Nagy Miklós
Istőmüvész –

Csoportkiállítás – ugyanazt Szalonban – képeivel szerepel. Szorosan grafikus, annyag s erőkönyvtár képeiről kerek jó eredmények elérésére. –

Esti Kurír
1929 IV. 21

Szopori Nagy Miklós
festőművész

Csoportkiállítás – Nemzeti Szalonban – sok más kísérletezése után alig négyéve foglalkozik csak piktusával, néhány városrészleten, s tájképen más ötletes s kellemes eredményekről számol be. –

8 órai újság

1929 10. 21

Szoporó Nagy Miklós
Istőművén

Csoportkiállítás – Nemzeti Szalonban. Egyéni szerepel. –

Nemzeti Újság
1929 IV. 20

Szopori Nagy Miklós
festőművész

Csoportkiállítás – ucuvreti szalonban – akva-
rellyei kapcsolatosak. –

Ujság
1929.10.21

MDK

Szopori Nagy Miklós

Lilaruhás leány, vf.

Pirossapkás leány, vf.

Leány magyaros ruhában, vf.

89.csop. kiáll. N. Szal. 1938. szept. 11. 1.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Fonotthaju leány, vf.

Kislány nyakprémmel, vf.

Parasztlány fejkendőben, vf.

89.csop. kiáll. N. Szal. 1938. szept. 11. 1.

MDK

Szopori Nagy Miklós, festö

206. Leányfej. Akvarell.
207. Leányfej. "

Uj Szalon. Megnyitó Kiállitás. Bp.1934. ápr. Kat.

MDK

Szopori Nagy Miklós festőm.

T.D: Csoportkiáll. a N.Szal.ban. Esti Ujság.
1938. szept. 22. ❀ 4. l.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Leány zöld ruhában, vf.

Lilasálas leány, vf.

Matrózruhás kislány, vf.

89.csop. kiáll. N. Szal. 1938. szept. 11. 1.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Kislány sárga ruhában, vf.

Kékruhás kislány, vf.

Olvasó leány, vf.

89. csop.kiáll. N.Szal. 1938. szept.

11. 1.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Zöldruhás kislány, vf.

Leány zöld kabátban, vf.

Leány csikos ruhában, vf.

89. csop.kiáll. N.Szal. 1938. szept.

11. 1.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Kislány sapkában, vf.

Olvasó leány, vf.

Fátyolos leány, vf.

89. csop. kiáll. N.Szal. 1938. szept. 11. l.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Leány piros ruhában, vf.

Leány felöltőben, vf.

Fejkendős parasztlány, vf.

89. csop. kiáll. N.Szal. 1938. szept. 11. l.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Zöldsálas kislány, vf.

Lilakabátos leány, vf.

Kötöttsapkás kislány, vf.

89.csop. kiáll. N. Szal. 1938. szept. 11. l.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Leány szürke kalapban, vf.

Leány rózsaszin ruhában, vf.

Fehérblúzos leány, vf.

89.csop. kiáll. N. Szal. 1938. szept. 11. 1.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Rózsaszinbluzos leány, vf.

Kislány fehér ruhában, "

Könyöklő leány, vf.

89.csop. kiáll. N. Szal. 1938. szept. 11. 1.

MDK

Szopori Nagy Miklós, festö
/?/

Moulin Rouge. Aquarell.

Nemzeti Szalon. - Őszi Tárlat. 1932. szept. Kat.

Szopori Nagy Miklós.

"Új Szalon" bemutatkozó kiállításán szerepelt a képeivel Kossuth Lukában.

PN.934.IV.15.

Szopory Nagy Miklós

festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1929.IX.11.

Szapori Nagy Miklós

Új tanulmányokkal szerepel a Nemzeti Szalon 89. csoportkiállításán

Magyarország 1938. IX. 18

Szopori Nagy Miklós

Víz festményekkel vezetjel a Nemzeti Szalon csoportkiállításán /

Est 1938 IX. 21

Szopori Nagy Miklós

MDK

Montmartrei részlet, krétarajz

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Szopori Nagy Miklós

Kiállít

MH. 1932. III. 15.

ény vármegye.

om.
rnya".
nplom. (?)

Szopori Nagy Miklós

festő

igen finom művész

Női archépei beszédesen tanusítják artisztikus, fejlett ábrázoló készséget, eszközeinek szellemességét, tartózkodó, de mégis jellemző előkelőséget

Ibl Ervin: A Nemzeti Szalon csoportkiállítása. Bpesti Hirlap 1938.

dátum levágva

MDK

Szopori Nagy Miklós /sz.1878 Komárom/

Vizfestmények:

Régi házak
Kilátás a Notre-Dame-ra
Beaumarchais-tér
Pihenő a rakparton
Parkrészlet a Notre-Dame előtt

A LXIV.csoportkiallitás katalogusa.1929.apr.hó.

Szopori Nagy Miklós

Kiállít

MDK

Szopós,

ugy a festészeti mint a szobrászati dijra több, elég jelentös mü futott be.

Kopp Jenö: A Tavaszi Tárlat. -OMKT.1942. Esterházy Pál herceg meghirdetet pályadija:tört. és életkép,valamint akt és kompozició.
Szépmüvészet. 1942. 15o-151.l.

Szopós festő M.D.K.

A Désen alakult esti iskola vezetője

Dési Huber Istvánné: Dési Huber István, Bp. 1964.

17.1.

Bedő /Hajdu/

Gör.kat.templom, homlokzati torn
síkmennyezetes hajó. Épült 1845-

(Bihar vármegye és Nagyvárad. MVe

MDK

Szopori Nagy Vilmos

Budai kilátás a Dunára, akv.

Duna-kiáll. N.Szal. 1933. jan. 9 l.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Őszi hangulat a Szajnán, akv.

Fiufej, tusr.

Akv. és passt. kiáll. N.Szal. 1932. máj. 13 l.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Parkrészlet, vf.

Templomrészlet, vf.

Tav.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 8 l.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Ucca

N. Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.

13 1.

Szapári Nagy Miklós

festőművész

Vigasságverseny - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Az Est.
1929.VI.16.

Szopori Nagy Miklós

Terrace

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 22 l.

Szopori Nagy Miklós

129. Budai kilátás a Dunára aquarell

Duna Kiállitás katalogusa, Nemzeti Szalon
1933. január hó, 7 lap

MDK

Szopori Nagy Miklós, graf.

Kávéház. Szines tollrajz.

Nemz. Szal. -A Munkácsy Céh VIII/. repr.kiáll-a.

1935.márc.30.-ápr.14. Kat.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Pernoszy K: Képzőművészeti év története. Pesti Hirlap 1939. naptára, 113-115.l.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Kávéház, sz.tollr.

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

Szopori Nagy Miklós

MDK

Folyam tájék, vizf.

Munkácsy Céh IX. kiáll.
Nemzeti Szalon 1936. máj.

Szepori Nagy Miklós.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1938-b

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Szopori Nagy Miklós.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1929-ben.

/

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Képzőművészet 1934. VIII. 74. sz. 143.l.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Mont-Martre-i táj, vizf.

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentatív
ki 11.1930.Munkácsy-Gén. Kat. 26.1.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Pasztellek:

Leányfej I.
Leányfej II.

A LXIV.csoportkiáll.katalogusa.1929.apr.hó.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Kréták:

Pont neuf
Montmartre-i táj
Motre-Dame de Paris
Mosodák a Szajnán
Place du Teartre /Montmartre/

A LXIV.csoportkiáll.katalogusa.1929.apr.hó.

MDK

Szoporn Nagy Miklós

Vizfestmények:

Utca
Vásár
Bankett

A LXIV.csoportkiáll.katalogusa.1929.apr.hó.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Vizfestmények:

Montmartrei utca
Folies-Bergére
Ujságolvasók
Vásáros utca Montmarte-ban
Moulin-Rouge

A LXIV.csoportkiáll.katalogusa.1929.ápr.hó.

MDK

Szopori Nagy Miklós

Vizfestmények:

Montmartre-i táj
Páris-vidéki táj
A Szajna partján
Páris-vidéki táj
Szajnai látkép

A LXIV.csoportkiáll.katalogusa.1929.apr.hó.

Szopori Nagy Miklós

l:

Ernst Museum kiáll

127. r.

1932. márc.

Főv. Képtár

Szopori Nagy Miklós

Kiáll.

Nemzeti Szalon

1929. ápr.-

Főv. képt.

ecafumi (Mecherino).

† Sienában 1551 május 18-án.

Jézussal.

ırafordult. Térdén a gyermek átkarol és a kinek bal lábát ett. Fejkendője vállaira omlik, magas ruháját ép úgy, mint tötötte meg.

a a talapzattal 63 cm. — Lelt. us 4-én E. Costantinitől 1100 noltatott 1895 augusztus 31-én ézve lásd az 54347–895 és az min. előadmányi ivet. — Az el- ember 28-iki 4561 (635–900) 73 eln. sz. leirat (464–901). r. 9. l. — Verzeichniss Nº 181.

17

Szopori Nagy Miklos

d.

Ernst Mur. 131. kiáll

257. n

Szoporicz Nagy Miklós

kiáll.

Nemzeti Szalon

1938. szept.-okt.

Föv. kéjt.

MDK

Szopos Sándor

Gyalui Farkas. Rajz. Repr.

Pásztortüz 1924. dec. 25. 287.l.

Szopos Sándor

MDK

Madéfalvi veszedelem /1764/

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

MDK

Szopós Sándor festőm.

a kolozsvári hadtestpar.székely stilusu palotája

Gyenes I: Az erő és szépség hajléka. Pesti Hirlap, 1942. febr.19. 5.o.

Szopos Sándor MDK

Lármafát gyujtó csiki székelyek 17o5-ben

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

A kimutatásban ki
létszáma, ezenkivül, amennyi
megengedi, közlendő az is, h
olyan szolgálatköteles korba
sok megtörténtek, illetőleg
/:19-42 éves korban:/.- Ugys
képest a felmentett tartalék
tesen:/, továbbá az A és B o
ban mutattassanak ki.-

Budapest,
A minisz

minis

A Műemlékek Országos Bizottsá

Szopos Sándor

l.

Szendy K. Budapest
székesf. közig. évk.
1942. Bp. 1943. 88.1.

MDK

Szopos Sándor

a Lotz Károly emlékére alapitott aranyérmet nyerte

A főváros Lotz-aranyérme. Ujság 1942. máj. 3.

Szopos Sándor

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 196, *202/4*,

ed következtetni. Eltekintve attól,
magyar forint típusát évszázadokra
ent, a lovag király ideáljának mind
döntőbbnek érezzük ezt a változást,
illandósága — különösen külföldi
dóságával álltak szoros viszonyban.
zékelő ábrázolását a hatvanas évek
maradibb ábrázolás váltja fel
, az arctípus fenségesebb, a dics-
ott, alatta tunikája látszik, a jobb
meli az egész alak hieratikus meg-
zokott Ker. Szent János ábrázolás-
llett, jól bele illenek a szobrászati
ti Múzeumi Szent László-herma
lig archaikusabb tendenciát mutat.
északi gótika vonalművészetének
ejlődése az olasz trecento forma-
sen jelentkezik az olasz befolyás
ább darabjain éppen úgy feltűnik
hogy Lajos uralkodásának végén

Szopos Sándor

Corvin-Eszmens festő
6 freskót festett
az alábbi épületen

Magyar Építőművészet
1942. 93. l. 1 A
kolozsvári hadtest-
parancsnokság pálo-
tája.)

Jézus születése (113. kép)

Vászon, olaj, 73×57 cm.

Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.

Maszlaghy II., 550. szám. (Tiepolo modorában.) — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. lap. (Ricci.) — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 826. l.) (Ricci.) — Gerevich PA, 240. l. (Képe 242. l.) (Ricci.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Pellicioli (szóbelileg): Gaspare Diziani.

ROMAGNAI ISKOLA, XIV. század

Krisztus és Szűz Mária a trónon, alattuk Sz Mihály, Ker. Sz János, Sz Péter, Sz Pál és Sz János ev.

Csúcsos felső záródással. Fa, tempera, 36·5×18·5 cm.

Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.

Maszlaghy II., 78. szám. (Giottino.) — Berti Toesca 957. l. (Riminii festő, XIV. sz. közepe.)

ROMAGNAI ISKOLA, XIV. század

A háromkirályok imádása

Fa, tempera, 38×24 cm.

Gerevich PA, 230. l. (Romagnai predellatöredék, XIV. sz.)

ROSITI, GIOVANNI BATTISTA (forlii festő, működött 1470—1507 közt)

Szopós Sándor

Lát
s
Műveszet
1939. 23. sz.
9. l.

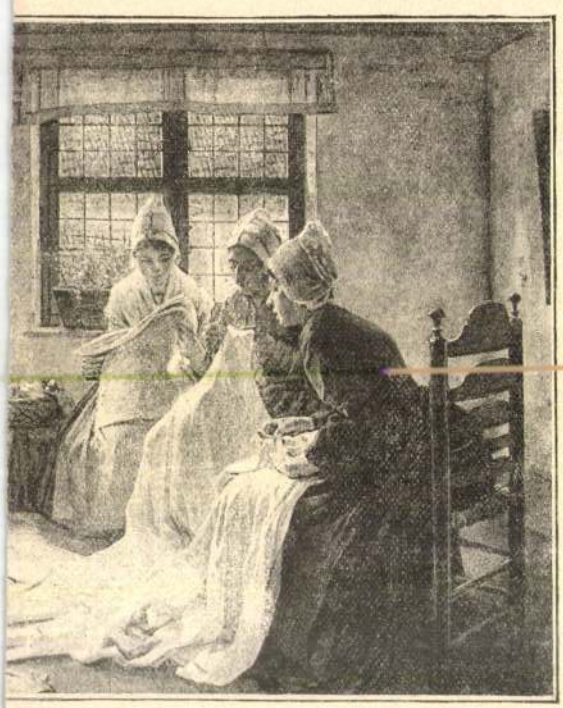

R. HOLLANDI VARRÓNŐK.

Szopos Sándor

festő

l

Szépmüvészet
1942.126.l.

Késmárky István dr. II. 179.

Szopos Sándor

Festő

A dési ref. templom
nőszéke, sollrajz

repr.

Entz Géza: A dési
ref. templom
Kolozsvár 1942

ghagyás.

kentiványi Gyula
sti I. Ker Attila-
-u lakos nak, mint
ommin stársa szég
tya 17. p. a. lakos nak
Bogolyub engedményesi
ennek 1904. dezember
5% Kamatai, és
iltség

Szopos Sándor

posta

Dés

1929

Suby Fritz

XVI. l.

Szopos Sándor

festő-
rajzai repr-

Kelemen Lajos

A legrégibb erdélyi
magyar hímes-
oszlopok. 1924. X.
6:-g.l. cikke
mellett.

PEST
42 II 13 23
62

Szopos Sándor

festő szül 1881.

A dési festőiskola
vezetője

Kat Sex

IV. 296. l.

Год.

Szopos Sándor
festő

CSANÁDPALOTA

< Szopos Sándor >

festő cikke

< > Művészeti felfogások és az erdélyi művészet utja.

Kolozsvári Szemle

1943. 297 – 313. l.

Azon tépődik, hogy lehet megteremtem az erdélyi magyar képzőművészeti stilust, fermészetesen népi alapon. Hát kell művészeti art megteremtem és lehet art §-ba foglalva megosinálni 22

M.D.K.

SZOPOS Sándor festő

1913.-ban Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott

Réti: Nagybánya... Bp., 1954. 331.l.

1

M.D.K.

SZOPOS Sándor

921-ben Nagybányán dolgozott

Réti: Nagybánya.... Bp.1954.334.l.

MDK

Iparmüv. Társ. magyar otthon tervpályázat.
Pesti Napló, 1939. jun. 14. 12 l.

MDE

Szopos Sándor festő

a Szövetkezet művésztagja

Szűcs B: Kolozsvárott megalakult az Erdélyi Képzőművészek Szövetkezete. Függetlenség, 1940. okt. 20. 5 l.

MDK

Szopos Sándor

Mádéfalvi veszedelem c.művel Esterházy Pál hg 500 pengős tört.komp.dija.

Szépmüvészet 1941. 108 l.

R. D. V.

SZOPOS Sándor Jestő

Erdélyi Jestő

1913 nyarán dolgozott Nagybányán

a szabadiskolóban

Réti István: A nagybányai művésztelep

Bp. 1954. 267. l.

MDK

Szopós Sándor

Erdélyi művészeti kiáll. Walter Gyula: Festők és szobrászok. Erdélyi Szemle, 1919. jun. 284 l.

M.D.K.

Szopos Sándor kolozsvári festő

1931-ben szent Antal képet fest a csiksomlyói templom régi szent Antal képe heyett

Boros Fortunát:A Csiksomlyói kegyhely.Kolozsvár 1943
loo,

MDK

Szopos Sándor festő

Gyenes István cikke. A kolozsvári gadtestpar. épületének művészei. Pesti Hirlap, 1942. febr. 19.

MDK

Szopos Sándor ~~falfestmx~~

falfestmények

Biró János cikke a kolozsvári uj hadtestpar. szék-
házáról. Keleti Ujság. 1941. okt. 26.

Szopos Sándor MDK

Dávid Ferenc első unitárius püspök halála
Dévavárában

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Szopos Sándor MDK

Gábor Áron halála

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Szopos Sándor MDK

Káhoni János nyomdája Csiksomlyón, repr.

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat.

Szopos Sándor MDK

Kájoni János nyomdája Csiksomlyón

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi tárlat

MDK

Szopos Sándor festőm.

Erdőirtás, falfestmény

Lármafagyujtó székelyek, "

Mátyás megszervezi az erdélyi hadakat, "

Bíró János cikke a kolozsvári uj hadtestpar. szék-
házáról. Keleti Ujság. 1941. okt. 26.

MDK

Szopos Sándor festőm.

Hunyadi Nagyszeben mellett megveri a törököket, fal

Istenitélet, perdöntő párbaj

Tatárbetörés visszaverése az erdélyi Kappátokban

Biró János cikke a kolozsvári uj hadtestpar. szék-
házáról. Keleti Ujság. 1941. okt. 26.

MDK

Szopos Sándor festo

A Képzőm.Társ.fennállásának nyolcvanéves jubileuma alkalmából kiállitást rend.a Műcsarnokban. A Korvinkoszorús festőnek Madéfalvi veszedelem c. műve a kiállitáson.

Lazáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941.márc.2. 13.l.

MDK

Szopos Sándor

Pásztortüz 1937. jun. 15-30. 254.l.

MDK

Szopos Sándor

Reggeli hangulat

Klastrom udvara

Szamos partja

Két erdélyi művész. Szopos Sándor kiáll. Pásztortűz
1935. okt. 31. 462.l.

MDK

Szopos Sándor

Est

Parajdi részlet

Utcarészlet

Két erdélyi müvész. Szopos Sándor kiáll. Pásztortüz
1935. okt. 31. 462.l.

MDK

Szopos Sándor

Falu vége

Dési templom

Esthangulat

Két erdélyi művész. Szopos Sándor kiáll. Pásztortüz 1935. okt. 31. 462.l.

MDK

Szopos Sándor

Reggeli hangulat

Kereszturi részlet

Patak

Két erdélyi müvész. Szopos Sándor kiáll. Pásztortüz 1935. okt. 31. 462.l.

MDK

Szopos Sándor

Kereszturi-utca

Tavasz

Utca-részlet

Két erdélyi müvész. Szopos Sándor kiáll. Pásztortüz 1935. okt. 31. 462.l.

MDK

Szopos Sándor

Dési festőiskola udvara

Fej

Pihenés

Két erdélyi művész. Szopos Sándor kiáll. Pásztortűz 1935. okt. 31. 462.l.

MDK

Szopos Sándor

Nevető-akt

Ülő-akt

Félhomály

Két erdélyi müvész. Szopos Sándor kiáll. Pásztortüz 1935. okt. 31. 462.l.

MDK

Szopos Sándor

Vihar előtt

Falu szája

Cigányfej

Két erdélyi müvész. Szopos Sándor kiáll. Pásztortüz 1935. okt. 31. 462.l.

Szopos Sándor

fest.

l.

A román nepköz-
tarsaság művészeti
kiáll. a Nemzeti
Szalonban. Bp.
1950. 15. l.

SALY ÁRPÁD
ny. min. o.-tanácsos
TÜZIFA- ÉS SZÉNNAGYKERESKEDŐ
Iroda: Horthy Miklós-út 46. Tel.: 68-0-99.
Telep: Budaörsi-út 56–58. Tel.: 68-6-15.

2959

Budapest, 193 6. febr. 1.

Méltóságos / Nagyságos Dr Szentiványi Gyula úrnőnek / úrnak
Budafoki út 6.

A mai napon készpénzben / csekkben lefizetett 32 pengő 80 fillért,

azaz [redacted] pengő

80 fillért köszönettel b. számlája javára könyveltem.

Kiváló tisztelettel
SALY Árpád

"ÉLET" IRODALMI ÉS NYOMDA RT. I. HORTHY M.-ÚT 16.

Római gyalú V. 245.

Szopos Sándor

illusztrációi az
alábbi műben

Jánossy Béla:
Egő csipkebokor.
Versek. Cluj 1935.

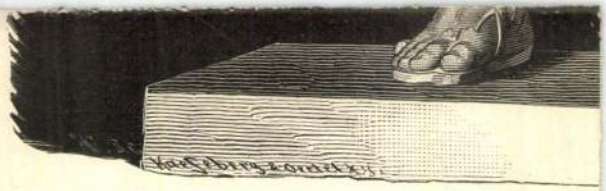

Die von F. Schaper reſtaurier

Originalzeichnung

Szopos Sándor

Utcarészlet
Nevető leanyka
Aratásés
e. kepe repro-
szövőlanyok

Művészeti Szalon

(Kolozsvár) 1929.
IV. cif. 3. sz.

lásd fenti
Koll. kiáll. 1929. márc.
Kolozsvárt

u. o. 14. l.

könyvtáramban

Szopos Sándor

festő

Dési vásár c. Lépe

repr.

Művészeti Szalon

(Kolozsvár) 1929.

11–12. sz. 23. l.

lásd. okv.

Koll. kiáll. Kolozsvárt

1929. nov.

u. o. 26. l. 27. l.

MOB Kut. ban

überreichen wir Ihnen anbei Ori
Versicherungs Aktien - Gesellsc
Kenntnisnahme und Rückäusserung
satz für die Versicherung der b
die Dauer eines Jahres einverst
wir uns mit Ihrer Antwort zurück

Wir sehen Ihren w

empfehlen uns

1 Brief vom 1.4. von Donau

Szopós Sándor

l.

Rajzoltatás

1943. IV. cf. 3. 4.

23. l.

(Stern)

1288. Csillag István.

Sz. Budapesten 1881 juli

Dr. Goldzieher Vilmos.

Vállig, jobbraforduli
bajusza és göndör szakálla r
ral, csomóra kötött nyakkend
irata

fölül félkörben: »PROFE
balról a nyaknál: »
és jobbról: »Csillag
909 2.

Bronzdombormű, átmérői

Vétetett Csillag Istvá
számoltatott 1910. szeptembe

< Szopos Sándor >

l.

< > Van-e magyar képzőművészet?

Erdélyi Szemle

1939. V. 11.

Szopós Sándor

Ferenczi Sándor:

Firtosvár aranyérem-
lelete.
Különlenyomat a
Székelységből.
IV. cif. 7-8. sz.
Odorheiu 1934.

„Szopós Sándor festő"-
művésznek, a székely-
földi kutalások tamo-
gató/ának ajánlva
szeretettel!"

hangja. Erdélyben Kolozsvár dominált ősi, teljesen külön megszíneződésű, jellegzetes kultúrájával. De ott is érdekes színárnyalatot jelentett Nagyenyed és több kisebb erdélyi város. A Felvidéken elsősorban Kassa, a nagy irodalmi és művészeti gócpont, aztán Eperjes. a Szepességen Lőcse, Igló, Késmárk adott külön értéket kultúránknak. Hosszúra nyúlna a felsorolás, ha minden olyan vidéki magyar várost meg akarnánk említeni, amely kiváló szülötteivel, önmagához formált kultúrájával külön színt, hangot, értéket hordott a magyar művelődés büszke kaptárába. Később, amikor már a metropolissá nőtt Budapest ragadta magához a vezetést, bizonyos eltolódás állott be ezen a téren. A bámulatos iramban fejlődő és növekvő magyar főváros, a maga régi és újonnan alapított kultúrintézményeivel, legnagyobb egyetemével, Tudományos Akadémiájával, képzőművészeti, zene- és színművészeti, valamint iparművészeti intézményeivel óriási fölény bekerült a vidéki városokkal szemben. Így bizonyos hátrány kezdett mutatkozni a vidéki városok kárára, mert — természetesen — anyagi téren sem kelhettek versenyre a hatalmas Budapesttel, akármennyire meg is volt bennük az egészséges szellemi lendület alkotásra mindig kész, friss ereje. Így állott elő az a helyzet, hogy még legnagyobb vidéki városaink is — főleg művészeti, irodalmi és színházi téren — bizonyos fokig, önkéntelenül is vagy a főváros visszhangjává kényszerültek válni, mert íróikat, művészeiket óriási [illegible] hívták el Budapest. A vidéki író,

Szopos Sándor

1943. kolozsvár Műcsarnok megnyitó kiállítása:

Cigánytej, olaj.

vall és km. vásárlása

Szépművészet

1943. 159. l.

Justi alapvető művét. Muñoz nem kel
szövege a kötet ismertető rendeltetéséhez
ngedi a szót magának a mesternek s képei-
atok sajnos nem állnak a modern, művészi
ilatán.

en von Peter Paul Rubens. Wien, 1940.

Bécsben, Anton Schroll kiadásában meg-
kötet 34 színes táblán s kitűnő mély-
a tájképfestő Rubens utolérhetetlen
zemlélő elé. A szövegrész Jacob Burckhardt-
ivéből, az „Erinnerungen aus Rubens"
kötetéből származik. Burckhardt az olasz
iak úttörője volt, csak élete végén fordult
félreismert barok művészet felé. A XVII.
Északi barok mesteréről, Rubensről írott
zűklátókörű, haszonleső üzletpolitikájából
enhetett meg. 1897 óta a kitűnő, el nem
tanulmány több felújított kiadásban jelent
ecsi Phaidon szépen illusztrált kötetében.
Rubens-album Burckhardtnak Rubens
zóló fejezetét idézi. Néhány oldalon e mű-
itságait vázolja. Szavai s a mellékelt színes
képek Rubens bámulatosan gazdag, soha
észi tevékenységének egy kevéssé ismert
A nagy vallásos, mitológiai és történelmi

Szopos Sándor

Koll. kiáll. 1938.

tavaszán Kolozsvárt?

Sz. a legerősebb naturalizmusból halad bizonyos megnemesedett neoimpressionizmus felé, melynek alapja a természet megfigyelése, a művészi és mesterségbeli tudás.

Tóth István. Sz. S. kiállítása. Pásztortúz

1938. 4. sz.

Akvarell tájképe repr

n. o. 252. l.

IM AUKCIÓI

Kapos Sándor

képei az alábbi
muzeumban
emlitve.

Herepei János:

A Székely Nemzeti
Muzeum és feladatai.
Pásztortűz. 1941.
373. l.

Szopos Sándor festőművész, rajztanár

Goór Imre festőművész mondja: „Szegeden kezdtem jogot tanulni, de 1940-ben a Tisza-parti városi egyetemet visszaköltöztették Kolozsvárra, így én is oda kerültem. Itt találkoztam Szopos Sándor festőművésszel, aki az egyetemen rajzot tanított, itt kezdtem komolyabban foglalkozni a festészettel."

Kolok Elek: Művészportré: Goór Imre.
Petőfi Népe, 1984. márc. 4.

MDK

Szopós Kálmán Szatmárnémeti

Beszámoló a rajztanárok nyári továbbképző tandolyamáról. Rajzoktatás. 1943. 9.sz. 66 l.

T. 5131.

ık a várat, melynek tövében
lőtérben pedig a folyó innenső
hárman beszélgetnek a hajóssal,
lovat vezető legény és [illegible]

osses Saros Patak
.
tak
.

: 33.4 cm.

[illegible] 300-98.
252-98-21.

Szopos Sándor

1900/1, 1901/2 II. – 1903/4

Ferképzomfoiskévk

138. l.

Szopos Sándor
festő

Dósa Szopos Sándor tanítványa
volt Piskolty Gábor.

M.Kiss Pál: In memoriam Piskolty Gábor
Művészet, 1971.március - 26.lap

Szopos Sándor

festő Dés

Hegedűs László

tanítványa

l.

A Magyarország

1930. 136 l

Szopos Sándor

Koll. Eiáll. Kolozsvárt.
26 Elpl.

P. Neineth Gellért:

Őszi szalon Kolozsvárón.

Pásztortűz 1929. dec. 1.

4132. Thán Mór.

✓ Sz. Óbecsén 1828 junius

Apostol-fej(tanulmány).

Erőteljes javakorbel
látható, kissé jobbrafordult
omló hosszú haja, szemöldöke
barna. Öltözete: piros köntö

Vászon, méretei 49.5
Értéke 200 K.-- Jókai Mór mű
1912 január 8-án.-- Az átvét
9-én (46-912). -- Bejelentet
913).

Sz.r
Át.1

Szopós Sándor

festő

szül. 1887. szept. 8.

Csíkszeréda

lásd

Orvát Kálmán dr.

Erdélyi Lexikon.

Nagyvárad, 1928. 282. l.

sokféle értékelést tekintve abban rejlik, hogy egyrészt mindegyik általánosít, másrészt pedig, hogy saját diplomájának gyakorlati értékét mindegyik fél messze túlbecsüli.

A fejlődés útja az emberi tevékenység egész területén egyaránt, de elsősorban a tudományok terén, a specializálódás felé vezet és ez egyúttal fokról-fokra devalválja a tudományos oklevelek gyakorlati értékét. Már ma is ott tartunk, hogy bármely nem „csalárd módon minősítő", hanem akár a leglelkiismeretesebb szemináriumi munka árán megszerzett doktori diploma tulajdonosa is specializált továbbképzés nélkül alig indulhat neki siker reményében az életnek, sőt nem egy állami alkalmaztatás és magánfoglalkozás is további tanulmányokat is feltételező újabb minősítő vizsga letételéhez van kötve. E réven az egyetemi tanulmányok elvégzését bizonyító oklevél gyakorlatilag inkább csak azt igazolja, hogy az illető bizonyos általános, de csak nagyon általános műveltség megszerzésén felül megismerkedett a rokontudományágak egy bizonyos körének alapfogalmaival és ezáltal képessé vált ezen tudományok valamelyikének egyénileg való továbbművelésére. Ha így fogjuk fel az egyes diplomák jelentőségét, szembetűnővé válik, hogy azok alapján igazságos és objektív összehasonlítás

[1] Weis István: Szaktisztviselő — jogásztisztviselő, Magyar Szemle 1930, X. kötet, 149. l.

< Szopos Sándor >

Könnyes Lajos: < >
képkiállítása. Pásztortűz
1929. 16 f. l.

Szopos Sándor

Cárd okv. a 40 ik
oldalt.

l

Művészeti hetek
Kolozsvár 1942.
38. l. 39, 40 l. 44. l

Szapás ~~[illegible]~~ Sándor

Dén Hubert ábrázoló rajza 1920. jan. 10-én készült, valószínű, nőtermi környezetben.

Kosmek, 1972. szept. 31. évf. 9 sz. 1439 p.

Szopós Sándor

A dési szabad festőiskola vezetője volt 1920-ban.

Kosunk, 1972. szept. 31. évf. 9 sz. 1439 p.

Szopos Sándor gimn. rajztanár.

1920. máj. 12.-i kettezésű megállapodás szerint Désen egy szabad festőiskolát létesítettek, melynek vezetésére Szopos Sándor rajztanárt kérték fel. A megállapodást dr. Muresán János írta és az aláírók között Huber István is szerepel.

(Dési)

Levelek a szerkesztőséghez.

Korunk, 1972. 9. 1438. old.-1439. old.

Szopos Sándor

a Műteremvállat 1920

/Az előtérben Dési Huber/

Repr.

Korunk 1972. 5. sz. 712.

Szopos Sándor

fastő

~ iskolát alapított Désen.

Murádin Jenő: Dési.évek 765.

Kornak 1972. 5 II. 765.

Szopos Sándor

festő

1916-ban indítja gimnáziumi esti kurzusait. 1919-20 működhetett.

Murádin Jenő: Dési évek 767. Korunk 1972. 5. sz.

13) Szopos Sándor

festő

~ irányította Kántor Andrást a

művénpálya felé.

Muvádia Lenő: Dési évek 769.

Kovnuk, 1972 5. n.

12) Szopos Sándor

festő

1942 októberében kiállít a dési

városháza díntermében rendezett

nagy tárlaton.

Munkácsi lemő: Dési évek 768.

Korunk, 1972 5. u.

ii) Szopos Sándor

testő

lenthezik ismét.

Gimnáziumi rajztanársnak indult.

Marádia Lenő: Dési évek 767.

Kornak, 1972 s.a

10)

Szopos Sándor
festő

1925-ben rendez először nagyobb szabású egyéni kiállítást Désen két év múlva növendékeivel ie-

Murádin Jenő: Dési évek 767.
Kovunk, 1972 5. n.

9) Szopos Sándor

festő

rett kiállítása.

Marádia lenő: Dési évek 767.

Kornak, 1972 5. n.

8) Szopos Sándor

testő

zár Éva és Salgó Magda.

1920-ban képei szerepeltek a

dr. Lázár Lajosné lakásán rendez-

Murádin Jenő: Dési évek. 767.

Korunk, 1972 5. n.

1) Szopos Sándor

festő

Iskolóját az állami gimnázi-
umban rendezi be, majd a vá-
rosháza ülésterembe költözik.
Majd saját műtermet alakí-
Murádin lenő: Dési évek 766.
Kornak 1972. 5. n.

7) Szopos Sándor

testő

~ közös kiállítása Muresan Ioannal.
Több egyéni tárlata, a fővárosban
is. Leghitartóbb tanítványai Lá-
Murádin Jenő: Dési évek 767.
Kornak, 1972. 5.u.

6) Szopos Sándor

festő

Novits András, Katz Márton, Diskolty Sábor, Czóbelné Modok Mária.

Muvádin lenő: Dési évek 767.

Kornak, 1972 5.n.

5) Szopos Sándor
testő

vént vett Kántor tutal, Emil Cornea, később Dési tiszter.

A 20-as évek végén itt tanul Ku-Maradin lenő: Dési évek 767-Kornak, 1972 5 u.

4)

Szopos Sándor

festő

Növendékeinek elméleti órákat,

műtört. előadásokat istart.

A 1916-ban indult rajzkarnyson

Marádin lenő: Dési érek 767.

Kornak, 1972 5.n

3) Szopos Sándor

festő

1934-ben az iskola bezárja kapuit.

Murádin Jenő: Dési évek. 767.
Korunk 1972. 5. sz.

2) Szopos Sándor
festő.

tanak ki. 1927 febr. 1.-én nyílt
meg a műterem. Pénzügyi támogatást is kap a várostól.

Murádin Jenő: Dési évek. 766.
Kornak 1972. 5. n.

Szapos Sándor

Parajdi táj, repr.

Szapos Sándor gyűjteménye
Kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Férfi portré, repr.

Szopos Sándor gyűjteményes
Kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Újságárus (karikatúra), repr.

Szopos Sándor gyűjteményes kiállítása, 1969.

Szapos Sándor

Csendes utca, Repr.

Szapos Sándor gyűjteménye
Miskolc, 1969.

Szopos Sándor

Kompozíció – vázlat (freskóterv), repr.

Szopos Sándor gyűjteményes kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Komporíció-várlat, repr.

Szopos Sándor gyűjteményes kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Lármafa, repr.

Szopos Sándor gyűjteményes kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Ülő akt, repr

Szopos Sándor gyűjteményes kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Kirándulás Csíksomlyón, repr.

Szopos Sándor gyűjteménye
kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Kalára, repr.

Szopos Sándor gyűjteménye
kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Sorbanállás

Szopos Sándor gyűjteménye
kiállítása, 1969.

Szapos Sándor

Önarckép, repr.

Szapos Sándor gyűjteménye
kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Sorállás kenyérért, repr.

Szopos Sándor gyűjteményes kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Farsang, repr.

Szopos Sándor gyűjteményes
kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Női fejek (tanulmány), repr.

Szopos Sándor gyűjteményes kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Halotti albroszt varró asszony, repr.

Szopos Sándor gyűjteményes
kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Dózsa György, repr.

Szopos Sándor gyűjteménye és
Miállítása, 1969.

Szopos Sándor

Omladozó hár, repr.

Szopos Sándor gyűjteményes
kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Alacsonyból

Szopos Sándor összefoglaló
kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Önarckép, repr.

Szopos Sándor gyűjteményes
Kiállítása, 1969.

Szopos Sándor

Neve Kiss János magángyűjteményében szereplő műveik alkotói közt említve.

A Hét, 1971. szept. 17. 2. évf. 38 sz. 13 p.

Szopos Sándor

rajztanártól tanult Désen Dési Huber István rajzolni.

Dési Huber István:Müvészeti irások
Kossuth könyvkiadó 1975. 7.o.

Szopós Sándor (1881-1954)

festőművész

A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Szekely Bertalan tanítványa volt. Később, Désen festőiskolát vezetett, majd Kolozsvart volt rajztanár.

Karácsony Emmy: Virághegy
Kriterion 1974 Bukarest

133. old.

309. Német festő, XVIII. sz: Tájkép mythologiai alakokkal. Fa, olaj; 50×62 cm.

Szótér János

fassobrász

Ujvidék

Életrajz

lánd

Csikmagvarosok

237. l

M.kir.folyamőr árvédelmi zászlóalj.

ATT.szám.
kt.-1938.

Tekintetes

S z e n t i v
eml.zá

Baja,1938.évi december hó 22-én.

Zászlós Ur Főméltóságu
együtt zászlóaljamnak adom
Az arckép müvészi kivi
teljesebb tetszését érdeme
Amidőn adományáért kös
müvészi pályájára sok szere

Szoros alias Ferencz

István

farakas

1737. Szászló

Szabo Kalotaszeg

193. C.

MDK

Szormay Antal

Felhívás keringőre, of.

Kos fej, of.

N.Szal. 1913. tav.kiáll. 24. 1.

Szorkovszky Gábor

keramikus

lásd

Művészi Ipar

1889. 11, 12. l.

13 l

Szoretits György,csizmadiamester

Győrben polgárjogot nyert:1822.dec.18.Garta/Kapuvár/
jött.kath.Taksa 8 Ft./Album Neo-Civium 1743-1838
Győrv.lvt./.103.o

Lengyel Alfréd: Sopronmegyei családnevek Győr város
polgárkönyveiben 97.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat. XII.1958.Sopron

Szorcsi Ferenc

„Faliszőnyeg" gyapjú, repr.

I. Fal- és Fértextil Bienmálé
Szombathely, Savaria Múzeum, 1970.

Szorcsik Ferenc

Foto és néhány adat a művészről.

I. Fal- és Térlextil Biennálé
Szombathely, Savaria Múzeum, 1970.

Szorcsik Ferenc

Nagylakon született 1931-ben. Textilipari Iskola 1951. Kiállítás: I. Fal-és tértextil Bjennálé, Szombathely, 1972. Műve: 29. sz. reprodukció: „Érés," szövött kender.

Katona László: II. Fal-és tértextil Bjennálé, Szombathely, 1972.

Szorosik Ferenc

Feltépett kenderének felületi kezdéséből merithet az ipar. Munkája felhelteltte a Lakástextil Vall. gyártmányfejlesztő technológusának figyelmét.

Fal- és tértextil művészetünk; Koczogh Ákos hozzászólása a II-Szombathelyi Fal- és Tértextil Biennálét követő anketon; Ipari Művészet, 1973/1. sz. 11. l., 14. l.

Szorát Attila

Az Iparművészeti Tanács és a Finomkerámiaipari Művek meghirdette kályhapályázaton III. díjban részesült (Kerezsi Györggyel közös pályaművük).

Ipari Művészet, 1968.4.sz. 50.p.

nevezőre a történettudomány, irodalomtörténet, zenetudomány, régészet stb. megállapitásaival.

A művészettörténeten belül mindenekelőtt az ikonológiai iskolák eredményei illetve az azokat értékesitő eszmetörténeti kutatások, a moduselvet értékesitő műfajtörténeti vizsgálatok, a filológiából kinövő német "Bedeutungsforschung" megállapitásai tartoznak a magyar középkori művészettörténetirásban kellőképpen még nem alkalmazott, széles körben ki nem próbált eredmények közé. E módszerek kritikai számbavételén kivül a dolgozat mindenekelőtt alkalmazásuk kisérletének tekinthető.

Az utóbbi időben a nemzetközi művészettörténeti szakirodalomban gyarapodnak - egyelőre számottevő hazai visszhang nélkül - a magyar vonatkozásu publikációk /főként Cesare Gnudi, Joseph Polzer, Margaret Plant, Stella Mary Newton munkái/. A dolgozat megkisérli az ezekkel való rendszeres konfrontációt illetve szempontjaiknak a magyarországi művészet összképében való értékesitését.

Szórady István

SZABÓ Z.Levente: Pacák a hegyen Beszélgetés Szórády István nal] [Badacsony]. = Népszava, 1992.szeptember 14. 6., ill.

Badacsony, 1945-- urbanisztika

Szórády István épitész

Szárády István, építés

L: Herba Dezső

12-24

Polányi Károly: A Duna-part változásai

Magyar

Építőmű[illegible]szet, Bp. 1983

83/3

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Győri Mester.-A műhely egyik legrégebbi szerszáma, több mint 100 éves.-
10.ábra.-Öreg rézmozsár. Szöveg 233.old.-Kép 236.old
Fekete repr.

TIMÁFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Győri mester.-Az úri díszszerszámok fémrészeit nikkelé
ték vagy ezüstözték.Sok ilyen díszszerszám alkatrészt
készitettek a híres győri Pavek,Piczek,Szapary szíj-
gyártómestereknek. 232.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRADY RERENC, rézművesmester

Győrben született 1891-ben. apja vendel ugyancsak rézművesmester volt. A család Rábaközből, Szilből származott. Apja mellett tanulta ki a mesterséget, nála is dolgozott tovább. Akkor virágzott e mesterség. 7-8 an dolgoztak a műhelyben. Egy-két inas is volt. 230.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZORÁDY VENDEL, rézművesmester

A család rábaközből, Szilből származik, s ő lépett elő-
ször a "mivesek" útjára. Győrött tanult, majd a kötele-
ző vándorlásai során dolgozot Makón, Pécsett, Pápan.
1880-ban Győrött nyitott üzletet a karmelitak épüle-
tében. 230.old

TIMAFFY LASZLÓ: Gyori rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Evkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Győri mester volt.-Műhelyében készült tárgyak:
11.ábra.-Öntött bronzszobor.- rakete repr. 236.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Győri mester volt.-Műhelyében készült tárgyak:
7.ábra.-Bútorveretek.- Fekete repr. 234.old

TIMÁFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Győri mester volt.-Műhelyében készült tárgyak:
6.ábra.-Nikkelezett szárkarikák.-Fekete repr. 234.old

TIMÁRFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézműves

Győri mester. Miután Győrött Pálos Ede győri rajztanárnál rajzolni tanult, felment Pestre és ott Szemjan bronzműves műhelyében dolgozott. 230.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Győri mester.volt.-Műhelyében készült tárgyak:
5.ábra.-Réz gyertyatartók.- rekete repr. 232.old

KISARY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Győri mester. Iparát 1956-ban kapta vissza,de csak ga
galvanizálásra kapott engedélyt,a réz-és bronzmüves-
xáx mesterség megszünt. 231.old

TIMÁFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézmüvesmester

3.ábra.-Szórády Ferenc az utolsó győri rézmüves mester cizellálás közben.- Fekete repr, fénykép. 231.old

TIMÁRY LÁSZLÓ: Győri rézmüvesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz. Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Győri mester.-ok készitették az olasz trónörökösnek ajándékozott diszszerszám,a Kenti hercegnek,Horthynak, az esztergomi érseknek,a győri püspöknek készült,külföldi kiállitásokon aranydijat nyert magyar diszszerszamok fémrészeit. 232.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.

SZORÁDY FERENC, rézmüveemester

Az ötféle fő munkamódszerrel kiöntött, v. kivágott, domboritott, cizellált, bevont darabokból forrasztották össze a nagyobb müveket. A kelyhek talpat és kupájat domboritottak, szárát öntötték, s a három részt összeforrasztottak. ~~xxx8xxxx~~ 238.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémmüvesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.szám, Győr, 1973.

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

A szazad elején, a husza-harmincas évekig szokas volt a kis gyermekcipocskék rézbevonasa, galvanizalasa. Igy raktak el emlékbe. A cipoket megtisztitottak, viaszba mar rézdróttal behalózták és vörösréz plasztikürdöbe rak- tak. Mikor összefüggo volt a bőrön a rézréteg, kivették, kireszelték, kisimitottak, a rézdrótokat levették. 238.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.szám, Győr, 1973.

SZÓRADY FERENC, rézmüvesmester

Az ötféle főmunkarendszerrel kiöntött,vagy kivágott, domboritott,cizellalt és bevont darabokból forrasztottak össze a nagyobb müveket.-A szentségtartók talpat fogantyuját ugyanigy készitették,a felső részt pedig aranyozott és ezüstözött,szépen cizellalt lemezekből forrasztottak egybe. 238.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémmüvesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.szám, Győr, 1973.

SZÓRADY RERENC, rézmüvesmester

Az ötféle fémunkamódszerrel kiöntött,vagy kivágott, domboritott,cizellalt és bevont darbokból forrasztottak össze a nagyobb müveket.-A tömjéntartókat,füstölöket, gyertyatartókat,csillarokat ugyancsak több részbol alli tottak össze.A különböző formaju kancsók nyolc-tiz darabból is készültek.Müvészetté magasztosult ezekben a mesterség. 238.old

TIMAFFY LASZLÓ: Gyori fémmüvesek 237.old

ARRABONA, A Xantus Janos Muzeum Evkonyve, 15.szam, Gyor, 1973.

SZORADY FERENC, rézművesmester

Galvanizálasnal a negativ oldalra tették a bevonandó da
rabot,pozitiv oldalan a bevonóanyagot.A pozitiv oldal a
lökte a fémszemcséket a negativ oldalon lévő targyra.
Nikkel-vagy vörösréz-galvanizalashoz egy óra kellett,
az arany-ezüst félóra alatt elkészült.Majd kivették a
targyat,megmostak és fürészporban megszaritottak.
238.old

TIMÁFFY JÁNOS: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János múzeum évkönyve, 15.sz..
Győr, 1973.

SZÓRÁDY FERENC, rézmüvesmester

A patérozás a tüz erejét használta fel a bevonásra. "tü "tüzezüstözés" v. "tüzaranyozás". Csak tiszta felületet lehetett bevonni, lecsiszolták, kefével, ruhával. Közben el készült a bevonóanyag. Az ezüstöt, aranyat "kilágyitották" papirvékonyra kalapálták. Ollóval szeletekre vagdalták. Az olvasztó grafttégelyben, higanyba rakták. Addig hevitették, míg az arany, ezüst fel nem olvadt. 237.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémmüvesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.. Győr, 1973.

SZORÁDY FERENC, rézmüvesmester

Több mint száz különböző méretü és nagyságu domboritó vas,vésö,reszelö,fogó kellett a domboritáshoz és egy könnyü kis cizellalókalapacs.Ezzel ütögették a szerszamokat a kirajzolt minta mentén s ezek a lemez elsö oldalán kinyomták a kivantdiszitö domborulatokat.Hozzátartozott az árnyékolas "matterozas",éles vésövel pontokat ütöttek a kidomboritott mintara. 235.old

TIMAFFY LASZLÓ: Györi fémmüvesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János müzeum Évkönyve, 15.sz.. Györ, 1973.

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

A mesterség legigényesebb, szinte művészi technikája a cizellálás v. finomdomborítás volt. A rézlemez hátára rajzolták a kívánt mintát, majd az előmdomborítás jött. A lemezt tepsi alakúra formálták, teleöntötték szurokkal. Ha megkeményedett, a kirajzolt mintát domborítóárral v. "cizelláló pulzni"-val óvatos ütögetéssel bedomborították a szurokba. Majd a finomdomborítás jött. 235.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.. Győr, 1973.

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

A műhely egyik legrégibb szerszáma a több mint százéves öreg mozsár, ebben törték össze a fémet. Vele készitették a részforrasztót is úgy, hogy összetörték benne apróra, majd bóraxszal összekeverték, tüzön megiozték. Ez a massz hamarabb olvadt, igy vele forrasztottak. Ez a keményforrasztás-a cinnel, ónnal, forrasztópákával a lágyforrasztás történt. 233.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Gyori rémmüvesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.. Győr, 1973.

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Galvanizálás után az aranyat, ezüstöt vérkővel fényesitettték szappangyökéroldat segitségével. Óvatosan simitgatták az aranyat felületet a vérkővel, a szappangyökéroldat sikossága pedig megakadályozta a karcolást. A réz nikkel-krómbevonatokat rongykorongra kent fehér masszával fényesitették. 238.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

A századforduló óta a tűzbevonás technikáját már csak ritkán alkalmazták, helyette áttértek a galvanizálásra. Egyre több lett a nikkelezés és fogyott az aranymunka. Kezdetben elemmel, batériával fejlesztették az egyenáramot/a műhelyben patarianak mondtak/, az utolsó évtizedben pedig már villanyárammal dolgoztak.. 238.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézmüvesmester

Győri mester.-A rezet,bronzot,horganyt házi kemencéjükben olvasztották meg grafittégelyben.Ezek különböző méretüek voltak,50 kilótól néhány dekáig.A kemencében kokszba ágyazták az öntőtégelyt.Leghamarabb az ón,horgany,sargaráz olvadt meg,legtovább a bronzot kellett heviteni.Egy negativról cinből 50-100 darabot tudtak önteni,réz-és bronzból csak egyet. 233.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémmüvesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Győrben dolgozott.-Az egyházon kivül masik legnagyobb megrendelőik a szijgyártók voltak.A század első évtizedeiben a lószerszámok fémrészeit leginkább rézből vagy bronzból készitették.Megrendelésre csinaltak:húzó végkarikakat,szügykarikakat,lemezes fémkarikakat,kápa kulcsokat,egyszerü és diszes kapaközépcsavarokat.
232.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY KERENC, rézmívesmester

Győri mester.-Munkájuk jelentős részét az egyházi megrendelések adták.Szentségtartók,kelyhek,füstölők, tömjéntartók,öröklámpák,gyertyatartók,kancsók,képkeretek,csillárok javításával foglalkoztak,a hiányzó részeket pótolták,a meglévőket tisztitották,ha kellett aranyozták,ezüstözték,de ritkán újat is készitettek. 231.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Győri mester.-öntőmintában készültek a lószerszámok fémrészei, a bútorveretek, gépalkatrészek, háztartási fémtárgyak, s az egyházi felszerelések egyes alkotórészei. Az utca- és házszámtáblákon a betűket, számokat mintatáblákról viasszal ragasztották fel az öntőmintára és így formálták az öntéshez. 233.old

TIMKÓFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.

SZÓRÁDY FERENC, rézmüvesmester

Győri mester.-Az öntés volt fizikailag a legnehezebb. Öntőmintát készitettek.A szabványos csatokról,karikákról,veretekről mintadarabjuk volt.A különleges,diszes darabokat lerajzolták,a kellő méretre,majd fából kifaragták.vagy plasztilimból mintázták meg és gipsszel kiöntötték.Erről készült az öntőforma. 233.old

TIMÁRFY LÁSZLÓ: Győri fémmüvesek 227.old

ARRABONA, a Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.

SZÓRADY FERENC, rézmüvesmester

Győri mester.-1880-tól ötven évig ők készitették Győr utca-és házszámtábláit.A táblákat horganyból öntötték kireszelték,megfestették és maguk szögelték fel a házak falára.-Hajnaltól vakulásig dolgoztak,mert hetenként több száz lószerszám-és bútorveretet készitettek el a javitások mellett. 233.old

TEMPFY LÁSZLÓ: Győri fémmüvesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Gyori mester.-Háztartási fémtárgyakat készitettek;javitottak:diszes késeket,villanyeleket,kanalakat,mozsarakat,rézedényeket,tálcákat,evőeszköztartókat,szalvétagyürüket,hamutartókat,viragvázakat,lámpadiszeket.Szerződés szerint javitottak,tisztitottak és karbantartották a gyori kavéhazak csillárait. 233.old

TEMPFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, a Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Győrben dolgozott.-A szijgyártóknak készitettek:végcsavcsavarokat,szárkarikákat,gömbölyü,ovális vagy diszes gyeplőkarikákat,nyaklókarikákat,szemződiszeket,cimereket,monogrammokat,homloklancokat,homlokrózsakat,fülrózsakat,sallangrózsakat,gömbölyü,lapos,szögletes,vagy csipkés vereteket,csattokat. 232.old

TIMÁRFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

A bevonáshoz szükséges ipari ezüstöt vagy dukataranya
at vásároltak,mert csak tiszta színaranyai lehetett ara
nyozni.négen ásványi,liptói.nagybajcsi aranyaszoktói szi
vesen mosott aranyat,mert a tiszta "sárarannyal"igen
szépen tudtak dolgozni. 238.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A XANTUS János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézmívesmester

Higanyban aranyar,ezüstöt olvasztottak.A higany kihülv
ecsettel a tárgyra kenték.A higany elpárolgott és az a
arany-ezüst rásült a tárgyra..Kihülés után a szükséges
csiszolást,fényezést végezték.Ez a módszer volt a be-
vonás legrégibb technikája. 237.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri rézmívesek 227.old

AKRABONA, A XANTUS János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

A pántokat, vereteket, apróbb díszítőelemeket rézlemezből vágták ki. A lemezvágás technikája abból állt, hogy a rézlemezre rárajzolták a kívánt mintát, majd fémlombfűrésszel szépen kivágták. Egy kis reszelés, csiszolás után szállításra készen álltak. 235.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A XANTUS János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Domborítással, készültek a templomi kelyhek, szentségtar
tók, tömjéntartók, füstölők lábazatai, kancsók alkotórészei
A kehelykupát szintén famintán domboritották, míg a szá-
ra tömör volt, két félrészben öntötték ki, s a végén egy-
beforrasztották. -Ezt fémnyomásnak is hivták. 235.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A XANTUS János Mőzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

A világháború után hazament Győrbe atyja műhelyébe, majd annak halála után 1941-ben maga vette át annak vezetését. A felszabadulás után államosították és a vagongyárhoz csatolták. Itt dolgozott a Győr-Szigetbe átvitt műhelyben, mint galvanizálómunkás, majd később mint művezető. 231.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A XANTUS János Múzeum Évkönyve, 15.sz. Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Egy másik fontos technikájuk a domboritás v. fémnyomás volt. A kivánt mintát megrajzolták, fából kiesztergályoz tattak, erre a famintára vékony rézlemezt boritottak, majd kézzel nyomkodták, takalapáccsal kalapálták, amig a réz a kivánt format fel nem vette. 234.old

ZIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, a Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Győri mester.-A huszas évek végéig nemcsak Győrből,de egész Dunántúlról kaptak megrendeléseket a soproni Renner céggel együtt.A harmincas évek gazdasági válságával kezdett hanyatlani a forgalom,s azután nem tudtak versenyezni az olcsóbb gyári holmikkal. 233.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, a Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Győri mester.-Sokat dolgoztak bútorasztalosoknak is: réz-vagy bronz bútorvereteket, fogantyúkat, sarkokat készítettek. Kézrudakat öntöttek lakatosok számára, akik azután tovább munkálták, gépalkatrészeket öntöttek ki hozott minta után kisiparosok megrendelésére. 232.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Győri mester volt.- Műhelyében készült tárgyak:
12.ábra.- Aranyozott,domborított réz képkeret.
--------- Fekete repr. 237.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁGY FERENC, rézművesmester

Győri mester.-A Képzőművészeti Főiskolán Herpka műötvös tanár műhelyében dolgozott.A szünetben kijárt Kistétényibe Englich Vitusz műötvöshöz,tovább fejleszteni tudását. 231.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézműves.

Győri mester. Pesten Szemjan bronzművesnél dolgozott. Esti tanfolyamot végzett Herpka müötvös tanárnal sikerrel. Herpka meghivta segédnek magához a képzőmüv. Főiskola műhelyébe. Itt dolgozott azután. 231.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézműves

Ennek a hajdan virágzó, régi szép mesterségnek a története a történeti múlttal rendelkező városban, Győrött a ma élő utolsó réz- és bronzművesmesterrel Szórády Ferenccel fejeződött be. 230.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Győri mester volt. Műhelyében készült tárgyak:
4.ábra.-Szentségtartó, aranyozott, ezüstözött és cizellált
----- lemezekből. Fekete repr. 232.old

TIMÁFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1976

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

Győri mester.-Szijgyártóknak sokat dolgoztak.A karikákat,kulcsokat,gombokat,csatokat rézből,bronzból öntötték;a veretekat,rózsákat,lemezből vágták ki;a cimereket monogrammokat lombfürésszel faragták ki lemezből. 232.o

TIMAFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézmívesmester

Győri mester. Munkája mellett eljárt hetenként kétszer Pálos Ede győri rajztanárhoz a reáliskolába, tőle tanult rajzolni. Elvégezte a Stiltant", vagyis elsajátította a különböző díszítőstílusokat, s ez biztosította későbbi fejlődését. 230.old

TIMAFFY

TIMAFFY-LÁSZLÓ: Győri iparművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézmüvesmester

A galvanizálasnal is csiszolókoronggal tisztara csiszolták a tárgyat.Három finomságú korong:a smirgli koronda nagyját vitte le,majd a szörkefe/fibriszkefe/kitisztitotta és a rongykorong fejezte be a tisztitást. Itt is elkészitették a bevonóanyagot:arany,ezüst,nikkel vagy vörösrézfürdot.. 238.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémmüvesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János Múzeum évkönyve, 227.old
15. sz. Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

A galvanizálásnál a nikkelt, vörösrezet sósavban oldották. A hozzavaló nikkelt vagy vörösrezet vásárolták. Az aranyat, ezüstöt erős ciannalmarattak széjjel, majd felnigitottak és felfőzték. Az így elkeszült fürdőbe vezették a batéria két sarkat, egyik oldalra a negativ, másik ra a pozitiv sarkot. 238.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János Múzeum évkönyve, szerkesztő 15. sz. Győr, 1973

SZÓRÁDY FERENC, rézművesmester

A tüzaranyozás-ezüstözés volt a bevonás legrégibb tec
nikája. Évszázadokkal ezelőtt is így dolgoztak az ötvösö
rézművesek. Kedvelték és századunkban is alkalmazták a
galvanizálás mellett, mert így vastagabban lehetett a ta
gyakat, főképp kelyhet, szentségtartót bevonni és tartó-
sabb volt. Szórády is húsz évig jótállt érte. 237.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227.old

ARRABONA. A Xantus János Múzeum évkönyve, 227.oldal
15. sz. Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Az ötödik fontos technikai művelet a "patérozás" v. bevonás volt. Az öntött, domboritott, cizellált v. kivágott tárgyakat szükség és kivanság szerint nikkellel, ezüsttel, v. arannyal vontak be. Ez nagyon régi munkamódszer volt. Csak a szazad elején váltotta fel a galvanizálas.
235. old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Győri fémművesek 227. old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 227. old
15. sz. Győr, 1973

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

Sok munkafolyamattal készültek a domboritott képkeretek, az egyházi szereken, használati tárgyakon, kancsókon, diszes szerszámlemezen domboritott minták. Diszitőelemeik a szőlőfürt, virág, levél, kacskaringó, inda volt, de ugyanigy készitették a diszes szép domboritott monogrammokat is. 235.old

TIMAFFY LÁSZLÓ: Gyori rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum Evkönyve, xxxxxx
15. sz. Gyor, 1973

SZÓRADY FERENC, rézművesmester

A domboritáshoz hozzátartozott még az árnyékolás, vagy "mattreozás": éles vésővel pontokat ütöttek vagy vonalakkat karcoltak a kidomboritott mintára, hogy a dimenziós hatás jobban érvényesüljön. 235.old

TIMÁFFY LÁSZLÓ: Győri rézművesek 227.old

ARRABONA, A Xantus János Múzeum évkönyve, 15.sz.
Győr, 1973

Szórádi Zsigmond, szolvárszművész

Szegő György: Exodus. Studió '88 kiállítás az Ernst Múzeumban.

Szórádi Zsigmond gyermekdalt citál kisplasztikája címével. Nyitva van „Az aranykapu", „csak bújjatok rajta". / említvel.

Művészet, 1989., 4., 39-old.

M. D. K.

Szóvádi József építén

1891-ben a kunszentmiklósi városhá
za homlokzatára uj címert helyez.
A Takarékpénztár s több magánhác
építője.

Bors Nárely: Kunszentmiklós város történelmi
adatai. Kunszentmiklós 1892. 155, 272

Szörösi Márton

Emlétre

Mindenevezzelek?

Dunaújvárosi Hírlap, Dunaújváros

1970. nár. 22.

Akadémiának
a „kimüvelt
beri fejlődés

egbecsüléssel
k, akik a kul-
vagytok. Te-
s méltóságot
jében, és fon-
gyelem rend-
ennek tudatá-
li a tudomá-
vészi alkotás
iáját. A törté-
ünket, hogy
tevékenysé-
hogy az ural-
elményeinek

előre gyártott sablonokra

II. János Pál pápát az Akadémia elnöke, Kosáry Domokos latin nyelven köszöntötte, kiemelve beszédében, milyen élénk visszhangot és helyeslést váltott ki a II. vatikáni zsinatnak a tudományról és a kulturáról kinyilvánított állásfoglalása. Elmondta, a harmadik évezred küszöbén rendkivül nehéz feladat és felelősség hárul a tudományra. A magyar tudomány középpontjában jelenleg a társadalomelméleti vizsgálódások állnak és ezek sorában egyre nagyobb figyelmet és méltánylást élvez a katolikus egyház szociális tanítása. Beszélt az Akadémia elnöke arról a nagyszerű feladatról is a szentatyának, ami a művészekre vár hazánkban. Emlékeztette a hallgatóságot II. János Pál pápának 1986-ban, a keresztény művészek nemzetközi kongresszusán elhangzott szavaira: barátaimnak nevezlek titeket, mert engem is rokoni érzések fűznek a művészekhez és nagyon becsülöm őket. Az emberiség valóságos jótevőit látom bennetek..."

Az Akadémia elnöke a párizsi Horáskönyv hasonmását ajándékozta ez alkalomból a pápának.

SZŐRÁD Vilmos épitész

Moszkva téri állomás terve

PRAKFALVI Endre: A budapesti földalatti gyorsvasút tervei és épitése.= Pavilon 6(1991) 74.p. ésill.

M. D. K.

SZÓRÁD V. évélés

Lásd: Szabó J. – Szórád V. – Babar.

Czíné: Bölcsőde-terv (II. díj) Resz.

Pintér Béla: Bölcsődék tervezésének áttekintése az első ötéves terv idő-szakából,
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 6. sz. 173. l.

Szörád Gyula

diszütőfestő

l

Budiparrajzisk

1940-41. 13. l.

M. D. K.

SZÓRÁD V. építész

Lásd: Szabó J. – Szórád – Babarczini

Közösen: Bölcsőde terv

Pintér Béla: Bölcsődék tervezésének áttekintése az első ötéves terv idő-szakából,

Magyar Épőművészet 1956. (V.) 6. sz. 178. l

SZOPOS Sándor *38, 40, 51, 53, 61, 62*
Csíkszereda, 1881. szeptember 8.–Kolozsvár, 1954.
Képz. Főisk. Bpest, festő

Banner Erdély

Szopos Sándor

- Déri Huber István tanára volt Désen
- 1921-ben együtt mentek Budapestre

Nagy Pál: Dézsről és Déri Huber Istvánról

A Hét. 1977. okt. 28.

Szotyori Nagy Mihály, építész Dok

Három építész társával együtt kénítette el a móri bányánkórház terveit.

– : Bányánkórház épül Mórott 11. l

Népszabadság, Szp. 1960. okt. 21. [Vidéki!!]

Szotyori Nagy M.

épitette Karvaly Attila terve alapján
a BVK autobuszforgalmi telepet.

Iparterv. Fiatal tervezők kiállitása.

Budapest, 1972 301

31

Kotyori Nagy M.

építész Dunai Árpád tervének, a Tiszavasvári mákgubó tároló épületének.

Iparterv: Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972

291

Szolyori Nagy M.

épitette Steinhauser Tibor terve alapján
a szegedi H.K. Képárutárolóteret.

I. parterv. Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972 301

31

Szotyori Nagy M.

Dunai Árpad „Szegedi H. K. kovics-
siló tetőszerkezetének" építése.

Iparterv. Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972

301

Stephen M. Murphy

Szotyori N. Mihály

Fülöp Imre: Házgyárak. – Építészek: Fülöp Imre, Balázs György, Fekete Rezsőné, Körner András, Mezei Gyula, Prach Magda, Szabó Árpád, Szotyori N.Mihály. Vasszerkezet: Szirtes György, Edvi Illés Mária. Kösmü: Kopecsay Gábor, Zsigó László.

Magyar Ép.müv. 1971. 4.sz. 25-29. l.

Szotyori Nagy Mihály

a miskolci Házgyár építése-
ként említve

Magyar építészet 1945-70
197. old.

Szotyori Nagy Mihály

cikke: Állványos tárolók

Magy.Ép.ip. 1972. 4-5.sz. 197-200.l.

Szotyori Nagy Mihály

Szotyori Nagy Mihály: Szegedi Házgyár. Épitész Szotyori Nagy Mihály, statikus Nagy Perge Zoltán, tecn.tervező Szőts Ferenc. Ismertetés.

41o-413.l.

Nagy.ép.ip. 1972. 7.sz.

Szotyori Nagy Mihály

Szotyori Nagy Mihály: Miskolci Nagygyár. Építész
Szotyori Nagy Mihály, statikus dr.Borsi Béla, mélyép
pitő dr. Halmy Lászlóné. - Ismertetés.

Nagy.Épip. 1972.11-12.sz.

696-697.l.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s. tiszt.

~~II.~~ Szolyori Nagy Margit

textil

1926-28.

Érmisk 1930

89. l.

-

-

-

l-

28-án. A miniszter rendeletéből: Dr.
csos.
s másolat hiteléül:

szteri iroda s.tiszt,

MDK

Szotyori Nagy Egon, festöm.

Vázlatok.

Keserü emlékek. Vf.

Nemz. Szal. - 1919.okt.kiáll. Kat. 14.1.

MDK

Szotyori Nagy Egon

Tartini kastély Strugnauszban, of.

N.Szal. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 22. l.

Muz. és Könyvt. Ist. V. 165.

Szolyori Nagy Egon

1914. dec. kiáll. Nemzeti halon
Utkanyarulat, cenzura, 50.–
1915 apr.-máj. kiáll. n.o.
5 tájkép.
1915. sept. kiáll. n.o.
A Balaton sélcsendben, olaff. 200.–
Felhő tanulmány, olaff. 180.–
1915. dec. kiáll. n.o.
Falusi templom, olaff. 250.–
Vörösberenyi parasztudvar. olaff. 400.–
1916. ápr. kiáll. n.o.
Tartini kastély Strúgnauszban, olaff. 350.–
1918. dec. kiáll. n.o.
Sirocco, olaff. 250.–
1919. okt. kiáll. n.o.
Vázlatok.
Keserü emlékek, vizf. 350.–

M. I. É. N. K.

II. kiállítása.

Nemzeti Szalon

1909 febr. márc.

Fov. kép

Szolgári Nagy Egon

festő

A Balaton vidékéről,

olaj.

Felhő tanulmány,

olaj.

Nemzeti Szalon

1915. szept -

őszi kiáll.

NAGYKÁROLY

Kastély

Kép: VV 1859, 400 l.

Szolyori Nagy Egon

XXII. aukció
A Gyűjtő 1915. 114. l.
A kútnál 80.—

MDK

Szotyori Nagy Egon

Menguszfalvi völgy a magas Tátrában, of.

Tarka vázák, paszt.

N.Szal. 2.zsürimentes kiáll. 1916. máj. 21 l.

Nógrádmarcal /Voit/ 3

szárral, sima csészével, tal
EX AMORE DEI ff FRANZ LIFTNE
PAROCH MARCZAL
1858
Beütött bécsi jeggyel.
Irodalom: Mocsáry I. 271 l.

R.kat.plébánia-lak.
Jellege: ~~XVIII. század.~~
Külseje: A templom kőfalas k
mes épület, ~~egyes~~ szobáxban
vasalásokkal. A boltozatok
telésü ablakok. Homlokzatána
tyolt manzardtető, cserép hé

Állami Gazdaság Központja.
Története: Épült az Uzovics-

Szotyori Magdolna, grafikus, 1936-37.
iparmüvészeti szakoklevelet nyert

Iparmüvészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1941.
34 l.

anonokok az ország szerencsésebb vidékeiről
házi tárgyakat.
kristálykeresztet mutat a Karoling-korból,
et és egy kárpitot az Anjou-korból, 27 ötvös-
és a Hunyadiak korából, 8 ötvösművet és
skincset és 9 textilt a XVII. századból. Már
k válogatottabb darabokat lehetett kiállítani,
y az összes stílusfajták képviselve legyenek.

Lepold Antal

H 218

Szotyori Magdolna

grafikus

1931—34

Iparm.Isk Évk.

1930—34. 46.l.

MDK

Szotyori Magdolna, graf.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

44.1.

Szotyori Lóuló

A Stúdió Aggja

A budapesti pedagógusok képzőművén Stúdiója 1953-1963
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
39.o.

-

Ferrarában és Cremonában ugyanugy
eneszánsz hatását, néhány olyan rész-
tergomban is meg van. A kapu középső
melése, ami Felsőolaszországban egé-
kiképzéshez vezetett, Esztergomban
~~ülmény az~~, hogy a ~~rankmaradt~~ meglevő eredeti
utat. Megmaradt az egyik kapuoroszlán,
át fel~~soroltak~~ említettek már, ~~szerény véle-~~
kapu~~ja előtt lévőhöz hasonlit a~~ oroszlánjához áll a legközelebb
gazdagon tagozott lábazatot s az
~~hhez áll a legközelebb~~ ökon. (15). A homlokzat
n Felsőolaszországból származnak. Az
b modellálása a modenai dóm sasos oszlop-
sen. (16) Sajnos csak a Klimó-féle képből
rdó figurát, eredetiben nem maradt
Modenában, Ferrarában, Cremonában
smerünk. (17) A részletformák alapján
ia kaputipus olasz közvetitéssel érte

Szolyori Jure

örnagy, festő

Szabad Művészet

1948. 229. l.

GYÖNGYHÁZ

Jézus születése,
alul Angyali üdvözlet.
Kerek gyöngyház dombormű, XVIII. század.

Jézus születése.
Kerek gyöngyház dombormű, XVIII. század.

Szent Ferenc és Árpádházi Szent Erzsébet.
Kerek gyöngyház dombormű, XVIII. század.

ÓRÁ

ZSEBÓRA,
réz, XVI. század

ÓRA,
keresztben, alatta üveg alatt zománcos Pietà-csoport, zománcos talp.
Mag. 18·5 cm.
Olasz munka, XVII. század.

SZEKRÉNYÓRA,
fémből, XVIII. század.

ÓRA,

Szatyori Bálint

verem.

irod

Rexa Dezső: Pest–Buda mikroszkópikus térképe. Pestbudai Múzeum. 1947. 2. f. 92. l.

Részletesen lásd Blaschneck Sámuel életrajzában

SZOTYORI Bálint térmelno

FODOR Ferenc; A magyar térképirás.
1-3. Bp., 1952-1954 222-223. á 300

Pest 1846

287

Deroy, Isidore Laurent

Honfleur. Kng.

K. 0.50.

118 m, 181 sz.

Szotyori Bálint

rézmetsző

Bécs 1846

Mátrai Gábor, jegyz. A. M.

331. l

Szolyori Bálint

rézmetszőhvatalnok
cs. kir. bécsi katonai
földrajzi intézetben

1846 ban

Nemekuni

Blaschnik Sam. mérnok
rajza után egy tengerjy
vagyosságban letrajzolta
Budapest szerkezét
s kőmlötte apró betűkkel
a varos leirását
8° rézni

Szőlyori Balint

1,

Rath. I. 509.

SZOTYORI ANNA

Az Igaz Szó 1984 7.száma /julius/
Szotyori Anna grafikáiról közöl
illusztrációkat.

SZOTYORI Anna *129*
Marosvásárhely, 1930. szeptember 10.
IA Képz. Főisk. Kvár, grafikus

Banner Erdély

SZOTYORI ANNA

grafikus

A marosvásárhelyi Megyei Könyvtár
termében Molnár Dénes Festményeiből
és Szotyori Anna fametszeteiből nyilt
kiállitás. /rövid hir./

Utunk, XXXVI. évf. 10.sz. 1981.
márc. 6. - 8.old.

SZOTYORI ANNA

Szépréti Lilla:

SZOTYORI ANNA/festőművész/ kiállitása az Uj Élet Galériában.

Uj Élet, XXII.évf. 5./487./sz. 1979. március. 19.old. képekkel.

Szolyori Anna grafikus

4 fametszet a borítólapon
„Régi Marosvásárhely"
„Házak között
„Asszonyok"
„Marosvásárhelyi utca"

Igaz Szó 1974/12

Szőlyi Anna grafikus

4 db grafika

Igaz Szó 1974/11

391, 387, 389
396 old

Szatyori Anna grafikus

Rejtt vett az idei ma-
rosrásártulyi tárlaton

Kovács Iván kritikája

Igaz Szó 67/1 117. o.

Szofyori Anna ogza

Parosztkán

1902 Szó 65/3 413.o

Szotyori Anna

Részt vett a Marosvásárhelyi
téli fárlatan.
Kovács Iván kritikája.

1902 Szó 65/3 432.o.

Szotyori Anna

Részt vett a marosvásár-
helyi tárlatban

Kovács Iván kritikája,

Igaz Szó 66/2 291.o

Szatyori Anna tajza

Igaz Szi 66/2 208. old.

Szatmyori László

A füredi Balatoni Galériában rendezték a VI. Veszprém m. i képzőművészeti szakkörök kiállítását, melyen szerepel „Tulipános Gendélete" (említve)

Heitler László: A képzőművészeti szakkörök kiállításáról.

Napló (Veszprém), 1977. szept. 2.

Szatyori Anna

Kerti virágok, olajfestmény 50×65
Csendélet virágokkal, -"- 70×50

Képzőművészeti kiállítás
Ötven éves a Román Kommun. Párt.

Szotyori Anna

„Magyarói menyecske" a
metszetünk reprodukciója
a Képmellékletben

Igaz Szó 1972 november

Szotyori vár

Háromszék -

l. Gaali I. 206. l.

sangigna

"

"

rajz

"

"

"

Fametszet

"

"

Szotyori

l.

LykaMagyműI800-50

503. l.

MAGYAR NARANCS 1996 okt 25 kultúra

egotrip

Hammer Ferenc

Paszták népe

Rév István

Retrospektiv

Szotyory László

Gordon Blue

Volt először a mindennapi élet szovjetizálódása, lett új magyar szó: zabrálni, szegény nagyapám nem engedte a családot szotyit enni, mondván, az megszállócsemege (a tökmag megengedett, sőt támogatott volt), viseltünk pufajkát meg usánkát (amit rajtuk és rajtunk kívül már csak Babrak Karmal és New York-i festőművészek viseltek). Aztán lett itten globalizálódás, jön a MacWorld, egyre több a pulykamell öngyilkosság mértéke jól ismert példák, úgyhogy félre is tesszük őket. Ám a mindennapi élet élettől duzzadó példái mellett csupán élettelen eszme a GDP vagy az egy főre eső fogkefefogyasztás. (Mai társadalomtudós vagy szellemtörténész számára megkerülhetetlen forrásmunka Fábry dizájncentere.) Vegyük például az áruházak elé kiakasztott cégzászlókat: Nyugat. Egyszer sem húzták le őket, hogy kimossák? Kelet. Vagy vegyük például a mai magyar bankrendszer hőskorából (1991) származó példát. Bankkártya? Nyugat. A

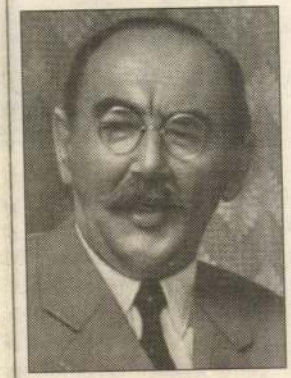

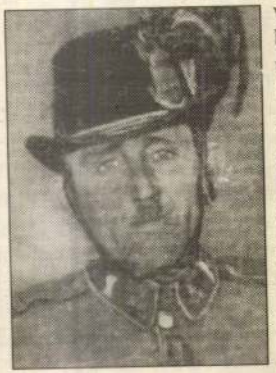

volna az idejüket, akkor sem ismerték volna könnyen föl az 1957. július 15-i tudósításban a június 2-i íráshoz mellékelt fényképen Varga Jánost (a telefonkönyv tele van Varga Jánossal). Pintér szerint kajárpéci Varga Jánosnak 1945 után mindenkihez van jó szava, a falu legiparkodóbb embere, segít, javít, fúr-farag,

Képzőművészet

O. története képekben

Szotyory László kiállítása a Várfok 14 Galériában

Az O mind az írásképet illetően, de hangjelenségként és a hangképző szervek elrendezését tekintve is erotikus hagyományokkal rendelkező tagja az ábécének, illetve fonetikai rendszerünknek: nyitott szájjal nevetni kihívás, felajánlkozás. O mint oralitás: rúzs és cigaretta; megnyílás, O. története. Vagy: az organizmus misztériuma.

És számos Orfeusz-variáció is kering; amit a legutóbb hallottam, az úgy kezdődik, hogy hajnalodott a parkban, a szobrok óvatosan nyújtózkodtak, O. kínzó és követelőző merevedésre ébredt, erezett márvány, húrján nyílvessző, mely így is erőt gyűjt, *több* hadd lenne magánál. Nem legfőbb ideje vajon megszabadulni a kedvestől, s ezt reszketve kibírni? E., az egyetlen, csókok kincses szigete, úgy tűnik, lenn maradt, és amint az isten fájdalommal a hangjában felkiáltott: vége, hátranézett, fel sem fogta, halkan kérdezte: *ki?*

E. nincs, parkok vannak, meg ezek a kis nők. (Bár. Nem tudjuk, E. milyen volt, amikor volt, a történet ott kezdődik, amikor már nincs.)

A parkokban rend van, béke és nyugalom. A park a méltóság, a kiküzdött harmónia tere, érezhető a zene jelenléte. Derű, reneszánsz transzbalansz. A megkívánt színek parktestet öltenek – nyílt táj, kilátással a végtelenre, a titokzatosra, a metafizikusra. Szotyory összes parkja összefügg, összeér, egyikből hirtelen a másikban bukkanunk elő, közben változhat a napszak, a földrész, a fényviszonyok, de ugyanannak a parknak a változó arca néz a mi változó arcunkba. Komoly parkok.

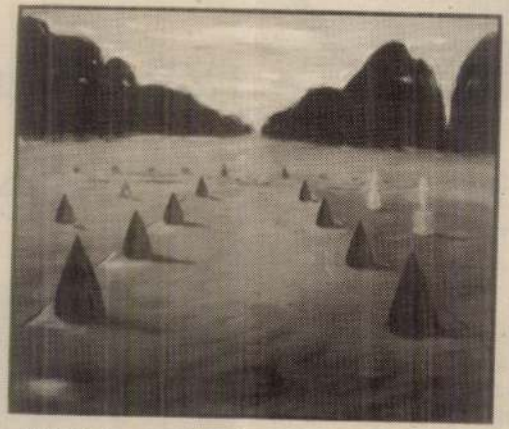

Másrészt vannak ezek a kis élveteg nők, akár egy katalógus, tabló, diszkrét napló. Kik ezek itten? Bár kérdés, hogy az alkotó személyiségéről szóló impressziók belekeverhetők-e a műről való szólásba, mégis megkockáztatnám, hogy Szotyory hagyományos kamasz hatását kelti, valamint a hetvenes évek csehszlovák rajzfilmjeinek jó tündéreire (bodzatea, lándzsás útifű) emlékeztet. Szó sincs nála a konzumtársadalom kommersz nőképének posztmodern beemeléséről vagy kritikájáról.

Nem is epikus jellegű portrékról van szó: a kiállítás fülszövegében azt állítja, hogy ezek a nők nem léteznek. Ez két problémát is felvet: egyrészt az érdeklődő kiállításlátogató első reakciója automatikusan az, hogy hiszi a piszi (lásd igényesebben Lejeune *Der autobiographische Pakt* című könyvében), másrészt nem ártana definiálni, hogy mit ért „létezni" alatt, a személyiség vagy a megtörténtség milyen valódiságától lennének „létezők", blablabla.

Akárhogy is, érezhető a személyesség, az érintettség. Életrajzi tények ide vagy oda (a katalógusnak ez a mondata: „a tanításban rendkívüli örömöket találtam", kissé gyanús), intim képek ezek. Nem a pubertáskorú bukott angyalkákat lessük meg jó úton az élvezet felé vagy azon túl, visszatérve, hanem Pygmalion szemérmes machinációit, amikor saját örömére hoz létre képeket.

Gál Luca

A kiállítás október 26-ig látható, 1012 Bp. Várfok u. 14. Nyitva: kedd-szombat 11-18.

AUTÓDAT AZONNAL, KARAMBOLOSAN megvásárol-
nám. 06 (30) 627-2191. (80213)

szemmel

Képszabadság 2004. szept. 11. 20. dn.

Szotyory László: Tájkép (1998)

Az olasz–magyar művészeti kapcsolatokat bemutató kiállítás nyílt a Petőfi Irodalmi Múzeumban: az Időutazás – olasz–magyar irodalmi és művészeti kapcsolatok évszázadai nevet viselő tárlathoz és a Nyárdélutáni hold Rómában című fotókiállításhoz kapcsolódva a jövő év februárjáig szerveznek programokat.

Az Időutazás arra tesz kísérletet, hogy bemutassa a két ország irodalmának, zenéjének, képzőművészetének, építészetének és gasztronómiájának találkozási pontjait. A tárlat egyik legjelentősebb „szekciója" a képzőművészet: az Olasz táj magyar ecsettel névre keresztelt gyűjteményben például Barabás Miklós, Csók István, Szinyei Merse Pál, Csontváry Kosztka Tivadar, Szotyory László olaszországi témájú képei láthatók. Az irodalmat többek között Petőfi, Ady, Babits, Kosztolányi vonsei képviselik, amelyek olaszul és magyarul is olvashatóak. A legújabb, hazánkban megjelent olasz művek bemutatásáról tizenöt könyvkiadó gondoskodik.

A tárlatokhoz szoros kapcsolódnak a programok, amelyek közül a következ 14-én, kedd este ötkor tartj Egzotikus Magyarország-k az olasz melodrámában c mel *Boldizsár Krisztina* tart e adást. Ezenkívül a következ hetekben-hónapokban l gasztronómiai est, előa Dantéról, a XX. századi r gyar írók és költők Róma-péről, rendeznek operaes könyvbemutatót, és az érd lődőket megismertetik a ország népdalaival is.

S.

attal rendelkező
zdálkodási asszisztenst.
lás alapfeltétel.
etrajzzal az info@bomba.hu
Bp., Pf. 192. címen lehet

olcai (Veszprém megye) patikába.
z az állás betöltésével elfoglalható.
zben, 06 (87) 510-618 este.

ghatározó szerepljője keres
alpraesett, angolul beszélő,
attal rendelkező
ger hölgyet.
trajzzal az info@bomba.hu
Bp., Pf. 192. címen lehet.

határozó szereplője fiatal,
erzett gyakorlattal rendelkező
atársakat keres.
i (Veszprém, Székesfehérvár),
Debrecen) lakhellyel.
trajzzal az info@bomba.hu
Bp., Pf. 192. címen lehet

oda felvételt hirdet OKJ-s bizo-
érettségizett, 18–24 éves fia-
egező, lakkberendező, tűzzo-
) 389-3854-es, 06 (20) 557-
20)
műszaki vezetői névjegyzék-
y B kategóriával rendelkező
munkahely vezetésére. Je-
-2176, Csehi Béla úrnál; írás-
015)
zakközépiskola (1106 Buda-
t anyagbeszerzői állás betöl-
gosítvány, erkölcsi bizonyít-
ben, önéletrajzzal. Bérezés a

es, 4-6 órás munkaidő, fize-
3, 7–12 óra között. 06 (20)

eresünk XVII. kerületi patiká-

ngolnyelv-tudás. 215-2882,

(30) 934-8649. (80718)
st keresek alkalmi munkára.
4-3239. (79700)
iknek munkalehetőség. 06

AUTÓJÁT eladná? Megveszem! Sérültet is. 06 (20) 245-4898. (75504)

AUTÓJÁT megvásárolnám, karambolosan is. 06 (20) 393-1387. (78515)

AUTÓJÁT megvásárolnám. 06 (20) 548-9952. (79718)

☎ **AUTÓJÁT** megvásárolnám. 420-2703, 06 (30) 362-0674. (75552)

AUTÓJÁT törötten, totálkárosan megvásárolom. 06 (20) 978-8416. (76589)

CITROENT VÁSÁROLNÉK 1996-OSTÓL. 280-3950. (78893)

DAEWOOT VÁSÁROLNÉK. 280-3950. (78896)

Eladó Mercedes Benz Station Wagon 5 ajtós MB E-200T, tengerkék színű, MB-Tex szürke huzatú, 2004. szeptember 2-án 221 754 km-es, jó állapotban lévő, vizsgáztatott, bal kormányos, kézi sebességváltós, instruments metric, radio MB special, 3 héten belül elvihető. Ár: legjobb ajánlat, fizetés: banki átutalással. Érdeklődni: Indiai Nagykövetség, 1025 Budapest, Búzavirág u. 14. (81152)

HONDÁT, MAZDÁT, TOYOTÁT VÁSÁROLNÉK. 06 (20) 325-8838. (78899)

☎ **Kis** Polski 126-os, 1988-as, eladó, 60 000 Ft-ért. 06 (70) 541-3903. (80956)

MERCEDES 230 COUPE, 1981-es, bronzmetál, benzines, alufelni, automata váltó, napfénytető, friss műszaki, mahagónibetétes, megkímélten, kitűnő állapotban eladó. Kisebb autót beszámítok. 06 (30) 928-5134. (80914)

Opel Astra G Classic II Caravan, 2000. júliusi (klíma, elektromos ablakok elől, elektromos tükör, ködfényszóró stb.) eladó. Irányár 2 200 000 Ft. 06 (30) 950-6866. (79817)

PEUGEOT-T VÁSÁROLNÉK 1996-OSTÓL. 280-3950. (78901)

RENAULT-T VÁSÁROLNÉK 1996-OSTÓL. 280-3950. (78903)

SUZUKIT keresek. 06 (20) 481-3945. (75506)

☎ **SUZUKIT,** Marutit vásárolnék. 420-2703, 06 (30) 362-0674 (75552)

TÖRÖTT, totálkáros autót vásárolok. 06 (20) 368-7870. (76594)

VOLKSWAGENT VÁSÁROLNÉK 1996-OSTÓL. 06 (20) 325-8838. (78904)

VW Lupo 3L TDI, 2001-es, első tulajdonostól, 2,25 millió Ft-ért eladó. Tel.: 221-2320. (80138)

VW Passat Combi 1.9 PDTDI, 2001-es, sérülésmentesen eladó. Érdeklődni: 06 (20) 983-2360. (81139)

☎ **Wartburg** Tourist 1.3, négyütemű motorral, első kézből, megkímélten eladó. Irányár: 240 000 Ft. 335-5154. (81127)

Garázs kiadó, II., Kuruclesi u. 12.-ben, 20 000 Ft-ért/hó. 06 (30) 352-1140. (81194)

☐ HASZONGÉPJÁRMŰ ☐

☎ **UTÁNFUTÓCENTRUM.** Az ország legnagyobb utánfutó-választéka. Vecsés, Fő u. 13. 06 (29) 352-615, 06 (20) 953-2043, www.utanfutocentrum.hu (77034)

■ GÉP, SZERSZÁM ■

Eladó: lemezolló 2500/16: 980 000 Ft + áfa; 5 tonnás, 10 500 mm fesztávú híddaru; 3 tonnás hídaru fesztáv: 16 500 mm; hidraulikus szerelőállványok; automata esztergák; fóliaagglomeráló. 06 (34) 316-233, 06 (20) 972-6425. (80997)

Z É S E A NÉPSZABADS

18 óráig)

VIDÉKI IRODÁINK

4026 Debrecen, Kálvin tér 2/A Tel.: (52) 415-037, fa
3525 Miskolc, Déryné u. 10. II. em. Tel.: (46) 515-995, tel./fax: (46) 411-149
7625 Pécs, Dr. Majorossy Imre u. 36. Tel.: (72) 507-100/323, tel./fax: (72) 336-264,
6722 Szeged, Mérey u. 6/B, I. 106. Tel./fax: (62) 540-294, 540-298, fax: (62) 54
8200 Veszprém, Virág Benedek u. 4. Tel.: 06 (88) 406-958,
8900 Zalaegerszeg, Eötvös u. 12. Tel.: (92) 347-717, fa

Az Iparművészeti Múzeum
meghívja Önt és családját
Szántó Tibor és Asszonyi Zsófia
kiállítására

1997. július 25-én
du. 17 órára

Megnyitja
Dr. Dávid Katalin
művészettörténész
Közreműködik Domokos Máté
gitárművész

A kiállítás megtekinthető
1997. szeptember 28-ig,
10-18 óra között (hétfőn zárva)
Iparművészeti Múzeum,
Budapest IX., Üllői út 33-37.

MEGHÍVÓ

A Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
meghívja Önt

Szotyory László

PARKOK, NŐK, AUTÓK

című kiállítására,
1999. március 4-én 17 órára.
A kiállítást megnyitja:

Földényi F. László

Fk.: Dr. Bodó Sándor a BTM főigazgatója

Megtekinthető: 1999. április 4-ig, hétfő kivételével 10-16 óráig.
Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.
Megközelíthető a Kolosy tértől, a 165-ös autóbusszal.
Tel./fax: 388-78-17 • e-mail: 413293fit@ella.hu
http://www.btmfk.iif.hu/

DÍJ HITELEZVE
BUDAPEST Pf. 4.
1250

BUDAPEST 1999.02.25

Lóska Lajos
Budapest
Felsőzöldmáli u. 61-65.
1025

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 6925

ÉLET ÉS IRODALOM

Kiállítanak:
Banga Ferenc, Bada Dada, Egyed László, El Kazovszkij, Fehér László, Frankl Aliona, Gaál József, Gábor Áron, Haász István, Halbauer Ede, Jovian György, Kelemen Károly, Kemény György, Klimó Károly, Kovács Péter, fe Lugossy László, M. Tóth Éva, Maurits Ferenc, Dr. Máriás Béla, Nádler István, Olescher Tamás, Roskó Gábor, Sárkány Győző, Sinkó István, Siflis András, Stefanovits Péter, Szemethy Imre, Szikszai Károly, Szirtes János, Szotyory László, Trombitás Tamás, Urbán Tibor

Megnyitó: 1999. november 4., csütörtök 18 óra
Megnyitja: Frank János művészettörténész
Közreműködik: Miami Art együttes valamint Dr. Máriás Béla és Roskó Gábor

ÉS a Vízivárosban

Újra mellébeszéléssel kezdem, mint tavaly akkor is a Víziváros báját ecseteltem. Szívemből beszélt György Péter, amikor ÉS-beli cikkében szerelmi vallomást tett a Vízivárosnak, pedig ő már nem láthatta, mint én a zömében földszintes házakból álló negyedet és a Margit körút túloldalán, a csaknem töretlenül vonuló falusi házsort. Viszont nem értek egyet vele, hogy a VIII. kerületet visszataszítónak találta. A szerkesztőségből hazafelé a feleségemmel nemritkán gyalog megyünk végig az Üllői úton – igaz, hogy az az oldal már IX. kerület ,de ez a környék is teli van romantikával, krúdysággal. Megállít az első kocsma, ahol a fél deciért nyújtott száz forintosból még jócskán visszaadnak, egy élelmiszer bolt, melyben a kisasszonyok elnézik, ha valaki üvegből issza a sörét ott benn. Ebben a boltban barátkoztam össze egy nálam idősebb polgárral, aki kiment belé karolva rámutatott egy konvojra: „Ott megy a Reagen felesége, a miniszterasszony". Hát nem egészen. A fekete autóban Hillary Clinton ült, a repülőtérre tartva. (Útközben nyílván, leadott egy publicisztikát a Rezső téren.)
Az ÉS-képek szerzői grafikusok, festők, szobrászok, az ÉS-repró sohasem illusztráció. Az ember örül, ha ismerőse rajzát pillantja meg a lapban, és fordítva, akit az ÉS-ből ismerünk, annak elmegyünk a vernisszázsára. Csak úgy kapásból, jórészt évszámok nélkül egy kis memoár, néhány a falon szereplő művészekről, az előidőkből. Nádler István első budapesti kiállítását (külföldön, vidéken már volt neki) én rendeztem az akkori Fényes Adolf teremben, Jovánovics Györgyével együtt. Kemény György nevére még nem ismertem őt – és a tehetségére, a már külföldön élő Lakner László hívta fel a figyelmemet. (Lakner nem ismerte a szakmai féltékeny-

SZOTYORY LÁSZLÓ

0.05 Video Hits No.1.

MSAT: 0.20 Music Box 6.30 Nickelodeon 8.00 Szippancsok 9.30 A kerge város 10.0 A varázslatos koreai cirkusz 13.20 Szippancsok 14.50 Bűvészfesztivál 16.00 Nickelodeon 18.30 A kerge város 19.00 Rocktükör 19.30 Hír-M 20.00 Őrangyalok 21.45 Börtönháború 23.25 Hír-M 23.55 Rocktükör 0.25 Music Box

SZÍV TV: 0.15 Music Box Classic 6.45 Bababörze 7.00 Könnyűzenei kirakat 15.15 Bababörze 15.30 Sport 17.30 Blendemagazin 18.00 Könnyűzenei kirakat 19.00 Köz-hír 19.30 Utazzon velünk! 19.45 Ki ő? 20.00 Celeste 21.00 Evita Peron 22.30 Köz-Hír 23.00 Könnyűzenei kirakat 0.00 Utazzon velünk!

HBO: 6.30 Sztárközelben 7.00 Melrose Place 7.50 Csendszimfónia 10.10 Harc a másodpercekért 11.55 Szerelmi bájital 13.35 Retúr 15.05 Hollywoodi csemegék 15.35 Tökös tekés 17.30 Egyről a kettőre 17.55 Jó barátok 18.20 A hullámok rabjai 20.00 Lestrapált emberek 21.55 Mozi! Mozi! Mozi! 22.25 Rémálom az Elm utcában 0.00 Chieppendale-show 1.05 A pillangó tánca 3.15 Banya csak egy van 4.45 Magányos lány

Április 3., szombat

KOSSUTH: 4.30 Reggeli Krónika 8.06 Kopogtató 9.00 és minden órakor Hírek. Időjárás 9.05 Családi kör 10.05 Szombat délelőtt 12.00 Déli Krónika 12.30 Éléskamra 13.04 Új Zenei Újság 13.40 Rikkancs 14.00 Hírek. Időjárás 14.05 Oxigén 14.55 Műsorajánlat 15.04 Irodalmi újság 16.00 Tizenhat óra 16.55 Hatoslottó-sorolás 17.00 Hírek. Időjárás 17.30 Népzenei portré 18.00 Esti Krónika 18.25 Szemle 19.00 Hírek. Időjárás 19.05 Karin Michaelis: Bibi 19.41 Miska bácsi levelesládája 20.00 Hírek. Időjárás 20.04 Koponyaüreg 20.49 Hírek. Időjárás 21.45 Beethoven: III. Leonóra-nyitány 22.00 Késtő esti Krónika 22.20 A 23. óra 23.04 Muzsikáló nagyvilág 0.0 Hírek.Időjárás 0.10 Himnusz

PETŐFI: 4.30 Hírek. Időjárás 4.32 Hajnali dallamok 5.55 Állomáskereső 6.03 Pax rádió 6.35 Sportszombat 7.00 és 8.00 Hírek. Időjárás. Szózat

MTV 1: 6.00 Aranyfüst 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Gyerekeknek! 9.05 Ernyő 9.45 Holmi? 10.15 Trópusi hőség 11.10 Szerelmek St. Tropez-ban 12.10 Komolyzenéről könnyedén 13.00 Válaszolunk... 13.25 Chaplin-rövidfilmek 15.00 É. V. A. 15.30 Delta 2000 16.00 Zóna 16.30 Telesport 18.30 Ki marad a végén? 19.00 Lottóshow 19.30 Híradó 20.00 Az MTV az árvízkárosultakért 22.05 És mindenki nevetett...

MTV 2: 8.00 Nemzetiségi magazinok 10.30 Gyerekeknek 11.50 A magyar irodalom képes története 12.15 Európa Ablak 13.55 Franz Schubert 15.00 Gyöngyök 15.30 Békesség, és minden jót! 16.10 Egy XX. századi reneszánsz ember 16.35 „Költőt is feledtek. Ismerem. Még él." 17.05 Panaszkodás Istennek 17.35 Paradicsommadár 19.00 Kísértetkastély 19.25 Mesetár 20.00 Híradó 20.30 Miért pont a nyúl? 21.00 Vízi zsaruk 21.55 Mosoly a javából 22.50 Mélyvíz

DUNA TV: 5.30 Hírek 5.40 Aranyfűrész 6.40 Szegletkő 7.15 Játékpolc 7.25 Billy, a macskakölyök 7.50 Hírek. 8.00 Összkép 8.35 Az ókor csodái 9.05 Talpalatnyi zöld 9.45 Ami igaz, az igaz 10.00 Tarkabarka 11.00 A Föld máglyája – vulkánok 11.55 Vers 12.05 Laporzó 12.20 Protestáns világ 12.35 Anziksz 12.50 Édes mostoha 14.10 Messiás 16.30 A Föld körül az Equator vitorlással 16.55 Táncház 17.25 Mese 18.00 Híradó 18.20 Erdőlakók 19.55 „Hegyet hágék, lőtőt lépék..." 21.00 Híradó 21.40 Vérnász 23.20 Híradó 23.40 Vers 23.45 Egy ember ára

RTL KLUB: 6.30 Bibliai kalandok 7.00 Kölyökklub 11.05 Csőrre töltve 11.30 ZenÉsz 12.00 BRAVO Tv 13.00 Hírek 13.10 Kedvenc 13.40 Tánc a javából 15.30 Bozontos eb 17.05 Kung-fu 17.55 Robin Hood legújabb kalandjai 18.45 Híradó 19.05 Fókusz plusz 19.30 Csíííz! 20.00 Még zöldebb a szomszéd nője 21.45 Ki ez a lány? 23.20 David Copperfield 0.10 Híradó 0.25 Fókusz plusz

TV2: 6.30 Könyvek könyve 7.00 tv2-matiné 10.30 Boomer 11.00 Egy úr az úrből 11.25 Fő az étel! 11.30 Családi kötelékek harcosai 22.30 Köz-Hír 23.00 Könnyűzenei kirakat 0.00 Utazzon velünk!

HBO: 6.30 Pinocchio 7.20 A nagymama soha 9.15 101 kiskutya 11.00 Melrose Place 11.50 Segíts, mumus! 13.45 Irány a nagyi! 15.15 Nicsak, ki beszél most? 16.55 Esthajnalcsillag 19.05 Egyről a kettőre 19.30 Jó barátok 20.00 Hatalmas Aphrodité 21.40 A szikla 0.00 Bad Boys – Mire jók a rossz fiúk? 2.00 Az öreg hölgy és a testőr 3.35 Drakula halott, és élvezi

Április 4., vasárnap

KOSSUTH: 6.00 Vasárnapi újság 7.00 és minden órakor: Hírek. Időjárás 8.25 Édes anyanyelvünk 8.30 MM – Magyar Millennium 9.05 Világóra 10.04 Református istentisztelet 11.05 Gondolat-jel 12.00 Déli Krónika 12.25 Harminc perc alatt a Föld körül 12.55 Vasárnapi levél 13.05 Névjegy 14.04 Karin Michaelis: Bibi 14.52 Gyermekzene 15.04 Művészlemezek 16.00 Hírek. Időjárás 16.04 Kodolányi János: Boldog Margit 17.00 Terasz 18.00 Esti Krónika 19.04 Riportműsor 20.00 Hírek. Időjárás 20.04 Archívumok mélyéről 21.01 Magyar honvédsorsok 22.00 Késő esti Krónika 22.20 Vasárnapi hangverseny 0.00 Hírek. Időjárás 0.10 Himnusz

PETŐFI: 6.00 Hírek. Időjárás 6.03 Állomáskereső 6.08 Végre vasánap! 7.00 Hírek. Iddőjárás 7.45 Sportreggel 8.00 Jó reggelt, Európa! 9.04 Közlekedés 9.05 Embermesék 10.00 Gordiuszmagazin 11.00 Hírek. Időjárás 11.04 Közlekedés 11.07 Csúcson 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Hírpercek 13.15 KáeM-VéeSz, avagy a Kóbor Macskák Világszövetsége 14.08 Halljátok, feleim 14.38 Szépség '99 15.00 Hírek. Időjárás 16.00 Poptarisznya 17.00 és 19.00 Hírek Időjárás 17.04 és 18.00 Közlekedés Kb. 17.08 Sporthírek 18.30 Sportösszefoglaló 20.00 Gyurkovics-szalon 21.04 A Rádió Dalszínháza 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 0.00 Éjfél után...

BARTÓK: 6.00 Hírek. Időjárás 6.03 Muzsikáló reggel 7.00 Hírek. Időjárás Kb. 7.30 Rejtvény 8.00 és minden páros órakor: Hírek. Időjárás 8.06 Budapesti Tavaszi Fesztivál 9.05 Emlékezetes alakítások 10.04 Új Zenei Újság

Szotyory László festményei a Fővárosi Képtárban

Parkok, nők, autók

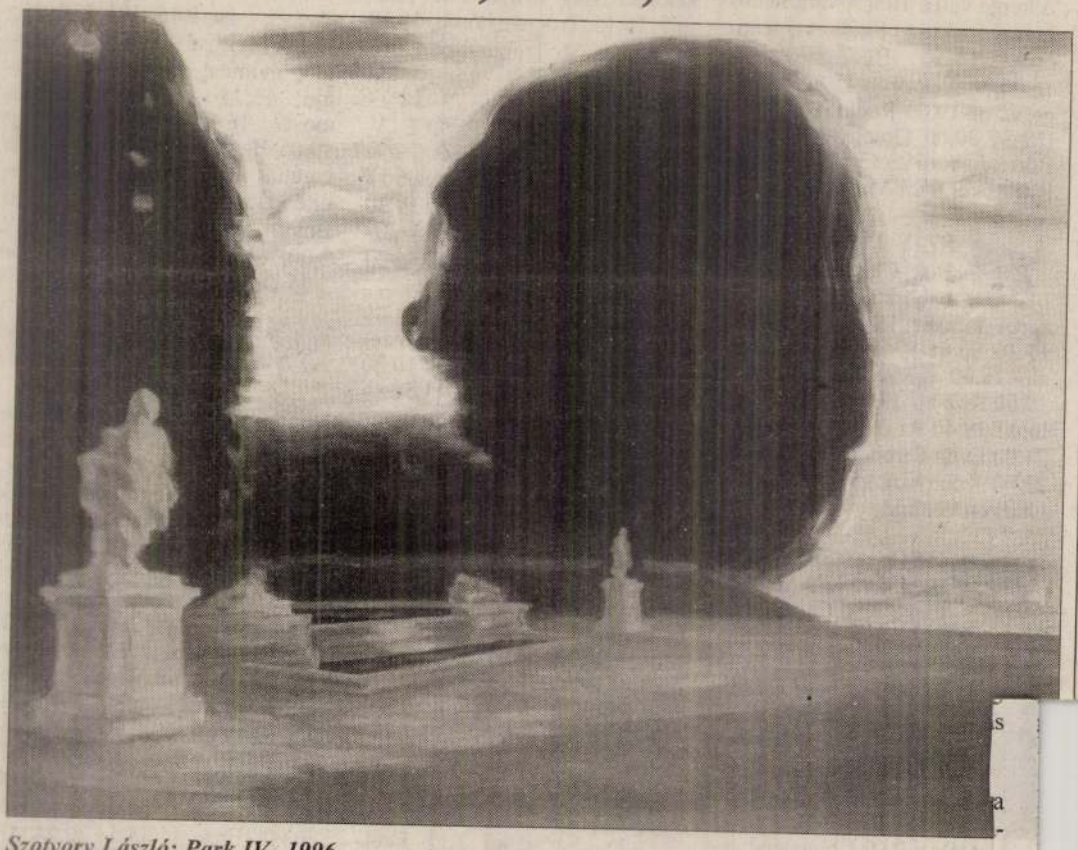

Szotyory László: Park IV., 1996

Parkok, nők, autók: a kiállítás címében olvasható három szó leltárszerűen pontosan foglalja össze a látványt, amellyel a Fővárosi Képtárban *Szotyory László* április 5-ig nyitva tartó kiállításán találkozhat a látogató. A trinitárius rend egykori templomából kialakított nagyszerű kiállítóhely falain nagyméretű és kisebb formátumú képek sora függ. Rajtuk valóban többnyire parkok látszanak, amelyek néptelenek vagy legfeljebb két-három emberi figura jelenik meg rajtuk, többnyire nők, akt vagy arckép formájában, s nemritkán azok a hatalmas automobilok, amelyek valamikor az amerikai életforma nagyszerűségének jelképei voltak, és amelyeknek legszebb példányai ma már alighanem Kubában tanulmányozhatók.

A cím pontos tehát, de mint a címek általában, természetesen éppen a kiállítás lényegéről nem árul el semmit. Parkokat ugyanis sokan festettek, nőket még többen, s a futuristák óta az automobilok sem panaszkodhatnak, hogy a művészet elhanyagolná őket. Szotyoryt azonban velük ellentétben nem a sebesség diadala foglalkoztatja, női portréi valójában nem a személyiség titkait kutatják, a parkjaiban álló fák pedig láthatólag függetlenítették magukat az évszakok változásaitól: az angolkerteket idéző lombkoronák, a franciakertek gondosan elrendezett tujasorai minden időben sötét, egynemű tömegként jelennek meg a különös kék ég alatt, a szemet a távoli horizont, pontosabban az azon túl lévő, nem látható, de elképzelhető, kitalálható dolgok felé vezessék, a titkok, a sejtések világába.

Nos éppen az itteni és az ottani, a látható és az elképzelhető különleges kapcsolata felől tekintve válik értelmezhetővé a kiállítás címe, a parkok, a nők, az autók szerepe, s persze annak a festészetnek a természetrajza, amelyet Szotyory a nyolcvanas évek eleje, a Képzőművészeti Főiskola elvégzése óta művel. Mestere *Kokas Ignác* és *Dienes Gábor* volt. Stílusa alapján ezt aligha sejtenénk, a látható és a láthatatlan viszonyát illetően azonban alighanem tőlük is tanult valamit. Indulása egybeesett a posztmodern művészet magyarországi megjelenésével, művészetében ennek elemei is felfedezhetők, hiszen gyakori benne az idézet, az eltérő korok, kultúrák elemeinek felhasználása, ötvözése. *Canova* plasztikái képsorozatra ihlették, egyik festménye *Paál László* művészete előtt tiszteleg. Reggeli a szabadban című képe ped. mével, kompozíciójával *Éd Manet* híres festményére direkt utalásként értelme. Képek sorában tűnnek föl tikvitás emlékei, de a roma tájszemlélete és a pop art kultusza is érezhető hatás korolt szemléletére.

Vonzódásai sokirányúa lasztásai azonban – muta pályakezdése óta egysége világ – mindvégig követk sek voltak. Sosem lépett ból a bizonyos tájból, am parkok fái, nők, autók né nek be, ahol a klasszicist rászat Amora és Pszichély oly jól érzi magát, mint boyjelmezes, lóháton ü *Eastwood* – s ahol persok sorban maga a művész gát otthon. A kilencvene ben ugyanúgy, mint a n nasokban. Végül is nem festi e tájakat – fogalm két korszak határán, a n nas évek termését a Stúdi riában bemutató 1991-es tás katalógusában –, me is szívesen besétálna a je szereplői közé. Szerinte azt mutatja – és igaza „hogy nem vagyunk körü csalogat és biztat, hogy a dolgokon túl is még minó ténik valami".

P. Szabt-

Napi Magyarország 1999 11.31

Festészet és ezred végi technika

Szotyory László és Nádler István művei a Várfok utcában

A Moszkva tértől a Vár oldalában felfutó Várfok utca az elmúlt években Budapest egyik képzőművészeti központjává vált. Az utcában sorra megnyitott galériák évek óta jeleskednek a kortárs képzőművészeti alkotások bemutatásában. Legújabb kiállításaikkal a jelenkori magyar festészet két kiváló alakját – és műveiket – helyezik reflektorfénybe.

A Várfok 14 Galériához tartozó, kolozsvári születésű *Szotyory László* idei tárlata a modern technika segítségével külön érdekességgel is szolgál a közönségnek. A művész sajátos hangvételű tájképei és női aktjai mellett a látogatónak alkalma nyílik megismerkedni azzal a CD-ROM-mal is, amely az alkotó életútját dolgozza fel. Multimediális katalógusát „lapozgatva" megismerkedhetünk életpályájával, művészi önvallomásával, műveinek sajtóvisszhangjával, valamint azzal az egyedülálló, komplex élménnyel, amelyet képeinek megtekintésével és az azokat inspiráló képi és hanghatások egyidejű befogadásával érhetünk el.

Szotyory László festményein újra találkozhatunk a romantikus mediterrán tájjal, de vásznainak többsége továbbra is a parktémát boncolgatja. Nem egyszerű természeti környezetben, inkább valami álomszerű metafizikus tájon járkálunk, ahol folyton valami sejtelmes titok lappang. Képeit kevés színnel, visszahalványított árnyalatokkal festi. Ugyanez jellemző három nagyméretű aktjára is, amelyeken a hatást hangsúlyozott körvonalaival éri el.

A szintén Várfok utcai XO Galéria *Nádler István* munkáit mutatja be, akiről túlzás nélkül állíthatjuk, hogy a XX. század végi magyar festészet egyik legkiemelkedőbb alkotója. Alapítója volt a hatvanas évek közepén indult neoavantgárd művészeti mozgalomnak, majd a kassáki konstruktivista hagyományokon keresztül jutott el összegző igényű festészetéig.

Végigjárta a hard edge iskolát, majd a nyolcvanas években visszakanyarodott a pályakezdése éveire jellemző líraibb, oldottabb festészethez. Tette mindezt úgy, hogy képei megőrizték egyéni zamatukat és színeiket. Nádler festészetére ugyanúgy hatott Steve Reich és Bartók muzsikája, akárcsak a Balaton-felvidéki Káli-medence varázslatos világa, amely műtermét körülveszi. Míg korában folt- és vonalsémákból álló geometrikus, a Piet Mondrian-i festés jellemezte, addig újabb képei a rezonancia és a forma viszonyának meghatározásával foglalkoznak.

Egy marék dollárért, Szotyory László festménye

Szotyory László és Nádler István alkotásai december 5-ig tekinthetők meg az I. kerületi Várfok utcai galériákban.

Pusztai Péter

LELŐHELY

Zugló A-tól

Tudták önök, ki alapította a XIV. kerületi Fűrész utca 16. szám alatt található Szent Antal gyógyszertárat? Ugye nem? Pedig a patika – mint olvasom – napjainkban is működik, immáron hatvanötödik éve. Nos, elárulom: Betegh Károly gyógyszerészmester.

Amikor először felütöttem a Dinasztia Kiadó új könyvét, a Zuglói lexikont, a lapok épp ennél az unikális információnál nyíltak ki. Rögtön megszerettem a Herminamező Polgári Körének helytörténeti munkacsoportja által összeállított kiadványt, pedig akkor még nem is tudtam: az új lexikon nemcsak elképesztően adatgazdag, remekül használható kézikönyv, hanem izgalmas olvasmány is. (Jó, jó, belátom, kell ahhoz némi célzott érdeklődés, hogy az ember úgy olvasson egy lexikont, mint egy regényt, de esküszöm, megéri.)

Így tudhatja meg például az ember, hogy a Columbus utca felettébb regényes hely. Itt élt például Huszárik Zoltán filmrendező, míg az 58. szám alatti házról azt tartja a helyi legenda, hogy egy időben ott lakott Puskás Öcsi, a neves labdarúgó, a 62. szám pedig, úgy beszélik, eredeti formájában Erzsébet királyné vadászháza volt. És ez még mind semmi, a magyarok királynéjáról elnevezett út egyik csodaszép villájában ugyanis bizonyítottan ott élt Schlachta Margit.

Ami engem illet, én mégiscsak a gyá szeretem igazán. A lói lexikonban hem nek a jobbnál jobb nevek: az Első M Szállítási Vállalat R dául egy virágzó kezési vállalkozót a Biersdorf Vegy Gyár Rt. pedig oly ismert tapaszok g ját, mint a Leuk vagy a Hansa (Gondolták volna, az 1930-ban ala üzem számára a há előkészületek pezsdülés hozta m gül a rég várt siker

Zugló azonban csak a ragtapaszr híres, hanem a h tóról is. Dr. Schn Adolf Darmol szervegyészeti Kf Hungária körút alatt működött, s b nyoma sincs, ma den pesti tudja, amíg ő alszik, a Darmol dolgozik. lóiak keble minde az ugyancsak itt g Diana sósborszes is dagadhatott a ségtől, nem besz kerület virágzó ka ráról. A számos üzem közül a Gyapjútomp- és gyár Rt. bizonyul életképesebbnek: szörös átalakulá Kalapgyár néve tönkre 1982-ben tét – mint olvasl nyolcvanas éve lemző kisszámú reslet okozta.

A könyv szer mészetesen ner régmúltat idézik adatok között magyarázatot tunk arról, hog

a a bankban

Capriccio I.

ott al-
ndrás
nálati
gyan-
ntban
ccem-

kiállí-
k már
egáns
gi kú-
ontjá-
egy
nely-
llított
– De
üség-
nnek
osan
Ez a
usan
omja
mat.
zinte
ások
álta-
kban
ettő
ését
tése
ását
mű-
nek
zűk-
onti

ható
ztal
ám-
tart
és a
rok

és térplasztikák. Némelyikük áttetsző és sima, míg mások durvább felületűek, színezettek, vagy éppen fémmel kombináltak, de szinte mindegyik könnyed. A Balerina és a Táncosnő a merev anyag finom törékenységét hangsúlyozza, míg az Erő éppen az ellenkezőjét. Időnként a címek is meglepőek. A Niké a gardróbban például egy önmagából, mintegy ruhából kilépő nőalakot mintáz, míg az Architectura kapun belépő embert. A kapu amúgy is az épületek egyik legérdekesebb része, és egyúttal a külvilág és a belső világ határa – meséli a szobrász, aki formatervezőként végzett az Iparművészeti Főiskolán, ám azóta több kiruccanást is tett a képzőművészetek más ágaiban és a film világában.

Sz. A. A.

és táncosnők

iállítása a Szabadsajtó úton

gy
or-
om
or-
et,
an
g-
n.

csepeli kohászok és a fáradt balett-táncosnők, testükön ugyanaz a szent emberi verejték. Róna Viktor, ez a gyönyörű ember, és még néhány szép magyar fej abból a harminc évből, amelyet Féner a Film, Színház, Muzsikánál dolgozott végig. De ott állt vele Oravecz István is, az utolsó munkanapján, lefényképezett mozdony-

HANGVERSENYEK

BARTÓK BÉLA EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) 20-án 18 órától Somogyi Péter (hegedű), Gulyás Márta (zongora), Rozmán Lajos (klarinét) és az Ózon Fúvósötös koncertje. Műsoron XX. századi francia és magyar zeneszerzők művei.

BELVÁROSI FŐPLÉBÁNIATEMPLOM (V., Március 15. tér 2.) 21-én 20 órától Virágh András orgonaestje. Műsoron Franck: Három korál.

BUDAFOKI VÁROSHÁZA (XXII., Városház tér 11.) 21-én 9.30-tól és 11 órától a Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar koncertje.

CAFÉ VIAN (VI., Liszt Ferenc tér 9.) 22-én 20.30-tól Kerek István (hegedű) és Acsay Gabriella (zongora) koncertje. 23-án 20.30-tól Réti Balázs zongoraestje.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) 22-én François-René Duchable (zongora) koncertje.

NÁDOR TEREM (XIV., Ajtósi Dürer sor 39.) 20-án 19.30-tól Szántó Andrea (ének) és Klukon Edit (zongora) koncertje.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 23-án 19 órától Károly Edit, Fellegi Balázs (ének), Éliás Katalin (zongora) és a Musica Profana Együttes koncertje.

PARLAMENT (V., Kossuth tér 5.) 20-án 18 órától a Magyar Virtuózok Kamarazenekar koncertje.

RÉGI ZENEAKADÉMIA – LISZT FERENC KAMARATEREM (VI., Vörösmarty u. 35.) 21-én 11 órától Németh Zsuzsa (zongora) koncertje.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 20-án 19.45-től a Budapesti Fesztiválzenekar koncertje. 21-én 10.30-tól és 16 órától a Nemzeti Énekkar és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Budapesti Tanárképző Intézete Szimfonikus Zenekara koncertje. 19.45-től a Budapesti Fesztiválzenekar koncertje. 22-én 16 órától Ünnepi hangverseny Budapest egyesítésének 125. évfordulója alkalmából. 19.30-tól a Liszt Ferenc Kamarazenekar koncertje.

TÁRLATOLGATÓ

ANGYALFÖLDI GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI HÁZ (XIII., Dagály u. 15/A) Nem tárgy, nem élőlény – Remsey Ágnes babakiállítása (30-ig).

BUDATÉTÉNYI GALÉRIA (XII., Nagytétényi út 35.) A Magyar Nők Szövetsége XXII. kerületi tagszervezetének amatőr kézműves kiállítása (30-ig).

DOVIN GALÉRIA (V., Galamb u. 6.) A Grand Hotel Avignon virágboltja – Kelemen Kettenbrücke festőművész kiállítása (január 12-ig).

MESTER GALÉRIA (IX., Ferenc krt. 22.) Berzy Katalin keramikusművész és Császár Attila festőművész kiállítása (december 10-ig).

RÁDAY GALÉRIA (IX., Ráday u. 8.) Czumpf Imre (1898–1972) emlékkiállítása (december 10-ig).

RÉT GALÉRIA (XI., Törökugrató u. 9.) Hadnagy Gabriella marosvásárhelyi festőművész kiállítása (december 10-ig).

TÁMASZPONT GALÉRIA (VII., Wesselényi u. 21.) Mesterek és tanítványok a Madách Imre Gimnáziumból IV. (december 3-ig).

PÓDIUM

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) 21-én 17 órától Gordon István vendége Beregi Péter. 22-én 10 órától Különös gyerek – dr. Hűvös Éva pszichológus előadása. 23-án 15 órától dr. Tímár Sándorné előadása Hatvany Lajosról. 18.30-tól Zsidó hagyomány - egyetemes kultúra - dr. Schöner Alfréd sorozata.

BUDA STAGE (II., Tárogató út 2–4.) 20-án 19.30-tól Holló Színház. 21-én 11 órától Zümzüm matiné – Méhes Csaba mulattató „pantomix" műsora. 19.30-tól Purcell fesztivál: Diocletianus – a Tomkins Énekegyüttes műsora. 22-én 19.30-tól Purcell fesztivál: „Cecília óda" Cecília napján – a Tomkins Énekegyüttes műsora. 23-án 19.30-tól Purcell-fesztivál – Vashegyi György zongoraművész estje.

CAFÉ VIAN (VI., Liszt Ferenc tér 9.) 20-án 20.30-tól Pantomim – házigazda: M. Kecskés András.

KORONA KÁVÉHÁZ (I., Dísz tér 16.) 23-án 19 órától Faludy György szerzői estje.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV. Városligeti krt. 11.) 21-én 11.15-től film: A Közlekedési Múzeum. Tárlatvezetés: A Kárpát-medence közúti közlekedésének fejlődése. 22-én 11.15-től film: A Közlekedési Múzeum. Tárlatvezetés: Magyarországi vasbetonhidak.

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM (VIII., Ludovika tér 6.) 20-án 16 órától Úgyis humusz leszel... – hulladékhelyzet Magyarországon. 17 órától A Teleki-vulkántól a Magas-Atlaszig, Tíz év expedíciói Afrika északi felén.

MAZSIKE TÁRSASÁGI KÖR (VII., Garay u. 48.) 21-én 19 órától „Na mi újság, Wágner úr?" – újságírók beszélgetnek aktuális kérdésekről Dési János közreműködésével.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) 20-án 18 órától Fölvett arc – Petz György szerzői estje.

STÚDIÓ „K" (IX., Mátyás u. 9.) 20-án 20.30-tól Juhász Endre fafúvósai. 21-én 11 órától Vár-játék. 19.30-tól Szűrővizsgálat. 22-én 11 órától A császár új ruhája. 21 órától A dalnok meg a zajnok.

SZAKSZERVEZETEK FŐVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZA (XI., Fehérvári út 47.) 20-án 19 órától Mária Evangéliuma – rockopera. A Petőfi Musical Stúdió előadása.

BULI VAN

ALMA MATER ÉTTEREM (V., Alkotmány u. 9–11.) 21-én 19 órától nosztalgia Rock 'n' Roll party a '60-as, '70-es, '80-as évek slágereivel.

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 20-án 19 órától Balkán Hangja – népzene. 21-én 21 órától Cadillac rock 'n' roll klub. 22-én 10 órától gyermek táncház a Hegedős együttessel. 18 órától Sirtos táncház, 21 órától Berkó táncház. 23-án 18.30-tól Rece-fice táncház.

ARATÓ DISCO (V., Váci u. 33.) 20-án a Bergendy Szalon-, Tánc- és Koncertzenekar. 21-én Dolly Roll koncert.

ART CAFÉ (V., Vörösmarty tér 1.) 20-án 21 órától Acid Company. 21-én 21 órától Téli Márta.

BANÁN KLUB (III., Mátyás király út 13–15.) Dzsesszhétvége: 20-án 20.30-tól Fusio Quartett koncertje, 21-én 21 órától In Line-koncert.

BELVÁROSI IFJÚSÁGI HÁZ (V., Molnár u. 9.) 21-én táncház: 17 órától Aprók tánca, 19 órától tánctanítás, 20.30-tól Kalamajka táncház, 23 órától Össznépi vigadalom.

FONÓ BUDAI ZENEHÁZ (XI., Sztregova u. 3.) 20-án Dresch Quartet. 21-én Bran együttes.

KAMÉLEON JAZZTAURANT (III., Kolosy tér 5/6.) 20-án 20 órától Tomsits Rudolf és Szakcsi Lakatos Béla koncertje. 21-én 20 órától a Vodku V Glutku együttes koncertje.

OLD MAN'S MUSIC PUB (VII., Akácfa u. 13.) 20-án Unga-Bunga. 21-én Mama Killed a Chicken. 22-én Gerendás Péter Társaság. 23-án Ferenczi György és a Herfli Davidson.

PINCEKLUB (IX., Mátyás u. 7.) 20-án Tengs Lengs. 21-én Total Metal club. 23-án Magyar népzenei klub a Matokabinde zenekarral.

SOTE KLUB (VIII., Nagyvárad tér 4.) 21-én Bon Bon (élő koncert). Stella dzsesszsarok: 0.30-tól Éliás Project.

MOZDULJ!

Pest–Buda-összecsapás

Túrák

csabára. A találkozó reggel fél kilenckor lesz a Moszkva téren, a metró kijáratá-

iros-zöld-kék angulatok

zotyory László képei

Számos fiatal magyar festőnek az a agédiája, hogy túl komolyan veszi ját zsenijét, állandóan bizonyítani ar, és ebből az erőlködésből csak lami izzadságszagú dolog születik. *Szotyory László* művészete pontoan az ellentéte a fenn említettnek. önnyed, elegáns, színes, sőt figurás, elsősorban a szemünknek és az zelmeinknek szól, tehát csupa van erénnyel bír, amitől egy maira valamit is adó kritikus megriad edig éppen az elsorolt jellemzők iatt érdekesek festményei.

A méltató témáját kifejtve legtöbbször valamit valamihez hasonlít. Ezzel a módszerrel nagyon könnyen letne jellemezni a Képzőművészeti Főiskolát 1983-ban befejező művész kotásmódját: impresszionista színek, art decós formák, titokzatosság s némi metafizika. A *Várfok 14 Műhelygalériá*ban nyáron kiállított képei is talányos történeteket mutatnak be, könnyed kézzel megfestett mpresszionisztikus stílusban. Szotory képei a hangulatokról és az ál-

zotyory László: Állomás, 1991,
laj, farost, 150×130 cm
Fotó Lugosi Lugo László)

Sinkó István: Tűzizene, akril, 180×80 cm

mokról szólnak. Az *Állomás* (1991) című alkotáson egy fekete öltönyös, kalapos férfi és egy dekoratív-érzéki nő ül a padon. A háttérben a pályaudvar hatalmas csarnoka látszik és éppen csak jelezve egy szerelvény. A kék égen fehér felhők úsznak, minden levegős, színes, és a zöldes színárnyalatok közül kivirít néhány vérszínű folt. A formák — az öltözetek, az épületek — a harmincas éveket idézik. A festmény pedig a várakozásról szól.

Minden város tele van rejtelmes épületekkel. Főleg azok a házak titokzatosak, borzongatóak, amelyeknek nem ismerjük pontosan a funkcióját. Nem tudjuk, de szeretnénk megtudni, mit rejtenek a falak: börtönt, hivatalt, ahol hivatalnokok aktákat gyártanak, vagy csak üres termeket? De az is lehet, hogy a cifra, saroktornyokkal ellátott lilás épület csak egy cifra, századfordulós raktár,

éppen előbújt a Nap és a pa... földre tűz.

A hangulatok, a talányok festője Szotyory László. Még jelképes munkáin is megtalálható a múló pillanat, az elmúlás okozta szomorúság, a fényes színek édes-keser hangulatokat takarnak.

(Várfok 14. Műhelygaléria, 1992. VIII. 17 — IX. 6.)

LÓSKA LAJOS

KIÁLLÍTÁSI KÖRKÉP

Szotyory László *Ház* (1991) című művén is ilyen rejtélyes építmény látható. Könnyed ecsetkezeléssel, friss színekkel megfestve, annyira frissekkel, hogy a bordós-lilás, zöld reflex-színekkel teli épület előtt, a zöld füvön felvillan egy barnás-aranyos folt. Valószínűleg a felhők mögül

SZOTYORI László
Új Művészet 1993/4.

SZOTYORI László festő

M.Nemzet,1992.aug.12.

SZOTYORY LÁSZLÓ festőművész kiállítása augusztus 17-től szeptember 6-ig látható a Várfok 14 Műhelygalériában (Budapest I., Várfok u. 14.). A galériában neves kortárs képzőművészek alkotásainak bemutatója és árusítása is történik. A kiállítások látogatása díjtalan.

Közlemények

helyett a közeli „civitatem ceperunt" hatására. A rövidítéseknél
másolat jelleget erősítik. Hasonlóképpen emellett szól az a tér
hibásan írta. Nem tudjuk pontosan, hogy a másoló előtt fekvő
hogyan rövidítették, talán az „A" felett helyeztek el egy vonalat.
rögtön a „p"-t kezdte el írni. Hasonló tévedés fordul elő az „Irc

Az írás kora. A kódex írásával kapcsolatban a datálás jelen
tettek a bevezetőben említett eltérő nézetek. A nehézséget alap
könyvkultúra 13. századi emlékei közül csak nagyon kevés mar
ductusú és tractatiójú írások, az összehasonlításra csak kevéssé
németújvári, azaz zágrábi *Missale* két írástípust is megőrzött, m
Kéziratunk ductusa, a gót jelleg ellenére, még sokat megőrzöt
kulás kéziratok kerekded horizontális, enyhén szorított jellegéb
Július Sopko katalógusköteteinek függelékében.[12] A magyaro
nos kódexünkhöz közel álló írást nem találunk, de szembesüll
felében miként módosult és öltött kéziratunknál határozottan g

A kódexek csekély száma miatt nem kerülhető meg a kor o
lentkezését a magyar királyi okleveles anyagban Mezey László
utal II. András néhány oklevelére, amelyek 1212–1216-ból a „t
azonban a kivételeknek tekinthetők, mivel már a század első évt
oklevelekben egy jól olvasható, gót jellegű, de horizontális jelleg
ma. Ha ezek között tájékozódunk, akkor bizonyos ductus- és tra
IV. Béla 1240-es évi okleveleiközött tűnik fel: így 1240., DL 2
Reg. Nr. 722. – 1242. XI. 21. DL 33702, Reg. Nr. 724. – 1245.,
keresztes konvent egy 1256. évi oklevele (DL 83.128). A kor l
az 1241. év elé datált pannonhalmi *Liber ruber* írása az említet
nem szorított ductusa miatt.[14]

Kéziratunk jó néhány jellegzetessége mind az okleveleknél
„g" és „r" betű írása, két „i" esetén a második betű szárának a
fölé emelt helyzetben való leírása.

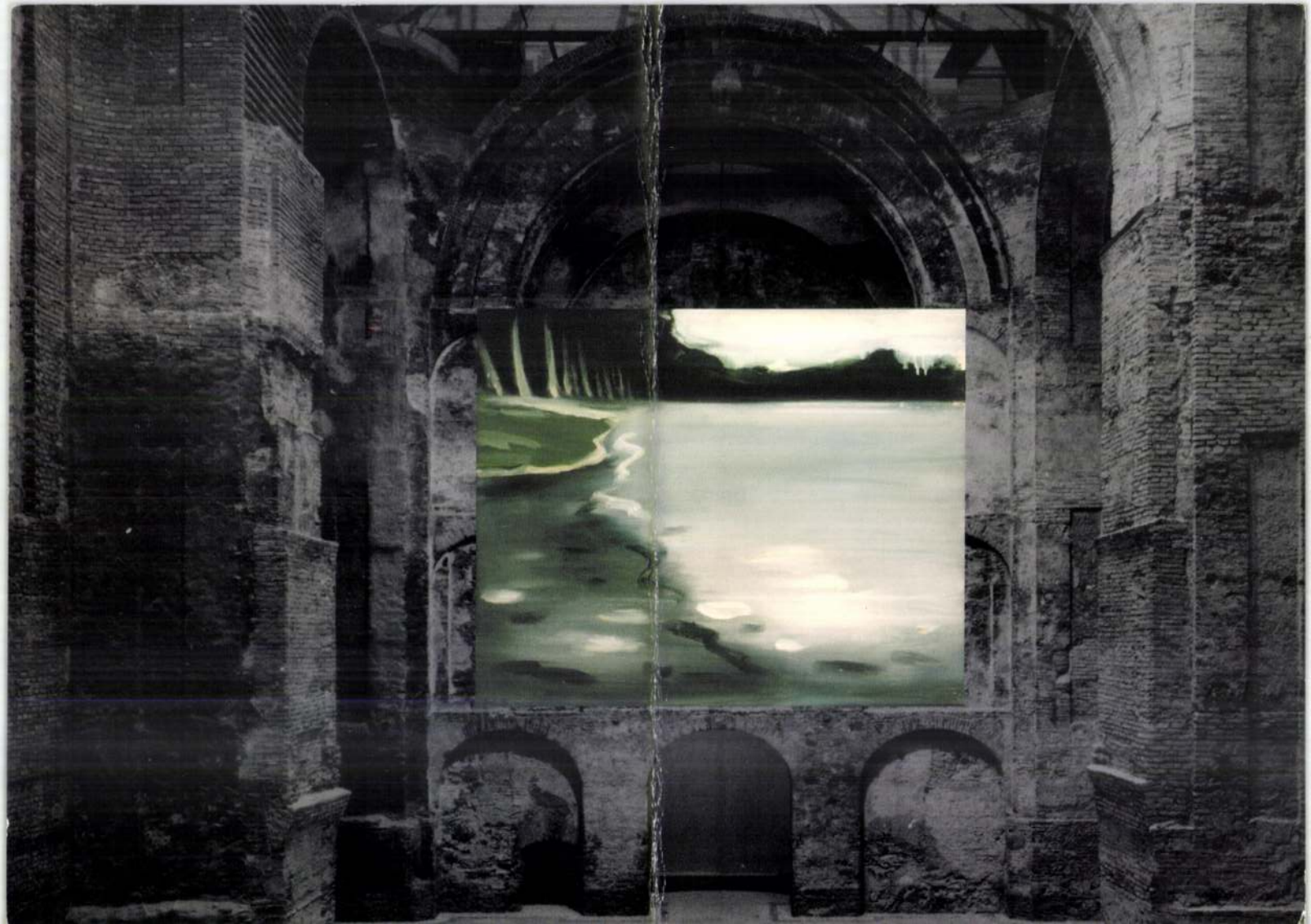

A Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
meghívja Önt

Szotyory László

PARKOK, NŐK, AUTÓK

című kiállítására,
1999. március 4-én 17 órára.
A kiállítást megnyitja:

Földényi F. László

Megtekinthető: 1999. április 4-ig, hétfő kivételével 10-16 óráig.
Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
1037 Budapest, Kiscelli utca 108.
Megközelíthető a Kolosy tértől, a 165-ös autóbusszal.
Tel./fax: 388-78-17 • e-mail: 413293fit@ella.hu
http://www.btmfk.iif.hu/

Fk.: Dr. Bodó Sándor a BTM főigazgatója

DÍJ FIZETVE
BUDAPEST PF. 4.
1250

BUDAPEST 1988.02.25

Markója Csilla
Budapest
Hevesi Gy. u. 46.
1156

SZOTYORI LÁSZLÓ 1142 Budapest, Csáktornya park 6. II. 14.

1957-ben születtem Kolozsváron.
1970 óta élek Magyarországon.
1983-ban végeztem a Képzőművészeti Főiskolát, ahol Kokas Ignác és Dienes Gábor tanítványa voltam.
A főiskola után négy évig tanítottam a Budai Nagy Antal Gimnáziumban.
Több csoportos kiállítás mellett egyéni kiállításom volt Százhalombattán, Vácott, Budapesten, Dunakeszin, Balassagyarmaton és Veszprémben.

I was born in 1957 in Kolozsvár.
I've been living in Hungary since 1970.
I graduated from the National College of Fine Arts in 1983, my masters were Ignác Kokas and Gábor Dienes.
After graduation I worked as a teacher in the „Budai Nagy Antal" High School for four years.
Besides several joint exhibitions, I've had exhibitions of my own in Százhalombatta, Vác, Budapest, Dunakeszi, Balassagyarmat and Veszprém.

SZOTYORI László

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK GALÉRIÁBA
1998. november 5-én, csütörtökön 18 órától 20 óráig

VÁRFOK 14 GALÉRIA
Budapest ✦ Hungary

SZOTYORY LÁSZLÓ

kiállításának megnyitójára.

A megnyitóval egyidőben bemutatjuk a Szotyory László festészetéről az INTERMUNDIUM kiadó gondozásában megjelent CD-ROM-ot.

A kiállítás december 5-ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

A kiállítással azonos időben
a **SPIRITUSZ GALÉRIÁBAN**
/I., Várfok u. 14. „A" lph. fszt. 3./
válogatás látható a galériákhoz
tartozó művészek munkáiból.
Látogatás csak előzetes bejelentkezés alapján.

VÁRFOK GALÉRIA
H–1012 Budapest, Várfok u. 14. Tel./Fax: 213-5155
E-mail: szalokyk@mail.matav.hu
http://www.datanet.hu/artnet/artnet/varfok
Szalóky Károly
/Támogatók: ÁLLAMI NYOMDA RT., BUDAPEST BORTÁRSASÁG/

SZOTYORY LÁSZLÓ

S Z O P O S S Á N D O R festő.

Irodalom:

Biró Béla dr.: Két kitüntetett kolozsvári müvész. "Erdélyi Helikon" 1942.évf. U.a.: Tárlatismertetések az "Erdélyi Helikon"-ban 1942-1944.

Szopos Sándor
festő

Miért érdemes híresnek lenni

Legyünk belátók: a hírnév nem pusztán emelkedett okoknál fogva vonzó oly sok millió ember számára, ki is – ha bevallja, ha nem, ritkábban vagy gyakrabban – annak lázában ég. E világon híresnek lenni megannyi praktikus előnnyel jár, s ez akkor is igaz, ha zavarba ejt, sőt gyakran morális kérdések sorozatát is felveti.

Nyilván kínos, hogy az ezredvégi kultúrában a hírnevet nem az érdemek súlya, hanem technológiája szerint mérik. Az írott és hallható érdemek mindig háttérbe szorulnak a láthatóakkal szemben. Vannak olyanok, s nem is kevesen, akik igazságtalannak tartják, hogy némely regényíró hosszú évtizedes munkálkodása e világon kevesebb port ver fel, mintha egy új tévécsatornán egy eddig máshonnan ismert leányka hirtelen előretör, s immár nemcsak a vetélkedő tábláit emelgeti, ellenben már a híreket is olvasgathatja. Könnyű erre azt mondani, hogy mindezen érdemek nem mérhetőek és nem is mérendőek össze: a regény – tegyük fel – mégiscsak az emberiség szent ügye, ellenben a TV7 új image-ét megteremtő fiatalember zseléjének vagy zakójának kérdése vélhetően mégsem jobbíthatja mindannyiunk sorsát. Ez persze így is van. A kínos az, hogy hitetlen és egoista civilizációnk mégis megannyiszor olyan helyzeteket teremt, amelyben az író és a képernyők ura/úrnője ugyancsak összetalálkozik: csendesen és nehéz szívvel mondanám, akár össze is méretnek.

Először is a helyzet úgy áll, hogy az író kénytelen lesz tapasztalni, hogy az e világi életet megkönnyítő kivételezettség – amely a hírnév mértékegységeként is értelmezhető – számára jóval csekélyebb mértékben adatik, mint a vizuális tartományokból érkező „kollégáinak". Ismert és mégis igaz közhelyek ezek. Írónak és rákkutatónak egyaránt marad a sorbaállás, ellenben a Sorstombola ügyeletes Hermészének mindenféléből jobb jár. Legyünk őszinték, bátrabban vezethet részegen, hamarabb jut be a hivatalba, kedvesebbek lesznek vele a vendéglőben, végül, de nem utolsósorban, köszönnek néki az utcán, s ha randevút kér a kávéházban, komolyabb eséllyel indul a versenyben. Ám mindezt még könnyen elintézhetjük egy vállrándítással, mondván, ez csak hiúság, a *lényeg* máshol van. Mindebben vagyon igazság, bár némely álszent puritanizmusnak nincs híján. Írónak és Tudósnak egyaránt boszszantó, ha a világ úgymond semmibe veszi őket, s ha tetszik, ha nem, a világ immár elképzelhetetlen a média nélkül. Merthogy Író és Tudós – midőn ütött a hírnév órája – egyaránt a tévébe tartanak, s ott bizony hamar azt tapasztalják, hogy egy asztalnál üldögélnek mindenféle lánykákkal és fiúcskákkal. Attól tartok, ha versenyt hirdetnénk a Szó és az Írás emberei között, hogy a láthatóság tartományában, azaz tévékben való látogatásaik alkalmával miféle és mennyi istentelen szamárságot kérdeztek tőlük, mit ők – tekintettel saját jól felfogott érdekeikre – faarccal tűrtek, nos, ahogyan Rejtő Jenőnél olvasható: lesz meglepetés. A tévékben, a nyilvánosság nagy darálóiban és konzervgyáraiban hamar kiderül, hogy ki kicsoda. Az Írás és a Szó embereinek újra és újra tudomásul kell venniük, hogy egyébként ismert képességeik önmagukban nem sokat érnek. Egy-egy tréfás vagy épp gonosz operatőr úgy vágja haza bármely nemes eszme képviselőjét, ahogyan akarja.

S itt kénytelen lennék tenni egy kitérőt a politikáról. A képernyő ugyanis gyakran meglepő helyzetet teremt eme nemes cirkusz versenyzői számára. Nem egy közülük féli, rettegi azt, mások azt képzelik, hogy uralják, s máris kínos helyzetekben találják magukat. A magyar politikai életben ott látható például bizonyos Torgyán doktor, aki egész karrierjét a média politikát cirkusszá változtató étvágyának köszönheti. A Fidesz-Polgári Párt eltűnést és szereplést jó ütemben váltogató elnökének vélhetően magának is feltűnt, hogy pártja teljesítménye szorosan összefügg eme ritmussal. Nevezetesen a Fidesznek mindig akkor megy jobban, amikor Orbán Viktort eldugják, s akkor megy rosszabbul, amint ez nem bír magával és nekilát nyilatkozni. Orbán *nyers hatalomvágyát* a média kifejekevésbé nem jobban rejti. Orbán média-tanácsadói vélhetően nincsenek könnyű helyzetben: ha Orbánt pár hétre el is tüntethetik a képernyőről, hosszabb időre mégsem rejthetik el. Végre is ő a pártja elnöke. Hornnal könnyebb, néki megadatott az a képesség, hogy minél gyatrábban, kínosabb helyzetekben van, annál jobban teljesít a *képernyőn*. Ha az írók panaszkodni tudnának arra, hogy a média mit is művelt velük, akkor – képzeljük csak el – miféle jeremiádát hallgatnánk a politikusoktól. Racionális érvelés, ugyan. Belátás és ész, hah. A politikusok a Parlamenti közvetítés című szappanoperában szerezhetik meg a hírnév megalapozásához szükséges tőkéjüket, s nyilván naponta el kell merengeniük azon, hogy *adásidőben* a nézőközönségnek spílázzanak-e, vagy a társaikkal vitatkozzanak. Ritka az a szerencsés politikus, aki egyszerre képes mindkettőre. (Torgyán doktor ezügyben kivétel. Őt *csak* a közönség érdekli. Embert, aki ilyen nyíltan élvezte volna a tévében való jelenlétet, ritkán láttam. Ego ügyben hozzá képest mindenki tanuló, Lettermantól Friderikuszig, Zámbó Jimmytől Kovács Józsefig. Kár, hogy mellékesen politikust játszik.)

Akármint is: a hírnév immár nem csupán, s nem elsősorban a hagyomány szerinti érdemek jutalma. A hírnévre sokan vágynak, sokan áhítják, s az gyakran már fontosabb, mint a pénz. A hírnévért élni – s alkalmanként halni is érdemes. S a látható világok tartománya megannyi lehetőséget kínál a megjelenésre, a feltűnésre, pán klón akar lenni, előbb *másvalakinek akar látszani, hogy utóbb majd a saját nevében és érdemében is híres legyen*. A karaoke versenyzők persze semmi egyebet sem tesznek, mint megértették a kor hívó szavát. A korét, amely kíváncsian figyeli s hevesen jutalmazza, ha valaki a másik bőrébe bújik, csak azért, hogy híres lehessen. Ha erről van szó, végtelenül megértőek vagyunk. S ezt a lehetőséget aknázza ki a tévéshow-k megannyi hőse: a sok bogárzabáló, füllel olvasó, Mozartot böfögő, hetvenévesen is gyermeket szülő *csodalény*, aki szinte *bármit* megtesz, hogy végre egyszer vendég lehessen a nagy urak egyikénél, felléphessen a show-ban. Megint mások – akiknek némi hagyományosan is értelmezhető képességből is bővebben jutott – ott állnak a stúdiókban, szerte a világon, s vadul nyomják a gombokat, sietve válaszolván a kérdésre, hogy mikor született Zoro és ki volt Huru. A boldog nyerteseknek ott az autó, és a boldog veszteseknek is ott a cseppnyi gyógyír: az édes hírnév.

Ami engem illet, mindezt nemigen tartom bántónak. Lehet mindezen persze keseregni, de vegyük észre, hogy mindebben ott rejlik az emancipáció mozzanata, amúgy a felvilágosodással járó összes kínlódás nélkül. Ha tetszik, ha nem, ha különös, ha nem: a hírnévért való küzdelemben és versenyben sokak számára egyetlen lehetőség a láthatóság tartományában való feltűnés. Lehet ezt vigaszágnak nevezni, s lehet méltó válasznak tartani. Immár mindenki jöhet. Amíg a tévék ki nem alszanak, addig van esély.

EUROWEB INTERNET SZOLGÁLTATÓ Rt.

EUnet Hungary Kft. E-NET Kft. Internet Hungary Kft.

PIACVEZETŐ AZ INTERNET SZOLGÁLTATÁSBAN

Minőségi Internet szolgáltatás · Testreszabott szolgáltatások · Web-tervezés,kivitelezés · Információs ház
Béreltvonalas és ISDN csatlakozás · Technikai támogatás

További felvilágosításért forduljon ügyfélszolgálatunkhoz:
EuroWeb Rt. 1122 Budapest, Városmajor u. 13. Telefon : 22-44-000, Fax : 22-44-100 e-mail : info@euroweb.hu, http ://www.euroweb.hu

Hetven aztán kiderült, hogy szó sincs itt botrányról, szenzációról. Semmi az égvilágon nem történt, megkezdődött a médiapiacon a verseny, mégpedíglen a néző kegyeiért. Ez az, amire már régóta várt boldog-boldogtalan. Hál' isten, a versenyszellem a szabad piaci viszonyok között most már napról-napra megnyilvánul, kéretik ennek örülni, a verseny nyomán kizárólag a néző jár jól, emelkedik a műsorok színvonala. *Baló György* persze őrjöng. Arról van szó az ő szemszögéből nézve, hogy a TV3 szóbelileg megállapodott az Objektív Filmstúdióval a Csinibaba megvásárlásáról, a stúdió vezetője azonban nem írta alá a szerződést. Erre a tévétársaság kétmillióról négyre emelte a vételi árat, sőt, beígért egy húszmilliós támogatást is egy magyar forgatókönyv megfilmesítéséért, mi több, még negyvenegy régebbi magyar alkotás megvételére is vállalkozott, ami már nagyon tetszett a filmstúdiónak, s szóbelileg igent mondott, sőt, minderre a Csinibaba videoforgalmazására jogosult cég is áldását adta. Tiszta sor, gondolná a néző, csak a Magyar Televízió piszkoskodik, s tesz keresztbe ellenfeleinek, ott, ahol csak tud. Csak hát Magyarországon élünk. Huszonnégy órán belül kiderült, hogy szó sincs fenyegetésről, a Magyar Televízió nem is érti, hogy Balóék miről beszélnek. Arról van szó ugyanis, hogy az MTV egy alapítványon keresztül úgy huszonhétmillióval támogatta a Csinibaba elkészítését, ennek fejében aztán ők kapták meg az első tévésugárzás jogát, a vetítésre decemberben kerülne sor. Szó sincs itt nyomásról, itt csak papírosról, szerződésről van szó, a szerződés pedig szerződés. Ezzel szemben a TV3 mb. vezérigazgatója azt tartja képtelenségnek, hogyha szóban megállapodnak egy adásvételben, akkor azt miért nem tartják be. „A tévés szakmában az adott szó a világon mindenütt egyrangú az írásos szerződéssel" – mondja Baló magától értetődő természetességgel.

Mármost a nézőnek azt kellene eldöntenie, kinek van igaza. Nos, ez az, amire, ha lehet, ne vállalkozzék a néző. Sőt, ne is legyen véleménye. Különben belebonyolódik a részletekbe, a hazai piaci kultúra mocsarába süllyed, s jobban elhülyül, mintha egész nap a tévét nézné. Döntsön majd a bíróság. Magyaror-

A festészet titokzatos tárgya

– Szotyori László képei elé –

Ami milliószor megtörténik millió helyen, az már a miénk is. Lebegő képek, kikerülhetetlenek – a kirakatüveg és a monitorkép tükröződései. Ezek a történetek, jelenetek mindig és mindenhol megismétlődnek, elöntötték a világot. Állandóvá váltak, mint a város zaja, vagy a tengermorajlás. Leginkább félálmunkban törnek elő, már végleg befészkelték magukat a tudattalanba. Már saját testünkből táplálkozva élnek tovább, amit egyszer már átéltünk, újralátjuk számtalanszor, plakáton, a tévében vagy moziban. Vagy ezek a tájak – a kimerevített pillanat nyugtalanságával –, mikor az ég metszően kék, s a márványszobrok hidegen fénylenek, a Nap úszik vagy rostokol a végtelenben... csak a kép kerete szabja meg a határokat.

Ebren vagy öntudatlan, de rendszeresen felderengenek ezek a képek: kávéházak teraszai, tengerparti villák kertjei, egy utca hajnali fényei vagy egy szorongó naplemente valamelyik kietlen városszéli kerületben.

Minden képben van valami megfoghatatlan, valami idegenszerű. Úgy érezzük, vendégként létezünk ebben a világban. Elönt minket a távollét időtlen nyugalma, s utána jön a kétségbeesés. Összemosódnak az emlékek, egy régi kapcsolat egyetlen mozdulatban rögzül, egyetlen kacér mozdulat fejezi ki azt a hosszan tartó fájdalmas vágyakozást. Utazunk, és az élmények, az izgalmas részletek összemosódnak, majd egy képbe tömörödnek – egy érzéssé, mely makacsul követeli létét. A kedvelt városból nem marad más, csak egy mozdulat, egy gesztus, ami olyan erős, hogy elhomályosítja a többi élményt, kitörölhetetlenül bevésődik az emlékezetünkbe. Mi marad egy városból? Beszűrődő fény valamelyik múzeum belső kertjében, vagy egy park homályában felderengő arc. Emlékek, a vágy és a lemondás metafizikája egyszerre; a kétségbeesés hívja elő és rögzíti ezeket a képeket. Szorongó vágyak tartják életben, a múlt emlékei torlódnak össze egyetlen emblémává. Talán a jövőt is meghatározzák, mert olyan érzésünk támad, hogy a feltörő képekben összetömörödött az idő. Egy pillanat kifejezheti a teljes életet.

Kilépünk az időből, és mégsem vagyunk képesek átfogó képet kapni az életünkről. Magányos utazóként bolyongunk, vágyainkat álomképekbe fojtjuk, mely visszatükrözi saját létünk megfejthetetlenségét.

Gaál József

Szotyory László: Utazás '90.

Szotyory László (1957-)
A park V. 1996
olaj, farost 120x140 cm
Fotó: Lugosi Lugo László

Tisztelettel meghívjuk a
Fészek Galériába

SZOTYORY LÁSZLÓ

"AZ ÖSSZEFÜGGŐ PARKOK"

c. kiállításának megnyitására
1996. május 7.-én, kedd d.u. 6-8 óra között

Megnyitja:
Géczi János
költő

Megtekinthető:
május 25-ig, naponta 2-8 óráig

BUDAPEST 7. 96 IV. 30 14

Lóska Lajos

Bp.

Felső Zöldmáli út 61-65

1025

Szotyory László (1957 –)
„Reggeli a szabadban" III 1993
szitanyomat, 50 x 70 cm

A MERLIN GALÉRIA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

SZOTYORY LÁSZLÓ
FESTŐMŰVÉSZ

„REGGELI A SZABADBAN"
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
1997. MÁRCIUS 27-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN 18 ÓRÁRA.

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
HORVÁTH KÁROLY
SZÍNMŰVÉSZ

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
A MERLIN SZÍNHÁZ ELŐCSARNOKÁBAN
1997. ÁPRILIS 10-IG.
(V., GERLÓCZY UTCA 4. TEL.: 117-9338)

BUDAPEST 62
24. 3. 97
AL-I/49

MAGYARORSZÁG
017
FORINT

Lóska Lajos

Bp.
Felső földmáli u. 61-65/A
fsz. 2

1025

Útközben

Úgy adódott, hogy a választás idején Londonban voltam. Elképzeltem, hogy nagy lesz a csinnadratta. Látok majd tömeggyűléseket, plakáterdőt, hallom a zenebonát.

Választás

De mindebből semmi sem lett. Londonban csend honolt. Egyetlen plakáttal sem találkoztam. Gyűlések sem voltak. Az angol választás stílusában különbözik a mienktől. A választási agitáció súlypontja a televízió. Reggeltől éjfélig a választásról volt szó. Érvek csatáztak egymással. Megjelentek a képernyőn az ellenfelek is, John Major, Tony Blair, Paddy Ashdown. Talán legkevésbé a miniszterelnök volt látható. Mondták, tervbe vették, hogy francia mintára – akárcsak nálunk – az ellenfelek vitázni fognak egymással, de végül a tervet elvetették. Néhány ember részvételével tartott kisgyűléseket mutatott a tévé, és sok-sok választót szólaltatott meg. Az angol stílushoz hozzátartozik az is, hogy a nálunk bevezetett kampánycsend ismeretlen. Még a választás napján is folyt a választók meggyőzése. Alkoholtilalom sincs.

A választás, amely az angol szokásnak megfelelően csütörtökön volt, csendben zajlott le. Május elseje nem munkaszünet, így az emberek munkába menet és munkából jövet mentek el szavazni. Általában a Munkáspártot tartották favoritnak. Tony Blair mosolygó képe ellepte a magazinok címoldalát. Noha a Munkáspártot tartották befutónak, sokan emlékeztettek arra, hogy a szerencse bizony forgandó. A legutóbbi választáson már a Munkáspárt látszott áttörni a célszalagot, az utolsó percekben fordult a kocka, és a toryk győztek. Most nem így történt. A késő délutáni órákban vált-e a jóslat. Egyszóval az állandó munkáspárti táborhoz csatlakoztak a kiábrándulók, a pártot cserélők. A várakozás jellemzi a választás utáni napokat. Az utca embere, az átlagangol úgy véli, nem lesz sok változás. „Majd meglátjuk" – mondta egyikük. Ennél többet mi sem mondhatunk.

Vidék

Aki autóval Londonból délre tart, és átvág a házak sűrűjén, az előtt, mint valami tablón, feltárul az angol építészet. Az égbe nyúló üveg- és acélházakat követik a hagyományos épületek, fehér házak apró ablakokkal, a bejárathoz öt lépcső vezet fel. Aztán a családi házak végtelen sora, díszesek és dísztelenek. Lapos tetejűek és palatetősek. Kis boltocskák, kocsmák, apró standok. És így megy ez kilométereken át. Végre feltűnik az első rét. Birkanyáj legel békésen. Odébb tehenek. Az első farmok. Farmshop felirat egy rozzant táblán, rajta az ajánlat: kávé, tea, szendvics. Repcetáblák sárgállnak, amerre csak a szem ellát. Újabb birkanyáj és újabb legelésző tehéncsorda. Őrült motorosok rohannak a tenger felé. Az autópálya barna szalagja szürkére vált. Vége a széles úttestnek, keskenyül az út. Rye kis falu, szétszórt házak. Stílusuk őrzi az angol hagyományt. Apró hotel, kis kocsma, szuvenírbolt. Aztán megint az országút. Irány Hastings. Nevezetes hely az angol történelemben, itt szállt partra 1066-ban Hódító Vilmos normann serege. Nem voltak sokan, mindössze nyolcezren, de csellel, erővel legyőzték a szászokat. A tenger, a csatorna vize békés, a mólón turisták sétálnak, és a motorkerékpárhad megpihent. Soha ennyi motorkerékpárt! Mintha Anglia valamennyi motorosa itt adott volna találkát. Hastings vasárnapi, ünnepi kirándulások célpont-

„Cselekedj, indulj, tégy erőfeszí

Kétszázötven éves az orsolyiták iskolája Sopr

Mint egy délnémet vagy északolasz kisváros a századfordulón. A zárt tér közepén Máriaszobor, a (neo)gót templomból orgonaszó hallatszik, a hozzáépült iskolából csengettyű és gyerekcsivitelés. Apácák suhannak át a téren, az égen fecskeraj, a csillagvizsgáló toronyban galambsereg. Sopronban vagyunk, az Orsolya téren. A kétszázötven esztendeje e helyen megtelepedett Szent Orsolya-rendi nővérek tanintézete a nevezetes évforduló megünneplésére készül. Messzi földről érkeznek a vendégek, Rómából a rend generálisa, Győrből *Pápai* Lajos megyés püspök, a fővárosból *Jelenits* István piarista tanár, Ausztriából s más nyugat-európai keresztény régiókból e falak közül kikerült öregdiákok. És itt van természetesen a mai diáksereg, 864 kisgyerek – fiúk, lányok, vegyesen, a nőnevelésben jeleskedő orsolyiták, engedve az idők szavának, ma koedukált iskolát működtetnek – meg a hetven tanár, szülők, szimpatizánsok, hozzátartozók. Az iskolával szemközt, a Lábas-házban (árkádjait a II. világháborús bombakárok helyreállításakor fedezték fel) kiállítás szemlélteti a nemrégiben *Szent Orsolya Római Katolikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium* néven bejegyzett intézetnek hazánk történelmével szinte párhuzamosan futó históriáját. Emitt az alapítást engedélyező okirat, aláírója *Mária Terézia* (a dátumalapító Szent Angélával. Angéla abban az esztendőben lépett be az egyházi közösségbe (Szent Ferenc harmadrendjébe), amikor *Kolumbusz* felfedezte Amerikát, s nem sokkal azelőtt alapította meg társaságát, amikortól a kálvini reformációt jegyzi a világ. Ez a Garda-tó mentén született parasztlány, éles elméjével kortársainál jóval korábban ébredt rá, hogy oly' időkben, amikor a háborúk és a börtönök szabják meg a törvényt, és az emberek élete szüntelen félelem, a nőneveléssel, az imádságnak és az irgalmas cselekedeteknek szentelt élettel mily' sokat lehet tenni a békéért, az erkölcsös és szeretetteljes hétköznapok megteremtéséért. *„Cselekedj, indulj, tégy erőfeszítéseket, remélj, fordulj Istenhez teljes szívedből, formálj mindent Isten dicsőítésére és dicsőségére és a testvérek szeretetére, és csodálatos dolgokat fogsz tapasztalni"* – vallotta Angéla, aki 1535-ben alapított társasága pártfogójául a legendák ködébe vesző *Szent Orsolya* vértanút választotta. A nyíllal és liliommal ábrázolt Orsolya tiszteletének első dokumentumai a VIII–IX. századból valók. Legendái megegyeznek abban, hogy valamelyik III–IV. századi brit király lánya lehetett, és lánypajtásaival együtt hajón kellett menekülnie Angliából, amikor pogány kérőjét – szüzességi fogadalmára hivatkozva – elutasította. A kontinensre érve a Rajnán Kölnig hajózott, ott azonban a várost

Az állami iskolából a te

Kolostoraik, intézeteik csakhamar az egész országot behálózták, és mert több iskolatípust is igen eredményesen működtettek, olykor a különböző felekezetek szorgalmazására telepedtek meg iskolaszegény városokban. (Kisvárdán például 1918-ban a protestáns lelkész és a zsidó rabbi is kérte, nem csak az egri érsek, hogy rendházat és iskolát alapítsanak.) A soproni zárda érdekében egy bécsi asszony tette meg az első lépéseket, ő hozta az első anyagi áldozatokat is, és a többségében evangélikus városi ma-

SZOTYORY LÁSZLÓ festő 1997. május 17.

Megnyílt a Magyar szalon '97

A lehetőségek kiállítása

Sokszínű a *Magyar szalon '97* című, a *Műcsarnokban* megnyílt országos képzőművészeti kiállítás, amely elérte célját – állítják a szakma képviselői, a tárlat szervezői. Még akkor is jó a szalonról kialakítható összkép, ha vannak nagy nevek, nemzetközi hírnévvel is büszkélkedhető képzőművészek, akik hiányoznak róla. (Olyanok is, akik egyetértettek a szalon létjogosultságával és eszmeileg támogatták a megrendezését.) A Műcsarnok adatai szerint a kiállításról szóló felhívásra 1417 művész jelentkezett 2672 műtárggyal, ebből a zsűri 355 művész 422 munkáját fogadta el, a tárlaton ennyi alkotással találkozhat a látogató. A 422 műtárgy között 101 festményt, 111 grafikát, két plakátot, nyolc fotót, két tűzzománcot, 108 szobrot, 13 érmét, 17 textilt, illetve gobelint, hat domborművet, 39 plasztikát és kisplasztikát, valamint 15 egyik kategóriába sem sorolható munkát találunk.

A Magyar szalon '97 megszületését heves viták előzték meg. A művésztársadalom nagyobb részének véleménye szerint két-három évente szükség van olyan országos fórumra, amely minden magyar művész számára lehetőséget ad a bemutatkozásra. Így – ha a szemle rendszeressége megmarad – a kiállítások előbb-utóbb reális képet adhatnak a kortárs magyar képzőművészet keresztmetszetéről. Mások – köztük *Beke* László, a Műcsarnok igazgatója – úgy vélekedtek, hogy nincs szükség ilyen tárlatokra, mert a keresztmetszet sosem lehet teljes, és különben is, meg kell őrizni a kiállítóhelyek autonómiáját. A vita végül is lecsendesedett, és ebben nagy szerepe volt a Művelődési Minisztériumnak, amely a szalon mellé állt. Sőt, *Magyar* Bálint megígérte, a tárca segít abban, hogy az országos tárlatot bizonyos időközönként rendszeresen megrendezzék. Hogy mekkora szükség van a kiállításra, arra a szalon katalógusának előszavában (örvendetes, hogy a több mint kétszáz oldalas, színes katalógus a megnyitóra elkészült!) *Wehner* Tibor mutat rá: *„A kortárs művészet kiszámíthatatlan, manipulatív erők játékszereként hányódik, a kortárs művész kafkai kastélyban bolyong."* A június 15-ig látható *Magyar szalon '97* végül is a Műcsarnok, a művelődési tárca, a *Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete*, a *Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége* és a *Magyar Képzőművészeti és Iparművészeti Társaságok Szövetsége* szervezésében, komoly szponzori támogatással született meg, és *Göncz* Árpád köztársasági elnök, valamint *Baja* Ferenc környezetvédelmi miniszter védnökséget vállalt felette.

Csíkvári Péter szobrászművész, a szemle előkészítő bizottságának tagja szerint az, hogy a tárlat megrendezését nem sikerült kiharcolni 1996-ban, a millecentenárium évében, sokakat bántott, hiszen a '96-os esztendő a magyar képzőművészet nagy ünnepe is lehetett volna. Most mégis örülnek a művészek, mert a szalon címébe belekerült a '97-es évszám, ami azt sugallja, hogy a kiállításnak lesz folytatása, lesz *Magyar szemle '99*... Azzal, hogy a kiállításról távol maradtak jelentős művészek, – Csíkvári Péter szerint – nem kell foglalkozni. Ehhez mindenkinek joga van. Így látja ezt *Gerzson* Pál festőművész is, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének elnöke. Csíkvári Péterrel egyetértésben úgy vélik, *a szalon a lehetőségek kiállítása, koncepciója pedig a rendszerbe helyezés.* Elsősorban *a közönségnek szól*, és nem a szakmának. Ha rendszeressé válik, egyre kevesebben fognak róla hiányozni a „nagyok" közül. Különben is, mindig lesznek művészek, akik a szalon idején alkotópályájuknak olyan szakaszában vannak, hogy nem kívánnak munkájukkal a közönség elé lépni. (Azok a vádak, amelyek különböző mendemondákra épülnek, hogy a Műcsarnok egyes, a kiállítást ellenző munkatársai megfenyegettek volna művészeket, ha most kiállítanak, máskor nem kapnak lehetőséget, az intézmény vezetői szerint teljesen alaptalanok.) Ilyenek vagyunk? – tehetik fel a kérdést a képzőművészek a mostani kiállítás megtekintése után. Erre egyelőre nemmel kell válaszolni. Most még meglátszik a tárlaton, hogy *hosszú idő után ez az első országos kiállítás*. A művészek mégis úgy érzik, a szalon anyaga olyan gazdag, hogy a látogatóknak senkinek a műve sem fog hiányozni. Az a kép, amely a kiállítás megtekintőiben kialakul, Gerzson Pál szerint a mai magyar képzőművészet *eleganciájáról* tanúskodik.

Szotyory László Ikarosz (Canova után) című festményéért a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének díját kapta

A szervezők hangsúlyozzák, a Műcsarnok munkatársai rendkívül odaadó munkát végeztek, a művek begyűjtésére, a szalon felépítésére igen rövid idő állt rendelkezésre. Külön dicséret illeti a rendezőket, *D. Udvary* Ildikót és *Orosz* Pétert, szép és korrekt, a látogatók kalauzolását segítő munkát végeztek ők ketten, a művek elrendezésekor nemcsak a látványra ügyeltek, hanem az *értelmezhetőségre* is. Egyik alkotással sem „űztek tréfát" a másik rovására.

A zsűrinek – szintén hosszas egyezkedés után – tíz tagja volt: *Budahelyi* Tibor és *Vígh* Tamás szobrász, *Sáros* András Miklós és *Szurcsik* József grafikus, *Sváby* Lajos és *Végh* András festő, *Keserü* Katalin művészettörténész, Orosz Péter szobrász és D. Udvary Ildikó művészettörténész, valamint a Művelődési Minisztérium képviseletében *Szepes* Lászlóné művészettörténész. Gerzson Pál, Csíkvári Péter és *Pilaszanovich* Irén, a Műcsarnok igazgatóhelyettese szerint a zsűri a kiállítás védelmében a minőségre koncentrált. Azért volt szigorú, hogy a szemlén a lehető legjobb alkotások kapjanak helyet. Biztosan van olyan művész, aki úgy gondolja, hogy igazságtalanul zsűrizték ki a munkáját. Mégis figyelembe kell venni, hogy az eddigi országos kiállításokkal ellentétben, amelyeken a részvétel a különböző művészszervezeti tagságtól függött, most semmilyen megkötés nem volt a jelentkezésnél, ezért elvileg amatőrök is elhozhatták a műveiket. Gerzson Pál ezzel együtt úgy érzi, a zsűri a festők között jobban „kaszált" a kelleténél. A szalon megrendezése sok tanulsággal szolgált. Több javaslat és elképzelés született a zsűrizés gondjainak áthidalására, a következő kiállítás kiterjesztésére a vidéki galériákba. A tárlat látogatottságáról (például arról, hogy hány magyar és hány külföldi vendége volt) felmérés készül. A kiállított munkák közül tíz díjat kapott.

Devich Márton

Díjazott művészek: Gyarmathy Tihamér (a főszpozor, a Dermo Trade Rt. fődíja), Várnagy Ildikó, Vojnich Erzsébet, Dobos Ildikó, Szotyory László, Csorba Simon, Nemes László, Bíró János, Orosz István és Joláthy Attila

Vajda Mihály: A piacgazdaság és a társadalom

⁂

Kőszeg Ferenc: Érvek az „ügynöktörvény" módosításához –
a (Történeti) Hivatal áldozatai

⁂

Orosz István: Az égiek titokzatos földi mása

⁂

Kányádi Sándor: „Nem is olyan reménytelen a feltámadás"

⁂

ÉS Irodalom: Caius Licinius Calvus, Luca Anna
és Peer Krisztián versei,
Demény Péter, Ficsku Pál, Grecsó Krisztián és Lábass Endre prózája

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

XLII. ÉVFOLYAM, 33. SZÁM ÁRA: 96 FT 1998. AUGUSZTUS 14.

Szotyory László munkája

HANG

előítéletek nélkül vitatkozni egymással legalább a harmadik szabad választások után?

Bruck András szerint egyébként a *„szocialisták választási vereségével most majd folytatódhat az egypártrendszer átmeneti visszatértével megszakadt demokratizálási folyamat."* Mint a Demokratikus Charta egykor volt ügyvivője, némi meglepetéssel látom, hogy az ÉS egyik vezető publicistája immár ilyen mértékben idealizálja az 1994. májusa előtti állapotokat. Egy különbség azonban kétségtelenül van az akkori és mostani idők között, mégha ez el is kerülte a *Gyökerek* szerzőjének figyelmét. Az Orbán-kormány tagjainak közel fele annak idején MSZMP-tag volt, és többségük igen szép poszton dolgozott a késő-kádári időkben. (Egyébként nyilván jól és tisztességgel.) Csak remélhető, hogy Bruck Andrásnak a fideszesekké átigazolt egykori MSZMP-sek iránti bizalma idővel az MSZMP-ből az MSZP-be átlépett politikusokra is kiterjed.

Hegyi Gyula

*

Az ember azt gondolná, lehetetlen annyira mellébeszélni, mint ahogy Hegyi Gyula teszi, de persze láthatóan lehet. Ön egy másik cikkére válaszolt, nem az enyémre. Én például a „sajtón kullancsként lógó szakértőket" *írtam, aminek semmi köze az ön interpretációjához. Én nem az MSZP-szimpatizánsok kiszorítását javasoltam, hanem a* „véleményoldalak honorárium mentessé tételét". *Természetesen azt remélve, hogy akkor talán az ön ügybuzgósága is lelohadna egy kicsit. De azért ez akkor is egészen más, vagy nem? És azt sem értem, kinek prédikál itt a toleranciáról, amikor ott és akkor jelenik meg, amikor akar. Nemrég egyenesen két lapban találkoztam ugyanaznap a nevével:* a Népszavában *és a* Magyar Hírlapban. *Higgye el, nem a hírnevét irigylem, csak az ízlésem ellen van az, ami a hazai sajtóban folyik. Ellenkezik ugyanis a demokratikus sajtó funkciójával az, hogy masszívan elfogult, százszalékig pártzsoldban álló személyek függetlennek mondott lapok véleményoldalait kényük-kedvükre használhatják, és egyetlen célra: az MSZP-ben betöltött pozícióik megerősítésére. Ön még álcázásként időnként ír profán témákról is, de például* Ágh Attila *vagy* Ripp Zoltán *soha. Most pedig, miután négy éven át félreelemeztek, félreprognosztizáltak mindent, bebizonyítva, hogy magyar politológiáról beszélni ugyanolyan értelmetlen, mint magyar rakétakutatásról, menetrendszerűen kéthetente ismét bedobják a lottószelvényeiket. Miért lenne az kiszorítás, ha egy szerkesztő azt mondaná, hogy ilyen MSZP izékből most egy darabig nem kérünk? Tőlem például már utasított vissza anyagot a* Magyar Hírlap, *és nem is egyet, igaz, én nem is a szocializmus restaurációján fáradozom. Egyébként nyugodjon meg, nincs semmi gyűlölködés, csak elvszerű ellenszenv.*

Ami pedig ezt a Szavazz Clintonra! *dolgot illeti. Az angolszász lapoknál valóban létezik „endorsement", azaz felhívás egy pártra vagy politikusra való szavazásra. De nem úgy, hogy előtte négy évig elhallgatják a kormány minden dolgát. A* Népszabadság *nem egyszerűen a választások idején állt ki a koalíció mellett – a főszerkesztője szerint „láttatta" a győzelmét kívánatosnak –, hanem 1994-től kezdve minden nap fedezte az MSZP-t, függetlenül attól, hogy* Horn Gyula *éppen min buherált. Angliában legutóbb a* Daily Telegraph *on kívül még a konzervatív lapok is a munkáspárti* Tony Blair *t favorizálták, aki viszont azóta a saját bőrén tapasztalhatja, amit egy londoni ügyvéd így fogalmazott meg: az angol sajtó olyan éles és kíméletlen, hogy demokráciánk még ellenzék nélkül sem lenne veszélyben. És az USA-ban is hiába mondta a* New York Times, *hogy szavazz Clintonra, azóta azt is mondta az elnök feleségéről, pedig az sokkal inkább politikus mint First Lady, hogy „egy patologikus hazudozó". A nyílt „szavazz valakire", illetve az alamuszi „láttattuk" között épp akkora a különbség, mint az angolszász sajtó és a* Népszabadság *között.*

Bruck András

Hibaigazítás

Július 17-i számunkban Bazsányi Sándor Ex librisében mind a címben, mind a szövegben hibás a kiváló orosz szerző neve: nem Mark Szlonyin, hanem Mark Szlonyim. Elnézést érte.

A hiba egyébként nem tőlünk ered. A Palatinus Kiadó írta kiadványára hibásan a *Dosztojevszkij három szerelme* című könyv szerzőjének nevét.

Novellapályázat

Az Élet és Irodalom szerkesztősége – a Fortuna Reklámügynökség támogatásával – novellapályázatot hirdet. A pályázaton bárki részt vehet bármely témakörű művel, az egyetlen megkötés, hogy a novellának utalnia kell a „SZERENCSE – BALSZERENCSE" motívumára (amely mellesleg a világirodalom remekműveinek nagy részében megtalálható, hogy csak a kézenfekvő példát, Dosztojevszkij *A játékos*-át idézzük; így a kötöttség sem nevezhető igazán komolynak).

Egy pályázó legfeljebb három novellát nevezhet be, a művek terjedelme ne haladja meg a tíz szabvány gépelt oldalt (egy oldal 25 sor, soronként 55-60 leütés; számítógépes formában: 1250 karakter). Minden egyes novellát három példányban várunk.

A pályázat jeligés. A jeligét feloldó adatokat lezárt borítékban mellékeljék a pályázati anyaghoz.

A pályázatokat háromtagú zsűri bírálja el: Balassa Péter esztéta, Beck András kritikus, Dérczy Péter kritikus.

A zsűri három díjat ad ki: I. díj – 250.000 Ft
II. díj – 200.000 Ft
III. díj – 150.000 Ft,

de élhet azzal a jogával, hogy esetleg megosztja a díjakat, vagy nem kellő színvonal esetén egyiket-másikat visszatartja. A bíráló bizottság ezen kívül javaslatot tesz a díjazott művek mellett a legjobb alkotások kiemelt honoráriummal való közlésre is.

A Fortuna Reklámügynökség egyúttal fenntartja azt a jogot, hogy a győztes és a publikációra kiemelkedően érdemes alkotásokat kötetbe gyűjtve kiadhassa.

A szerkesztőség a meghirdetéstől kezdve folyamatosan várja a pályázatokat a következő címre: Élet és Irodalom, Budapest, 1443, Pf. 274. A borítékra kérjük, írják rá: *„ÉS novellapályázat".*

A végső pályázati határidő: 1998. október 31.
Eredményhirdetés: 1998. november 20.

FORTUNA REKLÁMÜGYNÖKSÉG

ÉLET ÉS IRODALOM

ÉLET ÉS IRODALOM

Kiadja az

Irodalom Kft:

ÉS Alapítvány
Journal Art Alapítvány

Megjelenik
minden pénteken

Főszerkesztő:
KOVÁCS ZOLTÁN

Főszerkesztő-helyettes:
TARNÓI GIZELLA
VÁNCSA ISTVÁN

Olvasószerkesztő:
SZIRA PÉTER

Szerkesztők és fogadóórák:

Szépprózа:
DÉRCZY PÉTER
csütörtök 10–13

Tárlat, grafika:
SZIKSZAI KÁROLY
hétfő 11–13

Könyvkritika:
KÁROLYI CSABA
csütörtök 9–13

Irodalomtörténet:
BATA IMRE
hétfő 10–13

Vers:
KÁNTOR PÉTER
kedd 11–13

Műbírálat:
BAKÁCS TIBOR S.
kedd, szerda 11–13

Tervezőszerkesztő:
KABÁN ESZTER

Munkatársak:
DARVASI LÁSZLÓ
MEGYESI GUSZTÁV
MOLNÁR ERZSÉBET
ORBÁN OTTÓ

Index: 25-44
HU-ISSN 0424-8848
Szerkesztőség:
1089 Budapest,
Rezső tér 15.
(Bejárat a Rezső utca felől)
Budapest 1443. Pf. 274
Telefon: 303-9211
Telefax: 303-9241
E-mail: irodalom@westel900.net
Internet-cím: http://es.westel900.net
Kiadja: Irodalom Kft.
Felelős kiadó:
a Kft. ügyvezető igazgatója
Telefon: 303-9211
Hirdetésfelvétel:
Rezső tér 15.
Levilágítás: Mester Nyomda

Lapterjesztés: Baranyi és TSA Kft.
1062 Budapest, Bajza utca 68.
Telefon: 153-2755
Terjeszti a HÍRKER Rt., az NH Rt.
és alternatív terjesztők

Előfizethető a szerkesztőségben, postautalványon vagy átutalással, a Hírlap-Előfizetési és Elektronikus Posta Igazgatóságánál (Bp. 1846 Csokonai u. 6. Postabank Rt. 219-98636, 021-42795) és kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban és a hírlapkézbesítőknél.
Előfizetési díj:
egy évre 4512 Ft,
fél évre 2256 Ft,
negyed évre 1128 Ft,
egy hónapra 376 Ft.

Külföldi előfizetés:
a szerkesztőségen keresztül. Éves előfizetési díj: 80 USA-dollár, környező országokba 40 USA-dollár a bankszámlánkra történő befizetéssel (a szerkesztőség egyidejű értesítése mellett).

Bankszámlaszámunk: Budapest Bank Rt.
10102237-07105005-00000008

Nyomtatás:
Veszprémi Nyomda Rt.
Felelős vezető: Erdős András igazgató

A lap
a Soros Alapítvány,
a Nemzeti Kulturális Alap
és az Inertia Kft.
támogatásával készül.

További támogatóink:

CAOLA Rt.,
Dunaferr Rt.,
EGIS Rt.,
Graphisoft Kft.,
Hungagent Rt.,
MOL Rt.,
MTESZ,
továbbá olvasóink,
akik tavaly adóforintjaikkal támogatták a lapot.

Az ÉS kommunikációs partnere:

westel

Lapzárta: kedd, 11 óra
Meg nem rendelt kéziratokat lehetőségeink szerint gondozunk, de csak felbélyegzett, válaszborítékos levelekre áll módunkban válaszolni.

végéig. Gótikus szobrok a budai királyi palotából. 1885-ös Budapesti Látkép Pályázat képei. A restaurálás művészete.

BUDAPEST KIÁLLÍTÓTEREM (V., Szabadsajtó út 5.) Bajkó Anikó képzőművész kiállítása.

BUDAVÁRI LABIRINTUS (I., Úri u. 9.) 1200 méter hosszú barlangrendszer, 16 méter mélyen a Várhegy gyomrában. Állandó és időszaki kiállítások, – Őskori labirintus, Történelmi labirintus, Személyes labirintus, Labirintus Tárlat, Esti labirintus.

CORVIN MŰVELŐDÉSI HÁZ (XVI., Thököly út 13.) Ádámffy Pál festőművész kiállítása.

kiállítása.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV. Városligeti krt. 11.) Autótörténeti kiállítás. 100 éves a magyar állami hajózás. A magyar vasút másfél évszázada. A budapesti közlekedés kezdetei. A közúti közlekedés története. A Méray motorkerékpárgyár története. A szabadságharc vasútja. Még szebb, mint az eredeti – a modellépítés esztétikája és technikája.

KRESZ GÉZA MENTŐMÚZEUM (V., Markó u. 22.) A magyar mentésügy 100 éve. A világ legnagyobb mentőszervezetei 1244-től napjainkig. Titanic-emléksarok.

Parkok, nők, autók címmel nyílt kiállítás Szotyory László munkáiból a Kiscelli Múzeumban (III., Kiscelli u. 108.). A tárlat április 4-ig várja az érdeklődőket

CSÁK MÁTÉ MŰTEREM AKVARELL GALÉRIA (I., Úri u. 42.) Vízfestmények kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA ÉS HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (XXI., Szent Imre tér 3.) Óváry Géza festőművész kiállítása.

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Hermann Zoltán kiállítása.

DOVIN GALÉRIA (V., Galamb u. 6.) Biogeometria – Baranyai Levente festőművész kiállítása.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Emblématárlat.

EL-KALÁSZI GALÉRIA (III., Dereglye u. 1.) Ruttka Ferenc grafikus- és festőművész kiállítása.

ELMED DUNAP-ART GALÉRIA (XIII., Újpesti rkp. 7.) Kortárs képző- és iparművészeti állandó kiállítás.

ERDŐS RENÉE HÁZ (XVII., Báthory u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzse-mocsár dioráma.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Szilvitzky Margit-festmények 1991–1998 című kiállítása. Várady Róbert festményei.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában.

ÉRINTÉS MULTIART GALÉRIA (XIII., Pozsonyi út 11.) Csik István festőművész kiállítása.

KÜLVÁROSI SZALON (XV., Szűcs István u. 45.) Mészáros Vincéné báb- és meseíró műveiből rendezett Mese-Varázs című kiállítás.

LAKÁSMÚZEUM (III., Fő tér 4.) Kun Zsigmond népművészeti gyűjteménye.

LISZT FERENC-EMLÉKMÚZEUM ÉS -KUTATÓKÖZPONT (VI., Vörösmarty u. 35.) Liszt Ferenc és korának magyar zenés színpada.

LOGODI STÚDIÓ (I., Logodi u. 25.) Festménykiállítás több elismert magyar festőművész alkotásából. (Telefonbejelentés alapján látogatható: 212-4207, 202-0010)

MADÁCH 5 GALÉRIA (VII., Madách I. út 5.) Frederick D. Bunsen Black Holes című kiállítása.

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ – VÖRÖS SZALON (VI., Andrássy út 22.) Bod Éva keramikusművész kiállítása.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története: Világítástechnika, Villamos háztartási gépek, Villamos gyógyászat, Kábelek és szabadvezetékek fejlődéstörténete, Fogyasztásmérők, Jedlik Ányos elektrotechnikai találmányai. (A kiállításokra a belépés díjtalan!)

MAGYAR KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓ-IPA-

Vadgazdálkodás és
nyek országából. Er
természetvédelem. S
középkori faluban. A j
sa a paraszti kultúrára

MAGYAR NEMZETI BA
GYŰJTEMÉNYE (V.,
1848–49 pénztörténeti

MAGYAR NEMZETI GA
épület) Középkori és re
szobrok és táblaképek.
tárok. Reneszánsz és
kácsy Mihály és Paál L
XX. századi festészet
nádori kripta.

MAGYAR NEMZETI MÚZ
14–16.) Magyar koronáz
ság története István kir
kőtár. Középkori és kora
nyeink – 1998. Múltból a
Bank Rt.

MAGYAR SAJTÓ HÁZA
lágnagyságok Kornis G
tárlat.

MAGYAR TELEVÍZIÓ TEC
TEMÉNY (IX., Lenhos
évtizede képekben és
működő stúdió a hatva

MAGYAR TENGERI GYŰ
68/B) Kagylók, csigák
a világ minden tájáról:
lagok, sünök, rákok, h
lók, csigaóriások, kag
geri használati- és dí
nes fényképek élő csi

MAGYAR TERMÉSZET
Ludovika tér 6.) Emb
gon – történeti ökoló
rágoskert – bemutató
lász Iván vadászati k
tények és hangulatok
nyi Múzeum történet
múmiákról. „Ésszel já
állítás. Kihalások – az
neti múltban. 150 éve

MAI MANÓ FOTÓGALÉ
Kotnyek István Talált ta
tása.

MARTSA MŰTEREM Láto
jelentés alapján: 333-8

MÁTYÁS-TEMPLOM (I.
művészeti gyűjtemény

MEDNYÁNSZKY GALÉ
társ képző- és iparm
sa, értékesítése.

MESTER GALÉRIA (IX
ző- és iparművészek

MIRÓ FOTÓGALÉRIA
Ország a hágók ala

MTA ZENETÖRTÉNE
7.) A zeneélet és
gyarországon. Bart

MŰCSARNOK (XIV., D
/ A „Dátum" című ki

SZOTYORY László

Népsab. 1999. III. 9

ózetről című írás
égeket és hihetet-
ogy az öltözet a
gzi: hihetetlen te-
et el ne fajuljon,
étől idegenkedik."

rjúgémtoll

k rendszeresen köz-
Szabad Királyi Pest
" hirdetéseit, akinek
Franciskánusok'
m, 's ezen tzím alatt:
." Itt jelenteti meg
ek iránti figyelmezte-
színes metszetekkel
ltözeteit, a mellényt,
a rövid dolmányt. Itt
Ventzel és Kostyál
ábó vitája a magyar
ről, de utóbbi is itt
a bíborgém- és var-
díszköntösök éke-
zé Tóth Gáspár ma-
ti jelentését.
vatlap, a Rothkrepf
Ionművész, mely a
t jelent meg, rend-
számolókat közöl a
at újdonságairól.
helyeken az asszo-
ímzett atlasz, filet

katlan; mert az uracs, mielőtt még hálószobáját is elhagyja, csak egy pillanatot vet öltözet-mérőjének mutatójára, s már tudja, mit kell felöltenie és sohasem fog véteni évszak, időjárás és divat ellen."

A negyvenes évektől a divatlapok egyre gyakrabban közöltek magyar divatképeket, a Vahot Imre szerkesztette Pesti Divatlap 1844-től fogva teljesen beszüntette a párizsi és a bécsi divat ismertetését és idegen divatképek közlését. Előkelő hölgyek tüntetve viselték a honit. Petőfi versben üdvözölte a magyar ruhát viselő Batthyány és Károlyi grófnékat.

A Bach-korszakban politikai állásfoglalást jelentett a magyar viselet, a Kossuth-kalap, Kossuth-szakáll. 1859-ben a Griff vendéglőben Szerdahelyi Kálmán, Feleky Miklós, Lendvay Márton és Németh György elhatározzák, hogy ezentúl példaadásként magyar ruhában fognak járni. A Férfidivat Közlöny című szabászati szaklap, Jámbor Endre pesti szabómester lapja 1860-ban Árpád nevezetű felső öltönyt kínál papok számára, Hunyadi-dolmányt, Kazinczy-atillát, Lehelszűrt, Kölcsey-mentét az uraknak, Árpádmentét és Hunyadi-palástot a hölgyeknek.

A Délibáb című szépirodalmi és divatlap szemleírója, Bulyovszky Gyula 1857 januárjában szenzációs hírt közöl olvasóival, miszerint meghalt a krinolin, minden idők legtorzabb női ruhája. A krinogyanánt fogja föl Rothschild báróné merészségét". Pesten és Budán csúfolták ugyan „spárgaborogatónak", „vándorló harangnak", „lefordított liliomnak", a szépnem elegáns képviselői továbbra is ebben az öles átmérőjű szoknyában lejtettek a korzón. 1867 után még egy évtizedig tovább élt az előző évek nemzeti felbuzdulásából született divatáramlat, de a szoknyaviseletben már az 1860-as években is a nyugati módit követték. A nyolcvanas években azonban már végleg hódított a párizsi, illetve bécsi divat.

Az első magyar fotográfiák jóvoltából, valamint a divatlapok rézmetszeteiből képet alkothatunk a múlt század végének férfidivatjáról: hol fent német, lent magyar, hol fent magyar, lent német öltözékben fényképezkedtek a fővárosi urak. Tövölgyi Titusz ugyan Nem kell a frakk! címmel tartott felolvasást a Pesti Demokrata Körben, ám a millenniumi protokoll már vagy a frakkot, vagy a díszmagyart írta elő. Az operaházi díszelőadáson a földszinten a tudósító szerint „csak két frakk volt látható; a többi látogató mind vagy egyenruhában, vagy díszmagyarban jelent meg. A Vígszínház megnyitásáról viszont így számolt be a Fővárosi Lapok: „A nézőtér fényes volt, akár csak egy théatre paré: a hölgyek estélyi öltözékben, az urak frakkban jelentek meg."

Erki Edit

---

zhatás idillien fa-
ıdjon. Feketén hí-
llékutcák, tapoga-
os, lehangoló, bá-
Ahogy ennek len-
ert a sötétre jönnie
nek. Az éjszakát a
gel gyűri maga alá,
najd bölcsen helyet
újbóli sötétnek. Ez a
be vetett keleti em-
fiája.
el Budapestre egy
alóra. Tanulja meg
fényt és a fény hiá-
ıyorogjon, botorkál-
ı, tévedjen el, rémül-
ra, tapasztalja meg
ötét oldalát. Legyen
ű és depressziós. Ke-
a a világ tanítómes-
ön el Budapestre!

Rottenbiller

Térzene, menettánc, díszbemutató

Katonamuzsikusok budapesti találkozója

MUNKATÁRSUNKTÓL

Katonazenekari találkozóra jönnek összse hazai és külföldi fúvószenekarok március 13-án és 14-én. A rendezvény – a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség szervezésében – a márciusi, központi ünnepség része.

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc évfordulójának, valamint Magyarország NATO-felvételének megünnepléséhez kapcsolódik a március közepi katonazenekari találkozó. Cseh, lengyel, román, holland osztrák katonazenekarok mellett a vám- és pénzügyőrség, a tűzoltóság, a Magyar Honvédség Központi Zenekara, illetve a budapesti és a szolnoki helyőrség vesz részt a rendezvényen.

A találkozót március 13-án a vendégzenekarok térzenéi nyitják délután egy órakor a Blaha Lujza téren, a Vörösmarty téren, valamint a budai Skála, illetve a Skála Metró Áruház, továbbá az Europark előtt. A zenekarok a Városligetbe masíroznak, hogy három óra körül bevonuljanak a Hősök terére. Az elöljárók fogadása után hallható a katonazenekarok díszbemutatója.

Másnap ugyancsak kora délután kezdődik a műsor. Két órakor a katonazenekarok, hagyományőrző és mazsorettcsoportok vonulnak a Hősök terétől – az Andrássy út, Bajcsy-Zsilinszky út, illetve Alkotmány utca vonalon – a Kossuth térig. A Himnusz és az elöljárók ünnepi beszéde három órakor várható. Érdekességnek ígérkezik az egyesített zenekar koncertje. A programban – többek között – Kodály Toborzója, Brahms IV. Magyar tánca, valamint Strauss Éljen a magyar! című kompozíciója hangzik fel.

A programsorozatot az esti, ünnepi hangverseny zárja, amelyet hét órától rendeznek az Magyar Honvédség Művelődési Házában.

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1996 október 3 - án, csütörtökön 18 órától 20 óráig

SZOTYORY LÁSZLÓ

festőművész

O - mint OrfeO

című kiállításának megnyitójára.

A kiállítás október 26 - ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel. / Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

A galériát és a megnyitót a CASUS és a BUDAPEST BORTÁRSASÁG támogatja.

Szotyory László

Szotyori László

FŐVÁROSI KÉPTÁR / KISCELLI MÚZEUM

SAJTÓKÖZLEMÉNY

SZOTYORY LÁSZLÓ

PARKOK, NŐK, AUTÓK

FŐVÁROSI KÉPTÁR / KISCELLI MÚZEUM – TEMPLOMTÉR
1999. március 4–április 5.

Szotyory László képei akkor is ismerős érzést keltenek a nézőben, ha először találkozik velük. Részben azoknak a motívumoknak köszönhető ez, amelyek a festészet korábbi korszakaitól sem álltak távol. Néptelen parkok, sötétlő ciprusok, árkádiai jelenetek: a romantika korának voltak közkedvelt témái. Pompás amerikai autók, csillogó karosszériák, száguldó motorkerékpárok, vagy a képregények hangulatát idéző köznapi vagy erotikus jelenetek, amelyeknél már csak a figurák mellé illesztett szövegtöredékek hiányoznak: az amerikai pop art, illetve hiperrealizmus képvilágához is közel állnak a képei. A közismert filmekből kiemelt és újra festett pillanatfelvételek vagy a klasszikus festészet és szobrászat alkotásait újra megidéző képek pedig a nyolcvanas és korai kilencvenes évek posztmodern eklekticizmusához állnak közel.
(Földényi F. László)

Budapesti Történeti Múzeum
Fővárosi Képtár / Kiscelli Múzeum
Templomtér
1037 Budapest, Kiscelli u. 108.
Információ: 3887-817 telefonon

Megnyitó:1999. március 4-én 17 órakor
Megnyitja: Földény F. László esztéta

A kiállítást rendezte: Lorány Judit
Megtekinthető: 1999. április 5-ig.

Fővárosi Képtár/Kiscelli Múzeum, H-1037 Budapest, Kiscelli u. 108. tel.:36/1/3887-817 fax: 36/1/3687-917
e-mail: h13293fit@ella.hu http://www.btmfk.iif.hu

SZOTYORY Láinlo

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA
1994. november 24 - én, 18 órától 20 óráig

SZOTYORY LÁSZLÓ

kiállításának megnyitójára

A kiállítás december 18 - ig tart nyitva, szerdától vasárnapig 10 - 18 óráig.
Szünnap : hétfő és kedd.

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H -1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./Fax:115-2165
Szalóky Károly

Lengyel Kultúra
Budapest

Meghívó

A Lengyel Tájékoztató
és
Kulturális Központ

szeretettel meghívja Önt

EL Kazovszkij

és

Szotyory László

kiállításának megnyitójára
1993. szeptember 8-án
18 órakor

Budapest, VI., Nagymező u. 15.

Szinyei Szalon

Budapest, VI., Szinyei u. 2.
Telefon: 269 31 86
(bejárat a belső udvarból jobbra)

Tisztelettel meghívjuk Önt és családját

Szotyory László

Építmények és lények

című kiállítására

A Szinyei Szalonba
2006. november 16-án csütörtökön, 17 órára
A kiállítást megnyitja: **Dr. Nagy Miklós** orvos, műgyűjtő
A kiállítást rendezte: **Sinkovits Péter**
Megtekinthető: 2006. december 6-ig.
Szerda, csütörtök, péntek: 14-18 óráig

Szeretettel meghívom Önt a **Várfok Galéria Várfok Termébe** 2008. február 14-én, csütörtökön 18 és 20 óra között

Szotyory László

Parkok és felhők

című kiállításának megnyitójára.

VÁRFOK GALÉRIA

Várfok Galéria - Várfok Terem
1012 Budapest, Várfok utca 14.
Tel.: (36 1) 213 5155

A kiállítás nyitva:
március 14-ig, keddtől szombatig, 11 és 18h között.

Kapcsolódó programok:

A Várfok Galéria XO Termében
1012 Budapest, Várfok u. 11.
Tel.: (36 1) 214 0373
El Kazovszkij kiállítása
látható március 14-ig

www.varfok-galeria.hu
www.varfok-gallery.eu
galeria@varfok-galeria.hu

Együttműködő partnereink:

Állami Nyomda Nyrt.
AUDI
Budapest Bortársaság
Café Alkoholos Filc
IKONEWMEDIA

Szalóky Károly
galériatulajdonos

VÁR FOK 14
GALÉRIA

TISZTELETTEL MEGHÍVOM ÖNT A VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1997. OKTÓBER 2-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN 18-20 ÓRÁIG

SZOTYORY LÁSZLÓ

festőművész

"PARKOK ÉS GRÁCIÁK"
(OMAGGIO A CANOVA)

című kiállítása megnyitójára

A KIÁLLÍTÁS OKTÓBER 25-IG TART NYITVA, KEDDTŐL SZOMBATIG
11 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT. SZÜNNAP: VASÁRNAP ÉS HÉTFŐ

VÁRFOK 14 GALÉRIA,
H-1012, BP, VÁRFOK U. 14.TEL./FAX: 213-5155,
SZALÓKY KÁROLY, E-MAIL: SZALOKYK@MAIL.MATAV.HU.
HTTP://WWW.DATANET.HU/ARTNET/ARTNET/VARFOK

ARTWORK: FABRICIUS

(A MEGNYITÓT A BUDAPEST BORTÁRSASÁG TÁMOGATJA)

Szolyori Lóránt

Szent István Király Múzeum
8002 Székesfehérvár, Fő u. 6.
DÍJ HITELEZVE

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum
meghívja Önt

SZOTYORY LÁSZLÓ
festőművész kiállítására,

amelyet
WEHNER TIBOR
művészettörténész nyit meg

2000. április 29-én,
szombaton délelőtt fél 12 órakor
a múzeum Országzászló téri épületében.

A kiállítás megtekinthető: 2000. május 28-ig,
hétfő kivételével naponta 10–14 óráig.

Zuhatag, 1999, olaj, vászon, 130x110 cm
Fotó: Lugosi Lugo László
F. k.: dr. Fülöp Gyula

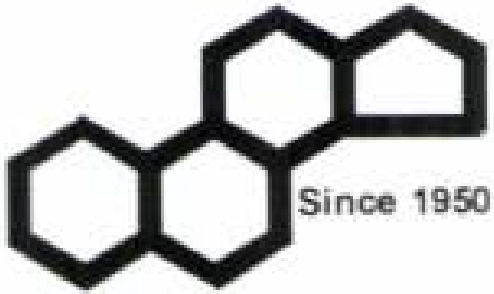

IVAX DRUG RESEA

H-1045 Budapest Berl

✉: H-1325 Budapest

☎: (361) 399-3300

SZOTYORI LÁSZLÓ
VÁRNÉGYED IX. ell. 9in. 2004. nápsz. 12. l.

Várfok Galéria - XO Terem *(Várfok u. 11.)*

Szotyori László Épületek, építmények című kiállítása.

Tárlatunkon a művész legfrissebb munkái kerülnek bemutatásra, amelyek tulajdonképpen épületek "portréi". Szotyoryt azok az épületek, építmények ragadják meg és foglalkoztatják, amelyeknek személyes karakterük van, és már-már megszemélyesedett lényekké válnak, antropomorfizálódnak, így születhetnek róluk „portrék".

Középiskola nyílt napok

Nyílt napot tartanak 1993. november 12-én 9 órától Vásárhelyi Műszaki Szakközépiskola (5600 Békéscsaba, Deák u. 6.); a Kossuth Lajos Mezőgazdasági Szakközépiskola (5900 Orosháza, Kossuth tér 14.) 8 és 12 óra között; valamint november 13-án a Rózsa Ferenc Gimnázium (Békéscsaba, Szeberényi tér 2.). 8 órakor történelem és biológia, 9-kor angol, 10-kor matematika órát látogathatnak, 8.30 és 9.30 órakor pedig az igazgató tart tájékoztatót.

Mozgás és értelmi képesség

A Békés Megyei Könyvtárban 1993. november 13-án szombaton 14 órától előadást tart dr. Marton Éva ideggyógyász arról, hogyan hat a mozgásfejlesztés az értelmi képességekre, mi az a Delacato módszer. Ezenkívül a dyslexia, dysgraphia észlelésével és korrekciójval kapcsolatos kérdésekre is választ kaphatnak az érdeklődők.

Ki ad nevet a létesítménynek?

Cél előtt a határátkelő munkálatai

Megyénk egyik legnagyobb ez évi beruházása a Nagyszalontával szomszédos magyar területen épülő határátkelőhely. A 160 millió forintos objektum kivitelezését szokatlanul rövid, négy és fél hónapos határidőn belül a gyulai illetőségű Gyulabau Kft. vállalta. A helyszíni munkák nagy léptékkel haladnak, a környéken viszont tovább folyik a versengés: a határátkelő elnevezésére Sarkad és Méhkerék egyaránt igényt tart.

— *Önök a sarkadi vagy a méhkeréki átkelőhelyet építik?— kérdeztük Baumann Ferencet, a Gyulabau Kft. ügyvezető igazgatóját.*

— A megkötött szerződés szerint mi a Méhkeréki Személyforgalmi Határátkelőhely kivitelezését végezzük.

— Mintegy másfél hónappal korábbi tudósításunk óta milyen előrelépések történtek az építkezésen?

— Mára a magasépítési létesítményeket teljesen lefedtük, a külső festés is elkészült, a belső vakolási, burkolási munkák pedig folyamatban vannak. A külső részeken az összes közművezeték kiépítése (mely több kilométer hosszú) megtörtént. Befejezés előtt áll egy kétezer négyzetméteres acéltető építése, melyet Ausztriában gyártottak. Az út- és járdaburkolat betonozása is befejeződött, jelenleg az aszfaltozást végezzük. Hátra van még egy víztisztító műtárgy elkészítése, valamint az ősiréti csatorna korrekciójával kapcsolatos munka.

— Köztudott, a kivitelezési munkálatokat december 31-éig be kell fejezniük. Jelenleg hogy állnak, s mikorra várható az említett határátkelőhely átadása?

— Most mintegy 75—80 százalékos készültségben van a létesítmény. Mi továbbra is teljes erőbedobással dolgozunk, s a munkálatokkal szeretnénk a vállalt határidőn belül, sőt néhány nappal előbb végezni.

MAGYARI BARNA

Reklám a belvárosban

A csabai sétálóutca rekonstrukciós tervét ez év tavaszán fogadta el a képviselő-testület. A szökőkút, a színház előtti anfiteátrumszerű építmény, az elegáns üzletek terveivel már megismerkedhettek a helybeliek. Ezúttal azt tudakoltuk *Vukovics Miklós* városi főépítésztől, hogy a hirdetmények milyen formában kaphatnak itt helyet? Válasza szerint a városban mindenütt rendeletben szabályozzák majd a hirdetések megjelenését, de különösen szigorúan az Andrássy úton, a Szent István, a Szabadság és a Kossuth tereken. A felsorolt helyeken az előkészítés alatt álló szabály csak favédő hengereken, favédő hasábokon enged meg hirdetményeket, vagy egyedi engedélyezés alapján ettől eltérőt.

Ilyen lesz a sétálóutcán a volt Skála-sarok és a büfé épülete közé tervezett kapuszerű, állandóan változó szövegű, elektromos hirdetőtábla. A vállalkozásban működő reklámkapu engedélyezés alatt áll.

Kérdésünkre, hogy lesz-e a sétálóutcán végre nyilvános WC, elmondta: itt nem, de a közvetlen közelben, a terepbe süllyesztve igen. Két elképzelés is megfogalmazódott. Az egyik az Univerzál áruház gazdasági parkolójánál, a zöldterület visszatelepítésével tervezi. A másik szerkesztőségünk és a rendőrség épületei között, a házak lebontásával zártsorú beépítést képzel el. Megmaradna a parkoló és itt kapna helyet egy nyilvános WC is.

Sz. M.

Kaszinó nyílik Aradon

Aradon, a Hotel Astoriában nyit kaszinót november 19-én az Első Magyar Játékkaszinó Kft. és a helybeli Astoria S.A. A magyar-román vegyes vállalkozás a „Casino Arad Astoria" névre hallgat. A valutás kaszinó a nemzetközi játékszabályok szerint működik majd.

A térségben legközelebb Szegeden és Debrecenben üzemel játékkaszinó, az utóbbi ugyancsak az Első Játékkaszinó Kft. égisze alatt. Az aradi „szerencsebarlang" román igazgatója *Ratiu Viorel*, a magyar pedig a Békés megyében közismert *Fási Ádám*.

Olvasóink írják

Az itt közölt vélemények nem okvetlenül azonosak a szerkesztőségével. Az olvasói leveleket a szerzők előzetes hozzájárulása nélkül, mondanivalójuk tiszteletben tartásával, rövidítve jelentetjük meg.

Iskola az erdőben

A Szarvasi 1. Számú Általános Iskola környezetvédő kisiskolásai számára az új tanév nem az eddig megszokott módon indult.

A Brunszvik Teréz Óvóképző Főiskola óvónői, hallgatói és óvodásaival együtt alsósaink az Erzsébet-liget csodálatos környezetében tölthettek el egy hetet. A napi program összeállításának középpontjában a környezet állt, mint megismerendő, védendő, a természeti törvényszerűségekkel összhangban lévő élettér.

Helyi adottságaink: az Európa-hírű arborétum, a Körös-vidék, kutatóintézetek kínálják a lehetőséget arra, hogy a gyerekek képességüket ne csupán a hagyományos iskolai tantárgyi rendszerben fejlesszék. Mindennap más képességfejlesztő programot biztosítottunk a gyermekeknek: terepgyakorlatok, stílusos megünneplése az állatok világnapjának, rovar- és növénygyűjtések és meghatározások. A lakókörnyezet, a természet szépségeinek megismerése mellett a gyermekek érzelemvilága is gazdagodott. A tartalmas program megvalósításában segítségünkre voltak intézményeink, a gyermekek szülei és a nem mindennapi munkát felvállaló pedagógusok és a főiskola hallgatói.

ERDEI ISKOLÁSOK

Csurárék utódja

Mindig vannak olyan emberek, akik azt hiszik, hogy nekik mindent lehet és ha a törvény gyenge, akkor élnek a lehetőséggel és azt csinálnak, amit akarnak. A szóban forgó illető, garázda, kötözködő bűnöző büntetlenül követ el csalásokat, rablásokat és tettlegesen bántalmaz békés polgárokat. Az önteltség odáig fajult nála, hogy amikor a forgalomirányító lámpa vörösre váltott, akkor odavágott a lovak közé és kocsijával keresztülhajtott a piroson. Közben a rákürtölő kamionok felé rázta az öklét. Személygépkocsijával való közlekedése közben rendszeresen kimeríti az agresszív vezetés fogalomkörét, a kanyarokat füstölő, fütyülő gumikkal veszi. Az ilyen magatartás halálos gázolással szokott végződni.

Nappal ritkábban szokott előfordulni, többször fordul meg éjjel bizonyos szórakozóhelyeken és valószínűleg este csörög az ébresztőórája. Legutóbb egy barátom édesapját csapta be, amikor nem fizette ki az autójavítás díját. Elment kipróbálni a kocsiját, amit megjavított a barátom apja, s azóta is próbálja. A napokban alig akartam hinni a fülemnek, amikor ez az alak édesanyámat minősíthetetlen szavakkal illetve utánam kiabált, hogy azonnal álljak meg és mutassam meg, hogy mi van nálam. Ellenségeket már bőven gyűjtött ahhoz, hogy elérje a végzete. A lakosság kényszerű önvédelmét úgy hívják, hogy lincselés.

(NÉV ÉS CÍM A SZERKESZTŐSÉGBEN)

Takarmányt felhasználók és értékesítők figyelem!

A Békés Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat kedvezményes áron értékesíti az alábbi termékeit az eredményes állattartás elősegítése érdekében.

Békési kukoricamalom (Kossuth u. 29.). Telefon: (66) 341-003, Szántó László malomvezető:

— kukoricaőrlemény (étkezési kukoricából) — 1310 Ft/q + áfa ömlesztve, 1360 Ft/q + áfa zsákos kiszerelésben.

Tótkomlósi búzamalom (Széchenyi u. 33.). Telefon: (68) 385-103, Hollósi László malomvezető:

— búzadara (étkezési búzából) — 1200 Ft/q + áfa zsákos kiszerelésben.

A fenti termékek a készlettől függően folyamatosan megrendelhetők, illetve átvehetők készpénzfizetés mellett a fenti egységeinkben, munkanapokon 8—16 óráig.

GABONAIPAR BÉKÉSCSABA

BÉKÉS MEGYEI GMV, BÉKÉSCSABA,
DEÁK F. U. 11.
TELEFON: (66) 447-422.

Az 1993. október havi lakossági, kommunális és nagyüzemi gázdíjszámlázás alapját képező átlagfűtőértékről településenként, MJ/m³-ben:

1. Békéscsaba	35,1 MJ/m³
2. Békés	35,1 MJ/m³
3. Murony	35,1 MJ/m³
4. Kamut	35,1 MJ/m³
5. Hunya	35,1 MJ/m³
6. Kondoros	35,1 MJ/m³
7. Kétsoprony	35,1 MJ/m³
8. Mezőberény	35,1 MJ/m³
9. Körösstarcsa	35,1 MJ/m³
10. Csárdaszállás	35,1 MJ/m³
11. Telekgerendás	35,1 MJ/m³
12. Gerendás	35,1 MJ/m³
13. Medgyesegyháza	35,1 MJ/m³
14. Medgyesbodzás	35,1 MJ/m³
15. Gábortelep	35,1 MJ/m³
16. Csorvás	35,1 MJ/m³
17. Csanádapáca	35,1 MJ/m³
18. Újkígyós	35,1 MJ/m³
19. Szabadkígyós	35,1 MJ/m³
20. Füzesgyarmat	37,7 MJ/m³
21. Bucsa	34,0 MJ/m³
22. Ecsegfalva	34,0 MJ/m³
23. Kertészsziget	34,0 MJ/m³
24. Gyula	35,6 MJ/m³
25. Sarkad	35,6 MJ/m³
26. Sarkadkeresztúr	35,6 MJ/m³
27. Méhkerék	35,6 MJ/m³
28. Kötegyán	35,6 MJ/m³
29. Doboz	35,6 MJ/m³
30. Szarvas	34,0 MJ/m³
31. Gyomaendrőd	34,0 MJ/m³
32. Orosháza	29,9 MJ/m³
33. Kardoskút	29,9 MJ/m³
34. Tótkomlós	29,9 MJ/m³
35. Kaszaper	29,9 MJ/m³
36. Nagybánhegyes	29,9 MJ/m³
37. Magyarbánhegyes	29,9 MJ/m³
38. Pusztaföldvár	35,1 MJ/m³
39. Végegyháza	29,9 MJ/m³
40. Mezőkovácsháza	29,9 MJ/m³
41. Kisdombegyház	29,9 MJ/m³
42. M.-dombegyház	29,9 MJ/m³
43. Dombegyház	29,9 MJ/m³
44. Mezőhegyes	29,9 MJ/m³
45. Battonya	29,9 MJ/m³
46. Gádoros	35,1 MJ/m³
47. Nagyszénás	35,1 MJ/m³

Dél-alföldi Gázszolgáltató Részvénytársaság Békéscsabai Üzemigazgatóság

DÉGÁZ SZEGED

HIRDETMÉNY!

Értesítjük Tisztelt Ügyfeleinket, hogy 1993. december 1-jétől

kamatemelést hajtunk végre.

Az érintett betétek után az alábbi kamatokat számoljuk el:

Betétfajta	Évi bruttó kamat
Könyves betét	
— 1 éves lekötésű	16,25%
— 2 éves lekötésű	16,85%
— 3 éves lekötésű	17,50%
Takaréklevél-betét	
— 1 éven túl	17,50%

A fentiekben nem közölt betétek kamata változatlan.

KONDOROSI TAKARÉKSZÖVETKEZET IGAZGATÓSÁGA

Kifejezetten jó szervezőkészséggel bíró

PROJEKTMENEDZSERT

keresünk orosházi, vállalkozói alapon működtetendő szociális otthon beindításához, üzemeltetéséhez.

Megkereséseket „Az öregkor biztonságáért..." jeligére, 9004 Győr, pf. 924 címre kérjük.

Építőipari kisgépek kölcsönzése!

Békéscsaba, Ipari u. 5.
Telefon: (66) 446-146.

A világhírű francia **Esselte-Dymo** irodai felszerelések forgalmazásához

agilis területi képviselőt keresünk.

PÁLYÁZAT: ÍRÁSBAN.

1061 Budapest, Paulay Ede u. 17.
PIREX PAPÍR KFT.

Táncbarátok bálja

A Táncbarátok Köre és a városi művelődési központ közös szervezésben november 13-án, szombaton este 19 óráról Őszi bál lesz a művelődési központ tánctermében. A zenéről Vígh György és szintetizátorja gondoskodik, meghívók 200 forintos áron a helyszínen vásárolhatók.

Megoldódik az ügyelet

Kardoskúton a hétvégi orvosi ügyeleti szolgálatot a tótkomlósiakkal közösen látja el a háziorvos. A pusztaföldváriak egyedül maradtak. Felvetődött annak a lehetősége, hogy a régi rendszert állítsák vissza: a földvári és a kardoskúti orvosok felváltva ügyeljenek, így mindkét faluban megoldódik a szombat-vasárnapi egészségügyi ellátás.

Érdeklődő elszármazottak

A Budapest és a főváros környékén élő tótkomlósiak 1985-ben alakították meg baráti körüket. Taglétszámuk meghaladja a százat. Az elszármazottakat minden érdekli, ami szülőhelyükön történik. Amióta lapja van Tótkomlósnak, azóta 31 előfizető olvassa a Hírmondót szerte az országban.

Szabad a licit!

Hétvégén erdélyi műalkotásokat árvereznek az erzsébethelyi templom javára. Az ötven festményre és grafikára szombaton 11 órától lehet licitálni a békéscsabai Városháza Galériában. Az alábbiakban közzétesszük az alkotók nevét, a képek címeit és a kikiáltási árakat.

1. Bartha Árpád: Madárijesztő 10 000 Ft
2. Szatmári Ágnes: Lila orgonák 15 000 Ft
3. Petrutio Horea: Koratavasz 25 000 Ft
4. Miklóssy Gábor: Melankólia 30 000 Ft
5. Deák András: Templom, tar fákkal 12 000 Ft
6. Jánosi V. Antal: Hírhozó 5 000 Ft
7. Mogos Suzanna: Mikes Kelemen tölgyfái Zágonban 5 000 Ft
8. Szatmári Ágnes: Szobabelső 25 000 Ft
9. Datu Viktor: Mező 20 000 Ft
10. Szatmári Ágnes: Birsalmás csendélet 15 000 Ft
11. Simon Zsolt: Szovátai hegyek 20 000 Ft
12. Ábrahám Jakab: Árnyék 5 000 Ft
13. Szejke Vilmos: Emlékek 18 000 Ft
14. Shabie Alex: Csendélet 20 000 Ft
15. Sassu D. Octavian: Őszi gyümölcsök 8 000 Ft
16. Józsa Nemes Irén: Népművészeti csendélet 18 000 Ft
17. Bodea Tatulea: Ádám és Éva 5 000 Ft
18. Walter Frigyes: Hegyi út 25 000 Ft
19. Tracian Hrisca: Téli táj 8 000 Ft
20. Páll Lajos: Tavasz 20 000 Ft
21. Daday Keller Kornélia: Táj 10 000 Ft
22. Haller József: Piroskendős lány 6 000 Ft
23. Moldovan Mircea: Szebeni utca 20 000 Ft
24. V. Nimigeassu: Koratavasz 8 000 Ft
25. Suciu Nicolae: Napraforgótábla 25 000 Ft
26. Dudás Gyula: Kopár fák 15 000 Ft
27. Bob József: Marosmenti táj 8 000 Ft
28. Haller József: Éjszakai fürdőzés 10 000 Ft
29. Páll Lajos: Szürkület Korondon 15 000 Ft
30. Datu Viktor: Dombos táj 15 000 Ft
31. Mogos Suzanna: Mikes Kelemen tölgyfái Zágonban 5 000 Ft
32. Alexandru Iacubovici: Műterem 20 000 Ft
33. Datu Viktor: Tájkép 10 000 Ft
34. Ábrahám Jakab: „Fekete-fehér" 5 000 Ft
35. Haller József: Anya és leánya 8 000 Ft
36. Nagy Ödön: Szomorú táj 15 000 Ft
37. Szotyori Anna: A marosvásárhelyi Tholdalaghy-ház 15 000 Ft
38. Ábrahám Jakab: Zúzmara 5 000 Ft
39. Koszti István: Vihar 18 000 Ft
40. Simon Endre: Dombok között 25 000 Ft
41. Datu Viktor: Virágok almával 15 000 Ft
42. Mocanescu Tanave: Orgonavirágos csendélet 12 000 Ft
43. Szejke Vilmos: Székelyföldi házak 8 000 Ft
44. Ábrahám József: Házak 5 000 Ft
45. Haller József: Táj madárral 8 000 Ft
46. Benkő Éva: Eső után 5 000 Ft
47. Haller József: Alvók 10 000 Ft
48. Vinesseffy László: Atykai tél 30 000 Ft
49. Daday Keller Kornélia: Őszi erdő 10 000 Ft
50. Dudás Gyula: Téli táj 10 000 Ft

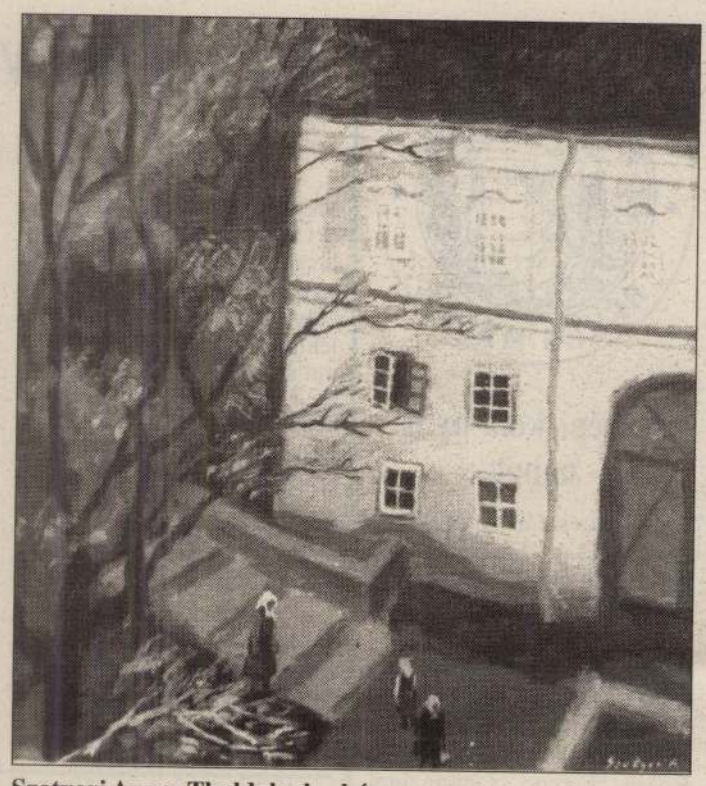

Szotyori Anna: Tholdalaghy-ház

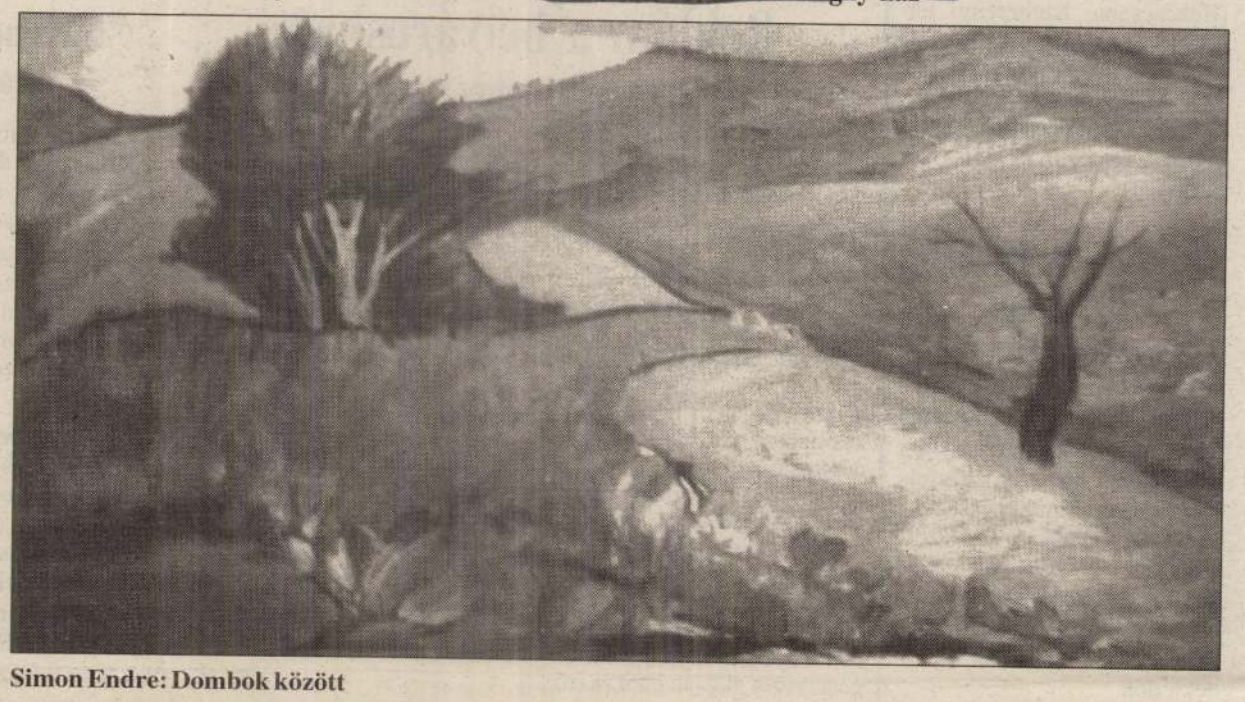

Simon Endre: Dombok között

Ha nem megfelelő a motorolaj, az autó csak dobog. Nálunk viszont olajozottan mennek a dolgok. Ön vett egy flakon csúcsminőségű Q8 motorolajat, kap mellé egy szelvényt, azt kitölti és bedobja a kútjainkról felállított gyűjtődobozokba, mi pedig kisorsolunk a szelvények beküldői között:

PHILIPS

20 db csúcsminőségű Philips autórádiómagnót:
- oda-vissza játszó magnetofon rész
- Security Code
- automata programozás
- kivehető

100db Q8 póló

100db Q8 sapka

Tegye meg tehát az első lépést: vegyen egy flakon, az autójához illő Q8 motorolajat!

HOGY OLAJOZOTTAN MENJENEK A DOLGOK

Q8 Motorolajok

Az Állami Fejlesztési Intézet felszámolása alatt álló Egyetértés Mgtsz, Ecsegfalva

megvételre felajánlja

IH—6200-as, kettős kapcsolású, felújított állapotban lévő vetőgépét egymillió forint + áfa vételárért.

Érdeklődni lehet:
KOVÁCS LÁSZLÓ,
Nádudvar.
Telefon: **(52) 380-305.**

Építkezésből kimaradt nagy mennyiségű építési anyag eladó.

Érdeklődni: Népújság Kft., Békéscsaba, Munkácsy u. 4.
Telefon: (66) 450-450.

A KÖZLEKEDÉSI, HÍRKÖZLÉSI ÉS VÍZÜGYI MINISZTÉRIUM

értesíti

az 1993. szeptember 27-én megjelent pályázati kiírással érintett pályázókat és érdekelteket, hogy a pályázati dokumentációk beadásának új határideje

1994. január 3., déli 12 óra.

A beadás helye és módja változatlan.

Szotyori Anna fest

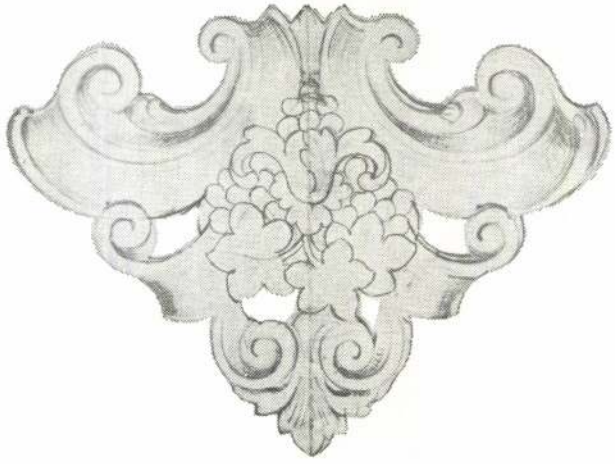

Сл. 21

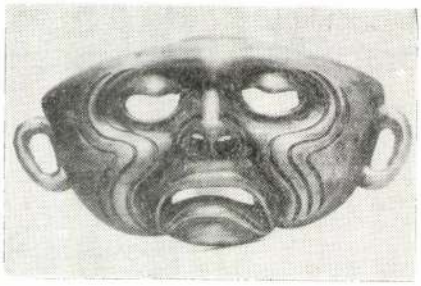

Сл. 24

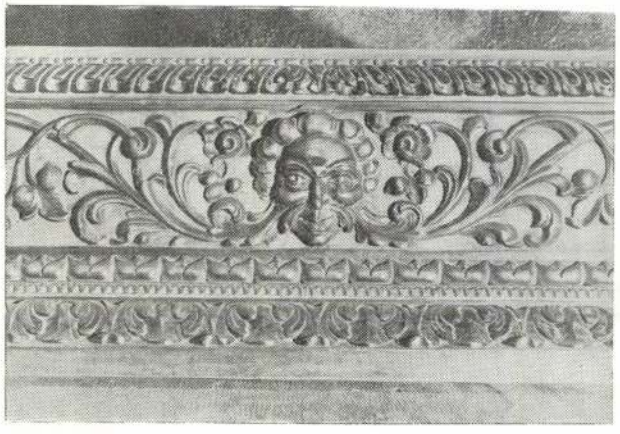

Сл. 22

Сл. 23

Сл. 25

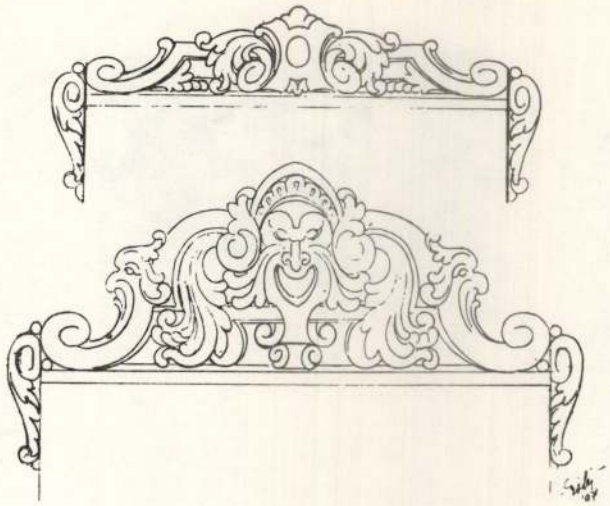

Сл. 16

Сл. 17

Сл. 18

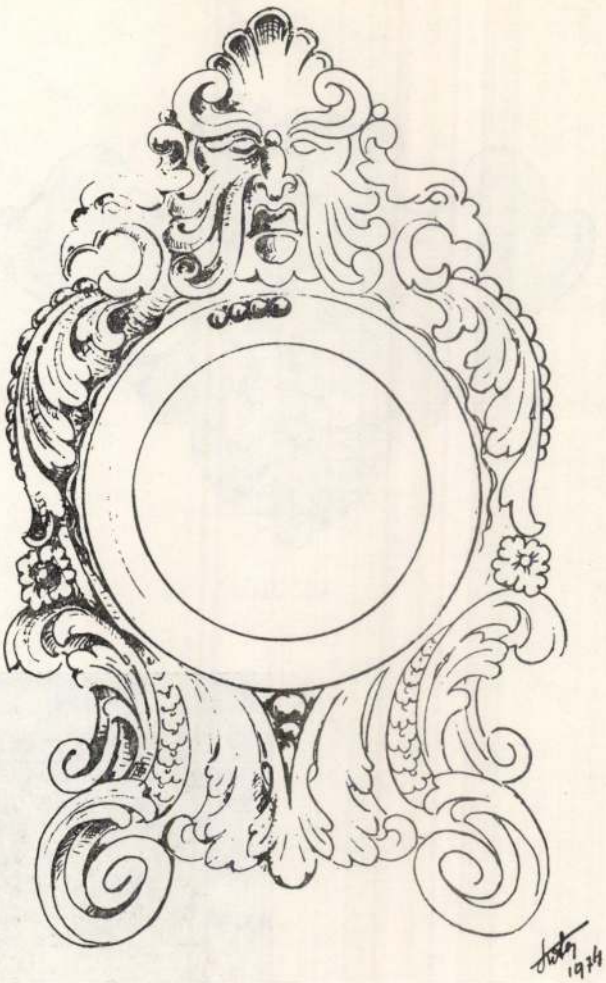

Сл. 19

Сл. 20

Следеће, 1953. године, на позив Столарске школе у Новом Саду, Сотер је, према нацрту Сабо Елемера, израдио у немачком необарокном стилу дуборезни кабинет за председника ГНО, за свечане пријеме у новосадској Градској кући.[31] Кабинет се састоји од импозантног писаћег стола, једног округлог, једног четвртастог сточића и једног дугог стола за састанке, полице за књиге, дванаест фотеља, шест столица и једне полукружне клупе. Дуборезни елементи су веома скромни. Главни декоративни делови су равне тордиране ноге столица. На овом свечаном намештају, намењеном за јавну просторију, видна је тежња ка приближавању модерним једноставним формама. Акценат је више колористичке природе, у односима тамнозелене кожне пресвлаке према светлој, скоро белој, глаткој површини дрвета, равних, мирних линија.

После ове кабинет-гарнитуре, следе такође значајни послови:

Од 1954. до 1958. године, израда необарокне пластике за главни и за два споредна олтара, зидних лустера и рестаурација олтарске преграде римокатоличке цркве св. Ане у Малом Иђошу. Жупни уред у месту потврђује[32] да је са радом веома задовољан и да су многи стручњаци и уметници, међу којима и професор загребачке сликарске Академије Шулентић, одали признање раду вајара Ј. Сотера.

Из Њујорка је, 27. јануара 1956, добио поруџбину за један дуборезни иконостас који је требало да изради у липовини и по сопственом нацрту. Али због законских формалности око транспорта, није дошло до испоруке. Ипак, то је било велико признање и потврда да је Сотерова уметност прешла локалне оквире и границе.[33]

Српска православна црквена општина у Иригу поручила је 1957. године кивот за мошти св. Теодора Тирона, које се налазе у тамошњој цркви, а што је израђено у храстовом дрвету, „византијског стила, према плану и нацрту именованог".[34] У акту се даље каже да је „кивот јединствен украс св. Храма и велик допринос његовом уметничком амбијенту". Дуборез је плитак са веома стилизованим, симетричним, флоралним орнаментима и херувимима у медаљонима са стране. У средини је крстасти орнаменат, укомпонован у медаљоне сличне бочним. Углови саркофага обрубљени су тордираним дуборезним гајтаном. Овај начин рада у многоме подсећа на елементе у Ружица цркви и на дверима у цркви св. Духа у Мошорину. Чистота и прецизност су његове главне одлике.

Жупски уред св. Јурја у Петроварадину потврдио је[35] да је „Сотер Јован, уметни дуборезац из Новог Сада, изрезбарио у цркви св. Јурја у граду Петроварадину на табернакулу двокрилна врата у мјесецу априлу године 1958. Његов је рад толико солидан и уметнички — наводи се даље — да смо с њим изванредно задовољни, а тако исто се је о његовом раду врло похвално изразио сам Ђаковачки бискуп и од њега изаслана комисија . . ." Централни мотив на вратима табернакула су слова алфа и омега, изнад којих су два снопа жита конфронтирано постављена, над којима висе гроздови на лиснатим лозицама. Симетрична винова лоза обрубљује ивице засвођених, мало испупчених врата табернакула. Све делује пасторално, у доста плитком рељефу. Добија се утисак да ти мотиви имају ту одређено значење, а да су изведени по захтеву наручиоца. Слично кивоту св. Теодора Тирона у Иришкој цркви, рад је коректан, али без већих претензија.

Исте, 1958, године Удружење ликовних уметника примењених уметности Србије организовало је у Зрењанину фестивал „Уметност у служби човека", који је трајао од 2. до 16. октобра. У изложбеном сектору „Украсни поклони", где су чланови Удружења приказали разноврсну делатност уметника примењених уметности у креирању украсних и употребних предмета, своје радове у разним материјалима експонирало је 29 уметника, међу којима и Сотер. Том приликом добио је диплому за своје радове.[36]

За Лавру Пећке патријаршије израдио је 1961. године кивот св. Арсенија, дуборезни рам у ораховини и посебно богати рам за икону Богородице. Кивот је у облику трема са аркадама на четири плитко тордирана стуба у тзв. неовизантијском стилу и плитком рељефу. Интересантан је горњи део, који је завршен у облику крова са куполом цркве св. Апостола у Пећи.

Далеко је раскошнији позлаћени рам за икону чудотворне Богородице из XIV века у Пећи. Умногоме подсећа на флорентинске чипкасте рамове са изувијаном немирном лиснатом врежом са гроздовима и ружама. На средини горњег дела рама је уметнута мала икона св. Саве у овалу. Поред ње су рогови изобиља, а изнад ње завршетак с круном. По квалитету, овај рам спада, свакако, у инвентивније и успелије радове, позлаћене и богате орнаменталне пластике. То је прошупљена флорална чипка, у којој је дрво, попут пластичне масе, послушно у рукама уметника. Чини се као да у њему нема отпора влакана, жила, структуре уопште, која природно намеће одређене законитости.

Из исте године (1961) је лустер и столна лампа у стилу барока, израђени, без већих претензија, за Матицу српску у Новом Саду.

Лустере и лампе је Сотер често израђивао. Међутим, у најуспелије радове те врсте

спада лустер из тридесетих година, израђен за породицу Томан. И он је у барокном стилу, пребогат биљном орнаментиком, са разгранатим крацима, на којима су постављене светиљке. То је филигрански прецизан рад, са добрим распоредом маса и разбокорених светлећих тела у три етажа, састављен од више разноврсних дрвених детаља.

Од 1961. године Јанош Сотер се скоро сваке године са својим радовима појављује на различитим изложбама примењене уметности, а не престаје ни са радовима по поруџбини, међу којима има и изведби по узорку. Барељеф са ликом св. Николе у дуборезном раму, рађен је 1963. године за доминиканску цркву св. Николе у Барију у Италији. Међутим, пошто је аутор морао да се држи канона, фигура је статична, донекле беживотна. Јасно је да је тај барељеф, као и каснији (св. Борђе, св. Јован, св. Игњат), копија, односно рад по уљаним сликама из прве половине XX века, па је сасвим природно што је на њима занемарена дубина и пластика уопште. Они су интересантни због тога што нам представљају Сотера и са те стране.

Активност Јаноша Сотера не јењава ни последњих година. После постигнутих успеха на изложбама, а за дугогодишњи рад и непрекидну активност, 1967. године постаје заслужни члан Удружења примењених уметника.[37] Прихвата и веће поруџбине, те тако, 1973. године завршава рад на иконостасу за манастирску цркву у Рајетинцу (?) у Србији.

У међувремену, веома је значајан Сотеров рад на рестаурацији дуборезних делова иконостаса православних цркава у Војводини, које су у другом светском рату оштећене или су им иконостаси били угрожени од влаге и црвоточине. Рестаурације је Сотер изводио у заједници са стручњацима Покрајинског завода за заштиту споменика културе, а још им је и данас драгоцен сарадник. Потврду о сарадњи издао му је Завод још 1961. године, ради приказивања у циљу утврђивања радног, односно уметничког стажа.[38] У њој се наводи да је Сотер Јован, декоративни вајар, повремено сарађивао са Заводом почев од 1954. као хонорарни сарадник, те да су сви његови радови били на уметничком и стручном нивоу. О томе сведочи и богата фотодокументација Завода.

Јанош Сотер је рестаураторску вештину успео да савлада врло брзо, јер је добро познавао стилове и одликовао се изванредним цртачким способностима, прецизношћу, дисциплином, као и могућношћу уживљавања у рад претходника. Он је вршио комплетну рестаурацију — од лечења старог дрвета од црвоточине, педантног сликања постојећег дубореза, надомештања несталих делова и њиховог осликавања, до позлаћивања и тонирања целине — тако да после обављеног целокупног посла и највештије око стручњака није у стању да разликује старе од нових делова. То се могло запазити нарочито на изложби коју је у просторијама Галерије Матице српске у Новом Саду 1966. године приредио Покрајински завод за заштиту споменика културе, поводом рестаурације иконостаса цркве у Михаљевцима. Поред рестаурације слика, на тој изложби добила је пуно значење Сотерова рестаурација богатог, од времена веома оштећеног, дубореза. Приказан је дуги процес мукотрпног рада, који је уродио изванредним резултатима. Борђе Јовић је поводом тога писао:[39] „... Последњих неколико година стубићи са капителима, астрагали, гејсиподи, јајолики орнаменти, лепршаво лишће и остали резбарени детаљи нису могли да одоле. Место им је нађено у угловима цркве, на гомилама. — Ових дана стручњаци Покрајинског завода за заштиту споменика културе могли су само да констатују да су потреоне корпе и лопате како би се та некад од злата блистава резбарија некако покупила. Али за искусне заводске резбаре и мајстора Сотера ови остаци су драгоцени за рестаурацију. Неће проћи ни једна година а иконостас ће добити првобитан изглед ..." Јовић се није преварио, данас иконостас Михаљевачке цркве поново блиста пуним сјајем.

У цитираној потврди Завод је навео још један за нас важан податак: да је у своју радионицу Сотер преузео Момчила Петровића, техничара-конзерватора Завода, „ради стручног усавршавања и упућивања у локалне особине дубореза на територији АПВ, што представља важан моменат за стварање стручног кадра у овом Заводу". То је, био једини Сотеров ученик у периоду после другог светског рата. Петровић је бесплатно код њега проучавао „технику рада на обради дрвета", како стоји у документу Завода, упућеном Ј. Сотеру 1962. године.[40] Нажалост, Сотерова замисао да се оснује дуборезачка радионица, у којој би се обучавали млади људи, остала је неостварена. Постоје само предлози које је подносио Заводу и Школи за примењену уметност у Новом Саду, а 1959. године о тој замисли дао је изјаву у новосадском листу „Дневник".[41] Тако је Сотер остао један од последњих привржeника ове вештине у нас. У једном интервјуу 1968. године, поводом доделе дипломе заслужног члана Удружења примењених уметника, Сотер је изјавио: „... У свом животу радио сам на неких петнаестак цркава, углавном у Србији и Босни, а последњих година специјализовао сам се за рестаурацију црквених предмета. А реконструисати старо, ве-

Сл. 7

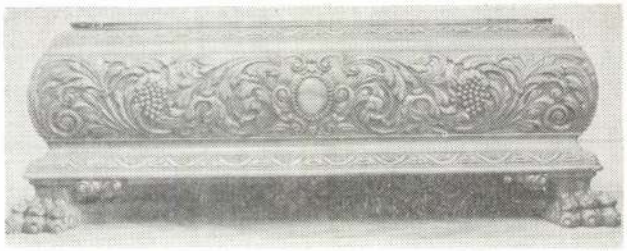

Сл. 8

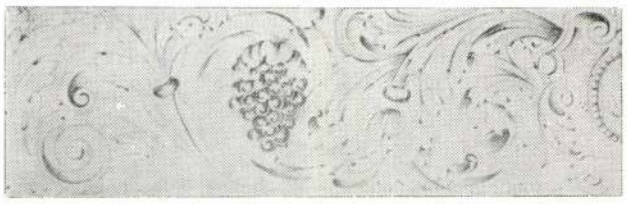

Сл. 9

Сл. 10

Сл. 11

Сл. 12

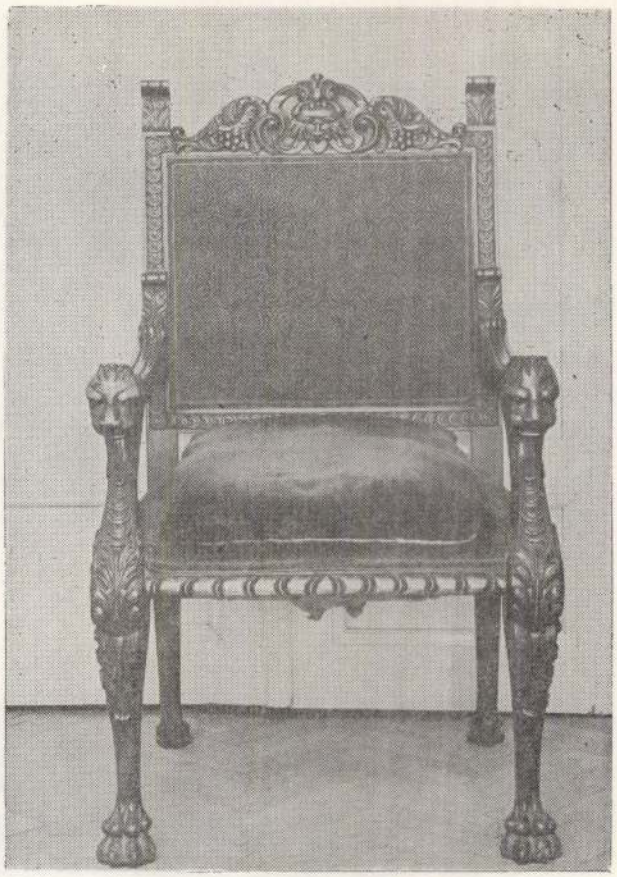

Сл. 14

Сл. 13

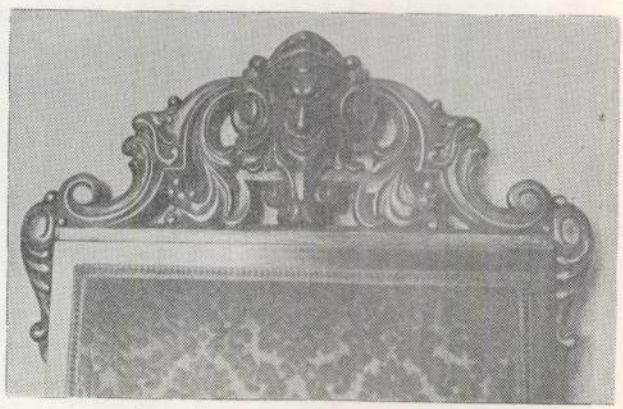

Сл. 15

рујте ми, далеко је теже него почети од даске па ићи за својом маштом и скицама . . .".[42]

Од већих и важнијих рестаураторских радова Ј. Сотера у времену од ослобођења до данас истичу се радови: на иконостасима Николајевске цркве у Новом Саду, манастирске цркве у Беочину; царске двери у цркви села Нештина и села Добрице; радови у соклу цркве у Ечки и старе цркве у Сремским Карловцима; комплетна реконструкција у капелној цркви у Сремским Карловцима; реконструкција комплетног иконостаса у Михаљевцима и Кикинди; рад на дуборезним оквирима на иконама Т. Крачуна у манастиру Хопову и др.

О рестаураторским радовима Ј. Сотера занимљиво је и уверење Жупног уреда у Врбасу, у којем се — поводом рестаурације римокатоличког олтара извршене 1948. године — наглашава да је комисија била веома задовољна, да је без примедбе преузела рад и да стога препоручује „свим свештеницима, одборницима црквених општина, који желе олтаре рестаурирати, да му посао пуним поверењем уступе".[43]

Рестаураторски послови су, свакако, веома окупирали Јаноша Сотера и подстакли га да изради више копија дубореза старих мајстора, углавном из црквеног мобилијара. Но, то је био рад „за своју душу".

Приватних поруџбина је било далеко мање у овом периоду. Тек после 1950. године, израдио је поједине комаде. То су делови салона, на пример: две столице и сточић, или једна мања комода, што се уклапа у савремени намештај. Веће целине ретко ради.

Трпезарија рађена за породицу Каленић веома је карактеристична за Сотерова дуборезна остварења у томе периоду. Састоји се од једног великог и једног мањег ормана за посуђе и сервирање, стола за дванаест особа и шест столица. Најрепрезентативнији је велики трокрилни орман. Свако крило обрубљено је плитким лиснатим орнаментом, који се понавља око свих врата, уоквирујући средња поља. На средњем пољу, у веома живој арабесци изрезана је допојасна фигура нагог Бахуса са рогом изобиља у десној руци и са плитком посудом пуном разноврсног воћа у левој руци, док две птице у горњем десном углу кљуцају воће. Фигура је окружена биљним орнаментом и грожђем. На ивицама, испод разлистали школьки, постављена су женска попрсја, чије су главе у високом рељефу, (коса у богатим увојцима пада преко рамена, а лице фино извајано са извесним веселим смешком око усана). У доњем делу, испод груди, попрсја се стапају са јужним воћем (мушмуле, смокве, грожђе) у лисном окрињу, а из дна угла по један раскошан акантусов лист израста из волуте и разлистава се скоро до самог воћа. Угаоним орнаментима и оном на средњим вратима поклоњена је највећа пажња. Но, док су биљна декорација и донекле глава Бахуса и птице, у преоптерећеној композицији, елементи стилског нејединства на средњој плочи, дотле, на угловима, наилазимо на доследно спроведено прерастање декоративних елемената у снажне, сугестивне акценте. У горњем делу, изнад врата, постављене су, једна до друге, три фиоке за извлачење, чије су предње стране у дуборезу. На средини сваке — где је место за кључ — изведен је картуш и симетричан биљни украс. Сличним симетричним лиснатим венцом завршава се горња ивица ормана, а на њеној средини истиче се канелирана ваза препуна раскошних воћних плодова. На столу и столицама је искључиво биљна декорација, а ножни завршеци су у виду животињских шапа.

За породицу Каленић Сотер је израдио, поред трпезаријске гарнитуре, витрину, округли салонски сточић и више рамова. На витрини су најбогатији доњи венац и угаоне ивице, на којима се, као лајтмотив, понавља изувијани лиснати орнаменат и представа воћа.

Међу послератним приватним поруџбинама истичу се поруџбине рамова за колекцију др Бранка Илића, који се сада налазе у Галерији стране уметности, којој је Сотер поклонио нацрте, јер је за сваки рам правио посебан цртеж.

Занимљиви су и дуборезни поклон-предмети, које је Сотер израђивао за Покрајинско извршно веће и друге институције. Изванредна дуборезна кутија поклоњена је Председнику Републике, која је сада изложена у Музеју 25. маја у Београду.

Посматрајући живот и рад Јаноша Сотера у целини, намеће се закључак да је он искључиво уметник дубореза, пре свега оног орнаменталног на предметима утилитарне природе, било да се ради о профаном или црквеном ентеријеру, односно објекту. Иако је познавао народну уметност и дела пуне пластике у дрвету тзв. „Христових дуборезаца", који су израђивали фигуре светаца у католичким црквама (и сам их је неколико изрезао), и усавршавао се у цртању и обликовању неоренесансног намештаја и израђивао каријатиде, сатире или главе анђела — дакле у резању високог рељефа и људске фигуре — ипак, самостална скулптура је за њега, на жалост, била предмет другоразредног интересовања. Стога су утолико интересантније и значајније две бисте, главе Дон Кихота, и скулптура „Месар",

које је Сотер обликовао пред крај своје педестогодишње уметничке каријере.

Дон Кихот (прва варијанта из 1968) изведен је из једног дрвеног пања, потпуно различит од Сервантесовог описа, у кациги до очију, са чудним пљоснатим носом и високо подигнутом брадом. Утонуо је дубоко у себе, у своје мисли. И тај Сотеров средњевековни витез, као и Дон Кихот, изазива тугу и сажаљење у исти мах, али нема у њему оног херојског држања и оне узвишене надахнутости. То је пре неки ислужени редов, ситан и кочоперан, ружан и симпатичан, а у исти мах сетан. Веома је пластично и живо изрезан. Уочљиво је да је он морао да буде такав какав је, да је то диктирао материјал, но осећа се у тој сериозно рађеној скулптури, са јаким контрастима светла и сенке и издиференцираним масама, да је плод и инспирације и савршеног познавања заната и природе материјала. Због тога морамо зажалити што није успео да се чешће отргне од декоративне орнаменталне пластике, у којој је постигао заиста видне резултате, али која је, ипак, у сенци великих стилова ренесансе, барока, Луја XV и др.

Сâм Сотер испричао је једном како је дошао на идеју да изради бисту Дон Кихота, и та његова прича живо нам представља низ интересантних поступака значајних за ближе упознавање технике стваралаштва једног врсног дуборесца-скулптора. — Сасвим случајно је добио један пањ. Када га је са свих страна погледао, учинило му се да је врло подобан за обраду људске главе. Прелиставајући потом новине, приметио је малу репродукцију неког фото-портрета, која му је послужила као први подстицај. Затим је, не држећи се строго лика са фотографије, направио нацрт анфас и профил. По нацрту је израдио шаблон, на основу којег је одстрањивао непотребно са пања и ослободио од сувишног материјала онај део који је најпогоднији за скулптуру. Радећи тестером и грубљим алатом, добио је грубу форму, најпре профила и анфас стране. Ту грубу форму је, потом, све више обликовао, при чему се, такође, није строго држао ни фотографије, ни цртежа, ни шаблона, него је пустио да га води структура дрвета. Такав начин рада захтева веома сигурну руку и велико искуство, јер ако би се неким случајем одсекло нешто што није требало, даљи рад би био узалудан, пошто свако накнадно залепљивање материјала одузима од лепоте и чистоте форме. То је разлог што се у дрвету никад не могу обликовати две исте форме. Но, када је започео Дон Кихота, Сотер је, како каже, „добио велику вољу да и сâм што пре види шта ће направити". Осећао је да мора добро бити, јер му се ретко дешавало да га рад толико привлачи. За недељу дана биста Дон Кихота била је завршена.

На основу бисте Дон Кихота, може се извести предпоставка о могућем друкчијем уметничком развоју Јаноша Сотера. Да је отишао у Француску, са оним Французима са којима се после првог светског рата у Београду срео, можда би кренуо у сасвим другом правцу. Но, Сотер још има стваралачке снаге, да ради, како сâм каже, „за своју душу".

После повратка из Шпаније, 1972. године, Сотер је по једном шпанском узору израдио другу варијанту Дон Кихота — потпуно различиту од прве, ближу Сервантесовом опису, — са берберским тањиром на глави, подигнутих очију, кукастог носа и дугог испијеног лика. Има у том другом лику више романтичног, више патетике. Друга физиономија, други менталитет. Но, и на овој скулптури, као и на првој, карактеристична је изванредна распоређеност маса и солидно познавање анатомије главе. Драматика, светлосни контрасти, на другој су унеколико наглашенији, рез шири и слободнији, карикатуралност појачана. Несумњиво, то је „шпански витез тужног лика", а Сотер се само доследно држао узора.

Гротескност у истицању положаја фигуре нарочито је изражена у скулптури месара, чију прву варијанту је Сотер изрезао још 1933, а другу 1974. године. То је пуна фигура крупног човека са мало растављеним, чврсто за земљу прикованим ногама, са самозадовољним осмехом и надуваним грудима. Руке су испод месарске кецеље, што још више појачава његову развијеност у горњем делу тела. Сотер је објаснио: то је месар, који задовољно стоји испред своје радње на сунцу и чека муштерије. Њему очигледно све иде добро и он нема потребе било о чему дубље да размишља, што управо и показује то његово самозадовољно угојено лице са пуним уснама, зарасли врат и снажно, меснато тело. И овде се запажа анатомска тачност и логично спроведене линије. Длето је сигурно вођено искусном и прецизном руком. Рез је нешто слободнији и грубљи, али непосреднији и живљи у исти мах. Све је на тој пуној пластици чврсто, ни једна линија није прекинута. Арабеска је жива, а набрекло тело у стаменој пози даје утисак да ће одједном сви конци попуцати на оделу. Уопште, Сотер се показао као ведар човек и увек је радо представљао ону духовитију, смешнију страну живота. Зато није чудно што је бирао тако специфичне теме и на маскама и у пуној пластици.

У пуној пластици он је израдио и неколико жена у мађарским народним ношњама. Али пошто се овде морао строго да при-

држава етнолошких момената у изради костима и ставова, фигуре су донекле укочене, нема оне свежине и непосредности, пластика је плитка, док је материјализација костима изванредна. Слично се дешава и при изради барељефа са народним мотивима. А када се везује за сâм живот, његов рад је слободнији и сугестивнији. Стога су му радови из области декоративне и пуне пластике најуспелије поглавље у стваралаштву.

Од како је постао члан Удружења примењених уметника, Сотер је много путовао. Обишао је јужну и источну Србију, Црну Гору, Босну, Македонију, многе манастире и цркве. Два пута је био у Италији; у Напуљу, Венецији, Риму и Фиренци. Обишао је Холандију, Белгију, Луксембург, Немачку, Шпанију, Португалију, Француску, Аустрију, Грчку. Упознао је многе музеје, галерије, а профани и црквени мобилијар и слободна пластика били су му главни предмети интересовања. Сваки нови сусрет доносио му је ново искуство. Стога Сотер не може да издвоји уметничку личност или дело које је на њега пресудно утицало. Исто тако, од толиких својих радова, од те, како каже, дугачке и добро натоварене композиције, није у стању да издвоји најбоље и најдраже. Такође, није у могућности да нам покаже шта су о њему и о његовим радовима закључивали други, јер стручних критика, приказа и оцена о уметности дубореза било је врло мало, те нам остаје да о многим делима закључујемо по њима самима или само на основу сачуваних фотографија или помоћних нацрта.

Сотеров рад, у целини узев, одликује се изванредном прецизношћу и чистотом обраде. Сваки декоративни елеменат је јасан и изведен до детаља веома одређено и логично. Пошто је изванредан цртач, линија је и у материјалу најважнија. Она непрекинуто, немирно тече али увек повезује централни мотив са другим деловима и формира врло живу, кохерентну композицију.

У раним Сотеровим радовима, судећи, на пример, по иконостасу Ружица цркве у Београду, има наивности и тврдоће у обликовању, али се осећа непосредност и искреност, док се на каснијим радовима примећује већа вештина у обради дрвета, занатска спретност и складна повезаност и поставка детаља, виртуозност која донекле потискује дах свежине и спонтаности, но зато показује до које је мере дато послушно у рукама искусног и даровитог уметника.

У декоративној пластици Сотер није имао амбиција да измишља неки нови стил. Он је варирао стилске елементе и детаље у сопственим нацртима, али се у основи држао старијих стилова: барока, рококоа, стила Луја XV, чипендела и др. Елементе тих стилова: флоралне, архитектонске, анималне и текстилне, проучио је и познавао веома добро. Захваљујући томе, као и властитој техници рада, успевао је да вешто уклапа у једну целину разнородне стилске детаље, по сопственом избору. Оно што никада није пренебрегао у изради намештаја, то су пропорције. Оне су увек, без обзира у коме стилу радио, морале да буду у изворном стилском облику и размери. Зато су трпезарије и радне собе, израђене у стилу барока, тешке, а салони, у стилу чипендела и Луја XV, лакши и елегантнији.

Веома је штета што Сотер није довољно пажње посветио и стилу свога доба, сецесији,[44] јер би он, свакако, и у томе оквиру дао вредан допринос.

Јанош Сотер данас ради лагање, са више стрпљења и усредсређености, јер је мање опхрван материјалним бригама, а жеља му је да још штошта трајније створи.

Од самог почетка стваралаштво Јаноша Сотера било је окренуто прошлости, њеним стиловима и раскоши. Идући својим путем, многе околности из његовог живота и рада одвајале су га од савременог прилажења уметности, од савремених токова и збивања у њој. Стога је, у извесном смислу, остао усамљени стваралац у области дрворезбарства — прецизније, декоративног вајарства или, како у његовој дипломи пише, „дрвокипарства" — у нас. И баш зато његова појава нам је утолико драгоценија, јер се у Војводини данас, колико нам је познато, осим њега мало ко или скоро нико не бави, на тако студиозан и сериозан начин, овом дисциплином примењене уметности, која је вековима на овом тлу имала своје важно и признато место.

НАПОМЕНЕ

[1] Стилови, намештај, декор. „Вук Караџић" — Larousse, Београд 1972, Том II, стр. 181.

Прикладное искусство конца XIX — начала XX века. Каталог выставки государст. Эрмитажа. Изд. „Аурора", Ленинград 1974, стр. 7.

L'Encyclopédie de la décoration, Paris 1969.

[2] Стилови, намештај, декор . . . стр. 191.

[3] Бисенија Гавриловић, Неки дрворезбарски центри у Војводини. Рад војвођанских музеја, 3, Нови Сад 1954, стр. 238—252.

[4] Исто, стр. 240.

[4a] Др Мирјана Ђоровић-Љубинковић: Средњовековни дуборез у источним областима Југославије, Београд 1965.

[5] Подаци добијени од Јаноша Сотера.

[6] Аутобиографија Јаноша Сотера (рукопис).

[7] Bácsmegyei Napló — из 1924. године.

[8] Др Марија Илић-Агапова, Илустрована историја Београда. Београд 1933, стр. 434.

[9] По казивању Јаноша Сотера. Осим тога, арх. Мирослав Креичик употпуњује слику о старом Београду. Он потврђује да је Коста Тодоровић био веома образован човек. Касније је преселио радионицу у Поп Лукину улицу на Варош Капији. Завршио је Kunstgewerbe schule са специјалком и изванредно је цртао. Био је први школовани мајстор. Код њега је радио дуборезац Винцл — Аустријанац кога спомиње и Сотер. — Иначе у Београду је тада резбарске радове изводио и Бечлија — Пекхац.

Још 1890. године, по позиву српске владе, а захваљујући великој пропаганди сликара Чермака у Прагу, као и ситуацији да је у то време Србија била једина слободна територија Словена (царска Русија тада није привлачила пажњу) многи Чеси су долазили у Београд. Са Кирилом Кутликом дошао је Франтишек Титлбах, архитекта, који је постао професор на Великој школи, затим Вацлав Духач, керамичар, један Србијанац, који је завршио текстилни одсек Академије за примењену уметност у Прагу, и Јарослав Креичик, дуборезац (отац Мирослава Креичика) из Младе Болеславе (1866—1927). Јарослав Креичик је у Београду основао „Српску резбарску школу" 1908. године у Бранковој улици бр. 16, а водио ју је до 1914, тј. до првог светског рата. Имао је око 10 ђака, који су се после рата растурили по целој Србији. Креичик је резбарио целе ентеријере. Тада су у моди били углавном француски стилови (собе за мушкарце, радне — у стилу Луја XIV, а собе за жене, салони — у стилу Луја XV). — После првог светског рата Ј. Креичик је имао резбарску радионицу „Код златног буренцета" у приземљу, и ту је радио са два помоћника. Примао је велике послове: ентеријере Хипотекарне банке (данас Народни музеј), зграду Класне лутрије, зграду Љубе Крсмановића. Затим је радио за богате породице: Косте Главиниħа, Косте Таушановиħа и др., као и за разна министарства и репрезентативне објекте. Резбарио је и иконостасе за цркве у Смедереву, Лапову, Панчеву, Радујевцу код Неготина, Глоговици, Лампаланци код Видина у Бугарској и др.

У Београду су имали самосталне радионице и неки Креичикови ученици: Богољуб Белић је после првог светског рата обновио Креичикову школу (у Бранковој 5) и имао своју радионицу (био је и члан УЛУС-а); Милорад Пајић је после првог светског рата радио као дуборезац у радионици стилског намештаја „Абонос", и то све до другог светског рата; Бошко Симоновић радио је неко време у Београду, а убрзо прешао у Охрид и тамо основао резбарску школу. Остали Креичикови ученици разишли су се после првог светског рата по целој Југославији.

Међутим, у Београду је 1935. године основана, у оквиру УЛУС-а, секција примењених уметника, чији први чланови су били и исте те године излагали своје радове: Милан Микић, Гита Предић, Мика Петров и Мирослав Креичик.

[10] Душан Иванчевић, Београдска тврђава и њене светиње. Београд 1970, стр. 79—116.

[11] Исто, стр. 99.

[12] По казивању Јаноша Сотера.

[13] На углу данашње улице Маршала Тита и Драгославе Јовановића у Београду. Саградио га је арх. Александар Бугарски 1881/2. године.

[14] Нови Сад. Матица српска, Нови Сад 1963, стр. 147.

[15] Исто, стр. 152.

[16] Радионица и данас постоји. Води је најмлађи од три брата, уметнички столар Мирослав Летић. Поред М. Летића, у њој ради још и његов сестрић Милорад Парошки. Радионица се налази у ул. Марка Миљанова 12. То је једна од веома ретких радионица у Војводини, у којој се, углавном, врши конзервација и рестаурација стилског намештаја на највишем стручном нивоу.

[17] Jugoslovenski stolar. Zagreb, decembar 1933, стр. 24.

[18] Јован Раушер рођен је 1893. године у Грацу, а око 1934. прешао је у Осијек.

[19] Српска православна парохија у Мошорину — акт бр. 43 од 19. августа 1961.

[20] Јанош Сотер се сећа само презимена Шварц.

[21] Нарочито их је много било у Тиролу у Аустрији и око Минхена у Немачкој.

[22] Карло Барањи — 55 година скулптуре (каталог). Галерија Радничког универзитета „Радивој Ћирпанов", Нови Сад 1974.

[23] Друштво је основало и финансирало Мађарско културно друштво у Новом Саду.

[24] Српска православна парохија у Новом Саду — акт бр. 53 од 15. августа 1961.

[25] Удружење ликовних уметника примењених уметности Србије, Београд — акт бр. 173 од 22. априла 1961.

[26] Кружна маска, пречника 22 см, репродукована је на стр. 32. каталога изложбе — Форма (I), Нови Сад 1965.

[27] У првој половини 1957. основана је, међутим, Подружница за Војводину УЛУПУС-а, чији су први чланови били: Борђе Табаковић, Мирослав Креичик, Катинка Ковачевић-Евингер, Злата и Карло Барањи, Иван Болдижар, Ранко Павловић, Јосип Естер, Станислава Јатић-Церај, Павле Ружичка, Етелка Тоболка, Миодраг Недељковић, Јелена Вандровска, Предраг Степанић, Душан Нонин.

По подацима из реферата првог председника Удружења Миодрага Недељковића „Време које смо освојили", одржаног на свечаној скупштини УПИДИВ-а поводом 10-годишњице оснивања, 8. новембра 1974 (бр. 694, стр. 4) за првог председника Подружнице изабран је Борђе Табаковић, а један од веома ангажованих чланова, заслужан за оснивање Подружнице, је Мирослав Креичик.

[28] Решења Савета за културу НР Србије 04 бр. 3052/61 од 29. јуна 1962.

[29] Владислав Урбан, Вечито на трагу уметности — У посети једном дуборесцу Војводине. Дневник, 28. јануар 1962.

[30] Дрвни комбинат Нови Сад — акт бр. 8594 од 8. септембра 1961.

[31] Столарска школа у Новом Саду — службена потврда бр. 153 од 31. августа 1961.

[32] Римокатолички жупни уред у Малом Иђошу — службена потврда бр. 185 од 6. августа 1961.

Сл. 1

Сл. 2

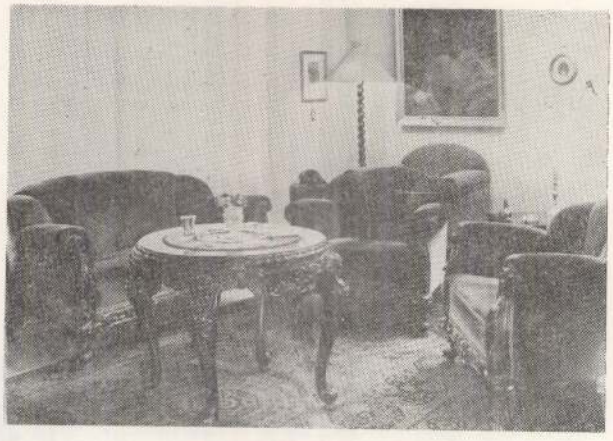

Сл. 4

Сл. 5

Сл. 3

Сл. 6

Форма 4 (каталог изложбе). — Удружење примењених уметника и дизајнера Војводине, Нови Сад — Галерија Матице српске, 13—22. април 1971.
Anika Gyula, Látogatóban a jubiláló újvidéki művésznél. Dolgozók, Novi Sad — VIII 1971.
Szabó Gizella, A Szobrászmüvész hétköznapjai. Magyar szó, Novi Sad, 4. VIII 1971.
Anika Gy., Látogatóban a jubiláló újvidéki faszobrásznál. Magyar képes ujság, Zagreb, 1. IX 1971.
Acs József, Képtár Horgoson. Magyar szó, Novi Sad, 18. IX 1971.
Képes ifjúság, A jugoszláviai magyar fiatalok hetilapja. Novi Sad, 27. XII 1972. (na koricama reprodukovana u boji maska).
Обликовање у Србији. УЛУПУС — Аутори и остварења примењених уметности и дизајна. Београд, 1973 (алманах).
Dudás Károly, Hütlenek lettek az emberek a fához (Látogatás Szóter János újvidéki faszobrásznál). Képes ifjúság. A jugoszláviai magyar fiatalok hetilapja. Novi Sad, 17. I 1973. (na naslovnoj strani reljef u boji).
М. К., На изложби у новосадском ликовном салону, „Златна форма" Бранку Добановачком, Награђено још четрнаест примењених уметника. Политика, Београд, 23. октобар 1974.
Д. П-ћ, Покушај или право решење, Форма 5 међу ђацима. У новосадској основној школи „Борће Натошевић" отворена изложба чланова Удружења уметника примењених уметности и дизајнера Војводине, Друштва архитеката Нови Сад и Секције за хортикултуру ДИТ-а за Нови Сад. Дневник, Нови Сад, 23. октобар 1974.
Véget ért a vajdasági iparmüvészek és formatervezök szemléje. Magyar szó, Novi Sad, 19. XI 1974.
Форма 5, 1964—1974 (каталог изложбе). Удружење уметника примењених уметности и дизајнера Војводине, Удружење архитеката Нови Сад, Секција за хортикултуру ДИТ-а за Нови Сад. Нови Сад, 1974.
Новосадски октобарски салон, УПИДИВ, Нови Сад, 1975.

СПИСАК ИЛУСТРАЦИЈА

1. Јанош Сотер у атељеу (Нови Сад, Народног фронта 3); снимио Силвестар Море, 1974.

2. Гоблен-фотеља из салонске гарнитуре
у стилу Луја XV; око 1930.
ораховина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Алберта Шнеидера, Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
фотограф непознат

3. Четвороугаони сто
у кинеском стилу; око 1932.
ораховина, црно бајцовано и мат политирано
столарски радови Алберта Шнеидера, Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

4. Салонска гарнитура (две фотеље, сто и двосед)
у стилу Луја XV; око 1930.
ораховина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Алберта Шнеидера, Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

5. Фотеља из салонске гарнитуре
у стилу Луја XV; око 1930.
ораховина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Алберта Шнеидера, Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

6. Кружни сто из салонске гарнитуре
у стилу Луја XV; око 1930.
ораховина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Алберта Шнеидера, Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

7. Овални сто из гарнитуре радне собе са библиотеком
у стилу чипендел; 1927.
бајцовано и мат политирано
столарски радови Милана Летића, Нови Сад
власништво Војвођанског музеја, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

8. Доњи венац витрине (детаљ)
у стилу француске ренесансе; 1956.
ораховина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Ковач Јожефа, Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

9. Нацрт за дуборез доњег венца витрине (детаљ)
у стилу француске ренесансе; 1956.
оловка на хартији
власништво аутора
снимио Силвестар Море, 1974.

10. Радна соба (орман, писаћи сто, столица за писаћи сто, кревет и мала столица табуре
у стилу италијанске ренесансе; 1943.
храстовина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Ваци Иштвана (?), Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

11. Лева вертикална ивица ормана (дуборезни детаљ)
у стилу италијанске ренесансе; 1943.
храстовина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Ваци Иштвана (?), Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

12. Вертикална преграда ормана, лева страна (дуборезни детаљ)
у стилу италијанске ренесансе; 1943.
храстовина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Ваци Иштвана (?), Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

13. Доња вертикална страна писаћег стола (детаљ)
у стилу италијанске ренесансе; 1943.
храстовина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Ваци Иштвана (?), Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

14. Столица за писаћи сто из гарнитуре радне собе
у стилу италијанске ренесансе; 1943.
храстовина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Ваци Иштвана (?), Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

15. Горњи завршни мотив са наслона полу-фотеље из трпезаријске гарнитуре
у стилу француске ренесансе; 1971.
ораховина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Теглаш Иштвана, Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

16. Нацрт за горњи завршни мотив са столица и полу-фотеље из трпезаријске гарнитуре
у стилу француске ренесансе; 1971.
оловка на хартији
власништво аутора
снимио Силвестар Море, 1974.

17. Дуборез са средњих врата трокрилног ормана за сервирање из трпезаријске гарнитуре
у стилу француске ренесансе; 1971.
ораховина, бајцовано и мат политирано
столарски радови Теглаш Иштвана, Нови Сад
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

18. Кутија
у стилу ренесансе
ораховина, мат политирано и патинирано
власништво аутора
снимио Силвестар Море, 1974.

19. Нацрт за оквир стојећег сата
стилизовани барок; 1974.
оловка на хартији
власништво аутора
снимио Силвестар Море, 1974.

20. Рам за слику
у слободном стилу; 1974.
липовина, сирово дрво
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

21. Цртани шаблон за кројење углова дрвеног рама у природној величини
у слободном стилу; 1951.
оловка на хартији
власништво Галерије стране уметности, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

22. Дуборезни детаљ доње ивице рама за слику
у стилу ренесансе; око 1950.
липовина, грунт позлаћен, резбарија бајцована и мат политирана
власништво Галерије стране уметности, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

23. Нацрт за маску
1964.
туш на хартији
власништво аутора
снимио Силвестар Море, 1974.

24. Маска
1964.
врба, бајцовано и политирано
власништво аутора
снимио Силвестар Море, 1974.

25. Маска
1964.
ораховина, мат политирано
власништво аутора
снимио Силвестар Море, 1974.

26. Месар, стојећа фигура
1974.
врба, бајцовано и мат политирано
власништво аутора
снимио Силвестар Море, 1974.

27. Глава мајмуна
1952.
липовина, сирово дрво
власништво аутора
снимио Силвестар Море, 1974.

28. Паприка Јанчи (глава)
1952.
липовина, сирово дрво
власништво аутора
снимио Силвестар Море, 1974.

29. Дон Кихот — биста
1968.
јабука, бајцовано и мат политирано
приватно власништво, Нови Сад
снимио Силвестар Море, 1974.

30. Детаљи дубореза из цркве у Сремским Михаљевцима — са изложбе у Галерији Матице српске 1966.
година рестаурације 1966.
липовина, позлата
снимила Тинка Пивнички, 1966. — фототека Покрајинског завода за заштиту споменика културе, Нови Сад, бр. 280/5788.

31. Детаљи дубореза из цркве у Сремским Михаљевцима — са изложбе у Галерији Матице српске 1966.
година рестаурације 1966.
липовина, позлата
снимила Тинка Пивнички, 1966. — фототека Покрајинског завода за заштиту споменика културе, Нови Сад, бр. 280/5787.

[33] Писмо проф. Алекса Цигурског из Њујорка од 27. јануара и одговор Ј. Сотера од 16. фебруара 1956.

[34] Српска православна црквена општина у Иригу — акт бр. 10 од 28. октобра 1961.

[35] Жупни уред св. Јурја у Петроварадину — акт без броја од 23. априла 1958.

[36] Одбор фестивала „Уметност у служби човека", Зрењанин — диплома бр. 59 од 16. октобра 1958.

[37] Удружење примењених уметника и дизајнера Војводине — диплома издата Јовану Сотеру 25. новембра 1967.

[38] Покрајински завод за заштиту споменика културе, Нови Сад — потврда бр. 592 од 10. октобра 1961.

[39] Борђе Јовић, Драгоцени остаци — Наши културни споменици. Дневник, 13. јун 1965.

[40] Покрајински завод за заштиту споменика културе, Нови Сад — акт бр. 27 од 17. јануара 1962.

[41] (Н. Н.) Последњи мајстор једног заборављеног заната. Дневник, 7. јун 1959.

[42] С. Марић, Дрво теже од камена — Занати који изумиру. Дневник, 31. октобар 1968.

[43] Римокатолички жупни уред у Врбасу — акт бр. 79/1961.

[44] За породицу Бокшан израдио је орган у стилу сецесије, по нацрту Драгутина Инкиостри-Медењака (Сплит, 18. X 1866 — Београд 16. IX 1942). Орган се сада налази у Матици српској. То је једини предмет који је Сотер израдио у томе стилу.

БИОГРАФСКА ХРОНОЛОГИЈА

1902. — 12. децембра у Жабљу рођен је Јанош Сотер. Родитељи: отац Антал и мати Магдолна рођ. Кемпл.

1903. — породица Сотер пресељава се у Будимпешту.

1909. — Јанош Сотер полази у основну школу у Будимпешти.

1910. — породица Сотер настањује се у Кули, где Јанош завршава четири разреда основне школе.

1914—1918. — завршава четири разреда грађанске школе у Кули; матурирао у школској години 1917/1918.

1918. — уписан је у економску школу у Суботици, где завршава први и полази у други разред, али га не завршава.

1920. — ступа у дрворезбарску радионицу Ковач Михаља.

1922. — 9. априла добија диплому, из које се види да је за три године учења заната завршио за дрвокипара.

1924. — јавља се на оглас Косте Тодоровића и долази у Београд да ради на изради иконостаса за православну цркву Ружица.

1925. — 11. октобра иконостас Ружица цркве је завршен и црква освећена.

1926—1927. — живи „френтерским животом".

1927. — настањује се у Новом Саду; отвара, заједно са Векерлеом, уметничку радионицу за израду дубореза; у новембру одлази на одслужење војног рока у Београд. У времену од 1927. до 1938. за рачун Николе Ивковића у Новом Саду повремено је израђивао уметничку резбарију.

1929. — враћа се са одслужења војног рока; први пут излаже на изложби индустрије и занатства у халама фабрике намештаја „Атлас" у Новом Саду; разилази се са Векерлеом и самостално води радионицу.

1930. — за цркву св. Дј. Марије на Телепу у Новом Саду извршио вајарске радове на олтару и предикаоницама.

1932. — излаже на изложби занатства у Новом Саду, у оквиру тзв. „Новосадске недеље".

1933. — сарађује у загребачком часопису „Југословенски столар"; израђује скулптуру „Месар".

1934. — закупљује велики локал на углу Уставске (данас Пап Павла) и Футошке улице за своју уметничку радионицу.

1935. — почиње најплоднији период Сотеровог рада на комплетним ансамблима ентеријерних предмета за новосадске породице, који ће трајати све до 1941.

1939. — израдио олтарске двери за капелу мошоринског пароха Светозара Влашкалића.

1943. — извео у дрвету, по гипсаном моделу Карла Барањија, стојећу фигуру жене са косом, која је исте године била изложена у Новом Саду; израдио дуборезну библиотеку за породицу Живојновић у Новом Саду; учествовао са цртежима на изложби у организацији Szépmüves Céh-a у Новом Саду.

1944. — израдио скулптуру радника-ковача; затворио своју радионицу.

1946. — израдио кивот за Николајевску цркву у Новом Саду.

1948. — рестаурирао олтар римокатоличке цркве у Врбасу.

1949. — учествовао на изложби локалне индустрије и занатства АПВ у Новом Саду и добио бронзану медаљу.

1949—1950. — ради за рачун Народне радиности у Новом Саду.

1950. — излагао у Загребу.

1952. — израдио намештај за Матичарско звање у Новом Саду.

1953. — израдио дуборезни кабинет за председника ГНО у Новом Саду — за свечане пријеме у Градској кући.

1954. — постаје сарадник Покрајинског завода за заштиту споменика културе у Новом Саду; израђује пластику за главни и два споредна олтара, израђује лустере и врши рестаураторске послове све до 1958. године за римокатоличку цркву св. Ане у Малом Иђошу.

1955. — учествује на изложби примењених уметника у Београду.

1957. — израдио кивот за цркву св. Теодора Тирона у Иригу.

1958. — израдио уметнички дуборез на двокрилним вратима табернакла у цркви св. Јурја у Петроварадину; излагао у Зрењанину на фестивалу „Уметност у служби човека" и том приликом добио диплому.

1961. — 19. марта изабран за редовног члана Удружења примењених уметника Војводине; израдио кивот св. Арсенија и рам за икону Богородице за Лавру Пећке патријаршије; израдио лустер и столну лампу за Матицу српску у Новом Саду.

1963. — израдио барељеф са ликом св. Николе у дуборезном раму за цркву св. Николе у Барију (Италија).

1966. — на изложби у Галерији Матице српске, коју је приредио Покрајински завод за

заштиту споменика културе у Новом Саду, приказана је Сотерова рестаурација иконостаса из Михаљеваца.

1968. — израдио скулптуру у дрвету „Дон Кихот".

1972. — израдио скулптуру Дон Кихота по узору из Шпаније.

1973. — завршава дуборез иконостаса за манастирску цркву у Рајетинцу (?)

ИЗЛОЖБЕ И ПРИЗНАЊА

Изложбе

1929. — Изложба индустрије и занатства, Занатска комора — Нови Сад

1932. — Изложба занатства „Новосадска недеља", Занатска комора — Нови Сад

1943. — Изложба бачких ликовних уметника „Szépmüves Céh"-а (цртежи и скулптуре) — Нови Сад

1949. — Изложба локалне индустрије и занатства АПВ — Нови Сад

1950. — Изложба локалне индустрије и занатства АПВ — Загреб.

1958. — Фестивал „Уметност у служби човека", Удружење ликовних уметника примењене уметности Србије — Зрењанин

1961. — Изложба „Предмети за успомену из Србије", Туристички савез Србије — Београд

1962. — „Из атељеа новосадских уметника", Музеј града Новог Сада — Нови Сад

1963. — Јубиларна изложба УЛУПУС-а 1953—1963, УЛУПУС — Нови Сад

1965. — „Форма I", УЛУПУС — Нови Сад
— Изложба војвођанских уметника примењених уметности, УЛУПУС — Норвич (Енглеска)

1966. — „Форма II", УЛУПУС — Нови Сад

1967. — „Форма III", УЛУПУС — Нови Сад
— Изложба ликовних уметника примењене уметности Војводине — Братислава (ЧССР)

1968. — Изложба „Стари занати", Музеј града Новог Сада — Нови Сад

1970. — Изложба црквене уметности, „Паулинум", Сјемениште — Суботица

1971. — Horgosi képtár — Хоргош
— „Форма IV", УЛУПУС — Нови Сад

1974. — „Форма V", Удружење уметника примењених уметности и дизајнера Војводине (УПИДИВ) 1964—1974. — Нови Сад
— Изложба добитника „Златне форме" — Нови Сад

1975. — Новосадски октобарски салон, УПИДИВ, Нови Сад

Признања

1929. — Диплома на изложби индустрије и занатства у Новом Саду

1943. — Диплома на изложби Szépmüves Céh-a у Новом Саду

1949. — Бронзана медаља на Изложби локалне индустрије и занатства АПВ у Новом Саду

1958. — Диплома на изложби „Уметност у служби човека" у Зрењанину

1961. — Диплома за учествовање на изложби „Предмети за успомену из Србије" у Београду

1967. — Диплома на Изложби ликовних уметника примењене уметности из Војводине у Братислави
— Диплома заслужног члана Удружења уметника примењених уметности и дизајнера Војводине

1971. — Диплома на изложби „Форма IV" у Новом Саду

1974. — Диплома „Златна форма" на изложби „Форма V" у Новом Саду
— Плакета и јубиларна диплома оснивача УПИДИВ 1964—1974.

БИБЛИОГРАФИЈА О ЈАНОШУ СОТЕРУ

Jugoslavenski stolar. Zagreb, decembar 1933, стр. 24 (фотографија).

М. Кулунџија, Последњи мајстор једног заборављеног заната — У посети познатом дуборесцу Јовану Сотеру. Дневник, Нови Сад, 7. јун 1959.

М. К-а, Иконостас стар 200 година на поправци. Дневник, Нови Сад, 14. јул 1959.

Каталог Изложбе предмета за успомену из Србије. Туристички савез Београда — Београдски сајам, Београд, 30. IX — 8. X 1961.

В. Урбан, Вечито на трагу уметности — У посети једном дуборесцу Војводине. Дневник, Нови Сад, 28. јануар 1962.

A noviszádi mütermekböl — Képzömüvészeink és iparmüvészeink körös tárlata. Magyar szó, Нови Сад, 10. VI 1962.

Из атељеа новосадских уметника (каталог изложбе радова ликовних и примењених уметника). Музеј града Новог Сада, „Тополњача" — Петроварадинска тврђава, 1—30. јун 1962.

М. М.-Ш., Оригинално и занимљиво — Отворена продајна изложба сувенира у Новом Саду. Дневник, Нови Сад, 27. октобар 1962.

Каталог — Јубиларна изложба УЛУПУС-а 1953—1963. Удружење ликовних уметника примењених уметности Србије, Нови Сад, 12—19. октобар 1963.

A. J., A Forma kiállitása Noviszádon. Magyar szó, Novi Sad, 11. III 1965.

Szerencsés József, Aranyat ér a keze... Magyar szó, Novi Sad, 25. IV 1965.

Б. Јовић, Драгоцени остаци — Наши културни споменици. Дневник, Нови Сад, 13. јун 1965.

Форма (1) — (каталог изложбе ликовних уметника примењених уметности Војводине). Нови Сад, 1965.

Форма 2 — (каталог изложбе ликовних уметника примењених уметности Војводине). Нови Сад — Раднички универзитет, 26. XI — 10. XII 1966.

A Forma 2 Novi Sad-i kiállítása. Magyar szó, Novi Sad, 9. XII 1966.

Vystava užitkového umenio Vojvodiny Forma (3) (Juhoslavia) u sporijadu sväz slovenskych vytvarnych umelcov. Bratislava — Dostojevskeho rad — 2 10—30. VI. 1967. (katalog).

М. К., Лепа реч друга — Диплома на годишњој скупштини примењених уметника Војводине. Дневник, Нови Сад, 5. децембар 1967.

С. Марић, Дрво теже од камена — Занати који изумиру. Дневник, Нови Сад, 31. октобар 1968.

Изложба слика црквене уметности — Egyházmüvészeti kiállítás (katalog). Subotica — „Paulinum" sjemenište, 9—23. VIII 1970.

SZÓTER János szobrán

Rad Vojv. Muz 21/22

Вера Јовановић

ДУБОРЕЗАЦ ЈАНОШ СОТЕР

Услед многих, коренитих, економских и политичких промена, развоја индустрије и банкарства, у XIX веку је дошло до промена и у другим друштвеним сферама; у културном животу, уметности, те у изгледу амбијента, екстеријера и ентеријера. Стару осиромашену аристократију заменила је млада обогаћена буржоазија, жељна сјаја, раскоши и удобности, а претенциозна и не нарочито осетљива на чистоту стила, квалитет израде и на, до тада важеће, естетске вредности уметничких дела и предмета примењене уметности. Тако је, подражавајући аристократију, по узору на њене ентеријере поручиван, превасходно, намештај у стиловима прошлости, богато израђен, а пренатрпан натуралистичком пластиком[1]. Тежња за удобношћу замењује елеганцију, а упоредо с тим настаје постепена декаденција чистих стилова и одумирање заната. У томе је Европи у многоме помогла Енглеска, а — не по први пут! — пресудни су и утицаји Далеког истока (Азије), нарочито почетком новог столећа.

На другој, пак, страни, у градовима је све више радништва, пролетаријата, те се јавља све већа потреба за масовном производњом ентеријерних предмета, јефтине израде. То је, у другој половини XIX века, између осталог, условило усавршавање тестере за дрво. Украси се често праве од пресоване позлаћене хартије papier mâché (папирмаше), различитих маса или гипса, који су лепљени на арматуру те замењивали дуборез.

Велика лондонска изложба 1851. године, постављена с циљем да прикаже стилски развој уметничких заната и лепоту предмета примењене уметности израђених ручно, изазвала је управо обратан ефекат. Индустријализација је, нарочито у први мах, добила велико убрзање, а машинска производња чинило се да је постала најприкладнија за подмиривање све већих потреба. Настаје време све ширег коришћења машина и у ручној производњи, а само пола века касније машина ће скоро у потпуности заменити руку, индустријализација занатство, а вештачки материјали природне. Тај период објашњаван је претежно материјалним разлозима у одређеном класном друштву, но за нас је битна и ова констатација: „За ову епоху се веома често каже да је без сопственог стила. Међутим, то је погрешно. Постоји известан стил који интерпретира старе стилове према свом укусу"[2].

Али, иако су индустријализација и копирање умртвили инвенцију већине стваралаца у овој области, прва реакција на такво стање јавља се већ половином XIX века. Њу је, својом тежњом ка модернизацији, покренуо француски архитекта и теоретичар уметности Viole le Dik (1814—1879), а Leon de Labord објавио је манифест „О јединству уметности и индустрије" (1855—1856), у којем је предлагао пут ка новом. Жеља да се по сваку цену буде модеран окупираће духове нарочито на почетку XX века и реализоваће се у три стила: у стилу „1900", односно сецесији, стилу „1925" и у тзв. савременом покрету. Карактеристике су им потпуно супротне претходним, а наглашена је, пре свега, истраживачка страст: обиље нових украсних елемената — у првом, проучавање нових материјала — у другом, једноставност линија и нова елеганција — у трећем стилском раздобљу, што све усмерава ка усавршавању и напретку машинске производње.

Стил „1900" карактерише, још увек, биљна орнаментика, али то су сада стабљике и цветови сунцокрета, мака, пузавице, водене биљке и цвеће са дугим витким петељкама, а све мање је ружа и кринова. Нежне и витке криве линије чине овај стил оригиналним и новим. Међутим, далеко већа револуција у развоју нових облика, у прилагођавању савременом свету: начело утилитарности и геометријске строгости — настаће тек после првог светског рата, у стилу „1925". Стефан Цвајг, у својој књизи „Јучерашњи свет", констатује да је нови век почео тек после првог светског рата, а не календарске 1901. године. Нагли развој технике, проналазак пластичних материја и организовање великих салона и атељеа, који имају задатак да брину о уређењу станова и јавних друштвених просторија, из основа су изменили ситуацију: утицали су на примењене уметнике, тзв. дизајнере, да испитују и користе све нове и нове природне и вештачке масе, хромиран и елоксиран метал, стакло, плексиглас, лесонит, иверицу и друге потпуно нове материјале са одређеним колористичким ефектима у обликовању унутрашње декорације.

На тај начин, пошто су из употребе, такорећи дефинитивно нестали дрво и остали класични, природни материјали, изумирали су постепено и стари уметнички занати везани за обраду дрвета, коже, метала и тканина.

У Војводини је традиција уметничке обраде дрвета била значајна, а њен развој почиње још од друге половине XVII века[3]. Дрворезбарство је у нас од самог почетка третирано као слободна уметност и високо је цењено. Пуни процват, пак, бива у време барока, у току XVIII века, а задржава се и током XIX века. Нераздвојно је везано за религиозну традицију и црквени ентеријер, увек у својству декоративног елемента. У богатом дуборезном орнаменту израђивани су иконостаси у православним црквама, певнице, седишта, проповедаонице, ћивоти, свећњаци, балдахини и други предмети црквеног мобилијара. Бисенија Гавриловић наводи Нови Сад, Сремске Карловце и Бачку Паланку као три најмаркантнија дрворезбарска центра у протекла два века у нас[4].

Први дуборезачки утицаји све до краја XVII века долазили су са југа,[4a] а манифестовали су се у плитко резаној пластици и преплету, али у XVIII и XIX веку на ширење овог уметничког заната и његово подизање до највећег уметничког савршенства пресудно је утицала средња Европа, нарочито Аустрија, када се у уметности смењују стилови: барок, рококо, класицизам и скромнији бидермајер, други рококо. Раскош и мајсторство огледају се у високој пластици, у чипкастој обради, у извођењу најразноврснијих флоралних, анималних, архитектонских и текстилних орнамената: гирланди, ваза, животињских глава и шапа, капитела, картуша, драперија и извијених лепршавих плисираних трака. Све се то преплиће, увија и бљешти под мајсторском руком дуборесца и исто тако савршеним радом позлатара.

У другој половини XIX века и у средњој Европи почело је постепено опадање уметничких заната, које се прво манифестовало у еклектицизму стилова и збрканој употреби стилских елемената, а тек потом у занатској изведби. То је у нас текло полако, јер је традиција била веома снажна, али због друштвено-економских и политичких прилика у свету — модернизација је била неминовна и овде. Сем тога, уметност је, како је раније истакнуто, морала да задовољи шире друштвене потребе. Поред велепоседника, грађанство, трговци, чиновници и породице војних и црквених лица били су, крајем XIX и почетком XX века, главни поручиоци у Војводини. Стога није необично што графика замењује уљану слику, уметничка фотографија — званични и породични портрет, а тракслерска машина — неке ручне алатке у изради дубореза. Тако су у изради намештаја линије постале развучене и троме, а пластика врло плитка. Упоредо са тим стилом јефтине „сецесије", који је уједно лабудова песма старих заната, у изради намештаја наметао се тзв. алтдојч или „вашарски", како су га звали тадашњи мајстори у нас. Он је означавао потпуну декаденцију и почетак најбаналније машинске производње. Серијски су израђивани елементи у стилу ренесансе, барока, класицизма, сецесије, а онда су састављани, односно налепљивани на основну конструкцију и тако продавани у великим контингентима на вашарима. Овакав намештај, будући да је био релативно јефтин, убрзо је преплавио цело војвођанско тржиште. За дуборезачке радионице он је био утолико добар што су будући млади мајстори, израђујући на стотине гирланди, астрагала, ружа и букета, стекли рутину у обликовању и уметничкој обради дрвета.

Дуборезачке радионице са краја XIX и почетка XX века у нас, иако су имале прилично поруџбина и запошљавале близу 50 изврсних „дрвокипара", како су понегде називани мајстори ове гране примењене уметности, најчешће су израђивале намештај за богате приватне поручиоце или за надлештва, и то у неостиловима. Трпезарије су, као по правилу, у стилу барока, салони у стилу Луја XV, а радне собе у стилу ренесансе. Уколико су поручиоци били мање строги у избору и ако је мајстор био талентованији, уношене су индивидуалне варијације у детаљима, али не само што се није трудило, него се није ни покушавало да измисли нешто изузетно ново, односно да се креира неки нови стил. Томе је, свакако, допринео, пре свега, сам материјал — дрво, које је, обликовано у дуборезу, прилично тешко и кабасто, а савремени живот кренуо је у супротном правцу — ка већој једноставности, лакоћи и мобилности у свему па и у изради намештаја. Тако се десило да је дуборез остао везан за старији ентеријер, за простране куће и за репрезентативне просторије.

Највећи центри за израду дубореза у то време у Војводини били су у Новом Саду, Кули и Суботици, а било је радионица и у Ади, Апатину, Инђији, Кикинди, Панчеву, Сенти, Сомбору, Сремској Митровици и Земуну.

У Новом Саду су радили: Цобор Мартон, Хорват Јожеф, Јухас Аладар, Мишић Радивој, Пап Була, Патарица Ференц, Пенов Марко, Петровић Момчило, Подола Нандор, Раушер Јован, Сарваш Шандор, Сотер Јанош, Шерфезе Ференц, Шушак Радивој, Тењи Јанош.

У Кули: Абел Ференц, Арт Бела, Дерковић Ференц, Фарбаш Иштван, Фирстнер Андраш, Хорват Шандор, Јонаш Бела, Копшиц

Јанош, Ковач Михаљ, Ласло Андраш, Нус Берђ, Паланик Пал, Швејцер Изидор, Трејер Јанош.

У Суботици: Гал Иштван, Јелинек Јожеф, Лукочевић Стеван, Риго Антал, Седлак Јанош, Скала Ференц, Звекан Ференц.

У Апатину: Гас Јожеф.

У Инђији: Кустер Стеван, Хас Берђ, Рит Петер.

У Кикинди: Којић.

У Панчеву: Хипфел Јожеф, Пап.

У Сенти: Скала Јожеф.

У Сомбору: Вираг.

У Сремској Митровици: Шнеф Стева.[5]

Међу дуборесцима, из наведеног подужег списка, за нас је посебно значајан Јанош Сотер, јер је био оснивач уметничке радионице у Новом Саду, а и данас је његов атеље у овом граду један од ретких у Војводини.

Породица Сотер, неколико колена уназад, живела је у Суботици.[6] Међутим, само презиме, међу Мађарима у Војводини а и шире, веома је ретко. Сасвим случајно пре пар година, Јанош Сотер је у Телеобјективу листа „Политика" (12. VII 1970) у чланку „Наивни сликари света" испод једне репродукције наишао на потпис Алојс Сотер. Реч је о сликару наивцу, у чијим је личним подацима стајало да је занатлија, да је радио у фабрици аутомобила и да је имао радионицу намештаја у Белгији. Репродукована слика, пак, представљала је столарску радионицу из 1931. године, те је могуће претпоставити да је сликар-наивац, презимењак Јаноша Сотера, претходно био уметнички столар. Но, да ли има неке родбинске везе између те две географски доста удаљене породице, Јанош Сотер није проверавао. Међутим, он се добро сећа, да му је деда по оцу са осморо деце живео на једном салашу у данашњем Жеднику код Суботице, где се скоро четрдесетпет година бринуо о близу 300 јутара земље, која је припадала тадашњем суботичком градоначелнику.

Отац Јаноша Сотера, Антал, у Суботици је учио обућарски занат, али га није волео, убрзо га напустио, запослио се код барона Војнића и ту се упознао, а затим оженио са Кемпл Магдолном из Куле. После венчања породица је прешла у Жабаљ и настанила се у општинском стану, јер је Антал добио место послужитеља у среском начелству. У Жабљу се 12. децембра 1902. године родио Јанош Сотер. Но, већ следеће године, увећана породица, у потрази за бољим животом, преселила се у Будимпешту, а неколико година касније настањује се у Кули.

У породици Сотер пре Јаноша нико се није бавио уметношћу. Али, у време боравка у Будимпешти, са њима је био и очев брат, студент филозофије, чији је један колега студирао на Уметничкој академији и, често навраћајући у њихов стан, први је приметио да малишан стално нешто црта и заинтересовао се. Једном приликом показао је дечаку мастионицу и рекао му да ће добити две крајцаре ако је лепо нацрта. Када је цртеж био готов, веома задовољан, испунио је обећање и саветовао га да настави са цртањем. То је био најранији подстицај и од тада, кад год би понеку крајцару добијао на поклон, Јанош Сотер је набављао боје. Цртање му је постала страст, а затим, у основној школи у Пешти, и главна преокупација, иако је волео још и историју и географију. Учитељи су запазили његов таленат и скретали на то пажњу оцу.

У то време задесила је Јаноша Сотера велика несрећа. После завршеног првог разреда, на летовању у Жеднику, на салашу код деде, добио је неку очну болест, од које му је почео да слаби вид. После краћег времена потпуно је ослепио, те је морао да се испише из другог разреда и напусти школу. Али, како се у народу каже, несрећа никад не долази сама. У Пешти је отац Јаноша Сотера поред стана имао радњу за фарбање и чишћење одела. Електричне струје није било. За осветљење служиле су гас-лампе, петролејке. А једне суботе, када је највећи промет, једна лампа је експлодирала, букнуо је пожар и једна радница је страдала. Када су стигли ватрогасци, све је већ изгорело, а због непријављене раднице следила је казна. После свега тога, отац је одлучио да се врате у Кулу.

Када се породица преселила у Кулу Јанош Сотер је још увек био слеп, те није могао бити уписан у школу. Али, постепено, лечењем, вид му се после две године слепила повратио. У Кули је завршио четири разреда основне и четири разреда грађанске школе. Наставио је са цртањем, а пошто је у школи било и других добрих цртача, развило се такмичење. У нижим разредима цртање му је предавао Толнаи Јанош, а у вишим једна професорка из Пеште, Тарнок Ема, која га је, уочивши његов таленат, у слободно време позивала да црта у пејсажу, а исто се то поновило у трећем и четвртом разреду, када му је професор цртања био сликар Толнаи, који га је, и после завршене грађанске школе, упућивао у сликарство, вршио коректуре његових радова и др.

Јанош Сотер је у грађанску школу пошао 1914. године, те сва четири разреда завршио у време првог светског рата, иако је породица тешко живела. Отац је био мобилисан, а мајка је са троје деце остала и примала извесну државну помоћ. У школској

1917/1918. години завршио је малу матуру, а затим је похађао економску школу у Суботици, завршио први и уписао се у други разред. Но убрзо настају велике историјске промене, распад Аустроугарске, револуција у Мађарској као одјек октобарске социјалистичке револуције у Русији, стварање Краљевине СХС и др. Распадом Аустроугарске и утврђивањем државне границе између Мађарске и Југославије, Суботица је ушла у састав Југославије.

У томе прекретном времену, многи другови Јаноша Сотера напустили су школовање, постали су трговци или чиновници. Сотер, међутим, није волео ни једно ни друго, а у економској школи није постојао предмет цртања. Сећа се да га је једном приликом професор француског језика, кога су ђаци звали „Вокабилер", ухватио на часу како црта. Погледао је озбиљно и приметио: „Па шта ви тражите у овој школи, зашто нисте отишли у неку стручну, где треба цртање?". Међутим, за то није било прилике; у Пешту се не може, овде таквих школа није било, а уз то још и породица у немаштини.

Међу вршњацима Јаноша Сотера у Кули је живео и извесни Векерле Јосип, који му је причао да је изучио за дрвокипара код мајстора Ковач Михаља. Сотер до тада није чуо за такав занат. Заинтересовао се и пожелео да погледа радионицу. Кула је у то време била један од најјачих дуборезачких центара у Војводини. Поред Ковача, најпознатији резбар био је Подола Нандор. Пошто је Ковач био на путу, Сотер је отишао код Подоле, али га овај, знајући да има извесно школско образовање, није хтео да прими, рекавши: „Мени треба шегрт, а не господар. Ко је учио школу, тај никад неће бити добар мајстор". Због тога је сачекао да се мајстор Ковач врати са пута и отишао к њему.

За Ковач Михаља Јанош Сотер каже да је био културан, образован и интелигентан човек. Резбарство је учио у Сегедину, тада веома јаком дрворезбарском центру, а потом је у Пешти, поред свакодневног посла, завршио школу за примењену уметност. Радио је и у Берлину и негде у Америци. Вративши се у Кулу, оженио се и отворио радионицу. Био је одличан мајстор. Изванредно је цртао и моделовао. Његова радионица имала је два дела: у једном је израђивана резбарија за црквене и профане ентеријере, највише у необароку и неоренесанси, а у другом гипсани радови, штукатуре за унутрашњу и спољашњу декорацију, каријатиде, розете и други украси за фасаде зграда, што је у оно време било у моди. У Ковачевој радионици много се радило, иако их је било само четворо: Ковач, Дерковић, Векерле, Пап Була, а касније и Швејцер Изидор.

Сотера је Ковач радо примио у радионицу. Сачинили су уговор на три године, за које време ученик није добијао плату. Сотеров отац је на то пристао, али је молио мајстора да му сина не држи као слугу, него да га што боље научи занату. Ученик је о своме трошку морао да купи алат, а за израду дубореза било је потребно много алата: неколико стотина разноврсних длета и др. Мајстор му је саветовао да алат постепено купује, онако како буде савлађивао технику дубореза.

Од дуборезачког алата најважнија су длета (глета). Најбоља, у то време, израђивана су у Енглеској, а у Немачкој постојала је велика продавница, која је снабдевала целу средњу Европу. У време барока, када је орнаментика била веома богата, употребљавано је око 300 форми длета. Данас, међутим, по казивању Ј. Сотера, није потребно толико. Ако стручњак одабира, довољно је око 150. Сам Сотер има богату колекцију. Дршке длета су од глатког тврдог дрвета, а сечиво од најфинијег челика. Врло је важно да су лака, да њима може спретно да се рукује. Сечиво мора бити веома оштро. Ширина сечива обележава се бројевима, а креће се од 1 до 35 mm: од 1 до 30 mm су равна длета, а од броја 1 до 14 су полукружна или заобљена длета.

Осим длета, веома је важан камен Арканзас, односно финије врсте природног камена (никако вештачког!) за оштрење. За оштрење се употребљава тоцило. Ивица длета мора да буде чиста и идеално равна, као бритва. Стога се, на крају, после тоцила и камена, сечиво глача и на натегнутој кожи.

У алат се убраја и велики округли дрвени чекић — маљ.

Алат је приручан и неопходно је да сваки мајстор има свој сопствени, којим ће целог века само он радити, оштрити га и неговати, а нипошто неко други. Најпотребнији алат може да стане у једну већу ташну.

У радионичком раду важна је тезга. Изгледа као столарска, али је висока и краћа, са „шрафштоком" у средини. То је тзв. дуборезачки сто или клупа, у којој може да се стегне дрво које се обликује. За кројење и прво грубо обликовање дрвета неопходна је тестера, а затим „машина" за кројење округлих и других форми. Но, кроји се онда када су контуре исцртане на дрвету, па се зна где ће бити пуна форма, а где ће дрво бити шупље.

Неопходно је да резбар добро зна да струже дрво, јер га често, пре израде, треба добро остругати да буде глатко, на пример, кад се израђују пиластри, стубови, лишће.

такође је раскошна, али светла, складних пропорција, где волуте, картуши и биљна орнаментика чине основни мотив. Разлика између та два предмета управо је онолика колика, у уметности, постоји разлика између Азије и Европе. Док се за први може рећи да, у целини и детаљима, представља специфичан далекоисточни ентеријер, други изванредно дочарава штимунг европских салона — модних, конверзационих, концертних.

Између два рата Јанош Сотер више није излагао. Уосталом, изложби примењених уметника у то време није ни било. Није било ни Академије, па ни уметничких удружења, а ни интензивнијег уметничког живота у Новом Саду. Свако се сналазио како је знао и умео. Глумци су, на пример, сами продавали улазнице, а ипак су гледалишта била полупразна. Слично су пролазили и сликари. Људи од утицаја били су врло љубазни, али се све на томе и завршавало. Сотер се сећа једне продајне сликарске изложбе на којој су слике продаване за храну и текстил. Власт није много марила за стваралоце. Васа Ешкићевић је ишао улицама прљав, неуредан, мршав, са до грла високом отрцаном крагном. Становао је у једној собици биоскопа „Корзо", где му је био и атеље, а све заједно то није личило на нешто пристојно. Говорило се да храни стенице и псе. Миленко Шербан и Александар Кумрић такође су живели врло скромно, а интересантни сликар Бела Фаркаш стално је тражио утеху у алкохолу те је завршио самоубиством у Суботици. Иван Табаковић живео је пристојније, код оца архитекте. Ипак, и у таквим приликама, Сотер много ради и сарађује у часопису „Југославенски столар", који је излазио у Загребу. У децембарском броју 1933. године, налазимо „вајани сто" од Сотер Јована из Новог Сада.[17] То је раскошно — волутама, картушима и стилизованом биљном орнаментиком — украшен комад намештаја, са извијеним ногама постављеним на лаке розете. Све површине на њему, осим горње плоче, искоришћене су за високу пластику, врло добро укомпоновану, мада доста претрпану и претешку за елегантне, складне пропорције стола. По квалитету израде, могао би да стоји у сваком свечаном салону.

У нади да ће стећи већу афирмацију, Сотер је 1933—1934. године закупио велики локал на углу тадашње Уставске (данас Пап Павла) и Футошке улице (у бившој Екштајновој палати) и ту основао уметничку радионицу за израду дубореза. Локација је била врло добра, на веома прометном месту, на шеталишту, а локал је био пространи и имао велики излог, у којем је увек било изложено понешто од завршених радова, тако да је служио као нека врста текуће изложбе.

Мало по мало, радионица се разгранала. Сотер је био пун полета, радио је све више, али — како сам наглашава — није могао увек да ради оно што би желео, него оно што се тражило, што је било поручено, јер је израда дубореза веома скупа и специфична грана примењене уметности, тесно везана за поруџбине и не може се ни замислити без одређеног меценатства. Сотер је био срећан што, уопште, има поручиоце. Породица му се увећала — имао је два сина и кћер — и требало је живети. Израђивао је стилски намештај, иконостасе, лустере, рамове и многе друге ствари. Великих послова (иконостаси, салони, трпезарије) било је релативно мало, а када би се указала прилика, егзистенција би била бар за пар месеци обезбеђена. Чешће су тражени појединачни комади. Сем тога, често није смео ни да наплати пуну цену, да се поручиоци не би одбили. Дрворезбарство је деликатан посао, а у то време је владала инфлација. Фабриканти су пропадали, дуборесци су већ и пре тога све слабије пословали.

Радионица Јаноша Сотера ипак се проширила. У њој је радило седам дуборезаца: Хорват Јошка, Јухас Аладар, Пап Була, Цобор Мартон, Марко Пенов и Сотер. Марко Пенов и Радивој Мишић код Сотера су се ослободили и постали мајстори. Пенов живи у Новом Саду, а Мишић, пореклом из Жабља, за време рата је погинуо. У радионици се није много зарађивало, но делили су зараду и живели скромно. Радионица је била на Сотеровом имену, он ју је основао и окупио остале, али стварних материјалних разлика међу њима није било.

Радионица је, као што је напоменуто, била нека врста текуће изложбе готових радова, једина те врсте у граду, и у њу су веома често навраћали многи заинтересовани грађани. Зато су се сви у радионици трудили да раде чисто и педантно, у белим мантилима. Поручиоци су у Сотера имали поверења, јер никада није узимао капару. Напротив, често је чекао на отплату.

Трпезарије, салони, библиотеке и појединачни комади — рамови, столови, столице — из тога времена, у целини узев, одликују се богатством орнаментике, плитке и високе пластике, коришћењем разноврсних флоралних и архитектонских мотива са укомпонованим допојасним људским фигурама, које најчешће израстају или урастају у биљну орнаментику. Картуши, грожђе, руже, нимфе, пути, сатири, маске, извијено усковитлано лишће, лозице, сунцокрети, рогови изобиља, преплети и стилизоване лавље главе

и шапе разних животиња — све то укомпоновано једно у друго, густо уткано, а чисто, глатко и педантно занатски обрађено, — живи и сугестивно делује. Као да је мајстор желео да све што зна унесе у сваки комад намештаја, у сваки предмет. Али та, такорећи, техничка ерудитивност, у исти мах носи собом и извесну опасност од пренатрпаности, гломазности и уопште од несразмерности у односу на функцију објекта. До тога долази у првом реду зато што је таква врста намештаја одговарала жељама поручилаца за уређењем раскошних ентеријера са „фантастичним" комадима. Тим жељама се донекле повиновао и Јанош Сотер. Но, ако апстрахујемо целину и посматрамо искључиво дуборезне детаље, онда се у пуном смислу исказују уметничке вредности Сотеровог дубореза.

У радионици Јаноша Сотера веома су често извођени поједини дуборезни делови намештаја за уметничке столаре, а за виђене породице израђиване су комплетне дуборезне гарнитуре. Сотер је давао понуду за дуборезни део, а столари за столарски. Сарађивао је највише са уметничким столарским радионицама Шнајдера и сина и браће Летић, који су много радили за епископију, патријаршију, познате породице, а и за многе друге (извесно краће време код Летића је радио Јован Раушер, дуборезац из Аустрије).[18] Најбоље решење, међутим, било је када би се са поручиоцем договарао у директном контакту, а радио само на основу сопствених нацрта.

У својој радионици Сотер је најчешће сâм давао нацрте и израђивао главне ствари. И данас у његовом атељеу постоји читава хрпа тих прецизних, уметнички изванредно изведених, цртежа, са специфичним одликама архитектонике, логичних и чврстих линија и духовите стилизације. То су орнаментални цртежи, основа и припрема за даље извођење ликовних украса у природном материјалу, у дрвету. Сваки потез, сваки облик прилагођен је природи дрвета, структури влакана у њему, те умногоме подсећа на графику којом је украшавана књига XVIII и XIX века. За нас су ти цртежи драгоцени и ретки, јер се обично дешавало да их мајстори, након реализације дубореза, више нису чували. Према Сотеровим цртежима, а и на основу изведених дела, види се да се мајстор увек трудио да не понавља оно што је већ једном реализовао. Инсистирао је на уникатним предметима.

У времену између два рата најзначајнији су му они предмети које је радио за породицу Дунђерски. То су комплетни ентеријери: салони, лустери, рамови и друго. Један део тога намештаја, радна соба и библиотека (витрина за књиге, четири столице, две фотеље, троседа, писаћи сто, столица за писаћи сто, ниска полица за књиге и овални сточић) данас се налази у Војвођанском музеју, а израђен је у чипендел стилу. Но, са вредним одликама су: салон за породицу Гавански из Србобрана; сточић и кинеска фотеља за Кода Борђа (црне, тешке, здепасте, са извијеним телима змајева и са много других украса, са лављим главама на угловима и са ногама у облику снажних лављих шапа); две дуборезне фотеље и сто за кћерку бившег генерала Миковића, која је извезла гобленска седишта и наслоне; салонска гарнитура за породицу бившег адмирала Домаинка — округли сто, троседа и две дубоке фотеље — складних пропорција, а ненаметљиве чипкасте орнаментике; трпезарија у ренесансном стилу за кћерку тадашњег помоћника министра пољопривреде Јовановића; салонска гарнитура у стилу Луја XV за Етел Томан; салонска гарнитура за породицу Васиљев и Рајин; кинески сто за породицу Татарски; различите изведбе за породице Попов, Рогуља, Бокшан, Павлас, Грос, Лазић, Адамовић и друге у Новом Саду.

Уопште узев, Јанош Сотер је, приликом израде тако раскошног, дуборезом богатог намештаја, имао у виду просторне могућности за његов смештај и функцију — у великој, светлој просторији једне виле. И у овом случају показао је своје мајсторске могућности у задовољавању услова поручилаца, што представља одлику и његовог каснијег рада и стваралаштва.

Захваљујући тадашњем ваздухопловном мајору Першићу, за кога је, такође, радио трпезаријску гарнитуру, из Сарајева је добијао више наруџбина, од којих су најзначајније: израда иконостаса за манастире у Ратарима и Брези код Сарајева и за манастир Јошаницу.

Исто тако, међу значајније радове спадају: репрезентативни кабинет са више фигура, израђен за једну руску породицу, и различити дуборезни рамови, један сто (у сарадњи са уметничким столаром Хомонајом) и кинеске фотеље уз богато украшен рам у кинеском стилу за др Бранка Илића у Новом Саду.

У времену између два рата, нарочито у другој половини четврте деценије, Јанош Сотер је израдио највише дуборезних гарнитура. Али, његов став да никада не понавља исти облик и комбинације, са економске тачке гледишта није био баш опортун. Међутим, његове реализације су биле далеко богатије од првобитне замисли, што је, с друге стране, привлачило поручиоце. Самосталном раду се најдубље предавао. Понекад је, за поједине комаде, добијао нацрте архитеката, али је то обично био мучан по-

сао, јер је морао да их преправља да би, на основу њих, могао да ради дуборез. А специјално за дуборез изведени цртежи чине половину најважнијег посла.

Сотер никада није позлаћивао намештај, док је у израду иконостаса обавезно укључиван и позлатарски рад. На почетку овог века у Новом Саду је позлатарски посао вршио Андрија Хадовани, а касније неки Хаберсак, који је занат изучио код мајстора Тауша, чија се позлатарска радионица налазила у Дунавској улици. Сотер, пак, иако је знао позлатарски посао, није имао времена да се њиме бави.

Поруџбина за израду иконостаса, добијених преко Ивковићеве радионице, било је више и Сотер их је све са успехом реализовао. Но, пошто није водио евиденцију за које је све цркве радио, нити се на својим радовима увек потписивао, подаци о томе су, углавном, резултат мајсторових накнадних присећања.

По сопственом нацрту израдио је иконостас за маузолеј епископа банатског Георгија Летића у Петрограду. За задужбинску капелу протојереја ставрофора Светозара Влашкалића, пароха мошоринског, израдио је царске двери, а како му потврђује Српска православна парохија мошоринске[19] — „оне (двери) су јединствен украс капеле", израђене 1939. године „у византијском стилу". Уствари, ради се о плиткој преплетној декорацији, као у Ружици цркви, и скромној флоралној орнаментици са бобицама на горњем луку двери, као на олтару римокатоличке цркве св. Јелисавете на Телепу у Новом Саду, која је из истог времена. Од појединачних комада, најчешће су тражени рамови за иконе, слике или огледала. Рамове за огледала Сотер је обично израђивао у венецијанском стилу, у богатој чипкастој пластици, а понекад их је и позлаћивао.

Слободну скулптуру у дрвету, углавном, у то време, није радио из више разлога. За рад на њој поступак је од самог почетка друкчији од оног који се примењује при изради орнаменталног дубореза. Затим, подсетимо се, Сотер је код Ковача учио орнаментално цртање и дуборез у његовом примењеном облику, везан за одређену конструкцију, утилитарне намене, било да се ради о профаном или о црквеном намештају (а то му је била и главна преокупација за све време стваралачке активности). Оријентисан на то, а имајући увек доста посла, Сотер — како сам примећује — није могао да себи дозволи „луксуз" да ради „за своју душу". Једном му је, 1944. године, дошао власник неког рудника,[20] и за свој писаћи сто поручио скулптуру радника-ковача са чекићем. Сотер је скулптуру израдио, поручилац је био задовољан. То му је, колико знамо, била друга пуна пластика у слободном простору (о првој, биће речи касније). Ближа сазнања о тој врсти стваралаштва, такорећи, Сотер није имао. Знао је само да постоје тзв. Христови дуборесци, који у дрвету израђују светачке фигуре за ентеријере католичких цркава.[21] И сам је покушао да се у томе умењу опроба и израдио је фигурине у молитви. Но, у високој пластици израђивао је, углавном, каријатиде или главе сатира и анђела, и то приликом израде намештаја у неоренесансном стилу. Људска фигура у пластици, дакле, није му била сасвим непозната, али, превасходно, у декоративном смислу.

За вајара Карла Барањија, међутим, према гипсаном узорку, израдио је у дрвету стојећу женску фигуру у народној ношњи са жетелачком косом преко рамена. Та пуна пластика (0,50 m висине) делује стилизовано фолклорно, управо онако како је сугерисао Барањијев гипсани рад. Она је у духу академског реализма с краја XIX и почетка XX века, када су, нарочито у Мађарској, са пуно жара експлоатисани слични мотиви са села. Но, пренета у тако племенит природни материјал као што је дрво и изведена широким слободним резовима длета, ова фигура је постала експресивнија и монументалнија. Скулптуру је Барањи изложио 1943. године у Новом Саду на изложби бачких ликовних уметника и за њу добио златну медаљу. Управо од тога времена њој се губи траг.[22]

Први Сотерови скулпторски радови показују нам, поред осталог, колики је опсег његових могућности. Али, услови живота и рада диктирали су различита усмерења. Тако је, у низу дрворезбарских и других послова, израђивао и блондел рамове. То не спада ни у столарски занат, ни у дуборезачку уметност, али то је било, у финансијском погледу, исплативо занимање. У моди су били тзв. француски рамови. Наиме, прављени су калупи у негативу за изливање рељефа за стране и углове од масе која је лепљена на дрвени рам, замењујући дуборез, а затим је рам позлаћиван или бојен. Јанош Сотер је и у овом послу избегавао серијски рад, па је израдио на стотине калупа са различитом, увек друкчијом орнаментиком.

Тако се, у својој каријери, упоредо, бавио и примењеном уметношћу и занатском производњом, што је неизбежно када се има у виду њихова везаност за богату клијентелу и одговарајуће економске прилике. Уосталом, један од наших највећих скулптора интимне пластике у дрвету и камену, академик Ристо Стијовић, живећи у Паризу

између два рата, издржавао се креирајући модеран накит за високо друштво.

Пред други светски рат Јанош Сотер је као дуборезац стекао одређени углед. Но, када се чинило да се све развија у добром правцу, такорећи одједном настају многе недаће. Облак који се наднео над Европом није обећавао ништа добро ни уметницима.

Сотер је у радионици остао сâм, сви су га напустили. Посла је било веома мало, па и за то мало морао је, најчешће, да одлази у Пешту, где је добијао тек понеку поруџбину. Од већих послова у то време у Новом Саду, веома је значајан богати дуборезни ансамбл — библиотека, радна соба — који је израдио 1943. године за породицу Живојновић, а обухвата орман, сто, столицу, кревет и малу столицу.

Орман је подељен са пет вертикалних богато обрађених пиластара у четири одељења, од којих су средња два отворена и служе као полице за књиге, а бочна два затварају једнокрилна врата. Горњи и доњи венац на орману представљају стилизовани биљни орнамент, а он се налази и на средњој вертикали. На два спољна, бочна пиластра, у њиховом горњем делу, доминирају мушки ликови у високом рељефу. Испод рамена фигура се продужава у медаљон. Са леве стране у медаљону су палета и четкице, а са десне — лира и труба; инсигније сликарства и музике. Медаљони стоје на свитцима са маскама, који се даље спајају са низом медаљона биљне орнаментике, а у завршници је развијени лист акантуса. Средња два пиластра имају исту орнаментику као и спољни, само што су на њиховим горњим деловима женски ликови, а у медаљонима — са леве стране реквизити рударства (шлем, пијук), а са десне стране представе књижевности (свитак и гушчије перо). Горњи венац ормана на средини је прекинут маском окруженом биљним орнаментом. Бочна врата ормана су једноставне израде, са танком лисном бордуром и са цветом у малом четвртастом медаљону (у средини). Кратке, снажне, здепасте ноге у облику су животињских шапа.

Дуги писаћи сто испод горње плоче опасује, као и орман, венац у биљном орнаменту, но најбогатије су израђене бочне стране стола. У средини је срцолики медаљон, око кога су волуте и биљни лисни орнамент. Плочу стола подупиру две животињске косматe главе разјапљених чељусти.

Сличне две животињске главе налазе се и на ужим странама кревета, док је средина мирне површине, паспартуирана уским лисним орнаментом. Доња ивица се завршава венцем, као на орману, и лављим шапама.

На столици за писаћи сто дуборезни елементи су исти као на столу и орману. Рукохвати се завршавају животињским главама, но затворених уста. На горњем делу наслона је представа маске, утонуле у волуте и цветну стилизацију.

Централни дуборезни мотив на малој столици је маска; ноге јој се завршавају шапама, а рукохвати акантусовим лишћем.

Уопште узев, гарнитура ове радне собе одликује се богатством различите орнаментике, а што се тиче квалитета изведбе, судећи по ономе што смо од Сотерових дуборезних гарнитура и делова намештаја имали среће да видимо, ово је његово највредније дело. Сви мотиви су складно укомпоновани, тако да ни један комад није ни гломазан ни пренатрпан. Цео пластични живопис је тако постављен да делује јединствено.

Међутим, иако је већ ступио у најзрелије доба свога стваралаштва, Јанош Сотер је непрестано желео да се усавршава у различитим примењено-уметничким и ликовним областима, које су у вези са дрвокипарством. Са том намером укључио се и у „Szépmüves Céh", који су 1943. и 1944. године иницирали и водили Злата и Карло Барањи, ради окупљања разних уметника, у првом реду сликара, уз настојања да се одржавају часови (курсеви) цртања по живом моделу и воде разговори о уметности.[23] Састајалиште је било у напуштеној кући Енгла (?) иза старог хотела Парк, у данашњој улици Николе Тесле. Часови су одржавани два-три пута недељно. Била је то незванична школа, на добровољној основи, у којој се нису држала предавања, већ се само цртало, а професори су давали упутства и вршили коректуре. Цртани су, углавном, портрети и актови.

Јанош Сотер је, после свакодневног посла, одлазио у „Szépmüves Céh" да вежба, односно усавршава цртање људске фигуре. У организацији тог удружења, 1944. године одржана је изложба, углавном цртежа и скулптура, на којој је и Сотер учествовао, излажући само цртеже са часова који су у Цеху одржавани. Том приликом, добио је диплому у знак признања за изложене радове.

Септембра 1944. године Сотер је затворио своју радионицу и до краја рата није радио.

Непосредно после рата, у периоду обнове и социјалистичке изградње, било је пречих послова од декоративне, примењене уметности. Осим неколико ситних поруџбина за цркве, Јанош Сотер је скоро престао да израђује дуборез. Неке његове колеге су се преквалификовале. Тако је Марко Пенов постао столар-моделар, што је и до данас остао. Но, Сотер је тада имао 44 године и није сматрао да је најпаметније почињати нешто ново. Вратио се изради серијских

блондел рамова и њима снабдевао столарске радионице Марића, Мартинка, Радујковог и др. Зарада је била веома слаба. У међувремену, 1946. године, радио је кивот за чување моштију св. Врачева Кузме и Дамјана за Николајевску цркву у Новом Саду. Кивот је у облику комоде са балдахином, испод кога се налази икона чудотворца; балдахин је на тордираним стубовима, са улегнутим луком, плитке декорације. У званичној потврди стоји да је „поменути кивот до сад од свих меродавних оцењен као уметнички рад и поред своје сврхе служи и као уметнички украс".[24]

Две године касније, 1948, самостално је извршио рестаурацију олтара римокатоличке цркве у Врбасу; обнову оквира на слици Мадоне; прераду табернакула и допуну рељефа, који су временом нестали, као и целу позлату. При томе, Сотер се у потпуности придржавао претходно изведених радова, тако да се његови додатни делови ни мало не разликују од првобитних.

Први значајнији посао добио је од столарске фабрике „Напредак". Била је то израда кревета у дуборезу, према претходном узорку, за собу Председника Републике Јосипа Броза Тита у дворцу у Челареву.

После тога, добио је поруџбине да по својим нацртима изради више штафетних палица, које се сада налазе у Музеју 25. маја у Београду. Но, упоредо с тим, израдио је неколико фигура за луткарско позориште, дрвене дечје играчке и кутије. Једну кутију, из тога времена, чува и данас. На тој кутији као да је синтетизовао све богате декоративне елементе — биљне, животињске, митолошке, архитектонске и текстилне — које је толико пута раније обликовао на намештају. Све се преплиће, увија, лепрша, све је прецизно изведено, али згуснуто, без празног простора. Одликује се виртуозношћу, идентификацијом са материјалом, а концентрована арабеска која је из те симбиозе настала, делује веома сугестивно.

Неке своје радове из тога периода излагао је 1949. године на изложби Локалне индустрије и занатства АПВ у Новом Саду и том приликом добио бронзану медаљу, а 1950. изложба је била пренета у Загреб. Постепено се и његова пословна ситуација поправљала. А када је, 1949—1950. у Новом Саду отворена радња народне радиности, њен директор Толвет позвао је Сотера да за њу израђује ситне предмете од дрвета; кутије, лампе и друге ствари. Иако је за народну радиност радио као занатлија, по први пут у његовој каријери признавали су га за примењеног уметника, па је чак добио и неке олакшице.

Удружење примењених уметника у Војводини тада још није постојало. Тек је 1953. године основана Подружница Удружења примењених уметника Србије у које су ушли и чланови из Војводине. Јанош Сотер је био изабран за сарадника, а тек 19. марта 1961. године за редовног члана.[25]

За приступ у чланство Подружнице израдио је неколико маски, рељефа и орнамената. О квалитету тих радова данас се може судити само посредно. На основу неколико сачуваних примерака маски, фотографија и цртежа, може се закључити да је то уметнички рад, те да се знатно разликује од искључиво декоративне пластике на стилском намештају. Инвентивност, богатство облика, стилизације, но и инсистирање на психолошкој изражајности, и — битна карактеристика његовог „рукописа" — савршенство израде, представљају значајно достигнуће. Високи ниво постигнут је нарочито у кружној маски,[26] која се истиче драматиком лика овенчаног стилизованим орнаментом трака као у ковитлацу, што појачава експресивност и даје извесну ширину и монументалност релативно малом предмету.

Оснивање Академије примењених уметности у Београду, Школе за примењену уметност у Новом Саду (1948. године), УЛУПУС-а и Подружнице, односно војвођанског Удружења (8. XI 1964)[27], значило је велики напредак у развоју примењених уметности у нас. У тим институцијама и асоцијацијама налазе се људи који се баве разним уметничким гранама: архитектуром, обрадом текстила, коже, дрвета, керамиком, израдом плаката итд. До тада, они су сматрани за тзв. фине занатлије и били су чланови занатлијских комора; редовно су уплаћивали порез, а од висине уплате зависила им је висина пензије.

Признавањем својства уметника резбара-рестауратора, Јаношу Сотеру је, решењем Републичке комисије за социјално осигурање уметника, у сагласности са Удружењем ликовних уметника примењених уметности Србије, признат пензијски стаж од 1. I 1925. године и сва права из пензијског осигурања, а разврстан је у трећи платни разред.[28]

Своје радове примењени уметници су раније излагали ретко, и то само у оквиру изложби које је организовала занатска комора. У новије време се, међутим, њихов статус из основе мења. Пре свега, многи су добили статус слободних уметника, а то значи могућност да се баве искључиво својом уметношћу, у свом атељеу, уз обезбеђено социјално осигурање и нормално стицање права на пензију. Осим тога, примењени уметници су 1955. године добили свој салон на веома прометном Булевару Маршала Тита у Новом Саду, који је служио као стална продајна изложба. За салон је и Сотер израђивао ситне предмете, те није морао више

да ради за народну радиност. Посредством салона успостављани су неопходни контакти са јавношћу. И Удружење и уметници појединачно су све чешће, организовано отварали групне и самосталне изложбе. Војвођански примењени уметници, као чланови Удружења примењених уметника Србије, први пут су у Београду излагали октобра 1955. године, у Музеју примењене уметности СРС. Уопште, социјалистичко друштво преузело је на себе сву бригу око пружања потребних услова за свестрани развој и унапређење примењене уметности: за отварање изложби, за додељивање атељеа, за усавршавање кадра, за откуп уметничких дела, за свестрану афирмацију.

Нове прилике измениле су живот и рад и Ј. Сотера. У својој кући адаптирао је просторије и уредио атеље. Окружио се тишином и цвећем, а у радионици-атељеу, у „радном нереду" старог мајстора, човек се осећа веома пријатно. О томе је, 1963. године, новинар Владимир Урбан забележио: „... Испод сивкастог, облачног неба притајила се новосадска периферија. По који редак пролазник, звук далеког аутомобила у покрету и стални ромор чесме, чији танки млаз напаја земљу. Мир кога се сви понекад тако зажелимо ... На кући Јована Сотера нема фирме ... Он нема ни телефон да му најави посету ... У малој, светлој просторији у радном нереду одједном вас запљусне домаћинска љубазност, мирис дрвета и она чудна интимност лепих, старих ствари, према којима је тако лако осетити наклоност и присност, као према старом провереном пријатељу ...".[29] У таквом пријатном, али скученом амбијенту, наставио је Сотер да ради.

Почеле су да пристижу и велике поруџбине за јавне просторије, јер су друштвене институције замениле богате приватне поручиоце. Тако је, већ 1952, Дрвни комбинат из Новог Сада једним документом потврдио „да је Сотер Јован из Новог Сада извршио резбарске декоративне радове по властитом плану у италијанском ренесансу на намештају у просторији за венчање новосадског матичарског звања", а да је столарске радове изводио Дрвни комбинат. У истој потврди се даље наводи да „именовани и сада ради за потребе овог предузећа и то рељеф--резбарију у енглеском ренесансу на намештају, који ово предузеће експортује у Енглеску".[30]

О дуборезу за намештај који је извезен у Енглеску немамо података. Међутим, гарнитура рађена за матичарско звање састоји се од писаћег стола са две фотеље, трокрилног ормана и округлог стола са четири столице. За овај рад Сотер је сачувао и нацрте. Најмонументалнији комад у овом амбијенту је орман. Његов средњи део је застакљен, а на два споредна крила израђена су два овална медаљона (на сваком крилу по један), у којима су у седећем ставу једна мушка и једна женска фигура са књигом у рукама, окренуте једна према другој. Мушка фигура је старијег доба, са коврџавом косом, немирном до појаса дугом таласавом брадом и брковима. Поглед је плаховит и оштар, мало узнемирен, а покрет природан но са извесним анатомским нетачностима. Општи утисак је снажан, убедљив, чему свакако највише доприноси импресивна глава старца, којој је посвећена највећа пажња. На десном крилу ормана, у медаљону је фигура жене која седи прекрштених ногу, ослоњена на десну руку. Преко чела има пребачену траку, а очи су јој затворене. Атлетски је грађена, са нешто неспретним решењем рамена и с премалим шакама. Набори богате драперије обавијају је до стопала. Мање је ефектна од фигуре на левом крилу ормана. Оба медаљона постављена су на главе крилатих маски, а са горње стране слободно пада флорални и текстилни орнаменат у облику дупле машне. На угловима са стране, у целој висини ормана изрезане су у високом рељефу две допојасне наге фигуре (са леве стране фигура жене, а са десне мушкарца), које се утапају у стилизовани биљни орнаменат, тако да им се не виде доњи делови тела. Фигура жене је изведена пропорционалније, са изражајнијим ликом, док је фигура мушкарца здепаста, с кратким рукама, снажним вратом и превеликом главом. Жена десном руком подиже гирланду цвећа, а мушкарац у десној руци држи свитак, а леву је руку прислонио на чело. Горњи венац је веома богат, у виду стилизованих маски. Исти орнаменат окружује горњи део округлог и горњу ивицу писаћег стола.

На писаћем столу најинтересантнији је положени овални медаљон на средини, израђен у француском ампиру, уоквирен стилизованим биљним и текстилним орнаментом. У медаљону у плитком рељефу представљена је, у пасторалном штимунгу, у седећем положају, Дијана са тоболцем, разапетим луком и стрелом у рукама. Тај мотив Сотер је узео из књиге „Stilhandbuch" Ernsta Rottelbacha и пренео га без икаквих измена.

У целини узев, гарнитура у матичарском звању делује доста тешко и пренатрпано. Ово се нарочито односи на орман, на коме је пластика згуснута. Па ипак, има и изванредних детаља. Нарочито је леп венац са маскама у овалним медаљонима на горњим ивицама столова и ормана, као и елегантно изведен мотив на горњој страни фотеља, на рукохватима и предњим ногама столица.

О познавању алата Сотера је прво учио Фрања Дерковић, стари мајстор, који је водио Ковачову радионицу, и који је, такође, извесно време радио у Америци, а потом се вратио у Кулу.

Овладавање занатском вештином, као и припреме за рад, теку постепено. Ученик прво учи како се оштри алат, јер се зачас иступи при раду, те свако мора сâм да оштри свој алат. Затим, око месец-два, и Сотер је, као ученик, прво посматрао како други раде. Први задатак му је био грундирање, а после тога мајстор је започео обраду једног комада дрвета и њему предао да доврши. То је био детаљ за серијски алтдојч намештај. Дерковић му је најпре показао како се израђује капител, део по део, а затим га је упућивао у израду других облика: „штицне" за кревете, акантусово лишће, лозице, руже. Мајстор је, на крају, вршио коректуре. Сотер се са хумором сећа како га је пар пута преварио: као узорак поставио би свој рад, а мајсторов рад показао као свој. Дерковић му је, прегледавши рад, говорио како није добро израдио неке детаље и вршио је коректуре, у ствари, на своме делу. Тако се ученик уверио да је савладао основне послове заната.

Али, мада је учење напредовало, ученику је алат увек био некако снеруке, и при оштрењу, и при резбарењу, те и сада још носи ожиљак на руци. Када се једном са мајстором о томе објашњавао, открило се да је Дерковић левак. Због тога је Сотер морао да научи да ради с обе руке, што је касније посао олакшавало, нарочито приликом обликовања симетричних предмета.

Међутим, далеко тежи и одговорнији посао у креирању дуборезне пластике је орнаментално цртање. То је најкреативнији рад, те стога обично цртеже, односно нацрте прави сâм уметник, главни мајстор. Јер, израда дубореза не може се ни замислити без познавања развоја стилова у пластици, без савладаног орнаменталног цртања. У поступку, издваја се неколико фаза. Прво се сачини такав детаљан нацрт, из којег се тачно да видети какав ће изгледати финални рад. По њему се, потом, даје груби нацрт или шаблон у природној величини, који се ископира на дрво. Машином или руком дрво се реже према шаблону и тако добије контура или основна форма. Онда се најдубљи непотребни делови дрвета изваде да би се добила груба форма, те поступно све виша, тако да горњи најфинији делови остају за финално обликовање. Пластика се постиже длетима. Горњи, површински делови су, у ствари, и најосетљивији и најбитнији, јер се управо на њима постиже игра светлости и сенке, повезивање линија и завршни акценат, који карактерише уметнички рад, обједињује вештину и креацију.

Завршни поступак је глачање површине, полирање финим „гласпапиром". При томе, необично је важно да се резбарија не оштети, да се осетљиве линије не повреде, не прекину — једном речју, да орнаменат остане изразит, компактан и логичан.

У Ковачевој радионици радило се, такође, према шаблонима, а њих је цртао он сâм. Сматрао је да Сотер има дара за декоративно цртање и предложио му да га у слободним часовима учи орнаментици. Објашњавао му је да то како он црта одговара за сликарство, а не за пластику, јер: када се за дуборез црта, одмах се „у глави реже", односно мора се знати шта се може у дрвету извести, а шта не. Касније се и сâм Сотер у то уверио. Не једном му се десило да од неког архитекте добије нацрт, који није могао да употреби, односно морао је да га преради према захтевима извођења дубореза.

Учење је било дуго и тражило је упорност, али се Сотер осећао изванредно почаствован када је Ковач, између 14 ранијих ученика, изабрао да њему даје часове цртања. Набавио је потребну литературу, у радионицу је долазио сваки дан по подне, па и недељом и празницима. Сећа се како је једном приликом мајстор узео комад ораховине и без нацрта израдио ружу са лишћем. Сматрао је да је то недостижно. Прво је морао да савлада како се алат држи, затим како се започиње резање, па тек онда, постепено, од парчади и отпадака дрвета, радио је на обради, детаљ по детаљ, 10 до 12 пута исти, уз мајсторов надзор и коректуре.

Након пола године од ступања у радионицу, мајстор је, ван уговора, решио да га новчано награђује. А после две и по године га је „ослободио" и дао му пуну плату. У то време није се морао полагати испит, нити приказивати „ремек". Сотер то објашњава тиме што су сâми мајстори раније отпуштали недаровите ученике и нису им дозвољавали да три године заузимају место неком другом талентованијем.

Јанош Сотер је 9. априла 1922. године добио диплому, из које се види да је добро учио и завршио за „дрвокипара". Није морао да похађа шегртску школу пошто је завршио четири разреда грађанске школе.

У време када је Сотер постао мајстор, гипсарска радионица је све слабије пословала, јер је потражња штукатура била све мања. Ипак, стари Ковач налазио је начина да је одржи. Међутим, саветовао је Сотера да пође на даље усавршавање, најпре у Пешту, јер он тамо има познаника па ће га препоручити. Но, Сотер није одслужио

војни рок, а пасош се тешко добијао. Још пола године остао је код Ковача, а када је у новинама[7] прочитао да столар Коста Тодоровић из Београда тражи дуборесца-помоћника и да плаћа 10 динара на сат, у томе је видео ретку прилику да оде у другу средину, у другу радионицу на усавршавање. У то време у Србији није било дуборезаца, те су те послове, углавном, обављали мајстори из Аустрије, Мађарске и Чешке.

У међувремену, после једне побуне у Ковачевој радионици због ниских надница, и Ковач је напустио Кулу и, отишавши у Мађарску, настанио се у Сегедину, а млађи кадар, незадовољан положајем у друштву, основао је прву дрворезбарску задругу у Кули, која се одржала све до другог светског рата.

Београд је у првом светском рату много страдао од бомбардовања и уличних борби за одбрану града, но убрзо по ослобођењу почела је интензивна изградња и, као престоница нове државе, постаје велико културно средиште.[8] Кућа Косте Тодоровића, грађена у турском стилу, налазила се у Фрушкогорској улици број 11 (данас не постоји). Радионицу је дражо отац са два сина, од којих је старији као и отац изучио столарски занат у Бечу и Пешти, те су обојица добро говорили немачки и мађарски језик. Стари Коста Тодоровић, према Сотеровом сећању, сав зарастао у дугу белу браду, био је одличан мајстор-столар. Сâм је правио нацрте. Код њега су радили врло добри мајстори из Пеште и Беча. Његова радионица у то време била је једина те врсте у Београду. У њој су, између осталог, израђивани и иконостаси. У приземљу се налазила столарска, а на спрату — у којој су радили један Чех и један Аустријанац — дуборезачка радионица[9].

Пошто је у првом светском рату, за време борби, изгорео цео ентеријер Ружице цркве, једне од најстаријих у Београду, а и грађевина тешко страдала, 1921. године основан је одбор за њену обнову и рестаурацију. Прикупљени су прилози, а радове је помогло и Министарство војске и морнарице. Пројектанти су били архитекта Краснов и инжењер Виноградов, а предузимач Петар С. Мирковић.[10] Нацрт за иконостас дао је, према Сотеру, такође, један руски архитекта (можда исти онај арх. Краснов, који се спомиње као пројектант). Дуборезачке радове почео је да изводи неки Аустријанац, иначе стар, болестан и наклоњен алкохолу, због чега је Тодоровић, путем огласа, и затражио помоћника. Јаношу Сотеру није се допао рад његовог старијег колеге, па је тражио да ради одвојено (што није уобичајено када се ради тимски), са чиме су се и мајстор и архитекта сложили. Суботом је вршена исплата, но, на предлог архитекте, одлучено је да Сотерову плату од 10 динара на сат добије Аустријанац, а Аустријанчеву од 24,5 динара да добије Сотер, јер су били задовољнији његовим радом. Из колегијалних разлога, Сотер се тога одрекао, те су решили да равноправно деле зараду. Међутим, после неколико недеља, Аустријанац је умро у радионици, а Сотер је наставио и на време завршио посао. Сликарске радове извео је јеромонах Рафаило Момчиловић. Црква је освећена 11. октобра 1925. године.[11]

Рад за Ружицу цркву први је већи Сотеров посао (имао је тада 23 године). За њега је добио укупно 300.000 златних динара. Накнадно, за исту цркву израдио је још три престона трона и Христов гроб.

Сав дуборез у Ружици цркви рађен је у плитком рељефу са двочланим преплетом око лукова и стилизованом флоралном орнаментиком на горњим завршецима. Стубови су плитко тордирани, а око преплетне орнаментике тече танак уврнут гајтан. У томе тзв. неовизантијском стилу израђивани су између два рата у Србији дуборез, зидно сликарство и архитектонски детаљи. Елементи декорације овог стила потичу од комбинације стилова са средњовековних манастира, нарочито Моравске школе, а карактеристика им је плитак рељеф и преплет.

Већ на овом првом већем раду, Сотер је показао прецизност и добро савладану технику. Са изузетном стрпљивошћу и озбиљношћу извео је низ истоветних елемената. Стога се његов рад истиче одмереношћу и коректношћу, док се већи замах и изражајна слобода нису ни могли тражити.

Код Тодоровића је Ј. Сотер остао скоро две године. Да га не би напустио када у радионици није било посла, Тодоровић га је препоручивао другима. Тако је израдио мали иконостас за једну породичну капелу у Смедеревској Паланци[12]. Поручилац је био виђен човек у своме крају.

У Београду се Сотер усавршио као дуборезац. Иконостаси су били нешто ново, што до тада није радио. Дуборезна пластика на њима има искључиво декоративно значење. Она чини богат оквир за специфично постављену галерију слика са религиозном тематиком. Иконостаси су, према важећим захтевима, морали да импресионирају богатством, раскошом. Стога се, најчешће, позлаћују. Но, пошто позлатарство не спада у делокруг дрворезбарског рада, позлате су обично изводили сликари. Пластику иконостаса Ружице цркве позлатио је и обојио мајстор Петровић, који је, такође, радио у Тодоровићевој радионици. Он је позлатарство изучио у Пешти, а после првог свет-

ског рата, са многим српским породицама, преселио се и настанио у Београду. Иконостас Ружице цркве био је обојен, основа као слонова кост, а дуборезни мотиви позлаћени правим златом. У почетку, мајстор Петровић није желео да Сотеру открије тајну позлатарства, но једном, у веселом расположењу, обећао је да ће то учинити. Реч је одржао, те је Сотер и ову технику усвојио.

По Петровићевом рецепту, сирово дрво премаже се ретким топлим тутказом да га добро упије. После тога се „винервајс" (врста креде) помеша са тзв. француским тутказом и док је још маса топла њоме се пређе преко претходног слоја, тако да се добро залепи. Када се премаз охлади, површина се полира да буде што глађа. Затим се ставља француски полимент-болус и чека да се сасвим осуши. Болус са тутказом веома је еластичан, и ако се злато добро нанесе, може се лепо испеглати, поравнати. На крају, четком од длаке са веверичиног репа, претходно умоченом у алкохол, наноси се листићи правог злата, а када се и овај премаз добро осуши, испупчене површине полирају се ахатом каменом да би се добио високи сјај. Удубљења се не полирају, односно остају мат. Тиме се потенцира изванредна игра контраста светлости и сенке. Тако позлаћен дуборез може да остане неизмењен стотине година.

Касније је Сотер научио технику позлаћивања и без полирања површине. У том случају, ефекат је нешто другчији. Нема високог сјаја, већ дискретно просијава мат површина.

Данас се ретко позлаћује правим златом, због скупоће, већ тзв. шлагметалом. Поступак је исти, но не врши се полирање него фиксирање миксиолом или беланцем. Сотер је овај начин позлаћивања упознао у пештанској радионици за примењену уметност.

Међутим, у Ковачевој радионици, где је израђиван намештај за грађанске ентеријере, дуборез се искључиво политирао. Наиме, дрво је бајцовано па затим политирано најфинијим шерлаком (никако не обичним!), мат или сјајним. При томе, веома је важно да се задржи тон и боја дрвета. Понекад, када се на политирање не обрати довољна пажња, може да се обезвреди цео дуборез.

Но, упоредо са савлађивањем различитих техника, резбарских и позлатарских, Сотеру су поверавани, у време рада у Београду, још неки значајни послови. За време првог светског рата била је уништена и унутрашњост старог краљевског двора.[13] Степенице у холу и ограда били су од изванредно изрезбарене храстовине. (Причало се да је све било израђено у Бечу за један руски царски двор у близини Петрограда, но да размере нису биле добре, наиме исувише су биле мале, те поруџбина није примљена. За стари српски двор у Београду размере су одговарале, те је резбарија откупљена.) У време реконструкције и рестаурације дошли су у Београд разни уметници и мајстори из Француске: штукатери, тапетари, а међу њима и 4—5 резбара. Резбарске радове водио је Чех Јарослав Креичик, а Сотер је, на препоруку Тодоровића, примљен да испомаже. То је било за њега опет нешто ново. Један део дубореза био је очуван, а други не. Било је потребно извршити реконструкцију — најпре добро упознати рад мајстора који је извео претходне радове, упознати његов стил, манир, начин рада — а затим по његовим шаблонима израђивати детаље који недостају и укомпоновати их тако да се не уочи разлика. Сем тога, рестаураторски посао захтевао је познавање разних заната, па и низ поступака конзервације, да би се старо дрво „излечило", а затим фиксирало и тонирало према оригиналу.

Сотеров рад на реконструкцији и рестаурацији старог двора био је веома успешан, те су му то и француски мајстори признали, позивајући га да са њима пође у Француску.

Међутим, по завршеном послу, из Београда је прешао у Загреб, где је радио код дуборесца Вајса из Будимпеште, који се више бавио трговином но уметношћу. Ту је за југословенску амбасаду у Цариграду израдио велики богато украшен лустер, али се већ после 3—4 месеца, на кратко време, обрео у Суботици, у радионици код Јелинека. Одатле је, пријавивши се на оглас дуборесца Шнефа, отишао у Сремску Митровицу, где је заједно са Шнефом, пореклом из Печуја, и Суботичанином Галом, највише радио на изради дуборезних лустера и намештаја. А надаље, идући за поруџбинама, радио је у Петрограду, Јаша Томићу и у другим мањим местима по Војводини.

Време великих послова и надалеко чувених радионица, које су на дужи период запошљавале одличне мајсторе, прошло је, те је Сотеров „френтерски" живот трајао све до 1926—1927. године, док није одлучио да заснује породицу и да се настани у Новом Саду. Ово опредељење за Нови Сад није било случајно.

Нови Сад је у то време био један од комунално најразвијенијих градова у Војводини, са значајном културном традицијом, са друштвеним животом у којем се истичу, поред хуманистичке, и техничка интелигенција.[14] Број становника, близу 40.000, из године у годину се повећавао. Како је град индустријски напредовао, тако је почело и његово шире урбанистичко уобли-

чавање, нарочито према тадашњим мочварама Лимана. Међутим, културни развој текао је далеко спорије и Нови Сад ће све до краја другог светског рата остати у рангу средњошколског провинцијског града.[15]

У Новом Саду, до Сотерова доласка, постојала је фабрика серијског намештаја „Домус", у којој је израђиван и стилски намештај. Затим, уметничка столарска радионица Милана Летића, позната у целој околини,[16] те — у Дунавској улици — радња Николе Ивковића, преко кога су поручивани дуборезни иконостаси за православне цркве у разним местима. У Ивковићевој радњи-радионици били су стално запослени сликари и столари. Столари су израђивали дрвене конструкције за иконостасе, а дуборез је изводио Јожеф Векерле, осредњи мајстор без цртачког знања. Ивковић је позвао Ј. Сотера у Нови Сад обећавши му сталне поруџбине, дакле и шансу за дужи боравак. За њега је Сотер од 1927. до 1938. године израђивао сву уметничку резбарију за многе иконостасе по Војводини, Србији и Босни. За жаљење је што не постоји списак тих радова.

Када се Јанош Сотер боље упознао са мајстором Јожефом Векерлеом, предложио му је да заједно отворе уметничку радионицу за израду дубореза (Векерле је, наиме, имао трговачког духа и требало је да се побрине за тржиште). Радионица је била на Сотеровом имену и он је био и носилац и извођач радова. Налазила се, прво, у Железничкој улици, а затим у Футошкој (преко пута данашње „Агроиндустрије").

Али, већ у новембру 1927, Ј. Сотер је позван на одслужење војног рока, тако да је радионицу, до његовог повратка 1929. године водио сâм Векерле. После повратка из војске, 1929. године Сотер први пут излаже радове у уметничком дуборезу на изложби индустрије и заната, која је била организована у халама велике фабрике намештаја „Атлас", близу данашње Рибље пијаце.

Са својим колегом Векерлеом Сотер ће радити само још пар година, јер су се све чешће разилазили у мишљењима. Векерле је био нешто старији од Сотера, веома добар и поштен, али — по Сотеровим речима — без већих амбиција. Насупрот њему, Сотер је на почетку каријере, жељан рада и знања. Посећивао је повремена предавања о уметности, која су одржавана на јавним трибинама у Новом Саду, као данас на Радничком универзитету. Међу предавачима били су и арх. Борђе Табаковић, који је говорио о стиловима, и вајар Михаљ Кара, родом из Ердеља, који је из Пеште долазио у Нови Сад, све док није пред други светски рат отишао у Италију а после у Палестину. Сотер је, ради усавршавања, похађао у Новом Саду и курсеве цртања, а одлазио је неколико пута у Пешту, код својих рођака, и те боравке користио да би посетио понеко предавање, да би се срео са колегама, да би допунио оно што није стекао у Ковачевој радионици.

Када су се Сотер и Векерле договорили да сваки самостално настави свој рад, Сотер се преселио у двориште куће у Футошкој улици број 4, где је сада зубна амбуланта, и почео самостално да ради. За римокатоличку цркву св. Дј. Марије на Телепу у Новом Саду 1930. године израдио је вајарске делове за главни олтар и предикаонице. Као и на Ружица цркви, и овде су само дуборезни делови позлаћени. Скромна симетрична чипка у облику стилизованог лишћа, и по три бобице између њега, опточава горње ивице три полукружне нише. Танки стубићи са стране и крстасти медаљони у доњем делу једини су декор у дрвеној пластици.

У Новом Саду је 1932. године организована изложба занатства, која је — са називом „Новосадска недеља" — одржана у тек завршеној палати Кроација (на садашњем Булевару Маршала Тита, зграда студентске мензе). У приземљу су били празни локали и сваки је занатлија, а били су позвани само најбољи, имао по један локал на расположењу. Сотеров је био у средини. Изложио је четири гоблен-фотеље и четири стола, сваки експонат у посебном стилу: у ренесанси, бароку, ампиру и у кинеском стилу. Аранжман је био интересантан, једноставан и није деловао пренатрпано. Изложбу је отворио тадашњи министар за занатство и трговину, који се посебно заинтересовао за Сотерове експонате, а градоначелник др Бранислав Борота честитао му је на успеху. Али, задовољство је било кратко. После изложбе добио је решење да плати такав порез каквом се ни у сну није надао. Нажалост, изложене примерке нисмо имали могућности да видимо и проучимо, али фотографије двеју столица из тога времена могу да нам бар донекле представе тај рани, почетни Сотеров период.

Изненађује са коликим је познавањем стилова и са коликом вештином у изради започео своју уметничку каријеру, тим пре када се има у виду да до тада није много путовао, да би на извору видео сличне оригинале, и да није било ни књига са добрим репродукцијама. То потврђују кинеска столица и столица у стилу рококоа, из тридесетих година. Столица у кинеском стилу је скоро црна, тешка, здепаста, са извајаним конфронтираним змајевима са стране, с главама неких косматих животиња, с пуним фигурама лавова наместо ручки и с ногама у облику шапа. Фотеља у стилу рококоа

A népköltészet és a modern magyar líra

Márvány az ég alja

Csoóri Sándor nevezetes tanulmánya, az *Egykor elindula tizenkét kőmíves* megjelenése óta sok idő telt el, mégis alig lehetett valamit olvasni e témakörből. A tanulmányíró nyíltan kimondta, hogy *„Petőfi, Arany és Erdélyi József költészetében ugyan diadalra jut a népies költészet elve, de a főszólamot hitelesítő hangok szinte egyáltalán nem szólaltak meg"*. Az elemzők, fiatalok és idősebbek, megriadtak volna ettől a kategorikus, Európában talán csak *Lorca* szürrealizmusba oltott költészetét elismerő, s a magyarokkal elég keményen bánó kinyilatkoztatástól?

Csoórinak igaza lehet: a magyar népköltészet több-kevesebb érvénnyel jelen van a magyar lírában – a népdal külső és belső tulajdonságait tükrözve, a balladák szaggatott légzését követve stb. –, *annyira* azonban mégsem érződik hatása, hogy egy-egy életművet teljesen meghatároznak. Ő csupán *Juhász Ferenc* és *Nagy László* bartóki méretű (és ihletésű) verseit említi példának, és eltöpreng azon, hogy *„mi mindenre adhatott volna, illetve adhatna ösztönzést a népköltészet"*, ha költőink tudatosabban nyúlnának a hagyomány e kimeríthetetlen kincséhez.

Az „igazi forrás", ha akarja a költő, ha nem, egyszer csak mégis megnyílik. S ha az öntörvényű *bartóki modell* nem is, a népköltészet hatása nagyon is látszik. Nélküle alig van magyar vers, hiszen a népdal jól ismert sajátosságai: a sűrítés, a természeti kezdőkép, az áttételes fogalmazás, a párbeszéd, a sorismétlés stb. még olyan alkotók műveiben is fölfedezhetők, akik indíttatásuknál fogva nem is álltak annyira közel ehhez a kincshez.

Hogy egy eléggé távoli példával éljek: *Sík Sándornál* nyilván mást jelentett a népdal, mint *Sinkánál*, vagy Juhász Ferencnél. Sík regös éneke *(Haj regö rejtem, Régi szívem keltem)* csupán a ritmust kínálja, nincsen – hogyan is volna? – benne az a vad düh, az a mindent kifordító karakteres táncdallam, a dobbantásnak és a botkopogásnak sajátságos keveréke, ami a jókívánság szinte elmaradhatatlan „kellékeként" fölveri a háznépet. Nála az *Áraszd meg a vizet* (*A nagy hegyi tolvaj* című székely népballada első három sorával is mint versindítás) csupa lágyság, visszavágyódás a gyerekkorba. A költő hiába fordul többször is, ösztönzőerőt sejtvén, a népdal egy-egy sorához – *Megyen már a hajnalcsillag, Bujdosik az árva madár* –, az benne, minthogy nem a legbensőből jön az élmény, nem indít el semmit. Mennyire hangsúlyosabb *Nagy László Rege a tűzről és a jácintról* című versének regös ének betétje! Elsodró erejű megnyilatkozás.

Tudjuk, a *fényes szellők* költőnemzedékének más volt az indíttatása, mint az esztétikában ugyan járatos, de lírikusként csupán a másod- vagy harmadvonalba tartozó papköltőnek. Ez igaz; Juhász és Nagy László (kisebb mértékben talán *Simon István* is) szinte vérükben hordták a tudást, az évszázadokra visszamenő szokásrendet. Ám nem itt – nemcsak itt – kell keresnünk a fönt említett költővilágok közti különbséget. Az igazi tehetség, mert minden szavával világot teremt, művészetté tudja avatni *azt is*, amit nem föltétlen útipoggyászként hozott magával.

Szilágyi Domokos, a korán elhunyt zseniális tehetségű erdélyi poéta versszimfóniáiban arra törekedett, hogy egymás mellett, ugyanazon a rangon legyen jelen az intellektuális élményréteg, a pszichológiai élveboncolás, mint a népköltészetből föltörő, elsodró erejű áradás. Ha csak talán legnagyobb versét vesszük, a *Bartók Amerikában* című poémát, könnyen megbizonyosodhatunk az állítás igazáról. Szilágyi költészetében – a költő *Babits Mihály*-i szinten volt *tudósa* a lírának – a két élményréteg sohasem válik el egymástól. Az erdélyi népdal és népballada úgy lesz szerves, szinte lélegző része a versszimfóniának, hogy erősíti a Bartók-kivetettséggel nagyon is egyértelmű fájdalmat. *„Marinka, Margitka, / hamvasság hamvvedre, / ajkadból rózsa nő, / rög tapos kezedre, / jó Ráduj Péternek / szeme-szép menyecske, / Marinka, Margitka, / hamvasság hamvvedre."* Vagy ugyanebből a versből: *„Tűz-víz-föld-ég / Basa Pestát megölték / fű-füst-zöld-kék / tűz-víz-zöld-kék / Basa Pestát megölték..."*

Akinek füle van a *jajra*, az érzi is a kimondhatatlan fájdalmat. A betétekben (a montázsokban) és a csujogatók (Jaj istenem a világ – kinek szoros kinek tág) riadalmában.

Nemcsak egyetlen élményrétegből építkezik a költő, bár az indításkor, a gyermekkorban kapott élmény, a *hely szelleme*, meghatározó lehet. Sinka István balladás sorsában nyilván benne van a *megélt* ballada is, melyet – igaz, ki tudja, milyen mélyből – csupán elő kelett bányászni, s máris előttünk a nagy hatású, művészetté oldott élet/világ. A *Hódfalván zokogtak* – olvasható a költő *Balladáskönyvében* – háromszor négy sorban képes megjeleníteni a drámát. Mesteri erejét a kezdés már jelzi: *„Mikor Dancs Pál puskát fogott, / egész Hódfalva zokogott. / A világhoz való jussát / védte, azért fogott puskát."* A dallam biztosan ismerős a klasszikus népköltészetből, ám amit a költő hozzáadott – a sűrítés eme, magának is formát szabó drámaisága –, az egyéni, vagyis sinkai.

Ha ismerjük Nagy László korai költészetét, például a *Holtak felkelőben* című verset – *„Márvány az ég alja, / nincs repedés rajta, / az én erős szívem / csak meg ne hasadna!"* –, észlelhetjük a Csoóri említette bartóki szintézis alapozását is. (Hogyan is hangzik a nép ajkán? *„Szivárványos az ég alja / szívemet bánat takarja / fáj a szívem kívül-belül / bánat szorítja két felül.")* Erre az élményrétegre fog rárakódni az az *„irodalomból nyert"*, *mondhatni mesteri tudás, amely a Menyegzőt*, a bravúros csujogatóbefejezéssel együtt a legmodernebb verssé avatja. Ez már nem egy ilyen-olyan népszokás megéneklése, hanem maga a varázslat. Feszes versbeszédben, távlatos, huszadik századi létélményként.

A *Szarvasokká vált fiúk* mint román kolinda, meséjében, szimbolikájában tartalmazza a szabadságra törés, a bezártság elleni protestálás megannyi módozatát. Ez volt az alapja *Bartók Béla Cantata profánájának*, és ez ihlette versre a modern magyar költészet tekintélyes hadát is. Juhász Ferenc zsenije e népköltészeti alkotást úgy teremtette újjá, hogy poémájában, *A szarvassá változott fiú kiáltozása a titkok kapujából* című versben a föltörekvő nemzedék régiekkel vívott harca szólalt meg. Elbájoló erővel. A modern vers iskolapéldájaként.

E vázlat nem engedi, hogy *Kormos István* dalszerelméről és a népköltészetből (is) táplálkozó szürrealizmusáról, *Kányádi Sándor Halottak napja Bécsben* című nagy versének a népköltészetből merítő élményrétegeiről, s a középnemzedék *(Utassy József, Kiss Anna, Kiss Benedek)* és a fiatalabbak *(Nagy Gáspár, Baka István)* lírájának folklórgyökeréről, és megannyi ez irányú indíttatásról értekezzünk. Ki gondolná, hogy az *Erdélyi Zsuzsa* gyűjtötte archaikus népi imádságok is előhívhatnak modern verset – pedig erre is van példa, *Major-Zala Lajos* kötetnyi kísérlete *(Imátlan ima)*.

A kivételesen ünnepi pillanat, ha igazi költő hívja, meg fog jelenni; Nagy László *Csodafiú-szarvasa* az ünnepkört is meghatározza: *„Deresen, havasan / eljön a karácsony, / csodafiú-szarvas / föláll az oltáron, / szép agancsa gyúlvágyullad: / gyertya tizenhárom / gyertya tizenhárom."*

A modern magyar lírának egy újabb verse, *Orbán Ottó A magyar népdalhoz* című megindítóan szép költeménye ugyancsak bizonyítja, hogy egyetemes élmény, *létélmény* is kifejezhető a folklór belső átélésével. De itt már nem is a népköltészetről van szó, hanem az átlényegített, megnevezhetetlen csodáról.

Nemcsak azért érdemes fürkészni a folklór itteni-ottani fölbukkanását, mert sok kitűnő költőt megérintett, hanem azért, mert a *nyomkeresés* izgalommal is jár – lelkünk jobbik fele gazdagodhatik általa.

Szakolczay Lajos

Szárnyaló színek

Szotyory László kiállítása

A budapesti *Kempinski Szállodában*, a *Grand Hotel Corvinusban* tekinthető meg január huszadika és február huszonhetedike között *Szotyory László* kilenc alkotása. A harmincas évei közepén járó Szotyory azok közé a művészek közé tartozik, akik nem követik az éppen divatos irányzatokat. A nyolcvanas évek elején kibontakozó kifejezésmódja könnyed, elsősorban színekre építő par excellence festészet. Egyéni úton jár, de művészete mégis több forrásból táplálkozik: felfedezte magának és beépítette alkotásmódjába az art deco formavilágát, valamint az impresszionizmus színérzékenységét is. A zömmel kék és zöld tónusú festményei ebből következően könnyedek, figurálisak, dekoratívak, de ugyanakkor szimbolikusak is. Sokszor megihletik más műfajok is, kedvenc témája például a mozi, tavalyi tengerentúli utazása óta pedig Amerika.

A tárlaton látható igen friss, az idén készült *Préri* című vászna egyszerre született film- és Amerika élményeiből. A képen a háttérben hegyet látunk, az előtérben pedig messzeségbe futó autóutat, rajta piros személykocsit. Az amerikai életformáról, az utazásról mesél a kép. A távolságok varázsa, a magány, az utazás kalandja árad a műről, mely olyan költői, mint a *Zabriskie Point* egy filmkockája. Ugyancsak az Egyesült Államokat, a felhőkarcolókat idézi a *Hotel*. A *Paradicsom* című munkája viszont hazai festő, *Vaszary János Eleven kulcs* című alkotásának rokona és finom erotikájával a nő szépségét ünnepli.

Szotyory László az a művész, aki újból felfedezte magának és a közönségnek a századelő francia festészetének virtuozitását, a színek szépségét és a hangulatok fontosságát. Ebből bontakozott ki könnyed, színes, poétikus stílusa.

Lóska Lajos

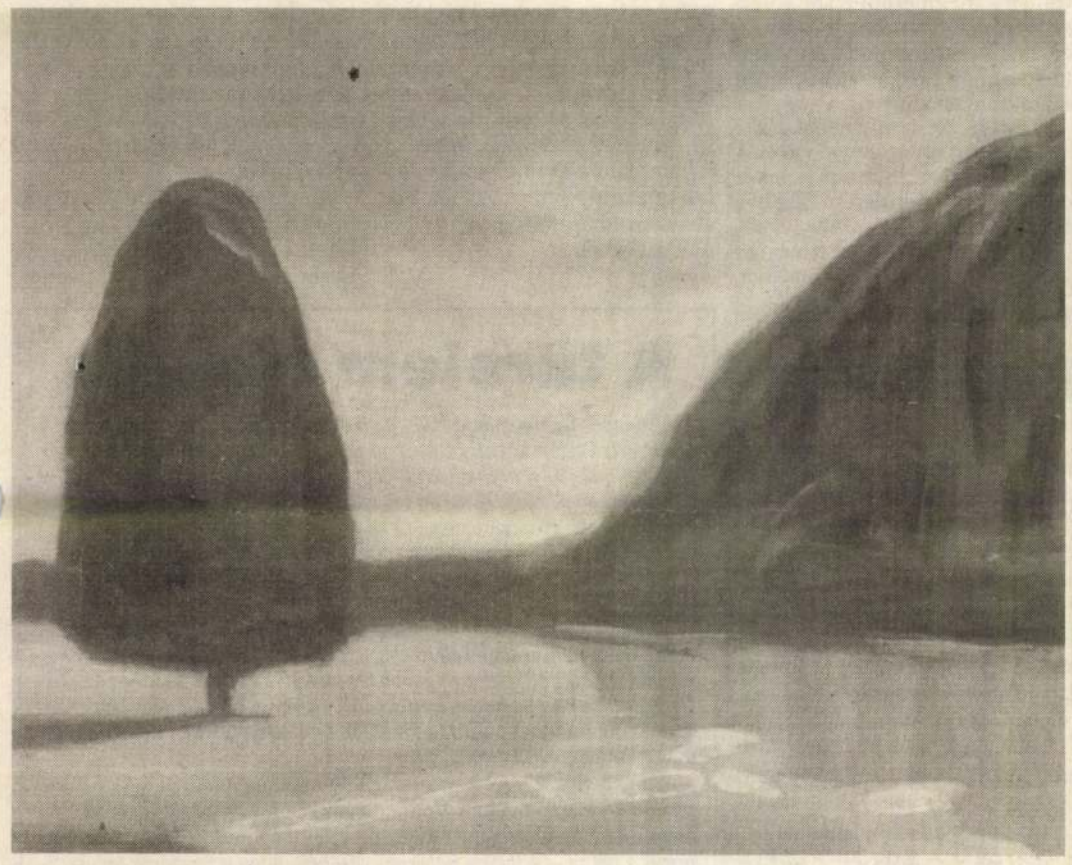

Reggeli a szabadban, 1991

Végvári Csaba halálára

Annak a muzsikusnak, aki hangszeréül a zongorát választja, mindent kell tudnia – ez a zongora egyetemes jellegéből adódik. Túl a szólista virtuóz technikáján, helyt kell állnia mint kamarazenész, kísérő, korrepetitor és szükség esetén az egész zeneirodalmat fel kell tudnia idézni hangszerén, hiszen a zongorakivonatok éppen e célra készültek. Nos, *Végvári Csaba* mindezt fölényes biztonsággal oldotta meg, ám ő ugyanakkor ama másik billentyűs hangszernek, a zongora elődeként számon tartott csembalónak is kiváló művésze volt. A zeneirodalomban való otthonossága ezzel hatalmas mértékben kitágult, hiszen a klasszikus kort megelőző évszázadok zenetörténeti jelentőségű termés csembalóra íródott. A zenehallgatóknak e régi korokat kedvelő tábora Végvári Csabára mint csembalóművészre emlékezik vissza, arra az érzékeny és csalhatatlanul megbízható kamaramuzsikusra, aki hosszú ideig a *Magyar Barokk Trió* tagjaként szerepelt az egész ország hangversenypódiumain.

Az énekesek – és a dal műfajának hívei – a pótolhatatlan zongorakísérőt vesztették el korai, tragikus halálával: azt a személyiséget, aki képes volt önmaga háttérbe szorításával, szinte aszkétikus alázattal követni az énekhang dinamikáját, tempóját, kifejezésmódját, ugyanakkor – ezt a közönség zöme gyakran észre sem vette – a zene leglényegesebb mondanivalójának irányát mégis ő szabta meg, tartózkodó szerénységgel, szinte jelen sem lévőn, az abszolút szakértő hitelességével.

Végvári Csaba 1947-ben született Budapesten. A Zeneművészeti Főiskolán *Zempléni Kornél* tanította. Itt lett utóbb ő maga is adjunktus, az énektanszak zongorakísérője, ugyanezt a funkciót már korábbi éveitől a főiskola debreceni tagozatán is betöltve.

Fiatal, sikeres életének önkezével vetett véget, a szó teljes értelmében pótolhatatlan munkásságát negyvenöt esztendős korában szakítva meg.

Pándi Marianne

Ösztöndíjas csángók Háromszéken

Sepsiszentgyörgyön és a háromszéki kisvárosokban, Kovásznán, Kézdivásárhelyen, Baróton a nagy múltú magyar iskolák moldvai csángómagyar tanulócsoportokat fogadtak be. A taníttatásukhoz szükséges pénzalapok egy része más kontinensre szakadt erdélyi magyaroktól származik, de támogatják a Romániai Magyar Demokrata Szövetség háromszéki szervezete mellett működő csángóbizottságot a csángó diákok taníttatásában anyaországiak is. A csángó gyermekek beilleszkedése az erdélyi magyar közösségekbe nem mentes a problémáktól, többen egész iskolai ciklus elvégzése után sem tudnak írni-olvasni, ami a szülőfalujukban folyó oktatás roppant alacsony színvonalát mutatja. Távlatilag azt tervezik, hogy a csángómagyar diákok erdélyi iskoláztatását 15–20 fős csoportokban folytatják, nevelésükről bentlakásos formában gondoskodnak és pótanyanyelvi oktatást vezetnek be számukra, hogy tanulmányi szintjüket az erdélyi diákokhoz emelhessék.

A marosvásárhelyi színház bemutatója

Ellenőrzött erdélyi vonatok

A marosvásárhelyi rendező, *Kincses Elemér* szíve vérét is beleadta a színház új produkciójába, *Hrabal Szigorúan ellenőrzött vonatok* című darabjának színpadra vitelébe. Ezt szó szerint kell értelmeznünk. Az erdélyi színház évados bemutatójának próbáit ugyanis már jóval korábban, még tavalyelőtt elkezdték, de a rendező szíve közbeszólt, Kincses rosszul lett az egyik próba során.

Csak sokára folytathatták a munkát. Bohumil Hrabal művét végül mégis sikerült tető alá hozniuk. Marosvásárhely közönsége már igencsak várta az új produkciót. Már csak azért is, mert megújhodott, megfiatalított társulat lépett színre a cseh drámaíró Eur[illegible]-szerte jól ismert darabjával. Amely talán nem remekmű, de egyéni szerkezetű, s meghatározhatatlan műfajú írás. Figyelemreméltó iróniával, szelíd, elnéző humorával örökíti meg annak a kisembernek a hősiességét, amely végül is naggyá aposztrofálhatja a parányt is.

A színmű ifjú hőse, egy cseh vasutas forgalmista gyakornokként éli meg a második világháborús német megszállást. A hős – mert az lesz belőle – csendben és csaknem észrevétlen morzsolja a jelentéktelen időt egy Isten háta mögötti kisváros állomásán. Életük legkirívóbb eseménye, amikor *Hulicka* forgalmista, a nagy nőcsábász lestemplizi az állomás bélyegzőjével a szépséges *Zedenicka* kerek fenekét. Meg is lesz az eredménye a gaztettnek, s a fontoskodó bürokrata főnökök vizsgálatot indítanak.

A szigorúan ellenőrzött vonatokat nálunk is jól ismerik, mint a csehszlovák új hullám világhírt szerzett filmrendezőjének, *Milos Formannak* az alkotását. A film képsorai és persze a fiatal *Jirzi Mencel* alakítása is mindmáig élesen élnek bennünk. A marosvásárhelyi fiatal színész, *Gáspárik Attila* sem nyújt kisebb élményt ebben a szerepben, mély embersége, szelídsége különös hatással van a nézőre. Főleg eszköztelen játéka ragadja meg az embert. Az erdélyi színész ugyan mackósabb alkat, de mégis vonzó, kedves figura a színen. S mire az előadás véget ér nehezen hisszük el, hogy hősi halottjává lép elő egy értelmetlen, előttünk csak kurta villanásokban észlelt háborúnak. Ám éppen hogy ez benne a művészi, a csodálatos tömörség.

A darab évek távolából, de mégis frissen köszön vissza maradandóságával, az örök ifjúság üdeségével. Betudható ez a megifjodott társulatnak, így *Hunyadi Lászlónak*, a remek komikus vénával megáldott színésznek, aki a nőfaló forgalmista szerepében a dolgok hiábavalóságára figyelmeztet mindannyiunkat. Egy debütáló fiatal színésznő is megörvendezteti a marosvásárhelyieket. *Póka Csilla* pályakezdőként, kettős szereposztásban bizonyítja rátermettségét. Van tehát utánpótlás Marosvásárhelyen, bár a színház szüntelen színészhiánnyal küszködik.

Szémann Béla

SZOTYORY László festő

Tőzsdehét

Nőtt a kereslet az államkötvények iránt. A befektetők a múlt héten inkább a diszkont kincstárjegyeket részesítették előnyben, most az államkötvényekből vásároltak többet. Egy szokatlanul nagy üzlet is létrejött, a 94/B sorozatú államkötvényből valaki félmilliárd forintnyit vásárolt.

Az Ibusz a hét elején még tartani tudta 2000 forintos árfolyamát, de később már csak 1900 forintért lehetett eladni. Ezen az áron sincs komoly érdeklődés a papír iránt, az árfolyam valószínűleg tovább csökken.

A Fotex részvényeihez már 251 forintért is hozzájuthatunk. A kisbefektetők a folyamatosnak tűnő árzuhanás hatására kezdik piacra dobni papírjaikat. Az így keletkező túlkínálat miatt a Fotex árfolyama tovább csökkenhet.

Egyre kevesebbb Pick részvény van a piacon. A spekulánsok készletei már kimerülőben vannak, a csökkenő kínálat miatt emelkedhet a papír bevezetése óta folyamatosan 1200 forinton álló árfolyam.

Már 23 ezer forintot is megadtak a Dunaholdingért. A papír talán kiszámíthatatlan viselkedése miatt is kihívást jelent a játékosabb kedvű befektetőknek és spekulánsoknak, akik a nagy nyereség reményében hajlandók többet kockáztatni.

A Skála-Sztráda legutóbb a múlt évben szerepelt. Akkor 5500 forintot ért, most 5000 forintért is eladtak néhány részvényt.

A Műszit szerdán még 2800 forintért vették meg, csütörtökön sikerült lealkudni 2700 forintra.

Sokat alkudoztak a Martfű papírjaira, de megegyezni alig-alig sikerült. Az eladók 1100 forintot kértek, a vevők csak 1010 forintot kínáltak. Egyszer jött létre üzlet 1050 forintos árfolyamon.

Kárpótlási jegyből 74 százalékos árfolyamon csak kis tételek cseréltek gazdát. A tőzsdén kívüli kereskedelemben jelenleg a névérték 72–74 százalékát fizetik érte.

K. D.

Nagytakarítás a Röltexnél

Az árdráguláshoz szokott vásárlók bizonyára nem kis meglepetéssel tapasztalják a Röltex-üzletek látványos – esetenként negyven-, hetvenszázalékos – árleszállítását. S ami még inkább pikáns, hogy ez esetben nem szezonális kiárusításról, hanem végleges leértékelésről van szó.

Mint *Mátyásfalvi Györgytől*, a Röltex Rt. vezérigazgatójától megtudtuk, a cég – amelynek többségi tulajdonosa a magánszemélyek által létrehozott Bankár Kft. – piaci stratégiája teljes átalakítására vállalkozott. A nyereségorientált alapállás helyett a készpénztermelő képesség növelését célozta meg, amelynek legfőbb kritériuma a fölösleges készletek megszüntetése, s az árukészletek gyors forgása. Most nem tesznek mást, mint a terméket tényleges piaci értékén forgalmazzák: s ha éppen felére csökkent a portéka ára, akkor az annyit ér. Az új számviteli törvény tagadhatatlanul hozzájárult e megújulás irányába mutató változáshoz, ám a tulajdonosok feltett szándéka, hogy rendbe teszik a Röltex ötven boltból álló hálózatát.

Az ERMA már bezárt, itt hozzákezdtek az átalakításhoz, s ugyancsak rendbe teszik a Délinél, s az Urániánál működő boltot. A vezérigazgató szerint erre már csak azért is minden kilátás megvan, hiszen a Bankár Kft. a Harmóniát csődhelyzetben vette át, s azóta teljesen egyenesbe hozta. Elhatározásuk szerint egyetlen fillér osztalékfizetés sincs, ellenben minden pénzt visszaforgatnak a fejlesztésre. Ezzel a „nagytakarítással" elérik, hogy egy korszerű, magyar tulajdonosi kézben működő, s áraikban a piaci értéket tükröző hálózatot hozzanak létre – a hazai vevők örömére.

A vezérigazgató szerint a Röltexben is van akkora fantázia mint a Centrumban, épp ezért fontos, hogy magyar kézben maradjon. Ami pedig a piaci versenyt illeti, a Röltex bízik önmagában: áll elébe az új stratégiával.

(vasvári)

(További részletek a 21. oldalon)

A felkelő Nap Tévéje

A *Nap TV Kft.* tulajdonrészének 15 százalékát megvásárolja egy japán befektetői csoport, miáltal a *Postabank* mai 58-as többségi tulajdona 43 százalékra csökken. A kft. 20 millió 600 ezer forintos alaptőkéjéből további 14–14 százalékot a *Mai Nap Rt.*, az *MTI*, illetve *Gyárfás Tamás* birtokol, 7,5 százalék a legnézettebb japán televízió, a *Fuji Television*, 3,75 százalék a *Dentsu Co.*, kereskedőház, további 3,75 százalék pedig a *Mitsui Co.* nevű multinacionális reklámcég tulajdonát képezi – jelentették be tegnap az új tulajdonosok az okmány aláírását követően.

A japán befektetők televíziós ismeretek és műsorok – többek közt rajzfilmek – átadását ígérik a Nap TV számára, ezenkívül televíziós csúcstechnikákhoz és kedvező reklámlehetőségekhez is hozzá kívánják segíteni magyar partnerüket. Ám azt is hozzátették, hogy „a társaság jövőjét a továbbiakban is a Nap TV munkatársai alakítják". Gyárfás Tamás elnök-producer szerint mára realitássá vált az a célkitűzés, hogy az 1989. májusában alakult Nap TV önálló televízióvá váljon.

(Dóczy)

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

Érvényben: 1993. január 29.

devizanem	vételi	közép	eladási
	árfolyam 1 egységre, forintban		
angol font	124,81	125,16	125,51
ausztrál dollár	56,46	56,61	56,76
belga frank (100)	253,59	254,17	254,75
dán korona	13,53	13,56	13,59
finn márka	15,17	15,22	15,27
francia frank	15,41	15,45	15,49
holland forint	46,40	46,51	46,62
ír font	137,02	137,34	137,66
japán yen (100)	66,77	66,92	67,07
kanadai dollár	65,56	65,73	65,90
kuvaiti dinár	272,87	273,56	274,25
német márka	52,21	52,33	52,45
norvég korona	12,24	12,27	12,30
olasz líra (1000)	55,80	55,96	56,12
osztrák schilling (100)	742,39	744,09	745,79
portugál escudo (100)	57,64	57,78	57,92
spanyol peseta (100)	73,10	73,29	73,48
svájci frank	56,62	56,76	56,90
svéd korona	11,48	11,51	11,54
tr.es cl.rubel	27,43	27,50	27,57
USA dollár	83,18	83,38	83,58
ECU (Közös Piac)	101,82	102,07	102,32

A Magyar Nemzeti Bank valuta-, bankjegy- és csekkárfolyamai

Érvényben: 1993. január 29.

Pénznem	vételi	közép	eladási
	árfolyam 1 egységre, forintban		
angol font	124,97	126,37	127,77
ausztrál dollár	55,86	56,48	57,10
belga frank (100)	252,70	255,03	257,36
dán korona	13,47	13,60	13,73
finn márka	15,12	15,32	15,52
francia frank	15,37	15,51	15,65
görög drachma (100)	38,77	39,19	39,61
holland forint	46,18	46,61	47,04
ír font	136,26	137,56	138,86
japán yen (100)	66,41	67,01	67,61
kanadai dollár	64,72	65,42	66,12
kuvaiti dinár	270,11	272,86	275,61
német márka	52,01	52,49	52,97
norvég korona	12,19	12,31	12,43
olasz líra (1000)	55,75	56,39	57,03
osztrák schilling (100)	739,85	746,65	753,45
portugál escudo (100)	57,43	57,98	58,53
spanyol peseta (100)	72,69	73,45	74,21
svájci frank	56,41	56,95	57,49
svéd korona	11,41	11,54	11,67
USA dollár	82,36	83,14	83,92
ECU (Közös Piac)	101,40	102,38	103,36

Lízingelni szállodát is lehet

Nem kell hozzá befektetés

Egy esztendővel ezelőtt, 1992 januárjában lépett hivatalába a szállodaszövetség újraválasztott vezetősége. *Rubovszky András*t, a Gellért Szálló igazgatóját bízták meg az elnöki teendők ellátásával, aki egyértelműen megfogalmazta: a szállodaszövetség az ország valamennyi szállodájának egyenrangú szövetsége. Megszűnt az évtizedek óta fennálló áldatlan állapot, amelyben a struktúrát a nagyvállalatokra építették.

A szállodaszövetség nem érdekvédelmi, hanem szakmai szervezet. Feladata a szakma, az üzleti tisztesség, a magyar szállodás szakemberek és a management védelme. Nem vett át munkáltatói érdekképviseletet (amelyre a kamara jogosult), sem munkavállalóit (erre a szakszervezet hivatott), de vállalta a szakma becsületének védelmét, a szállodások és vendéglátósok munkájának magas szintre emelését.

A magyar szállodák és vendégfogadósok leginkább azon törik a fejüket, hogy a megváltozott gazdasági körülmények között hogyan juthatnak új piacokhoz. A szállodák elvesztették a volt KGST-országokból érkező turistaáradatot, technikailag elavultak, sújtja őket az európai és tengerentúli recesszió, és sajnos nehézkes a privatizációs folyamat. A szövetség vezetősége olyan javaslatot dolgozott ki, amely a nehézségek áthidalására új privatizációs módszer bevezetését javasolja a tagságnak és az Állami Vagyonügynökségnek. A lízingkonstrukció alapelve köznapi nyelven így hangzik: *„Fizesd a részleteket abban az ütemben, ahogy azt az üzemeltetésből származó jövedelmed megengedi."* A konstrukció nem kíván előzetes pénzbefektetést, ezért azonnal végrehajtható. A jelenlegi dolgozói és vezetői állomány vállalkozóként léphet a privatizációs körbe, ezáltal új magyar tulajdonosi réteg alakulhat ki. Az állam részére ez a módszer nem kínál azonnali magas bevételt, de hosszú távon előre kalkulálható folyamatos bevételekre számíthat.

A Magyar Szállodaszövetség elsőrangú célja és érdeke – fejtette ki lapunknak Rubovszky András –, hogy a turisztikai létesítmények, szállodák, éttermek, panziók megmaradjanak funkciójukban és az ország szolgálatában. Vállalkozóvá kívánják tenni a jó szakembereket, akiknek nagyszerű a szakmai tudásuk, csak éppen kevés a pénzük.

Kékesdy Károly felvétele

Az éves munkát Rubovszky András így értékelte:

– Szövetségünk az év folyamán a beruházásokat elősegítő feltételrendszert igyekezett megteremteni, mindent elkövettünk a privatizáció gyorsításáért és az adótörvények módosításáért. Örömmel fogadtuk azt a tényt, hogy az 1–3 csillagos szállodák árbevétele után az eddigi 15 százalék helyett csak hat százalék áfát kell fizetni. Ugyanakkor bosszankodunk azon, hogy a 4 és 5 csillagos szállodák áfáját 15-ről 25 százalékra emelték. Sajnos, a nemzetközi idegenforgalomban részt vevő szállodáink emiatt áremelésre kényszerülnek, amelyet a világpiac aligha fog akceptálni. Aggódunk az újonnan létrejött szállodai kft.-k miatt is, amelyek a tőzsdei bevezetés időszakában osztalékot ígértek, de a jelentősen megnövekedett adóterhek miatt ígéretüket nem tudják teljesíteni.

A szövetség elnöke arról is beszélt, hogy a jövőben is csak a kereskedelmi szálláshelyek fognak adózni, amelyek ki vannak szolgáltatva e téren a tapasztalatlan és szakmailag felkészületlen önkormányzati döntéseknek. Elengedhetetlennek és fontosnak tartják a szállodások, hogy mielőbb kormányzati döntés szülessék a területfejlesztésről, környezetvédelemről, mert csak így határozható meg egyértelműen az a sok teendő, amely a világkiállítás és az államiság ezeregyszázadik évfordulójának megünneplését szolgálja.

Szakmai körökben jól ismert Ruboszky András már-már aforizmának számító gondolata:

– Nem állítom, hogy a jó szálloda és a jó vendéglő önmagában elegendő az idegenforgalomhoz. Azt azonban igen, hogy jó szálloda és jó vendéglő nélkül nincs idegenforgalom.

Ráczalmási György

A közszereplésre készülni kell

A II. Országos Ifjúsági Innovációs Verseny sikerét nemcsak az irányában megnyilvánuló érdeklődés, de az eredményes pályázatok is jelzik. A januárban záruló első forduló után a legjobb negyvenhét pályázó most várhatja a zsűri írásos válaszát, hogy munkájuk alkalmasnak találtatott a kidolgozásra. Ezzel megkezdődik az első szűrőn túljutott ifjú alkotók igazi rajtja. Az immár nagyobb sebességre váltott eseményeket azonban nemcsak maguk a részvevők, de a szponzorok is figyelemmel követik, akik e szép ügyet anyagilag is támogatandónak ítélik.

– Ez a verseny, amely tavaly is nagy siker volt – mondja *József Gábor*, a MOL Rt. ügyvezető igazgatója – több szempontból is megéri a különleges figyelmet. Túl azon, hogy a fiatalokat megmozgatja, azaz alkotókészségüknek ösztönzést ad, felkészíti őket a közszereplésre: s talán ma ez a legfontosabb. A mostani generációnak ugyanis a hagyományos technikai tudás mellett meg kell szereznie azt a pluszt, amely alkalmassá teszi produktumait a megmérettetésre, a versenyre, a folyamatos minősítésre, s ez a piacorientált szemlélethez éppúgy hozzátartozik, mint a szakmai ismeret.

A MOL Rt.-ben egyébként – ahol nagy hagyományai vannak a szakmai versengésnek –, a kőolajfinomítás területére, csak a tavalyi évben, harmincegy pályakezdő műszaki értelmiségit vettek fel. Ezzel is bizonyítva, hogy nemcsak szavakkal és szponzori hozzájárulással, de munkalehetőséget teremtve is a fiatalok mellé állnak.

Az Alapítvány a Műszaki Haladásért szintén a fiatalok elhelyezkedését, a diákszervezetek nemzetközi kapcsolatteremtését tekinti fő céljának. A tehetségek felkutatását is fontosnak tartják, ezért százezer forinttal járulnak hozzá a verseny költségeihez, ötvenezerrel pedig egy különdíj létrehozásához – tájékoztatott *Kőhalmi Zsolt*, a kuratórium elnöke. Szerény eszközeik miatt válogatni kell a támogatandó ügyfelek között, az innovációs verseny azonban feltétlenül figyelmet érdemel.

V. É.

Piaci pozíciót vettek, nem technikát

Amint arról az lapunkban már beszámoltunk, január 6-án francia többségi tulajdonba került a dorogi hulladékégető. A veszélyes hulladékot megsemmisítő üzemet eredetileg három nagy gyógyszergyár – a Richter Gedeon, a Chinoin és az Egis – hozta létre 1990-ben. Most azonban az égetőmű 52 százalékát eladták a francia Sico és Sicmomag cégnek. Döntésüket tegnapi sajtótájékoztatójukon azzal indokolták, hogy továbbra is mindhárman elsősorban a gyógyszergyártással szeretnének foglalkozni, hulladékhasznosítással kényszerből kellett próbálkozniuk. Valójában azonban egyik gyár sem tekinti magát szakértőnek ezen a területen, és – bár a francia fél is elismeri a dorogi égetőmű viszonylag magas műszaki színvonalát – nincsenek birtokában a tökéletes európai szintű technikának és technológiának. Meg aztán pénzük sincs a fejlesztéshez. Mindezt a francia féltől várják.

Azt persze nem árulták el, hogy mennyiért cserélt gazdát a hulladékégető 52 százaléka, de *György Miklós*, a Chinoin újonnan kinevezett vezérigazgatója kijelentette: „Jó üzletet kötöttünk, drágábban adtuk el, mint amennyit nekünk megér". Magyarázatul *Jacques Coru*, a francia tulajdonos hozzátette: „Piaci pozíciót vettünk, nem technikát".

Terveikről szólva Jaques Coru elmondta, hogy hulladékégető esetében egy százaléki hatékonyságnöveléshez is óriási befektetésre van szükség. Ezért kifizetődőbb, ha egy telephelyen nagy létesítményt hoznak létre. Az elkövetkező öt évben négy-öt milliárd forintos beruházást terveznek. Ez persze nem feltétlenül tetszik majd a dorogiaknak. A franciák ígérik, hogy vigyáznak a környezetre (csúcstechnológiájuk a garancia erre) és külföldről származó veszélyes hulladékot nem fognak feldolgozni.

P. J.

A türelem rózsája

Egy kalapos úr nyomdafestéket nem mindig tűrő szavakkal minősíti a budapesti Ferenc körúti Hungária Biztosító dolgozóit. Indulatos. Bár befizette már a tavalyi kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás minden egyes részletét, a biztosító mégis felszólította őt: rendezze tartozását, ellenkező esetben a rendőrség szabálysértési eljárást fog kezdeményezni ellene. Rosszabb esetben még a rendszám levételével is számolnia kell. Szemben vele egy vörös hajú ifjú hölgy lebilincselő türelemmel állja az ostromot, békésen néz a magáról megfeledkezett úrra.

Tudja, hogy nagy valószínűséggel igaza lehet, mert a társaság nyilvántartása nem a legtökéletesebb, ezért nemcsak az ügyfél hibájából következhetnek be kisebb-nagyobb tévedések. Tudja azt is, hogy az utánajárás fáradságos, hogy ilyenkor többnyire szabadságot kell kivenni, de legalábbis elkéredzkedni a főnöktől, ami kényelmetlen dolog. Kivált akkor, ha nem az ügyfél a hibás.

A biztosítófiók másik munkahelyén egy nagyszatyrú hölgy azért reklamált, mert ő ugyan kifizetné az idei első félévre szóló kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díjat, de a cég nem küldte ki a csekket. S mivel a hét végén lejár a határidő, attól fél, hogy a rendőrök megbüntetik egy esetleges ellenőrzés során.

Feszült pillanatok a Ferenc körúton. A biztosító dolgozói azonban állják a sarat. A kalapos úr lassan-lassan megnyugszik, egy kedves mosoly nyomán már nem is dühös annyira, hajlandó belátni, a biztosító is tévedhet. Arrébb az asszony, nagy cekkerét még mindig kezében tartva átveszi a csekket, s megkapja a megnyugtató információt: még a jövő héten befizetheti a pénzt, mert a rendőrség február első hetében nem veszi olyan szigorúan a mulasztást.

A türelem rózsát terem, tartja a közmondás. Hozzátehetjük, ez esetben bizonyára bizalmat is eredményezett egy cég számára. Pedig nem lehet könnyű naponta állni a rohamot...

H. K. J.

Előzetes mérleg

Az 1992. évi költségvetés előzetes mérlege szerint a központi költségvetés 197,1 milliárd forintos hiánnyal zárta a múlt évet – állapítja meg a Pénzügyminisztérium jelentése. A tényleges hiány 793,3 milliárd forint bevétel és 990,4 milliárd forint kiadás egyenlegeként alakult ki. A hiány a módosított költségvetési előirányzatban szereplő összegnél több mint 1 milliárd forinttal kevesebb, azonban majdnem háromszorosa az eredetileg tervezett mintegy 70 milliárd forintos költségvetési hiánynak. (MTI)

Elnöki tájékoztató

Befejezte budapesti látogatását tegnap a *Nemzetközi Valutaalap (IMF)* és a Világbank közös delegációja, amely *Kupa Mihályt*, mint a két intézet kormányzótanácsának elnökét tájékoztatta az intézmények aktuális ügyekben hozott legfrissebb döntéseiről. Megbeszéléseiken nem szerepeltek magyar témák. A delegáció az esedékes valutaalapi hitelrészlet folyósításának lehetőségeiről tájékozódó IMF-küldöttséggel párhuzamosan végezte a munkáját, amelynek szakemberei tegnap az *Állami Vagyonügynökségnél*, a *Földművelődésügyi Minisztériumban*, illetve az *Ipari és Kereskedelmi Minisztériumban* tettek látogatást.

D. L.

Salamoni döntés

Az Új Magyarország január 16-i számában megírtuk, hogy a Héra alapítvány nem tudja eljuttatni segélyét az energiaár-emelések következtében nehéz helyzetbe jutott nagycsaládosokhoz. Az önkormányzatok ugyanis nem vállalkoznak az igények felmérésére, illetve úgy gondolják, hogy személyiségi jogokat sértenék vele, ha adatokat szolgáltatnának ki az állampolgárokról.

Ezzel kapcsolatban levelet kaptunk a Nagycsaládosok Országos Egyesületétől, amelyben közlik: megtalálták a megoldást. Felvették a kapcsolatot a Héra vezetőivel és megállapodtak abban, hogy ők is bekapcsolódnak az akcióba. Kérdőíveket juttatnak el tagjaikhoz, felmérik az igényeket, továbbá nyilatkozatot kérnek tőlük arra vonatkozóan, hogy továbbíthatják-e adataikat az alapítványhoz. Így a segítség is megoldható és a személyiségi jogok védelme sem szenved csorbát.

A módszert ajánlani lehet minden – hivatalból vagy önként – segíteni szándékozó figyelmébe.

-erjó-

GOURMET

Good partnerships often begin over a pleasant lunch.
Let the Gourmet Restaurant contribute to your success with our
Business Lunch (1.900 HUF per person, monday to friday) featuring a
daily changing 3 course menu and our á la carte selection.
12.00 a.m. - 2.30 p.m.
7.00 p.m. - 10.30 p.m.
Opening hours: Monday - Saturday

It's all happening at the Kempinski

GRAND HOTEL CORVINUS
Kempinski Budapest

H - 1051 Budapest, V. Erzsébet tér 7-8. Tel.: 266-1000, Fax: 266-2000, Tlx.: 22 22 99
Kempinski Hotels are **Lufthansa** Hotels

THE FINEST IN EUROPEAN HOSPITALITY

Szalontánc és művészet

Szotyori László kiállítása

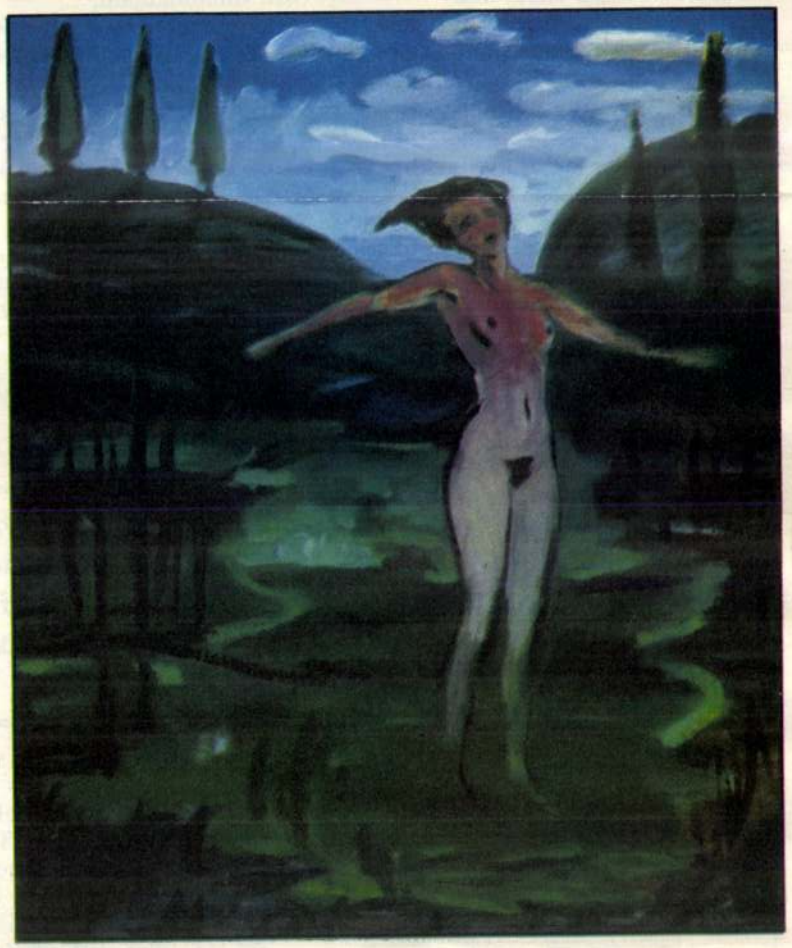

Paradicsom — olajvászon, 140x120 cm

Hogy a bálozóknak van-e idejük festményekben gyönyörködni, azt nem tudom, mindenesetre a Grand Hotel Corvinus Kempinski vendégeinek megadatik az a lehetőség, hogy a báli szezon havában egy igen tehetséges, fiatal képzőművész festményeit nézegethessék, az általános és nagyszabású evés-ivás, táncőrület és ruhamustra közben.

A kolozsvári születésű Szotyori László festőművész a napokban ünnepelte 36. születésnapját, és úgy tűnik, a szálloda művészetrajongó reklámmenedzserei nem is találhattak volna ki ennél jobb meglepetést számára, mint hogy az Amerika iránti vonzalmáról is ismert festő képeiből rendezett kiállítással nyissák meg a szálloda galériáját.

A művész különös hangulatú képeit persze több hazai kiállítóteremből is ismerheti a nagyérdemű, hisz az 1983-ban Kokas Ignác osztályában végzett festőművész már több egyéni és csoportos kiállításon is bemutatta alkotásait. A báli környezetet díszítő képek, melyek az utóbbi néhány évben keletkeztek, természetesen, mint oly sok műalkotás, friss reakciók napjainkra. Az Üzletemberek, a Melankólia című képek alkalmasint érvényes divatáramlatokat tükröznek.

W. A.

társaságában látható.

— *Az elmúlt egy-két évben többször találkoztam a neveddel a magyar sajtóban. Korábban csak az amerikai Magyar Népszava és más itteni lapok hasábjain láttam írásaidat. Nyolcvanéves korodban felfedeztek?*

— Igen, úgy látszik Magyarországon is divatba jövök. Lassan. De jobb későn, mint soha. Hat könyvemről tudom, hogy kiadják. Diplomáciai visszaemlékezéseim első kötete, a Kémszervezetből diplomáciába című, már meg is jelent. Az előkészületben lévő kötetek között van a Magyar lábnyomok című könyvem is, mely nyugati magyarokról szól és tulajdonképpen kultúrtörténeti munka.

— *Rengeteg ilyen könyv jelent meg mostanában otthon.*

— Az nem baj, ez arról szól, amit mégsem tudnak vagy nem jól tudnak. Vagy te hallottad, hogy Heinrich Heine magyar származású volt? És hogy Lady Hamylton tulajdonképpen egy budai zsidó leányka, akinek nagyon komoly nehézségei voltak az angol nyelvvel?

— *Fenomenális, hogy te mi mindennel foglalkoztál életedben... És amennyire meg tudom ítélni, jól. Omár Khaajan XI. századi perzsa költő verseskönyvét is te fordítottad le magyarra. Tudsz perzsául?*

— Azt nem mondhatnám, hogy tudok, de tanultam, és a nyersfordítás elkészítésében részt vettem. A fordítás mindenesetre perzsa eredetiből készült, és az, hogy otthon érdeklődni kezdtek különböző dolgaim iránt, talán nem érdemtelen. Talán nem véletlen az sem, hogy negyven éven át én voltam az egyetlen „magyar" író, akit Márai Sándor a nem. De azért örültem, hogy 1990-ben a Magyar Újságírók Szövetsége kitüntetett az aranytollal. Amikor 1985-ben először ítélték oda, akkor nem fogadhattam el, hiszen akkor az írásaim két olyan újságban jelentek meg, amelyeket nem engedtek be Magyarországra. Igaz, az aranytoll valakinek megint rosszkor érkezett. Zwack Péter volt a nagykövet, a nagykövetségen vettem át tőle az aranytollat, s a következő napon visszahívták...

— *Nem vagy szerény a veled történő dolgok hatásának megítélésében.*

— Túl sok mindenen átmentem már ahhoz, hogy szerény legyek. Egyébként is nagyon kevés komoly dolog van az életben, esetleg egy gennyes vakbélgyulladás. Én már mindent láttam, ami az életben érdekelt. Kínától Egyiptomig. Létezésem szellemi, s ebben bizonyos mértékig benne van a magyarság is. Négy irodalommal vagyok

Divatba jöttem Magyarországon is

sen megkomponálnék, de nem hiszem, hogy időm lesz rá.

— *Író vagy, történész, hírszerző, zeneszerző és diplomata. Kevés magyar emberrel találkoztam, aki hozzád hasonló választékossággal ír magyarul. Ekkora vonzerőt jelent magyarnak lenni?*

— Magyar nem vagyok, csak skrizofrén, megpróbáhogy kevesebbet felejtsek. Kifejezőkészségem angolul háromszor akkora, mint magyarul. De az édesanyám magyar volt, és utolsó esti olvasmányom a mai napig magyar.

— *Nagy embernek tartod magad?*

— Óriásnak. Azt szoktam mondani, hogy én vagyok a legkisebb méretű óriás, akivel találkozni lehet. Kipling-

— *Jelentőségével, vagy jelentéktelenségével?*

— Ezzel is, azzal is. Huszonnégy kötetemet őrzik a könyvtárakban és archívumokban, ezek közül némelyik talán soha nem is kerül nyilvánosságra a bennük foglalt dolgok bizalmas természete miatt. Hírszerzői karrierem abszolút véletlen. Amerikai repülőtiszt voltam, akit az OSS-hez, a CIA elődjéhez osztottak be. Horthy emlékirataiban „egy igen rokonszenves amerikai őrnagy" megjelöléssel szerepelek. Valóban én hallgattam ki Horthyt, de ez is csak egy epizód a sok közül. Egy életből, melyben mindmáig jól érzem magam. Paradicsomi életet élek, s hadd fejezzem be ezt a beszélgetést Mikes Kelemennel, aki finomtollú, kitűnő és hűséges ember volt. Ő írta valahol: „Azt reméljük, Isten jó halált ad nékünk".

BOKOR PÁL

Mozi a tévében, mozi a moziban (jan. 16—17.)

Nem irigylésre méltó a mozirajongó, ha tíz-tizenkét vagy még több „égi csatornája" van, s emellett a hagyományos televízió és a mozik is kínálják a friss terméstt. Mozidömping van. A hét végén megpróbálunk segíteni a választásban...

Itt csak az ízlés dönthet. Szombaton Charlton Heston, Geraldine Page, Herbert Lom és más amerikai színészek játszanak együtt spanyol földön olyan európai csillagokkal, mint Sophia Loren, Raf Vallone az **EI Cid** című 1961-ben forgatott filmben. Ugyancsak a SAT—1 műsorában Jerry Lewist, az ismert komikust követjük a francia Elszászba **A fogj egy rendőrt** című 1983-as filmben. Az új hullám kiemelkedő művének számító Jules és Jim-et az ORF—1-en. És gyönyörködhetünk a már első filmjével Oscar-díjra jelölt Jeff Bridges játékában az amerikai **Csillagemberben a** TV—1-en. Nem kétsé-

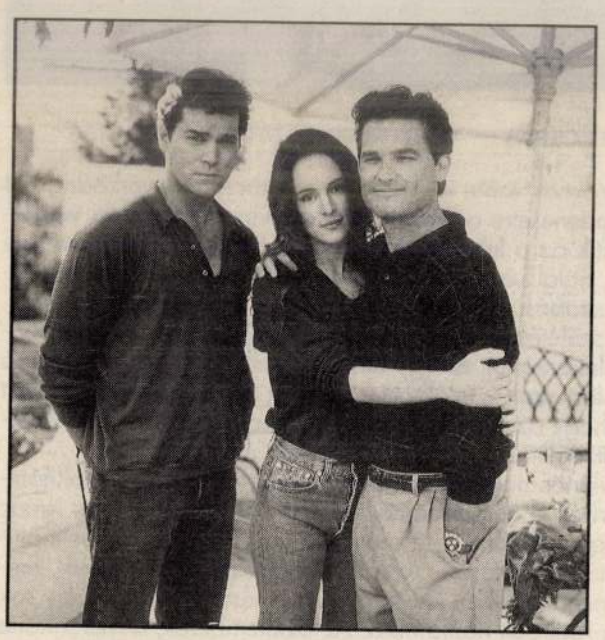

Az őrjítő vágy főhősei (Ray Liotta, Madelaine Stowe, Kurt Russel)

ges, ezek a hét vége nemzetközileg is jegyzett filmjei. De sokan lesznek, akik a TV—2-re kapcsolnak, hogy Karády Katalint láthassák a **Halálos csók**ban. A film 1942 őszén került a mozikba. Lélektani dráma és krimi keveréke.

A TV—2 vasárnap este 19,30-tól adja John Travolta és Debra Winger filmjét, a **Városi cowboy**t. Rögtön ezután, 21,05-től a TV—1-en látható az olasz—francia—NSZK közös produkcióban készült **A hárem,** egy világhírű amerikai sztár, Caroll Baker főszereplésével.

Szombaton „finom falatot" ígér előfizetőinek az amerikai HBO: **A muzsika hangja** sokszoros Oscar-díjas Julie Andrews-film. A zenés darabot, melyből a film készült, nemrégiben mutatták be a Fővárosi Operettszínházban. Jobban becsüli majd a hazai bemutató szereplőit az, akinek módja nyílik a két produkció összehasonlítására!

A TV—1 szombaton fél kilenctől délig, a TV—2 vasárnap 8.05-től 10.45-ig közvetít gyerekeknek való (jó) műsorokat, köztük a **Tini nindzsa teknőcök** című amerikai rajzfilmsorozat újabb epizódját. Néhány ajánlat a gyerekeknek külföldről. Szombaton reggel **Lassie kutya kalandjai** a Pro—7-en, az **Ezüstcápák — az Univerzum megmentői** a SAT—1-en, vasárnap pedig a SAT—1 a **Superboy**t és az **Asztro Dinók kalandjait**,az ORF—1 a **Maja a méhecské**t, az ORF—2 pedig **Alf kalandjai**t kínálja. Mi történik akkor, ha egy betörőt üldöző, majd a ház biztonsági berendezéseinek készítésében segédkező rendőr beleszeret a ház úrnőjébe? Ez az alaphelyzete Jonathan Kaplan **Őrjítő vágy** című filmjének, melyet ezen a héten mutattak be a mozik. Parádés szereposztásban kerül a nézők elé: a férj Kurt Russell, a Nagy zűr Kis-Kínában, a Menekülés New Yorkból és több más világsiker főszereplője. Ray Liotta a rendőr, akit az őrjítő vágy hatalmába kerít.. A női főszereplő Madelaine Stowe, akit rövidesen Az utolsó mohikán új filmváltozatában is láthatunk.

Stephen King művének filmváltozatában, a **Fűnyíróember** című scifi-ben a képernyőről, filmvászonról egyaránt ismert Pierre Brosnan alakítja az egyik kulcsszerepet. A történet: ha egy orvos kísérletezni kezd egy szellemileg visszamaradott emberrel, és annak intelligenciája viharos gyorsasággal nő, számolnia kell azzal, hogy az illető agresszivitása is növekszik...

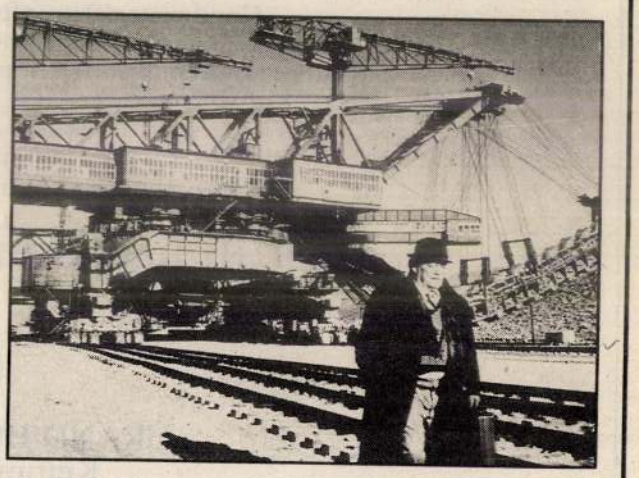

Godard: Németország kilenc (új) nulla

Jean-Luc Godard-t, az 1945-ös Németország, nulla óra ihlette, amikor 1991-ben leforgatta **Németország kilenc (új) nulla** című filmjét. Egy svájci születésű francia sajátos vallomása ez a német kultúráról.

A **Smaragd románca** Robert Zemeckis filmje. Parádés szerepek Goldie Hawnnak, Meryl Streepnek és Isabelle Rossellininek. A férfi főszereplő Bruce Willis. Goldie szemünk előtt jelenik meg 120 kilós változatban, majd visszaszépül. Igazi amerikai vígjáték. Nagyon is komolyan veszi magát. És csak annyira abszurd, mint körülöttünk a világ...

F. GY.

MÁS

ellátni, hogy az átláthatatlan végtelen jelenlétét érezzem. Ez biztosít arról, hogy nem vagyunk körülzárva, csalogat és biztat, hogy a látható dolgokon túl is még mindig történik valami.

Ifj. Durkó Zsolt fényképei

Az Óbudai Pincegalériában (II. Fő tér 1. Zichy kastély) augusztus 30-ig tart nyitva ifj. Durkó Zsolt fotókiállítása.

GYÖRGY PÉTER: Ifj. Durkó Zsolt festőművész és fotográfus, azaz a fotókémiai úton megalkotott képein gyakran ugyanazok a problémák tűnnek fel, mint festményein. Durkó nem kedveli a pillanatfelvételek esztétikáját, nem a technológiai lehetőségek megszállottja. Fotográfiái gyakran a konkrétumoktól elszabadult felületek jelenéseit faggatják. Mit jelent egy fényfolt egy elhanyagolt, vakolattól pergő falon. A fotográfia, mely a háromdimenziós világ síknyomata, mindig is szembe kellett, hogy nézzen legnagyobb veszélyével, a tudattól át nem hatott kép nevetségesen egyszerű automatizmusával. Nos, Durkó képeit gyakran épp ez a felismerés hatja át. Miként is lehet a fotográfián, a technológiai folyamaton át is fenntartani az elme, az intellektus kontrollját. Durkó fényképei így követik a nagy fotográfusok hagyományát, amely mindig is a lehetőségek kritikája volt. A tudattól áthatott kép, a festmény kísértésének lehetünk tehát a tanúi. Különösen akkor válik mindez egyértelművé, amikor Durkó képvázlatainak sajátos lapjain a fotó és festmény montázsait állítja elénk. Ugyanúgy bánik a fényképezőgéppel, mint az ecsettel, s nem hajlandó fetisizálni egyetlen technikát sem.

Torgyán a kapuk előtt

Ómolnár Miklós Torgyán Józsefről szóló, fényképeket, dokumentumokat, újságcikkeket tartalmazó könyvét a Héttorony Könyvkiadó jelentette meg.

VERŐ LÁSZLÓ: Aki ismeri a Héttorony Kiadó munkásságát, közel félszáz eleddig megjelent kötetét, talán csodálkozik, hogyan került kiadványaink közé a könyv. A két név — a szerzőnek és a kötet címszereplőjének neve — egymás mellé helyezve alighanem politikai botrányt sejtet. Aki erre számít, csalódik; ez a munka nem két politikus torzsalkodásáról szól, nem is egy politikai irányzat egyedül üdvözítő voltát kívánja bizonyítani. Célja több. E részint ismert, részint először itt megjelenő dokumentumokra épülő könyvből egy politikai magatartást — a szó szoros értelmében vett szerepet ismerhetnek meg. Egy magatartás, szerep, áramlat nagyon is aktuális veszedelmeit. Ez a rövid bevezető talán felesleges is. Tényeket, hiteles dokumentumokat olvashatnak — a tanulságok levonása az olvasó joga. Meglehet, feladata is...

Szotyory László kiállítása

A Várfok 14 Műhelygalériában szeptember 6-ig tekinthető meg az erdélyi származású Szotyory László fiatal képzőművész kiállítása.

SZOTYORI LÁSZLÓ: Olyan jeleneteket festek, amelyekbe szívesen besétálnék. Véletlenül találkoztam ezekkel a látványokkal, érzésekkel és különös volt a hangulatuk. Nem idillikus, hanem inkább talányos, különös. A képek konkrét élmények emlékei, vagy csak érzések emlékei. Bár a jelenetek kitaláltak, azokat megtörténtnek vagy megtörténhetőnek érzem, vagy csak szeretném, ha megtörténnének. Jól érzem magam szereplőim között. Tanulmányozom, hogy az épületeknek milyen intenzív személyiségszerű hatásuk van és hogy mitől lesz egy reális táj egyszerre valóságos és idegenszerű. Nagyon fontos a táj ami a jeleneteket körülveszi. Nem a szelíd, szép természet izgat, hanem az a táj, ahol a város, a technika együtt képez tájat a felhőkkel, a naplementével, esetleg a tengerrel. Számomra így születik meg egy új romantikus táj, amely ugyanolyan, mint a jelenetek szereplőinek hangulata, arckifejezése. Szükségem van arra, hogy a képen valahol messzire lehessen

Beszélgetések Adyval

A Száminform Kiadó jelentette meg Kopátsy Sándor Beszélgetések Adyval című könyvét. A közölt cikkek és a hozzájuk kapcsolódó magyarázó lábjegyzetek forrása: Ady Endre publicisztikai írásai II—III. kötet (Szépirodalmi Könyvkiadó, 1977., szerkesztette és a jegyzeteket írta Vezér Erzsébet.)

KOPÁTSY SÁNDOR: Ma alig tudok fontosabb feladatot, mint a népiek és urbánusok, a humán- és a gazdasági értelmiség egymásra találását hirdetni. Ady mellett Bartók a nagy példa arra, hogy a legnépiebbekből lettek a legurbánusabbak is, úgy, hogy népiségük csak még jobban kiteljesedett. E könyvvel azt szeretném illusztrálni, hogy az elmúlt tizenkét évben lassan beindult és most egyre jobban felgyorsuló polgárosodás ugyan túlsúllyal a gazdaságban történik, ezek a pénzzel dolgozó polgárok lesznek nemcsak Ady, de a humán értelmiség legjobb szövetségesei is.

Retrospektív kiállítás

Az Országos Széchenyi Könyvtárban augusztus 24-én délután háromkor E. Csorba Csilla művészettörténész nyitja meg Gordon György retrospektív kiállítását, mely október 24-ig tekinthető meg.

GORDON GYÖRGY: A Cirkusz egy nagyon egyszerű, a művészetről és az életről szóló történet. 1987-ben volt Karinthy születésének századik évfordulója. Mindig egyik legkedvesebb íróm volt. A Cirkusz című elbeszélése azóta élt bennem, amióta úgy tizenöt-tizenhat éves koromban elolvastam. Először rajzfilmre gondoltam, de semmi nem jött ki belőle. A témáról készített első vázlataim huszonöt éve készültek. Már a legelején tudtam, hogy a szöveghez készített illusztráció nem az, amit én akarok: a történet néhány jelenetére irányítani a figyelmet. Mindenekelőtt hangulati atmoszférát akartam teremteni, hogy kifejezzem a történet lényegét. Ahelyett, hogy epizódokat festenék, érdeklődésem túlment azon, ami nyilvánvaló: nem akartam eltávolodni a novella közvetlen hatásától, hanem azt akartam, hogy magától értetődően hasson. A fiúval történt teljes azonosulás eredményeként teljesen hallgatólagosan elfogadtam az ő megfigyeléseit, érzéseit és aggodalmait.

Mai magyarok Ausztriában

A Magvető Könyvkiadó gondozásában jelent meg Szépfalusi István: Lássátok, halljátok egymást! című kötete, mely az Ausztriába disszidált magyarokkal foglalkozik.

BALLA BÁLINT: A könyvben az ausztriai magyarok életéről van szó, de ezek a sorsok Budapest vagy Debrecen, Sopron vagy Pozsony, Kolozsvár vagy Bácska életét is közelhozzák az olvasóhoz. Mi volt a szerző munkájának eredeti indítéka? Kutatta saját hivatása gyakorlásának, protestáns lelkészi tevékenységének lehetőségeit és akadályait Ausztriában, roppant kiterjedésű gyülekezetének színhelyén. A választ kutatva Szépfalusi István — a szociográfia és a szociológia szokványos kereteit túllépve — az életrajzelemzés nagyon is modern módszereit alkalmazza: a legkülönbözőbb alakulású sorsokkal kapcsolatban igyekszik kipuhatolni, beszélgetőtársa, gyülekezeti híve hol nevelkedett, mikor és mely okból jött el szülőföldjéről, miért éppen Ausztriában él, főleg pedig: hogyan? A munka egyik eredményeként elterjedt, jellegzetes magatartással szembesülünk: sokaknak nincs ideük, kedvük vagy néha esetleg merszük más módon, mint csupán saját maguk „belső használatra" magyarnak maradni. Az olvasó azonban azt is megtudhatja, hogy más szemlélet és magatartástípusok is léteznek az ausztriai magyarok körében.

Fotók Kassákról

Október 30-ig látogatható a Kassák Múzeumban a Fotók Kassákról 1915—1967 című kiállítás. Ebből az alkalomból jelent meg a fotókat tartalmazó kötet.

CSAPLÁR FERENC: Testi mivoltában, jellegzetes öltözékében, gesztusaiban a kortársak joggal vélték fölismerni — Kassák szándékával, sőt tudatos törekvésével teljes összhangban — a művek által sugárzott szellemiség megnyilatkoztatását. A Kassákot fényképezők közül az igazi mesterek e szellemiség megragadására törekedtek. Kronológiai rendben egymás mellé helyezett fölvételeikből pályakép tárul elénk egymástól jól megkülönböztethető korszakokkal, az életérzés megannyi átalakulásával, módosulásával. Még az amatőr- és riportképek is fontos információkat közölnek, például Kassák emberi kapcsolatairól, mindennapi környezetéről, táborának szélesebbé válásáról vagy megfogyatkozásáról, a közéletben való szereplésről vagy az onnan történő kiszorulásáról.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

E héten válaszol:

Vámos Miklós

K. J., CIVITAS FORTISSIMA KÖR, BALASSAGYARMAT. Teljes nagyrabecsülésem az önöké, amiért szívügyüknek tekintik a város, illetve a megye egyik fiatal költőjének irodalmi pályafutását. Ugyancsak tiszteletreméltó, hogy az illető költő, aki mellesleg főszerkesztő is, a róla írt — minden pejoratív felhang nélkül mondom: *dicshimnuszt* — nem volt hajlandó az általa vezetett lapban közreadni. Ezt követően került hozzánk a szóban forgó recenzió, mi sem közöljük, s ennek legalább két oka van.

Az első teljesen prózai és gyakorlati. A lapban megjelenő recenzens, legyen bár az írása mégoly szubjektív, az olvasó számára valami módon mégiscsak az ÉS véleményét képviseli. Mi viszont nem *ellenőrizzük* a kritikusainkat, nem kívánjuk őket befolyásolni, vagy pláne korlátozni, itt tehát nyilvánvaló ellentmondás feszül, amely csak úgy oldható fel, ha olyan szerzőkkel működünk együtt, akiket jól ismerünk, akiket mi választottunk ki, s akikben — némi túlzással fogalmazva — *vakon megbízunk*. Mindazonáltal a kritikusaink között rendszeresen tűnnek fel újabb és újabb nevek, ez a kör nem zárt, viszont a bővítése általában nem egylépcsős folyamat és főleg sohasem véletlenszerű.

Van viszont egy olyan alapelvünk is, hogy csak az ökör következetes, adott esetben tehát mégis fontolóra vennénk, hogy az ön recenziójával talán kezdeni lehetne valamit, ez pedig az az eset volna, ha a szöveg — választott tárgyára, tehát a méltatni vágyott kötetre vonatkozólag — értékelhető információkat tartalmazna, mi több, arról győzne meg minket, hogy az adott könyv valamilyen szempontból figyelemre méltó.

Többször is elolvastam a kéziratot, de változatlanul fogalmam sincs, hogy az ön által patetikusan dicsért műbe érdemes-e belelapozni egyáltalán. Lehet, hogy Á. egészen kiváló lírikus, nem tudom, ön mindenesetre azt érte el, hogy én most már az ellenkezőjére kezdek gyanakodni.

Ez volna tehát a második oka annak, hogy az ön által küldött recenzió közlésétől eltekintünk, de engedjen meg néhány további észrevételt.

Szeretném igen hangsúlyosan leszögezni, hogy az irodalomkritika művelése *szakma*. Autodidakta módszerekkel is elsajátítható ugyan, speciális adottságok birtokában és hosszú évek alatt, de nem ez a jellemző.

Másodszor: erre születni is kell. Könnyen elgondolható, hogy X. Y., akinek a kisujjában van az egész irodalomtörténet meg a ma létező összes esztétikai koncepció, továbbá töviről-hegyire ismeri a kortárs magyar és világirodalmat, s ennélfogva némi megbecsülésnek örvend filosz-körökben, irodalomkritikusnak épphogy negyedrendű. Mert nincs meg benne az a szellemi nyitottság, frissesség, intellektuális vakmerőség, ami nem föltétlenül szükséges a tudományban, de elengedhetetlen a kritikához — vagy mindössze annyi vele a baj, hogy nem tud elég érzékletesen fogalmazni. (Egyébiránt nincs szükség túlfűtött fantáziára ahhoz, hogy ilyen embereket elképzeljünk, olykor-olykor találkozunk velük a folyosón.)

Van tudniillik még egy apró nehézség, amiről nem nagyon beszélünk és főleg nem ilyen brutális egyértelműséggel, mint az alábbiakban: *senki sem tudja egzakt módon megfogalmazni, hogy egy kortárs költemény mitől lesz jó vers, de még azt sem, hogy mitől tekinthető egyáltalán versnek*. Vagy tetszik a mű a recenzornak, vagy nem, mindenesetre kialakul benne valamifajta *logikailag konzisztens módon alá nem támasztható* vélemény, de ha az illető történetesen nagy kritikus, akkor ezt elhisszük neki, ha nem, nem.

Összegzés:

Nincs kizárva, hogy Á. kötete valamelyik e tárgyban illetékes munkatársunk kezébe került, talán még meg is tetszik neki, ír róla, a kézirat megjelenik. Ennek Á. vagy örül, vagy nem (megfigyelésem szerint a poéták a hozsannázó hangnemű méltatásoknak se föltétlenül örülnek, mert a kritikus nem *pontosan* azért és nem *pontosan* úgy dicsér, ahogy — szerintük — tennie kéne); mindenesetre Á. irodalmi pályafutására vonatkozólag az egésznek a minimálisnál is kevesebb hatása lesz, továbbá valószínűleg senki számára nem válik világosabbá, hogy Á. mekkora költő, költő-e egyáltalán, tulajdonképpen mi is az a költészet, és létezik-e napjainkban olyasvalami, ami még ezzel a szóval jelölhető.

Egyébként adja az ég, hogy önöknek legyen igazuk; váljon Á.-ból korszakos jelentőségű lírikus (és természetesen maradjon szűkebb pátriájának egyik legnépszerűbb személyisége).

Hogy a mondat első felében jelzett óhaj beteljesült-e vagy sem, az úgy ötven év múlva már viszonylag biztonsággal megállapítható lesz, bár az átlagos emberi életkor ismeretében valószínűnek látszik, hogy nekem személy szerint ez az információ akkor már nem okoz semmi örömet.

Kéziratát addig is teljes tisztelettel visszajuttatom.

Élet és Tudomány — a tények lapja

SZOTYORY László

„Nem aludtam az ördöggel"

Beszélgetés egy román ellenzéki újságíróval

Sergiu Vaida 35 éves. Jogi diplomával költő, újságíró, politikus. A Váradon megjelenő Gazeta de Vest (Nyugati Újság) című ellenzéki lap egyik alapítómunkatársa,néhány hónapja pedig főszerkesztője. Megfenyegetik, feketelistára kerül. Kikiáltják magyarbérencnek. Lecigányozzák. Jóslatai egyre-másra igazolódnak. Éves késéssel ellenségei is elismerik igazát.

— *Már hét évvel ezelőtt, amikor megismerkedtünk, rájöttem arra, hogy mi valójában egyformán gondolkodunk, főleg az akkori idők megítélését illetően. Akkor egy verseskötetedről is beszéltél. Az a kötet a mai napig se jelent meg. Miért?*

— Azon idők gyalázatosak voltak. A kultúrát úgy kezelte a vörös hatalom, akár a dögvészt. Számunkra viszont a kultúra volt az egyetlen esély, hogy megőrizzük belső tisztaságunkat. A kultúra nyitotta meg azt a lelki univerzumot, mely aztán a későbbi időkre is átmentett minket. A lehető legkegyetlenebb valóságban mi külön szigetet alkottunk. Nem éreztük, hogy valamiben is különbözzénk egymástól. Sőt azon idők még inkább egyesítettek minket, ugyanis közös ellenségünk volt. Kulturális céljaink, törekvéseink is közösek voltak. Ahogy *Eugen Ionesco* mondja: „A kultúra nem elválaszt, hanem egyesít. Ami elválaszt, az a politika.

Ami a kötetemet illeti: több verseskötetem van készen. Amiről neked annak idején beszéltem, az a *Péntekre várva* címet viseli. Olyan verseket tartalmaz, melyek semmiképpen sem jutottak volna át az akkori cenzúrán. Nagy nehézségek árán mégis sikerült ezekből a versekből néhányat irodalmi folyóiratokban közölni. Igen jó visszhangjuk volt. Ha bizonyos engedményeket teszek, talán könyvben is napvilágot látnak. Nem engedtem, mármint hogy húzzak ki bizonyos sorokat, szakaszokat, vagy hogy írjak hazafias hangvételű ódákat... Nem jellemző rám az ilyenszerű kalmárkodás. Nagyon fontos, hogy hasonló helyzetekben ne köss alkut az ördöggel, így aztán íróasztalom fiókjában tartottam verseskötéteimet.

— *A '89 decemberi események után néhány barátoddal elindítottátok Nagyváradon a Gazeta de Vest című hetilapot, melynek hangvétele teljesen elütött a környék többi román nyelvű újságjától, folyóiratától. Volt-e, s ha igen, miféle ars poeticája a Gazeta de Vestnek?*

— A Gazeta de Vestet egy olyan baráti csoportosulás hozta létre, mely már évekkel a fordulat előtt a Iosif Vulcan elnevezésű irodalmi kör köré tömörült. E csoport a kultúrán, irodalmon keresztül mondott nemet a hatalomnak. Miként a magyar oldalon az Ady Endre irodalmi kör is tette. Nem véletlen az, hogy a két kör közötti kapcsolat akkoriban valóban baráti volt. Valamennyien a kommunista rezsim ellenzékei voltunk. Nekivágtunk tehát a lapcsinálásnak. Eleinte heti két, később pénzügyi nehézségek miatt heti egy megjelenéssel. A Gazeta de Vestben a kultúra közvetítésén túl kénytelenek voltunk közreadni napi politikai jelenségekkel kapcsolatos állásfoglalásainkat is. A rövidnadrágos politikusok, beleértve a frontbélieket és az ellenzékieket is, a fordulat után úgy nőttek, mint eső után a gomba. Mintha csürheszerűen rajzottak volna elő Caragiale műveiből. Megmutatták a Nyugatnak, hogyan kell botokkal politizálni.

— *Ez aztán téged arra sarkallt, hogy másként politizálj.*

— Úgy van. Két út állt előttünk: vadnyugati típusú újságírókká leszünk, akik pusztán a valóságot írják meg úgy, ahogyan az van, vagy pedig olyanokká leszünk, mint amilyen a kor, a mi valóságunk. S mert láttuk, hogy a politikai áramlatok megfordulnak, s a régi kommunista struktúrák felé terelődnek, kénytelenek voltunk apostoli követekké válni. Mi már korábban elolvastunk bizonyos könyveket, már tudtuk, hogy melyek is a demokrácia igazi értékei. Így aztán jobban is láttuk, hogy mi az, ami nem változott meg az úgynevezett forradalom után. A Megmentési Front nem tett mást, mint kihasználva az emberek naivitását, politikai primitivizmusát, újra megkötötte az elszakadt kommunista madzagot. Újraélesztette a sovinizmust, s mindazon eszközöket bevetette, melyek megosztják az embereket. Ennek mi ellentmondtunk, nem hagyhattuk, hogy ismét szétzilálják a társadalmat. Ellenzéki lappá váltunk, de nem pártértelemben.

— *Vagyis az egészséges közvélemény-formálást céloztátok meg.*

— Pontosan. Igyekeztünk felkészíteni az embereket a rendes időkre. Olyan időkre, amikor emberi értékek, képességek és nem a nemzeti hovatartozás szerint ítélik meg és sorolják be az embereket.

— *A jelenlegi hatalom gyakorlói nincsenek elragadtatva tőletek. Minden úton-módon igyekeznek betartani lapotoknak, megkeseríteni mindennapi munkátokat, életeteket. Hogyan látjátok ti ezt a szerkesztőségen belül?*

— Az elején minden jól ment. Ám amint kikristályosodtak szerkesztői elveink és tiltakozó attitűdünk félreérthetetlenné vált a társadalmi ferdülések, túlkapások iránt — lett légyenek azok politikaiak vagy gazdaságiak —, jöttek a gondok is. Nagyon jelentős elem lapunk életében a marosvásárhelyi eseményekhez való viszonyulásunk, amikor is a magyar iskolák kapcsán felszítódtak a feszültségek románok és magyarok között. Mi megérteni is igyekeztünk a másik felet, nemcsak toleránsnak lenni iránta. Egyenlőnek tekintettük a magyarokat magunkkal. Személyesen nem tudom elfogadni a kisebbség fogalmát. A magyarok Romániában nem kisebbségiek, hanem emberek, állampolgárok, akiknek tisztelet jár. Emlékszem — az én kezdeményezésem volt, és büszke vagyok erre — felkértem a váradi magyar alkotókat, hogy adjanak kéziratokat lapunk számára, amelyeket aztán egész oldalas terjedelemben meg is jelentettünk magyar nyelven, román újságban magyarul. Ennek elsősorban jelképes értéke volt. Azt akartuk bizonyítani, hogy mi újságírók, írók tudunk példát adni más embereknk. Azoknak, akik egészen másként gondolkodnak. Éppen abban az időben lépett színre a hírhedt Vatra Romaneasca. Nos, e gesztusunkkal nagy vihart kavartunk. Valójában jó próba volt ez arra is, hogy ellenőrizzük olvasóink nacionalizmusát, sovinizmusát, melyekkel korábban annyira megfertőzték őket. Megvádoltak bennünket azzal, hogy eladtuk magunkat a magyaroknak, hogy mi az ország ellenségévé váltunk. Amint *Doina Cornea, Tőkés László, Mircea Dinescu, Ana Blandiana* lejáratása megindult, rájöttünk, hogy mindez a hatalom stratégiája. Abban a pillanatban amikor én kezdtem megérteni azt, aki mellettem él, azt, aki éppenséggel magyar volt vagy német, azonnal azzal vádoltak: megvásároltak az idegenek. Az ellenem irányuló, nagyon durva támadás a *Sarut mina, doamna Enache* (Kezét csókolom, Enache asszony) című cikkem kapcsán tetőzött. Ezt egy televíziós műsor kapcsán írtam, Enache asszony ugyanis kiállt a román—magyar megértés mellett azt hangoztatván, hogy a magyarokat mint teljes jogú állampolgárokat kell tudomásul venni.

— *Egyes volt szerkesztő kollégáitok hűtlenek lettek hozzátok, kiléptek a laptól. Azt hallottam, hogy új Gazeta de Vestet akarnak indítani. Kérlek, tájékoztass a részletekről!*

— Talán a társadalom felnőtté válásának egyik törvényszerű jele a szétszóródás. Én nagyon szeretek egyenes lenni és nem elrejteni a gondokat, elmondom, hogy ennek a szakadásnak nagyon konkrét okai is voltak. A dolog közvetlenül a marosvásárhelyi események után kezdődött. Akkor írtam egy cikket, amit a jóérzés diktált. Ebben többek között elmondom, hogy a marosvásárhelyi eseményeket a volt szekusok idézték elő tudatosan és szervezetten, csakis azért, hogy bebizonyítsák: nélkülözhetetlenek; hogy nélkülük anarchia és szétbomlás fenyegeti az országot. A Marosvásárhelyen történteket tartom az utóbbi két év legszégyenteljesebb eseményének. A szerkesztőségen belül néhányan igen furcsán viszonyultak véleményemhez. Emberek, akikkel barátok voltunk, akikkel régebben könyvekről vitatkoztunk, hidegek, távolságtartóak lettek. Azt sugallták, hogy én nem is vagyok román. Megint ellenőrizhettem, hogy tudat alatt mennyire megkövesedett a magyarellenes propaganda egyesekben, nevezetesen kollegáimban, olyanokban, akikről feltételezni sem mertem hasonlót. A román értelmiség úgy *általában* vallja a toleranciát, de sajnos nagyon kevesen hajlandók a tűzpróbára. Ezért aztán sok barátomat elveszítettem. Nemegyszer éreztem azt, hogy a barikádon egyedül maradtam. Ez pedig sokkalta kegyetlenebb egyedüllét mint ami a diktatúra idején volt.

A cikkem után a szerkesztőség másik fele úgy próbálta már a következő lapszámban „helyrebillenteni" az egyensúlyt, hatálytalanítani az írásom kiváltotta hatást, hogy közölték *Romulus Vulpescu* Carte postala nr. 2. (Kettes számú postalap) című magyarellenes versét.

— *A folyóirat életben maradásának esélyei?*

— Volt olyan periódus, amikor a Gazeta de Vest megjelenése másfél hónapon keresztül szünetelt, mert nem volt pénz a megjelentetésére. Megpróbáltunk ilyen-olyan szponzorokba fogódzni, de mert egyik sem biztosította volna a teljes függetlenséget, hagytuk. És akkor a Bihari Napló Lapkiadó Vállalat felajánlotta, hogy segít bennünket. Ez megint kételyt váltott ki egyes román értelmiségiekből, mondván: hogyan van az, hogy magyar kiadóval szövetkezünk, hogy ők, magyarok jelentetnek meg minket, román lapot?

— *Számotokra végül is ez mentőöv volt.*

— Ez sem járt tanulságok nélkül. Nekem mindegy, hogy kitől vásárolom meg az almát, román, avagy magyar eladótól. Lapunk annak ellenére, hogy magyarok által szponzorált, továbbra is ugyanaz maradt, ami korábban volt. Sokan elcsodálkoztak azon, hogy nem változtattuk meg színünket, hangvételünket. Bebizonyítottuk ország-világ előtt, hogyha elesel az utcán, nem az a lényeges kinek hívják aki felemel, hanem az a fontos, hogy felemel. A gesztus a fontos és nem a nyelv, amelyen azt mondod: köszönöm.

— *Bukarest felé utazván, elhagyva a Kárpátokat, mindig az az érzésem, hogy egy másik országba lépek. Mi a véleményed neked erről?*

— Nem lep meg a kérdés. Én is átgondoltam ezt, és le is írtam. Vállalom a kockázatot is. Csak a vak nem látja a különbséget: Erdély más, teljesen más, mint Moldva vagy Havasalföld. Míg Erdély katolikus, református, s e vallások által kötődik a Nyugathoz, addig az ország többi része ortodox. A görög katolikus vallás is olyan realitás, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni. Az ugyanis Rómához, a Nyugathoz köti az erdélyi románságot. A román nemzeti egység gondolata is Erdélyből származik. A Scoala Ardeleana (Erdélyi Iskola) tagjai mind görög katolikusok voltak. A görög katolikus egyházat és vallást a nemzet árulójának tartják, míg az ortodoxokat, akik a lehető legtöbb kompromisszumot kötötték a kommunista rezsimmel, kikáltották a nemzet és az ország megmentőjének. Ha én, erdélyi román Bukarestbe megyek, dolgom végeztével igyekszem haza. Erdély a különböző kultúrák találkozási helye. Erdély egyesít, és nem elválaszt minket.

Gittai István

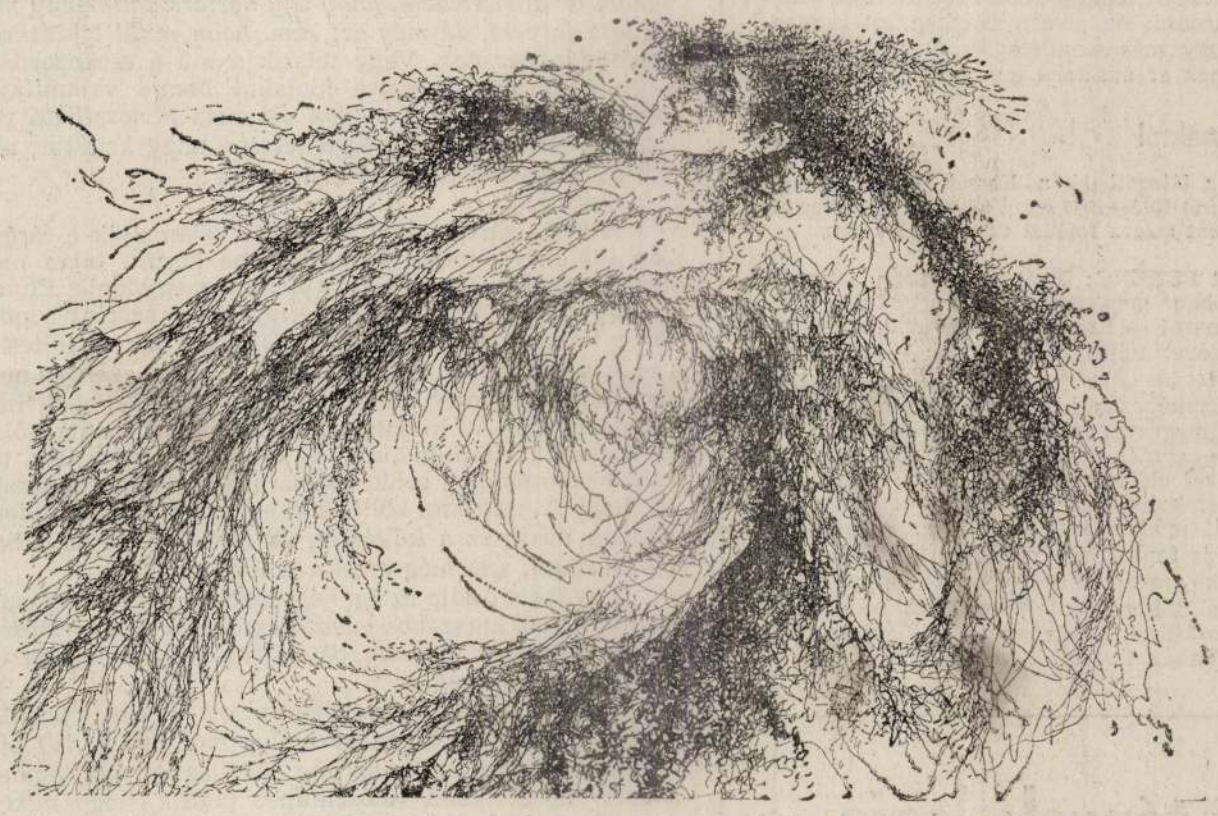

Sulyok Gabriella rajza

BAKUCZ JÓZSEF:

A gondolatátvitel

(a „60 lap gépírópapír" című kötetből)

A gondolatátvitel sárga virágokkal teli mező. Zeng a levegő, amikor darabokra hullnak az óraművek és a földrengés megindulásakor eltemetett eónok városai kerülnek a felszínre. Minden, ami volt, lesz a minden ami lesz. Ez a tavasz — az ég és a föld egyesülése. A béke és a paradicsom.

Hirtelen egy erdőben járok, ahol a fák újrakiserkedt gondolatok és mindegyik ismerősként üdvözöl. Az árnyékukban megtelepszem — ott, ahol átfolyik rajtuk egy csillámpalához hasonló patak. Az idő kígyója ez a víz, és amíg a hangját hallgatom, megszűnik bennem minden, ami vagyok és minden, ami még leszek. Itt nincs más, csak az egyedül gyümölcsöző örökkévalóság, az egyetemesen áramló élet. A fény úgy játszik a füvön, mint gyíkok pikkelyein a szivárvány és összes atomjaim halkan búgnak, mint ébredés után a hajnali madarak.

Mellem közepén látlak, mint egy barlangi Máriát, mint a világóceán hullámán egy eloldhatatlan csónakot.

Szatyory László fotó

TILLMANN J. A.:

Kozmikum

Hálók hálóit hátrahagyva

Nyelvünk nem egzakt ismeretek tárháza, mégis temérdek tudás rejlik benne. Szavaink nem merülnek ki a szótári jelentésben, ritkán szűkülnek le egy-értelműségekre, inkább viszonyok kimeríthetetlenül komplex szövedékét hozzák szóba. Minden nyelv száz/ezer éves tapasztalatok sűrítménye; nemegyszer feloldhatatlan paradoxonokban bővelkedő bölcsessége. Ez ma a *háló/zat* szó esetében különösen élesen megmutatkozik. A *háló* „kétélű": éppúgy lehet a kapcsolat és a közlekedés hálózata, mint ahogy a kényszerű kötelék, a be*hálózottság* csapdája. A *háló*, a különböző pontokat összekötő és azok között kifeszített szövedék, eredendően halfogásra használatos. Ez az „ős" mintája, ezt követi meg. A *háló* szó kiolthatatlanul utal erre, még akkor is, ha a különféle kommunikációs, kereskedelmi rendszerek, vagy éppen a „világ*háló*", a *Hálózat* nevében jelenik meg. Így a *hálózat* az össze- és befonás, a behálózás jelenségét és folyamatát is szóhoz juttatja. Ezért ez a jelentésrétege legalább annyira figyelemreméltó a *Hálózat* mindennemű használatával összefüggésben, mint az összeköttetés és az érintkezés lehetőségeire utaló tartománya. A (kis) halakat befogó (nagyhalak) háló*ja* nem puszta szókép, vegyük akár technikai, akár kereskedelmi-hatalmi területében szemügyre.

A lassanként mindenre és mindenkire kiterjedő technikai hálózatokkal a társadalmi szövet „sűrűsödése" jár együtt. Az érintkezés lehetőségének növekedésével az ellenőrzés lehetőségének növekedése. Gilles Deleuze méltán beszél az így kialakuló *ellenőrzés társadalmáról*. Ami nemcsak hollétünk és jellemzőink (adataink) ismeretével jár, hanem kiszolgáltatottságunk és befolyásolhatóságunk növekvő lehetőségével is. Ezért mondja, hogy a számítógép-hálózat *követi minden ember helyzetét és egyetemesen modulálja*. A Hálózatnak ez a „moduláló", akaratunk ellenére alakító hatása hasonló a tőke hálójához, mely *szolgáltatást nyújt és felszippantja az elmédet* (Manuel Castells). Az „elme felszippantása" persze ez esetben nem feltétlenül csak a közvetlen használatbavételt és a kihasználást jelenti. A Hálózatnak mint médiumtechnológiának észlelés- és életmódformáló hatása is van. A technikai médiumokon keresztül történő kommunikáció – miközben a közvetlen kapcsolat látszatát teremti – éppen közvetítő mivoltából adódóan ékelődik a kommunikációban résztvevők közé. Ennek a folyamatnak, mely az „egymástól eltávolítás a közelség látszatának örvén" zajlik, a széleskörű hatásai most kezdenek tudatosulni. A *computerizált „interaktív médiumok" legkirívóbb tulajdonsága* – írja a pszichológus Slavoj Zizek – *az a mód, ahogyan egy új drive-in-társadalmat teremtenek a fokozatosan széteső „tényleges" közösségi élet pótlékaként.*

Amikor a *Hálózat* legújabb vívmányairól és a világmegváltó hatásának hirdetéséről hallok, gyakran eszembe jut Nietzsche vonatkozó gondolata: ő ugyanis azt írja, hogy amikor az emberiség történetében az utak lerövidítésére, „nagy áthidalásokra" került sor, utóbb mindig az derült ki, hogy az ilyen megoldások zsákutcának bizonyultak. Vannak jelei annak, hogy a *Hálózat* esetében sincs ez másként. Ez nemcsak a nemzetgazdaságokat letaroló tőzsdehálózati „tájfunok" esetében, hanem a *Hálózat* forszírozott kiépítésére és használatára buzdító hiedelemvilágban is megmutatkozik. Az, hogy van egy eszközünk, még nem ok arra, hogy állandóan éljünk is vele. A *Hálózat*-környéki hirdetés- és hiedelemvilág viszont állandó használatára és mindenüvé való kiterjesztésére ösztökél. Egyes ideológusai nyíltan hirdetik ezt az igét: így például a Schwartz–Leyden szerzőpárosnak eredetileg a *kaliforniai ideológia* „központi lapjában", a *Wired*ben (és nemrég magyarul is megjelent) nagyívű cikkében. Méghozzá annak kapcsán, hogy egy „új aranykort" hirdetnek meg, melyben nemcsak tejben-vajban fürdőznek (főként az arra kiválasz/tó/dott amerikaiak), hanem úgymond a *nagylelkűség szelleme is visszatér*. S ez a visszatérő szellem szerintük *egyetlen hideg és makacs tényre vezethető vissza: minél nagyobb a Hálózat, annál jobb. Minél több ember kapcsolódik bele, annál jobb lesz mindenkinek...*

Hogy ennek a hiedelemvilágnak az ereje milyen elképesztően hatékony, azt hazai példák is mutatják. A hatvanas évek „minden iskolába televíziót" mintájára „minden iskolába Internetet" program tekinthető persze akár a küszöbönálló aranykor kezdetnek, „felzárkózásnak", stb. Az elektronikus elragadtatástól kevésbé káprázó szemmel nézve fölös forráspazarlás, no meg újabb elmozdulás az élettelen felé. És nemcsak „magasabb" megfontolásból: a komputerek a helyi tanítók helyébe kerülnek. A viharos sebességgel avuló, és rövid idő alatt amortizálódó gépekre szánt pénzek ugyan bizonyára sok játékos képességet fejlesztenek, és sok úgynevezett információhoz segítenek hozzá. A személyes jelenléttel teljes tanítást, a közvetlen képzés elevenségét és komplexitását azonban a mégoly ügyes oktatóprogramok sem fogják tudni pótolni; holnapután sem.

Ugyanakkor ebben a helyzetben, *a nyilvános és személyes kényszerek sűrű hálójában, ami egész létünket egyre összébb szűkíti* (Italo Calvino) egy ellenirányú törekvés is jelen van. Úgy tűnik, hogy a hálózati elérhetőség és hozzáférhetőség növekedésével egyidejűleg az elérhetetlenség, az „információ" zajától való mentesülés, a visszavonulás iránti igény is növekszik. A különböző vallások képviselői erről – Keleten és Nyugaton – egybehangzóan szólnak. A Katmandu melletti bon kolostor apátja ezt ottjártamkor annak kapcsán említette, hogy éppen hathetes teljes elvonultságban tartózkodott náluk egy európai. Jean-Marie Lustiger, Párizs érseke pedig azt írja, hogy *a társadalmaknak nagyon nagy szükségük van egy olyan helyre, ahová nem hatol be a média: visszavonultságra és magunkba szállásra alkalmas helyre, hogy az ember békés körülmények között készíthesse el azokat az eszközöket, amelyek segítségével majd valóban kormányozhatja önmagát, és szabad teret adhat a gondolkodásnak.*

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Veszprémi utózönge

A székrecsegés mint esztétikai jelenség a tizenhetedik országos színházi találkozón tűnt föl. A *Pécsi Nemzeti Színház* Székely János *Caligula helytartója* című színművét játszotta. Az adott összefüggésben mindegy, hogyan (szerintem nem jól), mindenesetre halk hangon. A színészek a leptetett élőbeszédet imitálták. A közönség ebben az évszázadban először nem köhögött. Nem is sustorgott. Cukroszacskók nem zörögtek. Csak a székek. A néhány éve fényesen átalakított *Veszprémi Petőfi Színház*ba sikerült olyan széksorokat telepíteni, amelyek zajártalma csak hangos, zenés darabokkal vagy a nézők megszokott asztmatikus koncertjével nyomható el. Hozsánna néked, színházépítő, tékszínből majdnem ugyanannyi néző szorult ki, mint amennyi befért. Voltak jó és voltak rossz előadások, volt zsűri és voltak díjak, voltak, akik egyetértettek a zsűri döntéseivel és voltak, akik nem. Mondhatni, olyan volt, mint egy fesztivál.

És mégsem. Az az egy nem derült ki, mire jó az egész. Az már inkább, mire *nem* jó. Nem jó arra, hogy kiválasszuk az évad legjobb teljesítményeit. Az évad legjobb teljesítményei nem mind lehettek ott. Nem fértek be a veszprémi színpadra, elmozdíthatatlanok voltak az anyaszínházból, nem engedte őket az illetékes színigazgató. Némelyiket pedig egyszerűen kizsűrizte a válogató bizottság, amelynek nosra szervezték a találkozót. Az idén újra „muszfeladat" volt. Alibiesemény. Akik felelősek érte, azok szerint „kell az ilyen", de ők maguk nem szeretik. Nem hisznek benne. Nem fordítanak rá figyelmet. Nem látogatják.

Mindez leképezi a szakmán belüli mesterséges ellentéteket, az elszigeteltséget és gyanakvást, a nyíltság és a problémaérzékenység hiányát. Egy fesztiválnak éppen ezeket a feszültségeket kellene oldania. Minden évadban születik nyolc-tíz művészileg elfogadható, szakmailag fontos, gondolatébresztő előadás. Olykor több is. Ne volnának hiteles szakemberek, akik ezeket kiválogatnák, és kölcsönös

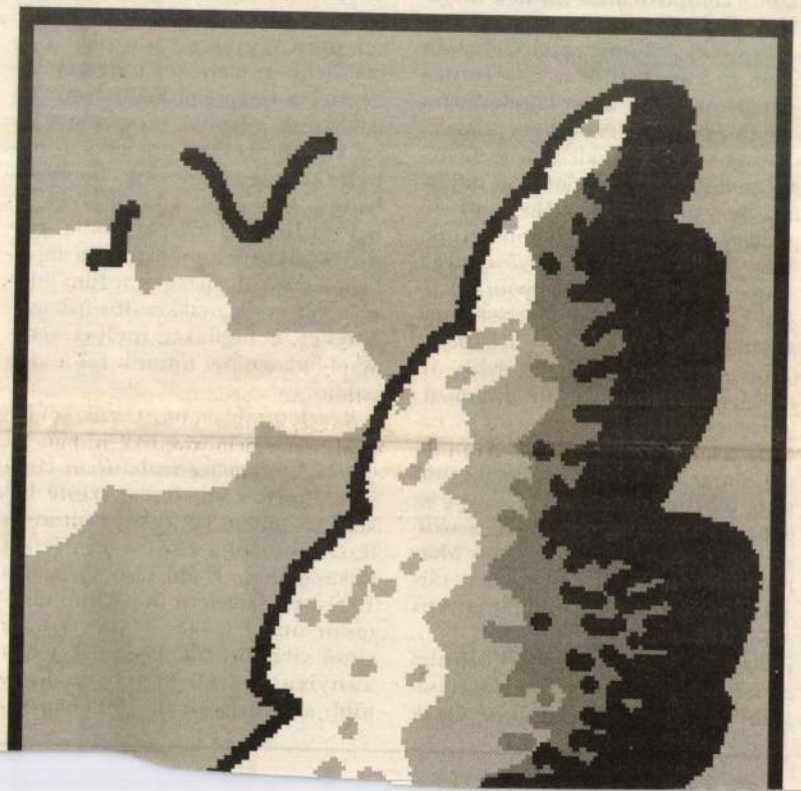

LÓSKA LAJOS:

Parkok, szobrok, kis nőcskék és Amerika

Szotyory László hangulatos-színes, egy-egy témát több áttételen – filmkocka, szobor, épület – keresztül bemutató, értelmező tárlattal jelentkezett Veszprémben, a *Csikász Galéria*ban. Végső soron szűk retrospektív anyaggal, ugyanis közel negyven 1989 és 1998 között készült vásznát tárja a nagyérdemű közönség elé.

Az 1980-as évek első felében bontakozik ki Szotyori festészete, azokban az esztendőkben, amikor befejezte tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán. Ez az etap az új festészet elterjedésének az időszaka Magyarországon. A művészek közül sokan – többek között az avantgárd második nemzedékének számos képviselője, Bak Imre, Nádler István, valamint az akkor a főiskoláról kirajzó fiatalok, Bullás József, Mazzag István, Sebestyén Zoltán és társaik – olasz és német példák hatására oldottan-érzékenyen nagyméretű színes kompozíciókat kezdtek el festeni.

Szotyory Lászlót ezzel szemben nem befolyásolták az egyetemes áramlatok, nem akart mindenáron naprakész lenni. A saját maga kialakította színes-érzékletes-friss festészetet műveli, amely társtalan napjaink honi piktúrájában. Ha az alkotó stílusát nézzük, megállapíthatjuk, hogy kifejezésmódja művészetünk impresszionisztikus hagyományaiból táplálkozik, de ábrázolásmódja nem színhangulatokra építő *plein air* festészet, hanem tárgyiasabb, áttételesebb figurális alkotásmód, melynek tematikája nagyon is ezredvégi. Ha munkásságával kapcsolatban az egyetemes művészetből vett párhuzamokat keresünk, az amerikai Eric Fischl figurális, szexuális utalásokkal teli és a német Martin Kippenberger embereket, tárgyakat megjelenítő, emblematikus piktúráját kell megemlítenem.

Szotyory festészetének különlegessége elsősorban témaválasztásában rejlik. E témák közül az egyik legjellemzőbb Észak-Amerika, az amerikai mozi, az amerikai táj, a hosszan futó utak és a rajtuk guruló hatalmas amerikai autók. E rajongás minden előítélettől mentes, inkább álomszerű, kicsit nosztalgikus, abból az időből való, amikor még olcsó mozikban jó amerikai filmeket lehetett látni (a jó filmek és a kicsi mozik természetesen azóta már eltűntek). A festő tehát nem teszi idézőjelbe a témát, nem ironizál, mint például kortársa, a szobrász-keramikus Kungl György, ő egyszerűen lelkesedik és ábrázol a maga érzékletes-szenzuális módján. Ez az Amerika azonban, annak ellenére, hogy a művész maga is járt az Egyesült Államokban, nem a direkt élmények Amerikája, hanem a már említett mozié, az olvasmányélményeké, a tájé és az épületeké, amit a művész könnyed franciás stílusa tesz autentikussá; az a könnyed légies, mégis pontos ábrázolásmód, mely itthon utoljára Márffy Ödön festészetét jellemezte. Ezen általánosabb ismérvek után vegyük sorra azokat a témaköröket, melyeket megszemlélhetünk a veszprémi kiállításon. Találkozunk a barokk termekben bájos kis nőcskékkel, gráciákkal, melyek Canova-parafrázisok, bepillanthatunk titokzatos, sokszor sötét, fehér szobrokkal teli parkokba, gyönyörködhetünk mediterrán tájakban. Az annyit emlegetett film ihlette az öltönyös, nyakkendős üzletembereket, nehézfiúkat, melyek kettesével-hármasával tűnnek fel a vásznakon.

Részletesebben most csak két képet mutatnék be a sok közül. Az egyik *A reggeli a szabadban* című kép, melyen sejtelmes, szinte bukolikus tájban két fekete öltönyös férfit ábrázol a művész egy félakt társaságában. E mű első variációja 1991-ben született, és a címe tudatosan utal Édouard Manet azonos című világhírű alkotására. E témát annyira kedveli Szotyory, hogy több színvariációban 1993-ban szitanyomatot készített róla, majd az idén egy újabb festmény változatát ismét elkészítette.

A másik alkotás, a legújabb Clint Eastwoodot cowboyként ábrázoló vászna. E munkát nem véletlenül aposztrofáltam legfrissebbnek, hiszen pár nappal a megnyitó előtt készült el. Szotyory László jól rajzoló érzékeny kolorista, intuitív alkat, érzéki-érzékletes témák megjelenítője. Ez az attitűd azonban nem csupán a szép, fiatal, érzéki nőket ábrázoló festményeiből következik, ő minden téma felé ekképpen közeledik, legyen az park Palladió villával, mediterrán táj vagy akár egy nagy piros vagy fekete limuzin. Képeinek hangulata különös, talányos, néha már-már álomszerű (jó példa erre az *Állomás* című vászna).

Azt festem meg, amit magam köré szeretnék varázsolni, azt a képzeletbeli közeget, amelyben élek, amelyben jól érzem magam, mondotta egyik beszélgetésünk alkalmával.

A tájékozatlanabb szemlélőnek úgy tűnhet, Szotyory látványfestészetet művel, de az ő piktúrája nem látvány, hanem képzelet alakította festészet, hiszen sokszor egy másik művészeti ág – film, építészet – alkotta képekből, művekből indul ki, és a képzelet szüleményei parkjai, tájai is. Talán csak az ege nagyon valóságos, kék nyári ég fehér felhőkkel.

Végső soron tehát Szotyory László kifejezésmódja-szemlélete posztmodern: egy már értelmezett világ újbóli értelmezése. Virtuális-szellemi utazásait festi meg a művész, járjon az USA-ban, Itáliában vagy Budapesten; és ezen nagyon érzékletes élményeit osztja meg velünk a Csikász Galériában. Így mi is gazdagabbak leszünk egy a művészetben tett utazás élményével.

(Szotyory László kiállítása 1998 június 13 – augusztus 2. között látható a veszprémi Csikász Galériában.)

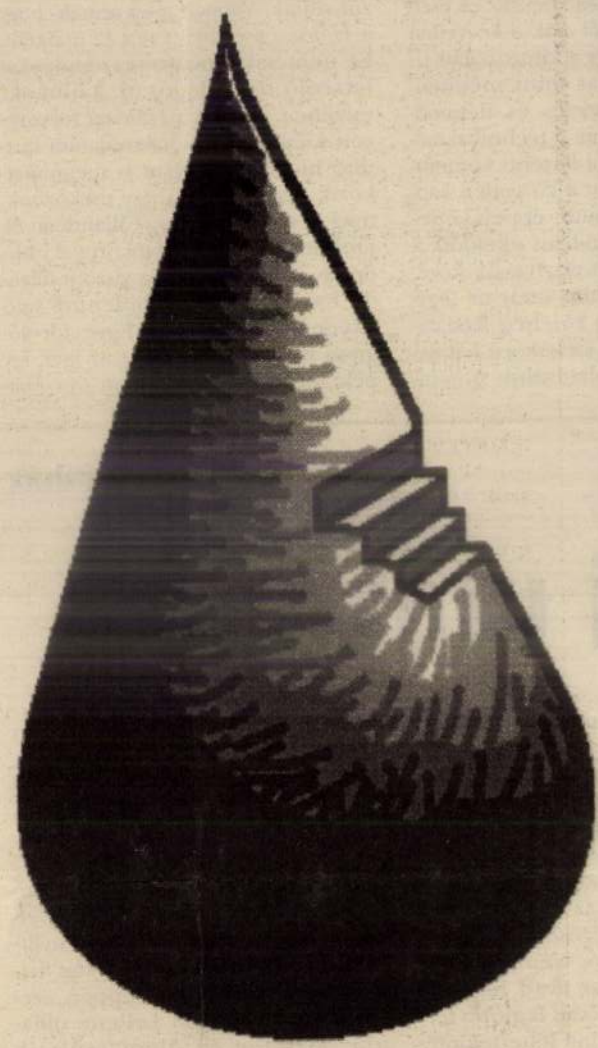

VÍZLÉPCSŐ

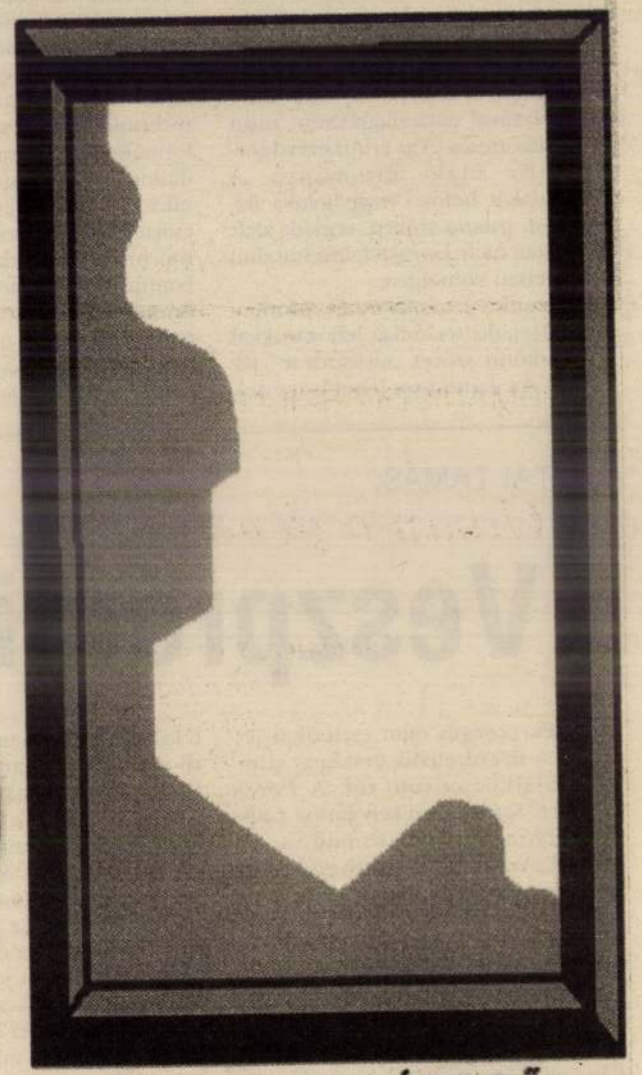

ELRABOLT LÉPCSŐ

Kemény György rajzai

SZOTYORY László

1991. nov.

FILMJEGYZET

ország, p ol, Parker

az angolbó gán nak magánéletében, s iszta ameri- ez - i Kaurismäki nagyszerendező min- rű diáinak tanúságtétele l azon van, szerint — Finnország. A csuda miért szokott gondolta volna! Most meg itt az, legalább- egy japán tangó. Amerikában. amit menny- Az ott élő japánoké, a másk (vagy csu- dik világháború kitörésének), s miért füs- előestéjén. ósen olykor Van Alan Parkernek még élyebb bugy- egy kellemetlen tulajdonsága, egy darabka érzelmessége mellett: érzék ember szá- kenysége. Nagyfokú társadalmi érzékenysége. Igazi liberális. Fölháborodni is tud, még ma is, a mai Amerikában is. Mindenen, ami embernek ember által való kíméletlen kiszorítása a földi paradicsomokból, minden, ami diszkriminálás, földi pokolra taszítás. Ez a filmje is erről beszél. Az Észak-Kaliforniában,

szerelem: Tamlyn Tomita, Dennis Quaid.

ága bújik elő yiszor, vala- nem zenés a rámai: érzel-

Alan Parker

Gyertek el a című drámai van azért fi- muzsika (mint em zenés film- il mindjárt az ngó. Azt hin- a műveletlen míg utána nem ngó, ez a szatin érzelmessupán. Aztán gész története Argentínában: mtörténet. A en a népi elézenésítője, souzsika és tánc pában lett beonmuzsika és ekes, hogy van ahol arányta- nagy szerepet ak ez a tangózó rétegek ma-

Los Angeles és Reno között található Manzanarban — olvasom a filmhez mellékelt világosító dokumentációban — az a szöveg áll ma egy emléktáblán:

„A második világháború elején 110 ezer japán származású egyént internáltak különböző táborokba. Manzanart, amely tíz hasonló tábor közül az első volt, szögesdrótok és őrtornyok vették körül, és tízezer szemelyt tartottak itt, nagy részük amerikai állampolgár volt. Az itt elszenvedett igazságtalanságoknak és megalázatásoknak, amelyeknek oka a hisztéria, a fajgyűlölet és a gazdasági kizsákmányolás volt, soha nem szabad megismétlődniük."

Ezzel az utóbbi megállapítással igencsak egyetérthetünk, kivált, ha megtekintettük Parker filmjét. Amely egyébiránt egy nagy szerelem története is. Egy ír—amerikai és japán—amerikai nagy szerelmének története. A Mokép hozta Magyarországra.

Csala Károly

E hónapban nem írunk arról...

Tanulságos levelet kaptam nemrégiben egy magát megnevezni nem szándékozó balatonvidéki pedagógustól. Azon kesereg, hogy műkritikáim nem csinálnak kedvet a tárlatnézéshez, hogy sok bennük az idegen szó, hogy csak beavatott kevesekhez szól.

Elgondolkoztam igazságán. Ő „szerelmese a művészetnek", és „diákjaiban igyekszik felkelteni az érdeklődést a legnagyobbak iránt". Ugrásra készen vár, hogy a fővárosi szemleíró felfedezzen egy új Munkácsyt, aki olyat fest, mintha élne vagy egy új Csontváryt, aki úgy fest, amilyen az álom. És én ehelyett csak írom a magam sűrzavaros élményeit kisgalériákból, amelyeket jó, ha tucatnyian látogatnak, és pincetárlatokról, amelyeknek kulcsát rendszerint a házmestertől kell elkérni. De ez a kisebbik baj. A nagyobb, hogy kisgalériákban és a pincetárlatokon olyanféle produkció látható, amely első pillantra nem adja meg magát a befogadónak. Amely művészetelőismeretet, szakszószedetet, sőt eszmetörténeti vértezetet feltételez. Amelyet lehet elitista, bennfentes, elefántcsonttorony-művészetnek is tekinteni, de lehet a szabadság, a tagolt társadalom, a magas kultúra bizonyítékaként is értékelni.

Az első variáns ismerős: a leegyszerűsítő populista kultúrpolitikák mindig is arra számítottak, hogy az *értelmiségi különvéleményt* szokatlan mássága miatt tépi majd szét az ízlésében magát megsértve érző, „egészséges művészetet szerető" nagyközönség. A második variáns Magyarországon itt és most csak vágykép. Feltenné azt a toleráns társadalmat, amely tudomásul veszi a kis körök szabadságát, a rétegnyelveket, és egyáltalán, bármiféle eltérést az átlagolt normától. Amely ilyen alkalmakkor nem beszél „elfajzott művészetről", mint tette azt a harmincas évek Németországa, és nem szántatja föl az avantgárd tárlat helyét buldózerrel, mint az megfigyelhető volt a tegnapi Szovjetunióban. Balatonvidéki pedagógus levelezőm kérését tehát csak úgy teljesíthetném, ha kölcsön venném a Népszabadság egy új, népszerű rovatát, a „Ma nem"-et. Valahogy így:

E hónapban nem írunk Szotyory László Stúdió galériabeli kiállításáról. Mert igaz ugyan, hogy a fiatal festő könnyen felismerhető témájú képeket fest, az egyiken két férfi látszik, amint merengenek, a másikon egy meztelen nő, amint egy üres városban rohan, a harmadikon egy franciás kastély, amint egy szélfútta parkban magányoskodik. De az már túlbonyolítaná a leírást, hogy e *felismerhetőség* nem is annyira természetelvű megfigyelésen, mint inkább művészettörténeti előtudók és jelentős kortársak alapos ismeretén nyugszik. Ezúttal tehát nem emlékezünk meg az előítéletektől gyötört és haláltáborba hurcolt nagy mintaképről, Farkas Istvánról, és tapintatosan *nem* szólunk a szorongáspiktúrából kitűnőre vizsgázó kolléga, Fehér László teljesítményének delejező erejéről. Inkább csak tanácsoljuk Szotyorynak, hogy odáig szűkítse le érdekes témáit, és addig redukálja szálkás nyomot hagyó ecsetkezelését, ameddig a néptől legelrugaszkodottabb kritikusának sem jut majd eszébe epigonizmust, divatot, utánérzést emlegetni.

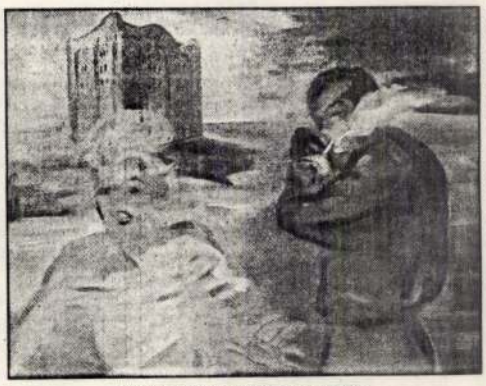

Szotyory László: Félelem (1989).

Továbbá e hónapban nem írunk Kelényi Béla Józsefvárosi Galériában megrendezett tárlatáról.

Dehogy fogunk besétálni abba a csapdába, hogy miközben leírjuk az environmentet (műalkotássá szervezett és összefüggő művekkel benépesített zárt teret), a plafonról lelógó huszonötös mignonégőt (kis átmérőjű foglalatba illő körtét), a szimmetrikus (a jobb és bal oldal hasonlóságot mutató) kompozíciót (műelrendezési elvet), akkor éppen az üvegre festett taukereszt (a kereszt rövidebb, függőleges elhagyásából származó jel, amely azonos a görög betű alakjával), a szénporral töltött kádak és vasalt talpfák ürügyén emlékezünk meg a posztmodern (új művészet utáni) processzió (szentség szakrális koruljárása) misztériumgondolatáról (beavatottak számára fenntartott vallási szertartás elméleti közelítése). Inkább elküldjük a nézőt-olvasót egy posztgraduális (szakmai továbbképző) tárlatra a *Budapest Kiállítóterembe*, ahol a Kelényi típusú művészet kilencszeres bővítésben látható *Szűk út* címmel. Ők kilencen úgy is, mint új istenkeresők, úgy is, mint a konvencionális (megszokott) egyházművészet tételes tagadói, úgy is, mint a racionális (észelvű) világkép cáfolói, vizuális gesztusokkal (látható tettekkel) agitálnak (győzködnek) a credo quia absurdum (hiszem, éppen mert észellenes) tertullianusi (kora keresztény prefilozófustól, a patrisztika nagyjától megfogalmazott) élményéről.

Ebben a hónapban ugyanis hasonlatok és idegen kifejezések, múltidézések és szakzsargon szavak nélkül csak *Vereczkey Szilvia Dorottya galériabeli* kiállításáról lehetne írni. A tiszta színekből varrt, gyerekszobába illő fényelzáró függönyökről, a csíkozott díszpárnákról, az ágyazást könnyítő vastag takarókról és az ágy elé készített, meghitt hangulatú papucsról. Ezekről az alázatos női munkával összeférccelt pamutkárpitokról, a ridegedő világot hő- és hangszigetelő pamutbélések tárlatáról.

Ámbár, ha nagyon muszáj, ez alkalommal is lehet értekezni a magyar textilipar innovációra (megújításra) képtelen restségéről, a közízlés iparművészt bénító konzervativizmusáról (maradiságáról) és a vásárlóerőt feltérképező marketing (piackutatás) elégtelenségéről. Mert valószínűleg ezért történhetett, hogy egy elitista (felső osztálybéli) kisgaléria falai közé kerültek azok a csudaszép paplanok, amelyek rendes ügymenetben egy áruházi osztályon várnának vevőre. Legalábbis abban a társadalomban, amelyben az exkluzív (zártkörű) művészet nem keveredik össze a tömegigényt kielégítő ipari kultúrával. (Az utóbbi idegen kifejezést, elnézést ismeretlen levélírómtól, de nem tudtam leforditani.)

P. Sz. J.

Nem a kordivat szerint

Képünkön Peter Karvaš látható — a fotó alkotója Huszár Tibor. Karvaš az a szlovák író, aki egy kitűnő drámájában, az Ejféli misében őszintén megírta a nemzet önbírálatát. Utána ezért — és pontosan ezért — nem szerette őt a szlovák hivatalosság. Most már rehabilitálták, s újabb cikkei okosan fejtegetik az elmúlt negyven év történetét.

Az eredeti felvétel a budapesti Cseh és Szlovák Kulturális Központban tekinthető meg, Huszár Tibor tegnap megnyitott kiállításán. A szlovákiai írókról készített fotósorozatban az említetten és egyebeken kívül Grendel Lajos, Dominik Tatarka, dr. Chmel, sőt Bohuslav Chnoupek portréi is szerepelnek — az utóbbi külügyminiszterkedése előtt igencsak ügyes hírlapíró volt. Huszár nem válogatott a kor divatja szerint, azokat mutatja be, akik Pozsonyban létező irodalmárok voltak — és reméljük, hogy lesznek is. Az írók arca megismerhető Huszár fotóiról — az olvasásukat persze nem pótolhatja a kiállítás... bár erről természetszerűleg nem a fotóművész tehet.

E. F. P.

VOLVO

Tehergépjárművek
teljes típusválasztéka.
ÉRTÉKESÍTÉS,
MÁRKASZERVIZ.

NONSTOP DKV és országúti műszaki mentőszolgálat.

A INTERSERVICE Telefon: 188-9176; 188-9175; 168-6871
Budapest III., Zay u. 24. Fax: 188-9176

Műszaki segélykérés 0–24 óráig: 06-60-35-666

MŰART RT. Üzlet a vállalkozóknak.

A MŰART RT. hazai és import bolti, vendéglátóipari gépeket, eszközöket és teljes üzletberendezést kínál Önnek.

Az ötlettől a megvalósításig ránk bízhatja leendő üzletét. Segítünk megtalálni a megfelelő megoldást.

A megrendelt termékek házhoz szállítása után kulcsrakészen átadjuk új üzletét.

Sőt, értékhatártól függően ár- és fizetési kedvezményt adunk.

Az érdeklődőket várjuk a HOVENTA kiállítás F pavilonjában is.

Vállalkozó a vállalkozóknak. MŰART RT.

Fejér m. Hilap

Szotyori László

139.sz.	Koszta László: A pécsi káptalan kiadatlan oklevelei	47,-	5,-	52,-
140.sz.	Szita László: "A század legkeményebb, legvéresebb csatája". Dokumentumok a szalánkeméni csata történetéhez (1691. aug. 5-31.)	47,-	5,-	52,-
141.sz.	Ódor Imre: Nemesi társadalom a török hódoltság utáni Baranyában	47,-	5,-	52,-
142.sz.	Szili Ferenc: Hat somogyi középbirtok gazdálkodása a reformkorban	47,-	5,-	52,-
143.sz.	Kiss Z. Géza: A Dráva-völgy magyar-horvát etnikai csoportjai egy társadalömtörténész szemével (1664-1849)	47,-	5,-	52,-
144.sz.	Sarosácz György: Fejezetek a Pécs környéki bosnyákok (horvátok) szántóföldi és kertgazdálkodásáról	47,-	5,-	52,-
145.sz.	Márfi Attila: A baranyai szerbek földművelő szövetkezeteinek történetéhez	47,-	5,-	52,-
146.sz.	Nagy Imre Gábor: Névmagyarosítási törekvések a dualizmus kori Pécsett és Baranyában 1867-1895	47,-	5,-	52,-
147.sz.	Király István: A dél-dunántúli nemzetiségek állattenyésztése	47,-	5,-	52,-
148.sz.	Solymár Imre: Gazdaságcentrikus értékrend, gazdasági magatartás. Adalékok a dél-dunántúli németek mentalitástörténetéhez.	47,-	5,-	52,-

Ami közös hat festőben

El Kazovszkij székesfehérvá-i kiállításán volt egy festmény, melyen egy timpanon órája kü-lönös időt mutat. A nagymutató állása szerint éjfél (vagy dél) előtt jár az idő, a kismutató azonban az éjfél (vagy dél) né-hány perccel való elmúltát je-lezte. A sajátosnak, a meditatív-nak ilyen feltűnő megnyilvánu-lására persze még számos motí-vumot sorolhatnánk fel, és – hogy a tárgynál maradjak, az itt most közösen kiállítók alko-tásairól leemelve is. Nem gon-dolom véletlennek, hogy az itt megmutatkozóknak létezik vagy létezhet – túl az életrajzi mesterjegyeken – közös szel-lemi sajátjuk, az ilyésfajta el-rendeződés manapság normális és szükséges.

Az időhöz való új viszony ami közös gyökerű, és a kortársi megszokotthoz képest más. Ezek a munkák nem időtlenek – nagyon is konkrét alapúak, s benne vannak a korunkban –, de lehámozták magukról a pillanat nyűgét, és odaállnak a mozgó, mindent szétszerelő, *roncsoló idő* és a mozdulatlanságot, némi teatralitást vagy panoptikumot helyeslő *időnélküliség* határsávjára, nemegyszer fél lábbal ide, fél lábbal oda is belógva, nemegyszer pedig az át-ki-el járkálás lehetőségét megmutatva. Az időviszony, amelyre a hagyományos piktúrában a képi történés, az elmondható cselekvés utal, az itteni hatoknál nem ilyen, nem ennyire egyszerű.

Barabás Márton a klasszicizmust rendeli a kortársi avantgárd mellé, ott is jeleket és jeltöredéket egyenlősít, fura módon mégis tereket és funkcionáló szerkezeteket nyer eljárásával, *Szotyory László* saját magának csinálja az életteret, ezért látni és érezni a képein térben és időben a végtelenig, *El Kazovszkijnál* és *Varga Amár Lászlónál* a klasszikus dél-európai mitológiák figuráinak a megnevezett jelenése Kronosszal való saját viszonyra enged következtetni, de *Gerber Pál* keleti kapcsolatokat fölmutató monokromatizmusa és szomorú emblematikussága is magában hordoz egy, a művekben élő, s csak azokban ketyegő időt.

Nekem fontos – mert e munkákhoz így tudtam kapcsolódni – még két motívumcsalád. Szép lenne, ha ezeket az egyes művészek pályaképében majd valaki megvizsgálná, persze kitérne a művek, a pályaszakaszok, a személyiségek egymásba játszására majd, meg a kortársi és nem kortársi, festészeti és szellemtörténeti – lehetséges – viszonyokát fölrajzolná. Én mind a hatuknál ott látom – vagy láttam –, s még csak nem is mellékes vagy esetleges, de mágnesszívű motívumokként a kutyát és a ciprust. Pontosabban: a figyelő testtartású, s kommunikálni csak így képes kutyákat és a sötéten kavargó, szürkékkel örvénylő ciprusféléket. Mit jelentenek ezek az állati és növényi, lélek nélküli, szorgalmas életű valamik vagy valakik? Milyen tájban érzik rosszul és jól magukat? Miért akarnak mindig félelmetesek, szorongatók és távolságtartók maradni? Figyelnek-e arra, hogy miféléket mondunk róluk, hogy jelenlétükkel miket neveznek meg, s mindig ugyanazt vélik és teszik, s akarnak-e az őket körbevevő dolgokkal viszonyba kerülni, hasonlítók vagy hasonlítottak lenni, vagy pedig megvan a saját, kikezdhetetlen, tömbös életük? Miért szeretik a keveretlen színeket, a lesúrolt felületű, hegyes formákat?

A kutyákról sok mondandóm lenne, lassan négy éve tanulmányozom a saját kutyámat, lassan másról sem írok, mint róla. Tudom, amit tudok: kutya nélkül nincs ember. Az emberi kultúra mit sem érne metafizika és ebek nélkül.

El Kazovszkij: Elszáll a lélek?

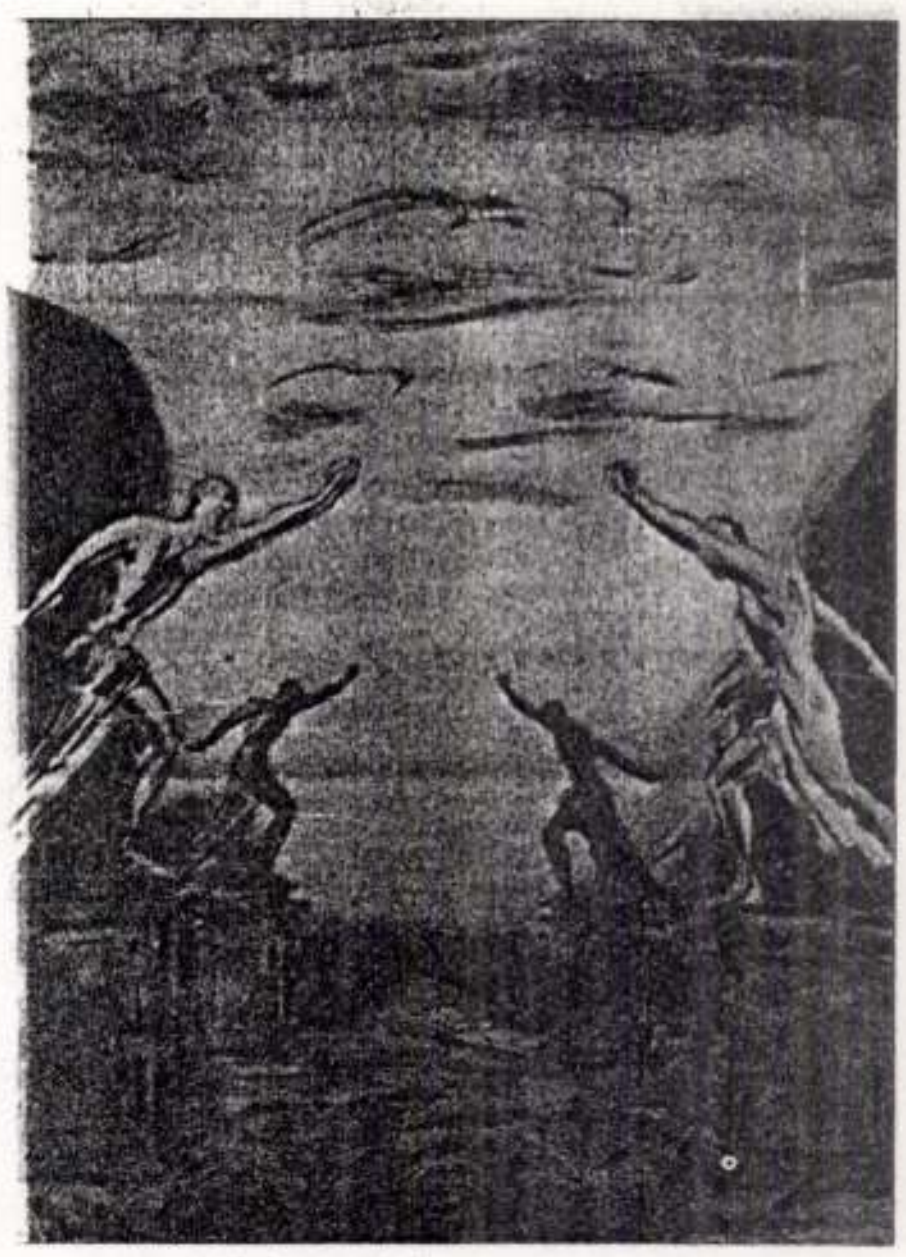

Szotyory László: Mirabell-kert

A ciprusokról? Amelyek már ott suhognak az egyiptomi falfestményeken, a pompeji és a balácapusztai freskókon, felkavarják – akárcsak az angyalszárnyak – a teljes gótikát, s ott rezegnek a temetőkben, Athénban éppúgy, mint a Holtak szigetén, Ezra Poundnál, Rilkénél vagy Homérosznál. A ciprusok szorongástestűek, kortalanok, az emberi létezésen kívül állók – és talán éppen ezért színpadiasan és mániákusan mindig az emberen túlira utalnak.

A ciprusokhoz – e hat alkotónál – furcsa, nagy testű, árkádos-boltíves formák, épületdarabok, kastélyok, beomlott szemű szobrok, karddal átszúrt dupla napok tartoznak. S mindez – poklával, purgatóriumával, mennyországával együtt – mediterrán. A mű mint élet – gondolata és megcsinálása is az.

Talán ezért – s e hevenyészett motívumfelsorolás után kézenfekvő, kimondható, e hat művészben, köztük *Kicsiny Balázsban* is, van még fontosabb, ami közös: *mindegyik mítoszteremtő tud lenni*. Még akkor is, ha régi és közösségi mítosz töredékeit rendezi újjá, vagy csak imitálja az ismert mítoszi helyzetet. A mítoszcsinálás, ebben bizonyosak lehetünk, a jelentős művészet létrehozásának alapfeltétele. Talán éppen ez az igény, ami egy kiállító társaságot kerített belőlük, ezzel némileg igazolva törekvésük korszerűségét. S azt, hogy egytől egyig rendkívül zárt, érzéki, érzékeny és gazdag, valamint kontrasztos műveket hoznak létre.

A mítosz egyéneknél másmás funkciójáról azonban most ne beszéljünk. Ott biztosan különböző ősokokra bukkannánk, annak ellenére, hogy mégis van egy közös jegy (amely éppen a mediterránságukra üt vissza). Miszerint mindőjük üzenethordozónak, mítoszi tulajdonságokkal felöltöztetettnek állítja saját művészlétét, életet is. Ezért aztán képes önmagát, munkásságát tárgyként, dologként fölhasználni, olyan fehérizzással, olyan szenvedélyesen s olyan elomlással. Vélem, ezért lehetnek intenzívek az elvágyódások, szomorúságok, különösségek. Ezért tudnak olyan sokszor és olyan sokféleképpen idegenszerűek és véglegesek maradni.

De a világot, azt, ami belőle látható, és azt is, ami azon túl, a másik, a harmadik és a negyedik oldalakon van.

De hogy a motívumoknál maradjak, és valami biztatót mondjak, ha kinéznek az ablakon, szemközt néhány növényt látnak. Ciprusnak is gondolhatnánk őket, néhányan állítják, hogy azok is. Háromévesek, szépek, úgy tesznek, mintha itt mediterráneum lenne. De elárulhatom, hogy csak félig mondjak jó hírt: ezek hamis ciprusok.

Géczi János

– Elhangzott hat festőművész – Barabás Márton, El Kazovszkij, Gerber Pál, Kicsiny Balázs, Szotyory László, Varga Amár László – közös kiállításának megnyitóján Veszprémben, a Várgalériában. E hat festő képeit hétfőig nézheti meg a közönség.

Néhány bagatell

Végtelen történet

A kórházi szobában a kislány ágyá-ál az anya és népes rokonsága, ked-veskedésükkel percek alatt oldják a kisbeteg elszakadás okozta szorongá-sát. Az alkalmi munkákból élő, elvált apa is hamarosan felbukkan, vidám, mosolyog, ám pillanatok alatt meg-fagy a levegő, az undor és a megvetés egyetlen hullámban áramol felé. *Mit hoztál nekem, apa?* – csacsog a gyerek. *Nem akármit!* – kecsegtet a férfi. Nem kell furakodnia, elhúzódnak a közeléből, szabadon simogathatja gyermekét. *Elhoztam a Rexit!* – súgja titkosan. *A Rexit?* – élénkül meg a kicsinyka. *Bizony!* Az apa a levegőbe kerít a karjával, s mintha nagy súlyt cipelne, kissé szuszogva a takaróra rakja a láthatatlan jó pajtást. *Simogasd meg, nagyon várta, hogy láthasson.* A kislány kinyúl, és kacagva beletapicskol a levegőbe. *Velem maradhat?* – csillog a szeme. *Naná! Innét többet el sem csalhatnám.*

A történet megszabott napokon folytatódik...

Ötlet

Létezik egy kisebb ruházati üzlet, mely nem mindennapi ötlettel rukkolt elő, hogy fellendítse forgalmát. A tulajdonos mielőtt bekerült volna a szakmába, egyvalamivel már tisztában volt: többnyire a nők vásárolnak, férjeik legfeljebb kísérők (akkor is, ha nekik vesznek ruhát). A nem mindennapi gondolat akkor fogant meg benne, amikor felfedezte a nőknek azt a szokását, hogy miközben keresgélnek (ilyenkor szinte a tapogató, simogató első három ujjuk fejezi ki lényük tekintélyes részét, a birtoklás vágyát), röpke, ám annál kifejezőbb pillantást vetnek szomszédjuk megkaparintott példányára. Nosza, megbízható, csinos, intelligens nőt keresett, akinek az lett a feladata, hogy a válogató hölgyekhez lép, és barátságosan, enyhe mohósággal a hangjában megkérdezi, hogy szükségük van-e a darabra, mert ha nem, ő nagyon szívesen megvenné. Nagyon ritka, hogy átengednék, ha pénzük nincs, eltetetik. Az üzlet egyre virágzik, aligha van ilyen jól menő bolt a környéken.

Kincs, ami van

Láthatóan valaha jobb napokat is megélt férfi a konténerben kotorász, s mikor megkaparint egy befőttesüveget, a lépcsőre állítja a többi mellé.

– Ebbe káposztát teszek – szól ajakcsücsörítve a WC ajtaját támasztó éltes asszonyhoz. – Kicsit meghagymázom, köményezem. Finom lesz, mi? – Aha – veti oda unottan a térdharisnyás matróna, és oldalra sercint.

A férfi újabb kincsre bukkan, büszkén forgatja a sápadó nap felé.

– Ebbe egészen apró zöldparadicsomot pakolok – magyarázza komolyan. – Meghintem egész borssal. Meghívjam majd?

A hölgy utálkozva fintorog. – Majd éppen maga.

A férfi ismét zsákmányra lel, felcsillan a szeme.

– Nahát! – lelkendezik. – Ebbe karfiol kerül, karikára szelt répa, uborka... és még mi is ?

– A hajába kotor, elfehéredik. – Ezt az asszony tudta. – Fújtat dühében, az üveget a járdaszegélyen fröccsenti szét. – A büdös rimája! – fakad ki. – Annak is most kellett itthagynia.

Bennünk van a nő!

Vasárnap délután két óra. Fő utcai bolt. Egy nyurga, térdénél szakadt farmerú fickó tanakodik a kitárt hűtőláda előtt; megforgat, szemrevételez néhány csomagot.

Nehezen születik meg a döntés. Aztán mégis. Megy pulthoz fizetni, az eladónő barátságos mosolyára kibugygyan belőle a szó:

– Furcsa, néhány hónapja legfeljebb teát tudtam készíteni. Mióta külön élek a családomtól, tűrhetően megtanultam főzni. – Elmereng, nem tudja, hogyan bökje ki a lényeget. – És képzelje csak! Szeretem csinálni! – Ami ezután jön, az már tényleg képtelenség, nehezen is szánja rá magát közlésére. – És mosni is szeretek. – Nagyot fúj. – És mosogatni. – Ami a felsorolás végére következik, olyan valószínűtlennek hat, hogy zárkózott arcára barátságos vonásokat mélyít a kényszerű mosoly. – És vasalni is szeretnék, ha lenne vasalóm. – A következtetés egy iszonyattal felér:

– Lehet, hogy nővé leszek? – szól, és charme-os mozdulattal végigsimít sötét tincsein.

Nyeríteni szabad

A játékpolc kirakatában a legmutatósabb dobozok függeszkednek szemmagasságban, közülük is a fő helyre egy színes kartonfedél került, rajta egy hámba fogott ló élettől duzzadó portréja csalogatja a pillantásokat. Sörényéből kinőve vaskos betűkkel a dicsekvő jelzők: *nyerít, rohan, szökell.* A doboz oldalán, már cseppet sem hivalkodón, skiccszerű rajzok beszélnek a játék használatáról, melyek így foglalják össze röviden a lényegét: ha a barna filccel ragasztott lófejforma deszkára csavarod a csuklós seprűrudat, és felszabadult mozdulattal kapod a lábad közé, máris rendeltetésének megfelelően cselekszel, utána aztán zavartalanul töltheted kedvedet: erőd szerint, boldog arccal szökellhetsz rohanva. El ne felejtsem, galoppozás közben nyeríteni szabad, sőt kifejezetten ajánlott.

Van egy fickó

...aki virágokat osztogat a nőknek. Nem sokat remélhet másoktól, legfeljebb annyit, hogy őt szeretni kéne. Örökre szóló, ringató, békülékeny öleléssel. Mozdulatai sajátságosak, túljátszottak, már-már szögletesek, érezhetően egyiket sem a pillanat ihlette; ám a tekintete szelíd, befogadó. A nő bizonytalan arckifejezéssel átveszi a csokrot, zavarát értetlen mosolyba oldja. Az enyém? – kérdezi. A másik bólint, mondana valamit, küszködik a belérekedt szóval, rémület kuszálja össze a vonásait, megtörnek nagy teret befogó gesztusai; hamarosan feszengőn tovaröppen a pillantása, keze pillangószárnyként verdes a mell előtt. Feladta.

Van egy fickó, aki virágokat osztogat a nőknek...

Vass Z. Zsolt

SZOTYORY László

WEHNER TIBOR

Katalin 1994/4

A szilárd talajon állás és a fölötte való könnyed lebegés festői esetei

SZOTYORY LÁSZLÓ KÉPEIRŐL

Egy fiatal festő képei a nyolcvanas—kilencvenes évek fordulóján hirtelenül az érdeklődés középpontjába kerültek: kiállítások, díjak, ösztöndíjak, meghívások, sikeres szereplések követték szaporán egymást, pedig az 1983-ban, Kokas Ignác és Dienes Gábor tanítványaként Képzőművészeti Főiskolát végzett művész nem ekkor jelentkezett először a nyilvánosság előtt. A Szotyory László-képek már fel-feltünedeztek, később rendszeresen szerepeltek a nyolcvanas években is a budapesti, a veszprémi és szentendrei kollektív tárlatokon, valamint láthatók-elemezhetők voltak a festő önálló kiállításainak alkalmával is, de a művek különös atmoszférájukat ekkor még nem bontakoztathatták ki, mélyebb jelentésvilágukat nem tárhatták fel. A Farkas István-titokzatosságú alkotások megnyílását, megszólalását a kilencvenes évekig halogatta az idő.

„Olyan jeleneteket festek, amelyekbe szívesen besétálnék. Véletlenül találkoztam ezekkel a látványokkal, érzésekkel, és különös volt a hangulatuk. Nem idillikus, hanem inkább talányos, különös. A képek konkrét élmények emlékei, vagy csak érzések emlékei. Bár a jelenetek kitaláltak, azokat megtörténtnek vagy megtörténhetőnek érzem, vagy csak szeretném, ha megtörténnének. Ezért festem meg magamnak azokat. Mert festés közben — ha jól megy a festés — én is ott vagyok abban a tájban, és aszerint alakítgatom, hogy a hangulata minél kedvemre valóbb legyen" — írja a művész.

Szotyory Lászlónak az 1991-ben a budapesti Stúdió Galériában rendezett önálló tárlaton felvonultatott kollekciója — amelyet furcsán ellentmondásos, egyrészt lelkendező, másrészt elmarasztaló kritika fogadott — s a Fiatal Képzőművészek Stúdiója kiállításain, valamint a Derkovits-ösztöndíjasok seregszemléin bemutatott művei révén is egy karakteres, látszólag könnyen fel- és megismerhető, ám mégis mély, sejtelmes titkokkal telített festői világgal, érzékeny, bonyolult világképpel szembesülhettünk. Az 1957-ben Kolozsvárott született, 1970 óta Magyarországon élő, művészeti tanulmányai befejezése óta Budapesten dolgozó festő képeiről azt olvashattuk le, hogy a művész a köznapi felszíne alatt rejtező rendkívülit, a mindennapi megszokottságok alatt munkáló misztikust, a vulgáris képében tetszelgő különöst keresi, mutatja fel. A jelenségek többértelműségét boncolgatja, s úgy, hogy a valóst, a valóságost megkérdőjelező kételyeit felveti, de a kérdésekre nem ad cáfolhatatlan választ.

Vallomása a műhelymunkához visz közelebb: „Jól érzem magam a szereplőim között. Tanulmányozom, hogy az épületeknek milyen intenzív, személyiségszerű hatásuk van, és hogy mitől lesz egy reális táj egyszerre valóságos és idegenszerű. Találgatom, hogy vajon milyen kapcsolat lehet a két nő között, akik a hajót várják, vagy akik estefelé egy kis neonnal kivilágított városszélen valahová indulnak. És hogy vajon ki az a három, fehér inges férfi, akik közül az egyiknek pisztoly lóg az oldalán. És hogyan illik a pisztoly a melankolikus, elgondolkozó léptekhez. És hogy vajon miféle hirtelen támadt szél űzi a felhőket ott a kastély fölött, és lobogtatja a bokrokat a kastély kertjében. És hogy kitől vagy mitől ijedhetett meg a lány — aki mintha Marylin Monroe lenne —, amint szalad felénk. Lehet, hogy attól, hogy én szeretek olyan tájat festeni, ami egy kicsit félelmetes. És néha az épületeket is annak érzem."

A Szotyory-képtémák hagyományosak, az európai festészet tradícióiba ágyazódók. A festői közlések tömörek, kerülik a részletezést. Szotyory László tájat fest, alakot fest, jeleneteket fest; tájban elhelyezett-elhelyezkedő épületet, tájban megjelenő alakot, épület előtt felbukkanó alakot, tájban, épület előtt lejátszódó jelenetet. A jelenetek gyakran csak állapotok. Egy, két, három alak, kapcsolatukat inkább bizonytalanságok, többértelműségek és rejtélyek határozzák meg, mint bizonyosságok és konkrétumok. Arcukon leírhatatlan semlegesség, a boldogság és a boldogtalanság érzéki villódzása.

A lélek állapota nyugodt és borzolt, zavart és megingathatatlan. Vásznain egy-egy stilisztikailag besorolhatatlan, korszakhoz nem köthető épület is feltűnik; háttérelemként, közép- vagy előtérbe tolakodó, főszerepet áhító-követelő motívumként. Az épületek nem városi, hanem táji közegben jelennek meg: mintha a természeti és az épített környezet oly vágyott harmóniája, finom egysége létrejött volna.

Újra csak a meditáló festőt idézve: „Nagyon fontos a táj, ami a jeleneteket körülveszi. Nem a szelíd, szép természet izgat, hanem az a táj, ahol a város, a technika együtt képez tájat a felhőkkel, a naplementével, esetleg a tengerrel. Számomra így születik meg egy új, romantikus táj, mely ugyanolyan, mint a jelenetek szereplőinek hangulata, arckifejezése. Szükségem van még arra, hogy a képen valahol messzire lehessen ellátni, hogy az átláthatatlan végtelen jelenlétét érezzem. Ez biztosít arról, hogy nem vagyunk körülzárva, csalogat és biztat, hogy a látható dolgokon túl is még mindig történik valami."

A művész eszközhasználatát is hagyománytisztelet jellemzi: olajfestékkel vászonra fest. Nincs idegen anyag, a felületek szabályszerű négyzetek és téglalapok. A festőiség kérdése a korábbi képeken másodlagos szerepet kapott, a jelenet, a történet, a hangulat, az atmoszféra dominált, míg az újabb műveken már a festői értékek és hatások hangsúlyozódnak. Zöld, kék, szürke foltokból épülnek a tájak: zöld a fű, zöldek a fák, kék az ég, szürkék, szürkésfehérek a fellegek. Az amerikai western-tájban piros kocsi száguld. A közelmúlt alkotásainak sorában Szotyory László újvilági utazásának emlékképeiként rögzülnek a furcsa hangulatokkal átitatott kompozíciók: a festő amerikai élményeit fogalmazza most képsorozattá. Nagyon vágyakozik oda, ahonnan utazása alatt nagyon hazavágyott. Ezt a dilemmát valószínűleg csakis festői úton, festői eszközökkel lehet feloldani. És ha létrejön a varázslat, és készen áll az amerikai-itthoni vágykép, csak belesétál a festő, és zavarában teljesen jól érzi magát.

E számunk szerzői

ÁCS KÁROLY (1928) Újvidék
BARÁNYSZKY LÁSZLÓ (1930) New York
CZAKÓ GÁBOR (1942) Budapest
CSAPLÁR VILMOS (1947) Budapest
FODOR ANDRÁS (1929) Budapest
GRÓH GÁSPÁR (1953) Budapest
KIS ZOLTÁN (1962) Budapest
KISS BENEDEK (1943) Budapest
LÁNG GUSZTÁV (1936) Szombathely
MARSALL LÁSZLÓ (1933) Budapest
MÁNYOKI ENDRE (1954) Budapest
NAGY GÁSPÁR (1949) Budakeszi
SÓLYOM KÁROLY (1914—1982)
SZAKÁCS ESZTER (1964) Pécs
SZÉKI PATKA LÁSZLÓ (1948) Veszprém
SZIGETHY GÁBOR (1942) Budapest
SZILÁGYI ISTVÁN (1938) Kolozsvár
SZOTYORY LÁSZLÓ (1957) Budapest
TANDORI DEZSŐ (1938) Budapest
TÓTH BÁLINT (1929) Budapest
TÓTH JUDIT (1936) Párizs
TŐZSÉR ÁRPÁD (1935) Pozsony
VALACHI ANNA (1948) Budapest
WEHNER TIBOR (1948) Budapest
WIRTH IMRE (1964) Budapest

annyira szereti: kissé odaégetve a paradicsomot. Tudták, mi a kötelességük. Az alezredesnél volt egy méregkapszula, kettétörte, a port beleszórta az ételbe. Komlós akkor még nem sírt. Az esze azt mondta, ő kívánta így.

Ő kanállal ette a pörköltet. Megkérdezte Bakancsint, most mi legyen, hogyan hat jobban. Így görbüljek meg, ha a VÁP-tisztek sejtettek is valamit. Járj körül a szobában, mondta Bakacsin. Felkelt és járt, majd leheveredett a sezlonra. Komlós hangosan sírt. Ő felhúzta a lábát, nem akart hányni. És azt mondta: hát nem azért küldtem el Mamzlit az anyja picsájába, hogy csend legyen!? Ő elmondta, már egészen hideg a lába, a combja. Terjedt föl a méreg, egészen a szívéig, hogy megölje.

Ő átadott, mellényzsebből, ezer forintot Ezüst Milánnak, jatt a hullaszállítóknak, mondta. Ez volt az utolsó szava. Meghalt, dajbakancs. Én voltam, aki mindent megértettem a rémült VÁP-tisztekkel: „hát ezért nem történhetnek harci cselekmények, Budapest nem akar háborút."

Az országot nem hagyta el, mondta Bakacsin, a várost nem hagyta el, a lakást nem hagyta el. Mindent ellenőriztettem. Egész egyszerűen eltűnt.

Valahol csak lennie kell, mondta Komlós.

Kaptunk egy roppant különös üzenetet, mondta Bakacsin, Böde telefonos üzenetrögzítőjén bukkantunk rá. Böde azt üzeni, hogy *elhagyta ezt a novellát*, visszatérne, de csak akkor, ha szépen folytatódik ez a novella.

Tárgyalni akar, harsogta dr. Szebellédy, hajlandó a kompromisszumra!

Ebben az ügyben nem lesz megállapodás, mondta K. Ez a vég. Kitudódott a novella létezése. Csak akkor jön vissza, ha én meghalok, ez neki a szép folytatás. Kibánt velem ez a Böde; Gully tönkretétele — az még hagyján. Eddig is bízhattatok a megérzéseimben, és most azt mondom, *ha nem halok meg, akkor kitör a háború*. Figyeljetek csak! Rövidesen megkapom a jelet.

Toncsi Mamzli zokogott, jajveszékelt, piciny öklével a mellét verte. K. Komlósra pillantva így szólt: Komlós, kísérje őt valaki haza.

Vezették ki a lakásból Toncsi Mamzlit, velük szemben jött Bakacsin *két* biztonsági embere, jelentették: *két* magas rendfokozatú VÁP-tiszt kér bebocsátást. K. engedélyt adott, a VÁP-tisztek tisztelegtek előtte, majd annak rendje és módja szerint kézbesítették K.-nak a kerületparancsnokságról küldött behívóparancsot. Azonnal indulnia kell, a parancs egy különleges harcegységhez szól. Mi az, hogy „azonnal"?, kérdezte K., majd, látva, hogy a tiszteket megszégyenítette a kérdésével, hozzátette még: *két* órát kérek, hogy elbúcsúzhassak a barátaimtól. Addig is a tiszt urak helyezzék magukat kényelembe.

K. sillerbort hozatott, ivott maga is házmestereket, közben kikérdezte a tiszteket, mit cselekedtek volna, ha a barátai ellenállást tanúsítottak volna. A tisztek részletesen megválaszolták K. kérdéseit. Sorozatos telefonhívások után lassankint megérkezett mindenki, aki csak alapítványi barátja lehetett K.-nak. Ott volt persze Bakacsin, Komlós, Szebellédy, Ezüst; megérkezett Ezüst fivére, Ezüst Béla, eljött Estélyi, a költő, Micsaly'lovics, a délvidéki telephely-ügyeletes, Taffy Lőrinc kocsmáros, Skultéty Gizi, Taffy szeretője, Sajder Béla, a reklámszövegíró, Szirmai Arnold, a Gully-ellenes bankvezér. Csak kevesen nem jöttek el. Kis Zoltán azonban, úgy tudom, beteg volt.

*

Meséld el, hogyan halt meg. Jól van, ha annyira akarjátok. Eltelt persze két óránál is több idő, megnézte az óráját, de a VÁP-tisztek nem sürgették. Halálommal telik az idő, mondta, a rabul ejtett idő. Nézegette a behívóparancsot, azt mondta: minden komoly férfiember szekrényének tetején ott hever a tartalékosok katonai málhazsákja. Hol van még a menyasszony, de már nálunk a ruhahozománya, egy zsák: a halál staffrungja. Címezzek borítékot a rohamsisakomba? Ekkor kacsintott, talán a drága Komlósnak — Komlósunk egészen belezavarodott abba a kacsintásba. És azt mondta: ennék valamit. Maradt még abból a jó pörköltből. Indult volna jó Komlósunk a konyhába, de úgy szólt utána, hogy Komlós megtorpant, mintha fején, törzsén által beleszögelték volna a konyha küszöbébe. Azt mondta: nem lehetek többé hálás, már tudnotok kell, mi a kötelesség. Ne hagyjátok kitörni a háborút. Az alezredes elkékült ajakkal támogatta be Komlóst a konyhába, megmelegítették a pörköltet, ahogy ő

Tréfa immár — mit is? A múltamat?
Az időt, mely visszafelé halad,
S melyben akár öcséd is lehetek?

És te rajtam? Apánktól örökölt,
De összedúlt vonásaim mögött
A fölvigyorgó, torz halálfejet?

(93. augusztus — december)

SZAKÁCS ESZTER

Napló II.

Sodródom.
Juttasd el
égő hajóroncsom nyílt vizedig.

*

Madárszárnyak ostorcsattogása.
Meggörnyedsz.
Véres a hátad.

*

Füstmosolyú.

*

Hullócsillag
az éj
letaglózott, térdre bukó
csődörének homlokán.

*

Tekintetem fúvócsövéből
feléd röpítem magam.

*

Te kivágott nyelvű angyal,
mozdíthatatlan menhir,
időtlen állsz szemközt velem.

*

Kézből kicsavart barkaág,
függsz a ciklon szemében
egy helyben, mozdulatlanul.

vérdarabok egykedvűsége
ilyenkor a vergődő csillag
még fényesebb — hasonló
egy kivert kutya kívánságához:
add meg Uram az örök
nyugtalanságot mindazoknak
akiknek lágy szíve
kemény szűrővé idomult

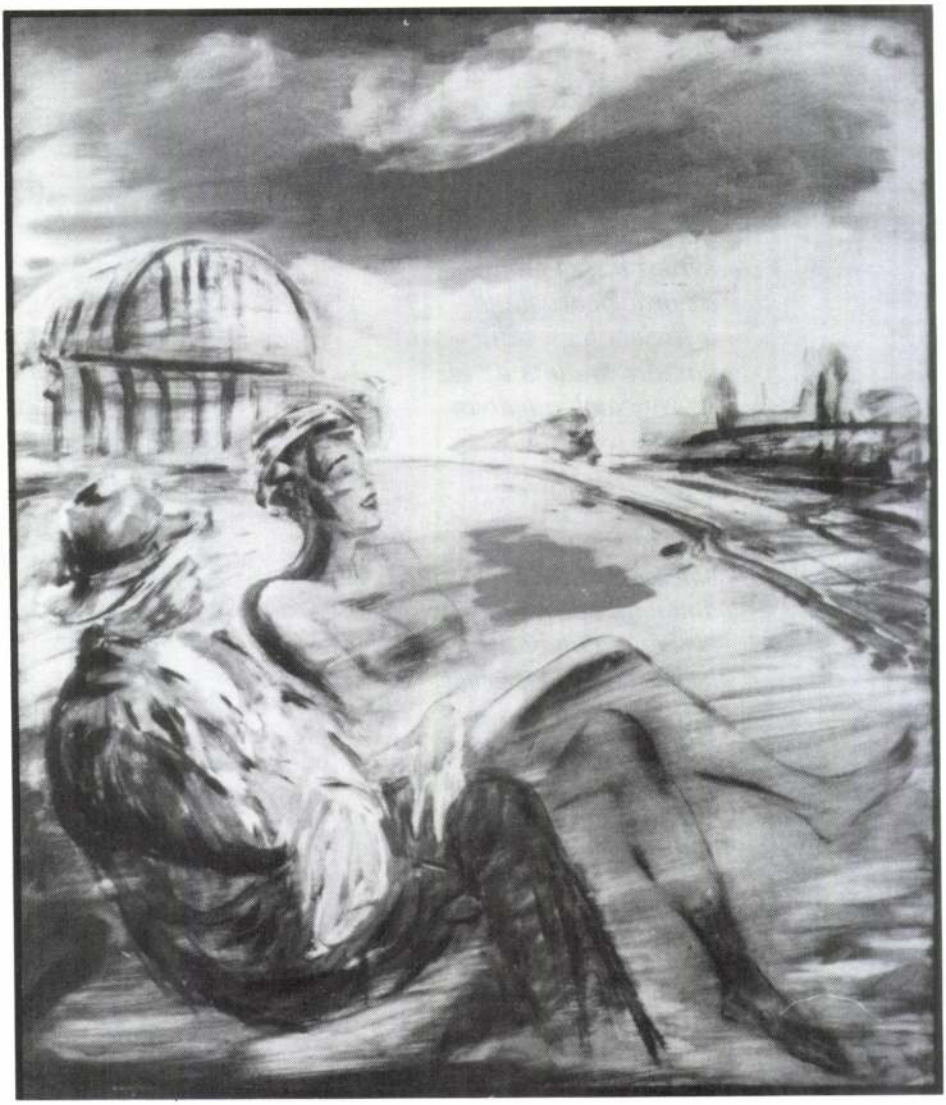

SZÉKI PATKA LÁSZLÓ

Dosztojevszkij — félálomban

1.

a hajó fedélzetén
a kajütajtó mellett
csöppnyi egérlyuk
NINCS FELJEGYZÉS
RÓLA — Isten nem
kérdez vissza csak
az ördög vacogtatja
a félelem fogsorait:
kaszárnya-álom az ész
szorongatott zugában

2.

ama meglopott kín
vaksi ablak függönyeként
álmában vakkantó kutya
kerítés oszlopán az
Istenanya megdermedt
könnyei lassú sírása
csillagok tetvészkedése
mikoron az ember szakóca-
-csapása egy baltikumi
balta kedélyes teadélutánja

3.

irgalmatlan a kiürült
kínzókamra ellobbanó
fáklyafényében az alvadt

tam. Ahogy az egyszemélyes-színpad, valamiféle film is biztosan „megalakulhatna", gyártódhatna nekem — egyelőre nem. Egy kétnyelvű kötet Amerikában, címlapján zöldikénk, de „veréb"-nek meghatározva a kiadó által. Két könyvem megjelenés előtt Ausztriában; részvétel a nemzetközi Odüsszeia-vállalkozásban, meghívottként, így tuniszi út, à la Paul Klee. Felsorolhatatlan sok „legkedvesebb festő és író". Még ma is olvasok. Korszakok — ezekről írásaim „vallanak". Filozófia, zene, festészet, irodalom... megíródik majdnem minden vonzalom.

Vak madaraink. Ellőtt szárnyú madarunk. A többi invalídus. Feljegyeztük társnémmal: „dec. 3., a fogyatékos emberek napja". Emberek se kiiktatva, sőt!

Sok munka, utazás éve. „A világ" mintha nem lenne annyira „adósom". Lehetőségek. Ipar: műfordítás. Jó honoráriumok: továbbra is ritkán. Szakmailag, magánemberileg „felhőtlen" napok: alig. Küzdelem.

Tervek. Felfogásváltozások. Alíz és Mokka, Icsi madarunk halálát még nehéz lesz elviselni. De az ellőtt szárnyú Tóninak, halála óta, „padja" van Londonban — ott vettem halálhírét, társném telefonálta meg. Nagy lelki békével, tervezgetve, elmélkedve, révedezve ülök olykor azon a padon. Ez a nyugalom sok szempontból megvan bennem már.

Halálomra hol így, hol úgy gondolok. A napszakok is változtatják felfogásom.

Alkonyodik. Madaraink elnyugodtak. Befejezem ezt az írást. Más munkába kell kezdenem. Olykor nehezen állok át; lehet, ma mégsem kezdek más munkába. Bár ez nem „igazi írás", mások számára lehet valami érdekessége. Engem nem forrósított föl, elégedetlenséget sem hagy bennem.

Készséggel történt, úgy látszik.

1994. II. 23.
Budapest

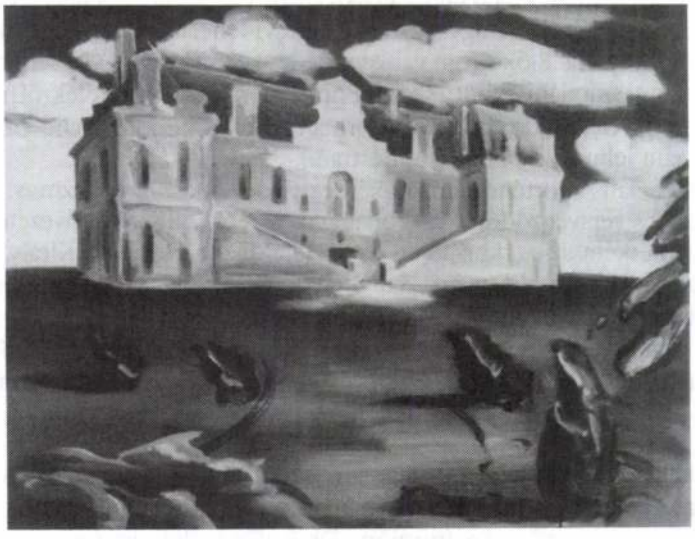

A madarakkal (verebek, zöldikék, papagájok, barátposzáta, széncinege, kanári, rozsdafarkú stb.) megismertünk egy második világot — mely első világunkkal azonos. Ahogy Londonnal, Dublinnal is megismertem valamit. De Koppenhágával csakígy. A műfordítással. Szpéró majdnem 11 évet élt, haláláig csaknem minden napot vele töltöttem. Halála óta utazom. A lovak véletlenül — ?! — adódtak. Nem szenvedély. Az ivást 1993. március 16-án hagytam abba örökre. Tudom azt mondani, hogy „soha". Elég sokat cigarettázom — de csak külhonban, vagy alkalmilag a lakáson kívül. A lakásban soha. (Holott előző nap Bécsben még 80 szálat szívtam, Gitane, Szimfónia, Kossuth stb.), itthon egy szálat se. Ez alkati jellemzőm.

Ma is nehezen „állok neki" egy-egy újabb munkának, de aztán majdnem mindig „menni szokott". Ám ez nem jelenti, hogy szerintem jól is sikerül. Egy *ló* sem nyeri meg általában minden versenyét, nem is várható tőle. Ez a munkákkal is így van. Sok jó munkatársi kapcsolatom alakult ki, többen is számítanak rám, produktumaimról hallok jó véleményeket (is).

„Royalista" — ez veréb-royalizmus. Verebek: ld. Szép Ernő (Szép Ernő alapélményem; Kosztolányiról és Karinthy Frigyesről állapítottam meg külhonban töprengvén, hogy egyetlen mondásuk sem cáfolódott meg; Szép Ernőről nem is gondolok ilyent, az ő dolgai eleve evidenciák; már a nekem szóló dolgai); evidencializmus. Ld. „evidenciatörténeteim..." Egy példát ezekre: Kölnben valami szép impresszionista kiállításon vagyok a múzeumban, hirtelen úgy érzem, szörnyű légszomj környékez, ájulásféle... túlkajáltam magam? nem tudom, de mindjárt botrány lesz, vízszintes helyzetbe kerülök, egy múzeumban ez képtelenség. El onnan! Ki, a pályaudvar közel, felkapok egy vonatra. Nem találomra; Krefeld még dr. E. M. egyik kedvenc jégkorongcsapatának városa volt, közel van, megy oda jó vonat, szellős, lebegnek a függönyök, Krefeld modern múzeuma is vonzott. El oda! A múzeumban alig lézengenek. Az utolsó teremben valami fura fekete alkalmatosságot látok a földön. A teremőrnő megkérdi: „Nem akar lefeküdni?" ??? Igen, ez egy olyan műtárgy. Priccs, le lehet rá feküdni. Jó ég! Kénytelen-kelletlen lefekszem, s még zene is szólal lábamnál: ez ugyanis a Zengő Priccs. Szorítom táskám... elalszom kicsit... vízszintes helyzetben vagyok hát mégis egy múzeumban, „ugyanaznap"! Egy evidenciatörténet. Vagy megkérdi valaki lóhátról, hány óra. Előkotrom vekkerem, de szétesik, bele a vizesárokba; örökké azt fogja mutatni számlapja, amit akkor! „Ennyi óra van..." Stb. Effélékről írok is, ilyesmik esnek meg velem, de a dalok, zárt formájú, erős kohéziójú (rövidebb/hosszabb) versek is „rám lelnek" újabban (ld. Bertram).

Az evidencialista-történetek miatt kérdeztem: „vita-e"? A royalizmus: ld. William Carlos Williams versvégződése, „ez voltam én, veréb"... ahogy a kövezeten ellapítva hever, kis címerként az egykori tollas lény. Heraldikája. De Samu Király, 13 évet élt hímverebünk (dakli-feje! ld. még: „Samu dakli, nem lakli", kis nóta Samunak, valamint: „Elmeeeent... a Samu Afrikáábaaa...", a Tabu c. nóta, játszottam is sokat — ja, billentyűs hangszerezés, versmondás, némi színpadi *one-man-show*-zás újabban; rajzvers, képvers — kiállítások! közös munkák Korniss Dezső piktor úrral, intermediálisak! —, koala-kártyabajnokság majdnem húsz éven át, most szünetel, ld. francia kaszinó)... Stb.

Műfordítás. Filozófia, társ.tud., állattan, szépirodalom — klasszikusok, bestsellerek —, ezen belül regény, novella, vers, drámai költemény, dráma, vígjáték, gyerekirodalom. Szinte sorolhatatlan, ha árnyalom. Drámai antitalentum vagyok, filmet se ír-

got és a polgári erkölcsöt. Miért is követne ilyesmit bárki, ha érdeke jobb ötletet súg? Odalett a nyelv is, semmi sem az, ami, a dolgok megnevezhetetlenek: kicsúsztak az ember ellenőrzése alól. Ez persze bevallhatatlan, ami nem javít, hanem ront a bábeli állapotokon.

Úgy látszik, a poharat fenékig kell űríteni.

A kor embere töröttebb a gazdaságkor egyénjénél: konzumidióta, sznob, giccsember. Barbi. Beteg, fogoly, megalázott. Belső sötétségbe vetett. Vak? Megvakított! Kifosztott. Alattomos társadalomkísérletek nyula. Horograakadt. Üvöltő néma. Kitépett nyelvű áldozat. A képet hamisítani és hazuggá tenni igazán nagyszabású összeesküvés az emberi személy ellen. A kép a lélek anyanyelve. Nélküle a lélek értetlenné lesz, és elnémul.

Bujkáló kevesek nem vették át a gazdaságkor, az információkor nyelvét, ők használják s lopva keresik azoknak a szeretet szavainak titkát, amiért régi korok szentjei és hősei életüket adták. Mások középúton sántikálnak. Megkísérlik valahogy fölosztani Isten tulajdonát Isten és a császár közt. Nyilvánosan gazdaságnyelven darabarálnak, szükség esetén mocskos szitkokat vegyítenek locsogásukba, nehogy deviánsnak tűnjenek föl az elhatalmasodott csőcselék szemében. A régi képnyelvet, mint valami üldözött kisebbség anyanyelvét, odahaza suttogják, a templomban, az olvasólámpa védelmező fénysátrában. Persze a nyelv élet. Az is éli, aki nem akarja, úgy, ahogy beszéli. Mert vagy szent életet élünk, vagy gazdaságéletet, vagy a csőcseléklétet. Együtt a három abszurdum.

4

Az idei tél elnyomása ellen már annyira kelne a tavasz, hogy januárban rügyeznek az orgonák. A biciklitároló enyhelyén gyermekarasznyi leveleket hajtott egy szökevény bodza. A hátsó kertben pedig, az emésztőgödör mellett, kivirágzott a százszorszép. Bordó virága pajkosan ragyog, mint egy tündér szoknyácskája, aki cigánykereket hányva ujjong a megszabadulásnak. Jöhet rá februári hó, fagy, ő már élt.

1994. január 18.

SZIGETHY GÁBOR

Latinul, magyarul — régen

Tanulok magyarul: éjszakánként Pápai Páriz Ferenc *Latin—magyar szótárát* forgatom. A régebbi, szakadt példányomat borító nemes bőrtáblák már elváltak a könyv vaskos törzsétől, sarkuk is töredezett, a lapok szamárfülesek, itt-ott öregbetűs régi kézírás tarkítja az oldalakat. A negyedik, 1782-ben megjelent kiadás könyvespolcomon méltósággal terpeszkedő egzemplárjáról antikvárius barátom azt írná tudós katalógusában: *XIX. századi, bordázott, aranymetszésű félbőr kötés, a kötés a gerincen sérült, amúgy csinos példány, a táblák, képek sértetlenek.*

Ha ma a latin nyelv titkaiban szeretnék elmerülni, valószínűleg újabb, tartalmasabb latin szótárakból próbálnám kisilabizálni a klasszikus nyelv ismeretéhez szükséges szavak jelentését. De most nem a latin nyelv titkaira vagyok kíváncsi. Magyarul tanulok.

Szeráf — gyerekkoromból hallom ezt a furcsa szót; öreg nagyanyám karácsonykor — miközben izgatottan vártam az angyalkák kíséretében érkező Jézuskát —, ha szél rázta az ablakdeszkákat, s fuvoláztak az ajtórések, ilyeneket mondott: *ez a szeráfok zenéje.* Feltehetően a Jézuska muzsikás kíséretének gondoltam apró ember koromban a szeráfokat. Később megtudtam: főangyalokról, arkangyalokról van szó, Gábriel révén némi rokonságot is tartok velük.

De a XVII. században, ha karácsonykor este duruzsoltak a szelek, csilingeltek, csörömpöltek eresz alján, faágakon a jégcsapok, a latin szó: szeráf, így muzsikált az akkori nagyanyók ajkán: *tüzes fénnyel tündöklő szent angyalok.*

Nagyapám gyerekkorában zenedébe járt, én zeneiskolába, de XVII. századi ősöm, ha valamely hangszer megszólaltatásában akart jártasságot szerezni, olyan épületbe lépett be, melynek homlokzatára az írták: *Muzsikálni tanító oskola.* Kicsit hosszadalmas kifejezés, de muzsikál.

Régen több idő volt mindenre. S ha időnkből futja, az árnyalatokra is kíváncsiak vagyunk.

Servo — ma: szemmel tart, őriz, megfigyel. Pápai Páriz még ilyen kifejezéseket is számon tart: *servare hoedos — kecskéket őrizni.* Rendben is lenne, hisz Erdélyben, a hegyekben, a XVII. században még hatalmas kecskenyájakat őriztek a pásztorok, de a másik kifejezés, *sidera serva — a csillagokra vigyáz,* távlatosabb horizontú képek, égre szikrázóbb gondolatok nyomát rejti, őrzi számunkra. Bár nem tudjuk, csillagászokra, szerelmesekre vagy poétákra gondolt Pápai Páriz Ferenc, amikor fontosnak tartotta a *csillagokat őrizni* szókapcsolatot szótárában följegyezni.

A horizont is mintha megszűkült volna a XVII. század óta. Modern latin szótárakban nem szerepel a kifejezés, hisz eredetileg görög szó. A múlt században még számon tartották, a tudós Finály-szótár emígyen: *horizon — a látkör a csillagászatban, mint alapkör az ég boltozatján;* s feltehetően Pápai Páriz is tudta e konkrétan értelmezhető jelentését a görögből latinná kopott szónak. De mintha érezte volna: az a látkör nemcsak látásunkat, de életünket is határolja: *Horizon — látásunknak határazatja e földön, a föld körül az ég övedzete.*

Csak e földön? S ha nem csak e földön, akkor még hol, merre határolja életünket e megfoghatatlanul valóságos horizont?

levonásának terhét, az ifjúság jogán, mely *élni* és nem *magyarázni* akarja az életet, a természetet és a szerelmet. Az angyalok helyét ismét „kancsal kicsi ámorok" foglalják el, akik „jegyzik arany palatáblán" a jövendő pásztorórák „boldog eredményét" — e catullusi csattanó visszatéríti a költeményt az első fejezet örömteli hangulatához. Az egész klasszikus kelléktár, a verselés, a művelt allúziók és biblikus ősképek arra szolgálnak, hogy — Babits szavával — „örök dolgok közé legyen neved beszőtt"; Viola neve, s a benne megtestesülő életörömé, mely az egyetlen igazán örök érték Dsida számára.

Wirth Imre

Kemény István: A koboldkórus

József Attila kör — Pesti Szalon Könyvkiadó, 1993

Kemény Istvánnak — három verses- és egy prózakötet után — megjelent az ötödik könyve. „A fiatal írók egyik legtehetségesebbjeként számon tartott" szerzőre nem jellemző a tematikus verseskötetszerkesztés (szemben például a korosztályához tartozó Háy Jánossal), így elvileg kevesebb esélyünk van arra, hogy magabiztosan beszámolhassunk mondjuk a lírai alkatban vagy költői világteremtésben bekövetkező változásokról. *A koboldkórus* azonban lehet, hogy kivétel. Már a cím figyelmünk horizontjára állítja egyrészt a beszédmódot, amiről kezdetben csak sejthetjük: erőteljes lesz és szuggesztív, másfelől a koboldokat, akikről még nem tudjuk, gonoszak-e vagy sem, de az, hogy kedvelt búvóhelyükről, szobáink falaiból előosonva csoportba verődtek: szokatlan, baljóslatú. A „koboldkórusos" verset nem is kell sokáig keresgélnünk: rögtön a dramaturgiájában Adyt idéző, bevezető vers után találhatjuk meg. A koboldkórus (és ez még csak a délelőtti daluk) így zeng: „Nőni, nőni, mert megverünk! / Egy ideges, rohadt alakot akarunk, akitől félünk. (...) // Kapsz húsz évet, azalatt nem hallasz rólunk, / de ha akkor is egyedül jössz, megölünk." Úgy látszik, ők azok az árnyékban meghúzódó manók, akik nem lettünk, akik ezt rögtön látták is rajtunk, s akikhez képest — vagyunk. Azaz dehogy. Hiszen ez a népség Kemény Istváné, vele együtt fejlődtek, tőle nőtt az erejük, öblösödött a hangjuk. Ott voltak már a 84-ben megjelent első versesfüzetben is. Igaz, akkor még mitikus álcát öltve, sóvárogni való titokként osontak át a képzelet váratlanul gazdag, fantasztikus díszletei között, s a fantázia teremtette, végtelennek tűnő térben és időben alighanem csak mint veszélytelenül gyönyörködtető ornamentikán sikott át szemünk rajtuk, a „hanyatlás nyilvánvaló jelein". Az akkori versek magját, kibontható értelmét a rejtélyhez, titokzatossághoz fűződő meghitt viszony óvta. A rejtett szálakat követve mégis biztonsággal eljuthattunk a képzeletben elevenen létező Történelemhez, a versvilág (szinte ellenpontozóan) epikus kötőszövetéhez. A történelemről való tudás és felejtés, a mitikus-ontologikus (ál)legendák beépültek egy gépezeteket, civilizáció végi életérzéseket felvonultató, félreismerhetetlenül modern lírai tájba. Egy megír(hat)atlan eposz darabokra hulló, rokokó seregszemléje vonta magára a figyelmet álmodozó hadmozdulataival. A halál, a tragikum festett képsorai inkább érzékeinknek szóltak, mint haláltudatunknak. Mostanra mintha a történelem képzeletbéli uralmát férfiak és nők, a „nagytestű küzdők" kora váltotta volna fel. A szavak ízének élvezetét pedig a konfessziót követő megrendülés. Megközelítésül, a fülszöveg szavaival elmondható e történetről, hogy ez éppen az a pillanat, amikor a „komolykodó fiúval egyszerre csak egy fiatal férfi néz szembe", e fordulat valószínű életkori-lelki mozgatói azonban életrajzi konkrétumok nélkül, inkább csak elmosódó, eltakart árnyékokként táncolnak a puszta falon. Annál inkább halljuk a könnyedség, játékosság felé nyíló ajtók becsukódása utáni csendben a koboldkórus hívó szavát. A koboldok a mítosz Kemény István számára — úgy tetszik — poétikailag tovább már nem hasznosítható, „telt" világának elvesztését követően jöttek elő csapatostul, bevezetve minket egy nem általragikus művészet lehetséges műhelyébe. A koboldkórus talán nem egyéb, mint az „én" tudatosan és kényszeredetten éjszakába forduló fele, akihez képest a „nappali én" még költőként őrizgetheti magát.

A vallomáshoz „szabott" vagy inkább *megtalált* szerep és narráció persze nem tagadja meg a jellegzetes keményi versvilágot. Sőt, mintha még érzékeny leltárt is készített volna a szerző azzal, hogy több, régről ismert motívumát újra beemelte a megváltozott szöveghangulatba. A *Bokros, kérvényes út* című ciklus szolgál erre a legtöbb példával. A múltból így lép elénk egyik enigmatikus figurája (lásd ehhez a *Késő középkor* című verset szintén 1984-ből), tízezer évvel Krisztus után: „A kocsmáros új ember itt, semmit sem ért, / Szétnéz a pincében, dünnyög magában, / Már hallott ezt-azt... de semmit sem ért." A vers befalazott, szomszédos pincéjében a negyvenévesen meghalt költő bebalzsamozott teste fekszik. Most, *A kocsmáros* című versben (és az én olvasatomban) ismét felkeresi Kemény István a sír különös, tudatlan őrzőjét, s figyelmezteti örökkévalónak szánt szerepére, anélkül, hogy a miértet feltárná előtte: „ha valakit az a / megtiszteltetés ért, hogy tudatán ve- / zet át egy tízezer éves út, az nem alhat / át semmilyen évszakot, és nem is tenné / boldoggá őt az alvás. // utasokat fogad, utasokat / készít fel (...) kihallgatja őket, iszik ve- / lük, de este, mikor már alszanak, fölé- / jük hajol. // Nincs szándéka ezzel, nem kíváncsi az / alvóra, csak ráhajol és úgy marad." A szemléletmód hasonló változásáról — amikor a titkokat rejtő rituálé groteszk, üres ismétlődésként jelenik meg — a szintén múltat idéző kereskedő- vagy filozófus-versek kapcsán is beszélhetünk. Azzal az észrevétellel, hogy a dolgokról

Ára: 68 Ft

À la kártya

Válasszon ízlése szerint az OTP bankkártyái közül!

Lakossági ügyfélkártya + OTP-csekk

Egy bevált konstrukció. Már csaknem százezren ismerik, és élvezik előnyeit. Tudják, milyen megnyugtató érzés, hogy csak minimális mennyiségű készpénzt kell maguknál tartsanak, és ha szükségük van rá, nemcsak a nonstop üzemelő bankjegykiadó automatákból, hanem a csekk segítségével az OTP Bank fiókokban, a postahivatalokban és a takarékszövetkezetekben is hozzájuthatnak pénzükhöz. Ráadásul a csekket nemcsak készpénzfelvételre, hanem a kereskedelmi és szolgáltatói elfogadóhelyeken fizetésre is használhatják. Ön is élvezője lehet ezen előnyöknek, ha rendelkezik OTP lakossági folyószámlával, melyet bármelyik OTP Bank fiókban nyithat, s melyre havonta átutal aktív keresőként minimum 20 000 Ft-ot, illetve nyugdíjasként minimum 10 000 Ft-ot, vagy számláján nagyobb összegű (minimum 50 000 Ft) megtakarítást tart.

ATM-kártya

Az OTP Bank vadonatúj konstrukciója. Lényegében az ügyfélkártya egyszerűsített változata azoknak, akik kisebb összeget utalnak át folyószámlájukra, és nem tartanak igényt csekkre. Alapja szintén a lakossági folyószámla, melyre jövedelemátutalás esetén 10 000 Ft-ot, illetve nyugdíjátutalás esetén 5000 Ft-ot kell havonta minimálisan átutalnia. Az ATM-kártyával szintén készpénzhez juthat számlavezető fiókjában, vagy a nap minden órájában üzemelő csaknem 100 bankjegykiadó automata bármelyikéből.

Ismerkedjen meg Ön is bankkártya konstrukcióinkkal legközelebbi fiókunkban, és élvezze előnyeit nap mint nap!

OTP bankkártyák. kicsik és NAGYOK.

Szatyory László

ÚM 2003/12.

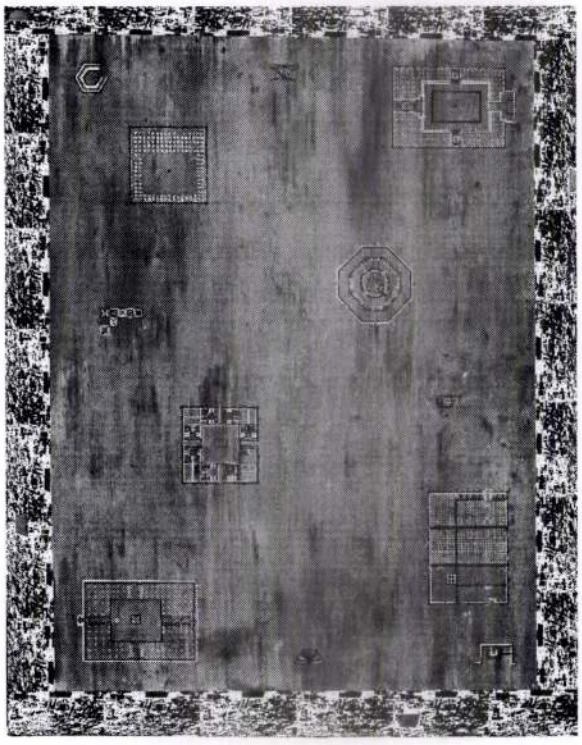

Várady Róbert: Süllyedő város, 2000
fotó, műgyanta, vászon, 180×140 cm

organizmusok. Oswald Spengler a nagyvárost egyrészt olyan növényként jellemzi, amely állandóan növekszik, másrészt olyan jelenségnek, amelynek sziluettje kiemelkedik a természet kontúrjából, és amely minden természetit tagad. Egy külön világ, amely semmit nem tűr el maga mellett, és elkezdi a táj képének teljes megsemmisítését. Úgy vélte, hogy a városok felduzzadásának következményei sötét jövővel fenyegetnek. Talán a Szotyory toronyépületei fölött gomolygó felhő is éppen ezt a sötét jövőt vetíti előre, míg *Nagy Gabriella* felhőiből már elő is csapnak a villámok. A 20. század jellegzetes városképéből nélkülözhetetlen lakótelep fölött hatalmas vihar tombol. Az élet jelenlétére csak a panelházlakások ablakain kiszüremlő fények utalnak. *Csiszér Zsuzsi* ezen is továbbmegy, és *Odüsszeia*-sorozatában elpusztítja az ember környezetét, amelyet ebben az esetben kémények, vezetékek, póznák és gyárépületek alkotnak. A négy egymás mellé helyezett képen egy pusztulási folyamatnak lehetünk szemtanúi. Balról jobbra haladva az objektumok egyre kevésbé felismerhetők. Az első képen még jól kivehető épületrészek — a tűz romboló hatására — az utolsó képen már csak vörösen izzó parázzsá válnak. Az egész város lángokban áll, amelynek látványa a fiatalon meghalt expresszionista költő Georg Heym *Városok elátkozása* című versének soraira emlékeztet.

„A város tűztenger, lobog, dagad.
Nyugat még mint vérvörös vas, vakít,
S mint roppant, sima bikafej, a nap
Feltartja izzó, véres szarvait".
(Tóth Judit ford.)

Dániel András *Égi Jeruzsálem* című alkotásán a metropolisznak már nyoma sincs a földön, amely végül egy hatalmas sivataggá változott. A város csak az emberek képzeletében, vágyaiban él tovább és vízióként lebeg a fejük felett. A felhőkarcolók — az égi Jeruzsálemet szimbolizálva — felhőn lebegnek, ahová az ember csak azután juthat el, miután megbánást tanúsított. Talán éppen így értelmezhető az a két apa és fiaként viselkedő figura, akik a mennyei város alatt állnak. Erre utal egyrészt a pusztaság, amely a legmegfelelőbb hely arra, hogy az emberek vezekeljenek bűneikért, másrészt a tékozló fiú történetére emlékeztető jelenet, ahol a fiú megbánóan hajtja fejét az apja mellére. A képet látva szinte úgy érezzük, hogy megállt az idő, „amely az egyetlen igazi teremtő és egyetlen nagy romboló."[7]

Az idő múlása és megállíthatatlansága kap központi szerepet *Regős István Souvenir Parisienne* című alkotásán, amelyen együtt szerepel egy működésben lévő óra és a művész egy korábbi képének kicsinyített, képeslap formátumú Párizst ábrázoló bekeretezett képe. A pénzgazdálkodáson alapuló nagyvárosban mindennek óra pontossággal kell működnie. Az óra jelenti a városban azt a biztos pontot, amihez igazodni lehet, hogy betarthassuk a város tempóját. Regős számára ebben az esetben Párizs jelenti azt a metropoliszt, ahol a futuristák szavaival élve „minden mozog, minden száguld, minden sebesen forog."[8] Csakúgy, mint Nádler Istvánnak is, aki viszont *Párizs 97.7.11.* című képein a nonfiguratívitás eszközeivel próbálja kifejezni ezt az érzést. A sárga színfoltok, valamint a szürke felületen megjelenő, virgonc vonalak egy örökké bizsergő, pozitív életfelfogást sugallnak.

Győrffy László *Piacképes festészeti projekt* című alkotásán egy gyakori nagyvárosi életformát tükröző jelenetet ragadott meg. Az örökké nyüzsgő városi ember, aki autójával bárhova eljuthat, megáll egy pillanatra, hogy megtankolja járművét. Ezt a személytelen pillanatot festi meg a művész úgy, hogy a saját nevének szerepeltetésével (a benzinkút és a tankoló férfi pólójának felirata) egyszerre személyessé is válik az ábrázolás.

Reményeink szerint a tárlat és az építészet hónapja keretén belül megvalósuló programok egyrészt talán kellőképpen felkeltik azt a már fentiekben említett igényt, hogy egy jelentős kiállítás születhessen a magyar avantgárd művészek metropolisz témájú műveiből, másrészt életben tudják tartani kortárs alkotóinknak azt a lelkesedését, amellyel a nagyvárosi életérzés megjelenítésének adóznak.

(XO Terem, 2003. X. 21—2003. XI. 15.)

Jegyzetek:
1 Spengler, Oswald: *A nyugat alkonya*. II. köt., Budapest, 1994, Európa Kiadó, 126. o.
2 U. o. 126. o
3 Mumford, Lewis: *A város a történelemben: létrejötte, változásai és jövőjének kilátásai*. Budapest, 1985, 11.
4 Stüben, Josef: *Kölnische Volkszeitung*. 1889. május 17.
5 Naumann, Friedrich: Demokratie und Kaisertum (1900). In *Werke*. 2. Köt. Köln, 1964, Westdeutcher Verlag, 108. o.
6 Spengler, Oswald: i. m. II. köt. 126-127, 132, 141-146. o.
7 Le Bon, Gustave: *A tömegek lélektana*. Budapest, 1993, Hatágú Síp Alapítvány Kiadó, 68. o.
8 *A futurizmus*. Bevezetés és válogatás: Szabó Győző. Budapest, 1962, Gondolat, 145. o.

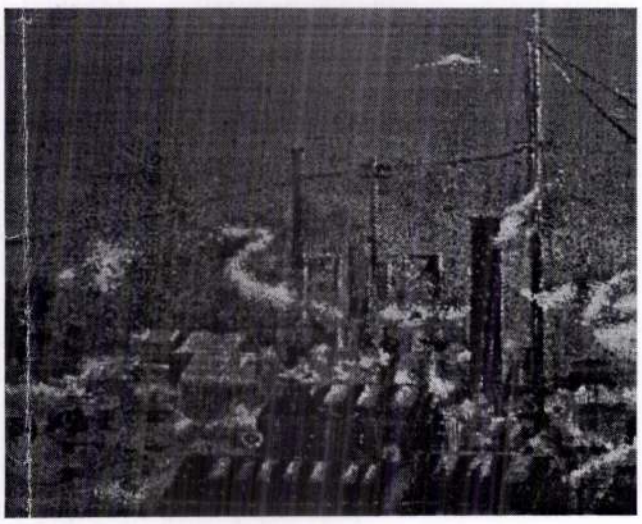

Csiszér Zsuzsi: Odüsszeia 12/1, 2001
olaj, vászon, 80×100 cm

KIÁLLÍTÁS

Metropolisz

Város a kortárs művészetben

HORNYÁK TAMÁS

„a világtörténelem a városi ember története"[1]

Az Oswald Spenglertől származó idézet a városok alapvető szerepét hangsúlyozza az emberi nem történetében, hiszen „a népek, az államok, a politika, mindenfajta művészet és tudomány az emberi lét eme alapvető jelentségében a városban gyökerezik."[2] A város a kultúra és a bűn bölcsője, a nyomor és a fényűzés központja. Itt mutatkozik meg az emberiség nemes és rút arculata. Egymás mellett van a boldogság és öröm, az élet és halál. Innen indulnak a háborúk és itt fejeződnek be. Ha egy kultúrát el akarnak pusztítani, akkor városokat tesznek a földdel egyenlővé.

A nagyvárosok legérdekesebb tulajdonsága, hogy egy helyre gyűjti az embereket. Magához vonzza, magába szippantja először a közvetlen környezetében (falvak, kisvárosok) élő embereket, majd távolabbra nyújtja ki karmait, hogy minél több ártatlan lelket öleljen magához. Az új jövevények magukkal hozzák anyagi javaikat, kultúrájukat, történelmüket. Így válik a nagyváros egy hatalmas olvasztótégellyé, vagy ahogy azt Lewis Mumford írja, „gyűjtőedénnyé".[3] A felhalmozott értékeket szelektálja, majd egyesíti, és egy istenségként újrateremti, hogy egy olyan nagyváros jöhessen létre, amelyben „a szellemi és az anyagi létnek kiváltképp kedvező keret van biztosítva".[4]

Ugyanakkor a nagyváros nem csak a mosolygós arcát mutatja felénk. Az egyre nagyobb területet elfoglaló, szétterpeszkedő Metropolisz elidegenítő hatással van az emberekre. Már a századforduló publikációi felhívják a figyelmet a „...milliós hangyabolyok, kősivatagok, házak özöné"-re ahol az „emberek sokasága úgy gubbaszt egymás mellett, fölött és alatt, akár madarak a kalitkában, hol gyermekek százezreinek nincs egyéb játszóhelye, mint a járda vagy utca, hol az egyén semmi, sodródó homokszem, szélfútta lom csupán."[5]

Ebből következően számtalan olyan írás született, amely a nagyváros romlottságáról és pusztulásáról szól. A városról, melynek „... születése maga után vonja a halálát"[6]; a városról, amelyben valójában csak Szodomát és Gomorát látták, és megidézték pusztulását. A városnak mindazonáltal — ahogy azt végkövetkeztetésül Spengler is megállapítja — mégsem csökkent a vonzereje.

A metropoliszban hemzsegő emberáradatban jelen van a művész is, aki mindazt, amit a város ad, vagy éppen amit elvesz, a saját kifejezésmódján próbál megjeleníteni. Amióta a művészek felfedezték maguknak a nagyvárost, számtalan festmény, grafika és különböző montázstechnikai eljárással készült műalkotás született ebben a témában. Ugyanakkor jelentős számú irodalmi és filmalkotás is a nagyvárost választotta tárgyául. Az impresszionistákat és szimbolistákat követően a futuristákkal kezdődően az avantgárd szinte összes ága kialakította saját városképét, melynek leggyakoribb főszereplője Berlin volt. Az arany 20-as években a Weimari köztársaság fővárosa szimbolizálta a jelent.

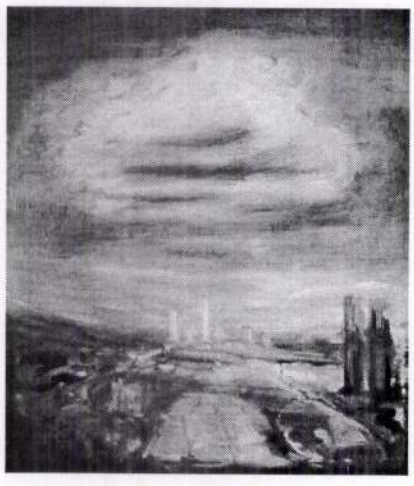

Szotyory László: A város, 2002
olaj, vászon, 130×110 cm

A Berlinben élő magyar művészeket is megihlette ez az állandóan újuló organizmus; többek között Moholy-Nagy László, Péri László, Scheiber Hugó, Kádár Béla, Bortnyik Sándor, Tihanyi Lajos, Czóbel Béla művészetében hallani ki a város szimfóniáját. De olyan magyar művész életművében is jelen van a város, aki nem érezhette saját bőrén Berlin tempóját. Gondolok itt elsősorban Derkovits Gyula 1927-ben festett *Utca* című képére.

Az építészet hónapja keretében az XO Teremben rendeztek tárlatot, amely a kortárs művészet szemszögéből vizsgálja az érintett témát. A csoportos kiállítás művészei között találjuk *Csiszér Zsuzsi*t, *Dániel András*t, *Győrffy László*t, *Nagy Gabriellá*t, *Nádler István*t, *Szotyory László*t és *Várady Róbert*et. Várady a *Süllyedő város* című alkotásán a szürke monokróm alapon ókori épületek alaprajzai láthatóak, amelyeket egy romba dőlt város fényképfelvételeiből összerakott és a festményre applikált keret fog körbe. A falak nélküli, csak alapjaiban jelenlévő épületek, a romos városkép, illetve a szomorúságot tükröző szürke színvilág a metropolisz végzetének rémképét villantja fel.

Ugyancsak vészjóslóan gyűlnek a felhők *Szotyory László* festményének városa fölé. A hatalmas fehér felhő és a kép előterének íves kék felülete körülölelik a távolban éppen csak felsejlő várost, magas toronyházaival, amelyek akár fák is lehetnének. Vagyis élő

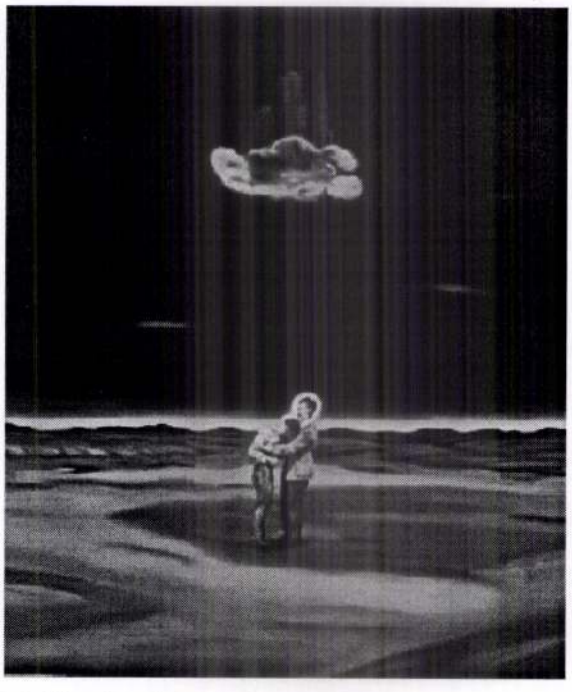

Dániel András: Égi Jeruzsálem, 2003
olaj, vászon, 70×60 cm

HÍREK

Az elhízás elleni küzdelem jegyében a brit hatóságok fontolóra vették, hogy megadóztatják a magas zsírtartalmú élelmiszereket. A kalóriatartalomnak megfelelően emelnék az áfakulcsot a magas zsírtartalmú élelmiszer-ipari termékek esetében.

Sőt! Meg kéne határozni, hogy a félkilós étkezési sertészsír csomagolásának – a dohányáruk mintájára – hány százalékát foglalja el a felirat: Káros az egészségre!

B. ZS.

KITÜNTETÉS. A Német Szövetségi Köztársaság érdemrendjét adja át ma Ursula Seiler-Albring, az NSZK budapesti nagykövete Elisabeth Knábnak, a Bajai Magyarországi Németek Iskolaközpontja igazgatójának. Knáb asszony a magyarországi német kisebbség és a magyar–német, illetve európai együttműködés fáradhatatlan képviselője – áll a lapunkhoz eljuttatott közleményben. *(Népszabadság)*

PALLÁDIUM-DÍJASOK. Ma adják át a Palládium Alapítvány idei díjait a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban. A Szüts Miklós, Szilágyi Ákos, Spiró György, Czoch Gábor és Bíró Péter által odaítélt egymillió forintos díjat Kukorelly Endre (TündérVölgy című regényéért), Várady Szabolcs (A rejtett kijárat című kötetéért), Steiger Kornél (Platon-kommentárjaiért), Szotyori László (önálló kiállításáért) nyerte el. A különdíjat Margócsy István (Hajóvonták találkozása című tanulmánykötetéért) kapja. *(Munkatársunktól)*

BÖRTÖN FENYEGETHETI AZ AUTÓBAN VIZELŐKET, pontosabban az autóban menet közben palackba vizelőket, a palackot pedig az útra kidobálókat az amerikai Wyoming államban. A folyó ügyek elintézésének eme sajátos módja annyira gyakorivá vált az állam egyes útjain, hogy kénytelenek voltak Wyoming törvényhozói is foglalkozni a nemkívánatos „palackpostával". Az eléjük került törvényjavaslat értelmében a jövőben 9 hónap börtönt kaphat és ezer dollár bírságot fizethet az, aki vizeletével szemetel. *(MTI)*

HÁROMMILLIÓ FORINTOT RABOLT egy álarcos csütörtökön a bajóti takarékszövetkezetben. Egy fekete ruhát viselő, körülbelül 180 centiméter magas férfi fekete maszkkal a fején tért be a takarékszövetkezetbe, és egy pisztolynak látszó tárggyal pénzt követelt. A dolgozók átadták a szövetkezetben lévő pénzt, mintegy 3 millió forintot a rablónak, aki motorkerékpáron távozott a községből Nagysáp felé. *(MTI)*

MEGKEZDTÉK A KÉNYSZERGYÓGYKEZELÉSÉT a betegsége miatt jogerősen felmentett fényeslitkei gyilkosság vádlottjának. A 22 éves tornyospálcai fiatalembert, aki brutálisan kegyetlen módon a múlt év augusztusában megölte 21 éves barátnőjét, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság szerdán jogerősen felmentette, tekintettel az orvos szakértői vélemény szerint kóros tudathasadásos elmeállapotára. *(MTI)*

KATTANJ AZ ISKOLÁRA! címmel fotókiállítás nyílik ma délután négykor a Pedagógus-továbbképzési Központba (Pilisborosjenő, Fő u. 1.) az országos fotópályázat anyagából, amelyre diákok és tanárok küldhették be az iskolai életről készített képeiket. *(Népszabadság)*

ÖNGYÚJTÓGÁZTÓL VESZTETTE ÉLETÉT egy 16 éves norvég fiatalember. A norvég tizenéves két barátja társaságában lett rosszul a Bergen közelében lévő Sandsli településen, és barátai már hiába próbálták feléleszteni. Bár azt még nem lehet tudni, hogy maga a gázadag volt-e halálos, az biztos, hogy hozzájárult a fiú halálához. Nem először fordult ugyanis elő, hogy e gáz belélegzése oxigénhiányra, majd a szívműködés leállására vezetett. A rendőrség többször is figyelmeztetett az öngyújtógázzal való „szipózás" veszélyességére – ez a szokás ugyanis meglehetősen elterjedt a fiatal kábítószerfüggők körében. *(MTI)*

BELEHALT SÉRÜLÉSEIBE az az idős asszony, akit összeverve találtak magyarkeszi lakásában az ismerősei. A 84 éves asszony lakásába ismeretlen tettesek kedd éjszaka behatoltak, otthonát feldúlták, feltehetően pénz után kutattak. Az összeverte sértettet szerdán Dombóvárra, majd a kaposvári kórházba szállították, ahol az idős asszony meghalt. A halál pontos okát szakértők még vizsgálják. *(MTI)*

ALLERGIAKALAUZ. Tóth Gábor élelmiszer-ipari mérnök E-számokról őszintén – Élelmiszerek árnyoldalai című, ezen a téren hiánypótló kötetét ma három órakor mutatják be Budapesten, a Fókusz Könyváruházban (Bp. VII., Rákóczi út 14.). Ugyanitt találkozhat először a közönség a szerző Allergia és Candida című munkájával is. *(Népszabadság)*

CSECSEMŐHOLTTESTET TALÁLTAK a felső-sziléziai Gliwice település egyik lakótömbjének pincéjében egy mélyhűtőben. A férfi, aki a kicsiny tetemre rátalált, hosszabb idő után ki akarta takarítani a fagyasztószekrényt, és ennek során tette szörnyű felfedezését. A rendőrség szerdán közzétett beszámolója szerint a hatóságok nem találtak betörésre utaló nyomokat a pincében. *(MTI)*

LEBUKOTT CSEMPÉSZ. A gazdatüntetés buktatott le egy cigarettacsempészt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. A demonstráció miatt félig lezárt 4-es főúton szerdán egy kistehergépkocsi a rendőrök jelzésére nem állt meg, hanem nagy sebességgel elhajtott. A félpályás lezárás másik végén azonban szintén rendőrök álltak, akik feltartóztatták a menekülőt. A jármű átvizsgálásakor kiderült, hogy a gépkocsit vezető középkorú kecskeméti nő ismeretlen eredetű, 700 karton cigarettát és 600 liter kannás üzemanyagot szállított. *(Népszabadság)*

HELYREIGAZÍTÁS. Tegnapi számunkban tévesen jelent meg az Országos Mentőszolgálat főigazgatói posztjára esélyes Takács Zoltán cégének a neve. Helyesen, Takács Zoltán a Főnix S.O.S. Egészségügyi Szolgáltató Részvénytársaság elnök-vezérigazgatója. Az érintettektől elnézést kérünk.

Lehoczki István

Üdülési szokások

– Ó, mi imádunk újabb és újabb tájakat felfedezni! Már alig várjuk a 4-es metrót!

Rablás egy IX. kerületi postán

FOTÓ: MTI – KOVÁCS TAMÁS

Forró nyomon a rendőrök

MTI Kiraboltak Budapesten egy IX. kerületi postahivatalt csütörtökön; a rabló feltehetőleg fegyverrel kényszerítette az alkalmazottakat a pénz átadására – tájékoztatott a Budapesti Rendőr-főkapitányság sajtóügyeletese.

Egy sötét ruhás, símaszkot viselő férfi lépett be kora délután a Lónyay utcai postahivatalba, feltehetően fegyverrel összeterelte az ügyféltérben tartózkodó három és a hátsó helyiségekben lévő két alkalmazottat, és még meg nem határozott összegű pénz átadására kényszerítette őket – mondta *Sagyibó Melinda*. Hozzátette: ügyfél nem tartózkodott a postahivatalban, lövés, sebesülés nem történt.

A rabló és társa, aki a postahivatal előtt állt, feltehetőleg gyalogosan távozott a helyszínről.

Álarcosok Csíkszeredában

TIBORI SZABÓ ZOLTÁN
KOLOZSVÁRI TUDÓSÍTÓNK

Szerda este két álarcos férfi hatolt be a csíkszeredai Madezit Kft. irodáiba, s fegyverrel arra kényszerítették a cég igazgatóját és értékkezelőjét, hogy a vállalat kasszájában lévő mintegy 200 millió lej (1,3 millió Ft) értékű készpénzt és élelmiszerjegyet átadják. Ezt követően a két férfit a padlóra kényszerítették, majd rájuk zárták az ajtót, autóba ültek és elhajtottak. Az épületben tartózkodó tanúk szerint a rablók fekete ruhadarabokat viseltek, s székely hanglejtéssel, magyarul beszéltek. Az egyik álarcos kezében géppisztoly, a másikában pedig revolver volt.

A rablás után lezárták a városból kivezető utakat, a rendőrség és a csendőrség valamennyi gépkocsit megállított és ellenőrzött, de a rablóknak nem sikerült nyomára bukkanni. Az utóbbi hónapokban Csíkszeredában egyre több bűncselekmény történt. Az egyik alvilági csoport egy magyar újságírót is súlyosan bántalmazott. A román sajtó szerint a bűnbanda feje egy helyi magyar vállalkozó, akivel szemben a helyi karhatalmi szervek is tehetetlenek.

HIRDETÉS

Heti (t)uti tipp

Áprilistól üzemel hazánk legmagasabban fekvő szállodája a négycsillagos **HUNGUEST Grandhotel Galya**. A luxusszálloda bevezető ajánlata pünkösdig érvényes. Galyatetőn tetszés szerint választható két éjszaka üdvözlő itallal, félpanzióval, kényeztető wellness-programmal, antistresszmasszázzsal, légzőtornával, élményfürdővel, fedettmedence-, pezsgőfürdő-, szauna-, infraszauna-, gőzkabin-, ködszikla-, skótzuhany-, kavicságyas medence-, konditerem-, fürdőköpeny-, parkolóhasználattal, személyenként **29 500** forint. Április 9–13 között három éjszaka – a korábbi szolgáltatásokkal, húsvéti programokkal – személyenként **58 000** forint. Mindkét ajánlatnál – a pótágy miatt – a 2–12 év közöttiek kedvezménye 50 százalék. A számla üdülési csekkel is kiegyenlíthető. Szállásfoglalás a 06 (37) 376-011-es vagy (37) 376-012-es telefonon.

Szállodai helyfoglalás és információ: HUNGUEST HOTELS TOURS WESTEND Tel.: 238-7242

Etnikai gyilkosság az egyetemen

Akciós baltával ölte meg örmény társát az azeri hallgató

Brutális kegyetlenséggel meggyilkolta egyik örmény társát *S. Ramil* (27) azerbajdzsáni katonatiszt csütörtök hajnalban a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem budapesti kollégiumában. Megkísérelte rátörni az ajtót egy másik örmény katonatisztre is, de a vérengzésre felriadt társai ebben már megakadályozták. S. Ramil ellenállás nélkül megadta magát a helyszínre érkező rendőröknek. Tettét már elfogásakor (majd később, a kihallgatásán is) azzal indokolta, hogy nem tett mást, mint amit az örmények tettek az ő családjával, de ezt a magyarok úgysem fogják megérteni.

S. Ramil – mint *Fülöp Valter* őrnagy, a BRFK vizsgálati főosztályának illetékes osztályvezetője elmondta – január 8-án érkezett több ország katonatisztjeivel együtt Magyarországra, három hónapos angol nyelvtanfolyamra. Azóta semmi jelét nem adta, hogy személyes vagy nemzeti alapon nem szívelné két örmény katonatársát. Rémtettének végrehajtása után azonban a rendőrségen elismerte: már ideérkezésekor elhatározta, hogy „örményt fog ölni". Szerdán az egyik bevásárlóközpont reklámújságában meglátta, hogy ott akciós áron vásárolhat baltát. Elment, vett egyet, és a kabátja alatt becsempészte a kollégiumba, majd este tíz körül lefeküdt és alvást színlelt. Hajnalban felkelt, és végigjárta a kollégiumi szobákat. Mindenütt felkapcsolta a villanyt. Örményeket keresett.

A kurzuson két örmény katona vett részt. Egyikük – S. Ramil későbbi áldozata – magyar tiszttel lakott egy szobában. S. Ramil bement, és fejszéjével több csapást mért az alvó örmény fejére és felsőtestére. Az első híradások még arról szóltak, hogy több késszúrást is ejtett rajta, a soron kívül elvégzett boncolás azonban ezt a feltevést megcáfolta. Testén a balta éle ejtett néhány, késszúrásra emlékeztető sebet. S. Ramil a vérengzésre felriadó magyar katonának jelezte, maradjon ki az ügyből, akkor nem lesz bántódása.

Később S. Ramil megpróbált bejutni egy másik szobába is, hogy örmény katonatársával is végezzen, de annak ajtaja zárva volt. Néhány baltacsapással megkísérelte „kinyitni", ám nem járt sikerrel. Közben mind többen rohantak ki a folyosóra, és közrefogták az azeri férfit, aki néhány másodpercnyi hezitálás után letette a baltát. A csoportban lévő másik azerbajdzsáni katonatiszt a hírek szerint elsírta magát, amikor értesült honfitársa rémtettéről.

F. GY. A.

■ KARABAHI INDULATOK A HUNGÁRIA KÖRÚTON

Az azeri–örmény gyűlölködésnek történelmiek a gyökerei, ráadásul olyan délnyugat-ázsiai népekről van szó, amelyek az idők folyamán rendszeresen kerültek véres konfliktusokba egymással. A szembenállásnak a határviszályokon túl kulturális és vallási gyökerei is vannak. Az örmények keresztények, míg az azeriek többségében muzulmánok. Harmincezer halott és egymillió menekült – a statisztikák rideg nyelvén ez volt a mérlege az 1988-ban Hegyi-Karabah kapcsán kirobbant azeri–örmény konfliktusnak. A vita tárgya egy alig 120 kilométer hosszú, 35-60 kilométer széles hegyvidéki terület, amelynek döntően örmény lakossága nem kívánta tudomásul venni a szovjet politikusok döntését, amely még anno Azerbajdzsánhoz csatolta őket. Az enkláve hovatartozása feletti véres konfliktus 1994-ben fegyverszünettel ért véget, a felek azóta civilizáltabb módon, a tárgyalóasztalok mellett próbálják meggyőzni egymást. Mindeddig kevés sikerrel. Legutóbb tavaly decemberben, Genfben találkozott az alig néhány hónapja megválasztott új azerbajdzsáni elnök, *Ilham Alijev* örmény kollégájával, *Robert Kocsarjannal*. Csak abban értettek egyet, hogy a megbeszéléseket folytatni kell. Egy azeri és egy örmény között már ez is valami. *(Sz. Z.)*

A bíróság a Bácskai-tárgyalásról

A Bácskai-ügy bírája nem adott okot arra, hogy fegyelmi eljárás induljon ellene – tűnik ki a Fővárosi Bíróság közleményéből.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Mint arról korábban beszámoltunk, a *Bácskai János* dandártábornok elleni büntetőper – amely a Fővárosi Bíróság katonai tanácsán zajlik – tárgyalása során a laikus számára több meglepő dolog is történt. Így például szerdán az egyik tanú meghallgatását a bíró félbeszakította, mikor jelezték, hogy megérkezett tanúskodni *Tóth András* titkosszolgálatokat felügyelő államtitkár, akit a korábbi tájékoztatás szerint másik napra idéztek. Továbbá, az államtitkár, valamint az ugyancsak tanúként idézett kancelláriaminiszter is – meghallgatása előtt – időzött az eljáró bíró szobájában.

A fentiek kapcsán a Fővárosi Bíróság tegnap közleményt adott ki, melyben tudatta: „a jelenlegi bírósági szervezetben a katonai bírák egyben hivatásos állományú katonák is. A katonai tanácsok épületeiben a kapuügyeletet sorállományú katonák látják el. Így van ez a Fővárosi Bíróság katonai tanácsánál is. A katonai szerveknél kialakult gyakorlat, hogy a magasabb rangú állami vezetőket a kapuügyeleti szolgálat fogadja és felkíséri az adott szervezet vezetőjéhez. *Kiss Péter* kancelláriaminiszter és Tóth András államtitkár tanúkénti megjelenésekor az ügyeletet ellátó katonák – akik a bírósággal nem állnak szolgálati viszonyban és a megjelentek látogatásának céljáról sem tudtak – a rájuk irányadó szabályok szerint eljárva felkísérték a tanúkat a szervezetet irányító kollégiumvezető-helyettes szobájába".

A közlemény szerint Tóth András előzetesen jelezte, hogy az eredeti tárgyalási időpontban nem tud megjelenni a bíróságon, és kérte, hogy kihallgatására február 18-án délelőtt kerüljön sor. A tanácsvezető bíró e kérésnek – a „civil" bíróságokon is általánosan elfogadott gyakorlatnak megfelelően – eleget tett. Így történt, hogy a tanú meghallgatását egy másik tanú meghallgatását félbeszakítva rendelte el. „Az eljáró tanácselnök nem tanúsított olyan magatartást, amely fegyelmi eljárás megindítására adna okot" – olvasható a bírósági közlésben.

A hasonló félreértések elkerülése végett a bíróság vezetése intézkedett aziránt, hogy a katonai bírák a jövőben előzetesen tájékoztassák az őrszolgálatot teljesítő katonákat a tárgyalásokon meghallgatandó és a tárgyalóterembe kísérendő magas rangú személyek nevéről – áll a Fővárosi Bíróság közleményében.

Szotyory László fotó

VASÁRNAP NAGY ESŐ

Pénteken, szombaton derűs, száraz idő várható. Csak a délnyugati országrész fölött valószínű néha több felhő. Mérséklődik az északkeleti szél. Az éjszaka keményen fagyos lesz, kora délután kevéssel 0 °C fölé várható a hőmérséklet.
Vasárnap és **hétfőn** borús lesz az ég. Átmenetileg jelentősen emelkedik a hőmérséklet. Nagy mennyiségű eső valószínű. Hétfőn délután az ország nyugati felén havazásra változik a csapadék.
Kedden erős lehülésre, viharos szélre, hózáporokra kell számítani.
Szerdán reggel keményen fagy, de napközben nagy valószínűséggel kellemesebb idő lesz.

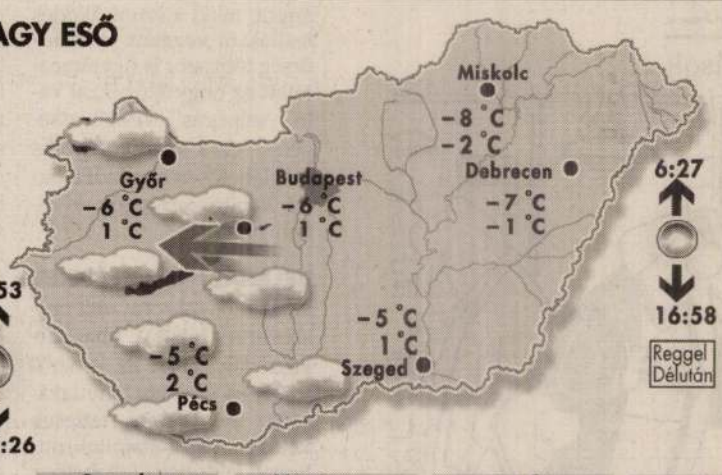

Szombat	Vasárnap	Hétfő	Kedd	Szerda
0 °C / 2 °C	1 °C / 7 °C	4 °C / 3 °C	0 °C / −2 °C	−1 °C / 4 °C

Hójelentés	
Bad Gastein	120 cm
Semmering	90 cm
Kaprun	330 cm
Chopok	60 cm
Donovaly	95 cm
Certovica	90 cm
Vogel	170 cm
Kranjska Gora	90 cm
Bormio	200 cm
Passo Tonale	200 cm
Kobla	80 cm
Alpe d'Huez	360 cm

készítette: EMS EWS

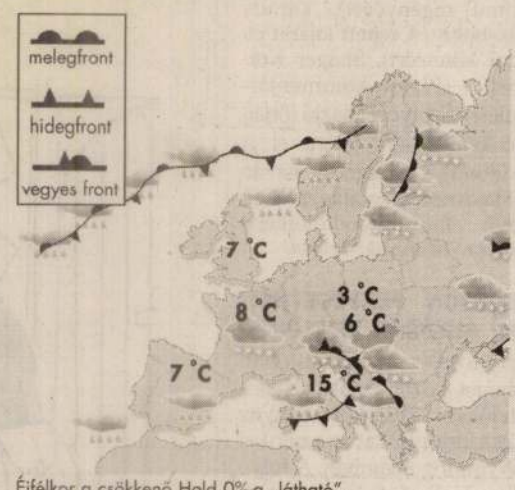

Éjfélkor a csökkenő Hold 0%-a „látható".

Orvosmeteorológia:
gyenge melegfronthatás.
Nagyvárosaink levegőminősége ma:
a légszennyezettség az eü. határérték kb. 15%-a.

Európa időjárása		
Arad	3 fok	derűs
Athén	16 fok	eső
Bécs	6 fok	változó
Belgrád	7 fok	borongós
Berlin	3 fok	derűs
Budapest	3 fok	derűs
Bukarest	5 fok	felhős
Isztambul	8 fok	eső
Kolozsvár	5 fok	változó
London	7 fok	derűs
Madrid	7 fok	eső
Párizs	8 fok	felhős
Pozsony	4 fok	napos
Prága	4 fok	változó
Róma	15 fok	felhős
Stockholm	1 fok	napos
Varsó	−2 fok	derűs
Zürich	4 fok	napos

Az előrejelzés meghatározottsága (sikerességének valószínűsége): „KICSI"

Az EWS további részletes, friss, helyfüggő időjárás-jelentése a Westel WAP-on.

Asztalihoki – felsőfokon

Számos teremsport szinte ismeretlen Magyarországon. Ilyen az asztalihoki is. A játékot Svédországban találták ki az '50-es években. Otthoni szórakozásnak indult, de hamar nagy népszerűségre tett szert, s ma már rendszeresen szerveznek világbajnokságokat egyéni és csapat formában. A játék első ránézésre a csocsóhoz hasonlít, de van egy lényeges különbség: itt minden egyes játékos külön-külön mozgatható, így sokkal nagyobbak a kombinációs lehetőségek. Mozgalmas, látványos és szórakoztató.

Az első magyar bajnokság több korosztályban 1999 tavaszán zajlott körülbelül 25 indulóval. 2001-ben pedig megalakult a Magyar Asztali Jégkorong Szövetség. A sportág pedig egyre népszerűbb.

Az érdeklődők az Orczy-kertben hétfőnként 17–20 óráig pörgethetnek, a Budenz József Iskolában keddenként 15–20-ig a Budenz Hybernator SE kínál gyakorlási lehetőséget, az Újpesti Sirályok péntek este 9-től, szombat este 8-tól a Káposztásmegyeri Közösségi Házban gyülekeznek.

Minden kérdésre szívesen válaszol Létay Dániel a (06-70) 252-5038-as telefonszámon.

Február 22-én, vasárnap rendezi a Magyar Asztali Jégkorong Szövetség a budapesti és Pest megyei oktatási intézmények tanulói számára a diákolimpiát a Játékmester Játszóházban, az Állatkertben (Budapest XIV., Állatkerti krt. 6–12., bejárat a cirkusz mellett). A rendezvény elsődleges célja a sportág népszerűsítése, játéklehetőség biztosítása, valamint a Budapesti Diákolimpia Bajnoka cím odaítélése, felkészülés a 2005-ös rigai asztali jégkorong-világbajnokságra.

Korcsoportok: mini: I. korcsoport (1994. január 1. és utána születettek), kölyök: II–III. korcsoport (1991. január 1. és 1993. december 31. között születettek), junior: IV–V. korcsoport (1988. január 1. és 1990. december 31. között születettek). Felnőtt: VI. korcsoport (1985. december 31. és 1987. december 31. között született középiskolások). A mini- és kölyökkorcsoportban a fiúk és lányok együtt indulnak, a juniorban és felnőttben külön.

Kategóriák: egyéni korosztályos, egyéni abszolút (kortól, nemtől függetlenül bárki benevezhet). Időpont: 2004. február 22., délelőtt 9 óra és 13 óra között.

A lebonyolítás rendje: 4-8 asztalon a résztvevők számától függően teljes körmérkőzés vagy csoportmérkőzések utáni rájátszás. A pontos mérkőzésbeosztást a nevezések függvényében közöljük. Minden helyezést játékkal döntünk el, végleges kieséses nincs!

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
ARANY-MÉDIA HÍRÜGYNÖKSÉG

Amatőrök jégkorongkupája

Amatőr jégkorongozók mérik össze tudásukat a hét végén a Városligeti Műjégpályán. A február 21–22-i események mindkét napján a mérkőzések 14.00 órától kezdődnek. A pályára lépők jelentős száma ellenére – az ország minden szegletéből 80 csapat nevezett – a rendezők szerint a két nap alatt kiderül, ki a legjobb. A győztes jutalma egyébként a kupa és a dicsőség lesz. A játékszabályok speciálisak: a testi érintkezés tilos, durva szabálytalanságért azonnali kiállítás jár – így a hölgyek is jó esélyekkel léphetnek pályára.

Vasárnap 18 órától *Ganxta Zolee* és barátai lépnek pályára, ellenfeleik a Nokia-csapat tagjai lesznek, közöttük Finnország magyarországi nagykövete, *Pekka Kujasalo* is jégre lép.

A rendezők sok érdeklődőre számítanak, belépődíjat ugyanis nem kell fizetniük a nézőknek.

K. O.

Táblabíróság

A táblabíróság ítéletet hirdet a Teréz körúti táblák kontra jó ízlés ügyben. Kérem, álljanak fel! Az ítélet: bűnös. Bűnös nagy tömegben elkövetett vásárlásra való felbujtásban, folytatólagos ízlésrombolásban, a közérthetőséggel szembeni teljes ellenállásban, továbbá bűnös kivitelezésében, elhelyezkedésében, állapotában, környezetbe illeszkedésében, színében, betűtípusában. Korára, méretére való tekintet nélkül. A bíróság enyhítő körülményként értékelte azt, hogy a megcélzott közönség nem veszi észre a folytatólagos (bűn)cselekményt, mert nem néz fel, hiszen akkor nekimenne valaminek. Enyhítő körülményként értékelte továbbá a békés egymás mellett élés maximális betartását – nemcsak nyelvi alapokon, enyhítő körülményként értékelte multikulturális jelentőségét. A táblabíróság az ügy minden részletét figyelembe véve a vádlottat közönség előtti megszégyenítésre ítéli.

BALOGH ZSOMBOR

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Teréz körúti reklámerdő

UTAK ÉS UTASOK

ORSZÁGOS

● Az országos gazdademonstrációk az elsőrendű utakon ma is fennakadást okoznak. Napközben a 4-es főutat Szolnoknál, Fegyverneknél, Kaba közelében, a 6-ost Érdnél, Pécsváradnál és Szigetvár előtt, a 7-est Székesfehérvár és Szabadbattyán között és Nagyrécse közelében, a 8-ast Devecser és Borszörcsök, Jánosháza és Hosszúpereszteg között, valamint Körmendnél zárják le fél szélességben.

❶ Éjszaka is félpályás lezárást okoznak a tiltakozó gazdák a 82-es főúton, Ravazdnál, valamint a 83-as főúton Tapolcafőnél és Takácsinál. Ha szükséges, a forgalmat rendőrök irányítják.

❷ Az 5-ös főúton, Kecskeméten, az Erzsébet körúton, beszakadt a burkolat.

❸ Több helyen kivágják a forgalomra veszélyes kiszáradt fákat, ezért a 37-es főúton is Sátoraljaújhely és a határállomás között indokolt a körültekintőbb vezetés.

❹ Az 51-es úton, Dusnok előtt is a fák metszése okozhat akadályokat.

❺ A 65-ös úton Sióagárd közelében vágják ki a kiszáradt fákat.

A fakivágások helyszínén napközben esetenként néhány percre megállítják a forgalmat.

Forrás: Útinform

BUDAPEST

❶ Óbudán a Galagonya utcába – a Lajos utca és a Bokor utca közötti szakaszra – nem hajthatnak be az autósok, mert az utcában új csatorna épül, emiatt a forgalmas Kolosy teret erre nem kerülhetik el, hanem érdemes a Pacsirtamező utca–Tímár utca–Bécsi út útvonalon megközelíteni a Szépvölgyi utat.

❷ Budán a Kapás utca Csapláros utca és Csalogány utca közötti szakaszára építkezés (metrószellőző-építés) miatt továbbra sem lehet behajtani, a terelőút az Erőd utca lehet.

❸ A Várban a Donáti utcát zárták le a Donáti köz és a Vám utca között, mert folytatják a csatorna felújítását. A korlátozást a Franklin utca–Toldy Ferenc utca útvonalon kerülhetik el.

● Az M3-as autópálya fővárosi szakaszán a rákospalotai körvasút sori felüljáró és a városhatár között a belső sávot 8–15 óráig szakaszosan kosaras gépkocsi foglalja el, mert javítják a közvilágítást.

● Rómaifürdőn, a Zaránd utcában, a Monostori úttól a Rozgonyi Piroska utcáig, valamint az Emőd utca és a Nimród utca között a közvilágítást érintő munkák miatt nem közlekedhetnek zavartalanul.

● Csillaghegyen, a Mátyás király úton, a Gyula utca és Bajtárs utca közötti szakaszra sem lehet behajtani, mert itt is csatornát építenek.

● Újpesten, a Pöltenberg Ernő utcában, az Attila utca és a Nádor utca között épül az új csatorna, ahol egy-egy szakaszt zárnak le időszakosan.

● Angyalföldön, a Tisza utcában folytatják a csatorna felújítását, jelenleg a Hegedűs Gyula utca és a Visegrádi utca közötti útszakaszt zárták le.

● Az Ipoly utcában, a Kárpát utcától a Pannónia utcáig nem lehet közlekedni, ahol szintén felújítják a csatornát.

● Zuglóban a Bácskai utcát a Columbus utcánál és az Amerikai útnál is teljes szélességben felbontották csatornaépítés miatt, így az utca az Amerikai út felől és a Laky Adolf utca felől is zsákutca lett.

● A Tallér utcában is tart a csatornaépítés az Amerikai út és a Gyertyán utca közötti szakaszon, teljes lezárás mellett.

● Pesterzsébeten a Szitás utcában is felújítják a csatornát a fél útpálya lezárása mellett, itt a Hősök tere felől az Erzsébet utca felé csak egy irányban közlekedhetnek.

● A Róbert Károly körúton, az Árpád híd felé vezető oldalon, az Üteg utca után lezárták a külső sávot, mert építkeznek.

Forrás: Fővinform

TV-MŰSOR

MTV

5.35 Hajnali gondolatok **5.38** Agrárhíradó **5.50–9.00** Nap-kelte **9.05** Kachorra – az ártatlan szökevény **9.50** Sorsfordítók **10.10** Szuperbuli **12.00** Déli harangszó **12.01** Híradó **13.05** Remix **13.35** A vadóc **14.00** Körzeti magazinok **14.55** Euron: játék euróért! **15.10** Fogadóóra **15.40** Élesben **16.30** Labirintus **17.00** Álomsuli **17.30** Zöldpont **18.00** Híradó. Gazdasági híradó. Időjárás-jelentés. Körzeti híradók **18.20** Közeli – Kulturális híradó **18.25** Uniós pályázati kalauz **18.30** Srácok, csajok és kutyák **19.00** Társasutazás – Európa csillagai **19.30** Híradó este **20.10** Az ellopott gyermek. II/2. Francia–olasz tévéfilm **21.55** Magyar olimpikonok **22.00** PÉNTEK ESTE **Benne:** Híradó **22.35** Ötvenéves (lesz) az MTV **22.35** Híradó **22.40** Portréfilm Korniss Péter fotóművészről **23.00** Az elnémult falu. Dokumentumfilm **23.25** József Attila: Magyarok – vers **23.30** Interjú Szőnyi G. Sándor rendezővel **23.35** Piros tövű nád. Játékfilm **0.30** Weöres Sándor: Majomország **3.15** ...az én váram... Lakáskultúra mindenkinek **3.45** Telesport (ism.)

M 2

5.35 Hajnali gondolatok **5.38** Agrárhíradó **5.50–9.00** Nap-kelte **9.00** Szerencsi, fel! **9.05** Századunk – ötven éve történt **9.30** Anyanyelvi szószóló **9.55** Záróra **11.00** Médiamix. Dokumentumfilm a Magyar Filmszemlén **11.30** Heti Menü **12.00** Déli harangszó. **Utána:** Fekete gyöngy **12.50** Hátártalan. Filmsorozat **13.15** Van öt perce? Wagner: Szextett **13.25** Nagyítás **14.00** Családban marad **14.45** Kárpáti krónika **14.55** MMM **15.25** Nap-nyugta **17.55** Telesport **19.40** Esti mese **20.05** Híradó este **20.40** Ablak **21.05** Ragyog a nap Ozirisz földjén. II/2. Francia tévéfilm **22.55** Vigyázz! Kész! Jazz! **23.40** Záróra **0.40** Több, mint doktor. 7. **1.35** Ablak (ism.) **2.00** Fogadóóra. Oktatási magazin **2.25** Tudósklub

TV 2

6.00 Magellán **6.30** Jó reggelt, Magyarország! **7.00** Laza© **9.20** Tripla vagy semmi **9.30** Maria Del Carmen **10.45** Teleshop **11.45** Szeretők és riválisok **12.40** Szélhámosok és palimadarak. Angol vígjáték **14.45** Kapcsoltam **15.15** Egyről a kettőre **15.40** A betolakodó **16.35** Jakupcsek **17.30** Katalin bírónő **18.30** Tények **19.05** Aktív **19.45** Árnyékfeleség. Amerikai vígjáték **22.00** Kommandóbázis. 2. Amerikai akciófilm **Közben:** Kenósorsolás **24.00** Benny Hill **0.25** Jó estét, Magyarország! **0.45** Siska. 25.

RTL KLUB

6.00 Malacká. Animációs filmsor. **6.05** Disney-rajzfilmsorozat. Aladdin **6.30** Reggeli **8.38** Találkozások **9.00** Játékzóna **9.05** Receptklub **9.15** Játékzóna **9.25** Vad szenvedélyek **10.15** Játékzóna **10.20** Top Shop **11.20** Játékzóna **11.30** Delelő. **13.10** Pont hu **13.35** Játékzóna **14.15** Cleopatra 2525 **14.40** Receptklub **14.50** Játékzóna **15.05** Disney-rajzfilmsor. Aladdin **15.30** Csak egy szavadba kerül! **15.35** Miami Vice **16.35** Balázs **17.25** Mónika **18.30** Híradó **19.00** Fókusz **19.40** ValóVilág. Újra a lét a tét! **20.35** Barátok közt **21.15** ValóVilág – Párbaj. Újra a lét a tét **23.05** Akták. A parkolás ára **23.35** BeleValóVilág. **23.55** Találkozások **0.05** Híradó **0.20** Így készült: Az utolsó szamuráj. Amerikai werkfilm **0.35** Az igazság zsoldosai. Amerikai akciófilm-sor. **1.25** Fókusz (ism.)

VIASAT 3

6.45 Maya, a méhecske **7.10** Batman **7.35** Tv-shop **8.35** Telefonos játék **10.10** Halálbiztos diagnózis **11.00** Egy rém rendes család **11.25** Férjek gyöngye. **11.50** Dr. Csemus **12.20** Tv-shop **12.55** Stingers **13.50** Charlie angyalai **14.50** Halálbiztos diagnózis **15.45** A körzet **16.40** Szeretünk, Raymond **17.10** Star Trek: Voyager **18.05** A Simpson család **18.35** Dr. Csemus **19.05** Férjek gyöngye **19.35** Egy rém rendes család **20.05** Zuhanórepülés. Amerikai katasztrófafilm **21.45** Késő este Hajós Andrással **22.35** Losing Control. Amerikai erotikus thriller **0.20** Jerry Springer. 108. **1.10** SMS-chat

DUNA TV

5.30 Gazdakör **5.45–8.20** Indul a nap **8.20** Hungarorama **8.30** Heuréka! Megtaláltam! **9.00** Anziksz – Ócsa **9.15** Magyar történelmi arcképcsarnok. Munkácsy Mihály **9.45** A locsolókocsi. Magyar film **11.15** Váltó **11.40** Bekezdések **11.50** Hírek. Időjárás **12.00** Déli harangszó. **Utána:** Vers **12.15** Gazdakör **12.30** Magyarország kincsei – Templomok **12.35** Esti kérdés **13.20** KLIPSZ **13.50** Buster Keaton: A mamlasz. Am. burleszk (ff.) **15.05** Navigátor. Szigetek **16.00** Műhelymunka – Mesterségek dicsérete **16.30** Régiók – Kolozsvár **16.55** Öt perc zene **17.00** Kalendárium **18.00** Híradó. Sport. Időjárás **18.30** Kilátó **18.45** Óceánjárók – A sors hajói **19.40** Mese **20.00** Jókívánságok **21.05** Századunk – Ötven éve történt **21.35** Bekezdések. Raj Tamás főrabbi **21.45** Híradó. Sport. Időjárás „Ébrenjárók" **22.10** Szeretők. Francia játékfilm **23.50** DzsesszLand. Cserfő – Oláh Szabolcs. Zenés film **0.50** Magyarország kincsei – Várak. Döbrönte **0.55** Vers **1.00** Himnusz **1.05** Híradó. Sport

MAGYAR ATV

7.00 Más-nap **9.00** Egyenes beszéd **10.00** Egymás között **11.00** Délidő. **Benne:** Hírek **12.40** Közvetlen ajánlat – Stúdió Moderna **13.00** Hírpercek **13.05** Interaktív játék **14.00** Hírpercek **14.05** Közvetlen ajánlat **14.45** Közvetlen ajánlat – Stúdió Moderna **15.00** Hírpercek **15.05** Közvetlen ajánlat – Stúdió Moderna **15.20** Autósmotoros világ **16.00** Hírpercek **16.05** Interaktív játék **17.00** Hírpercek **17.05** Ingatlanpiaci körkép **17.35** Interaktív játék **18.00** Hírpercek **18.05** Interaktív játék **18.35** Hírvilág –. Világhír **19.00** Ma este. Benne: Híradó. Időjárás **19.30** Találat. Játék **20.00** Egyenes beszéd **21.00** Hírpercek **21.05** Jobbközép **22.00** Híradó **22.10** Emberközelben. Fásy Ádám beszélgetőműsora **23.00** Interaktív játék

SPORT 1

8.45 Mai helyzet **9.00** Labdarúgás. FA-kupa, 5. forduló, Arsenal–Chelsea **11.15** Társasági tenisztorna **11.30** Televíziós vásárlás **11.45** Labdarúgás. Magyar válogatott mérkőzése **14.15** Televíziós vásárlás **14.30** Hódeszkamagazin **15.00** Televíziós vásárlás **15.15** Alpesisí-magazin **15.45** NHL-jégkorongmérkőzés. Alapszakasz. Minnesota–Vancouver **17.45** Grand Prix **18.45** Superbike **19.15** Heti helyzet **20.00** Bokszmágia. Robinson–Castellani **21.00** Labdarúgás. Libertadores-kupa, 3. játéknap. Santos–Guarani (ism.) **23.15** Westel-sportmagazin **23.30** Ász (ism.) **24.00** Labdarúgás. FA-kupa, 5. forduló, összefoglaló (ism.)

SPEKTRUM TV

8.00 Visszatérés a zöld pokolba **9.00** Csúcsjátékok. 12. **9.30** A pszichológia ösvényein. 12. **10.05** A hadzák vendége voltam **11.10** A vadvédelem bajnokai. 4. **11.45** Csillogó csodák. 10. **12.20** Gyerekszoba. 4. **12.55** Tudsz élni nélküle? 5. **13.30** Láss világot! 12. **14.25** 3 árva kisgepárd **15.30** Sportol a világ. 1. **16.05** Dizájn. 7. **16.40** Bioterrorizmus **17.45** Mondén! 9. **18.40** Kincsvadászok. 9. **19.20** A Jangce titkai. 7. **20.00** Roncsderbi **21.00** Várostrom a középkorban **22.00** A meggyötört mediterráneum **22.55** Birodalmak bukása. 1. **23.30** Birodalmak bukása. 2. **0.05** Közelebb a célponthoz – a hatékonyabb bombázás kezdetei **1.00** A technika jövője. 4. **1.30** A Föld felfedezése. 8.

Szotyory László festőművész

A végén három pont...

Szotyory László képeihez

Mintha már jártam volna itt. Ebben a szelíd tájban, ezek között az épületek között. Nem is épületek ezek, élő organizmusok inkább, kitörölhetetlen részei a tájnak. Bennünk vannak, lélegeznek, és nem tudjuk elfelejteni őket.

„Nem jártam hétszáz éve itt. / Azóta minden változatlan:" – írja Anna Ahmatova. Ez így van Szotyory László tájainál, épületeinél is. Megállított, illetve kitágult időpillanatok. És nem akarom, nem fontos tudnom azt, hogy pontosan hol járok, Lipcsében, Rómában vagy épp Arizonában.

De álmodom róluk. Lényeik betöltik gondolataimat. Mászkálok bennük, elmerülök és feloldódom. És a lipcsei emlékmű sztúpává válik. Vonalait körbefújja a szél, homok pereg róla a földre le.

És én megint álmodom. Álmomban az épületek körülölelnek és magukba fogadnak. Lágy zeneiségükbe, és melankóliájukban megpihenni jó.

Így készülnek ezek a képek. Szotyory László elmerül az épületeibe, majd körülfogja őket lágy vonalaival. Nem túlságosan szorosan, nem megijesztvén őket. És erre egyszer csak előbújnak. Kilépnek a tájból úgy, hogy annak kitörölhetetlen részei maradnak. Szotyory akkor végigsimít rajtuk. Kicsalogatja lényük minden elrejtett részletét ecsetvonásai lágy simogatásával és a színek harmóniájával. És akkor elénk állnak. Rendíthetetlenül, és kitörölhetetlenül részei lesznek létezésünk belső tájainak.

Titokzatossá válnak ezek a konkrét épületek és építmények. És már nem a stuttgarti dóm lépcsőinél állunk, hanem valami klasszikusan szent helyen. A keleti emberek tudnak így együtt lélegezni a tájjal, környezetükkel.

Szotyory sajátos – a honi piktúrában egyedülálló – finom érzékenysége és franciásan könnyed festésmódja evvel rokon gondolkodásmódból fakad.

Ezek a képek lassú tűnődésre valók. Halk beszélgetéshez és lágy zenéhez.

Olyan, mint Gulácsy teremtett *Na'Conxypan*ja, csak sokkal kevésbé konkrétan megtervezett. A még épphogy csak felsejlő gondolatok teremtményei. Irodalom: melankolikus, mint Pessoa, csak sokkal érzékibben és közel hajolva a részletekhez. Ez a közelhajolás rendkívül fontos a képek finom részleteinek az észrevételéhez, melyek apró „véletlenszerű" volta pontos és hosszú előkészítő munka eredménye.

Az anyagkezelés miatt a vastagon felvitt festékrétegek energiamezőkké válnak. És mégis könnyedén lebegnek, kalligráfiává lényegül át a táj, olykor teljesen absztrakttá válik.

A festői gesztus alakítja tehát át természeti tájjá ezeket az ecsetvonásokat.

És ebben a pillanatban egyszer csak a finom mozdulat megáll. A tárgyi valóság és az elvont – inkább átérzett, mint elgondolt – tartalom között. Egyensúlyban. Ezért olyan megfoghatatlanul időtlen és végtelen.

Szotyory csukott szemmel simít végig tájain, épületein. Megmerül bennük, de nem akarja birtokolni őket. Megérinti, és lezárás és véglegesség helyett három pontot tesz mondatai végére. Ebből fakadhat olykor a „befejezetlenség-érzetünk", ami a későbbi elmerülés után kitágított végtelenné tágul, ahol mindennek pontos helye van. És rendeltetése. (Erre jó példa az *Emlékmű Pretóriában* című kép, melynek kalligrafikus fa-függőlegesei úgy keretezik a tájat, hogy az egyik jobb oldali fa egyszer csak „félbeszakad", ezzel szemünket az alatta lévő építményre csalogatva. Kiegészítve és továbbhúzva ezt a vonalat egy teljesen más hangulatú képet kapunk. Kibillen az egyensúlyából, befejezetlenné válik. Ezért fontosak ezek az apró, „véletlen" részletek.)

Ezek a képek mások, mint a korábbi hasonló témájúak. Az előző évek koncentrált, általában egy alkalommal megfestett képeit felváltották a hosszú, olykor hónapokon át érlelt munkák.

A színek is kibővülnek, a párizsi kékeket és krómoxid-zöldeket vörösek és sárgászöldek oldják.

Ezáltal, és a festési folyamat változása okán más képek keletkeztek. *Finoman mérlegelő és tovább érlelődő képek, melyekbe a koncentrált* energiát az idő tágítja ki, ezáltal teszi önmagán kívülivé azokat. Mintha mindig is ott álltak volna, Szotyory pedig meglátva elrejtettségüket, előhívta azokat. Hogy számunkra is láthatóvá váljanak. Ezért végigsimította testük hajlatait, domborulatait.

Mintha már jártam volna itt...

(Szotyory László Épületek építmények című kiállítása május 22-ig látható a Várfok Galéria XO-termében)

Nagy Barbara

páratlan

RINOCÉROSZ-BŐR

zgalmas heteket él meg manapság az írástudók közössége. Amíg az rószövetség az antiszemitizmus taadásának pocsolyájában dagonyák, addig a MÚOSZ, újságíróink arcos érdek- és értékvédelmi szerezete villámgyors elnökválasztással gy amúgy kirúgott főszerkesztőt oz helyzetbe.

E fontos szorgoskodás nyilvánvaban megakadályozta a „lelkek érnökeit", hogy tudomást szerezenek egy évfordulóról. Ugyanis ont egy éve; kihasználva az Irán leni háború kezdetének *braking ews*-át, csapott le demokratikus elnzékére Castro, az öregedő diktár. Tíz év óta ez volt a legkeményebb koncepciós per és bírósági élet, vélhetően mivel az ellenzék a ltakozás legális, alkotmányos formáját választotta. Hat, illetve húsz börtönbüntetésre ítéltettek el 26 ót, újságírót, értelmiségit. A bűnnyek: írógép birtoklása, riportok özlése, „független könyvtárak" űködtetése, elemi jogok követelée, a „CIA szolgálatában álló terrosta-szervezetekben való részvé-

PAKKLÁRMA

Már a második vonatot állították meg másfél órára, mert elhagyatott bőröndöt, táskát találtak rajta. (Persze mind a kétszer kiderült: feledékeny útitársak pakkja volt a gazdátlan jószág.) Az utasok lekéstek utazásuk céljáról, üzleti találkozóról, randevúról s más eseményekről.

Reszkessetek szórakozott embertársaim! Mától kezdve úgy vágom ki a vonatból az ilyen csomagot, mint mezőgazdasági dolgozó orrának tartalmát.

Legföljebb arra az esetre, ha mégis előjönne a tulajdonosa, az akcióm után sürgősen átmegyek egy másik kupéba...

(Gőz)

ATROCITÁS

Atrocitásnak minősítette Szili Katalin azt, hogy a parlamentben négy fiatal „Ki Irakból!" feliratú röplapokat szórt a honatyák és honanyák közé. A *Magyar értelmező kéziszótár* szerint az *atrocitás* latin szó és erőszakoskodást, kegyetlenkedést jelent. Ennek alapján mondhatná valaki, hogy a parlament elnök asszonya picit túllőtt a célon, ám nem feltétlenül erről van szó. Ilyen vérzivataros időkben, amikor minden elhagyott műanyag szatyorra figyelni kell, joggal tarthatnak attól a képviselők, hogy a röpcédulákat mondjuk lépfenebaktériumokkal itatták át. Ha a történteket erről az oldalról nézzük, érthető, hogy az Országgyűlés zavartalan működésének első számú felelőse felháborodottan, kipirult arccal vonult el intézkedés végett.

Mindazonáltal nem árt, ha Szili Katalin a jövőben élő adásban óvatosabb és kevesebb idegen szót használ. Lehetnek ugyanis rosszindulatú emberek, akik azt hiszik, hogy nem ismeri az *atrocitás* szó jelentését, sőt azt sem tudja, mi a különbség a *nómenklatúra* és a *klientúra* között. Ez pedig indokolatlanul vetne rossz fényt a Ház asszonyára.

Iantai

Bíró András

KRITIKUS

rbán Viktor korszerűtlennek ítél- Budapest építészeti arculatát. klós Mária még nem nyilatkozott.

-ila-

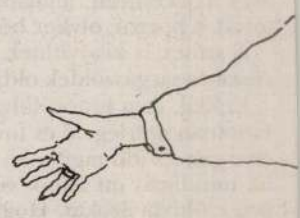

HOL SZORÍT A CIPŐ?

BUDAPEST 72
5. 7. 00
MAGYARORSZÁG
028
NYOMTATVÁNY

Szotyory László kiállítása
a **MAMŰ** galériában

Megnyitja: **Bakonyvári M. Ágnes** művészettörténész
2000. július 7-én, 19 órakor

Nyitva: 2000. augusztus 5-ig,
szerdán, pénteken, szombaton, 15-19 óra között

Új Művészet
Budapest
Nagymező u. 4.
1065

SOCIETY MAMŰ TÁRSASÁG
1071 Budapest, Damjanich u. 39. / Lejárat a Murányi utcából
Információ: 06-37-341-012, 306-1587, Fax: 343-4909, 342-5839
e-mail: ma-mu@freemail.hu

Támogatók: Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága,
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány, Erzsébetváros Önkormányzata

CSÜTÖRTÖKIG NAPOS, CSÜTÖRTÖKÖN ISMÉT ESŐS

Ma sok felhő közötti, szép napos időnk lesz. Délután gomolyfelhők jönnek. Itt-ott záporok, néhol akár zivatar is kialakul.
A délutáni órákra 19, késő estére 15 fok körére csökken a hőmérséklet.
Szerdán is nagyrészt napos idő valószínű. Délután elszórtan alakulnak ki helyi záporesők. 20 fok körüli hőmérséklet várható.
Csütörtökre viszont beborul az ég. Kiadós esőre, átmeneti hűvös napra van kilátásunk.
Péntekre, szombatra – most – szép napsütés ígérkezik.

Napkelte: **5:25**
Napnyugta: **20:19**

Napkelte: **4:55**
Napnyugta: **19:55**

Készítette: *Aigner & Pártai*

Hójelentés	
Lomnici nyereg	0-100 cm
Kaprun	55-240 cm
La Villa	0-50 cm
Krvavec	0-40 cm
Velika Planina	10-90 cm
Kanin	70-200 cm
Schalstal	85-200 cm
Tignes	54-210 cm
Les Deux Alpes	30-360 cm
La Villa	0-50 cm
Chatel	5-80 cm

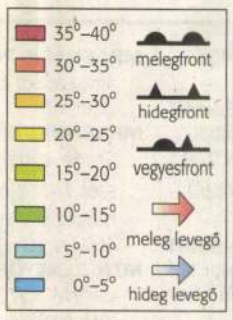

Levegőminőség: a légszennyezettség az eü. határérték kb. 12%-a.

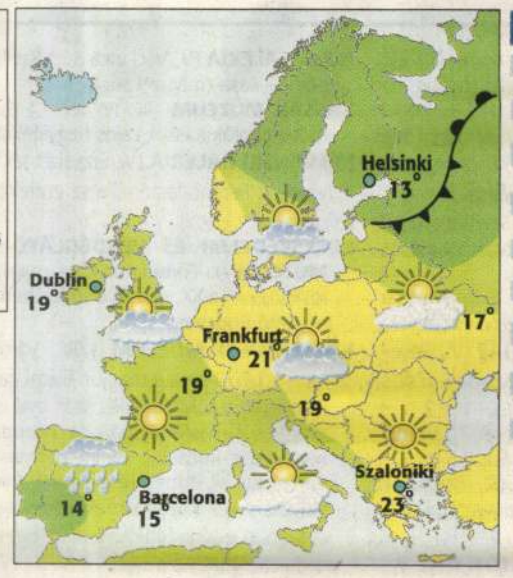

Európa időjárása		
Arad	21 fok	felhős
Athén	23 fok	derűs
Bécs	21 fok	változó
Belgrád	20 fok	napos
Berlin	21 fok	változó
Bukarest	23 fok	felhős
Isztambul	18 fok	derűs
Kolozsvár	19 fok	változó
London	20 fok	változó
Madrid	14 fok	eső
Párizs	19 fok	napos
Pozsony	19 fok	napos
Prága	19 fok	változó
Róma	21 fok	változó
Stockholm	15 fok	napos
Varsó	17 fok	eső
Zürich	19 fok	napos

Az előrejelzés meghatározottsága (sikerességének valószínűsége): **„Nagy"**
További részletes, friss, helyfüggő időjárás-jelentés a Westel WAP-on.

Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Vasárnap
22° / 22°	17° / 15°	18° / 17°	20° / 20°	15° / 16°

Városnyi méretű kisbolygó közeleg

Szeptember végén egy terjedelmes aszteroida száguld el a Föld mellett. A Toutatis 4,6 kilométer hosszú és 2,4 kilométer széles, mozgása egy dülöngélő súlyzóra emlékeztet.

A Toutatis üstökös szeptember 29-én alig 1,5 millió kilométerre halad el a Föld mellett. Az aszteroida – egy francia csillagász fedezte fel 1989-ben – sokkal inkább különös, semmint veszélyes objektum. A tudósok nem tudják megmagyarázni például sem a formáját, sem a forgását. Szokatlan forgása a felszínén lehetetlenné teszi a normális napszakok kialakulását – az aszteroidán nem léteznek az égitesteken megszokott nappalok és éjszakák. A kutatók szerint a különös objektum a Holdéhoz hasonló felszínnel rendelkezik. A NASA számításai szerint a Toutatis 1353 óta nem került ilyen közel a Földhöz, és 2562-ig nem is lesz újabb ilyen alkalom.

A csillagászok szerint nincs másik nagy ismert aszteroida, ami ennyire megközelítette volna bolygónkat. Számtalan kisebb objektum haladt már el másfél millió kilométernél kisebb távolságban mellettünk, voltak olyanok, amelyek jóval a Föld–Hold távolságon belül suhantak el. Valószínű, hogy korábban Toutatis méretű aszteroidák is kerültek már ilyen közel, azonban korábban még nem pásztázták a maihoz hasonló részletességgel az égboltot.

Szeptember 29-én amatőr csillagászok is megnézhetik a Toutatist. Az aszteroida szabad szemmel nem látható, azonban egy hagyományos látcső már elegendő a felfedezéséhez, ha az égbolt tiszta és a város fényeitől távol próbálkozunk az észleléssel.

A NASA Near Earth Object (földközeli objektum) programja jelenleg 48 olyan aszteroidát követ nyomon, amely túl közel kerülhet a Földhöz. Ennél azonban bizonnyal több van, de számos kisbolygóról csak elhaladása után szerzünk tudomást. Idén január közepén például – hozott egy példát az index.hu – kilenc órán keresztül katasztrófahangulat uralkodott a kutatók körében, mivel az 2004 AS1 aszteroida egy nap leforgása alatt 40 egységgel lett fényesebb.

Ez arra utalhatott, hogy gyorsan közeledik a Föld felé. Hamarosan kiderült azonban erről nincs szó. Az arizonai egyetem csillagászati kutatólaboratóriumának szimulációs oldala szerint egy 45 méter átmérőjű vasnikkel aszteroida 90 fokos becsapódási szög és másodpercenként 20 kilométeres sebesség mellett 3 kilométeres krátert vájna a szárazföldön.

ÖTVÖS ZOLTÁN

Patakszennyezés

Kétféle rovarölő szer okozhatta május 1-jén a Vörös-patakban másfél mázsányi hal pusztulását, és a víz habzását – állapította meg a Vas Megyei Növény- és Talajvédelmi Szolgálat vizsgálata. *Klády János* igazgató közölte: szakértőik mintákat vettek a patakból és a helyi kft. által használt munkagépnek a tartályából, amely permetezett a szennyezés napján, többször áthajtva a patakon. Feltételezések szerint így kerülhetett az őszi búza permetezésénél használatos, a halakra különösen veszélyes méreg a vízbe. A rendőrség környezetkárosítás gyanúja miatt kezdett nyomozást – jelentette *tudósítónk*.

ORVOSMETEOROLÓGIA

A frontra érzékenyek fellélegezhetnek. Megfelelő lehet a közérzetünk, az erőteljes májusi napsütés emeli a hőérzetünket. A légszennyezettség kissé növekszik. A levegőminőségi határérték így sem éri el az egészségügyi határérték felét. A legmagasabb a nitrogénoxidok koncentrációja. A porkoncentráció alacsony.

POLLENHELYZET: Elsősorban a nyírfa, a bükk, a tölgy, a hárs és a fűfélék pollenje található a levegőben, így az ezekre érzékenyek számítsanak a tünetek jelentkezésére. Az ő helyzetüket nehezíti a változékony időjárás, amelynek hatására a pollenkoncentráció helyenként a közepes mértéket is eléri.

A napsütés ellenére az átlag alatt marad a hőmérséklet, ezért öltözzünk melegebben, különösen a kora reggeli és a késő esti órák lesznek hűvösek.

Ne hagyjuk otthon az esernyőt. Közlekedésmeteorológia: az elszórt záporok, zivatarok miatt nedves, vizes útfelületekkel találkozhatunk.

A talaj vízkészlete megfelelő. A nedvesebb levegőben gyorsabban terjednek a gombák, a növényeket fertőző egyéb betegségek, ne feledkezzünk meg a permetezésről. (ORIGO)

Nem olcsó, csak annak látszik

Strapa palack: ami eldobható, azt el is dobják

A Magyarország piacvezető söreként reklámozott Borsodi a megszokott betétdíjas üveges csomagolás helyett újabban eldobós műanyag palackban is kapható. A bevezető reklámkampányban az új csomagolás korszerű tulajdonságait népszerűsítik, a környezetvédők ugyanakkor attól tartanak, hogy a lépés nyomán drámaian megnő a közterületeken eldobált hulladék mennyisége.

A „strapa palack" néven hirdetett göngyölegről a gyártó egyebek mellett azt állítja, hogy könnyű, ütésálló, visszazárható, és sokáig frissen tartja a sört. A legutóbbi tulajdonság természetesen a hagyományos sörösüvegre is igaz – a színezett üveg ugyanúgy (vagy még hatékonyabban) megakadályozza a szén-dioxid eltávozását, illetve az oxigén bejutását, mint a műanyag. Magát a műanyag palackot azonban jelentősen át kellett alakítani a sör kedvéért: a vastagított falú, színezett flakon lényegesen nehezebben bomlik le, mint az ásványvizeknél megismert átlátszó és könnyű pillepalack.

Az üggyel kapcsolatban *Nagy Tamás*, a Hulladék Munkaszövetség szakértője lapunknak elmondta: a hazai szeszipar évek óta próbálkozik a visszaváltható italosüvegek „leváltásával". A törekvés eredményeként létezik például égetett szesz és bor is eldobós műanyag csomagolásban, sőt az utóbbi nedűt kombinált kartondobozban („tejesdobozban") is forgalmazzák. Az újabb megoldások lényegesen nagyobb hulladéktermeléssel járnak: ami eldobható, azt az emberek el is dobják, viszont a betétdíjas rendszereknél az újrahasználat 80-90 százalékos, és egy üveget akár negyvenszer is újra lehet tölteni. Nagy Tamás szerint a gyártók rendre azt a taktikát követik, hogy először bevezetik az új csomagolást viszonylag alacsony áron, majd – miután a betétes alternatívát a kényelmesebb és költségkímélő eldobós kiszorította – megemelik az árat, tudván, hogy a vásárlónak ilyenkor már nincs választási lehetősége. (A törekvésnek eddig a legkevésbé a söriparban volt eredménye, ott a csomagolások háromnegyede még visszaváltható.) A szakértő úgy véli, jelenleg is ez a forgatókönyv érvényesül, amire egyebek mellett a „strapapalackot" népszerűsítő intenzív reklámkampány is utal. – Lényegesen többet áldoznak a reklámra, mintha egyszerűen arról lenne szó, hogy bővíteni akarják a kiszerelések választékát – fogalmazott.

A Hulladék Munkaszövetség azt állítja: Európában – különösen a fejlett sörkultúrájú országokban – nem árulnak műanyag palackban sört, sőt – Nagy Tamás megjegyzése szerint – zacskóban sem, pedig az is könnyű és törhetetlen.

Kíváncsiak voltunk a Borsodi Sörgyár álláspontjára is, ám kérdéseinkre lapzártánkig – az illetékes távolléte miatt – nem kaptunk választ.

H. M.

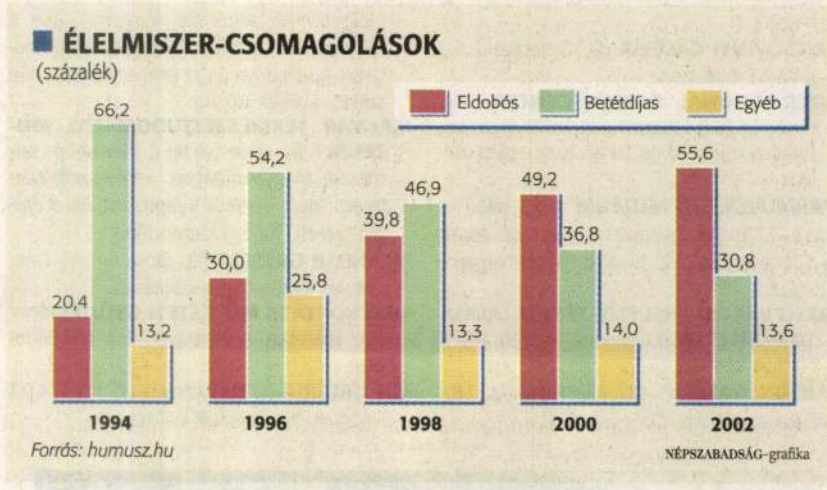

Mindent elborító műanyag

Műanyag szálak borítják az óceánok partjait, de számtalan apró szál lebeg az óceánok felszínén is – ismertette egy minap zárult vizsgálat eredményét a világ egyik legtekintélyesebb tudományos folyóirata, a Science múlt heti száma. Hiába szedik a szemetet a tengerpartokon, a homokban hagyott apróbb szennyeződések lassan lebomlanak, majd bemosódnak a tengerekbe. Ezek az aprócska műanyag foszlányok lassan felhalmozódnak és megjelennek az óceánok minden rétegében.

A jelentés szerint a plymouthi és a southamptoni egyetem kutatói 17 strandról és tölcsértorkolatból vettek mintát Nagy Britanniában. A minták mikroszkópos vizsgálatából kiderült, hogy a részecskék között tetemes a nem természetes anyagok – nejlon- és poliészterszálak – aránya. Ezek az apró szennyeződések egyszerűen beterítették a vizekben élő kagylókat és más puhatestű élőlényeket, a szennyeződések a meszes héj alá is bejutnak. A kutatók a planktonokat vizsgálva kiderítették, hogy az élőlények műanyagtartalma az elmúlt években jelentősen nőtt. (A mintákat egy Skócia és Izland között elsüllyedt hajó oldalára lerakódott planktonok jelentették.) A tudósok most azt elemzik, hogy ez az új típusú szennyezés milyen fenyegetést jelent az élővilág számára. Azt sejtik, hogy komoly veszéllyel jár jelenlétük a természetes közegben, arra azonban még nincsenek becslések sem, hogy hosszútávon milyen problémákat okoz.

A csoportvezető, *Richard Thompson* szerint a toxikus kémiai anyagok egyre nagyobb arányban bekerülnek a táplálékláncba, s így a lánc csúcsán álló embert is veszélyeztetik. Végső soron tehát a műanyaghulladékokkal is önnön létét veszélyezteti az emberiség.

Ö. Z.

HIRDETÉS

Média Hungary 2004

A MÉDIÁK KONFERENCIÁJA
2004. MÁJUS 25-26.
CLUB TIHANY SZÁLLODA ÉS KONFERENCIA KÖZPONT

A TANÁCSKOZÁS – AZ ELŐADÁSOK, FÓRUMOK, SZAKMAI BESZÉLGETÉSEK – TÉMAVÁLASZTÉKA:

Európa küszöbén: Mit segíthetnek és árthatnak a hazai médiumok • Hogyan válhatok hírré? • Árt-e a XXI. századi média a demokráciának? • A magyar politikai elit médiaképessége • Amikor gellert kap a sajtószabadság • A hír mindenkié • Médiagazdaság 2004 • Rádiós reklámpiac feltérképezése • Összefoghatnak-e a rádiók a saját érdekükben?! • Minek nevezzelek? Szélessávú internet? Multimédiás rádió? Interaktív tévé? • Valóban átalakul a hagyományos média a digitalizációt követően? (konvergencia) • Előfizetési díj híján elveszhet az EU-s támogatás?

Előadóink közül néhányan: Baló György • Both Vilmos • Braun Róbert • Csernus Imre • Draskovics Tibor • Fischer András • G. Németh György • Hankiss Elemér • Haraszti Miklós • Horvát János • Kaszó Klára • Kárpáti Rudolf • Kereszty Gábor • Kerti Attila • Kotroczó Róbert • Kovács György • Kozák Márton • László Géza • Macher Szabolcs • Pokol Béla • Radnai Péter • Rajkai László • Simon Zsolt • Sváby András • Szadai Károly • és még sokan mások...

Kérjük, kísérje figyelemmel aktuális programunkat weboldalunkon:
www.mediahungaria.hu

ÉRDEKLŐDNI A KÖVETKEZŐ TELEFONSZÁMON ÉS CÍMEN LEHET:
Telefon: 391-5889, 391-5891 fax: 391-5890, e-mail: media@mediahungaria.hu

KÖSZÖNETET MONDUNK TÁMOGATÓINKNAK:

antenna hungária

TV2 T-Mobile ORTT axelero RTL KLUB
Paksi Atomerőmű Rt. GfK invitel
INFO 95.8 index adverticum NÉPSZABADSÁG KLUB 95.3

Stratégiai együttműködő partner: Szakmai partnereink: Telkes Tanácsadó Rt. KRECZ & NÁDORI

Szotyory László

Kiállítások

A.P.A. GALÉRIA (VIII., Horánszky u. 5.) Élő struktúrák című csoportos tárlat (május 15-ig).

ÁRKÁD GALÉRIA (VII., Rákóczi út 30.) Freie Münchener und Deutsche Künstlerscharft e. V. képzőművészeinek kiállítása.

AQUINCUMI MÚZEUM (III., Szentendrei út 139.) Istenek, katonák, polgárok. Válogatás a 2003. év ásatási leleteiből.

ATRIUM HOTELGALÉRIA (V., Roosevelt tér 2.) Kádár György: Tájképek és csendéletek.

BÁLINT ZSIDÓ KÖZÖSSÉGI HÁZ (VI., Révay u. 16.) Oz Almog: Kosher Nostra – Zsidó gengszterek Amerikában 1890–1980.

BANK CENTER (V., Szabadság tér 7.) Szabados Igor: Tájak-emberek (május 15-ig).

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓTERME (V., Szabad sajtó út 5.) Kungl György tárlata.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM, VÁRMÚZEUM (Budavári Palota, E épület) Ősi népek, antik kultúrák. A Gyermekek az épített környezet védelméért rajzpályázat nyertes műveiből álló tárlat 15-től látogatható.

CADRE ROUGE GALÉRIA (I., Bem rakpart 16–19.) Kucsora Márta kiállítása (május 16-ig).

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Szt. Imre tér 3.) Martin Baker fotóművész: Nagy utazás.

DEÁK ERIKA GALÉRIA (VI., Jókai tér 1.) Iski Kocsis Tibor: Portrék.

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Juhani Tuominen kiállítása (május 15-ig).

DOVIN GALÉRIA (V., Galamb u. 6.) Tolvaly Ernő: Átjáró.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Szabó Barnabás: Menekültek Franciaországban.

ERDÉSZ GALÉRIA (Szentendre, Bercsényi u. 4.) Vajda Lajos kiállítása.

ERDŐS RENÉE HÁZ (XVII., Báthory u. 31.) Az ötvösművészet pompája az építészetben.

ERICSSON GALÉRIA (III., Laborc u. 1.) Gábli Cecília, Vizvári Zsolt: Reload.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Szilágyi Lenke tárlata.

GAG GALÉRIA (VI., Andrássy út 13.) Paulikovics Iván: auf romantisch (május 15-ig).

GALÉRIA 13 SOROKSÁR (XXIII., Hősök tere 13.) Püspöky István grafikusművész kiállítása.

GALÉRIA 13 SOROKSÁR HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE (XXIII., Szitás u. 105.) Soroksár régészeti emlékei.

GALERIA CENTRALIS (V., Nádor u. 11.) Rekonstrukció Auschwitz 1945–1989.

GODOT GALÉRIA (VII., Madách út 8.) Telek Balázs: Anamorf (május 15-ig). Nagy Gábor György festményei.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád s. 40.) Hazatért gyűjtemények. Hegyivadász vagyok a Kárpátokban fent… Tábori csendőr, katonai rendész. Az ecset varázsa – Szamosszegi Bodó Sándor kiállítása (május 17-ig).

HAP GALÉRIA (II., Margit krt. 24.) Bodor Ferenc építész életmű-kiállítása (május 14-ig).

HAWORTH GALÉRIA (XII., Alkotás út 50.) Várady Róbert festőművész: Világ-képek.

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MÚZEUM (VI., Andrássy út 103.) Démonok és megmentők.

HRICSOVINYI GALÉRIA (III., Dereglye u. 1.) Kibédi Emlékszoba.

INTERNATIONAL DESIGN CENTER (VII., Király u. 26.) Oscar Tusquets Blanca: Labirintus című tárlata 13-án este hatkor nyílik.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.). Dobozvarázs. Ipar és művészet: 150 éve Zsolnay. Hauser Beáta: Negyedszázad.

JÓZSEFVÁROSI HELYTÖRTÉNETI ALKOTÓMŰHELY (VIII., Szigony u. 39.) Petőfi életútja képeslapokon.

KARTON GALÉRIA (V., Alkotmány u. 18.) Babinszky Csilla: Optimista Ön?

K.A.S. GALÉRIA (V., Váci utca 36.) Szöllősi Tibor kiállítása (május 13-ig).

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Európai műtárgyfotók Kassák Lajos hagyatékából.

KEMPINSKI GALÉRIA (V., Erzsébet tér 7–8.) Várdeák Ferenc festőművész emlékkiállítása.

KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓ-IPARI MÚZEUM (I., Fortuna u. 4.) A magyar kereskedelem a XX. század első felében. Vendégváró Budapest.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) 100 éves a magyar állami hajózás. A magyar autóközlekedés száz éve. A magyar vasút másfél évszázada. A budapesti közlekedés kezdetei. Gyűjteményes kiállítás (plakettek, érmék, részvények). Híresség-ek csarnoka. Közúti közlekedés Magyarországon az első világháború után. Egy évszázad közlekedési plakátjai.

K. PETRYS HÁZ (VIII., Horánszky u. 13.) dr.Máriás: arconarc.

LENGYEL INTÉZET (VI., Nagymező u. 15.) Szyksznian Wanda: Lengyel örökség (május 14-ig).

LISZT FERENC EMLÉKMÚZEUM (VI., Vörösmarty u. 35.) Liszt 125 éves Zeneakadémiája.

LUDVIG GALÉRIA (XIII., Szt. István krt. 30.) Győrfi András: Paradicsomi állapot.

LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST (I., Szt. György tér 2.). Jovánovics György: Ditirambikus 65 retrospektív. Szacsvay Pál: Empire különböző színekben című tárlata 11-én hatkor, Sebastiao Salgado: Exodus című tárlata 13-án ötkor nyílik.

Szűcs Eszter: Lány rágógumival (Republic Galéria)

MACONKAI OROSZ LÁSZLÓ GALÉRIA (XVI., Batsányi u. 28–32.) Bánfalvy Ákos és Veronika tárlata.

MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA (VI., Nagymező u. 20.) Francois Kollar: Retrospektív. Ivan Bianchi: St. Petersburg 1852–54. című tárlata 17-én, a Dokumentum 6. című tárlat 14-én nyílik.

MAGYAR KULTÚRA ALAPÍTVÁNY SZÉKHÁZA (I., Szentháromság tér 6.) Régiók találkozása: Bell Éva, Turkewitsch Horthy Éva, Mikecz András, Horthy Nándor tárlata. Ifjú Alkotók Kiállítása május 12-én tizenegykor nyílik.

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Vajdahunyad vára) Mezőgazdaságunk jövője Európában. Magyarországi szőlészet és borászat története.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyar koronázási palást. Magyarország története. Magyarok, akik a XX. századot csinálták. Kelet és Nyugat határán. Rudabánya és az emberré válás korai szakasza. Ékes krónika.

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM (VIII., Ludovika tér 6.) Ember és természet Magyarországon. Természetbúvárterem. Nem hervadó virágoskert. Aki a virágot szereti. Túl az Óperencián.

MEANDER GALÉRIA (III., Dósa u. 14.) Góra Orsolya festőművész kiállítása.

MEO KORTÁRS MŰVÉSZETI GYŰJTEMÉNY (IV., József A. u. 4–6.) Boldog (?) Budapest.

MIE GALÉRIA (I., Batthyány u. 65.) A TTA 03 Fesztivál díjazottjainak kiállítása.

Szabó Barnabás Menekültek Franciaországban című tárlata a Duna Galériában

MILLENÁRIS PARK (II., Fény u. 20–22.) Szilágyi László: Útközben. Balogh Balázs: Rögzített idő.

MILLENNIUM SZALON (Városliget, Olof Palme sétány 1.) A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületétől 2003-ban támogatást kapott képzőművészek tárlata (május 16-ig).

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Táncsics M. u. 7.) A zeneélet és a hangszerkultúra emlékei Magyarországon. Bartók műhelyében.

MŰCSARNOK (XIV., Hősök tere) Elhallgatott Holocaust.

MŰ-TEREM GALÉRIA (V., Falk M. u. 30.) Péterfy Lajos kiállítása.

MŰVÉSZETMALOM (Szentendre, Bogdányi u. 32.) Pistyur Imre: A köveken túl. Kovácsok.

MVM GALÉRIA (I., Vám u. 5–7.) Vancsó Zoltán: Zarándokok.

NEMZETI TÁNCSZÍNHÁZ GALÉRIA (I., Színház u. 1–3.) Lehotka László: Nincs megállás.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) A magyar nép hagyományos kultúrája. Eredeti – másolat – hamisítvány. Színes Néprajzi Képek.

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA (III., Fő tér 1.) Boros György és Olivier Thieffry fotókiállítása 11-én este hatkor nyílik.

ÖRÖKSÉG GALÉRIA (I., Táncsics u. 1.) Pataky Emőke: Világszép örökségünk – Az alföldi tavak rejtőzködő építészete.

PATAKY GALÉRIA (X. Szt. László tér 7–14.) Molnár József festő kiállítása 14-én hatkor nyílik.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi M. u. 16.) Petőfi Sándor-kiállítás. Ady-oltár. Faludi Ferentz-emlékkiállítás. Venusnak szép játéka. Párizs nem ereszt el. A szótól a tettekig.

PILLANAT GALÉRIA (II., Marczibányi tér 5/A) Mesterek és tanítványok.

PLATÁN GALÉRIA (VI., Andrássy út 32.) Georgios Tzortzoglou: Hommage a Krzysztof Penderecki (május 14-ig).

RÁDAY GALÉRIA (IX., Ráday u. 8.) Sinkó József: Aquametria II. (május 22-ig).

RÁKOSY PINCE GALÉRIA (XIV., Róna u. 139.) A. Bak Péter: Tiltott képek!

REPUBLIC GALÉRIA (V., Vigyázó Ferenc u. 4.) Szűcs Eszter: budapestokyo – ázsiai utazások.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Keleti műgyűjtés Magyarországon. Ráth György-emlékszoba. A kínai kerámia művészete.

RÓTH MIKSA EMLÉKHÁZ (VII., Nefelejcs u. 26.) Róth Miksa szobái, jelentősebb művei.

ST.ART GALÉRIA (V., Vármegye u. 7.) Festői látásmód II. Haász István tárlata.

SYNERGON KORTÁRS GALÉRIA (IV., Baross u. 91–95.) Gulyás Gyula szobrász tárlata.

SZALÓKY ANNA GALÉRIA (V., Szabadság tér 7.) Bartha Andrea: Jel-Mezek.

SZENTENDREI RÉGI MŰVÉSZTELEPI GALÉRIA (Bogdányi utca 51.) Kucsora Márta, Nádas Alexandra és László Dániel tárlata.

SZENTENDREI KÉPTÁR (Fő tér 2–5.) Szentendrei művészportrék 4. efZámbó István tárlata.

SZINYEI SZALON (VI., Szinyei u. 2.) Kondor Attila: A szemlélődés kertjei III.

TETŐ GALÉRIA (XI., Ecsed u. 13.) Ördögh László: A digitális olaj.

TEXTILMÚZEUM (III., Lajos u. 136–138.) Tamási tutyiműhely. Válogatás makettekből. Goldberger-emlékblokk. A textilnyomás története.

TŰZOLTÓ MÚZEUM (X. Martinovics tér 12.) A tűzvédelem fejlődése az őskortól napjainkig. A tűzoltósisak kialakulása és fejlődése. Tűzoltóérem- és jelvénygyűjtemény. A római kori víziorgona. A légzésvédelem fejlődése.

VÁRFOK GALÉRIA Várfok terem (I., Várfok u. 14.): Méreten aluli című csoportos tárlat. XO terem (I., Várfok u. 11.): Szotyory László: Épületek, építmények. Portál galéria (I., Várfok u. 8.) Szirtes János tárlata.

VÁRMEGYE GALÉRIA (V., Vármegye u. 11.) Erdélyi impressziók című tárlat 11-én ötkor nyílik.

VÁRNEGYED GALÉRIA (I., Batthyány u. 67.) Kass János, Hajnal Gabriella, Kass Eszter tárlata.

VIGADÓ GALÉRIA (VI., Vörösmarty u. 47/A.) Voltak és vannak című tárlat 14-én ötkor nyílik.

VINCZE GALÉRIA (Budai Vár, Szent Mihály Kápolna) Mészáros Géza festőművész tárlata.

VINTAGE GALÉRIA (V., Magyar u. 26.) Gerhes Gábor: Letakart Harcosok című tárlata 11-én este hatkor nyílik.

VISUAL ART HOTELGALÉRIA (V., Roosevelt tér 2.) Túry Mária: Műfajok és technikák című tárlata 14-én este hétkor nyílik.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Ekler Dezső: Építészet és design.

ZÁSZLÓKIÁLLÍTÁS (VIII., József krt. 68.). Hat földrész országainak jelképei. A két világháború közti évek.

Tárlat

Épületek lélekkel és játék a mérettel

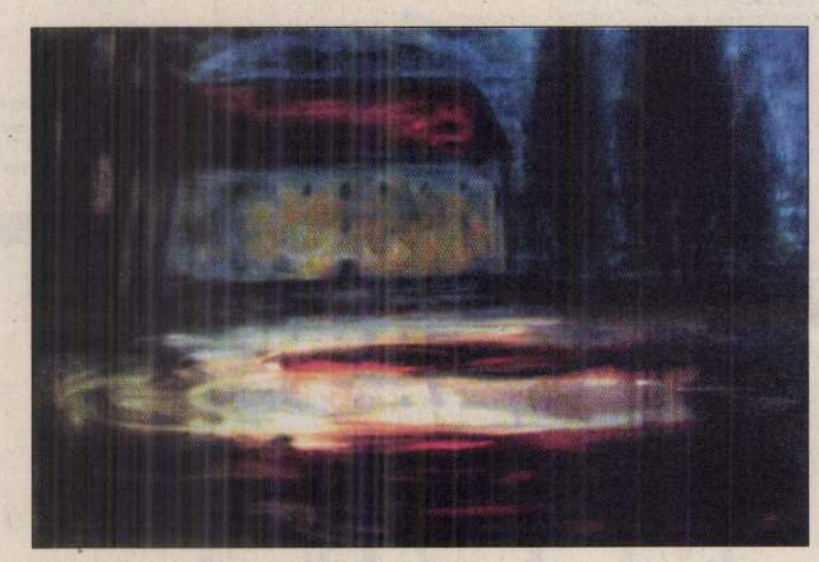

Szotyory László tárlata a Várfok Galériában látható

Május 22-ig látható a Várfok Galéria XO kiállítóhelyiségében (Várfok u. 11.) *Szotyory László* Munkácsy-díjas festőművész legfrissebb korszakának kiállítása Épületek, építmények címmel.

Szotyoryt a környezet, a táj, az épületek mint egy antropomorfizálható lehetőség érdekli, számára a hegyek, a fák, a házak lélekkel bíró különös lények. Szotyory hiszi, hogy személyes karaktere van ezeknek a furcsa lényeknek, az irracionális formák is ezt erősítik. A festő az épületekben is az embert keresi, az ember érzelemvilágát.

A művész csak a legjobb közérzeteit tudja megfesteni, és ennek csak látszólag mond ellent a kissé sötét, kékes árnyalatú monokróm színvilág, a vastagon felvitt festékrétegek. Lelkesedését, rajongását viszi fel a vászonra, de számára csak az izgalmas, kicsit rejtelmes, romantikus, picit félelmetes világ a vonzó. Mindegyik kép egy vágyakozás megidézése, ezért keverednek a valós és elképzelt elemek egymással. Ezért nem fest Szotyory sohasem a helyszínen, mert az élménynek egy átalakult esszenciáját, egy benne átalakult arcát, nem az épületet, hanem az épület portréját viszi fel a vászonra.

A galéria Várfok Termében (Várfok u. 14.) tematikus kiállítással találkozhat a látogató, már a címe is sokat sejtető: Méreten aluli. 58 művész fogadta el a felkérést – vagy inkább kihívást –, hogy 3 darab 20x20 cm-es farostlemezen jelenítse meg gondolatait. A képek mozaikszerűen, csoportosan kerültek egymás mellé a falon, az igen heterogén munkák így megdöbbentő egészet alkotnak, úgy, hogy minden hármas elemük önálló életet él. Nemcsak a művészek alkottak kis méretben is maradandót, hanem az ötlettel és a megvalósítással a galéria munkatársai is. A kiállításnak ez a módja lehetetlenné teszi, hogy bármelyik művet figyelmen kívül hagyjuk, ahogy megtaláljuk a számunkra kedves képecskéket, úgy rögzül tudatunkban az egész. A művészek ezúttal komolyan vették a játékot, mert bár a „versenyszabályoknál" valóban a méret volt a lényeg, az elkészült művek magas színvonala mégis azt bizonyítja: egy alkotásnál nem a méret a lényeg.

HRABÓCZKI JÓZSEF SÁNDOR

Fesztivál

Zászlók, higanyszaxofon, énekelt költészet

Újabb állomásához érkezik az idén összesen nyolc, többnapos rendezvényből álló Ráday Kultucca. A koncertekkel színesített, alapvetően a képzőművészeti tárlatoknak helyt adó Plein Art Fesztivál foglalja majd el péntektől vasárnapig a ferencvárosi sétálónegyedet. Az esemény idei újdonsága: nemcsak kelet-európai, hanem nyugati, pontosan holland vagy ott élő magyar származású művészeket is meghívtak. *Peter Fengler* képző-, *Bittenbinder János* festő-, valamint *Bozsogi Ágnes* szobrászművész és alkotásaik „idecsalogatása" a királyság kulturális attaséja, *Klaus de Rijknek* köszönhető. Rajtuk kívül a szerbiai *Danijel Babic* és a moldáviai *Alexander Tinei* képzőművészek, illetve a zenei műfaj iránt elkötelezett, szenegáli tagokból álló Afro Magic Band teszik „nemzetközibbé" a fesztivált.

A nagyrészt a ferencvárosi önkormányzat, illetve a holland követség által támogatott, az Erlin Galéria szervezte rendezvény a befutottak mellett a fiatalabb generációknak is helyt ad. Csoportos kiállításon mutatkozik be például szombaton a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola, vasárnap pedig a József Attila Általános és Alapfokú Művészeti Iskola vállalkozik egy kollázs performance-ra. A tucatnyi grafikai, festészeti, képzőművészeti, szobrászati és fotográfiai tárlat egy részének az utca kávéházai szolgálnak majd ideiglenes otthonul. Folyóirat-kerekasztalbeszélgetés, videoperformance, a Színház- és Filmművészeti Egyetem vizsgafilmjeinek vetítése, szabadtéri szobor- és zászlótárlat várja még egyebek közt a képzőművészet iránt fogékonyakat.

Hogy a zenei alátestést ne csak a nyugat-afrikai ország szombat estére időzített koncertje adja, vasárnap este a Kiss Erzsi-féle énekelt költészet lesz hallható a Bakáts téren felállított színpadról. Zenéből a nyitónap kínálja a legszélesebb választékot. Bemelegítésként a Marschall kvintett ad harsonaművekből összeállított koncertet, később az irodalmárokból, képzőművészekből verbuválódott, hangszerrepertoárjukban a higanyszaxofont is megszólaltató Tudósok produkciója zengi be a teret. Az est a népzenei elemeket dzsesszel, tenor- és altszaxofonnal keverő Ágoston Trióval zárul.

O. Cs.

Színházműsor

Bárka Stúdió: Mulatság (7). **Báb:** Lüszisztrate (a Mimosz Társulat ea.) (fél 8). **Tivoli:** A pókasszony csókja (7). **Ericsson:** Bereniké (7). **Shure:** Egy őrült naplója (fél 8). **IBS:** Kedd Este talkshow (IBS PUB) (7). **Katona:** Szent György és a sárkány (7). **Kamra:** Elnöknők – Szombathely (7). **Kolibri Fészek:** Ilka titkai (10.30 és 15). **Komédium Kávézó:** A dizőz (7). **Lézer:** Mike Oldfield (fél 8). **Madách:** Forgószínpad (7). **Tolnay:** Mikszáth különös házasságai (7). **Kamara:** Páratlan páros (7). **Magyar:** My Fair Lady (7). **Sinkovits:** Kafka farka (fél 8). **Merlin Kamaraterem:** Someone Who'll Watch Over Me (fél 8). **Millenáris:** Hé, Faust! (21). **Nemzeti Stúdió:** Gyévuska (7). **Táncszínház:** Divertimento Mortale (7). **Opera:** Bartók – A kékszakállú herceg vára (7). **Operett:** Mágnás Miska (7). **Pesti:** A dzsungel könyve (7). **Operett Raktár-Színház:** Hello! Igen?! (fél 8). **Radnóti:** A negyedik kapu (7). **RS9:** Legszebb cigánymesék (fél 1). **Szkéné:** Háremmesék (Bemutató) (8). **Thália:** Don Q (Botafogó Táncegyüttes) (7). **Új Stúdió:** Kövek a zsebben (fél 8). **Új Színház:** A chioggiai csetepaté (7). **Víg:** Nóra (7). **Házi Színpad:** Dalok a színházból (8).

A DOLGOZÓ PARASZTSÁG VÁLASZA:

MEGADJUK A TERVKÖLCSÖNT – GYORSÍTJUK AZ ŐSZI MUNKÁT!

Újra megmozdult az ország. A Tervkölcsön jegyzése, ez a hatalmas népmozgalom diadalútján a nagyüzemek kohóitól, a bányák aknatornyaitól indult és futótűzként terjedve ma már a legapróbb falvakba is eljutott. Uj győzelem érlelődik. A választás, a begyüjtés sikere után most újra szavaz a dolgozó parasztság is. A munkásosztály állama segítségével elért jó termésből, a szépen gyarapodó állatállományból, a hároméves terv nyomán egyre boldogabbá váló esztendők eredményeiből telik. Olyan helyzetben van immár a falu népe is, hogy a dolgozók országát erősítheti száz és ezer forintjaival — és nem is késlekedik. Zalától Borsodig, Nógrádtól Tolnáig ünnep a tervkölcsönjegyzés: jövőt épít magának a munkásosztály példája nyomán új utakon haladó dolgozó falu. Milliók szavaznak, milliókat szavaznak meg: új traktorállomásokat, modern gépeket, virágzó földeket, boldog jövőt jegyeznek azért, amit úgy hivnak: szocialista Magyarország.

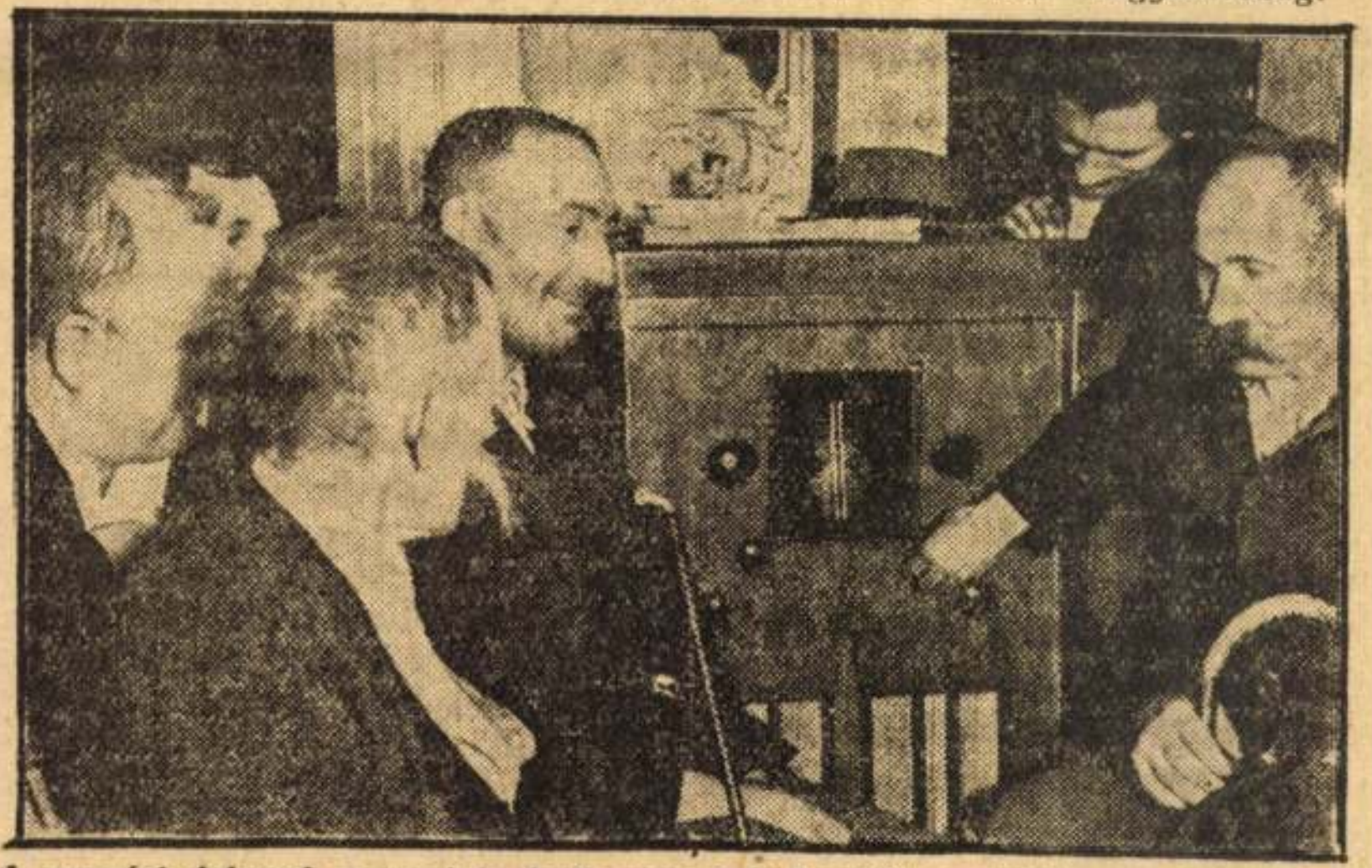

A vecsési dolgozó parasztok derűs arccal hallgatják a rádiót s amint a tervkölcsön-felhívás elhangzott, mindjárt döntöttek is: minden erejükkel készen állanak, hogy új győzelmek felé kövessék a Pártot s becsülettel kivegyék részüket a tervkölcsön jegyzéséből

Pribela Józsefné, a dánszentmiklósi termelőcsoport intézőbizottsági tagja, csillogó szemekkel jelenti be a termelőcsoport határozatát: „Versenybe hívtuk az ország valamennyi termelőcsoportját az Ötéves Tervkölcsön jegyzésében. Most mutassuk meg, ki a legény a gáton!"

Németh József falubattyáni kovácsmester nyereménykötvényt kér. A hároméves terv sokat segített rajta, a gyarapodó parasztság szépen dolgoztatott s az ötéves tervtől — a falu többi kisiparosával együtt — még többet vár. Nyereménykötvényt azért kér, hátha sikerül egy takaros összeget nyernie.

Baracskai Tibor és Zubek Tibor elvtársak egy nap alatt 20.600 forint tervkölcsön-jegyzést gyüjtöttek a baracskai dolgozó parasztok között: pénteken a járási pártbizottság útján versenyre hívták az egész ország tervkölcsöngyüjtőit.

Csuti Vince háromholdas újgazda a pincegádor előtt jókedvűen jegyez. Bő szüret volt, futja a kölcsönre: hadd erősödjön az ország, győzzön a béke és az ötéves terv!

A jelentések számai úgy szökkennek a magasba, mint valami hatalmas hőmérő higanya. Ez a hőmérő a dolgozók szeretetét, ragaszkodását méri a saját országukhoz. Dolgozó parasztságunk szeretetét is biztatóan mérik azok a számok, amelyek egymásután érkeznek be a községek, járások, megyék jelentéseiben.

Borsod, Zala, Baranya és a többi jegyzésben vezető megyéből a dolgozó parasztság növekvő öntudatát tükrözik a jelentések. De így van ez másutt is. Olyan új tükör a hegyháti járás 3 millió forintja, a zalamegyei Szécssziget eredménye, ahol egy-egy kölcsönjegyzőre 400 forint jut — de a vidéki városok dolgozó parasztsága sem marad le a falvak mögött, példa rá Zalaegerszeg, ahol 500 forint az átlagos jegyzés.

Ezek az 500, meg 400 forintos átlageredmények sok más eredményből ezer és tízezer aláírásból tevődnek össze. Doba András kunszentmártoni négyholdas gazda ezer forintjából, Rápolti Bálint ezerkétszáz forintjából, amit a szamosbecsi termelőcsoport szép barázdái teremtek és a többiéből... Tízezrével sorakoznak a nevek, ez olyan népszavazás, ahol mindenki aláírhatja az „igen"-t, amit az ötéves tervnek, az új életnek mond. Ilyen „igen" Varcsics János nagyatádi ötholdas újgazda ezer forintja, Kelemen Istvánné jegyzése, aki 800 forintot adhat a további építésre, így mond igent Simon Sándorné, a királytelekpusztai négygyermekes özvegyasszony, amikor tőle telhetőleg kiveszi a részét és 200 forintot jegyez. Csátalja: Kovács Benedek, kétholdas újgazda: 700 forint. Szatymaz: Németh István egyholdas, 500 forint! Gere Antal középparaszt: ezer forint! Termelőcsoportok versengenek a dicsőségért, ki járul hozzá többel az ötéves tervhez — ez a versengés csak kis morzsája a viszonzásnak, hiszen a termelőcsoportok, a falusi szövetkezetek szinte mindent az államnak köszönhetnek: Gépállomási dolgozók forintjai jelzik: a munkásosztály falusi tagozatai is példát mutatnak a hű szövetségesnek.

És a tervkölcsönjegyzés ünnepében is megjelenik a verseny. Hol kezdődött? Itt is, ott is. Majosháza pestmegyei község Áporkát hívja ki, a tiszaeszlári Vörös Csillag termelőcsoport szabolcsmegyei társait hívja versenyre, az ötéves tervért!

A boldog, büszke öröm mellett azonban, amellyel a falu az Ötéves Tervkölcsönt jegyzi, sietteti a napi feladatot is: az őszi munkákat.

Verseny folyik itt is — és az eddigi elmaradás behozásáról van szó. Minden dolgozó paraszt világosan látja, ez a két őszi esemény nagyon is összefügg. Tervkölcsön — szántás-vetés: mindkettő a boldog élet útját építő ötéves terv sikeres elindulását segiti. Az elvetett magból jövőre már a nagy Terv népének lesz kenyere.

Két hatalmas mozgalom ez egymás mellett. Az egyik sikeres előrehaladása magával ragadja a másikat is. Ezért fogadja dolgozó parasztságunk, hogy a tervkölcsön jegyzésével együtt becsülettel teljesíti kötelességét, október 15-ig befejezi a rozsvetést és október 30-ig elveti a buzát, azt a buzát, amelyből már az ötéves terv első évében zöldül ki a vetés!

Mind a két mozgalom az ötéves tervért, a boldog jövőért, a biztonságos holnapért folyik. És ezért vesz részt lelkes kötelességtudattal minden becsületes falusi dolgozó, követve a Párt vezetését, a munkásosztály nagyszerű példáját.

Határidő előtt végezzük el a búza és a rozs vetését!

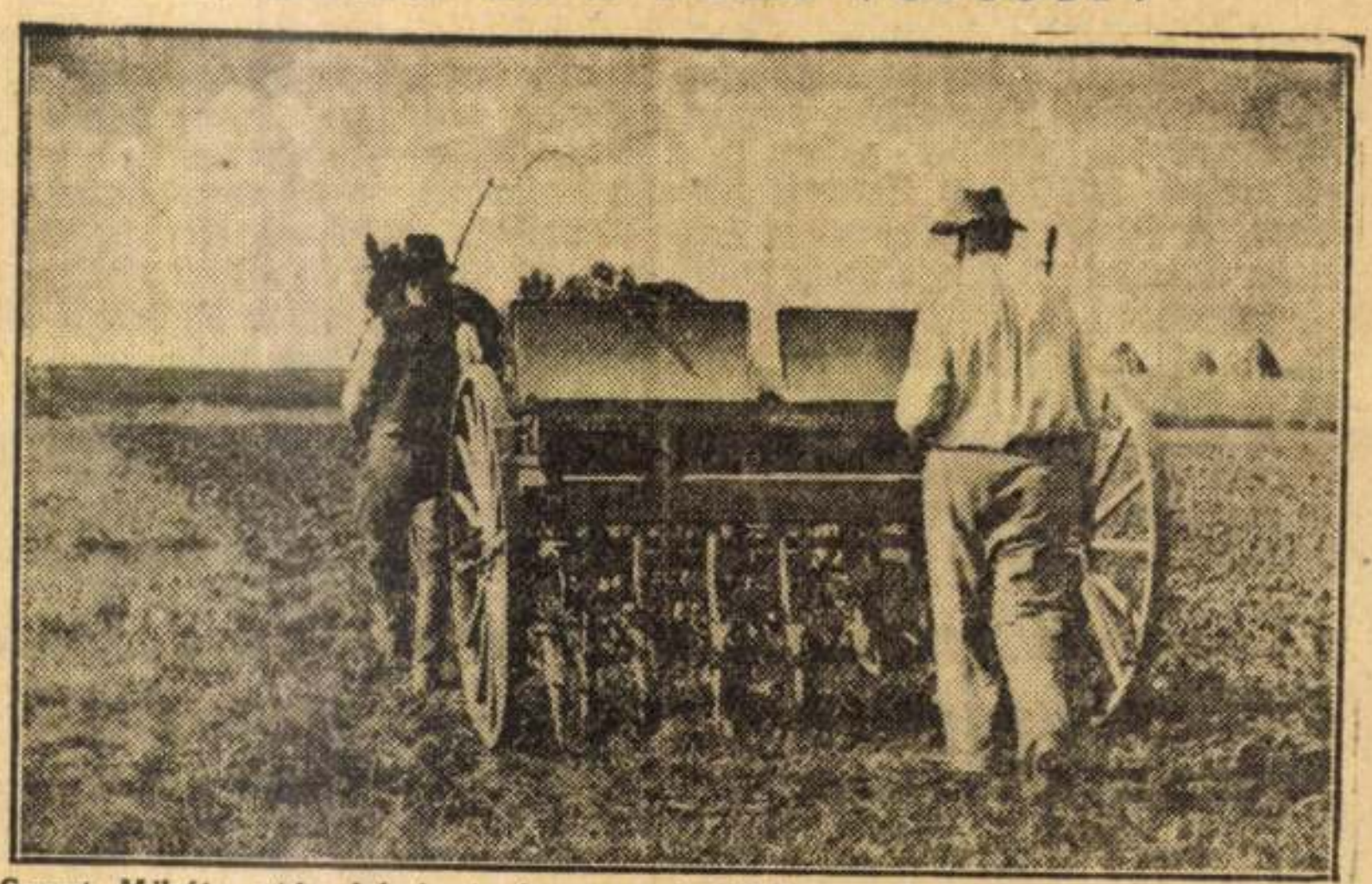

Szent Mihály után búzának és rozsnak földben a helye — mondja a közmondás, ezért sietnek a vetéssel. Érzik, hogy rajtuk az egész ország szeme s ők mindenképpen teljesíteni akarják a kitűzött feladatot: október 15-ig földbe teszik a rozsot, október 31-ig meg a búzát is egy szemig!

Vállaljuk, hogy szerdáig falunk minden dolgozója lejegyzi a Tervkölcsönt!

Majosháza és Áporka versenybe lép a Tervkölcsön jegyzésében

Majosháza kisközség a ráckevei járásban. A dolgozó parasztság itt is örömmel fogadta a Tervkölcsönt. Pénteken meghallgatták Rákosi elvtárs beszédét és nyomban elhatározták, hogy minden erejükkel hozzájáruljanak azokhoz az új győzelmekhez, amelyekről Rákosi elvtárs beszélt. Ugy döntöttek, hogy kölcsönjegyzésben versenyre hívják a szomszéd községet: Áporkát. Igy született meg az alábbi versenyfelhívás:

„Áporka Népi Bizottsága, dolgozók!

Versenyre hívjuk ki Áporka községet az Ötéves Tervkölcsön jegyzésében. Bátran állunk ki erre a versenyre, idáig népi demokráciánk iránti minden kötelezettségünknek becsülettel eleget tettünk. Százszázalékos eredménnyel járultunk hozzá a Népfront győzelméhez, a terménybegyüjtésben már csak néhány elszámoltatás van hátra. Most az őszi munka következik és ebben is javítunk a lemaradáson. Már idáig felerészben elvégeztük a vetést, 75 százalékban a kukoricatörést és mert tudjuk, hogy az idő sürget, a többit is elvégezzük határidőre, becsülettel. Megvan rá az okunk, mert a felszabadulás óta a mi államunktól annyi támogatást kapott a község, mint addig száz év alatt se. Villanyt kaptunk, két gépállomás működik a közelünkben, sok házat, közte a községházát újjáépítettük. Állatállományunk sertésből például kétszerese annak, ami a felszabadulás előtt volt, tehenünk is 50 százalékkal van több. Sorolhatnánk vég nélkül a sok támogatást, a kedvezményt, hitelt, műtrágyát, gépi szántást, de ezt tudjátok ti Áporkán éppúgy, mint mi itt. Hisz' nektek is részetek van benne.

Most tovább megyünk. Népköztársaságunk, a Párt és Rákosi elvtárs vezetésével nekivág az Ötéves Tervnek. Ez a terv a miénk is. Mi is kapunk tőle több gépet, korszerűbb termelést, artézikutat, sportpályát, kultúrházat. Megszűnik a hétkilométeres gyaloglás a vonathoz: idejön a HÉV hozzánk. És a mi tervünk csak parányi része annak, ami itt készül és ami egészen új életet teremt az országban.

Ez az új élet a miénk is lesz. Most itt az alkalom, hogy mi is tegyünk érte. Ezért nemcsak az őszi munkában, hanem a kölcsönjegyzésben is versenyre hívjuk Áporka dolgozó népét. Versenypontjaink:

1. Jegyezzünk minél többen tervkölcsönt! Egyetlen becsületes dolgozó sem állhat félre, amikor megmutathatja, hogy magáénak érzi ezt az országot. Senki sem tartozhat községünkben azok közé, akiknek szégyenkezniök kell, hogy elmaradtak, amikor tettel kell megmutatni a mi államunkhoz való hűséget!

2. Vállaljuk, hogy szerdáig minden dolgozó lejegyzi a kölcsönt és az egy főre eső átlagban felülmúljuk Áporka eredményét. A határidőt azért tűzzük ki, mert szégyen lenne lemaradni, amikor a saját jövőnk épületéhez rakhatunk egy-egy téglát. Tudjuk, sokszorosan visszakapunk minden forintot: jobb utak, vasutak, traktorok, új gyárak, több munkalehetőség formájában, gyermekeink boldog jövőjében. Igy felelünk az áruló Rajk gazdáinak: ezekkel a forintokkal szavazunk újra, az Ötéves Tervre, a Szovjetunió vezette hatalmas béketáborra.

Éljen a Népköztársaság! Éljen a Párt! Éljen a magyar dolgozók szeretett vezére, Rákosi Mátyás!

KÖZSÉGI ELÖLJÁRÓSÁG MAJOSHÁZA

Majosháza, 1949. szeptember 30. Elnök

Népfront Részéről Kontha Balázs
M.D.P. Titkár és Kontha Antal
[illegible] elnök · [illegible]
M.D.P. Elnök: Füri Ferenc
Bak Imre bíró
[illegible] Kontha Lajos szöv. ügyv.
[illegible] László elnök

Az áporkaiak tüstént válaszoltak is. Nyugodtan néznek a verseny elé, mert eredményük egyetlen este csaknem 10 ezer forint volt. Ezt írják:

„Versenykihívásotokat elfogadjuk és nemcsak elvállaljuk a feltételeket, de igérjük, hogy győzünk is. Holnap valamennyi népnevelőnk elindul: elmondja, hogy versenyben vagyunk s becsület dolga, hogy felülmuljuk Majosháza eredményét az átlagos jegyzés terén. Nekünk is sok meghálálni valónk van: ha visszatekintünk a négy évre, sokat kaptunk idáig. 170 újgazdánk és minden dolgozó parasztunk szépen gyarapodik, állatállománnyal, élelmezéssel jobban állunk, mint régen. Dolgozó parasztok vezetik a falut, termelőcsoportunk most indul fejlődésnek és tudjuk, az Ötéves Terv még megsokszorozza eddigi eredményeinket. Álljuk a versenyt — éljen az Ötéves Tervkölcsön, éljen a Magyar Dolgozók Pártja, éljen Rákosi elvtárs!

Áporka, 1949 szeptember 30.

A Népi Bizottság nevében:

Cserna Lajos, Huiber József

MINT A SZOVJETUNIÓ FESTŐI,

a magyar festők is találják meg

AZ UTAT A NÉPHEZ

Révai József elvtárs, népművelési miniszter megnyitotta a szovjet festőművészet kiállítását

Kulturális életünk hatalmas jelentőségű eseménye: a szovjet festőművészet kiállításának ünnepélyes megnyitója szombaton délelőtt zajlott le a gyönyörűen feldíszített Nemzeti Szalonban. A rendkívüli alkalomhoz méltón az ünnepségen megjelentek politikai, társadalmi, s művészeti életünk vezetői. Ott volt *Szakasits* Árpád elvtárs, a Népköztársasági Elnöki Tanácsának elnöke, *Dobi* István, a minisztertanács elnöke, *Farkas* Mihály elvtárs, honvédelmi-, *Kállai* Gyula elvtárs, külügyminiszter, *Révai* József elvtárs, népművelésügyi miniszter, *Ortutay* Gyula kultuszminiszter, *Kossa* István elvtárs, pénzügy-, *Rónai* Sándor elvtárs, külkereskedelemügyi miniszter. A budapesti szovjet nagykövetség képviseletében *Szmirnov* elvtárs, nagykövetségi ügyvivő és *Kosev* elvtárs, kultúrattasé, ezenkívül a budapesti diplomáciai kar számos tagja.

A kiállítást rendező Kultúrkapcsolatok Intézete nevében *Mihályfi* Ernő elnök üdvözölte a vendégeket, majd felkérte Révai József elvtárs, népművelésügyi minisztert, nyissa meg a tárlatot.

Kulturális szakembereink kövessék a dolgozó népet: hogyan kell szeretni a Szovjetuniót

— Ez a kiállítás, — kezdte beszédét Révai elvtárs — amely, ha nem is ad kimerítő és teljes képet a Szovjetunió festészetéről, de fő jellegzetességeivel megismertet bennünket, igen fontos állomás népi demokráciánk kultúrájának, képzőművészetének, elsősorban a magyar festészetnek a fejlődésében.

— Két szempontból van ennek a kiállításnak igen fontos jelentősége.

— Az első szempont általános, kulturális szempont. Mi szakadatlanul és állhatatosan hirdetjük, hogy alaposan és mélyen meg kell ismernünk a Szovjetunió kultúráját.

Meg kell ismernünk, meg kell értenünk, el kell mélyednünk benne és: tanulnunk kell tőle minél többet és minél alaposabban.

Nálunk a dolgozó tömegekben hatalmas rokonszenv él felszabadítónk és nagy barátunk a Szovjetunió iránt. De valljuk be: ezzel a szeretettel nincs arányban a *tudás* a Szovjetunióról. És valljuk be azt is, hogy a dolgozó tömegek rokonszenvével és szeretetével a Szovjetunió iránt, nincs arányban a mi kulturális szakembereinknek, tudósainknak és művészeinknek, mérnökeinknek és pedagógusainknak érdeklődése a szovjet kultúra iránt, a szovjet kultúra mély megismerésére irányuló törekvése. Ebben a tekintetben — bár van némi javulás — még mindig szakadék van népünk érzelmei és kulturális életünk szakembereinek törekvései között.

Ezen a helyzeten változtatni kell és változtatni akarunk!

Meg akarjuk ismerni a szovjet kultúrát, hogy tanuljunk tőle, a világ leghaladóbb kultúrájától! Ez a kiállítás fontos állomás lesz ezen az úton.

Művészeink forduljanak a mai valóság felé

— A másik szempont, amiért ennek a kiállításnak különleges jelentősége van, a magyar képzőművészetre, elsősorban a magyar festészetre vonatkozik.

— A mi festészetünk tanult Münchentől és tanult Páristól — és nem is mondom, hogy mindig és csak rosszat tanult. De ha a régi, a polgári világban lehetett is tanulni egyetmást Münchenben és Párisban, nem volna-e itt az ideje másféle iskolák után nézni? A mi festőink, amikor Münchenben, vagy Párisban tanultak, nemcsak mesterséget, hanem elsősorban világnézetet tanultak ott, azt, hogyan kell látni és ábrázolni a világot és *mit* kell belőle ábrázolni. Nos, az a világ, amelyet ott, a Nyugaton tanultak meg látni és ábrázolni,

nem a mai világ többé, nem a mi világunk, nem a magyar nép világa:

idegen világ, amelyhez nincs többé közünk.

— A mi festőink nehezen válnak meg ettől a világtól, sőt van köztük olyan, aki azzal vádol bennünket, hogy a művészetnek való hátatfordítást kívánjuk tőlük, pedig mi csak

az impresszionizmussal való szakítást, a formalizmussal való szakítást, a tartalom nélküli és formaromboló, dekadens polgári művészettel való szakítást kívánjuk tőlük

és odafordulást a mai valóság, népünk mai élete felé. A mi követelésünk a magyar kultúra munkásai, nem utolsósorban festőink felé: hogy tanuljanak a szovjet kultúrától — hogy *immár ne Párisra, hanem Moszkvára vessék vigyázó szemüket,* tulajdonképpen azt jelenti: tanuld meg a szovjet kultúrától, a szovjet művészettől, hogyan kell a magyar dolgozó nép számára alkotni, hogyan kell a magyar dolgozó nép életét és harcait ábrázolni, hogyan kell a magyar dolgozó népnek segíteni harcainak megvívásában és új életének megépítésében.

A festészet sem lehet öncélú

— A festészetre is áll, ami az irodalomra és minden művészetre:

nem lehet öncélú, nem lehet csak önmagáért, nem szólhat csak kiváltságosaknak, a kultúra inyenceinek, nem szakadhat el a néptől, a társadalomtól.

Az irodalomra nézve, legalább elvben — már a legtöbben elismerik, hogy a nép életét és harcait kell tükröznie és csak az *ilyen irodalom felelhet* meg nagy, embernevelő hivatásának.

— Miért volnának más törvények érvényesek a képzőművészetben, a festészetben? Miért kell az irodalomnak *elsősorban eszmei tartalmának lennie* és miért nem kell a képnek is? Mi azt gondoljuk, kell.

Nagy festészet nem elsősorban a színeken, a kompozíciókon, a formai mozzanatokon múlik — persze ezeken is —, hanem elsősorban az eszmei tartalmon.

A festőnek is korát, népét, hazáját kell ábrázolnia, ha maradandót akar alkotni.

— A szovjet festészetnek ez a kiállítása elsősorban ezekre az igazságokra figyelmeztet bennünket, figyelmezteti a magyar képzőművészeket, a magyar festőket: kötelességükre és hivatásukra saját dolgozó magyar népük, saját új magyar hazájuk iránt.

A szovjet festészet mondanivalója világos

— Én magam korántsem vagyok szakember a képzőművészetek terén és nem vindikálom magamnak a jogot, hogy oktassam, még kevésbé, hogy kioktassam a magyar képzőművészeket olyan dolgokra, amelyeket ők jobban tudnak nálam. Ennek a szovjet festészeti kiállításnak teljes művészi értékelése sem lehet az én feladatom. Mégis, hadd mondjam meg a véleményemet, ha nem is, mint szakember, de mint közönség, mint valaki a népből.

— Mi ragad meg engem, mint közönséges halandót — és az új közönség nem invencekből, hanem ilyen közönséges halandókból áll — mi ragad meg bennünket ezekben az itt kiállított szovjet képekben?

— Az, hogy

közel vannak a néphez, tehát mondanivalójuk világos, azt mondják el, amit mondani akarnak és ezt a mondanivalót mindenki megérti.

A tárgyak nem elmosódottak, hanem a képen is azok, amik a valóságban. A rajz pontos és szigorú, a formák nincsenek felbontva, megfelelnek a valóságnak. Ugyanakkor ezek a képek nem fényképeznek, hanem jellemeznek. A formák szigorúak, a kompozició törvényét betartják, a festők tudnak a színekkel bánni, de mindez alá van rendelve az eszmei tartalomnak.

— Az ragad meg, hogy

a szovjet festészet nem fél a nép harcainak eseményeit, nem fél történelmet ábrázolni.

A történelmi festészettől a mi festészetünk — nem tudni mi okból — visszariad és festőietlennek tartja a történelmi események ábrázolását. Talán azért, mert a régi magyar történelmi festészet a feudális mult állítólagos „nagy eseményeit" ábrázolta, királyokat, koronázásokat, stb.? *De ábrázolják festőink nem a királyok, hanem a nép történelmét!* Hogyan vallhatja valaki, hogy az, ami történelmileg a nép számára érdekes, festőileg nem az?

A szovjet festők történelmi festők: a történelmet felülről is, alulról is ábrázolják:

a történelmet a nagy vezetőkben, az események nagy fordulópontjaiban is ábrázolják és a nép harcoló és dolgozó tipusaiban is.

A magabízó, erős, építő szovjet ember ábrázolása

— Ebből következik a szovjet festészetnek az a jellegzetessége is, hogy a dolgozó embert ábrázolja, munkáját, harcait, örömét, ünnepét és hétköznapját. Portréfestészet a szó igazi értelmében: tipusokat és jellemeket fest, a szovjet dolgozók legkülönfélébb tipusait. Portréfestés és esemény- vagy történelmi festés határai szinte elmosódnak:

a szocialista munka pátoszát ábrázolva a szovjet festők egyaránt az új szovjet embert mutatják meg,

az optimista, magabízó, erős, építő szovjet embert.

— Végül feltűnik a témabőség, sokoldalúság — a genre különbözősége. Portrétól a tájképig, a történelmi festménytől a csendéletig: a szovjet festők minden formával foglalkoznak. Nálunk sokan azt a butaságot terjesztik, hogy a szocialista-realizmus kizárja a tájképet és a csendéletet. Nos, ezen a kiállításon meg lehet győződni az ellenkezőjéről. De arról is meg lehet győződni, hogy ez valami különleges tájfestészet:

a szovjet festők tájai nem egyszerűen szép, színekben gazdag, hangulatos tájak, amelyek tisztán festőien érdekesek a festő számára, hanem orosz tájak, szovjet tájak, a nép hazájának tájai.

A szovjet festők, mint tájfestők sem kozmopoliták, hanem hazafiak.

Alkalom a régen esedékes fordulatra

— Örülnék, hogyha a magyar művészek, elsősorban a festők alkalomnak tekintenék ezt a kiállítást a régen esedékes fordulatra a szocialista realizmus felé. Meg vagyok győződve róla, hogy ha Páris helyett Moszkvától tanulnának, akkor a magyar festészet nagy haladó hagyományaihoz *Munkácsy, Paál, Fényes, Szinyei-Merse, Ferenczy* Károly, *Koszta* és a többiek hagyományaihoz is jobban megtalálnák az utat.

— A magyar festészetben sok nagy tehetség volt és van ma is. De a maiak többsége többé-kevésbé elszakadt a néptől, ezért süllyedt a formalizmusba.

Találják meg ők is, mint a Szovjetunió festői az utat a néphez,

ihlesse meg őket is, mint a szovjet festőket a szocialista munkának és harcnak pátosza és akkor a magyar festészetnek — éppúgy, mint az egész magyar kultúrának — új nagy fellendülése bizonyos.

— Ebben a reményben, ebben a tudatban nyitom meg a szovjet festőművészet kiállítását.

A kiállítás egyik megkapóan életteli festménye: Alexandr Ivanovics Laktionov: Levél a frontról

Üdvözöllek szabad magyar nép!

Írta: Nikoláj Aszéjev

Megjelent a Literaturnája Gazeta szeptember 27-i számának első oldalán.

Itél a bíró:
a magyar nép
a hitvány
Rajk-banda felett.
De nem ül
a vádlottak padján
minden cinkos,
leleplezett.
Szabadon rikolt,
háborúra
uszítaná
láncravert honát
Dulles és Churchill,
vágóhídra
terelne
gyermeket, anyát.
Ki mást gyilkolni
uszít, bérel,
tagadja égről
a napot,
hebeg, dadog:
ő nem is látta,
kinek kezébe
tört adott...
Tito szemét is
vér borítja,
ajkán tajtékot
ver a düh,
hiába lesett
gyilkos szemmel,
éhenmaradt
e keselyű!
Hiába aljas
csel, s a háló,
a remélt
véres pillanat,
ítél a nép,
lehull az álarc
s előtűnik
a fenevad!
Kinek szíve
a szenny kamrája
és kenyere
az árulás,
mi várhat rája
útja végén?
méltó lesz a
végállomás!
Patkányméreg volt
Hitler jussa,
Mussolinié
a bitó,
ezért szűköl,
retteg a hitvány,
ha Rajk a neve,
ha Tito!
Igy lakol,
ki a szabad népek
honára emeli kezét —
üdvözöllek,
szabad magyar nép,
üdvözlöm
öklöd erejét!

Szmirnov elvtárs ünnepi beszéde

A nagy tetszéssel és lelkes tapssal fogadott beszéd után a budapesti szovjet nagykövetség nevében *Szmirnov* elvtárs köszöntötte a megjelenteket. Emlékeztetett arra a Szépművészeti Múzeumban mult évben rendezett kiállításra, amelyen a magyar nép a XIX. századbeli orosz realista festészetet ismerhette meg. — Ez a haladószellemű demokratikus művészet eszmeiségével, valósághűségével, az eseményekbe való elmélyedésével, s művészi jelentőségével joggal foglalja el az első helyet világviszonylatban is — mondotta. Majd nevek egész sorával bizonyította, hogy a XIX. század nagy realistái épp úgy, mint a forradalmi demokraták, s az orosz irodalom és zene klasszikusai

állhatatosan küzdöttek azért, hogy a művészetet a dolgozó nép szolgálatába állítsák.

Ezután így folytatta:

— A szovjet művészek a XIX. századi nagy orosz realisták legjobb hagyományait folytatva a szovjet művészetet még magasabb művészi és eszmei színvonalra emelték. A szocialista realizmus szellemében a szovjet képzőművészet kimagasló győzelmeket ért el. A szovjet képzőművészet hatalmas és aktív eszközévé vált a dolgozók eszmei nevelésének, a kommunizmus építésének. A Bolsevik Párt vezetésével a szovjet művészek szétzúzták a formalista irányzatot, eredményesen küzdenek a naturalista és absztrakt formalizmus befolyása, az úgynevezett apolitikusság és eszmeitlenség megnyilvánulásai ellen, harcolnak a mai hanyatló burzsoá-kultúra, s a kozmopolitizmus minden jelensége ellen és a valóban magas eszmeiségű népi művészet útjára léptek.

— Ez a művészet — pozitív művészet, természeténél fogva mélyen optimista.

Kifejezője az új, szocialista humanizmusnak, jellegzetes vonása a mult és jelen éles megvilágítása, a mélyrehatő történelmiség, hajthatatlan előretörés a jövő felé.

A kommunista társadalom felépítéséért folytatott dicső küzdelemben a szovjet nép zászlóvivője ez a művészet.

— A szocialista népiség és államiság nemes pátosza, a szovjet ember új erkölcse, a szocialista munka hősi jellege — ezek az alapjai a mi művészetünknek. A szabadon élő nép magasztalása hősi munkájának és harcának dicsőítése — ez az eszménye a szovjet művészetnek. Ebben rejlik a szovjet művészet újszerűsége és világraszóló jelentősége.

— A szovjet képzőművészet eszmei és művészi színvonala évről-évre emelkedik. A háború utáni országos kiállítások meggyőzően bizonyítják, hogy mestereink képesek a szovjet ember sokrétű és színes egyéni jellemének feltárásával nagy és általánosan jeljemző műveket alkotni.

Festészetünk, szobrászatunk, grafikánk megkapóan kifejezik népi erőink általános növekedését, s országunk gazdasági és kulturális jólétének emelkedését.

Legutóbbi kiállításaink legörvendetesebb jelenségei közé tartozik, hogy az érett, tapasztalatokban gazdag mesterek mellett ott szerepel a szövetséges köztársaságok fiatal művésznemzedéke, a tehetség és mesteri felkészültség kitűnő bizonyítékaival. A szovjet művésztehetségek ma számosabbak és különbözőbbek, mint valaha. Az orosz, az ukrán és a Szovjetunió többi testvérnépének művészete soha nem rendelkezett a művész-tehetségek olyan bőségével, mint ma. A Bolsevik Párt és a szovjet állam nagyarányú gondoskodása, a népnek a művészet iránt megnyilvánuló szeretete és érdeklődése biztosítják ennek a művészetnek még gazdagabb felvirágzását. Azt, hogy a háború utáni évek szovjet képzőművészete mekkora lendületet kapott, legjobban az tanusítja, hogy 1947-ben és 1948-ban sok művészt tüntettek ki Sztálin-díjjal.

— A szovjet képzőművészet fejlődésének harmincket éve alatt hatalmas eredményeket ért el. A monumentális festészettől és szobrászattól a könyvgrafikáig és kisplasztikáig számtalan olyan remekmű született, amely szilárd alapja a szocialista realizmus művészetének.

— Remélem, a most megnyíló szovjet festészeti kiállítás hozzásegíti a magyar népet, s a magyar művészet mestereit annak a felismeréséhez, hogy

a szocialista realizmuson alapuló, valóban népi művészet teljes kifejlődése csakis a szocializmus országaiban lehetséges.

Ezt igazolják a Szovjetunió tapasztalatai is — fejezte be Szmirnov elvtárs.

Az ünnepség résztvevői ezután megtekintették a nagyszerű tárlatot. A kiállítás részletes méltatására visszatérünk.

Jefánov: Sztaniszlavszkij és társulata a katonai akadémia bankettjén

A szovjet festőművészet mestereinek eredeti műveiből rendezett nagyszabású kiállítás fővárosunk kultúréletének legnagyobb jelentőségű eseménye. A hatvan képből álló, kitűnően összeválogatott gyüjtemény bemutatja a Szovjetúnió népeinek haladó pikturáját. A legjelentősebb orosz mesterek mellett a Szovjetúnió nemzetiségeinek művészeit is megismerheti ezen a kiállításon a magyar közönség: az üzbég, turkmén, örmény, stb. művészek jeles alkotásai beszédes példái annak a nagyszerű kulturális haladásnak, melyre a Szovjetunió minden népe büszke megelégedéssel tekinthet vissza.

Az öntudatos optimista ember lendületes életöröméről beszél ez a kiállítás: nemcsak a szovjet embert hozza közelebb hozzánk, megismertet a szovjet tájak természeti szépségeivel is. Élő levegőt lélekzünk be ezen a kiállításon: az élet valóságáról, a „a művészet legfőbb tárgyáról, az emberről" beszél itt minden kép. Nem szép színek öncélú játékossága, hanem a világ, az élet, az ember megmutatása a művészet nagy feladata. S ennek a nagy feladatnak teljesítésében példaadó a Szovjetúnió haladó festőművészete.

A kiállításon minden nap több tárlatvezetést tartanak, szakemberek kalauzolják végig a tárlaton az érdeklődők nagy tömegeit.

(sz.)

Geraszimov: A Sztálin-díjas Olga Lepesinszkája

DNIVALÓK.

ebbített mását ez a jegyzék magában foglalja, a
ítségével készültek. Ezek az eljárások — a grafikai
sokfélék.
a következő eljárásai segélyével jöttek létre:
e, eredeti lithografia, rézkarc, fotografia, chromografia.
zönség tájékoztatása céljából, — felsoroljuk ezeknek

s fénynyomat, amelynél a fénynyomáshoz szükséges

> Ennél az eljárásnál a reprodukálandó kép fény=
a sokszorosítás történik.
eztetik az az eljárás, amelynél a rézlap minden egyes

L a művész maga rajzolja a vegyileg preparált kőre

colja a sokszorosítandó képet arra a rézlapra,

Nagy István, Köves Ernő és Balla Isc

Első vidéki kapu
Veszprém

A győri állami színház társulata, melynek munkaterülete a Dunántúl, első előadását október 1-én Veszprémben tartotta meg. A veszprémi színház hosszú időn keresztül elhanyagolt épületét gyönyörűen kitatarozta a város s a komoly kultúrmunkáját megkezdő társulat méltó környezetben tarthatta meg első avató előadását. Vörösmarty »Csongor és Tündé«-jét adták elő.

Hogy a színházak körül vidéken is valami lényeges változás történt, azt a színházi közönség a függöny felemelkedése után rögtön megérezte. Már a díszletet dübörgő tapssal üdvözölte. Ilyen szép díszletet még nem láttak ezen a színpadon. Pásztor Péteré az érdem, hogy ilyen pompás megoldással tudott keretet adni a játéknak...

A színészek kezdetben némi ünnepi elfogódottsággal mozogtak a színpadon. Erezték, hogy pályájukon egészen úi korszak kez-

csönt túljegyezték s együttesen 60.000 forintot ajánlottak fel a kölcsönjegyzésre.

(szegi)

MA NYÍLIK
a „Szovjet Festőművészet" nagy kiállítása

Grigorjev Szergej Alexejevics: Családi körben.

Az őszi kiállítási évad nagy eseménye zajlik le ma a Nemzeti Szalonban *Révai* József elvtárs, népművelésügyi miniszter és *Szmirnov* elvtárs, a budapesti szovjet nagykövetség ügyvivője délelőtt 11-kor megnyitja az *első magyarországi szovjet képkiállítást.* A páratlan érdeklődéssel várt kiállítás több mint félszáz festménye végre megismerteti a magyar dolgozókkal és a képzőművészekkel a mai szovjet festőművészetet.

A Sztálin-téri kiállítási épület frissen tatarozott termei méltó keretben sorakoztatják fel *a Tretyakov*-képtár, vagy más múzeumok, társaságok és magánosok tulajdonából összeállított reprezentatív képanyagot. A középső nagy teremben több egészen nagyméretű vászon fogadja a belépőt. Balról Alexandr *Geraszimovnak,* a Szovjetunió népi festőjének gyönyörű *Sztálin-portréja, Vasziljev Lenin-arcképe,* odébb *Maximenko „A föld urai"* című 2x3 méteres olajfestménye. *Joganszon*-nak a szocialista realizmus egyik úttörőjének *„Az Októberi Forradalom vezetői"* című mesteri munkája, amely *Lenint* és *Sztálint* ábrázolja a Szmolnijban. Ugyanitt látjuk *Brodszkij „Tüntetés"*-ét, *Jefanov* hatalmas kompozícióját és *Laktionov* legutóbb Sztálin-díjat nyert nagyhírű művét: a *„Levél a frontról"* címűt. Balra a szomszéd teremben egy másik, reprodukciókból már jólismert *Jefanov*-festmény: a csupa derűt és életörömöt árasztó *„Sztálin és Molotov gyermekek között"* várja a látogatót. Szomszédságában néhány különböző stílusú és hangulatú megkapó tájkép s portré ismertet meg a szocialista realizmus szovjet mestereinek munkáival. Beljebb *Jakovlev „Vadászok"* című nagyméretű olajfestménye ragadja meg a nézők figyelmét, szemben vele pedig *Korin* mélyhatású *Gorkij* portréja. A jobbra nyíló termekben, szemben a főfalról megkapó *Sztálin-arckép* tekint le. A Sztálin-díjas *Nalbandján* a szovjet nép szeretett vezérét a Kreml mellvédjén ábrázolja, háttérben a szovjet fővárossal. Ennek a képnek a szomszédságában kapott helyet *Grigorjev* életteli *„Családi körben"* című kompoziciója, *Sevcsenko* Tatjana *„A balettiskolában"* című munkája, *Baksejev* gyöngéd lírájú *„Kék tavasz"*-a és egy szintén Sztálin-díjjal kitüntetett mű, a fiatal *Szorokin* mult évben készült *„Popov bemutatja Makarov admirálisnak a világ első rádiókészülékét"* című alkotása.

Pénteken délután a kiállítást *Valentina Pavlovna Salimova* elvtársnő, a Tretyakov-képtár műtörténész-munkatársa, a kiállítás szovjet kísérője bemutatta a sajtó képviselőinek és a budapesti művészeti intézmények munkatársainak. Salimova asszony értékes útmutatásai tanulságosan egészítették ki azt a meggyőző képet, amelyet a kiállítás maga is nyujt, azt, hogy *a művészek és a dolgozó nép szoros kapcsolata milyen hatalmas művészi teremtő munkát eredményez.*

J. R. Wehle

46 × 74

5020 És ők követték őt . . .

Und sie folgten ihm nach

Et ils

zott sportolási lehetőségeket, életkörülményeik, eredményeik állandó javulását. Az a felhívás, amely három legkiválóbb élsportolónk szívében született meg, kifejezi valamennyi magyar sportoló érzését. *Zságot* Irén kétszeres főiskolai világbajnok műugrónő, *Bóbis* Gyula nehézsúlyú bírkózó olimpiai bajnok és *Papp* László ökölvívó olimpiai bajnok a felhívásban a többi között ezt írja:

„Az Ötéves Tervkölcsön ötéves tervünk sikeres megvalósítását és demokratikus sportunk további fejlődését jelenti . . . A tervkölcsön-jegyzéssel bizonyítjuk be népi demokratikus államunk, Pártunk és Rákosi Mátyás elvtárs iránti szeretetünket . . .

Az egész magyar nép, valamennyi magyar sportoló a legnagyobb szere-

a kölcsönt, amelybe egyszer beteszem a pénzt és sokszorosan kapom vissza. Most nősültem és gyermeket is szeretnék. Biztos vagyok benne, hogy neki nem kell majd mezitláb atlétizálnia, mint nekem kellett ifi koromban."

Ez volt Garai Sándor futóbajnok első gondolata, amikor a tervkölcsönt aláírta.

Rákosi Ferenc, a Csepel labdarúgó csapatának tagja meg kijelentette: amellett, hogy egyhavi fizetését jegyzi, még fokozottabban igyekszik dolgozni az ötéves terv alatt. Azért mert *„. . . ahogy most a hároméves terv bejejezéséhez közeledünk, világosan látom, hogy mi, sportolók, mennyi mindent kaptunk a terv keretében. Úgy érzem, minden erőmmel fokozot-*

Motorverseny Bukarestben

Bukarestben motorversenyt rendeztek a Párt központi lapja, a Scanteia székházának felépítésére. A képen: kilenc napig tartó versenyzés után a motorosok megérkeznek a Scanteia szerkesztősége elé

Kettős mérkőzéssel kezdődik ma a labdarúgó-bajnokság hatodik fordulója

Öt fordulót játszottak eddig az idei labdarugó bajnokságban és a bajnoki táblázat azt mutatja, hogy ez alkalommal sokkal nagyobb küzdelem lesz az első helyért, mint tavaly. *Az eddigiek alapján a Kispest áll az élen 9 ponttal és 13:1 irigylésreméltó gólaránnyal.* Utána az *MTK* következik, majd meglepetésre a második osztályból most felkerült *dorogi bányászcsapat* foglalja el a harmadik helyet. A tavalyi bajnok, a *Ferencváros* kénytelen megelégedni a negyedik helyezéssel.

A hatodik forduló ma délután két órakor a *Sport*-utcai pályán kettős mérkőzéssel kezdődik. Az első találkozón két olyan együttes, a *Kispest* sporttelepen, négy pedig *(Dorogi Tárna—MTK, Szombathelyi Lokomotív—Ujpest, V. ETO—Soroksár, Olajmunkás—Salgótarjáni Tárna)* vidéken: Dorogon, Szombathelyen, Győrött és Nagykanizsán lesz. Itt írjuk meg, hogy a *Petőfi-rádió* vasárnap 22 óra 15 perc helyett már 20 órakor részletes beszámolót és hangképeket ad a mérkőzésekről.

Az Angliában sil
Csepel-motorok is indulna

A

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE

ÉS A

MŰCSARNOK

MEGHÍVJA ÖNT AZ

ÖT SZOVJET MŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

MIHÁLYFI ERNŐ

1959 MÁJUS 13-ÁN DÉLI 12 ÓRAKOR

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE KIÁLLÍTÓTERME

BUDAPEST, V. DOROTTYA UTCA 8

FK. LUZSICZA LAJOS 85000 M FŐVÁROSI NYOMDAIP. V. 1. SZ. TELEPE. FV. TALLIÁN F.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VÖRÖS CSILLAG

1967 OKT 11

A Szovjetunió magyar szemmel

Egy küzdelemben, munkában, sikerekben gazdag félévszázadról vallanak magyar tudósok, politikusok, írók, újságírók, művészek, költők.

A szerzők között vannak olyanok, akik itthon és a világ forradalom más frontjain végigharcolták az ötven esztendőt, s van olyan, aki még személyesen is találkozhatott Leninnel.

A bevezető tanulmányt Mihályfi Ernő, a kötet szerkesztője írta. A könyv szerzői: Apró Antal, Bánkúti Gábor, Dobi István, Dobozy Imre, Erdei Ferenc, Erdey-Grúz Tibor, Ék Sándor, Fehér Klára, Garai Gábor, Győre Imre, Háy László, Hevesi Gyula, Jánossy Lajos, Kardos László, Kenessy Zoltán, Komócsin Zoltán, Major Máté, dr. Münnich Ferenc, Németh László, Nógrádi Sándor, Pátzay Pál, Pethő Tibor, Ruffy Péter, Rusznyák István, Sík Endre, Szabó Ferenc, Szádeczky-Kardoss Elemér, Timár Máté, Vajda Ferenc, Váci Mihály.

— Nagyon jó. M
KISZ-szervezet erős,
ködik s nagy eredm
várunk éppen ezért a
munkától. Az, hogy
KISZ-szervezet erős,
szetes is, hiszen Egerben például szinte az egész üzem fiatal — ha jól tudom, az átlagos életkor is harminc év alatt van. Az üzem dolgozóinak fele tagja a KISZ-szervezetnek. Gödöllő — éppen a fiatalokat tekintve, most is jelentős fejlődés előtt áll. Gondolom, mindhárman jó partnerei leszünk egymásnak, s segítséget tudunk adni, mikor kinek kell.

— Igyekszünk különösen az első időkben szoros kapcsolatot tartani egymással, főként tájékoztatásban. Függetlenül attól, hogy ki hány lelket

ÉRDEKES UJSÁG
1968 DEC 13
610

A csarodai öregtemplom

A tágas Szabolcsország egyik zugában megbúvó kedves, pici falu, Csaroda, új, ritka művészettörténeti emlékkel lépett a világ elé. A fekete vizű Csaroda partján álló viharvert öregtemplom egykori oltára mögötti falon, lehullott vakolatdarabok alól bukkant elő a titok: szépséges, színes, ősi freskórészlet — a műtörténészek becslése szerint az 1300-as évek végéről. Az ismeretlen mester, aki a szentély falán és boltívén hagyományozta ránk művészetét, valószínűleg olasz volt; freskóinak stílusa a nagy olasz festészet megalapítójára, Giottóra emlékeztet.

A freskók alatti festett falon évszázadok vándorai vésték be nevüket. Íme, négy szó: Matheus Szoizovinus Posonj 1632. Mi okból jött Csarodára, ki volt vajon? Látogatóba érkezett, messzire szakadt rokon? Kóbor diák? Világcsavargó poéta? Vándor kereskedő? Nem tudjuk meg soha... Nemzedékek születtek, pusztultak, háborúk dúltak, s csitultak el azóta — s a vendég kezenyomát 326 éve híven őrzik a falak. Mint ahogyan megőrizték a még távolibb viharos múltat is.

A csarodai templom az Árpád-házi királyok idejében épült, az 1200-as, 1300-as idők táján. Románstílű épület, s a lassan lepergő századok során gótikus elemek is ragadtak hozzá. Úgynevezett keletelt templom; úgy építették, hogy oltára valaha napkeletre nézett. 1642 óta a reformátusoké. Az ezután következő híradás szinte a »közelmúltból« való — alig kétszáz éves, fakult fatábla a befalazott sekrestyeajtó előtt. Rajta szépmetszésű, tökéletesen olvasható betűk: epitáfium-felirat. Így kezdődik:

Kérdhedd uton járó, ez heljben ki nyugszik?
Gyászos sír bóltyában itten ki aluszik?

Majd az elhunyt érdemeinek méltatása után e sorokkal zárul a sírvers:

Ezer hét századik idő hogy kezdetett.
Boldogul kimult Ur akkor született, —

s az ismeretlen versfaragó elárulja azt is, hogy az illető az ötvennyolcas év Szent György napja utáni huszonkettedik napon halálozott el.

A szépet, maradandó értéket szeretők a csarodai templom most megújhodó ódon falain majd könnyűszerrel »végiglapozhatják« a letűnt korai századok történelmét; Csaroda község kivételes értékű műemlékét, a nagy múltú templomot most államköltségen restaurálják.

Kovács Attila

Zsindelyezik a csarodai öregtemplomot

Nyolcvanhét éves vagyok, de nem emlékszem arra, hogy az állam valaha is javíttatta volna a templomunkat — mondja Sebestyén Dani bácsi

Gergely pápa több mint hatszázéves freskóképe a csarodai templom szentély-boltívén. Jobbra: 326 éve véste falba nevét a freskó alatt Matheusz Szozovinusz. Ki volt ő, sosem tudjuk meg (Horváth Gizi felvételei)

Felnőttek

Az öregek várakoznak a folyosón

A felsőszentiváni általános iskola folyosóján a közelmúltban két vasárnapon is izgatott sokaság várakozott. Szepegő gyerekek és pipázó öregemberek — a falu apraja és nagyja. Ott sorakoztak az osztályok ajtaja előtt, amelyeken szokatlan feliratok álltak: *Szemészet, Fogászat, Bőrgyógyászat, Gyermekgyógyászat, Orr-, torok-gége-fül, Vérnyomásvizsgálat, Nőgyógyászat* és *Röntgen.*

A falusi orvosok régi problémája, hogy sokan vannak olyanok — különösen az idősebb emberek között — akik nem keresik fel betegségükkel az orvost. Vagy ha el is mennek hozzá, legtöbbször már olyan későn, amikor nem lehet a bajon segíteni. Ez volt a probléma Bács megye bajai járásában is. Sokat gondolkodott *dr. Mihály Gyula* járási főorvos, hogyan segíthetnének a bajon, míg végül közös erővel eljutottak a járás egészségügyi dolgozói a megoldáshoz. Lelkes és áldozatkész orvosok segítségével olyan komplex-brigádot szerveztek, amely a kijelölt falu lakosságát — a lélekszámnak megfelelően — egy vagy két vasárnapon »átszűri«.

Ez történt Felsőszentivánon is. A falu iskoláját berendezték orvosi rendelőnek. A helyi Vöröskereszt-szervezet előre megszervezte a faluban, hogy ki mikorra jelenjék meg a vizsgálaton, és a fáradhatatlan orvosok és ápolónők százszámra vizsgálták meg a falu apraját-nagyját.

Bátor felnőttek a fogorvosok előtt

A tbc ellen

Mit mutat a Röntgen-kép? Balra: Egészséges-e a néni torka? (Rédner Márta felvételei)

Szőchy Pál

ötvös

1577 Kolozsvárt.

A Kolozsvári ötvös legjelek strikejából kif. A Kolozsvári ötvösök kép viselőinek egyike a fejedelmi tölö tábla előtt

Zakab Elek. Kolozsvár tört. Bpest 1888. II. 256 l.

VASÁRNAP

3

Kath. F. 24. Hubert pk.
Prot. F. 23. Győző

Izr. 30. R. Khod.

HÉTFŐ

4

Kath. Borom. Kár.
Prot. Károly

Izr. 1. Markheszvan R. Kh.

KEDD

5

Kath. Imre herceg
Prot. Imre

SZERDA

6

RÁDIÓ- ÉS TÉVÉMŰSOR

Szombat

KOSSUTH RÁDIÓ

8.10 Hangszemle **8.30** Családi tükör **9.05** A turista nincs egyedül saját hazájában. Jegyzet **9.10** Színes népi muzsika **10.05** Ismét — a javából! **12.30** Nitrogénben hűtött jövő **13.05** Klasszikusok délidőben **14.10** Szaván fogjuk! **14.20** Mindennapi irodalmunk **14.50** Énekeljük együtt! **15.05** Holtak postája. Marsall László versei **15.10** Új Zenei Újság **16.00** 168 óra. Az adás idején hívható telefonszám: 138-7901 és 138-8912 **17.30** Túl az Óperencián. Négy földrész muzsikája **18.20** Szemle **19.05** Judás. Federico V. Ratti színműve **20.52** A kölni Collegium Vocale énekel **21.05** HID. Magyar—román kulturális körkép — II. évf. **22.20** Sporthíradó **22.35** Régi híres énekesek műsorából **Középhullámon: 23.00** Hírek **23.05** Hangversenymúzeum **URH-sávon: 23.00** BBC késő esti műsora **0.15—5.50** Éjfél után

PETŐFI RÁDIÓ

8.05 Föld adta sors... **8.30** Népszerű muzsika — világhírű előadók **9.03** Tövisek és virágok **10.00** A magyar rock archívuma **11.03** Szombat délelőtt **13.05** Daráló **13.35** Hangok és visszhangok **14.00—16.55** Magunkat ajánljuk **17.03** Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről **18.00** Zenekanál **19.03** Slágerlista **19.40** Az elvált asszony. Leo Fall operettjének rádióváltozata **21.03** 4×4. Vezeti Bárdos András **22.08** Tip-top parádé **22.33** Derűre is derű **23.03** Sporthíradó **23.10** Éjszakai klub **0.15—5.50** Éjfél után

BARTÓK RÁDIÓ

8.20 Hansjürgen Scholze játszik **8.53** Magyar művészek operafelvételeiből **9.22** Frans Brüggen blockflótézik, Anner Bylsma gordonkázik, Gustav Leonhardt csembalózik **10.00** Hangfelvételek felsőfokon **11.03** Romantikus kamarazene **12.05** Új kóruslemezeinkből **12.30** Follow me. Angol társalgás kezdőknek **12.45** This is America. A Voice of America sorozata nyelvtanulóknak. 19. rész **13.00** Kívánságműsor szombaton **14.00** Respighi műveiből **14.30** Hi-Figyelő **15.05** Lemezbörze helyett **16.05** Aranyalbum — komolyzenei archívumunkból **17.10** Maria Biesu operaáriákat énekel **17.30** Mindennapi irodalmunk **18.00** V materinskom jaziku **18.20** In limba materna **18.40** Na maternjem jeziku **19.05** In der Muttersprache **19.25** A Hespérion Együttes Cabszónműveket játszik **19.35** A Berlini Filharmonikus Zenekar Beethoven-hangversenye az Erkel Színházból **közben: kb. 20.15** Portré Csongor Győzőről **kb. 20.35** A hangversenyközv. folyt. **kb. 21.30** Operaáriák **21.48** Orbán György műveiből **22.35** Dzsesszarchívum **23.11** Az éneklő kutya. Jack London regénye.

TV 1

6.45 Falutévé magazin **7.30** Hagyd aludni a mamit! **7.55** Jó reggelt adj, Istenem! Baptista gyermekhittan **8.00** Follow me! A BBC angol nyelvleckesorozata kezdőknek **8.30—11.00** Korhatár nélkül **11.00** Tévémagiszter **13.00** Panoráma **14.00** Amőba. Tudományos műsor kamaszoknak **14.30** Szomszédok. Teleregény, 118. fej. (ism.) **15.05** Ádám. Dokumentumfilm **16.05** Közlemények **16.15** Musicalbemutató az Arizonában. Légy jó mindhalálig **16.50** Telis-televideó '91 **17.00** Exhumált versek. Az 1956-os forradalom költeményeiből (ism.) **17.45** Dimenzió. Tudományos magazin hazai és nemzetközi kutatási eredményekről **18.15** Gyereksarok **18.45** Top-modell **19.15** Ez történt akkor... **19.30** Híradó **20.05** Telesport **20.10** Reklám, közlemények, előzetesek **20.20** Illyés Gyula: Egy sápadt nő egy kis szobában **20.40** Aranytó. Amerikai film **22.30** Gabriel Fouré: Requiem. Angol film **23.15** Nemzetközi teniszverseny közvetítése Párizsból, felvételről **0.15** Késő esti Híradó

TV 2

7.00 NAP-kelte **10.05** Prizma. Életmódmagazin **11.00** Klaszszikusok rajzfilmen **11.25** Kacagóra a játszóházban. Szórakoztató gyermekműsor. IX 2. **12.25** Pop-rock fehéren, feketén (ism.) **12.50** Néprajzi értékeink. A jászdózsai háromdísz **12.55** MTK-VM—Siófok. Bajnoki labdarúgó-mérkőzés közvetítése a Hungária útról **14.45** Hírek **14.55** Az állatok védelmében **15.15** Katts és kutyája. Amerikai tévéfilmsorozat. XXII/10. **15.40** Melyiket a 3 közül? Játékos vetélkedő **16.10** Angol nyelvlecke. Family Album U. S. A. XXIV/6. **16.35** Nézze meg az ember! **16.40** Méltósággal... (ism.) Riportfilm **17.10** Mozi top 10. **17.40** Gyerekeknek **18.10** Telesport **18.40** Esti egyenleg **19.05** Rádi Corbeau. Francia film **20.45** Németh László: Gyász (ism.) **22.00** Híradó **22.30** Betiltott filmek. Pacsirták cérnaszálon. Csehszlovák film

ESTI MŰHOLDPROGRAMOK

SCREENSPORT

17.15 Golfhírek **17.30** Lóerőverseny. Autósport magazin **18.30** Profi superbike **19.00** Díjugratás az USA-ból **21.00** Motorcsónakverseny **20.00** Golf az USA-ból **22.30** Rögbivilágkupa **23.30** Amerikai egyetemi futball

SUPER CHANNEL

17.00 Fiatalok fóruma. Amerikai dokumentumsorozat **17.30** Koncertfelvételek **18.30** Utazási magazin **19.00** Videódivat **19.30** Víkendezők magazinja **20.00** Francia negyed. Amerikai film **21.50** Hírmagazin **22.00** BBC-hírek **22.30** Mozimagazin **23.00** Sportmagazin **23.30** Ördöngösök. Francia film

RTL

17.00 Játékshow **17.45** Csodálatos évek. Amerikai sorozat **18.10** Filmújdonságok **19.15** Houston Knights. Krimisorozat **20.15** A klassz csajok bedobják magukat. NSZK-filmvígjáték **22.00** Dall-As. Talkshow **23.00** 20 a kocsiban, 40 az ágyban. Olasz—spanyol erotikus filmvígjáték **0.30** Júlia — Ez nem fülemüle volt. NSZK erotikus film.

Vasárnap

KOSSUTH RÁDIÓ

8.30 Világóra **9.05** A mikrofonnál a köztársasági elnök. Látogatóban Göncz Arpádnál. Beszélgetőtárs: Wisinger István **9.45** Kosztolányi Dezső versei **10.05** Enekszóval, muzsikával **10.54** Édes anyanyelvünk **11.05** Gondolat-jel **12.20** Harminc perc alatt a Föld körül **12.50** Mik vogymuk? Megyesi Gusztáv jegyzete **13.05** 10 éves a népdalkörök pódiuma **13.30** Mit üzen a Rádió? **14.10** Művészlemezek **15.05** Egy királynő halála. Rexhnep Qosja drámája **15.53** A Magyar Rádió gyermekkórusa énekel **16.05** Diszkotéka **17.05** Rádió Kaszinó **17.45** Dublin rózsái. Részletek Vladimir Cosma filmzenéjéből **18.20** Muzsikáló nagyvilág **19.05** Hol volt, hol nem volt... **19.20** Remekírók hangszalagon. A nagyváradi diák. Miért szeretem? **19.23** Jósika Miklós elbeszéléséből írta: Harmath Judit **20.11** Úti emlékek szárnyain **21.05** Örökzöld dallamok **22.25** Horváth László klarinétozik, Körmendi Klára zongorázik **Középhullámon: 23.00** Hírek **23.05** A hangversenyközv. folyt. **23.45** Verseit elmondja Marsall László **URH-sávon: 23.00** A BBC késő esti magyar műsora **23.45** Svéd dzsesszfelvételeinkből **0.15—4.20** Éjfél után

PETŐFI RÁDIÓ

8.05 A háromfejű. Szekér András mesejátéka **8.55** Muzsikáló természet **9.03** A Nagy Rockgeneráció — III/2. **10.00** Embermesék **12.03** Jó ebédhez szól a nóta **13.03** Stúdióvilág **14.00** A bűvös nyalóka. Muszty Bea és Dobay András mesejátéka (ism.) **15.03** Táskarádió **16.00—21.00** Poptarisznya **21.03** A Próféta rokona. Fromaget regénye. VII/7. **21.33** Társalgó **22.30** A mai dzsessz **23.03** Sporthíradó **23.10—0.14** Vallomásom legyen egy valcer **0.15—4.20** Éjfél után

BARTÓK RÁDIÓ

8.15 A kamarazene kedvelőinek **9.35** Pilar Lorengar operaáriákat énekel **10.05** Új Zenei Újság **10.50** Eszperantó híradó **11.00** Európa hangversenytermeiből **11.59** A hangversenyközv. folyt. **12.46** A Magyar Rádió Gyermekkórusa angol szerzők műveiből énekel **12.59** A rossz vendég. Marsall László versei **13.05** Szemle **13.30** Palló Imre felvételeiből **14.10** Rockújság **15.05** Népszerű versenyművek **16.05** A magyar színház a két világháború között. Rádiószínház. Blőse úrék mindenkinek tartoznak. Remenyik Zsigmond drámája **17.05** Bach kantátái **kb. 17.30** Kapcsoljuk a Budapest-Belvárosi Főplébánia-templomot **18.00** V materinskom jaziku **18.20** In limba materna **18.40** Na maternjem jeziku **19.05** In der Muttersprache **19.25** Scheidt: Csata-szvit **19.35** A Berlini Filharmonikus Zenekar hangversenye **kb. 21.00** Barkó György pécsi színművésszel Kovács Imre beszélget **kb. 21.20** Hangszerszólók **21.55** Bemutatjuk új felvételeinket **22.30** Rómeó—Shakespeare-játék. Szőcs Géza színműve **23.39** Gregorián dallamok

TV 1

6.50 Menedzser magazin (ism.) **7.35** Hagyd aludni a papát! **7.55** Muzzy comes back. XX/9. **8.00** A Biblia üzenete **8.05** Kávé habbal **8.30** Vasárnapi turmix **Benne:** Cimbória **11.00** Álljunk meg egy szóra! **11.10** Expo '96. Riportműsor **12.00** Forma—1. Ausztrál Nagydíj. Közvetítés Adelaideből, felvételről **14.00** A Financial Times heti üzleti híradója **14.30** Paraván. Endrei Judit műsora **15.00** Hollywood. Angol filmsorozat. XIII/9. **16.00** Van benne valami **16.40** Örömhír. A magyarországi Unitárius Egyház műsora **17.00** Walt Disney bemutatja **18.45** Ez történt akkor... **19.00** A HÉT. **Benne:** Híradó **20.00** Műsorismertetés **20.05** Telesport **20.10** Reklám, közlemények **20.20** Csevegés **20.50** Kék, mint a pokol. Francia film **22.30** San Salvador-i énekek. Dokumentumfilm

TV 2

7.00 NAPRA-FORGÓ **9.00** Profit. Befektetési tanácsadó **9.20** Kéménymesék **9.45** Szórakoztató szórakosgató **10.00** Kánon. Vallás és kultúra **10.30** Észbontó. Ismeretterjesztő gyermekmagazin **10.50** Verne Gyula: Sándor Mátyás (ism.). Tévéfilmsorozat. VI/4. **13.20** Hírek, műsorelőzetes **13.30** Hármas csatorna. Gyógyító teák. II/2. **14.00** SOrSok. Munkavállalók magazinja. Fórum **15.00** Nemzetközi teniszverseny. Közvetítés Párizsból **16.35** Mi történt a jövő héten? **16.45** Kabos Gyula-sorozat. Fizessen, nagyság! Magyar film **18.05** Delta. Tudományos híradó **18.40** Esti egyenleg **19.05** Új Angyal. Angol bűnügyi tévéfilmsorozat. A kék Dulac **20.45** Hungary reborn. (Újjászületető Magyarország.) A Stúdió '91 különkiadása **21.30** Ez történt a héten **22.30** Telesport. Labdarúgó-összefoglaló **23.25** Mozart-ciklus a Zeneakadémián. XII/3.

TV-TÉVÉ

8.00 Műsorkezdés **8.06** Srácskarika. Maya, a méhecske. **8.35** Sláger és Horoszkóp. Szikora Róbert és Laár András műsora **8.52** Áramvonal. Angol autók Magyarországon **9.00** Jolly Joker XXII. Nehéz örökség **10.00** Trans World International. Sportmagazin **10.20** Szociofotó különkiadás. Látlelet a magyar társadalomról **10.40** Biblia Pauperum XXI. A kihívás **10.55** Törzsasztal. Bárdy György történetei **11.00** Technikai sport **11.10** Civilpálya. Az önkormányzatok műsora **11.35** Az ipolytarnóci őslelet. Ismeretterjesztő riportfilm **11.50** Zenekorzó **12.00** Műsorzárás

ESTI MŰHOLDPROGRAMOK

SCREENSPORT

18.30 Revs. A brit motorsport legjavából **19.00** Holland teke **20.00** Előretekintés az 1992-es téli olimpiára **20.30** Kosárlabda **21.30** Nemzetközi sportmagazin **22.00** Golf az USA-ból **24.00** Brit 10 bábus női teke

SUPER CHANNEL

17.30 A világ holnap. Egyházi magazin **18.00** E. R. F. Egyházi magazin **19.00** Videodivat **19.30** Thai panoráma. Útifilmsorozat **20.00** Zöld ígéret. Amerikai film **22.00** BBC-hírek **22.30** Élből élőben. Koncertrészletek **23.30** Mozimámor

RTL

17.50 A St. Elsewhere klinika. A forgatócsoport **18.45** Híradó **19.10** Különleges nap. Utazási fejtörő **20.15** Szent Iván-éj. NSZK népies film **21.50** A Spiegel magazinja **22.30** Prime Time. Kulturális magazin **22.45** A Pompon Rouge kastély. Vidám filmsorozat **23.15** Éjszakai Playboy **0.15** Twinky. Angol film a 70 éves Charles Bronsonnal **1.50** Forma—1 (ism.)

TÖRPESAROK

Mozimámor

Más az élet és más a mozi, hittem én sokáig, de mint mindenre, erre is rácáfolt az élet. Vagy a mozi...

Mert mi is az alapvető különbség? Egy profi filmalkotás egyszerre több szálon fut, a valóságos események pedig szép lassan hömpölyögnek. Ám mit tesz isten, az elmúlt héten kizökkent az idő, óh kárhozat... A dolgoknak nincs többé sorrendisége, egymás mellett, alatt és fölött történnek az események. Az idő múlását is legfeljebb ahhoz lehet kötni, hogy Ómolnárt éppen kizárták, vagy éppen bezárták a pártba. A lázálom csúcsán a VI. kerületi kábeltévében Csurkát kérdi a híradókból és szópárbajokból közkedvelt Franek: „És meddig kell nekem még mint becsületes magyar embernek magyarságom miatt bujkálnom e hazában?" Másnap meg egy parlamenti közvetítésben látom Csurkát, ahogy eltorgyult arccal szidalmazza azt a televíziót, amely azt se tudja már, hogyan boruljon a lába elé. Hát csak hogy tavaly a Rendszerváltók fütyültek '56-ra, idén ellenkezőleg. Ki tudja ezt követni?

Ekkor Ómolnárt megint kizárták.

Az események visszafelé is felgyorsultak. Maga Pálfy Gé tartott eligazítást. Megátkozta a helyet, ahol ül, ült és ülni fog! Lemondott. Lemondott rólam, nézőről, Hankissról, mert féltette a Híradót. És látszott rajta, hogy tényleg fél. Fél az élettől, fél a szúrós nádtól, de legislegjobban Toldi nagy bajától.

Ekkor Ómolnárt megint kizárták.

A Tisztelt Olvasó most azt gondolja, megbolondultam az események követésében.

Téved, később valóban meg fogok bolondulni, kb. két bekezdéssel lejjebb, ám ezek még így történtek. Szó szerint. És akkor még nem említettem a jeles MDF-es futballkapust, aki az SZDSZ-es Kis Jánost Sztálinhoz hasonlította, és még Végh Antalról se szóltam, aki ki akar vándorolni. A riporter meg se kérdezte töle rémületében, akkor mi lesz a kétszázmilliós tartozással, ha idegen állampolgár lesz belőle. Pedig Végh válasza biztos készen volt, hogy akkor még egyszer felveheti.

Ekkor Détári föléfejelt, mire Ómolnárt kizárták a pártból.

Előtte Torgyán Antall Józsefet is kizárta a pártból, valamint Samirt és Gorbacsovot, úgyhogy veszélybe került a madridi konferencia, de aztán kiegyeztek és kizárták a pártból Prepeliczayt.

Hat óra négy perckor viszont Torgyán József véletlenül saját magát is kizárta a pártból. Ezzel az egység helyreállt. Immár mindenki mindenhonnan ki volt zárva.

Gyorsan visszahívott még Torgyán két minisztert, és bejelentette igényét a külügyi tárcára, vagy ragaszkodik hozzá, hogy Jeszenszky növesszen bajuszt! Ebben az esetben megmaradhat, legfeljebb kizárja a pártból.

Pedig egész idő alatt csak arról szólt a vita, hogy ki a kommunista és mivel lehet megtorolni. Maga Maczó Ágnes nagyasszonyunk sorolta fel a honatyák bolsevikbarát múltját, minek következtében az MSZP oldaláról kéjes sikolyok, tapsvihar; jobbról jeges gyűlölet köszöntötte.

Már-már féltettük, hogy a függetlenek kirekesztik soraikból, de szerencsére csak Ómolnár Miklóst zárták ki az ülésteremből.

Most veszem észre, hogy ez a kis beszámoló is kezd filmszerűen csapongóvá nemesedni. Épp világtörténelmi párhuzamokról szerettem volna szólni, hogy ezzel is érzékeltessem népvezéreink apoteózisát, de megállom. Majd később. Egyelőre hadd ismertessem azt a kis törvénytervezetet, amit sikerült egy ismerősömnek kicsempésznie az igazságtételről. (Mondhattam volna, hogy barátom, Szatmári a legalistásból, de ez olcsó vicc lenne, plusz mindenki azt hinné, magam is elnökségi tagja vagyok a Kisgazdapártnak.)

Hogy fest tehát a Magyar Igazságtétel Törvény, titkos tervezete? „Kommunista az, aki maga is kommunista vagy nagyszülei közül kettő kommunista volt. A kommunista, miután nem kívánunk kollektív büntetést, köteles zakóján feltűnő helyen textiliából kivágott ötágú vörös csillagot fölvarrva viselni. Mentesülnek a megkülönböztető jelzés viselésétől azok, akik kitértek, valamint, ha kommunista származásuk ellenére házastársuk nem kommunista.

A kommunisták nem foglalhatnak el vezető állásokat, valamint villamosülőhelyet. Peronon utazhatnak. Egy peronon legfeljebb egy kommunista. Leszármazottaik továbbtanulási arányát külön rendeletben kell korlátozni. Tilos nyilvános helyet látogatniuk, valamint nem hagyhatják el kijelölt lakhelyüket este 9 és reggel 6 óra között. Kommunista orvos keresztény beteget nem kezelhet. A rendszabályokat megszegő kommunistákat a végső megoldásig téglagyárakban kell összegyűjteni."

És így tovább sok-sok oldalon. Hogy ebből mennyi az igaz, nem tudom. Ahogy a képviselők se tudták, amikor a szerb külügyminiszterrel tárgyaltak, hogy a szerbek már bombázták Barcsot.

Azt tudjuk, hogy kizárták az Ómolnárt. Lehet viszont, hogy egész héten, a rengeteg veszekedés, kizárás, kommunistázás közepette máshol is bombáztak minket. Lehet, hogy egész Magyarországot bombázták.

Ezt mi egyszerű állampolgárok nem tudhatjuk. Mi ki vagyunk zárva.

KÖZLEMÉNYEK

A FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL sajtóirodájának tájékoztatása szerint **Demszky Gábor** főpolgármester elrendelte, hogy a Fővárosi Önkormányzat épületeire **november 4-én gyászlobogót** tűzzenek ki. Mint ismeretes, a Fővárosi Közgyűlés október 24-én az 1956. november 4-ét fővárosi gyásznappá nyilvánította. A főpolgármester egyúttal kéri a főváros lakóit, hogy csatlakozzanak a Fővárosi Közgyűlés határozatához, és november 4-én gyászlobogót tűzzenek ki lakóházaikra.

1991. NOVEMBER 4-ÉN, 19 órakor tartja a XIV., Miskolci út 96—98. alatt következő rendezvényét a Demokratikus Charta. A meghívottak: Dornbach Alajos, az Országgyűlés alelnöke, Rajk László, az SZDSZ ügyvivője, illetve Bossányi Katalin, lapunk főmunkatársa is. A Charta aláíróihoz a Budapest 1358. Pf.: 1. címen lehet csatlakozni.

A LISZT FERENC ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA zenekarának november 4-én, hétfőn 19.30 órára meghirdetett hangversenye betegség miatt elmarad.

A BÉCSI MAGYAR INTÉZETBEN november 6-án, 6 órakor **Rau Tibornak,** a Ludas Matyi művészeti szerkesztőjének karikatúrakiállítása nyílik. A tárlat 25-ig tekinthető meg.

Lottószámok: 29, 42, 69, 85, 86

Bethlen Gábor Alapítvány

A Bethlen Alapítvány kuratóriuma hatodik alkalommal ítélte oda díjait.

Bethlen Gábor-díjjal jutalmazta **Dobos László** írót (Pozsony), **dr. Hajós Ferenc** jogászt (Lendva), **Matuska Márton** hírlapírót (Újvidék) és **Molnár József** kiadót (München).

Tamási Áron-díjat kapott **Dávid Gyula** kolozsvári irodalomtörténész, szerkesztő.

Márton Áron-emlékérmet adományoztak **Halász Péternek,** a Honismeret szerkesztőjének, a Homoródszentjánosra visszatelepült **Donald Harrington** és **Anikó Szánthó Harrington** unitárius lelkész házaspárnak, **Tempfli József** nagyváradi katolikus püspöknek, valamint a hollandiai **Dorkas Aid International** szervezetnek és a **Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének.**

Az MSZMP a megbékélésért

Az MSZMP vezetősége nyilatkozatot juttatott el szerkesztőségünkbe, melyben leszögezi: a Munkáspárt XV. kongresszusának szellemében támogatnak minden olyan kezdeményezést, amelyek 1956 kérdésében a társadalmi megbékélést szolgálja. „Valljuk, hogy 1956 nemzeti tragédia volt népünk életében. Elítélünk azonban mindenfajta leszámolást, újbóli politikai, erkölcsi, vagy jogi megkülönböztetést, bármelyik fél áldozatai emlékének meggyalázását. Nem értünk egyet továbbá a budapesti önkormányzat döntésével a Köztársaság téri emlékmű lebontásáról" — szól a nyilatkozat.

A budapesti színházak műsora

SZ = Szombat, V = Vasárnap

Operaház V: Albert Herring (11 — Faiboni bérl., 2. ea.). A láng (7 — F. bérl., 1. ea.). **Erkel Színház SZ, V:** Berlini Filharmonikusok hangversenye (7 — Téli bérl., B/2., V: Téli bérl. A/3.). **Zeneakadémia V:** Scharoun Ensemble. A Berlini Filharmonikusok tagjaiból alakult Kamaraegyüttes hangversenye (4). **Nemzeti Színház V:** Caligula (4 és 7, Kolozsvári Magyar Színház vj.). **Várszínház SZ, V:** Tátika (7). **Katona József Színház SZ:** Három nővér (7). **V:** A titkos elragadtatás (7). **Kamra SZ:** Új dalok (8). **V:** Mulatság (7, 9). **Játékszín V:** Lebegő fénybuborék (7). **Vígszínház SZ, V:** A padlás (7). **Pesti Színház SZ:** Love-letters (7). **V:** Száz év magány (7). **Arany János Színház Színházterem SZ:** Holdbéli csónakos (3). **V:** A kőszívű ember fiai (3). **Szkéné Műegyetemi Színház SZ, V:** A Mester és Margarita (7 — Arvisura Színházi Társaság ea.). **József Attila Színház V:** Dörmögőék csodajátéka (fél 11). A Gyurkovics-lányok (7). **Merlin Színház V:** Kaláka—Pelikán matiné (11). **Bábszínház az Andrássy úton SZ, V:** Háry János (11, 4). **Bábszínház a Jókai téren SZ:** Jancsi és Juliska (SZ: fél 3, fél 5, V: fél 10, fél 12). **Arizona Színház SZ:** Légy jó mindhalálig (de. 11). Mindhalálig Beatles (7). **V:** Egy komisz kölök naplója (de. 11). Mikor lesz a fantom (7). **Budapesti Kamaraszínház a Józsefvárosban SZ, V:** A hulla férje (SZ: 7, V: de. fél 11). **Kamaraszínház a Károly körúton SZ:** Sade márkiné (7). **Fővárosi Operettszínház SZ:** Nagymama (7). **V:** Nagymama (fél 3). **Radnóti Színház SZ:** Pygmalion (7). **V:** Micimackó (de. 11). Könynyű erkölcsök (5, 9). **Vidám Színpad SZ:** Tinishow (fél 3). Egy férfi, aki nem akar (fél 3). Hölgyeim, elég volt! (7). **Kis Színház V:** Harapós férj (3). **Fővárosi Nagycirkusz SZ, V:** Mongol nemzeti cirkusz műsora (10, 3). **Komédium Színház a Mai Naphoz V:** Lucky Boys Dixieland Band (6). **Fővárosi Művelődési Ház SZ:** Dome Discotheque (7). **V:** Nosztalgia klub (3).

A REGGEL. Hétfőn reggel 6.00 és 8.30 között a TV 1-en **A REGGEL! A tervezett tartalomból: — Botrány a London Stúdióban? — Sztárvendégünk Maximilian Schell — Ki bujtatta Markó Iványt? — Fekete — fehér, igen, nem. Címlapon a Közvéleménykutatók — Piaci hírek — 6.30-kor és 7.30-kor hírösszefoglaló — 6.55 Start, Kulturális híradó — 7.15 Ingatlanpiac — Szovjet laktanyák és lakások... I. rész — Reggeli plusz: Rákos betegek és a szelíd gyógymód.**

NAP-KELTE. Hétfőn 6.00 és 9.00 között ismét **NAP-kelte a TV 2 csatornáján hírekkel, vallási rovattal, kulturális magazinnal, sporttal, külföldi jelentésekkel és telefonos játékokkal. Tervezett témák: — Európában... Vendég: Jeszenszky Géza külügyminiszter — Dornbach, Mécs vagy Tölgyessy? Bemutatkoznak a jelöltek — Julianus barát — Vetélkedő '56-ról — Kell a műszer — Rákellenes diéta — „... Az emberek nem állíthatók be egy sorba." A stúdióban Kiss Gyula munkaügyi miniszter — Busszal a forradalomban — A történet megírása még várat magára... Vendég: Hegedűs B. András, a TIB alelnöke — „Születési rendellenesség?" Kinn, padon: Ágh Attila politológus.**

FALU TV. Hétfő reggel ismét kukorékol a kakas 5.47-kor a TV 1-en. **A műsorból: Népi csiziók több tételben, vidékközpontú lapszemle, a faluvilág hírei, mindennapi agrárújdonságok. A tervezett témák: — Az ágy adója — Törvénytipp — Sorozat a Kárpótlásról — Mire jó a Biofert — Az etyeki borosgazda. I. rész — A Kakashálózat hírei — Károly-köszöntő.**

SZŐCS MIKLÓS 1991. nov. 2.

Újratagolódó emigráció?

Ruszcsák Miklós (35) az Öregdiák Szövetség Bessenyei György körének jelenlegi alelnöke, „civilben" Dinkins New York-i polgármester munkatársa, pénzügyi elemző. 1979-ben Miskolcon lett gépészmérnök, de még ugyanabban az évben elhagyta az országot. Az USA-ban 1987-ben szerezte meg második, közgazdasági-pénzügyi diplomáját. New Brunswickban él, 1988 óta dolgozik New York polgármesteri hivatalában. A szövetségnek 1980 óta tagja, '83 és '86 között titkára, majd két évig elnöke volt.

— Hogyan lett huszonévesen „öregdiák"?

— Azok sem voltak idősebbek, akik a szövetséget 1960-ban megalapították: diákok voltak, akik a forradalom leverése után kénytelenek voltak külföldre menekülni, és az USA-ban a New Brunswick-i Rutgers Egyetemen folytathatták tanulmányaikat. Miért épp ebben a városban jött létre a kör? Az itteni magyar kolóniának a századelőig visszanyúló előtörténete van, emiatt a később érkező magyarok is szívesen vertek itt tanyát. Mégis, a város jelentős magyar hagyományai és a magyar származásúak számossága ellenére, a tanárok is, a diákok is igen keveset tudnak a magyarságról. Sőt azokat is a teljes eredetfelejtés fenyegeti, akik szívesen őriznék magyar származásuk tudatát, és szeretnék is azt ápolni. Emiatt indították meg 1960-ban a kör alapítói azt a hétvégi iskolát, ahol ekkortól több mint ezer magyar származású gyerek és felnőtt ismerkedhetett szervezett keretek között a magyar nyelvvel és irodalommal, történelemmel és népművészettel. És persze az ötvenhatos forradalom valóságával. A '80-as években már viszonylag sokan érkezhettek ki az USA-ba ösztöndíjjal. S ez, kivált városunk New Yorkhoz való közelsége miatt, új távlatokat nyitott az Öregdiák Szövetség számára is: az emigránsok mellett egyre rendszeresebben hívhattunk meg hazai előadókat is New Yorkból, amire az útiköltség miatt Budapestről képtelenek lettünk volna.

— Milyen politikai szempontok szerint válogattak a meghívásra kiszemeltek között?

— Arra törekedtünk, hogy az akkori „másik Magyarország", az itthon teljes vagy félhallgatásra kényszerített — ahogy hivatalosan nevezték — „ellenzéki-ellenséges" magyar értelmiség minden, akkori megítélésünk szerint lényeges, számbeli lekicsinyeltsége ellenére fontossá válható csoportja, árnyalata eljusson hozzánk. De a „politikai szembenállással" egyenrangú fontosságú — sőt meghatározó — szempont volt, hogy akit meghívunk, annak a szembenállás tiszteletre méltó, de a civil kurázsin túl szintén legyen hiteles mondanivalója. Vagyis szakmailag is fajsúlyos ember legyen.

— A nyolcvanas évek végéig előadóik többsége „rendszerkritikus ellenzékinek" számított. Ma egyik részük a legerősebb kormányzó párt karakteres egyénisége, másik részük a kormányzó koalíciós pártok liberális ellenzékéhez tartozik. Milyen irányú politikai vonzalmak jellemzik erősebben jelenleg az Öregdiák Szövetséget?

— 1989 előtt is voltak ugyan, akiknek személyisége vagy mondandója a tagság egyik vagy másik részéhez közelebb állt, viszont akkor a rokonszenv a közös félreszorítottság áldozatai iránt tagjaink körében viszonylag háttérbe szorította a már akkor is érzékelhető koncepcionális különbségeket. Mára az amerikai magyar emigráció, legalábbis az általam közelebbről ismert kör, politikailag tagoltabbá vált. Kicsiben mintegy leképezi a hazai parlamenten belüli megosztottságot. Némi egyszerűsítéssel, az idősebb nemzedék túlnyomórészt az MDF-fel jelezhető nemzeti vonulat felé húz, a fiatalabbak viszont inkább a liberális szellemiséggel rokonszenveznek. Ennek következtében az Öregdiák Szövetség Bessenyei György köre belsőleg a korábbiakhoz képest pluralizálódott: összejöveteleinken akaratlanul nemegyszer „újrajátsszuk" kicsiben a budapesti parlamentben folyó vitákat — legalábbis azokban a fő kérdésekben, amiket többékevésbé a távolból is jól lehet érzékelni.

Könczöl Csaba

BŰBÁJOSAK

Ki ne maradjon: október

Öregedő szépasszonyt elhagyja a szeretője. Sírást elunván, praktitkákba kezd. Újholdkor denevérhájjal keni az arcát. Visszafelé mondja a miatyánkot. A hűtlen kedves elcsent hajszálát láng fölé tartja, hamuját lenyeli. Nem csigázom tovább az olvasó figyelmét, inkább feloldom a hasonlatot. Az öregedő szépasszony esetünkben nem más, mint a politikától, vásárlóerőtől magára hagyott képzőművész. A hűtlen szerető szerepét az a drága közönség alakítja, amelynek eddig úgyahogy lekötötte figyelmét rajongója, a művészet. A bűbájolás pedig az a művészeti produkció, amelyet a riadt művész avégből hoz létre, hogy a csiholt csoda segítségével az elbitangolt vágyat ismét magára terelje.

Októberben szép-szomorú varázslatokat lehetett fővárosszerte megfigyelni. Nem gigászi kiállításokon, reprezentatív tárlatokon, kultúrpolitikailag fontoskodó eseményeken zajlottak a mágikus szeánszok: ide-oda kellett értük mászkálni. A művészet mellékhelyiségeiben kotyvasztották a bájitalokat.

Francia Intézet Galériája

Szőcs Miklós paliszandert és jávort, ajukadiót és avadirt, mahagónit és vörösfenyőt, gőzölt körtét és primavérát (az vajon mi lehet?) farag és fúr, gyalul és rétegel, csiszol és kelel, hogy bábokat és szobrokat, bútorokat és játékokat, talizmánokat és ereklyéket hozzon létre — saját bevallása szerint —, ugyanis minden érdekli, ami fában kifejezhető, megjeleníthető. Teszi pedig mindezt azért, mert képtelen silányságra csábító vulgár-civilizációnkba, lomhalmaz díszletünkbe, elvacakult körletünkbe belenyugodni. Abba a kulturális vákuumhelyzetbe, amely még a madáchi rémálmot is szétrebbenti, azaz még a széklábfaragás manuális örömétől is megfosztja a mindenkori Michelangelót.

Gyalul is Szőcs olyan széklábat, rétegel is olyan *Gepárd* szobrot, csirizel is olyan marionettegyüttest (egy *Othello*-bábjátékhoz), kelel is olyan *Leguán-padot*, hogy megbolondul a terem atmoszférája. Egyszeriben lehetővé lesz a lehetetlen. A véres tragédia hősei bábokká szelídülnek, az amúgy használható mobíliák szakrális méltóságot kapnak, miközben az *Orwell Állatfarmját* idéző torzpofák e helyről üzenik kacsintva: minden másképpen van, mint a közhelyekben.

Budapest Galéria Kiállítóháza

Kalmár János ez idő tájt hegesztett vaslemezek átvarázsolásával foglalkozik. Vigh Tamás egykori hűséges tanítványa, a kétdimenziós plasztikai létezés mániákus firtatója, eljutott a szobrászat egyik lehetséges végpontjáig. Innen csak csoda segítségével repülhet tovább. Kalmár a bűbájt a szobor befestésével éri el, azzal az eljárással, amelyre a műfaj klasszikusai általában csak biggyesztenek. Hideg fémkompozíciói tehát bánatos, meleg színburokba öltöznek: naplementéket idéző sáfránysárgákba, mélytengeri emlékeket idéző palackzöldekbe, sóhajnehéz óvörösökbe és búgó éjfélkékekbe. Legsikerültebb bűbájai a tegnapi szentendreieket, egy örökre elsüllyedni látszó értelmiségi kultúrát álmodják vissza. A legeslegsikerültebb pedig ennek a varázslatfélének a főpapjához, mindjárt Paul Kleehez fohászkodik, aki a világot újratanította a lehelet-különbségek érzékelésére, rajzban, árnyalatban egyaránt. Nagyon szép tehát az a rozsdás vassztéle, amely fején büszkén hordozza a fogyó hold melankolikus költői jelét, testén pedig festékpalástot visel az éjszaka mindenféle titkával; boldogságával, baljós érzéssel és persze egy makszemnyi tudattalannal.

Dorottya utcai Galéria

Heritesz Gábor szép módszerességgel babonázza a be- és megtévedt nézőit. Vesz egy banális alakzatot, például egy tankcsapdát. A tankcsapda a maga rozsdás vas állagában a világ legunalmasabb formája, legfeljebb ha ellenszenv felkeltésére alkalmas. A művészi ráolvasásban a harcászati kellék azonban átlényegül, és kibontja titkos lehetőségeit. Az eredeti undok formára rá sem lehet ismerni. A krómacél és az ácsolt gerenda, a vörösréz és a gyalult fagerenda replikák csúfot űzhessenek az eredeti médiummal kapcsolatos előítéletekből. És lám, ez a tankcsapda már nem az a tankcsapda, ez már minden, de nem rémes-pocsék, ez már elegáns vagy nyomorult, de luxe vagy ordenáré.

Jól kitalált bűbájjal szórakoztat az iparművészet és szobrászat határán egyensúlyozó Heritesz. Budiajtó parafrázisait, ülőkefedő capriccióit, hulladéknyaláb-variációit nézegetve csak úgy tolulnak a tippek. Mi lenne, ha atomerőműblokkok és határsorompók, kalasnyikovok és villamosszékek modelljeit is hasonló mágiának vetne alá? A végén még szeretnénk őket.

Stúdió Galéria

Beöthy Balázs is rendelkezik varázslójogosítvánnyal. Mint a Hejettes Szomjazók remek vizuális avantgárd bandának a tagja már évekkel korábban kikóstolhatta a koboldgaztett minden örömét. Aktív tettestárs volt ugyanis Munkácsy Siralomházának, Grünewald Isenheimi oltárának, Széchenyi döblingi elmegyógyintézetének nevezetes „kutyába lement" átírásánál. Ha valaki, hát ő aztán tudja, hogy mi mindent lehet aranyból csinálni. Mostanában viszont az eljárás fordítottján töpreng. Ha nem is — hm — bélsárból bűvészkedik nemesfémet, de majdnem. Egy csomó szúette deszkából, fél tucat kampósszegből, néhány göngyöleg kerítéssodronyból áll rekvizitje. Elvarázsolt tér, babonázott helyzetbe hozott néző úgy válik ebből, hogy a deszkák ritmikus sugáralakzatba, a kampók megszegett monotóniába (zsidó van a pakliban alapon), a sodronyok szemidegizgató mintázatba helyezkednek.

A művész személyes elbeszélése alapján a manapság látható fiktív rend véletlen balesetnek köszönhető. A múlt héten a deszka-kampó-sodrony együttes még a plafonról csüngött alá és minden másképpen nézett ki. Ám egy jó bűbájos nem esik zavarba, ha az anyag, a plafon gipsze elfárad és ledobja a koncepciót. Átrendezi az elvarázsolt teret. Mert: van másik.

P. Sz. J.

Szőcs Miklós: Gepárd.

RÁDIÓ Bajok a mélyben

Azt hiszem, hogy bajaink sokasodnak. Sokasodnak és sokfélék lesznek. Szaporodnak. Ráadásul úgy fest, hogy a politikai élet, a magyar parlament nem úgy működik, mint a tisztességes demokráciában annak működnie kellene. Nálunk nem az ország helyzetével foglalkozik az ország. Na, mi újság a parlamentben? Ha az ember meghallgatja a rádióközvetítést, megállapítja, hogy nincs semmi újság. Csak a szokásos perlekedés. Vagy mindig más újság van, mint amit az ember hallani szeretne. A minap véletlenül a magnetofont kapcsoltam be a rádió helyett: majdnem ugyanazokat a híreket mondták fél éve, mint manapság. Minek ennyi párt Magyarországon? Csakugyan, minek ennyi párt? Hiszen alapvető kérdésekben mindenki egyetért, részletkérdésekben meg sosem értenek egyet. A maguk dolgaival foglalkoznak. Miközben bajaink gyalognak, a mélyben, sokasodnak. És senki se vesz róla tudomást. A falak tovább épültek és magasabbak, mint valaha. Kevesebb a levegő. Senki sem hisz az általános ígérgetéseknek. Boldogulni kellene, de hogyan?

A Honvéd kórház plasztikai sebészetén meghalt egy fiatalasszony. Egy rutinműtétet követően. De hát, mondjuk, hogy ez előfordul mindenhol a világon. Ámde az okokat firtató édesapa (Hogy tetszik lenni? — Nyugdíjasok műsora, hétfő, október 28., Petőfi, 11.03) egyszer csak azt tapasztalja, hogy valami nincs rendben a halál körül. Az orvosok összevissza beszélnek, titkolóznak, hazudnak, mert ugye, nyilvánvalóan valami mulasztás történt: de a hazudozást is olyan ügyetlenül csinálják, hogy azt még elképzelni is szörnyű, hogyan operálhatnak. Úgy fest, hogy sem a kórházban, sem a katonai ügyészségen, sem az ellenőrző vizsgálatokat végző laboratóriumokban senkinek sem érdeke a dolgok tisztázása. Senkit sem vonnak felelősségre. Szóval megint megússzák a bűnösök. Ügyesen kimossák egymást. Ez jól megy nálunk: a felelősségelhárítás. Vannak dolgok, amik nagy vihart kavarnak. Hú, gondoljuk, mi lesz ebből? Aztán a vihar elül, a porszemek újból megtalálják a helyüket, minden megy tovább, ahogyan régen.

Ennyi egy élet — és hányan csak látszatéletet élnek: már nem reménykednek a segítségben, a tanácsokban. Volt azokból elég. Megoldás meg amúgy sincs. Ad tanácsot is, vagy csak meghallgat? Ezt kérdezi egy hallgató későn este két pszichológustól (Beszélgessünk, október 28., Kossuth 22.30), de úgy fest, hogy már az őszinte beszélgetés, a bajok bevallása is gyógyír a lélek súlyos sebeire. Egy asszony, aki huszonöt éve alkoholista, már azt sem tudja, miért iszik. Aztán elmeséli az életét, és kiderül, az lenne a csoda, ha nem ivott volna. A pohár után nyúltam, mondja szemérmesen. Volt értelme? Nem volt értelme. Mégis, minek van értelme? Könnyű lenne igazságokra hivatkozni és igazságokat osztogatni (amint ezt oly gyakran teszik a mi politikusaink). C. Molnár Emma és Popper Péter azonban ennél bölcsebben cselekszik: ők egyszerűen beszélgetésre hívják a hallgatókat, szeretnék tudni, mi bántja őket. Hiszen van gond bőven. Mindketten csodálatosan tudnak hallgatni is, meg kérdezni is. Ritka erények ezek manapság, különösen riporterkörökben.

Legalább ezekből a műsorokból tudjuk: bajok vannak lenn a mélyben.

Odze György

Összetört az üvegház

A korábbi évtizedekben azzal vádolták az iskolát, hogy az élettől elszigetelten, valóságos üvegházban neveli, oktatja a gyerekeket. Ma ennek éppen az ellenkezőjével támadják, azzal, hogy nem védi meg őket a mindennapok egyre szélesebben áradó kegyetlen hatásaitól.

Tény: összetört az üvegház. Szabadon rázúdulhat hát az iskolára, diákra, tanárra egyaránt a társadalmi átalakulás minden melléktermékе (is): az oly sokáig elfojtott, ám időközben felszakadt (elszabadult?) indulatok, az emberek többségében zavart, esetenként tudathasadást okozó külső, belső metamorfózisok hatásai. Az új helyzettel szemben a régi szervezetű iskola kiszolgáltatottá vált. Nincsenek útjelzők, kapaszkodók, a régi értékek jelentős része mára ellenkező előjelűvé vált, az újakban pedig még korántsincs közmegegyezés, gyakran maguk a felnőttek sem tudnak különbséget tenni érték és nem érték között, hogyan tudnának hát a gyerekek. A következmény: terjed körükben az agresszivitás, egyre több a deviáns, a kezelhetetlen, nemegyszer bűnöző diák. Immár az iskolában is megtelepedett az erőszak. Noha még ma is szívesen emlegetik a pedagógusok felelősségét ebben — hiszen úgymond ők a szakemberek —, mind több helyen kezdenek rájönni: segíteni, a kedvezőtlen folyamatot megállítani csak közösen lehet. Riasztóbbnál riasztóbb adatok jelzik, hogy nem lehet tovább várni az összefogással.

Szép számmal akadnak, akik úgy vélik, hogy a rendet, a fegyelmet csak a testi fenyítéssel lehet helyreállítani az iskolában is. Néhol ezt a szülők kérik és — akármilyen hihetetlen, sőt elképesztő — maguk a diákok. Budapest egyik külső kerületében egy felső tagozatos osztály tagjai megszégyenítésük különböző módjait szavazták meg a tanév elején. Úgy gondolták, hogy az a gyerek, akinek három fekete pontja gyűlt össze, kapjon tenyerest vonalzóval vagy pálcával, aki pedig már ötöt szedett össze belőle, annak sarokban térdeplés legyen a büntetése, s hét pont után kerüljön fel a neve a szégyentáblára. Ennek fejében viszont a tanár bácsi az iskolai vétséget nem írja be az ellenőrző könyvbe. Szerencsére nem volt mód e módszer kipróbálására: az iskola vezetői — értesülvén a történtekről — azt időben leállították.

Számos középiskolában a szipózás, a különböző módszerű és technikájú kábítózás után az ivászat kezd tért hódítani a diákok között. Az alkohol hatása alatt pedig a legszélsőségesebb cselekedetekre is képesek az emberek — a gyerekek még inkább. Előfordult körükben öngyilkossági kísérlet éppúgy, mint rablás vagy nevelő elleni támadás.

Régi igazság, hogy erőszak erőszakot szül. Nem a ritkán, még jókor elcsattant pofonok hanem a nevelési módszerré emelt, intézményesített megaláztatás ellen szólok. Amelylyel sem az iskolában, sem az iskolán kívül nem lehet önérzetes, a mások jogait, tulajdonságait — a mások másságát! — elismerő, szuverén embereket nevelni. Egyetlen demokratikus rendszerben sem.

Gyarmati Szabó Éva

A Legenda újraéled

Alfa Romeo

Gyári extrákkal gazdagon felszerelt autókat kínálunk. Kilométerkorlátozás nélkül 1 év, a karosszériára 6 év garanciát, szerviz- és alkatrészellátást biztosítunk.
Fogyasztói árak (vám + áfával):

Alfa 33	1,3 ie. kat.	1 100 000 Ft	Alfa 75	1,8 ie. kat.	1 730 000 Ft
	1,5 ie. kat.	1 230 000 Ft	Alfa 164	2,0 TS kat.	2 300 000 Ft
	1,7 ie. 16V Perm. 4 kat.	1 990 000 Ft		2,0 V6 Turbo kat.	2 950 000 Ft
				2,5 TD	2 500 000 Ft
	1,8 TD	1 390 000 Ft	Alfa Spider	2,0 ie. kat.	2 400 000 Ft

MERCATOR
kizárólagos importőr
1146, Budapest, Thököly út 156. tel.: 251-2128, fax: 251-2898

ART-NICHE
ÖSSZMŰVÉSZETI ALKOTÁS EGY INSTALLÁCIÓS FEHÉR TÉRBEN

MU Színház
1997. október 2-án, 19.30-20.30 és 21.30-22.30

Rendező, tér, grafika:	Szőcs Géza
Zene, improvizáció:	Benkő Róbert (nagybőgő)
Tánc improvizáció:	Lukács Zsuzsa
Videós munkálatok:	Simó István, Szőcs Géza

Kezdetben a műfajok külön léteztek, adott térben, külön közönség számára mutatkoztak meg. A közönség külső szemlélője volt az eseményeknek, s a szemük előtt zajló, fülüknek szóló alkotásokat egymáshoz, vagy egy máshoz hasonlítva mérlegelték. Kezdetben... Egy tárlat, egy táncest, egy hangverseny és egy videoetüd vetítése egyetlen térben. Összegzésként, a műfajok összenövéseként, rögtönzött és virtuális esemény, amelybe a néző bármikor bekapcsolódhat és amiből bármikor kiléphet. Egy fehér tér, amely a nagy tér egy apró darabja, amelyben a műfajok fekete lyukként besűrítve, egymással metakommunikációs párbeszédet kialakítva, saját nyelvükön szólítják meg a közönséget. A közönséget, akikre ezúttal résztvevőként is számítanak az alkotók, partnerekre, akik mindentől elvonatkoztatva szemlélik a történéseket, mozognak a térben. Közönségei egyben egy tárlatnak, egy hangversenynek, táncestnek és videovetítésnek.

Támogatók: PRO HELVETIA Ost/West, Műhely Alapítvány, MU Színház, Triton Design Kft., Ferme Kft.

Budapesti Őszi Fesztivál

KÖZELEDÉSEK

PRO HELVETIA

f. k.: Műhely Alapítvány; foto: Csibi Szilvia; terv: Bálint Ádám

ART-NICHE
MU SZÍNHÁZ
1997 OKTÓBER 2.
19.30-20.30 ÉS 21.30-22.30

KÖZELEDÉSEK

alkalmazza, egészen a festék nélküli reliefnyomtatásig. A rézlapok alakja nem derékszögű; a festékkel nyomtatott felület alakja a kompozíció része. A motívum kívánalma szerinti alakra vágott rézlemezen azután a borzolás, a kaparás, a vésés a megdolgozás első fázisa. Természetesen a hagyományos maratást is alkalmazza.

A *„Mot és Baál"* című sorozat 1996-ban és 1997-ben készült lapjain jól tanulmányozható munkamódszere. A tónusok legsötétebb részét a hidegtű, azaz a vésés, kaparás adja. A vonalak széle lágy, bársonyos, ahogyan a vésetből kiforduló sorja fogja meg a festéket. (Ez a sorja aztán a nyomtatás során vagy visszanyomódik vagy letöredezik, ezért e finom nyomatokból nem lehet tíz-tizenöt nyomatnál többet készíteni.) A tónusátmenetek érzékenységét a borzolás, illetve a maratás fokozatossága biztosítja. A durván vágott lemezszélek a festék megfogásával kontúrozzák az egyes kiválasztott motívum-részeket. A festékkel nyomtatott részekkel egyenértékű eleme e grafikai lapoknak a vaknyomása, mely a papírlap egy részének komponált domborműves faktúrát ad. A kész mű tehát a vakon és festékkel nyomtatott részletek összessége.

Szőcs Géza rézkarcai csak egy részét alkotják grafikai munkásságának, ám annak teljességét tükrözik. Gazdagon, fantáziával és invencióval alkalmazza e kötött, klasszikus technika eszköztárát, egyéni meglátását és képalakítási módszerét nem korlátozza, hanem teljességhez segíti.

E SZÁMUNK KÉPEI

Várhely 1999/4.

POGÁNY GÁBOR

Szőcs Géza munkáiról

Szőcs Géza olyan időszakban érett alkotóművésszé, amikor választott műfaja, a grafika, a XX. században szinte egyedülálló válsághelyzetet küzdött le.

Az ötvenes-hatvanas években, a körülmények együttállása miatt, a grafika a magyar művészeti életben kiemelkedő jelentőségre tett szert. Okozta ezt, hogy az akkori művészeti formalizmus, az ún. szocreál valahogy mellékes műfajnak tekintette, s a pártirányítás nem kísérte figyelemmel, mi történik e területen. E helyzetben néhány vezető mester – Kondor Bélával az élen – olyan tartalmi és formai újításokkal gazdagították a magyar grafikát, hogy a többi művészeti ág a későbbiekben ebből is erőt meríthetett a formalista béklyók lazulásakor. Elindultak a miskolci Grafikai Biennálék, majd a salgótarjáni Rajzbiennálék, a grafikusok jelentékeny grafikai művésztelepeken és műhelyekben (Győr, Makó, Vác) dolgozhattak.

A hetvenes években induló grafikusművészek e helyzetet megörökölve végezték dolgukat, miközben a festészet visszaszerezte primátusát a képzőművészetben, s a kerámia és a textil is képzőművészeti tényezővé vált iparművészeti szerepe mellett. A kisműfajok – így a grafika is – kiestek a közfigyelemből. Az említett kiállítások és műhelyek lehetővé tették a műfaj puszta szűkített továbbélését.

Azután a nyolcvanas évek második felében magára ébredt egy új grafikus nemzedék, akik számára a magyar grafika aranykora már csak művészettörténet volt, viszont éreztek magukban erőt, invenciót és együttmunkálási szándékot ahhoz, hogy diszciplínájuk új erőt kapjon. A műhelyek és kiállítások lehetőséget adtak, a Magyar Grafikusművészek Szövetségének megalakulása pedig a csapatmunka feltételét teremtette meg a megújulásra.

Szőcs Géza a kilencvenes évek eleje óta vesz részt a hazai, az évtized második fele óta a nemzetközi művészeti életben. Az ő számára a fent vázolt válsághelyzet is már művészettörténet, és egy feltörekvő, erős együttesben kell bizonyítania személyes képességeit. Ebben segítségére van, hogy alaposan ismeri a technikákat, olykor egészen egyéni módon is alkalmazva, például a transzparencia kihasználásával.

A klasszikus grafikai eljárásokat kedvelők számára is figyelemreméltóak Szőcs Géza rézlemezről nyomtatott mélynyomású lapjai. E kisgrafikákon (mert hiszen legtöbbjük mérete nem haladja meg az A/4-es papírét) a mélynyomás minden eszközét

SZŐCS GÉZA (1967) Vásárosnaményben született. Középiskolai tanulmányait Nyíregyházán, a Kossuth Lajos Gimnáziumban végezte, majd a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem erdőmérnöki karán szerzett diplomát. Egyetemi évei alatt részt vett a Soltra E. Tamás szobrászművész által vezetett egyetemi képzőművészeti kör munkájában. A későbbiekben autodidaktaként képezte magát tovább. 1996-tól a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, 1998-tól a Magyar Grafikusművészek Szövetségének tagja. Fő műfajának a grafikát tekinti, amiből mint alapból kiindulva foglakozik festészettel, kísérleti filmezéssel, illetve a különböző művészeti ágak (képzőművészet, táncművészet, zene) kapcsolataival, amelyek a vizualitásra épülve, egy adott térben és időben, improvizálva történnek meg.

KÉPEK: Variációk V. – „Jeleket írok" (címlap) • *Rézbevert történetek VIII. – „A pajzs"* (3) • *Rézbevert történetek X. – „A nagy maszk"* (4) • *Mot és Baál II.* (9) • *Mot és Baál VIII.* (18) • *Mot és Baál I.* (22) • *Mot és Baál X.* (33) • *Mot és Baál VI.* (36) • *Variációk V. – Dr. D.Gy.-nek* (45) • *Mot és Baál III.* (50) • *Mot és Baál VII.* (62) • *Variációk 8x8 – „A"* (66) • *Variációk 8x8 „B"* (87) • *Sienkiewicz-illusztációk – Keresztes lovagok* (96, 107) • *A „Genus" grafikai dúc utóélete – „Akcióba bevonva" – Fotó: DR. MARSSÓ PÉTER (115, 116)* • *Az Art-Niche (MU Színház, 1997) bemutatójáról készült felvételek – Fotó: GRIECHISCH TAMÁS (118, 119)*

A reprodukciókat *BÁN LAJOS* készítette.

SZERZŐINK

Bayer Béla (1951) Németországban élő író, költő. A szegedi JATE magyar szakán szerzett diplomát. Tizennégy verses, ill. prózakönyve jelent meg (kettő németül), legutóbb a *Prométheusz húga* című vers- és műfordításkötete (Babits Kiadó, 1999).

Bősze Balázs (1946) Soproni költő, író, a Soproni Füzetek szerkesztőbizottságának tagja. Verseit, novelláit dunántúli és országos lapok, folyóiratok közölték. Több antológiában szerepelt. Két önálló verseskötete jelent meg, utoljára az *Egybegyűj- tött hallgatásaim* című (Patriot, 1996).

Csatkai Endre (1896-1970) Sopron szellemi életének egyik meghatározó személyisége. Az Evangélikus Líceumban érettségizett, majd beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsészettudományi karára. Tanulmányai kényszerű megszakítását követően Bécsben művészettörténettel, színháztörténettel, levéltári kutatásokkal foglalkozott. 1924-től folytatta egyetemi tanulmányait; *Kazinczy és a a képzőművészetek* című tanulmányával doktorált. Sopronba visszatérve főként tanításból és újságírásból tartotta fenn magát. 1925-ben a kismartoni Wolf Múzeum tudományos munkatársa lett. 1932-1938 között számos nagyjelentőségű munkája jelent meg, pl. az *osztrák műemléki topográfia* 24. kötete – Dagobert Frey professzorral együtt –, a *Sopron környékének műemlékei*, a *Sopron vármegye műemlékei*, a *Régi soproni házak, régi soproni családok*, az *Idegenek Sopronról* stb. 1944 őszén munkaszolgálatra hívták be. A háború után a romos városi múzeum újjászervezésével bízták meg. Munkájának köszönhetően a múzeum – amely vidéken az országban elsőként nyílt meg – tudományos központtá és valóságos közművelődési intézménnyé vált. 1953-ban a *Sopron és környéke műemléki topográfiájáért* Kossuth-díjjal tüntették ki. 1955-ben az újjászületető Soproni szemle élére állt, s haláláig szerkesztette azt. Tucatnyi könyve mellett közel 200 tanulmánya jelent meg, hírlapi cikkeinek száma pedig jóval meghaladja az ezret.

Cseh Károly (1952) Költő, műfordító. Mezőkövesden, a művelődési osztályon dolgozik. A miskolci KELET Irodalmi és Társművészeti Egyesület elnöke. Több mint negyedszázada publikál, számos antológiában szerepelt, legutóbb kötetnyi verssel a *Kettétört fél század* címűben. Hét kötete jelent meg (versek, műfordítások), legutóbb a *Kihunyó augusztus* (csuvas, tatár, török költők versei) című műfordítás-gyűjteménye (Barbaricum Könyvműhely, 1996).

Csulak Ervin (1920) A soproni evangélikus líceumban érettségizett 1939-ben. 1944-ig erdőmérnök-hallgató, majd munkaszolgálatra osztják be a Todt-szervezet irányítása mellett. A háború után Budapesten újságíró, rövid ideig a NÉKOSZ sajtóosztályának vezetője. 1956-ban elhagyja az országot. Azóta Bécsben él; egy építőipari vállalat vezetőjeként vonult nyugdíjba 1980-ban.

Dudás Sándor (1941) Költő. Az iparban töltött tíz év után a közigazgatásban helyezkedett el, jelenleg Bükkábrány polgármestere. Első verseit a Napjaink közölte 1970-ben. Két könyve jelent meg, utoljára a *Kéktollú égbolt* című gyerekvers-kötete (Rím Kiadó, 1997).

Fecske Csaba (1948) Költő, publicista, az Észak-Magyarország munkatársa. Hét verses- és két prózakötete jelent meg, utoljára *A kis kondás* című meséskönyv (Felsőmagyarország Kiadó, 1999).

Fejér Zoltán (1939) Soproni festőművész, tanár. A pécsi Tanárképző Főiskola biológia-földrajz szakán szerzett diplomát 1961-ben. Közös kiállításokon 1971 óta szerepel, első önálló tárlatát 1978-ban rendezte. Szá-

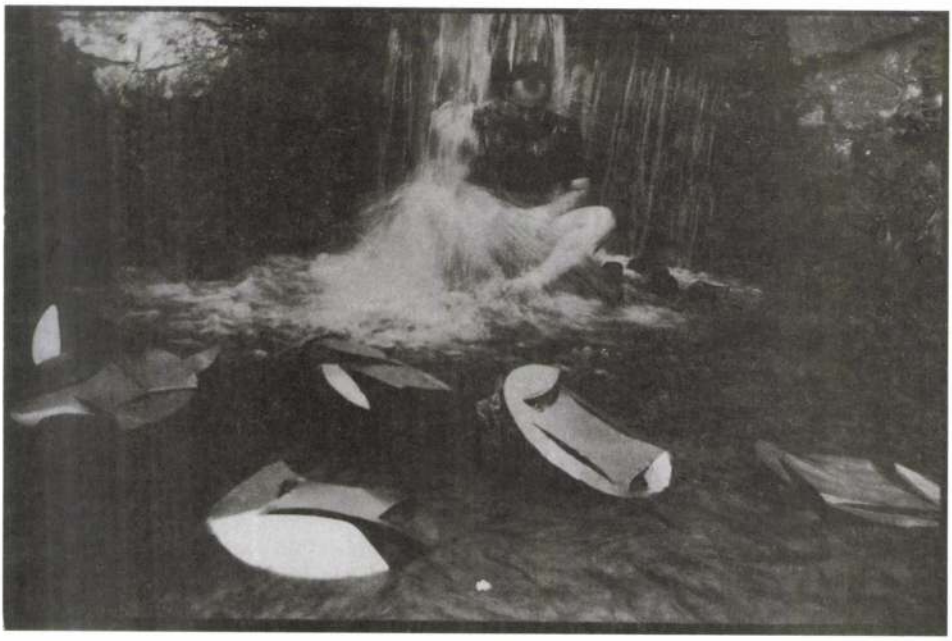

zőgazdaságon. Legalábbis egyelőre.

ANDRÁSY ZOLTÁN

Ünnep

l, édesem?...

nul leült a kőpadlóra. Ahogyan ott darvadozott, abból is kitetszett, hogy gyakorlott börtöntöltelék. Lerítt róla, hírei ha lennének is, semmit se érnének, legföljebb képzelgések, agyrémek. Estére az alsó traktuson szorítottak neki helyet, egy kegyes katolikus püspök jóvoltából, aki már lehúzott ebben a fogdában két-három esztendőt, és a cella doyenjeként, lemondva mindenféle íratlan elsőbbségi jogairól, állandó rezidenciául a leggyalázatosabb fekvőhelyet választotta, az alsó priccsen, az utoljára jöttek utolsójáét. A cellaújoncok helyének koszos deszkalapjairól aztán szerre-rendre abban a sorrendben avanzsáltak az utoljára érkezettek jobb helyre, ahogyan távozásokra került sor, ilyenkor a megürült sávig mindenki eggyel arrébb költözött. Lehetséges — találgatjuk —, hogy a püspök, talán igazságérzetből, azért is vette magára az utolsók utolsójának krisztusi keresztjét, mert ily módon juttatta kifejezésre keresztény mód passzív tiltakozását a tény ellen, hogy a cella kísértet-népsége fölött egy maffia, közönséges fasiszta háborús bűnösök, gyilkosok és rablók instaurálták vad uralmukat, e gengszterek lelki üdvéért persze imádkozott a püspök úr, de elutasításukban — nem állt velük szóba, egyet kivéve, egy költőt, ki a cellában tért meg — úgylehet az is szerepet játszott, hogy ő 1919-ben kispapként beállt egy duna-európai kis nép vörös hadseregébe. Az ételes hordókból, mint szervezett és dinamikus csoport, ők osztották a levest, a fasiszták, maguknak aljáról a vastagját, és gyakorlott mozdulattal tetejéről a hagymás olajat ugyancsak maguknak lekanyarítva, a többieknek a tiszta löttyöt hagyták meg, és a kenyérből is a kisebb darabokat, s ha meg közülük való érkezett a cellába, az íratlan börtöntörvényt áthágva sürgősen jobb, kevésbé huzatos helyet kerítettek neki, akár haldoklók kárára is, lehetőleg a fenti priccsen, ahol télen melegebb volt, mint lent. A püspök, mint már megírtuk, imádkozott ugyan a maffióták lelki üdvéért, de az elnyomott Másokhoz fűzte a börtönszolidaritás . . . A fal egész hosszúságát kitevő, négy embernyi hosszú priccseken lent és fönt hat-hat ember feküdhetett egy rekeszben, nem a hátán, hanem az oldalán, egymáshoz szorultan vagy mind arccal vagy mind háttal a vizes falnak, s ha egyikük megfordult, az egész sornak ugyanúgy a másik oldalára kellett átfordulnia; erre a műveletre, minthogy alattuk a deszka természetesen kemény volt, éjszakánként tizenötször, hússzor is sor került. Ám nem ez volt a leggyötrőbb a cella újoncai számára, akik a legeslegbörtönebbe esetleg a legbörtönebből, a börtönebből vagy éppenséggel az Édenből, egyszerűen csak börtönből, átmenő lágerből jutottak ide a föld alá, hanem az, hogy lábtól úgyszólván alattuk bűzlött az ürülékes hordó, amit a hasmenéses és hólyaghurutos rabok éjjel-nappal üzemeltettek, de huszonnégy órában csak egyszer vittek üríteni, négy prófosz őrizete alatt, markosabb, még nem teljesen elpusztult fasiszták, bár még az alig lézengők is ökölre menni voltak hajlandók az előnyért, hogy az embertrágya és vizelet kihordása alkalmából némi napvilágot lássanak, a koszos várárok mélyén kinti, kevésbé szennyezett levegőt szívni, a szemétből felkapni egy-egy nyálban barnára ázott csikket — Bakos Ferenc Idegen szavak és kifejezések szótárában (1976) nem szerepel a csikk címszó magyar megfelelője, úgylehet a cigarettacsonk; hátha eljut hozzá ez az üzenet, kérem továbbadni! M. J. —, csikket, amit az őrök hajítottak el, s nemegyszer mulatságukra félig szívott cigarettát is, amire aztán a négy hordó-cipelő terhét odahagyva rávetette magát, összeverekedett, de a dulakodásban végül is eltaposta, szétmállasztotta. Ám te, mondotta Anna, és megszorította M. J. kezét, te sose verekedtél. Le se hajoltál a ritka tízperces sétákon csikk után a várárok mélyén a szemétbe, és a cellában is a püspök mögé utolsónak álltál be csajkáddal a sorba, amikor a fasiszták tizenkét órakor a levest és kenyeret osztották. De utolsónak maradtál reggel is a főtt málélisztért, vagy este ismét a szelet kenyérért. Úgy vélted, ha egyszer megtörsz, ha egyszer engedsz a csábításnak, az éhség akaratot romboló ingerének, a lélekpusztító mohóságnak, akkor aztán örökre vége emberi méltóságodnak. Ebben különben, mint más alapvető erkölcsi kérdésekben is, egyetértettél a püspök úrral . . . Erről álmodtál, édesem? . . .

MÉLIUSZ JÓZSEF

IRODALOM

Szőcs László mondanivalója

Egy képzőművész harminchat évesen még fiatalnak számít, s illik hozzá a kutatás, a saját út keresése, főleg, ha tudatában van annak: a semmitmondás ugyan nem cáfolható, de a legagresszívebb módon értelemellenes. Ilyen vonatkozásban, a vizuális kultúráról szólva, igazságot mond Hermann István: „A vizuális szócséplés legalább olyan káros, mint az irodalmi vagy a tudományos szócséplés."

Miért bocsátottam ezt előre Szőcs László legutóbbi, a marosvásárhelyi Apolló Galériában (Fiatalok Alkotási Köre) rendezett festészeti és grafikai kiállítása kapcsán? Mert néha kétségtelen a befogadó közeg fejlődése a képzőművészet értelmezése tekintetében, ezen a kiállításon is sokan hümmögtek („fordítva akasztották fel a képet", „hát ezek az égvilágon semmit sem ábrázolnak", „csak vonalzó és körző kell, no meg türelem" ...), s ha nem is fogalmazták meg tételesen, a vád kifejezésre jutott: nekem ezek nem mondanak semmit.

Szembe kell néznünk azzal, hogy gyakran találkozunk a mondanivaló devalválódásával, s ilyenkor áll elő olyan helyzet, amit így szokás megfogalmazni: egy mondanivaló nélküli világban minden mondanivalónak tűnik.

Csakhogy ez nem vonatkozik Szőcs Lászlóra. Ő legfennebb abban „ludas", hogy a képek megértését nagymértékben, mondhatnám, kizárólagosan a néző alkotó fantáziájára bízza. Nyilvánvalónak tekinti, hogy minden tárgy az esztétikum hordozója lehet. Egy amforra vagy egy hamutartó elsődlegesen használati tárgy, ugyanakkor esztétikailag is megformált.

Munkái díszítő jellegű kompozíciók, s lényegében nem ábrázolnak semmit, tartalmuk, mondanivalójuk mégis van: a gyönyörködtetés. Kifejeznek egyfajta életérzést, mely találkozhat (és találkozik is!) hasonló életérzéssel. Szigorú szerkesztésmód, a mértani alapelemek alkalmazása, jó színérzék jellemzi Szőcs festményeit és grafikáit.

Szőcs a Vasarely fémjelezte geometrikus optikai művészettel kísérletezik, utánzónak azonban igazán nem nevezhető. A számára legelőnyösebb formát keresi, s hogy meddig jut ebben a keresésben, ezután dől el. Tizenhárom éve állított ki megyei tárlaton, nem kezdő a pályán, de a bizalomra változatlanul szüksége van.

LAZÁR LÁSZLÓ

Kompozíció

KÉPZŐMŰVÉSZET

Aktet 1980, márc. 21. (1980,12)

A **kiállítás megtekinthető** novenber 28-ig, naponta 14.00 és 18.00 óra között.

Mai Manó Ház
1065 Budapest-Terézváros Nagymező utca 20. Telefon: 302 4496

A MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA

tisztelettel meghívja **Önt**

Szőcs Miklós Tui

szobrász **JAGUÁR** című kiállítására,

Valamint

HAJDÚ József, **HERENDI** Péter, **VÉKÁS** Magdolna

a Jaguárról készített fotográfiáinak bemutatójára

1999. október 25-én hétfőn 18 órára a II. emeleti Napfényműterembe

A kiállítást megnyitja **Török András**

A MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA
SZAKMAI TÁMOGATÓI

Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Soros Alapítvány,
Fenyő János Alapítvány,
Siemens,
AGFA Hungária Kft.,
Fujifilm Magyarország Kft.,
Nikon Kft.,
Kodak Magyarország Kft.,
Fővárosi Önkormányzat Idegenforgalmi Alap,
Juventus Rádió
Dr. Ladányi Jenőné örököse,
Olympus Kft.,
Reafotó Kft.,
Inter-Európa Bank
Pannonia Hotels,
Artfoto Studio

A MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA
ÚJJÁÉPÍTÉSÉNEK TÁMOGATÓI

Terézvárosi Önkormányzat,
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Országos Műemlékvédelmi Hivatal
Műemlékfelügyeleti Igazgatóság,
Budapest Bank Budapestért Alapítvány,
Özv. Pécsi Józsefné

A MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA

tisztelettel meghívja **Önt**

Szőcs Miklós Tui szobrász

a JAGUÁR *előtt*

című **vetítettképes előadás**ára,

1999. november 4-én csütörtökön 18 órára a Nagy Kiállítóteremben

Mai Manó Ház

1065 Budapest-Terézváros Nagymező utca 20. Telefon: 302 4496

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

Szombathely, Rákóczi F. u. 12.
Tel.: 94/313 074, Fax: 94/314 096
E-mail: szkeptar@elender.hu

A Szombathelyi Képtár
és a
Magyar Fotográfusok Háza
(Mai Manó Ház, Budapest)
bemutatja

2000. január 12-én, szerdán
16.30 órakor

A JAGUÁR ÉS KÉPEI

című kiállítást

SZŐCS MIKLÓS TUI

szobra

HAJDÚ JÓZSEF
HERENDI PÉTER

és

VÉKÁS MAGDOLNA

fotói

A kiállítást megnyitja:

TÖRÖK ANDRÁS

a Mai Manó Ház igazgatója

A kiállítás megtekinthető: február 13-ig

Grafika: Murakeözy Gabriella Nyomda: Pesti Nyomda Kft.

A MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA
tisztelettel meghívja **Önt**

Szőcs Miklós Tui szobrász

a JAGUÁR *előtt*

című **vetítettképes előadás**ára,

1999. november 4-én csütörtökön 18 órára a Nagy Kiállítóteremben

Mai Manó Ház
1065 Budapest-Terézváros Nagymező utca 20. Telefon: 302 4496

SZŐCS MIKLÓS TUI

A MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA
SZAKMAI TÁMOGATÓI

Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Soros Alapítvány,
Fenyő János Alapítvány,
Siemens,
AGFA Hungária Kft.,
Fujifilm Magyarország Kft.,
Nikon Kft.,
Kodak Magyarország Kft.,
Fővárosi Önkormányzat Idegenforgalmi Alap,
Juventus Rádió
Dr. Ladányi Jenőné örököse,
Olympus Kft.,
Reafotó Kft.,
Inter-Európa Bank
Pannonia Hotels,
Artfoto Studio

A MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA
ÚJJÁÉPÍTÉSÉNEK TÁMOGATÓI

Terézvárosi Önkormányzat,
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Országos Műemlékvédelmi Hivatal
Műemlékfelügyeleti Igazgatóság,
Budapest Bank Budapestért Alapítvány,
Özv. Pécsi Józsefné

A JAGUÁR
és képei

A MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA

tisztelettel meghívja **Önt**

Szőcs Miklós Tui

szobrász

JAGUÁR

című kiállítására,

Valamint

HAJDÚ József, **HERENDI** Péter, **VÉKÁS** Magdolna

a Jaguárról készített fotográfiáinak bemutatójára

1999. október 25-én hétfőn 18 órára a II. emeleti Napfényműterembe

A kiállítást megnyitja **Török András**

A **kiállítás megtekinthető** novenber 28-ig, naponta 14.00 és 18.00 óra között.

Mai Manó Ház
1065 Budapest-Terézváros Nagymező utca 20. Telefon: 302 4496

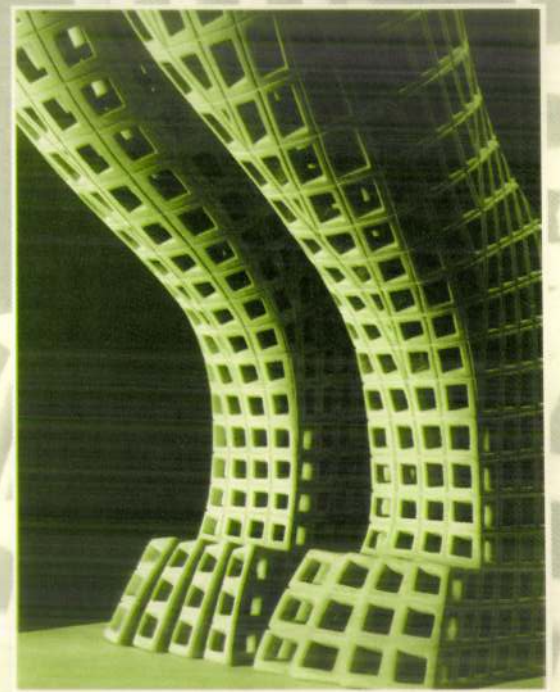

művésznek tételező személy maga felé fordítja a művészeti edényrendszert: a sajtót, a teoretikusokat, a galériákat.

A mi művészünk a bonyolult, lassú utat – a rejtőzködést választotta. Nem kétséges, hogy kitartása, anyagi értelemben vett tengődése, szellemi tobzódással kombinálva: nyerő kevercse az erélynek. Feltéve, ha ki tudja várni az időt, amíg befektetése megtérül.

Tisztelettel kérek minden jelenlévőt, segítsünk neki ezt az időt lerövidíteni.

VII. Egy előadásról

Aki Szőcs Miklós Tui titkairól még az itt elhangzottaknál is többre kíváncsi, azt szeretettel látjuk jövő csütörtökön, november 4-én, este 6 órakor, amikor is „A Jaguár előtt" címen a régebbi munkák láthatók képeken. E régebbi munkák többnyire színesek: anyaguk többek között poliszander, avodir, amarant, libanoni cédrus, mogyorófa, mahagóni, citromfa, dió és tölgy.

A képeket maga a művész kommentálja.

Nézzék meg a szobrot jó alaposan, vessék össze éteri másaikkal, s aztán koccintsanak velem egy erélyes művész, Szőcs Miklós Tui és művésztársai egészségére. Ünnepeljük meg, hogy a művész megtért a mihaszna művészet világába.

Ahogy én ismerem, hamarosan vágy ébred benne kedves használható tárgyai iránt.

Köszönöm figyelmüket.

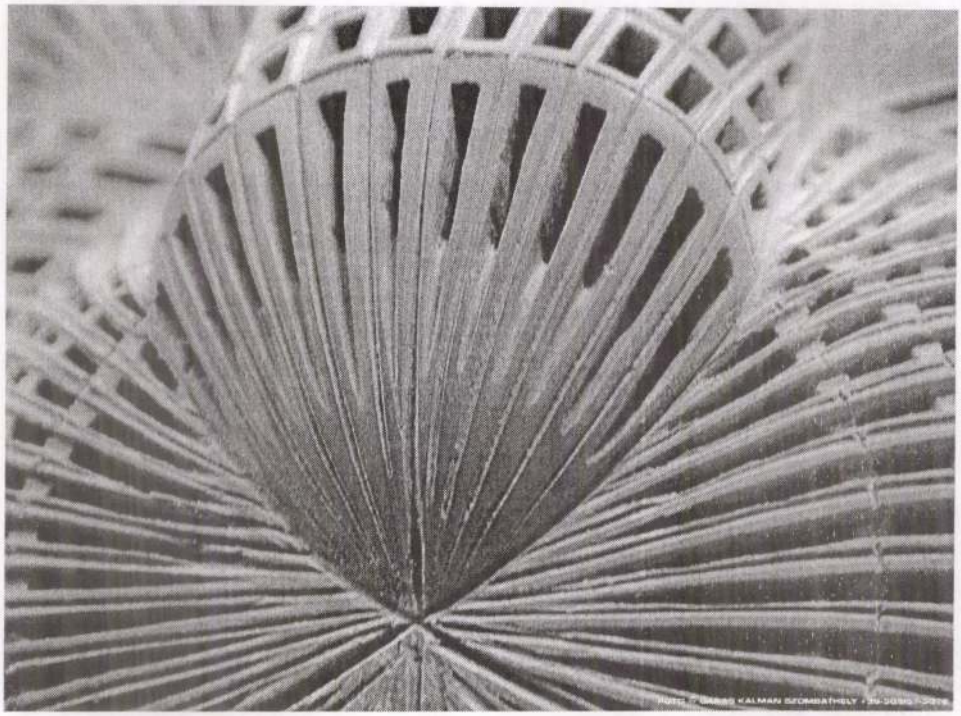

Meglett a közeg, a kulturális szövedék? Feloldódott a kulturális gátlás?

A rendelkezésemre bocsátott önéletrajz és pályázati folyamodvány ehhez is fogódzót nyújt.

„Zavaróvá kezdett válni számomra munkám idegenszerű, kollektív, individuális tartalmakat nélkülöző, úgyszólván archaikus jellege. (...) Rájöttem, hogy ugyanazt keresem, mint előttem mindenki: az ellentétek harcából fakadó egységet és egyensúlyt, szépséget és alázatot. (...) Éreztem, hogy ez az én utam, tudni véltem, mit miért teszek, és miért úgy, ahogy. Úgy tűnt, sikerrel próbálom kis csónakomat a tradíció hatalmas hajójához kötni."

A Jaguárban alkalmasint az az új elem, hogy a művész bizonyosan eloldozta csónakját e hatalmas hajójától, és új felfedezések felé, új irányba indult. Amíg valaki tüzetesen meg nem nézi Hajdú József szeretetteli közelképeit, azt hihetnénk, hogy számítógép-vezérelte marógéppel gyártották e szobrot, hogy megszégyenítsék az emberi kéz kézműves-tudását. Ha csak a terv és az ötlet lenne az övé, akkor is méltán ünnepelhetnénk a művészt, aki szépséges tartályt épített a fénynek, s *közvetlenül* ábrázolni tudta a transzcendenciát. És képzeljük el, a művész nem csak kitalálta, de ki is faragta a szobrot...

VI. Az erélyről

Szőcs Miklós azok közé a ritka XX. századi művészek közé tartozik, akik tehetsége nem a mesterség ellenében, hanem éppen annak mentén bontakozik ki. Ő sem függetleníti magát azonban attól a néhány évtizedes ismertté vált igazságtól, hogy manapság a művészet lényege az erély, amellyel a magát

IV. Miféle egyensúly?

„Technikai szempontból lényeges az az egyensúly, amelyet a két – egyébként más-más lehetőségekkel bíró – rendszer, az anatómiai és a geometriai között meg kellett teremteni. Az eredmény – részleteit tekintve nem homogén – dinamikusan hullámzik, például helyenként az anatómia engedményt tesz a geometriának, amennyiben például a fül csupán a rajta végigvonuló rácsszerkezet egy kiemelkedő darabja, de máshol viszont pontosan kirajzolt izületi pontok, sőt bőrképletek jelennek meg, ahol a rácsszerkezet alkalmazkodik. Ennek a kiegyensúlyozott dinamizmusnak a telítettsége adhatja végül a látvány homogén intenzitását, ahol a kiinduló forma már csak ürügyként szolgál, és mintegy keretét adja egy általa működtetett rendszernek, ami elvezethet egy benne megjelenő (fénnyel és szolaritással kapcsolatos) mélyebb idea megsejtéséhez."

V. Van-e kontextus?

1991-ben a fentebb már említett tudós kritikusnő ezt állapította meg a művészről: „Szőcs Miklóst *kulturális gátlás* akadályozza meg *pusztán* esztétikus tárgyak megalkotásában. Hiányzik a közeg, a formákat értelmező és bizonyos fokig meghatározó kulturális szövedék, ami indokolhatná és megengedné számára ilyen művek létrehozását."

Vajon mi történt 1991 óta? Mert a mai nap annak bizonysága, hogy a művész látnivalóan felszabadult a fenti gátlások alól. Itt áll előttünk a Jaguár, minden magyar idők egyik leginkább öncélú, pusztán esztétikus tárgya.

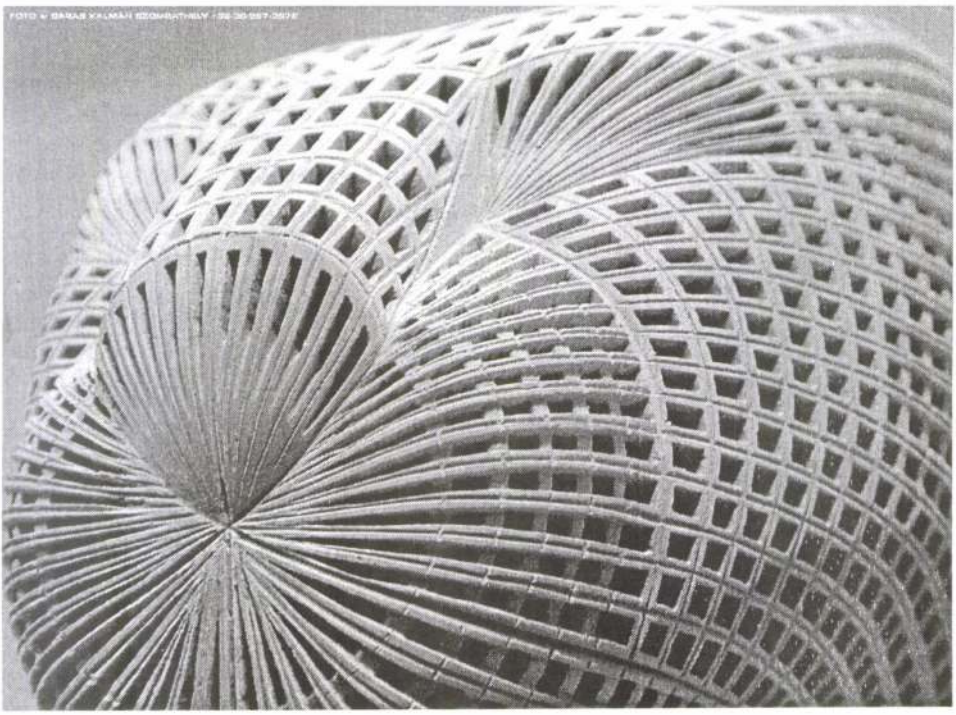

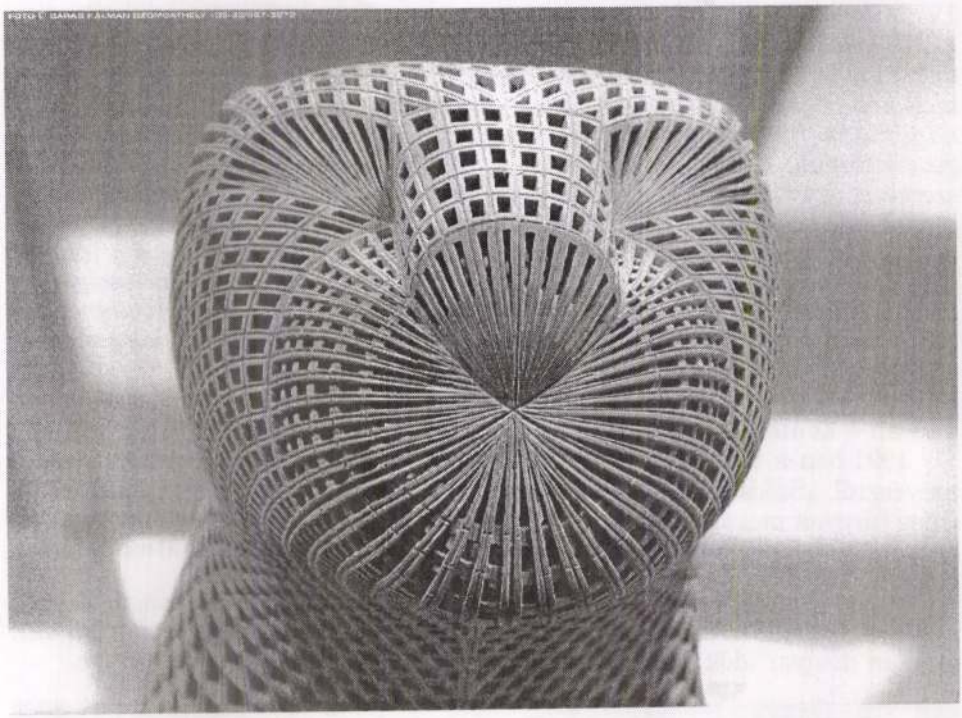

Találtunk egy nagy jelentőségű új alkotást, s azt egymagában kívánjuk a közönség elé tárni. Nem mintha e nagyszerű mű nem állna meg egymagában, de az értelmezést gazdagítandó, felkértünk három autonóm fotográfust, hogy rögzítsék a Jaguárról alkotott látomásaikat. Hajdú József, Herendi Péter és Vékás Magdolna képeit a II. emeleti kiállítótérben láthatják. Köszönet munkájukért, melyet szokás szerint szinte egyáltalán nem tudtunk honorálni.

II. Mi a művész foglalkozása?

Könnyebb megmondani, mi *nem* a művész: nem asztalos, nem szobrász, és nem hagyományos értelemben vett iparművész sem. Forgács Éva szerint Szőcs Miklós (legalábbis 1991-ben) kézműves fafaragó volt, a szónak egy több generációval ezelőtti értelmében, aki akkor az általánosan regisztrált műfajok közötti térben tapogatta ki a saját lehetőségeit.

III. Mit is látunk?

„A Jaguár egy éven keresztül konzekvensen és birkatürelemmel üregelt és fogyasztott és lyukasztgatott gőzölt körtefából készült. Súlya immár minimális; mérete: az alapanyag 110 cm×20 cm×3,5 cm gőzölt körtefa – külön darabból, hogy az esetleges vetemedés ne tépje szét a csipkés szerkezetet. Maga a figura 105 cm hosszú, 36 cm magas és 13 cm széles."

TÖRÖK ANDRÁS

A Jaguár és képei*

HÖLGYEIM ÉS URAIM! KEDVES BARÁTAIM!

Hét dolgot szeretnék elmondani Szőcs Miklós Tuiról, új szobráról, s a róla készült fotográfiákról, e kiállításról.

I. Miféle kiállítás ez?

A Mai Manó Ház e kiállításával először próbálja megvalósítani azt a dédelgetett tervet, hogy ne pusztán a fotográfia hajléka legyen, hanem más művészeti ágakhoz is kapcsolódási pontokat, sőt, ihletet nyújtson.

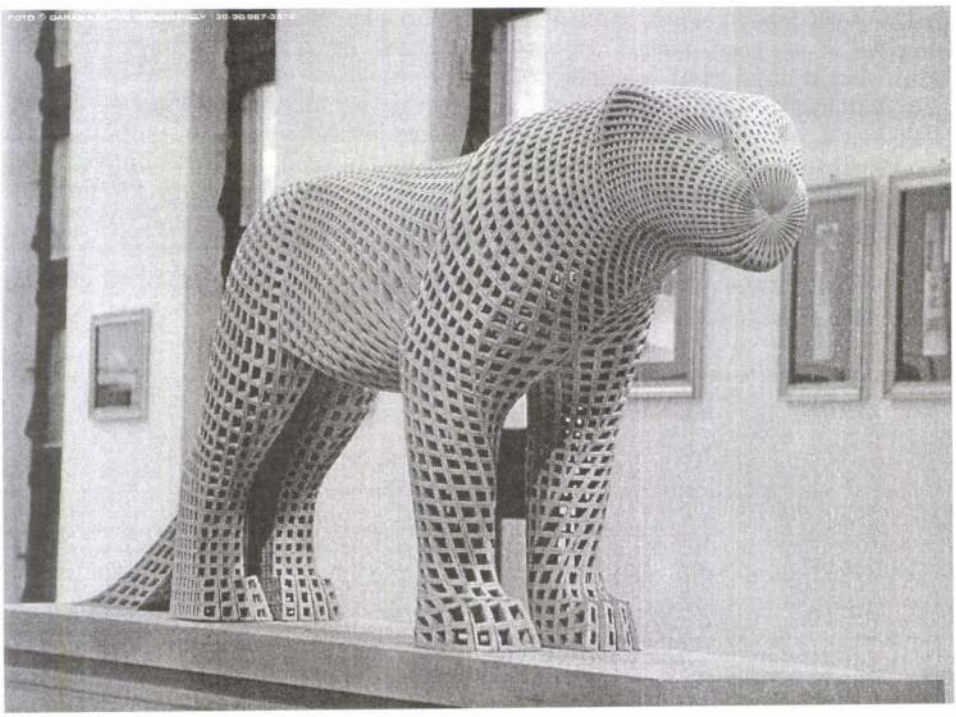

* Szőcs Miklós Tui szobra, Hajdú József, Herendi Péter, Vékás Magdolna fényképei a Mai Manó Házban, majd a Szombathelyi Képtárban.

Szőcs Miklós Életünk 2000

legkevesebbel is beéri." (*Merton cellája*). A legkevesebbel, ami a legtöbb: az értékesnek felajánlott lélekkel/személyiséggel, ami mindenfajta köznapit száműz önmagától.

A Simone Weil – mondatnak ez a megfordítása valamiféle célképzetet sejtet. A múlt-jelen-jövő sorrend célt tulajdonít az időnek: a célt, ami a megváltás újjászületése. A megváltásé, amikor immár magától értetődően cseng a *Végszó* című vers, a kötet záróverse, rájátszva a nyitó *Brueghel* című versre. Addig, amíg a kötet nyitányában Brueghel tiltja meg az árulást, addig a *Végszó*ban elsőként „A félelmetes katasztrófák lehetősége", majd „Az igazság", aztán „A szeretet". Végül „Az árulások tömege megtiltja az árulást. Jő a titokzatos / 3. évezred, 3 intenzív nullával lenullázva ami értéktelen, / ami meghaladott, ami nem szabadság. A végső okok is oly / elbűvölőek. A teremtményeket átalakítják. / Vagy..." zárul a „Végszó" című vers és Pardi Anna *Anonymus hölgye* című kötete. A reménnyel zárul tehát a kötet abban, hogy lesz, lehet megváltás. Pardi Anna azonban – lévén korában, valóságában benne élő alkotó – ad egy módosítószócskát a kétségnek: jó lenne hinni, hogy e szó pusztán szó marad.

Nehéz a szerep, amit Pardi Anna kötetében vállalt. Szólni mindarról, amiről az *Anonymus hölgyé*nek versei szólnak; nehéz úgy, hogy ne kísértsen valami túlzó pátosz, anakronisztikus messianizmus. Pardi Anna verseiben ezt küszöböli ki a forma, az avantgard biztosította formai szabadság, ami elsősorban a költőnő képalkotásában nyilvánul meg. Jellemző képei azok a kötetnek, ahol együtt jelentkeznek szakrális és profán elemek (pld. *Mária Magdaléna megjelenik egy pesti narkós lánynak* című vers), így a jelen köznapi valósága, mint viszonyítási pont legalább annyira hangsúlyos szólam konkrétan meg nem fogalmazottan is a kötetben, mint a vele szembe állított egész, a megidézett alakokon keresztül megjelenő értékes létezés.

Pardi Anna tökéletesen oldja meg feladatát (a szóhasználat nem véletlen: Pardi Anna azon alkotók közül való, akik valóban hiszik, hogy költőnek és versnek feladata van a világban). Verseinek hangvétele hitelesíti az elmondottat: a mindennapokban benne élő, azok kaotikus voltát felismerő – s velük szemben a versben, azon keresztül az örök emberiben, az értékesben hívő alkotó versei Pardi Anna alkotásai.

Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, 1999.

SZŐCSNÉ SZILÁGYI PIROSKA. Október 28-án meghalt Budapesten kisbaconi *Szőcs*

Magyar Művészet
1931. 488. l.

Jenőné *Szilágyi* Piroska festőművésznő élete delén, 42 éves korában. Ritkán szerepelt a nyilvánosság előtt; emlékezünk néhány művére, amelyeket 1911. decemberében állított ki a Nemzeti Szalónban, az egyik egy Kati című olajfestmény, a másik: Pandora, tollrajz, a harmadik a Hajnal című akvarell. Legutoljára, ha nem tévedünk, 1927-ben jelent meg egy virág-csendéletével a Nemzeti Szalónban. A művésznő Kolozsvárott született 1889. augusztus 9-én, ott tanult rajzolni, festeni *Veress* Zoltán útmutatása mellett, azután Londonba ment, ahol folytatta tanulmányait, mindezeket a tanulmányokat együtt folytatta vele húga, Margit festőművésznő. Október 30-án helyezték örök pihenőre a farkasréti temetőben.

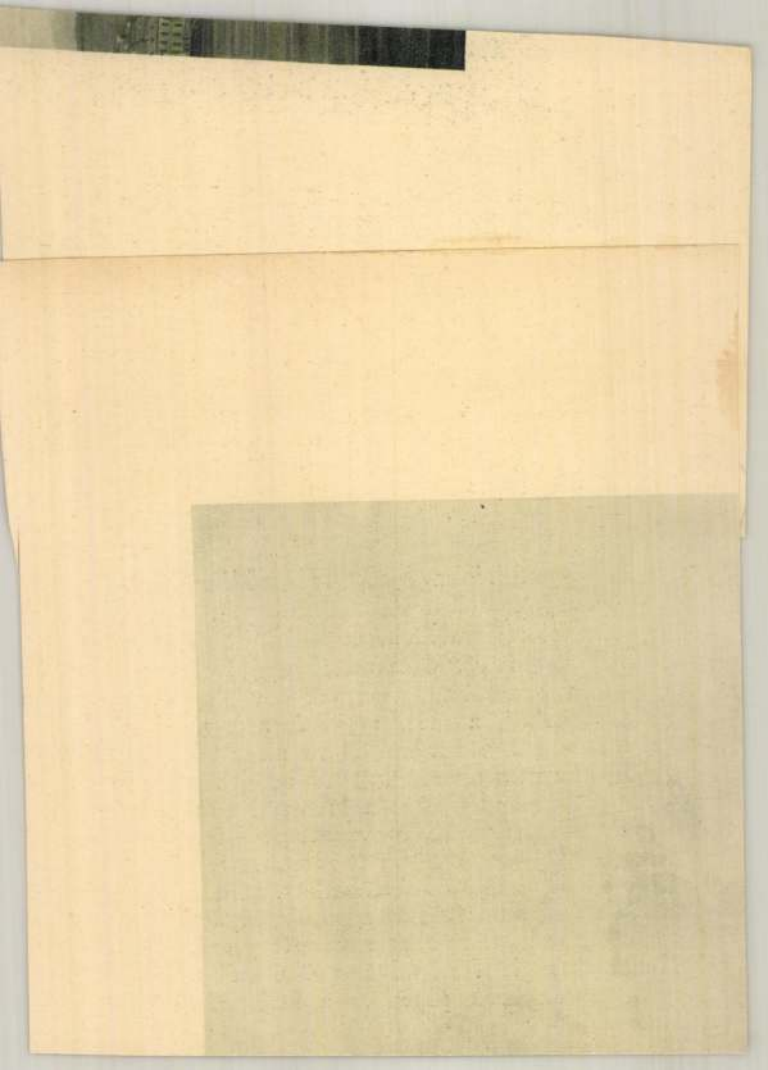

A Pásztortűz barátaihoz.

Mikor ezt a címet így leírtam, erősen hangsulyoztam azt a szót: barátaihoz. Azokhoz akarok szólani, szokatlan módon kiáltani talán, akiknek ez a folyóirat akár hosszabb, akár rövidebb időn át valóban barátja, lelki társa, személyes ügye, vezére, vigasztalója, melengető tüze volt. Akiknek egy-egy cikke, novellája, költeménye eseményszámba ment, nagyobb eseményt jelentett, mint a politika, vagy az üzlet. Azokhoz szólok, akik hittek benne, akik várták, akik nélkülöznék, akik fáznának nélküle épen úgy, mint a fütetlen szobában, Igaz: Erdély ma, ennek a kegyetlen újévnek a küszöbén egy óriási fütetlen szoba. Igaz: erdeink rengeteg száraz fáját is elfogyasztották, eltüzelték az egyre keményedő telek. Igaz: nagyon sokan vannak, akik apróka rőzséjük lángjánál testüket kell hogy melengessék, s szomoruan igaz, hogy nem juthat fájuk, erejük, jóakaratuk a mi tüzünkre, a közös lelki láng táplálására. A nyomorusággal nem lehet vitázni és nem is azt akarom. De szeretnék mindenkinek a fülébe, lelkébe és lelkiismeretébe kiáltani: vizsgálja meg magát, hogy vajjon csakugyan nem lehet?! Vajjon csakugyan nem marad már semmi, semmi rőzse, apróka száraz ág, akármi kicsi táplálék ennek a közös lelki lángnak? Mert ha marad, akármilyen kicsi, akkor elő vele! Mert ez a láng: a Pásztortűz: itt józanul, keményen és könyörtelen bánattal vallom és írom le: kialudni készül. Nincs mód rá, nincs erő és nincs lehetőség, hogy az előfizetők, barátok, lelki társak fillérei nélkül ezt a lapot fenntartani, ezt a lángot tovább ápolni tudjuk. A kiadó leszámolt ezekkel a keserű tényekkel. És a láng, mint hóba hamvadó parázs, kihunyt volna már az újesztendő küszöbén — haldokló szilveszteri üszök — elaludt volna mint utolsó gyertyalángocska az erdélyi dísztelen karácsonyfán. A szerkesztők, az írók, a lap legközelebbi barátai azonban nem birtak ebbe belenyugodni. Mindent megpróbálnak, hogy ezt a dicstelen és demoralizáló elalvást, ezt a lelki halált elkerüljék. Majdnem ingyen, sőt egészen ingyen munkájukat ajánlják fel a tűz élesztésére. Elmennek, ha kell ismét, mint a legprimitivebb időkben, Erdély legtávolabbi zugaiba lelki toborzót járni. Nem a nyomorusággal vitatkozni, de felkutatni a föld alól is a még csirázó lehetőségeket. Elmennek mint kolduló barátok, elmennek, mint alázatos virrasztó szerzetesei a Tűznek. És hívnak és várnak segítő lelkeket, erőket, filléreket, forgácsot, rőzsét, tűzbehulló akármilyen parányi élőáldozatot.

Én visszagondolok most a Pásztortűz legelső címlapjára, a legigazabbra, legszimbolikusabbra. Magasra felágaskodó, keskeny, de bizakodó láng. Piros és arany-nyelvekkel, tüzes pünkösdi nyelvekkel harap bele a gonosz sötétbe, a magyar télbe és a világ-télbe, mely körülötte terjeng. A drága Kéz, mely azt a címlapot festette, már örökre mozdulatlan. De ugy-e vannak még a Pásztortűz barátai, régi hívei közt, akik emlékeznek arra a Lángra? A mi irodalmunk „hőskorszakának" Lángja volt az ...

És látok most a fejlődés hosszú útja és különböző stációi után, egy másik címlapot. Vad, széltépte fenyő alatt, hólepte erdő szélén megfagyott gyermek fekszik. A Halál fehér angyala, mint óriási jégszobor áll felette, arca nincs ennek a szörnyű szobornak, csak két hatalmas, szomorú, csüggedt szárnya. A kép címe: „Utolsó karácsonyfa". A Pásztortűz előfizetői, barátai, hívei, lelki társai bizonyosan megérezték, hogy ez a címlap is jelent valamit... Tőlük függ most már, azoktól, akik kemény lelkiismeret-vizsgálat után úgy érzik: tehetnek még valamit, egyedül tőlük függ, hogy Erdély magyar irodalmára, Erdély Lelkére nézve végeredményben a két címlap közül melyik lesz az igazi.

Kolozsvár, 1932. újév napján.

Reményik Sándor

Szőcsné Szilágyi Piroska

Fönn tudjuk-e tartani a PÁSZTORTŰZ-et?

A mi nagy poétánk, Reményik Sándor, fenségesen zengő szózatában rámutat azokra az erkölcsi tényezőkre, amelyeknek érvényesülése a Pásztortűz kialvását megakadályozhatná.

Nekem, mostanság vállalt szerepem szerint, azt kellene ismertetnem, hogy folyóiratunk anyagi helyzete nyujt-e reményt a megmaradásra?

A kérdés tanulmányozása arra a meggyőződésre vezetett, hogy most, a példátlanul válságos év legkezdetén nem lehet folyóiratunk számára helytálló költségvetést szerkesztenünk. Lelkiismeretes számvetés után csak annyit mondhatok, hogy a Pásztortűz további fönntartására a siker reményével tehetünk kisérletet.

A siker legfontosabb föltétele az, hogy meglevő előfizetőink ne hagyjanak el. Az utolsó hónapok nehézségei bizony sok régi támogatónktól megfosztottak, de még mindig olyan számosan állnak mögöttünk, hogy rájuk támaszkodva bizalommal merjük vállalni a Pásztortűz szebb jövőjének megteremtését.

Az erdélyi írók szegény, de lelkes gárdája önzetlen támogatást igért arra az időre, amig az anyagi nehézségekkel megbirkózunk.

Előfizetőinktől nem ingyen való áldozatot kérünk. Azon leszünk, hogy a Pásztortűz jövendő számaiban bőséges viszonzását nyujtsuk az irántunk tanusított jóakaratnak.

Kérjük tehát folyóiratunk távoli és közeli barátait: tegyék szivük ügyévé az erdélyi magyar szellemi élet eme hűséges katonájának életét s előfizetésük megújításával és teljesítésével adjanak új erőt a további küzdelemre.

Mi írók, szerkesztők és kiadók igérjük, hogy Pásztortűz-ünk mellett éber virrasztással fogjuk őrizni a magyar kultura áldott veteményes földjét a sötétség kártevői ellen.

Gyallay Domokos
a Pásztortűz főmunkatársa és felelős kiadója.

A Pásztortűz előfizetési árai:

Belföldön: egész évre 500 lei, félévre 260 lei, negyedévre 140 lei.
Magyarországon: egész évre 22 pengő.
Csehszlovákiában: egész évre 130 cK
Jugoszláviában: egész évre 220 dinár.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár.

PÁSZTORTŰZ

Főszerkesztő: CSÁSZÁR KÁROLY **Szerkesztő: DSIDA JENŐ**
Főmunkatársak: GYALLAY DOMOKOS és REMÉNYIK SÁNDOR

SZŐCSNÉ SZILÁGYI PIROSKA 1921.

XVIII. ÉVFOLYAM **1. SZ.** 1932 JANUÁR 17.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (Brassai-u.) 5. Telefonszám: 6-87.
Előfizetési ára egész évre 500, félévre 260, negyedévre 140 lej.

A hónap krónikája

Jelenidő az erdélyi magyar irodalomban. A Magvető „gyorsuló idő" sorozatában ezzel a címmel jelent meg *Pomogáts Béla* kitünően tájékoztató kismonográfiája. A szerző rendkívül szerényen vonja meg vizsgálódásainak eredményét, amikor arra figyelmeztet: nem esszét, nem irányzat-történetet írt, hanem olyan müvet, mely segítheti az olvasó eligazodását.

Az olvasó elindul, s egyre fájdalmasabb, egyre veszélyeztetettebb terepen találja magát. Imitt-amott jelzéseket lát: tragikus sorsok figyelmeztetői villannak elé.

S miközben értő kalauzunk segítségével térünk egyik útról a másikra, szorongva kérdjük magunkat: vajon van-e elég hatalma az irodalomnak, a szónak, hogy mindig az igazságra és a megértésre vezérlője legyen mindazoknak, akik olvassák, befogadják? Milyen jó volna biztos tudni, hogy e sok tehetség, sok áldozat nem vész kárba, és hűségesen szolgálhatja tovább azt a hagyományt, melyet elődei teremtettek . . .

Szerb népdalok és hősregék. Amikor a nagy francia forradalommal egyidőben megjelent Herder híres gyüjteménye, a *Volkslieder,* a világirodalomban is új korszak kezdődött. A „fentebb" költészetnek ismét volt honnan, miből megtermékenyülnie, s az a gazdag, kimeríthetetlen kincsesbánya, melyet Goethe világirodalomnak nevezett, új lelőhellyel gazdagodott.

Amikor 1836-ban Székács János – a most szinte világszerte megünnepelt Vuk Karadžić gyüjteményéből – kiadta fordításkötetét, aligha sejtette, hogy a Szerb népdalok és hősmondák-kal nemcsak irodalomtörténetünknek lesz fontos kezdeményezője, de maradandó képviselője és példája annak a folyton megújulni kész szemléletnek, szellemi nyugtalanságnak is, amely nélkül már rég nem volnának müvészetek.

Székács hajdani kötetének hasonmás kiadása az újvidéki Forum Kiadónál jelent meg Szeli István professzor *Székács József és műve* és Vujicsics Sztoján *Székács József – Vuk Stefanovic Karadžić. Szerb népdalok és hősregék* című tanulmányainak társaságában. Az ízléses, szép kiadvány olvasása közben megint csak felvetődhetik bennünk a régi kérdés: tényleg ismerjük Európát?

Kassák. A művészetek előrehaladásának feltétele – legalábbis egyik feltétele –, hogy müveljék vállalkozó szellemek is, akik hajlandók szétrobbantani a hagyományos kereteket. Kassák ilyen robbantó volt. Megszállottan, abban a biztos tudatban, hogy a jövő az avantgárd jegyében halad majd tovább.

Mára mintha ezek a hajdani mozgalmak lecsillapultak volna, s egy újabb kor jött, amely már mindenben kételkedik, s amely magát posztmodernnek nevezi. De ez a korszak sem jöhetett volna Kassákék nélkül, kiknek emlékezetét most két izgalmas könyv is idézi. *Ferenczi László „Én Kassák Lajos vagyok"* címmel adott ki igen jól válogatott dokumentumgyüjteményt, melyet a válogató okos és tájékozott kommentárjai segítenek megértenünk; *Csaplár Ferenc* könyvének címe: *Kassák körei.* Talán a legfájdalmasabb pályaszakasz történéseit dokumentálják a kötet tanulmányai: a hazatérő Kassák rádöbbent, hogy idehaza nincs talaja az avantgárdnak. Más meghátrált volna. Ő nem. Felmérte a romokat, s elkezdett új otthont építeni. Tudta: hit nélkül nincs művészet, nincs megújulás.

Karinthy. Ő nem volt robbantó, mégis a nagy újítók közül való, mert tudatosította a magyar irodalomban, hogy a derű, a nevetés ugyanolyan szerves része az ember életének, mint a szorongás, a gyász és a kiszolgáltatottság. Az évforduló – idén lett volna százéves – kapcsán *Fráter Zoltán* e fontos íróhoz méltó formát talált, hogy személyes valójában idézze vissza. *Mennyei riport*ot készített *Karinthy Frigyessel.* A kitünően válogatott, jórészt elfelejtett dokumentumok, szép átvezető szövegek nemcsak őt, hanem korát is megidézik, azt a legendás korszakot, amikor még nevetni is tudtak az emberek.

Vállalások és kételyek. Ez már komoly cím, napjainkba illő. *Bíró Zoltán* jelentette meg e címmel tanulmányait, melyekből az úgynevezett „sorsvállaló irodalom" apológiája bontakozik ki. Kérdéses, vajon a kötet minden hőse megérdemli-e azt a maradandóságot, melyet a szerző szánt nekik, elgondolkodhatunk, vajon az irodalomnak nincsenek-e más útjai is, melyeken „vállalhat" és „kétkedhet", végelemzésben azonban e kérdéseket úgyis megválaszolja majd az utókor.

A fontos az, hogy mindig is voltak s ma is vannak írók, akik a végletek feszültségében, szívükben reménnyel és aggodalommal szolgálni, jobbítani akarnak s erkölcsüknek érzik művészetüket.

likus egyetemen tanított filozófiát és lélektant 1962-ig, de közben szabad idejében látogatta az egyetem művészeti műhelyeit (Art Department).

Falusi származása, cserkészélményei a természet szeretetére nevelték. Az amerikai szünidőket kanadai, mexikói tanulmányutak tették élményszerűvé. Járt a keleti partvidéken is, felkeresett indián rezervációkat. Ezek az élmények is beépültek művészi fejlődésébe.

Szödényi Demjén 1962-ben nyugdíjba vonult, mint egyetemi tanár és ekkor az apátságban kialakított egy művészeti stúdiót, ahol képzőművészeti oevre-jét alkotja, de a magyar ciszterciek középiskolájának tehetséges növendékeit is bevezeti a művészet világába. (Egyéniségének színes mivoltát jelzi a tény, hogy Szödényi olykor muzsikát is komponál, jazzkompozícióit meditatív muzsikának nevezi.)

Szödényi szép kiállítású albuma 1975-ben jelent meg először Dallasban, 91 szobrának fényképével. Ebben Ferenczy Csaba O. Cist felvázolta Szödényi művészi útját. Szinte minden fontos szobrászati műfaj világát bejárta. Az immár 25 éves alkotó munka egymást időben átfedő 6 szakaszra osztható. Szinte természetes, hogy először festeni kezdett. Ezekre az élénk színkompozíciót mutató művekre Rounault lineáris rajzai, Modigliani portréi hatottak. A terra cotta anyagához és így alkotott karaktertanulmányaihoz sokáig hű maradt. Pedagógus alkatának megfelelően igen sok modellje gyerek. (Pihenő fiú, 41 cm, 1962). Madonnái mellett Assisi Szent Ferenc ábrázolásai is gyakran ismétlődnek, akihez lelkisége természetszeretetével áll közel. (Különösen megragadó 1973-as Assisi-figurája. 25 cm). Különös jelként hat Clairvauxi Szent Bernát 71 cm-es aszketikus, befelé tekintő arcát kiemelő alkotása. A „Bűnbánó" nem kezének mellét verő mozdulatával, hanem ugyancsak arcával fejezi ki mondanivalóját. Egyik legérettebb műve.

Harmadik szakaszát relief-tanulmányai jellemzik, többféle technikában, anyagban. Ezek között sok a biblikus téma, a szentábrázolások (Assisi Szent Ferenc) mellett meg kell említenünk Árpádházi Szent Margit reliefjét (1974). Nyomon követhető a kora középkori tömörséget idéző stílus finomodása a dinamikusabb mozdulatok irányában.

1973-tól a fa is anyagává vált. Monumentális totemoszlopokat farag, férfifejeket, Madonnákat. „Vágy" című férfifeje (1973) és „Anya gyermekével" kompozíciója (1974) különösen jól tükrözik a művész felfogását a férfias erőről és a nőies kecsességről. Faszobrai természetesen hangsúlyozottan anyagszerűek.

A fémmunkák közül az 1972-től készített, fémlemezből alkotott feszületek emelkednek ki. Szödényi szemléletében nemcsak Isten Fia az, aki a kereszten függ, hanem a bibliai Jób is, és mindenki, aki szenvedésében a végsőkig átadja magát Istennek. Az Ember ő.

A legnemesebb szobrászati anyag, a kő sem hiányzik Szödényi művészetéből. Első kőfaragványai a klasszikus görög művészet ihletét tükröző tanulmányok, egy új technika elsajátításának állomásai. Piétája és „Madonna gyermekével" című műve azonban már azt mutatja, hogy megtalálta ebben is a saját útját. Mindkét mű két fej kompozíciójával fejezi ki az anyaság benső fájdalmát. Édesanyjához fűződő különösen bensőséges viszonya, szenvedélyes és együttérezni képes alkata nemcsak Madonnáin, de más kompozícióin, emberarcain is kifejezésre jut.

Szödényi Demjén művészi világlátásának három jellemzője a változatosság témákban, anyagban egyaránt. (Még a fémforrasztástól sem riad vissza.) Humanizmusát, másik jellemzőjét, az édesanya szeretetétől a szabolcsi falu népén, két világrészben élő tanítványain át az indián rezervátumok népéig sok-sok embertárs edzette, mélyítette. Sorsa nem kímélte a megrendítő fordulatoktól, optimizmusa azonban nem engedte elveszítenie hitét az emberben. Ennek mindenesetre legfőbb alapja az, hogy harmadik jellemzője, spiritualitása, vallásossága számára a teljes emberséget jelenti. Alakjai két lábbal állnak a földön, szemük azonban befelé, felfelé tekint, a belső hangra figyel. A „Dallas Times Herald" 1986. szeptember 10-i riportjában ezt így fejezte ki a művész, hogy végső soron minden művében, minden szépségben Istent akarja kifejezni, Isten gyönyörűségét.

Rosdy Pál

másai, útjelzők egy olyan pályán, melynek íve nem látványos, de töretlen, tiszta és hitelesen sugárzó. (A *Hazatérés* az első két könyv tartalmának mintegy kétharmadát integrálja, s azt további – kötetben ez ideig még meg nem jelent – versekkel egészíti ki.) A címek azonban nem pusztán önmagukban, életrajzi tényként fontosak, hanem főként egymáshoz való viszonyukban, tartalmuk benső összefüggésrendszerében beszédesek, mert együttesen Pálos Rozita költészetének, szellemi arculatának leglényegét exponálják.

Vasadi Péter a *Hazatérés*hez írt tanulmányértékű előszavában így jellemzi Pálos Rozitát: „Eredeti, kifejezetten misztikus eruptiójú író volt, akinek lelkületéhez hozzáidomult fényre oly érzékeny képzelőereje." A misztikus látásmóddal megáldott ember, művész személyisége legmélyebb, leglényegibb régióival szüntelenül érintkezik az Abszolútummal, még akkor is, ha – ennek látszólag ellentmondva – a lélek sötét éjszakáiról, a dermesztő Istenhiányról panaszkodik. Legigazibb és legvégsőbb önmagában kiirthatatlanul ott él a végső és egyetlen Otthon bizonyossága, azé az Otthoné, melyből kiszakadtunk, s melybe – az Istentől Istenig vezető gyötrelmesen szép út végigjárásával – vissza kell találnunk.

A kiszakadás, az Otthon–Éden elveszítésének motívuma Pálos Rozita meghatározó létélménye. Az elveszettség-élmény első szintje s annak elsődleges, hétköznapibb, mindannyiunk számára átélhető, ismerős jelképrendszerben való megfogalmazódása a szülők, mindenekelőtt az anya hiánya, a gyász lírába oltott csendes fájdalma. *(Anyám, Anyámnak, Este, Apámról)* Elhagyatottságában, elidegenedettségében, a „csontig ért fájdalom" pillanataiban a vergődő bizonyosság hangján kiált Istenéhez a költő: „Jaj, ne hagyj el Istenem! / Kívüled már senki nem / Gondol árva énvelem. / Mint szarvas a friss vizet / Vágyom tiszta közeled. / Sírásomnak adj nevet!" S mint ahogy a Lét ősforrásától való lelket sorvasztó távolság elsődleges megjelenítési formája a múltba süllyedt, távolba veszett otthon képe volt, úgy a hazataláláshoz, a visszaérkezéshez is az újra meglelt szülők alakja, a régi ház, udvar képe asszociálódik. *(Falusi nyárban, Visszatérés)* A földi idill költőnknél előképe lesz annak a kozmikus és végső egységnek, amely az ember örök szomjúságának, transzcendencia-igényének egyetlen kielégítője lehet. Pálos Rozita miszticizmusa mélyen átélt katolikumba ágyazott. Gondolkodását, nyelvét, képi világát át- meg átszövik a keresztény tanítás igazságai, a Biblia jelenetei, szimbólumai. *Az irgalom körfogása* című vers – az Atyját elvesztő-elutasító, majd Istent annak irgalma és a saját drámai küzdelme révén újra megtaláló tékozló fiú alakjának felidézésével – teljes, keresztény szemléletű létértelmezést ad. Egymás mellé sorakoztatott villanásnyi jelenetei a fiú egyetlen képpé redukált drámájában teljesednek ki, abban a legvalósabb drámában, mely már a három kötetcím együtteséből is felsejlett: „lángragyújtott álmaival / kilép a Házból hűtlenül / hogy kolduskent – hazataláljon".

Pálos Rozita posztumusz kötetét forgatva rögtön szembeötlik e költészet tematikai és formai gazdagsága, kemény belső tartása, etikai alapállása mellett is meglévő lágy, bensőséges líraisága, a lélek rezdüléseire és a külvilág eseményeire való egyazon fogékonysága, élet- és természetszeretete, mely a látszólag profán jelenségekben is képes meglátni, átélni, befogadni a szakrálist. „... nincs egy pont / a világegyetemben / üdvösség nélkül" – vallja egész emberi és költői életművét átvilágító credojában, a *Miféle tűz...* című versében. Talán ez a képesség tartotta frissen benne élete megpróbáltatásai, a „nagyhatalmú" testi és lelki szenvedések közepette is a Létre való gyermeki rácsodálkozás isteni adományát, az áhítatot és a nap mint nap újra és újra megújított vállalás, elfogadás, áldozat igenjét. Pálos Rozita derűje kiküzdött derű, hite megszenvedett hit, mely nem titkolja, ellenkezőleg, világgá kiáltja korunk megannyi rettenetét: „a bőség hormonzavarait", melyek „észrevétlen húznak a mélyig" *(Anti-exodus)*, „az elveszített szárnycsapások előlegezett poklát", „az értelem köré csavart őrület iszonyú láthatárát" *(A hegyek)*, az új Rómákat és Ninivéket, „hol egy Jónás az elmeosztály gyomrába csúszna" *(Mikor Ninivében)*, „a befelé robbanó rémületek aknamezőin trónoló álhatalmat és dicsőséget, mely egyaránt növeli a felesleget – az ínséget és a világ infarktusát" *(Folyamat)*. A világ sorsáért érzett aggodalom, az értékpusztulás lélekbe markoló tapasztalata ihletik Pálos Rozita prófétikus hangú korrajzait, közéleti verseit. Mélységet és magasságot, égkéket és éjsötétet átfogó költeményei nem keverik, nem pancsolják össze a színeket és az értékeket, nem kuszálják össze fönt és lent dimenzióit. Tudata mégsem kettős tudat, emberi és költői világa mégsem hasad ketté elutasított, szennyes evilágra és éterien tiszta másvilágra, mert összefogja – anélkül, hogy összemosná – az irgalom kohéziós ereje. Az

irgalomé, mely éppúgy lehet Isten gesztusa az ember felé *(Irgalmas szelek, Az irgalom körforgása)*, mint az ember és ember közötti érintkezés alaptörvénye *(Ne védekezz)*. A költő ebből az irgalmas szeretetből kovácsol erőt a szenvedés vállalásához *(De profundis)*, a szolgálat elfogadásához *(Mária)*, a halállal való bölcs megbékéléshez, és a gyász elviseléséhez *(Soká suhogtak)*.

S még egy kimeríthetetlen energiaforrása volt Pálos Rozita emberségének és költészetének: a szerelem, a „magánéleti" versek egyik alapmotívuma. A *Hazatérés* kötetből egy egész életet meghatározó, a költő személyiségét, érzésvilágát a legmélyebben érintő-formáló kapcsolat története bontakozik ki. Ez a szinte meg sem történt, mégis felejthetetlen – misztikus? – szerelem a kitartás, a hűség és remény visszafogott hangú, mégis nagy szenvedélyeket sejtető megfogalmazásától *(Ma este, Kis téli dal, Solveig, Kötődések 1.)* az elválás, a lezártság és magány tragikumának fájdalmasan halk intonálásán át *(Ellenáram, Hullik a cseresznyevirág, Éj, Magány)* ível az „elhangzó ember" nyomát kutató emlékidézésig *(Harmat hullott, Fehér éjszaka, Látogatók)*.

Fentebb utaltunk Pálos Rozita költészetének formai gazdagságára. A népdalok ritmus- és rímképletében írt, természeti képekkel építkező versek különösen gyakran fordulnak elő a szerelmi tematikában *(Boldogan)*. De ezen túl Pálos Rozita egész életművére jellemző a természet állandó, átsugárzó jelenléte úgy a költői képalkotás, mint az emberi szemléletmód, világlátás tekintetében. Az eldugott kis bakonyi faluban élt tanítónőt a természet közelsége bölcsességre és derűre tanította: „csekélyke embereszemet / megszégyeníti a virág bölcsessége / mit se törődve a holnapi hóval / virágzik a puszta ég alatt" *(Liliomfa)*. A népdalszerű versek mellett szabálytalan prozódiájú szabadverseket, sőt képverset is találunk a kötetben *(Az ősz lépcsőin)*.

Pálos Rozita műve, mint minden „misztikus eruptiójú" költőé, a csend, a végleges elnémulás vonzásában, Vasadi Péter kifejezésével élve egyfajta örök búcsúzásban fogant. Nem véletlen, hogy költői életműve pusztán mennyiségi szempontból csekélynek, jelentéktelennek tűnik. Azok a versek azonban, amelyek mégis megszülettek, mert valamilyen igaz és erős érzelem, indulat időről időre áttörte ezt a hallgatásburkot, nos ezek a versek – egyet kell értenünk Vasadi Péterrel – valóban „rangosak, és állják a próbát." *(Tatabánya, Komárom Megyei Tanács V. B. művelődési osztálya, 1987.)*

Éger Veronika

Képzőművészet

Szödényi Demjén szobrai

Idehaza csak egykori tanítványai emlékeznek szeretettel Szödényi tanár úrra, aki 1948-ig a Ciszterci Rend budai Szent Imre gimnáziumában tanított magyart és latint, de részt vett az iskola cserkészcsapatának életében is. Azt azonban e régi tanítványok se tudják, hogy Szödényi tanár úr, aki 1953 óta a texasi Dallas magyar ciszterci közösségének tagja, jelentős szobrászművésszé vált, 1986. december 4-én Dallasban kiállítása nyílt, művei egyébként nagyrészt az Our Lady of Dallas apátságot díszítik.

Szödényi István Vencsellőn született (Szabolcs megye) 1912. december 22-én. Tízéves korától Nyíregyházán tanult, majd az egri és budai ciszterci gimnáziumokban folytatta középiskolai tanulmányait. 1931-ben tett érettségi vizsgája után lett a rend novíciusa Zircen. Ott kapta a Demjén rendi nevet, amelyet ma angolosan Damian-ként használ. A budapesti egyetemen magyar–latin szakos tanárként doktorált 1938-ban. Máig nagy tisztelettel emlegetett professzora volt Horváth János. A magyar irodalom volt főszakja, de már akkor a művészettörténetet választotta doktorátusi melléktárgyául. 1938-ban tett szerzetesi örök fogadalmat és szentelték pappá. 1939-től 1948-ig a budai gimnáziumban tanított. Az iskola államosítása után annak a 11 magyar ciszterci tanárnak egyike volt, akik az Egyesült Államokban Spring Bank-ben, majd 1953-tól Dallasban alakítottak priorátust, később apátságot. (1956 után több fiatal rendtag csatlakozott hozzájuk.) Az 1956-ban megnyílt dallasi kato-

vigilia

53. ÉVFOLYAM, FEBRUÁR

* * * 81
RÓZSA HUBA: Papság az Ószövetségben 82
DOBSZAY LÁSZLÓ: A zsolozsma – tegnap és ma 88
ARATÓ MIKLÓS: A liturgikus öltözet megújítása 98
LOVASS GYULA hagyatékából (elbeszélés) 102
CSANÁD BÉLA: Meztelenül (vers) 106
FRÁTER ZOLTÁN: „Akarsz-e fényt?" (A posztumusz Április) 107
SARUSI MIHÁLY: téli echó (vers) 114
KAMARÁS ISTVÁN: A szólamok már megvannak 116
TOMAJI TÓTH ATTILA: Reggel (vers) 124
LÁSZLÓ GYULA: Michelangelo: Ádám teremtése 125
HORVÁTH ELEMÉR: Estefelé (vers) 138

A VIGILIA BESZÉLGETÉSE
Dercsényi Dezsővel (Szücs György) 130

MAI MEDITÁCIÓK
KALMÁR MELINDA: Értelmezési kísérletek. Nádas Péter: Emlékiratok könyve 135

ÉLŐ VILÁGEGYHÁZ
KABDEBO TAMÁS: Tomas O'Fiaich kardinális az ír egyházról 139
EDELÉNYI ISTVÁN: Don Bosco és a szaléziek 142

HIT ÉS ÉLET
Időhiány és időtlenség (L. L.) 145

DOKUMENTUM
Serédi Jusztinián: Egyéni felelősség (Közzéteszi Bánk József) 147

NAPLÓ
Széljegyzetek a Zsolozsmáskönyvhöz (Farkasfalvy Dénes) 152
Teológia Farkasfalvy Dénes: Zsolozsmáskönyv (r. l.) 155
Irodalom Pálos Rozita: Hazatérés (Éger Veronika) 156
Képzőművészet Szödényi Demjén szobrai (Rosdy Pál) 158
A hónap krónikája 160

A címlapon, a 115. oldalon és a hátlapon Szödényi Demjén művei

Főszerkesztő: LUKÁCS LÁSZLÓ

Laptulajdonos: ACTIO CATHOLICA Felelős kiadó: MAGYAR FERENC

Szedte: Szent István Társulat, felelős vezető dr. Ákos Géza igazgató
Készíti: Pannon Nyomda Veszprém, felelős vezető: Danóczy Balázs igazgató
Táskaszám: 88/72511 Index szám: 26 921 HU ISSN 0042–6024

Szerkesztőség és kiadóhivatali ügyintézés: Budapest V. Kossuth Lajos u. 1. Telefon: **173-933, 177-246.** Postacím: 1364 Bp. Pf. 111. Előfizetés, egyházi terjesztés és templomi árusítás: Vigilia Kiadóhivatala. Utcán át árusítja a Magyar Posta. A Vigilia csekkszámla száma: OTP 37–343–VII. – Külföldön terjeszti a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat, H–1300 Bpest, Pf. 149. Ára 25,– USA dollár, vagy ennek megfelelő más pénznem. Átutalható a Magyar Nemzeti Bankhoz (H–1850 Budapest) a Kultúra 024–7. sz. csekkszámlájára, feltüntetve, hogy az előfizetés a Vigiliára vonatkozik. Előfizetési díj 1 évre 320,– Ft, 1/2 évre 160,– Ft, 1/4 évre 80,– Ft egyes szám ára 26,– Ft. Megjelenik: havonta. SZERKESZTŐSÉGI FOGADÓÓRA: KEDD ÉS CSÜTÖRTÖK 12–2-IG. KÉZIRATOT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.

SZÖDÉNYI Denjén szobrász

vigilia

RÓZSA HUBA
Papság az Ószövetségben

DOBSZAY LÁSZLÓ
A zsolozsma – tegnap és ma

Elbeszélés Lovass Gyula hagyatékából

FRÁTER ZOLTÁN
A posztumusz Áprily

Beszélgetés Dercsényi Dezsővel

SERÉDI JUSZTINIÁN
Egyéni felelősség

LÁSZLÓ GYULA
Michelangelo: Ádám teremtése

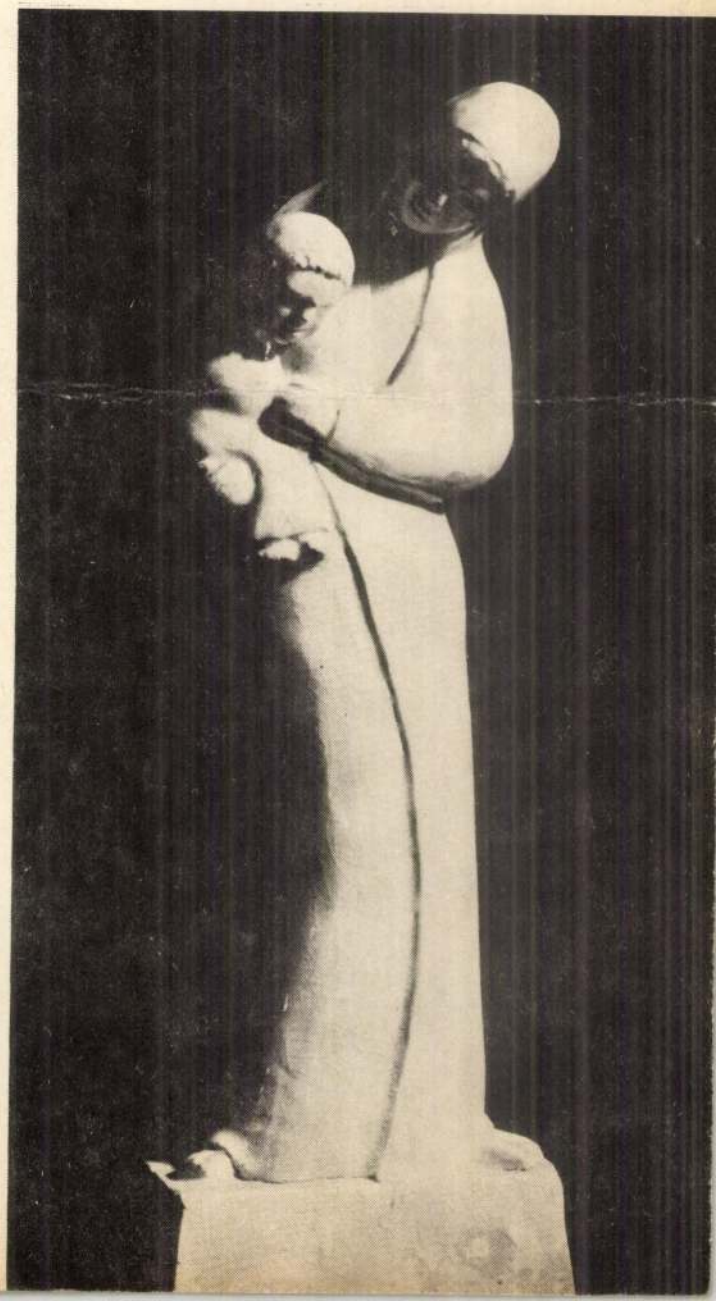

1988
2

105 éves korában elhunyt Sződi István, akit a világ legidősebb alkotóművészeként tartottak számon. A festőművész élete nagyobb részét erdészként élte le, bár kora ifjúságától alkotott. Legtöbbször a táj szépségét vitte vászonra. Naiv képeiből több kiállítást is rendeztek. Művei jelenleg a gödöllői városházán láthatók.

G.A.A.

2004. jan 18. Új Levelek 11.

azaz .....Ft

.....

témafelelös*

öl hitelesített számla másolatok egyidejü csatolása

ni.

Plakett. Liber-emlékplakett, Stödy

~~Pest~~ Képes Pesti Hírlap. 1932. jan. 26. 4

Liber Endre alpolgármester emlékplakettje...

Szódy századeleji szobrászművész munkájáról készített galvanoplasztika. E domborművet Szódy—Derieger: Hoffer Andreas tiroli felkelése, illetve győzelmes visszatérését ábrázoló festményéről készítette

1021

MŰVE FOLYTATÓJÁT KERESI

Medveczky mester
Fotó: Selmeci Tóth János

Szódy domborművének másolata (Tisztaság)

A szemlélő tűnődve forgatja kezében a sok-sok sötétbronz kisplasztikát, érmet, világhírű festmények tökéletes miniatűr bronz-másolatát. Ipar — vagy művészet? Hova sorolható a galvanoplasztikával készült, mintegy 150 darabos minta-kollekció?

A budapesti iparosvizsgáló bizottság 1928-ban Medveczky Bélának kiadott 2515-ös számú mesterlevele iparnak minősíti. Míves, rangos iparnak, hiszen maga a kész munka inkább az ékszerészethez áll közelebb, mint az iparhoz. Hiszen Medveczky mester annak idején, úgy 50 évvel ezelőtt, híres budapesti ékszerészektől is kapott megbízásokat.

Pepecselő, nagy művészi érzéket, türelmet követelő munka volt ez, amellyel az idős Medveczky házaspár dolgozott. Évtizedekig kísérletezték ki az eljárást, amit most négy tömondatban el lehet mesélni: a műalkotásról negatív készül, amelyet behintenek bronzporral, ezt áramvezető fürdőbe teszik, és 24 óra alatt a bronzpor lecsapódik: elkészül a műalkotás finom bronzréteg másolata.

Az eljárást, a fürdő összetételét hét pecsétes titokként őrizte Medveczky mester. Senkinek el nem árulta, senkit meg nem tanított rá. Most, túl a hetvenen, úgy látja, nagy tévedése volt ez a titoktartás életének. Mert itt van a kollekció, az eljárások, a szerszámok, egy élet munkája és mindez előbb múlik el, mint mesterük. Hiszen évtizedek óta senki nem használja többé semmire. Medveczky mester nem akarja, hogy életműve veszendőbe menjen, hátha lenne kedve valakinek ahhoz, hogy folytassa, hátha szüksége lenne művészetére állami vállalatnak, vagy műhelynek, ipari tanulóintézetnek, úgy döntött, életének utolsó éveiben szívesen tanítana meg bárkit a galvano-plasztikára, fáradozásáért nem kér tandíjat, nem akar anyagi kárpótlást, csak annyit szeretne, hogy hasznosítsák, folytassák művét. Mi kívánságát közreadtuk néhány illusztráció kíséretében, hátha valakiben visszhangot vet.

Kapusi Rózsa

SZERETNÉK NYUGODTAN ÉLNI

*»Családi körülményeim folytán évekkel ezelőtt Magyarországról települtem Csehszlovákiába. Olvastam a lapokban, hogy ez év szeptemberében Csehszlovákia területén a Varsói Szerződés tagállamainak egyesített fegyveres erői közös hadgyakorlatot tartanak, melyen a Szovjetunió, az NDK, Magyarország és Csehszlovákia vesz részt. Sokat szenvedtem a háborútól. Mindenkit elveszítettem, aki kedves volt számomra. Bizalom és nyugodt öröm tölt most el, mikor látom, hogy hazám, az Önök országával együtt, félt*ően óvja szocialista vívmányait, és a békés egymás mellett élés politikájának szem előtt tartásával megmutatja erejét. Jó, ha erre felfigyelnek mindazok is, akik az agresszív katonai tömbhöz tartoznak« — *írja lapunknak Halásová Terézia, Bratislava, CSSR.*

EGY PEDAGÓGUS HOZZÁSZÓLÁSA

»Olvastam lapjukban a „Hívők a tanyán" című történetet. Megrendültem a tragikus eset hallatán. Mély hatással voltak rám különösen az apa szavai: »Ellene vagyunk a földi hívságoknak . . .« Munkám, s hitem adta kezembe a tollat, és remélem, szavaim, amelyekkel sok pedagógus társam véleményét is képviselem — eljutnak mindazokhoz, akiket illet. Mi pedagógusok arra neveljük gyermekeinket, hogy itt a földön találják meg boldogságukat: a közösségben, munkában, tanulásban, kultúrában, vidámságban, a szocializmust építő társadalomban. Jó lenne, ha a tökéletesen értelmetlen, tudatlan, s szomorúan sivár életet élők még idejében felfigyelnének a figyelmeztető jelekre: életmódjuk következményeiből fakadóan, családtagjaikat sem kímélve, útjuk előbb-utóbb céltalan, magányos útvesztőbe torkollik.« Kóbor Bakó János, Hidegkút.

EBÉD UTÁN KISSÉ »SÚLYOS« KÜPENYEG

K. J. olvasónk, Szuhakállóról írja: »Harmincháromévedolgozom szénbányában, mint vájár. Tíz éve mint rokkant vájár. Legényember vagyok, ennek következtében étkezésemről magamnak kell gondoskodnom. Három éve üzemi konyhán ebédelek. Mivel nem legénységszálláson lakom, így a reggelit és vacsorát természetesen nem vehetem igénybe, azonban az ebédjegyeket mindig kiváltottam, a vasárnapokat is beleértve. Most hivatalos értesítést kaptam, mely szerint a vasárnapi ebédekre nem voltam jogosult, ezért visszamenőleg 500,— forint pénzbüntetés megfizetésére kötelezték. Kérem, tájékoztassanak büntetésem jogosságáról vagy jogtalanságáról, mert rokkant létemre bizony nehezen tudom megfizetni a kirótt hatalmas összeget. Tudomásom szerint az üzemi étkezés lehetőségeit rendelet szabályozza. Miért nem időben figyelmeztettek a vasárnapi ebéd jogosulatlanságáról?

A panaszra felhívjuk a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének figyelmét.

ODESSZA VAGY OGYESSZA?

Az Ország-Világ 29. számában megjelent új tengeri állomásról szóló cikkünkben a kikötőváros nevét Ogyesszának írtuk. Ezzel kapcsolatban Sarló Sándor rámutat arra, hogy a cirillbetűs városnév átírásában az ukrán kiejtéshez kell igazodni, hiszen a város Ukrajnához tartozik, tehát helyesen — Odessza. A többi között azt írja: Szegeden sincs többé »Ogyessza-lakótelep« — miként azt a Délmagyarországban olvastam. Sajnálattal állapítja meg, hogy a Helyesírási Tanácsadó Szótárban még mindig a »gy«-forma szerepel.

BEJELENTÉSÜNKRE INTÉZKEDTEK

Oláh Kálmán, Karcag, az Országos Talajjavító Vállalat szarvasi kirendeltségének dolgozója panaszolta, hogy a címére még februárban feladott 178,— forint fizetési különbözetet mai napig nem kapta meg. A karcagi postahivatal közlése szerint a hivatal kézbesítője, tévesen, másnak fizette ki az összeget, ami bejelentésünk és vizsgálatkérésünk alapján tisztázódott. A 178 forint — ha kissé késve is — visszakerült jogos tulajdonosához, Oláh Kálmánhoz. A hibát elkövető postai dolgozó pedig figyelmeztetést kapott.

JOBB EGYEDÜL . . .

»Lakásom világítását eddig szomszédom árammérőjén keresztül biztosítottam. Az áramfogyasztási számlák kifizetése során az utóbbi időben szomszédommal nézeteltérések keletkeztek, amely szükségessé teszi, hogy lakásomba külön árammérőt szereltessek be. Tudomásom szerint ilyen esetben az árammérő, valamint a szerelés költségeit mindkét fogyasztónak közösen kell viselnie. Kérem, tájékoztassanak az erre vonatkozó rendeletről, és arról, hogy költségek engem milyen arányban terhelnek?« — érdeklődik Sz. I. olvasónk, Kalocsáról.

A Délmagyarországi Áramszolgáltató Vállalat bajai Üzletigazgatósága így válaszol a kérdésre: »A villamos csatlakozásokat, fogyasztó bekapcsolását a 18/1957/ÁSz. 37/Á. I számú utasítás végrehajtása tárgyában kiadott 61.772/1957. sz. Né hézipari Minisztérium Villamos energiaipari Igazgatóság utasítás szabályozza. Eszerint a csatlakozá díjat vagy az ingatlan tulajdono vagy a megrendelő köteles megtéríteni. Amennyiben a megrendel nem az ingatlan tulajdonosa, akkor a megrendeléshez a csatlakozási munkák megkezdése előtt mel lékelni kell a tulajdonosnak a csatlakozás teljesítésére vonatkozó belé egyező nyilatkozatát. Tehát a Áramszolgáltató Vállalat a megren delővel áll fizetési kapcsolatban Nincs olyan rendelkezés, amely sze rint a villamos energia közös mérésének megszüntetése esetén a levá lasztás költségeit a fogyasztók közösen viselnék.«

LEVELEZŐTÁRSAKAT KERESÜNK

URMAS NAISSAR észt diák 14—17 éves fiatalokkal levelezne sportról, zenéről orosz vagy német nyelven. Címe: Tallin 16, ul. Máj. 12—1/a Eszt Köztársaság. — LEONYID CSUMIHIN ifjúmunkás, a magyar filmek nagy barátja, fiatal dolgozókkal levelezne oroszul. Címe: Novoszibirszk 10. ul. Dokucsajeva 5. SZSZSZR. — Zenéről, irodalomról levelezne magyarul, németül SZABÓ MARIKA, címe: Sombor, Zagrebacka, 2. Jugoszlávia. — MACHÁN JÁNOS, a brnói elektrotechnikai főiskola hallgatója levelezne képeslevelezőlap gyűjtőkkel. Címe: Kosice, Rastislavova 20, CSSR. — JAN HVAT, 16 éves képzőművészet, sport, bélyeg kedvelő szívesen levelezne orosz, ukrán, szlovák nyelven. Címe: Resov c 76. okr. Bardejov, CSSR. — ANGELIKA PAUSTIAN, 19 éves diáklány, kinek érdeklődési köre mindenre kiterjedő, levelezne német nyelven magyar fiatalokkal. Címe: Bismark 3592, Neuer Weg 2. DDR. — JÜRGEN WITTE 26 éves fiatal, aki sokat olvasott Magyarországról, Budapestről, örömmel fogadná magyar barátok leveleit. Címe: 45 Osnabrück, Gmünder Str. 28. DDR. — Fotó, hanglemez, könyvek érdeklik VALÉRIA TRELLOVÁT. Ebben a tárgykörben szeretne levelezni magyar fiatalokkal. Címe: Poprad, ulica Partizánska blok Abov, CSSR. — STANISLAW DZIEWONSKI, 19 éves lengyel dolgozó, aki szorgalmasan tanulja a magyar nyelvet, örömmel barátkozna levél útján fiatalokkal. Címe: Krakow 41, ul. Dauna 99. Polska.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Sződy Szilárd

DOLGOZÓK LAPJA

1971 JAN 9

JELVÉNYGYŰJTEMÉNY

Ezerkétszáz darabból álló jelvénygyűjteményt szerzett a nyíregyházi Jósa András Múzeum. A zömében az első világháború idején használt katonai jelvényekből álló gyűjtemény néhány ritkaságot is tartalmaz. Ilyen például a vasasszakszervezet 1919-ben készült jelvénye, amelyet Sződy Szilárd neves szobrászművész tervezett, valamint a Magyar Nemzeti Tanács jelvénye. Helytörténeti szempontból figyelemre méltó az a jelvény, amely a Nyíregyházán 1910-ben rendezett mezőgazdasági kiállítás alkalmából készült.

patról

játékosa a Ganz-MÁVAG elleni mérkőzésen kapta a legmagasabb osztályzatot és az összesen 91-et kitevő eredmény is mutatja a jó teljesítményt. Ezen a mérkőzésen három játékos, Fekete, Sárosi és Holánszki 9-es osztályzatot kapott, a leggyengébb „fe-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE
Kecskemét
1971. JAN. 10.

Sződy Szilárd

1021

Félévszázados jelvények

Ezerkétszáz darabból álló jelvénygyűjteményt szerzett a nyíregyházi Jósa András Múzeum. A zömében az első világháború idején használt katonai jelvényekből álló gyűjtemény néhány ritkaságot is tartalmaz. Ilyen például a Vasas Szakszervezet 1919-ben készült jelvénye, amelyet Sződ Szilárd neves szobrászművész készített, valamint a Magyar Nemzeti Tanács jelvénye. Helytörténeti szempontból figyelemre méltó az a jelvény, amely a Nyíregyházán 1910-ben rendezett mezőgazdasági kiállítás alkalmából készült.

szony előlépett

homályából

Ballagónét

A nem lépek! Ezen az
tud- mindenki nevetett.
lani, A két vetélytárs is

Sződy Szilárd

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLIHÍRLAP

1971 JAN 8-1

1021

★ JELVÉNYGYŰJTEMÉNY. Ezerkétszáz darabból álló jelvénygyűjteményt szerzett a Nyíregyházi Jósa András Múzeum. A zömében az első világháború idején használt katonai jelvényekből álló gyűjtemény néhány ritkaságot is tartalmaz. Ilyen például a Vasas Szakszervezet 1919-ben készült jelvénye, amelyet Sződy Szilárd neves szobrászművész tervezett.

[illegible] SZÁLLÁSHE-

Szódy Szilárd szobrász és éremművész

Magyar Életrajzi Lexikon

Szódy Szilárd (Nagykáta, 1878. ápr. 27. -- Bp., 1939. febr. 24.): szobrász és éremművész. Az Iparmüvészeti Isk.-ban, majd Olaszo.-ban tanult. 1918 és 1919-ben volt kiállitása a Nemzeti Szalonban. Sok hősi emléket, siremléket és számos érmet, plakettet készitett. Legismertebb munkája a bp.-i Przemysli emlékmü, azonkivül Dante-, Madách-, Martinovics- stb. érmek. 1921-től a bp.-i Áll. Tanárképző Főisk. tanára volt. Az MNG több szobrát őrzi. -- Irod. Erdélyi Árpád: In memoriam (Sz.Sz.) (Müvészet, 1939).

Megkezdődtek a német-angol tárgyalások

London, június 4.

Sir John Simon külügyminiszter ma délelőtt a külügyi hivatalban megnyitotta az angol-német előzetes tengerészeti megbeszéléseket. A külügyminiszter rövid, szivélyeshangú beszédben üdvözölte a német megbizottakat, akik nevében Ribbentrop nagykövet felelt. A megbeszélés, amely délelőtt három és fél óra hosszat tartott, délután újból megindult.

A Press Association szerint az eszmecsere jelenleg annak a német közlésnek az alapján folyik, hogy *Németország az angol haditengerészet egész ürtartalmának 35 százalékát kapja.*

A három bankrablót a tábla is halálra ítélte

(Saját tudósitónktól.) A szabadságtéri bankrablás három bandítáját: *Radovics* Lászlót, *Tari* Nándort és *Szepesi* Lászlót a törvényszék annakidején *halálra ítélte.* Mindhárman fellebbeztek a táblához, amelynek *Kállay*-tanácsa kedden hozott ítéletet felettük. Ítéletében a tábla *helybenhagyta a törvényszék ítéletét: a három bankrablót a tábla is halálra ítélte.*

A fiatal bankrablók dermedt csendben hallgatták a halálos ítéletet. A hallgatóság soraiban anyjuk, nővérük zokogott. Ök sápadt arccal, mozdulatlanul hallgatták az elnököt, aki a tábla ítéletének indokolásában kifejtette, hogy a három bankrabló előre megfontolt szándékkal követte el a gyilkos merényletet és *az enyhitő körülmények annyira csekélyek a súlyosbitó körülményekkel szemben, hogy a halálos ítéletet helyben kellett hagyni.*

A védők semmiségi panaszt jelentettek be a kúriához. Azután az elnök megkérdezte *Tari* Nándort:

— *Kér-e kegyelmet?*

— *Nem érdemlem meg a kegyelmet, de azért kegyelmet kérek!* — felelte érces hangon a fiatal bandita.

A másik két halálraitélt elhaló hangon birta suttogni:

— *Kegyelmet...*

Az ítélet kihirdetése után a bíróság kegyelmi tanáccsá alakult át és zárt ülésben hozta meg döntését kegyelemre való ajánlás kérdésében. Közben kint a folyosón *Radovics édesanyjának sikoltozása felverte a tábla épületének csendjét.*

Betörések miatt keresik a Leirer Amália-gyilkosság egyik orgazdáját

(Saját tudósitónktól.) A főkapitányság bünügyi osztálya és a debreceni rendőrség együtt keresi *Bolla* Józsefet, a Leirer Amália-gyilkosság egyik orgazdáját. Bolla évekkel ezelőtt szabadult ki a fegyházból, azóta nem igen hallott róla senki, míg most egész sereg betöréssel és kasszafúrással hívta magára a figyelmet.

Bolla József

Tiz esztendeje annak, hogy a nyilvánosság megismerte Bolla József géplakatos nevét. Ő volt az, aki a Leirer Amáliától elrabolt ékszereket egy bádogdobozban a Vizafogó-gátnál a sekély Dunában rejtette el. Ő volt az, aki a gyilkos Pödör megbízásából Okolicsányival, az orgazdával összeköttetésben állt. Bollát orgazdaságban való bűnsegédi bűnrészesség címén ítélték el másfélévi fegyházra.

A főkapitányságon megállapították, hogy az utóbbi időben egész sereg bűncselekményt követett el. Társaival együtt *betört* a Trefort utcai 3. számú házba, *Meskó* Tamás egyetemi hallgató lakásába, a Vigadó tér 1. számú házban özv. *Dobos* Andorné lakásába, az Almásy tér 3. számú házba, járt a Sándor utcai 23. számú házban és mindenütt nagyobb zsákmánnyal menekült el. Betört az alagi vasútállomásra, a győr—sopron—ebenfurti vasúttársaság ,Szilágyi Dezső téri irodájába, ahol társaival együtt megfúrta a páncélszekrényt és 4000 pengőt zsákmányolt.

A detektívek megállapították, hogy Bolla elegánsan öltözködik, *Antal* Júlia nevű barátnőjével látták az alvilág alakjai a fővárosban, de körülbelül *hat héttel ezelőtt eltűnt Budapestről.* Hiába küldtek utána rádiógramot, nem sikerült kézrekeriteni. Kedden derült ki, hogy Bolla *Debrecenbe menekült* az üldöző detektívek elől. *Itt Csordás J. Jenő néven jelentette be magát.* A Budapesten *lopott ékszereket értékesitette* a debreceni ékszerészeknél, ahol volt ékszerésznek adta ki magát és ezzel magyarázta, hogy értékes ékszerek vannak a tulajdonában. Néhány nappal ezelőtt *Debrecenben is betört.* Ekkor a zsákmánnyal és Antal Júliával együtt a debreceni rendőrség nyomozásának adatai szerint *Budapestre szökött.*

A közkedvelt és az előző évek kánikuláiban kitünően bevált
»HOLLYWOOD« öltönyök árát 50 pengőre leszállitottuk
Tartós, könnyű, nem gyürődik.
Divatos, új minták, kitünő szabás.
Külön fiú- és gyermekruha-osztály!
KAPHATÓ:
SCHNUR HENRIK úriszabóságában és különleges készitményü férfiruha áruházában Rákóczi út 15.

A „reformminiszternél“

Bornemisza kereskedelmi miniszter nyilatkozik a Pesti Naplónak az idegenforgalomról, a balatoni kultúrközpont tervéről, az útépitésről, a csatornázásról, az épitkezési kerettörvényről és megmagyarázza félreértett szavait az autóvám leszállításáról

(Saját tudósitónktól.) A második Gömbös-kormány legfiatalabb minisztere, *Bornemisza* Géza kereskedelmi miniszter fogadta a *Pesti Napló* munkatársát és a tárcájához tartozó *idegenforgalom* néhány aktuális kérdéséről nyilatkozott. A »reformminiszter«, ahogy Bornemiszát nevezik, a beszélgetés során a legközvetlenebb hangon pendített meg kérdéseket és a nála megszokott határozottsággal szögezte le álláspontját.

Bornemisza Géza

Ahogy kilépett dolgozószobájának ajtaján és hellyel kínált a fogadóterem kényelmes angol bőrfotőjében, a »reformminiszter« csipa fiatalos tűz és lendület volt. Semmi fontoskodás, semmi ceremónia. Ezüst tárcájából cigarettával kínál és munkakedvvel és lelkesedéssel *tervekről beszél, melyeket minél gyorsabban meg akar valósitani.*

— *Szegények vagyunk és olcsók vagyunk,* — mondja. — *Két ok, hogy minél többet és minél sikeresebben dolgozzunk az idegenforgalom terén.*

Néhány rövid szóval kifejti, hogy az élet olcsósága kedvező az idegenforgalom növelésére, de rögtön hozzáteszi, hogy a szegénység sok terv megvalósításának akadálya.

— A hetvenötmillió pengős deficitet nem lehet egykönnyen eltüntetni és ezért óvatosan kell bánnunk a pénzzel. *Nem helyeslem például, hogy az egész Balatont az állam támogassa.* Idegenforgalmi szempontból nagy jelentősége van a Balatonnak, de szerintem nem szabad azt a pénzt, amit az állam a Balatonra költhet, *elaprózni. Egy-két kultúrközpontot kell létesiteni a Balaton mellett,* olyan kulturált fürdőhelyet, ahol az idegen is jól érzi magát és nem szökik meg. A kultúrközpont amellett, hogy fürdőhely, *város is legyen a város minden kulturális előnyével.* Olyan célra, amely ilyen szempontokat szolgál, az állam szívesen és örömmel ad pénzt és támogatja az olyan balatoni magánépitkezést, amely a kultúrközpont eszméjének szolgálatában azért történik, hogy végre legyen egy olyan modern szálloda a Balaton partján, amely az európai igényeknek tökéletesen megfelel.

Az útépitésre és a csatornázás kérdésére terelt a beszélgetést a miniszter. Tud örülni ilyen látszólag kis dolognak, hogy — amint mondja — *a Dobogókőn már vízvezeték van,* a csatornázás és a vízvezeték további fejlesztését igéri a Balatonnak és jó utat akar a Balaton felől a Bakonyba.

— Abszurdum, — mondja nyiltan és olyan felháborodással, mint egy magánember, aki autójával elakadt a rossz úton — abszurdum, hogy a Balaton felől még mindig nem lehet jó úton a Bakonyba menni. Ezen is segiteni kell. Tegnap Kaposváron kifejtettem az útépitési program három irányát és ezt a programot meg is valósitjuk.

Hogy éppen most min dolgozik?

— *Az épitkezési kerettörvény előkészitésén.* A törvényjavaslat hamarosan a parlament elé kerül. A törvény előkészitése során különös gondot fordítunk *ép az idegenforgalmi szempontból olyan fontos üdülőhelyek és nyaralótelepek épitésének egységes szabályozására.* Persze azt nem lehet megtiltani, ha valaki olyan helyen, ahol sem én nem nyaralnék, sem ön, villát épitsen. De az ilyen épitkezést is szabályozni fogjuk. Ezekkel a kérdésekkel kapcsolatban persze *új közigazgatási berendezkedésre is szükség van.*

A miniszter Kaposváron az *autóvám leszállitásának kérdéséről* is beszélt.

— *Sokan félreértettek,* — mondja Bornemisza. — Az autóvám *nem védvám,* mert hiszen alig van autóiparunk, hanem tisztára *prohibitiv vám,* amelynek esetleges leszállitása csak távoli elgondolás és csak abban az esetben volna lehetséges, ha a külfölddel folytatott eredményes tárgyalások után *bizonyos kompenzációkat lehetne elérni.*

Az új ügyvédkamarai választások jelöltjeinek listái

(Saját tudósitónktól.) Június 11-én ismét új tisztikart és választmányt választ a Budapesti Ügyvédi Kamara a nemrég lemondott magisztrátus helyébe. A legutóbbi választás eredményével ugyanis senki sem volt megelégedve és ezért a tisztikar összes tagjai lemondtak tiszteségükről és igy kerül sor ismét választásra.

A választás június 11-én kezdődik és öt napon át tart. Meglehetős éles küzdelemre van kilátás ezen a választáson is, mert most sem sikerült az összes ügyvédi pártokat egy táborba tömöriteni. Már hosszú idő óta majdnem minden ügyvédikamarai választáson két nagy tábor állott egymással szemben: *egy hivatalos és egy ellenzéki.* Ezen a választáson is két nagy pártszövetség kerül egymással szembe, de most egészen más szempontok érvényesültek a jelölések összeállításánál, mint az a most nyilvánosságra hozott jelölőlistából megállapitható. Az *Egyesült Ügyvédi Pártok* és az *Ügyvédek Választási Uniója* név alatt tömörülő ügyvédi pártok veszik fel egymással a harcot. Mind a két szövetségben láthatók olyan jelöltek, akik azelőtt a hivalatos és olyanok is, akik azelőtt az ellenzéki listákon szerepeltek. Éppen ezért nagyon érdekesnek igérkezik a most megindulo választási küzdelem, amely elé nagy érdeklődéssel tekint az ügyvédi társadalom.

A most közzétett és egymással szembenálló két lista a következő: Elnökjelölt mindkét listán dr. *Kövcss* Béla, a kamara legutóbb megválasztott elnöke.

Az *Egyesült Ügyvédi Pártok* jelölőlistája a következő: elnökhelyettesek: dr. *Blauner* Mór, dr. *Gerlóczy* Endre, főtitkár dr. *Melczer* István, titkárok dr. *Acs* Jenő, dr. *Menyhárt* Gyula. Ügyészek: dr. *Grünhut* Ármin, dr. vitéz *Mátyásfalvy* Erich, dr. *Varannay* István, pénztáros dr. *Lukács* Imre, pénztároshelyettes dr. *Vida* Gyula. Választmányi tagok: *Ábrahám* Dezső, *Baktay* Albert, *Ballaghy* Ernő, *Bálint* Artúr, *Bánlaky* Zoltán, *Bácska* Zoltán, *Biró* László, *Bodor* Géza, vitéz *Botond* Béla, *Brózik* Bódog, *Budinszky* László, *Gál* Jenő, *Győri* Ákos, *Győri* Emil, *Gyulay* Noé, *Hódy* János, *Kadosa* Marcel, *Kayos* Béla, *Láng* Lajos, *Lovas* József, *Márton* Imre, vitéz *Mensáros* Zoltán, *Moskovits* Mór, *Nagy* Emil, vitéz *Nagy* István, *Nyári* Miklós, *Oppler* Emil, *Osztern* Lipót, *Pajor* Rezső, *Pályi* Gyula, *Pető* Ernő, *Porubszky* György, *Rendes* Ervin, *Rott* Pál, *Rupert* Rezső, *Simon* Mihály Pál, *Simonyi* Lajos, *Soós* József, *Szalay* Zoltán, vitéz *Szabó* Lajos, *Taubner* Géza, *Timár* Dezső, *Ulwuhrm* Ödön, *Vadász* Béla, *Vályi* Lajos, *Várady* Imre, *Vekerdy* Géza, *Vencel* Árpád.

Az *Ügyvédek Választási Uniója* a következő ügyvédeket jelölte: Elnökhelyettesek: dr. *Gerlóczy* Endre, *Lévy* Béla, főtitkár: *Kovácsy* Dénes, titkárok: *Hegedüs* József, *Menyhárt* Gyula, ügyészek: *Berend* Béla, *Krámer* Emil, vitéz *Mátyásfalvy* Erich, pénztáros: *Lukács* Imre, pénztároshelyettes: *Vida* Gyula. Választmányi tagok: *Baktay* Albert, *Bánlaky* Zoltán, *Bácska* Zoltán, *Benedek* Zsolt, *Botond* Béla, *Budinszky* László, *Csizmadia* Imre, *Dusárdy* István, *Erődy-Harrach* Tihamér, *Gál* Jenő, *Hüttl* Károly, *Kadosa* Marcel, *Kayos* Béla, *Káldor* Imre, *Kertész* Adolf, *Komarniczky* Román, *Komlóssy* Gyula, *Koródy* István, *Lovas* József, *Lukács* Bernát, vitéz *Mensáros* Zoltán, *Mezey* Sándor, *Moskovits* Mór, *Nagy* Emil, *Nyári* Miklós, *Oppler* Emil, *Pajor* Rezső, *Baldzsy* Róbert, *Pályi* Gyula, *Perényi* Zsigmond, *Porubszky* György, *Rendl* Sándor, *Ribáry* Géza, *Rott* Pál, *Simon* Mihály Pál, *Soós* József, vitéz *Szabó* Lajos, *Szalmáry* Ferenc, *Szeghő* Zoltán, *Taubner* Géza, *Timár* Dezső, *Ulwuhrm* Ödön, *Vadász* Béla, *Vályi* Lajos, *Várady* Imre, *Várkonyi* Kálmán, *Vekerdy* Géza, *Vencel* Árpád.

NÖVÉNYKLINIKA
szobanövényeit, kaktuszait jutányosan, szakszerüen átülteti, ápolja, erkélydiszitéseket, sirkiültetéseket izlésesen rendez. Németvölgyi út 10. Tel. 54-4-47. Kertészet telep: Pestszenterzsébet (Klinger major) Telefon: 47-6-91

NAPI HÍREK

JÓ REGGELT!

Kedden befejeződtek a fővárosi választások, a vicinék már megkezdték a plakáterdő lesúrolását a házfalakról. A törvényhatósági bizottságnak és a parlamentnek a vicinék minél hosszabb életet kívánnak. El tudják képzelni a képviselő és bizottsági tag urak, mennyi munka egy plakátot lerolni?

Mi a különbség Párizs és Budapest között? Nos: Párizsban a kereskedők sztrájkolnak, Pesten a kuncsaftok.

Beszélgetés egy kártyaklubban: »Mit szól, játékmester lesz a Nemzeti Színházban...« »Na és zsetonos nem lesz?«

Párbeszéd a villamosban. Szőke hölgy: »Olvastad, Amerikában tilos ezentúl szívbalzsam-pört indítani? A házassági ígéret megszegése címén nem lehet többé kártérítésért perelni.« Barna hölgy: »Rémes, a férfiak ezentúl már házasságot sem fognak ígérni.«

A nap hőse: a kalauz, akit »nyikhajnak« nevezett egy utas. A kalauz óvatosságból becsületsértésnek vette, holott a mai napig sem tudja, mit jelent ez a szó.

Két hölgy beszélget: »Képzeld, a könyvnapon a kislányom alá akarta iratni könyvét Csokonai Vitéz Mihállyal...« »Mi az? Ilyen fontos napon az író nincs Budapesten?«

Mindenben első a Pesti Napló

— **Sebestyén Arnold halálának évfordulója.** Most öt esztendeje, hogy meghalt *Sebestyén* Arnold, *Az Est*-lapok igazgatója, a modern magyar ujságkiadás első európaistílusu mestere. Meghalt? Ó bizonyára, hiszen súlyosan érezzük még ma is a pótolhatatlan veszteséget, amely bennünket ennek a nagyszerű szervezőtehetségnek és jóságos, tiszta embernek korai elhunytával ért. Mégis, most, a gyászos nap fordulóján, amikor kegyelettel és hálával hajlunk meg felejthetetlen emléke előtt, fájdalmunk enyhülést talál abban a vigasztaló tudatban, hogy Sebestyén Arnold életművét a halál sem szakíthatta meg. Szelleme itt munkál tovább hatalmas alkotásaiban, három nagy magyar ujság — *Az Est, Pesti Napló* és *Magyarország* — naprólnapra megújuló, újjászülető életében. Megindult szívvel tesszük le Sebestyén Arnold sírjára a szeretet, az el nem múló ragaszkodás koszorúját az ötödik évfordulón. Ám úgy koszorúzzuk meg legméltóbban az ő igazi emlékjelét, *Az Est*-lapokat, hogy továbbra is az ő irányító sugallatát követve fejlesztjük azokat, híven folytatva Sebestyén Arnold messze jövendőbe kiható, építő kultúrmunkáját. Élete és munkája így marad örök példa előttünk. Mindaz pedig, ami belőle halhatatlan: eleven, élő és éltető erő — hatalmas műveiben.

— **Tárcaközi értekezlet a jégkárosultak segélyezéséről.** *Barcza* Ernő államtitkár elnökletével kedden a földművelésügyi minisztériumban tárcaközi értekezletet tartottak, amelyen a jégkárosultak segélyezésének módozatairól tárgyaltak. A csanádmegyei jégkárosult gazdák küldöttsége megjelent *Gömbös* miniszterelnöknél és *Darányi* földmüvelési miniszternél, akik kijelentették, hogy a kormány most dolgozza ki azt a tervet, hogyan segítsen a fagykársujtotta gazdákon.

— **Letartóztatták Bécsben a nemzeti szocialista »Illegale Korrespondenz« 40 tagját.** *Bécsi* szerkesztőségünk jelenti: A nemzeti szocialista tevékenység miatt kedden letartóztatták *Otmar Luschat*, a kancellári hivatal vezetőjét, aki az osztrák-magyar monarchia vagyonának felszámolására kinevezett bizottság vezetője volt. Még hétfőn letartóztatták az *Illegale Korrespondenz* nemzeti szocialista hírszolgálati iroda 40 tagját, azonban a lap kedden ennek ellenére megjelent. A letartóztatottak között van dr. *Hartmayer* is a megszüntetett *Österreichisch-Deutsche Tageszeitung* volt főszerkesztője. Hartmayer ellen bünfenyítő eljárást nem indítottak, de 48 órán belül el kell hagynia Ausztriát.

— **A miniszterelnök helyszíni szemlét tartott az iparügyi minisztérium leendő helyiségében.** *Gömbös* miniszterelnök *Bornemisza* kereskedelmi miniszter, *Petneházy* Antal és bárcziházi *Bárczi* István államtitkárok kíséretében kedd délelőtt *megtekintette a lánchíduccai közigazgatási bíróság és vidéki főkapitányság helyiségeit.* A helyiségek megtekintése után a Fő utca 1. számú épületet szemlélték meg. A szemle eredménye alapján dönt a kormány *az új iparügyi minisztérium végleges elhelyezéséről.* Valószínüleg a lánchíduccai palotába kerül az új minisztérium, a főuccai épületben pedig a közigazgatási bíróságot helyezik el.

— **Pálóczi-Horváth István temetése.** Hétfőn délután helyezték örök nyugalomra *örkényi* családi sírboltjában *Pálóczi-Horváth* István felsőházi tagot, Pest vármegye törvényhatósági bizottságának örökös tagját. A virágokkal telehintett útvonalon, amelyen a koporsót a kastélyból *az általa épitett templomba* átvitték, az ugyancsak *általa alapitott óvodák, elemi és gazdasági iskolák tanulói álltak sorfalat.* A gyászbeszédet a templomban *Ravasz* László református püspök mondotta. A templom előtt felállított koporsónál *Szabó* Géza volt vármegyei főjegyző búcsúztatta el *Pest megye* nagy halottját, majd a *Pálóczi-Horváth* István nevét viselő vitézi gazdasági iskola igazgatója mondta el búcsúztató beszédét. A temetésen megjelent gróf *Teleki* Tibor koronaőr, *Preszly* Elemér államtitkár, *Karay-Krakker* Kálmán főispán, nagybányai *Horthy* Béla, *Kárpáthy* Kamilló gyalogsági tábornok és sokan mások. *A kormányzó táviratban fejezte ki részvétét.*

— **Linsingen vezérezredes nagybeteg.** *Hannoverből* jelentik: *Linsingen* vezérezredes, a világháború egyik ismert hadvezére, másfél hete súlyos betegen fekszik. Orvosai a legrosszabb bekövetkezésétől tartanak.

Az a koldus Amerika!

Amerikai válság így, amerikai válság úgy! — halljuk, olvassuk mindenfelől. Huszonkét millió munkanélküli, 40.000,000.000 dollár államadósság, nyomormars Seattleből Washingtonba stb., stb.

Milyen hát az az amerikai nyomor?

Erről mesél egy ismerősöm, aki nemrég jött vissza az Egyesült Államokból, ahol rokonait látogatta meg. Ideje nagyrészét Kaliforniában töltötte el, onnan a déli úton, Koloradón át utazott Newyorkba.

— Mikor elhagytuk Denvert, — mesélte — vonatunk egy állomásra ért, ahol itatott és mozdonyvezetőt cserélt. Az állomás körül csak néhány bungalow látszott, ha volt község, az beljebb lehetett. Az ablaknál álltam, mert mindig érdekes állomásokra érkezni, megfigyelni a várakozó, felszálló, leszálló embereket. A mozdony még meg se állott, máris feltünt nekem egy csinos, jól öltözött fiatal asszonyka, ugyanesak szépen öltözött, ápolt lánykájával, amint valakire várt. Kire? Magam is kíváncsi voltam. A vonat megállott, a bájos asszonyka és gyermeke egyenesen a lokomotívhoz tartott, amely a büszke Lincoln nevet hordozta. A mozdonyról kormos arccal, kormos overallban leszállott a gépész és fejét előre hajtva, hogy kormosságával hozzá ne érjen, csókra nyujtotta ajkát. A kislány nevetve kiabálta:

— ...' morning, pa!

Ugylátszik a gépész aznapi útszakasza véget ért, mert az ajkhegyre csücsörített csók után az »*Engeneers*« feliratú szobába tűnt el az állomás épületében, hogy ott megmosakodjék, átöltözzék. A kedves asszonyka pedig lánykájával felült egy kis Fordra, oda gurult az »Engeneers Room« elé és mosolyogva várta, míg az ura elkészül.

Lincoln ezalatt megitatott, új mozdonyvezető szállott fel és a vonat a mozdony hangos harangszavával elindult. Én pedig arra a *koldus* Amerikára gondoltam, amelyiknek egy közönséges mozdonyvezetőjéért felesége és gyereke saját autóján jön ki az állomásra, hogy hazavigye *home*-jába, amely bizonyára éppen olyan takaros, mint asszonykája.

Ha ilyen a *koldus* Amerika, milyen lehet *prosperity* idején?

p. á.

— **Kedden párbajozott gróf Széchenyi Bálint és Stein Viktor.** Kedd délelőtt folyt le gróf *Széchenyi* Bálint és *Stein* Viktor között a párbaj, amelynek előzményeiről beszámolt a *Pesti Napló*. Az ezerpengős apanázs-perben indult lovagias ügy során *Bachruch* Mici férje, gróf Széchenyi Bálint provokálta Stein Viktort, a volt férjet. Három menetben csaptak össze a felek, először Széchenyi riposztja érte Stein fejét, majd a második menetben a gróf Stein orrát sebesítette meg, a harmadik menetben *mindkét fél a homlokán sebesült meg*, mire a párbajt harcképtelenség miatt a segédek befejezettnek nyilvánították. A felek nem békültek ki.

— **Polgári iskolák rajzkiállítása a Műcsarnokban.** Kedden délután nyilt meg a *Műcsarnok* termeiben az az érdekes pedagógiai kiállítás, amelyet *Szödy* Szilárd és *Edvi Illés* Jenő szakfelügyelők rendeztek a fővárosi polgári fiú- és leányiskolák növendékeinek rajzaiból. A kiállításon ötvenkét iskola vesz részt, olyan anyaggal, amely a polgári iskolák öncélúságát jellemzően kidomborítja. A tanulók javarésze tudvalevően ipari pályára megy a negyedik osztály elvégzése után. Ezzel számol a polgári iskolai tanmenet is, amikor a növendékek rajzkészségét mintegy előkészítő irányban igyekszik megalapozni és fejleszteni, hogy a tanulók később választott mesterségüknél gyakorlati hasznát vehessék szerzett rajztudásuknak. Minderről hű képet ad a kiállítás, amely a bemutatáson kívül azt a külön célt is szolgálja, hogy a rajztanárok egymás módszereit megismerhessék. Minden iskola öt keretben mutatja be a négy osztály anyagát. A négy első keret mindenütt az osztályok tanmenetsorozatát foglalja magában, az ötödik pedig a tanulók gyakorlati példáit. A módszertani elv azonos mind a fiú-, mind a leányiskoláknál, csupán a kézimunkaoktatás példáinál mutatkozik természetszerű különbség. A tanulságos kiállítást kedden délután öt órakor *Szendy* Károly polgármester nyitotta meg.

Az idő *(Nyugat felől újabb zivataros eső fenyeget.)* A hétfői nap folyamán az esőzés az ország keleti részei felé húzódott és ott a késő esti órákban meglehetősen nagy lecsapódások voltak. Nyíregyházán például 38, Püspökladányban 34 liter esett egy négyzetkilométerre. E két utóbbi helyen, valamint Jászapátiban a zivatarokkal együtt jég is esett. A keddi nap folyamán az esőzések az országban megszűntek, csak helyenként volt az ország nyugati és keleti szélén kisebb lecsapódás. Keleten a délutáni órákban zivatar is volt. Egyébként a hőmérséklet napközben nyugaton 22—23, egyebütt 24—25 fokig emelkedett. Keddre virradó éjszaka is igen meleg volt az időjárás, amennyiben az ország legnagyobb részében csak 15—16 fokig süllyedt a hőmérséklet. Az időjárási helyzet az európai szárazföldön meglehetősen változékonnyá alakult át. Az első esőfront ugyan hazánkon már átvonult, de csak rövid időre van kilátásunk a szép és derült égboltra. Nyugaton ugyanis erős déli légáramlások hatolnak újból a kontinensre, amelyek a brit szigeteken, Franciaországban és Németországban a keddi nap folyamán heves záporesőket és újabb zivatarokat idéztek elő. Ez az esőfront lassan közeledik hazán felé és ha az Alpeseket sikerül átlépnie, akkor már a szerda délután folyamán a nyugati megyékben érezteti hatását. Egyébként szerdán az időjárás még melegebbre fordul és csak abban az esetben várhatunk újból némi lehűlést, ha a nyugati esőzések hazánkon átvonultak. *Dr. Massány Ernő* m. kir. főmeteorológus.

A Meteorológiai Intézet jelenti: Várható időjárás a következő 24 órára: Déli, majd délnyugatira forduló légáramlás. Változó felhőzet, délutánra pedig nyugat felől újabb borulás, esetleg már zivataros esővel. A hőmérséklet emelkedik.

— **Vízállás.** A Duna Regensburgnál és Passau—Pozsony között apad, máshol árad. Steinig közepes, lejjebb magas vízállású. Dunai vízállások: Schärding 314, Passau 477, Struden 632, Stein 239, Bécs 280, Pozsony 456, Komárom 514, Budapest 460, Paks 364, Baja 441, Mohács 459, Gombos 554, Újvidék 440, Zimony 382. A Dráva Barcsnál 233. A Tisza Záhonyig apad, lejjebb árad. Vásárosnaményig alacsony, lejjebb közepes vízállású. Tiszai vízállások: Tiszabecs 98, Vásárosnamény 198, Tokaj 320, Tiszafüred 312, Szolnok 326, Csongrád 300, Szeged 355. A Szamos Csengernél 128. A Körös Békésnél 334, Gyománál 342. A Maros Makónál 201. A Balaton Siófoknál 93. A Velencei tó Agárdnál 30.

Az Est Utazási és Menetjegyirodájának hírei:

Filléres hajó WIEN-be	VI. 6—10	P **12.80**	
VÁRNA	Indul hetenként kétszer	Egyéni utazás	21 napos pausálutazás. M. N. B. 201. sz. eng. alapján
Autocar kirándulás ZELL am SEE-be	VI. 15—27.	Viteldíj P **120.—**	Kirándulások: Bad Gastein, Krimml, Kitzbühel, Grossglockner, Königsee, stb.
LONDON VII—VIII—IX. hó. Egyéni utazás		P **221.—**	
Pünkösd HÉVIZEN	VI. 8—10	P **22.50**	Elsőrangú elhelyezés kitünő ellátás
Pünkösd a Balatonon: BALATONLELLE	VI. 8—10	P **19.—**	Elhelyezés és ellátás jó penzióban
BALATONSZARSZÓ	VI. 8—10	P **18.50**	
BALATONALMÁDI Olcsó nyaralás. Folyóvizes szobák. Kitünő ellátás, kiszolgálással		P **4.75**-től	

Felvilágosítás Bled fürdőhelyről, Toplicze szálló

Északi- és földközitengeri hajóutak

Jelentkezéseket elfogad és kívánatra részletes ismertetőt küld: Az Est Utazási és Menetjegyirodája. VII., Erzsébet körút 18—20. Telefon 455-50

„Félszeg vággyal, színjózanon?" / "With Bashful Longing, Dead Sober"

RUI CALCADA BASTOS (Portugália / Portugal)
HIDEKI IINUMA (Japán / Japan)

MARKÉTA OTHOVA (Csehország / Czech Republic)
SZOLÓ ÁKOS (Magyarország / Hungary)

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

SZOLÓ ÁKOS

„Félszeg vággyal, színjózanon?* / "With Bashful Longing, Dead Sober"*

Rui Calcada Bastos (P), Hideki Iinuma (J), Markéta Othova (Cz), Szoló Ákos (H)

megnyitó / vernissage: 2003. szeptember 11., 19.00-21.00
megnyitja / speech by: Térey János (költő / poet)

A megnyitó után szeretettel várjuk a Műcsarnok Bistro teraszára.
After the vernissage you are most welcome at the Műcsarnok Bistro (Hősök tere).

nyitva / on view: 2003. szeptember 11 – október 10.,
szerda / Wednesdays: 14.00-20.00,
csütörtök - péntek / Thursday – Friday: 14.00-18.00,
valamint előzetes bejelentkezés alapján / or by appointment

* a kiállítás címe Térey János Paulus című kötetéből (Palatinus, Budapest, 2000.) vett idézet a szerző szíves engedélyével / the title is a quotation from Paulus, a poem of Janos Terey (Palatinus, Budapest, 2000) by the permission of the author

A Goethe Intézet szeptember 11-én nyíló kiállítása: Ghyczy Dénes: Vákuum – tér. Megnyitó: 18.00-kor
The same day the Goethe Institute opens Dénes Ghyczy's show at 6pm
Figyelem! Szarka Péter Puha Bomba című kiállítása szeptember 21-ig tekinthető meg a Műcsarnokban
Peter Szarka (represented by the acb gallery) is on view until 21st September in Műcsarnok, Budapest

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE

2003 9-3

NYOMTATVÁNY
Timár Árpád
Üllői út 119.
Budapest
1091

acb
KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

Budapest, VI. ker., Király u. 76. • T: (1) 413 7608
www.acbgaleria.hu • acbinfo@acbgaleria.hu

Támogatóink és partnereink / Partners and supporters of acb:

Media Markt · FRUTTA INTERACTIVE · Timp Kft.

Sződy Szilárd

84.

85.

86.

84—86. PLAKETT-TERVEK.

PROJETS DE PLAQUES.

110- 111 l.
Falus Elek
képek

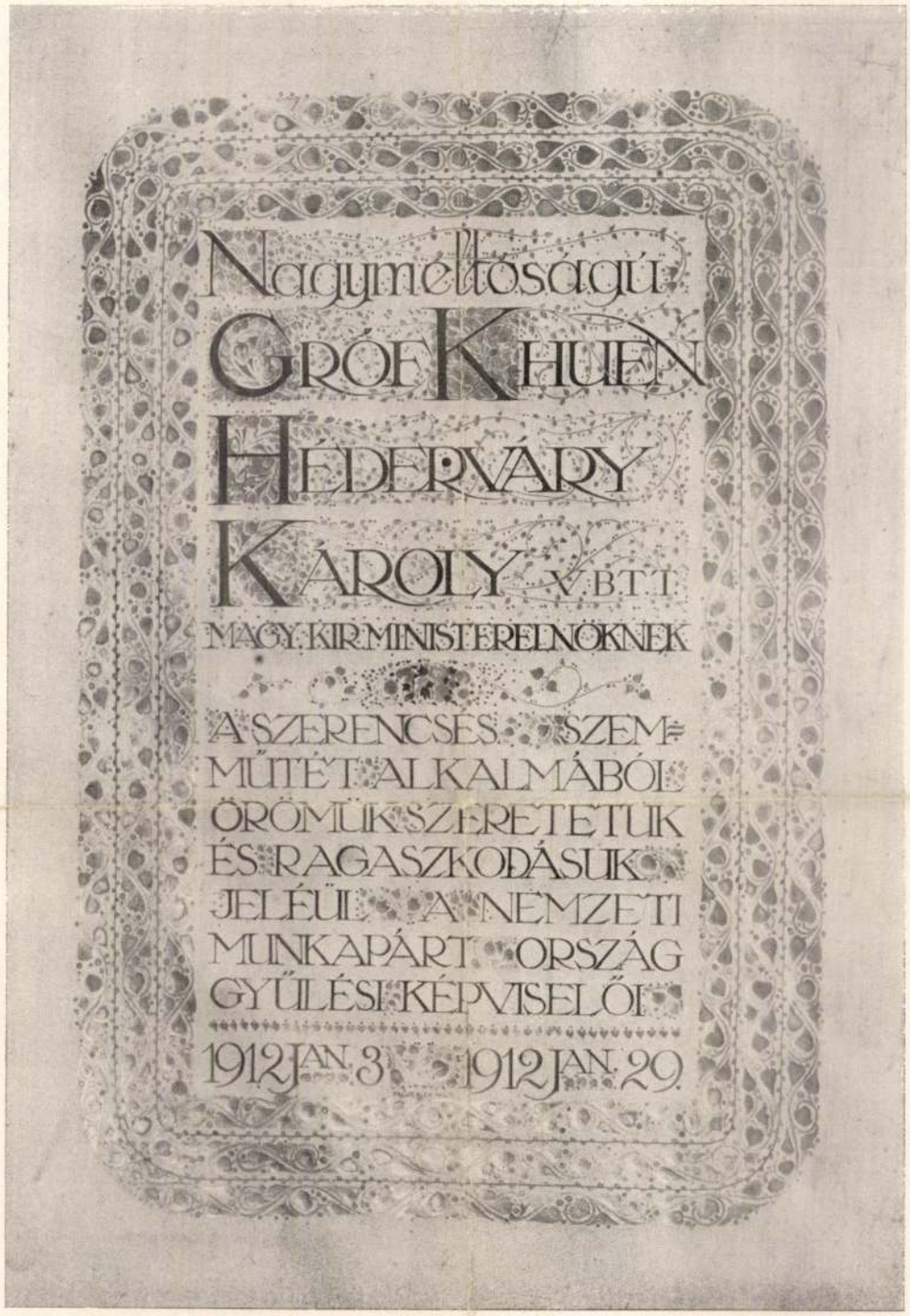

83.

83. A NEMZETI MUNKAPÁRTNAK GR. KHUEN HÉDERVÁRY MINISZTERELNÖKHÖZ INTÉZETT ÜDVÖZLŐ IRATÁNAK KÜLSŐ LAPJA.

PAGE EXTÉRIEURE DE L'ADRESSE DE FÉLICITATIONS ADRESSÉE AU PREMIER-MINISTRE CTE KHUEN-HÉDERVÁRY PAR LE PARTI GOUVERNEMENTAL.

Magyar Iparmivészet
1912. 110-11. l.
képek
Stöckly Szilárd

Szödy Szilárd

Nobrász

lásd

Arv. Csarnok

(1925. ápr) 28. aukc.

408–415. sz.

nénytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
fénykép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Szödy Szilárd

lásd

Arv. Csarnok
(1925. máj.) 29. aukc.
295 – 298. sz.
361 – 362. sz.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Sémyrép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Sződy Szilárd

Pilsudski emlékmű Budapesten fenti műve

Huszár magyelenggel

408. l. u

képpel

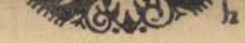

Sződi Szilárd

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Társadalmi Szemle

1970 SEP

1021

Sződi Szilárd: Halál az elnyomókra

Sződi Szilárd: Forradalom

A „Bem rakparti évek" mozaikszerű egymásmellettiségében gyűjt egybe sok epizódot, amelyek összességükben képet alkotnak a külügyminisztériumnak és vezetőinek munkásságáról az ötvenes években. Az epizódok mindenikének megvan a maga rendeltetése, mindenik tartalmaz, hangsúlyoz valamilyen elvi kérdést, gyakran vallomást a diplomata benső világáról. Ilyen érzelmi töltésűek például a Sík Endre afrikai hivatalos utazásairól szóló élménybeszámolók. Ismeretes, hogy a szerző több mint két évtizeden át tanulmányozta a fekete-afrikai népek történetét. Ezt a szíve szerinti foglalkozását kellett feladnia, amikor a párt külügyi szolgálatra jelölte ki.

Amikor az ötvenes évek második felében a fekete-afrikai országok — Szudán, Ghana, Guinea — sorra elnyerték függetlenségüket, Sík elvtárs, a diplomata, az ENSZ-ben személyes kapcsolatba került olyan országok hivatalos képviselőivel, amelyeknek tudós ismerője volt. „Jó kapcsolatom alakult ki ezekkel az országokkal — írja —, valamint Etiopiának a delegátusaival, annál is inkább,

mondja — betekintés
igaz forradalmárnak
lágnézetébe. Meggyő
ha egy és más kérdé
zavaros elgondolásai,
vetkezetesen ellensé
nak és a gyarmatosí
valóban szocializm
(219. old.)

Jelentős hivatalos
politikai beszélgetés
érdekfeszítően mesé
találkozásokról is.
gusból megtudunk
az intellektuális és
ról, amelyek a régi kommunistákat — a diplomáciai érintkezés színfalai mögött — egymással összekötik. Amikor 1950-ben a népi Korea első nagykövete Budapestre érkezett, kiderült, hogy két esztendeig Sík Endre tanítványa volt Moszkvában, a Keleti Egyetemen. Két héttel később egy másik moszkvai tanítványa is vendégül érkezett hazánkba: Bill Patterson, az amerikai néger mozgalom egyik ismert vezetője. A professzor és a két hajdani tanítvány a buda-

Szödy Szilárd: Gróf Klebelsberg emlékmű.

Gr. Teleky Maria: **Gróf Klebelsberg emlékmű.**
Foto G. R.

SZŐDY SZILÁRD: NEUSCHLOSS-KNÜSSLI KORNÉL

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

plasztikus elemek döntő súlyra jutnak, miáltal túlterheltté válik; nehéz dagadtság és elterpedés jellemzi.

A XIX. századnak ez is egyik legkedvesebb, utánzásra érdemesnek tartott mintaképe, a túlzsufoltságot gazdagságnak, értéknek, a nehézkeset monumentálisnak tartva.

A németek szentimentális megnyilvánulásával szemben az angol reneszansz nyelvezete józan, érthető, soh'sem veszíti szem elől a célt, megmarad mindig tárgyilagosnak.

Ezekután, hogy áttérhessünk a következő kor a barokk tárgyalására, szükségesnek tartom, hogy a sok félreértés miatt ami a barokk fogalmát illeti, rávilágítsak kissé arra a megváltozott lelkiség folytán mutatkozó különbségre, mely a két stílus között fennáll. A reneszansz egy lelkileg kiegyensúlyozott emberiség stílusa. Ez a stabil egyensúlyi helyzet a művészetnek is egy lezárt, befejezett egység jellegét adja. Analógiáját egy lelki kiteljedésnek. A barokk ezzel ellentétben egy vajudó, egyensúlyba jutni akaró kornak művészete. Belső ellentétek, lelki feszültségek vágyakat szülnek. Ennek a belső feszültségnek ritmusa fejeződik ki minden művészi alkotásukban.

Míg előbb azt mondottuk, hogy a reneszansz ritmusa egyenértékű elemek összeadásából keletkezett kompozicio, s ebből kifolyólag mondhatnánk álló ritmus, addig a barokk, valami felé irányuló vágynak, tehát lényegben egy mozgásnak a kifejezője, ritmusát tehát nem az a + a + a, hanem az a + b + c jellemzi. Ebből következik, hogy míg a reneszansz alkotások önmagukban lezárt egységet alkotva, részleteikben is élvezhetők, addig a barokkban az egyes részek egymástól függvén, egymás alá és fölé rendelődnek, mintegy nívó különbségek keletkeznek, melyek ilymódon lendületet, mozgást asszociálnak.

A reformáció és ellenreformáció korszaka ez; nagy erőfeszítések, nagy belső és külső küzdelmek kora. A barokknak két jellegzetes korszaka van, a klasszikus, ez a kevésbé ismert és a mozgalmas, nyugtalan, melyet általában, mint tipikusan barokkot ismernek. A klasszikust — a korai barokkot — épp az egyszerűsége jellemzi, mely elemeinek nagy egységbe való cseportosítása által, az erő, a belső feszültség érzékeltetésével, a monumentálitás érzetét kelti. Ez a stílus az anyagban levő erővel, a súllyal, a feszültséggel dolgozik, míg második periódusában már a mozgás érvényesül. A belső feszültség mintegy felszabadul és kiéli magát a mozgásban. Elszabadul a matériától és felolvad egy festői vibrációban. Az árny, fényhatás korszaka ez, egy immateriális korszak. A reformátusok erőt, Isten monumentalitását vágyó erőfeszítéseivel szemben, az ujjászületett katholikus egyháznak minél nagyobb hatalmat, fényt, pompát, elérhetetlen utáni misztikus vágyát reprezentáló művészet ez. A klasszikus barokk interieurjének bútorait is ez a rugalmas, belső erőtől duzzadó formaiság jellemzi. A tagozatok összefoglaltak. Megkettőzött elemek, keretek, lesarkítások érzékeltetik ezt a törekvést. Megszünik a kis mezőkre való felosztás, helyébe jön az egy nagy osztás, a kis mozgó síkok helyett az összefüggő síkmozgás.

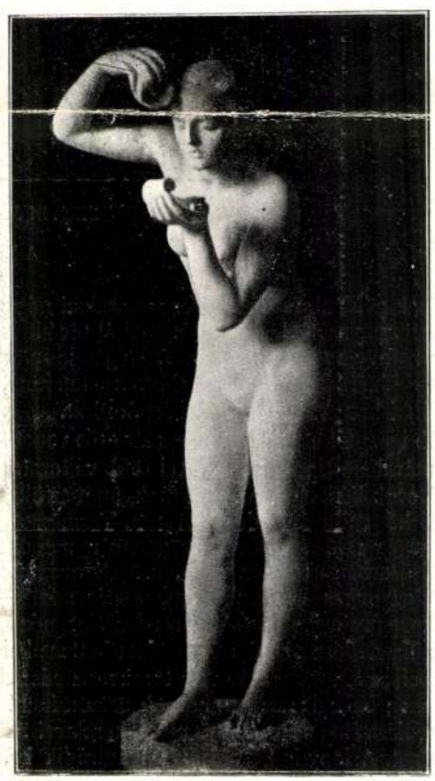

SZŐDY SZILÁRD: KÚTFIGURA

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

Képzőművészet
1930. IV. évf. 27 72.

SENYEI JÓZSEF: V. E.-NÉ ARCKÉPE

A Műcsarnok Téli Tárlatáról

A széklábak például, melyek a reneszanszban négyszögletes és esztergályozott kerek tagozatokból tevődtek össze, egységes balluszter lábbá alakulnak. Még a kárpitozásban is kemény kipárnázás, vagy rugalmas szalmafonat váltja fel az előbbi kor puha kitöltésű kárpitozását.

Fejlettebb igényű kultúra lévén — már erős vonatkozásba kerül a mával — tipusban is jóval több változatot adott. Az ülőbútorok kényelmesebbek lettek, amit az öltözködés ránc-dús, bő volta is indokolttá tett. Természetesen az egységességre való nagyvonalú törekvés nemcsak bútort, hanem elsősorban magát az interieurt jellemzi, ahol most már nem egymásmellé, hanem egymásalárendeltségek lévén, a hangsúly egyespontokra, rendszerint mint csúcspontra, a kandallóra vivődik át.

Belgiumban az egységességre való törekvés mellett először találjuk meg az egésznek finom, tónusos színekkel való összehangolása által a barokknak másik karakterisztikumát, a festőiséget. A fény is halványabban szűrődik be, az árnyékok sejttetők, finoman egymásba olvadók. Aranyozott és színesen préselt bőrtapéták, vagy selyemtapéták, színdús képek és szőnyegek egészítik ki ezt a színritmust. Az erőteljes profilirozás, tagozatok lendületes ki és beugratása a fény és árny játékát nagyban elősegítik. Jellemző a barokk festőiségére, hogy a festők is mily szívesen ábrázolták vásznaikon nem csak a lakó, háló, vagy zeneszobát, de az alantasabb rendeltetésű helyiségeket is.

A protestáns holland interieurje tisztább, nagyvonalúbb, a legjobban közelíti meg a klasszikus barokk fogalmát és mintaképül szolgált a protestáns Németország és északi országok polgári interieurje számára. A katholikus Délnémetországban a barokk ismét romantikusabb, festőibb színezetet kap, míg az angolok még a hollandokon is túltesznek az egyszerű, tiszta, nagyvonalú felépítésben.

Olaszország a barokk tulajdonképeni bölcsője, a festői, a mozgalmasabb, a luxus-interieurt teremti meg, mely azután átszármazva Franciaországba, eljut a további fejlődési fokozatokig. Az elv itt is az egységesítő festői és plasztikus. A festett és sztukk dekorációkat a bútorokra is alkalmazzák, sőt Velencében teljesen festett bútorokat is találunk. Franciaország, illetőleg a párisi udvar barokkja, XIV. Lajosról kapta elnevezését. A kiindulás teljesen az olaszból ered, a Louis-quatorze a barokk monumentális, súlyos

SZÖDY SZILÁRD.
BOTFEJEK EZÜSTBŐL.
KÉSZÍTETTE LINEK ADOLF.

Magyar Iparművészet
1903. 18. l.

Szády Szilárd

KRIESCH ALADÁR.
SZÖVÖTT
FALI SZŐNYEG.

KÉSZITETTE
KOVÁLSZKY
SAROLTA.

KÉSZÍTETTE
JAISER GYULA.

Hírek

Szép idő lesz vasárnap

A Meteorológiai Intézet jelenti:

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS: A SZÉL DÉLNYUGATIRA FORDUL. A FELHŐZET VÁLTOZÓ LESZ. NÉHÁNY HELYEN FUTÓESŐ LEHETSÉGES. AZ ÉJSZAKA ENYHÜL, A NAPPALI HŐMÉRSÉKLET ALIG VÁLTOZIK.

Ma:

OKTÓBER **20** Vasárnap

— minden ellenkező híresztelésekkel szemben a négus kihirdeti a szent háborút. Hogy mit értenek odalenn szent háború alatt?... Amiben semmi sem szent...

— állítólag feloszlik a nagy reklámmal megalakult abesszíniai amazon-légió. Nagyon, valószínűleg az etiop férfiak sem szeretik a kardos asszonyokat...

— kiütötte feleselő feleségének tíz fogát egy pestkörnyéki gazda. Így akarta megakadályozni, hogy az asszony foghegyről beszéljen vele...

— **Nemes püspök aranymiséje.** Nemes Antal dr. c. püspök, a budavári koronázó főtemplom plébánosa október 20-án, vasárnap érkezik el pappászentelése félszázados évfordulójához. A főpap vasárnap mutatja be aranymiséjét Drégelypalánkon, ahol 50 év előtt papi működését megkezdte.

— **Rákospalota nyugdíjazta tisztifőorvosát.** Rákospalota képviselőtestülete betegségére való tekintettel saját kérelmére nyugdíjazta Győrkös Antal dr. tisztifőorvost.

— **Előadás a Magyar Külügyi Társaságban.** A Magyar Külügyi Társaság október 24-én, csütörtökön délután 6 órakor az Országházban levő tanácsteremben ülést tart, amelynek keretében *Rátz Kálmán* ny. huszárőrnagy, országgyűlési képviselő *Korunk uralkodó gazdasági és politikai rendszerei* címmel ad elő.

— **Felakasztotta magát egy marhakereskedő.** Debrecenből jelentik: Vadász József 56 éves marhakereskedő anyagi okok miatt a tüskamrában felakasztotta magát és meghalt. A rendőrségi nyomozás megállapította, hogy előzőr az udvar végében kísérelt meg öngyilkosságot, a zsineg azonban elszakadt alatta. Második kísérlete azután, melyet rögtön az első után követett el, sikerült.

— **Vasárnap leplezik le Buday Dezső emlékművét.** *Az Ébredő Magyarok Egyesülete néhai országos elnökének, Buday Dezsőnek emlékét emlékművel örökítette meg, amelyet vasárnap délben 12 órakor avatnak fel a Kerepesi-úti temetőben. Az impozáns emlékmű Szády Szilárd szobrászművész alkotása. Az emlékmű felavatásán Csillery András dr. mond emlékbeszédet.*

Koszorúk, csokrok a legszebb és legolcsóbb árban
WEBER AUGUSZTA
V., TISZA ISTVÁN-UTCA 1. TEL.: 8 26-22.

— **Bajtársi találkozó.** A volt m. kir. 308. honvédgyalogezred és a cs. kir. 103. gyalogezred folyó évi november 9-én ünnepli megalakulásuk 20. évfordulóját Budapesten, a Britannia-szálló (VI., Teréz-körút 39.) sárga termében este 8 órakor tartandó bajtársi vacsora keretében. A rendezőség felkéri a bajtársakat, hogy ezen ünnepélyes vacsorán minél számosabban — családtagjaikkal együtt — megjelenni szíveskedjenek. Öltözet lehetőleg sötét ruha. Részvételi értesítést *Pribék* Mihály, VI., Podmaniczky-utca 1—3. címre, vagy telefonon délután 3 és 4 óra között 27—7—00 számra kérik.

HAVI
Egy pengő harmincért
ELŐFIZET A „Függetlenség"-re
S MI BALESET ELLEN
Ezer pengőre
BIZTOSÍTJUK!

Letartóztattak egy török képviselőt a Kemal ellen tervezett merénylet miatt

ISZTANBUL, október 19.

Az isztanbuli reggeli lapok további részleteket közölnek a török állam feje ellen irányuló, szerencsére még idejekorán felfedezett merénylettervről.

Az ankarai nemzetgyűlés pénteken este egyhangúan elhatározta, hogy felfüggeszti Urszavasz urfai képviselő mentelmi jogát.

A képviselőt azzal vádolják, hogy megkönnyítette az összeesküvők török területre jutását és az összeesküvőket birtokán rejtegette.

A képviselő jelentkezett a vizsgálóbírónál, aki elrendelte letartóztatását. Az eddigi nyomozás megállapította, hogy az összeesküvők **kézibombákkal, önműködő pisztolyokkal és 300 éles töltéssel voltak felszerelve.**

A hatóságoknak Damaszkuszig sikerült követni az összeesküvők nyomát. Az út innen Aleppóba, majd onnan gépkocsin a szíriai határ felé vezetett. Itt kezdődött a most letartóztatott képviselő szerepe, akinek hír szerint az a feladat jutott volna osztályrészül, hogy a merénylet végrehajtásánál megtegye az intézkedéseket. A vizsgálat során a rendőrség Kelet-Anatóliában, Marasban még kilenc embert tartóztatott le. Megállapították, hogy az összeesküvés tervét Törökország területén kívül, valószínűleg Szíriában szőtték.

— A Nemzeti Egység győzelme a hevesi képviselőtestületi választásokon. Gyöngyösről jelentik: A gyöngyösi járás 24 községében pénteken zajlottak le a képviselőtestületi választások, amelyek a Nemzeti Egység Pártjának fölényes győzelmével végződtek. A Nemzeti Egység jelöltjei az összes községekben átlagosan a szavazatok nyolcvan százalékával kerültek be.

Vivat Polonia!

Meleg szeretettel, kollégiális barátsággal köszöntjük magyar földön a nemes lengyel nemzet sajtójának képviselőit. Ők, akik a lengyel közvéleményt jelentik, meg fogják látni úgy Budapesten, mint a magyar vidéken azt az őszinte ragaszkodást, amellyel a magyar nép a büszke lengyel nemzet iránt viseltetik s amely barátságnak és ragaszkodásnak gyökerei mélyen a két nemzet történelmében gyökereznek.

Éppen egy esztendővel ezelőtt, Gömbös Gyula magyar királyi miniszterelnök lengyelországi látogatása alkalmával magyar újságírók keresték fel a lengyel fővárost és Krakkót, amely város talán a leginkább szimbóluma a magyar és lengyel történelem kapcsolatainak. Ez utunkon személyesen voltunk tanui annak a rokonszenvnek, amely a nemes lengyel népben a magyarság iránt él s szeretnénk, ha lengyel barátaink és kartársaink ugyanúgy megéreznék a magyarság részéről feléjük áradó szeretetet és megbecsülést, mint ahogy mi a lengyel nép irántunk való szeretetéről és megbecsüléséről mindenkor bizonyságot tettünk.

A Polak Węgier dwa bratanki ősi szólásmódjának igazsága valóban nem szóvirág, de élő valóság. Barátok, testvérek voltunk a szenvedésekben, a győzelmekben s barátok és testvérek vagyunk a jövő megmunkálásában. A magyar sajtó munkásai szeretettel nyújtják kezüket lengyel kartársaik felé s igaz szívvel kiáltják feléjük:

— Vivat, Polonia!

— **Hadnagy Domokos szemleútja.** *Debrecenből* jelentik: Vitéz *Hadnagy* Domokos ny. tábornok, országgyűlési képviselő, az Országos Testlövész Szövetség elnöke, az Országos Testnevelési Tanács egyetemi és főiskolai megbízottja szemlét tartott a debreceni lövészalakulatok fölött, amelyeknek képzettségét, fegyelmét és bajtársi szellemét illetőleg a vezetők előtt elismerését fejezte ki. — Vitéz *Hadnagy* Domokos debreceni tartózkodása alatt résztvett a vasutasok nagygyűlésén is, amelyen a vasutastársadalom a Nemzeti Egység iránti lelkes ragaszkodását juttatta kifejezésre.

— **Hetvenhétéves szacharincsempész.** Debrecenből jelentik: A hajduhadházi pénzügyőrök elfogták Fettmann Ferenc 77 éves embert, akinek lakásán elásva két és fél kg. szacharint találtak. Bekísérték Debrecenbe, megindították ellene jövedéki kihágás miatt az eljárást, de hajlott korára való tekintettel szabadlábra helyezték.

— Akinek a szívműködése rendetlen, úgyszintén az, akinél a vérnyomás emelkedésének tünetei mutatkoznak, úgy érhet el erőlködés nélkül megfelelő könnyű székelést, ha reggel éhgyomorra egy kis pohár természetes „Ferenc József" keserűvizet iszik. Szívszakorvosok már régen megállapították, hogy a Ferenc József víz szívbillentyűhibáknál és szívelzsírosodásnál is enyhén, biztosan és mindig kellemesen hat.

AMIT ELÉRNI NEM LEHET

Sokszor már búsan gondolom:
Valahol leülök, s hagyom,
Ha száz életem volna is,
Kevés, — magas a hegy nagyon.

Én hitvány hitem hamar kifúl,
S a legrosszabbkor cserbehágy,
Mint rossz tüdő, ha szaporább
Iramra készteti a láb.

Ám fáradt, fulladt hittel is,
Felállok újra s indulok;
Fejem felett az elmúlás
Fekete zászlója lobog.

Az hajszol, kerget, ösztökél,
S megcsapkod, hogyha lankadok,
Lelkemre, mint korbácsütés,
Zuhog a jaj, hogy meghalok.

Jaj! meghalok és elmúlok.
Sok könnyem, álmom, életem
Úgy szétfolyik majd, mint fakó,
Fáradt szivárvány az égen.

S e jajból, mint mocsárból a
Virág, úgy nő, nő, nő a vágy:
Elérni, amit nem lehet,
Elérni ama hegy fokát,

Ahol az örök nap ragyog,
S fenn, fenn, egész a tetején
Kitűzni sötét lobogóm,
A halhatatlanság hegyén.

BARADLAI ALBERT

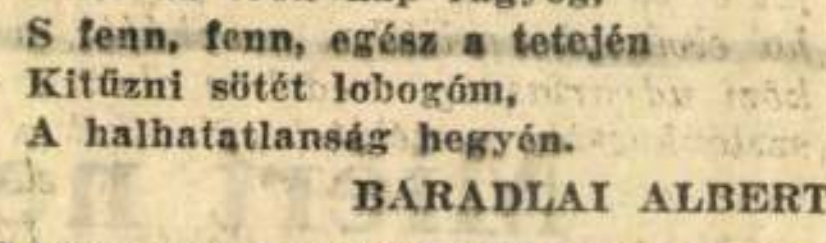

LÓSPORT

Vasárnapi Megyeri versenyek

Messze kimagasló eseménye Megyernek a vasárnap lefutásra kerülő a 16.000 pengővel díjazott m. kir. honvédelmi miniszter díja. A verseny nyerőjét 1500 pengővel a minisztérium magának követelheti a tenyésztés céljaira. Sajnos, a mai viszonyok között olyan magas díjért mindössze négy induló várható starthoz, ezek közül is kettő minden esély nélkül vesz részt a versenyben. Az értékes trófea Runa és Csirkefogó közül kikerült nyerő tulajdonosának jut majd. Eléggé el nem ítélhető istállótulajdonosaink furcsa eljárása, hogy ilyen tekintélyes díjazású versenyben nem indítanak több lovat. A programon egyébként hét futam szerepel s a versenyek egy óra húsz perckor kezdődnek. Az utolsó különvonat 12 óra 55 perckor indul a Nyugati pályaudvarról.

Jelöltjeink:

I. Mulatság — Limanova
II. Kiszombor — Bakter — Dalesz
III. Runa — Csirkefogó
IV. Kláris — Charles — Boccaccio
V. Üstököső — Buzakalász — Pénz
VI. Hálás — Pitypang — Csók
VII. Hitch id. — Na Nu? — Samaki

Szombati ügetőversenyek

Igen nagy közönség jelenlétében tartotta meg a BÜE szombati versenynapját.

Eredmények: I.: 1. **Elmés Kovács II.** (5:10), 2. Kalinka (3). Im. Egria, Kunó, Telivér, Szépi. Tot. 15, 12, 16, olasz 35. — II.: 1. **Dáridó Jónás** (3), 2. Salto (4), 3. Nelli (5). Im. Tamara, Triumpf, Hopper, Imrédi II., Céda, Jasna, Leó, Galagonya. Tot. 60, 17, 23, 17, olasz 80. — III.: 1. **Icza Zwillinger** (1¼), 2. Mai Flower (1¼), 3. Gloria (4). Im. Gavallér, Caid II., Csákány, Favorite, Ipoly. Tot. 27, 12, 13, 16, olasz 44. — IV.: 1. Vitéző Vecseklőy (2), 2. Első fia (12). Im. Alauda, Rejtély, Árva, Bandika. Tot. 27, 16, 26, olasz 70. — V.: 1. **Ond Balk** (1¼), 2. Mogul (5), 3. Pillangó (8). Im. Minor, Lilla, Rikkants, Arditti, Szeszélyes. Tot. 19, 12, 17, 15, olasz 41. — VI.: 1. **Lord Ida Jónás** (1¼), 2. Delila (4), 3. Marokkó (3). Im. Ráma, Pallós, Delirium, Estike. Tot. 29, 14, 18, 144, olasz 58. — VII.: 1. **Upupa Epops Kovács F.** (1½), Lord of Pamuk (4). Im. Tommy, Rákné, Eladó, Guardian Todd. Tot. 28, 16, 21, olasz 42. — VIII.: 1. **Lisbet** Raymer (1), 2. Spilka (4), 3. Ágnes (10). Im. Évike, Lysander, Dogaressa, Murcos, Salvi, Oktondi, Mátka (mint harm. diszk.). Tot. 17, 14, 19, 20, olasz 51. — IX.: 1. **Marascino Kallinka** (4)4, 2. Happy End (3), 3. Daisy (8:10). Im. Délibáb, Murány, Vártleány, Pezsgő, Pajkos. Tot. 71, 10, 10, 10, olasz 26. — X.: 1. **Ottó Kovács Istv.** (6:10), 2. Bohém (4), 3. Pamuki Böske (3). Im. Apacs, Mausi II., Anus, Látrány, **Muskátli Tot. 17, 12, 20, 17, olasz 44.**

Szőnyeg - ujdonságaink
leszállított árban
Back és Gerő IV, Hajó-u. 12-14. (Belváros)

Bözsike koncertje

A zsúfolt villamos lassan döcögött tegnap délben a Krisztina-körúton. Fiatal mama ült az egyik páholyban, ölében egy legfeljebb másféléves babával. A baba a Karátsonyi-palotánál hirtelen elkezdett sírni és bömbölni. A mama csitítgatta:

— Na ne sírj, Bözsikém! Inkább énekeljél, szívem! Énekelj, kicsikém...

Az egész villamos felfigyelt és mindenfelől kezdték biztatni a kicsikét:

— Énekeljél, Bözsike! Halljuk Bözsikét! Énekelj, édesem...

A baba a nagy érdeklődésre abbahagyja a sírást és nagy szemekkel néz végig a sok bácsin és nénin. De nem énekel. Úgy látszik, már most igazi művésznő. Kéreti magát.

Már a Csaba-uteánál jár a kocsi és már mindenki talán el is felejtette az ügyet, amikor váratlanul bekövetkezik a szenzáció. Bözsike, a csöppnyi Bözsike tényleg elkezd „énekelni". Cérnavékony hanggal, furcsa, monotom dallammal felhangzott:

— Ájájáj... ájáj... ájájájáj... ájájáj...

Mint valami fényes napsugár, úgy futott végig mindenki arcán a mosoly. Az egész villamos feszülten figyelte a „művésznőt", aki szünet nélkül és lelkesen fújta

— Ájájáj... ájáj... ájájájáj.... ájájáj...

Ilyen őszinte sikere nem volt Galli Curcinak még abban az időben sem, amikor még volt hangja. A fiatal mama arca sugárzott a büszkeségtől. A kalauz abbahagyta a jegykezelést. Mindenki széles mosollyal és csillogó szemmel hallgatta az „éneket". Valami tavaszi hangulat ömlött végig az egész kocsin.

És mikor leszálltunk a Statisztikánál, határozottan fájt a szívünk, hogy nem élvezhetjük tovább a baba koncertjét...

ROSENTHAL, HERENDI, ZSOLNAY
díszporcelán ó kristály, üvegkészletek nagy választékban olcsó áron RUBLEITZKY JÁNOS-nál II., Szilágyi Dezső-tér 2.

— **Házasság.** *Zakál* Dénes dr. zeneszerző-karmester és Nana *Schneelend* (Reykjavik, Izland) szombaton délben a II. kerületi anyakönyvvezető előtt házasságot kötöttek. Tanuk voltak: *Hegedüs* József dr. törvényszéki titkár és *Szász* Menyhért hírlapíró.

Most olcsón vehet:
Minta fotelokat garnitúrákat, rekamiékat, fotelágyakat MAGYAR BŐRSZÉKIPAR, V., Mérleg-utca 4. szám.

— **Agyonvágta a csatlófa.** Miskolcról jelentik: Kresnyik Antal görömbölyi földmíves fát fuvarozott. Otthon fel akarta oldani a kifeszítő csatlófát, mely azonban hirtelen felcsapódott és olyan erővel vágta gyomron a szerencsétlen gazdát, hogy azonnal meghalt. A szerencsétlenséget véletlen okozta.

Legszebb **paplan** Legjobb **paplan** Legolcsóbb **paplan**
Matrac, vasbútor és mindennemű lakberendezési tárgyak szenzációs olcsó árban kaphatók
GICHNER JÁNOS kft.
VI. Andrássy-út 13. Saját üzem
Telefon: 22-0-37

— **Minél szélesebb rétegeket kell a rádiónak** kielégítenie, annál nehezebbé válik a feladat és hiánytalan megoldása csak a legnagyobb felkészültséggel rendelkező gyáraktól várható el. A Philips-rádió, mint a világ legnagyobb rádiógyára központi laboratóriumában Európa legkiválóbb rádiómérnökeit foglalkoztatja és a kutatás terén állandóan az élen halad. A budapesti Philips által piacra hozott Matador-készülék a közönség várakozását teljesen igazolta.

— **Ujfajta szemüvegek** díjtalan orvosi szemvizsgálat alapján Refractio látszerésznél, Ferenciek-tere 1.

VÍZÁLLÁS

A földmívelésügyi minisztérium vízrajzi osztálya jelenti:

A Duna végig apad. Alacsony vízállású.

Dunai vízállások: Schärding 130, Passau 180, Struden 105, Stein —83, Bécs —110, Pozsony 26, Komárom 164, Budapest 91, Paks —12, Baja 67, Mohács 100, Gombos 220, Ujvidék 155, Zimony 77, Drenkova 61, Orsova 147.

A **Dráva** Barcsnál —35, Drávaszabolcsnál 65.

A Budapest felett Dunán a legkisebb gázlómélység Kisbodaknál 13. Alsólipótnál 13.5 deciméter, a Budapest alatti Dunán Koppánynál 19 deciméter.

A **Tisza** Vásárosnamény—Tokaj közt árad, másutt apad. Igen alacsony vízállású.

Tiszai vízállások: Tiszaujlak —84, Vásárosnamény —182, Tokaj —95, Tiszafüred —104, Szolnok —153, Csongrád —252, Szeged —178.

A **Szamos** Csengerénél —67.

A **Berettyó** Berettyóujfalunál —91.

A **Körös** Körösszakálnál —54, Békésnél —117, Gyománál —114.

A **Maros** Makónál —60.

A **Balaton** Siófoknál 50.

A **Velencei-tó** Agárdnál —18.

És a magyar népzene?

Egy zenei pályázat margójára...

Irta: Tóth Dénes dr.

Az egyetemi ifjúság központi szervezete, a *MEFHOSz*, széleskörű pályázatot írt ki magyaros műdalra és tánczenére. A pályázat hangsúlyozott célja az ismeretlen, fiatal tehetségek felkutatása.

Az alapelgondolást minden körülmények között helyeseljük. Tudjuk, hogy milyen szomorú, méltatlan helyzetben tengődnek ma fiataljaink. A mindennapi megélhetésért, a betévő falatért vívott hősi küzdelmeik közt valóban nem nyílik lehetőségük tehetségük, képességeik teljes értékű kibontakozására, még kevésbé annak érvényesítésére. A létfenntartásért vívott küzdelemben a magasabb szellemi erőkifejtés — sajnos — luxusjellegűvé válik, amit csak nagyon kevesen engedhetnek meg maguknak. Ehhez a magasabb igényű munkához már nem marad energiájuk, mert minden erejüket a puszta létharcra kell koncentrálniok.

Ezt tekintetbe véve, fokozott elismerést érdemel minden olyan akció, amely fiatalságunknak — jövőnk zálogának — megmentésére, felemelésére, istápolására irányul. Amikor ta tjószándékú kezdeményezést örömmel üdvözöljük, nem hallgathatjuk el ezzel kapcsolatban, hogy véleményünk szerint ez a pályázat *kiegészítésre* és tökéletesítésre szorul.

A magyar műzene további fejlődésének legfőbb bizonyítéka a magyar népzene, a magyar falu muzsikája. Ezt a felbecsülhetetlen értékű kincset, a magyar szellem egyik legelhatározóbb erejű képviselőjét azonban *még ma is alig ismerjük*. A harminc év óta tartó népdalgyüjtés hatalmas anyagának legnagyobb része még ma is kiadatlanul porosodik múzeumaink polcain, anyagiak hiányában nem tud kulturális életünk vérkeringésébe bejutni és ott megfiatalító, megerősítő tevékenységet kifejteni. Az viszont nem lehet vita tárgya, hogy *muzsikánk egyetlen lehetséges, egészséges alapja csak ősi népzenénk lehet*. A helyzet ennek ellenére mégis az, hogy nemcsak a már összegyüjtött anyagot nem tudjuk kiadni (amit a románok, csehek, szerbek a saját népzenei anyagukkal már rég megtettek), de még ma is tekintélyes területek vannak az országban, amelyeknek a zenéjét nem ismerjük. *Pedig a falu zenéje, a városi kultúra hatása alatt, szemünk láttára naprólnapra pusztul*

Ennek az utolsó pereben történő mentésnek a fontosságát először a *Szegedi Fiatalok Művészi Kollégiuma látta meg*, de ez a lelkes fiatal társaság nem maradt meg a szavaknál, hanem pár év alatt a szegedmelléki tanyákon nagyértékű, eddig ismeretlen melódiakincset gyüjtött össze.

Valóban nincs ma ennél fontosabb teendő a magyar népzene körül, mert *itt az idő ellenünk dolgozik*. Nagyon indokolt tehát az a véleményünk, hogyha a *MEFHOSz* a maga erkölcsi tekintélyével, széleskörű apparátusával magáévá tenné ezt a korszerű és döntő jelentőségű kezdeményezést, — úgy nagy szolgálatot tenne ezzel a magyar muzsika jövőjének. Ha pályázatát a népdalgyüjtésre is kiterjesztette volna, ezzel kétségen kívül nagyobb szolgálatot tett volna a magyarság egyetemes érdekeinek, mint ügyes jazz-komponisták felkutatásával. Legyünk őszinték, a jazz *idegen test kultúránkban, szórakoztatási célokat szolgál, nemzeti kultúránk kialakulására épúgy nincs hatással, mint a mult században Bécsből beözönlött Gassenhauerek vagy vaudeville-ék*. De ezenfelül is a tényleg ügyes és tehetséges jazz-komponista *nem vész el*, mert a „Gebrauchs musik" nemzetközi zeneügynökségek minden tényleg használható operett- vagy táncmuzsikára igényt tartanak. A zene ezen alsóbbrendű területén a használható anyag felkutatása a zenei kiadók és ügynökök részéről *üzleti érdek*, itt tehát senki sem szorul rá egy ilyen erkölcsi testület pártfogására.

Viszont másrészről tényleg nagyon sok fiatal muzsikusunk tehetséges szonátájára, vonósnégyesére, kórusára, szimfónikus művére nem talál kiadót: *mert jelenleg egy zeneműkiadó cég sincs, amely klasszikus magyar zeneművek kiadására vállalkoznék*. Fiatal zeneszerzőink külföldi kiadók kénye-kedvére vannak utalva. *Pedig itt olyan zeneművekről van szó, amelyek komoly értéket képviselnek*. Ha valahol, hát itt van sürgős teendőkre szükség, mert a fiatal magyar zeneszerzőgárda megfúl a szóhoz nem jutás, a teljes elszigeteltség reménytelen Szaharájában. Pedig itt éppen a legtehetségesebbekről van szó, vagyis olyanokról, akik a művészi kultúra legmagasabb területén fejtenek ki tevékenységet.

Természetes, hogy a *MEFHOSz* egyedül édes-keveset tehet. Az egész magyar társadalom összefogására lenne szükség egy komoly segítség megszervezése érdekében, viszont amennyiben az egyetemi ifjúság önerejéből a problémák megoldásához nyúl, úgy valóban gyökerében ragadja azt meg és ne mellőzze az égetően fontosat a mellékes kedvéért.

Mert szép dolog a lelkesedés, de még szebb a hozzáértő lelkesedés.

— **Bélrenyheség és kínzó főfájások**, a máj és az epeutak bántalmai, gyomor- és bélhurut, aranyeres bajok és a végbél megbetegedései esetén a természetes **„Ferenc József"** keserűvíz gyorsan és biztosan megszünteti a hasiszervek pangását.

SZINKRON a mindig pontos villamos óra! Óragyár Tömő utca

Gyilkosságért négyévi fegyházra ítélték

Szemenyey Lajos békéscsabai biztosító főtitkárt

Gyula, október 19.

A gyulai törvényszék *Unghváry*-tanácsa kétnapos főtárgyalás után szombaton délután hirdetett ítéletet *Szemenyey* Lajos, a Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet békéscsabai főügynökségének vezetője bűnperében.

Szemenyey Lajos az ügyészség vádirata szerint ez év január elején lakásán felkereste *Vrajkó* András békéscsabai molnár fiatal feleségét, született *Kovács* Máriát és

szerelemféltésből elmetszette az asszony nyakát, majd lakására sietett és öngyilkosságot követett el.

Vrájkóné a gyilkos merénylet után meghalt, *Szemenyeyt* azonban az orvosok megmentették az életnek.

A bíróság zárt tárgyaláson hallgatta ki *Szemenyeyt*, aki a nyomozás során azzal védekezett, hogy áldozatával együtt közösen készültek a halálba. Minthogy a vádlottnak ezt a védekezését a kihallgatott tanuk megcáfolták, a bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatása után *Szemenyeyt*

szándékos emberölés bűntettében mondotta ki bűnösnek és ezért négyévi fegyházra ítélte.

Az ügyész súlyosbításért, az elítélt enyhítésért fellebbezett.

Két tanár harca a bíróság előtt egy ellopott ötpengős körül

Kecskemét, október 19.

Igen érdekes ügyet tárgyalt a napokban a kecskeméti törvényszék *Szemerey* tanácsa. Az ügy hátterében két tanár harca áll. Nemrégiben történt ugyanis, hogy Szemethy K. Ferenc kiskunmajsai polgáriiskolai tanárt egyházi hatósága megfosztotta állásától annak ellenére, hogy Szemethy nem követett el semmi olyant, amellyel e szigorú ítéletre okot adott volna. A tanár sejtette, hogy

valaki hajszát indított ellene, a legkülönbözőbb vádakkal illeti őt

s éppen ezért a súlyos ítélet után nyomozást indított, majd az ügyészség saját hatáskörében nyomozta ki az ügy egész hátterét. Ennek során kiderült, hogy Horváth József, Szemethy egykori kollégája volt elindítója annak a súlyos vádnak, amely szerint

Szemethy a tanári szoba asztaláról egy alkalommal 5 pengőt ellopott.

Szemethy amikor megtudta, hogy Horváth híreszteli róla ezt a képtelen vádat, rágalmazás címén feljelentést adott be ellene és az ügyet elsőfokon a kiskunfélegyházai járásbíróság tárgyalta le. A vádlott tanár meg sem kísérelte a valóság bizonyítását, mire

a járásbíróság 200 pengő pénzbüntetésre ítélte el.

A fellebbezés folytán az ügy a kecskeméti törvényszék Szemerey-tanácsa elé került, amely

Horváth József tanárt szintén bűnösnek mondotta ki

és 50 pengő pénzbüntetésre ítélte azzal, hogy az ítélet végrehajtását felfüggeszti.

Miért nem épít villát a vasmegyei Alsószelestén az egyiptomi alkirály rokona?

Köztudomású dolog, hogy már évek óta minden esztendőben Vas megyébe érkezik *Juszuf Kemal* herceg, az egyiptomi alkirály legközelebbi rokona és itt tölt minden esztendőben jó néhány hónapot. Már az idén is hosszú ideje itt tartózkodik *Juszuf Kemal* herceg a vasmegyei *Asószeleste* községben a báró *Baich*-család birtokán, ahol vadászbérlete van. A vadászbérlethez évről évre bérel magának egy kastélyt is a birtokon, amelyben nagyszámú személyzetével lakik és ahol gyakran lát vendégeket hazájából is.

Most is huzamosabb ideig volt vendége Fuad egyiptomi alkirály felesége,

aki szelestei tartózkodását néhány napos bécsi látogatással szakította meg. A jövő héten azonban már ismét visszatér a kies fekvésü szelestei kastélyba.

Juszuf Kemal herceg, aki kizárólag a sportnak él, nem ismer távolságokat. Hol *Kairóban*, hol *Csikágóban*, hol *Budapesten* tünik fel egy-egy nevezetesebb sportesemányen.

Legszivesebben és leghosszabb ideig azonban minden esztendőben a vasmegyei Alsószelestén tartózkodik.

A nagyon gazdag emberek közé tartozik világviszonylatban is. Egyesek szerint a vagyona magyar pénzben meghaladja az 50 millió pengőt. Érthető tehát, hogy bőkezüen vásárol és nem néz a garasra. Titkára, *Plessing Kurt* kíséretében gyakran megjelenik Szombathelyen is, ahol komoly bevásárlásokat eszközöl. Különösen sok ruhát készíttet, amelyek nagyrésze természetesen sportöltöny.

Az a körülmény, hogy *Juszuf Kemal* annyira megszerette a kis vasmegyei falut és vidékét, magyarázata a herceg tervének, hogy itt villát építsen. Sajnos, a terv valószínüleg csak terv marad, de nem a herceg az oka neki. A herceg tervének megvalósításához talált is egy alkalmas területet *Alsószelestén*. A terület 17 hold és éppen megfelelt volna a villa és a hozzátartozó park számára. A terület tulajdonosaival *Plessing Kurt* titkár tárgyalásokat is folytatott és ajánlatot tett a megvételre. A terület négyzetméteréért ígért három pengőt, ami igen nagy ár. A vásár azonban mégis meghiúsult, mert

az alsószelestei telektulajdonosok nem voltak hajlandók a terület négyszögméterét 5—6 pengőn alul adni, mert hát Juszuf Kemal hercegről volt szó, akinek elég pénze van...

Meg kell jegyezni, hogy *Alsószelestén* a legjobb föld négyszögméterét is *meg lehet kapni egyébként 30—40 fillérért*. A telektulajdonosoknak is annyiban van a szóbanforgó terület. A szelestejek nagy igényén tehát megbukott *Juszuf* herceg villaépítési terve. Kár érte.

A herceg egyébként a jövő hónap közepéig marad Vas megyében, azután kíséretével együtt hazautazik. Valószínüleg addig itt marad *Fuad* király jelenleg Bécsben tartózkodó felesége is.

Már negyvenezer bányász sztrájkol Dél-Walesben

LONDON, október 19.

A lapok értesülése szerint Dél-Walesban már negyvenezerre emelkedett a sztrájkoló bányászok száma.

Korszakalkotó világszabadalom

Express Heating kályha, a kutató és haladó fütötechnika remeke

Erős fagyban, percek alatt, fillérekért a legnagyobb helységet is átfüti.

TÉLEN FŰT, NYÁRON HŰT!

Nem drágább, mint más kályha, Hosszu garancia. Üzemben látható: **VI., Andrássy-út 19.**

Egy hete nyomtalanul eltűnt egy tengeri gőzös

Oslo, október 19.

Az *Aftenposten* közlése szerint élénken aggódnak a *Maire of Arendal* gőzös sorsa miatt. A hajó ugyanis a mult hét óta nem adott hírt magáról és ezért attól tartanak, hogy

áldozatul esett annak a viharnak, amely az Északi-tengeren dúlt.

A gőzös október 8-án hagyta el Shetland kikötőjét, útját Königsbergnek vette. Útrakelése óta semmi hír sincs róla, noha rendes körülmények között az út *csupán négy és fél napig tart*.

Látványos cigány-tömeglakodalom Kiskunhalason

Kiskunhalas, *október 19.*

Október 27-én, a jövő vasárnapon fülléres gyors indul a kunok székvárosába, Kiskunhalasra. Ezúttal nem a messze földön híres halasi csipke szerepel a látványosságok során, hanem olyan cigány-tömeglakodalom, aminek még nem volt párja az országban. Az Országos Stefánia Szövetség halasi fiókjának lelkes hölgygárdája azt a célt tüzte maga elé, hogy erkölcsi színvonalra emeli a cigánynegyed lakóit. Kezdték ennek a nemes munkának az elejét azzal, hogy iskolát állitottak fel a cigányoknak. A folytatás pedig az volt, hogy hadat üzentek a cigányok körében dívó vadházasságnak és ennek eredményeként nemrégiben 35 pár sátoroscigány kötött polgári házasságot.

Ennek a 35 pár sátoroscigánynak tartják meg az egyházi esküvőjét a jövő vasárnapon a halasi plébániatemplomban országra szóló ünnepség keretében. A cigány-tömeglakodalmat a Csipkeháznál szőlő- és gyümölcskiállitás, valamint borkóstoló követi, délután pedig a Vásártéren felállitandó cigányfaluban bemutatják a közönségnek a cigányok világraszóló lakodalmát. Kétszáz füstösképü, mindkét nembeli cigányszépség fogja bemutatni a magyar falvak végén, a cigánysorokon nomád életet élő cigányok életmódját, a vályogvetést, békócsinálást, üstfoltozást, teknővájást, kotlompkészitést, lócsiszárkodást, a cigányasszonyok tudományát: a kártyavetést és jóslást, cigánytáncokat, játékokat és énekeket.

A ritka érdekesnek igérkező halasi cigánylakodalomnak már híre terjedt külföldön is és Halasra Bécsből is várnak vendégeket, közöttük filmeseket, akik vásznon fogják megörökiteni a halasi látványos cigánylakodalmat.

Görögországban hatvanra csökkentik a képviselők számát

Athén, október 19.

Kondilisz miniszterelnök a közeljövőben javasolni fogja a parlamenti rendszer megváltoztatását és

a képviselők számának háromszázról hatvanra való csökkentését.

A képviselők közül tizet a kormány javaslata alapján a király nevezne ki, míg a többi ötvenet a különböző nyposztályok választanák.

Az ingatlan magántulajdon megszünik és kilenevenévi haszonélvezeti joggá változik át.

Ez időpont után az állam tulajdonába megy át minden ingatlan.

A belügyminiszter egyébként

háromszáz kommunistát Hágiosz Ausztratiosz szigetére száműz.

A miniszter kijelentette, hogy valamennyi görög kommunistát hasonló sors fog érni, mert a görög állam a jövőben semmiféle kommunista megmozdulást nem fog türni.

Újrendszerű bútorhitel. Lakását berendezheti minden közalkalmazott és minden véglegesített, harminc egyenlő havirészletre, vagyis minden 100 pengő után havi 3 P 33 filléres részletre, előleg nélkül. Egy éven belüli törlesztésnél kamatokat visszatérítünk. Kardos Testvérek Bútorháza, Budapest, VII., Wesselényi utca tizennyolc. Kazinczy-u. mellett.

Sződy Szilárd +

meghalt 1939. febr. 24.

lárd okr.

Rajzoktatás

1939. 19. l.

Nicolai Kusnietzow. — *La cantatrice Maria Kusnietzow-Benois.*

Szödy Szilárd, Szobrász

Művészet, 1936. I. táf. 3. sz. 421. l.

Kende Béla: Emlékszobrokról (pógárati kritika)

Szödy Szilárd

szobrász

Művészet, 1939. IV. évf. 23. sz. 16. l.

Erdélyi Árpád: In memoriam ...

Sződy Szilárd szobrász

Képes Pesti Hírlap. 1932. jan. 22. 2

A przemysli kösi emlékmű-pályázat

nyertese

Spöcky Szilárd spolorész

Képes Pesti Hirlap. 1932. jan. 26. 4

Liber Endre alpolgármester emlékplakettje...

Képes Pesti Hirlap 1932 LIV aug.3.1 o

Sződ y Szilárd: A Przemysl-emlékmü o-

roszlánfigurája. 13x10.

Képes Pesti Hirlap 1931 LIII szept.1.2

Rozgonyi

Sződy Szilárd: Ripka Ferenc plakett.

je. 7x9

Képes Pesti Hirlap 1930 LII szept.6.3 c

Rozgonyi

Sződ y Szilárd: Tát hősi emlékmüve

6x9.

Képes Pesti Hirlap 1932 LIV jan.26.4 o.

Sződy Szilárd: Liber Endre alpolg. m.

emlékplakettje. 6x5.

Képes Pesti Hirlap 1931 LIII máj.5.2 o

Rozgonyi

Sződy Szilárd: Puskás-emléktábla.

Ferde rálátásban. Fénykép részez3x2

Képes Pesti Hirlap 1932 LIV jan.22.2 o

Sződ̈y Szilárd: A Przemysl§ hősi emlékm

modellje. 10x13

Szödy Szilárd nobránmüvén.

Órai Ujság.
1930. IX. 10., 7.
(:Hír.:)

Frödy [illegible]

8 órai lyteg

1924 máj 28.9 l.

Sződi Szilárd-éremmúvész

Pesti Hirlap. 1923. márc. 27. 4

Tisza-relief leleplezése

Szödy Szilárd szobrász

Pesti Hirlap. 1926. márc. 23. 10

Hősi emlékszobor Rákospalotán

Szőcs Szilárd

nobrán

8 óran. Ugyanó

1925. ápr. 7. 6. h.

Szőcsy Szilárd szobrász

Pesti Hirlap. 1919. nov. 16. 3-4

K. K. L. Csoportkiállítás

Nagyszentmiklós/Torontál-m/ jós
Szőcs János lakatos- és toronyóramüves

Életképek 1848 febr.27.I.k.

9.sz.285-286 l.

Mi hir Budán?

Foktü /Pest-m/ Fejős
Szőcs János lakatos- és toronyóra-
müves

Életképek 1848.febr.27.I.k.
9.sz. 285-286 l.

Mi hir Budán?

Adony Fejős

Szőcs János lakatos-és toronyóramüves

Életképek 1848.febr.27.I.k.
9 sz.285-286 l.

Mi hir Budán?

Budapest Fejős

Szőcs János lakatos-és toronyóramüves

Életképek 1848.febr.27.I.k.
9.sz.285-286 l.

Mi hir Budán?

Szár /Fehér-m/ Fejős
Szőcs János lakatos-és toronyóramüves

Életképek 1848.febr.27.I.k.
9.sz. 285-286 l.

Mi hir Budán?

Sárszentmiklós Fejős

Szőcs János lakatos- és toronyóramüves

Életképek 1848. febr.27.I.k.
9.sz. 285-286 l.

Mi hir Budán?

Óra

Teréz-és józsefvárosi templomok tornyórái, Szőcs János

Életképek, 1848. I. 285-286.

Mi hir Budán?

Szőcs János, lakatos- és toronyóra-készitő

Életképek, 1848.I. 285-286.

Mi hir Budán?

Óra
pesti református templom toronyórája,
Szőcs József

Életképek, 1848.I.285-286.

Mi hir Budán?

Vegyes XIX.sz. óra
Szőcs János toronyórakészitő.

Életképek, 1848.febr.27. I.k. 9.sz.
285-286. l.

Mi hir Budán?

Szőcs János lakatos- és toronyóra-
készitő, XIX.sz.

Életképek, 1848. febr.27.I.k. 9.sz.
285-286. l.
Mi hir Budán?

ervezési és
arra törekszik, hogy
értékei, vagy azok
dben tartására vagy
ez képest -
támogatást adjon.
-ban a Fővárosi Közgyűlés
00 forintos
melyet pályázat útján
dítani.
várja, akik Budapest
ek vagy ilyen épület,
endezésének
akarják az odaítélt pénzt

tot a bizottság címére
-éig
elmi pályázat"
kell benyújtani.
osház utca 9-11.
50, Postafiók 1.
az elvégezni kívánt munka

ározása (több költségvetés

nyisége
módja és határideje
etrész vagy tartozék,
minőségű színes fényképe
ő munka csak építési
az illetékes hatóság
emlékvédelmi Hivatal)

996. június 15-éig bírálja

A FIBEX Kereskedelmi Kft.

várja fiatalok jelentkezését
váci munkahelyre

titkárnői

státusba.

Elvárásaink:
jó angolnyelv-tudás, kereskedelmi gyakorlat, nagy munkabírás, dinamizmus és megbízhatóság

Amit nyújtunk:
vonzó jövedelem, előrelépési lehetőség.
Tagja lehet egy sikerorientált, jó légkörben munkát végző teamnek egy gyorsan fejlődő szervezetben.

Jelentkezés:
Hajdú László kereskedelmi igazgatónál,
FIBEX Kft.,
Vác, Zrínyi u. 41/A.
Telefon: (27) 318-490.

102057 KJ

Getz Utazási Iroda
1055 Budapest, Falk Miksa u. 5.

Ha áprilisban készpénzért vásárolja meg repülőjegyét a Getz Utazási Irodánál,

SZENZÁCIÓS KEDVEZMÉNYBEN RÉSZESÜL!

Gondoljon nyári utazására, vegye meg idejében, a lehető legolcsóbban repülőjegyét!

A részletekről készséggel szolgálunk felvilágosítással, telefonon vagy személyesen.

Telefon: 302-4875, 302-4876
Fax: 112-1014

Ecser Község Önkormányzata

pályázatot hirdet

az ecseri II. sz. óvoda statikai felújítására, valamint a jelenlegi lapos tető nyeregtetővé történő átalakítására. Bővebb felvilágosítás 1996. április 10-től a polgármesteri hivatalban kapható (Ecser, Széchenyi u. 1., tel.: (29) 335-161).

Sződy Szilárd újrafelfedezése

Európai hírű szobrászművész Nagykátáról

Sződy Szilárd oroszlános szobra, a przemysli (első világháborús) hősi halottak emlékműve ma is ott áll Budapesten, a Margit híd budai hídfőjénél, érmék, plakettek, domborművek, akvarellek százai őrzik szerte a világban tehetségét, itthon mégis elfelejtették. A század első felében európai hírű, nagykátai születésű szobrászművész összegyűjtött alkotásaiból nyílt kiállítás április 4-én szülővárosában, Nagykátán. Ez az esemény azonban csak kezdete az alkotó újrafelfedezésének.

Kucza Péter lokálpatrióta helytörténész eredt Sződy Szilárd nyomába, mert izgatta, hogy a kisváros első világháborús szobrának készítőjéről alig lehet valamit megtudni. Sződy Szilárd portréja az amatőr kutató évekig tartó munkája eredményeként állt össze.

A nagykátai cipészmester fia 1878. április 27-én született. A polgári iskola elvégzése után tanulmányait előbb Pesten végezte a rajztanárképezdében és az Iparművészeti Főiskolán, majd olasz városokban tanult, ahol már akvarelleket festett. Első kiállítását a Nemzeti Szalonban rendezte, 1904-ben. Az első világháború kitörése után bevonult katonának: Galíciában, Przemyslnél esett fogságba. A háború kezdeti időszakának jelképévé vált lengyel város erődjében 1915. március 22-én, négy és fél hónapi elkeseredett harcot követően Sződyvel együtt több mint százezer osztrák és magyar katona került hadifogságba, több ezren pedig meghaltak. (Az ő emléküket örökítette meg a művész 1931-ben, a Margit hídnál felállított szoborral.)

Hazatérése után 1939-ben bekövetkezett haláláig rendkívül termékeny alkotó volt. A nagykátai háborús emlékművet 1934-ben József főherceg avatta fel. Hasonló látható Sződön és Táton. Darwinról készített nagyméretű domborműve a Szépművészeti Múzeum falát díszíti. Ő mintázta meg a kőbányai templom Szent Imre-szobrát. Félezer plaketten közéleti személyiségek arcvonásait hagyta az utókorra. Monumentális sorozatát, a 14 stációt 1936-ban a Gellérthegyen, a Sziklakápolnában helyezték el. Az értékes műveket az ötvenes években ismeretlen helyre vitték. Kucza Péternek ebből a tizennegyedik, Az Úr sírbatétele című sikerült megszereznie, amelyet a rekonstruálás után a nagykátai katolikus egyháznak adományozott, és amelyet a kiállítás megnyitója után tegnap helyeztek el a templom falára.

A nagykátai gyűjtő közel félszáz Sződy-érmet és -plakettet, sőt festmény vásárolt vissza régiségboltokból, antikváriumokból, még külföldről is. Különösen kedveli a „Hisz benne van az újságba..." feliratú domborművet, amelyen feltehetően a művész apja látható, újsággal a kezében (1912), s talán épp a fiáról szóló híreket olvassa... Kucza Péter felvette a kapcsolatot a Sződy családdal. A művész nagy segítséget nyújtott a kutatáshoz. Egyik unokája, *dr. Sződy Szilárd*, a rádió vezető munkatársa, ő nyitotta meg a nagykátai kiállítást.

– Addig nem nyugszom, amíg emlékére nem nevezünk el Sződy Szilárdról szülőhelyén utcát, nem őrzi nevét emléktábla. Egy önálló kiállítótermet ugyancsak megérdemelne – mondta Kucza Péter, a szobrászművész újrafelfedezésének elkötelezett híve.

Tóth Ferenc

SZŐDY SZILÁRD L. Kovásznai Viktória: Fejezetek a magyar építészet történetéből. Bp., 1999 Argumentum, M. Nemzeti Galéria

Madarassy Walter 94, 97, 107–110, 112, *120–122*
Mayer Elek 15, 17, 21, *32*, *35*
Merényi Gina 98
Mester Jenö 98
Moiret Ödön 62, 65–67, 75, *78*
Murányi Gyula 42, 47, 50, 61, 63–64, *82–83*

Nagy István János 135, 138

Palotás József 135, 138, 144, *158*
Pátzay Pál 98
Patzó Pál 46, 50
Petrovics Demeter 13

Radnitzky Károly 9–10, 14–15, 17, 19–22, *31*
Reisner József 19, 21–22, 26, *37*
Reményi József 46, 50, 62, 64–65, 67–68, 71–73, 76, *84–85*, 94, 97–99, 107–108, 110
Renner Kálmán 98, 110–112, *123*
Rigele Alajos 98
Róna József 45, 50
Ruff András 48, 51

Scharff Antal 9–10, 15–17, 20, 22–23, *33–34*, 92–93
Schwartz István 15–17, 19, 23, *37–38*, 43
Seidan Wenzel 9–10, 14, 17, *31*
Soltra E. Tamás 144–145, *161*
Solymári Valkó László 98
Stiasny Aladár 96
Stuckhart Ferenc 11, *27*

Szabó Iván 140, 145
Szamosi Soós Vilmos 48, 51, 66
Szárnovszky Ferenc 24–26, *35–36*
Székely Károly 42, 50, 93, *119*
Szentessy Hiesz Géza 98
Szirmai Antal 40–41, 43, 45, 49, *55–57*, 93
Szlávics László, ifj. 98, 144–145
Szödy Szilárd 62, 75, 98
Szöllössy Enikő 132, 137, 140, 143, *152*

Telcs Ede 39, 46–47, 51, 60, 63–65, 69, 73, *79–80*, 97–101
Tornay Endre András 142, 145, *161*
Tóth Gyula 65–66, 68–69, 76, *91*
Tóth Sándor 98

Várnagy Ildikó 144–145
Vastagh György, ifj. 42, 50
Vígh Tamás 133, 136–137, 139–140, 142, 144–145, *151*
Vincze Pál 94, 98

Wirth János, ifj. 12
Wurschbauer Károly 11, 16, *27–28*
Zutt Richard 69, 76, *90*

május 7
kedd este 7 óra

ERRŐL, ARRÓL, AMARRÓL...

ANGYAL JÁNOS
paródiaestje

Vendégei:
OSZVALD MARIKA
HÍDVÉGI MIKLÓS
KISFALUSSY BÁLINT

Zongorán közreműködik:
ANTAL ISTVÁN

Belépés: Klubtagoknak érvényes klubtagsági igazolvánnyal, vendégeknek a napi rendezvényjegy megváltásával
Meghívó igényelhető az irodában

május 7
kedd délután 6 óra

SZOTYORY LÁSZLÓ

festőművész

kiállításának megnyitása.

Megtekinthető: május 25-ig, naponta 2-8 óráig
/szombat-vasárnap kivételével/

C
tis

"Hov

SZOTYURY Lajos

1966. r
(Budape

A

irko-Gejzir Galéria

ztelettel meghívja Önt

Szotyory László

á menjünk moziba?"

c. kiállítására.

Megnyitó:

nárcius 14-én 18 órakor.

st VIII., Lőrinc pap tér 3.)

since the repertoire is finite, this
ut from time to time the repeating
ions.

conclude that the often occuring
mean a fatigue of this artform, but
asic nature of this. During the won-
s a shape is looking for an adequate
r way round. The changes of the
eneral be developed alongside the
to the basic type, then the changes
ations. In the case of the minitex-
ctice is dominant. These works —
joy special publicity, never reach
ls and museums — actually do not
d. They have been creative prac-
n all the restraints imposed upon
sed above. In the meantime, impor-
g place in the history of „large tex-
subject of another exhibition.

ANDRÁS BÁN

SZOTYORY László

kiáll. Bp., Kempinski, 1993
Hotel

ism. LŐSKA Lajos: Szárnyaló színek. = Új Magyarország, 1993. január 30. 8.ill.

es Szülők !

eptemberétől nyolcévfolyamos gimnáziumi
elentkezésére számítunk, akik jelenleg
ak, és vállalkoznak az intenzívebb szel-
égekkel és képességekkel rendelkeznek.
feltételeiről bővebb felvilágosítást a
ja ad. A részletes tájékoztatás érdeké-
fórumot tartunk a Dózsa Művelődési
ezdettel.

tal Oktatási és Művelődési Iroda
rgyné Irodavezető sk.

SZOTYORI László

kiál.Bp.,Grand Hotel Corvinus,1993
ism. W.A.: Szalontánc és művészet,. = Vasárnapi Magazin,1993. jan.16-17. 21.ill.

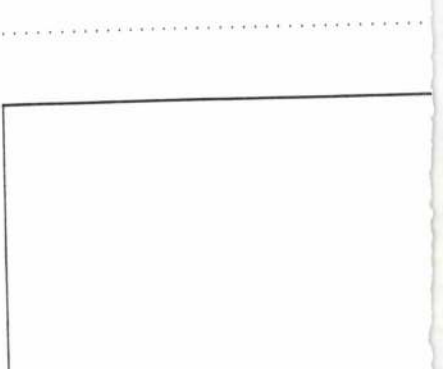

tiségek egymásra utaltságánál és kölcsönös
tottságánál, illetve elképesztően stupid bez
más tekintetben számunkra elképzelhetetlen
nál fogva a közeli jövőbe álmodott európai
nukleusává válhatott volna, ha bizonyos, tö
determinált és internacionálisan lokalizálha
miatt darabokra nem verik; jugoszláviai in
művészként pedig olyan kulturális közegben
egyrészt kortárs művészeti áramlatok iránti
másrészt a pravoszláv vallás vizuális dete

SZOTYORI László

5. – 23. p. Studio Hall.

SZOTYORY László

91 11. 60-61

4. 48.

Új Művészet

SZOTYORY László

Üzletemberek, 1989, o.farost, looxl2o - 91.11.61

Új Művészet

Task No. 3: Optimization of bioconversio

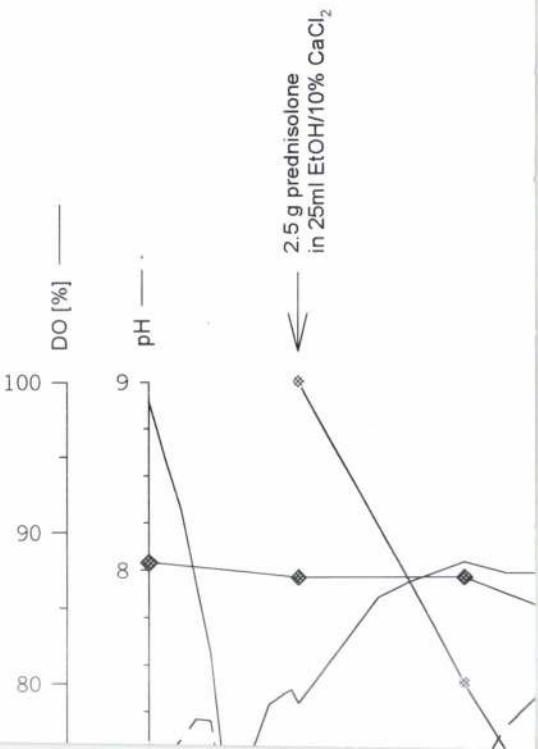

Szotyory László

Új Mův. 2003. 12. p. 26.

ürrealizmus. = Művészet, 28, 1987, 6.

léria Kiállítóháza (Lajos utca), 1987.
87. júl. 11. - aug. 30. Rend. Keserü
. Budapest Galéria, 1987. 36 p. E **ism.**
odalom, 1987. július 3. 12. {tm "Kozma
m "Török Tamás 778:"}

én. Bp., Bartók 32 Galéria, 1986. okt.
, Mazzag István, Szikora Tamás] **ism.**
ill. {tm "Ádám Zoltán 779:"}{tm
79:"}{tm "Szikora Tamás 779:"}{tm

estészete és szobrászata. Bp.,
ll. rend. Dobai Ágnes. Bev. Lewis
., 1987 162 p. ill. E **ism.** ATTALAI
. SÍK Csaba = Új Írás, 27, 1987, 9. 83-
ewis 780:"}{tm "Elliott, David
talai Gábor 780:"}{tm "Sík Csaba 780:"}

Kossuth Lajos Művelődési Házban
ek közös bemutatkozása 1975-1987,
7 - június 28. A kiáll. rend. Szentes
zekszárdi Művészetek Háza kiállításai,

s évek holland művészete. Budapest,

SZOTYORY László festő

Nemzeti
1998. június 13.

SZOTYORY VESZPRÉMBEN. Szotyory László festőművész Parkok és gráciák, avagy hová menjünk moziba című gyűjteményes kiállítását Lóska Lajos művészettörténész nyitja meg ma 11 órakor a veszprémi Csikász Galériában (Vár utca 17.).

Szotyory László

WEHNER Tibor: A helyzet látszólag : Szotyory László festőművész kiállítása. = 1991. 11. 60 - 61.

[redacted]

[redacted] Új Művészet

S20TYORI Hybrid

Studio '90

Ernst Mürrenn

edet átívelő művészeti írói
tött írásainak gyűjteménye. No-
t, természetszerűleg nem kap-
ói,[1] amelyek köztörténeti, csa-
sok mellett művészeti, politikai
znak. /A naplókból csupán a Függe-
részletet s a Pécsi Józsefről szó-
tásban is megjelent nekrológot./
tványi fiatalkori, ujságírói
ni kritikái,[2] közgazdasági cikkei,
emlékezései, 1956 és 1957-es nap-

Szotyori László

P.Sz.J. /P.Szücs Julianna/: E'hónapban nem irunk arról...
= Népszabadság, XLIX.évf.2o6.dz.1991. szeptember 6. 9.p.ill

Bp., Studio Galéria, Szotyori László kiáll.,1991
Bp. Józsefvárosi Galéria, SKelényi Béla 1991

Bp., Budapest Kiállitóterem, Szük ut. c. kiáll. kortárs. 9, müv
ész kiáll. 1991

Bp., Dorottya Galéria, Vereczkey Szilvia kiáll.,1991

A VÁRFOK 14. MŰHELYGALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt

SZOTYORY LÁSZLÓ

kiállításának megnyitójára
1992. augusztus 17-én 18 órakor

A kiállítást megnyitja:

MAJTÉNYI ZOLTÁN

író

A megnyitón fellép:

CZAKÓ PÉTER

és jazz zenész barátai

A kiállítás szeptember 6-ig
tart nyitva szerdától vasárnapig 10–18 óráig

1012 Budapest, I. ker. Várfok u. 14.
115-2165 Szalóky Károly

SZOTYORI László

f lesz méltó
dolgozatait,
egyesületek

őbben csak
t művelhet
soha nem
előtt szinte
a mértéke,
atárolja és
eges ekéjét

ját neves
ben élesíti
át szánto-
t kifejteni
zadforduló
nán rend-
ivattak el
zerszámot
irtaniok,
hogy vet-

SZOTYORI László

NAGY Zoltán: Lenni vagy nem lenni :
Fiatal képzőművészek a budai Várban. =
Új Magyarország, II.évf. 18.sz. 1992. január 22.8.p.

Bp., MNG, Studio'91, 1991

Szóvári Gyula

In memoriam Letinovits fónyképkiállitában részt vett a Móra Ferenc Muzeum kupolatermében.

Magyar Hirlap 1978-74-6

ÁSZ:Tárlatok a Tisza partján

Fénykép

Magyar Foto: 8509/19-36 Kegyeleme

A Szovjet Képzőművészeti Kiállítás látogatói.

1949. X.

Meg. van 1-36

Szűts Béláné

Szovjet hősi emlékmű Budapesten

Szovjet kultura, 1950. márc.

II. évf. 3 sz.

Fényképész

Magyar Foto: 9043/1-13

Kegedüsné

Szovjet Grafika - Kiállítás megnyitása

1950. III. 5.

Meg. van

Szovják Hugó dr
festő Kőszeg

l.

Szt Márton Cék

1943. tav. kiáll.
Kat.

SZOYKA bronzöntő (Pest) XIX. szd. közepe. MDK,

Ybl Ervin: A budai várpalota helyreállítása a XIX. szd. derekán.
Tanulmányok Bp. multjából. 1956. XI. k. 329. l. 15. jegyzet

Vásári bódék	1,500.000
Kilátás	2,000.000
Aulich-utca	1,800.000
Utca	1,800.000
Kőszent	1,200.000
Akt	1,500.000
Eső	1,500.000
Szénatér	1,800.000
Üllői-ut	2,000.000
Krisztina-tér	1,500.000
Muzeumkert	1,500.000
Fő-utca	1,700.000
Oktogon	2,500.000
Fák alatt	1,600.000
Korona-utca	1,800.000
Két fa	2,000.000
Város	2,500.000
Pocsolya	1,800.000
Vásár	1,300.000
Üllői-ut	2,300.000
Hajógyár	1,700.000
Egy fa	2,000.000
Régi Szt. János	1,800.000
A város	1,300.000
Lány	1,800.000

Rajzok,

A Duna	1,600.000
Lépcső	800.000
Szentháromság	1,300.000

Szovják Hugó dr.

festő Kőszeg.

Kőszegi generális ház,
olajf.

Szent Márton Céh
nombathelyi tart-kiáll.
kat. 1943

F

Szovics Mária (III. o.)

Alsó tagozatos rajzversenyt tartottak az Árpád úti iskolában, melynek harmadik helyezettje lett.

Pest Megyei Hírlap, 1971. dec. 24

Szováti Sámuel

miskolci szurszabó

l.

Grösstyszur

164. l.

őváros polgármestere

Országos Bizottsága

Bp

Tx. Jlögyész Endre-u 10

ékok **13.** sz. mintája — 6128

Szovátai régi emberek

Kelemen Lajos cikke

Magyar Nép

1925. 45. sz. 1-2. l.

4 képpel.

Sza Kelemen

Vasárnap **17** Bő Elek hv.	JÚLIUS 31 NAP Prot. Bő Elek
Hétfő **18** Kamill hv.	Prot. Frigyes
Kedd **19** Pál sz. Vince	Prot. Emilia
Szerda **20** Jeromos hv.	☾ Prot. Illés
Csütörtök **21** Praxedes	Prot. Dániel
Péntek **22** M. Magdolna	Prot. Mária Magdolna
Szombat **23** Apollinár	Izr. S. Pinkh. 1. P. 30. hét Prot. Lenke

(Szovátí unitárius

templom falfestményei)

Kelemen Lajos.

A ( ).

Unitárius Közlöny

1925. 160–161 l.

Sza Kelemen

	DECEMBER 31 NAP
Vasárnap **4** B2 Borbála vt.	Prot. B2 Borbála
Hétfő **5** Szabbas ap.	Prot. Vilma
Kedd **6** Miklós pk.	Prot. Miklós
Szerda **7** Ambrus pk.	Prot. Ambrus
Csütörtök **8** Szep. fogantatás	Prot. Mária
Péntek **9** Furier Péter	Prot. Natália
Szombat **10** Melikades p.	Izr. S. Vajislakh 50. hét Prot. Judit

<Szovátai falfestmények>

Kelemen Lajos

A < 7 5 Eggel-

Pásztortűz

1925. 449-451

Sza Kelemen

Vasárnap **6** B22 Lénard hv.	NOVEMBER 30 NAP Prot. B21 Lénárd
Hétfő **7** Engelbert pk.	♍ Prot. Rezső
Kedd **8** Gottfried	Prot. Gottfried
Szerda **9** Tivadar vt.	Prot. Tivadar
Csütörtök **10** A. András	Prot. Luther
Péntek **11** Márton pk.	Prot. Márton
Szombat **12** Márton p	Izr. S. Vajere 46. hét Prot. Jónás

< Szovát

és végi emlékei >

Kelemen Lajos

< > 4 Eppel-.

Magyar Nép-

V. évf. 45. sz.

Sza Kelemen

SZOVKA 1. SZOFKA

Pr.Z.

SZOVKA i. SZOFKA

[345] WENZEL, id. m. I. 205.

[346] Az értékes iratra HUSZTI DÉNES hívta fel figyelmemet, aki publikálását és feldolgozását készíti elő.

[347] MIHALIK, ALESSANDRO: I maestri orafi senesi Pietro e Niccolò Gallicus di Siena in Ungheria. *Bollettino Senese di Storia Patria*, 1926—27.

[348] *Arch. Ért.*, 1889. 272. l. — Valószínűleg Vancsa bíboros adományozta a chartres-i székesegyház egy XIII. századi festett üvegablakát, amelyen képe is rajta van, amint a Szűz Mária előtt térdreborul. *Arch. Ért.*, id. h. képpel.

[349] SIKLÓSSY LÁSZLÓ: Műkincseink vándorútja Bécsbe. Budapest, 1919. 67—68. l.

[350] Kiadta PRAY GYÖRGY. Nagyszombat, (Tyrnaviae), 1770. — V. ö.: MIHALIK, ALESSANDRO: Gioielli di Santa Elisabetta d'Ungheria ... id. m. 4. l.

[351] MIHALIK, id. m. 4— l.

[352] Képe: MIHALIK, id. m. 13. l.

[353] FEJÉR, Cod. Dipl. III. 1. 166.

[354] BRAUN, JOSEPH: Das christliche Altargerät. München, 1932. 74., 77., 143. l.

[355] Ma a nagyszebni Brukenthal-Múzeumban. Aranyozott bronz, XII. század második fele. — ROTH, VICTOR: Kunst-

Szoyka Mátyás

barométer

l.

Ezredévi kiáll.

VIII b. csop. 98. l.

Szoyka Pál MDK

építészmérnök, született Budapest, 1915

az oklevél keltének éve 1938 száma 116

József nádor 1937/38

LIII. (6. série, tome 3). ibid. 1887 ——— 1.—613. ll. 39 képes tábla

LIV (6. série, tome 4) ibid. 1888 ——— 1.—618. ll. 31 képes tábla

LV. (6. série, tome 5) ibid. 1889 ——— 1.—606. ll. 37 képes tábla

LVI. (6. série, tome 6) ibid. 1890 ——— 1.–557 ll. 46 képes tábla

LVII (6. série, tome 7) ibid. 1891–92 ——— 1.–593. ll. 41 képes tábla

LVIII. (6. série, tome 8) ibid. 1893 ——— 1.—589. ll. 24 képes tábla

Szoyka Pál

rigorló épitész-hallgató 1937/38.

Tanár Kotsis Iván dr.

Dunaparti nagyszálló terve, távlati kép és műszaki rajzok

Repr.

Technika

1938. 120-121. l.

Szoyka Pál

Bálint János - Szoyka Pál: Az építészeti tervezés komplexitásáról. - Müszaki Tervezés, 1967. 12.sz. 1. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört.Írt. 1970. 1.sz. 63-107.l./

72. l.

Szoyka Pál

okl. építészmérnök

szül. Bpest 1915

Oklevelet nyert 1938.

József nádor 1937/38

208. p.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szoyka Pál

épitész

l.

Építészet

1942. 19. 1.

Szépmüvészet

DR. ZIMMERMANN ÁGOSTON RECTOR MAGNIFICUS

MEGNYITÓ BESZÉDE.

2.

KELLE ARTHURNAK, A BÁNYA-, KOHÓ- ÉS ERDŐMÉRNÖKI KAR DÉKÁNJÁNAK

SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE.

Szoyka Pál

okl. építészmérnök
tanársegéd a magasépítéstani tanszék mellett.

Pr József műegy. 1938/39. II.
92. l.

mdk

Hatvani Szőcs Gergely celtmester

1660-ban

szinscéltmester

Horváth Zoltán: Egy Mezőváros Céles Spara

Vegykőrös 1943. 98. l.

Jõh, dep.

60 281

Szőcs Dániel

építész

Kolozsvár 1800

Erdt

Gerend 165 l

0,00 víz
-3,00
1876 évi nagyvíz 6,81 m.
8,0

Szőcs Dániel

kolozsvári épitész

XVIII. sz.

emlitve

Balogh Kolozsvár

37. l.

Szőcs Árpád

Részt vett a marosvásárhelyi téli tárlatban

Kovács Iván Kritikája,

Igaz Szó 65/3 432.o.

Gerevich Tibor W. 36

Szőcs András

ält. tanf

Ferk`pzomfoisk`vk

1939-41. 147. l.

Szőp Ágnes

Metszete. Repr.

Kosnak, Kolozsvár 1969. II. 276.

Szőcs Ágnes

Rögbi

Repr.

Korunk, 1972. 7. a. 1048.

Szőts István

Illusztráció Beckett Godot-jához.

Repró.

Korunk 1970 ún. 1084.

Szőcs Ágnes

Ady - illusztrációja Repr.
/„Az utolsó moroly/

Kovacs, Kolozsvár 1967 I. 42.

M.D.K.

Szöczi János, fazekasm.

Veszprémi fazekascéh korsója. Veszprém, 1863. 9.kép. 176.o. Fekete repr. Függelék, 76.197.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és veszprémmegyei céhkorsók. 169.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 4. 1965. Veszprém. Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága. Veszprém

M.D.K.

Szőczi János,fazekasm.

Veszprém,1863./ Függelék,76/.Céhkorsót készitett.
186.o.

Nagybákay Péter: Veszprémi és Veszprémmegyei céhkor
ok. 139.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.4.1965.Veszpr
prém.Kiadja a Veszprém Megyei Múzeumok Igazgatósága.
Veszprém

VASÁRNAP
30
Kat. Fekete vas.
Prot. Izidor
Ó-g. 17. Nb. 4. vas.

N. k. 5 ó. 44. p. N. ny. 18 ó. 26 p.,

8.50

HÉTFŐ
31
Kat. Guido ap.
Prot. Árpád
Ó-g. 18. Cirill pk.

5 ó

KEDD
1
Kat. Hugó pk.
Prot. Hugó
Ó-g. 19. Krizsánt

IV. HÓ ÁPRILIS

3

5
4.25
9.25

18.5

SZERDA
2

5 1/2

Szőci rk. templom

(Zala vm)

Szt Imre tisz. épit-
tette Biró Márton
püspök -

XVIII. sz.

Pehm 462. l.

Szőchy Szilárd

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.
Egy női akt.

Magyarság
1930. VII. 1.

VI.

Szőcs Károly

festő

Abrudbánya piactere az 1849. évi pusztulás után

Fenti festménye 1866-ból

Repr.

Történelmi és Régészeti Közlemények Miskolc város és Borsodvármegye multjából 1927. II. évf. 2–3. sz.

29.360/1931.
----------szám.
I-3.

Fenti s

visegrádi vár részbe

649.58 pengő értékü

héz anyagi helyzetéi

nincs módomban elen

Budape

A m

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
184 / 1931 szám.
Érk.: 931 év V hó 23 n.

Szőcs József nyugdíjas lakatos,

Jáncosnó, fadombormű, 18x25 cm

Vasutasok 5. Nemzetközi Képzőmův. Kiáll Bp 1960

Kat sek Kovács János

30 cm

Szőcs József, nyugdijas lakatos MDK

Táncosnő, fadombormü

Mücsarnok 1960.Vasutasok V.Nemzetk.Képzőm. Kiáll.

Szőcs József ny.lakatos

Táncosnő, fadombormü

5. Nemzetk. vasutas képzőmüv. kiáll. Műcs. 1960. jul.

Szőn Jenő.

rajztanár, a szeulenchei műszerte
lelep tagja, kovai munkaibvé
a b-i mus. - őrüz néhányat

Miszolczy Ferenc,
Baja répromúmérete a XX. n-ban
Kézirat MDK-C-II, 599/2

MDK

Szőcs Jenő

építész

A Kamara uj tagjai. MMÉSKözl. 1927. aug. 14. 209.l.

Összesen:.....

azaz:.....

Kelt, Budapest, 1946.....

Skócz János festő

Bethlen Gábor gyulafehérvári képmása XVII. sz.

Említve:

Stimákovits László:

Erdély művelődése Bethlen Gábor korában. Művelődéstört. Értekezések 44. sz. Bp. 1910. 83. l.

Lásd Szilágyi Sándor Bethlen Gábor fejedelem levelei. 79, 227, 302, 407.

mdk

Nográdi Szőcs János célmester

1643-ban

a szűrs cél Fagja

Horváth Loltán: Egy Mezőváros céles Szara
Nagykőrös 1943. 98. l.

mdk

Nográdi Szőcs János

u. n. idegenből jött „Külföldi" mester
1643.

Horváth Soltán: Egy Mezőváros Céles Szara
Nagykőrös 1943.

16. L

mdk

Szikszai Szőcs István

n. n. „külföldi" idegenből jött mester 1630."

Horvátt Zoltán: Egy Mezőváros Celes Szara
Nagykőrös 1943. 16. l

mdk

Szikszai Szőcs István eilmester

1630-ban

szücseilmester

Horváth Zoltán, 1943. Egy mezővárosi Cétes Spara

Nagykőrös 98. l.

Szőcs Imre, fazekas 2.) Folytatás

Kántor Sándornál tanult a ma Tiszafüreden élő fiatal fazekas-népművész. A legutóbbi országos pályázaton úgy hallatszik, hogy második díjat nyerte el. — A legkorábbi tiszafüredi edények díszítményeit újítja most föl, tehát az [1830–1860 közötti motívum-kincs el dolgozik.] említve.

Néhány szó zene közben.

1978. X. 31. Petőfi, 11.30 (Kiné)

Szőcs Imre, fazekas 1) Folytatás.

A Tiszafüredi Múzeumban időszaki kiállításhoz az ország különböző magán és közgyűj teményéhez kölcsönöztünk anyagot tehát ez az egyedülálló kerámia kiállítás, amely az év végéig látható. — A madár-motívumok má ig népszerűek. A mai tiszafüredi fazekas, Szőcs Imre munkáin gyakran megtalálhatók (emlitve.) Sok kiállítása van a környéken sőt New-Yorkba is eljutottak munkái.

Néhány szó zene közben.

1948. X. 31, Petőfi, 11.30 (K J né).

Delhaesz István: Bacchan
lia 126 (608), 2111 (283). — Csendéle
126 (608), 2112 (284). — Genovéva 1
(608), 2113 (284). — Landsknecht
126 (608), 2114 (284), 2115 (284). —
Mátyás király Bécs előtt 126 (608
2116 (285). — Műterem belseje 1
(608), 2117 (285). — Parafzt férf
(608), 2119 (285). — Tájkép 126 (
2120 (286), 2121 (286), 2122 (28
— Vizsgadok 126 (608), 2123 (2
— Wolfräulein 126 (608), 2125 (

Szöcs Imre

Univerzet 1903. 65

Reichl F. Ferenc

építész.

Szőcs Gyurko

otvos inas.

Mestere Szindy Mihály Kassán. Ye're szegődött 1654. szept. 16a. Apja vehai Szőcs Gáspár.

Mihalik József Kassavaros otvosjenek tortenete. Bpest 1900. 320 l.

trafó
KORTÁRS MŰVÉSZETEK HÁZA

2000. DECEMB

1. 20h — **Kiss Erzsi és baráta**

2 – 3. — **Trafó Fészekalj** /kr

4. 20h — **Kati Lakatos és Lőr**

6 – jan. 7
Megnyitó dec. 6. 18h. — GALÉRIA: A **Fiatal** kiállítása a Trafóban. „Lenni ott, nézni azt" fény- és videóinstallác Kurátor: Berecz Ágne

8 – 10. 20h — **Ali**

SZŐCS MIKLÓS TUI

TÖRÖK ANDRÁS: A JAGUÁR ÉS KÉPEI

ÉLETÜNK 2000/4, 380-384

SZŐCS Miklós

SZEGŐ György: Szőcs Miklós szobrai. = Magyar Nemzet, LIV.évf. 250.sz. 1991 okt.25. 10.p.

Bp., Francia Intéezet, 1991

SZŐCS László *129*
Kolozsvár, 1944. március 15.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő
(1987 óta Magyarországon él.)

Banner Erdély

Szőcs László

- a kovásznai Hét Képtárban állítottak ki munkáiból 1976 ban

D. Varga Katalin: Képtárat avattunk Kovásznán

A Hét. 1976. márc. 5.

Szőcs László

Csatlakozott a A Hét Képtárának akciójához – ő is adományozott művet.

A Hét, 1974. aug. 16. 5. erf. 33 m. 4 p.

Szőcs László (festő)

Tovacskó (fotó – A Hét képtárának anyagából)

A Hét, 1974. aug. 16. 5. ef. 33 k. 8 p.

Szőcs László

Részt vett a marosvásár-
helyi tárlaton.

Kovács Iván kritikája,

1902 Szó 66/2 291.o.

Szöcsné Szilágyi Piroska

festő +

festette a bpesti Regnum Marianum pléb templom részére Lisieuxi szt. Teréz képét, melyet a festőnő kozbejott halála miatt Veress Zoltán és Hárry Gyula fejezték be.

Horvtemplej

33. l.

SZŐCS Sándor *129, 130, 131, 134*
Bózs, 1924. május 31.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

Szőcs Sándor

Varró Iloma:

SZŐCS SÁNDOR mütermében.

Utunk, XXXIII.évf. 38. /1560./sz. 1978. szept. 22. 7.old., képpel.

Szőcs Sándor

- Az Új Élet szerkesztőségénél szervezett kiállításon 12 képet állított ki.
- Emlékre Simon Endre, Nagy Pál,

Varró Ilona : Nagy Pál

Igaz Szó 1975/5 456 old

Szabcs Sándor

Neve emlitve.

A Het, 1973. júl. 27. 4. ef. 30m. 11n.

Szőcs Sándor

KISZ fiatalok, olaj 130×100

Képzőművészeti Kiállítás
Ifjúsági és a Román Kommunista Párt

EARLES, Paul

9/1 10. 69

SZŐCS MIKLÓS

91 10 70-72

Új Művészet

A bécsi gyűjteményekből Magyarországra tárgyak kiállítása a Magyar Nemzeti Múz[illegible] Budapest, 1933. 7—19. l., 8°.

Az 1934. évi Nemzeti Munkahét alkalmából [illegible] magyar kiállítás tárgymutatója. I. terem. Viss[illegible] rész. (Az anyagot gyűjtötte és rendezte P. E.) [illegible] Műcsarnok, 1934. szeptember—október. 5, 7—[illegible] — Országos Magyar Képzőművészeti Társulat.

Deák Ébner Lajos Emlékkiállítása. Az [illegible] Emlék és Gyűjteményes kiállítás tárgymutatója. [illegible] pest, Műcsarnok, 1934. 3—5, 20—22. l. — Orsz[illegible] Képzőművészeti Társulat.

Mattyasovszky-Zsolnay László festőművés[illegible] kiállítása. Az Ernst-Múzeum kiállításai. CLX. [illegible] Az Ernst Múzeum kiadása. 1936. 14 l., 8°.

Magyar Mesterművek kiállítása. Nemzet[illegible] Művészeti Egyesület. „Júniusi hetek" Számozat[illegible] képekkel. 1936. 16°.

Rippl-Rónai József emlékkiállítása. Ernst-[illegible] kiadása. Budapest, 1937. november. 23 l., 16°.

Régi olasz mesterek kiállítása. Képek, [illegible] magyar magángyűjteményekből. Budapest, [illegible] Szalon Művészeti Egyesület, 1937. Számozatla[illegible] Képekkel. 8°.

A Szinyei Merse Pál Társaság művésztagja[illegible] kiállítása. Budapest, Ernst Múzeum, 1937. 20 l. [illegible] kel. 8°.

A Szinyei Merse Pál Társaságnak az Ernst [illegible] fennállásának 25-ik évfordulóján Ernst Lajos [illegible] rendezett kiállítása. Budapest, Ernst Múzeum, 19[illegible] képekkel. 8°.

Vaszary János emlékkiállítása. Gróf Almá[illegible] Éva Művészeti Intézete kiadása. Budapest, 19[illegible] képekkel. 8°.

Ferenczy Károly képeinek kiállítása. Gróf [illegible] Teleki Éva Művészeti Intézete Kiadása, 194[illegible] képekkel. 8°.

Francia művészeti alkotások kiállítása magya[illegible] tulajdonból. Budapest, gróf Almásy-Teleki Éva M[illegible] ti Intézete, 1940. 28 l., képekkel. 8°.

A Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület tö[illegible] első kiállításának katalógusa. Budapest, Nemze[illegible] Művészeti Egyesülete. 1941. Számozatlan l[illegible]

SZÖDÉNYI Demjén szobrász

ROSDY Pál: Szödényi Demjén szobrai.
Vigilia, 53.évf. 2.sz. 1988 158 - 159.p. ill.

Szödemeteri ref. templom

Ezüst és ónedenyek -
Hímzések.
fejfák.

Debreczeni László
1933. 33, 34. l.

Dzigliget

2

Sződe István

festő 1862

lásd

Vayer Pázmány

44. l.

Magyar Könyvemle

1894. 192. l.

Szőcsik András, építészmérnök

Kosdi Attila: A Kossuth tömb rekonstrukciója, Sátoraljaújhely.

Sátoraljaújhely történelmi belvárosának része az ún. Kossuth-tömb. A terület tervezését 1979-től a Váti végezte. Sorra készültek a tömb arculatát meghatározó tervek. A tervezésben Kölönte Zsolt, Kravár Ágnes, Szőcsik András, Máté Zsolt építészmérnökök vettek részt.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 50-old.

I

r Kereskedelmi Bank.

Budapest.

Táv. cim.	Tel.	Üzleti órák.	Folyószámla.
Pesti Keresk. Bank. Bpest.	744-07.	d.u. 2-6.	

23. Levelünk jele: B.P.K. Kelet:

Budapest, 1934. május 26.

dása.

jük Önöket, hogy a kért 5000.- P-s lom-
juk. Feltételeink a következők: 10% kamat
ék.
elelnek, kérjük szíveskedjenek a felaján-

Szőcseny vára

l.

Vasi Szemle

1937. 203. cs

kv. M.

SZÖCSNÉ Szilágyi Piroska, festő, l.
~~Szilágyi P.~~

300	116	150	143	80	170	40
300	117	300	144	120	171	50
400	118	120	145	120	172	200
300	119	150	146	120	173	120
800	120	200	147	400	174	20
500	121	300	148	300	175	10
300	122	250	149	20	176	20
200	123	250	150	10	177	20
400	124	120	151	20	178	50
600	125	800	152	10	179	40
500	126	300	153	10	180	120
400	127	400	154	10	181	30
400	128	2000	155	20	182	80
200	129	800	156	20	183	10
150	130	1000	157	20	184	200
200	131	600	158	20	185	300
150	132	300	159	20		
150	133	150	160	20		
300	134	20	161	20		
300	135	40	162	20		

Szécsné Szilágyi Piroska

MAGYAR MŰVÉSZET
1931. 488.

		Spiel um hohen Einsatz
Marsh	-	Tresor 226
Nack	-	Toten ohne Kopf
Noyes Hart	-	Der Fall Bellamy
Sharp	-	Fielding wird gejagt
Small	-	Der schwarze Dreieck
"	-	Die schweigende Sechs
"	-	Der Mann der nicht zu fassen war
Volk	-	Der Teuffelsstrudel
Whitfield	-	Grünes Eis

4.50 jetzt nur P 2.10

B Ü C H E R /Kriminalromane/

Macdonald	-	Die weisse Krähe
Masterman	-	2 L.O.
-	-	Die grüne Kröte
Packard	-	Das verschlossene Buch
Williams	-	Die rote Messe

.50 jetzt nur P 2.70

T E R H A L T U N G S R O M A N E

Horváth Ö.	-	Der ewige Spiesser
Mohr, Max	-	Venus in den Fischen
Wolf, L.	-	Smarra
Zobelitz	-	Dagmar spring in die Freiheit

50 jetzt nur P 1.90

Szócsné Szilágyi
Piroska

MAGYAR MŰVESZET

1931. 488.

Lyka Károly

Nekrolog

+ Budapest 1931. okt. 28.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Szőcsné Szilágyi

Piroska

l.

La Rosée

68. l.

~~Aranyérem, római V. 255 – 258~~

Szöcsné Szilágyi Piroska

Árverési Csarnok (aukció) kat.

31. sz. 1926. febr.

32. sz. 1926. apr.

MDK

Sződy Szilárd

Térdelő nő, bronz

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum kiáll.-nak katalogusa. 1937. Jan. Nemzeti Szalon.

MDK

Szódy Szilárd szobrászművész

A Románelli-emléktáblát, Szódy Szilárd szobrasz-
művész készitette. Az emléktáblat a Ludovika
Akadémia homlokzati részén helyezték el és 1929-
ben leplezték le.

Dr.vitéz Balsay László: Romanelli-emléktabla.

Ludovikás Levente, 1930. IX.évf. 57,58.lap.
Képpel.

MDK

Sződy Szilárd

Egyesületi hirek. Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

MDK

Sződy Szilárd

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

Sződy Szilárd

Bónis István, bronzplakett

Nicsarnok 1932/33 téli kiállítás

Sződy Szilárd MDK

Borvendék Ferenc, bronzplakett

Műcsarnok 1932/33 téli kiállítás

Sződy Szilárd MDK

Kosztolányi Sándor, bronzplakett

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Sződy Szilárd

MDK

Gyerek-fej, gipsz

Miesarnok 1939 Derű a művészetben c. kiáll.

Sződy Szilárd

MDK

Kisfiu tányérral, gipsz

Mücsarnok 1939 Derü a művészetben. c. kiáll.

MDK

Sződy Szilárd

MDK

Mály Béla

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Sződy Szilárd MDK

Dr. Duday Alajos, bronz

Klára, gipszplakett

Nicsarnok 1939 Téli tárlat

Szödy Szilárd.

A Mücsarnok téli tárlatán szerepel Pandorája. (említve.)

Magyarság, 1928. dec. 16.

Szőcsy Szilárd.

A Műszaszolás téli tárlalán „Modern Pandora" c. úri alat, valamint Vasvis Szegula államtitkár anyjának mellrobra, - és egy kettős emlékplakett szerepel. (emlékre.)

Pesti Hírlap, 1928. dec. 19.

Sződy Szilárd.

A Műcsarnok téli tárlalán „Modern Pandora" c. úsi akt, valamint Kornis Gyula államtitkár anyjának mellszobra, - és egy kettős emlékplakett szerepel. (említve.)

Pesti Hirlap. 1928. dec. 19.

Gödy Gilárd.

A Műcsarnok téli tárlatán
sobor-műre szerepel.

Magyarság, 1928. dec. 16.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
című levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőművészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható
Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö

Szódy Szilárd

Kiállít

P. H. 932. XII. 20.

Szödy Szilárd.

A Műcsarnok téli kiállításán szobornűre szerepel.

Budapesti Hírlap, 1928. dec. 16.

Szödy Szilárd MDK

Török János, bronzplakett

Műcsarnok 1933. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Sződy Szilárd MDK

Török János, bronzplakett

Műcsarnok 1933. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Szödy Szilárd szobrász

Az Orsz.Képzőm.Tanács által kiirt Jókai-emlékműpályázaton, a szobrászok között kiválik Szödy monumentális alkotása.

Épitő Ipar - Épitő Művészet,1924.jan.1.
3.lap

Sződy Szilárd

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

W. M. 1931. IV. 26.

Sződy Szilárd

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH. 1931. IV. 25.

Szőcy Szilárd
szobrász

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - szoborral szerepel -

Kitünü Ripka portrait plakettje.

Pesti Hirlap 1931.XII.19.

Szőcy Szilárd

szobrász

Képzőművészeti Társulat kiállitása - Mücsarnokban - szobrával szerepel.

Nemzeti Ujság 1931.XII.22.

MDK

Sződy Szilárd

Martinovics Ignác emlékplak.1915. br.

Árv.Közl. 1939. 5.rk.sz. 92.aukc. 42. l.

MDK

Sződy Szikárd

Akt

Új Szalon...karácsonyi kiáll. 1934. dec. 9. 1.

MDK

Szödy Szilárd, szobrász.

Török János. Bronzplakett.

Bp.Mücs.-OMKT Nemz. Képzömüv.kiáll. /Rend.M.Kir.Vall.- és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 46.1.

MDK

Sződy Szilárd és Módl Lajos, Bp.

Pályázatok tervkészitésre. Kossuth-szob.pályázata. Vállalkozók Közl. 1908. márc. 4. 6.l.

MDK

Szödy Szilárd, szobrász

Karácsony Endre plakettje.
Agorasztó Tivadar plakettje.

OMKT-Műcs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.-jun
Kat. 14.1.

MDK

Sződy Szilárd

Dr. Baksa János, br.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov.
33.1.

MDK

Sződy Szilárd

Rózsa, br.plakett

Onka, " "

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

14.1.

Szödy Szilárd.

A fővárosi tanács Ady Endre szémlék-terpályázatán részt vesz művével.

Magyarság, 1927. dec. 8.

Szödy

A Műcsarnokban bemutatott Ady-szeremlékpályázaton pályaműve szerepel.

A Reggel, 1928. febr. 13.

Szödy Szilárd.

Részt vett az Ady Endre-síremlék elkészítésének pályázatán.

Magyarság, 1924. febr. 9.

Szödy Szilárd

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

Szódy Szilárd

Aranymárkás aranyérmet kapott.

N.U.934.XII.15.

Szödy Szilárd

Szerepelt a nemzeti kiállításon.

PH. 1933. IV. 20.

Sződy Szilárd

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szobrával szerepel.
Portré-fej.

Pesti Hirlap
1933.XI.16.

Brödi Szilárd

Réntgen a Klebelsberg nobospályázaton

Pesti Napló 1936 IX. 13

Sződy Szilárd szobrász.

Nagy komponiszt vezetnek
„A nő a mivészetben" c.
kiállításon a műcsarnokban

Nemzeti Csiság 1936 X. 25

Szödy Szilárd

Művével nevepel a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

P. H. 929. XII. 24.

Szödy Szilárd

Aranymárkás aranyérmet nyert az Uj Szalon (Kossuth L. u. 12) artriállításán.

P. H. 934 XII. 11.

Gödy Szilárd

A jan. 26-án alakult
Strobl Alajos emlékbizottság tagja

Magyarság 1927 I. 28.

~~Sződ~~
Sződy Szilárd
~~szobrász~~

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Nacsarnokban - szoborral szerepel.
Elhagyatva c heverő aktja

Pesti Hirlap
1930.XII.20.

Szödy Szilárd.

Szabonnunkája szerepel a Műcsarnok téli tárlatán.

Nemzeti Ujság, 1927. dec. 18

Szödy Szilárd.

szobrász

Alkotása szerepel a Műcsarnok téli tárlatán.

Pesti Napló, 1927. dec. 18.

Szödy Szilárd.

Három plakett-képmása szerepel a Műcsarnok téli tárlatán.
(emlétve.)

Pesti Hirlap, 1927. dec. 18.

MDK

Sződy Szilárd, szobrász

A vasasszakszervezet 1919-ben
készült jelvényét tervezte.

–: Történelmi jelvénygyűjtemény 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971, jan. 8.

Szödi Szilárd

Kisplasztikája dr. P. F. gyűjteményében.

Losonci M.: Egy budai műgyűjtő otthonában; Műgyűjtő, 1970. 4. sz. 16. p.

Sződy Szilárd

A szobrot az 1914-18-as világháboru egyik nevezetes várostromának emlékére emelték; Sződy résztvett a vár védelmében; csak hadviselt művész pályázhatott a mű elképzitésére.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 48 l.

Sződy Szilárd

„Przemysli emlékmű", II. ker. Margit budai hídfő; 1932-ben állítottak fel; bronz, harapti mészkő talapzaton; 2,80 m magas, talapzaté 4,30 m

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 48 l.

Sződy Szilárd

Tanulmányúton járt. Olaszországban és Németországban. Igen sok hősi emlékművet képitett az ország különböző répein, a legismertebbek a nagykátai és a táti.

Gádor E.: Budapest sobrai, Budapest, 1955. 481.

Szödy Szilárd

Nagykátán született 1878-ban, művészi tanulmányait az Iparművészeti iskolán és a bpesti Rajztanárképezdén végezte. Stróbl Alajostól és Zala Györgytől is tanult.

Gádor E.: Budapest sobrai, Budapest, 1955. 481.

Sződy Szilárd, ~~[illegible]~~ szobrász

84.) A Magy. Tanácsköztársaság idején készült műve: „Vasas ne hagyd magad". ~~Bronz~~, Bronz, vert. 42 x 5 cm Ln. 58.112. 140 vert

Gerelyes Ede: A Legújabbkori Történeti Múzeum tanácsköztársasági gyűjteménye. 131.o.

Legújabbkori Tört. Múz. Évkönyve. II. évf. 1960. Üpest, 1961. Franklin Nyomda. Bp.

Szödy Szilárd, ~~[illegible]~~ szobrász

85) A Magy. Tanácsköztársaság idejen Készült műve: „Halál az elnyomókra!" Aluminium, próbaöntvény. 3.5 x 5 cm
Sz. 58-369 140 old.

Gerelyes Ede: A Legújabbkori Történeti Múzeum tanácsköztársasági gyűjteménye. 131.o.

Legújabbkori Tört.Múz.Évkönyve.II.évf.1960.Bpest,1961.
Franklin Nyomda.Bp.

9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					

SZŐDY Szilárd iparművész

bronzszobor alkotója

SZABÓ Balázsné: Budapest Szent István Közgazdasági Szakközépiskola. Bp. : TKM, 1990 14-15.p. ill.

M.D.K.

Sződy Szilárd

A Bartha szoborpályázatra beküldte a müvész pálymüvét, -adja hirül a "Képzőmüvészet" c. rovat.

Szinház és Élet, Bp. 1908. május 1o. VI. évf. 2o. sz.

...könyvkiadó/Corvina 1974 179.o.

...művészet jelképei

Sződ y

Vasas, ne hagyd magad! 1919
A kis ovális érmen az éppen hogy jelzett, küzdő tömeg elé és fölé emelkedik a hatalmas ököl.

Aradi Nóra: A szocialista képzőmüvé
Kossuth Könyvki

Szödy Szilárd.

Részt vesz az Ady Endre-
szerelék pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

MDK

Szödy Szilárd, szobrász

120. Pandora. Márvány.

Ep.Műcs.-OMKT 1934.ápr.28.-jun.17. Magy.Képzőműv. Kiáll.
Kat. 9.l.

MDK

Sződy Szilárd szobr.

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Mücs. 39 l.

MDK

Sződy Szilárd

Forradalom, br.plakett

Potanin szibériai iró, br.plaket
Kis kacsa, bf.
Csibe, "

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal.
1922. máj.

21 l.

MDK

Sződy Szilárd

Hajótörött, gipsz

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 15. 1.

Sződy Szilárd

Auróra, márv.

Art kiáll. [illegible]. Műcs. 1925. dec. 14.1.

KDK

Sződy Szilárd

Fekvő leány, márv.

Akt kiáll. OMKT. Műcs. 1925. dec. 14.1.

MDK

Sződy Szieárd

Gyértődés, gipsz

Akt kiáll. OMKT. Mics. 1925. dec. 13. 1.

MDK

Sződy Szilárd

Emlékezés, gipsz

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec. 13. 1.

M.P.U.

SZŐDY Szilárd szobrász

1878 - 1939

1708. Fervő nő Lsz.: 56.643-N.

1709. Kontyos nő Lsz.: 59.140-N.

1710. Oroszlán Lsz.: 56.644-N.

A M.N. Galéria ácsagjegyzése T./b. rész

Bu. 1959. 239-240. l.

MDK

Sződy Szilárd
vásárlás

A falfestés mustrára pályázat eredménye
Magyar Iparmüvészet 1903. 93.o.

Sződy Szilárd
Kabrón

Kiállít a Téli Tárlaton

N. U. 1939. I. 28.

.LLAMVASUTAK.

utalvány.

.....hóra.

g y:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Követelők			Pengő	fill.	A könyv lap-száma

apest. 1936.

Sződy Szilárd

festő

A komáromi Jókai Egyesület Kulturpalotájában rendezett fiatal budapesti festőművészek kiállitásán szerepel képeivel.

N.U.1939V.26.

Boros Edit 1842, 2373
Boros Judit 430, 1625, 199
Boros László 1059, 1382
Boross Marietta 874
Borovský, Stefan 414
Borsa Gedeon 836
Borsa Iván 837
Borsa Miklós 1147
Borsos Béla 81, 1049
Borsos József 244/5., 1815
Borsos Miklós 565, 1327, 1
Bortnyik Sándor 1260
Borvendég Béla 178, 1527,
Borzsák István 769
Bosnyák Sándor 2259

SZŐDY Szilárd szobrász

1931-ben készült Szent László szobra

DEMÉNY Dittel Lajos: Budapest, A kőbyánai Szent László-plébániatemplom. Bp., TKM, 1991

lo.p.

Szűdy Szilárd

szobrász

Tisza István gróf szoborpályázatra beküldte pályaművét.-

Nemzeti Ujság
1929.VI.5.

Szőke Miklós

szobrász

A Tisza István gróf szoborpályázatára beküldötte pályamüvét.-

Magyarság
1929.VI.5.

Sződy Szilárd

szobrász

Tisza István-szobor pályaművek kiállítás. - Műcsarnokban - tervével szerepel. Kompozícióján mira szónokló alakját ombros emelvényen látjuk, alatta a hátország, a jogi a törvény szim. bolikus figurái.

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

Sződi Szilárd

MDK

A Tanácsköztársaság idején készült alkotások

"Vasas ne hagyd magad!" Bronz, vert.

"Halál az elnyomókra" Aluminium próbaöntvény.

GERELYES EDE:A LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM
TANÁCSKÖZTÁRSASÁGI GYŰJTEMÉNYE
LEGUJABBKORI TÖRTÉNETI MUZEUM ÉVKÖNYVE II.Bp.1961.131-178.l.
140.l.

M.D.K.

Sződ y Szilárd /1878-

1109. A nemzet napszámos. Ére, 26x20 bronz.
1110. Térdelő nő. Szobor. 41 cm. mag. bronz.
Elvesztek. /Fővárosi Képtár/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
78. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Sződy Szilárd MDK

A Közvágóhid kapuzatán/Soroksári ut 58/ 1847-ből két szobor: szarvasmarhát fékező férfi-lakok. Begas Reinhold berlini szobrász művei. 1937-ben Sződy Szilárd kijavitotta a szobrokat, s bronzba öntötték.

Zakar ás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

172.1

MDK

Szödy Szilárd, szobrászm.

Ripka Ferenc főpolgármesterről készített bronza emelkedik ki a plasztikában.

A Műcs.téli tárlata.

Képzőművészet. 1932. VI.évf. 46.sz. 17.l.

MDK

Szödy Szilárd

Szödy Szilárd pályamunkája a gróf Tisza István emlékszobor pályázaton.

(gy.): A gróf Tisza István emlékszobor pályázat.

Képzőművészet, 1929. 21.sz. 143.lap

MDK

Sződy Szilárd

Képzőművészet 1931. 41. sz. 141.l.

MDK

Sződy Szilárd

Neuschloss-Knüsli Kornél, r epr.

Kutfigura, repr.

Képzőművészet 193o. 27. sz. 45.l.

Sződy Szilárd MDK

Przemysli emlékmü

Képzőmüvészet 1932. 221-222.o.

Uj pesi szobrok.

Sződ y Szilárd MDK

Karácsony Endre plakettje
Agorasztó Tivadar plakettje

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd MDK

Bánat, márvány

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Sződy Szilárd MDK

Szüleim, gipsz

Mücsarnok 1937 IV.Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Sződy Szilárd MDK

Gyötrődés, gipsz

Mücsarnok 1936 A nő a müvészetben c. kiáll.

Sződy Szilárd

MDK

Bébi, bronz

Műcsarnok 1936 Nő a művészetben c. kiáll.

Sződy HSzilárd MDK

Dr. Baksa János, bronz

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Sződy Szilárd MDK

Apám 85 éves korában, bronzplakett

Mücsarnok 1936 jubileumi kiállitás

Sződy Szilárd

Dr. Molnár Imréné, bronz

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállítás

MDK

Sződ y Szilárd MDK

Pilsudski, gipsz

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Sződy Szilár MDK

bronzplakettek

Buday Dezső
Wolff Károly

Dr. Sipőcz Jenő

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd MDK

bronzplakettek
Dr. Csilléry András

Nagy Ferenc

Szendy Károly

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd

bronzplakettek
Haris Ödön

Kemény Rezső

Szendy Károlyné

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd

MDK

bronzplakettek

Joanovich Pál

Meszlényi Róbert

Buday Dezsőné

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

MDK

Szódy

Szódy Aurorája, a Műcsarnok akt-kiáll.-on.

D.A.: A Műcsarnok akt-kiáll.

Magyarság, 1925.dec.6. 21.l.

Szödy

Aurora c. szobra vezetel a
hüsarnok akt kiállításán
(emlitve)

Nagyarság 1925 XII. 6. -

Milyen pályázatokon vett részt: . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

d ő i v

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Szödy

Kiállít

M 932. XII. 18.

ok müvészetéről: . . . . . .

MDK

Sződy Szilárd

A nemzet napszámosa, br.érem

Térdelő nő, br.szobor

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

Sződy Szilárd MDK

Darwin, hadifém

Pécs, 1964. Modern magyar képtár

Sződi Szilárd R. MDK

Diszkut, szobor

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

o t t s á g á n a k ,

B u d a p e s t .

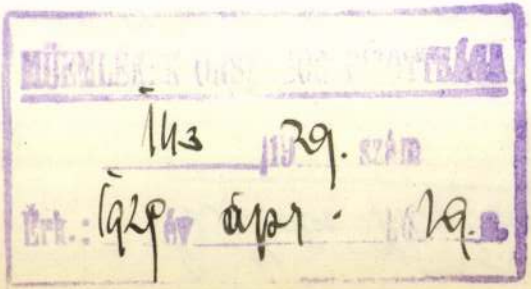

Sződi Szilárd

Jakabdebo Bp.

114. l. 123. l.

MDK

Szödi Szilárd, szobrász

Müvészete az ujabb törekvések irányába tartozik: stilizált,leegyszerüsitett mintázás,- alkalmasabb épületplasztikai feladatokra.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai.43.l.

MDK

Sződi Szilárd

Falidiszitményei a Mintalapokban.

Müvészet,19o4, 2o9 l.

MDK

Szödy

egykori növendéke az iskolának ,büszkesége rég - volt mesterének.

Hamvay Ödön: Az iparmüvészeti iskola jubileuma. Müvészi Ipar. 1905 nov.15. I.évf. 3.sz. 36.l .

Szödy Ivisef

építőmester

1856. máre ota a váci Kőnives és Kőfarago ich bejegyzett tagja. 1876-ban 47 éves volt, 1876-ban Jászberényben élt s választott városi tanácsnok és v. képviselő egy megegyülési képviselő oblt. ekkor építő munkavezetői állásra ajánlkozott.

Magyar mérnök és építész egylet közlöje. 1876. X cif. Hirdetések - a 288 lap mellett.

Sződy

NDK

Cs.K: Az Iparm.isk. jubileuma. Épitő Ipar, 1905. 369. l.

Szödy szobrász

Műcsarnok Tavaszi Tárlatán portré-
val szerepelt.

NM-930 III.15.

Szőcy

szobrász

Téli Tárlat a Műcsarnokban - érmeket és plaketteket állitott ki.

Magyarság 1931.XII.20.

Szödi rk. templom

(Pest vm.)

Régi temploma
1744-ben lëegett.
Ekkor épittette Gras-
salkovich Antal
herceg a mostanit
1746-ban Mária Mag-
dolna tiszteletére.

Chobotvác 132. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

n: . . . . . .

. . . . . .

Szödi

Kiállít

8. ó. U. 932. XII. 18.

SZÖDY Szilárd szobrán

a József távbenélő Köp. Kapualjában elhelyezett bronz domborműve a Puskás testvérekkel

Postaép 48.

pában szinte teljesen ismeret
ben Izrael országából kell az
a legnehezebb időkben is./ Az
különféle fajtáit gyűjti egyb
a fákat, az etrog /régi magya
alma/ a gyümölcsöket, a mirtu
ket, mig a fűzfavessző /arav
képviseli a betakaritás hála
citromhoz hasonló déligyümöl
egyenesen az Éden-kertből va
nek és szárának egyazon ize

SZÖDI Szilárd szobrász

pályázatt a fővárosi szobrászati díjain 1905, 1908

Erdei 1991 78,80

t commercial en grandes surfaces et petits
Constructions à usage multiple : cantines
és à des installations culturelles. Instal-
portives ; réseau d'ateliers de réparation
etien ; ateliers de bricolage, clubs de
onnées statistiques, besoins, propositions

ebaulichen Gestaltung von Wohngebieten.
ructure urbaine spatiale de l'espace ha-

sche Architektur.- Berlin.- n° 4, 74, pp

éthodologique des modifications de struc-
e forme d'une ville au cours de son déve-
, avec comme perspective, la formulation de
généraux valables pour une société socia-
prenant en considération tous les paramè-
ace, transport, paysage, couleur, etc...).
ritique de quelques projets de DDR et de
r.

(I.).- (Les anciens centre de villes com-
s du milieu de l'homme).
itektura.- Varsovie.- n° I/2, 74, pp 42-

SZÖDY Szilárd

Margit Tüzi bérház címereit tervezette +
Dugonics u-is Tola épületszobra a kajátnál
ld. Erdei 1991 68

MDK

Sződy Szilárd szobrász

Kállai M: Gárdonyi Géza szoborpályázat. Képzőművészet, 1932. 53. sz. 188. l.

MDK

Sződ y Szilárd, éremm.

Ybl E: Iparmüvészet és szobrászat a Györgyi K. eml. kiáll.on. MI. 1934, 84-86. l.

MDK

Sződy Szilárd

Dr. Molnár Imréné. Bronz. Magántulajdon.
Apám 85 éves korában. Bronz plakett. Mgt.

Az Orsz. Magy. Képzőm. Társ. jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936. máj-jun. 16.1.

Sződy Szilárd szobrász

Édesanyám

Jubileumi kiállitás tárgymutatójaMűcsarnok.1934.

Sződy Szilárd festőművész

Pandora

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

Sződy Szilárd szobrász

Gyötrődés

"A nő a müvészetben"kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok

Sződy Szilárd szobrász

Bébi

"A nő a művészetben" kiállitás katalógusa. 1936. Műcsarnok.

mDK

Szöcy Szilárd,

a N.Sz.által rend. 63 csop.kiáll.-k egyikén müveivel szerepelt. 1919.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub.és a KÉVE XX-ik kiáll.-a. 1929.febr.

MDK

Szöcy Szilárd, szobrászm.

portreinak a karakterérzés a főerősségük.

Műcsarnok. -Tavaszi Tárlat.

Képzőművészet, 1929. 18.sz.

MDK

Szödy Szilárd szobrász

Képzőművészet 1931. 37. sz. § 42 1. kép

Sződy Szilárd MDK

Pandora

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Szödy Szilárd

MDK

Édesanyám

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Sződy Szilárd MDK

R. Pravda /Igazság/, bronzplakett

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

MDK

Sződy Szilárd

200 koronás dijat kapott az Iparművészeti Társulat által polgári lakószoba falanak és mennyezetének patrónnal festett diszére kiirt pályázaton.

Művészet 1903. 141.l.

MDK

Szödy Szilárd, szobrászm.

BA.: Baruch Aladár-dij.

Kitüntetések, dijak.
Műcs.-OMKT.1931-32.évi téli kiáll. Kat. 36.l.

MDK

Szödy Szilárd, szobrászm.

kisebb-nagyobb szobrai válogatott szépségűek.

K.H.: György Kálmán emlékkiáll. az Ip.M.Muzeumban.
Nemz. Ujs. 1934. máj.19. 11.1.

MDK

Szödy Szilárd, szobrászm.
Baruch Aladár dij tulajdonosa.

Ripka Ferenc. Bronz.

Műcs.-OMKT. 1931-32.évi téli kiáll. dec.20.-jan.17.
Kat. 7.1.

MDK

Szödy Szilárd, ip.müv. és Linek Adolf ékszerészek

Botfejek. 18.kép.

Magyar Iparmüvészet. 1903. 18.1.

Magyar Iparmüvészet. 1903.

MDK

Sződy Szilárd

főtitkárrá választották

A Magyar Képzőművészek Egyesülete közgyülése. Képzőművészet 1929.19.sz. 1o4.l.

MDK

Sződy Szilárd

Mihalik Gy.: A kaposvári kiállitás. Magyar Iparmüvészet 1905. 252.l.

3. MDK

Szödy Szilárd, festöm.

Przemysl védöi:
Kapitány Gyula, százados.

Felroltak gipszplakettjei. Keretben.
/1,2,3.céd./
Szödy Szilárd fhgy. /Önarckép./
A béke és háboru allegoriája.
Ivanovics Vaszilievorosz felcser.

N emz. Szal.-1919.okt.kiáll. Kat. 14.1.

2. MDK

Szödy Szilárd, festöm.

Przemysl védöi:
Kloibert F., tábornok.
Schwalb I., ezredes.
Kamil T., ezredes.
Hubert O., alezredes.
Révy Kálmán örnagy.

Nemz. Szal.- 1919.okt.kiáll. Kat. 14.1.

1.

MTK

S zödy Szilárd, festöm.

Przemysl védöi: Kuzmanek H, gyal. altábornagy, várpar.
Tamássy Árpád, altábornagy, másodpar.
Wéber Alfréd, tábornok.
Seide Rezsö, tábornok.

Haza, Szal. - 1919. okt. kiáll. Kat. 14.1.

MDK

Sződy Szilárd

Rajzoktatás 1938. 7-10. sz.

SZŐDY SZILÁRD

Pilsudski. Patinázott gipsz.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Sződy Szilárd

Képzőművészet 1928. II. évf. 6. sz. 12.l.

Sződ y Szilárd MDK

Toldy Miklós, bronzplakett

Műcsarnok 1924. febr-márc.

MDK

Sződy Szilárd szobr.

Karácsony Endre plakettje

Agorasztó Tivadar "

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 14. l.

MDK

Sződy Szilárd sz.

Tev. kiáll. Műcs. 1925. máj. 28. 1.

M.D.K.

Szödy Szilárd, szobrász

végezte a budapesti szervita-téri Mária-szobor javítási munkálatait, melyet egy tulajdonjogi vita előzött meg a Főváros és a szervitarend között, mivel a szobrot ők állíttatták a XVIII. sz. elején. Minthogy a szobor a Főváros költségén került helyreállításra, s azonkívül közterületen áll, a szervitarend tulajdonjogi követelésétől elállott.

Építőipar - Építőművészet. Bp.1914. 38.évf. 23.sz.
243.old.

M.D.K.

Sződy Szilárd

Berán Lajos tanitványa. A Műcsarnokban kiállitott 443 kép és szobormü között a tavaszi nagy tárlaton szerepel müve.

A 22. oldalon 2-es számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

SZŐDY SZILÁRD

Kornis Gyula dr.

KMTárs.1927.őszi kiáll.

MDK

Sződy Szilárd

Pihenés, gipsz

N.Szal. tav.tárl. 1922. máj.

MDK

Szödy Szilárd, szobrászm.

özv. Wipplerné. Bronzplakette.

Fehér ház. " "

Műcs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. Kat. 22.l.

MDK

Sződy Szilárd szobrászmüvész

Női aktja szerepel a Kemenes-u.5.sz.alatti müteremben rend.kiállitáson.

Cikk: Müteremkiállitás.

Bpesti Hirlap,1925.

Sződy Szilárd

Dr. Molnár Imréné, bronz

Miscurnok 1936. máj-jun. Jub. Kiáll.

Sződy Szilárd

Apám 85 éves korában. bronz plakett

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Szödy Szilárd, szobrász

	Embervadászat.	Bronzplakett, márvány lapon
266.	Keresztjanka.	" " "
267.	Keresztjanka.	" " "
	Bolsevizmus.	" " "
	Forradalom.	" " "

Áll. Árv.Csarnok.-M.Képzőm. Egy.kiáll.1922.dec.15.-17.
Kat. 15.l.

MDK

Sződy Szilárd

falfiszitmény

Szinirodalom. Magyar Iparművészet, 1903. - 303.l.

MDK

Sződy Szilárd

Hajótörött, gipsz

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Sződy Szilárd

Aurora, márv.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Sződy Szilárd

Fekvő leány, márv.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

MDK

Sződy Szilárd

Gyötrődés, gipsz

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Sződy Szilárd

Emlékezés, gipsz

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Szödy Szilárd, szobrász

Gyermekfej. Bronz.

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O.M. Szépmüv. Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Kat. 13.1.

Szödy Szilárd MDK

Reggeli órán, márvány

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Sződ y Szilárd MDK

Női akt

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Sződ y Szilárd

Pihenés, gipsz

Nemzeti Szalon 1922. május Tavaszi tárlat

Sződy Szilárd

MDK

Belatini Braun család siremlékének segédmintája
Pieta vázlat
Szt. István, terrakotta
Madonna, gipsz

Egyház és Művészet
Nemzeti Szalon 1919.

Sződy Szilárd

MDK

Mária, Mükő_oszlopfő
Jézus, mükő oszlopfő

Egyház és Művészet
Nemzeti Szalon 1919.

Sződ y Szilárd MDK

Alexandra, márvány

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Sződy Szilárd MDK

Álom, gipsz

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd, MDK

Klára gipszplakett

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Sződy Szilárd MDK

Duday Alajos, bronz

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Sződy Szilárd

MDK

Gyötrődés, gipsz

Műcsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Sződy Szilárd MDK

Bébi, bronz

Műcsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Sződy Szilárd MDK

Testnevelő Szövetség vándordija, bronz

Füzesséry Zoltán arcmása

Mücsarnok 1927. tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd

MDK

Kisfiu tányérral, gipsz

Műcsarnok 1939.
Derü a művészetben kiáll.

Szőcy Szilárd MDK

Gyerek-fej, gipsz

Műcsarnok 1939.
Derű a művészetben kiáll.

MDK

Sződy Szilárd, Bp.

Új tagok a M.Ipm.Társ. Magyar Iparművészet, 1901. 291. l.

Sződy Szilárd MDK

Álom, gipsz

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd.

Müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1919-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Sződy Szilárd

Művészet 1936. 3-4. sz. 59.l.

Sződy Szilárd MDK

Késő ősz, vizf.

A Don partján, vizf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

Sződy Szilárd

Nyár derekán, vizf.

Orosz tavasz, vizf.

Szibériai vasut egy őrháza, vizf.

Koratavasz, vizf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt művészek kiáll.

Sződy Szilárd

MDK

Októberi nap, vizf.

Zadonszki templomrészlet, vizf.

A muzsik háza, vizf.

Télviz idején, vizf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

tü Bizottság !

Cux Kálmán műszaki tanácsosnak

l van szerencsém a székesfehérvári
le kapcsolatos Kőmuzeum és Szent
nkáinak f.év október 1-éig felme-
.számu leszámolásemat felterjeszte-
gáltatni és részére a felmentvényt

sz. leszámolásnál ki-

7.585.32 P.

s és Közoktatásügyi Mi-
ámu rendeletével ki-

Szőcs Szilárd

U. 1130/a

Pesti Hirlap
1914. jan. 10.
(Az új dreadnought
bronz plakettje.)

A Magyar Adria Egyesület megbízásából készítette Szent István bronzplakettjét, melyet az egyesület a Szent István nevű új dreadnoughtnak ajándékozott s melyet a hajó parancsnoki szalonjának falán helyeztek el.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS
1938

Méretek		Egyes ár		Egyes össz.		Munkák össz.	
Négysz. mtr.	Köb mtr.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.
				Áthozat:		67,985.53	
il							
raw							
dás							
1411.–		2	–	2822.–			
163·20		4.00		652.80			
259.08		5.00		1295.40			
180 –							

Folyó sz.

Tárgy

Folyó mtr.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA.
756/914

Fráter László
f. theologiae Doctor
92, 96, 97, 230, 1

FELSŐMAGYARORSZÁGI RÁKÓCZI MÚZEUM
KASSA
TELEFON 24-37

Kedves Gyu

Nagyon szépen köszön
adatok tökéletesen elegendőek a
rádió részére el lehessen készí

Jobb is,hogy a fejé
veteled elmarad,mert igazán nem
strapás utat megtenni.

Mégegyszer köszönve
tisztelettel és szeretettel üdv

Kassa,1942.május 22.

Szödy Szilárd

szobrán

arckepe

Makoldy József

Amint én láttam.

Riportrajzok.

Bp. 1926. 53. l.

A m.kir. vallás- és közoktatásüg
szám alatt s a keb. számvevőség
rendeletének másolata:

U t a l v

Költségvetési év: 1925/26.
Számadási ág: Művészeti célo
Rendes kiadások: Műemlékek (
Rovat: 6. Személyi járandósá
Alrovat: 2. Nem rendszeres i
Lerovandó bélyegilleték: Nin

Utasitom, hogy M
Hold utca 16.szám II.emelet

54884

özoktatásügyi Miniszterium.-

Magyarország műemlékei. II. kötet. Bp. 1906., 288. l. — Gerevich PA, 196. l. — Lepold Adatok, 11. l. — Egyházművészeti kiállítás, 1930., 287. szám. — Csányi Károly: Az Iparművészeti Múzeum egyházművészeti kiállítása. MM, VI., 1930., 309. l. — Horváth Henrik: Zsigmond király és kora. Bp. 1937., 186. l. (Képe XXVIII. táblán.) — Genthon AZEFK, 11—12. l. (12. kép.) — Lepold—Lippay 37. l. — Lepold Katalógus 34. szám.

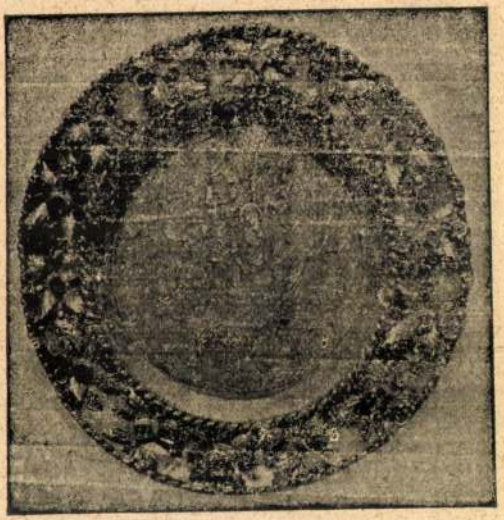

251. kép. *Függő ereklyetartó, 1490 körül.*

Szödy Szilárd

polg. iskolai rajzi szakfelügyelő meghalt.

Rajzoktatás

1938. 7-10. sz.

71. l.

Ez a szám elkés-ve 1839-ben jelent meg i. ~~mert~~ Szödy Szilárd szobrász. 1939. febr. jában halt meg.

Grödy Szilárd

Arcsép plakettekkel nekrológ a Kép. mův. Társulat tavaszi tárlatán a Műcsarnokban

Magyarság 1925 V.16

Szódy Szilárd (1878-)

A nemzet napszámos
Érem.Bronz.Sign.

Térdelő nő.
Szobor.Bronz.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

etdijakra /:45:/ Negyvenöt pengő 80 fil-
si csekkszámla terhére.
ési költségekre /:50:/ Ötven pengőt a
számla terhére. Budapest, 1931. április
letéből: Dr. Tihamér Lajos s.k. minisz-

atalos másolat hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

Budapest, 1931. április hó 27-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

A MAGYAR KIR. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM
Nyomtatvány Egyösztályra

Szódy Szilárd
nekrán-
1894-1898
Zimnik 1930
89.l.

A m.kir. vallás- és kö

és ügyszám alatt kelt

intézett rendeletének

Utasitom,

utaljon ki Dr.Lux Kálmá

IX. Hőgyes Endre-u.10.s

zeum épitési munkálatok

azaz: Ötezer pengőt. E

ter rendeletéből:dr.lov

A hivata

Szödy Szilárd

U. 1950

A Romanelli Bizottság megbízásából mutatta

MÜBELEK
GA
33 i 1930
1930 máj. 16
B.

Romanelli Guido olasz alezredes érmét.

Uj Nemzedék 1921. dec. 25. (Romanelli visszatér Budapestre.)

Szödy Szilárd

Nobrán

Gentmüeml.

82. C.

Keresztény Főiskolai Hallgatók

Centrum

Fogyasztási Szövetkezete

Budapest VIII. Baross u. 52

M. KIR. HONVÉD TÉRKÉPÉSZETI INTÉZET

FŐBIZOMÁNYOSA

Hiv.sz.T/

T.

Müemlékek

Hiva
re, sajnálattal látjuk,
átutalás.Ismételten tis
telekről számlakivonat
végösszegének

átutalása érdekében,
mielőbb intézkedni sz
Nb.á

1 bef.lap.

Szódy Szilárd

l.

Nemzeti hadsereg

1920 - nov - dec

Szödy Szilárd

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PH. 1931. II. 22.

Fröhy Lajos

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

MN 1931. V. 24.

Szőcy

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubiláris kiállitása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Magyar Hirlap
1930.XII.21.

Sződ y

szobrász

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállítása - a Műcsarnokban - szoborral szerepel.

8 Órai Ujság
1930.XII.21.

Szödy

Műcsarnok téli tárlatain szerepelt.

MH. 929. XII. 22.

Szödi

Műcsarnok téli kiállításán plakettje szerepelt.

8 ó 4. 929. XII. 22.

Szódy Szilárd

szobrász

Téli Tárlat - Képzőművészeti Társulat kiállítása - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Uj Nemzedék
1930.XII.21.

Woland esztergomi orvos gyüjteményéből.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 847—848. l. — Maszlaghy II., 130. szám. — Gerevich PA, 245—246. l. (Sváb iskola.)

Szödy Szilárd

Hültl Hümér dr
emlékérme 1914.

l.

Numizm. Közl.
1924-25. 26-l.

MDK

Sződy Szilárd szobrász

Kéx

Kiosztották a nemzk. müv.fényképkiáll.dijait.
Képzőművészet 1927. 3.sz. 28 l.

Szödy Szilárd MDK

Dr. Záborszky István, bronz

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd MDK

Elhagyatva, gipsz

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

Sződy Szilárd MDK

Térdelő akt, gipsz

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

MDK

Sződy Szilárd

részt vett az alábbi pályázaton

Az Erzsébet-emlékmű második pályázata. Művészet 1903. 278.l.

Sződy Szilárd MDK

A sebesült, szobor

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Sződy Szilárd MDK

Modern Pandora, szobor

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Sződ̈y Szilárd MDK

Dr. Kornis Gyula édesanyja, szobor

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Sződy Szilárd

MDK

Kornis Gyula dr. repr.

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Sződy Szilárd

MDK

Kézdi Kovács László, szobor

Micsarnok 1929/30 téli kiállitás

Sződy Szilárd

MDK

Gr. Klebelsberg Kunó

Neuschloss-Knüsli Kornél plakettje

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Sződy Szilárd

MDK

A forrásnál

Műcsarnok 1929/30 téli kiállítás

Sződy Szilárd [redacted]

Emlékplakett

Műcsarnok 1928/29 téli kiállítás

Sződy Szilárd

Ripka Ferenc, bronz

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

MDK

Sződy Szilárd

az Iparművészeti Társulat által kovácsolt fémből előállitható lámpásokra kiirt pályázatán rajzát loo koronáért megvásárolták

Magyar Iparművészet 19o4. lol.l.

Sződy Szilárd MDK

Anyám

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd MDK

Wolff Károly

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd MDK

Damjanovits Mária arcmása, gipsz

Epstein Rezsőné arcmása, márvány

Micsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd MDK

Schön Oszkár

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Sződy Szilárd

Szerepelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán

NM 1930. III. 15.

Szőöli Szilárol

Darwin reliefjét a Képzőművészeti Múzeum őrzi.

Gál István: Magyar-angol művészeti kapcsolatok. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. március 3. sz.

9 l.

Sződy Szilárd (1878-1939)

A hadifogság a nepóriója (1916, bronzplakett, á: 13,6 cm)
Magyar Nemzeti Galéria Ésemtára

Kiss Sándor: Magyarország történetének képeskönyve 1849-1945 (Bp. 1969)
164 old.

1906. XII. 13.

A gömörmegyei muzeum igazgatóságának. Rimanom-
bat: a rég. és népr. segély felhasználási tervezete jóváhagyó-
lag tudomásul volgát, a kitári segély felhasz. tervezete
csak általánosságban fogadtatik el (950/906)

Szödy Szilárd

Bács-Bodrog-vármegye címere a bajai vármegyeházán (1923)

Rapcsányi

220'1.

RMK. könyv említése. — DEZSÉNYI BÉLA: A magyar hírlapok példányszáma és közönsége 1805-ig 176
Ismertetések: CSOMÁR ZOLTÁN: A csehszlovák államkeretbe kényszerített magyar református keresztyén egyház húszéves története. (Ism.: HARSÁNYI ANDRÁS.) — SZABÓ GÉZA: Geschichte des ungarischen Coetus an der Universität Wittenberg. (Ism.: HARSÁNYI ANDRÁS.) — DERCSÉNYI DEZSŐ: Korszerű műemlékvédelem Olaszországban. (Ism.: BERKOVITS ILONA.) — KOZOCSA SÁNDOR: A Hűség diadalmának első kidolgozása. (Ism.: KARDOS TIBOR.) — *Zentralblatt für Bibliothekswesen* ... (Ism.: GRONOWSKI IVÁN.) — *Az ungvári művészeti hetek könyvkiállítása.* (Ism.: HARSÁNYI ANDRÁS.) 193
Levélszekrény: TR. Z.: Divatképek a falon. — D. B.: A betyár arcképe. — *A szerkesztő:* Gulyás Pál ... — H.: Frankenburg Emlékiratairól ... — TR. Z.: Gutkeled-Chronik? — Kérjük 205
Résumé — Inhaltsangabe 208

A szerkesztésért *Trócsányi Zoltán*, a kiadásért *Gronowski Iván* felel.

37.057. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda, Budapest. (F.: Thiering Richárd.)

Szódy Szilárd

l.

Tanulmányok Bp.
múltjából

X. 26. l.

A m.kir.vallás- és köz
és ügyszám alatt kelt
intézett rendeletének

Utasitom, hog
utaljon ki polgármester
századbeli müemléki je
hez való hozzájárulás
Budapest, 1939. márciu
dr. Mariay Ödön s.k.mi

Szódy Szilárd

2. 3500

Az Est 1932. jan. 21.
(A przemysli hősök
nobrát Sz. készíti.)

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
2573 1930
1930 ápr. 3.

5 Február

Márc

Szödy Szilárd

A Mátrában a Györkeforrás felett álló, kezében kulacsot tartó turista nyomát a Budapesti Sport Egylet turista nagyszállásának megbízásából Jenti kénitette 1927-ben

Barcza Mátra

124 l. képpel

			Folyószámlaná
19		20	Intézményükért . lej
20			
21		15.	Folyószámla (Philip
22			Árúnak biz. Philip
23		24.	Eladószámla szerint
24			
25		16.	Folyószámla (Philip Mo
26			Árúnak biz. Phil
27		28.	Eladó számla szerint
28			
29		5/17.	Folyószámla (Pesti Magy
30			Folyószámlá
31		26.	Átutalásért 15
32			

Szödy Szilárd

nobrász

lásd

Vasi Szemle

1936. 414, 415. l

képekkel.

Fentinek Szibériá-
ban készült Ötvös
plakettjei emlékül

Sződy Szilárd

Téli idő, vizf.

Gyenge tél, vizf I-II.

Nyár eleje, vizf.

Műcsarnok 1919. Meghívott művészek kiáll.

MDK

Sződy Szilárd

Neuschloss-Knüssli Kornél, repr.

Kutfigura, repr.

Képzőművészet 1930. IV. évf. 27. sz.
45.l.

MDK

Sződy Szilárd

Neuschloss-Knüssli Kornél, repr.

Kutfigura, repr.

Képzőművészet 1930. 27. sz. 45.l.

Szőcs Szilárd szobrász M.N.K.

Özvegyétől 15 szobor -vázlatot kapott a Galéria

Csengeryné Nagy Zsuzsa:A Magyar Nemzeti Galéria az 1960
1961-es évben 159.1.
A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Kp. 1963.

MD K

Szödy Szilárd,

Epstein Rezsöné.

Damjanich Mária.

A Tavaszi Tárlat portréi.

Képzömüvészet. 1929. 18.sz..

M.D.K.

Sződy Szilárd tanár szobrász

A Goldberger-ház egyik első emeleti ablakának szo
rász munkáit és a Vörösmarty-tér 4. sz. palota
kapubejáratát tervezte és készitette.
Mindkét müvet fényképfelvételen mutataj be a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1928. dec. 2-8. XVIII. évf.
49. sz. 108. lap.

MDK

Szödy Szilárd, szobrászm.

több munkával vonja magára a figyelmet.
Nemes vintázású sebesültje legérettebb müve.
Kornisz államtitkár édesanyja mellszobra ugyancsak kifogástalan portré. -Modern Pandorája és emlékplakettje képviselik még.
A sebesült. Repr. 27.1.

/gy./:A Mücsarnok téli tárlata.-Szobormüvek.
Képzömüvészet.1929.16.sz. 25-28.1.

KDK

MDK

Szödy Szilárd, szobrászm.

163. Emlékplakett

175. A sebesült.

177. Modern Pandora.

KMTárs.1928/29. téli kiáll. Kat. 14.1.

MDK

Szödy Szilárd, szobrászm.

183. Kornics Gyula dr. államtitkár édesanyja. Mgt.

KMTárs. 1928/29. téli kiáll. Kat. 14.1.

MDK

Sződy Szilárd

A sebesült, repr.

Korniss államtitkár édesanyja, mellszobor

Modern Pandora

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.1.

Sződy Szilárd.

MDK

Lochmajer György képmása

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Szódy Szilárd MDK

Reggeli órán, márvány

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Sződ y Szilárd MDK

Női akt

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Sipkai Barna

Beszélgetők	pasztell
Harosi ja	"
Park	"
Parkban	"
Utcarészlet	"

Szabolcs-Szatmár megyei
Képzőmű. kiáll. 1959
Katalógus

SZŐDY SZILÁRD

Darwin

Pécs (Janus Pannonius Muzeum) Modern magyar képtár Forgács Hann Erzsébet emlékgyűjtemény (A Muz. füzetei 6.)
Ismertető: Romvorý Ferenc

Szödy Szilárd (1878-1939)

Diósgyőri-Vasgyári propagandaverseny (1913.) Ezüst, 70x45 mm.

Vasas ne hagyd magad! (1913) Bronz, 42x50 mm.

Halál az elnyomókra. (1913) Bronz, 35x50 mm.

Szerepelt a kiállításon.

Munkásélet. Kiállítás. Legujabbkori Történeti Museum. Kat. bev. Kiss Sándor. Bp. 1959., 48 l., ill.

20. l.

Szödy Szilárd

Darwin, ö. hadifeni. 61×43 mm.

Pécs (Janus Pannonius Muzeum) Modern magyar képtár. Forgács Hann Erzsébet emlékgyűjteménye. Ismerető, ír ta: Rom vány Ferenc. Pécs 1964. (2 mur. füzetei 6)

17

Sződy Szilárd

MDK

Toldi Miklós, bronzplakett

Miccarnok 1924 február-március

MDK

Szödy Szilárd, szobrásztm.

2cc.	Harcra készen.	Gipsz.
2c2.	Birkozók.	Bronz. Mgt.

MKT. 1928. tav.kiáll. Kat. 13.1.

MDK

Sződy Szilárd

A hadifogság allegóriája, plakett

Százezer pengőt kaptak müvészeink. Ujság 1928. máj. 27.

Galéria a Kempinskiben

Szerdán délelőtt sajtótájékoztatót tartottak a Grand Hotel Corvinus Kempinski Budapest Szállodában. Először a CEMP Rendezvényszervezési Kft. segítségével megrendezendő bálokról volt szó. Február 14-én Bálint napi ünnepség lesz, a barátság, a szeretet, a szerelem ünnepének alkalmából. Az idei báli idény január 30-án kezdődik a gyógyszerészbállal, február 13-án tőzsdebál, február 20-án fogorvosbál szerepel a programban, február 27-én pedig a Kék Duna Golfclub bálja. A bevételből szeretnék támogatni az egyetemi ifjúsági szervezeteket, a Feszty Körkép Alapítványt, a fiatal művészeket, illetve a rákban szenvedő gyermekeket.

Szintén szerdán délelőtt került sor a Kempinski Galéria megnyitására; itt ezúttal *Szotyori László* festőművész alkotásait láthatja a közönség. Terveik szerint havonta új kiállítást nyitnak, s esetleg a műalkotások cseréjére is sor kerülhet a Kempinski szállodalánc többi tagjával.

V.Cs.

SZOTYORI László

V. Hírad
1993 jan. 17

Szerdán Máger Agnes és Bárdos Ilona festőművészek kiállítása nyílik Miskolcon a Szemere Bertalan Gimnáziumban. A budapesti Kempinski Galériában (Corvinus Hotel) Szotyori László tárlata nyílik.

Csütörtökön Szemethy Imre grafikusművész kiállítása este 6 órakor nyílik a Várfok Műhelygalériában (Bp., Várfok u. 14.).

A
Cirko-Gejzir Galéria
tisztelettel meghívja Önt

Szotyory László
"Hová menjünk moziba?"
c. kiállítására.

Szotyory László

Megnyitó:
1966. március 14-én 18 órakor.
(Budapest VIII., Lőrinc pap tér 3.)

Mellékleteink: hétfőn Sportrevü, kedden Heti Patika, szerdán Ingatlanbörze, csütörtökön Autók és Piacok, pénteken Pénz Plusz Piac, szombaton Ahogy tetszik+Heti Műsorok

ATALANTA INTERNATIONAL
NÉMET ÉS ANGOL NYELVTANFOLYAMOK
heti 5x4, 2x3, 3x2 és 2x2 órában (de. és du.)
Középfokú nyelvvizsga-előkészítő (heti 5x4 óra)
Beiratkozás:
jan. 10—21-ig du. 4—6 óráig
V. ker., Markó utca 18—20. alatt
(a Nyugatinál)
Telefon: 131-4954
A Nyelviskolák Kamarája által minősített iskola.
Vállalatok részére kihelyezett oktatás!

27. évfolyam, 9. szám

MAGYAR HÍRLAP

1994. január 12., szerda — POLITIKAI NAPILAP — MÁSODIK KIADÁS, ÁRA: 24,50 FORINT

Arnold Mihály. A VPOP tavalyi bevétele túl a 300 milliárdon. 9. oldal

Hangsúlyeltolódások Clinton és Havel között

Magyar—amerikai csúcstalálkozó

MTI

Göncz Árpád köztársasági elnök, Boross Péter miniszterelnök, Jeszenszky Géza külügyminiszter és kíséretük kedd délután 17 órakor a Ferihegyi repülőtérről elutazott a cseh fővárosba.

Kiküldött tudósítónk jelenti Prágából

Az amerikai elnök alighanem nyomatékkal értésre adta tegnap a cseh vezetőknek Prágában, hogy a visegrádi csoportot az Egyesült Államok létezőnek és szükségesnek tekinti. Legalábbis erre lehet következtetni abból, hogy a cseh—amerikai csúcs után tartott néhány perces sajtótájékoztatón Václav Havel cseh köztársasági elnök kijelentette: „szándékunkban áll együttműködni a szomszédos országokkal", és „hangsúlyoztuk a regionális együttműködés szükségességét".

A tárgyalásokról természetesen téma volt a „partnerség a békéért" elképzelés, amellyel kapcsolatban a csúcs után nyilatkozó Havel és Bill Clinton szavai között némi eltérés mutatkozott. A cseh elnök azt emelte ki a békepartnerségről szólva, hogy minden közép-európai ország egyénileg próbálkozhat a NATO-tagsággal, és az adott országtól magától függ, hogy milyen gyorsan lép be a NATO nyitva álló ajtaján. Clinton elméletileg ezt ugyan lehetségesnek tartotta, de inkább azt emelte ki, hogy a békepartnerség lehetővé teszi a közös hadgyakorlatok formájában való együttműködést.

Havel megerősítette, hogy Csehország elfogadja a békepartnerség ajánlatot, az elképzelést „jónak és kiegyensúlyozottnak" minősítette a tárgyalás utáni sajtótájékoztatón. Közép-Európával kapcsolatban Clinton még azt emelte ki, hogy Csehország és a többi közép-európai állam biztonságától Nyugat-Európa és az Egyesült Államok biztonsága is függ. A cseh—amerikai tárgyalásokon a gazdasági fejlődés kérdése is szerepelt. Az amerikaiak hangsúlyozták, hogy a gazdasági átalakulás vezethet el a közép-európai országok nyugat-európai integrálódásához. Ezzel a cseh—amerikai csúcstalálkozóval kezdődött tegnap Prágában Clinton amerikai elnök tárgyalássorozata a négy visegrádi ország legfelső vezetőivel. Mire Clinton megérkezett Prágába Brüsszelből, már az is eldőlt, hogy néhány órával lerövidíti prágai tartózkodását, hogy úton Moszkvába, Kijevben találkozhasson Kravcsuk ukrán elnökkel.

Lapzártakor kezdődött meg a cseh, a lengyel, a magyar, a szlovák és az amerikai külügyminiszter egyórásra tervezett tárgyalása.

• Scipiades Iván

A békepartnerségben nincsenek kivételezett országok

A NATO kész a boszniai légicsapásra

Bill Clinton

FOTÓ: MTI KÜLFÖLDI KÉPSZERKESZTŐSÉG — EPA

Kiküldött tudósítónk jelenti Brüsszelből

A NATO változatlanul kész légicsapásokkal feltörni a Szarajevót, valamint a boszniai védett övezeteket körülvevő szerb ostromgyűrűt — erősítették meg tavaly augusztusi döntésüket a szövetség 16 országának állam- és kormányfői brüsszeli találkozójuk tegnapi zárónapján.

Sürgetik az ENSZ-erők vezetőségét, haladéktalanul dolgozzon ki terveket annak érdekében, hogy Srebrenica térségében holland katonák válthassák fel a kanadai békefenntartókat, s azok felszabadíthassák a humanitárius segélyakciók céljaira a tuzlai repülőteret.

A kétnapos csúcstalálkozóról a résztvevő politikusok egyöntetűen nagy megelégedéssel nyilatkoztak, és úgy értékelték, hogy a tanácskozás elérte célját: világosan körvonalazta az atlanti szövetség új, a hidegháború utáni nemzetközi helyzethez igazodó küldetését. Az eszmecserét Manfred Wörner NATO-főtitkár — akinek elvitathatatlan érdemei vannak abban, hogy a tagállamok végül félretették nézeteltéréseiket — egyenesen „történelmi fordulópontnak" minősítette. Nem fukarkodott a méltató jelzőkkel a csúcs másik főszereplője, az első ízben a NATO-ba látogató amerikai elnök, Bill Clinton sem.

A találkozót követő tegnapi sajtóértekezletükön mindketten részletesen kitértek a boszniai helyzetről véglegesített álláspontra, amely — miként az a záróközleményben is szerepel — megerősíti a boszniai NATO-légicsapások lehetőségét.

Mind Wörner, mind Clinton úgy nyilatkozott, hogy az egységesen elfogadott nyilatkozat mögött a korábbinál nagyobb eltökéltség áll.

• Folytatása a 3. oldalon

SZERENCSETŐZSDE
Ma a díj 40 000 Ft!
A Szerencsetőzsdén részt vevő vállalatok mai listáját az alábbiakban közöljük. A cégek pontértéke, a mai nyerőszám, a nyertesek listája és a játékszabály a 14. oldalon található.

1. Egyesült Vegyiművek Rt.
2. Balatel Rt.
3. Juventus Rádió
4. MATÁV Rt.
5. PORT
6. Antenna Hungária
7. Contrex-Mitsubishi
8. Fégtherm
9. Videoton Holding Rt.
10. BÁV Rt.
11. Villamosipari Kutató Intézet
12. Nouvelles Frontieres
13. Perfekt Vállalat
14. Hungarovin
15. Schrack Telecom
16. Ringa Húsipari Vállalat
17. Magyar Posta
18. Euro Contact Business School
19. SECURET Vagyonvédelmi és.Ker. Rt.
20. Acer Computer
21. Rico Rt.
22. Center Üzletház Kft.
23. Dr. Pendl & Dr. Piswanger
24. Győri Keksz Kft.
25. Nap TV
26. Akadémiai Kiadó
27. MÁV Rt.
28. Medikémia
29. Dunakeszi Konzervgyár
30. GORENJE
31. Globus Konzervipari Rt.
32. MARTINI
33. Pietra
34. Díjbeszedő Rt.
35. Voxer
36. AVENIR
37. STARPLAST
38. Hungária Wienerberger Rt.
39. Fornax Rt.
40. Hewlett Packard
41. Orex Rt.
42. Kossuth Könyvkiadó
43. Generali Budapest Biztosító Rt.
44. Ruházati Boltok Kereskedelmi Rt.
45. Autó-Híd Rt.
46. Junior Vendéglátó Rt.
47. DOMUS Rt.
48. Hungarocamion
49. Terranova
50. Montana
51. MTI Informatika
52. Középületépítő Rt.
53. NATURPRODUKT
54. Polgári Bank Rt.
55. Sky Media
56. X-Byte
57. CORVINBANK
58. Eravis Rt.
59. Herbária Rt.
60. Kontakt Design Stúdió

Szóródi Zsigmond

MA

Csaltak-e a Ligánál?
3. oldal

Ismert nevek a KDNP képviselőjelöltjei között
4. oldal

Egy készülő mítosz margójára
7. oldal

A szemész főorvos saját osztályát privatizálná
8. oldal

Siker az államkötvény
11. oldal

Idei nyugdíjemelés: 18 százalék várható

MH-tudósítás

Az idei nyugdíjemelésre vonatkozólag három elképzelést terjeszt a nyugdíjbiztosító elnöksége a január végi közgyűlés elé, tudtuk meg Nagy Sándor elnöktől.

Az első változat szerint márciusban 10 százalékkal magasabb nyugdíjat postáznának — január elsejéig visszamenőleg. A második változat szerint nem lenne visszamenőleges hatálya az emelésnek, így hatásai a jövő év márciusáig húzódnának. A harmadik változat alapján január elsejei hatállyal 9 százalékos emelést hajtana végre a biztosító. Az utóbbi két változat alapján a nyugdíjalapnak több tartaléka maradna az őszi emelésre.

Jelenleg egyébként az éppen várható nettó keresetnövekedéshez mérik a nyugdíjemelést. 1994-ben 18 százalékos nettó keresetnövekedést várnak a szakértők.

• Ó-V. J.

ÁV Rt.: Csepi vállalná Szekeres posztját

Mh-információ

Értesüléseink szerint jövő hétfőn ülést tart az Állami Vagyonkezelő Rt. igazgatósága, s ezen döntenek Szekeres Szabolcs jelenlegi elnök-vezérigazgató „sorsáról".

Úgy tudni, hogy Szekeres lemondani készül igazgatósági tagságáról, amiből egyenesen következik, hogy elnökként sem funkcionálhat tovább. Kérdés, hogy ugyanezt teszi-e vezérigazgatói tisztével is, miután e poszt után, leváltás esetén elvileg végkielégítés jár.

Szabó Tamás privatizációs miniszter mindenesetre úgy gondolja, az elnök-vezérigazgató lemondása a lehető legkorrektebb megoldás lenne. S bár az ÁV Rt. számos sikeres privatizációt bonyolított le az utóbbi időben, a miniszter szerint szükséges a cég vezetőségének megerősítése. Kérdéses még egyelőre, hogy az ÁV Rt. élére külön neveznek ki vezérigazgatót és elnököt, vagy egy személy tölti be majd ezt a tisztet.

Az információnk szerint szóba jöhető lehetséges utódok közé zött Csepi Lajos elmondta, ha az ÁVÜ-t és az ÁV Rt.-t összevonnák, megtisztelőnek tartaná, ha a vezetéssel őt bíznák meg. Csuhaj V. Imre, a privatizációs miniszter kabinetfőnöke — a másik utódjelölt — úgy nyilatkozott, nem hiszi, hogy őt szemelték ki erre a posztra.

További részletek a 9. oldalon

Fodor Gábor az SZDSZ-ben folytatja

MH-információ

Lapunk információi szerint a Fideszből néhány hónappal ezelőtt kilépett Fodor Gábor ma délelőtt jelenti be döntését arról, hogy elfogadja-e a szabaddemokraták ajánlatát. Mint ismeretes, a Fidesz egykori alelnökének országos listáján a második helyet, a gyöngyösi választókörzetben pedig egyéni képviselőjelöltséget ajánlott fel az SZDSZ.

Pető Iván pártelnök ma az SZDSZ székházában tart sajtótájékoztatót a jelöltállításról, s a tervek szerint Fodor Gábor itt fogja bejelenteni végső döntését, mely minden bizonnyal az ajánlat elfogadása lesz.

Korábban az is nyilvánosságra került, hogy a Fidesz-frakcióból szintén távozó Ungár Klárának és Molnár Péternek is lehetőséget kínált az SZDSZ politikai tevékenységük folytatására, így a választásokon mindketten helyet kaphatnának a párt listáján, Ungár Klára pedig Szentendrén egyéni jelöltként is indulhatna. Ma vélhetően ezek a kérdések is tisztázódnak.

• Sz. Sz.

A NAP INTERJÚJA

Áder Jánossal

FOTÓ: SZIGETI TAMÁS

A Fidesz ügyvezető alelnöke Orbán Viktor év elejei nyilatkozatáról kijelentette: szükségtelen azt dramatizálni s különböző politikai kombinációkat hozzáfűzni. Áder megerősítette, a Fidesz továbbra is hajlandó minden, a demokrácia játékszabályait betartó párttal együttműködni.

Interjúnk az 5. oldalon

Raskó indul a választáson?

MH-információ

Értesüléseink szerint Raskó György, a Földművelésügyi Minisztérium közigazgatási államtitkára, független jelöltként, az MDF támogatásával indulni fog az országgyűlési választásokon. Korábban már felröppent hasonló hír, azzal a különbséggel, hogy az államtitkár keresztény-demokrata színekben folytatná politikai pályafutását. Mint ismeretes, ezt akkor az államtitkár sem nem cáfolta, sem nem erősítette meg.

Kérdésünkre válaszolva Raskó György annyit mondott: adott helyzetben elképzelhető, hogy vállalja a megmérettetést, és megerősítette, hogy az MDF támogatásával.

• P. S.

Az Országház Duna-parti oldalán tegnap délelőtt visszahelyezték az úgynevezett Rézvitéz másolatát, amelyet Mihály Gábor, Sajó Ákos, Seress János és Szórádi Zsigmond készítettek. A négy és fél méteres rézkatonát többórás munkával emelték be a nyolcvan méteres magasságban lévő helyére FOTÓ: MÜLLER JUDIT

Drága lesz a csalagút

Londoni tudósítónktól

Közzétették a La Manche csatorna alatt átvezető, Franciaország és Anglia közötti alagút — a csalagút — gépkocsiszállító vonatjáratainak a viteldíj táblázatát. A május 8-án induló szolgáltatás eszerint drága lesz.

A legolcsóbb menettérti jegy 220 font, főidényben viszont 310 fontot kérnek egy autó és az abban ülő egy vagy több utas átszállításáért. Az alagútban futó zárt szerelvények 15 percenként indulnak, a menetidő 35 perc. A vízi átkelés tehát olcsóbb, és a légpárnás gyorshajókon Dover és Calais között csak öt-tíz perccel hosszabb. Bizonyos, hogy az üzletet féltő hajózási társaságok között fokozódik a versengés, és ebbe, első tapasztalatainak leszűrése után a „Le Shuttle"-nak elnevezett alagútvállalkozás is kénytelen lesz bekapcsolódni.

Lényeges szempont, hogy melyik utas mitől tart jobban, szeles időben a tengeribetegségtől, vagy a tenger alatti alagútban töltött félórától. A legújabb közvélemény-kutatás szerint az angolok kétharmada szívesebben kel át hajón.

• S. M.

Nincs késésben az expóberuházás

MH-információ

Szó sincs arról, hogy az expó kivitelezési munkái késésben lennének — mondta Takács Ákos, az Expó '96 Kft. főmérnöke, hiszen a tervezett ütemet tartani tudják.

Takács Ákos szerint a közműépítési programra szánt forintokból már a budai oldalon 160 milliót elköltöttek, és a pesti oldalon is hasonló összeget fordítottak az építkezésre.

Az idén rendkívül feszített ütemben kell diktálniuk a kivitelezőknek, hiszen 10 milliárd forint értékű munkát kell majd elvégezniük. Egyelőre fél év jobbára még versenyeztetésekkel telik majd el.

A szakemberek szerint annak ellenére, hogy mintegy 40 milliárd forint értékű munka megvalósítása vár rájuk, a kritikus határidőn már túl vannak.

• I. G.

Bizonytalan a tandíj bevezetése a felsőoktatásban

MH-információ

Egyelőre rendkívül kiélezett állapotban van a felsőoktatásban bevezetendő tandíjak ügye, még az sem biztos, hogy az idén szeptemberben rendeleti úton érvényesítik a tandíj kötelezettséget — válaszolta lapunk érdeklődésére Székely Anna, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium szóvivője.

Az eredeti tervek szerint 1993 szeptemberétől már tandíjfizetésre kötelezték volna a felsőoktatásban részt vevő hallgatókat. Azonban az akkor még Kupa Mihály által vezetett pénzügyi kormányzat úgy találta, nem időszerű az őszi bevezetés. A parlament tavaly nyár elején megalkotta a felsőoktatásról szóló törvényt, mely rendelkezik a tandíj 1994. szeptemberi életbeléptetéséről. Egyelőre azonban még csak halványan körvonalazható és további egyeztetéseket igénylő tervekben létezik a tandíjkoncepció.

Székely Anna érdeklődésünkre elmondta: a szaktárca a Pénzügyminisztériummal közösen próbálja meg kidolgozni a lehetséges tandíjváltozatokat, a végső szabályozás pedig kormányrendeletben történik. Külön jogszabály rendelkezik majd a kompenzáció lehetőségeiről, de egyelőre még nem világos, hogy az állam milyen terhekct képes ennek során magára vállalni, s melyeket kell mindenképpen a hallgatóknak viselniük. A korábbi, kétezer forintos tandíjakról szóló hírekkel ellentétben a szóvivő tudomása szerint az egyeztetéseken még nem hangzott el konkrét összeg, sőt, arra sem lehet mérget venni, hogy szeptemberben már fizetni kell.

A művelődési tárca szakemberei január végéig megvizsgálják az egyetemi és főiskolai hallgatóság véleményét képviselő Országos Felsőoktatási Érdek-képviseleti Szövetség javaslatát is, mely szerint az állam által megelőlegezett tandíjat a már végzett diplomások fizetnék vissza. Az előzetes hírek azonban arra utalnak, hogy ennek az indítványnak a részletes elemzése túlmutat a szaktárca hatáskörén, itt már szélesebb körű társadalmi egyeztetésre lenne szükség. Az MKM szakembereinek mai álláspontja szerint az tűnik igazságos megoldásnak, ha a felsőoktatásban részt vevők tanulmányi eredményük és szociális lehetőségeik arányában járulnak hozzá képzésük költségeihez.

• B. K.

Fejetlenség a duma alakulóülésén

Moszkvai tudósítás

„Kár volt feloszlatni a régi parlamentet és szétlőni a fehér házat azért, hogy ilyen törvényhozást kapjunk" — így kommentálta az állami duma első ülésnapjának botrányait Igor Muravljov független képviselő a Postfactum hírügynökség munkatársának.

Nem elég, hogy nem kaptak a honatyák normális tanácskozótermet, nem elég, hogy Jelcin elnök csak a felsőházat tisztelte meg jelenlétével, már az első nap kiderült, hogy hacsak valami csoda nem történik, akkor a kommunista—agrár—liberális ellenzéki trió fogja uralni a testületet, amelyben Zsirinovszkij dirigál.

A reformerek és az egész testület szerencsétlenségére egy tapasztalatlan, ügyetlen, és egyesek szerint műveletlen liberális-ellendemokrata párti képviselő bizonyult a legöregebbnek, így az alkotmány értelmében ő nyitotta meg a tanácskozást, sőt, ő vezeti az üléseket az elnök megválasztásáig. Egyes pártok már délután követelték az elnök lecserélését, amiből nem lett semmi. Válaszul a demokraták nem regisztráltatták magukat, így több szavazáson át sem volt meg a kvórum, holott mindenki a teremben ült.

Ennél is aggasztóbb Jelcin és a demokratáknak nevezett pártok számára az, hogy az első ügyrendi szavazásnál az ellenzéki trió 220 szavazatot szerzett, csupán hárommal kevesebbet az abszolút többségnél, míg Gajdarék javaslata mindössze 189 szavazatot kapott. A tét az volt, hogy 50 főben határozzák-e meg a hivatalos frakcióhoz szükséges képviselők számát, amit Zsirinovszkijék akartak, illetve húszban, ahogy Gajdar ajánlotta. Az előbbi esetben csak négy, az utóbbiban hét párt kapná meg ezt a jogot, ami főképp az információszerzésben és az előzetes konzultációkban érdekes.

Ilyen körülmények között szinte senkit sem érdekelt, hogy mit üzent a felsőházban felszóló Jelcin, és mit a dumában Csernomirgyin. Jelcin szerint minden feltétele megvan a teljeskörű politikai dialógusnak, a kormányfő pedig közölte, hogy a jövőben a termelők lesznek a reformok főszereplői, a sokkolást abbahagyják.

Zjuganov, a kommunista párt vezetője úgy nyilatkozott, hogy nem az államfővel és a kormányfővel van a probléma, hanem azzal, hogy milyen gazdaságpolitikát követ az ország. Az agrárosok és a kommunisták kategorikusan fellépnek az „országot eddig rombadöntő" reformok ellen, és ha a számokat nézzük, alighanem sikeresen. Beigazolódni látszik Gajdar azon félelme, hogy az ellenzékiek titokban tartós koalícióra léptek.

• Izbéki Gábor

Belgrádban meghamisítják Brüsszelt

Újvidéki tudósítónktól

Radovan Karadzic azzal fenyegetőzött, hogy ha a NATO légicsapásra szánja el magát, akkor a szerbek visszavonják a muzulmánok javára tett összes eddigi engedményeiket. A belgrádi propaganda igyekszik kisebbíteni a szerb állások elleni légitámadás veszélyét, amiről a kétnapos NATO csúcson világos állásfoglalás született.

A brüsszeli közleményből a rádió „kifelejtette" azokat a részeket, amelyekben a NATO légitámadást helyez kilátásba, ha a szerbek folytatják Szarajevó és más védett boszniai övezetek elleni támadásaikat. A rádió ehelyett kiemeli, hogy „csakis mindhárom féllel közösen lehet eljutni a békéig, mégpedig tárgyalások útján és nem hadműveletekkel". A Tanjug szerint az atlanti szövetség tagállamai korántsem voltak egységesek a szerbek elleni kemény fellépés tekintetében. A jugoszláv hírügynökség mintegy megnyugtatásként emlékeztet arra, hogy a légitámadást csakis Butrosz Gáli ENSZ főtitkár hagyhatja jóvá a helyszínen tartózkodó Unprofor parancsnokok kezdeményezésére, de ilyen javaslat még állítólag nem hangzott el. A következő napokban nem kell tartani a NATO légicsapásától, állítja a Tanjug egy meg nem nevezett amerikai diplomatára hivatkozva.

Egy 45 éves férfi holttestét autóba gyömöszölve szállítják a szarajevói hullaházba. A férfi a szerbek hét végi ...gyúzásának egyik áldozata

FOTÓ: MTI KÜLFÖLDI KÉPSZERKESZTŐSÉG — AP

Eltérően értékelik a horvát—muzulmán tárgyalásokat

Bosnyák és horvát körökben eltérően értékelik Izetbegovic és Tudjman elnökök kétnapos bonni tárgyalását. Szarajevóban azt állítják, hogy nem született lényeges eredmény, a bosnyák elnök szerint csupán a fogolytáborok megnyitásában állapodtak meg, s küldöttsége „nagy meglepetéssel" fogadta a horvát—boszniai gazdasági, vám- és pénzügyi unió megteremtésére tett javaslatot.

Tudjman horvát elnök, bár maga is elégedetlen az eredményekkel, azt állította, hogy hasznos megbeszélést folytattak, és a bosnyák fél elvben elfogadta az államszövetségre vonatkozó kezdeményezést. Emellett feltétel nélküli tűzszünetben állapodtak meg, ami szombaton, január 15-én lép életbe, ekor válaszol Izetbegovic is a elkínált horvát javaslatokra.

Tudjman cáfolta, hogy hor-át reguláris egységek tartóz-odnak Boszniában: csupán oszniai születésű „önkéntesek-ől" van szó, akik visszatértek, ogy megvédjék szülőföldjüket.

Közép-Boszniában tovább dúlnak a harcok

A zágrábi rádió jelentette, hogy Közép-Boszniában nem szűntek meg a harcok, a bosnyák csapatok tegnap reggel akmanavetőkkel és nehézgépfegyverekkel lőtték Vitezt és Busovacát. Vitezben utcai harcok folytak, és a muzulmánoknak Zenica felől érkezik utánpótlás. Mosztarban csendesedtek a harcok, csak az orvlövészek tevékenykedtek. Éjszaka muzulmán helikopter húzott el a város felett, amelyre a közelben állomásozó szerbek is tüzeltek.

Reggel megnyitották a szarajevói repülőteret, tegnap húsz segélyszállító óriásgép landolását várták. Mivel az elmúlt hetekben a harcok miatt kevesebb segély érkezett a boszniai fővárosba, most napi 40 gép fogadását tervezik, ezt azonban a szerbek nem hajlandók megengedni. A NATO szállítógépei tegnap hajnalban is mintegy 50 tonna élelmet szórtak le a muzulmán enklávék felett.

Nézeteltérések a szerb ellenzékiek között

Szerbiában megoszlás következett be a két legnagyobb ellenzéki pártban. A Demokrata Párt főbizottsága maratoni ülésen tárgyalt a pártelnök, Dragoljub Micunovic iránti bizalomról, de végül is elhalasztották a döntést. Zoran Djindjic főtitkár, aki a párt listavezetője volt a legutóbbi választásokon, és az ő eredményének tartják, hogy megháromszorozták mandátumaik számát, Micunovic félreállítását követeli.

Ezzel egyidejűleg a Szerb Megújhodási Mozgalom 11 képviselője a tegnapi újságokban nyílt levélben jelentette be, hogy tiltakozásul Vuk Draskovic diktatórikus módszerei ellen kilép a pártból, s a jövőben csak a DEPOS ellenzéki mozgalom tagjaiként tevékenykednek a parlamentben. Azzal vádolják Draskovicot, hogy a politikai döntéseket ő maga vagy felesége, Danica hozza meg, akinek pártbeli szerepe nem egészen világos. Az SZMM vezetősége ezzel szemben azt veti a zendülők szemére, hogy át akarták venni a párt irányítását, amikor Draskovicot a rezsim bebörtönözte. A párt nem engedi meg, hogy önálló csoportként működjenek, hanem mindent megtesz képviselői mandátumuk megvonása érdekében.

A két vezető ellenzéki pártban keletkezett viszály Milosevic szocialistáinak a malmára hajtja a vizet, s alátámasztja az ellenzék megbízhatatlanságáról hangoztatott nézeteket.

• J. Garai Béla

Az ENSZ szerepéről

MTI

Butrosz Gáli ENSZ-főtitkár kedden üdvözölte, hogy a NATO-csúcs résztvevői záróközleményükben politikai támogatásukról biztosították a világszervezet boszniai lépéseit. Gáli — aki néhány napja Párizsban folytat megbeszéléseket a különböző ENSZ-akciókban való francia részvételről — úgy vélekedett, hogy a csúcs határozatai megerősítik az ENSZ szerepét és békefenntartó tevékenységét. A politikus találkozott Francois Léotard francia védelmi miniszterrel, akinek köszönetet mondott az ENSZ békefenntartó erőiben való jelentős francia részvételért.

(A volt Jugoszlávia területén állomásozó kéksisakosok legnagyobb kontingensét a franciák adják, s komoly szerepet vállaltak a világszervezet kambodzsai, valamint szomáliai akcióiban is.)

A megbeszélésen szóba kerültek a Boszniára vonatkozó NATO-határozat következményei is, de erről nem hoztak nyilvánosságra részleteket.

Megfigyelők mindenesetre emlékeztetnek rá: a főtitkár eddig elzárkózott a szembenálló felek elleni katonai akciótól, sőt, abba sem volt hajlandó beleegyezni, hogy döntési jogköre egy részét átadja az ENSZ-erők helyi parancsnokának.

A pápa a politikai ringben

Kell a katolikus erő

MTI

II. János Pál pápa hétfőn — az olasz sajtó által egyöntetűen példa nélkülinek nevezett — hosszú levélben fordult az olasz püspökökhöz és üzenetében a katolikus politikai erő szükségességére figyelmeztetett, a kereszténydemokraták és az ország egységének megőrzésére szólított fel.

A pápa levele ugyanis alig néhány nappal az előtt született meg, hogy sorsdöntő, újjászervező kongresszust tart a tekintélyét és politikai súlyát veszített kereszténydemokrata párt, hogy rendezze sorait a várhatólag még ezen a héten kiírásra kerülő új általános választások előtt.

A több mint négy évtizede hatalmon lévő párt már új nevet választott (ezentúl Néppárt elnevezés alatt szerepel), de az új főtitkár által meghirdetett mérsékelt centrista program vitája annyira megosztotta a vezetőséget, hogy az esetleges pártszakadást már sokan kész tényként kezelik. Emellett ezen a héten várható, hogy Luigi Oscar Scalfaro államfő feloszlatja a törvényhozást és kihirdeti az előrehozott választások várva várt időpontját — azaz hivatalosan is bejelenti az első köztársaság megszüntét.

Levelében a pápa emlékeztetett: a II. világháború végétől napjainkig a katolikus erő — a többi demokratikus erővel együtt — múlhatatlan érdemeket szerzett a szabadság és a demokrácia megvédésében, abban, hogy Olaszország a világ hét legfejlettebb ipari államának elitklubjába került. II. János Pál szerint téves az az értékelés, amely szerint az új politikai szakaszban már nincs szükség a keresztény ihletésű erőre. Ellenkezőleg, a keresztények feladata az, hogy egységesek maradjanak és a kereszteshadjárú hevülete nélkül nyitottak legyenek a nemzet minden egészséges erejével való őszinte együttműködésre.

II. János Pál fellépése nem előzmények nélküli. Karácsonyi üzenetében — az előre elkészített szöveggel ellentétben — már síkra szállt az egységes Olaszország megőrzéséért.

Mandela és De Klerk egyeztetni próbál

Reuter

A politikai erőszak megfékezésének lehetőségeiről tanácskozott tegnap Nelson Mandela, az Afrikai Nemzeti Kongresszus (ANC) vezetője Frederik de Klerk dél-afrikai elnökkel. Találkozójuk után közölték, hogy jelentős haladást értek el, de részletekről nem nyilatkoztak. Hamaroson újra megbeszélést folytatnak — mondták — s áttekintik, hogyan vethetnek véget a vérontásnak, különösen a Johannesburgtól keletre fekvő városokban, ahol gyakorlatilag háborús állapotok uralkodnak.

De Klerk kijelentette, hogy az ország legnagyobb részén szabad és tisztességes választásokat tarthatnak április 27-én. Az ANC és a jobboldali fehérek képviselői közötti tárgyalások felfüggesztéséről szólva Mandela úgy vélte, képes lesz visszahívni a tárgyalóasztalhoz a konzervatívokat, de nem hajlandó elfogadni a követelésüket a külön fehér tartomány létesítésére.

De Klerk közölte: a kormány továbbra is szeretné bevonni a jobboldalt az átmenet folyamatába és több megbeszélésre is sor kerülhet a Szabadság Szövetséggel.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Belügyminisztérium Központi Gazdasági Főigazgatósága

NYILVÁNOS PÁLYÁZATOT HIRDET

a Budapest V. ker., József Attila utca 2—4. alatti és a XIV. ker., Mogyoródi út 43. alatti épületekben található főzőkonyhák, éttermek és büfék üzemeltetésére.

A BENYÚJTANDÓ PÁLYÁZATNAK ALAPFELTÉTELKÉNT TARTALMAZNIA KELL:

- a jelenlegi tevékenység további garantált ellátását,
- a tevékenységgel jelenleg foglalkozó alkalmazottak továbbfoglalkoztatását,
- a tevékenység minőségi fejlesztésére vonatkozó elképzeléseket.

A jelenlegi működés feltételeiről, gazdálkodási adatokról részletes tájékoztatót biztosítunk a pályázók számára.

A tájékoztató átvehető a Budapest XIV. ker., Mogyoródi út 43. alatti épületben, munkanapokon 8—12 óra között.

A pályázaton való részvételhez szükséges a pályázati feltételeket tartalmazó anyag átvétele és az érvényes szakirányú működési engedély bemutatása.

A pályázatokat írásban kell benyújtani az alábbi címen:
Belügyminisztérium Központi Gazdasági Főigazgatóság
1903 Budapest, Pf. 314.

A pályázat beérkezésének határideje:
a megjelenést követő 30. nap.

A pályázatok felbontására a határidő napját követő munkanapon 10 órakor kerül sor.

A pályázatok elbírálása a felbontást követő 10 munkanapon belül történik meg, melynek eredményéről a pályázók írásban értesítést kapnak.

A kiíró fenntartja a jogot, hogy a pályázatot eredménytelennek nyilvánítsa.

MH 135

Felvilágosítást ad: Tirol Zoltán
Telefon: 163-6811,
vagy 252-7000/12-215 mellék

A PFSZ folyosót kér a Jordán hídjaihoz

Tel Aviv-i tudósítónktól

„Lassan, de bizonytalanul" folynak a tabai tárgyalások. Tegnap késő délután közölte dr. Nabil Saat, hogy azokban a pontokban, melyekben nincs vita, már szövegezik az egyezményt; ez azonban nem vonatkozik az átkelőhelyekre és Jerikó területének kiterjedésére.

Ezen a két ponton áll vagy bukik az egész és ezen borult fel annak idején a „kairói megértés". Az izraeli küldöttséghez közelálló körök szerint Arafat lemondott a több száz négyzetkilométeres Jerikóról, és de facto beleegyezett, hogy a jerikói térség 55 négyzetkilométeres lesz. Ezzel szemben a palesztinok „folyosót" követelnek Jerikóból a Jordán folyó hídjaihoz: a Lidóparthoz, a Holt tenger északi részén; Keresztelő Szent János jordánbeli zarándokhelyéhez és Nebi-Muszához, a Jerikó—Jeruzsálem országúton. Ezek új palesztin követelések, amiket Izrael — valószínűleg el fog utasítani — mondják a szakértők.

Rabin miniszterelnök tegnap ismételten kijelentette, hogy semmiféle dátum nem „szent", április 13-a sem (ekkor kellene az izraeli hadseregnek Gázát kiüríteni), és ha a palesztinok húzzák az időt — magukra vessenek. Tanácsadóival tartott megbeszélésén Rabin hétfőn, a tabai tárgyalások újrafelvételével egyidőben kijelentette: megfontolás tárgyává teszi, hogy elhalasztja a palesztinokkal esedékes washingtoni megbeszéléseket, „amíg Tabában nem lá tunk eredményt".

Izraelben előre látják, hogy ez a merényletek számának növekedésével fog járni. Rabin hétfőn figyelmeztette az izraeli közvéleményt, hogy „a palesztin terrorszervek most már Izrael határain belül fognak megpróbálni gyilkolni, mivel a gázai akciók nem eléggé »hatékonyak«".

Palesztin milliomosok tizenöt város építését finanszírozzák

„Az elkövetkező öt évben tíz új várost fogunk építeni Judeában és Szamariában — az autonómia területén — és mindegyikben körülbelül ötvenezer arab fog lakni.

Ehhez jön a gázai sávban építendő öt város, 750 ezer lakossal.

A befektetett pénz összege meghaladja a 30 milliárd dollárt" — közölte tegnap Jeruzsálemben egy Eliatia nevű, palesztin milliomosokból, befektetőkből és vállalkozókból álló csoport, amely a tavasszal nemzetközi palesztin konferenciát hív össze Jeruzsálembe, amerikai támogatással. Izrael támogatja a kezdeményezést, amit izraeli gazdasági körök illő szkepticizmussal fogadnak.

• Naftali Kraus

Vita a SZER/SZR körül

MTI

Lemondott William Marsh, a Szabad Európa és a Szabadság Rádió három hónapja hivatalban lévő elnöke. Az adókat felügyelő Nemzetközi Adások Tanácsához (BIB) intézett levelében jelezte, hogy döntésének oka a két rádió székhelyének Münchenből Prágába való áttelepítése. A The Washington Post szerint az elnök levele azt a szélesebb körben osztott feltételezést sugallja, hogy a tanács hajlik Václav Havel cseh elnök által előterjesztett javaslat elfogadására.

Pórul járt pilótajátékosok

Reuter

Dühös, késekkel és vasdorongokkal felfegyverzett emberek csoportja tegnap a gyors meggazdagodást ígérő pilótajáték, a Caritas kolozsvári városházában lévő irodájának megrohamozására készült.

„Vissza akarjuk kapni a pénzünket" — kiabálták az emberek, és a Caritas tulajdonosa, Ion Stoica megjelenését követelték. Stoica annak idején azt ígérte a befektetőknek, hogy pénzük nyolcszorosát kapják vissza három hónap múlva, ám az elmúlt két hónapban leállították a kifizetéseket, mivel csökkent a vállalkozó kedvű romnok száma, és megingott a pinmis „alapja".

Az épület előtt Stoica felesége igyekezett lecsillapítani a tömeget, azt ígérve, hogy a kifizetések még ezen a héten folytatódnak.

Gáli Szomáliáról

MTI

Butrosz Gáli ENSZ-főtitkár — jobb meggyőződése ellenére — a világszervezet szomáliai katonai szerepének drasztikus korlátozását, a kéksisakosok számának 16 ezer főre való csökkentését javasolta a Biztonsági Tanácsnak, mivel számos állam bejelentette csapatainak kivonását, a távozó kéksisakosok újakkal való felváltására pedig nincs kilátás.

Butrosz Gáli jelentésében hangsúlyozza, hogy 42 tagállamtól kért katonákat és logisztikai támogatást, de kedvező választ ez idáig nem kapott, csupán Pakisztán és India ígért további 2300 embert.

Számos állam, köztük az Egyesült Államok, Franciaország, Belgium, Svédország, Olaszország jelentette már be, hogy március végéig kivonja csapatait, aminek következtében a jelenlegi 26 ezer helyett már csak 19 700 ENSZ-katona marad Szomáliában.

VILÁGHÍRADÓ

Popa a román tv élén

(Reuter) A román kormány tegnap elfogadta Paul Everac, a televízió vezérigazgatója lemondását és utódául Dumitr Popa tájékoztatásügyi államtitkárt nevezte ki. Popa kinevezését rendkívüli kormányülésen hagyták jóvá.

Az állampolgárság az unokáknak is jár

(Reuter) A német Szövetségi Közigazgatási Bíróság tegnap úgy döntött, hogy a nácik által elüldözött és állampolgárságuktól megfosztott több tízezer német — főleg zsidó — polgár valamennyi leszármazottjának joga van az állampolgárság újrafelvételére. Mostanáig a bíróságok úgy értelemezték a törvényt, hogy ez a jog csak a politikai, faji vagy vallási okokból állampolgárságuktól megfosztottak gyermekeit illeti meg. A bíróság egy 1932-ben Brazíliába emigrált és 1941-ben állampolgárságától megfosztott német zsidó házaspár unokái beadványa nyomán foglalt állást.

Torgyán Bécsben

(MTI) A Raiffeisenbank bécsi székházában tartott kedden sajtóértekezletet Torgyán József parlamenti képviselő, a Független Kisgazda, Földmunkás- és Polgári Párt elnöke. Az újságíróknak bemutatta a szavai szerint 87. születésnapját ünneplő pártot, de a kisgazdapárt helyzetéről, a pártszakadások utáni állapotról feltett kérdésre nem kívánt részletesen válaszolni. Elemezte a választási kilátásokat is. Torgyán élesen bírálta a Nyugatot, amely szavai szerint nagyon is nagy szerepet játszott mind a rendszerváltás előtt, mind utána a mai állapotok kialakulásában. A pártelnök az ausztriai magyarok Európa-klubjának vendégeként előadást tart majd a választások előtti Magyarországról a bécsi Pazmaneumban.

Mit tud az észak-koreai Rodong?

(Reuter) Észak-Korea új, nukleáris robbanófej hordozására képes rakétája hatótávolsága 1070 km, habár májusi tesztelésekor csak 530 kilométert repült — írta tegnap a Jane's Sentinel című katonai szaklap. A rakéta, amelyet Koreában Rodong névre kereszteltek, 15 méter hosszú és hasonlít az Öböl-háború idején használt iraki SCUD rakétákhoz. Hatótávolsága alapján elérheti Japán nyugati területeinek nagy részét. A japán kormány aggódik, hogy a rakéta „kifoghat" az ország amerikai Patriot légvédelmi rendszerén.

Békétlenség Afganisztánban

(MTI) Az új esztendő kezdete óta ismét fellángolt polgárháború Afganisztánban újabb hatalmas menekültáradatot váltott ki — közölte kedden az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának (UNHCR) szóvivője Genfben. A dpa jelentése szerint egyedül Dzsálálábád városa környékén csaknem 50 ezernyi menekült gyűlt össze. További közel 15 ezer fő már át is lépte az országhatárt a szomszédos Pakisztán irányában. Az UNHCR szóvivője úgy fogalmazott, hogy a harcok folytatódása esetén a mostani menekültáradat csak a jéghegy csúcsának lesz tekinthető.Az AFP szerint a szemben álló afganisztáni csoportok között már tíz napja folyó véres összecsapások több száz halottat és több ezer sebesültet követeltek.

Letartóztatások Itáliában

(Reuter) Tegnap letartóztatták és egy nápolyi börtönbe vitték Giuseppe Garofanót, az olasz Montedison élelmiszer- és vegyipari konszern korábbi vezetőjét. Azzal vádolják, hogy belekeveredett abba a korrupciós botrányba, amelynek során gyógyszergyárak 600 millió lírával (350 ezer dollárral) vesztegették meg a korábbi egészségügyi minisztert, Francesco De Lorenzót, hogy engedélyeztesse készítményeik forgalomba hozatalát. Ugyancsak rács mögé került tegnap a Montedison korábbi pénzügyi igazgatója, Roberto Michetti.

Harcok Angolában

(MTI) Fokozódik a harci tevékenység Angolában a kormányerők és az UNITA lázadói között. Ugyanakkor a zimbabwei fővárosban folyó béketárgyalásokon nem tapasztalható lényegi előrelépés. Különösen heves harcokat jelentettek a fővárostól, Luandától északkeletre, továbbá az ország középső tartományaiból, Huambóból és Biéből. A hivatalos állami rádió arról számolt be, hogy ezeken a területeken az UNITA fegyveresei több várost és települést is ostrom alá vettek, a heves harcok emberéleteket követeltek és sok a sebesült. A hivatalos Jornal de Angola, amely korábban bizonyos haladásról számolt be, legutóbbi számában kénytelen volt elismerni, hogy a lusakai tárgyalásokon „még nem látszik a fény az alagút végén".

Mellékleteink: hétfőn Autók és Piacok+Sportrevü, kedden Heti Patika, szerdán Ingatlanpörze, csütörtökön Heti Műsorok, pénteken Pénz Plusz Piac, szombaton Ahogy tetszik

Ez a lap jár Önnek!
Szerdánként a MAGYAR HÍRLAP-ban
Ingatlanbörze

26. évfolyam, 208. szám

MAGYAR HÍRLAP

1993. szeptember 8., szerda — POLITIKAI NAPILAP — ÁRA: 22,50 FORINT

Szabó István. Ebben az idényben a bécsi Staatsoperben A trubadúrt rendezi. 17. oldal

Pozsony a kétnyelvű táblákról

Pozsonyi tudósítónktól

A szlovák kormány tegnapi ülésén elfogadta Jozef Tuchyna belügyminiszter beterjesztését a dél-szlovákiai kétnyelvű feliratok körül kialakult helyzetről. A jelentés részben a jelenlegi szabályozást meghatározó törvényeket, részben pedig a megoldásra irányuló javaslatokat tartalmazta.

Az indítványok egyelőre csak általános megfogalmazásban léteznek; a belügyminiszter egy hónapon belül köteles a kormány elé terjeszteni a megoldás konkrét jogi formáját, a kétnyelvűség hivatalossá tételéhez szükséges törvényt, illetve törvénymódosításokat. Hogy a községek esetében a történelmi nevek visszaállításáról, avagy csupán tükörfordításról lesz-e szó, még mindig nem dőlt el. Roman Kovác miniszterelnökhelyettes nyilatkozata szerint a szlovák kormány ez ügyben az Európa Tanácshoz kíván fordulni, szorgalmazva egy, a tagországokra nézve kötelező érvényű irányelv elfogadását. Kovác azt is kifejtette, hogy a kormány döntése azt is tanúsítja, hogy Szlovákia vezetése meghatározott ütemterv szerint foglalkozik az ET ajánlásainak teljesítésével.

Milan Cic, az alkotmánybíróság elnöke Roman Hofbauer közlekedési miniszternek a kétnyelvű táblákkal kapcsolatos beadványát formailag hiányosnak minősítette, azt azonban hozzátette, hogy bármely jogász első pillantásra is megállapíthatja: a magyar községek polgármesterei a táblák elhelyezésekor megszegték az érvényes jogszabályokat.

• S. E.

Egy földbe vájt és a belövésektől védett folyosón át közelítik meg Szarajevót az egyik környező település lakói. A „lövészárok" erről az oldalról gyakorlatilag az egyetlen köldökzsinór Szarajevó felé

FOTÓ: MTI KÜLFÖLDI KÉPSZERKESZTŐSÉG— EPA

Korlátozott földszerzés?

MH-információ

A földtörvény tervezete várhatóan csak a jövő héten kerül kormány elé. A legújabb változat szerint a külföldi magán- és jogi személy termőföld tulajdonjogát nem szerezheti meg. Ami a területkorlátozást illeti: belföldi magán- és jogi személy tulajdonába 300 hektár (6000 aranykorona), szövetkezetekébe 2000 hektár kerülhet.

• P. S.

További információk a 13. oldalon

A MOSZ tüntetni fog

MH-tudósítás

Szeptember 14-én demonstráció lesz a Parlament előtt — így döntött a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének (MOSZ) elnöksége.

Medgyasszay László, a Földművelésügyi Minisztérium politikai államtitkára szerint valakik eltározták: mindenképpen megervezik az agrárdemonstrációt.

További információk a 13. oldalon, vezércikk a 7. oldalon

Ötször nyert pert az ÁVÜ

Nyolcvanmilliárd forint a tét

MH-információ

Az Állami Vagyonügynökség üzleti pereiben mintegy 80 milliárd forint (az ÁVÜ éves bevétele) a tét — tudtuk meg Várgedő Lajostól. „Ha mind elbukjuk, az ÁVÜ lehúzhatja a rolót" — fogalmazott az ÁVÜ jogi igazgatóságának vezetője. A 83 tulajdonnal kapcsolatos per 90 százalékát nem az ÁVÜ indította.

A legnagyobb vagyont érintő perek közül a Mentor Kft.- és a Hungarhotels-pereket emelte ki, amelyekben 20-20 milliárd forintnyi vagyonról van szó. „Csupán" egy-kétmilliárdot érint az Agrana- és a Dimag-per.

S hol tart a bírósági munka?

Eddig csupán öt ügy zárult le, s egyetlen esetben sem született ÁVÜ-t terhelő, elmarasztaló ítélet. Ráadásul 180 milliárd forintot nyert, pontosabban ennyit nem kell kifizetnie az önkormányzatoknak cégek átalakulásánál a belterületi földek ellenében.

A legtöbb perben bizonyára évekig kell várni a jogerős bírósági végzésre, addigra azonban remélhetőleg befejeződik a privatizáció. Ez viszont azt is jelenti, hogy nem lesz az ÁVÜ-nek bevétele.

Az eddig befejeződött perek némi bizakodással tölthetik el a költségvetést. Az államháztartási törvény szerint ugyanis pervesztés esetén az államot terheli kötelezettség.

• N. I.

Bősről Pozsonyban

MH-információ

Eldőlt, Magyarország is részt vesz a bősi létesítmények sorsáról Pozsonyban ma kezdődő háromoldalú tárgyaláson — tudtuk meg Tatár Györgytől, a külügyi tárca miniszteri biztosától. Az öttagú testületben Vida Gábor akadémikus képviseli a magyar érdekeket. A szlovák fél részéről is egy biológus, Mucha professzor ül a három EK-szakértő mellett a tárgyalóasztalnál.

A testület áttekinti a bősi beruházás következményeit, ajánlásokat tesz az érdekelt kormányoknak a szükséges tennivalókról. A vízmegosztásról folyó tárgyalások kudarca után a magyar környezetvédelmi és külügyi szakértők abban reménykednek, hogy a bizottság a jelenleginél több víz átengedésére tesz javaslatot. Tatár szerint remény van arra, hogy a nyugati szakemberek az EK semlegességének megfelelően, szakmai szempontok alapján alakítják ki álláspontjukat. Ajánlásuk nem bír kötelező jelleggel.

• Sz. A. J.

MA

Kultúrharc és szlóváknyelv-oktatás
Fodor Gábor: a dabas-sári eset intő példa.
5. oldal

Korrupt-e a Magyar Köztársaság államgépezete?
„Jogi alapelv, hogy köztudomású tényeket nem kell bizonyítani, ám én szeretnék tárgyszerű maradni, ezért ismétlem: nem tudom."
7. oldal

Titkosszolgálati profilmódosulás Kelet-Európában
9. oldal

Hazatérő kelet-európai emigránsok
Miniszterek, bankárok és élhetetlen alakok.
11. oldal

Emlékezés Zsiborás Gáborra
20. oldal

Moszkva lesz a pénzügyi központ

Megalakították a rubelövezetet

Moszkvai tudósítónktól

Egyelőre még nem világos, a politikai vagy a gazdasági jelentősége a nagyobb annak, hogy hat ország, Oroszország, Fehéroroszország, Örményország, Kazahsztán, Tádzsikisztán és Üzbegisztán megalakította az úgynevezett rubelövezetet, az saját pénzként fogadták el orosz rubelt.

A keretszerződés tegnapi moszkvai aláírását hosszú vita előzte meg, ám minden alapvetően annak következménye, hogy Oroszországon kívül egyik említett állam sem tud még gazdaságilag megállni a saját lábán. Elsősorban Ukrajna példája azt is bebizonyította, hogy az önálló valuta bevezetése romló gazdasági helyzetben nemhogy áldást, hanem inkább kárt jelent. Az említett országok külgazdasági forgalmuk 90 százalékát vagy annál is nagyobb arányát Oroszországgal bonyolítják le, tehát arról van szó, hogy a szerződéssel, illetve az ahhoz tartozó végrehajtási utasításokkal csak rendezik a ma is fennálló állapotot. Hiszen az érintett államokban — Fehéroroszországot kivéve, ahol bevezették a belorusz rubelt mint átmeneti saját pénzt — forgalomban van a rubel is. A megállapodásból következik, hogy a hat ország pénzügyi központja Moszkva lesz, ahol a központi bank és a pénzügy-minisztérium koordinálja és diktálja a szabályokat. Az érintett országok az orosz szabályoknak megfelelően aklakítják ki vám- és adópolitikájukat, hitelkibocsátási gyakorlatukat és ehhez igazítják az egész pénzügyi és bankrendszert. Igyekeznek azonos szinten tartani a valutaárfolyamokat is.

• Izbéki Gábor

A NAP INTERJÚJA

Gergely Jenővel

FOTÓ: CZAGÁNY BALÁZS

A kisegyházak mindig bizonyosfajta kritikát jelentettek a történelmi egyházakkal s a társadalommal szemben is. Viszont e kisegyházak üldözése — különösen a hatalom segítségével — ennek a kritikának az elutasítását jelenti — mondja Gergely Jenő egyháztörténész lapunknak adott interjújában.

Interjúnk a 4. oldalon

Antall József dolgozik, de nem utazik külföldre

MH-információ

Antall József miniszterelnöknek a múlt heti zsúfolt programja után viszonylag eseménytelenül telik ez a hete, amit minden bizonnyal szándékosan szerveztek így, hiszen az elmúlt heti EDU-konferencia meglehetősen igénybe vette a kormányfő idejét és energiáját — tudtuk meg Juhász Judit kormányszóvivőtől, akit azok után kerestünk meg, hogy olyan értesülések láttak napvilágot, miszerint a miniszterelnöknek még az ősz folyamán az eddiginél időigényesebb orvosi beavatkozásra lehet szüksége.

Az azonban biztos, hogy a csütörtöki kormányülésen ő elnököl, és valamennyi munkanapot hivatalában tölti. Csütörtökön egyébként irodájában fogadja a hivataláról leköszönő német nagykövetet, Alexander Arnot-t. Jelentősebb utazás ténye pillanatnyilag nem ismeretes a szóvivő előtt. Az már szinte biztosra vehető, hogy a hét végi, Hajdúszoboszlón megtartandó MDF-frakcióülésen Antall József is részt vesz, és beszédet is mond.

Minthogy a miniszterelnök programját hetenként állítják össze, Juhász Judit nem tudott beszámolni a közeljövőben sorra kerülő jelentősebb utazásról, illetve látogatásról.

• Ú. K.

MDF: új felelős a kommunikációért

MH-információ

Információink szerint Dobos Krisztina, az MKM helyettes államtitkára helyére nagy valószínűséggel Szilágyiné Szemkeő Judit főtanácsos kerül.

Dobos Krisztina az MDF budapesti listájáról az elhunyt Sándorfy György helyén kerül a parlamentbe. Erről a Magyar Demokrata Fórum országos választmánya döntött, és Dobos Krisztina azt követően foglalja el helyét az MDF-frakcióban, hogy lemondott helyettes államtitkári tisztségéről — tudtuk meg az MDF-nél. A választási kampányban pedig mint a kommunikációért felelős személy dolgozik majd.

• S. A.

FOTÓ: HABIK CSABA

Kazovszkij és Szotyory László (képünkön) festőművészek munkáiból nyílik ma kiállítás Budapesten a Lengyel Kulturális Központban. A festményeket és installációkat szeptember végéig tekinthetik meg a látogatók

LEHET AZ ISKOLAPADJA E

■ **TERMÉSZETESEN!** Talán hihetetlennek tűnik, de nemcsak Nyugat-Európában tanulnak ma már százezerszámra levelező módszerrel idegen nyelvet. Az Európai Levelező Oktatás azai felhívására eddig több, mint huszonezer honfitársunk jelentkezett, és kezdel tanulmányait Magyarországon is.

ÖN SE SZALASSZA EL EZT A LEETŐSÉGET! Töltse ki nyomban az úrlankat! Postafordultával megkapja próbalecket - térítésmentesen -, hogy belekóstolhase korszerű nyelvtanulás módszerébe.

■ **SAJÁT, KÉNYELMES KAROSSZ TANULHAT,** az Ön által megválasztott id testhelyzetben, szituációban. Más hallgatók ne zavarni, viszont tanulását az Ön magántanára majd: írásban megküldött tanácsaival és se mindig rendelkezésére áll.

■ **LECKÉINK KITŰNŐEN MEGFELELN** az idősebbeknek, mind pedig azoknak, akik egy hezebben tanulnak. Naponta 15 perc, rendszere már néhány hónap elteltével képes lesz megértetn kiválasztott nyelven. Kívánságára a kiejtés gyak hangkazettákat bocsátunk a rendelkezésére.

Z A KAROSSZÉK ?

Jelentkezését az alábbi címre küldje:
ELO 1243 Bp. Pf. 1100

ÉKÉBEN Kérje és használja! Ne késlekedjen! Biztos
pontban, lehet abban, hogy az Európai Levelező Oktatás
m fogják hozzásegíti Önt is a választott idegen nyelv
irányítja elsajátításához.
gítségével Ne késlekedjen! Tanuljon nyelvet, éljen az általunk kínált kedvező ár lehetőségével: havonta 650.-Ft + hangkazetta 100.-Ft (ÁFÁ-val)

EK mind
kissé ne-
sen, s Ön
i magát a
orlásához

EURÓPAI LEVELEZŐ OKTATÁS ELO LEGELSŐ LEGJOBB LEGNAGYOBB

Kérem, küldjenek címemre térítésmentesen egy próbaleckét:

Havonta 650.-Ft + 100.-Ft hangkazetta	30

☐ Angol nyelv kezdőknek ☐ Olasz nyelv kezdőknek
☐ Német nyelv kezdőknek ☐ Angol nyelv középhaladóknak
☐ Francia nyelv kezdőknek ☐ Német nyelv középhaladóknak
☐ Spanyol nyelv kezdőknek

Név:
Irányítószám, helységnév:
Utca és házszám:

Izrael mindenképpen aláírja a megállapodást

Vérdíjat tűztek ki Arafat fejére

Palesztin gyerekek szemlélik, amint terepruhát és maszkot viselő honfitársaik egy az izraeli karhatalom által megölt társuk fényképét ragasztják a falra az El Bureij menekülttáborban

FOTÓ: REUTER

Tel Aviv-i tudósítónktól

Még alá sem írták az izraeli—palesztin megállapodást, máris mindkét oldalon egymást vádolják a felek. A szélsőséges palesztinok Arafat likvidálására törekednek, és erre buzdít Irán is, amely egymillió dollár vérdíjat ígért annak, aki meggyilkolja a PFSZ vezetőjét, a palesztinok szent ügyének elárulóját. A másik oldalon Jichak Rabin élesen támadta a jobboldali ellenzéket, amely annak idején Begint is árulással vádolta, amikor békét kötött Egyiptommal. „Nem érdekel, hogy mit beszélnek, mi haladunk a magunk útján" — mondotta az izraeli kormányfő.

Izrael és a palesztinok között folytatódnak a titkos tárgyalások az egyezmény pontjainak „kivasalására". (Ez Simon Peresz külügyminiszter kifejezése, aki mindenütt azt a jelszót hangoztatja, hogy „jobb a hideg béke, mint a meleg háború".) Az általános vélemény az, hogy Izrael mindenképpen aláírja a megállapodást a PFSZ-szel, még ha az hétfőig — az aláírás kitűzött időpontjáig — nem nyilatkozik is a palesztin charta módosításáról. Ebben az esetben alacsonyabb szinten szentesítik a dokumentumot.

Rabin gondja most az, hogy a holnapi sorsdöntő szavazáson a kneszetben a koalíció nagy többséget kapjon. A miniszterelnök reméli, hogy hetven képviselő — a koalíció 61 tagja mellett a két vallásos párt, a Sasz és az Agudat Jiszrael 9 honatyája — mond igent a békére.

Miután Asszad, bár fanyalogva, de áldását adta a palesztin—izraeli egyezményre, majd Libanon is igent mondott, most Warren Christopher amerikai külügyminiszter arra ösztökéli Izraelt, hogy helyezze a hangsúlyt ismét a szír—izraeli tárgyalásokra. Makacsul tartják magukat azok a hírek, amelyek már néhány napja szír—izraeli titkos eszmecseréről beszélnek — ezúttal Norvégiában.

• Naftali Kraus

MTI

„Izrael veszélyben van". „A Golánt nem adjuk fel" feliratú transzparensekkel mintegy 70 ezren tüntettek kedden este Jeruzsálemben a miniszterelnöki hivatal előtt az izraeli kormány ellen. A miniszterelnöki hivatal előtt gyülekezett tömeg a „Le Rabinnal!" jelszót kiabálta. A tervek szerint csütörtökig tartó tüntetés Izrael történetének egyik legnagyobb szabású tiltakozó megmozdulása.

A szerbeke[t] és a horvátokat nyugtalanítja Izetbegovic amerikai útja

A bosnyák elnök élesen bírálta a BT-t

Újvidéki tudósítónktól

Izetbegovic bosnyák elnök tengerentúli diplomáciai hadára idegesítően hat ellenfeleire: Karadzic szerint nem lépet ott fel Bosznia-Hercegovina elnökeként, mert csak a muzulmánokat képviseli, Mate Boban pedig arra panaszkodik Butrosz Gálinak, hogy a boszniai horvátok hátrányos helyzetbe kerültek a muzulmánokkal szemben, akik szünet nélkül támadják a horvát területeket. Belgrád óva inti Macedóniát a jószomszédi viszony megrontásától, egy rádiókommentár pedig szigorú megtorlást és a szerb—macedón határ lezárását követelte.

„Ha a JSZK elleni szankciók megszüntetése a legszorosabban összefügg a Boszniáról szóló megállapodással, akkor a genfi tárgyalások felfüggesztése a jugoszláv gazdaság agóniájának meghosszabbítását jelenti" — állapítja meg a Borba tegnapi kommentárja, s a következtetés egyszersmind magyarázat is az Alija Izetbegovic elleni legújabb belgrádi propagandakampányra. Egyedül őt okolják ugyanis a genfi békekonferencia megszakadásáért, és közvetve a Szerbia elleni külföldi nyomás elhúzódásáért. A bosnyák elnök amerikai útját is olyan szempontból értékelik, hogy ott „támogatást kér amerikai szövetségesétől az újabb területi követelésekhez" — ahogyan a belgrádi rádió fogalmazott —, amivel még jobban elodázza a megállaodást.

Izetbegovic — akinek a tervek szerint tegnap kellett New Yorkban találkoznia Butrosz Gáli ENSZ-főtitkárral, a BT-tagállamok és az el nem kötelezett országok képviselőivel — rádióüzenetben türelemre és bizakodásra szólította fel honfitársait, mert szerinte kilátás van a „boszniai fennhatóság alá tartozó területek kibővítésére". Hadseregét arra buzdította, hogy védje meg a horvát agresszióval szemben a „boszniai Mosztart és Gornji Vakufot". Bejelentette, hogy visszatérőben rövid látogatást tesz Szaúd-Arábiában, ahol pénzügyi támogatást kér az új boszniai állam megszilárdításához.

A bosnyák politikus körútja ideges reagálást váltott ki a másik két nemzeti közösség vezetőjéből. Radovan Karadzic palei sajtóértekezletén elvitatta Izetbegovictól azt a jogot, hogy Amerikában Bosznia-Hercegovina elnökeként lépjen fel, mert szerinte ő csak a muzulmánokat képviseli. Azt állította: a szerbek még mindig türelmesen várnak arra, hogy a muzulmánok visszatérjenek a tárgyalóasztalhoz és aláírják a béketervet, de semmilyen további területi engedményről nem lehet szó.

Mate Boban, a horvát közösség vezetője a Butrosz Gálihoz címzett levelében arra kéri a főtitkárt, vegye rá a muzulmánokat a köztársasága elleni támadások megszüntetésére. Szerinte a horvátok kedvezőtlenebb helyzetben vannak az ENSZ előtt, mint a muzulmánok, akik „folyamatos agressziót követnek el a horvát területek ellen".

Eközben Közép-Boszniában nem szűnnek a harcok a horvát és muzulmán egységek között. Mostarban a szembenállókat olykor csak egyetlen házfal választja el egymástól, s minden épületért véres harcokat folytatnak. Gornji Vakuf a legfrissebb jelentések szerint romokban hever, de a horvátok továbbra sem mondtak le elfoglalásáról. A szarajevói rádió szerint a város előtt a horvátország hadsereg több páncélosa is felvonult. A szembenállók azzal vádolják egymást, hogy foglyok ezreit tartják fogva embertelen körülmények között.

Tovább éleződik a szerb—macedón viszály, miután Szkopje a hét végén drasztikusan megszigorította a határellenőrzést. Milorad Unkovic szövetségi külgazdasági miniszter arra figyelmeztetett, hogy a humanitárius szállítmányok feltartóztatása — amire állítólag már van példa — ellentétben áll a BT-határozatokkal, és kihat a két ország jószomszédi kapcsolataira. Felhívta a figyelmet arra, hogy a JSZK elleni embargó a macedónoknak is nagy kárt okoz.

Keményebb fellépést követel a déli szomszéd ellen a pristinai szerb rádió, amely sürgeti, hogy „a szerbek ugyanilyen keményen vágjanak vissza és zárják le a déli határt". A belgrádi lapok arról cikkeznek, hogy a macedón lépés mindkét félnek nagy kárt okoz, mert Macedónia is teljesen elszigetelődik, pedig a volt délszláv köztársaságok közül éppen ez az ország van a leginkább ráutalva a szerb piacra.

• J. Garai Béla

Hírügynökségek jelentéseiből

Éles szavakkal bírálta egy televíziós nyilatkozatban Alija Izetbegovic az ENSZ Biztonsági Tanácsát. Az államfő közölte: a testület nem tett valami nagy dolgot Bosznia-Hercegovina szuverenitásának megóvása érdekében. Bár számtalan határozatot hozott, rengeteg gyönyörű szót hangoztatott, de ezek mögött nem volt valós cselekvés. Bejelentette, hogy találkozik Warren Christopher amerikai külügyminiszterrel és nagy valószínűséggel Clinton elnökkel is. Főként a bosznia-hercegovinai helyzet rendezésének a lehetőségeiről és a béketárgyalások felújításáról volt szó Konsztantin Micotakisz görög és Nikola Sainovic szerb kormányfő hétfői athéni tárgyalásán.

Telefonon folytatott konzultációt a boszniai helyzetről Alain Juppé francia és Andrej Kozirjev orosz külügyminiszter. Egyetértettek abban, hogy Izetbegovic elnök újabb kérése ellenére nem látják lehetségesnek a fegyverszállítási embargó feloldását Bosznia számára.

Andrej Kozirev szerint a genfi tárgyalások megszakadása nem jelenti azt, hogy kimerült volna a boszniai rendezés lehetősége. Az orosz külügyminiszter ezt jugoszláv kollégájával, Vladislav Jovanoviccsal folytatott keddi moszkvai tárgyalásai után közölte. Amerikai tisztségviselők szerint lehetséges, hogy Les Aspin amerikai védelmi miniszter a jövő héten felkeresi Szarajevót.

Az elmúlt másfél hónapban Belgrádnál hetven külföldi hajót tartóztattak fel a Jugoszlávia elleni ENSZ-szankciók eltörlését vagy enyhítését követelő szerb mozgalmak. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának szarajevói képviselete erélyesen tiltakozott amiatt, hogy a boszniai horvát táborokban kegyetlenül bánnak a foglyokkal. A jugoszláv legfelsőbb védelmi tanács kedden kinevezte a hadsereg fontosabb parancsnokait, miután a napokban mintegy 40 tábornokot leváltottak, s szinte a teljes főparancsnoki kart nyugdíjazták.

Kevesebb menekült az NSZK-ban

Berlini tudósítónktól

A bonni szövetségi bel[ügy]minisztérium friss jelentése szerint 1993 második félévében lényegesen csökkent az NSZK-ban politikai menedékjogot kérők száma. Mint emlékezetes, július 1-jén lépett életbe a megszigorodott menekültügyi törvény. Májusban és júniu[s]ban még egyaránt 31-31 ezer k[ü]lföldi folyamodott kérvénnyel a hatósághoz a menekültstátu[s] elnyerése érdekében. Július[b]an a megerősített határellenőrz[éssel] párhuzamosan 20660-ra [ ]apadt ez a szám, majd a múlt h[ó]napban további 30 százal[é]kkal csökkent. A belügyi tár[c]a 14 521 új ügyet regisztrált au[g]usztusban.

Bonnban hangsúlyo[ ]zzák, hogy még mindig „túl ma[ ]gas" a Németországban menedék[ ]jogot kérők aránya. Tavaly az első nyolc hónapban 274 eze[r] külföldi keresett új hazát, me[ ]nedéket magának a szövetségi köztársaságban, s számuk 19[9]3 eddig eltelt időszakában c[s]upán 5,4 százalékkal csökkent.

• Mrázik Géza

Beszélgetés a ciprusi Demokratikus Tömörülés párt elnökével

A megosztottság az EK-tagság akadálya

MH-interjú

A ciprusi konzervatív párt ügyvezető elnöke szerint Törökországon múlik, hogy a ciprusi kérdés belátható időn belül rendeződjék. A kettéosztottság az egyetlen akadálya annak, hogy Ciprus az EK tagja legyen — véli John Matsszisz. A pártelnök és az államfő humanitárius ügyekben illetékes főmegbízottja részt vett az Európai Demokratikus Unió múlt heti, budapesti konferenciáján.

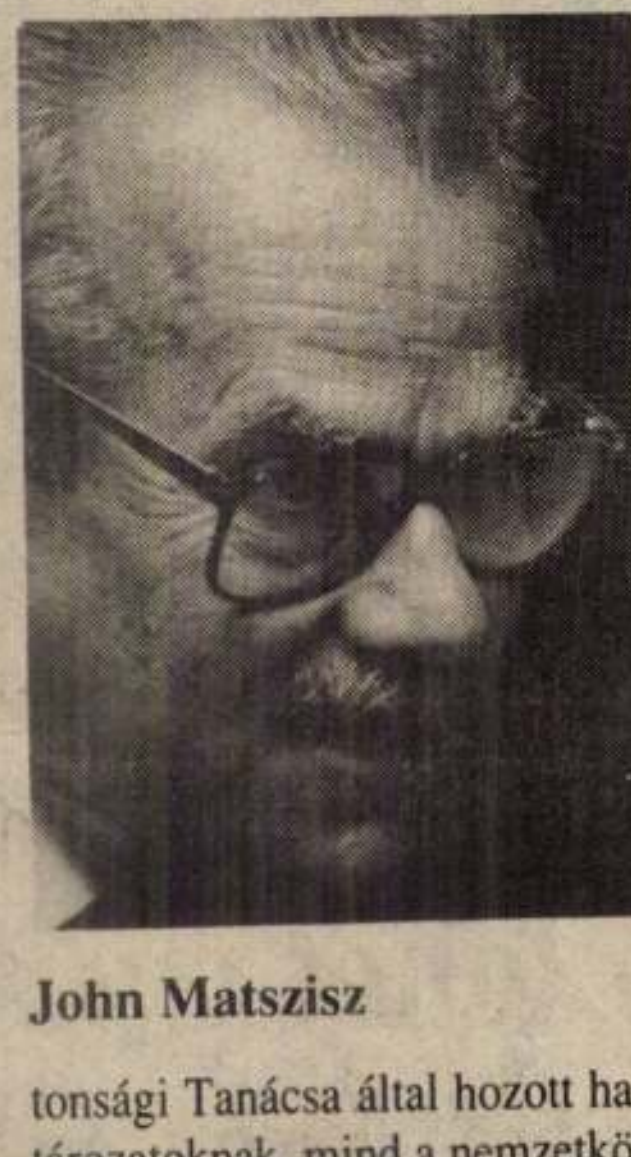

John Matsszisz

A ciprusi görög közösség mély aggodalommal figyeli a sziget kettéosztottságának megszűnését célzó tárgyalások alakulását — közölte a „Demokratikus Tömörülés" nevű párt elnöke.

John Matsszisz felhívta a figyelmet az ENSZ főtitkárának legfrissebb helyzetjelentésére, amelyből kiviláglik: a Ciprus jövőjéről folytatott tárgyalások kerékkötője egyértelműen Rauf Denktas, a hivatalosan csak Ankara által elismert Ciprusi Török Köztársaság vezetője. „Denktas teljesen különálló, független államhoz ragaszkodik a sziget Törökország által 1974-ben megszállt részén, amely ellentmond mind az ENSZ Biztonsági Tanácsa által hozott határozatoknak, mind a nemzetközi közösség óhajának" — vélte a pártelnök. Matsszisz leszögezte: a görög ciprióták szilárdan a BT döntéseinek talaján állnak, amelyek a kettészakított szigetország újraegyesítését jelölik meg célként. A politikus szerint a megoldás kulcsa Ankara kezében van, az azonban szemmel láthatóan nem túlzottan érdekelt a rendezésben.

Matsszisz emiatt nem vár gyors megoldást a ciprusi kérdésben. Sőt, úgy véli, hogy a problémák gyarapodnak azáltal, hogy a megszállás 19 éve alatt 110 ezer anatóliai törököt telepítettek be a kettéosztott sziget török felébe. A jövevények kultúrája és hagyományai alapvetően különböznek a török cipriótákétól, akik saját szülőföldükön fokozatosan kisebbségbe szorulnak — mutatott rá a konzervatív párti politikus. Arra is felhívta a figyelmet, hogy az őslakos törökök közül sokan emigrálnak. „Mi azt szeretnénk, ha maradnának, hiszen őket honfitársainknak tekintjük" — tette hozzá.

A pártelnök szerint az az egyik lényeges különbség az exállamfőnek, Georgiosz Vasziliunak és az új elnöknek, Glafkosz Kleridesznek az újraegyesítéssel kapcsolatban elfoglalt álláspontja között, hogy utóbbi olyan megoldásra törekszik, amely életképes és maximálisan tiszteletben tartja a görög és a török cipriótak emberi jogait. Matsszisz nem szólt arról, hogy az előző elnök politikájával szemben milyen konkrét kifogások merültek fel. Érzékeltette: Ciprusnak csak a fenti elvek megvalósulása esetén van esélye arra, hogy felvételt nyerjen az EK-ba, amelyhez már 1972-óta társulási szerződés fűzi. A feladat tehát egy olyan — mindkét országrészben érvényes — alkotmány elfogadása, amely teljes összhangban áll az emberi jogok konvenciójával és az európai normákkal.

A politikus a közösségi visszajelzésekből úgy ítéli meg, hogy országa gazdaságilag és több más szempontból már megérett az EK-tagságra, felvételének csupán a sziget kettéosztottsága áll az útjában. Az EK Bizottságának az a véleménye, hogy a két ciprusi közösség biztonsága és fejlődése a közösségbe való belépés árán garantálható — mondta.

Matsszisz udvariasan, de határozottan visszautasított minden olyan megállapítást, amely bármilyen párhuzamot szándékozna vonni a ciprusi probléma és a volt Jugoszláviában fennálló helyzet között. Szerinte ilyen hasonlóság nem létezik, ellenkezőleg, a görög és török cipriótak eldöntötték, hogy együtt akarnak élni, mégpedig föderális alapon és az emberi jogok tiszteletben tartásával.

Leandros Zachariadesz, a ciprusi elnök humanitárius ügyekben illetékes főmegbízottja elmondta: az 1974-es ellenségeskedés következtében 1619 görög és 703 török ciprióta tűnt el nyomtalanul. Az általa vezetett bizottság az ő sorsuk felkutatását tartja feladatának.

• Gy. Z.

Walesa együttműködne a volt kommunistákkal

Reuter

Lech Walesa lengyel államfő tegnap kijelentette, hogy hajlandó lesz együttműködni az egykori kommunistákkal, ha ők nyerik meg a szeptember 19-ei általános választásokat.

Walesa megerősítette, hogy ilyen esetben kész lesz a miniszterelnököt a közül a három személy közül kijelölni, akit a szabályok szerint a Demokratikus Baloldali Szövetség (SDL) javasolhat.

Az SLD olyan pártszövetség, amelyet az egykori kommunista párt utódja, a Szociáldemokrata Párt vezet. A legfrissebb közvélemény-kutatások szerint ha most tartanák a választásokat, az SLD lenne a győztes a szavazatok 15 százalékával, utána következne 12 százalékkal a Demokratikus Unió (UD), a távozó kormánykoalíció vezető pártja.

Az SLD deklarálja, hogy támogatja a piacgazdasági reformokat, köztük a külföldi beruházásokat és a privatizációt. A rivális pártok közül az[o]nban többen attól tartanak, h[ogy] a baloldal győzelme esetén [ ]lelassulnának az 1989 óta fol[ ]yó reformok.

Walesa azonban kijele[ ]ntette, hogy ezt nem fogja mege[ ]nged-ni. „Kontrollálni fogom a [ ]helyzetet" — mondta a leng[ ]yel államfő.

Részvénytársaságunk meghatározott időre bérleti üzemeltetésre kiadja az alábbi üzleteit:

Bohém eszpresszó
Bp. VII., Dohány u. 84.
Alapterülete: 105 m² fszt.
31 m² pince

Bp. VII., Akácfa u. 7.
Alapterülete: 400 m²

Büfé
Bp. VIII., Baross u. 120.
Alapterülete: 121 m² fszt.
134 m² pince

Harmat étterem
Bp. X., Körösi Csoma út 47.
Alapterülete: 315 m² fszt.
174 m² pince

Ónodi bisztró
Bp. X., Ónodi u. 1.
Alapterülete: 215 m²

Iroda vagy üzlet céljára
Bp. IX., Erkel u. 6.
Alapterülete: 168 m²

Az alábbi üzlethelyiség bérleti jogát értékesítjük, illetve bérleti üzemeltetésre kiadjuk:

Bp. VIII., Lujza u. 16.

Alapterülete: 96 m²

Érdeklődni lehet a vállalkozási osztályon, Bp. VII., Nagydiófa u. 8. alatt. Telefon: 121-2480; 122-2869/16 (Plachynénál).

A pályázatokat 1993. szeptember 20-án 13 óráig lehet benyújtani ugyanezen a címen a titkárságra.

A versenytárgyalás előtt a pályázóknak 50 000 Ft bánatpénzt kell a központi pénztárba befizetniük. Az összeget a versenytárgyalás végén — kivéve a pályázat nyertesét — visszakapják.

A versenytárgyalás 1993. szeptember 21-én 9 órakor lesz a Bp. VII., Nagydiófa u. 8. alatti tanácsteremben.

Leszerepel[t] a koronata[n]ú

Bukaresti tudósítónktól

Nem remélt ütőkártyává [ ]változott a kormánypártiak és tá[ ]mogatóik kezében az ellenzék [ ]nagy aduja, a pénzügyőrök levál[ ]tott főbiztosa, Gheorghe Florica tábornok, aki a legmagasabb kormányszinteket érintő korrupciós botrányt robbantott ki.

A kezdeti tiltakozás után a kormánypártiak — parl[ ]amenti források szerint az Iliescu elnökkel folytatott telefonbeszélgetés után — hozzájárultak ahhoz, hogy Florica tábornok me[ ]gjelenjen a parlament előtt. Sze[ ]replése azonban teljes kudarcot j[ ]elentett az ellenzék számára, a tá[ ]bornok minden meggyőzerő nél[k]ül adta elő újabb leleplező adatai[ ]t, válaszolt a nem éppen barátság[ ]os kérdésekre. A kedd hajnali s[ ]zavazáson a botrányba kevered[ ]ett kormánytagok lemondását k[ ]övetelő ellenzéki dokumentumot [ ]231:151 arányban elutasították.

• Bogdá[ ]n Tibor

Újratemetik Sikorski tábornokot

A jövő héten Angliából visszaszállítják Lengyelországba és újratemetik a második világháború alatti londoni lengyel emigránskormány egykori vezetőjének, Wladyslaw Sikorski tábornoknak a hamvait.

Sikorski 50 évvel ezelőtt, 1943 júliusában halt meg, máig tisztázatlan repülőgép-balesetben Gibraltárnál. Nemcsak az emigránskormány miniszterelnöke volt, hanem a Nyugaton harcoló lengyel erők főparancsnoka is. Hamvait, amelyek eddig a közép-angliai Newark-upon-Trentben pihentek, szeptember 15-én a krakkói székesegyházban fogják újratemetni. A hazaszállítást Lech Walesa államfő kérte John Major miniszterelnöktől idén júliusban.

Lengyelországban a szocializmus alatt a 80-as évek elejéig háttérbe voltak szorítva azok, akik a második világháború alatt nem a szovjetek, hanem a nyugatiak oldalán harcoltak a németek ellen. Sikorski azonban nem számított olyan kényes személyiségnek, mint például Józef Pilsudksi marsall, a két világháború közti időszak diktátor államfője. Hazahozatalának kérdését Lengyelországban már a szocializmus alatt is, a hetvenes és főleg a nyolcvanas években csaknem nyíltan lehetett felvetni.

Politikailag azonban csak akkor vált ez lehetségessé, amikor a rendszerváltással Lech Walesa lett az államfő, és a magát a második világháborús emigránskormány utódjának tekintő londoni lengyel emigránskormány (amely a szocializmus alatt végig fennállt, és a varsói kormányokkal szemben saját magát tartotta törvényesnek) visszaadta Walesa elnöknek politikai megbízatását.

• S. I.

A fasiszta múlt nyílt sebei Olaszországban

Firenzei tudósítónktól

A Badoglio vezette olasz kormány éppen 50 évvel ezelőtt, 1943. szeptember 8-án fordított hátat a németeknek, és kötött fegyverszünetet a délről előrenyomuló szövetségesekkel. Ezután az ország német megszállás alá kerülő északi részén az időközben kiszabadított Mussolini alakított bábkormányt, míg délen az Antant által elismert Olaszország immár az angolok és amerikaiak oldalán küzdhetett egy minél kedvezőbb pozícióért a majdani Európában. Ez a helyfoglalás azonban Olaszország számára sem volt soha problémamentes, s a fasiszta múlt és a belső megosztottság számos, azóta is nyitott sebet és feszültséget hagyott hátra

A mindmáig kényes helyze[t] jellemző, hogy az évforduló kalmából az antifasiszta szab[ad]ságharcosok országos szöve[tsé]gének, valamint a hajdani fas[iszta] köztársaság harcosai szerve[zeté]nek vezetői nyílt levelet ír[tak] Scalfaro államelnökhöz. [ ] azt javasolták, hogy tartsa[nak] népélyes kibékülést az el[ ]lotában, az államelnök j[ ]ben. Scalfaro az ötletet t[ ]tesen elutasította, mert a [ ]likus kézfogás a személ[ ]bocsátáson túl könnye[ ]mus felmentésének is [ ]

Világhíradó

Január 10-én lesz a NATO-csúcs

(MTI) A NATO soron következő csúcstalálkozójára 1994. január 10-én, Brüsszelben kerül sor, a moszkvai orosz—amerikai csúcstalálkozó befejeződése után — közölték a brüsszeli NATO-központban. A dátumot Washington javasolta, miután Clinton elnök előző nap találkozik Borisz Jelcinnel. A NATO-csúcstalálkozó két fő témája minden bizonnyal a közép-európai országok csatlakozásának kérdése és a volt jugoszláviai válság lesz.

Elfogták a pozsonyi rabbi támadóit

(MH) Már őrizetbe vették ugyan Baruch Myers pozsonyi főrabbi vasárnapi, utcai támadóit — három 14-17 éves bőrfejű fiatalt —, ám kétségek merültek fel a rendőri intézkedés gyorsaságával kapcsolatban. Hétfőn a Szlovákiai Zsidók és Keresztények Társasága nyílt levélben kérte a kormányt, a köztársasági elnököt és a Püspöki Konferenciát, hogy foglaljon egyértelműen állást „az egyre gyakoribb fasisztoid tendenciák" ügyében.

Jelcin—Clinton telefonbeszélgetés

(MTI) Az orosz—ukrán csúcstalálkozó eredményéről tájékoztatta Borisz Jelcin Bill Clintont. Az orosz és az amerikai elnök kedd esti telefonbeszélgetése során számos más kérdésről is szó esett. A kétoldalú kapcsolatok mellett a külpolitikai témák között áttekintették a boszniai, illetve a közel-keleti rendezés ügyét, illetve a balti-kumi államokban élő orosz lakosság helyzetét.